№ 54 Ապրիլ 1 (13) 1880 Ապրիլ 1 (13) № 54

ԻՆՆԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ

ՄՇԱԿ

Տարեկան գինը 10 րուբլի, կէս տարվանը 6 րուբլի։
Առանձին համարները 5 կոպէկով։

Թիֆլիսում գրվում են միմիայն խմբագրատան մէջ։

Օտարաքաղաքացիք գիմում են ուղղակի
Тифлисъ. Редакція „Мшакъ"

Խմբագրատունը բաց է առաւօտեան 10—2 ժամ
(Բացի կիւրակէ և տօն օրերից)

Յայտարարութիւն ընդունվում է ամեն լեզուով։

Յայտարարութիւնների համար վճարում են
իւրաքանչիւր տառին 2 կոպէկ։

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Քաղաքական մտածմունքներ։—Ներքին տեսութիւն։ Նամակ Մեծ-Ղարաքիլիսայից։ Նամակ Երևանից։ Նամակ Մօսկվայից։ Ներքին լուրեր։—Արտաքին տեսութիւն։ Անգլիա։ Աֆղանիստան։ Զինուորական թւանշաններ։ Նամակ Թիւրքիայից։ Նամակ Պարսկաստանից։—«Մշակի» հեռագիրներ։—Յայտարարութիւններ։

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՄՏԱԾՄՈՒՆՔՆԵՐ

Անգլիական պարլամենտի վերջին ընտրութիւնները ցուցակել են տալիս որ ապագայ պարլամենտի մեծամասնութիւնը բաղկացած կը լինի ազատամիտ կուսակցութեան անդամներից։ Այդ կուսակցութեան վերջին ընտրողական յաղթութեան հետ մենք մեր ըթերցողների արտաքին տեսութեան մէջ կաշխատենք գէս աւելի մանրամասն կերպով ծանօթացնել մեր ընթերցողներին։

Այժմ միայն այսքան կասենք, որ ինչպէս երևում է անգլիական ազատամիտ կուսակցութեան գլուխը համարվում է այժմ ոչ թէ լորդ Գլադստոն, այլ մարկիզ Հարտինգտոն։

Եթէ ազատամիտ կուսակցութիւնը յաղթող հանդիսանայ պարլամենտում, այսինքն եթէ նա կը կազմի պարլամենտի մեծամասնութիւն,—այժմեան մինիստրութիւնն էլ ստիպված կը լինի իր հրաժարականը տալ և կառավարութիւնը ի հարկէ կը կազմի ազատամիտ կուսակցութեան ներկայացուցիչներից։

Դեռ ընտրութիւնների սկսելու ժամանակ անգլիական ազատամիտ կուսակցութիւնը յայտնել է մարկիզ Հարտինգտոնի բերանով թէ ի՞նչ ուղղութեան պէտք է հետևի նա, եթէ համի իշխանութեան։

Մեզ, ի հարկէ, աւելի հետաքրքիր է իմանալ թէ ի՞նչ ուղղութեան կը հետևի ազատամիտ մինիստրութիւնը արտաքին քաղաքականութեան, մանաւանդ արևելեան խնդրի վերաբերութեամբ։ Ահա ինչ է յայտնել այդ մասին մարկիզ Հարտինգտոն։ Նա յայտնել է, որ ազատամիտ կուսակցութիւնը չի պաշտպանի Թիւրքիային, եթէ Բ. Դուռը հրաժարվի իրագործել արմատական բարենորոգումներ իր պետութեան վարչութեան մէջ և կաշխատի մինչև անգամ ձեռք բերել Եւրոպայի համաձայնութիւնը՝ փոխարինել եւրոպական Թիւրքիայում օսմանեան իշխանութիւնը ուրիշ մի իշխանութեամբ։

Եթէ ազատամիտ կուսակցութիւնը Անգլիայում կառավարութեան ղեկը իր ձեռքը առնելուց յետոյ, պիտի այդքան մեծ ուշադրութիւն դարձնի եւրոպական Թիւրքիայի վրա, անկասկած նա կը հոգայ և Թիւրքիայի ասիական նահանգների մասին։

Աւելին Թիւրքաց հայերի վիճակը կարող է մեծ փոփոխութիւնների ենթարկվել անգլիական կառավարութեան փոխվելով։

Բայց այնուամենայնիւ Թիւրքաց հայերը պէտք արթուն մնան, պէտք է շատ աշխատեն, պէտք է իրանց ամբողջ եռանդը ցոյց տան և չը պէտք է յանձնեն բաղդի բերմունքին իրանց դրութեան բարւոքման ապագայ վիճակը։

Այն երեք անձինք, որոնք երևի կը լինեն անգլիական կառավարութեան այժմեան ներկայացուցիչներ՝ Հարտինգտոն, Գլադստոն և պահպանողական կուսակցութեանից դէպի ազատամիտ կուսակցութիւնը նորերումս անցած լորդ Դէրբի, վաղուց է արդէն յայտնի են որպէս պաշտպաններ Թիւրքիահպատակ քրիստոնեաների և նրանք յայտնի են և Թիւրքաց հայերին, որպէս նրանց բարեգործականներ։

Հիմա պէտք է գործ պահանջել Թիւրքաց հայերից, մանաւանդ Կ. Պօլսի ինտելիգենցիայից։

Եթէ այժմ նրանք չը կարողանան գործել և իրանց ձայնը լսելի անել Եւրոպային և Անգլիային,—այնուհետև կարող է ուշ լինել։

Գ. Ա.

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՆԱՄԱԿ ՄԵԾ-ՂԱՐԱՔԻԼԻՍԱՅԻՑ

15 մարտի

Մեծ-Ղարաքիլիսի հայերը դպրոցի աշակերտներս ցաւօք սրտի կարդացինք «Մշակի» համարներում Վ.անի մեր սովատանջ եղբայրների անմխիթարելի դրութիւնը, լսեցինք սովահար եղբայրներիս դառն հառաչանքը, ծանօթացանք ձիւնի տակից արմատներ կրծող որբ և անտէր մանուկների հետ, որոց թշուառ վիճակը շատ խոր խոցեց մեր սրտերը. էլ չը կարողացանք դիմանալ նորանց արտասունքներին, խոկ մի փոքրիկ ստորագրութիւն բացեցինք մեր աշակերտակից եղբայրների մէջ, և հաւաքեցինք եօթը րուբլ, որը նուիրատուաց ցուցակի հետ ուղարկելով խմբագրութեանդ, խոնարհաբար խնդրում ենք այս մեր մանկական սրտից բղխած փոքրիկ լուման հասցնել Վ.անի մեր սովատանջ եղբայրներին.—Ահա նուիրատու աշակերտների անունները։

Միլասն Զալալեանց 30 կ., Սարգիս Թորոսեանց 20 կ., Աղէքսանդր Խոճանզարեանց 20 կ., Արշակ Աբգարեանց 20 կ., Աղէքսանդր Տէր-Եղիայեանց 20 կ., Ներսէս Կոզմանեանց 10 կ., Խաչիկ Ազատեանց 15 կ., Աղէքսանդր Նալբանդեանց 20 կ., Աստուր Պետրոսեանց 20 կ., Յովհաննէս Ազամալեանց 25 կ., Դաւիթ Արոյեանց 20 կ., Յովակիմ Շարաթեանց 20 կ., Ս. Բայանդուրեանց (փոստի ծախս և) 40 կ., Մարտիրոս Ազատեանց 20 կ., Աղէքսանդր Բուստամեանց 20 կ., Գէորգ Շարաթեանց 20 կ., Գրիգոր Բումանեանց 10 կ., Սարգիս փերդեանց 15 կ., Գէորգ Արոյեանց 15 կ., Աղէքսանդր Արոյեանց 15 կ., Արմենակ Միրզայեանց 20 կ., Ավետիք Եարեանց 10 կ., Մաթէոս Փալանդուզեանց 10 կ., Բաղդասար Միրզայեանց 10 կ., Գրիգոր Յովսէփեանց 5 կ., Լևոն Ամիրբէգեանց 10 կ., Աստուր Պապեանց 5 կ., Գէորգ Ժամհարեանց 5 կ., Մնացական Բալոյեանց 5 ր., Խաչատուր Տէր-Սիմէօնեանց 15 կ., Մուշեղ Սիմոնեանց 15 կ., Կիրակոս Ազատեանց 5 կ., Նիկողայոս Փարհանեանց 9 կ., Վախտանգ Ամիրբէգեանց 10 կ., Յովսէփ Շահվէրդեանց 5 կ., Աստուր Սիմէօնեան 5 կ., Գրիգոր Ժամհարեանց 5 կ., Յովսէփ Տէր-Սիմէօնեանց 5 կ., Արամ Միրզայեանց 5 կ., Աբրահամ Ազատեանց 5 կ., Ներսէս Նալբանդեանց 5 կ., Երւանդ Նալբանդեանց 5 կ., Լևոն Առաքելեանց 5 կ., Մաթէոս Աբգարեանց 5 կ., Աղէքսանդր Ամիրբէգեանց 5 կ., Բաղդասար Օհանեանց 5 կ., Շահնազար Ամիրխանեանց 5 կ., Խաչատուր Աստուածատուրեանց 10 կ., Երւանդ Բումանեանց 5 կ., Աստուր Ջաղացպանեանց 6 կ., Սմբատ Շարաթեանց 5 կ., Արտաշէս Տէր-Բաղդասարեանց 40 կ., Մինաս Բուստամեանց 8 կ.։ Մնացած մի քանի աշակերտները վճարել են երկու-երեք-մի կոպէկներ։ Ընդամենը եօթը րուբլ։

***

ՆԱՄԱԿ ԵՐԵՒԱՆԻՑ

4 մարտի

Անցեալ տարվայ աշնան վերջերից մինչև այս տարվայ մարտի սկիզբը 12 ներկայացումն է եղել Երևանում Գորանից երկուսը Սահականուշեան օր. դպրոցի օգտին է եղել, մէկը պ. Գէորգ Սարգսեանի օգտին, մէկը պրոգիմնազիոնի աղքատ աշակերտների, մէկը «Արևելեան Դպրոցասիրաց» օգտին, իսկ եօթը Գայանեան օր. դպրոցի օգտին։

Բացի դորանից այդ 12 ներկայացումից եղել է երկուսը ռուսաց լեզուով, տասը՝ հայոց։ Հայերէն լեզուով ներկայացրել են «Ոճրագործի ընտանիքը», «Կորցրած փոստը», «Թուղթ խաղացողի կեանքը», «Շուշանիկը», «Ամի քաղաքի աւերումն», «Խաթարալայ», «Փանդամ Օջախը», «Արտաշէս և Սաթինիկ», «Ոսկան Պետրովիչը գժանոցում», «Բանի ամուսնութիւնը» և մի երկու ուրիշ զաւեշտներ։ Չեմ յիշում թէ ռուսաց լեզուով ինչ են ներկայացրել։

Ներկայացումներից երկուսն մասնակցել է թեմ. դպրանոցի ուսուցչական խումբը. 6—7 Գայանեան դպրոցի ուսուցչական խումբը։ Երկարին խմբերին օգնել են օրիորդ Խուդաբաշեանը, օրիորդներ Քալանթարեանները, տիկին Նիկոլայ Մատաթեանը, օրիորդ փառանձեմ Մելքանը, տիկ. Սարգսեանը ու մի քանի երիտասարդներ։ Բացի պ. Գէորգ Սարգսեանից՝ բոլոր մասնակցողները ձրի են աշխատել։ Պ. Սարգսեանն էլ իր բենեֆիսիցս ոչինչ օգուտ չը տեսաւ, թէև 75 րուբլի էլ ընծայ ստացաւ ներկայացման օրը։

Թատրոնը չունենալով իր համար կահկարասիներ և զգեստներ, ամեն մի ներկայացման ժամանակ խմբերը ստիպված են լինում մասնաւոր անձերից հաւաքել թէ՛ աթոռներ, թէ՛ զարդեր և թէ՛ զգեստներ։

Մի և նոյն ժամանակ խմբի ներկայացուցիչները ստիպված են լինում երեկոյր անցացնելով տոմսակները մանածել տանից տուն, խանութից խանութ և զանազան անցեր՝ վաճառելու համար։

Աւելի դժուարութիւն է լինում այն խմբերին, որոնք Գայանեան դպրոցի օգտին չեն ներկայացնում. Թատրոնը տրվում է սոյն մի երկու կամ երեք կրկնողութեան համար, միւս կրկնութիւնների ժամանակ ստիպված է լինում խումբը մասնաւոր մարդկանց՝ այսինքն, խմբի այս կամ այն անդամի տունը գնալու կրկնութեան համար, որից մեծ վնաս է լինում տան տիրոջը։ Նկատի առնելով որ խմբի մեծ մասը հարուստ մարդկերանցից չէ բաղկացած, այլ աղքատ վարժապետներից կամ արհեստաւորներից, որոնք յարմարաւոր բնակարանից էլ զուրկ են, այն ժամանակ պարզ է որ բոլոր ծանրութիւնն ընկնում է խմբի անդամներից երկուսի կամ երեքի վրա, որք եթէ մի ներկայացման ծանրութեանը դիմանում էլ են, միւսներին չը դիմանալով գործը մնում է անորոշ դրութեան մէջ, կամ կրկնի քաղերով է ընթանում։ Այս է պատճառը որ Գայանեան դպրոցի խումբը 7 անգամ ներկայացրած ժամանակ միւս խմբերը հազիւ թէ երկու կամ երեք անգամ կարողանում են ներկայացնել։ Բացի սորան՝ միւս խմբերի ներկայացման ծախսը մինչ երկու կամ երեք անգամ շատ է լինում, քան թէ Գայ. դպ. խմբինը, որովհետև միւս խմբերը պարտաւոր են լոկ բեմի համար վճարել 50—70 րուբլի, ներկայացումից հինգ հինգ ժամ առաջ. այդքան ևս միւս ծախսերն են լինում, ուրեմն մինչև 120—150 ր. առանց չը լինի վաճառված՝ միւս խմբերը չեն սիրտ անում ներկայացումն սկսել, այն ինչ Գայ. դպ. խումբը 50—60 կամ 70 րուբլի տոմսակ ևս վաճառած լինի, որով մանր ծախսերը կարող լինի ծածկել, ներկայացումից ետ չի մնալ։ Թատրոնի լրիւ հաւաքական գումարը լինում է 300—350 ր., երբեմն փոքր ինչ աւելի. ամեն ներկայացման կարելի է ենթադրել որ այդ գումարի կէսը կը հաւաքվի, ուրեմն Գայ. դպրոցի խումբը կէսը հաւաքված ժամանակ կարող է ներկայացնել և օգուտ ստանալ մօտ 100 րուբլի. իսկ միւս խմբերը՝ կէսը ժողոված ժամանակ ևս եթէ ներկայացնեն, ոչինչ օգուտ չեն կարող ստանալ։ Այս պատճառաւ պ. Գ. Սարգսեանի բենեֆիսին վաճառվեց մօտ 180 րուբլի տոմսակ, դորանից բենեֆ ստացաւ 70 րուբլի, մօտ 80 րուբլին մանր ծախսեր եղան, իրան հազիւ մնաց 30 րուբլի։

Այս տարի Երևանի ժողովուրդը, գլխաւորապէս հայ ժողովուրդը, Թատրոնին տուել է մօտ 2600 րուբլի։ Ես կարծում եմ որ եթէ Թատրոնը մի մշտական խումբ ունենար և մի վարչական ժողով, նախ՝ այդ գումարի կրկնապատիկը կըստանար, երկրորդ՝ ներկայացումներից ժողովուրդը կրկնապատիկ և եռապատիկ մեծ բարոյական օգուտ կը ստանար. երրորդ՝ ուսուցչական խումբը կը կատարէր իր ուղղակի պարտականութիւնը և դպրոցների յառաջադիմութեանը կը նուիրէր իր բոլոր ուժերը. չորրորդ՝ խումբերի և ժողովրդի միջից կը վերջանար զանազան սրտամաշ վէճերի առիթը. հինգերրորդ՝ Թատրոնը իր բուն նպատակին ծառայելով դառ՝ ազգային դպրոցներին ևս համեմատաբար աւելի մեծ օգուտ կը մատակարարէր։ Բայց արդի Թատրոնական շէնքը չէ կարող յիշեալ նպատակներին ծառայել, նախ՝ այն պատճառաւ որ շատ փոքր է թէ դահլիճը և թէ բեմը. և այդ պատճառով տոմսակների գները շատ թանգ են նշանակվում և միայն հարուստներին է

Fonds A.R.A.M

Fonds A.R.A.M

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀՈՍԱՆՔ

Տարի 3

Ուրբաթ, Մարտ 1-ին (14) 1878 թ. Թիւ 9

Ամսական բաժանորդագին Թիֆլիսում և գաւառներում 1 մանէթ 50 կոպէկ

Տարեկան բաժանորդագին Թիֆլիսում 6 մանէթ, գաւառներում 7 մանէթ, Արտասահման վեց ռուբլի արծաթով։ Առանձին համարը 5 կոպէկ։

Տարեկան բաժանորդագին ընդունւում է միայն տարւայ սկզբից։

Հրատարակւում է ամէն ուրբաթ օրը։

Ամսական բաժանորդագին Թիֆլիսում 50 կոպէկ

Տարեկան բաժանորդագին Թիֆլիսում 6 մանէթ, գաւառներում 7-ին, Արտասահման վեց ռուբլի արծաթով։ Առանձին համարը 5 կոպէկ։

Տարեկան բաժանորդագին ընդունւում է միայն տարւայ սկզբից։

Հրատարակւում է ամէն ուրբաթ օրը։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀՈՍԱՆՔ

Տարի 3

Ուրբաթ, Մարտ 1-ին (14) 1878 թ. Թիւ 9

ՆԱԽԱԳԻՆ

Ներկայ տարւոյ 1-ին յունուարին Ամերիկայի Միացեալ Նահանգներում վերջացաւ հարիւրամեայ տարեշրջանը այն ժամանակից, երբ նոր աշխարհի այդ մասը ազատեցաւ անգլիական տիրապետութիւնից։ Այդ հարիւր տարուայ ընթացքում Միացեալ Նահանգները մեծ յառաջդիմութիւն են արել ամէն կողմից։ Նրանց բնակչութիւնը, որ 1776 թուին հազիւ հասնում էր 3 միլիոնի, այժմ հասել է 40 միլիոնի։ Նրանց հողագործութիւնը, արհեստները, առևտուրը, գիտութիւնները, գրականութիւնը, արուեստները, ամէն բան զարգացել է ամերիկացիների ազատ հանճարի ներքոյ։ Ամերիկացիները ամենից առաջ ուշադրութիւն դարձրին իրանց հողագործութեան վրայ։ Նրանց հողագործութիւնը ամենից առաջ ունի այն առաւելութիւնը, որ նրանք ունին շատ ընդարձակ հողեր, որոնք ամենևին պարարտացման կարիք չունին։ Ամերիկացիները ամենից առաջ ուշադրութիւն դարձրին հողագործական գործիքների վրայ։ Նրանք հնարեցին շատ գործիքներ, որոնք մեծ օգնութիւն են հողագործութեան համար

Fonds A.R.A.M

ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ԱՐՈՒԵՍՏ

Լոնդոնի «Economiste» ֆրանսերէն շաբաթաթերթը կ՚ուսումնասիրէ Թուրքիոյ ներկայ տնտեսական դրութիւնը, որ ամէն կողմէ ենթարկուած է ծանր ճնշումներու։ Ինչպէս կը գրուի այդ թերթին մէջ, Թուրքիոյ տնտեսական կեանքը ամբողջովին կը գտնուի օտարներու ձեռքը։ Ներմուծումը կը գերազանցէ արտահանումը, եւ ամէն տարի պետական գանձարանը կ՚ստիպուի մեծ գումարներ վճարել՝ ներմուծուած ապրանքներուն համար։ Ներմուծումը 1879 թուականին հասած է 1 միլիառ 200 միլիոն ֆրանքի, մինչ արտահանութիւնը 1879 թուականին հազիւ 600 միլիոն ֆրանքի կը հասնի։ Ներմուծումը 1865 թուականէն ի վեր կրկնապատկուած է, մինչ արտահանութիւնը միայն 50 առ հարիւրով աճած է։ Ներմուծումը 1865 թուականին 177,000,000 ֆր. կը հասնէր, մինչ արտահանութիւնը 1865 թուականին 120 միլիոն ֆրանքի չէր հասնիր։ Ներկայիս ներմուծումը 1879 թուականէն 1 միլիառ աւելի է, մինչ արտահանութիւնը 600 միլիոնէն 1 միլիառ դարձած է։ Ներմուծումը 1865 թուականէն ի վեր 1 միլիառ աւելցած է, մինչ արտահանութիւնը 1865 թուականէն ի վեր 1 միլիառ աւելցած է։ Ներմուծումը 1865 թուականէն ի վեր 1 միլիառ աւելցած է, մինչ արտահանութիւնը 1865 թուականէն ի վեր 1 միլիառ աւելցած է։

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Въ Кавказскомъ Обществѣ Сельскаго Хозяйства въ Тифлисѣ имѣется для продажи яйчки шелковичныхъ червей французской породы, воспитанныя Барономъ Бахомъ, въ окрестностяхъ Тифлиса, по 35 коп. за золотникъ.

Иногородныя обращаются съ требованіями въ Общество съ препровожденіемъ слѣдуемыхъ денегъ, почтовыя расходы на счетъ Общества.

3—3

Nous recommandons aux jeunes gens qui désirent aller en France terminer leurs etudes, l'Institution ROUSSEL à MARSEILLE. (Cours Julien, 14).—Des soins particuliers sont, donnés aux langues vivantes. Sadresser á l'Institution, qui envoie un prospectus.

2—4

ՆԵՐԿԱՅ 1880 ԹԻՒՄ ԿԸ ՏՊԱԳՐՎԻ

„ԿԱՅԾԵՐ“

ՎԷՊ ՏԱՃԿԱՍՏԱՆԻ ՀԱՅՈՑ ԿԵԱՆՔԻՑ

Հեղինակութիւն ԸՆԹԵՐ

Վէպը բաղկացած կը լինի երկու առանձին հատորներից իւրաքանչիւրը կը բովանդակէ մօտաւորապէս 400 տպագրված երեսներ Մէկ հատորի գինն է 1 ր. 50 կ., իսկ միասին 3 ր.: Մէկ հատորի համար առանձին ստորագրութիւն չէ ընդունվում:

Ստորագրվել կարելի է ԳԱՒԱՌՆԵՐՈՒՄ այն պարոնների մօտ, որոնք բարեհաճել են բաժանորդներ հաւաքել «ԿԱՅԾԵՐԻ» տպագրութեան համար, իսկ ԹԻՓԼԻՍՈՒՄ պէտք է դիմել «Մշակի» խմբագրատունը Յ. ՄԻՆԼԻՒ-ՅԱԿՈՒԲԵՆԻՆ:

Մօտալի ապրիլից դաբս եկած մօտալի ապրիլից և վաճառվում են Ք. Դրիգորեանց ի Կովկ. դրավաճառանոցում:

1. Ըգամեան—քերթուածք և թարգմանութիւնք. Տփխս 1880 թ. գինն է 1 ր. 25 կ.:

2. Պօկատօր Լօկ—Մօտալի ապրիլցի Տփ., 80 թ. — 35 կ.:

3. Ֆրէյգուն—Տաճիկ յիսնաղի Տփ. 80 թ. — 30 կ.:

4. Պաուկատանց—ընդհանուր պատմութիւն հայոց դպրոցների համար, հ. ա. Տփ. 80 թ. — 80 կ.:

5. Պատմա-Քաթիպայ — մանկական երգեր 80 թ. անկազմ — 15 կ.:

6. Նոյնը կազմած — 25 կ.:

7. Սիլվիո Փէլլիքօի Ջոխմինեացին Փրանկիկէ (Ֆրանչէսկա դա Ռիմինի). Պառաէի Ֆրանչէսկան, Լէօփարդիի աս Խոսքեան. Տաբանոյ ծերը: Ը. Մ. Ն. Պ. Տփ. 80 թ. գինը է — 70 կ.:

9—10

Մամուլի ապրիլից դաբս եկաւ գօկաթ Բօկի «Առաւօտեան առողջապահութեան» դրքոյկի հայերէն Թարգմանութիւնը: Դրքի պահեստը գանվում է Զաքարիա Դրիգորեանցի Կովկասեան Դրավաճառանոցում: Գինն է 35 կօպ.

Գ. ԱՊԱՄԵԱՆԸ ցանկանում է ԳՕՄԱԴՐՈՒԹԵԱՆ և գրչների բազադրութեամբ ՆԻՄՋՈՒԹԵԱՆ դասեր տալ: Պայմանների մասին կարելի է նրա հետ խօսել նրա բնակարանում, Գօլօվինսկի պրօսպեկտի վրա, Մուխրանսկու տանը, Կլուբի տակ, առաւօտներըը 10—12 ժամ, և երեկոները 5—8 ժամ: Դասերը կարող է տալ թէ իր բնակարանում և ցանկացողների տները այցելելով: Նոյնպէս ընդունում է պատուէրներ ԿԵՆԴԱՆԱԳԻՐՆԵՐ նկարելու համար:

9—10

Օրերումս դուրս եկան մամուլի տակից և վաճառվում են Ք. Դրիգորեանցի Կովկ. դրավաճառանոցում:

1. Ըգամեան—քերթուածք և թարգմանութիւնք. Տփխս 1880 թ. գինն է 1 ր. 25 կ.:

2. Պօկատօր Լօկ—Մօտալի ապրիլցի Տփ., 80 թ. — 35 կ.:

3. Ֆրէյգուն—Տաճիկ յիսնաղի Տփ. 80 թ. — 30 կ.:

4. Պաուկատանց—ընդհանուր պատմութիւն հայոց դպրոցների համար, հ. ա. Տփ. 80 թ. — 80 կ.:

5. Պատմա-Քաթիպայ — մանկական երգեր 80 թ. անկազմ — 15 կ.:

6. Նոյնը կազմած — 25 կ.:

7. Սիլվիո Փէլլիքօի Ջոխմինեացին Փրանկիկէ (Ֆրանչէսկա դա Ռիմինի). Պառաէի Ֆրանչէսկան, Լէօփարդիի աս Խոսքեան. Տաբանոյ ծերը: Ը. Մ. Ն. Պ. Տփ. 80 թ. գինը է — 70 կ.:

9—10

ԲԺՇԿԱՆՈՑ

ՀԻՒԱՆԴՆԵՐԻ ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹԻՒՆԸ ԱՌԱՒԽՕՏԵԱՆ 9–ԻՑ ՄԻՆՉԵՒ 1 ԺԱՄԸ:

Սրկ. Հաշարթ. Գաւրօնսկի կանանց հիւանդ. Գօրալի վիշ ներքին հ., Բօտնեան կանանց և երեխաների հ., Ջիւշարեան խիրուրգիական և աչքերի հ., Շտեմբօրսկի վիներական և կաշու հ., Բաբայեան ջգային և հոդեկան հ.:

Երեք. Մինկևիշ խիրուրգիական հ., Վզօրօվ վիներական և բոգային հ., Բէյլա աչքի հ., Բախուտով մանկաբարձական, կանանց և երեխաների հ. Կրաեօգլեատօվ, Լիսիցկիվ և Վեմրիշևիվ ներքին հ.:

Չորեք. Լիսիցկիվ և Բուգկօվսկի ներքին հ., Շտէյմբօրսկի վիներական և կաշու հ., Աստուածատուրօվ կանանց հիւանդութիւններին:

Հինգ. Վզօրօվ վիներական և բոգային հ., Բօտինեան կանանց և երեխաների հ., Լիսիցկիվ և Վերմրիշևիվ ներքին հ., Ջիւշարեան կանանց և մանկաբարձական հ., Շտեմբօրսկի վիներական և կաշու հ., Բաբայեան ջգային և հոդեկան հ.:

Ուրբաթ. Գաւրօնսկի կանանց հ., Մինկևիշ խիրուրգիական հ., Կրաեօգլեատօվ և Լիսիցկիվ ներքին հ., Բաուխուտով մանկաբարձական, կանանց և երեխաների հ., Վզօրօվ վիներական և կաշու հ., Բէյլա աչքի հ., Բաբայեան ջգային և հոդեկան հ.:

Շաբաթ. Լիսիցկիվ և Վերմրիշևիվ ներքին հ., Բաբօվ կուրծքի հ., Եանկօվսկի վիներական և կաշու հ.:

Բացի այդ բժիշկ Վզօրօվ բժշկանոցի մէջ ընդունում է անվարձ ապրաս հիւանդներին ամէնայն օր երեկոյեան 4—6 ժամը:

Բժիշկ Բաբաև չորեքշաբթի օրերը առաւօտեան 9–ից մինչև 11 ժամը ընդունում է իր տանը բժշկանոցի հիւանդներին էլէկտրական բժշկութեան և ներքին հ. համար: Բնակարանը գտնվում է Աներգիևսկայա փողոցի վրա, Բայանդուրովի տանը:

Առաւիսարոյճ Օրրեխա ապրաս հիւանդներին բժշկանոցի տոմսակով ընդունում է ամէնայն օր, ամէնայն ժամանակ:

Բացի կիրակի օրերից ամէնայն օր առաւօտեան 9—11 ժամը բժշկանոցում լինում է մանկաբարձ կին հիւանդ կանանց ընդունելու համար:

Բժշկանոցի գլխաւոր Լիսիցկի:

Մինկևիչ խիրուրգիական հ., Կրաեօգլեատօվ և Լիսիցկիվ ներքին հ., Բաուխուտով մանկաբարձական, կանանց և երեխաների հ., Շտեմբօրսկի վիներական և կաշու հ., Բաբայեան ջգային և հոդեկան հ.:

Շաբաթ. Լիսիցկիվ և Վերմրիշևիվ ներքին հ., Բաբօվ կուրծքի հ., Եանկօվսկի վիներական և կաշու հ.:

Բացի այդ բժիշկ Վզօրօվ բժշկանոցի մէջ ընդունում է անվարձ ապրաս հիւանդներին ամէնայն օր երեկոյեան 4—6 ժամը:

Բժիշկ Բաբաև չորեքշաբթի օրերը առաւօտեան 9–ից մինչև 11 ժամը ընդունում է իր տանը բժշկանոցի հիւանդներին էլէկտրական բժշկութեան և ներքին հ. համար: Բնակարանը գտնվում է Աներգիևսկայա փողոցի վրա, Բայանդուրովի տանը:

Առաւիսարոյճ Օրրեխա ապրաս հիւանդներին բժշկանոցի տոմսակով ընդունում է ամէնայն օր, ամէնայն ժամանակ:

Բացի կիրակի օրերից ամէնայն օր առաւօտեան 9—11 ժամը բժշկանոցում լինում է մանկաբարձ կին հիւանդ կանանց ընդունելու համար:

Բժշկանոցի գլխաւոր Լիսիցկի:

Ա. Ա իանապարհի ի ներքոյ յիշեալ տպագրութիւնների ամէն մի տպագրութեան ստացած բոլոր օրինակները միասին գնողներին (Թիֆլիս, Լայոց վանքի Ա ձեռ փոքր փողոցների անկիւնում, տպագրոլի սեպհական տանը, № 42, բնակարան № 6) կը վաճառուին յետագայ գներով:

1. Հայկական Նարար, երգարան, 8 ծալ, եր. 712 և առանձին 32 եր. այբբենական ցանկ, երկուսը միասին . . . . . 70 կ.

4 Հազար օրինակից ստացել է մօտ հազար օրինակ, մօտ 700 րուբլու:

2. Կանոնաւոր և վայելուչ գրութեան պատմութիւնը և տեսութիւնը, զանազան առանձին յաւելուածներով, 8 ծալ, եր. 274 . . . . . 20 կ.

1200 օրինակից ստում է մօտ 700 օրինակ, մօտ 140 րուբլու:

3. Վայելչագրութեան գաղափարներ, 4 ծալ, 24 երես: 6 հազար օրինակից կը լինի ստացած մօտ 4 հազար օրին., մօտ 500 րուբլու: . . . . . 10 կ.

4. Կանոնաւ մէյանով տպած վայելչագրութեան վարժութիւններ, որ տպածի վրա ևս թանաքով գրելով, գիւրութեամբ կարելի լինի ուղղել և գեղեցկացնել ուսանողի գրութիւնը: № 1—№ 5, հատարակ թղթի գնով, ս. տասան, կամ 480 թերթը, 4 րուբլի, մօտ 340 աստղ, մօտ 1360 րուբլու: Թերթը մի կոպէկից պակաս:

5. Տողաշարներ և տողացանցեր մեծ թաւաղա, 4 երես տպած, 6 հազար օրինակից մօտ 4 հազ. օրինակ կը լինի, մօտ 52 րուբլու, թերթը . . . . . 5 կ.

6. Կօմբ ուսուցչապետի և անգլիացւոց թագուհու բժշկի նշանաւորութիւն երեխայոց, 8 ծալ, եր. 300: . . . . . 15 կ.

1200 օրինակից մօտ 300 օրինակ կը լինի ստացած, մօտ 52 րուբլու:

Մի քանի այլ տպագրութիւններ մօտ 20 րուբլու:

Տպագրոլը ինքը բնակվում է Ա. Պետերբուրգ, Знаменская, домъ № 22, кв № 7, на углу Басейной.

Վաճառվում է նար հրատարակված «Ինանալի Տաւխղ» Ֆրէյդունի դրքոյկը պ. Ջ. Դրիգորեանցի և Կիտաբնական գրավաճառանոցներում: Դրքոյկի Գինն է 30 կ., գաւառներից ցանկացողները կարող են ուղղակի դիմել Գ. Յովհաննէս Սազանճանցին Հետեւեալ հասցէով. Тифлисъ. Ивану Артемьевичу Сузанаджіанъ. на Петхайнской ул. собственый домъ № 13.

---

1. Երգն կեանց քահանայ—Մանկական երգարան, երգեր և պար-երգեր ընդունված է Ներսիսեան և Գայանեան դպրոցներում: գինն է . . . — ր. 20 կ.
2. Մեծատուն և աղքատ—Երգարան տղոց և աշակերտուհեաց Հայկական ազատ. . . . . 1 ր. — կ.
3. Բժիշկ Բ. Նազարդեանց: Գիմաերիա բազ. . . . — ր. 25 կ.
4. Բժիշկ Գ. Տէր-Գրիգորեանց—Վարակիչ հիւանդութիւններ.

(Մալիկ, կարմրուկ, սկարլատին, բծաւոր տիֆ, անդրագարձ տենդ, դիֆտերիտ, ընդհատ տենդ, խոլերայ, գեղին տենդ, որովայնատիֆ և ժանտախտ.)

Սոցա յատկութիւնները, ծագման և տարածման եղանակները և նախապաշտպանական միջոցներ.

Վաճառվում են Ղ. Գրիգորեանցի Կովկասեան գրավաճառանոցում:

8—8

Փետրվարի 12-ից ԲԱՑՎԵՑ իչխան ՍՈՒՄԲԱՏՈՎԻ տանը ԿՕՆԴԻՏԵՐԻ և ՀԱՑԱՐԱՐԻ (пекарня) մազազին «ВАРШАВСКАЯ ПЕКАРНЯ» վերնագրովը, որտեղ կը վաճառվին զանազան տեսակ իմարեղէններ, նոյնպէս կը վաճառվին զանազան տեսակ կօնֆէտներ արժան գնով. թէ մեծ և թէ մանր քանակութեամբ ցանկացողները կարող են առանձնել ԻՄ ԳՕՐԾԱՐԱՆԻՑ Օտար քաղաքացիք կարող են դիմել հետեւեալ հասցէով. СОЛОЛАКИ, ВЪ ВАРШАВСКОИ ПЕКАРНИ Мартиросу Ахназарову. Պատուէրները կը կատարվին ամէնայն ճշդութեամբ, գնողներին մեծ դիջումն անելով և փոստի ծախսը մեզ վրա առնելով. կօնֆէկտների գինը փոստով 40 կոպէկից մինչև 1 ր.:

ДВОЙНАЯ ИТАЛЬЯНСКАЯ БУХГАЛТЕРІЯ

Մի երիտասարդ տալիս է հաշուապահութեան գասերը՝ բանկի, փաբրիկայի, առևտրական կոմիսիոներութեան, երկաթուղու և այլն:

Հարցնել Թիֆլիսի Կազեթի Պատասում, կամ Սարբ Նշանի փողոցում, Միրզոյ տան դի գիմացը, № 17 պ. Յակոբը Տէր-Յակոբեանցին:

3—5

ԹԻՓԼԻՍԻ ԿԱՐՕՏԱՒՃԱՌԱՏԵՐԻՆԵՐԻ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆԸ

տասարշինաներ խորհուրդը յայտնում է պ. պ. անդամներին, որ ընդհանուր ժողովի վճռին համեմատ անդամական լրացուցիչ տուրքի 7 րուբլի վճարելը նշանակված է մինչև ապրիլի 1-ը 1880 թ.: Իսկ ովոր չի վճարի այդ փողը նշանակված ժամանակամիջոցին, կը համարվի ընկերութեան անդամութենից հրաժարեցրած:

Յունվարի 31-ին 1880 թ. Նորին Կայսերական Բարձրութիւն Կովկասի Փոխարքան բարեհաճեցաւ հաստատել Թիֆլիսի ընկերութեան հայերէն գրքերի հրատարակութիւնը: Այս ընկերութիւնը մարտի 9-ին ունեցաւ ընդհանուր ժողով, որը ընտրեց իւր վարչութեան և խմբագրական մասնաժողով:

Այն անձինք, որոնք կը ցանկանան ընկերութեան անդամ դառնալ, կարող են դիմել ընկերութեան գանձապահ պարոն Մովսէս Թաւպեանին Թիֆլիսի Առևտարական բանկայ առաւօտեան 9-ը ժամից մինչև 2 ժամը: Իսկ այլ և այլ խնդիրներ և տեղեկութիւններ այդ ընկերութեան մասին առնելու համար պէտք է դիմել ընկերութեան վարչութեան նախագահ պարոն Արքար Յովհաննիսեանին: Վարչութեան ատենադպիր Ա. Փիլոմիչեան:

3—10

Տպագրութեան համար պատրաստ են «Դօն Կարլոս» (հետաքննութիւն Շլմարատեան) Պրէսկօտտի, «Աբրահամ Լինկօլն» ստրուկների ազատող Վիլհելմ Հօֆմանեի, և Մօլիէրի «Ամուսնացողների խրատ» հայ Թարգմանութիւնները:

Թարգմանվամեն Մօլիէրի հետ «Տարտիւֆ կամ կեղծաւորը» և «կեղծ հիւանդ» կատակերգութիւնները:

Անցած փետրվարի 17-ից ետտարական տասով վերջացնելով բոլոր գրամական հաշիւները իմ առևտարական բնակարկղութեան վերաբերութեամբ Թիֆլիսի 2-գ գիլդիայի վաճառական ՍԵՊԹԻՑ ԳՐԻԳՕՐԵՎԻՉ ԼԱԶԱՐԵՎԻ հետ, սրանով յայտնում եմ, որ եթէ մի որ և իցէ մարդու մօտ կը գանվին ՄԻՆԶԻՒ ՆԵՐԿԱՑ ԹԻՒԸ, իմ անուն ստացած տոմսակներ (роспись) մատնաւոր և բանկային վէկսէլներ, և բոլոր ուրիշ պատասխանատուհաներ և ակտեր, նա անվաւեր եմ համարում և ինձ պարտաւոր չեմ համարում վճարել:

Թիֆլիսի 2-գ գիլդիայի վաճառական ՊԵՒԼ ԱՐՏ. ԱԼԱՎԵՐԴՕՎ:

Дозволено Цензурою 31 Марта 1880 г. Тифлисъ.

Տպարան Ա. Ա. Միխելսոնի

Типографія А. А. Михельсона

Fonds A.R.A.M

№ 55 Ապրիլի 2 (14) 1880 Ապրիլի 2 (14) № 55

ԻՆՆԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ

ՄՇԱԿ

Տարեկան գինը 10 րուբլի կէս տարվանը 6 րուբլ։
Առանձին համարները 5 կոպէկով։

Ուխտիւնում գրվում են միայն խմբագրատան մէջ։

Յաւարտարարագիրք գիմում են ուղղակի Тифлисъ. Редакція „Мшакъ“

Խմբագրատունը բաց է առաւօտեան 10—2 ժամ
(Յայտ կիրակի և սուրբ օրերից)

Յայտարարութիւն ընդունվում է ամէն լիպուով։

Յայտարարութիւնների համար վճարում են
իւրաքանչիւր բառին 2 կոպէկ։

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

«Голосъ» լրագիրը հրէաների մասին։—Նոր քրիստոնեութիւն։ Հայոց թատրոն։ Ներքին լուրեր։—Արտաքին տեսութիւն։ Նամակ Գերմանիայից։ Նամակ Թիւրքիայից։—Յայտարարութիւններ։—Բանաստեղծական խնդիրք։

«ГОЛОСЪ» ԼՐԱԳԻՐԸ ՀՐԷԱՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ

Ռուսաց «Голосъ» լրագիրը տպել է իր № 76 մէջ մի յօդուած հրէաների մասին, որից մենք արժանի ենք համարում քաղուածք անել, մեր ընթերցողներին լրագրի մտքերի հետ ծանօթացնելու համար։

«Հրէաների դէմ հալածանքները, ասում է ռուս լրագիրը, որոնց դեռ նորերումս դատապարտել է Ներլինի կօնգրէսը, պէտք է միշտ դժբաղդութիւն համարվեն այն երկրի համար, որտեղ այդ հալածանքները պատահում են։ Լրատրութեան պարտաւորութիւնն է պղտշացնել իր հայրենիքը այդ տեսակ դժբաղդութիւնից։

Ընդ ժամանակից յետոյ, երբ Ռուսաստանում յայտնվեցաւ բռնութիւնքրեայ, յեղափոխիչ շարժումը, որ ամօթ է բերում մեր ռուսաց երկրին, շարունակում է ռուս թերթերը, շատերը սկսեցին հաստատել թէ ռուս անտարխիստների առաջնորդները հրէաներն են։ Նոր մեղադրանքը շատ հաստատ դատողութեան վրա էր հիմնված, յեղափոխութեան գործի համար փող է հարկաւոր, իսկ հրէաները փող ունեն, ուրեմն հրէաներն են անիշխանական կուսակցութեան առաջնորդները։

Ընդ իրողութիւնը որ Պլոդեցկի, որ յանդգնեցաւ կոմս Լորիս-Մէլիքովի վրա ատրճանակ արձակել, հրէական ծագումից էր, բաւական էր, որ կրկին սկսէին մեղադրել բոլոր հրէաներին։

Հրէաները, ասում է «Голосъ» լրագիրը, նոյնպիսի հպատակներ են ռուսաց պետութեան, ինչպէս և նրա միւս հպատակները։ Եթէ այդ ճշմարտութիւնը դեռ ևս ամենքը չեն ըմբռնում, դրա պատճառը նոյն իսկ հրէաների մեր երկրի մէջ ստանձնական դրութիւնն է։ Երբ որ բոլոր ռուս հպատակների հաւասարութեան սկզբունքը օրէնքի առջև կը տարածվի և այն ռուս քաղաքացիների վրա, որոնք մահմետական դաւանութեան են պատկանում, այն ժամանակ փոքր առ փոքր կը վերանան և այն նախապաշարմունքները, որոնք արմատացած են ժողովրդի մէջ հրէաների դէմ։ Թող ռուս հրէայի իրաւունքները հաւասար լինեն մեր նացած ռուս հպատակների իրաւունքների հետ, աւելացնում է ռուս թերթը,—և ռուս ազգի թշնամութիւնը հրէաների դէմ ինքն իրան կանհետանայ։

Ընդհակառակն «Times» լրագիրը շատ ուղիղ է նկատում որ Ռուսաստանում օրէնքները և վարչութիւնը այնքան մեծ ազդեցութիւն ունեն ազգի բարոյական տրամադրութեան վրա, որ բնական է մի նոր և հատատարական օրէնք հրատարակվի հրէաների վերաբերութեամբ,—և ռուս ժողովրդի միջից իսկոյն կանհետանայ ատելութիւնը դէպի հրէաները։

Դորանից յետոյ «Голосъ» լրագիրը ապացուցանում է թէ ինչ պատճառով նա անկարելի է դնում կասկածել հրէաներին անարխիական գործին համակրութեան մէջ։ Անարխիայի (անիշխանութեան) դէմ առաջ նպատակն է ոչնչացնել դրամագլուխ, ուրեմն միթէ միամտութիւն չէ կարծել, որ հրէաները կը գոհեն իրանց կապիտալները նոյն իսկ կապիտալը ոչնչացնելու նպատակով։ Կապիտալի գոյութիւնը ամենաառաջ դրական է մի որ և է դասակարգի պահպանողական և ոչ թէ յեղափոխիչ, քանդող ուղղութեան։

ԽԵՆԹԸ

ԱՐԿԱԾՆԵՐ ՎԼԵՐՋԻՆ ՌՈՒՍ-ԹՈՒՐՔԱԿԱՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄԻՑ ՀԱՑԱՍՏԱՆՈՒՄ

—

—Այժմ տեսնում էք, չարունակեց պ. Դուդուկչեանը,—որ այդ բոլոր չարագործութիւնների մէջ մի ներքին կապ կայ, մի գաղտնի և դժուարին նպատակ կայ։ Ես աւելորդ եմ համարում խօսել մանաւանդ երեւոյթների վրա, և ցոյց տալ, որ տեղական իշխանութիւնն պաշտօնեաները չատ անգամ աշխատել են արհեստական կերպով սոսկ պատճառել հայաբնակ գաւառներում, որպէս զի քրդերի և չերքէզների սրից ազատ մնացած հայերին կատարեալ քայքայութիւնով։ Դա հրէշային մի ապանութիւն է, որին ընդունակ է անգութ, անողորմ թուրքը միայն։ Մանչ ժողովուրդը տղքաւութիւնով, անտեսապէս մանկացնել նրան, որից ապրուստի բոլոր միջոցներից,—ահա գլխաւոր դէնքերը, որոնցմով թուրքը աշխատում է այժմ ոչնչացնել հայ տարրը։ Նա գիտէ, որ ուրիշ զէնքով գժուար է մահացնել մի ժողովուրդ, որի զօրութիւնը կայանում է իր աշխատասիրութեան և նիւթական կարողութեան մէջ։ Չէլթուխի հայերը վարձքանքի տակ չունեն։ Նրանց ապրուստի և արդիւնաբերութեան գլխաւոր աղբիւրները են երկաթի հանքերը, որ յանգործում են նրանք, պատրաստում են զանազան տեսակ գործիքներ, կամ այնպէս անպատրաստ ածում են մերձաւոր գաւառները, և վաճառելով, փոխարէնը գնում են ինչ որ իրանց պէտք է։ Թուրքիան մի քանի անգամ փորձ փորձեց խլել զէլթուխցիների ձեռքից այդ հանքերը, միայն քաջ լեռնաբնակների սասանիկ ընդդիմադրութիւնը կարողացաւ փրկել իրանց ապրուստի գլխաւոր հարստութիւնը։ Վանայ նրրդի այդ տեսակ մեքենայութիւնների մի ճշգրիտ օրինակ կարող է համարվել։ Հայերը այս քաղաքում բաւական հարստացած էին, մի գիշերվայ մէջ նրանց բոլոր խանութները կրակի մատնեցին։ Ջուր նայելով հայերի անդադար բողոքներին, տեղական իշխանութիւնը միեղն անգամ քննութիւն ըստկել չը կամեցաւ, որ յայտնվին չարագործները։ Որովհետև ինքն իր վրա քննութիւն սկսել չէր ցանկանում....

—Մենք միեղն այսօր զարմացնում էր այն միտքը, թէ ինչու Թուրքիան այնքան չարաչարվում է քրդերի և չերքէզների ցեղապետներին, չարչարվում է նրանց հոգևոր գլուխներին կամ չէյխերին, որոնք իրանց անկարգութիւններով ոչ սակաւ հոգսեր են պատճառում կառավարութեանը։ Գրանք չատ անգամ հարկեր չեն վճարում, չատ անգամ անարգում խումբերով ապստամբում են այս և այն գաւառները։ Մենք, մտածում էինք մենք, եթէ իշխանութիւնը ցանկանայ, չէ կարող զսպել այդ աւազակներին։ Հիմայ հասկանում ենք, որ Թուրքիային պէտք էր իր ձեռքում ունենալ այսպիսի դործիքներ։ Նպատակը՝—բացատրեց է....

Պ. Դուդուկչեանը, կարծես, աշխատում էր այս գիշեր գուցե թաղել բոլոր դատնութիւնները, որ ծանրացած էին նրա սրտի վրա։ Տառապեալ ժողովրդի ցաւը, նրա անբախտ վիճակը, նրա անօգ ապագան, որ նկարվում էր նրա աչքի առջև իր ամենքով,—այդ բոլորը լցրել էին նրա հոգին մի սրտառուչ վրդովմունքով։

—Հանգամանքները, կեանքի պայմանները, ասաց նա,—ստիպեցնում են մարդուն իր նմանների հետ վարվել այնպէս, որպէս վարվում են գազանները իր հետ.—չարին չարով պատասխանել։ Որքէ հնար չը կայ։ Ընդ որում ազգերի մէջ մարդը միայն է, որ գազաններից ահելի անգութ և ահելի անիրաւ կերպով է վարվում իր նմանների հետ։ Գազանը գոնէ միայնդամից մահացնում է և հանգստացնում է իր զոհին։ Բայց մարդը յաջորդարար է վարվում։ Նա տանջում է, ճնշում է, բարոյապէս և մտաւորապէս մաշում է, և իր զոհի կենսական բոլոր ուժերը սակաւ սակաւ ապահովով, այնպէս է սպանում։ Դա մի սարսափելի սպանութիւն է։ Այսպիսի սպանութիւն դործելու ընդունակ է մարդը միայն։ Այսպիսի սպանութիւններ կատարվում են ոչ միայն մանաւանդ անհատների վերաբերութեամբ, այլ ամբողջ ազգերի վերաբերութեամբ ևս։ Մի այսպիսի սպանութիւն սպառնում է մեզ։ Մենք այն նպատակով չեն վարվում մեզ հետ Թուրքերը, քրդերը և չէլթուխները։ Մենք ոչ նրանց պատճառներից չէ, որ այսօր Հայաստանը մեծ մասամբ գատարկվել է հայերից։

Պ. Դուդուկչեանի երկար բացատրութիւնների մէջտեղին վարդանը լսում էր խորին համակրութեամբ։ Նա մի գաղտնի ժպիտով պատասխանեց։

—Հայոց ժողովուրդը մի զարմանալի ժողովուրդ է։ Նրան սպանելը, եթէ չասեմ անհնարին է, կարող եմ ասել, որ չատ գժուարին է։ Նա այն բախտակիցն առատապետական վիշապն է, որ կռվում է Հիդրայի, որի իրաքանչիւր ջախջախված և կարված գլխի տեղ բուսանում է մի նորը և աւելի զօրաւորը։ Դարերի ընթացքում, համաչխարհական դարձուածի սալի վրա, հայը այն աստիճան ծեծվեցաւ, տապալվեցաւ և կոխվեցաւ, որ սառցաւ երկաթի ամրութիւն նրան ջախջախելը չատ հեշտ չէ. նա չափազանց ծակուն է.... Հայը տապաւ, հայը համրերեց ամենամեծ մեղգօչների բարբարոսութիւններին, որոնց համեմատութեամբ թուրքիայի այժմեան մեղգօլակն ներումը պէտք է ճանաչել համարել։ Հայի երկրի վրայով անցան Մանդալխանի, Լենկ-Թեմուրի, Ջինգիս-խանի, Հուլաւունի և դրանց նման մարդկային հրէշների արիւնարբու հրոսակները։ Նրանք անցան հեղեղների և փոթորիկների նման. Ջարդեցին, Ջարդվեցան, և վերջապէս անհետացան, բայց հայը դարձեալ մնաց։ Այժմեան մանգօլական թուրքիան, աշխատելով ոչնչացնել արդիւնաբերող և տեբութեան գանձարանը լցնող հայերին, անգիտակցաբար սպանում է ինքն իրեն։ Նրա այժմեան ֆինանսական մնանկութիւնը այդ սպանութեան հետևանքն է։ Վաղեմի թուրքիան ասելի լաւ էր հասկացել հայ տարրի օգտակարութիւնը իր պետութեան հաստատութեան համար։ Նա ոչ միայն առանձին հոգ էր տանում աշխատասէր հայ գիւղացու հանգստութեան համար, այլ պետութեան գանձային ամբողջ կառավարութիւնը յանձնել էր հայ դրամատէրների ձեռքը, և մեր սահմանները ոչ սակաւ անգամ գատում էին պետութիւնը ֆինանսական տագնապների ժամանակ։

Առաւօտը մօտ էր լուսանալու, տակաւին խօսում էին մեր առջև գլուխ խորհողները։ Վեհոյ նրանք սկսեցին խօսել ինչ-որ պատրաստութիւնների և կարգադրութիւնների մասին։ Երբ խորհուրդը աւարտված էր, պ. Դուդուկչեանը հանեց իր ծոցից երեք այցատոմս, և տալով իր բարեկամներին, ասաց.

—Ես բոլորովին հաւատում եմ ձեզ. այժմ դուք կարող էք պիտնալ իմ ով լինելը և իմ իսկական անունը։

Այցատոմսերի վրա ֆրանսիական գեղեցիկ տառերով տպված էր Լ. Սալմանն։

Պ. Լևոն Սալմանի հայրը՝ Թորոս Չէլէբին *) մահմետականութիւն ընդունած հայ կաթոլիկ էր։ Թէ ինչ հանգամանքների պատճառով նա փոխեց իր կրօնը, դա մի երկար պատմութիւն է։ Մենք այստեղ միայն կասենք, որ Թորոսին մեղադրեցին մի թուրք օրիորդի հետ յարաբերութիւններ ունենալու մէջ, և նա սպանութեից ազատ մնալու համար ստիպվեցաւ մահմետականութիւն ընդունել և ամուսնանալ պետիկ Ֆաթիմայի հետ,—այսպէս էր օրիորդի անունը։ Լևոնի ծնունդից յետոյ Ֆաթիման վախճանվեցաւ և փոքրիկ երեխան մնաց հօր խնամատարութեան ներքոյ, որին աստիկ տանջում էր այն միտքը, որ իր զաւակը կը կրթվի և կը մեծանայ իրանատելի գարձած մի օտար կրօնի մէջ։ Սալմանը (մահմետականացած Թորոս Չէլէբին) թողեց իր հայրենիքը՝ Անգորան և տեղափոխվեցաւ կ. Պոլիս։ Այստեղ ոչ ոք չէր ճանաչում նրան։ Նա իր զաւակը յանձնեց Ֆրէրների միաբանութեանը, իսկ ինքը անհետացաւ։ Փոքրիկ Լևոնը մեծացաւ կաթոլիկների մի կուսանոցի մէջ, և յետոյ 12 տարեկան հասակում տարվեցաւ Խաւլիա իր սկզբնական ուսումը ստացաւ նա կղերի ձեռքից։ Նա աղջկարից մի քանի տարի վ[illegible] ս. Վարդերի վանքում, և այստեղից հետաքրքրվել, մտաւ վիէննայի միխիթարեանների վանքը, բայց ոչ մի տեղ հիմնաւոր պատրիճն չը տեսաւ։ Վերջապէս մի կնոջ տէրը դարձ քարոզեց նրան վանքային ապականված միջավայրից և ձգեց

*) Չէլէբի կոչում են թուրքերը հայ և յոյն վաճառականներին։

Fonds A.R.A.M

ՂԱՖԱՂԱՑԻ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ ՂԱՖԱՂՈՒՄ

ՀԱՅՈՑ ԹՈՒԱԿԱՆ

Ղափան, 27-ին, Հոկտ. վաղը կէսօրէն յետոյ ժամը 2-ին Ղափանի Ս. Աստուածածնայ եկեղեցւոյ մէջ տեղի պիտի ունենայ Ղափանի գաւառական ժողովի ընտրութիւնը։

Ղափանի գաւառական ժողովի ընտրութեան ներկայանալու համար ընտրողական ցուցակներ կարելի է ստանալ Ղափանի գաւառական վարչութենէն

ՆՈՐ-ՆԱԽԻՉԵՎԱՆԻ ԱՐՎԵՍՏԱՆՈՑ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

Նոր-Նախիջևանի արվեստանոց վարժարանը 25 տարի յոթանասունական Տիրոջ թվին ունի 14 տարի յոթանասունական թվին ունի 20 տարի յոթանասունական թվին ունի 25 տարի յոթանասունական թվին ունի 30-ից ավելի աշակերտներ։ Ուսումնարանը ունի հետևյալ բաժանմունքները։

1. Նկարչություն և գծագրություն։ 2. Քանդակագործություն։ 3. Ճարտարապետություն։ 4. Ոսկերչություն, արծաթագործություն և ոսկեզօծություն։ 5. Գեղեցիկ գրություն։

Ուսման վարձը տարեկան 14 ռուբլի է։ Ներքին աշակերտները վճարում են 30 ռուբլի։ Ներքին աշակերտները ստանում են ուսման, սնունդի, հագուստի և լուսավորության վարձը։

Ուսման ընդունելության համար դիմողները պետք է ներկայանան վարժարանի տեսուչին (Ն. Ղ. 76)։ Լրացուցիչ տեղեկություններ կարելի է ստանալ նաև վարժարանի տեսուչից։

Ուսման ընդունելության համար դիմողները պետք է ներկայացնեն հետևյալ վկայականները։ 1) Ծննդյան վկայական, 2) Ընտանեկան վկայական, 3) Պատվական վկայական, 4) Պատվական վկայական, 5) Պատվական վկայական։

Ուսման ընդունելության համար դիմողները պետք է ներկայանան վարժարանի տեսուչին (Ն. Ղ. 76)։ Լրացուցիչ տեղեկություններ կարելի է ստանալ նաև վարժարանի տեսուչից։

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Իր յատկութիւններով մաբիլի մասերի, մանաւանդ առջի մասերի քրտինքից առաջ եկած փտուքի ոչնչացնող յայտնի նիւթը,

ԳԱԼԻՄԱՆԻՆ

անուանով, ծախքաւոր է նրբօգայի բոլոր մեծ քաղաքների գեղատներում և դրօգիստների մօտ. Գլխաւոր գէպօ նրանի Ֆարմացեի մագազինում վ. ԿԱՐՊԻՆՍԿՈՒ գեղատան մէջ է գտնւում, վաչչայում, էչէկօօրայնի փողոց, № 35. Գալիանինի մեծ տուփիկը արժէ վաչչայում 50 կօպ., աւելի փոքրը 30 կ.. Պէտք է ղգուչանալ խաբղախութիւններից.

2—25 (1) վ. ԿԱՐՊԻՆՍԿԻ

Nous recommandons aux jeunes gens qui désirent aller en France terminer leurs etudes, l'Institution ROUSSEL à MARSEILLE. (Cours Julien, 14).—Des soins particuliers sont, donnés aux langues vivantes. Sadresser à l'institution, qui envoie un prospectus.

2—4

ՆԵՐԿԱՅ 1880 ԹՒՈՒՄ ԿԸ ՏՊԱԳՐՎԻ

„ԿԱՅԾԵՐ“

ՎԷՊ ՏԱՃԿԱՍՏԱՆԻ ՀԱՅՈՑ ԿԵՍՆԵՒՑ

Հեղինակութիւն ԸՆՖՓԻ

Վէպը բաղկացած կը լինի երկու առանձին հատորներից իւրաքանչիւրը կը բովանդակէ մօտաւորապէս 400 տպագրուած երեսներ. Ամեն մէկ հատորի գինն է 1 ր. 50 կ., իսկ միասին 3 ր.: Մէկ հատորի համար առանձին առորագրութիւն չէ ընդունւում:

Առորագրել կարելի է ԳԱԻԱՌՆԵՐՈՒՄ այն պարոնների մօտ, որոնք բարեհաճել են բաժանորդներ հաւաքել «ԿԱՅԾԵՐԻ» տպագրութեան համար, իսկ ԹԻՓԼԻՍՈՒՄ պէտք է դիմել «Մշակի» խմբագրատունը Ց. ՄԻՀԻԹԱՐ-ՑԱԿՈՒՄՆԵՑՆԻՆ:

Մանուկի տակից դուրս եկաւ գօգոլ Բօկի «Ուսումն առողջապահութեան դրքոյկի հայերէն թարգմանութիւնը: Դրքի պահեստը գտնւում է Զաքարիա Երիցեանցի Կովկասեան Դրամագատանոցում: Գինն է 35 կօպ.

Պ. ԱԴԱՄԵԱՆԸ յանկանում է ԴՆԱԴՐՈՒԹԵԱՆ և գոյների բաղադրութեամբ ՆԿԱՐՉՈՒԹԻՒՆ դասեր տալ: Պայմանների մասին կարելի է նրա հետ խօսել նրա բնակարանում, Գօլօվինսկի պրօսպէկտի վրա, Մուխրանսկու տանը, Կուրի տակ, առաւօտները 10—12 ժամ, և երեկոները 5—8 ժամ: Դասերը կարող է տալ թէ իր բնակարանում և ցանկացողների տները այցելելով: Նոյնպէս ընդունում է պատուէրներ ԿՈՆԴԱՆԱՊԻՐՆԵՐ նկարելու համար:

9—10

Օրերումս դուրս եկան մամուլի տակից և վաճառվում են Օ. Երիցեանցի Կովկ. գրավաճառանոցում:

1. Ընտանի—քերթուածք և թարգմանութիւնք. Տփխիս 1880 թ. գինն է 1 ր. 25 կ.:

2. Գօկտօր Կօկ—Ռուսի առողջապահութեան Տփ., 80 թ. — 35 կ.:

3. Ֆըէյգուն—Տաւիղ յիսնաղի Տփ. 80 թ. — 30 կ.:

4. Դուկասեանց—ընդհանուր պատմութիւն հայոց գպրոցների համար, հ. ա. Տփ. 80 թ. — 80 կ.:

5. Գամառ-Ռաթիպայ — մանկական երգեր 80 թ. անկազմ — 15 կ.:

6. Նոյնը կազմած — 25 կ.:

7. Աիլվիօ Փէլլիքօի Խոխմխոցին փրանկիսկէ (Ֆրանչէսկա դա Ռիմինի). Դանտէի Ֆրանչէսկան, Լէօփարդիի ա Լատալիան. Տարբնոյ ծերը: Ը. Մ. Ն. Պ. Տփ. 80 թ. գինը է — 70 կ.:

9—10

Մինակի խրոխտ հ., Կրանօպլեանցօվ և Լիսիցեվ ներքին հ., Բախուտօվ մանկավարժական, կանանց և երեխաների հ., Շահմբօրակի վիներական և կաշու հ., Բարայեան ջրային և նավկան հ.:

Երեքշաբթի. Մինակեվիչ խորհրդական հ., Վ. զօրօվ վիներական և բոգային հ., Բէյլի աչքի հ., Բախուտօվ մանկավարժական, կանանց և երեխաների հ. Կրանօպլեանցօվ, Լիսիցեվ և Վեմիշեվ ներքին հ.:

Չորեքշաբթի. Լիսիցեվ և Բուկօվսկի ներքին հ., Շահէմբօրակի վիներական և կաշու հ., Ասատուածատուրօվ կանանց հիւանդութիւնների:

Հինգշաբթի. Վ. զօրօվ վիներական և բոգային հ., Թօմենեանց կանանց և երեխաների հ., Լիսիցեվ և Վեմիշեվ ներքին հ., Քուշաբեանց խորհրդական և աչքերի հ., Շահմբօրակի վիներական և կաշու հ., Բարայեան ջրային և հոգևկան հ.:

Ուրբաթ. Դավրօնակի կանանց հ., Մինակեվիչ խորհրդական հ., Կրանօպլեանցօվ և Լիսիցեվ ներքին հ., Բախուտօվ մանկավարժական, կանանց և երեխաների հ., Շահմբօրակի վիներական և կաշու հ.:

Բացի այդ բժիշկ Վ. զօրօվ բժշկանոցի մէջ ընդունում է անվարձ աղքատ հիւանդներին ամենայն օր երեկոյեան 4—6 ժամը:

Բժիշկ Բարաեվ շաբաթական օրերը առաւօտեան 9-ից մինչև 11 ժամը ընդունում է իր տանը բժշկանոցի հիւանդներին էլէկտրական բժշկութեան և ներքին հ. համար: Բնակարանը գտնւում է Սերգիևսկայա փողոցի վրա, Բալանդուքովի տանը:

Առանձնապէս Օբրեխտ ախտաւոր հիւանդներին բժշկանոցի տունակով ընդունում է ամենայն օր, ամենայն ժամանակ:

Բացի կիրակի օրերից ամենայն օր առաւօտեան 9—11 ժամը բժշկանոցում լինում է մանկարարձ կին հիւանդ կանանց ընդունելու համար:

Բժշկանոցի դիրեկտօր Լիսիցեվ:

Վաճառվում է նոր հրատարակված «Ցիսնաղի Տաւիղ» ֆրէյդունի դրքոյկը պ. Զ. Երիցեանցի և Կիւտաբօնեան գրավաճառանոցներում: Դրքոյկի Գինն է 30 կ., գուսաններից ցանկացողները կարող են ուղղակի դիմել Գ. Յովհաննէս Սուղանաճեանցին Հեռաւեալ Հասցէով. Тифлисъ. Ивану Артемьевичу Сузанаджіанъ. на Петхайнской ул. собственый домъ № 13.

---

1. Երգնկեանց քահանայ—Մանկական երգարան, երգեր և պար-երգեր ընդունված է Ներսիսեան և Գայանեան դպրոցներում. գինն է . . — ր. 20 կ.
2. Մեծատուն և աղքատ—Երգարան աղջկանց և աշակերտաց հետ Հայկական առաջնաբարեաց . . . . . 1 ր. — կ.
3. Բժիշկ Բ. Նաւասարդեանց: Դիմաբերիա բաղաքացաւ . . — ր. 25 կ.
4. Բժիշկ. Ե. Տէր-Գրիգորեանց—Վարակիչ հիւանդութիւններ.

(Ծաղիկ, կարմրուկ, սկարլատին, բծաւոր տիֆ, անդրագարձ տենդ, դիֆտերիտ, ընդհանուր տենդ, խօլերայ, դեղին տենդ, որովայնատիֆ և ժանտախտ)

Սոցա յատկութիւններն, ծագման և տարածման եղանակներն և նախապաշտպանողական միջոցներ.

Վաճառվում են Զ. Գրիգորեանցի Կովկասեան գրավաճառանոցում:

8—8

ДВОЙНАЯ ИТАЛІАНСКАЯ БУХГАЛТЕРІЯ

Մի երիտասարդ տալիս է հաշուապահութեան դասերը՝ բանկի, փաբրիկայի, առևտրական կոմիսիոներութեան, երկաթուղու և այլն:

Դարձել Թիֆլիսի Կայծերի Գալատում, կամ Սուբը Նշանի փողոցում, Միրզոյ առուդի գիմացը, № 17 պ. Յակովբ Տէր-Յակովբեանցին:

3—5

Փետրվարի 12-ից ԲԱՑՎԵՑ իշխան ՍՈՒՄԲԱՏՕՎԻ տանը ԿՕՆԴԻՏԵՐԻ և ՀԱՑԱՐԱՐԻ (пекарня) մագազին «ВАРШАВСКАЯ ПЕКАРНЯ» վերնագրովը, որտեղ կը վաճառվին գանագան տեսակ խմորեղէններ, նոյնպէս կը վաճառվին գանագան տեսակ կօնֆէտներ արժան գնով. թէ փոքր և թէ մեծ քանակութեամբ գանկացողները կարող են առանձ ԻՄ ԳՈՐԾԱՐԱՆԻՑ: Օտար քաղաքացիք կարող են դիմել հետևեալ հասցէով. СОЛОЛАКИ, ВЪ ВАРШАВСКОИ ПЕКАРНИ Мартиросу Ахназарову. Պատուէրները կը կատարվին ամենայն ճշդութեամբ, գնողներին մեծ պիղումն անելով և փոստի ծախսը մեզ վրա առնելով. կօնֆէկտների գինը ֆունտը 40 կօպէկից մինչև 1 ր.:

ԹԻՓԼԻՍԻ ԳՈՐԾԱԿԱՏԱՐՆԵՐԻ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆԸ տարբչինաների խորհուրդը յայտնում է պ. պ. անդամներին, որ բազատար տղոցը գարձ տալուց առաջ կան լրացուցիչ տուրքի 7 բուբլի վճարելը պահանջված է մինչև ապրիլի 1-ը 1880 թ.: Յակ ովքը չի վճարի այդ փողը նշանակված ժամանակամիջոցին, կը համարվի ընկերութեան անդամութենից հրաժարեցրած:

Յունվարի 31-ին 1880 թ. Նորին Կայսերական Բարձրութիւն Կովկասի Փոխարքան բարեհաճեցաւ հաստատել «Թիֆլիսի ընկերութեան հայերէն դրքերի հրատարակութեան կանոնադրութիւնը: Այս ընկերութիւնը մարտի 9-ին ունեցաւ ընդհանուր ժողով, որը ընտրեց իւր վարչութեան և խմբագրական մասնաժողով:

Այն անձինք, որոնք կը ցանկանան ընկերութեան անդամ գրուիլ, կարող են դիմել ընկերութեան գանձապահ պարոն Մովսէս Թաւադեանին Թիֆլիսի Առևտրական բանկայ առաւօտեան 9-ը մարից մինչև 2 ժամը: Իսկ այլ և այլ խնդիրներ և տեղեկութիւններ այդ ընկերութեան մասին առանալու համար պէտք է դիմել ընկերութեան վարչութեան նախագահ պարոն Աբգար Յովհաննիսեանին: Վարչութեան առանագրիր Ա. Քիշմիշեան:

4—10

Տպագրութեան համար պատրաստ են «Դօն Կարլոս (Հետաքննութիւն ձշմարտութեան) Պրէսկօտի, «Արտահայտ Լինկօլն» ստրուկներին ազատող Վիլհելմ Հօֆմանի, և Մօլիէրի «Ամուսնացողներին խրատ» հայ թարգմանութիւնները:

Թարգմանվում են Մօլիէրի հետ «Տարտիւֆ կամ կեղծաւորն» և «Կեղծ հիւանդ» կատակերգութիւնները:

Անցած փետրվարի 17-ից նօտարական ամսով վերջացնելով բոլոր գրամական հաշիւները իմ առևտրական ընկերակցութեան վերաբերութեամբ Թիֆլիսի 2-դ գիլդիալի վաճառական ՍԵՐԳԵՑ ԳՐԻԳՕՐԵՎԻՉ ԼԱԶԱՐԵՎԻ հետ, սրանով յայտնում եմ, որ եթէ մի որ և իցէ մարդու մօտ կը գտնվին ՄԻՆՉԵՒ ՆԵՐԿԱՑ ԹԻՒԸ, իմ նրան տուած առմանկներ (росписки) մատնաւոր և բանկային վէկսէլներ, և բոլոր ուրիշ պարատմաբհանները և ակտեր, ես անապէր եմ համարում և ինձ պարտաւոր չեմ համարում վճարել:

Թիֆլիսի 2-դ գիլդիայի վաճառական ԴԱՒԻԴ ԱՐՏ. ԱԼԱՎԵՐԴՕՎ:

Дозволено Цензурою 1 Апрѣля 1880 г. Тифлисъ.

Տպարան Ա. Ա. Միխելսոնի

Типографія А. А. Михельсона

Fonds A.R.A.M

№ 56 Ապրիլի 3 (15) 1880 ԻՆՆԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ Ապրիլի 3 (15) № 56

Տարեկան գինը 10 բուբլի կէս տարվանը 6 բուբլի
Առանձին համարները 5 կոպէկով։

Ծանուցմունք գրվում են միայն խմբագրատան մէջ։

Յաղորդագրութիւնք պիտուի են ուղղակի
Тифлисъ. Редакція „Мшакъ“

ՄՇԱԿ

Խմբագրատունը բաց է առաւօտեան 10—2 ժամ
(Յացի կիրակի և տան սրնչից)

Յայտարարութիւն ընդունվում է ամեն լեզուով։

Յայտարարութիւնների համար վճարում են
իւրաքանչիւր բառին 2 կոպէկ։

ՐՈՊԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Գոնէ այժմ ամաչէինք.—Ներքին տեսութիւն։ Նամակ Արդահանից։ Նամակ Ախալցխայից։ Նամակ Մօսիվայից։ Նամակ Խմբագրին։ Ներքին լուրեր.—Յայտարարութիւններ.—Բանաւիրական խնդիր։

ԳՈՆԷ ԱՅԺՄ ԱՄԱՉԷԻՆՔ

«Մշակի» ներկայ համարում ընթերցողը կը կարդայ մի նամակ Ախալքաղաքից, որի մէջ պատմվում է թէ ինչպէս այդ քաղաքի մի քանի հայ-լուսաւորչականները հալածում են նոյն տեղի հայ-բողոքականներին։

Մի թէ մենք միջին դարերումն ենք ապրում...

Մենք պատրաստ ենք հաւատալ որ հալածանքները կատարվում են մի քանի անկարգ մոլեռանդների ձեռքով, որոնք հայ հասարակութեան բարեմիտ մեծամասնութեան վրայ ոչինչ կապ չունեն, —բայց այնու ամենայնիւ կարծում ենք որ առհասարակ լուսաւորչադաւան հայերը պէտք է անտարբեր չը մնային այդ տեսակ անկիրառութիւն տեսնելով և ամեն ջանք գործ դնէին անկարգութիւն անողներին զսպելու համար։

Գոնէ այժմ, երբ բոլոր հայերի միաձայն մէջ տեղ միաձայնութեան ակնկալութիւն կայ, երբ մեր քաղաքիհայոց եղբայրները սովամահ են լինում և նրանց պէտք է օգնենք միացած ոյժերով, գոնէ այժմ, ասում ենք, լուսաւորչադաւանները ամաչէին այնպիսի դէպքերից, որոնք արատ են բերում նրանց անուանը։

Մի թէ ժամանակակից հայը իր վարմունքով դէպի իր այլակրօն եղբայրները պէտք է հետքի գնած այդ ուժերին պէտք է քարշել գործի մէջ, այն ժամանակ, անտարակոյս, յաջողութիւնը մեր կողմը կը լինի...ասում էր չատ անգամ պ. Սալմանը։

—Դեռ վաղ է, պատասխանում էր նրան վարդանը,—պէտք է նախ և առաջ պատրաստել նրանց։

—Ոչինչ վերանորոգութիւն մի ժողովրդի կեանքի մէջ չի կարելի կատարել առանց կիրք մտնելու։ Մեր ժողովուրդը մեռցել է անշարժ, դրա գլխաւոր պատճառը այն է, որ կիրքը չէ մտնում հասարակական գործերի մէջ։ Այդ ուժը, այդ կենսատու գօրութիւնը, կանանցի չորս պատերի մէջ ոչնչանալով, ապարդիւն է դառնում մեզ մօտ։ Եթէ պէտք էր սկսել մեր ժողովրդի կրթութեան գործը, սկիզբը դնելու է անպատճառ կանանց կրթութիւնից։ Եւ այս անդամ պատեհագոյ ամրողջ Հայաստանում և ամեն տեղ ուշ-ուշով ուսումնասիրում էլ հայ կինը։ Իմ ատացած տեղեկութիւնները խիստ մըխիթարական հետևանքի են հասցնում։ Որքան աղամարդը քաղաքների տգիտութեան տակ խարդախված է, փչացած է, որքան նա կորցրել է իր հայկական ինքնուրոյնութիւնը,—այնքան կինը պահպանվել է մաքուր, պահպանվել է իր բարքավարքի բարոյական անարատութեան մէջ։ Ըր կոյ չարիք առանց բարիքի։ Կանանցի չորս պատերի մէջ փակված կինը, թէև դարերով տանջվեցաւ, բթացաւ և զրկվեցաւ հասարակական մարդ լինելուց,—բայց միւս կողմից, նա իր այդ բանտարկութեան մէջ պահպանեց հայութիւնը։ Դա մեծ գործ է։—Որքան աղամարդը դրսում մահմետական տարրի ազդեցութեան ներքոյ կորցնում էր իր ազգային առանձնաթիւններըը, այնքան կինը կանանցի մէջ, հնաւանդ միասին այդ ազդեցութիւնից, պահպանում էր ազգայնութիւնը։ Ամպիսով անդիտակցաբար պահպանվում էր մի մշտական հատատարակշռութիւն։ Տղամարդի կորստի տեղը լցնում էր կինը։ Այդ կարելի է տեսնել ամենահասարակ մանրամասնութիւնների մէջ անգամ։ Կինջ զգացողը դէպի մահմետականութիւնը հասնում է սարսափելի մոլեռանդութեան։ Ամեն ինչ, որ դուրս է գալիս մահմետականի ձեռքից, նա պիղծ է համարում։ Նրա մաքրած սիրը, նրա մաշկարդած պանիրը, նրա թխած հացը չէ ուտում։

Իր պատմական բոլոր դոյթերի յատկութիւնները....

Հայի բնաւորութիւնը մեր պատմութեան ամբողջ ընթացքում, բացի դուրս վերջին երկու, երեք դարերից, յայտնի էր միշտ որպէս դէպի ուրիշն հատուր վերին աստիճանի համբերող բնաւորութիւն...

Այդ հրէշատոր փանատիկոսութիւնը, այդ սատսափելի մոլեռանդութիւնը և հալածասէր բնաւորութիւնը, որ նշմարվում է ժամանակակից հայի մէջ, մենք երևի սովորեցինք մահմետական աշխարհից, որի ներգործութեան տակ մենք այսքան դարեր դատապարտվել ենք և որին մենք պարտական ենք մեր այժմեան բնաւորութեան շատ և շատ կողմերով....

Գոնէ այժմ, ապրի այդ սխալը ճգնաժամի ժամանակ, ամենայն ազամարդիկ այսպիսի խորհրդածութիւններ չը պիտեն։ Ես լսել եմ հարիւրաւոր պատմութիւններ, որ մահմետականներից յափշտակված կիներ, ապրիկը կամ վերջապէս փախչում է, կամ եթէ չէ յաջողվում, անձնասպան է լինում։ Բայց ազամարդկանց վերաբերութեամբ այսպիսակ օրինակներ խիստ սակաւ են։ Այդ մի ուրիշ բան ևս, որ ամենապվատն է. շատ տեղերում, մանաւանդ քաղաքներում, Թուրքերէն լեզուն հայ մարդու բերնում բոլորովին սովորական է դարձել. բայց ես չը տեսայ մի կին, որ Թուրքերէն խոսէր, կամ գոնէ գիտենար այդ լեզուն։ Հայոց լեզուն ընտանիքի մէջ պահպանվում է իր գաւակների բերանը դնողը կինն է։ Նա իր հետևակութիւնը բանեցնում է մինչև անգամ օտարների վերաբերութեամբ։ Հայերի անեռում ծառայող քրդերը և քրդուհիները բոլորը հայերէն են խոսում։ Կինը տուեց մեզ լեզու, ազգութիւն և պահպանեց հայ ընտանիքի բարոյական հիմունքը։ Այժմ նա մի անարատ, չապականված և անմշակ նիւթ է մեր ձեռքում, որից կարելի է հրաշալի բան շինել։

Այսպիսի և դրան նման մտածութիւններ վերջին օրերում պ. Սալմանի սովորական խօսակցութեան առարկան էին։ Բայց չը նայելով, որ նա այնքան լաւ կարծիք ունէր հայ կնոջ մասին, ծերունի խաչօ տան կնիկները նրան չէին համակրում։ Հասկանալի է, որ նրա ներքին, բարոյական և մասնաւոր արժանաւորութիւնները նրանք ճանաչել կամ գնահատել անկարող էին, բայց պ. Սալմանը իր արտաքին կեանքի մէջ նոյնպէս ունէր շատ բան, որ կարող էին պրատել ամեն մի կնոջ ուշադրութիւնը։ Բայց կինը զարգացման զանազան աստիճանի և ժողովրդի զանազան դասերի մէջ տարբեր ճաշակներ ունի ազամարդի արժանաւորութիւնները գնահատելու և նրան սիրելու վերաբերութեամբ։ Այս պատճառով, շատ զարմանալի չէր, որ ծերունի խաչօի հարսները վարդանին աւելի բարձր էին դասում պ. Սալմանից։

Միևնոյն, յետ-կէսաւուր հանգստի ժամանակ, սրահի մէջ նստած էին հարսները, և իւրաքանչիւրը գրաղված էր իր ձեռագործով. մէկը սանտերքի վրա բարձ էր գղում, միւսը իլիկով մանում էր դաձ բուրթը, երրորդը ոտաչի վրա գործում էր մի գեղեցիկ գունաւոր գորգ, չորրորդը իր երեխաների համար չորեր էր կարում, մի խոսքով, ամեն մէկը իր առանձին գործը ունէր։ Խոսակցութեան առարկան պ. Սալմանն էր։

—Ասա, հարցրեց նրա տեզերկինը՝ մանկահասակ փարիշանը,—այդ մարդը մեր գիւղում ինչ պիտի չինէ։

—Ասում են, ուզում է վարժատուն բաց անել, պատասխանեց Սառան։

—Նա լաւ տիրացու չէ, ասաց Փարիշանը, որի կարծիքով վարժատունը պէտք է անպատճառ տիրացու լինէր։

—Տիրացու է, Ստանոզոի տիրացու է, կրկնեց Սառան։

—Ապա ինչու ժամ չէ գնում, չարական չէ առնում։

Սառան ուրիշ պատասխան չը գտաւ, և առանց մտածելու ասաց.

—Դա էլ այդպիսի տիրացու է։

Մէջ մտաւ Ագօի կինը՝ գեղեցիկ Մարօն.

—Մարդս ասում էր, որ աղջիկներ էլ պիտի կարդացնէ։

Մարօի խոսքը բարձրացրեց ընդհանուր ծիծաղ։

—Աղջիկը ինչ կանէ կարդալը, աղջիկը լաւ տէրտէր կամ վարդապետ չի դառնալու, պատասխանեցին Մարօին։

Հարսներից մէկը դարձաւ դէպի փոքրիկ Նազլուն, ասելով.

—Լաւում ես, Նազլու, դրանից յետոյ պիտի դրնաս վարժատուն և այբ-բեն սովորես։

Նազլուն Հայրապետի աղջիկն էր, նա բաւական համարձակ կերպով պատասխանեց.

—Ինչ կայ, կը սովորեմ, յետոյ ժամ կը գնամ, ժամի չասիկ կը հագնեմ ու աղջերի նման ափոխս կառնեմ։

—Հոգը գլխիդ, էդ էր պակաս, պատասխանեցին խեղճ աղջկան։

Փարիշանը, որ այդ խոսակցութեանը ուշիմ տուեց, մի նոր հարց ևս ատալիս կեց.

—Տիրացու Սիմոնը կարդացնում է մեր երեխերքին, էլ ինչ կանենք ուրիշ վարժապետը։ Այդ մարդը լաւ նրանից շատ չէ խանում։

—Ի հարկէ, շատ չէ խանում, պատասխանեց Սառան,—տիրացու Սիմոնը շատ է կարդացել, բայց նա մէկ պակասութիւն ունի, որ հարկաւոր է ու երեխերքին ծեծում է։ Միշտ ես մեր հարևան կասպարի տղային, այնքան ծեծ էր կերել, որ չո-

Fonds A.R.A.M

ԽԵՆԹԸ

ԱՐԿԱԾՆԵՐ Վ. ԵՐՋԻՆ ՌՈՒՍ-ԹՈՒՐՔԱԿԱՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄԻՑ ՀԱՅԱՍՏԱՆՈՒՄ

—

Իդ.

Ներսունի խաչօ առն մէջ կեանքն ամենաերջանիկ, որ ունէր նա վերջին օրերում, բաւական փոփոխութիւն էր առաջել Գ. Սալմանը (առանձին գեռ նրան պ. Դուդուկեան էին կոչում) չատ անգամ առանը չէր գտնվում։ Նա և վարպետը երբեմն հետևանում էին 0....պիղից և օրերով չէին վերադառնում։ Հայրապետը և Ագօն այժմ խիստ մտախոհ և ծածկամիտ էին դարձել։ Նրանց միւս եղբայրներին արդէն անտանելի էին դարձել երկու առարկան հերքերը, որոնց վարմունքը, որոնց ճոխութիւնները նրանց հասկնալի չէին թւում։ Ինքը ծերունի խաչօն այժմ զբաղված էր գիւղային գործերով, որ օրըստօրէ աւելի ծանրանում էին և նրան չատ հոգսեր էին պատճառում։ Այս պատճառով առանուկրի օգնան համարեա կորցրել էր իր կենդանութիւնը և նրա մէջ մեծ մասամբ դադարել էին դիւղային խոսակցութիւնները, վիճաբանութիւնները և անուժոր դատողութիւնները, որ լինում էին առաջ։

Միայն անփոփոխ մնացել էր կանանցի կեանքը։ Նա իր միակերոցութիւնը պահպանել էր գարերով և նայնպէս չարունակվում էր։ Հայ բնաւորի այդ կարված, առանձնացած, և ազամարդերի հասարակութիւնից անջատված բաժինը ոչինչ մասնակցութիւն չունի, թէ ինչ են խոսում, ինչ բանի վրա են մտածում ազամարդիկը։ Իրանց անհետևութիւնից, իրանց անային հոգսերից զատ, ոչ մի օտար միտք չէ զբաղեցնում նրանց։ Եւ այս պատճառով ազգի մէջ եղած խորհուրդների մասին նրանք ոչինչ չը գիտէին։ Ճանաւարհի օգան, այդ գիւղական կլուբը, գեռ մտածելի չէր կանանց հասարակութեանը։

—Դրանց, կանանցի չորս պատերի մէջ բա-

ժանութեան հետ ոչինչ կապ չունեն,—բայց այնու ամենայնիւ կարծում ենք որ առհասարակ լուսաւորչադաւան հայերը պէտք է անտարբեր չը մնային այդ տեսակ անկիրառութիւն տեսնելով և ամեն ջանք գործ դնէին անկարգութիւն անողներին զսպելու համար։

Գոնէ այժմ, երբ բոլոր հայերի միաձայն մէջ տեղ միաձայնութեան ակնկալութիւն կայ, երբ մեր քաղաքիհայոց եղբայրները սովամահ են լինում և նրանց պէտք է օգնենք միացած ոյժերով, գոնէ այժմ, ասում ենք, լուսաւորչադաւանները ամաչէին այնպիսի դէպքերից, որոնք արատ են բերում նրանց անուանը։

Մի թէ ժամանակակից հայը իր վարմունքով դէպի իր այլակրօն եղբայրները պէտք է հետքի գնած այդ ուժերին պէտք է քարշել գործի մէջ, այն ժամանակ, անտարակոյս, յաջողութիւնը մեր կողմը կը լինի...ասում էր չատ անգամ պ. Սալմանը։

—Դեռ վաղ է, պատասխանում էր նրան վարդանը,—պէտք է նախ և առաջ պատրաստել նրանց։

—Ոչինչ վերանորոգութիւն մի ժողովրդի կեանքի մէջ չի կարելի կատարել առանց կիրք մտնելու։ Մեր ժողովուրդը մեռցել է անշարժ, դրա գլխաւոր պատճառը այն է, որ կիրքը չէ մտնում հասարակական գործերի մէջ։ Այդ ուժը, այդ կենսատու գօրութիւնը, կանանցի չորս պատերի մէջ ոչնչանալով, ապարդիւն է դառնում մեզ մօտ։ Եթէ պէտք էր սկսել մեր ժողովրդի կրթութեան գործը, սկիզբը դնելու է անպատճառ կանանց կրթութիւնից։ Եւ այս անդամ պատեհագոյ ամրողջ Հայաստանում և ամեն տեղ ուշ-ուշով ուսումնասիրում էլ հայ կինը։ Իմ ատացած տեղեկութիւնները խիստ մըխիթարական հետևանքի են հասցնում։ Որքան աղամարդը քաղաքների տգիտութեան տակ խարդախված է, փչացած է, որքան նա կորցրել է իր հայկական ինքնուրոյնութիւնը,—այնքան կինը պահպանվել է մաքուր, պահպանվել է իր բարքավարքի բարոյական անարատութեան մէջ։ Ըր կոյ չարիք առանց բարիքի։ Կանանցի չորս պատերի մէջ փակված կինը, թէև դարերով տանջվեցաւ, բթացաւ և զրկվեցաւ հասարակական մարդ լինելուց,—բայց միւս կողմից, նա իր այդ բանտարկութեան մէջ պահպանեց հայութիւնը։ Դա մեծ գործ է։—Որքան աղամարդը դրսում մահմետական տարրի ազդեցութեան ներքոյ կորցնում էր իր ազգային առանձնաթիւններըը, այնքան կինը կանանցի մէջ, հնաւանդ միասին այդ ազդեցութիւնից, պահպանում էր ազգայնութիւնը։ Ամպիսով անդիտակցաբար պահպանվում էր մի մշտական հատատարակշռութիւն։ Տղամարդի կորստի տեղը լցնում էր կինը։ Այդ կարելի է տեսնել ամենահասարակ մանրամասնութիւնների մէջ անգամ։ Կինջ զգացողը դէպի մահմետականութիւնը հասնում է սարսափելի մոլեռանդութեան։ Ամեն ինչ, որ դուրս է գալիս մահմետականի ձեռքից, նա պիղծ է համարում։ Նրա մաքրած սիրը, նրա մաշկարդած պանիրը, նրա թխած հացը չէ ուտում։

Իր պատմական բոլոր դոյթերի յատկութիւնները....

Հայի բնաւորութիւնը մեր պատմութեան ամբողջ ընթացքում, բացի դուրս վերջին երկու, երեք դարերից, յայտնի էր միշտ որպէս դէպի ուրիշն հատուր վերին աստիճանի համբերող բնաւորութիւն...

Այդ հրէշատոր փանատիկոսութիւնը, այդ սատսափելի մոլեռանդութիւնը և հալածասէր բնաւորութիւնը, որ նշմարվում է ժամանակակից հայի մէջ, մենք երևի սովորեցինք մահմետական աշխարհից, որի ներգործութեան տակ մենք այսքան դարեր դատապարտվել ենք և որին մենք պարտական ենք մեր այժմեան բնաւորութեան շատ և շատ կողմերով....

Գոնէ այժմ, ապրի այդ սխալը ճգնաժամի ժամանակ, ամենայն ազամարդիկ այսպիսի խորհրդածութիւններ չը պիտեն։ Ես լսել եմ հարիւրաւոր պատմութիւններ, որ մահմետականներից յափշտակված կիներ, ապրիկը կամ վերջապէս փախչում է, կամ եթէ չէ յաջողվում, անձնասպան է լինում։ Բայց ազամարդկանց վերաբերութեամբ այսպիսակ օրինակներ խիստ սակաւ են։ Այդ մի ուրիշ բան ևս, որ ամենապվատն է. շատ տեղերում, մանաւանդ քաղաքներում, Թուրքերէն լեզուն հայ մարդու բերնում բոլորովին սովորական է դարձել. բայց ես չը տեսայ մի կին, որ Թուրքերէն խոսէր, կամ գոնէ գիտենար այդ լեզուն։ Հայոց լեզուն ընտանիքի մէջ պահպանողը և իր գաւակների բերանը դնողը կինն է։ Նա իր հետևակութիւնը բանեցնում է մինչև անգամ օտարների վերաբերութեամբ։ Հայերի անեռում ծառայող քրդերը և քրդուհիները բոլորը հայերէն են խոսում։ Կինը տուեց մեզ լեզու, ազգութիւն և պահպանեց հայ ընտանիքի բարոյական հիմունքը։ Այժմ նա մի անարատ, չապականված և անմշակ նիւթ է մեր ձեռքում, որից կարելի է հրաշալի բան շինել։

Այսպիսի և դրան նման մտածութիւններ վերջին օրերում պ. Սալմանի սովորական խօսակցութեան առարկան էին։ Բայց չը նայելով, որ նա այնքան լաւ կարծիք ունէր հայ կնոջ մասին, ծերունի խաչօ տան կնիկները նրան չէին համակրում։ Հասկանալի է, որ նրա ներքին, բարոյական և մասնաւոր արժանաւորութիւնները նրանք ճանաչել կամ գնահատել անկարող էին, բայց պ. Սալմանը իր արտաքին կեանքի մէջ նոյնպէս ունէր շատ բան, որ կարող էին գրաւել ամեն մի կնոջ ուշադրութիւնը։ Բայց կինը զարգացման զանազան աստիճանի և ժողովրդի զանազան դասերի մէջ տարբեր ճաշակներ ունի ազամարդի արժանաւորութիւնները գնահատելու և նրան սիրելու վերաբերութեամբ։ Այս պատճառով, շատ զարմանալի չէր, որ ծերունի խաչօի հարսները վարդանին աւելի բարձր էին դասում պ. Սալմանից։

Միևնոյն, յետ-կէսաւուր հանգստի ժամանակ, սրահի մէջ նստած էին հարսները, և իւրաքանչիւրը գրաղված էր իր ձեռագործով. մէկը սանտերքի վրա բարձ էր գղում, միւսը իլիկով մանում էր դաձ բուրթը, երրորդը ոտաչի վրա գործում էր մի գեղեցիկ գունաւոր գորգ, չորրորդը իր երեխաների համար չորեր էր կարում, մի խոսքով, ամեն մէկը իր առանձին գործը ունէր։ Խոսակցութեան առարկան պ. Սալմանն էր։

—Ասա, հարցրեց նրա տեզերկինը՝ մանկահասակ փարիշանը,—այդ մարդը մեր գիւղում ինչ պիտի չինէ։

—Ասում են, ուզում է վարժատուն բաց անել, պատասխանեց Սառան։

—Նա լաւ տիրացու չէ, ասաց Փարիշանը, որի կարծիքով վարժատունը պէտք է անպատճառ տիրացու լինէր։

—Տիրացու է, Ստանոզոի տիրացու է, կրկնեց Սառան։

—Ապա ինչու ժամ չէ գնում, չարական չէ առնում։

Սառան ուրիշ պատասխան չը գտաւ, և առանց մտածելու ասաց.

—Դա էլ այդպիսի տիրացու է։

Մէջ մտաւ Ագօի կինը՝ գեղեցիկ Մարօն.

—Մարդս ասում էր, որ աղջիկներ էլ պիտի կարդացնէ։

Մարօի խոսքը բարձրացրեց ընդհանուր ծիծաղ։

—Աղջիկը ինչ կանէ կարդալը, աղջիկը լաւ տէրտէր կամ վարդապետ չի դառնալու, պատասխանեցին Մարօին։

Հարսներից մէկը դարձաւ դէպի փոքրիկ Նազլուն, ասելով.

—Լաւում ես, Նազլու, դրանից յետոյ պիտի դրնաս վարժատուն և այբ-բեն սովորես։

Նազլուն Հայրապետի աղջիկն էր, նա բաւական համարձակ կերպով պատասխանեց.

—Ինչ կայ, կը սովորեմ, յետոյ ժամ կը գնամ, ժամի չասիկ կը հագնեմ ու աղջերի նման ափոխս կառնեմ։

—Հոգը գլխիդ, էդ էր պակաս, պատասխանեցին խեղճ աղջկան։

Փարիշանը, որ այդ խոսակցութեանը ուշիմ տուեց, մի նոր հարց ևս ատալիս կեց.

—Տիրացու Սիմոնը կարդացնում է մեր երեխերքին, էլ ինչ կանենք ուրիշ վարժապետը։ Այդ մարդը լաւ նրանից շատ չէ խանում։

—Ի հարկէ, շատ չէ խանում, պատասխանեց Սառան,—տիրացու Սիմոնը շատ է կարդացել, բայց նա մէկ պակասութիւն ունի, որ հարկաւոր է ու երեխերքին ծեծում է։ Միշտ ես մեր հարևան կասպարի տղային, այնքան ծեծ էր կերել, որ չո-

Fonds A.R.A.M

(Վիճակախաղ)

—Ես ինչ գիտեմ, ասում է Ֆոմա։ Ես ինչ գիտեմ, որ ինձ համար ոչ մի տարբերություն չունի։ Ես ոչ մի կերպ չեմ կարող հասկանալ, թե ինչպես կարելի է ուրախանալ կամ տխրել, ինչ-որ բանի համար հոգ տանել, ինչ-որ բանի մասին մտածել։ Ես ոչ մի բանի մասին չեմ մտածում, ոչ մի բանի համար չեմ հոգում, ոչ մի բանից չեմ վախենում, ոչ մի բանի չեմ ցանկանում։ Ես ոչ մի բանի չեմ ուզում։ Ես ոչ մի բանի չեմ ուզում։ Ես ոչ մի բանի չեմ ուզ

Fonds A.R.A.M

ՆԱՄԱԿ ՍՈՒՐՄԱԼՈՒՑԻ

—

Տարին 25 ֆր.

ՆԱՄԱԿ ՄԱՆԿԱՎԱՐԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

—

Տարին 19-ի, եթե մէջը նկարներ չունի։

Ամսագիրս ամէն տարի կը հրատարակուի Յունուարի 1-ին։ Ամէն տարի կը ջանամ որ նախորդ տարիներուն չափ կամ աւելի լաւ ըլլայ։ Ամէն տարի կը ջանամ որ նոր բաներ մտցնեմ։ Ամէն տարի կը ջանամ որ աւելի շատ բաժանորդներ ունենամ։ Ամէն տարի կը ջանամ որ աւելի շատ գիտնամ թէ ինչ կը սիրեն իմ բաժանորդներս։ Ամէն տարի կը ջանամ որ աւելի շատ գիտնամ թէ ինչ կը սիրեն ուրիշ մարդիկ։ Ամէն տարի կը ջանամ որ աւելի շատ գիտնամ թէ ինչ կը սիրեն ամէն մարդիկ։

Ամէն տարի կը ջանամ որ աւելի լաւ ամսագիր մը ընեմ։ Ամէն տարի կը ջանամ որ աւելի շատ մարդիկ գտնեմ որ ուզեն կարդալ զայն

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Դուրս եկաւ մանուկի տակից և ծախվում է թէ կենդրօնական և թէ Զ. Գրիգորեան- նի գրավաճառանոցներում և ապ. Յասուբեան- նի խանութում «ԲԵՐԹՈՒԱԾՔ և ԹԱՐԳՄԱ- ՆՈՒԹԻՒՆՔ, ապ. Ն. ԱԴԱՄԵԱՆԻ, Հրատարա- կութիւն Ս. Աբծրանեան: Գիրքը բաղկացած է 243 ԵՐԵՍՆԵՐԻՑ: Գինն է 1 ր. 25 կ.:

4—5

Nous recommandons aux jeunes gens qui désirent aller en France terminer leurs etudes, l'Institution ROUSSEL à MARSEILLE. (Cours Julien, 14).—Des soins particulièrs sont, donnés aux langues vivantes. Sadresser á l'Institution, qui envoie un prospectus.

2—4

ՆԵՐԿԱՅ 1880 ԹԻՒՄ ԿԸ ՏՊԱԳՐՎԻ

„ԿԱՅԾԵՐ“

ՎԷՊ ՏԱՃԿԱՍՏԱՆԻ ՀԱՑՈՑ ԿԵԱՆՔԻՑ

Հետինակութիւն ԸՆՁԻՑ

Վէպը բաղկացած կը լինի երկու առանձին հատորներից իւրաքանչիւրը կը բովանդակէ մօտաւորապէս 400 տպագրված էջեր: Ընդհանուր մէկ հատորի գինն է 1 ր. 50 կ., իսկ միասին 3 ր.: Մէկ հատորի համար առանձին ստորագրութիւն չէ ընդունվում:

Ստորագրվել կարելի է ԳԱԶԱՐՈՆՑԻՄՈՒՄ այն պարոնների մօտ, որոնք բարեհաճել են բաժանորդներ հաւաքել «ԿԱՅԾԵՐԻ» տպագրութեան համար, իսկ ԹԻՖԼԻՍՈՒՄ պէտք է դիմել «Մշակի» խմբագրատունը Ց. ՄԻՆԼԻՒՐ-ՑԱԿՈՎՆԵՑՆԵՒ:

Մանուկի տակից դուրս եկաւ գեղեցիկ Բօսի «Ուսումն առողջապահութեան դրքոյկի հա- յերէն թարգմանութիւնը: Գրքի պահեստը գտնվում է Զաքարիա Երիցեանցի Կովկա- սեան Գրավաճառանոցում: Գինն է 35 կօպ.

Գ. ԱԴԱՄԵԱՆԸ ցանկանում է ԴԱՍԱԴՐՈՒ- ԹԻԱՆ և գոյների բաղադրութեամբ ՆԿԱՐ- ՉՈՒԹԻԱՆ դասեր տալ: Պայմանների մասին կարելի է նրա հետ խօսել նրա բնակարա- նում, Գօլօվինսկի պրօսպէկտի վրա, Մուխ- րանովու տան, Կուբի տակ, առաւօտները 10—12 ժամ, և երեկոները 5—8 ժամ: Դասերը կարող է տալ թէ իր բնակարանում և ցանկացողների տները այցելելով: Նոյնպէս ընդունում է պատուէրներ ԿԵՆԴԱՆԱԳԻՐՆԵՐ նկարելու համար:

9—10

Օրերումս դուրս եկան մանուկի տակից և վաճառվում են Ք. Պ ր է գ ո ր ե ա ն ց ի Կովկ. գրավաճառանոցում:

1. Ը գ ա մ ե ա ն—քերթուածք և թարգմա- նութիւնք. Տփխիս 1880 թ. գինն է 1 ր. 25 կ.:

2. Պ օ կ ա օ ր Ն օ կ—Ս առնի առողջապա- հութեան Տփ., 80 թ. — 35 կ.:

3. Գ ր է յ գ ա ւ ն—Տաւիղ յիսնաձի Տփ. 80 թ. — 30 կ.:

4. Պ ո ւ կ ա ե ա ն ց—ընդհանուր պատա- ժութիւն հայոց գրոցների համար, Հ. ա. Տփ. 80 թ. — 80 կ.:

5. Գ ա մ ա-Ր ա թ ի պ ա յ — մանկական երգեր 80 թ. անկազմ — 15 կ.:

6. Նոյնը կազմած — 25 կ.:

7. Սիլվիս Փելլիքօի Ձոխմիներացին Փրան- կիսկէ (Ֆրանչէսկա դա Ռիմինի). Դանտէի Ֆրանչէսկան, Լէօփարդիի ու Խաչիան. Տա- րօնոյ Ծերը: Ը. Մ. Ն. Պ. Տփ. 80 թ. գինն է — 70 կ.:

9—10

Մ. Մ ի ա ն ա ր ե ա ն ց ի ի ն ե ր ք ո յ յ հիշեալ տպագրութիւնների ամեն մի տպագրութեան ձեռք բերելու օրինակները միասին գնողներին (Թիֆլիս, Ձոյոց Վանքի Մեծ փողոցների անկիւնում, տպագրողի սեպհական տանը, № 42, բնակարան № 6) կը վաճառուին յետագայ գներով:

1. Ձ ա յ կ ա կ ան Ք ն ա բ ա ր, երգարան, 8 ծալ. եր. 712 և առանձին 32 եր. այբբենական ցանկ, երկուսը միասին . . . . . 70 կ.

4 Ձ ա ղ ա ր օրինակից ձեռք է մօտ հազար օրինակ, մօտ 700 րուբլու:

2. Կ ա ն ո ն ա ւ ո ր և վ ա յ ե լ ո ւ ղ գ ր ու թ ե ա ն պատմութիւնը և տեսութիւնը, զանազան առանձին յաւելուածներով. 8 ծալ. եր. 274 . . . . . 20 կ.

1200 օրինակից ձեռք է մօտ 700 օրինակ, մօտ 140 րուբլու:

3. Վ ա յ ե լ ե ա գ ր ու թ ե ա ն գազափարներ, 4 ծալ. 24 երես: 6 հազար օրինակից կը լինի ձեռք մօտ 4 հազար օրին., մօտ 500 րուբլու: . . . . . 10 կ.

4. Պ ո ւ ե ն ա ա մէլանով ապագայ վայելչագրութեան վարժութիւնները, ապագայի վրա ու թանաքով գրելով, դիւրութեամբ կարելի լինի ուղղել և գեղեցկացնել ուսանողի գրութիւնը: № 1—№ 5. Հաւասարակ թղթի գնով, տ. ստօպան, կամ 480 թերթը, 4 րուբլի, մօտ 340 ստօպ, մօտ 1360 րուբլու: Թերթը մի կողմից պակաս:

5. Տ ո ղ ա շ ա ր ն ե ր և տ ո պ ա գ ա ն ց ն ե ր մեծ թաթաղա, 4 երես տպած, 6 հազար օրինակից մօտ 4 հազ. օրինակ կը լինի, մօտ 52 րուբլու, թերթը . . . . . 5 կ.

6. Կ օ մ ը ռ ուսուցչապետի և անդպիրացոց Թագուհու բժշկի խնամատարութիւն երեխայոց, 8 ծալ. եր 300: . . . . . 15 կ.

1200 օրինակից մօտ 300 օրինակ կը լինի ձեռք, մօտ 52 րուբլու:

Մի քանի այլ տպագրութիւններ մօտ 20 րուբլու:

Տպագրողը ինքը բնակվում է Պետերբուրգ, Знаменская, домъ № 22, кв № 7, въ углу Басейной.

Վաճառվում է նոր հրատարակված «Ճխտնաղի Տաւիղ» Ծրէյտարի գրքոյկը պ. Ջ. Վրիդոբանցի և Վետաբնական գրավաճառանոցներում: Գրքոյկի Գինն է 30 կ., դասատներից ցանկացողները կարող են ուղղակի դիմել Ց. Յովհաննէս Սուգանաձեանցին հետեւեալ հասցէով. Тифлисъ. Ивану Артемьевичу Сузанаджіанъ. на Петхайнской ул. собственый домъ № 13.

1. Ե ր գ ն կ ա ն ց ք ա հ ա ն ա յ—Մանկական երգարան, երկեր և պար-երգեր ընդունված է Ներսիսեան և Կայանեան դպրոցներում. գինն է . . — ր. 20 կ.

2. Մ ե ծ ա ւ ո ւ ն ե ա ն ց—Դրպրան ազգականց և աշակերտաց հետց Հայկական ուսումնարանաց . . . . . 1 ր. — կ.

3. Բ ժ ի շ կ Բ. Ն ա ւ ա ս ա ր դ ե ա ն ց: Դիմաերիա բաղադրատ . . — ր. 25 կ.

4. Բ ժ ի շ կ. Գ. Տէր-Գ ր ի գ ո ր ե ա ն ց—Վարակիչ հիւանդութիւններ.

(Ծաղիկ, կարմրուկ սկարլատին, բծաւոր տիֆ, անդրադարձ տենդ, դիֆտերիտ, ընդհատ տենդ, խօլերայ, դեղին տենդ, որովայնատիֆ և ժանտախտ.)

Նոցա յատկութիւնները, ծագման և տարածման ելանակները և նախազգուշական միջոցներ:

Վաճառվում են Ջ. Վրիդոբանցի Կովկասեան գրավաճառանոցում:

8—8

Փետրվարի 12-ից ԲԱՑՎԱԾ իշխան ՍՈՒՄԲԱՏՕՎԻ տանը ԿՕՆԴԻՏԷՐԻ և ՀԱՑԱՐԱՐԻ (пекарня) մագազին «ВАРШАВСКАЯ ПЕКАРНЯ» վերնագրովը, որտեղ կը վաճառվին զանազան տեսակ խմորեղէններ, նոյնպէս կը վաճառվին զանազան տեսակ կօնֆէտներ արժան գնով. թէ փոքր և թէ մեծ քանակութեամբ ցանկացողները կարող են առանձ ԻՄ ԳՈՐԾԱՆԻՔ Օտար քաղաքացիք կարող են դիմել հետեւեալ հասցէով. СОЛОЛАКИ, ВЪ ВАРШАВСКОИ ПЕКАРНИ Мартиросу Ахназарову. Պատուէրները կը կատարվին ամենայն ճշդութեամբ, գնողներին մեծ զիջումն անելով և փոստի ծախսը մեզ վրա առնելով. կօնֆէկտների գինը ֆունտը 40 կօպէկից մինչև 1 ր.:

ДВОЙНАЯ ИТАЛІАНСКАЯ БУХГАЛТЕРІЯ

Մի երիտասարդ տալիս է հաշուապահութեան դասերը՝ բանկի, ֆաբրիկայի, առևտրական կոմիսիոներութեան, երկաթուղու և այլն: Ձարցնել Թիֆլիսի կազեթի Պալատում, կամ Սարբ Նշանի փողոցում, Մխրօվայ տան դի դիմացը, № 17 պ. Յակովբ Տէր-Յակովբեանցին:

3—5

ԹԻՖԼԻՍԻ ԳԻՄՆԱԶԻԱՏԱՐԱՆԻ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆԸՆ առարկելիների խնդիրը յայտնում է պ. պ. անդամներին, որ ընդհանուր ժողովի վճռին համեմատ անդամական լրացուցիչ տուրքի 7 րուբլի վճարելը նշանակված է մինչև ապրիլի 1-ը 1880 թ. Իսկ ովքեր չի վճարի այդ փոքր նշանակված ժամանակամիջոցին, կը համարվին ընկերութեան անդամութենից հրաժարեցրած:

Յունվարի 31-ին 1880 թ. Նորին Կայսերական Բարձրութիւն Կովկասի Փոխարքան բարեհաճեցաւ հաստատել «Թիֆլիսի ընկերութեան հայերէն գրքերի հրատարակութեան կանոնադրութիւնը: Այս ընկերութիւնը մարտի 9-ին ունեցաւ ընդհանուր ժողով, որը ընտրեց իւր վարչութեան և խմբագրական մասնաժողով:

Այն անձինք, որոնք կը ցանկանան ընկերութեան անդամ գրուել, կարող են դիմել ընկերութեան գանձապահ պարոն Մոիսէ Թաւադեանին Թիֆլիսի Առևտրական բանկում առաւօտեան 9-ը ժամից մինչև 2 ժամը: Իսկ այլ և այլ խնդիրներ և տեղեկութիւններ այդ ընկերութեան մասին առանձին համար պէտք է դիմել ընկերութեան վարչութեան նախագահ պարոն Արքար Յովհաննիսեանին: Վարչութեան ատենադպիր Ա. Քիշմիշեան:

5—10

Տպագրութեան համար պատրաստ են «Դօն Կարլոս» (Հետաքննութիւն ձշմարտութեան) Պ է ս կ օ տ տ ի, «Ա ր բ ա հ ա մ Լ ի ն կ օ լ ն» ստորագրութեան ազատագրվելմ Հօշմանէի, և Մ օ լ ի է ր ի «Ամուսնացողներին խրատ» հայ թարգմանութիւնները:

Թարգմանվում են Մ օ լ ի է ր ի հետ «Ձարմանալի կամ կեղծաւորը» և «Կնոջ հիւանդ» կատակերգութիւնները:

Անցած փետրվարի 17-ից նոտարական ակտով վերջացնելով բոլոր դրամական հաշիւները իմ առևտրական ընկերակցութեան վերաբերութեամբ Թիֆլիսի 2-դ գիլդիայի վաճառական ՍԵՐԳԻՑ ԳՐԻԳՕՐԵՎԻՉ ԼԱԶԱՐԵՎԻ հետ, սրանով յայտնում եմ, որ եթէ մի որ և իցէ մարդու մօտ կը գտնվին ՄԻՆՉՅԻ ՆԵՐԿԱՅ ԹԻՒՐ, իմ երան տուած տոմսակներ (роспись) մատնատար և բանկային վէկսէլներ, և բոլոր ուրիշ պարտաւորեալներ և ակտեր, ես անտեղի եմ համարում և ինձ պարտաւոր չեմ համարում վճարել:

Թիֆլիսի 2-դ գիլդիայի վաճառական ԳԱԶԱՐԵՎ ԱՐՏ. ԱԼԱՎԵՐԴՕՎ:

Дозволено Цензурою 2 Апрѣля 1880 г. Тифлисъ.

Տպարան Ա. Ա Միխելսոնի

Типографія А. А. Михельсона

Fonds A.R.A.M

№ 57 Ապրիլի 4 (16) 1880 Ապրիլի 4 (16) № 57

ԻՆՆԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ

Տարեկան գինը 10 բուբլի, կես տարվանը 6 բուբլի
Առանձին համարները 5 կոպեկով

Բաժանորդագրվում են միայն խմբագրատան մեջ։

Օտարերկրացիները դիմում են ուղղակի Թիֆլիս. Редакція „Мшакъ“

ՄՇԱԿ

Խմբագրատունը բաց է առաւօտեան 10—2 ժամ
(Բացի կիրակի և ամն օրերից)

Յայտարարութիւն ընդունվում է ամեն լեզուով։

Յայտարարութիւնների համար վճարում են
իւրաքանչիւր բառին 2 կոպեկ։

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Մի նկատողութիւն առաջ մամուլին.—Նոր բիւրեղ տեղագրութիւն։ Նամակ Ախալցխայից։ Նամակ Թիֆլիսից։ Նոր բիւրեղ։—Արտաքին տեղագրութիւն։ Անգլիա։ Նամակ Թիւրքիայից.—Խառն լուրեր։—Աշակերտական տեղագրիներ։—Յայտարարութիւններ։—Հասցէատէրական թիւներ։

ՄԻ ՆԿԱՏՈՂՈՒԹԻՒՆ ՌՈՒՍ ՄԱՄՈՒԼԻՆ

Թէպէտ շատերը Ռուսաստանի արտաքին չարակամներից համոզմունք են յայտնում թէ մեր տէրութեան մէջ չը կայ տպագրական խօսքի այժ և հասարակական կարծիք ազատական ձեւով, բայց թիւնամական դպացմունքով կուրացածները, եթէ կարողանային հէնց մի ժամ իրանց ապատ պահել մոլեռանդ նախապաշարմունքից, այն ժամանակ գուցէ շատ հեշտութեամբ կը հրաժարվէին իրանց ընդունած կարծիքից։ Այն ժամանակ գուցէ հեշտութեամբ կը ճանաչէին թէ մի այնպիսի երկրում, որը բնակված է ազգերի և ցեղերի ամենատարբեր աստիճանի զարգացման, որտեղ գիւղացիների մեծ մասը ամենևին գրագէտ չէ, որտեղ գիւղացիների մեծ մասին, երեւում են պատկերազարդ պարբերական թերթերը, որոնք քաւականաչափ սիրուն ասած, չեն կարողացել հասնել մինչև հիմայ ոչ բաւարար տեխնիկական կատարելագործման և ոչ էլ ուրիշ պատշաճաւոր լրագրական արժանաւորութիւնների։

Ընդունելով բնաւ դիտաւորութիւն մի երկու տողերում ներկայացնել նոցա մանրահայեց քննութիւնը, մենք մատնացոյց կը լինենք միայն մի աչքի ընկնող իրողութեան վրա, որը նոյնպէս աննշան է զարդացած կարդացողի և փոքրաթիւ շրջանի աչքում, որչափ և նշանաւոր է ընդհանրութեան և չափաւորապէս զարգացած պետութեան բոլոր ազգերի մէջ. և Ֆինլանդիայում, և Լեհաստանում, և Կովկասում և Բալթից դէպ։ Այդպէս մի հակայական յաջողութեամբ «Голосъ» ի հարկէ նոյնպէս պարտական է իր առաւ և անդադար իմանդակութեան, որչափ և նորա ընտրած խոհեմ ընթացքին և խելացի բազաքականութեան։ Ռուսաստանի շահերը հաշտեցնելով զանազան հպատակ ազգերի անհատական կարիքների հետ, հայրենասիրական զգացմունքը միացնելով փոքր ազգութիւնների ուղղութեան և հակումների հետ, «Голосъ-ը» կարողացել է ոչ միայն մեր տէրութեան մէջ ապրող բոլոր ազգերի լիակատար համակրութիւնը գրաւել, այլ կարողացել է տարածել իր ազդեցութիւնը նաև Ռուսաստանի սահմանից դուրս, սիրով հնչեցնել տալով իր անունը երեք միլիոն տաճկահայոց միջամտութեան լեկցում։

Այսպիսի յայտնի և ակնառու

թաղել զօրքերի համար պատրաստվելիք պաշարի մի մասը։ Թամա էֆէնդու առջևը դրած էր մի լայնատարած հունձք, ուր նրա սուր մանգաղը հանդարտ գործում էր...Այժմ փոխանակ երկու զամբիւղների, նա առաջել էր իշխանութիւնից բաց նամակ (открытый листъ) պահելու իր մօտ որքան պէտք լինի զամբիւղներ։

Եւ այդ բոլոր զրկողութիւնները հանում էին հայերին միայն, որովհետև մահմետականները պատրաստվում էին մասնակցել պատերազմին և նրանցից ոչինչ չէր պահանջվում։

Բացի նրանից, որ հայ գիւղացիները կողոպտվում էին և իրանց 10—20 տարիների ընթացքում ձեռք բերած կալքերից միանգամայն զրկվում էին,—բացի այդ դառն չքաւորութիւնից, նրանց սիրել էր մի ընդհանուր սարսափ, նրանց սպառնում էր մի ընդհանուր և աւելի տռկալի անթախտութիւն։ Մահմետական տարրի մէջ նկատվում էր մի զազանային կատաղութիւն դէպի քրիստոնեաները, դէպի բոլոր ազատները։ Անմեղ բերդից լսելի էր լինում այն դժոխային բառը՝ ջհաթ։ Մօլլաները, մուֆթիները, զազիները և չէյխերը բորբոքում էին խաչնիճաղանճ ամբոխի մոլեռանդութիւնը, գրգռում էին նրան, քարոզելով, թէ պատերազմը կրօնական է, թէ Սատանայում չուռով պիտի բարձրացնեն ազանջակ չէրիֆը, և չուռով կը հրատարակվի սրբազան պատերազմը, և ամբողջ խալիֆը պէտք է սուր բարձրացնէ քրիստոնեաների դէմ....

Այդ բոլորը մեծ հոգսեր պատճառեցին պ. Սալմանին, որին լաւ յայտնի էր այդ կատաղի չարժումների նշանակութիւնը և նրանց սարսափելի հետևանքը տեղային հայերի վերաբերութեամբ։

—Շուռով կը կրկնվին այստեղ Բոլգարիայի կատորածները, ասաց նա մի առաւօտ վարդանին,—պէտք է չտապնք նախապատրաստել ժողովուրդը անձնապաշտպանութեան համար։

—Ես էլ մի այսպիսի բարբարոսութեան հոտը զգում եմ...պատասխանեց վարդանը։

Այսպէս խօսելով, նրանք գուրս եկան ներսի

խաչօթ անից և դիմում էին դէպի տէր Մարտիրոսի տունը, որի հետ միասին ունէին վերջացնել գպրոցների վերաբերութեամբ մի քանի օր առաջ կարգադրված խորհուրդը, այսինքն, որպէս վարդանը ասաց, ուզում էին տէրտերի օրերեան մի փոքր իւղ քսել, որ նա լռէ, և նրա փեսայ տիրացու Սիմոնին վարձել այժմ որպէս հսկող բանաւորների վրա, իսկ ապագայի համար խստացնել մի պայման նոր բացուելիք դպրոցների մէջ։

Նրանց ոտքերին զարկեց մի ձայն. պուղի միջով անց էր կենում մի անծանօթ չարչի, և իր վաճառքների անուններն էր մի առ մի կարդալով, զբաղեցնում էր հրաւիրում։

—Սիրուն աղջիկներ, կարմիր հարսներ, ինձ բնեցէք ձեր փարաներ, ես կը տամ ձեզ լաւ ապրանքներ, գոյն-գոյն թելեր, ասկի մատանիներ....

Զարչին մի վիթխարի մարդ էր, ոտքից գլուխ հագնված ցլագոտիների մէջ։ Նրա վաճառքների ահագին ախոռը, որ կրած ունէր իվիսկի վրա, համեմատելով նրա մարմնի մեծութեանը, նոյն տպաւորութիւնն էր գործում, որպէս մի փոքրիկ մաղ քարշ տնկած լինէր ուզած կողքից։ Զարչին ձախ ոտքից սաստիկ կաղում էր, և սոսկ անդամ, երբ օրօրվում էր նա դէպի ձախ կողմը, կարելի էր մտածել, որ իսկոյն ցած կը գլորվի այդ կոլոտը, բայց ձեռքի անագին գաւազանը նեցուկ տալով, պահպանում էր իր իրանի հաւասարակշռութիւնը։

Պ. Սալմանը, լսելով նրա ձայնը, կարծես, մի նիւթարական ցնցում զգաց իր սրտի մէջ, կարծես, աշխարհի բոլոր բերկրութիւնները միանգամից լցրին նրա հոգին։ Ինչ կայ կար պ. Սալմանի և այդ թափառականի մէջ։ Զարչին դեռ չարունակում էր նդանակել իր վաճառքների անուններն և ծանր, անհաւասար քայլերով անցնում էր գիւղի նեղ փողոցների միջով։ Պ. Սալմանը անցաւ նրա մօտից և երկու օտարականներ հայացքները հանդիպեցին միմեանց։ Նրանց մէջ ամենևին խոտակցութիւն չեղաւ, բայց հազորդեցին միմեանց շատ բան....վարդանը ոչինչ չը նկատեց։

—Ես ժամանակ է դալ դա էլ իր թեկն ու

հասարակական ուղեցոյցների հետ միասին կան Ռուսաստանում և հարկէ և այնպիսիները, որոնց ուղղութիւնը նոյնպէս նեղ է և միակողմանի, որչափ նոցա ազդեցութիւնը նուազ և անուններ քիչ ընդհանրացած։ Այս տեսակների թւում, բաւ մեծ մասին, երեւում են պատկերազարդ պարբերական թերթերը, որոնք ցաւակցաբար սիրտ ասած, չեն կարողացել հասնել մինչև հիմայ ոչ բաւարար տեխնիկական կատարելագործման և ոչ էլ ուրիշ պատշաճաւոր լրագրական արժանաւորութիւնների։

Ընդունելով բնաւ դիտաւորութիւն մի երկու տողերում ներկայացնել նոցա մանրահայեց քննութիւնը, մենք մատնացոյց կը լինենք միայն մի աչքի ընկնող իրողութեան վրա, որը նոյնպէս աննշան է զարդացած կարդացողի և փոքրաթիւ շրջանի աչքում, որչափ և նշանաւոր է ընդհանրութեան և չափաւորապէս զար-

---

աստղը ծագելու, խեղճ գիւղացիների մօտ մի փարայ էլ չի մնացել, ինչով պիտի առնեն, ասաց վարդանը ծիծաղելով, երբ փոքր ինչ հեռացել էին չարչու մօտից։

—Նրա արկղը, սիրելիս, ձեռնածուների արկղիկի նման երկու յատակ ունի, պատասխանեց պ. Սալմանը.—ստորին յատակի մէջ գտնվում են այնպիսի մխիթարներ, որոնց սպառելու այժմ ամենայարմար ժամանակն է....

Վարդանը մի առանձին ուշադրութիւն չը դարձրեց այդ խորհրդաւոր խօսքերի վրա. Նրա միտքը նոյն րոպէում զբաղված էր մի բոլորովին այլ առարկայով։ Նա մտածում էր Լալայի վրա։ Իրերի յանկարծական փոփոխութիւնը, շրջապատող իրաւունքները աստիճ անհանդստացնում էին նրան, և չը գիտէր, թէ ինչպէս պէտք էր անօրինել իր Լալայի վիճակը, որտեղ թագցնել նրան, ինչ անել նրա հետ, երբ ինքը այսօր կամ էդուց ստիպված կը լինէր ընդունել մի բոլորովին այլ ձևաւորութիւն....

—Լաւ ասեմներ, դոյն-դոյն թելեր, սիրուն յուլունքներ...հետևից կրկին լսելի եղաւ կապչուռ խազուռ և ձգական ձայնը։

Այդ միջոցին գիւղի մէջ հանդիպեցան պ. Սալմանին և վարդանին Թօմաս էֆէնդին։ Նրա մօտ կանգնեցրել էին իր գեղեցիկ ձին, որի վրա պատրաստվում էր նստել։ Նա շրջապատված էր մի խումբ գիւղացիներով, որոնց զանազան հրամաններ և պատուէրներ էր տալիս։ Ճանաչելով պ. Սալմանին և վարդանին, նա բաժանվեցաւ խումբից, և իր սովորական գիւղական ժպիտը երեսին, դիմեց դէպի երկու երիտասարդները, և դեռ չը հասած, ասաց հետևից.

—Ես ձեզ վաղուց էի ցանկանում տեսնել, պ. Դուդուկչեան, (նա դեռ չը գիտէր պ. Սալմանի իսկական անունը)—ախ, որքան բախտաւոր եմ համարում ինձ, սիրելի հայրենակից, որ առիթ ունեցայ տեսնել ձեզ։ Դուք, երևի, չը գիտէք, որ ես էլ պօլսեցի եմ։

Պ. Սալմանին ոչ միայն չափազանց զարմանալի, այլ շատ զզուելի թւեցաւ էֆէնդու այս տեսակ

Fonds A.R.A.M

Fonds A.R.A.M

(Ը՛ը յաջորդականը)

Ա՛խ, ասաջինդր, ասաջինդր, ուր էր եր-
թալ խեղճը։—Ա՛ւ ինչու տանուտէր դու
ինձ ասած ասացվածքդ չես ասում, որ
ասում էիր ինձ, երբ ես ուզում էի ամու-
սնանալ, թէ ասաջինդ ինձ չէ պէտք, ես
էլ քեզ չեմ ուզում։ Ա՛խ, ասաջինդր, ա-
սաջինդր, ուր էր գնալ խեղճը։

—Ես ի՛մ, ես ասում եմ, որ ինչ որ
պատահեցաւ Ասատուրին, ամէնը նրա
մեղքն է, որ ինքն էլ ուզեց ամուսնա-
նալ։ Ես ասում եմ, որ ինչ որ պատա-
հեցաւ Ասատուրին, ամէնը նրա մեղքն
է, որ ինքն էլ ուզեց ամուսնանալ։

—Ա՛խ, ասաջինդր, ասաջինդր, ուր էր
գնալ խեղճը։

—Ես ի՛մ, ես ասում եմ, որ ինչ որ
պատահեցաւ Ասատուրին, ամէնը նրա
մեղքն է, որ ինքն էլ ուզեց ամուսնա-
ն

Fonds A.R.A.M

ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍԱԿՈՒԹԻՒՆ

ԱՆԿԱՆԻ

—

«Ծաղիկ» շաբաթաթերթ մանկանց եւ ընտանեաց համար։ Կը հրատարակուի ամէն կիրակի։ Կը խմբագրէ Ս. Ալամտարեան։ Տպարան Ս. Ղազարու։

—

Ամսագիր Բիբլիական ուսումնասիրութեանց։ Կը հրատարակուի ամէն ամսոյ 1-ին։ Տարեկան գինն է 5 ռուբլի։ Կը խմբագրէ Ա. Ալամտարեան։ Տպարան Ս. Ղազարու։

—

Ամսագիր Ազգային Ժողովրդական Կրթութեան

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Թուրա եկաւ մանուկը տակից և ԾԱԽՈՂՈՒՄ Է ԹՂ ԿԵՆՏՐՕՆԱԿԱՆ և ԹՂ Ջ. ԳԵՐԳՈՐԵԱՆԻ գրավաճառանոցներում և ապ. Ծառուբեանի խանութում «ՔԵՐԹՈՒԱԾՔ և ԹԱՐԳՄԱՆՈՒԹԻՒՆՔ, ապ. Ն. ԱԴԱՄԵԱՆԻ, հրատարակութիւն Ս. Աբծրունու։ Գիրքը բազկացած է 243 ԵՐԵՍՆԵՐԻՑ։ Գինն է 1 ր. 25 կ.։

4—5

Nous recommandons aux jeunes gens qui désirent aller en France terminer leurs etudes, l'Institution ROUSSEL à MARSEILLE. (Cours Julien, 14).—Des soins particuliers sont, donnés aux langues vivantes. Sadresser á l'Institution, qui envoie un prospectus.

3—4

ՆԵՐԿԱՅ 1880 ԹԻՒՄ ԿԸ ՏՊԱԳՐՎԻ

„ԿԱՑԾԵՐ“

ՎԷՊ ՏԱՃԿԱՑՏԱՆԻ ՀԱՑՑՈՑ ԿԵԱՆՔԻՑ

ԽԵՂԻՆԱԿԱՈՒԹԻՒՆ ԸՆՁԻՆ

Վէպը բազկացած կը լինի երկու առանձին հատորներից իւրաքանչիւրը կը բովանդակէ մօտաւորապէս 400 տպագրուած երեսներ։ Ընդն մէկ հատորի գինն է 1 ր. 50 կ., իսկ միասին 3 ր.։ Մէկ հատորի համար առանձին առորագրութիւն չէ ընդունւում։

Առորագրել կարելի է ԴԵԿՏՈՆԵՐՈՒՄ այն պարոնների մօտ, որոնք բարեհաճել են բաժանորդներ հաւաքել «ԿԱՑԾԵՐԻ» տպագրութեան համար, իսկ ԹԻՓԼԻՍՈՒՄ պէտք է դիմել «Մշակի» խմբագրատունը Յ. ՄԻՆԻՒՐ-ՅԱԿՈՒԲՅԱՆԻՆ։

Մամուլ տակից դուրս եկաւ գեղաոր Բօկի ՈՒսուցին առողջապահութեան դրքուկի հայկերէն թարգմանութիւնը։ Դրքի պահեստը գտնւում է Զաքարեան Գրիգորեանցի Կովկասեան Դրավաճառանոցում։ Գինն է 35 կոպ.

Գ. ԱԴԱՄԵԱՆԸ ցանկանում է ԳՆԱԴԵՐՈՒԹԵԱՆ և գոյների բազադրութեամբ ՆԿԱՐՉՈՒԹԵԱՆ դասեր տալ։ Պայմանների մասին կարելի է նրա հետ խօսել նրա բնակարանում, Գէորգիևսկի պրօսպէկտի վրա, Մաւխրանովու տանը, Կլուբի տակ, առաւօտները 10—12 ժամ, և երեկոները 5—8 ժամ։ Դասերը կարող է տալ թէ իր բնակարանում և ցանկացողների տներում։ Նոյնպէս ընդունում է պատուէրներ ԿԵՆԴԱՆԱՊԻՐՆԵՐ նկարելու համար։

10—10

Օրերս մեզ մօտ եկան մամուլ տակից և վաճառքում են Ջ. Գրիգորեանցի Կովկ. գրավաճառանոցում։

1. Ըգաձան—քերթուածք և թարգմանութիւնք. Տփխս 1880 թ. գինն է 1 ր. 25 կ.։

2. Պօկաօբ Լօկ—Աուսթէ առողջապահութեան Տփ., 80 թ. — 35 կ.։

3. Ֆրէյդսէն—Տաւիղ յիսնակի Տփ. 80 թ. — 30 կ.։

4. Գ. ոսկանեանց—ընդհանուր պատմութիւն հայոց գպրոցների համար. հ. ա. Տփ. 80 թ. — 80 կ.։

5. Գամառ-Ռաթիպայ — մանկական երգեր 80 թ. անկազմ — 15 կ.։

6. Լոնդը կազմած — 25 կ.։

7. Արվէօ փէլիքօթ ՝ոթիւիթացին փրանկիսկէ (Ֆրանչէսկա դա Ռիմինի) Դանտէի Ֆրանչէսկան, Լէօփարդիի ու Խոտրան. Տրթոյ ծերը։ Ը. Մ. Ե. Պ. Տփ. 80 թ. գինը է — 70 կ.։

9—10

Մ ինչ և վէճ խմբագրական հ., Կրանօգլեաղօվ և Լիսիցեվ ներքին հ., Բախտաւօվ մանկաբարձական, կանանց և երեխաների հ., Շահէյմբօրսկի և Ասաժանտրօվ վիներական և կաշու հ., Բարայեվ Ջղային և ներքին հ.։

Շարաֆ Լիսիցեվ և Վերմիշեվ ներքին հ., Բաբօվ կուրծքի հ., Շանկօվսկի վիներական և կաշու հ.։

Բացի այդ բժիշկ Վ. ցօրօվ բժշկանոցի մէջ ընդունում է անվարձ ապրատ հիւանդներին ամէնայն օր երեկոյեան 4—6 ժամը։

Բժիշկ Բարաեվ չորեքշաբթի օրերը առաւօտեան 9-ից մինչև 11 ժամը ընդունում է իր տանը բժշկանոցի հիւանդներին էլէկտրական բժշկութեան և ներքին հ. համար։ Բնակարանը գտնւում է Սերպեևսկայա փողոցի վրա, Բայանդուրովի տանը։

Առանձարոյժ Օրբելեան ապրատ հիւանդներին բժշկանոցի տամուկով ընդունում է ամէնայն օր, ամէնայն ժամանակ։

Բացի կիրակի օրերից ամէնայն օր առաւօտեան 9—11 ժամը բժշկանոցում լինում է մանկարարձ կին հիւանդ կանանց ընդունելու համար։

Բժշկանոցի գիրեկտոր Լիսիցեվ։

Վաճառվում է նոր հրատարակված «Ձիւնագէտ Տաւիղ» Ֆրէյդսէնի գրքոյկը պ. Զ. Գրիգորեանցի և Կնտարօնական գրավաճառանոցներում։ Գրքոյկի Գինն է 30 կ., գաւառներից ցանկացողները կարող են ուղղակի դիմել Ց. Յակոբեանցին Սուզանաձանցին հետևեալ հասցէով. Тифлисъ. Ивану Артемьевичу Сузанджіанъ. на Петхайнской ул. собственый домъ № 13.

1. Երգեհոնդ քահանայ—Մանկական երգարան, երգեր և պար-երգեր ընդունված է Ներսիսեան և Դպրանոցներում. գինն է . . — ր. 20 կ.
2. Մեծ առաւետն ան—Երգարան ապջկանց և աշակերտուհեաց հետ Հայկական ուսումնարանաց . . . . . 1 ր. — կ.
3. Բժիշկ Բ. Նահապետեան: Դիմեսթերիա բազազատ . . — ր. 25 կ.
4. Բժիշկ Գ. Տէր-Գրիգորեանց—Վարակիչ հիւանդութիւններ.

(Ծաղիկ, կարմրուկ, սկարլատին, բծաւոր տիֆ, անպտղութեան տեղեզ, պիֆտերիա, ընդհանուր տենդ, խօլերայ, դեղին տենդ, արուեստական մի ժամանակ.)

Սոցա յատկութիւններն, ծագման և տարածման եղանակներն և նախապաշտպանողական միջոցներ.

Վաճառվում են Զ. Գրիգորեանցի Կովկասեան դրավաճառանոցում։

8—8

Փետրվարի 12-ից ԲԱՑՎԵՑ իշխան ՍՈՒՄԲԱՏՕՎԻ տանը ԼՕՆԴԻՏԻՐԻ և ՀԱՑԱՐՄԱՐԻ (пекарня) մոգային «ВАРШАВСКАЯ ПЕКАРНЯ» վերնապրոլը, որտեղ կը վաճառվին գանազան տեսակ խմորեղէններ, նոյնպէս կը վաճառվին գանազան տեսակ կօնֆէտներ արժան գնով. Թէ փքրը և թէ մեծ քանակութեամբ ցանկացողները կարող են ստանալ ԻՐ ԳՕՐԾԱՆԻՑ. Օտար քաղաքացիք կարող են դիմել հետևեալ հասցէով. СОЛОЛАКИ, ВЪ ВАРШАВСКОЙ ПЕКАРНИ Мартиросу Ахназарову. Պատուէրները կը կատարվին ամենայն ճշդութեամբ, գնողներին մեծ զիջումն անելով և փոստի ծախսը մեզ վրա առնելով. կօնֆէկտների գինը ֆունտը 40 կոպէկից մինչև 1 ր.։

ДВОЙНАЯ ИТАЛЬЯНСКАЯ БУХГАЛТЕРІЯ

Մի երեսատարդ տալիս է հաշուապահութեան դասերը՝ բանկի, ֆաբրիկայի, առևտրական կոմիսիոներութեան, երկաթուղու և այլն։ Հարցնել Թիֆլիսի Կազինի գալատում, կամ Աւլար Նշանի փողոցում, Մխրտչ տաղի դիմացը, № 17 պ. Յակովբ Տէր-Յակովբեանցին։

3—5

ԹԻՓԼԻՍԻ ԳՕՐՕԴԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆԸ տարբշինաների խորհուրդը յայտնում է պ. պ. անդամներին, որ ընդհանուր ժողովի վճռին համեմատ անդամական լրացուցիչ տուրքի 7 րուբլի վճարելը նշանակված է մինչև ապրիլի 1-ը 1880 թ.։ Իսկ ովքը չի վճարի այդ փոդը նշանակված ժամանակամիջոցին, կը համարվի ընկերութեան անդամութենից հրաժարեցրած։

Յունվարի 31-ին 1880 թ. Նորին Կայսերական Բարձրութիւն Մոսկուայի Փոխարքան բարեհաճեցաւ հաստատել «Թիֆլիսի ընկերութեան հայերէն գրքերի հրատարակութեան կանոնագրութիւնը։ Այս ընկերութիւնը մարտի 9-ին ունեցաւ ընդհանուր ժողով, որը բնորոշ իւր վարչութեան և խորհրդական մասնաժողով։

Այն անձինք, որոնք կը ցանկանան ընկերութեան անդամ դառնալ, կարող են դիմել ընկերութեան գանձապահ պարոն Մովսէս Թաւպիանցին Փիլիպոսի Աւետարանի բանակատուն 9-ը ժամից մինչև 2 ժամը։ Իսկ այլ և այլ խնդիրներ և տեղեկութիւններ այդ ընկերութեան մասին տանելու համար պէտք է դիմել ընկերութեան վարչութեան նախագահ պարոն Արքար Յովհաննիսեանցին։ Վարչութեան տեղեկագիր Ա. Գիշիեան։

6—10

Տպագրութեան համար պատրաստ են. «Գօն Կարլոս» (հետաքննութիւն ձշմարտութեան) Պրէսկօտի, «Աբրահամ Լինկօլն» ստրուկների ազատողը Վիկտէմ Հաճմանի, և Մօլիէրի «Մանուշակներին» թարգմանութիւնները։

Թարգմանվում են Մօլիէրի հետ ծաղրութիւ կամ կատակերգութիւնները։

Տպագրութեան Հանձնեց Ա. Ա. Միխելսոնի

Типографія А. А. Михельсона

Дозволено Цензурою 3 Апрѣля 1880 г. Тифлисъ.

Fonds A.R.A.M

№ 58 Ապրիլ 5 (17) 1880 Ապրիլ 5 (17) № 58

ԻՆՆԵՐՈՒԺԻ ՏԱՐԻ

ՄՇԱԿ

Տարեկան գինը 10 րուբլի, կէս տարվանը 6 րուբլի։ Առանձին համարները 5 կոպեկով։

Ձեռագրերը չեն վերադարձվում։

Անանուն հաղորդագրութիւնները չեն ուղարկվում։

Տիֆլիս. Редакція „Мшакъ“

Խմբագրատունը բաց է առաւօտեան 10—2 ժամ (Բացի կիրակի և տան օրերից)

Յայտարարութիւնը ընդունվում է ամէն լեզուով

Յայտարարութիւնների համար վճարում են իւրաքանչիւր տողին 2 կոպեկ։

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Ներքին տեսութիւն։ Երեխաների թնդերը Ներսիսեան և Ռուսաստանեան Նամակ Բաչ-Շօրագեղ։ Նամակ Նոր-Նախիջևանից։ Նամակ Ախալցխայից։ Նամակ Ախալցխայից։ Նամակ Խմբագրից։ Նորին լսելեաց։—Արտաքին տեսութիւն։ Ֆրանսիա։ Արևելեան Բումելիա։ Գաղնակցութիւններ։—Թատրն լսելեաց։—Ամչակից հանգիստներ։—Յայտարարութիւններ։

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ԵՐԵԽԱՆԵՐԻ ԹՆԴԻՐԸ ՆԵՐՍԻՍԵԱՆՈՒՄ ԵՒ ՌՈՒՍԱՍՏԱՆՈՒՄ

I

Գ. Մէչնիկով «Дѣло» ամսագրի մէջ մի քանի հետաքրքիր պիտոդութիւններ է տարել երեխաների դրութեան մասին մեծ քաղաքներում։

Հեղինակը համեմատում է քաղաքներում բնակվող երեխաների դրութիւնը վայրենի երեխաների դրութեան հետ և այն եզրակացութեան է հանում, որ քաղաքակրթութիւնը զրկել է առաջիններին այնպիսի տարբական բարօրութիւններից, ինչպէս են ազատ տարածութիւնը, մաքուր օդը և արևի լոյսը։ Քաղաքային փողոցները գերծկացնվում են փառաւոր արձաններով, մինչդեռ քաղաքային ոչ մի վարչութիւն չէ հոգում բնակիչներին մաքուր օդ հասցնել։

Պրօֆէսօր Վիլարի ասում է, որ նէապօլի կապոյա երկնքի տակ բանւորները բնակվում են «fondaci bassi» անուանված այնպիսի տարափլի այրերի և գետնափորների մէջ, ուր չէ թափանցում ոչ լոյս, ոչ օդ և որտեղ փաճ յարդի կոյտերի վրա քնում են միասին հայրերը, մայրերը, եղբայրները և քոյրերը, հասակաւորները և երեխաները։

Այդ գետնափորների մէջ ծնված և իրանց ամբողջ կեանքը նրանց մէջ անցկացրած երեխաների թիւը 2500-ից պակաս չէ։ Այն այրերի մէջ, որտեղ թոկեր չինող բանւորները աշխատում են, 6 տարեկան երեխաներն անգամ, օրական կէս ֆրանկ ստանալով, մեքենաների անխնայ են պատում, մինչդեռ ուրիշ երկիրներում այդ աշխատանքը կատարում են շները և օրական 6 սու են ստանում։ Այդ ազոմելիները այնու ամենայնիւ գնեա հոտած բնակարան ունեն, իսկ ներքինը, որտեղ որոշ և ուրեմն մշտական աշխատանք չունեն, կատարեալ թափառական կեանք են վարում և երբեմն միայն, փող աշխատելուց յետոյ, արժանանում են գիշերային օթևանին, քնելով գետնափորիցից աւելի էլ հոտած locanda անուանված հիւրանոցներում։ Կան յօգտներ, որոնք բնակեցրած են բացառապէս երկտեղանոց հոտակի երեխաներով։ Նրանց մեծ մասը ապրում է փողոցներում կեղտոտ փողոցներում հետ, աղքատութիւն անելով, իսկ աղջկերքը, օրական ապրուստը ձեռք բերելու համար, ստիպված են իրանց ծախել։ Իտալական կառավարութիւնը բոլոր գաւառական երեխաների համար պարտադիր տարրական ուսման օրէնքը ընդունեց և թէպէտ անցեալ տարի գանազան ուսումնարաններում սովորող երեխաների թիւը 1,640,000-ի էր հասնում, բայց այնու ամենայնիւ չը սովորող երեխաների թիւը հասնում էր 1,500,000-ի։ Ի հարկէ նէապօլը չէ կարելի օրինակելի համարել քաղաքակրթութեան կողմից։ Դեռ ընդհանրը քան տարի է անցել, ինչ այդ երկիրը ազատվել է վանեցարբարոս, մարդակային ձգտումները բնաջինջ անող կառավարութիւնից։ Մեռ կողմից այդ երկրի մէջ չը կան ոչ գործարաններ և ոչ արդիւնաբերական հիմնարկներ։ Հիանալի կլիման, առատաձեռն բնութիւնը մեծ բանակութեամբ հայ, մրգեր, բանջարեղէններ է տալիս։ Վերջապէս այնտեղ հասարակական բարեգործութիւնը շատ ընդարձակ է, այնու ամենայնիւ նէապօլը կլասիկական սպիտութեամբ, կրօնական և քաղաքական ֆանատիկոսութեամբ խեղդված մի երկիր է։ Տիկին Ուլիա-Մարիօլի հաշիւների համեմատ նէապօլի Annunziata անուանված երեխաների ընդունարանը կէս միլիոն տարեկան կամաւորից, երեխաներին պահելու համար տարեկան միայն 12,000 ֆր. է ծախսում։ Annunziata-ի մէջ ընդունված երեխաներից տարեկան 80% մեռնում են։ Բօկարդօ փիանականի հաշիւների համեմատ, մինչդեռ Միացեալ-Նահանգներում արդիւնաբերութենից աշխատողը ստանում է 72%, գումարատէրը 25%, իսկ պետութիւնը միայն 3%, Խտալիայում աշխատողը ստանում է միայն 17%, իսկ մնացածը գումարատէրը և պետութիւնը իրանց մէջ են բաժանում։

D'Ossonville իր «L'enfance á Paris» վերնագրով գրքի մէջ նկարագրում է Փարիզի փողոցներում փայտներ հաւաքող երեխաների սարսափելի կեանքը։ Այդ երեխաները քնում են գետնափոր խրճիթների մէջ ադրից հաւաքած փայտերի և կեղտոտ աղրի կոյտերի վրա։ Փարիզի պօլիցիան չէ հետաքրքրվում առողջապահական պայմաններով։ Ինքը պօլիցեական վարչութիւնը վատ է վարվում փողոցներում հաւաքած փոքրիկ թափառականների հետ։ Երեխաներին կալանաւորելու համար պատրաստված անդը պօլիցիական վարչութեան մէջ ապրանների ամենավատ բնակարանից անգամ վատ է։ Լօնդօնի մէջ այդ սեռը աւելի լաւ է։ Ազնուական երեխաների կաշու հիւանդութեան զարգացումը նրանով բնհատվեցաւ, որ կառավարութիւնը մի օրէնք ընդունեց, որի հիման վրա կապանաւորված երեխային պէտք է ամենից առաջ տաք ջրում լողացնել։

Ծանոթակիից Ֆիլանտրօպները փորձեցին երեխաների բանդերը զարձնել ազգող հիմնարկութիւններ կամ ուսումնարաններ։ Բայց քանի որ այդ ուսումնարանները լաւանում էին, այնքան հասարակութեան մէջ հարց էր ծագում, թէ ի՞նչ ձրիաբար հակողութիւն և ուսում տանալու համար, հարկաւոր է որ երեխաները անպատճառ առաջ գողութիւն անեն։ Ազգային դրութիւնից ազատում է միայն պարտադիր ուսումը։ Պարտադիր ուսման օրէնքի ընդունելը Լօնդօնի մէջ դիցուկ հետևանքներ ունեցաւ։ 1876 թուին տարրական ուսում տացողների թիւը 39,356 էր, իսկ 1879 թուին 112,979։ Այնու ամենայնիւ 465,000 տարբեր երեխաների հետ 150,000 երեխաները չը տարբորոշներ են։ Ամբողջ Անգլիայում 5 միլիոն երեխաներից 2 միլիոնը զոհված են անհոգութեանը, տգիտութեանը և աղքատութեանը։

ՆԱՄԱԿ ԲԱՉ-ՇՕՐԱԳԵՂԱԼԻՑ

18 մարտի

Շօրագեղի նահանգը, որ առաջինն էր հայի կողմից երկրի առաստութեան, անա այս րոպէիս ճնշվում է բնութեան պատժի տակ. դիւահարական դէպքեր, որոց մեծ մասը 3 ր. 40 կոպէկով փոտած ալիւրը ուտելուց պիտի ենթադրել են մեզերը ծագումը։ Այդ դեռ ևս բաւական չէ, նրանց ցաւը կրկնապատիկ է. նոքա համարեա մոռացել են մտածելու իրանց ուտելու հացը, քանի որ նրանց տաքսերը, նրանց միակ ապրուստը այսօր չատպում է հասնել իր օրհասին։ Բաչ-Շօրագեղը, որ նոյն նահանգում գլխաւոր գիւղն էր համարվում թէ հարստութեամբ և թէ հոգի քանակութեամբ, անա ամբողջ 24 ժամ սոսկ տատրին ցախերով է ուտացնում։ Բաչ-Շօրագեղցին որ այսպէս է անում, ուրեմն ինչ պիտի անէր խեղճ դահլիճցին, որանից դեռ ևս երկու տարի առաջ գրկված էր իր հոգատարութեան վատակից։ Այս թշուառ ժողովուրդը (բացի 5 ամենից) չունի ուտելու և ցանելու հաց, նրա տատարին սպառնում է սով։

Արանից մի ամիս առաջ նա գնում էր իր տաւարի կերակրոցը, յոյսը գնելով մարտի 5-ին, թէ գարուն կը լինի, բայց անա մարտն էլ է լրանում ձիւնի ալիւսակ ծածկոցի տակ։ Ամէն տեղ մանաւանդ տաւարի համար չգտուրութիւն է, ամէն տեղից մնջում են նրան, տանում. գրաչալը դեզ ունենալ իր գլխին կը քաշե։ Նա քիոցը (8 տաւարի մի ժամի կերակուր է) գնելով 1 ր. 20 կոպէկով անվճարելի պարտքի տակ մնացած՝ տատար է պահել, այժմ ակամայից կամենում է գրկվել նրանից և Աբելի ընծիրցող, երեսակերը մի գեռատիպ իսպիտ, բայց արան նրա դուռը, և անա կը տեսնես մի տատրանոց 4—5 տաւար մատրքից պինդ կապած՝ կրճատցնում են տատմունքը, և խաղին աչքերը զարհնում են դուռը բացանոցի վրա, յատկի գոռում գոչումով կարծես ողորմութիւն են խնդրում քեզանից։ Աղիողորմ տեսարանը անտանելի է վիրացոս համար. նա ակամայ դարձ է գնում և պեղացած նայելով երկնքի երեսին, յուսահատված ապտակում է. «Աստուած, մենք ինչ է մեր արել քեզ». Նա լսե է գոռնում, նա չունի հանգստութիւն, բայց ուր պէտք է դիմէ։

Ցամհանէս Տէր-Բարսեղեանց

ՆԱՄԱԿ ՆՈՐ-ՆԱԽԻՋԵՒԱՆԻՑ

փետրվարի 15-ին

Փիլիզոպա վարդանեանը ասում է թէ՝ երկու տարի իմ գրչէն հալածանք կրելով, վերջապէս հանգերութիւնը հատած, տեսուած է պատասխանելու, և նորա այս երկու տարուայ մէջ կատաած պատասխանն է՝ մի սիրնակ յիշողք, մի սիրնակ բամբասանք և երկու սիրնակ անձնապատութիւն։ Եւ այսպիսի գրուածքը նա անուանում է պատասխան։

Այդ երկու տարին ոչ թէ նա Փ. վարդանեանին հալածում էի, այլ աշխատում էի գործս հասնել լոյս աշխարհ նրա գրածների։ Ես նրա հետ ոչինչ անձնական գործ չունէի թէ նա չէ տակ մարդ էր՝ ինչու կոմիտասի հարցեր մարդից մեր ոչ մէկի մէջ։ Ես նրան ասում էի. գիւղ մանկավարժ (педагогъ) չես, ծոյլ այդ պաշտօնդ, մարդոց մի մարդկդուսս նա պարտաւոր էր խոսքս ճիշդ պատասխանը տալու, նա պարտաւոր էր հասասանելու թէ ինչն մանկավարժ է, որ քաղաքիս ազատ այս և այն օգուտներն է տալիս, իսկ իմ անձը և գործունէութիւնը պիտի մի կողմ թողնէր։ Բայց օրամէտն նա այդ բանը չարեց և, կարդացողին մոլորեցնելու համար, խնդրէն հետացաւ և պատասխանի տեղ՝ յիշողներ տուեց ինձ և գրպատութիւններ արեց վրաս, որովհետև թող չը բարկանայ, որ այժմ ես ևս գրչիս մի փոքր ազատութիւն տամ և նրա անդը մի փոքր չշոշափեմ։

Ինձ յիշողներ տալով Փ. վարդանեանի գիտութիւնը չի ուեղանում և ոչ մանկավարժի հարկաւոր յատկութիւններ կը մտնի նրա մէջ։ Դիցուք թէ նա ինձ թշնամի է ճանաչում և տատնդներս չէ հաւատում։ Ինձ նրա ծանօթները ասացին, որ նա եօթը տարին աշնպէս չանցկացրեց, ինչպէս որ պէտք էր մանկավարժութիւն իմասասիրող երիտասարդին։ Նա կեանքի ամենաթանգ ժամանակները թափառեցաւ աշխարհէ աշխարհ ու քաղաքէ քաղաք և անտես արեց մանկավարժութեան կարեոր օրէնքների և կանոնների իմաստասիրները։ Ո՞ւր են նրա պարապմունքի տետրակները, ո՞ւր են նրա վկայաթղթերը, ո՞ւր է նրա դիտութիւնը. այս գրեթէ երեք տարուայ մէջ որ Ժողովրդում նա մի մանկավարժական բոսակցութիւն ունենար մարդոց հետ, որ բնաւորութեան ակմբումը նա մի նոր լոյս ծագեցրուց՝ բան նրա մանկավարժութեան, որ լրագրում կամ օգտագրում նա մի տող բան գրեց և կամ ինչ նոր և օգտաւէտ բան մարդոց իր ուսանդած վարժարանի մէջ բացի հին ժամանակուայ սովորութիւններէ աշակերտներին ծեծել տալ։ «Ջէրտէրը խորին մէջից էլ կերևի», ասում է առած. նրա վրայից, հաւատամք ինձ, մանկավարժ հոս էլ չի գալիս։ Նրան կարելի է անուանել красавецъ, балагуръ, bon-vivant, танцоръ, բայց ոչ երբէք педагогъ։ Այս բանը հարցրէք նոցա, որոնց փ. վարդանեանը իմ դէմ է գրգռում, որոնց նա իմ թշնամիներն է համարում, և նորա ձմռանքը կասեն, եթէ մէջերը խղճմտանքի ամենափոքրիկ մաս մնացել է։

Փ. վարդանեանը ասում է թէ՝ երկու անգամ թեթև ապտակեց աշակերտներին։ Բայց ես ասում եմ, որ ապտակել քան թէ հինգ անգամ նա քաղաքս դղրդեցրեց աշակերտներ ծեծելու լուրով։ Մի անգամ նա մի աշակերտի ականջը այնպէս ապտիկ քաշեց որ արիւնը աշակերտի բոլոր երեսը թաթախեց և զաւակի տախտակամածը ճապաղիք էր գարձած, նրէ ես վրայ չը հասնէի և բանը չը հանդարտեցնէի՝ նա անշուշտ գաւակասի պիտի ենթարկուէր։ Ցդի մականունն էր Ցաւրենան։ Միւս երեխայի (8 ամեայ) այնպէս ապտիկ ծեծեց, որ ողորմելին ապտիկ հիւանդացաւ....Վրան գանգատ տուին, և նրէ Խ. Զ. քահանան միջամտի և բարեխօս չը լինէր, Փ. վարդանեանին անշուշտ կը տուժէին։ Այս բանը ինձ պատմեց կարապետ Ակիւտարեանը՝ ս. Ցակոբեանի դպրանեակումը։ Երբորդ աշակերտին նոյնպէս ապտիկ ծեծեց, այնպէս որ 8 ամեայ երեխան հիւանդացաւ։ Այս որը ազի մականունն է գնաչքով, և այս անց քր ինձ պատմեց արդոյ քաղաքացի ս. Պահչիսարայցեանը։ Չորրորդ անգամ մի աշակերտի այնպէս ապտիկ ծեծեց բռնցի տակով (կամբուխով ու թէ քմկոյով), որ աշակերտը նրա առջև ուշաթափ եղաւ, և նրէ միւս աշակերտները չապտով ապտ ջուր չը թերէին և թափացած երեխայի երեսին չի սրսկէին՝ ով գիտէ ինչ վատ հետևանք պիտի դուրս գար։ Այս որբի մականունն է խաղիկեան։ Մնացածները ոչ միայն է, ոչ էլ հետաքրքրութիւն ունել եմ իմանալու։ Հաւատացնում եմ, որ այս ամէնը ինձ յատկապէս նկել են և գանգատել են, որ ես կամ վնասափառն իմացնեմ ու նրա պաշտպանութիւնը խնդրեմ վարդանեանի դէմ, կամ լրագրի մէջ հրատարակեմ։

Ուրեմն, փ. վարդանեանը ոչ մի, այլ չատ անգամ, ոչ տատել, այլ չարաչար գանգատիլ է աշակերտներին։ Հարցնում եմ, ով է ասա խոսում նրէ ես այս բանը չի պարզել։ Նա խոսքի իրան հրեշտակ պիտի ձևացնէր «Աշակերտ միամիտ կարդացողների առջև, նոյն և նման՝ եթէ ես մէջտեղս չը լինէի ֆէյան քուէարկութեան մէջ նա խոսքս այս օրուայ օրս պարզերես և արտատելի դիրքիցոր պիտի լինէր մեր քաղաքային ժողովարանի (քլուպի) մէջ։ Ի հարկէ, վարդանեանը լաւ մարդ չէ կարող ասել նորան, ով իր ամեն արածը լոյս աշխարհ է հանում։ Բայց թող դեռ ևս ապասէ, ինչեր պիտի պատմեմ նրա վրա։ Ես խոսք վարդոց ասել եմ, որ վարդանեանը իմ գրչի համար ամենահարուստ նիւթ է։

Բայց ես ծեծելու վրա մեծ ուշադրութիւն չէի դարձնի (թէև աշակերտ ծեծելը մեր բարոյա-

Fonds A.R.A.M

Ն. Փ. Ալթունեան, ազգագրական ուսումնասիրութիւնք Ասորեստանի վերաբերեալ (Ն. Ф. Алтуняна, этнографическія изслѣдованія объ Ассиріи). Ասորեստանի և ասորեստանցի ժողովրդեան վերաբերեալ ուսումնասիրութիւնք ունեցած են մեծ թիւով հեղինակներ, որոնք ամենքն ալ ասորեստանցի ժողովրդեան ծագման, լեզուի, կրօնի, սովորութեանց և ընտանեկան կեանքի մասին ուսումնասիրութիւններ հրատարակած են։ Ն. Փ. Ալթունեան, որ ինքն ալ ասորեստանցի է, ուսումնասիրած է ասորեստանցի ժողովրդեան ազգագրական կեանքը, և իր ուսումնասիրութիւնները հրատարակած է ռուսերէն լեզուով։ Ասորեստանցի ժողովրդեան ազգագրական կեանքին վերաբերեալ ուսումնասիրութիւնները հրատարակած են նաև Ասորեստանի մէջ գտնուող ամերիկեան միսիոնարները։ Ն. Փ. Ալթունեան, որ ինքն ալ ասորեստանցի է, ուսումնասիրած է ասորեստանցի ժողովրդեան ազգագրական կեանքը, և իր ուսումնասիրութիւնները հրատարակած է ռուսերէն լեզուով։ Ասորեստանցի ժողովրդեան ազգագրական կեանքին վերաբերեալ ուսումնասիրութիւնները հրատարակած են նաև Ասորեստանի մէջ գտնուող ամերիկեան միսիոնարները։ Ն. Փ. Ալթունեան, որ ինքն ալ ասորեստանցի է, ուսումնասիրած է ասորեստանցի ժողովրդեան ազգագրական կեանքը, և իր ուսումնասիրութիւնները հրատարակած է ռուսերէն լեզուով։ Ասորեստանցի ժողովրդեան ազգագրական կեանքին վերաբերեալ ուսումնասիրութիւնները հրատարակած են նաև Ասորեստանի մէջ գտնուող ամերիկեան միսիոնարները։ Ն. Փ. Ալթունեան, որ ինքն ալ ասորեստանցի է, ուսումնասիրած է ասորեստանցի ժողովրդեան ազգագրական կեանքը, և իր ուսումնասիրութիւնները հրատարակած է ռուսերէն լեզուով։ Ասորեստանցի ժողովրդեան ազգագրական կեանքին վերաբերեալ ուսումնասիրութիւնները հրատարակած են նաև Ասորեստանի մէջ գտնուող ամերիկեան միսիոնարները։ Ն. Փ. Ալթունեան, որ ինքն ալ ասորեստանցի է, ուսումնասիրած է ասորեստանցի ժողովրդեան ազգագրական կեանքը, և իր ուսումնասիրութիւնները հրատարակած է ռուսերէն լեզուով։ Ասորեստանցի ժողովրդեան ազգագրական կեանքին վերաբերեալ ուսումնասիրութիւնները հրատարակած են նաև Ասորեստանի մէջ գտնուող ամերիկեան միսիոնարները։

Fonds A.R.A.M

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԱՐԱՆ

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

Ա. Ա. Ալիշանի, Հայկական հարցարան, հրատարակութիւն Ա. Ա. Ալիշանի ժառանգաւորաց վարժարանի հնատիպ տպագրութեանց։ Ա. Ալիշան, Հայկական հարցարան, հրատարակութիւն Ա. Ալիշանի ժառանգաւորաց վարժարանի հնատիպ տպագրութեանց։ Ա. Ալիշան, Հայկական հարցարան, հրատարակութիւն Ա. Ալիշանի ժառանգաւորաց վարժարանի հնատիպ տպագրութեանց։ Ա. Ալիշան, Հայկական հարցարան, հրատարակութիւն Ա. Ալիշանի ժառանգաւորաց վարժարանի հնատիպ տպագրութեանց։

Fonds A.R.A.M

յում 500-ից աւելի այդպիսի միաբանութիւններ կային, որոնց անդամների թիւր 22,000-ի էր հասնում։»

Հրամանը իր շարունակութեան մէջ մատնացոյց է լինում 1845 թուի հանգուցեալ Թիէրից և վերջին ժամանակներում կառավարութիւնից առած փորձերի վրա՝ այդ միաբանութիւնների ապօրինի գոյութեան վերջ դնելու համար և հաղորդում է պատգամաւորների օրակարգը (ordre de jour), որ մինիստրութեան պարտաւորեցնում է հսկել օրէնքների կատարման վրա։

«Այս պատճառով, ասված է հրամանի մէջ, կառավարող իշխանութիւնը պարտաւոր է հանրապետութեան մէջ ցրված միաբանութիւններին ստիպել, որ նոքա հնազանդվեն օրէնքներին և ներկայացնեն կառավարութեանը այն հիմունքները, որոնք նրանց գոյութեան օգտակարութիւնը հաստատէին։ Հէնց որ կը ներկայացնեն այդպիսի արդարացնող հիմունքներ, կառավարութիւնը կորոշէ, թէ ինչ տեսակ միաբանութիւնների գոյութիւնը կարելի է համբերել։

«Արգելված միաբանութիւնների թւում կայ մի նշանաւորը, որ բացառական դրութիւն ունի։ Մենք խօսում ենք եզուիտների միաբանութեան մասին, որ անդադար արգելվել է և որի դէմ միշտ բողոքել է ազգայնութեան զգացմունքը։ Չը կայ այնպիսի կառավարութիւն, որ համարձակվէր առաջարկել օրէնսդիր ժողովներին թոյլ տալ եզուիտներին գոյութիւն։ Անվայել կը լինէր առաջարկել այդ միաբանութիւններին իրանց գոյութեան համար թոյլտուութիւն խնդրել կառավարութիւնից, քանի որ առաջուց յայտնի է, որ թոյլտուութիւնը չի տրվի։ Ուրեմն աւելի լաւ է այժմեանից իսկ նրանց ժամանակամիջոց տալ, որի ընթացքում նոքա իբրև միաբանութիւններ դադարեցնեն իրանց գոյութիւնը։ Իզուր են հաւատացնում, որ մենք կամենում ենք հալածել առանձին անդամներին կամ նպատակ ունենք անձնական իրաւունքը ոտնահարել։ Մեր նպատակն է արգելված ընկերութիւնների ապօրինի գոյութիւնը դադարեցնել»։

Հրամանի շարունակութիւնը դադարեցնում է եզուիտների միաբանութիւնների գոյութիւնը և երեք ամիս ժամանակամիջոց է տալիս նրանց ուսումնարանները փակելու համար։ Նոյնքան ժամանակամիջոց է տրվում արգելված միւս միաբանութիւններին իրանց կանոնադրութիւնները և անդամների ցուցակները ներկայացնելու և կառավարութիւնից թոյլտուութիւն խնդրելու համար։

Այս հրամանը Ֆրանսիական մամուլի կողմից զանազան ընդունելութիւն գտաւ, նայելով լրագրի ուղղութեանը։ Արմատական ուղղութեան «Justice» և «Lanterne» լրագիրները այդ հրամանը բաւականացուցիչ չեն համարում և ասում են, որ նա գրական հետևանքներ չի ունենալ։ Նոքա ասում են, որ եզուիտների միաբանութիւնների արգելելը և նրանց անդամներին Ֆրանսիայում ապրել թոյլ տալը ծիծաղելի է։ Այդ լրագիրները ցանկութիւն են յայտնում, որ եզուիտները Ֆրանսիայից բոլորովին արտաքսվեն։ «Temps», «Journal des Debats», «République Française» և «Voltaire» լրագիրները հրամանից գոհ են։ Կղերականների լրագիրները չափազանց յարձակվում են այդ հրամանի վրա։

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ-ՌՈՒՄԷԼԻԱ

Ֆիլիպպօպոլից «Polit. Corresp.» լրագրին գրում են հետևեալը։

Մուլլա Դուրգամ, որ Ռօդոպի սարերի մէջ եղած վերջին ապստամբութեան գլխաւոր առաջնորդն էր, կալանաւորված է իր երկու համախոհների հետ և բերված է այստեղ։ Նա 65—70 տարեկան ծերունի է, խելացի և հաստատ դէմքով։ Այսանդի դատարանը նրա գործը կը քննէ և մահու կը դատապարտէ հետևեալ ամիսների ընթացքում։ Կալիֆան Աշերօվ, որի հրամանով, ապստամբներին հալածելու ժամանակ, այրված է Բօդալուր գիւղը, կալանաւորված է և զինուորական դատաստանի է ենթարկված։ Դատաստանը երեւի նրան կարդարացնի, որովհետև գլխաւոր շտաբի հրամանատարը և քաղաքապետը հրամայել էին նրան ապստամբներին անդադար հալածել մինչև Արդա գետի միւս կողմը։ Կիրջալի մէջ ապստամբութիւնը բոլորովին նուաճված է և երկիրը կարող էր հանգստութիւն վայելել, եթէ դիրեկտորիայի անդամները միմեանց հետ անդադար չըկռուէին։ Ֆինանսների դիրեկտոր Շմիդտ այլ ևս չէ մասնակցում դաշտի խորհուրդի նիստերին և բնականաբար այլ ևս վարչութեան անդամ չէ, թէպէտ դեռ իր պաշտօնը չէ թողել։ Նա ինքը հրաժարական չէ տալիս, որովհետև գիտէ Ալէկօ-փաշային, որ նրան հրամայի հրաժարվել պաշտօնից։ Գեներալ Շտրեկեր նոյնպէս կռուեցաւ թէ իր պաշտօնակից Ալէկօ-փաշայի հետ և թէ բուլղարական զօրքերի ռուս և բուլղարացի օֆիցերների հետ։ Նա բացարձակ յայտնում է, որ միայն երկու շաբաթ կը մնայ Արևելեան-Ռումէլիայի մէջ։ Գլխաւոր քարտուղար և ներքին գործերի կառավարիչ Կրեստովիչ փոխեց իր ընթացքը և ինտրիգներ է սկսել Ալէկօ-փաշայի և ժողովուրդի սիրելի Կոլիովիչի դէմ։ Միւս կողմից անուանի անձնաւորութիւններից և անբաւական պաշտօնեաներից կազմված մի մասնաժողով օգնում է այդ անբաւականութեան, գրգռում է յոյներին բուլղարացիների դէմ և մահմեդականներին հրաւիրում է ապստամբել։ Այժմ այդ մասնաժողովը աշխատում է հեռացնել Կոլիովիչին և ոչնչացնել նրա հեղինակութիւնը Բ. Դրան առաջ։ Մասնաժողովը արդէն կարողացել է այնքան անել, որ դիրեկտորիան գրեթէ քայքայված է և գեներալ Շտրեկերի հրաժարականի պատճառով թերևս կառավարութիւնը անբաւական կը լինի Ալէկօ-փաշայից։ Եթէ Շտրեկեր հրաժարվի, նրա պաշտօնը կը յանձնվի մահմեդականութիւն ընդունած մի ռուսի։ Թէ ռուս և թէ բուլղարացի օֆիցերները յայտնում են, որ նոքա աւելի ուրախութեամբ կը ծառայեն մի մահմեդականի իշխանութեան տակ, քան թէ մի եւրոպացու։

ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Անգլիական ազատամիտ կուսակցութեան առաջնորդ Մարկիզ Հարտինգտոնի մարտի 23-ին խօսած ընտրողական ճառի մէջ կան հետևեալ դիտողութիւնները։

«Զանազան անհարկութիւններից կարելի է ենթադրել, որ այժմեան կառավարութիւնը, եթէ պահէ իր իշխանութիւնը, եւրոպական խաղաղութիւնը պահպանելու համար մտադիր է դաշնակցութիւն հաստատել Գերմանիայի և Աւստրո-Ունգարիայի հետ։ Ես կասկածում եմ, որ մենք, այդպիսի դաշնակցութեանը մասնակցելով, կարողանայինք պահպանել եւրոպական խաղաղութիւնը։ Տարաբաղդաբար այժմ հանգամանքները այնպէս են, որ իւրաքանչիւր բարեկամական դաշնակցութիւն մի քանի պետութիւնների մէջ, միւս պետութիւնները իրանց դէմ ուղղված են համարում։ Եթէ անգլիական կառավարութիւնը մտնէր Ֆրանսիայի թշնամական որ և է դաշնակցութեան, հաւատացած եմ, որ անգլիական ժողովուրդը կը մերժէր կառավարութեան այդպիսի ընթացքը։ Ինչքան էլ աշխատենք պահպանել եւրոպական խաղաղութիւնը, մենք երբէք չենք կարող ի նկատի ունենալ մի այնպիսի դաշնակցութիւն, որ թշնամական լինէր Ֆրանսիական հանրապետութեանը»…

Մարկիզ Հարտինգտոնի ճառի այս մասը արտատպելով, գերմանական լրագիրները հետևեալ կարծիքներն են յայտնում։ «Մարկիզ Հարտինգտոնի վերջինեալ խօսքերի խօսները, կամ կարդացողները բնականաբար պէտք է մտածեն, որ անգլիական ազատամիտ կուսակցութեան առաջնորդը համոզված է, թէ աւստրիական կամ գերմանական քաղաքականութիւնը Ֆրանսիայի վերաբերութեամբ թշնամական ուղղութեան է հետևում։ Մենք կարծում ենք, որ մարկիզ Հարտինգտոնի ենթադրութիւնը սխալ է։ Ինչպէս Գերմանիան, նոյնպէս և Աւստրո-Ունգարիան ոչ շահ և ոչ ցանկութիւն ունեն Ֆրանսիայի վերաբերութեամբ թշնամաբար գործելու։ Նոքա աւելի էլ չեն ցանկանում, որ Անգլիան մասնակցի այդպիսի թշնամական դաշնակցութեանը։ Սխալ է նոյնպէս և այն ընդհանուր ենթադրութիւնը, իբր թէ երկու պետութիւնների դաշնակցութիւնը առհասարակ պէտք է թշնամական նպատակներ ունենայ երրորդի վերաբերութեամբ։ Ոչ Աւստրո-Ունգարիան և ոչ Գերմանիան թշնամական դիտաւորութիւններ չունեն ոչ Ֆրանսիայի և ոչ Ռուսաստանի դէմ։ Այդ երկու պետութիւնների ընդհանուր շահերը պահանջում են, որ եւրոպական խաղաղութիւնը պահպանվի և երկուսն էլ իրանց շահի համար պատրաստ են պաշտպանել այդ խաղաղութիւնը։ Որքան մեզ յայտնի է մինչև այժմ ոչ ոք չէ աշխատել համոզել Անգլիային մասնակցել այդ դաշնակցութեանը խաղաղութիւնը պահպանելու համար։ Ժողովուրդների շահերը գուցէ պահանջում են, որ կառավարութիւնները ապահովեն իրանց հպատակներին նոր պատերազմների տարաբաղդութիւնների դէմ, բայց ոչ Աւստրո-Ունգարիան և ոչ Գերմանիան միտք չեն համոզել Անգլիային այդ մտքի մէջ և բոլորովին չեն ցանկանում բաժանել նրան Ֆրանսիայից։ Կրկնում ենք, որ այդպիսի փորձ ոչ ոք չէ արել, նրա մասին մինչև անգամ չեն անհարկել։ Ոչ Աւստրո-Ունգարիա և ոչ Գերմանիա չեն համաձայնվի աշխատել, որ Անգլիայի և Ֆրանսիայի յարաբերութիւնները առաչեն։ Բեռլինի և Վիէննայի քաղաքականութեանը ուղղութիւն տուող մարդիկ համոզված են, որ Անգլիայի և Ֆրանսիայի բարեկամական յարաբերութիւնները նոյնքան օգտակար են եւրոպական խաղաղութեան համար, որքան Գերմանիայի և Աւստրիայի բարեկամութիւնը։ Քանի որ Անգլիան և Ֆրանսիան միմեանց հետ համաձայն կը լինեն, նրանց քաղաքականութիւնը աւելի խաղաղաւէր և իրաւացի կը լինի, քան թէ այն ժամանակ, երբ այդ երկու պետութիւնները միմեանցից առանձնացած կը լինեն։ Այդ երկու պետութիւնները կարող են համաձայնվել միմիայն այնպիսի նպատակների վերաբերութեամբ, որոնք խելացի և եւրոպական քաղաքակրթութեան շահերին համեմատ կը լինեն։ Քանի որ այդ երկու արևմտեան մեծ պետութիւնները ձեռք ձեռքի տուած կը գործեն, նոքա փոխադարձաբար կը զգուշացնեն միմեանց խաղաղութիւնը խանգարել և երկուսն էլ խաղաղ և քաղաքակրթող քաղաքականութեանը կը հետևեն։ Այդ հանգամանքները ի նկատի ունենալով, Բեռլինի և Վիէննայի կառավարութիւնները Ֆրանսիայի և Անգլիայի բարեկամութիւնը եւրոպական խաղաղութեան գրաւական կը համարեն։ Մարկիզ Հարտինգտոն, եթէ լաւ ծանօթ լինէր եւրոպական քաղաքականութեան հետ, երբէք չէր ենթադրի, իբր թէ Աւստրիա և Գերմանիա աշխատում են խանգարել Անգլիայի և Ֆրանսիայի բարեկամութիւնը։ Կարծես արդէն նկատված է, որ անգլիական պարլամենտի անդամների ընտրութիւնների ժամանակ, զանազան կուսակցութիւնների առաջնորդները ընտրողների առաջ եւրոպական քաղաքականութեան վրա այն տեսակէտից են նայում, որը շահաւէտ է իրանց կուսակցութեան համար։ Դա շատ բնական է և պատահում է պարլամենտական կեանք ունեցող իւրաքանչիւր երկրի մէջ։ Բայց քանի որ Անգլիայի նման մի հզօր պետութիւն իր համար նոր պարլամենտ է պատրաստում, եւրոպական պետութիւնների շահերը պահանջում են, որ նրանց քաղաքականութիւնը ոչ թէ սխալ կերպով, այլ ճշգութեամբ մեկնվի ընտրողներին»։

ԽԱՌՆ ԼՈՒՐԵՐ

Էրզրումից մեզ գրում են որ քաղաքի մօտակայ Միւգիւրգեայ գիւղում պատահել է մի զարհուրելի անցք մի սովամահ հայի տան մէջ։ Այդ գիւղացի մի հայր, հասնելով սովից կատաղի խելագարութեան, մորթում է իր սովից որբացած միակ երեխին և խորովելով նորան սկսում է յագեցնել սովի տանջանքը։ Հարեւանը լսելով մսի հոտը ներս է մտնում և որդեկեր հօրը գտնում է սարսափելի անցքի մէջ։ Ասում են որ ուշքի գալով կատաղի սովեալը ինքը մատնում է իրան ոստիկանութեան, որը սկսել է դատել նորան ինչպէս արիւնարբու մարդասպանի։

***

Էրզրումից մեզ գրում են որ անգլիացի ագենտները մեծ եռանդով հետևակ և ձիաւոր զօրքեր են հաւաքում Հայաստանի վիլայէթներում, ինչպէս մահմեդական, այնպէս էլ քրիստոնեայ տարրերից, վճարելով իւրաքանչիւր ձիաւորին հինգ ոսկի ամսոց, իսկ հետևակին $2\frac{1}{2}$ ոսկի։ Ասում են որ առհասարակ կամաւոր զինուոր գրվողների թիւը շատ մեծ է և հայերը միահաւան վճռել են ուրախութեամբ գրվել կամաւոր զինուորներ այն պայմանով միայն, որ նոցա չուղարկեն Հայաստանի սահմանից դուրս ծառայելու։ Ծառայութեան ժամանակը 7 տարի է։

***

Պարսկաստանի Սալմաստ գաւառի Դլասար գիւղից պ. Պատոյ Արզումանեանց մեզ գրում է, թէ ստացել է Դուրէմից պ. Ալէքսանդր Թամբրեանցից 20 թուման նոյն գաւառում գտնված աղքատիկ գաղթականներին բաժանելու համար։ Գաղթականների թիւը հասնում է աւելի քան 1500 հոգու։

***

Էրզրումից մեզ գրում են, որ մինչև մարտի 10-ը Ալաշկերտի գաւառում սովից մեռնող հայերի թիւը հասնում է 200 հոգու։ Սովը աւելի մեծ կոտորած է անում այս գաւառի քրդերի մէջ, որոնք ոչինչ չունեն ուտելու։

«ՄՇԱԿԻ» ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵՆԷՑ

Ս. ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, 3 ապրիլի։ «Правит. Вѣстн.» լրագիրը հաղորդում է Թագուհու առողջութեան մասին բիւլլետէնը։ Մարտի 26-ից մինչև ապրիլի 1-ը, անցեալ շաբաթ Թագուհու առողջութեան մէջ նկատված բարելավվելը՝ շարունակվում էր փոքր փոփոխութիւններով։ Ներկայ ամբողջ շաբաթվայ ընթացքում քունը և ախորժակը բաւականացուցիչ էին։ Ուժերը նոյնչափ են պահպանվում։ Սառադրեցին բժիշկներ Աիլեչեվսկի և Բոտկին։ Իշխան Գորչակովի առողջութիւնը լաւանում է։

ՄԱԴՐԻԴ, 2 14 ապրիլի։ Այսօր առաւօտ Օտերօ գլխատված է։

Ս. ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, 3 ապրիլի։ Պետական բանկի 5% տոմսակը առաջին շրջանի արժէ 93 ր. 75 կ., երկրորդ 93 ր., երրորդ 92 ր. 50 կ., չորրորդ 93 ր.։ Ներքին 5% առաջին փոխառութեան տոմսակը արժէ 228 ր., երկրորդ 221 ր. 50 կ., արևելեան առաջին փոխառութեան տոմսակը արժէ 91 ր., երկրորդ 91 ր. 25 կ., երրորդ 91 ր., ոսկի 7 ր. 74 կ.։ Ռուսաց 1 րուբլ Լոնդոնի վրա արժէ 25,40 պէնս, ռուսաց 100 րուբլ Համբուրգի վրա 216 մարկ, 25 պֆ., Փարիզի վրա 216 ֆր. 50 սանտ։ Բօրսայի տրամադրութիւնը հանգիստ է։

Խմբագիր—Հրատարակող ԳՐԻԳՈՐ ԱՐԾՐՈՒՆԻ

Fonds A.R.A.M

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Թող նկատեն մանուկի տակից և ԾԱԽԿԱՒՈՒՄ է ԹԷ ԿԱՆՏՐՕՆԱԿԱՆ և ԹԷ Ջ. ԴՐԻԴՈՒՆԱՆԻ գրավաճառանոցներում և ապ. Վառուբեանի խանութում «ՓԵՐՓՈՒՆԱՔ և ԹԱՓԱՄԱՆՈՒԹԻՒՆ, ապ. Ն. ԱԴԱՄԵԱՆԻ, հրատարակութիւն Ս. Աբծրունեաց: Գիրքը բաղկացած է 243 երեսներից: Գինն է 1 ր. 25 կ.:

4—5

Nous recommandons aux jeunes gens qui désirent aller en France terminer leurs etudes, l'Institution ROUSSEL à MARSEILLE. (Cours Julien, 14).—Des soins particulièrs sont, donnés aux langues vivantes. Sadresser á l'Institution, qui envoie un prospectus.

3—4

ՆԵՐԿԱՅ 1880 ԹՒՈՒՄ ԿԸ ՏՊԱԳՐՎԻ

„ԿԱՅԾԵՐ“

ՎԷՊ ՏԱՃԿԱՍՏԱՆԻ ՀԱՅՈՑ ԿԵԱՆՔԻՑ

Հեգինակութիւն ԸՆՁՓԻ

Վէպը բաղկացած կը լինի երկու առանձին հատորներից իւրաքանչիւրը կը բովանդակէ մօտաւորապէս 400 տպագրված երեսներ: Ընծին մէկ հատորի գինն է 1 ր. 50 կ., իսկ միասին 3 ր.: Մէկ հատորի համար առանձին առորագրութիւն չէ ընդունվում:

Առորագրվել կարելի է ԳՆԱՒՈՆՆԵՐՈՒՄ այն պարոնների մօտ, որոնք բարեհաճել են բաժանորդներ հաւաքել «ԿԱՅԾԵՐԻ» տպագրութեան համար, իսկ ԹԻՓԼԻՍՈՒՄ պէտք է դիմել «Մշակի» խմբագրատունը Յ. ՄԻՆԱՒՈՐ-ՅԱԿՈՐԵՆՑՆԻՆ:

Մամուլի տակից դուրս եկաւ գեղարուեստական «Ուսումն առողջապահութեանս» գրքոյկի հայերէն թարգմանութիւնը: Գրքի պահեստը գտնվում է Զաքարիա Դրիգորեանցի Կովկասեան Դրամաճառանոցում: Գինն է 35 կօպ.

Պ. ԱԴԱՄԵԱՆԸ յանկանում է ԴՆԱԳՐՈՒԹԵԱՆ և գոյների բաղագրութեամբ ՆԿԱՐՉԻՒԹԵԱՆ դասեր տալ: Պայմանների մասին կարելի է նրա հետ խօսել նրա բնակարանում, Գօլովինսկի պրօսպէկտի վրայ, Մուխթանովու տանը, Կլուբի տակ, առաւօտները 10—12 ժամ, և երեկոները 5—8 ժամ: Դասերը կ սրդ է տալ թէ իր բնակարանում և յանկացողների տները այցելելով: Նոյնպէս ընդունում է պատուէրներ ԿՆԴԱՆԱԳԻՐՆԵՐ նկարելու համար:

10—10

Օրերումս դուրս կեան մանուկի տակից և վաճառվում են Օ. Գ ր ի գ օ ր է ա ն ց ի Կովկասեան գրավաճառանոցում:

1. Ա գ ա մ ե ա ն—քերթուածք և թարգմանութիւնք. Տփխիս 1880 թ. գինն է 1 ր. 25 կ.:

2. Պ օ կ ա տ ր Լ օ կ—Ա ս ու մ ն ա ս ո ղ ջ ա պ ա հ ու թ է ա ն Տփ., 80 թ. — 35 կ.:

3. Ֆ ր է յ դ ո ւ ն—Տաւիղ յիսնապի Տփ. 80 թ. — 30 կ.:

4. Պ ո ւ կ ա ս ե ա ն ց—ընդհանուր պատմութիւն հայոց դպրոցների համար, հ. ա. Տփ. 80 թ. — 80 կ.:

5. Պ ա մ ա ռ-Ր ա թ ի պ ա յ — մանկական երգեր 80 թ. անկազմ — 15 կ.:

6. Նոյնը կազմած — 25 կ.:

7. Ա ի լ լ ի ս փ է լ փ ո ք. Հ ա խ մ ի տ ա յ ի ն փ ր ա ն կ ի ս կ է (Գրանշէական դա Նոխմինի). Վանական Գրանշէական, Նէստարպիի ա. Յատիան. Տրանոյ ձերը: Ը. Մ. Ն. Պ. Տփ. 80 թ. գինն է — 70 կ.:

9—10

ԲԺՇԿԱՆՈՑ

ՀԻՒԱՆԴՆԵՐԻ ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹԻՒՆԸ ԱՌԱՒՕՏԱՆ 9-ԻՑ ՄԻՆՉԵՒ 1 ԺԱՄԸ:

Ե ր կ ո ւ շ ա բ թ ի. Գ ա վ ր օ ն ա կ ի կանանց հիւանդ. Գ օ ր ա լ ե վ ի չ Ներքին հ., Բ օ ա խ ն ե ա ն ց կանանց և երեխաների հ., Ջ ի ւ շ ա բ ե ա ն ց խորուրգիական և աչքերի հ., Շ ա հ մ ր օ ր օ կ ի վիներական և կաշու հ., Բ ա բ ա յ ե ա ն Ջոպային և հոգեկան հ.:

Ե ր ե ք շ ա բ թ ի. Մ ի ն հ ե վ ի չ խորուրգիական հ., Վ. զ օ ր օ վ վիներական և բողոքի հ., Բ է յ կ ա աչքի հ., Բ ա խ ու ռ օ վ մանկաբարձական, կանանց և երեխաների հ. Կ ր ա ս ն օ գ լ ա պ օ վ, Լ ի ս ի ց ի ն և Վ ե ր մ ի շ ե վ Ներքին հ.:

Չ ո ր ե ք շ ա բ թ ի. Լ ի ս ի ց ի ն և Բ ու կ օ վ ա կ ի Ներքին հ., Շ ա հ մ ր օ ր օ կ ի վիներական և կաշու հ., Ա ա ռ ա ւ ա ծ ա ռ ու ր օ վ կանանց հիւանդութիւններ:

Հ ի ն գ շ ա բ թ ի. Վ. զ օ ր օ վ վիներական և բողոքի հ., Բ օ ա խ ն ե ա ն ց կանանց և երեխաների հ., Լ ի ս ի ց ի ն և Վ ե ր մ ի շ ե վ Ներքին հ., Բ ի ւ շ ա բ ե ա ն ց սիֆիլիսի և սեռական օրգանների հ.:

Ու ր բ ա թ. Գ ա վ ր օ ն ա կ ի կանանց հ., Մ ի ն հ ե վ ի չ խորուրգիական հ., Կ ր ա ս ն օ գ լ ա պ օ վ և Լ ի ս ի ց ի ն Ներքին հ., Բ ա խ ու ռ օ վ մանկաբարձական, կանանց և երեխաների հ., Շ ա հ մ ր օ ր օ կ ի վիներական և կաշու հ., Բ ա բ ա յ ե ա ն Ջոպային և հոգեկան հ.:

Բացի այդ բժիշկ Վ. զ օ ր օ վ բժշկանոցի մէջ ընդունում է անվարձ ապրատ հիւանդներին ամենայն օր երեկոյեան 4—6 ժամը:

Բժիշկ Բ ա բ ա յ ե վ չորեքշաբթի օրերը առաւօտեան 9-ից մինչև 11 ժամը ընդունում է իր տանը բժշկանոցի հիւանդներին էլեկտրական բժշկութեան և ներքին հ. համար: Բնակարանը գտնվում է Սերգիևսկայա փողոցի վրայ, Բարանդուրովի տանը:

Առանձնապէս Օ ր բ ե ւ ս ապրատ հիւանդներին բժշկանոցի տոմսակով ընդունում է ամենայն օր, ամենայն ժամեակ:

Բացի կիրակի օրերից ամենայն օր առաւօտեան 9—11 ժամը բժշկանոցում լինում է մանկաբարձ կին հիւանդ կանանց ընդունելու համար:

Բժշկանոցի դիրեկտոր Լ ի ս ի ց ի ն:

Վաճառվում է նոր հրատարակված «Ցիսնամի Տաւիղ» Ֆրէյդանի գրքոյկը պ. Ջ. Դրիգորեանցի և Կենսաբանական գրավաճառանոցներում: Գրքոյկի Գինն է 30 կ., գաւառներից ցանկացողները կարող են ուղղակի դիմել Պ. Յովհաննէս Սուզանաճանցին հետևեալ հասցէով. Тифлисъ. Ивану Артемьевичу Сузанаджіанъ. на Петхайнской ул. собственый домъ № 13.

Փետրվարի 12-ից ԹԱՑՎԵՑ իշխան ՍՈՒՄԲԱՑՎԻ տանը կՕՆԴԻՏԼՐԻ և ՀԱՑԱՐԱՐԻ (пекарня) մագազին «ВАРШАВСКАЯ ПЕКАРНЯ» վերնագրով, որտեղ կը վաճառվին զանազան տեսակ խմորեղէններ, նոյնպէս կը վաճառվին զանազան տեսակ կօնֆէտներ արժան գնով. թէ փոքր և թէ մեծ քանակութեամբ ցանկացողները կարող են ստանալ ԻՄ ԳՈՐԾԱՐԱՆԻՑ. Օտար քաղաքացիք կարող են դիմել հետևեալ հասցէով. СОЛОЛАКИ, ВЪ ВАРШАВСКОИ ПЕКАРНИ Мартиросу Ахназарову. Գաւառէները կը կատարվին ամենայն ճշդութեամբ, գնացներին մեծ զիջումն անելով և փոստի ծախսը մեզ վրա առնելով. կօնֆէկտների գինը ֆունտը 40 կօպէկից մինչև 1 ր.:

ДВОЙНАЯ ИТАЛІАНСКАЯ БУХГАЛТЕРІЯ

Մի երեսաստրդ տալիս է հաշուապահութեան դասերը՝ բանկի, փարթիկայի, առևտրական կոմմիսիոներութեան, երկաթուղու և այլն:

Դարձնել Թիֆլիսի Կազենի Պատատամ, կամ Սուրբ Նշանի փողոցում, Մրիամի տունդի դիմացը, № 17 պ. Յակովը Տէր-Յակովլեանցին:

4—5

Կուկիոյ Սուրբ Աստուածածնայ Եկեղեցւոյ «Թանդոյեանց» օրիորդաց ուսումնարանի հոգաբարձութիւնը, տալիս է կատարեալ նոյն ուսումնարանական կրպակները և անկոհները: Պայմանախօսքը կարելի է կարդալ նոյն ուսումնարանում ամենայն օր, իսկ աճրպարհօսութիւնը կը լինի ամսոյս 24-ին առաւօտեան 10 ժամին:

1—2

Յունվարի 31-ին 1880 թ. Նորին Կայսերական Բարձրութիւն Կովկասի Փոխարքան բարեհաճեցաւ հաստատել «Թիֆլիսի ընկերութեան հայերէն գրքերի հրատարակութեան կանոնադրութիւնը: Այս ընկերութիւնը մարտի 9-ին ունեցաւ ընդհանուր ժողով, որը ընտրեց իւր վարչութեան և խմբագրական մասնաժողով:

Այն անձինք, որոնք կը ցանկանան ընկերութեան անդամ գրուել, կարող են դիմել ընկերութեան գանձապահ պարոն Մովսէս Թաւադեանին Թիֆլիսի Առևտրական բանկում առաւօտեան 9-ը ժամից մինչև 2 ժամը: Իսկ այլ և այլ խնդիրներ և տեղեկութիւններ այդ ընկերութեան մասին առանձին համար պէտք է դիմել ընկերութեան վարչութեան նախագահ պարոն Աբգար Յովհաննիսեանին: Վարչութեան ատենադպիր Ա. Փիշմիշեան:

7—10

Տպագրութեան համար պատրաստ են. «Օ ձ ն Կ ա թ լ ա ս» (Հետաքննութիւն ձշմարտութեան) Պ է ս կ օ տ ա թ, «Ա բ ր ա հ ա մ Լ ի ն կ օ լ ն» ս ա ր օ ւ հ ն ե ր ի ն ազատող Վիլհելմ Հօշմանի, և Մ օ լ ի է ր ի «Ա մ ու ս ն ա ց ո ղ ն ե ր ի ն խրատ» հայ թարգմանութիւնները:

Թարգմանվում են Մ օ լ ի է ր ի հետ «Ց ա ր ի Ֆ կ ա մ Կ և զ ծ ա ւ ո ր» և «Կ և զ ծ հ իւ ա ն դ» կատակերգութիւնները:

Անցած փետրվարի 17-ից նօտարական ակտով վերջացնելով բոլոր դրամական հաշիւները իմ առևտրական ընկերակցութեան վերաբերութեամբ Թիֆլիսի 2-գ գիլդիայի վաճառական ՍԵՐԳԷՑ ԳՐԻԳՕՐԵՎԻՉ ԼԱԶԱՐԵՎԻ հետ, սրանով յայտնում եմ, որ եթէ մի որ և իցէ մարդու մօտ կը գտնվին ՄԻՆՉԵՒ ՆԵՐԿԱՑ ԹԻՒԸ, իմ նրան տուած տոմսակներ (роспись) մանաւանդ և բանկային վէկսէլներ, և բոլոր ուրիշ պատրաստերհամներ և ակտեր, ես անուավիր եմ համարում և ինձ պարտաւոր չեմ համարում վճարել:

Թիֆլիսի 2-գ գիլդիայի վաճառական ԴԱՆԻԷԼ ԱՐՏ. ԱԼԱՎԵՐԴՕՎ:

Дозволено Цензурою 4 Апрѣля 1880 г. Тифлисъ.

Տպարան Ա. Ա. Միխելսոնի

Типографія А. А. Михельсона

Fonds A.R.A.M

№ 59 Ապրիլ 9 (21) **1880** Ապրիլ 9 (21) № 59

ԻՆՆԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ

ՄՇԱԿ

Տարեկան գինը 10 րուբլի, կէս տարվանը 6 րուբլի։ Առանձին համարները 5 կոպէկով։

Թիֆլիսում գրվում են միմիայն խմբագրատան մէջ։

Օտարաքաղաքացիք գիմում են ուղղակի
Тифлисъ. Редакція „Мшакъ"

Խմբագրատունը բաց է առաւօտեան 10—2 ժամ (Բացի կիրակի և տօն օրերից)

Յայտարարութիւն ընդունվում է ամեն լեզուով։

Յայտարարութիւնների համար վճարում են իւրաքանչիւր տողին 2 կոպէկ։

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Հայոց օրգան։—Ներքին տեսութիւն։ Երեխաների խնդիրը Եւրոպայում և Ռուսաստանում։ Նամակ Ախալքալաքից։ Նամակ Խռաքդրից։ Ներքին լուրեր։—Արտաքին տեսութիւն։ Հեռագիրներ։—«Մշակի» հեռագիրներ։—Յայտարարութիւններ։—Բանասիրական խնծոր։

ՀԱՅՈՑ ՕՐԳԱՆ

Ընթերցողը կարդացած կը լինի «Մշակի» մէջ, որ ակադեմիկոս Պրուդնիկով դիտաւորութիւն ունի հրատարակել Մոսկվայում մի ամսագիր և մի լրագիր, որոնք կը պարապեն Արեւելքի ուսումնասիրութեամբ։

Ամսագիրը կը հրատարակվի ռուսերէն լեզուով, իսկ լրագիրը երեք լեզուներով՝ հայերէն, ռուսերէն և ֆրանսերէն լեզուներով։

Ի հարկէ դա ուրախալի երեւոյթ է, որ վերջապէս Արեւելքը դառնում է ռուս գրականութեան և լրագրութեան ուսումնասիրութեան առարկայ։ Ռուսաստանը շատ քիչ տեղեկութիւն ունի արեւելեան ազգերի կեանքի մասին և պ. Պրուդնիկով, ինչպէս երեւում է, կամենում է միջոց տալ ռուս հասարակութեանը ծանօթանալ արեւելեան ազգերի կեանքի հետ։

Բայց բացի այդ տեսակ ամսագրից և լրագրից, հարկաւոր կը լինէր որ մայրաքաղաքներից մինի, կամ Մոսկվայի, կամ Ս. Պետերբուրգի հայերը մտածէին վերջապէս հիմնել իրանց օրգան ռուսերէն լեզուով։

«Մշակի» հրատարակման ամբողջ ընթացքի ժամանակ մենք անդադար յայտնում էինք այդ միտքը։ Մենք ընդգէմ էինք Ս. Պետերբուրգի մէջ հայոց լեզուով ամսագիր հրատարակելու միքին և ընդհակառակն առաջարկում էինք հիմնել մի ռուսերէն լրագիր, կամ ամսագիր, որ դառնար Ռուսաստանի հայերի շահերի օրգան։

Նոյն աչա հրէաներն անգամ կարողացան այդ միտքը իրագործել. նրանք ունեն Ռուսաստանում երկու լրագիրներ ռուսերէն լեզուով, մինը «Разсвѣтъ», իսկ միւսը «Русскій Еврей» վերնագրով։ Եւ նրանք համարձակ գրում են իրանց լրագրի ճակատի վրա «Ռուսաստանի հրէաների օրգան»։

Որեւէ շատ բաներում, մենք հայերս սովորած ենք այժմ օրինակ վերցնել հրէաներից։

Ս. Պետերբուրգի և Մոսկվայի հայերը բոլոր միջոցներ ունեն իրագործել այդ տեսակ օրգան. ռուս մայրաքաղաքներում կան և ուսումնական հայերը և բազմաթիւ հայ ուսանողներ, որոնք կարող էին աշխատակցել լրագրին և վերջապէս հարուստ հայեր, որոնք նիւթական միջոց կարող էին տալ մի օրինաւոր օրգան հիմնելու և պահպանելու համար։

Եւ մենք հաւատացած ենք որ այդ տեսակ լրագիր շատ բաժանորդներ կունենար։

Գ. Ա.

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ԵՐԵԽԱՆԵՐԻ ԽՆԴԻՐԸ ԵՒՐՈՊԱՅՈՒՄ ԵՒ ՌՈՒՍԱՍՏԱՆՈՒՄ

II

Գ. Մեչնիկով սրտառաջման մէջ ընկնող երեխաների դրութիւնը նկարագրելուց յետոյ, խօսում է Ռուսաստանի երեխաների մասին:

Մանկավարժութիւնը հետազօտելով ուսումնարանների դրութիւնը այն եզրակացութեան է հանում, որ նրանցից շատերը գիտութեան պահանջներին չեն համապատասխանում։ Ռուսաստանի ուսումնարաններից շատերը այդ թւին են պատկանում։ «Педагогическій музей», մեր ամենալաւ մանկավարժական թերթը, ասում է հեղինակը, կրթութեան եղանակը չը քննելով, իր առաջին համարներում ընդարձակ յօդուած է նւիրում մեր ուսումնարանների առողջապահական պայմաններին։ Բժիշկ Զուրկովսկու պաշտօնական քննութիւնների վրա հիմնված, այդ յօդուածը նկարագրում է Պօլցկի գիմնազիական գիմնազիայի դրութիւնը։

Ուսումնարանի ազդեցութեան մասին երեխաների կազմուածքի վրա սկսեցին խօսել 30 տարի սրանից առաջ։ Լուսաւորութեան մինիստրութեան թերթը 1869 թուին յայտնել է, որ «Ռուսաստանի մէջ շատ անգամ հաստատութեան պահանջներ են լսվում, թէ երեխաները գիմնազիաներում իրանց ույժերին անհամեմատ աշխատանքներով են ծանրաբեռնված և որ այդ գանգատները շատ անգամ իրաւացի են լինում»։ Ուսումնարանական իշխանութիւնը այն ժամանակ աշխատում էր ոչնչացնել ույժերին անհամեմատ պարապմունքների վատ ազդեցութիւնը երեխաների առողջութեան վրա։ Առողջութիւնը ամրացնելու համար ամեն տեղ սկսեցին մարմնամարզութիւն դաս տալ, բայց այդ բաւական չէր։ Արտասահմանի մէջ բժիշկների հսկողութիւնը ուսումնարանների առողջապահական պայմանների վրա անհրաժեշտ են համարում։ Ռուսաստանի մէջ բժիշկը ուսումնարանի մէջ օտար անձն է համարվում։ Մինչդեռ նա կարող էր հասկացնել ուսուցչին, որ 10—12 տարեկան երեխային երկար ժամանակ կանգնեցնելն . . .

ԽԵՆԹԸ

ԱՐԿԱԾՆԵՐ ՎԵՐՋԻՆ ՌՈՒՍ-ԹՈՒՐՔԱԿԱՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄԻՑ ՀԱՅԱՍՏԱՆՈՒՄ

—

Ա.

Ամենամեծ մարդիկն անգամ ունենում են խոշոր թուլութիւններ։ Թօմաս էֆէնդին թէև մեծ մարդկերի կարգին չէր պատկանում, բայց Ալաշկերտի գաւառում հոկայ էր համարվում։ Ասում են գոնված տեղում աղուէսն էլ խոշոր գազան է։ Այդ մարդն էլ, որքան գործունեայ, որքան ճարպիկ էր, գարձեալ ունէր իր փոքրիկ թուլութիւնները։ Ամբողջ ցերեկը անցկացնելով իր պաշտօնին վերաբերեալ աշխատութիւններով, գիշերները շատ անգամ լուսացնում էր նա զանազան տեսակ անպարկեշտական քէֆերով, և թուրք պաշտօնատարների մոլութիւններին հետեւելով, արաղ էր խմում, աղջիկներ ու տղաներ էր պար ածում, և իրան շրջապատում էր զանազան տեսակ ածալիկներով (երաժիշտ)։ Ամեն մի գիւղ մտնելիս, ամեն մի գիւղացու խրճիթի դռները բաց էին նրա առջև։ Ո՞վ կարող էր չընդունել այդ բարձրաստիճան հիւրին։ Ընդհակառակն, գիւղացին պատիւ էր համարում իրան, երբ Թօմաս էֆէնդին ոտք կը կոխէր նրա շէմքի վրա. թէև նրանից չէր շահվում, ուտեցնում էր, խմեցնում էր,—բայց այդ էլ բաւական էր, որ Թօմաս էֆէնդին կը սկսէր այնուհետև բարի աչքով նայել իր հիւրասիրողի վրա։

Մի երեկոյ գզիրը մի աղքատ գիւղացու տանը լուր տուեց, թէ էֆէնդին պէտք է հիւր լինի։ Տան տէրը մի քանի գիւղերի միակ արհեստաւորն էր, շինում էր երկրագործական անօթներ, նորոգում էր վնասված գութաններ, արօրներ, սայլակներ և այլն։ Նա բատ մեծի մասին իր տանը չէր գտնվում, որովհետև ման էր գալիս գիւղից գիւղ և իր համար գործ էր պտռում։ Այս երեկոյ նոյնպէս տանը չէր։ Արհեստաւորի կինը պատասխանեց գզիրին, թէ մարդս տանը չէ, ինչպէս կարող եմ ընդունել էֆէնդուն։

—Մարդդ տանը չէ, տունը խօ իր տեղն է, ասաց գզիրը կոշտ կերպով։

Այդ գզիր կոչվածներն էլ մի առանձին պատիժ են խեղճ գիւղացու համար։ Դրանք պաշտօնական անձինքների ստորադական չներն են. սաստիկ հաստատութիւն ունեն, և խիստ վարժված են, թէ ինչ ճանապարհներով պէտք էր հետամուտ լինել որսին…

Արհեստաւորի կինը չուարած մնաց և խօսք չը գտաւ պատասխանելու գզիրին։

Գզիրը իր հրամանը կատարած համարելով, հեռացաւ, աւելացնելով.

—Էֆէնդին կը գայ, երբ ճրագները կը վառվին։

Խեղճ կինը մի քանի րոպէ, որպէս քարացած, կանգնել էր իր խրճիթի դրանը, և չը գիտէր, թէ ինչ պէտք էր անել։ Նրա տղամարդը տանը չէր, նրան անվայել էր մի օտար և անծանօթ հիւր ընդունել իր մօտ։ Նա մտաւ իր դրացի Օհօի խրճիթը և խնդրեց նրան, ասելով.

—Եղբայր Օհօ, գզիրը լուր տուեց, թէ էֆէնդին այս գիշեր մեզ մօտ պիտի լինի. մարդս տանը չէ, ի սէր Աստուծոյ, եկէք և կառավարեցէք նրան։

—Այս ինչ բան է, պատասխանեց Օհօն բարկանալով,—այս գիւղում էլ ուրիշ տան չը կար։

—Չեմ իմանում, ասաց կինը վշտացած ձայնով, —գզիրը այսպէս պատուիրեց։

Դրացի Օհօն խոստացաւ, որ ինքը կընդունէ հիւրին և կնոջը մենակ չը թողնի։

Թօմաս էֆէնդին այնքան ծանօթ էր այս գաւառի հետ, որ ամեն մի գիւղ մտնելիս, շատ լաւ ընտրութիւն անել գիտէր խշեանների մէջ, թէ որ տունը աւելի յարմար էր գիշերելու համար։ Նրա ճաշակը այդ մասին բաւական զարգացած էր։ Գլխաւոր պայմանները, որ համապատասխանում էին նրա պահանջներին, դրանք էին, որ տան տէրը աղքատ և փոքր ինչ յիմար լինէր, և եթէ յիմար չէր, պէտք է գոնէ խմելու հետ սէր ունենար (երկու յատկութիւններ, որ շատ չեն զանազանվում միմեանցից) և ամենագլխաւորն այն էր, որ պէտք է տան մէջ գտնվէր մի գեղեցիկ կանացի դէմք, որի վրա նայելը զուարճութիւն պատճառէր նրան։

Բայց այս գիշեր ընտրած խշեանը մասամբ չէր համապատասխանում էֆէնդու պահանջներին. տան տղամարդը, վարպետ Պետրոսը, մի համեստ և աշխատասէր արհեստաւոր էր, ոչ յիմար էր և ոչ խմելու հետ սէր ունէր։ Այսուամենայնիւ, էֆէնդին չէր սխալված իր ընտրութեան մէջ, որովհետև տղամարդը տանը չէր, կինը վատ չէր գէմքով, իսկ նրա հասած քոյրը իր գեղեցկութիւնով գիւղի մէջ առաջին աղջիկն էր համարվում։

Գիւղի խրճիթների մէջ ճրագները վառվեցան։ Արհեստաւորի կինը, Սուսանը, թոնիրի վրա կերակուր էր պատրաստում։ Արհեստաւորի քոյրը, մանկահասակ Վարվառէն, իւղի մէջ հաւեր էր տապակում։ Դրացի Օհօն զանազան կարգադրութիւններ էր անում, որ ոչինչ պակաս չը լինի և ամեն բան վայելուչ լինի պատուելի հիւրին ընդունելու համար։ Բոլորը պատրաստ էր, երբ յայտնեցաւ էֆէնդին գզիրի առաջնորդութեամբ։ Ջարթիանները այս գիշեր նա իր հետ չէր վեր առել, նրանց մի ուրիշ տեղ հիւր էր տուել։

Դրացի Օհօն ընդունեց էֆէնդուն ամենայն խոնարհութեամբ. և նա ծանր կերպով գնաց, նստեց իր համար պատրաստած օթոցի վրա։

—Ո՞ւր է վարպետ Պետրոսը, չէ երեւում, հարցրեց էֆէնդին իր չորսբոլորը նայելով,—ես նրան տեսնել էի ուզում, ես նրա հետ շատ հարկաւոր գործ ունէի։

Դրացի Օհօն պատասխանեց, թէ վարպետը գնացել է մերձակայ գիւղը բանելու համար։

—Ափսոս, շատ ափսոս, որ տեսնել չը կարողացայ, ես նրա հետ հարկաւոր գործ ունէի, կրկնեց էֆէնդին, և սկսեց բացատրել, թէ թագաւորական զօրքերին պաշար տեղափոխելու համար իրան պէտք են շատ սայլեր, և ցանկանում է վարձել մի մշտական հիւսն, որ ճանապարհների վրա սայլերը վնասվելիս, նորոգէր նրանց, և վարպետ Պետրոսից աւելի յարմար մարդ չէ գտնում, և կամենում է նրան մի լաւութիւն անել, որ նա շահվէր այդ գործից, և մի քանի ամիսների համար առանձին պարապմունք ունենար։

Թէև էֆէնդին առաջուց գիտէր, որ վարպետը տանը չէ, թէև նրան ամենևին վարպետ հարկաւոր չէր, որովհետև զօրքերին պաշար տեղափոխելու համար նա գիւղացիների սայլերը և անասուններն էր գործ ածում, բոլորովին ձրի, առանց մի փարայ վճարելու, և եթէ մի սայլ վնասվում էր, իրանք՝ տէրերն էին շինել տալիս,—բայց էֆէնդին այս խօսքերը ասելու մէջ մի առանձին նպատակ ունէր։ Աղքատ արհեստաւորի կինը, Սուսանը, լսելով էֆէնդու խոստմունքները, ուրախացաւ, մտածեց, թէ այդ հիւրից մեծ շահեր կարող են ստանալ, թէև նրա ինքնակոչ հիւր լինելը սկզբում այնքան ծանր և անախորժ երեւցաւ իրան։ Պէտք էր մի յոյսով քաղցրացնել միամիտ ամուսինոջ սիրտը,—այդ էր հարկաւոր էֆէնդուն։

Էֆէնդին միայն նստած էր։ Դրացի Օհօն գետնի վրա ծալապատիկ նստած էր, որ նրանից խոչրութիւն ստանայ, որ ինքն էլ նստէ։ Այդ . . .

Fonds A.R.A.M

—Շատ աստ, Թիմոն, շնորհակալ եմ քո խրատից, բայց ես ինձ համար արդեն որոշել եմ ինչ որ անել։

—Ինչպե՞ս, ուրեմն դուք ամուսնանում եք։

—Այո, ամուսնանում եմ հենց վաղը։

—Ուրեմն, ուրեմն ես ձեզ շնորհավորում եմ, ինչպես նաև ձեր հարսնացուին։ Ես հուսով եմ, որ նա ձեզ համար կլինի հավատարիմ կին, որ ձեր տունը կդարձնի դրախտ, որ ձեզ կսիրի ամբողջ սրտով, որ ձեզ համար կապրի, կշնչի, կմեռնի։ Ես հուսով եմ, որ նա ձեզ համար կլինի ամեն ինչ, որ ես չեմ եղել։

—Ես էլ հուսով եմ, որ նա ինձ համար կլինի ամեն ինչ, որ դուք չեք եղել։

—Ուրեմն, ես ձեզ շնորհավորում եմ, ինչպես նաև ձեր հարսնացուին։

—Ես ձեզ շնորհակալ եմ, Թիմոն։

—

Ալէքսանդրապօլեան խաւուղին (չասէն) կանցնի այ լաքի անմարդաբնակ ձորով, ինչպէս այդ նախագծած էր սկզբում ինժիներական վարչութեամբ, այլ նոր խաւուղին կանցնի աւելի կարճ և կարևոր կէտերով, ինչպէս Կոդի, Շուլավեր և Ջալալ-Օղլի։ Այս չռնուելս փոփոխութիւնը կատարված է, որչափ մեզ յայտնի է, Կեռկասեան Լրատարի մէջ պ. Մ. Սազաթելեանի յայտնած խորհրդի դրի մէջ պ. Մ. Սազաթելեանի յայտնած խորհրդի դրի մէջ, որ շատ ուրախալի է, ինչպէս մի ընդհանրական յաջողութիւն հասարակական ձեռնարկութիւնների վերաբերմամբ։

—

Լսում ենք որ եկող տարվայ հնագիտական միջազգային ժողովքի համար մի քանի հետաքրքրութիւններ անելու համար Հայաստանում պ. Ա. Երիցեանը, տէրութեան հաշուով, ուղարկվում է Հռոմով տանելոց Հայաստան։ Մենք կը ցանկայինք աջողութիւն պ. Երիցեանին, մանաւանդ որ, ցաւակցաբար պիտի ասած, հնագիտութեամբ պարապվողներ շատ քիչ կան այժմ Եվրոպատում, մինչդեռ եկող տարուայ ժողովքում Հայաստանի հնագիտութիւնը մեծ տեղ պիտի բռնէ։

—

Յայտնի է արդէն որ կովկասեան ցէնզուրական կոմիտէտը գատ է սկսել «Մշակի» խմբագիր Գրիգոր Արծրունու դէմ։ Գործը պէտք է քննվի Թիֆլիսի նահանգական դատարանում մայիսի 23-ին։ Մեր տեղական երկու թերթերը ուս «Обозрѣ» և հայոց «Մեղու», որոնց համար գոյութեան նպատակն է յարձակվել «Մշակի» դէմ, գործ դնելով ամենատափակ սուր և կեղտոտ մէջբերներ մեզ վերնատելու համար, դեռ չը սպասած որ դատարանը քննի գործը և վճռի ով է արդար և ով է մեղաւոր, նոյն իսկ գործի հետ էլ բոլորովին ծանօթ չը լինելով, իրանց թոյլ են տալիս յանդգնի և անամօթ կերպով մեղադրել Գրիգոր Արծրունեան և նրա դէմ ամենասուր ինսինուացիաներ անել։ Որքան անպատիւ և սուր է այդ տեսակ վարմունքը,—թողնում ենք դատել հասարակական կարծիքին, իսկ մենք պատրաստ կը սպասենք դատարանի վճռին, մեր արժանաւորութիւնից աւելի համարելով որ և է բանախօսել այնպիսի թերթերի հետ, որոնց պարապմունք է միմիայն գնել ուրիշի երեսին, ազամաղել փառաները և ուրիշի պատիւն ու անունը աշխատել վայր գցել, իրանց ըմաննորդների թիւը աւելացնելու և իրանց անփական կեղտը ծածկելու նպատակով։ Սուր չհասկրութիւնը մեզ վարմունքի չարժառիթն է,—թող դարձեալ հասարակութիւնը դատէ։ Դա կը լինի մեր վերջին խօսքը, իսկ գործի մանրամասն բացատրութիւնը,—մենք դատարանի առջև կը տանք, մեր արժանաւորութիւնից աւելի համարելով որ և է բացատրութիւններ տալ այնպիսի գրականական պատ-

Ն. Գրիգոր Աննան և Տ. Շուշանիկ (Ամերիկա) Աննան ուղարկելով մեզ 14 ր. յօգուտ վաստակաւոր սովատանջների, գրում են մեզ հետևեալը. «Ինչպէս որ խոստացած էինք «Մշակի» № 23 մէջ մեր գրած նամակում, ահա ուղարկում ենք ձեզ մարտ ամսի մեր այրիների 5% որն անում է 14 րուբլի։ Խնդրում ենք այդ փոքր հատուցումը վաստակաւորների մեր սովատանջ եղբայրներին և քոյրերին»։

Թիֆլիսում բնակվող պ. Մկրտիչ Տէր-Մկրտչեանց ուղարկել է մեզ 13 րուբլի յօգուտ վանի սովատանջների, որ նա ժողովել է հետևեալ անձերից,—տիկին Մարիամ Ագաղանեանց 10 ր., իշխանուհի Մարիամ Յովսէփեան Տարխան-Մօուրավով 2 ր., և Մկրտիչ Տէր-Մկրտչեանց 1 ր., ընդամենը 13 րուբլի։

ԿԱՏԱՎԻՅ պ. Բարուրով ուղարկել է մեզ 10 րուբլի, որպէս զի մենք հատցնենք այդ փողը վանի սովատանջներին։

Չինգչաբթի, ապրիլի 3-ին, ԹԻՖԼԻՍԻ Թատրոնում տրվեցաւ մի կօնցէրտ յօգուտ Թիւրքիայի հայ սովատանջների։ Մասնակցում էին տիկին Գամբարով, օրիորդ Խոսրեով, օրիորդ Սիրանուշ, պ. պ. Ադամեան, Մէլոփ, Մանդինեան և ուրիշներ։ Օրկէստրը ածեց Ջուխաջեանցի «Արշակ II» օպէրայի ուվերտիւրան, իսկ օր. Սիրանուշ երգեց պ. կօրդանօվի մի բօհեմեան կարգադրողները աշխատեցին կազմել կօնցէրտը այնպէս որ կատարված պիէսաների մի քանիսները հայ հեղինակների գրուածներ լինեն։ Տիկին Գամբարովի և օր. Խոսրեովի երաժշտական դեղեցիկ ընդունակութեան մասին մենք աւելորդ ենք համարում խօսել։ Ընդանց խօսքը պրպէն յայտնի է թիֆլիսցիներին։ Կենդանի պատկերները, մեր կարծիքով, չատ անաջող էին և ոչինչ տպաւորութիւն չը թողին հանդիսականների վրա. սված մարդիկ ու կանայք հոխ հագուստներով, յետոյ փոխանակ ցոյց տալու ինչպէս բաւականութիւն են ստանում վատանջները, մեր աչքի առջև ներկայացաւ հին հռոմէական կամ յունական չքեղ խնջոյք։ Որքան է եղել երեկոյի գուտ արդիւնքը,—մեզ յայտնի չէ։ Բայց ասում են եղել է գուտ արդիւնք 100 րուբլի։

—

Ասում են որ ապրիլի 3-ին թիֆլիսի թատրոնում յօգուտ սովելոց առած կօնցէրտի մասնակցողները վճարեցին դահլիճի համար թիֆլիսի հայոց թատրօնական կոմիտէտին 300 րուբլի։ Այդ օրը կոմիտէտի ներկայացման օրն էր, իսկ յայտնի է որ կոմիտէտը վճարում է պալմին 200 րուբլ իւրաքանչիւր երեկոյի համար։ Այժմ, չը նայելով որ կօնցէրտը բարեգործական նպատակով էր, այն էլ յօգուտ վանի սովատանջների, կոմիտէտը չը թաւականացաւ պահանջելու իր 200 րուբլ կօնցէրտ տուղներից, այլ աւելացրեց գործնալ 100 րուբլ չան։ Բնական չէ որ կոմիտէտը մրնչ այժմ ոչինչ չը առնց յօգուտ վանի սովատանջների, բայց աշխատում է չահվել երբ ուրիշները այդ նպատակով կենդէրտ են տալիս։

ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՖՐԱՆՍԻԱ

Փարիզում հրատարակվող կղերական ուղղութեան «Univers» լրագրի մէջ տպված է հետևեալ նկատողութիւնը։

Մի քանի լրագրներ հաղորդում են, որ սենատօրներ, պատգամաւորներ և հոգևոր միաբանութիւնների ներկայացուցիչներ խորհրդակցում են Ֆրանսիական կառավարութեան վերջին հրամանների առիթով։ Շատ բնական է այդպիսի խորհրդակցութիւններ եղել են և գարձեալ կը լինեն։ Այժմ մենք պրատնից աւելի ոչինչ չենք հաղորդի, այսքանը միայն կասենք, որ կատարեալ համաձայնութիւն է տիրում այդ անձինքների մէջ և որ նրանք եռանդով կընդդիմադրեն կառավարութեանը։ Բերլինում հրատարակվող «National-Zeitung» լրագիրն հետապրում են, որ պապը բողոքել է Ֆրանսիական կառավարութեան վերջին հրամանների դէմ և հրամայել է իր ներկայացուցչին որ նա գոյշ լինի, չընդհատէ իր յարաբերութիւնները կառավարութեան հետ, բայց միևնոյն ժամանակ հոգևոր միաբանութիւնների անդամներին խորհուրդ չը տայ հետազոտել կառավարութեան հրամանին։ Պապի բողոքի մէջ ցաւակցութիւն է յայտնած Ֆրանսիական կառավարութենից վերջին ժամանակներում հոգևորականների վերաբերութեամբ գործ դրած միջոցների առիթով։ Պապը, ինչպէս երևում է, չէ ցանկանում, որ Ֆրանսիայի և Հռոմի դիւպլոմատիական յարաբերութիւնները ընդհատվին։ Իսկ կղերականները աշխատում են գործը այդ վախճանին հասցնել։

«ՄՇԱԿԻ» ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆԻՑ

Ս. ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, 4 ապրիլի։ «Правит. Вѣстн.» լրագիրը հաղորդում է, որ Կուբանսկի և Տերսկի հիճկալօր զունդերի գինուորներին հրամայած է այլ ևս չը գործածել ասիական ձևի հարուածող առարձանիներ։

ԹԱՐԿՈՎ, 3 ապրիլի։ Թագաւոր Կայսրը, կոմս Լօրիս-Մելիքովի առաջարկութեան համեմատ, կատարեալ ներում շնորհեց գինուորական դատարաններից դատապարտված վանեցիներով, Սուսակեանին և Զուբուկով համակրանք ուսանողներին։ Այդ ուսանողները մեծապրում էին յանցաւոր պրօպագանդայութեան մասնակցելու մէջ։ Իշխան Գօրչակովի առաջարկութեան մէջ է։

Ս. ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, 4 ապրիլի։ Պետական բանկի 5% առմամբ առաջին շրջանի արժէք 93 ր. 87 կ., երկրորդ 92 ր. 75 կ., երրորդ 93 ր. 50 կ., չորրորդ 93 ր. 12 կ., նոյնքան 5% առաջին փոխառութեան առմամբ արժէք 22 ր., երկրորդ 221 ր. 25 կ., արևելեան առաջին փոխառութեան առմամբ արժէք 91 ր., երկրորդ 91 ր., երրորդ 91 ր. 12 կ., ոսկի 6 ր. 75 կ.։ Թուաց 1 րուբլ լէնդների վրա արժէ 25,28 պէնս, թուաց 100 ր. Համբուրգի վրա 215 մարկ 50 պֆ., Փարիզի վրա 275 ֆր. 50 սանտ։ Բօրսայի տրաժադրութիւնը հանգիստ է։

Ս. ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, 5 ապրիլի։ «Правит. Вѣстн.» լրագիրը հաղորդում է, որ Թագաւոր Կայսրը հաւանութիւն տուեց Կարգադրող Բարձր Մասնաժողովի կարդադրութեան պօլիցիայի հսկողութեան տակ եղած և վարչական ձևով արտաքսված անձինքներին վերաբերեալ տեղեկութիւնները վերաքննելու համար։ Կարգադրութեան նպատակն է թեթևացնել յիշեալ անձինքներից, մանաւանդ ուսանողներից, նրանց դրութիւնը, որոնք նահանգապետների վկայութեան համեմատ, խոստովանեցին իրանց յանցանքը։ «Правит. Вѣстн.» հաղորդում է, որ վարչական ձևով արտաքսելու մասին Սրեպետան Սրբերի զլխաւոր նահանգապետին նոյն իրաւունքներ են տուած, ինչ որ տուած էին ժամանակաւոր զլխաւոր նահանգապետներին։ Իշխան Գօրչակովի առաջարկութիւնը առաջվայ դրութեան մէջ է։

Ս. ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, 4 ապրիլի։ Պետական բանկի 5% առմամբ առաջին շրջանի արժէք 93 ր. 87 կ., երկրորդ 92 ր. 75 կ., երրորդ 93 ր. 50 կ., չորրորդ 93 ր. 12 կ., նոյնքան 5% առաջին փոխառութեան առմամբ արժէք 22 ր., երկրորդ 221 ր. 25 կ., արևելեան առաջին փոխառութեան առմամբ արժէք 91 ր., երկրորդ 91 ր., երրորդ 91 ր. 12 կ., ոսկի 6 ր. 75 կ.։ Թուաց 1 րուբլ լէնդների վրա արժէ 25,28 պէնս, թուաց 100 ր. Համբուրգի վրա 215 մարկ 50 պֆ., Փարիզի վրա 275 ֆր. 50 սանտ։ Բօրսայի տրաժադրութիւնը հանգիստ է։

Ս. ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, 5 ապրիլի։ «Правит. Вѣстн.» լրագիրը հաղորդում է, որ Թագաւոր Կայսրը հաւանութիւն տուեց Կարգադրող Բարձր Մասնաժողովի կարդադրութեան պօլիցիայի հսկողութեան տակ եղած և վարչական ձևով արտաքսված անձինքներին վերաբերեալ տեղեկութիւնները վերաքննելու համար։ Կարգադրութեան նպատակն է թեթևացնել յիշեալ անձինքներից, մանաւանդ ուսանողներից, նրանց դրութիւնը, որոնք նահանգապետների վկայութեան համեմատ, խոստովանեցին իրանց յանցանքը։ «Правит. Вѣстн.» հաղորդում է, որ վարչական ձևով արտաքսելու մասին Սրեպետան Սրբերի զլխաւոր նահանգապետին նոյն իրաւունքներ են տուած, ինչ որ տուած էին ժամանակաւոր զլխաւոր նահանգապետներին։ Իշխան Գօրչակովի առաջարկութիւնը առաջվայ դրութեան մէջ է։

Ս. ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, 4 ապրիլի։ «Правит. Вѣстн.» լրագիրը հաղորդում է, որ Կուբանսկի և Տերսկի հիճկալօր զունդերի գինուորներին հրամայած է այլ ևս չը գործածել ասիական ձևի հարուածող առարձանիներ։

ԹԱՐԿՈՎ, 3 ապրիլի։ Թագաւոր Կայսրը, կոմս Լօրիս-Մելիքովի առաջարկութեան համեմատ, կատարեալ ներում շնորհեց գինուորական դատարաններից դատապարտված վանեցիներով, Սուսակեանին և Զուբուկով համակրանք ուսանողներին։ Այդ ուսանողները մեծապրում էին յանցաւոր պրօպագանդայութեան մասնակցելու մէջ։ Իշխան Գօրչակովի առաջարկութեան մէջ է։

Ս. ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, 4 ապրիլի։ Պետական բանկի 5% առմամբ առաջին շրջանի արժէք 93 ր. 87 կ., երկրորդ 92 ր. 75 կ., երրորդ 93 ր. 50 կ., չորրորդ 93 ր. 12 կ., նոյնքան 5% առաջին փոխառութեան առմամբ արժէք 22 ր., երկրորդ 221 ր. 25 կ., արևելեան առաջին փոխառութեան առմամբ արժէք 91 ր., երկրորդ 91 ր., երրորդ 91 ր. 12 կ., ոսկի 6 ր. 75 կ.։ Թուաց 1 րուբլ լէնդների վրա արժէ 25,28 պէնս, թուաց 100 ր. Համբուրգի վրա 215 մարկ 50 պֆ., Փարիզի վրա 275 ֆր. 50 սանտ։ Բօրսայի տրաժադրութիւնը հանգիստ է։

Կ. ՊՕԼԻՍ, 3|15 ապրիլի։ Պրիզրէնսի մօտ երեկցան այրանցի զինուորված խումբեր։ Մուխտար-փաշա դնում է նրանց տրվելու համար։

ԲԵԼԳՐԱԴ, 3 ապրիլի։ Արնաւանները մտան Սերբիա, Բուդոշինի մէջ կռուով փերցրին զէնքերի և պաշարի պահեստները։ Սերբիան Թիւրքիային եռանդոտ բողոք ներկայացրեց։

ԼՕՆԴՕՆ, 7 ապրիլի։ Այսօր Բիկոնսֆիլդ ներկայացրեց Թագուհուն իր հրաժարականի մասին խնդիրքը։ Թագուհին ընդունեց նրա հրաժարականը։

խմբագիր—հրատարակող ԳՐԻԳՈՐ ԱՐԾՐՈՒՆԻ

աւանց գէչքից չի անցկացնի, նրան կը զուարճացնեն և նրանից փողեր կը առանան։

Շուտով յայտնվեցան գլխակիները, գլուխ տուեցին և չարվեցան սեղանի չուրջը։ Ցանկութիւնը այժմ առկված էր կերակուրների քանակութիւնը աւելացնել։

Լիֆէնդին բարեհաճեց հարցնել գլխակիների առաջնութիւնը։

—Ձեր շնորհիւ ամենքս էլ լաւ ենք, պատասխանեցին նրանք։

Երբ կերան, խմեցին, կշտացան, վաւաւէն կրկին դուրս եկաւ իր թագուհի տեղից և սկսեց սեղանը հաւաքել։ Բայց արդէն մի քանի անգամ դատարկ գինետուն էր գնացել և լիքը յետ դարձել։ Բաժակները չարունակ պարզվում էին գլխակիների գլուխներն էլ ծանրացան։

—Հիմայ սկսեցէք, հրամայեց էֆէնդին։

Նրանք սկսեցին փոքրիկ խրճիթը կենդանացաւ ասիական երաժշտութեան խառնաչփոթ և աղմկալի հնչիւնների։

Լիֆէնդին գտնվում էր իր սրտի ամենաախորժ արամադրութեան մէջ։

Քանի րոպէից յետոյ արհեստաւոր Պետրոսի խրճիթի չուրջը և կտուրի վրա հաւաքվեցան գրացի կիներները, աղջիկները, և սկսեցին երիտիկներից ու քաւամուսաններից նայել, և զուարճանալ նուագածութեան ձայներով։ Ոչինչ այնքան չէ ուրախացնում գիւղացի կնոջը որպէս երաժշտութիւնը, որին նա շատ կարօտ է ինում, միայն ձմեռը հարսանիքների ժամանակ լսելու բախտ ունենալով։

Փոքր առ փոքր ամէնքս առջացաւ և աւելի բազմերեակ կերպարանք առաց։ Արաղի սրբեցութեան և գլխակիների նուագածութեան ձայների հետ միևոյն ընդհանուր խառնակութիւնը։ Ինչպէս տում են՝ գլուխ էլ իր տիրոջը չէր ճանաչում։ Ամեն մարդ գլուխը կորցրել էր։ Միայն էֆէնդին զգաստ էր, միայն նա իրան պահել էր իմանում։ Այդ միջոցին գրացի հաւաքված կիներն և աղջիկները բազմութիւնը համարձակութիւն առացաւ, և կամաց կամաց ներս մանելով, նրանք նստեցին Սուսանի և վաւաւէի մօտ, և սկսեցին այնտեղից լսել երաժիշտներին։

—Պէր, պէր, բացականչեց էֆէնդին ծափ տալով,—պէր նմ ուղում։

Այդ միջոցին գրացի Օհան, որ հաղիւ կարողանում էր իրան տաքի վրա պահել, վերկացաւ և հանդիսականների միջից բռնելով երկու փոքրիկ աղջիկների ձեռքից, համարեա զօռով քարշ տուեց, բերեց կանդնեցրեց խրճիթի մէջտեղում։ Երաժիշտները ածեցին տեղային պարի մի եղանակ։ Փոքրիկ աղջիկները մի փոքր ամաչեցին, մի փոքր կարմրեցան, մի փոքր ալնքը կարողա տանեցին, վերջապէս սկսեցին պարել։

—Շարաչ, շարաչ *) գոռում էին երաժիշտները, աւելի թունդ կերպով ածելով։

Եւ էֆէնդին գնում էր մի-մի արծաթի դրամ պարողների ափի մէջ, նրանք տալիս էին երաժիշտներին։

Պարը, որպէս սովորաբար լինում է, սկսվեցաւ փոքրիկ աղջիկներից և հետզհետէ հանդիսացան աւելի հասակաւորները։ Աւաչին զոյգը յորինելուց յետոյ իրանց ձեռքի թաչկինակները ձգեցին ուրիշ երկու աղջկայ վրա. այդ նշան էր, որ այժմ նրանք պէտք է պարէին։ Այսպէս հերթը հետզհետէ փոխվում էր, և ամեն անգամ մէջ էին մտնում մի զոյգ պարողներ։ Լիֆէնդին առաւօտեամբ լցնում էր նրանց բուռը արծաթի գլաբաշներով, և երաժիշտները նուագով ածում էին։

Հերթը հասաւ վաւաւէին։ Գնդացիկ աղջիկը

*) Շարաչ նչ. այն արծաթը, որ տալիս են պարողները հանդիսականներից և յետոյ տալիս են երաժիշտներին։

նի է որ կոմիտէտը վճարում է պալմին 200 րուբլ իւրաքանչիւր երեկոյի համար։ Այժմ, չը նայելով որ կօնցէրտը բարեգործական նպատակով էր, այն էլ յօգուտ վանի սովատանջների, կոմիտէտը չը թաւականացաւ պահանջելու իր 200 րուբլ կօնցէրտ տուղներից, այլ աւելացրեց գործնալ 100 րուբլ չան։ Բնական չէ որ կոմիտէտը մրնչ այժմ ոչինչ չը առնց յօգուտ վանի սովատանջների, բայց աշխատում է չահվել երբ ուրիշները այդ նպատակով կենդէրտ են տալիս։

գերազանցեց բոլորից իր շնորհալի պարով. նրա ամեն մէկ չարժումների մէջ նկատվում էր գրացիայ և կախարդիչ հրապուրանք։

—Մեր երկրում, խօսեց էֆէնդին, հայերի մէջ մի լաւ սովորութիւն կայ, երբ աղջիկը իր պարը վերջացնում է, մօտենում է տան պատուաւոր հիւրին, չոքում է նրա առջև, գլուխը դնում է նրա ծնկի վրա, և այնքան ժամանակ չէ բարձրացնում, մինչև նրանից մի լաւ ընծայ չէ առնում *)։

—Այդ չատ լաւ սովորութիւն է, ձայն տուեցին երաժիշտները,—պէտք է այստեղ էլ մացնել այդ սովորութիւնը։

—Վաւաւէն, դու պիտի լինես առաջին օրինակը, ասաց նրան էֆէնդին.—դէ, մօտեցիր, զաւակս։

Վաւաւէն ամօթխածութիւնից բոլորովին չը փոխվեցաւ և անչարժ մնաց իր տեղում։ Նա աւելի բարւոք էր համարում, որ գետինը պատռվէ և իրան կուլ տայ, քան թէ գլուխը մի օտար մարդու գրկումը դնէ։ Բայց ամեն կողմից նրան թմբկեցին, քաշքշեցին, առելով, գաղջի, դնա, մի ամաչիր, քեզ բան կը տայ—և վերջապէս նրան ուժով տարան էֆէնդու մօտ, և նա ստիպվեցաւ իր դնդնցիկ գլուխը դնել էֆէնդու ծնկների վրա։ Լիֆէնդին փայփայեց վաւաւէի սիրուն գիսակները և պրեց նրա ափի մէջ երկու ռուբլի։

Մինչ էֆէնդին այսպիսի քէֆերով էր զբաղված, նրա մտաւ նրա զաիիխանիներից մէկը, մօտեցաւ, և ականջին ասաց. «այն մարդին, որի համար պատուիրած էիր, գտանք»։—«Բերեցէք, և ամենայն զգուշութեամբ պահեցէք, մինչև ես առաւօտեան

*) Հայաստանում ոչ մի տեղ չը կայ այսպիսի սովորութիւն. միայն ասիական բօչանների տզաները և Լիֆէնդները պարելու ժամանակ գործ են ածում այս տեսակ հրապուրիչ ձևեր հանդիսականներից փող առանալու համար։

կարգադրութիւն կանեմ, հրամայեց էֆէնդին անլսելի ձայնով։

Զափթիան հեռացաւ։

Ինչ մարդու համար էր այդ կարգադրութիւնը,—ոչ ոք չը հասկացաւ։

Արդէն գիշերից բաւական անցել էր։ Արհեստաւոր Պետրոսի խրճիթը փոքր առ փոքր դատարկվեցաւ։ Երաժիշտները հեռացան։ Դրացի Օհօն արթնացութիւնից բոլորովին անգգայ իր տունը տարան։ Բազմութիւնը ցրվեցաւ։

Արհեստաւորի խրճիթի մէջ մնաց միայն պատուելի հիւրը գրկելի հետ, որը այնքան խմել էր, որ ուշնացած մի հատիկ աչքն էլ ոչինչ չէր տեսնում։ Սուսանը անկողին պատրաստեց էֆէնդու համար, ձրագները հանգցրին և բոլորը հանգստացան։

Այն գիշերը ինչ էր պատահել,—Աստուած գիտէ։ Բայց առաւօտեան վաւաւէն չատ տխուր էր, և արտասուքը խեղճ աղջկայ աչքերից մի քանի օր չէր դամաքում...

Նոյն գիշերվայ առաւօտեան պահուն, զեռ լոյսը չը բացված, այս գիւղի մէջ կատարվեցաւ մի ուրիշ ցաւալի անցք. մի երիտասարդի չղխանով կապած, տարան դինուորական գործակատարի մօտ, որ նոր եկել էր այս կողմերում պատերազմական կարգադրութիւնների համար։

Դիւզացիներից ոչ ոք չը տեսաւ նրան,—միայն Թամաս էֆէնդին խաւարի միջից, նրա ետևից նայելով, մի առանձին դիւական հրճուանքով աւում էր իր մաքում. «գնա այսուհետև, ուրան կարող ես, փչիր քո ղուդուկը...»

Այդ երիտասարդը պ. Դուդուկեանն էր, կամ մեր այժմեան պ. Ալմանը։

(կը շարունակվի)

Fonds A.R.A.M

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Դուբա եկաւ մամուլի տակից և ծախվում է թէ կենտրօնական և թէ Ջ. Գրիգորեան-ների գրավաճառանոցներում և պ. Մուսուրեան-ի խանութում «ՔԻԹԻՒԱՆԻ և ԹԱՐԳՄԱՆՈՒԹԻՒՆ, պ. Ն. ԱԴԱՄԵԱՆԻ, հրատարակութիւն Ս. Աբծրունուոյ: Գիրքը բաղկացած է 243 ԵՐԵՍՆԵՐԻՑ: Գինն է 1 ր. 25 կ.:

4—5

Nous recommandons aux jeunes gens qui désirent aller en France terminer leurs etudes, l'Institution ROUSSEL à MARSEILLE. (Cours Julien, 14).—Des soins particuliers sont, donnés aux langues vivantes. Sadresser á l'Institution, qui envoie un prospectus.

3—4

ՆԵՐԿԱՅ 1880 ԹՒՈՒՄ ԿԸ ՏՊԱԳՐՎԻ

„ԿԱՑԾԵՐ“

ՎԷՊ ՏԱՃԿԱՍՏԱՆԻ ՀԱՅՈՑ ԿԵԱՆՔԻՑ

Հեղինակութիւն ԸՆՓՓԻ

Վէպը բաղկացած կը լինի երկու առանձին հատորներից իւրաքանչիւրը կը բովանդակէ մօտաւորապէս 400 տպագրուած երեսներ: Ամէն մէկ հատորի գինն է 1 ր. 50 կ., իսկ միասին 3 ր.: Մէկ հատորի համար առանձին ստորագրութիւն չէ ընդունւում:

Ստորագրվել կարելի է ԿԱՐՍՈՆԵՐՈՒՄ այն պարոնների մօտ, որոնք բարեհաճել են բաժանորդներ հաւաքել «ԿԱՑՔԵՐԻ» տպագրութեան համար, իսկ ԹԻՓԼԻՍՈՒՄ պէտք է դիմել «Մրչակի» խմբագրատանը Յ. ՄԻԼԻՒՐ-ՅԱԿՈՒՆԵՑՆԻՆ:

Մամուլի տակից դուրս եկաւ գեղեցիկ Բօկի «Ուսումն առողջապահութեան» գրքոյկի հայերէն թարգմանութիւնը: Գրքի պատիւը գանվում է Զաքարիա Գրիգորեանցի Կովկասեան Գրավաճառանոցում: Գինն է 35 կոպ.

Գ. ԱԴԱՄԵԱՆԸ ցանկանում է ԳՕԱԳԵՐՈՒԹԵԱՆ և գոյների բաղադրութեամբ ՆԿԱՐՉՈՒԹԵԱՆ դասեր տալ: Պայմանների մասին կարելի է նրա հետ խօսել նրա բնակարանում, Գալովինսկի պրօսպեկտի վրա, Մուխրանովոյ տանը, Կուրի տակ, առաւօտեանները 10—12 ժամ, և երեկոները 5—8 ժամ: Դասերը կարող է տալ թէ իր բնակարանում և ցանկացողների տներում: Նոյնպէս ընդունում է պատուէրներ ԿԵՆԴԱՆԱԳԻՐՆԵՐ նկարելու համար:

10—10

Օրերումս դուրս եկան մամուլի տակից և վաճառվում են Ջ. Գրիգորեանցի Կովկասեան գրավաճառանոցում:

1. Ընտանի—քերթուածք և թարգմանութիւնք. Տփխիս 1880 թ. գինն է 1 ր. 25 կ.:

2. Դօկտօր Մօկ—Ուսումն առողջապահութեան Տփ., 80 թ. — 35 կ.:

3. Ֆրէյդուն—Տաւիղ յիսնաղի Տփ. 80 թ. — 30 կ.:

4. Պուհատեանց—ընդհանուր պատմութիւն հայոց դպրոցների համար, հ. ա. Տփ. 80 թ. — 80 կ.:

5. Գոմատո-Րաթիպայ — մանկական երգեր 80 թ. անկազմ — 15 կ.:

6. Նոյնը կազմած — 25 կ.:

7. Անվճռ փհվեքօվ Հայիկեանցին փրանկիսկէ (Ֆրանչէսկա դա Ռիմինի). Պատմէի Ֆրանչէսկան, Լէօփարդիի առ Լատալիան. Տաբօնայ ձերը: Ը. Մ. Ե. Պ. Տփ. 80 թ. գինը է — 70 կ.:

9—10

Վաճառվում է նոր հրատարակված «Ցիտնագէ Տաւիղ» Ֆրէյդունի պրօյկր պ. Ջ. Գրիգորեանցի և Կենտրօնական գրավաճառանոցներում: Պրօյկրի գինն է 30 կ., գնաւոր-ներից յանկացողները կարող են ուղղակի դիմել Գ. Յովհաննէս Սուզանաճեանցին հետեւեալ հասցէով. Тифлисъ. Ивану Артемьевичу Сузанаджіанъ. на Петхайнской ул. собственый домъ № 13.

Փետրվարի 12-ից ԲԱՑՎԵՑ խլման ՍՈՒՄԲԱՑՕՎԻ տանը ԿՕՆԴԻՏԷՐԻ և ՀԱՑԱՐԱՐԻ (пекария) մագազին «ВАРШАВСКАЯ ПЕКАРНЯ» վերնագրով, որտեղ կը վաճառվին զանազան տեսակ խմորեղէններ, նոյնպէս կը վաճառվին զանազան տեսակ կօնֆէտներ արժան գնով: Թէ փոքր և թէ մեծ քանակութեամբ ցանկացողները կարող են տանուլ ԻՄ ԳՈՐԾԱՐԱՆԻՑ: Օտար քաղաքացիք կարող են դիմել հետեւեալ հասցէով. СОЛОЛАКИ, ВЪ ВАРШАВСКОЙ ПЕКАРНИ Мартиросу Ахназарову. Պատուէրները կը կատարվին ամենայն ճշտութեամբ, գնողներին մեծ զիջումն անելով և փոստի ծախսը մեզ վրա առնելով: Կօնֆէկտների գինը ֆունտը 40 կոպէկից մինչև 1 ր.:

ՄԻ ՎԱՐԺՈՒՀԻ, որ ՎԿԱՅԱԿԱՆ ունի և խմբանում է ԹԻՒՄԱՆ, ՖՐԱՆՍԻՍԻՆ են ԳԵՐՄԱՆԵՐԷՆ լեզուները **ԴԱՍԵՐ Է** փնտռում: Հասցէն **ԿԱՄԵՆԴԱՆՏԱԳԱՅԻ** փողոց, տան ՇԱՒՈՒՐՈՒԱԴՈՎԻ, № 23:

1—4 (2)

Կուկիոյ Սուրբ Աստուածածնայ եկեղեցւոյ «Թանդոյեանց» օրիորդաց ուսումնարանի հոգաբարձութիւնը, տալիս է կատարեալ նոյն ուսումնարանական կրթահիներըը և անհանգիստները: Պայմանաթուղթը կարելի է կարդալ նոյն ուսումնարանում ամէնայն օր, իսկ ընդունելութիւնը կը լինի ամսոյս 24-ին առաւօտեան 10 ժամին:

1—2

Յունվարի 31-ին 1880 թ. Նորին Կայսերական Բարձրութիւն Կովկասի Փոխարքան բարեհաճեցաւ հաստատել «Ինքնակրթութեան հայերէն գրքերի հրատարակութեան կանոնագրութիւնը: Այս ընկերութիւնը մարտի 9-ին ունեցաւ ընդհանուր ժողով, որը ընտրեց իւր վարչութեան և խմբագրական մասնաժողով:

Այն անձինք, որոնք կը ցանկանան ընկերութեան անդամ գրուել, կարող են դիմել ընկերութեան գանձապահ պարոն Մովսէս Թաւաքալեանին Թիֆլիսի Առևտրական բանկայ առաւօտեան 9-ը ժամից մինչև 2 ժամը: Իսկ այլ և այլ խնդիրներ և տեղեկութիւններ այդ ընկերութեան մասին ստանալու համար պէտք է դիմել ընկերութեան վարչութեան նախագահ պարոն Արգար Յովհաննիսեանին: Վարչութեան ատենադպիր Ա. Քիշմիշեան:

8—10

Տպագրութեան համար պատրաստ են. «Դօն Կարլոս» (հետաքննութիւն ձշմարտութեան) Պրէսկօտի, «Արքայ Լինկօլն» սորուկներին ազատող Վիկտէմ Հօգիմանի, և Մօլիէրի «Մուսաց ացօղներին խրատ» հայ թարգմանութիւնները:

Թարգմանվումն Մօլիէրի հետ ճարտարութեամբ կամ Կերպասուորը և «Կին գիտուն» կատակերգութիւնները:

Անցած փետրվարի 17-ից նօտարական ակտով վերջացնելով բոլոր դրամական հաշիւները իմ առևտրական ընկերակցութեան վերաբերութեամբ Թիֆլիսի 2-դ գիլդիայի վաճառական ՍԵՐԳԷՑ ԳՐԻԳՕՐԵՎԻՉ ԼԱԶԱՐԵՎԻ հետ, սրանով յայտնում եմ, որ ես թէ ինձ որ և իցէ մարդու մօտ կը գտնվեն ՄԻՆՉԵՒ ՆԵՐԿԱՑ ԹԻՒԸ, իմ ներան տուած տուհանակներ (росписки) մանաւոր և բանկային վէկսէլներ, և բոլոր ասրիշ պարտատէրհանգներ և ակտեր, ես անպատճառ եմ համարում և ինձ պարտաւոր չեմ համարում վճարել:

Թիֆլիսի 2-դ գիլդիայի վաճառական ԳԱՆԻԷԼ ԱՐՏ. ԱԼԱՎԵՐԴՕՎ:

ԲԺՇԿԱՆՈՑ

ՀԻՒԱՆԴՆԵՐԻ ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹԻՒՆԸ ԱՒԱԽՕՏԵԱՆ 9-ԻՑ ՄԻՆՉԵՒ 1 ԺԱՄԸ:

Երկուշաբթի. Գաւբօնսկի կանանց հիւանդ. Օրալեվիչ ներքին հ., Յօսէֆ կանանց և երեխաների հ., Քիւչարեանց խերուբդիական և աչքերի հ., Շահմրօսկի վիներական և կաշու հ., Բաբայեան ջղային և հոգեկան հ.:

Երեքշաբթի. Մինկևիչ խերուբդիական հ., Վ. զօրօվ վիներական և բոզագի հ., Էֆյխ աչքի հ., Բախտուտով մանկաբարձական, կանանց և երեխաների հ., Կրասնօգլեատօվ, Լիսիցեվ և Վերմիշեվ ներքին հ.:

Շաբաթ. Լիսիցեվ և Բուդկօվսկի ներքին հ., Շահէյմրօսկի վիներական և կաշու հ., Ասատուատուրօվ կանանց հիւանդութիւնների:

Հինգշաբթի. Վ. զօրօվ վիներական և բոզագի հ., Թօմէնանց կանանց և երեխաների հ., Լիսիցեվ և Վերմիշեվ ներքին հ., Քիւչարեանց խերուբդիական և աչքերի հ., Շահմրօսկի վիներական և կաշու հ., Բաբայեան ջղային և հոգեկան հ.:

Երեքշաբթի. Մինկևիչ խերուբդիական հ., Վ. զօրօվ վիներական և բոզագի հ., Էֆյխ աչքի հ., Բախտուտով մանկաբարձական, կանանց և երեխաների հ., Կրասնօգլեատօվ, Լիսիցեվ և Վերմիշեվ ներքին հ.:

Շաբաթ. Լիսիցեվ և Բուդկօվսկի ներքին հ., Շահէյմրօսկի վիներական և կաշու հ., Ասատուատուրօվ կանանց հիւանդութիւնների:

Հինգշաբթի. Վ. զօրօվ վիներական և բոզագի հ., Թօմէնանց կանանց և երեխաների հ., Լիսիցեվ և Վերմիշեվ ներքին հ., Քիւչարեանց խերուբդիական և աչքերի հ., Շահմրօսկի վիներական և կաշու հ., Բաբայեան ջղային և հոգեկան հ.:

Ուրբաթ. Գաւբօնսկի կանանց հ., Գալեանց ատեղ. Լիսիցեվ ներքին հ., Բախտուտով մանկաբարձական, կանանց և երեխաների հ., Ասատուատուրօվ վիներական և կաշու հ.:

Շաբաթ. Գաւբօնսկի կանանց հիւանդ. Օրալեվիչ ներքին հ., Յօսէֆ կանանց և երեխաների հ., Քիւչարեանց խերուբդիական և աչքերի հ., Շահմրօսկի վիներական և կաշու հ., Բաբայեան ջղային և հոգեկան հ.:

Երեքշաբթի. Մինկևիչ խերուբդիական հ., Վ. զօրօվ վիներական և բոզագի հ., Էֆյխ աչքի հ., Բախտուտով մանկաբարձական, կանանց և երեխաների հ., Կրասնօգլեատօվ, Լիսիցեվ և Վերմիշեվ ներքին հ.:

Շաբաթ. Լիսիցեվ և Բուդկօվսկի ներքին հ., Շահէյմրօսկի վիներական և կաշու հ., Ասատուատուրօվ կանանց հիւանդութիւնների:

Հինգշաբթի. Վ. զօրօվ վիներական և բոզագի հ., Թօմէնանց կանանց և երեխաների հ., Լիսիցեվ և Վերմիշեվ ներքին հ., Քիւչարեանց խերուբդիական և աչքերի հ., Շահմրօսկի վիներական և կաշու հ., Բաբայեան ջղային և հոգեկան հ.:

Ուրբաթ. Գաւբօնսկի կանանց հ., Գալեանց ատեղ. Լիսիցեվ ներքին հ., Բախտուտով մանկաբարձական, կանանց և երեխաների հ., Ասատուատուրօվ վիներական և կաշու հ.:

Շաբաթ. Գաւբօնսկի կանանց հիւանդ. Օրալեվիչ ներքին հ., Յօսէֆ կանանց և երեխաների հ., Քիւչարեանց խերուբդիական և աչքերի հ., Շահմրօսկի վիներական և կաշու հ., Բաբայեան ջղային և հոգեկան հ.:

Երեքշաբթի. Մինկևիչ խերուբդիական հ., Վ. զօրօվ վիներական և բոզագի հ., Էֆյխ աչքի հ., Բախտուտով մանկաբարձական, կանանց և երեխաների հ., Կրասնօգլեատօվ, Լիսիցեվ և Վերմիշեվ ներքին հ.:

Շաբաթ. Լիսիցեվ և Բուդկօվսկի ներքին հ., Շահէյմրօսկի վիներական և կաշու հ., Ասատուատուրօվ կանանց հիւանդութիւնների:

Հինգշաբթի. Վ. զօրօվ վիներական և բոզագի հ., Թօմէնանց կանանց և երեխաների հ., Լիսիցեվ և Վերմիշեվ ներքին հ., Քիւչարեանց խերուբդիական և աչքերի հ., Շահմրօսկի վիներական և կաշու հ., Բաբայեան ջղային և հոգեկան հ.:

Ուրբաթ. Գաւբօնսկի կանանց հ., Գալեանց ատեղ. Լիսիցեվ ներքին հ., Բախտուտով մանկաբարձական, կանանց և երեխաների հ., Ասատուատուրօվ վիներական և կաշու հ.:

Բացի այդ բժիշկ Վ. զօրօվ բժշկանոցի մէջ ընդունում է անվարձ ապրատ հիւանդներին ամէնայն օր երեկոյեան 4—6 ժամը:

Բժիշկ Բաբաեվ չորեքշաբթի օրերը առաւօտեան 9-ից մինչև 11 ժամը ընդունում է իր տանը բժշկանոցի հիւանդներին էլէկտրական բժշկութեան և ներքին հ. համար: Բնակարանը գտնվում է Սերգիևսկայա փողոցի վրա, Բայանդուրովի տանը:

Առաւօտեան օրերին այդտեղ հիւանդները բժշկանոցի առմամբով ընդունում է ամէնայն օր, ամէնայն ժամանակ:

Բացի կիրակի օրերից ամէնայն օր առաւօտեան 9—11 ժամը բժշկանոցում լինում է մանկաբարձ կին հիւանդ կանանց ընդունելու համար:

Բժշկանոցի դիրեկտօր Լիսիցեվ:

Տպագրան Ա. Ա. Միխելսոնի

Дозволено Цензурою 8 Апрѣля 1880 г. Тифлисъ.

Типографія А. А. Михельсона.

Fonds A.R.A.M

№ 60 Ապրիլի 10 (22) **1880** Ապրիլի 10 (22) № 60

ԻՆՆԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ

Տարեկան գինը 10 բուբլի կէս տարեկանը 6 բուբլի
Առանձին համարները 5 կոպէկով

Ծանուցմունքներ գրվում են միմիայն խմբագրատան մէջ։

Նամակները պիտի ուղղակի
Тифлисъ. Редакція „Мшакъ“

ՄՇԱԿ

Խմբագրատունը բաց է առաւօտեան 10—2 ժամ
(Բացի կիրակի և տան տէրերից)

Յայտարարութիւնը ընդունվում է տանը և փոստով։

Յայտարարութիւնների համար վճարում են
իւրաքանչիւր բառին 2 կոպէկ։

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Թիֆլիսի համալսարանի մասին.—Ներքին առաջին Մ. Միանասեանց։ Հնագիտական ժողովի նամակ Հին-Նախիջևանից։ Նամակ Կոպրիից։ Նորութիւն տարբեր—Ազատութիւն առաջին Թիւնիս։ Գերմանիա—Աշակերտ հետազօտները—Յայտարարութիւններ—Տնտեսական խնդիր։

ԹԻՓԼԻՍԻ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԻ ՄԱՍԻՆ

Սա մի անհերքելի ճշմարտութիւն է, որ մեր կեանքը կամ մեր մահը բացարձակապէս կախում ունի մեր լուսաւորութիւնից կամ մեր տգիտութիւնից. ուսումն ու լուսաւորութիւնը մեզ համար մահու ու կենաց խնդիր է։ Այս ճշմարտութեան համոզված է պրեթէ ամեն մի հայ, այնպէս որ վստահութեամբ կարելի է պնդել թէ Անատոլիայի մէջ գտնվող հայ ազգը ունի այս համոզմունքը։

Մեզ շրջապատող և մեզ դրացի եղող ազգերից ոմանք այս ճշմարտութիւնից շատ խորթ են, ու ունեն նոր են արթնանում, և գորանք դեռ տեսակ տեսակ պատմական փորձառութիւններով, թագրութեանց, առեւտրականութեանց, դպրոցաց և ուրիշ ձեռնարկութեանց միջոցներով պէտք է տասնամեակներով աշխատեն ջանք անել, որ այդ ճշմարտութիւնը իրանց մէջ տարածեն և ամեն մէկին ըմբռնել տան, թէ ուսումն ու լուսաւորութիւնը մեզ համար մահու և կենաց խնդիր է։

Մեր այդ համոզումը մեզ համար մի անգին առաջնութիւն, մի մեծ դրամագլուխ է, որ եթէ ուղիղ և նպատակայարմար կերպով առաջնորդվի և զործադրվի, անհամար բարի արդիւնքներ և հետևանք կունենայ, որովհետև միշտ պիտանը, ուսեալը, կրթեալը, լուսաւորեալը բարձր է լինելու տգէտիցը, անուսիցը, ամբիկիցը։ այս խօսքը ճշմարիտ է թէ կուզ անհատի նկատմամբ, թէ կուզ ազգի նկատմամբ։

Թէպէտ և մի Կովկասեան համալսարանի համար շատ անդամ էր խօսք ու զրոյց եղել, բայց վերացականութիւնից իջնող ու իրականութեան դաշտում առաջին բայլն առնողը եղաւ, ինչպէս որ բնականաբար էլ պէտք էր լինէր, Թիֆլիսը, որ, արդէն յայտնի է, 100,000 ր. և կառուցման տեղ է խոստանում, եթէ համալսարանը կը շինվի Թիֆլիսում։

Մեր նպատակը չէ առ այժմ յայտնել ու բացատրել այն մեծամեծ օգուտները որ կովկասեան համալսարանը կարող է ունենալ ամբողջ տէրութեան համար. Հնարաւոր է որ մեր ազգի միայն յիշեմ այն հանգամանքը թէ արևելեան լեզուները՝ հայերէնը, վրացերէնը, թուրքերէնը, պարսկերէնը, արաբերէնը, քիւրդերէնը որքան դիւրին կարող են սովորվել բուն իրանց հողի վրա՝ իր մայրենի ընտանեաց մէջ, քան թէ Մոսկվա, Կազան, Պետերբուրգ, ուր որ մէկ տասը տարի ընթացքում ուսանողի կամ ուսուցանողի ականջը հազիւ թէ մէկ բառ լսէ այն լեզուներով. այդ կենդանի լեզուները սովորվում են այն ճեմարաններում իբրև մեռած լեզուներ։ Ու բաց ի դմանէ հէնց հիմա են սկսում այս ազգերը իրանց անցեալովն ու ներկայովը, իրանց լեզուովն ու պատմութիւնովը, իրանց աւերակներովն ու հնութիւններովը Եւրոպային և Հարկաւ նախ և առաջ Պետերբուրգին հետաքրքրել։ Այս և սորա պէս հարիւր ու մէկ ուրիշ խնդիրները թողած, ասում եմ, խորհենք թէ ինչ կերպ անել պէտք էր, որ Կովկասեան համալսարանը գոյութիւն ստանար։

Թէ մենք հայերս մի այդպիսի բարձրագոյն ուսումնարանից յանչափ պիտի օգուտ քաղէինք, դրան տարակոյս չը կայ։ Մեր որդիքը ստիպված չէին լինի հիւսիսային ցրտերում իրանց փափուկ կեանքը վտանգի ենթարկել. նորա ստիպված չէին լինի ծնողական վայրից և ընտանիքից մեռերմութեան կապերը կտրել, և այլն և այլն շատ երևանցի, ալէքսանդրապօլցի, շուշեցի, բագուցի և այլն դիւրութիւն կունենար իր որդուն բարձրագոյն ուսում տալ։

Ուրեմն Կովկասի միւս քաղաքները պէտք էր իրանց օգտի, իրանց զաւակների և իրանց բոլոր ապրուստի օգտի համար նշանաւոր զումարներով Թիֆլիսի քաղաքային վարչութեան օրինակին հետևէին։ Որովհետև մենք հայերս ամենից շատ ենք համոզված լուսաւորութեան անհրաժեշտութեանը, վասն որոյ և ամենից առաջ մեր պարտաւորութիւնն է այս մասին արագ շարժել։ Թերևս մեր դրացի Թուրքերն էլ, որոնց ձեռքին մեծ հարստութիւն կայ, և որոնք մեզանից շատ են տանջվում թանձր տգիտութիւնից, խրախուսվեն և նրանք ևս սկսէին օգնել։

Ա. Ամիրխանեանց

ԽԵՆԹԸ

ԱՐԿԱԾՆԵՐ Վ. ԵՐՋԻՆ ՌՈՒՍ-ԹՈՒՐՔԱԿԱՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄԻՑ ՀԱՑԱՍՏԱՆՈՒՄ

ԻԶ

Ծերունի խաչօր տան մէջ ամենևին չը գիտէին թէ ինչ էր պատահել պ. Սալմանի հետ, միայն շատ անհանգիստ էին, որ նա գիշերը չը վերադարձաւ. Մանաւանդ վարդանը, Հայրապետը և Ապօն խիստ տխուր էին, որովհետև գիտէ էին, որ անպատճառ մի շատ դէպք պէտք է պատահած լինի. Առաւօտեան նրանք երեքը միասին գնացին, գուցէ մի բան կը լսէին նրա մասին։

Կէսօրին անակնկալ կերպով յայտնվեցաւ Թոմաս էֆէնդին։ Նրա այս տեսակ գալուստը, մեծ նակ, առանց ծառայի, առանց զափթիանների խիստ օտարոտի թւեցաւ ծերունուն։ Նա միշտ ման էր գալիս իր առանձին սվիտայով. Նա թէև ծերունու ձեռքից, մի կոմ տարաւ, որպէս թէ մի զաղանի խօսելիք ունի նրա հետ։

—Դիտես, ասաց նա կիսածաղրական և կիսալուրջ եղանակով.—այն զգուշակ փչողին կալանաւորեցին, տարան ևս գոյն Արքահամը...»

Ծերունին հասկացաւ, թէ ում մասին էր խօսքը, սակայն, բոլոր մարմնով դողդողաց, և փոքր էր մնում որ պիտի գլորվէր գետնի վրա։

—Միտդ պինդ պահիր, դողալու ժամանակ չէ, շարունակեց էֆէնդին,—դեռ ևս շատ բան պէտք է լսես։

Նա պատմեց, թէ ինքը տեղեկացաւ, որ անցեալ գիշեր պ. Սալմանը գնացել էր մի գիւղ, այնտեղ մի տան մէջ հաւաքել էր իր շուրջը մի քանի հրէտասարդ մշակներ, խօսում էր նրանց հետ ամերիկային անհատական իրաւունքներից մասին, խօսում էր մշակ մարդու աշխատանքից մասին, թէ խօսում էր գրաճնակալութեանց դէմ, խօսում էր, մինչ եզանակով մարդկի ձեռք են բերում ազատ և աւելի բախտաւոր կեանքը,—ով է իմանում. դանագան այս տեսակ վտանգաւորութիւնների վրա էր խօսում. Ցանկարծ վրա են հասնում մի քանի ոստիկաններ և կալանաւորում են. կառավարութիւնը վազուց որոնում էր այդ վտանգին, որովհետև նրա մի քանի ընկերները զանագան տեղերում կալանաւորված էին. Այժմ այդ մարդկին էլ ընկաւ որոգայթի մէջ.—Թօմաս էֆէնդին ամեն մի բան պատմեց, բայց չը յայտնեց, թէ ինքն էր մատնել պ. Սալմանին։

Նա կրկին դարձաւ դէպի ծերունին.

—Այժմ նոր առակ լուսաբաց, ասաց նա խիստ զգոն ժպտով, կարծես, աշխատում էր աւելի խոր խօսել ոգորմելի ծերունու սիրտը.—Շատով զափթիանները կը գան քո տան մէջ խուզարկութիւն անելու, ես, որպէս բարեկամ, եկայ քեզ նախապէս զգուշացնելու համար։

Նա մի առանձին կերպով չէնաց գլուխը և խորամանկաբար Աստուածընկալին, զափթիաների և խուզարկութեան անունը լսելով, ծերունին բոլորովին զարհուրեցաւ։

—Դեռ ևս ազատվելու ժամանակ կայ, չարունակեց էֆէնդին աւելի առն կերպով.—զու ինձ միայն այն ասա, որտեղից իսօ մի բան չի մնացել քո տան մէջ։

Որքան սարսափելի լինէր հազորդած լուրը, ծերունին դարձեալ փոքր ինչ հանգստացաւ, երբ նկատեց, որ էֆէնդու նման գլխարկաւորը մի այսպիսի վտանգաւոր բօգէում օգնութեան ձեռք էր մեկնում իրան։

—Մի խորջին է մնացել, պատասխանեց նա, երկչոտութեամբ իր շուրջը նայելով, մի գուցէ մի ուրիշը լսէ նրա ձայնը։

—Հիմայ եկ, այդ էլը ցեխից դուրս հան.... խօսեց էֆէնդին ինքն իրան—Մի խորջին է մնացել...դա քիչ բան չէ....

Նա զարձաւ դէպի ծերունին, իր սառնասրտական չիլ աչքերը լայն բացելով.

—Մի բօպէն անգամ թանգ է մեզ համար, ըստապիր, դնանք, թագցնենք այդ խուրջինը, քանի որ գեռ չեն յայտնվել զափթիաները։

Ծերունին բոլորովին հաւատալով էֆէնդու անկեղծութեանը, սարսռ նրան օգան, և ցոյց տուեց պ. Սալմանի այնտեղ պահված ճանապարհորդական խուրջինը։

—Դանները կոզպեցէք, պատուիրեց էֆէնդին, և ինքը բաց անելով խուրջինը, սկսեց քրքրել նրա մէջ եղած իրեղէնները։

Նրա մէջ կային զանագան յանձնարարական նամակներ այլ և այլ հասցէներով, կային զանագան մարդկանց անունով փոխանագրներ, որոնցմով, պ. Սալմանը կարող էր հարկաւորած ժամանակ փող առնել, կային զանագան հրահանգներ, ծրագրեր և այլն. կային և մի քանի անտրամներ, որ երևաւորը պրօպագանդիստը բաժանում էր դիւղացիներին,—մի խօսքով, բացի թղթերից ուրիշ ոչինչ չը կար։ էֆէնդին խորին ուշադրութեամբ զննում էր բոլորը և խորհրդաւոր կերպով շարժում էր իր գլուխը։

—Եթէ իշխանութեան ձեռքը ընկնէր, լինէն, ասաց նա,—այդ թղթերից մէկը բաւական է, որ քեզ, առանուտէր խաչօ, ու որդիներդ հետ կախաղան բարձրացնեն, իսկ ու բոլոր հարստութիւնը յարձակում գործեն։

Ծերունին քարացած լինաց և ոչինչ պատասխանել չը կարողացաւ։ Վերջին խօսքերը ձգնեցին նրան մի տեսակ մտատոչ անզգայութեան մէջ։

—Այդ բոլորը պէտք է այրել, ասաց էֆէնդին և կրկին թղթերը լցրեց խուրջինի մէջ։

—Նա ոչինչ չեմ հասկանում, իմ գլուխը խելք չէ մնացել, պատասխանեց ծերունին դողդողուն ձայնով, և նրա շիլած աչքերը լցվեցան արտասուքով։

Ցանկարծ միտքը փոխեց էֆէնդին. գինչու այրել, մտածում էր նա. պէտք է լաւ քննել այդ թղթերը. դրանք ինձ պէտք կը գան....ինչու ոչնչացնել։

Նա հարցրեց ծերունուց.

—Այս տան մէջ կայ մի այնպիսի զաղանի տեղ, ուր կարելի լինէր առ ժամանակ թագցնել այդ խուրջինը։

—կայ, պատասխանեց ծերունին։

Նրա տան մէջ կային մի քանի զաղանի պահարաններ, որոնց մէջ վտանգի ժամանակ թագցնում էին տան թանգագին իրեղէնները։ Որովհետև վտանգը այս երկրում միշտ անպակաս էր, այս պատճառով պահարաններից մի քանիսը վրան էին, և մէկը միայն մնացել էր դատարկ, որ կարելի էր ցոյց տալ էֆէնդուն։

Նրանք վեր առնելին չարագուշակ խուրջինը և դիմեցին մի ներքնատուն, որ ծառայում էր մեծ,

Fonds A.R.A.M

ԴԻՎԱՆԱԳԻՏԱԿԱՆ ԴԱՏԱՐԱՆ

Ը. Ը. ՊԱՇՏՈՆԱԿԱՆ

Ի մտասլի յուր է՝ տալ ևս մ. պահ-պանութիւն։

Նախկին 5-ին վճռաձեռնութեան Ը. Պետրոսեանի։

Ամբաստանեալ Ը. Պետրոսեան ոչինչ կրնայ ինքզինքը արդարացնել։ Նա 1881 ի Մարտ 15-ին վարձու առած է Ալեքսանդրապոլի գաւառապետ Ա. Ռոստոմովի ձեռքէն Ղարաքիլիսայի գաւառին մէջ գտնուած Ղարաքիլիսայի Ս. Աստուածածնայ վանքին կալուածները։ Ամբաստանեալ Ը. Պետրոսեան ինքն ալ կը խոստովանի, որ վարձու առած ատեն գիտէր, որ այդ կալուածները վանքին կը պատկանին։ Ուրեմն ինչպէ՞ս կրնայ ինքզինքը արդարացնել։ Ամբաստանեալ Ը. Պետրոսեան կ՚ըսէ, որ ինք վարձու առած ատեն չէր գիտեր, որ այդ կալուածները վանքին կը պատկանին, այլ կարծած է, որ գաւառապետ Ռոստոմով

Fonds A.R.A.M

ՊԱՏՐԱՍՏՎԱԾ Է ՏՊԱՐԱՆՈՒՄ «ՄԻՈՒԹԻՒՆ»
ՀԱՅՈՑ ՀԻՒՍՆԻՍԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ
ՏՊԱՐԱՆԱՊԵՏ ՄԱՐՏԻՐՈՍ ՍԱՐԳՍԵԱՆՑ
ի Կ. Պոլիս, 416 տարւոյ։ Գլուխ ուրախութեան նոր օրհներգութեան 185 հայկական մեծատառից 116 հայերէն տպագրութեան։
Ս. ՊՇՏԵՐԵԱՆ, 7 տարւոյ։ Իշան Գորգոյ հօրէն յաւերժական հոգւոյն ամենայն ողորմութեան։
Ս. ՊՇՏԵՐԵԱՆ, 7 տարւոյ։ պատուական ամուսնոյ մահուան 50°/o տարելից յիշատակի առթիւ 93 թ. 87 ի., նիկողոս 92 թ. 75 ի., նիկողոս 93 թ. 50 ի., յովհաննէս 92 թ. 87 ի., նիկողոս 90 թ. 75 ի., նիկողոս 90 թ. 75 ի., նիկողոս 90 թ. 75 ի., նիկողոս 225 թ. 50 ի., նիկողոս 220 թ. 50 ի., աղջկան մահուան տարելից առթիւ նիկողոս 90 թ. 75 ի., նիկողոս 90 թ. 78 ի., նիկողոս 90 թ. 87 ի., տիկին 7 թ. 78 ի., նիկողոս 1 թուղթ ի նպատակ մեր մահուան 25,25 ղրուշ, տասն 100 թուղթ Հայերէն մատեան 265 երես, 215 գրուագ, գին 25 ղրուշ։ Գտնուի մատենատան մէջ։ Ծախք 25 ղրուշ։

Խմբագիր—Տիրատէր ԳԱԲՈՒԵԱՆ ՄԱՐՏԻՐՈՍ

«ՄԱՍԻՍ» ՀԵՌԱԳՐԱՏՈՒՆ

Ամէն տեսակ տպագրութիւն, ինչպէս գիրք, թերթ, ամսագիր, ծրար, տոմսակ, գրաւոր ձեւեր, գրասենեակի գործածութեան համար, ինչպէս նաեւ գրքերու կազմութիւն կը կատարուի ամենայն կանոնաւորութեամբ եւ գեղեցկութեամբ։ Գները չափաւոր։ Հասցէ՝ Գումգափու, Ղարաղաչ Ահմէտ փողոց, № 2։

ՊԱՏՐԱՍՏՎԱԾ Է ՏՊԱՐԱՆՈՒՄ «ՄԻՈՒԹԻՒՆ»
ՀԱՅՈՑ ՀԻՒՍՆԻՍԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ
ՏՊԱՐԱՆԱՊԵՏ ՄԱՐՏԻՐՈՍ ՍԱՐԳՍԵԱՆՑ
ի Կ. Պոլիս, 4116 տարւոյ։ Գլուխ ուրախութեան նոր օրհներգութեան 185 հայկական մեծատառից 116 հայերէն տպագրութեան։
Ս. ՊՇՏԵՐԵԱՆ, 7 տարւոյ։ Իշան Գորգոյ հօրէն յաւերժական հոգւոյն ամենայն ողորմութեան։
Ս. ՊՇՏԵՐԵԱՆ, 7 տարւոյ։ պատուական ամուսնոյ մահուան 50°/o տարելից յիշատակի առթիւ նիկողոս 93 թ. 87 ի., նիկողոս 92 թ. 75 ի., նիկողոս 93 թ. 50 ի., յովհաննէս 92 թ. 87 ի., նիկողոս 90 թ. 75 ի., նիկողոս 90 թ. 75 ի., նիկողոս 90 թ. 75 ի., նիկողոս 225 թ. 50 ի., նիկողոս 220 թ. 50 ի., աղջկան մահուան տարելից առթիւ նիկողոս 90 թ. 75 ի., նիկողոս 90 թ. 78 ի., նիկողոս 90 թ. 87 ի., տիկին 7 թ. 78 ի., նիկողոս 1 թուղթ ի նպատակ մեր մահուան 25,25 ղրուշ, տասն 100 թուղթ Հայերէն մատեան 265 երես, 215 գրուագ, գին 25 ղրուշ։ Գտնուի մատենատան մէջ։ Ծախք 25 ղրուշ։

Խմբագիր—Տիրատէր ԳԱԲՈՒԵԱՆ ՄԱՐՏԻՐՈՍ

«ՄԱՍԻՍ» ՀԵՌԱԳՐԱՏՈՒՆ

Ամէն տեսակ տպագրութիւն, ինչպէս գիրք, թերթ, ամսագիր, ծրար, տոմսակ, գրաւոր ձեւեր, գրասենեակի գործածութեան համար, ինչպէս նաեւ գրքերու կազմութիւն կը կատարուի ամենայն կանոնաւորութեամբ եւ գեղեցկութեամբ։ Գները չափաւոր։ Հասցէ՝ Գումգափու, Ղարաղաչ Ահմէտ փողոց, № 2։

ՊԱՏՐԱՍՏՎԱԾ Է ՏՊԱՐԱՆՈՒՄ «ՄԻՈՒԹԻՒՆ»
ՀԱՅՈՑ ՀԻՒՍՆԻՍԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ
ՏՊԱՐԱՆԱՊԵՏ ՄԱՐՏԻՐՈՍ ՍԱՐԳՍԵԱՆՑ
ի Կ. Պոլիս, 4116 տարւոյ։ Գլուխ ուրախութեան նոր օրհներգութեան 185 հայկական մեծատառից 116 հայերէն տպագրութեան։
Ս. ՊՇՏԵՐԵԱՆ, 7 տարւոյ։ Իշան Գորգոյ հօրէն յաւերժական հոգւոյն ամենայն ողորմութեան։
Ս. ՊՇՏԵՐԵԱՆ, 7 տարւոյ։ պատուական ամուսնոյ մահուան 50°/o տարելից յիշատակի առթիւ նիկողոս 93 թ. 87 ի., նիկողոս 92 թ. 75 ի., նիկողոս 93 թ. 50 ի., յովհաննէս 92 թ. 87 ի., նիկողոս 90 թ. 75 ի., նիկողոս 90 թ. 75 ի., նիկողոս 90 թ. 75 ի., նիկողոս 225 թ. 50 ի., նիկողոս 220 թ. 50 ի., աղջկան մահուան տարելից առթիւ նիկողոս 90 թ. 75 ի., նիկողոս 90 թ. 78 ի., նիկողոս 90 թ. 87 ի., տիկին 7 թ. 78 ի., նիկողոս 1 թուղթ ի նպատակ մեր մահուան 25,25 ղրուշ, տասն 100 թուղթ Հայերէն մատեան 265 երես, 215 գրուագ, գին 25 ղրուշ։ Գտնուի մատենատան մէջ։ Ծախք 25 ղրուշ։

Խմբագիր—Տիրատէր ԳԱԲՈՒԵԱՆ ՄԱՐՏԻՐՈՍ

«ՄԱՍԻՍ» ՀԵՌԱԳՐԱՏՈՒՆ

Ամէն տեսակ տպագրութիւն, ինչպէս գիրք, թերթ, ամսագիր, ծրար, տոմսակ, գրաւոր ձեւեր, գրասենեակի գործածութեան համար, ինչպէս նաեւ գրքերու կազմութիւն կը կատարուի ամենայն կանոնաւորութեամբ եւ գեղեցկութեամբ։ Գները չափաւոր։ Հասցէ՝ Գումգափու, Ղարաղաչ Ահմէտ փողոց, № 2։

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Ուսում տալու մասին մանուկի և նախկին ՈՒՍՈՒՑԻՉԻ ԱՆՏՈՆ ՊԵՏՐՈՍԵԱՆԻ գրամատուներում և պ. Ստոյանի խանութում «ԿՐԹՈՒԹԻՒՆ» և ԹՈՒՂԹԱՆՈՒԹԻՒՆ, պ. Ն. ԱՓԱՄԻԱՆի, Հրատարակութիւն Ս. Աբծրանոյ: Գինը կազմած է 243 երեսներից: Գինն է 1 ր. 25 կ.:

4—5

Nous recommandons aux jeunes gens qui désirent aller en France terminer leurs etudes, l'Institution ROUSSEL à MARSEILLE. (Cours Julien, 14).—Des soins particuliers sont, donnés aux langues vivantes. Sadresser á l'Institution, qui envoie un prospectus.

3—4

ՆԵՐԿԱՅ 1880 ԹԻՒՄ ԿԸ ՏՊԱԳՐՎԻ

„ԿԱՅԾԵՐ“

ՎԷՊ ՏԱՃԿԱՍՏԱՆԻ ՀԱՅՈՑ ԿԵՆԱՆՔԻՑ

Խեղինակութիւն ԲԸՖՖԻ

Վէպը բաղկացած կը լինի երկու առանձին հատորներից իւրաքանչիւրը կը բովանդակէ մօտաւորապէս 400 տպագրուած երեսներ: Ամէն մէկ հատորի գինն է 1 ր. 50 կ., իսկ միասին 3 ր.: Մէկ հատորի համար առանձին բաժանորդագրութիւն չէ ընդունւում:

Բաժանորդագրել կարելի է ԳԷՈՒՈՆԳԻՈՒՄ այն պարոնների մօտ, որոնք բարեհաճել են բաժանորդներ հաւաքել «ԿԱՅԾԵՐԻ» տպագրութեան համար, իսկ ԹԻՖԼԻՍՈՒՄ պէտք է դիմել «Մբշակի» խմբագրատունը Յ. ՄԻՂԻՒՐ-ՅԱԿՈՒԲԵԱՆԻՆ:

Մանուկի տակից դուրս եկաւ գեղատեսիլ Բօկի «Ուսումն առողջապահութեան գրքոյկի հայերէն թարգմանութիւն: Գրքի պարհատը գտնւում է Զաքարիա Գրիգորեանցի Գավխանեան Գրավաճառանոցում: Գինն է 35 կոպ.

3—10

Գ. ԱԴԱՄԵԱՆԸ յանկանում է ԴԱՐԱՊԵՒԱՆ և գոյների բազադրութեամբ ՆԱԿԱՋՈՒԹԵԱՆ գլուխը առաւ: Պայմանների մասին կարելի է նրա հետ խօսել նրա բնակարանում, Թօլստովսկի պրօսպեկտի վրայ, Մուխրանովոյ տանը, Կուրսի տակ, առաւօտները 10—12 ժամ, և երեկոները 5—8 ժամ: Դասերը կարող է տալ թէ իր բնակարանում և յանկացողների տները: Նոյնպէս ընդունում է պատուէրներ ԿՈՆՏՐԱՆԱՊԻՐՆԵՐ նկարելու համար:

10—10

Օրերումս գուրս եկան մանուկի տակից և վաճառւում են Օ. Գ. Էրիգորեանցի Կովկ. գրավաճառանոցում:

1. Ք. Դամեան—քերականութիւն և թարգմանութիւնք: Տփխիս 1880 թ. գինն է 1 ր. 25 կ.:

2. Գօկտօր Կօկ—Աւազի առողջապահութեան Տփ. 80 թ. — 35 կ.:

3. Գրէյգուն—Տաւիղ յիսնակի Տփ. 80 թ. — 30 կ.:

4. Պ. ուկասեանց ընդհանուր պատմութիւն հայոց դպրոցների համար. հ. ա. Տփ. 80 թ. — 80 կ.:

5. Գ. ամառ-Պաթպայ — ժանկական երգեր 80 թ. անկազմ — 15 կ.:

6. Նոյնը կազմած — 25 կ.:

7. Սիրվիս Փելիքօի Հոխմիհացին Փրանկիսկէ (Ֆրանչեսկա դա Ռիմինի). Վանաէի Ֆրանչեսկան, Լէօպարդիի առ Իտալիան. Տաքսոյ ծերը: Ը. Ա. Ե. Գ. Տփ. 80 թ. գինն է — 70 կ.:

9—10

Վաճառվում է նոր հրատարակված «Յիսնակի Տաւիղ» Ֆրէյդոնի գրքոյկը պ. Զ. Դրիգորեանցի և Կովկասեան գրավաճառանոցում: Գրքոյկի գինն է 30 կ., գուսաններից ցանկացողները կարող են ուղղակի դիմել Գ. Յովհաննէս Սուզանաճեանցին հետեւեալ հասցէով. Тифлисъ. Ивану Артемьевичу Сузанаджіанъ. на Петхайнской ул. собственый домъ № 13.

Փետրվարի 12-ից ԲԱՑՎԵՑ իշխան ՍՈՒՄԲԱՏՈՎԻ տանը ԿՈՆԴԻՏԷՐԻ և ՀԱՑԱՐԱՐԻ (пекарня) մագազին «ВАРШАВСКАЯ ПЕКАРНЯ» վերնագրովը, որտեղ կը վաճառվին զանազան տեսակ խմորեղէններ, նոյնպէս կը վաճառվին զանազան տեսակ օձիքներ արժան գնով. թէ փոքր և թէ մեծ քանակութեամբ ցանկացողները կարող են ստանալ ԻՄ ԳՈՐԾԱՐԱՆԻՑ: Օտար քաղաքացիք կարող են դիմել հետեւեալ հասցէով. СОЛОЛАКИ, ВЪ ВАРШАВСКОИ ПЕКАРНИ Мартиросу Ахназарову. Պատուէրները կը կատարվին ամենայն ճշտութեամբ, գնողներին մեծ դիւրութիւն անելով և փոստի ծախսը մեզ վրա առնելով. Կանիֆէկաների գինը ֆունտը 40 կոպէկից մինչև 1 ր.:

2—4 (2)

Կուկիոյ Սուրբ Աստուածածնայ եկեղեցւոյ «Անդորդանց» օրիորդաց ուսումնարանի հոգաբարձութիւնը, տալիս է կապալառնոյն ուսումնարանական կրպակները և անհանգիստները: Պայմանաթուղթը կարելի է կարդալ նոյն ուսումնարանում ամէնօրեայ օր, իսկ աճրպտութիւնը կը լինի ամսոյս 24-ին առաւօտեան 10 ժամին:

2—2

Յունվարի 31-ին 1880 թ. Նորին Կայսերական Բարձրութիւն Կովկասի Փոխարքան բարեհաճեցաւ հաստատել Թիֆլիսի ընկերութեան հայերէն գրքերի հրատարակութեան կանոնագրութիւնը: Այս ընկերութիւնը մարտի 9-ին անեցաւ ընդհանուր ժողով, ուր ընտրեց իւր վարչութեան և խմբագրական մասնաժողով:

Այն անձինք, որոնք կը ցանկանան ընկերութեան անդամ գրուել, կարող են դիմել ընկերութեան գանձապահ պարոն Մովսէս Թաւադեանին Թիֆլիսի Առևտրական բանկայ աւաւօտեան 9-ը ժամից մինչև 2 ժամը: Իսկ այլ և այլ խնդիրներ և տեղեկութիւններ այդ ընկերութեան մասին ստանալու համար պէտք է դիմել ընկերութեան վարչութեան նախագահ պարոն Աբգար Յովհաննիսեանին: Վարչութեան տեղապահիր Ա. Քիշմիշեան:

8—10

Տպագրութեան համար պատրաստ են. «Դօն Կարլոս» (հետաքննութիւն Շլլերատութեան) Պրէսկօտտի, «Աբրահամ Լինկօլն» սորուհներին աղատող Վիլհելմ Հօֆմանեի, և Մօլիէրի «Ամուսնացողներին» թարգմ. հայերէն:

Թարգմանվում են Մօլիէրի հետ «Տարտիֆ կամ կեղծաւորը» և «Կեղծ հրաման գ» կատակերգութիւնները:

Անցած փետրվարի 17-ից նոտարական ակտով վերջացնելով բոլոր գրամական հաշիւները իմ առևտրական ընկերակցութեան վերաբերութեամբ Թիֆլիսի 2-գ գիլդիայի վաճառական ՍԵՐԳԷՑ ԳՐԻԳՕՐԵՎԻՉ ԼԱԶԱՐԵՎԻ հետ, սրանով յայտնում եմ, որ ես էլ ոչ մի որ և իցէ մարդու մօտ կը գանձեմ ՄԻՆՉԵՒ ՆԵՐԿԱՑ ԹԻՒԸ, իմ ներան տուած առմանկներ (роспись) մատնաւոր և բանկային վէկսէլներ, և բոլոր ուրիշ պարտատէրհանկներ և ակաեր, ևս անուանիւ եմ համարում և ինձ պարտաւոր չեմ համարում վճարել:

Թիֆլիսի 2-գ գիլդիայի վաճառական ԳԱՆԵԼ ԱՐՑ. ԱԼԱՎԵՐԴՕՎ:

ԲԺՇԿԱՆՈՑ

ՀԻՒԱՆԴՆԵՐԻ ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹԻՒՆԸ ԱՌԱՒՕՏԵԱՆ 9–ԻՑ ՄԻՆՉԵՒ 1 ԺԱՄԸ:

Երկուշաբթի. Գաւրօնակի կանանց հիւանդ. Օրալևվիչ նիրքին հ., Բօանեանց կանանց և երեխաների հ., Քիւչարեանց խիրուրգիական և աչքերի հ., Շահմրատկի վիներական և կաշու հ., Բարայեան ջգային և հոգեկան հ.:

Երեքշաբթի. Մինակևիչ խիրուրգիական հ., Վ. գօրօվ վիներական և բազագի հ., Բէյլա աչքի հ., Բախուտով մանկաբարձական, կանանց և երեխաների հ., Կրասնօգլեատով, Լիսիցեվ և Վինոյեվ նիրքին հ.:

Չորեքշաբթի. Լիսիցեվ և Ռուդակովսկի նիրքին հ., Շահէյմրօրակի վիներական և կաշու հ., Աստուածատուրօվ կանանց հիւանդութիւնների:

Հինգշաբթի. Վ. գօրօվ վիներական և բազագի հ., Օսիեան և աղջկանց հիւանդ. գօրօվ և Լիսիցեվ նիրքին հ., Ռուդակովսկի վիներական և կաշու հ., Աստուածատուրօվ կանանց հիւանդութիւնների:

Ուրբաթ. Գավրօնակի կանանց հ., Մինակևիչ խիրուրգիական հ., Կրասնօգլեատով և Լիսիցեվ նիրքին հ., Բախուտով մանկաբարձական, կանանց և երեխաների հ., Շահմրատկի վիներական և կաշու հ., Բարայեան ջգային և հոգեկան հ.:

Շաբաթ. Լիսիցեվ և Ռուդակովսկի նիրքին հ., Շահէյմրօրակի վիներական և կաշու հ., Աստուածատուրօվ կանանց հիւանդութիւնների:

Բացի այդ բժիշկ Վ. գօրօվ բժշկանոցի մէջ ընդունում է անվարձ ապրատ հիւանդներին ամէնայն օր երեկոյեան 4—6 ժամը:

Բժիշկ Բարաեվ չորեքշաբթի օրերը առաւօտեան 9–ից մինչև 11 ժամը ընդունում է իր տանը բժշկանոցի հիւանդներին էլեկտրական բժշկութեան և նիրքին հ. համար: Բնակարանը գտնւում է Սերգիևսկայա փողոցի վրա, Բայանդուրովի տանը:

Առաւեւտյան 9 ր. և ապրատ հիւանդներին բժշկանոցի տոմսակով ընդունում է ամէնայն օր, ամէնայն ժամանակ:

Բացի այդ բժիշկ Վ. գօրօվ բժշկանոցի մէջ ընդունում է անվարձ ապրատ հիւանդներին ամէնայն օր երեկոյեան 4—6 ժամը:

Բժիշկ Բարաեվ չորեքշաբթի օրերը առաւօտեան 9–ից մինչև 11 ժամը ընդունում է իր տանը բժշկանոցի հիւանդներին էլեկտրական բժշկութեան և նիրքին հ. համար: Բնակարանը գտնւում է Սերգիևսկայա փողոցի վրա, Բայանդուրովի տանը:

Առաւեւտյան 9 ր. և ապրատ հիւանդներին բժշկանոցի տոմսակով ընդունում է ամէնայն օր, ամէնայն ժամանակ:

Բացի կիրակի օրերից ամէնայն օր առաւօտեան 9—11 ժամը բժշկանոցում լինում է մանկաբարձ կին հիւանդ կանանց ընդունելու համար:

Բժշկանոցի դիրեկտոր Լիսիցեվ:

Ս. Ա. Միխեևի

Տպարան Ա. Ա. Միխելսոնի

Дозволено Цензурою 9 Апрѣля 1880 г. Тифлисъ.

Типографія А. А. Михельсона.

Fonds A.R.A.M

ԻՆՆԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ

ՄՇԱԿ

Տարեկան գինը 10 րուբլի կէս տարեմեջը 6 րուբլի
Առանձին համարները 5 կոպէկով։

Ամէն ինչ պէտք է ուղղել Խմբագրատան անունով։

Յայտարարութիւնները դիմում են Տփղիսում. Редакція „Мшакъ“

Խմբագրատունը բաց է առաւօտեան 10—2 ժամ
(Բացի կիրակի և տօն օրերից)

Յայտարարութիւն ընդունվում է ամէն լեզուով։

Յայտարարութիւնների համար վճարում են
երեսքանչիւր տառին 2 կոպէկ։

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Ներքին տեսութիւն։ Գաբրիել արքեպիսկոպոս Ալվազովսկի։ Բանդերի խնդիրը։ Նամակ Նոր-Նախիջևանից։ Նամակ Աստրախանից։ Նամակ Խարպերդից։ Ներքին լուրեր։—Արտաքին տեսութիւն։ Անգլիա։—Ամերիկա։ Հեռագիրներ։—Յայտարարութիւններ։—Բան առ երգակոն։ Խնդիրք։

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ԳԱԲՐԻԵԼ, ԱՐՔԵՊԻՍԿՈՊՈՍ ԱԼՎԱԶՈՎՍԿԻ

Ներկայ թուի ապրիլի 8-ին, ժամը 4½ կէսօրից յետոյ վախճանվեցաւ Թիֆլիսում Վրաստանի և Իմերեթի հայոց թեմի առաջնորդ Գաբրիել արքեպիսկոպոս Ալվազովսկի։

Հոգևորականների, արհեստների, եպիսկոպոսների կենսագրութիւն գրելը՝ մեր սովորութիւնը չէ։ Եթէ Ալվազովսկի լինէր մեր բոլոր միւս հոգևորականների նման, եթէ նա լինէր միմիայն արհեստ, հոգևոր իշխանութեան վարչական անձն, թեմական առաջնորդ,—մենք կը բաւականանայինք նրա մահվան լուրը միայն յիշելու մեր լրագրի էջերի մէջ։

Բայց Գաբրիել արքեպիսկոպոսը, բացի հոգևորական, բացի եկեղեցական վարչական անձնաւորութիւն լինելուց, նշանաւոր է որպէս ուսումնական, որպէս հայկաբան, որպէս մանկավարժ, որպէս մեր ժամանակակից հայոց կեանքի մէջ գործող անձն, որպէս ոյսրիչ, որպէս մայրենի գրականութեան մէջ անուն ունեցող հեղինակ։

Գաբրիել Ալվազովսկի ծնվել է Թէոդոսիա քաղաքում, Ղրիմի մէջ, 1812 թուին, մայիսի 22-ին։ Նա ծագում էր արդէն երկու դար առաջ Լեհաստանի Գալիցիա գնացած պետերման Ալվազ ազգանունով հայ առհմից։ Թէ նա և Թէ նրա եղբայրը, երևելի նկարիչը, Յովհաննէս Ալվազովսկի, ծնվեցան Թէոդոսիայում, որտեղ նրանց ընտանիքը տեղափոխվեցաւ Գաղիցիայից։ Մեր նշանաւոր նկարիչը իր եղբօրից հինգ տարով փոքր է. նա ծնվեցաւ 1817 թուին։

Դեռ տասն և չորս տարեկան հասակում Գաբրիել Ալվազովսկի ուղարկվեցաւ Վենետիկի Ս. Ղազարի վանքը, որտեղ Մխիթարեանների հայ-կաթոլիկ միաբանութեան ազգեցութեան տակ ընդունեց կաթոլիկ կրօնը, նոյն վանքի մէջ ուսումն ստանալով յետոյ։ Նրա կրօնափոխութիւնը բացատրվում է նրանով, որ մի կողմից նա ունէր մեծ հակումն դէպի կրօնական կոչումը, իսկ միւս կողմից կամենում էր շարունակել ծառայել այն հիմնարկութիւնը, որի հովանաւորութեան ներքոյ նա ստացել էր իր կրթութիւնը, որին պարտական էր իր կրթութեամբ և որի մէջ նա թողը ունեցած այնպիսի նշանաւոր ուսումնական մարդու աշակերտ լինելն ինչպէս Հայր Ալիշանն էր։

Մխիթարեանների միաբանութեան վարպետ գտնվելով, նա իր ընդունակութեան և աշխատասիրութեան շնորհով շատ շուտով նշանակութիւն ստացաւ միաբանութեան մէջ։ Երկար ժամանակ ետրապական և արևելեան լեզուների վարժապետ պաշտօնեան վարելով վանքի մէջ, յետոյ ընդունելով նոյն տեղի փիլիսոփայութեան և աստուածաբանութեան պատասուն պաշտօնը, նա մի և նոյն ժամանակ կատարում էր Լեհ միաբանութեան ընդհանուր քարտուղարի դժուար պաշտօնը և Լեհ մեծ տերի շարունակ հրատարակում էր մի տետրիկ հայերէն լեզուով «Բազմավէպ» անունով, որ ինքն էր հիմնել։ Վերջապէս 1848 թուին միաբանութիւնը նշանակեց Ալվազովսկուն Փարիզի Մուրատեան հայոց դպրոցի դիրեկտոր։

Թէև ուսումնարանական կեանքում ծնված և կրօնափոխ եղած, Ալվազովսկի կաթոլիկութեան մէջ էլ միշտ պահպանում էր ազգային կեանքում սկզբունքները։ Կաթոլիկ ճեպով նա իրան միշտ կուսակից էր յայտնում ազգային կեանքում պրինցիպներին։ Ու երբ նա տեսաւ որ միսիթարեան ուխտը հետզհետէ հեռանալով ազգային-կաթոլիկ կեանքից, հակվում է դէպի լատինականութիւնը, դէպի պապականութիւնը, դէպի բուն անդրալեռնային սկզբունքները, նա թողնց Մուրատեան դպրոցը, հրաժարվեց իր պաշտօնից և միասին Հայ-կաթոլիկ արեղայ, մնաւ 1854 թուին որպէս պատասու Ցարութիւն-բէյի ընտանիքը, որ այդ ժամանակ Փարիզումն էր բնակվում։ Նոյց շատով միսիթարեան ուխտի ներքին կրկպատակութիւնները ընդունեցին հերձուածի կերպարանք։ Չը կարողանալով պահպանել իր դիրքը, որպէս ազատամիտ կաթոլիկ արեղայ, համոզվելով որ այլ ևս այժ չունի ընդդէմ ամբողջ միաբանութեան պահպանել ազգային կաթոլիկութեան գաղափարը, բանի որ ամբողջ միաբանութիւնը, ազգային կաթոլիկ սկզբունքները թողած, բացարձակ ընկնում էր բուն պապականութեան գիրկը, չը կարողանալով, ասում ենք, պահպանել իր ընդունած մաքառման գիրքը,—Ալվազովսկի ամէն լաւ համարեց բոլորովին թողնել կաթոլիկութիւնը և կրկին վերադառնալ հայ-լուսաւորչական եկեղեցուն։

Այդ ժամանակ հայր Ալվազովսկի, հայր Գալֆայեանի և հայր Թէոդորեանի հետ միասին հիմնեցին մի նոր հայոց պարոց Երևանի մէջ, Փարիզից ոչ հեռու, դնելով իւ-

Fonds A.R.A.M

ԽԵՆԹԸ

ԱՐԿԱԾՆԵՐ ՎԵՐՋԻՆ ՌՈՒՍ-ԹՈՒՐՔԱԿԱՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄԻՑ ՀԱՅԱՍՏԱՆՈՒՄ

—

Ի.

Մինչ օդայի մէջ Թօմաս Էֆէնդին և յիսնապետը զբաղված էին իրանց սառնամանական կարգադրութիւններով, դրսում գինուորների մէջ անց էր կենում բոլորովին այլ տեսակ խօսակցութիւն։

—Մահմադ, հարցրեց զանիֆիանների մէկը իր ընկերից,—եթէ գիշերը պատերազմ լինէնք, դու այդ հայի հարսներից որին պիտի ընտրես։

—Ինձ շատ դիւր կեանք այն կարմրաքիչի պատմիկը, պատասխանեց Մահմադը մի առանձին ախորժակով։

—Բայց իմ խելքը տարաւ այն սև աչերով սրտունիկը, խօսեց առաջինը ոչ պակաս ոգևորութեամբ։

Ջինուորները խուզարկութեան ժամանակ, կանանցը մանկլիս, երեխ, ուշադրութիւն էին դարձրել ոչ այնքան իրանց ինդրած առարկաների վրա, որքան Ծերունի խաչօի հարսների վրա։ Կին եղած տեղը մահմեդականը ամէն բան մոռանում է։

Մի քանիսի ուշադրութիւնը գրաւել էին Ծերունու տան հարուստ իրեղէնները։

—Իմ կնիկը գլուխ տարաւ, ասում էր մի ծեր զանիֆիայ,—ամէն օր հանգստութիւն չէ տալիս, միշտ ասում է՝ մի մեծ պղինձ պիտի առնես կաթ տաքցնելու համար։ Այստեղ մէկը տեսայ, իսկ և իսկ նրա ուղածն է, երբ գնալու լինինք, անպատճառ պիտի հետս վեր առնեմ։

Մի մանկահասակ գինուոր ասաց.

—Ես տեսայ մի գեղեցիկ խալիչայ. չատ լաւ է նրա վրա պառկելը կուշտ ուտելուց և խմելուց յետոյ, և ծխել սիրուն կնոջ ձեռքով պատրաստված նարդիլէն։

Ձեր զանիֆիան, որ ասելի անտեսական և կրօնական կէտից էր նայում աւարի վրա, ինչ տեսաւ իրան մի նկատողութիւն անել մանկահասակ գինուորին.

—Այս տեսակ խալիչաները ասելի չտմար է դարձած որպէս ա ջ ջ ա դ ա ?) նամազի համար։ Մի նախանձով և նախապաշարմունքներով լի պատասխան տուաց.

—Ջահմազդ բան է, սգաւորը լինել և այսպիսի սիրուն կնիկներ ունենալ... սգաւորը լինել և այսպիսի հարուստ տուն ունենալ... Մեր տանը մի վալասի կտոր չը կայ, որ երեխաներս դիչերը վրան պառկին։ Գաւուրքը պէտք է մի քրքրված, բարակ գոտի ունենայ կապած մէջքին, որ հազար ժամանակ տասը տեղից կտրատվի...

Ծերունի խաչօի իրեղէնները իրօք մահմեդականի ըերանի առածն է։ Ասելի քան գոտիի հասարութիւնը և նրա չքեղութիւնը հարստութեան և փառքի նշան է։ Հայը, գաւուրը լինելով, մահմեդականի կարծիքով, պէտք է այն աստիճան աղքատ լինի, որ բոլորովին քրքրված և մաչված գոտի ունենայ, որպէսզի, հազալու միջոցին չը դիմանայ և կըտրատվի...։ Հայը սիրուն կնիկներ ունենալու ևս իրաւունք չունի, որովհետև գաւուր է, որովհետև, ինչ որ գեղեցիկ է, ինչ որ լաւ է, պէտք է մահմեդականի անպահանջութիւն լինի...

Ջինուորներից մի քանիսը մտել էին Ծերունու տան դեղեցիկ պարտէզի մէջ, և որպէս արջը կամ խողը բանջարանոցի մէջ, այնպէս ոտնակոխ էին անում, տրորում էին խնամքով մշակված դեղեցիկ ծաղիկները, որոնց համար աշքուն աշխատել էին տանուտէրի հարսները և աղջիկները։ Նրանք բըռնում էին ծառերի ճիւղերից, քարշ էին տալիս, կոտրատում էին պատուղները փաղելու համար. հասածները ուտում էին, իսկ անհասները գցում էին հողի մէջ և կոխ էին տալիս։ Ծերունի խաչօն այդ տեսաւ հեռուից և նրա սիրտը խորին կերպով խոցվեցաւ։ Նա այնքան էր սիրում իր ծառերին, որքան իր զաւակներին։ Նա իր խելացի գլուխը շարժեց և նոյն րոպէում նրա մտքից անցաւ պարսկական վաղեմի առածը, ասելը որ զօրապետը իրլում է այգեպանից մի խնձոր առանց փողի, այն ժամանակ նրա զօրքերը ամբողջ այդին տրմատախիլ կանեն։ Այսպիսի բարբարոսութեան ընդունակ է թուրքը, ով որ գոմի չունի դէպի կենդանի մարդիկ։ Թուրքը ծառ պատուղ կուտէ, իսկ ծառը կոչնչացնէ։ Թուրքը մարդու ձեռքի վատակը կտառնէ, իսկ նրան կը մահացնէ...Թուրքը որպէս անխնայօրէն սպառեց իր երկրում գրտնված անասունները, նոյնպէս անխնայօրէն ոչնչացրեց իր տէրութեան այգադի գեղերը...

Ծերունին նոյն բարբարոսութիւնն էր տեսնում իր տան մէջ, բայց լռում էր։ Նա մտաւ խոհանոցը, ուր կնիկները ճաշ էին պատրաստում. խնդմ մարդ, նա արդէն կայանաւորված էր իր տնում, և իր բանտի մէջ իր պահապաններին ցոյց էր տալիս հիւրասիրութեան սուրբ պարտքը։

—Այդ ինչ մարդիկ են, ինչ էին պատում, ինչ են քանդում մեր տունը, հարցրեց Սառան արտասուալի աչքերով։

—Անտեսած գիտէ... պատասխանեց Ծերունին տխուր կերպով, և պատուիրեց, որ ճաշը չուտանեն։

Կնիկները գտնվում էին մի սարսափելի երկիւղի մէջ։ Նրանք քաշվել և տուն էին մտել գինուորների աչքից հեռու մնալու համար։ Նրանք հասկանում էին, որ մի տարօրինակ բան պէտք է պատահած լինի, որ թուրքերը այժմ այնպէս անպատկառ կերպով էին վարվում իրանց տան հետ։ Մինչև այն օր նրանք չատ անգամ տեսել էին այսպիսի հիւրեր, բայց մինչ Ծերունու տան պատիւը պահպանված էր եղել։

Հայրապետը և Ագօն, որոնք առաւօտեան վարդանի հետ գնացել էին պ. Սալմանին որոնելու, տակաւին չէին վերադարձել։ Ծերունու միտքը դիմներից, դաշտում լսելով թուրքերի անկարգութիւնները, իսկոյն տուն վազեցին։ Նրանք տատիկ կատաղած էին, չ՚թէ թուրքերի դէմ, այլ իրանց անմեղ հօր դէմ։ Սարուկները մինչ տակաւ կողմը վրա են յարձակվում։ Նրանք բռնակալի գործած բարբարոսութիւնները բնական են համարում, բայց մնզադրում են իրանց նման սորուկներին, թէ ինչու նրանք ազատին բարկացրին... Այս պատճառով Ծերունու որդիների իրանց հօր դէմ յայտնած նախատինքներին և յանդիմանութիւններին չափ չը կար։ Նրանք պատասխանում էին իրանց հօրը, թէ ինչու նա թոյլ տուաւ իր տան մէջ այնպիսի վտանգաւոր մարդկերին, որպէս էին վ. արդանը և պ. Սալմանը, և պատրաստ էին գնալ և յայտնել նրանց մէջ Ծերունու տան գտնվելու մասին։ Ծերունին նոյն բարբարոսութիւնն էր տեսնում իր տան մէջ, բայց լռում էր։ Նա մտաւ խոհանոցը, ուր կնիկները ճաշ էին պատրաստում. խնդմ մարդ, նա արդէն կայանաւորված էր իր տնում, և իր բանտի մէջ իր պահապաններին ցոյց էր տալիս հիւրասիրութեան սուրբ պարտքը։

—Այդ ինչ մարդիկ են, ինչ էին պատում, ինչ են քանդում մեր տունը, հարցրեց Սառան արտասուալի աչքերով։

—Անտեսած գիտէ... պատասխանեց Ծերունին տխուր կերպով, և պատուիրեց, որ ճաշը չուտանեն։

Կնիկները գտնվում էին մի սարսափելի երկիւղի մէջ։ Նրանք քաշվել և տուն էին մտել գինուորների աչքից հեռու մնալու համար։ Նրանք հասկանում էին, որ մի տարօրինակ բան պէտք է պատահած լինի, որ թուրքերը այժմ այնպէս անպատկառ կերպով էին վարվում իրանց տան հետ։ Մինչև այն օր նրանք չատ անգամ տեսել էին այսպիսի հիւրեր, բայց մինչ Ծերունու տան պատիւը պահպանված էր եղել։

Հայրապետը և Ագօն, որոնք առաւօտեան վարդանի հետ գնացել էին պ. Սալմանին որոնելու, տակաւին չէին վերադարձել։ Ծերունու միտքը դիմներից, դաշտում լսելով թուրքերի անկարգութիւնները, իսկոյն տուն վազեցին։ Նրանք տատիկ կատաղած էին, չ՚թէ թուրքերի դէմ, այլ իրանց անմեղ հօր դէմ։ Սարուկները մինչ տակաւ կողմը վրա են յարձակվում։ Նրանք բռնակալի գործած բարբարոսութիւնները բնական են համարում, բայց մնզադրում են իրանց նման սորուկներին, թէ ինչու նրանք ազատին բարկացրին... Այս պատճառով Ծերունու որդիների իրանց հօր դէմ յայտնած նախատինքներին և յանդիմանութիւններին չափ չը կար։ Նրանք պատասխանում էին իրանց հօրը, թէ ինչու նա թոյլ տուաւ իր տան մէջ այնպիսի վտանգաւոր մարդկերին, որպէս էին վ. արդանը և պ. Սալմանը, և պատրաստ էին գնալ և յայտնել

Fonds A.R.A.M

ՆՈՐ-ՆԻԿՈՄԻԱՅԻ

Տարի 17-րդ

ԼՈՒՐԵՐ ԱՐՏԱՔԻՆ ԵՎ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՕՐԱԹԵՐԹ

Ամեն Հինգշաբթի առաւօտ կանուխ

Գինը տարեկան 5 ռ., կէսը վեց ամսով 3 ռ., երեք ամսով 2 ռ., մէկ ամսով 1 ռ., Ռուսաստանի ներսը տարեկան 6 ռ., կէսը վեց ամսով 3 ռ., երեք ամսով 2 ռ., մէկ ամսով 1 ռ., Արտասահման տարեկան 8 ռ., կէսը վեց ամսով 4 ռ., երեք ամսով 2 ռ., մէկ ամսով 1 ռ.

Ամեն տեսակ յայտարարութիւններ ընդունւում են տպարանի վարիչ Ա. Ա. Ալամդարեանի մօտ։

Ամեն տեսակ նամակներ, ինչպէս և փոխադրութիւնները պէտք է ուղղել հետևեալ հասցէով։

Редакторъ Новой Никоміи.

Տպարանի վարիչ Ա. Ա. Ալամդարեան։

Տպարանի հասցէն՝ Նոր-Նիկոմիա։

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅՈՑ

(Վերջ)

Ի. Յիշելի Ա. Աղամալեան իւր «Պատմութիւն Հայոց» (Histoire d'Arménie) գրքում ասում է. «Ներսէս Ա. Մեծ, որ նստաւ Հայոց աթոռին 353 թուին, ամենայն ինչ արաւ, որ կարող էր Հայոց ազգը ուղղել դէպի լաւ կեանք։ Նա հաստատեց Հայոց մէջ ուսումնարաններ, որոնց մէջ մանուկները սկսան ուսանել Յունարէն և Ասորերէն լեզուներ։ Ներսէս ինքն էլ ուսուցանում էր նոցա Հայերէն լեզուն։ Նա ստիպեց Հայոց եպիսկոպոսներին, որ նոքա էլ իրանց կողմից հիմնարկեն ուսումնարաններ իրանց թեմերում։ Ներսէս ինքն էլ ճանապարհորդում էր Հայոց գաւառներում, որ տեսնէ, թէ ինչպէս են կատարւում նորա հրամանները։ Ներսէսի ժամանակ Հայոց մէջ շատ ուսումնարաններ հաստատուեցան

Fonds A.R.A.M

Խմբագիր—Հրատարակիչ Ս. ՊԱՐՈՆԵԱՆ

«ՄՇԱԿ» ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ

ԹԱՓԱՌԱԿԱՆ ՀԱՅԵԱՑ ՄԱՏԵՆԱԳԻՐՔ

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ, 8 ապրիլի: Իշխանիկի և բարձրաստիճան ուրիշ անձանց հետ միասին ներկայ էին նաև Ռուսաստանի ներկայացուցիչ Նելիդով, Գերմանիայի ներկայացուցիչ Ռադովից, Ավստրիայի ներկայացուցիչ Հոյոս, Իտալիայի ներկայացուցիչ Ֆե դե Կոստա, Անգլիայի ներկայացուցիչ Ֆրեզեր, Ֆրանսիայի ներկայացուցիչ Ֆուրնիե, Թուրքիայի ներկայացուցիչ Սաֆվեթ փաշա, Հունաստանի ներկայացուցիչ Ռալլի, Սերբիայի ներկայացուցիչ Գրուիչ, Ռումինիայի ներկայացուցիչ Ստրատ, Պարսկաստանի ներկայացուցիչ Մուշիր էդ-Դովլե, Շվեդիայի ներկայացուցիչ Ռոսեն, Դանիմարքայի ներկայացուցիչ Ռասմուսեն, Նիդերլանդների ներկայացուցիչ Գրոլ, Պորտուգալիայի ներկայացուցիչ Ֆերրեիրա, Իսպանիայի ներկայացուցիչ Ֆերնանդես, Շվեյցարիայի ներկայացուցիչ Ռոտ, Բելգիայի ներկայացուցիչ Լամբերմոն, Մեքսիկայի ներկայացուցիչ Ռոմերո, Ամերիկայի Միացեալ Նահանգների ներկայացուցիչ Ուայթ, Չինաստանի ներկայացուցիչ Լի-Ֆան-Յին, Ճապոնիայի ներկայացուցիչ Հարա-Կեյ-Ռո, Պրուսիայի ներկայացուցիչ Ռադովից, Բավարիայի ներկայացուցիչ Ռուդհարտ, Վիրտեմբերգի ներկայացուցիչ Մայեր, Բադենի ներկայացուցիչ Տեյխ, Հեսսենի ներկայացուցիչ Ռոսե, Սաքսոնիայի ներկայացուցիչ Ֆրանկենշտեյն, Մեքլենբուրգի ներկայացուցիչ Ֆոն Բիլոու, Ալզաս-Լոթարինգիայի ներկայացուցիչ Ֆոն Մանտեյֆել, Ռուսաստանի ներկայացուցիչ Ֆոն Ռադովից, Ավստրիայի ներկայացուցիչ Ֆոն

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Վրաստանի և Իմերէթիի Հայոց վիճակային կռնախաւորման կը Յանուցանէ ԹԻՖԼԻՍԻ Հայոց բարեպաշտօն ժողովրդին թէ կարգագրված է ներկայ ամսոյս 12-ին ՇԱԲԱԹ օրը, առաւօտեան 11-րդ ժամին տանել վիճակիս Ի ուր Հանգուցեալ ՍԻՄԱՅԱՆ ԱՒԱԳՆՈՒԹԻՒՆ մարմինը իր բնակարանից Վ. ՆԵՒ ՄԱՑԻ ԵԿԵՂԵՑԻՆ, և հետևեալ օրը յետ պատարագին, որ կը սկսուի առաւօտեան ժ. 11-ից, կատարել Թաղման Հանդիսաւոր նոյն եկեղեցւոյ գերեզմանի:

Իր յատկութիւններով մաքսիմ մասերի, մանաւանդ ոտքի մատների քրտինքից առաջ եկած փուտային ոչնչացնող յատկութեան նկատմամբ,

ԳԱԼՄԱՆԻՆ

անհնարին, ծախսում է ներքոյայր բոլոր մեծ քաղաքների դեղատներում և դրօգիստների մօտ։ Գլխաւոր դէպօ նրանի հնագոյն ֆարմացիի մասին պատասխանատու վ. ԿԱՐՊԻՆԻԱՆՑԻ դեղատան մէջն է գտնվում, վ. արշավայում, Էքէկաօրայի փողոց, № 35։ Գալմանինի մեծ արկղիկը արժէ վաճառվում 50 կօպ., աւելի փոքրը 30 կ.։ Պէտք է ըզգուշանալ նմանողներից։

3—25 (1) Վ. ԿԱՐՊԻՆԻԱՑԻ

ՆԵՐԿԱՅ 1880 ԹՒՈՒՄ ԿԸ ՏՊԱԳՐՒԻ

„ԿԱՅԾԵՐ"

ՎԷՊ ՏԱՃԿԱՍՏԱՆԻ ՀԱՅՈՑ ԿԵՍԱՐԻՑ

ՀԵԳԻՆԱԿՈՒԹԻՒՆ ԸՆԳԻՑԻ

Վէպը բաղկացած կը լինի երկու առանձին հատորներից իւրաքանչիւրը կը բովանդակէ մօտաւորապէս 400 տպագրված երեսներ։ Ամէն մէկ հատորի գինն է 1 ր. 50 կ., իսկ միասին 3 ր.։ Մէկ հատորի համար առանձին առաքագրութիւն չէ ընդունվում։

Առաքագրել կարելի է՝ ԳԻՒՄՈՒՆԵՐՈՒՄ — այն պարոնների մօտ, որոնք բարեհաճել են բաժանորդներ հաւաքել «ԿԱՅԾԵՐԻ» տպագրութեան համար, իսկ ԹԻՖԼԻՍՈՒՄ պէտք է դիմել «ՄԸՇԱԿ» խմբագրատանը Ց. ՄԻՆԱՍԻԱՆՑԻՆ։

Մամուլի տակից դուրս նկատ գօգաթ Բօլի «Առաջին առողջապահութեան գրքոյկի հայերէն թարգմանութիւնը։ Գրքի պահնատը գտնվում է Զաքարիա Գրիգորեանցի Կովկասեան Գրամատուն առջևում։ Գինն է 35 կօպ.

Անանի Քազարեանց և իր որդիքը յայտնում են իրանց յարգելի հաճախորդներին և բարեկամներին, որ յետ զարհուրելի հրդեհի, ապրիլի 12-ին, շաբաթ օր, Հաւլաբարի Ս. Մինաս եկեղեցու մօտ իր սեփական տունը, որտեղից ննջեցեալին կը տանեն Ս. Մինաս եկեղեցին, առաւօտեան 9 ժամին։

ԲԺՇԿԱՆՈՑ

ՀԻՒԱՆԴՆԵՐԻ ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹԻՒՆԸ ԱՌԱՒՒՕՏԵԱՆ 9-ԻՑ ՄԻՆՉԵՒ 1 ԺԱՄԸ։

Երկուշաբթի։ Դավրօնակի կանանց հիւանդ. Գօրալեվիչ Ներքին հ., Բօտխանանց կանանց և երեխաների հ., Քուչաբեանց խիրուրգիական և աչքերի հ., Շտեմբօրակի վիներական և կաշու հ., Բաբայեան ջղային և հոգեկան հ.։

Երեքշաբթի։ Մինկեվիչ խիրուրգիական հ., Վ. զօրօվ վիներական և բուգազի հ., Բէյխ աչքի հ., Բախուտով մանկաբարձական, կանանց և երեխաների հ., Կրաւնօզլեագօվ, Լիսիցեվ և Վերմիշեվ Ներքին հ.։

Չորեքշաբթի։ Լիսիցեվ և Բուգօվակի Ներքին հ., Շտեյմբօրակի վիներական և կաշու. հ., Աստուածատուրօվ կանանց հիւանդութիւնների։

Հինգշաբթի։ Վ. զօրօվ վիներական և բուգազի հ., Բօտխանանց կանանց և երեխաների հ., Լիսիցեվ և Վերմիշեվ Ներքին հ., Քուչաբեանց սիֆիլիսի և վեներական հիւանդների հ.։

Ուրբաթ. Դավրօնակի կանանց հ., Մինկեվիչ խիրուրգիական հ., Կրաւնօզլեագօվ և Լիսիցեվ Ներքին հ., Բաբայեան ջղային և հոգեկան, կանանց և երեխաների հ., Շտեմբօրակի վիներական և կաշու հ., Բաբայեան ջղային և հոգեկան հ.։

Շաբաթ Լիսիցեվ և Վերմիշեվ Ներքին հ., Բաբօվ կուրծքի հ., Եանկօվակի վիներական և կաշու հ.։

Բացի այդ բժիշկ Վ. զօրօվ բժշկանոցի մէջ ընդունում է անվարձ ապրատ հիւանդներին ամենայն օր երեկոյեան 4—6 ժամը։

Բժիշկ Բաբաեվ չորեքշաբթի օրերը առաւօտեան 9-ից մինչև 11 ժամը ընդունում է իր տանը բժշկանոցի հիւանդներին էլէկտրիական բժշկութեան և ներքին հ. համար։ Բնակարանը գտնվում է Սերգիևսկայա փողոցի վրա, Բայանդուրովի տանը։

Առաւոտեան 9 ժամից մինչև 1 ապրատ հիւանդներին բժշկանոցի տանիքով ընդունում է ամենայն օր, ամենայն ժամանակ։

Բացի կիրակի օրերից ամենայն օր առաւօտեան 9—11 ժամը բժշկանոցում լինում է մանկաբարձ կին հիւանդ կանանց ընդունելու համար։

Բժշկանոցի պրիմկաօր Լիսիցեվ։

Վաճառվում է նոր հրատարակված «Ծիածանի Ճամբով» Ֆրէյդունի գրքոյկը պ. Զ. Երիզորեանցի և Կինտօճեանի գրավաճառատներում։ Գրքոյկի գինն է 30 կ., գրատներից յանկացողները կարող են ուղղակի դիմել Գ. Ծովհաննէս Սուզանաճեանցին հետևեալ հասցէով. Тифлисъ. Ивану Артемьевичу Сузанаджіанъ. на Цетхайнской ул. собственый домъ № 13.

Փետրվարի 12-ից ԲԱՑՎԵՑ իչխան ՍՈՒՄԲԱՏՕՎԻ տանը ԿՈՆԴԻՏԷՐԻ և ՀԱՑԱՐԱՐԻ (пекарня) *մագազին «ВАРШАВСКАЯ ПЕКАРНЯ»* վերնագրովը, որտեղ կը վաճառվին զանազան տեսակ խմորեղէններ, նոյնպէս կը վաճառվին զանազան տեսակ կօնֆէտներ արժան գնով. թէ փոքր և թէ մեծ քանակութեամբ ցանկացողները կարող են ստանալ ԻՄ ԳՈՐԾԱՐԱՆԻՑ։ Օտար քաղաքացիք կարող են դիմել հետևեալ հասցէով. СОЛОЛАКИ, ВЪ ВАРШАВСКОЙ ПЕКАРНИ Мартиросу Ахназарову. Պատուէրները կը կատարվին ամենայն ճշդութեամբ, գնորդներին մեծ զիջումն անելով և փոստի ծախսը մեզ վրա առնելով։ Կօնֆիկտների գինը ֆունտը 40 կօպէկից մինչև 1 ր.։

Ա Ր Ժ Ա Կ Ա Ւ Ո Ր

Մ. Ա թանասեանցի ի ներքոյ յիշեալ տպագրութիւնների ամէն մի տպագրութեան ձեռագիր բոլոր օրինակները միասին գնողներին (Թիֆլիս, Ձայոց Վանքի Ա ձ և փոքր փողոցների անկիւնում, տպագրչի սեպհական տանը, № 4|2, բնակարան № 6) կը վաճառուին յետագայ գներով։

1. Ձայկական Պատարագ, երգարան, 8 ծալ, եր. 712 և առանձին 32 եր. այբբենական ցանկ, երկուսը միասին . . . . . 70 կ.

4 Ձաղար օրինակից ձեռնկէ է մօտ հազար օրինակ, մօտ 700 բուբլու։

2. Կանոնաւոր և վայելուչ գրութեան պատմութիւնը և տեսութիւնը, զանազան առանձին յաւելուածներով, 8 ծալ, եր. 274 . . . . . 20 կ.

1200 օրինակից ձեռնկէ է մօտ 700 օրինակ, մօտ 140 բուբլու։

3. Վայելչագրութեան գազափարներ, 4 ծալ, 24 երես։ 6 հազար օրինակից կը լինի ձեռնած մօտ 4 հազար օրին., մօտ 500 բուբլու։ . . . . . 10 կ.

4. Կանոնաւոր մէկ նմոյշ վայելչագրութեան վարժութիւններ, որ տպածի վրա սև թանաքով գրելով, դիւրութեամբ կարելի լինի ուղղել և գեղեցկացնել ուսանողի գրութիւնը։ № 1—№ 5, Հատորակ թղթի գնով, ս. առաջան, կամ 480 թերթը, 4 բուբլի, մօտ 340 առաջ, մօտ 1360 բուբլու։ Թերթը մի կողմից պակաս։

5. Տողաչափներ և տողացանցեր մեծ թաթաղա, 4 երես տպած, 6 հազար օրինակից մօտ 4 հազ. օրինակ կը լինի, մօտ 52 բուբլու, թերթը . . . . . 5 կ.

6. Կօմր ուսուցչապետի և անգղիացւոց Թագաւոր բժշկի խնամատարութիւն երեխայոց, 8 ծալ, եր. 300։ . . . . . 15 կ.

1200 օրինակից մօտ 300 օրինակ կը լինի ձեռնած, մօտ 52 բուբլու։

Մի քանի այլ տպագրութիւններ մօտ 20 բուբլու։

Տպագրողը ինքը բնակվում է Ս. Պետերբուրգ, Знаменская, домъ № 22, кв № 7, на углу Басейной.

ՍԱԼԵԱՆԻՑ նոր ստացվեցաւ ԹԱՐՄ ՀԱՏԻՒԱՒՈՐ **ԹԱՒԻԵԱՐ**։ Ծախվում է Մխիթարեան **ԿԱՄՈՒՐՋԻ** վրա, **ՄԻՐՋՕՎԻ** շինութեան մէջ № 11 և 12, Ս. ՄԻՐՈՒՄՕՎԻ խանութում։

1—6

Յունվարի 31-ին 1880 թ. Նորին Կայսերական Բարձրութիւն Կովկասի Փոխարքան բարեհաճեցաւ հաստատել Թիֆլիսի քննական թեան հայերէն գրքերի հրատարակութեան կանոնագրութիւնը։ Այս քննութիւնը մարտի 9-ին ուներցաւ ընդհանուր ժողով, որը ընտրեց իւր վարչութեան և խմբագրական մասնաժողով։

Այն անձինք, որոնք կը ցանկանան քննութեան անցամ գրաւել, կարող են դիմել քննութեան գանձապահ պարոն Մովսէս Թաւադեանին Թիֆլիսի Ալեւորական բանկայ առաւօտեան 9-ը ժամից մինչև 2 ժամը։ Իսկ այլ և այլ խնդիրներ և տեղեկութիւններ այդ քննութեան մասին տանելու համար պէտք է դիմել քննութեան վարչութեան նախագահ՝ պարոն Արշար Յովհաննիսեանին։ Վարչութեան տեղապահ Ա. Քիշմիշեան։

8—10

Տպագրութեան համար պատրաստ են. «Դօն Կարլոս» (Հետաքննութիւն Ճշմարտութեան) Պէսկօտաի, «Աբրահամ Լինկօլն» սարուքներին պատմած Վիլհելմ Հօֆմանի, և Մօլիէրի «Ամուսնացողներին խրատ» հայերէն թարգմանութիւնները։

Թարգմանվում են Մօլիէրի հետ «Ճարպիկ կամ կեղծաւոր» և «Կեղծ հիւանդ» կատակերգութիւնները։

Անցած փետրվարի 17-ից Նօտարական ակտով վերջացնելով բոլոր գրամական հաշիւները իմ առևտրական ընկերակցութեան վերաբերութեամբ Թիֆլիսի 2-դ գիլդիայի վաճառական ՍԵՐԳԷՑ ԳՐԻԳՕՐԵՎԻՉ ԼԱԶԱՐԵՎԻ հետ, սրանով յայտնում եմ, որ ևթէ մի որ և իցէ մարդու մօտ կը գտնվին ՄԻՆՉԵՒ ՆԵՐԿԱՑ ԹԻՒԸ, իմ անուան տուած տոմսակներ (роспись) մատեաւոր և բանկային վէկսէլներ, և բոլոր ուրիշ պարտամատեաններ և ակտեր, ես անպատճառ եմ համարում և ինձ պարտաւոր չեմ համարում վճարել։

Թիֆլիսի 2-դ գիլդիայի վաճառական ԴԱՆԻԷԼ ԱՐՏ. ԱԼԱՎԵՐԴՕՎ։

Дозволено Цензурою 10 Апрѣля 1880 г. Тифлисъ.

Տպարան Ա. Ա Միխելսոնի

Типографія А. А. Михельсона

Fonds A.R.A.M

ԻՆՆԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ

ՄՇԱԿ

Տարեկան գինը 10 րուբլի կէս տարվանը 6 րուբլի։
Առանձին համարները 3 կոպէկով։

Ընդունվում են մշտական բաժանորդներ Տփղիսում. Редакція „Мшакъ“

Խմբագրատունը բաց է առաւօտեան 10—2 ժամ
(Բացի կիրակի և տան օրերից)

Հայտարարութիւնը ընդունվում է տեղն չեկողով։

Հայտարարութիւնների համար վճարում են
իւրաքանչիւր բառին 2 կոպէկ։

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Մի քանի խօսք Էջմիածնին.—Ներքին տեսութիւն։ Յօդուած սովալուկ հայերու նպատակ Մօսկվայից, Նպատակ Հին-Նախիջևանից, Նպատակ Ռոստովից, Նպատակ Կազանից, Նպատակ Վլադիկավկասից, Նպատակ Ազգաչից։ Ներքին տեսութիւն։—Արտաքին տեսութիւն։ Գերմանիա։ «Graphic» չաթախմիերը հայերի մասին։ Ֆրանսիա.—«Մշակի» հեռագիրներ.—Յայտարարութիւններ։

ՄԻ ԽՕՍՔ ԷՋՄԻԱԾՆԻՆ

Մենք ստացանք Կայսրէդի, Կազրևանդի և Ալաշկերտի հայ հասարակութիւնից մի ուղերձ, բազմաթիւ կնիքներով և առարապրութիւններով, որի մէջ ամենասարսափելի գոյներով նկարագրված է, թէ որպիսի ցաւալի դրութեան մէջ է սովսւսնջ ժողովուրդը յիշեալ գաւառներում, և թէ որպիսի կատարած է անում սովը, որ սպառնում է ամբողջ գաւառների ժողովրդին մի օրհասական վախճան։

Մի և նոյն ուղերձի հետ մեզ ուղարկված են երկու խնդիրների պատճէններ, որոնց մէկը մատուցած է եղել Ա. Եկ. Կաթողիկոսին, իսկ միւսը առաջ բարձր կառավարութեան։ Այդ խնդիրների բովանդակութիւնը սովսւսնջների վերաբերութեամբ մի և նոյն տակալի իրողութիւններն է յիշեցնում, և շտապողի օգնութիւն է խնդրում։

Ի միջի այլոց, սովսւսնջները հարց են առաջարկում, թէ որտեղ մնացին և ինչ եղան այն փողերը, որ պատերազմի ժամանակ ռուսաց հայերը նուիրեցին յանուն ալաշկերտի գաղթականների, և եթէ տակաւին այդ նուէրներից մնացել է մի գումար, այժմ ո՞րտեղ է պահված և ո՞ր օրվայ համար։

Այդ հարցը, այդ պահանջը նոյնքան իրաւացի է, որքան կարևոր է, որքան անհրաժեշտ է։ Ազգաւս և սովսւսնջ ժողովուրդը երեսր դարձրել է դէպի մեզ և աւում է. բարի մարդիկ պիտացին իմ վրա, իմ անունով ողորմութիւն հաւաքեցաւ, և ահա տարիներ անցան, դեռ չեմ առացել այդ փողերը։ Տուեցէք մեր փողերը, տուեցէք, հայց դնենք, որ սովից չը մեռնենք....

Ինչ պէտք է պատասխանել Դա սովեալ մարդու ձայնն է, դա սովեալ մարդու պահանջ է, որ քաղցի կատաղութեան մէջ իր սիրելի զաւակին էլ չէ խնայում... որ օրհասական յուսահատութեամբ մաքառում է մահուան հետ... որ ապասել կարող չէ...

Մեզ յայտնի է, որ պատերազմի ժամանակ Ալաշկերտի գաղթականների անունով հաւաքված նուէրները գումարվում էին երկու հիմնարկութիւնների մէջ. մէկը, Թիֆլիսի մանուածոզովի ձեռքում, միւսը, Էջմիածնի վանքում։ Մեզ յայտնի է նոյնպէս, որ Թիֆլիսի մանուածոզովը իր ձեռքում ունեցած գումարից մասամբ իր ժամանակին ծախսեց յիշեալ գաղթականների վրա, իսկ մնացածի մի մասը անցեալ տարվայ վերջը ուղարկեց նոյն հասարակութեան պէտքերին դործ ածելու, և մի մասն էլ որպէս լսել ենք, յանձնեց «Վարդապետրաց-Ընկերութեան» ընկերութեանը, Ալաշկերտի դաւառում այդ ընկերութեան ջանքով բացված դպրոցի համար դործ ածելու նպատակով։ Այժմ մանուածոզովի ձեռքում փող չէ մնացել։

Ինչ արեց Էջմիածինը։

Էջմիածինը, փողերը իր գանձարանի մէջ դրած, իր յատուկ խոհեմ յուսով, երկար մտածում էր, թէ ինչ պէտք է անել։ Ալաշկերտցի գաղթականները եկան մեր կողմերը, Հիւանդացան, Ջարդվեցան, կոտորվեցան, և մնացածները կրկին յետ դարձան իրանց հայրենիքը։ Այդ փողերը անշարժ մնացին Էջմիածնի գանձարանում։ Նա դեռ մտածում էր.... Ձատերը մինչև անգամ մոռացան այդ փողերի գոյութեան մասին։ Այդ լռադրութիւնը դրժբաղդաբար սուր հետաքրքրութիւն ունի. իր ժամանակին տպում կ բարձրացրեց։ Ընդան սմիանները, տարիներ,—պատասխան չը կայ։ Վերջապէս «Ընտրատ» պաշտօնական ամսագիրը իր համարներից մէկի մէջ բարեհաճեց հրատարակել, որ տալը Ալեռոր նպատակ ունի այդ փողերով մի դպրոց հիմնել Ալաշկերտում։ Դիտողութիւնը բարի էր, միայն դործադրված լինէր։ Այդ ցաւելով պիտի յայտնենք, որ տալը Ալեռոր մինչև այսօր չը կատարեց իր խոստմունքը։ Եւ «Ընտրատի» մէջ անցեալ տարի հրատարակված հաշիւների կարդում մենք գտանք 17,000 րուբլ ալաշկերտցոց փողերը, որոնք տակաւին պահված են Էջմիածնի դանձարանում։ Ո՛ր օրվայ համար, ի՞նչ նպատակով, — յայտնի չէ։

Եւ Էջմիածինը, որ այդպէս է վարվում հասարակութեան նուէրների հետ,—դեռ այսօր նոյն բարեսրտութեամբ ժպտալ մնաց տեսանողներ է բամ անել իր գանձների ձեռքում, որ նորից նուիրատուութիւններ հաւաքեն տաճկաստանի Հայաստանի սովելոց համար...

Այդ Ալաշկերտի գաւառից հասաչանք է լսում. «սրբազան և սրբազնազոյն հայրեր, տուեցէք մեր փողերը, մենք չենք ուզում ձեր դպրոցը և ուսումը. այժմ մեզ հաց է հարկաւոր. մեր զաւակները մեռնում են սովից... Մեր ուսուցչանոցի եղբայրները խոճացին մեզ վրա, մեզ ողորմութիւն ասեցին, փող տուեցին, ինչու էք պահել մեր փողերը...»

Կը լսվին արդեօք այդ հառաչանքները, և արդեօք բանականութիւն կը տրուի նուիրատու հասարակութեանը, Էջմիածնի գանձարանում պահված 17,000 ր. ալաշկերտցոց գումարը սովելոց այժմեան պահանջին ծառայեցնելով։

Յ. Մ.

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՅՕԴՈՒԱԾ ՍՈՎԱԼՈՒԿ ՀԱՅԵՐԻ

Ունենալով անփոխան նոր շատ պատկերներ, որոնց դեռ ևս հասարակութիւնը չէ տեսել և ցանկանալով ծանօթացնել հասարակութիւնը տեղական նկարիչների և նրանց աշակերտների հեղինակութիւններին հետ, ևս նորից կարճ ժամանակով բաց եմ անում նրկարչական պատկերահանդէսը յօգուտ սովալուկ հայերին, մատչը 20 կոպէկով։ Ինդրում եմ բոլոր նկարիչներին և նրանց աշակերտներին, նոյնպէս և այն անձանց, որոնք ունեն լաւ պատկերներ, մեծ և փոքր արձաններ, կամ ուրիշ նկարչական հեղինակութիւններ, չը մերժել և մասնակցել այդ բարի գործին, ուղարկելով այդ առարկաները պատկերահանդէսը մինչև ապրիլի 15-ը։ Նկարիչներ կօգնեն, Զանիօվսկու և այս գործին համակրող պ. պ. Վ. Ն. Վերեշչագինին, Ա. Ա. Կօրզանովին, իշ. Ն. Ի. Ամատունու, Ա. Լ. Խարազովին, Ե. Բ. Տէր-Ազատուրովին շնորհիւ ևս արդէն բաւական շատ պատկերներ եմ ձեռք բերել։ Բացի հին և նոր յայտնի արհեստաւորներից, պատկերահանդէսի մէջ կը լինեն հետևեալ ուսուցչների բնագիրները. Բրիլլովի, Այվազովսկու, Լագօրիօ, Տրուտովսկու, Ֆիլիպովի, Բացկովի, Բօգոլիուբովի, Պրիմացիի, Զանիօվսկու կովկասեան տեսարանները և Կօլչինի պատկերները։ Առարկաների ապահովութեան համար պատկերահանդէսը պահապան ունի։ Պատկերահանդէսը դռնից դուրս դանվում է Գօլովինսկի փողոցի վրա, Շիօևի տանը, Վեռոլիի լուսանկարի կողքին, մի և նոյն սանդուղքով։ Պատկերահանդէսը պատկերներ ընդունելու համար բաց է ամեն օր առաւօտեան 9 ժամից մինչև երեկոյեան 6 ժամը։ Յոյս ունեմ, որ ինչպէս նկարիչները և նկարչութեան ուսուցիչները, ուսուցիչները, տեսուչները, դիմանկարների տեսուչները և դիրեկտորները, իշխանութիւն ունեցող անձինք և տեղական ինտիզենցիան չեն մերժի օգնել ինձ այդ օգտակար և բարձր գործը կատարելու համար։ Այդ գործի հետաքրքրները և հաշիւները իր ժամանակին կը հրատարակեմ լրագրների մէջ։ Պատկերահանդէսի բացման օրվայ մասին կը յայտնվի լրագրների մէջ։

Ա. Միրզոեվ

ՆԱՄԱԿ ՄՕՍԿՎԱՅԻՑ

Մարտի 18-ին

Վերջապէս մարտի 9-ին կայացաւ Լազարեան ճեմարանի դահլիճներում այն երաժշտական երեկոն յօգուտ վանեցոց, որի մասին ես արդէն ձեզ գրած եմ և որը պէտք է լինէր փետրվարի 28-ին Ս. Վարդանանց տօնի օրը։ Պէտք է ասել, որ երաժշտական-դրամատիկական երեկոն դարձաւ միայն խիստ երաժշտական առանց դրամատիկական մասնի. որպէս և փոխանակ Վարդանանց տօնի օրը լինելու յետաձգվեցաւ մինչև մեծ պաս—մի փոփոխութիւն, որ գործ դրվեցաւ կօնցերտի վարչութենից բոլորովին անկախ և հակառակ նորա կամքին—ձշմարիտ է, ցաւալի է, որ չը կարողացաւ իրագործել կօնցերտի նախկին ծրագիրը—երաժշտական-դրամատիական մի հայկական երեկոյ, որ Մօսկվայում դեռ երբէք չէ եղած. բայց այսուհետ միխիթարականը այն է, որ Մօսկվայի հայ հասարակութիւնը, բացի մի երկու պարոններից, որոնք իրանց անփոյթութեամբ միշտ պատրաստ են արգելք լինել ամեն մի հասարակօգուտ ձեռնարկութեան և տրամադրել այս կամ այն գործի վրա, որ սկսած էր առանց նրանց անմիջական թոյլատուութեան և հրամանի... միխիթարականը, ասում եմ, այս դէպքում այն է, որ հասարակութիւնը՝ ինչպէս և միշտ, մեծ համակրութեամբ ընդունեց երաժշտական երեկոն. միւս կողմից՝ այդ երեկոյի նպատակը իրագործվեցաւ անակնկալ յաջողութեամբ—մի հանդամանք, որ մեր պնդատոր հոգուն էր և մասնաւորը։

Այժմ մի քանի խօսք բուն կօնցերտի մասին։ Բացի տեղացի արժանապատիւ հայր Սուրէնեանցից, որ երաժշտական երեկոյի սկզբնաւորուն է՝ առանձին համակրութիւն ցոյց առ[illegible]

Fonds A.R.A.M

ՆԱՄԱԿ ՀԱՅՈՑ ԱՇԽԱՐՀԻ

— Թղթակ. 27-ին

Մայրաքաղաքիս մի քանի բնիկ տարեկ չէ կատարյալ անտարբերությամբ ու ծանրությամբ ընդունել այն լուրը, որ ամեն տարի մեր մեջ է գալիս ու մեզ հետ ձմեռում է մի ուրիշ ազգ, որ մեզ համարյա ոչ մի բանով չի նմանում, որ ունի իր առանձին լեզուն, իր սովորությունները, իր հագուստը, իր ուրախությունները, իր տխրությունները, իր սովորական ուտելիքները, իր խմելիքները, իր ծխելու ձևը, իր ամուսնության կերպը, իր հարսանիքները, իր թաղումները, իր ուրախ երգերը, իր տխուր երգերը, իր պարերը, իր նվագարանները, իր ծիսական երգերը, իր ժողովրդական հեքիաթները, իր առածները, իր ասացվածքները, իր հանելուկները, իր ծիսական խոսքերը, իր կենդանական ոճը, իր ոճաբանությունը, իր տաղաչափությունը, իր ոտանավորի ձևերը, իր ոտանավորի չափերը, իր ոտանավորի կշիռները, իր ոտանավորի հանգերը, իր ոտանավորի տողերի բաժանումները, իր ոտանավորի տողերի կազմությունները, իր ոտանավորի տողերի կառուցվածքները, իր ոտանավորի տողերի ոճերը, իր ոտանավորի տողերի ձևերը, իր ոտանավորի տողերի տեսակները, իր ոտանավորի տողերի տիպերը, իր ոտանավորի տողերի դասակարգությունները, իր ոտանավորի տողերի ընդհանուր կազմությունը, իր ոտանավորի տողերի ընդհանուր կառուցվածքը, իր ոտանավորի տողերի ընդհանուր ոճերը, իր ոտանավորի տողերի ընդհանուր ձևերը, իր ոտանավորի տողերի ընդհանուր տեսակները, իր ոտանավորի տողերի ընդհանուր տիպերը, իր ոտանավորի տողերի ընդհանուր

ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹՅՈՒՆ

ՊԵՏԱԿԱՆ

«ՄՇԱԿ» լուսանցքում ենք տպագրում ստորև բերված հայտարարությունը.

Ներքոստորագրյալ հրատարակիչ-խմբագիրս հայտնում եմ, որ ես ինձ վրա եմ վերցնում «Մշակ» թերթի հրատարակության հոգսը, որ մինչև այժմ կրում էր Գրիգոր Արծրունի անունը։ Ես ինձ վրա եմ վերցնում նաև թերթի պարտքերի մարումը։ Ես հուսով եմ, որ ինձ կհաջողվի ամենայն ջանասիրությամբ կատարել իմ պարտականությունները

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՒՆՆԵՐ

Վրաստանի և Իմերէթիի Հայոց վիճակային կռնսիստորիան կը ծանուցանէ Թիֆլիսի Հայոցդի բարեգաշտան ժողովրդին թէ՝ կարդադրված է ներկայ ամսոյս 12-ին ՇԱԲԱԹ օրը, առաւօտեան 11-րդ ժամին տանիլ վիճակիս Ի ուէր Հանգուցեալ ՍԻՐԱՁԱՆ ԱՒԱՁՆՈՐԴԻ մարդիկը իր բնակարանէից ՎԱՆՔԻ ՄԱՏՐՈՆԱԿԱՆԻՆ, և հետևեալ օրը յետ պատարագին, որ կը սկսուի առաւօտեան ժ. 11-էն, կատարել թաղման Հանդիսքը նոյն եկեղեցւոյ գաւթին։

Պ. ԱՒԱՄԵԱՆԸ յանկանում է ԴԵՒԱՓՈՒԹԵԱՆ և գոյների բազապրութեամբ ՆԿԱՐՉՈՒԹԵԱՆ դասեր տալ։ Պայմանները մասին կարելի է նրա հետ խօսել նրա բնակարանում, Ծօղովինակի ՝պրօսպեկտի վրայ, Մուխրանովի տանը, Կլուբի տակ, առաւօտները 10—12 ժամ, և երեկոները 5—8 ժամ։ Դասերը կարող է տալ թէ իր բնակարանում և յանկացողների տները այցելելով։ Նոյնպէս ընդունում է պրոտուէրներ ԿԵՆԴԱՆԱԳԻՐՔՆԵՐ նկարելու համար։

10—10

ՆԵՐԿԱՅ 1880 ԹՒՈՒՄ ԿԸ ՏՊԱԳՐՒԻ

„ԿԱՑԾԵՐ“

ՎԷՊ ՏԱՃԿԱՍՏԱՆԻ ՀԱՑՈՑ ԿԵԱՆՔԻՑ

ՀԵՂԻՆԱԿՈՒԹԻՒՆ ԸՆԴՓԻ

Վէպը բաղկացած կը լինի երկու առանձին հատորներից իւրաքանչիւրը կը բովանդակէ մօտաւորապէս 400 տպագրված երեսներ Ընդհ մէկ հատորի գինն է 1 ր. 50 կ., իսկ փոստին 3 ր։ Մէկ հատորի համար առանձին առորագրութիւն չէ ընդունվում։

Առորագրվել կարելի է ԴԻՒՐՕՆԵՐՈՒՄ այն պարոնների մօտ, որոնք բարեհաճել են բաժանորդներ հաւաքել «ԿԱՑԾԵՐԻ» տպագրութեան համար, իսկ ԹԻՖԼԻՍՈՒՄ պէտք է դիմել «Մրշակի» խմբագրատունը Յ. ՄԻՆՂՈՒՐ-ՅԱԿՈՒՆԵՆՑԻՆ։

Մամուլի տակից դուրս եկաւ գօտաւոր Բօկի «Ուսումն առողջապահութեան» դրքոյկի հայերէն թարգմանութիւնը։ Դրքի պահեստը գտնվում է Զաքարիա Դրիզորեանցի Կովկասեան Գրավաճառանոցում։ Գինն է 35 կօպ.

ՄԻ ՎԱՐԺՈՒՀԻ, որ վկայական ունի և պատկ ՌՈՒՍԱՑ, ՖՐԱՆՍԻԵՐԷՆ և ԳԵՐՄԱՆԵՐԷՆ լեզուները, գտաւ է տալիս Հասցէն կամէնդանտական փողոց, տուն Շահմուրատովի № 23։

3—4 (2)

Դուրս եկաւ մամուլի տակից և ծախվում է թէ ԿՆՏՐՕՆԱԿԱՆ և թէ Զ. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆԻ գրավաճառանոցներում և ապ. Մատուրեանի խանութում «ՔՆՐԹՈՒԱԾՔ և ԹԱՐԳՄԱՆՈՒԹԻՒՆՔ, ապ. Ն. ԱՊԱՄԵԱՆԻ, հրատարակութիւն Ս. Արծրունւոյ։ Գիրքը բաղկացած է 243 ԵՐԵԱՆԵՐԻՑ։ Գինն է 1 ր. 25 կ.։

4—5

ԹԻՖԼԻՍԻ ԱՒԵՏԱՐԱՆԱՆ ՎԱՐԺՈՒԹԻՒՆԸ յայտնում է I և II դիւղիսի վաճառականներին, որ 1) ներկայ ապրիլի 24-ին առաւօտեան 11 ժամին, առևտրական Վարչութեան բնակարանի մէջ Ագաբէգովի (Խատանովի) տանը պէտք է լինեն Առևտրական Վարչութեան պաշտօնէական անձանց ընտրութիւնները։ Պէտք է ընտրվին մի նախագահ, նախագահի մի ընկեր և երկու անդամներ։ 2) որ ընտրութիւնների մասնակցելու իրաւունք ունեն անպայման վաճառականները (յօդ. 84 առևտրական իրաւունքի հարկերի պօլօժենիայի), բայց անձինքներից, որոնք ընդհանրապէս իրաւունք չունեն ընտրութիւնների մասնակցելու, օրինակ 25 տարեկան հասակին չը հասածները, յանցանքների պատճառով դատաստանին ենթարկվածները և այլն։

2—3

Մ ի ն կ ե վ ի չ խմբագրական հ., Կ ր ա ս ն օ գ լ ե ա ղ օ վ և Լ ի ս ի ց կ ի վ ներքին հ., Բ ա խ ա ե ա տ օ վ մանկաբարձական, կանանց և ե ր ե խ ա ն ե ր ի հ., Շ ա հ է մ ր օ ր ա կ ի և Ա ա վ ա ծ ա ա ե ա ե ր օ վ վիներական և կաշու հ., Բ ա բ ա յ է վ ջղային և ներքին հ.։

Շ ա բ ա թ Լ ի ս ի ց կ ի վ և Վ ե ր մ ի շ ե վ ներքին հ., Բ ա բ օ վ կուրծքի հ., Ե ա ն կ օ վ ս կ ի վիներական և կաշու հ.։

Բացի այդ բժիշկ Վ. կ օ ր օ վ բժշկանոցի մէջ ընդունում է անվարձ ապրատ հիւանդներին ամենայն օր երեկոյեան 4—6 ժամը։

Բժիշկ Բ ա բ ա ե վ չորեքշաբթի օրերը առաւօտեան 9-ից մինչև 11 ժամը ընդունում է իր տանը բժշկանոցի հիւանդներին էլէկտրեական բժշկութեան և ներքին հ. համար։ Բնակարանը գտնվում է Սերգիևսկայա փողոցի վրա, Բայանդուրովի տները։

Առանձնապէս Օ ր ր ե ս ա ապրատ հիւանդներին բժշկանոցի տանտիկոջ բնակարանում է ամենայն օր, ամենայն ժամանակ։

Բացի կիրակի օրերից ամենայն օր առաւօտեան 9—11 ժամը բժշկանոցում լինում է մանկաբարձական հին հիւանդ կանանց ընդունելու համար։

Բժշկանոցի գլխաւոր Վ. կ ր ի ց կ ի։

ԹԻՖԼԻՍԻ ՀԱՍԱՐԱԿԱՑ ՎԱՐԺՈՒԹԻՒՆԸ

Հիւանդների ընդունելութիւնը առաւօտեան 9-ից մինչև 1 ժամը։

Ե ր կ ո ւ շ ա բ թ ի. Գ ա վ ր օ ն ս կ ի կանանց հիւանդ. Գ օ ր ա լ ե վ ի չ ներքին հ., Բ օ տ կ ի ն ս կ ա ն ց կանանց և երեխաների հ., Բ ե ւ չ ա բ ե ա ն ց խորուրդական և աչքերի հ., Շ ա հ մ ր օ ր ա կ ի վիներական և կաշու հ., Բ ա բ ա յ է ա ն ջղային և հոգեկան հ.։

Ե ր ե ք շ ա բ թ ի. Մ ի ն կ ե վ ի չ խորուրդական հ., Կ. կ օ ր օ վ վիներական և բազապի հ., Բ է յ ս աչքի հ., Բ ա խ ո ւ ա ո վ մանկաբարձական, կանանց և երեխաների հ., Կ ր ա ս ն օ գ լ ե ա պ օ վ, Լ ի ս ի ց կ ի վ և Վ. ե ր մ ի շ ե վ ներքին հ.։

Չ ո ր ե ք շ ա բ թ ի. Լ ի ս ի ց կ ի վ և Բ ու կ օ վ ս կ ի ներքին հ., Շ ա հ է մ ր օ ր ա կ ի վիներական և կաշու հ., Ա ա վ ա ծ ա ա ե ա ե ր օ վ կանանց հիւանդութիւնների հ.։

Հ ի ն գ շ ա բ թ ի. Կ. կ օ ր օ վ վիներական և բազապի հ., Բ օ տ կ ի ն ս կ ա ն ց կանանց և երեխաների հ., Լ ի ս ի ց կ ի վ և Վ. ե ր մ ի շ ե վ ներքին հ., Բ ե ւ չ ա բ ե ա ն ց սիֆիլիսի և սեռական օրգանների հ.։

Ո ւ ր բ ա թ ի. Գ ա վ ր օ ն ս կ ի կանանց հ., Կ ր ա ս ն օ գ լ ե ա պ օ վ և Լ ի ս ի ց կ ի վ ներքին հ., Բ ա խ ո ւ ա ո վ մանկաբարձական, կանանց և երեխաների հ., Շ ա հ է մ ր օ ր ա կ ի և Ա ա վ ա ծ ա ա ե ա ե ր օ վ վիներական և կաշու հ., Բ ա բ ա յ է վ ջղային և ներքին հ.։

Շ ա բ ա թ Լ ի ս ի ց կ ի վ և Վ. ե ր մ ի շ ե վ ներքին հ., Բ ա բ օ վ կուրծքի հ., Ե ա ն կ օ վ ս կ ի վիներական և կաշու հ.։

Բացի այդ բժիշկ Վ. կ օ ր օ վ բժշկանոցի մէջ ընդունում է անվարձ ապրատ հիւանդներին ամենայն օր երեկոյեան 4—6 ժամը։

Բժիշկ Բ ա բ ա ե վ չորեքշաբթի օրերը առաւօտեան 9-ից մինչև 11 ժամը ընդունում է իր տանը բժշկանոցի հիւանդներին էլէկտրեական բժշկութեան և ներքին հ. համար։ Բնակարանը գտնվում է Սերգիևսկայա փողոցի վրա, Բայանդուրովի տները։

Առանձնապէս Օ ր ր ե ս ա ապրատ հիւանդներին բժշկանոցի տանտիկոջ բնակարանում է ամենայն օր, ամենայն ժամանակ։

Բացի կիրակի օրերից ամենայն օր առաւօտեան 9—11 ժամը բժշկանոցում լինում է մանկաբարձական հին հիւանդ կանանց ընդունելու համար։

Բժշկանոցի գլխաւոր Լ ի ս ի ց կ ի։

Վաճառվում է նոր հրատարակված «Յիսնամի Ճաւիղ» Ֆրէյդունի դրքոյկը պ. Զ. Դրիզորեանցի և Կենտրոնական գրավաճառանոցներում։ Դրքոյկի Գինն է 30 կ., գաւառներից յանկացողները կարող են ուղղակի դիմել պ. Յովհաննէս Սուքիասեանցին հետևեալ հասցէով. Тифлисъ. Ивану Артемьевичу Сузанаджіанъ. на Петхайнской ул. собственый домъ № 13.

Փետրվարի 12-ից ԲԱՑՎԱԾ խնամն ՍՈՒՄԲԱՏՕՎԻ տանը ԿՕՆԴԻՏԵՐԻ և ՀԱՑԱՐԱՐԻ (пекарня) մազազին «ВАРШАВСКАЯ ПЕКАРНЯ» վերնագրովը, որտեղ կը վաճառվին զանազան տեսակ խմորեղէններ, նոյնպէս կը վաճառվին զանազան տեսակ կօնֆէտներ արժան գնով. Թէ փոքր և թէ մեծ քանակութեամբ յանկացողները կարող են առանել ԻՄ ԳՈՐԾԱՆԻՑ. Օտար քաղաքացիք կարող են դիմել հետևեալ հասցէով. СОЛОЛАКИ, ВЪ ВАРШАВСКОЙ ПЕКАРНИ Мартиросу Ахназарову. Գաւառէներները կը կատարվին ամենայն ճշդութեամբ, գնողներին մեծ զիջումն անելով և փոստի ծախսը մեզ վրա առնելով. կօնֆէկտների գինը ֆունտը 40 կօպէկից մինչև 1 ր.։

ՄԻ ՎԱՐԺՈՒՀԻ, որ վ. ԿԱՑԱՆ ունի և խնամում է ԹՈՒՄԱՑ, ՖՐԱՆՍԻԵՐԷՆ են ԳԵՐՄԱՆԵՐԷՆ լեզուները ԴԱՍԵՐ Լ տիսում։ Հասցէն ԿԱՄԵՆԴԱՆՏԱԿԱՅԱ փողոց, տուն ՇԱԽՄՈՒՐԱԴՕՎԻ, № 23։

3—4 (2)

ՍԱԼԵԱՆԻՑ նոր ատացվեցաւ ԹԱՐՄ ՀԱՏԻԿԱՒՈՐ ԽԱԻԵԱՐ։ Ծախվում է Մխիթարեան ԿԱՄՈՒՐՋԻ վրա, ՄԻՐՋՕԵՎԻ շինութեան մէջ № 11 և 12, Ա. ՄԻՐՈՒՄՕՎԻ խանութում։

2—6

Յունվարի 31-ին 1880 թ. Նորին Կայսերական Բարձրութիւն Կովկասի Փոխարքան բարեհաճեցաւ հաստատել «Թիֆլիսի բնակրաւթեան հայերէն դրքերի հրատարակութեան կանոնադրութիւնը։ Այս ընկերութիւնը մարտի 9-ին ունեցաւ բնդհանուր ժողով, որը ընտրեց իւր վարչութեան և խմբագրական մասնաժողով։

Այն անձինքը, որոնք կը ցանկանան ընկերութեան անդամ գրուել, կարող են դիմել ընկերութեան գանձապահ պարոն Մովսէս Թաւադեանին Թիֆլիսի Առևտրական բանկում առաւօտեան 9-ը ժամից մինչև 2 ժամը։ Իսկ այլ և այլ խնդիրներ և տեղեկութիւններ այդ ընկերութեան մասին ստանալու համար պէտք է դիմել ընկերութեան վարչութեան նախագահ պարոն Աբգար Յովհաննիսեանին։ Վարչութեան առաջնադիր Ա. Փիլիպեան։

9—10

Տպագրութեան համար պատրաստ են «Դօն Կարլոս» (հետաքննութիւն Ճշմարտութեան) Պրէսկօտտի, «Արքայի լինկօլն» սրուկներին ազատող Վիլհելմ Հօֆմանի, և Մօլիէրի «Ամուսնացողներին խրատ» հայ թարգմանութիւնները։

Թարգմանվում են Մօլիէրի հետ «Տարտիֆ կամ կեղծաւոր» և «Կեղծ հիւանդ» կատակերգութիւնները։

Անցած փետրվարի 17-ից հօտարական ակտով վերջացնելով բոլոր դրամական հաշիւները իմ առևտրական ընկերակցութեան վերաբերութեամբ Թիֆլիսի 2-դ գիլդիայի վաճառական ՍԵՐԳԷՅ ԳՐԻԳՕՐԵՎԻՉ ԼԱԶԱՐԵՎԻ հետ, սրանով յայտնում եմ, որ եթէ մի որ և իցէ մարդու մօտ կը գտնվեն ՄԻՆՉԵՒ ՆԵՐԿԱՅ ԹԻՒԸ, իմ անունն առած առմանիներ (росписки) մատնաւոր և բանկային վէկսէլներ, և բոլոր ուրիշ պարտամարհանիներ և ակտեր, ես անվաւեր եմ համարում և ինձ պարտաւոր չեմ համարում վճարել։

Թիֆլիսի 2-դ գիլդիայի վաճառական ԳԵՒԼ. ԱՐՏ. ԱԼԱՎԵՐԴՕՎ։

Дозволено Цензурою 11 Апрѣля 1880 г. Тифлисъ. Տպարան Ա. Ա. Մխիթարեանց Типографія А. А. Шаликова

Fonds ARAM

Fonds A.R.A.M

ԱՐԱՐՉԱԿԱՆ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԵՂԱՓՈԽԱԿԱՆ ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

ՅԱՌՂԱՆԴ

Ի.

—

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԵՂԱՓՈԽԱԿԱՆ ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Ե՛վ պատճառները օդտակար չէին մեր գործունէութեան ընթացքին, եւ՛ ոչ ալ մեր ներքին կազմակերպութիւնը։ Ամէն ինչ կը պահանջէր, որ մենք ալ մեր կարգին ձեռնարկենք մեր գործունէութեան ընդարձակման։

Ահա այդ նպատակին համար էր, որ մենք ստիպուեցանք ստեղծել մեր կազմակերպութեան ներկայացուցչութիւնը Պարսկաստանի մէջ։ Ներկայացուցչութեան մը գոյութիւնը Պարսկաստանի մէջ մեզ համար անհրաժեշտ էր, որովհետեւ հոն կը գտնուէին մեր գործունէութեան ամենէն կարեւոր կեդրոնները

Fonds A.R.A.M

Լ'ասի, որ ես ոչինչ չեմ ուզում ասել ձեզ, որ չկարողանամ ասել, եթե ինձ հարցնեք։

Fonds A.R.A.M

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՏԵՍՈՒԹՅՈՒՆ

ՊԱՏՄՎԱԾՔ

Ֆիլոսֆիկի վիպակագրած ու ինքնատիպ ձևով շինած պատմվածքները, ո՛չ միայն իրենց ընտրած նիւթերով, այլև մանաւանդ իրենց ոճով ու պատկերացումներով, ամենայն հաւանականութեամբ, պիտի գրաւեն ընթերցասէր հասարակութեան ուշադրութիւնը։ Ֆիլոսֆիկ ունի իր ուրոյն ոճը, որ ինքնին մի նորութիւն է մեր գրականութեան մէջ։ Ֆիլոսֆիկ ունի իր ուրոյն աշխարհայեացքը, որ ինքնին մի նորութիւն է մեր գրականութեան մէջ։ Ֆիլոսֆիկ ունի իր ուրոյն նիւթերը, որ ինքնին մի նորութիւն է մեր գրականութեան մէջ։ Ֆիլոսֆիկ ունի իր ուրոյն հերոսները, որ ինքնին մի նորութիւն է մեր գրականութեան մէջ։ Ֆիլոսֆիկ ունի իր ուրոյն ոճը

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ԹԻՖԼԻՍ քաղաքում ՍԱՂԻ վրա գտնուած Գ. ՄԻՐՋՈՅԵՎԻ նոր ՇԻՆՈՒԹԻԱՆ հանգիստ, նախկին կենաց ՄՈՒԽՐԱՆՍԿՈՅ անուանված ԿԱՐԱՎԱՆՍԱՐԱՅՈՒՄ, որ պատկանում է այժմ էլ սեպհականութիւն Գ. ԳԻՈՐԳ ԱՋԻՋԵՆՑԻՆԵՎ Գ. ՅԱԿՈԲ ՂԱՋԱՐԵԱՆՑԻՆ, որոնց վաճառի է վարձով ՅԱՐՄԱՐԱՒՈՐ ՍՏԵՆԱԿՆԵՐ օտար քաղաքացի երեւելի ՎԱՃԱՌԱԿԱՆՆԵՐԻՆ, ցանկացողք կարող են լինել այժմ բանականացուցիչ վարձով:—

1—3 (2)

Գ. ԱԴԱՄԵԱՆԸ ցանկանում է ԴՊԱՏՐՈՒԹԵԱՆ և դպրոցի բազապրութեամբ ՆԿԱՐՉՈՒԹԵԱՆ գաւառ տալ: Պայմանների մասին կարելի է նրա հետ խօսել նրա բնակարանում, Գօլօվինսկի պրօսպեկտի վրա, Մոսկովսկոյ տանը, Կաբրի տակ, աւտոտոնները 10—12 ժամ, և երեկոները 5—8 ժամ: Գաւառը կարող է ապ էժ իր բնակարանում և ցանկացողների անունը այցելելով: Նշանակ է պատուէրներ կենդանաբիրների նկարելու համար:

10—10

ՆԵՐԿԱՅ 1880 ԹՒՈՒՄ ԿԸ ՏՊԱԳՐՎԻ

„ԿԱՅԾԵՐ“

ՎԷՊ ՏԱՃԿԱՍՏԱՆԻ ՀԱՅՈՑ ԿԵԱՆՔԻՑ

ԵՒ ԻՆԱԿՈՒԹԻՒՆ ՐՈՍԻՅԻ

Վէպը բաղկացած կը լինի երկու առանձին հատորներից իւրաքանչիւրը կը բովանդակէ մօտաւորապէս 400 տպագրուած երեսներ: Ընդն մէկ հատորի գինն է 1 ր. 50 կ., իսկ միասին 3 ր.: Մէկ հատորի համար առանձին առորագրութիւն չէ ընդունւում: Առորագրել կարելի է ԳԱՒԱՌՆԵՐՈՒՄ այն պարոնների մօտ, որոնք բարեհաճել են բաժանորդներ հաւաքել «ԿԱՅԾԵՐԻ» տպագրութեան համար, իսկ ԹԻՖԼԻՍՈՒՄ պէտք է դիմել «Մշակի» խմբագրատունը Ց. ՄԻՆՏՈՒՐ-ՅԱԿՈՒԲՅԱՆՑԻՆ:

Մառելի տակից գտա հնամաշ Բօկի «Մատեան առողջապահութեան» դրքոյկի հայկէն թարգմանութիւնը: Գրքի պատկառ գտնւում է Զաքարիա Երիցեանի Սուվասեան Դրամատունում: Գինն է 35 կոպ.

ՄԻ ՎԱՐԺՈՒՀԻ, որ վկայական ունի և գիտէ ՌՈՒՍԱՑ, ՖՐԱՆՍԻԶԵՆ և ԳԵՐՄԱՆԵՐԷՆ լեզուները, գտաք է տալիս: Հասցէն կամենողները կարող են իմանալ փողոց, տուն Շահումեանցի № 23:

3—4 (2)

Գտած նկատ մատուլի տակից և ՈՒԽՎԱԾ է ԹՒ 1 ԿԵՆՏՐՕՆԱԿԱՆ և ԹՒ 2. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆՑԻ գրավաճառանոցներում և պ. Մատուբեանի խանութում «ՔԵՐԹՈՒՈՒԱԾՔ և ԹԱՐԳՄԱՆՈՒԹԻՒՆՔ, պ. Ն. ԱԴԱՄԵԱՆՑԻ, հրատարակութիւն Ս. Աբծրունեաց: Գիրքը բաղկացած է 243 ԵՐԵՍՆԵՐԻՑ: Գինն է 1 ր. 25 կ.:

4—5

ԹԻՖԼԻՍԻ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆԸ յայտնում է I և II գլխաւոր վաճառականներին, որ 1) Ներկայ ապրիլի 24-ին առաւօտեան 11 ժամին, առեւտրական վարչութեան բնակարանի մէջ Ադարկօվի (Խատմանօվի) առնը պէտք է լինեն Առեւտրական վարչութեան ԳԱՆՁԱՊԱՀԱՆ ԱՆՁԱՆՑ ընտրութիւնները: Պէտք է ընտրին մի ՆԱԽԱԳԱՀ, նախագահի մի ԸՆԿԵՐ և երկու ԱՆԴԱՄՆԵՐ: 2) որ ընտրութիւնների մասնակցելու իրաւունք ունեն ամենայն վաճառականներ (յօդ. 84 առեւտրական իրաւունքի հարկերի պաշտօնեաներ), բացի անձնաւորներից, որոնք ընդհանրապէս իրաւունք չունեն ընտրական իրաւունքներ ստանալու, օրինակ 25 տարեկան հասակին չը հասածները, յանցաւորներ և ցանկացողների անունը այցելելով: Նշանակ է պատուէրներ կենդանաբիրների նկարելու համար:

10—10

Վաճառւում է նոր հրատարակած «Ծխախոտի Տաւիղ» Ֆրէյդունի գրքոյկը պ. Զ. Երիզոբանցի և կենսաբանական զրամաճառանոցներում: Գրքոյկի գինն է 30 կ., գաւառներից յանկացողները կարող են ուղարկի դիմել Գ. Յովհաննէս Սուզանաճանցին հետեւեալ հասցէով. Тифлисъ. Ивану Артемьевичу Сузанаджіанъ. на Петхайнской ул. собственый домъ № 13.

Գ ո ւ բ ա կ ա ւ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԵՐԻԵՐ

ԳԱՇՆԱԿԻ ՀԱՄԱՐ ԵՐԻՑՅԱԼՈՒԹԵԱՄԲ

Զայնագրութիւն և հրատարակութիւն Յովհաննէս Սուզանաճանցի: Իւրաքանչիւր օրինակի գինն է մէկ րուբլի: Վաճառւում է յօգուտ Վանայ տաճառանդների Թիֆլիսի բոլոր երաժշտական մագազիններում: Գումարը կարող առնողներին դիջաւոր կը լինի: Օտարագաղարները դարձեալ դիմում են հեռահաս Հասգէով. Въ Тифлисъ Ивану Артемьевичу Сузанаджянъ, на Петхайнской улицѣ, собственный домъ № 13. Յանկացողները առանց միասին և «Զինանոցի Տաւիղ» երգարանը, պէտք է ուղարկին մէկ րուբլի և երեսուն կոպ.:

Փետրուարի 12-ից ԲԱՑՎԱԾ իշխան ՍՈՒՄԲԱՏՕՎԻ տանը ԿՕՆԴԻՏԵՐԻ և ՀԱՑԱՐԱՐԻ (пекарня) մագազին «ВАРШАВСКАЯ ПЕКАРНЯ» վերնագրովը, որտեղ կը վաճառվին զանազան տեսակ խմորեղէններ, նոյնպէս կը վաճառվին զանազան տեսակ կօնֆէտներ արժան գնով, թէ փոքր և թէ մեծ քանակութեամբ յանկացողները կարող են առնել ԻՄ ԳՈՐՄԱՐԱՆԻՑ: Օտար քաղաքացիք կարող են դիմել հետեւեալ հասցէով. СОЛОЛАКИ, ВЪ ВАРШАВСКОЙ ПЕКАРНИ Мартиросу Ахназарову. Գաւառներից կը կատարվին ամենայն ճշդութեամբ, գնողներին մեծ դիջումն անելով և փոստի ծախքը մեզ վրա առնելով. կօնֆէկտների գինը փունջը 40 կոպէկից մինչև 1 ր.:

Օրերումս գտած նկատ մատուլի տակից և վաճառվում են Ջ. Գ. Բ ր ի գ օ ր ե ա ն ց ի կովկ. գրավաճառանոցում:

1. Ը գ ա մ ե ա ն—քերթուածք և թարգմանութիւնք. Տփխս 1880 թ. գինն է 1 ր. 25 կ.:

2. Գ օ կ ա օ ր Ք օ կ—Ի առումն առողջապահութեան Տփ., 80 թ. — 35 կ.:

3. Ֆ ր է յ գ օ ւ ն—Տաւիղ յիսնագլխ Տփ. 80 թ. — 30 կ.:

4. Գ ո ւ կ ա ս ե ա ն ց—ընդհանուր պատմութիւն հայոց զպրոցների համար, հ. ա. Տփ. 80 թ. — 80 կ.:

5. Գ ա մ ա ռ-Ք ա թ պ ա յ — մանկական երգեր 80 թ. առկազմ — 15 կ.:

6. Կոյնը կազմած — 25 կ.:

7. Աիւվիս փէլլիքօր Հիմնիսացին փրանկիկէ (Ֆրանչէսկա դա Ռիմինի). Դասական ողբ անչէսկան, Լ. Հօֆարգիի աս Իտալիան. Տաւիղեայ ձեռը. Ը. Մ. Ե. Պ. Տփ. 80 թ. գին է — 70 կ.:

9—10

ՍԱԼԵԱՆՑԻՑ նոր առագիցատ ԹԱՐՄ ՀԱՏԻԿԱՒՈՐ ԹՈՒՂԵԱՐ: Մատիսում է Մելքսէթեան ԿԱՄՈՒՐՋԻ վրա, ՄԻՐՋՈՅԵՎԻ շինութեան մէջ № 11 և 12, Ա. ՄԻՐՈՒՄՕՎԻ հանութեամբ:

2—6

Յունուարի 31-ին 1880 թ. Նորին Կայսերական Բարձրութիւն Մոսկուայի Փոստարքան բարեհաճեցաւ հաստատել թիֆլիսի բնակիչ Հայկ Բեկի Գրքերի հրատարակութեան կանոնադրութիւնը: Այս բնակութիւնը մարտի 9-ին ունեցաւ բնդհանուր ժողով, որը ընտրեց իւր վարչութեան և խմբագրական մասնաժողով:

Այն անձինք, որոնք կը ցանկանան ընկերութեան անդամ գրուել, կարող են դիմել ընկերութեան գանձապահ պարոն Մովսէս Թաւադեանին Թիֆլիսի Առևտրական բանկում առաւօտեան 9-ը ժամից մինչև 2 ժամը: Իսկ այլ և այլ բնդհրներ և տեղեկութիւններ այդ ընկերութեան մասին առանձու համար պէտք է դիմել ընկերութեան վարչութեան նախագահ պարոն Արշար Յովհաննիսեանին: Վարչութեան առնադպիր Ա. Գիշմիշեան:

9—10

Տպագրութեան համար պատրաստ են. «Դօն Կարլոս» (հետաքննութիւն Ջումարաւթեան) Պրէսկօտի, «Աբրահամ Լինկօլն» սարուհներին աղաւոց Վիլհելմ Հօֆմանի, և Մօլիէրի «Անմաս նացողներին թարգ. հայ թարգմանութիւնները:

Թարգմանում են Մօլիէրի հետ ՅԱրթիֆ կամ կեղծաւորը և «Կեղծ հիւանդ» կատակերգութիւնները:

Անցած փետրուարի 17-ից նօտարական ակտով վերջացնելով բոլոր պրամական հաշիւները իմ առևտրական ընկերակցութեան վերաբերութեամբ Թիֆլիսի 2-գ դպրոցի վաճառական ՍԵՐԳԵՅ ԳՐԻԳՕՐԵՎԻՉ ԼԱԶԱՐԵՎԻ հետ, սրանով յայտնում եմ, որ ես էլ ինչ մի օր և իմ մարդու մօտ կը գանվին ՄԻՆԶՈՒՆ ՆԵՐԿԱՅ ԹԻՒԸ, իմ նրան տուած տոմսակներ (роспись) մասնաւոր և բանկային վէկսէլներ, և բոլոր ուրիշ պարտաւորագրական ակտեր, ես անուավեր եմ համարում և ինձ պարտաւոր չեմ համարում վճարել:

Թիֆլիսի 2-գ դպրոցի վաճառական ԳԱՆԻԷԼ ԱՐՏ. ԱԼԱՎԵՐԴՕՎ:

Дозволено Цензурою 14 Апрѣля 1880 г. Тифлисъ.

Տպարան Ա. Ա. Միխելսոնի

Типографія А. А. Михельсона

Fonds A.R.A.M

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑ

Երեսփոխանական ընտրությունների մասին

Ինչպես հայտնի է մեր ընթերցողներին, Ռուսաստանի կառավարությունը հրամայեց ընտրել Երեսփոխաններ Ռուսաստանի հայ գաղթականության համար։ Ընտրությունները պիտի կատարվեին Ս. Էջմիածնում։ Ընտրողների թիվը հասնում է 3 հազարի։

Ընտրությունները պիտի կատարվեին Ապրիլ 10-ին, բայց ուշացան մինչև Մայիս 6-ը։

Ընտրությունների ուշացման պատճառը հետևյալն է։ Ռուսաստանի կառավարությունը հրամայեց, որ ընտրությունները կատարվին ոչ թե ընդհանուր քվեարկությամբ, այլ ընտրողները նախ ընտրեն 3 հոգի, որոնք ընտրվելու իրավունք ունենան։ Այդ 3 հոգիներից միայն մեկը պիտի ընտրվի Երեսփոխան։

Ընտրողների ցուցակները պատրաստելու համար հրամայեցին, որ ամեն գավառում կազմվի հատուկ հանձնաժողով։ Այդ հանձնաժողովները պիտի կազմվեին գավառական պետերի նախագահությամբ։ Ընտրողների ցուցակները պիտի կազմվեին ըստ ազգությունների։ Ամեն ազգություն պիտի ունենար իր առանձին ցուցակը։ Ընտրողների ցուցակները պիտի կազմվեին ըստ ազգությունների, որպեսզի ամեն ազգություն ունենա իր ներկայացուցիչները։

Ընտրողների ցուցակները պատրաստելու համար հրամայեցին, որ ամեն գավառում կազմվի հատուկ հանձնաժողով։ Այդ հանձնաժողովները պիտի կազմվեին գավառական պետերի նախագահությամբ։ Ընտրողների ցուցակները պիտի կազմվեին ըստ ազգությունների, որպեսզի ամեն ազգություն ունենա իր ներկայացուցիչները։

Ընտրողների ցուցակները պատրաստելու համար հրամայեցին, որ ամեն գավառում կազմվի հատուկ հանձնաժողով։ Այդ հանձնաժողովները պիտի կազմվեին գավառական պետերի նախագահությամբ։ Ընտրողների ցուցակները պիտի կազմվեին ըստ ազգությունների, որպեսզի ամեն ազգություն ունենա իր ներկայացուցիչները։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑ

Երեսփոխանական ընտրությունների մասին

Ինչպես հայտնի է մեր ընթերցողներին, Ռուսաստանի կառավարությունը հրամայեց ընտրել Երեսփոխաններ Ռուսաստանի հայ գաղթականության համար։ Ընտրությունները պիտի կատարվեին Ս. Էջմիածնում։ Ընտրողների թիվը հասնում է 3 հազարի։

Ընտրությունները պիտի կատարվեին Ապրիլ 10-ին, բայց ուշացան մինչև Մայիս 6-ը։

Ընտրողների ցուցակները պատրաստելու համար հրամայեցին, որ ամեն գավառում կազմվի հատուկ հանձնաժողով։ Այդ հանձնաժողովները պիտի կազմվեին գավառական պետերի նախագահությամբ։ Ընտրողների ցուցակները պիտի կազմվեին ըստ ազգությունների, որպեսզի ամեն ազգություն ունենա իր ներկայացուցիչները։

Ընտրողների ցուցակները պատրաստելու համար հրամայեցին, որ ամեն գավառում կազմվի հատուկ հանձնաժողով։ Այդ հանձնաժողովները պիտի կազմվեին գավառական պետերի նախագահությամբ։ Ընտրողների ցուցակները պիտի կազմվեին ըստ ազգությունների, որպեսզի ամեն ազգություն ունենա իր ներկայացուցիչները։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑ

Երեսփոխանական ընտրությունների մասին

Ինչպես հայտնի է մեր ընթերցողներին, Ռուսաստանի կառավարությունը հրամայեց ընտրել Երեսփոխաններ Ռուսաստանի հայ գաղթականության համար։ Ընտրությունները պիտի կատարվեին Ս. Էջմիածնում։ Ընտրողների թիվը հասնում է 3 հազարի։

Ընտրությունները պիտի կատարվեին Ապրիլ 10-ին, բայց ուշացան մինչև Մայիս 6-ը։

Ընտրողների ցուցակները պատրաստելու համար հրամայեցին, որ ամեն գավառում կազմվի հատուկ հանձնաժողով։ Այդ հանձնաժողովները պիտի կազմվեին գավառական պետերի նախագահությամբ։ Ընտրողների ցուցակները պիտի կազմվեին ըստ ազգությունների, որպեսզի ամեն ազգություն ունենա իր ներկայացուցիչները։

Ընտրողների ցուցակները պատրաստելու համար հրամայեցին, որ ամեն գավառում կազմվի հատուկ հանձնաժողով։ Այդ հանձնաժողովները պիտի կազմվեին գավառական պետերի նախագահությամբ։ Ընտրողների ցուցակները պիտի կազմվեին ըստ ազգությունների, որպեսզի ամեն ազգություն ունենա իր ներկայացուցիչները։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑ

Երեսփոխանական ընտրությունների մասին

Ինչպես հայտնի է մեր ընթերցողներին, Ռուսաստանի կառավարությունը հրամայեց ընտրել Երեսփոխաններ Ռուսաստանի հայ գաղթականության համար։ Ընտրությունները պիտի կատարվեին Ս. Էջմիածնում։ Ընտրողների թիվը հասնում է 3 հազարի։

Ընտրությունները պիտի կատարվեին Ապրիլ 10-ին, բայց ուշացան մինչև Մայիս 6-ը։

Ընտրողների ցուցակները պատրաստելու համար հրամայեցին, որ ամեն գավառում կազմվի հատուկ հանձնաժողով։ Այդ հանձնաժողովները պիտի կազմվեին գավառական պետերի նախագահությամբ։ Ընտրողների ցուցակները պիտի կազմվեին ըստ ազգությունների, որպեսզի ամեն ազգություն ունենա իր ներկայացուցիչները։

Ընտրողների ցուցակները պատրաստելու համար հրամայեցին, որ ամեն գավառում կազմվի հատուկ հանձնաժողով։ Այդ հանձնաժողովները պիտի կազմվեին գավառական պետերի նախագահությամբ։ Ընտրողների ցուցակները պիտի կազմվեին ըստ ազգությունների, որպեսզի ամեն ազգություն ունենա իր ներկայացուցիչները։

№ 64 Ապրիլ 16 (28) 1880 Ապրիլ 16 (28) № 64

ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՆԴԵՍ

Տարեկան գին 10 ռուբլի կես տարեկան 6 ռուբ։
Առանձին համարը 3 կոպեկ։

Ի խմբագրություն պիտի ուղարկվի ամեն ինչ, որ վերաբերում է թերթին։

(Առանց ստորագրության նամակները ուշադրության չեն արժանանում)

Տպագրվում է ամեն կիրակի և տոն օրերին

(Հայերեն և ռուսերեն տառերով 10—2 հատ)

Հայերեն և ռուսերեն տառերով տպագրություններ ընդունվում են միայն Ս. Էջմիածնի տպարանում։

Fonds A.R.A.M

ԱՄՓՈՓԻ

Ամենայն ինչ ի ժամանակի իւր լաւ է։

Ամենայն ինչ ի ժամանակի իւր լաւ է։

Ամենայն ինչ ի ժամանակի իւր լաւ է։

ԼՈՒՐԵՐ ԼՈՒՐԵՐ

Ղ.ՈՒԻԼՅԱՄՍ ՀԵՆՐԻ ՎԱՐԴԱՊԵՏ ՀԱՅՈՑ

Մեզ հասել են, որ Ղ. ՈՒԻԼՅԱՄՍ ՀԵՆՐԻ վարդապետ Հայոց Ամերիկայի թեմի առաջնորդ, Արևելյան Նահանգների հոգևոր հովիվ, Ամերիկայի Միացյալ Նահանգների Նոր Ջուղայի Ս. Ամենափրկիչ վանքի միաբան եւ Ս. Էջմիածնի Մայր Աթոռի ներկայացուցիչ, Ամերիկայի Միացյալ Նահանգներում Հայոց Ազգային Առաջնորդարանի Կենտրոնական Խորհրդի նախագահ

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՒՒՆՆԵՐ

Ց ԹԻՖԼԻՍ քաղաքում ՍԱՂԻ վրա գտնուած Գ. ՄԻՐՋՈԵՎԻ նոր ՇԻՆՈՒԹԻՒՆ Հանդէպ, նախկին կենաց ՄՈՒԽՐԱՆԱԿԻՈՑ անուանեալ ԿԱՐԱՎԱՆՍԱՐԱՑՈՒՄ, որ պատկանում է այժմ իւ սեպհականութիւն Գ. ԳԼՈՒԽ ԱԶԻՆՋԵՑԻՆԵՒ Գ. ՅԱԿՈԲ ՂԱԶԱՐԵԱՆՑԻՆ, սոքա ունին է վարձով ՅԱՐՄԱՐԱԻՈՐ ՍՆՆԵԱԿՆԵՐ օտար քաղաքացի երթեւեկ ՎԱՃԱՌԱԿԱՆՆԵՐԻՆ, ցանկացողք կարող են իմանալ յոյժ բաւականացուցիչ վարձով:—

2—3 (2)

Գ. ԱԴԱՄԵԱՆԸ ցանկանում է ԴՆԱԴՐՈՒԹԵԱՆ և գոյների բազապրութեամբ ՆԿԱՐՉԻՒԹԵԱՆ դասեր տալ: Պայմանների մասին կարելի է նրա հետ խօսել նրա բնակարանում, Թօլօվինեան պրօսպէկտի վրայ, Մուխրանեան տանը, Կլուբի տակ, առաւօտեան 10—12 ժամ, և երեկոները 5—8 ժամ: Դասերը կարող է տալ թէ իր բնակարանում և ցանկացողների տները այցելելով: Նոյնպէս ընդունում է պատուէրներ ԿՆՈՒԱՆԱՒԻՐՆԵՐ նկարելու համար:

10—10

ՆԵՐԿԱՅ 1880 ԹՒՈՒՄ ԿԸ ՏՊԱԳՐՎԻ

„ԿԱՅԾԵՐ“

ՎԷՊ ՏԱՃԿԱՍՏԱՆԻ ՀԱՅՈՑ ԿԵԱՆՔԻՑ

Հետինակութիւն ԸՆԳՓԻ

Վէպը բաղկացած կը լինի երկու առանձին հատորներից իւրաքանչիւրը կը բովանդակէ մօտաւորապէս 400 տպագրված երեսներ: Ամեն մէկ հատորի գինն է 1 ր. 50 կ., իսկ միասին 3 ր.: Մէկ հատորի համար առանձին ստորագրութիւն չէ ընդունվում:

Ստորագրվել կարելի է ԳԱԻՈՆԵՐՈՒՄ այն պարոնների մօտ, որոնք բարեհաճել են բաժանորդներ հաւաքել «ԿԱՅԾԵՐԻ» տպագրութեան համար, իսկ ԹԻՖԼԻՍՈՒՄ պէտք է դիմել «Մշակի» խմբագրատունը Յ. ՄԻՆԼԻՒՐ-ՅԱԿՈԲԵԱՆԻՆ:

Մամուլի տակից դուրս եկաւ գեղեցիկ Բսկի ուսումն առողջապահութեան դրքոյկի հայկին թարգմանութիւնը: Դրքի պահեստը գտնվում է Զաքարիա Երիցեանցի Կովկասեան Գրավաճառանոցում: Գինն է 35 կոպ.

ՄԻ ՎԱՐԺՈՒՀԻ, որ վկայական ունի և պիտէ ՌՈՒՍԱՑ, ՖՐԱՆՍԻԶԵՐԷՆ և ԳԵՐՄԱՆԵՐԷՆ լեզուները, գտեր է տալիս: Հասցէն կամենողները կարող են տեսնել փոդոց, տուն Շախմուրատովի № 23:

3—4 (2)

Գտեր եկաւ մամուլի տակից և ՆՈՎՈՒՄ է ԹԷ ԿԵՆՏՐՕՆԱԿԱՆ և ԹԷ Չ. ԳՐԻԳՕՐԵԱՆի գրավաճառանոցներում և պ. Մատուբատեանի խանութում «ՔՈՐԹՈՒԱՆՔ և ԹԱՐԳՄԱՆՈՒԹԻՒՆՔ, պ. Ն. ԱԴԱՄԵԱՆի, հրատարակութիւն Ս. Ազծրունեայ: Դիրքը բազկացած է 243 ԵՐԵՍՆԵՐԻՑ: Գինն է 1 ր. 25 կ.:

4—5

ԹԻՖԼԻՍԻ ԱՒԻՏՐԱԿԱՆ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆԸ յայտնում է I և II գիլդիայի վաճառականներին, որ 1) ներկայ ապրիլի 24-ին առաւօտեան 11 ժամին, առևտրական Վարչութեան բնակարանի մէջ Ազարէգովի (Խատմանովի) տանը պէտք է լինեն Առևտրական Վարչութեան ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ԱՆՁԱՆՑ ընտրութիւնները: Պէտք է ընտրվին մի ՆԱԽԱԳԱՀ, նախագահի մի ԸՆԿԵՐ և երկու ԱՆԴԱՄՆԵՐ: 2) որ ընտրութիւններին մասնակցելու իրաւունք ունեն տեղացի վաճառականները (յօդ. 84 առևտրական իրաւունքի հարկերի պօլօժենիայի), բացի անձինքներից, որոնք ընդհանրապէս իրաւունք չունեն ընտրելու մասնակցել, օրինակ 25 տարեկան հասակին չը հասածները, յանցանքների պատճառով դատապարտին ենթարկվածները և այլն:

2—3

Մ. Մ իանտարեանցի ի ներքոյ յիշեալ տպագրութիւնների ամեն մի տպագրութեան մեացած բոլոր օրինակները վաճառին գնողներին (Թիֆլիս, Հայոց Վանքի Մեծ և Փոքր փողոցների անկիւնում, տպագրոլի սեպհական տանը, № 42, բնակարան № 6) կը վաճառուին յետագայ գներով:

1. Հայկական Պատարագ, երգարան, 8 ծալ, եր. 712 և առանձին 32 եր. այբբենական ցանկ, երկուսը միասին . . . . . 70 կ.

4 Հազար օրինակից մեացել է մօտ հազար օրինակ, մօտ 700 րուբլու:

2. Կանոնաւոր և վայելուչ գրութեան պատմութիւնը, գանազան առանձին յաւելուածներով, 8 ծալ. եր. 274 . . . . . 20 կ.

1200 օրինակից մեում է մօտ 700 օրինակ, մօտ 140 րուբլու:

3. Վայելչագրութեան գաղափարներ, 4 ծալ. 24 երես: 6 հազար օրինակից կը լինի մեացած մօտ 4 հազար օրին., մօտ 500 րուբլու: . . . . . 10 կ.

4. Վարժանք վերանով տպած վայելչագրութեան վարժութիւններ, որ տպածի վրա ևս թանաքով գրելով, դիւրութեամբ կարելի լինի ուղղել և գեղեցկացնել ուսանողի գրութիւնը: № 1—№ 5. Հաստատ թղթի գնով, ս. առօպան, կամ 480 թերթը, 4 րուբլի, մօտ 340 առօպ, մօտ 1360 րուբլու: Թերթը մի կողմից պակաս:

5. Տողաշարներ և առդացանքներ մեծ թաւպագ, 4 երես տպած, 6 հազար օրինակից մօտ 4 հազ. օրինակ կը լինի, մօտ 52 րուբլու, թերթը . . . . . 5 կ.

6. Կօմբ ուսուցչապետի և անգղիացւոց թագուհու բժշկի խնամատարութիւն երեխայոց, 8 ծալ, եր 300: . . . . . 15 կ.

1200 օրինակից մօտ 300 օրինակ կը լինի մեացած, մօտ 52 րուբլու:

Մի քանի այլ տպագրութիւններ մօտ 20 րուբլու:

Կարելի է դիմել Պ. Պետերբուրգ, Знаменская, домъ № 22, кв № 7, на углу Васейной.

Վաճառվում է նոր հրատարակված «Յիսնամեայ Տաւիղ» Ֆրէյդունի դրքույկը պ. Զ. Բրիգորեանցի և Կիսարծական գրավաճառանոցներում: Դրքոյկի գինն է 30 կ., գտանելոյ տանկացողները կարող են ուղղակի դիմել Զ. Բ. Հ. Ս. Հասցէով. Тифлисъ. Ивану Артемьевичу Сузанаджіанъ. на Петхайнской ул. собственый домъ № 13.

Դուբան եկաւ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԵՐԳԵՐ

ԴԱՇՆԱԿԻ ՀԱՄԱՐ ԵՐԳԵՑՈՂՈՒԹԵԱՄԲ

Զայնագրութիւն և հրատարակութիւն Յովհաննէս Սուքիասեանցի: Իւրաքանչիւր օրինակի գինն է մէկ րուբլի: Վաճառվում է յօգուտ Վանայ ազատասիրների Թիֆլիսի բոլոր երաժշտական մագազիններում: Դուռ-բաղ առևտրական վրայ կը լինի: Օտարազգացիք գիմում են հետևեալ հասցէով. Въ Тифлисъ. Ивану Артемьевичу Сузанаджянъ, на Петхайнской улицѣ, собственный домъ № 13. Անկացողները ստանալ միասին և «Ցիսնամեայ Տաւիղ» երգարանը, պէտք է ուղարկին մէկ րուբլ երեսուն կոպ.:

Փետրվարի 12-ից ՐԱՑՎԵՑ իչխան ՍՈՒՄԲԱՏՕՎԻ տանը ԿՕՆԴԻՏԻՐԻ և ՀԱՑԱՐԱՐԻ (пекарня) մագազին «ВАРШАВСКАЯ ПЕКАРНЯ» վերնագրովը, որտեղ կը վաճառվին զանազան տեսակ խմորեղէններ, նոյնպէս կը վաճառվին զանազան տեսակ կօնֆէտներ արժան գնով: Թէ փոքր և թէ մեծ քանակութեամբ կանկացողները կարող են ստանալ ԻՄ ԳՈՐԾԱՐԱՆԻՑ: Օտար քաղաքացիք կարող են դիմել ետ ստանալ հասցէով. СОЛОЛАКИ, ВЪ ВАРШАВСКОЙ ПЕКАРНИ Мартиросу Ахназарову. Պատուէրները կը կատարվին ամենայն հնդութեամբ, գնորդներին մեծ պիջուն անելով և փոստի ծախսը մեզ վրա առնելով: Կոնֆիկանների գինը ֆունտը 40 կոպէկից մինչև 1 ր.:

Օրերումս գտեր եկան մամուլի տակից և վաճառվում են Ս. Կիրպոռեանցի Կովկասեան գրավաճառանոցում:

1. Ադամեան—քերթուածք և թարգմանութիւնք. Տփեխս 1880 թ. գինն է 1 ր. 25 կ.:

2. Վօկատօր Նօկ—Ա սոմն առաջնատարութեան Տփ., 80 թ. — 35 կ.:

3. Ֆրէյդուն—Տաւիղ յիսնամեայ Տփ. 80 թ. — 30 կ.:

4. Ղուկասեանց—ընդհանուր պատմութիւն հայոց գպրոցների համար, հ. ա. Տփ. 80 թ. — 80 կ.:

5. Ադամեան-Քաթիպայ — մանկական երգեր 80 թ. անկազմ — 15 կ.:

6. Նոյնը կազմած — 25 կ.:

7. Սիլվիո Փելլիքօր Հնդիմիացին փրանկիսկէ (Ֆրանչէսկա դա Ռիմինի). Դանտէի նոր անգլիական, Լեօթարդիի առ Իտալիան. Տաղերոյ ձերը. Ը. Մ. Ե. Պ. Տփ. 80 թ. գինը է — 70 կ.:

9—10

ՍԱԼԵԱՆԻՑ նոր առտվիճաս ԹԱՐՄ ՀԱՏԻԿԱՒՈՐ ԽԱՒԵԱՐ: Ծախվում է Մի-քայելեան ԿԱՄՈՒՐՋԻ վրա, ՄԻՐՋՈԵՎԻ շինութեան մէջ № 11 և 12, Ա. ՄԻՐՈՒՄՈՎԻ խանութում:

2—6

ՎԵՐՋՆԱԿԱՆ ՎԱՃԱՌՈՒՄՆ
(РАСПРОДАЖА)

ՎԵՐՋԻՆ ԵԻ ԱՄԵՆԱՒԺԱՆ ԳՆԵՐՈՎ

ՏՂԱՄԱՐԻԿԱՆՑ ՊԱՏՐԱՍՏ ՇՈՐԵՐԻ

ԹԻՖԼԻՍՈՒՄ ՄԻՐԱՑԵԼԵԱՆ ԿԱՄՈՒՐՋԻ ՎՐԱ

ՆԱՄԻԲԵԱՆԻ ՄԱԳԱԶԻՆՈՒՄ

Տրիկօթ առաձգայ պալտօ .	10	ր. և աւելի
Փաղկաթի ձեռք շորը	10	ր. —
Վիգոնի	15	ր. —
Սև սերտուկի	25	ր. —
Տրիկօթ գոյնաւոր փարտիքը . .	3	ր. —
Սև փարտիքը	7	ր. —
Որթի ժակետ	8	ր. —
Առաւօտեայ ժակետ	8	ր. —
Երեխայոց տրիկօթ գլեսաը 2 մինչև 14 տարեկան	3	ր. —
Թալմաներ	12	ր. —
Պարտսպնի գլեսաներ	5	ր. —

Նոյն տեղ ծախվում են կանանց և տղամարդկանց շապիկներ, կալսոններ, կանանց կօշիկներ, նոյնպէս գլխարկներ, կտաւէ մանժէտներ, թևերիներ, թաշկինակներ, ձեռնոցներ, սպենիւարներ և ժիլետներ:

1—10

Տպագրութեան համար պատրաստ են. «Թօն Կոլլաս» (Հետաքննութեան ենթարկութեան) Պրէսկօտտի, «Վերջին աորուկներին ազատողն Վիլհելմ Հօֆմանի, և Մօլիէրի «Մոլորեցուցիչները» թարգմանութիւնները:

Թարգմանվում են Մօլիէրի հետևեալ կատակերգութիւնները:

Անցած փետրվարի 17-ից նօտարական ակտով վերջացնելով բոլոր գրամական հաշիւները իմ առևտրական ընկերակցութեան վերաբերութեամբ Թիֆլիսի 2-դ գիլդիայի վաճառական ՍԵՐԳԷՑ ԳՐԻԳՕՐԵՎԻՉ ԼԱԶԱՐԵՎԻ հետ, սրանով յայտնում եմ, որ եթէ մի որ և իցէ մարդու մօտ կը գտնվին ՄԻՆՉԵՒ ՆԵՐԿԱՑ ԹԻՒԸ, իմ երան տուած տոմսակները (роспись) մանաւանդ և բանկային վէկսէլներ, և բոլոր ուրիշ պարտաւորհաներ և ակտեր, ես անեավեր եմ համարում և ինձ պարտաւոր չեմ համարում վճարել:

Թիֆլիսի 2-դ գիլդիայի վաճառական ԴԱՆԻԷԼ ԱՐՏ. ԱԼԱՎԵՐԴՕՎ:

Дозволено Цензурою 15 Апрѣля 1880 г. Тифлисъ.

Տպարան Ա. Ա Միխելսոնի

Типографія А. А. Михельсона.

Fonds A.R.A.M

№ 65 Ապրիլի 17 (29) **1880** Ապրիլի 17 (29) № 65

ԻՆՆԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ

ՄԵՂՈՒ

Տարեկան գինը 10 րուբլի, կէս տարվանը 6 րուբլի
Առանձին համարը 5 կոպէկով։

Թղթակցութիւնները պիտի ուղղուին խմբագրատան անունով։

Յաճախորդագրութիւնք ընդունվում են Տփղիսում. Редакція „Мшакъ“

Խմբագրատունը բաց է առաւօտեան 10—2 ժամ
(Մացի կիրակի և տան օրերից)

Յաճախորդագրութիւնն ընդունվում է տան լեցուով։

Յայտարարութիւնների համար վճարում են
իւրաքանչիւր բառին 2 կոպէկ։

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Քաղաքական մտածմունքները.—Ներքին տեսութիւն։ Մի ուրախալի լուր Ս. Պետերբուրգից։ Նամակ Ախալցխայից։ Նամակ Ախալցխայից։ Նամակ Աստրախանից։ Նամակ Նոր-Բայազէտից։ Նամակ Խրատչրին։ Նոր-Նախիջևան։—Արտաքին տեսութիւն։ Անգլիա։ Ֆրանսիա։—Թատրոն։ — Յայտարարութիւններ։ — Բանալի բառերի կ. Պօլսի մանաւանդ տեղեկութիւնների։

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՄՏԱԾՄՈՒՆՔՆԵՐԸ

Անգլիայի ազատամիտ կուսակցութեան յաղթութիւնը մի կատարված իրողութիւն է արդէն։ Լիվերպուլի հրաժարական է տուել հէնց որ տեսել է թէ մեծամասնութիւնը պարլամենտում կը պատկանի ազատամիտ կուսակցութեանը։

«Մշակի» երէկվայ համարում ընթերցողը արդէն հետաքրքիր է կարդացել, որ Հաղորդում է թէ ինչ անձինքներից է կազմված նոր մինիստրութիւնը։

Մինիստրութեան փոխվելով կը փոխվի և Անգլիայի թէ ներքին և թէ արտաքին քաղաքականութիւնը։

Պահպանողականների անսիրտ և շահասէր քաղաքականութեան տեղ, պէտք է յոյս ունենալ երեւան կը գայ ազատամիտների լայն, մարդասէր քաղաքականութիւնը։

Հին անձինք, որոնք դեկավարներ կը լինեն այժմեան անգլիական մինիստրութեան, ս. ս. Գրյադստօն, Գրէնվիլ, Հարտինգտօն և ուրիշները, արդէն առաջ յայտնի էին իրանց մարդասէր հայեացքներով առհասարակ և մասնաւորապէս արևելքի քրիստոնեայ ազգերի վերաբերութեամբ։

Թիւրքաց Հայերից, Կ. Պօլսի ազգային ժողովից, Կ. Պօլսի մեր գործիչներից, մանաւանդ սրբազան պատրիարքից կախված կը լինի այժմ օգուտ քաղել անգլիական նոր կառավարութեան տրամադրութենից և գրաւել մինիստրութեան ուշադրութիւնը Հայաստանի վրա։

Մեր կարծիքով անհրաժեշտ կը լինէր այժմ թիւրքաց Հայերին կրկին իրանց միջից պատգամաւորութիւն ուղարկել Լրօտպա, մանաւանդ Անգլիա, իրանց հայրենիքի դառը լուսաւորված Եւրոպայի առջև նոր ոյժով և եռանդով պաշտպանելու համար։

Գ. Ա.

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՄԻ ՈՒՐԱԽԱԼԻ ԼՈՒՐ Ս. ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳԻՑ

Մենք շատ անգամ հաղորդել ենք, դրամ է «Голосъ» լրագիրը իր № 99-ի մէջ, որ Թիւրքիայի հետ մեր ունեցած վիրջին պատերազմի բնմի վրա սարսափելի սով է տիրում։ Ինչպէս հաղորդեցին Կ. Պօլսի և անգլիական լրագիրները սովամահ լինելու դէպքեր շատ են պատահել, գլխաւորապէս Վանի նահանգում։ Թիւրքաց կառավարութիւնը, իր սովորութեան համեմատ, ոչինչ միջոցներ գործ չէ դրել, թէպէտ առաջուց կարելի էր իմանալ, թէ պատերազմը, որ ազգաբնակութեան բոլոր միջոցները սպառեց և արդիւնքից երկրագործական աշխատանքներին, պէտք է անպատճառ այն տխուր հետևանքների հաստինէր, որոնք այդպէս անողորմաբար յայտնվեցին այս տարի։ Ողորմելի երկրի ապագան

կոտրիւնը դիմեց Հասարակութեան բարեգործութեանը և ի պատիւ Անգլիայի պէտք է ասել, որ նա առաջինը ընդունեց այդ հրաւէրը, շտապելով ուղարկել իր բազմաթիւ գործակալներին դրամական միջոցներ սովալներին բաժանելու համար։ Մի բան էլ ուրախալի է Ռուսաստանից, ռուս հպատակ Հայերից, որոնք չափազանց հետաքրքրված են իրանց Հայրենակիցների սարսափելի վիճակով։

Մենք լսել ենք, որ չորեքշաբթի, ապրիլի 9-ին, Պետերբուրգայա Սարերեժնայա փողոցի վրա գտնված գեղարուեստական կլուբի մէջ լինելու է գեղարուեստական երեկոյ, որի նպատակը նշանակված է Թիւրքաց Հայաստանի սովալուկ Հայ բնակիչների համար։ Այդ երեկոն, բացի բարեգործական նպատակ ունենալուց, նշանաւոր է ինչպէս իր ազգային բազմազանութեան լինելով, նոյնպէս և Ս. Պետերբուրգի արտիստական նշանաւոր ոյժերի մասնակցութեամբ։ Նկատելի է յոյս ունենալ, որ մեր բարեգործ Հասարակութիւնը անուշադիր չի թողնի ապրիլի 9-ի գեղարուեստական երեկոն։

ՆԱՄԱԿ ԱԽԱԼՑԽԱՑԻՑ

Մարտի 31-ին

Մենք, կաթոլիկ հայերս, միշտ մեծ բաւականութեամբ ենք կարդում, երբ հանդիպում ենք ձեր պատ. լրագրի մէջ այնպիսի մտքերի, որով յայտնում էք, թէ կրօնական խտրութիւնները մի կողմ թողնելով, այսուհետև իրրև մի հօր զաւակներ,

դաշտամիներն են կրծոտել արմատները։ Ոչ սակաւ նպաստել է սովի տարածվելուն վերջին պատերազմը, որի ժամանակ զօրքերի պահպանութեան ծանր բեռը ժողովրդի վրա ձգելով, սպառեց նրա ունեցած ուտելուն պաշարը։ Բայց ուրախալի է տեսնել, որ այժմ հարուստը և աղքատը արևելեան եղբայրասիրութեամբ բաժանում են իրանց մէջ գտնված չնչին պարէնը։

Թէև բարեգործ անձինք չատ և խոստ չատ նուիրեցին յոգուտ իրանց սովամահ եղբայրներին, բայց դեռ ուելի ևս չնորհելու պարտաւոր են։ Այդ պարտքը կատարելու առիթված ենք, ոչ միայն առաքինութեան զգացմունքից դրդված, այլ մեր անձնական չահերի կէտից նայելով ինչպէս։ Պարսից ծոցի ափունքը, Հնդկաստանի այդ ընդարձակ տարածութեան վրա, թէև ամեն տեղ առատ է ցորեն, բայց իւրաքանչիւր տեղում է սովը, բայց իւրաքանչիւր տեղում առաջ է եկել տարբեր պատճառներից։ Մեկ գաւառի մէջ ցանքերը երաշտութիւնից չորացած են եղել, միւսի մէջ անձրևները և խոնաւութիւնն է փտեցրել, երրորդի մէջ կարկուտը կամ մարախն է ապականել հունձքի արտերը, իսկ չորրորդի մէջ

ԲԱՆԱՍՏԻՐԱԿԱՆ

Կ. ՊՕԼՍԻ ՑԱՆՑՆԱԺՈՂՈՎԻ ՑԵՂՆԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Ստացանք Կ. Պօլսից Հ. Յ. ազգային ընտրեալ ներկայացուցչաց ժողովի յայտարարութիւնը, որից քաղում ենք հետևեալը.

Ահա երկրորդ անգամն է, որ կենսոր. ցանձնաժողովը համառօտ կերպով ներկայացնում է իր բարերարներին և նուիրատուներին այն տեղեկութիւնները, որ վերաբերում են Հայաստանի սովալուկներին։ Ցանձնաժողովը հաղորդում է և այն հետաքրքիրը, որ ստացել է զանազան գաւառներից, որոնց մէջ տարածված է սովը, որպէս զի այդ հետաքրքիրների տրամադրութեան համեմատ բարերար անձինք չտապեն գործել, խորհել և սովալուկ ժողովրդի կեանքը ազատելու հնարների մասին աշխատել։

Որպէս պիտի տեսնվի ցանձնաժողովի ստացած հետաքրքիրներից, սովալուկ ժողովրդի մի չղճալ բանակ առանձնապատ էրզրումից, ձգվում է մինչև օթխային Բազրգան, և ամիսներում է իր տարածութեան մէջ ռուսական և պարսկական սահմանագլխի զանազան, անցնելով մինչև Ան ծովի և Պարսից ծոցի ափունքը։ Հնդութեան այդ ընդարձակ տարածութեան վրա, թէև ամեն տեղ առատ է ցորեն, բայց իւրաքանչիւր տեղում է սովը, բայց իւրաքանչիւր տեղում առաջ է եկել տարբեր պատճառներից։ Մեկ գաւառի մէջ ցանքերը երաշտութիւնից չորացած են եղել, միւսի մէջ անձրևները և խոնաւութիւնն է փտեցրել, երրորդի մէջ կարկուտը կամ մարախն է ապականել հունձքի արտերը, իսկ չորրորդի մէջ

գնում էր այս ամառ. գիւղացիները մեծ մասամբ բանջարեղէններով կերակրվելով, ասելի հացի կարօտութիւն չէր պիտի զգան։ Բայց առաջիկայ ձըմեռվայ ժամանակ սովը դարձեալ անխուսափելի կը դառնայ, եթէ կանխապէս ժողովրդի համար պաշար նախատեսարատելու անօրինութիւն չը լինի։ Այսինքն, պէտք է նրանց երկրագործական անհրաժեշտ անասուններ տալ, որ համարեա սպառված են. պէտք է սերմ բաժանել գարնանացանք անելու համար, որ աշունքին հունձ ունենան։ Այս բոլորի համար օժանդակութիւն պէտք է, փող պէտք է, որովհետև աղքատ գիւղացին ձեռքում ոչինչ չունի։

Ցանձնաժողովը խոստովանվում է, որ Հայաստանի սովալուկ գաւառների ապագայի համար դեռ ևս մի առանձին անօրինութիւն չէ արել, այլ իր ստացած գումարները բաժանել է միայն ներկայումս ժողովրդի կեանքը պահպանելու սովամահ լինելուց։ Բայց ապրիլ ամսից յետոյ ապրուստը ասելի անհատնելի կը լինի, որովհետև այդ ժամանակ հացի ամբարները մեծ մասամբ սպառվում են։

Ցանձնաժողովը փութագ է յայտնում, որ բարեբար անձինք այսուհետև ասելի ևս պէտք է կրկնապատկեն իրանց ողորմածութիւնը Հայաստանի սովալուկ ժողովուրդը իր օրհասական կորուստից ազատելու համար։ Եւ այդ կարելի է յուսալ այն ժամանակ միայն, երբ ժողովրդին միջոցներ կը տրվի, երբ ժողովրդին օգնութիւն կը մատուցանվի իր վարը վարելու, իր ցանքն անելու և իր հացը իր ձեռքով պատրաստելու։ Հայաստանի ժողովրդի կեանքը այժմ կախված է այդ օգնութիւնից, որի վրա կրեփրում է ցանձնաժողովը Հայաստանի բարեկամների և նրա վրա մտածողների ուշադրութիւնը։

Ցիշեալ տեղեկութիւններից յետոյ ցանձնաժողովը ուղարկում է մեզ մի շարք հետաքրքիրներ, որ նա ստացել է զանազան գաւառներից։ Ահա պատճէնները.

1. Վանից, 13|25 մարտի, 1880։ Վանայ հայոց Ընդհանուր ժողովը իր բացման օրը խորին շնորհակալութիւն քուէարկից (Կ. Պօլսի) պատրիարքական ցանցնաժողովին, որ կազմված է սովալուկների օգնութեան համար, այլև բոլոր թէ ներկայ և թէ ապագայ ազգասիրներին։ Աստենապետ Խրիմեան արքեպիսկոպոս։ Աստենադպիր Ճանիկեան։

2. Վանից, 15/27 մարտի, 1880։ Մարտի 10-ին ձեր հետաքրքիրը ստացայ։ Մանաւանդ այլ և այլ թուականով ձեր հետաքրքիրները ստացած և պատասխանած է. իր պարտաւորութիւնները կատարելու մէջ անփոյթ չէ. անդադար աշխատում է։ Բայց ուտեստի սակաւութեան պատճառով գժուարութիւնները օրըստօրէ աւելանում են։ Մեր յոյսը միայն Ւրմիայից ստանալու ցորենի վրա ենք դրած։ Օգնական կուսակալ Ազաթօն։

3. Վանից, 15/27 մարտի, 1880։ Լրագրների մէջ կարդացինք, որ Սերաստիայի ամբարների ցորեանները պէտք է փոխադրվին Վան։ Որքան էլ արագութեամբ բերելու լինեն, այս ցորեանները հազիւ թէ երկու ամսուայ ընթացքում կարող են Վան հասցնել։ Մինչև այնօրը ժողովրդի կեանքը ապագին վտանգի ենթակայ պէտք է լինի։ Ներկայ սովը Գաղատիայի անցեալ սովից աւելի ևս սարսափելի է։ Ամանեան պատուիրակը հին սովալ աշխարհին մեծագէս նպաստեց։ Ցուսով ենք, որ առատագութ Սուլթանը թող չի տայ, որ մենք՝ իր հնչուտ և հաւատարիմ հպատակներս՝ սովի տառապանքների մէջ չարչարվինք։ Խրիմեան արքեպիսկոպոս։

4. Վանից, 15|27 մարտ, 1880։ Ժողովուրդը հացի տան և հինգ օրվայ համար ցորեան ունի։ Ցեղական կառավարութիւնը միայն քաղաքի մէջ տասն և երկու հազար սովալ մարդկանց հաց է տառապարատում։ Օրական հարիւր տրհէմ հացը պատասխորվեցաւ յիսունի իջեցնել։—Մեր ձրիբաժ կերակրած սովալուկների թիւը չորս հազարից աւելի է։—Մի քննիչ ցանձնաժողով ամբարների մէջ կատարեալ մնները խուզարկեց և ոչինչ չը գտաւ։—Ժողովրդի կեանքը պահպանելու համար պէտք է Ւրմիայից Վան ցորենի փոխադրութիւնը չտապցնել։—Ցանքի եղանակ է. վերջին երկու ամիսների մէջ ցանվելու և հնձվելու

FondsA.R.A.M

8. Ա.Ա., 18|30 մարտ, 1880։ Բոլորին ծանոթ է, որ Ալեքսանդրապոլի գավառում ամեն տարի մեծ քանակությամբ ծխախոտ է ծխվում։ Ծխախոտի վաճառականները ամեն տարի մեծ քանակությամբ ծխախոտ են ստանում Թուրքիայից, Պարսկաստանից և Ռուսաստանից։ Ներկա տարի ևս ստացել են։ Ստացվածը մեծ մասամբ վաճառել են, իսկ մնացածը պահել են իրենց համար։ Ներկա տարի ծխախոտի գինը շատ թանկ է եղել։ Ինչո՞ւ է թանկ եղել, ասում են, թե ծխախոտի բերքը վատ է եղել։ Ես կարծում եմ, որ ոչ թե բերքը վատ է եղել, այլ ծխախոտի վաճառականները ցանկացել են ավելի շահ ստանալ, ուստի և ծխախոտի գինը թանկացրել են։ Ես կարծում եմ, որ ծխախոտի գինը ոչ թե 3 կոպեկ, այլ 2 կոպեկ պետք է լիներ։ Ծխախոտի վաճառականները ամեն տարի մեծ շահ են ստանում, ուստի և ամեն տարի ավելի հարստանում

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

—

Այսօր, հինգշաբթի օր, հրատարակում ենք «Մշակ» վերջին համարը Զատկի առնելիք հանգստի համար կը հրատարակենք հինգշաբթի օր, ապրիլի 24-ին։

—

„Кавказъ“ լրագիրը հաղորդում է որ գեներալ Սկոբելեվ հասել Թիֆլիս։

—

Ապրակի, ապրիլի 13-ին, Թիֆլիսի վանքի մայր եկեղեցու գաւթում կատարվեցաւ թեմական առաջնորդ Գաբրիել արքեպիսկոպոս Ալխազովսկու թաղման հանդէսը։ Տեղական վարչութեան ներկայացուցիչները, քաղաքիս բոլոր հայոց դպրոցների աշակերտները և ահագին բազմութիւն ներկայ էին հանդիսին։ Վրատանի էկզարխը, առաջադաս, կաշի օրիկ և մինչև անգամ մահմետական հոգևոր անձ նք բոլոր ներկայութեամբ պատեցին հանգուցեալին։

—

Ներսիսեան հայոց Ազգային-Հոգևոր դպրոցի հոգաբարձութիւնը կարգադրել է կատարել հոգեհանգիստ ապրիլ ամսոյս 27-ին, նոր կիրակի (կըրկնազատիկ) օրը, Ցամէտի Լ֊Ֆէնգհանցի գերեզմանի վրա վանքի եկեղեցւոյ գաւթում, պատարագից յետոյ։ Ամէն անյիշատակ հանգուցեալը նաւթել է Ներսիսեան դպրոցին մի նշանաւոր գումար։

—

Ստացանք յօգուտ Թիւրքաց Հայաստանի սովատանջների 60 րուբլ նուէր Թիֆլիսահայ տիկին Նատալիա Ստեփանեան Ղարաջևանի կողմից հետևեալ նամակով։ «Ցնծական սովորութեան համեմատ պատասխանելով իմ հանգուցեալ ամուսին Գէորգ Ղարաջևանի հոգեհանգստին մեր բարեկամներին իւղահաց (նազուք) բաժանել, ուելի լաւ համարեցի այդ իւղահացի ծախսով օգնել վանի մեր սովատանջ եղբայրներին։ վասն որոյ խնդրեմ ընդունելդ իմ կամաւոր նուէրս 60 րուբլ յօգուտ սովատանջների և հաստիք ես հարկն է»։

—

Ստացանք ԵՐԵՒԱՆԻՑ պատուական գանձապետ պ. Ալաէմ վարչամանցից 10 րուբլ յօգուտ վանի սովալուկների։

—

ՊՕՍՏՈՎ (Դանի վրա) քաղաքից մեզ գրում են։ «Հայաստի հայերը, որոնց թիւը 400 տուն են, ոչ եկեղեցի և ոչ դպրոց ունեն և ամրոցված են Նոր-Նախիջևան գնալ աղօթելու համար, նոյնպէս այնտեղի գպրոցներ են ուզում իրանց գաւակներին։ Բատօվի մէջ կան հայեր, որոնք երեսուն տարի հայոց եկեղեցի չէ տեսան, միայն չունենալով հետևել քաղաքից»։

—

Շնորհակալութեամբ առացանք Թիֆլիսում հրատարակված հետևեալ նոր գրքոյկը. «Օձէլլե, կամ վէնետկի մաւրս վիլիամ Շէկսպիրի ողբերգութիւն, թարգմանութիւն Առաքել Առաքելեանցի։ Ողբերգութեան հետ միասին հրատարակված է և Շէկսպիրի կենսագրութիւնը։ Գրքի գինը 60 կոպէկ է։ Տպված է Ց. Մարտիրոսեանի տպարանում.

—

Շնորհակալութեամբ առացանք Շուշու մէջ տպված Ջօն Վիլիամ Դրէյպերի «Պատմութիւն մեծաւոր զարգացման Եւրոպիոյ» գրքի հայերէն թարգմանութիւնը։ Թարգմանողը Արիստակէս վ. Սիդրակեանն է։ Տպված է Միքայէլ Մահտեսի Յակոբեանցի տպարանում.

—

Շնորհակալութեամբ առացանք Կ. Պոլսի մէջ տպված «Հայկական բառաքննութիւն» գիրքը, հեղինակութիւն Նորայր Ն. Բիւզանդացու։ Տպագրութիւն Պ. Քիրիշճեանի։

—

Գ. Միրզոյեվ խնդրում է մեզ յայտնել հետևեալը. «Իմ պատկերահանդէսը, որտեղ կան հին և նոր արհեստագէտների հեղինակութիւններ, բաց կը լինի ապրիլի 21-ից մինչև մայիսի 21-ը, ամեն օր առաւօտեան 9 ժամից մինչև երեկոյեան 6½ ժամը։ Պատկերահանդէսի մէջ կան շատ նոր պատկերներ հետևեալ հեղինակների. Այվազովսկու, Բրիւլովի, Բօգոլիւբովի, Մխիթչինի, Բայկովի, Լագօրիօի և այլ նշանաւոր հեղինակների հին ինքնատիպ նկարներ։ Մուտքի վարձը առհասարակ 20 կ. կը լինի, իսկ չորեքշաբթի և ուրբաթ օրերը մուտքի վարձը 50 կ. կը լինի։ Պատկերահանդէսից առացված բոլոր եկամուտը նշանակված է յօգուտ վանի սովատանջների»։

—

Ընթերցողը գիտէ որ երկու ամսվայ ընթացքում, փետրվարի սկզբից մինչև ապրիլի սկիզբ մենք ուղարկեցինք ամերից խնամող կ. Պոլսի մասնաժողովին 22,000 րուբլ։ Այս օրերս նամակ առացանք յիշեալ մասնաժողովից որ այդ գումարից 16 հազարը առացված է կ. Պոլսում։ Մենք հետաքրքիր ենք փոխադրում փոկերը, բայց մասնաժողովի առացման մասին նամակով է պատասխանում, երեի մնացած 6 հազար րուբլ այժմ ուղարկված է արդէն։

—

Կ. Պոլսի մասնաժողովից առացած և «Մշակի» ներկայ համարում տպված տեղեկութիւնների մէջ ընթերցողի ուշադրութիւնը գրաւում է գլխաւորապէս Ալաչկերտի հեռագիրների վրա։ Մինչ այդ հեռագիրները կարդալուց յետոյ էլ նրջմածինը կը պահի իր մօտ յօգուտ Ալաչկերտցիների հաւաքած 17 հազար րուբլ գումարը։

—

Ներկայ համարում ընթերցողը կը կարդայ Ախալցխայից առացած Հայ-Կաթոլիկ առաքելութեամբ մի նամակ։ Ամօթ մեզ, հայ-լուսաւորչականներս, որ մենք դարձեալ չարունակում ենք հալածել մեր կաթոլիկ և բողոքական եղբայրներին, մինչ մենք դեռ միջին դարերումն ենք ապրում և տասն և իններորդ դարի լուսաւոր ոգին ոչինչ կրօնական ներգործութիւն չէ ունեցել մեզ վրա։

—

«Մշակի» խմբագիր Գրիգոր Արծրունի, եթէ մի առանձին զրազմունք չարգելի նրան, պատրաստ է ամեն օրերին մի հրապարակական դասախոսութիւն հայերէն լեզուով «Սովի մասին»։ Եթէ այդ դիտաւորութիւնը կատարվի, դասախոսութիւնը կը կարդացվի տասներից յետոյ, յօգուտ Թիւրքաց Հայաստանի սովատանջների։

—

Ստացանք յօգուտ վանի սովատանջների 2 ր. Թիֆլիսաբնակ Աւետիք Վարդապետեանից։

—

Թիֆլիսաբնակ Նիկոլայոս Մկիփ-Հախնազարեանցի ձեռքով ստացանք 2 ր. 40 կ. յօգուտ Թիւրքաց Հայաստանի սովատանջների որ նուէրել են հետևեալ անձինք. Դանիէլեանցանց 1 ր., Անանեանց 1 ր., Ա. Իզմիրլեանց 40 կ. Ընդամենը 2 ր. 40 կ.։

—

Խմբագրութիւնը ստացաւ Թիֆլիսաբնակ պ. Գրիգոր Ըէժանեանցից 2 րուբլ յօգուտ Թիւրքաց Հայաստանի սովալուկ։

—

„Кавказъ“ լրագրում կարդում ենք, որ նորին Բարձրութեան կովկասեան փոխարքային Պետերբուրգ ներկայացրած առաջարկութիւնը թոյլ տալ և Անդրկովկասում պատուար հաշտասէր դասակարգներ ընտրել, հաստատվեցաւ Պետերբուրգի Կեսարի խորհրդից։

ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ԱՆԳԼԻԱ

—

Լրագիրների մէջ հետևեալ տեղեկութիւններ ենք կարդում անգլիական նոր պարլամենտի անդամների ընտրութիւնների մասին։

Զօրեքշաբթի, ապրիլի 14-ին վերջանում են անգլիական պարլամենտի անդամների ընտրութիւնները։ Ազատամիտները կատարելապէս յաղթեցին և այժմ 100 ձայների գումարմեծամասնութիւն ունեն։ Լօնդոնի մասին լը դատարկ ընտրութիւնների մասին գրել և այժմ իր գլխաւոր առաջնորդող յօդուածները նուիրում է ապագայ պետական կազմակերպութեան։

Անգլիական բազմաթիւ լրագիրների կարծիքով, անկարելի է նախատեսել, որ նոր միներսարութեանը Գլադստոն չը մասնակցի։ Ընտրութիւններից երևաց, որ ազատամիտները իրանց յաղթութեամբ պարտական են Գլադստոնին և այն հանգամանքին, որով նա առաջնորդում էր բնաթոզական կուսակցութիւն։ Թէ ազատամիտ և թէ պահպանողական լրագիրները խոստովանում են, որ առանց Գլադստոնի մասնակցութեան, այժմ ոչ մի միներսարութիւն հաստատ չէ կարող լինել։ Դժուարը միայն այն է, թէ ինչպիսի դեր պիտի է տալ Գլադստոնին նոր միներսարութեան մէջ։

Գործի այդ կողմը քննելով «Economist» լրագիրը ազատամիտ միներսարութեան անձնական կազմակերպութեան ամրողջ մի նախագիծ է առաջարկում։ Այդ նախագիծը հետևեալն է. Գլադստոն առաջին միներսար, Գրենվիլլ արտաքին գործերի, կոմս Գրէյը ներքին գործերի, բացի այդ լրագրի կարծիքով գանձարանի կանցլերի պաշտօնը նոյնպէս պէտք է Գլադստոնին յանձնել։ Անգլիայում առհասարակ ընդունված չէ, որ առաջին միներսրը լինի նոյնպէս և գանձարանի կանցլեր, բայց այդպիսի օրինակներ եղել են։

Պէտք է խոստովանել որ ազատամիտների համար շատ լաւ կը լինէր, եթէ Գլադստոն համաձայնէր կատարել երկրի ֆինանսները։ Անգլիական ժողովուրդը այնքան հաւատում է այդ երևելի ֆինանսական ընդունակութիւններին, որ երբ լուր տարածվեց, թէ Գլադստոն պէտք է կատարէ անգլիական գանձարանը, Լնդոնի բորսայի վրա անգլիական արժէթղթերի գները բարձրացան։ Անգլիացիների կարծիքով միայն նա կարող է բարելաւել պահպանողականներից վատացրած անգլիական ֆինանսների դրութիւնը։ Եթէ «Economiste» լրագրի առաջարկած նախագծի համեմատ միներսարութիւն կազմվեցաւ, մի երկու կամ երեք տարիներից յետոյ պահպանողականներից թողած 8,000,000 ֆունտ ստերլինգ պենիների հետքը անդամ չի մնայ։

Լօնդոնում ամենքը համոզված են, որ Թագուհին Գլադստոնին չի յանձնի միներսարութեան կազմելը, այլ կը հրաւիրի կոմս Գրենվիլլին կամ Հարտինգտոնին։ Հրաւիրվածը կարող է հրաժարվել և Գլադստոնին վրա մնանացոյց լինել, բայց կասկածելի է, արդեօք կը հետևի Թագուհին այդպիսի յուշմունքին թէ ոչ, որովհետև Թագուհու յայտնի անձնական հակակրութիւնը դէպի Գլադստոնը վերջին տարիների ընթացքում բիւկօնսֆիլդի ազդեցութեան տակ աւելի եւ աստակացել է։

Հետաքրքիր հաղորդեց, որ միներսարութեան կազմելը Հարտինգտոնին յանձնվեցաւ։

ՅՈՒՆՍԻԱ

—

Փետրվարի 18-ի ընտրողական շրջանի պատգամաւոր Կլէմանսօ նորերումն իր ընտրողների առաջ Ֆերնանդօի ցերկի մէջ մի ճառ կարդաց, որից բաղուածքներ տպված են լրագրների մէջ։ Իրրև արմատական կուսակցութեան առաջնորդ, իրրև ազգային ժողովի արմատական բաժնի ներկայացուցիչ, նա իր ճառով նկարագրեց արմատական կուսակցութեան ամրողջ նախագիծը։ Յիշեցնելով Գամբետայի խօսքերը. «աաձեն բանի մէջ միտք վերջը պէտք է գնալ», Կլէմանսօ աշխատում էր ապացուցանել, որ կառավարութիւնը միշտ կէս ճանապարհի վրա է կանգնում։ Դեռ 1877 թուականին առաջարկվեցաւ քաղաքային վերաբերութիւնների նախագիծը, բայց մինչև այժմ նրա քննութիւնը չէն սկսել։ Մանրլի ազատութեան օրէնքը դեռ ևս չէ մշակված, այլ օրէնքն տեղ միայն համերերութիւն կայ։ Ժողովների հաւաքվելու և ընկերութիւնների ազատութեան օրէնքները դեռ ևս յետաձգվում են և առժամանակ կառավարութիւնը փակում է կլուբներ և կարգադրում է, որ հասարակական կարգապահութեան դէմ ճառեր չարտասանվեն։ Ազգային ժողովների ճեճամանութիւնը մինչև այժմ չը կարողացաւ հաստատել կառավարութեան հետ դատաւորների անփոփոխութեան օրէնքը վերացնելու վերաբերութեամբ։ Ժողովրդական լուսաւորութեան մասին արված է, բայց ինչ կը նշանակի 3 միլիարդի բիւջէում ունենալ, իսկ ուսումնարանների վրա միայն 50 միլիոնից քիչ աւելի ծախսել։ Ժողովրդական լուսաւորութեան մինիստրը պարտադիր և ձրի ուսման նախագիծ ատաջարկեց, բայց այդ նախագծի մէջ չէ ասված, թէ ուսումը աշխարհային կը լինի։ Եւ առհասարակ կրօնական կրթութիւնը պարտադիր է ուսումնարանների մէջ, ուրեմն աշխարհային կրթութիւն էլ պարտադիր չը դարձնելը կը նշանակի բանարարել խղճի ազատութիւնը։ Ֆերրիի օրէնքի 7-դ յօդուածի, կառավարութեան հրամանների և ազդեանների արտաքսելու մասին կը լսենաս ատց, որ այդ կարգադրութիւնները անօգուտ և վտանգաւոր են։ Կրթական հարցը վճռելու համար միայն մի միջոց կայ, այն է բաժանել եկեղեցին պետութիւնից և ընկերութիւններին ազատութիւն տալ։ Կառավարութիւնը հոգևորականութեան մէջ դանագանում է մի քանի տարրեր, որոնք չեն կարող համաձայնվել պետական կարգի սկզբունքների հետ, այն տարրերից, որոնք կարող են համաձայնվել։ Բայց հոգևորականութիւնը չէ կամենում ճանաչել այդ դասակարգութիւնը. հոգևորականութիւնը, ինչպէս մի մարդ, ինչպէս մի անհատ, պաշտպանում է միաբանութիւններին։ Միներսարը հաստատում է, որ կրօնական միաբանութիւնները կառավարութենից ճանաչված եկեղեցւոյ օտար հիմնարկութիւններ են. Կլէմանսոյի կարծիքով, դրա մասին կարող են պատել միայն պապը և հոգևորականութիւնը։ Գնելով այն պատճառները, որոնք արգելում են հանրապետութեան զարգացմանը, Կլէմանսօ ասում է, որ սենատը արգելում է գործել պատգամաւորների ժողովին. ճառի շարունակութեան մէջ ասված է, որ կամենային մանանացողները պէտք է կատարել ներքին սանան։

ԽԱՌՆ ԼՈՒՐԵՐ

Պ. Ալէքսանդր Միրզոեվ խնդրում է մեզ յայտնել որ նրան հետաքրքիր է առած իր գեղարուեստական հանգիսի համար, յօգուտ վանի հայ սովալոց, վերցնել պալատից, Նորին կայսերական Բարձրութեան փոխարքայի սեփական սենեակներից զանազան պատկերներ, նկարներ, բոյսեր և ծաղիկներ։

Խմբագիր—հրատարակող ԳՐԻԳՈՐ ԱՐԾՐՈՒՆԻ

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Продается двухъ-этажный домъ на Абасъ-Абатской площади. Объ условіяхъ узнать въ типографіи Меликова, Сололакская улица, № 12.

Отдаются въ аренду двѣ комнаты съ мебелью на Авлабарѣ, противъ Армянской церкви. Желающіе могутъ обратиться на Сололакскую улицу, № 12.

Fonds A.R.A.M

ԹԻՖԼԻՍ քաղաքում ՍԱՂԻ վրա գտնուած Գ. ՄԻՔԱՅԵԼՅԱՆ նոր ՇԻՆՈՒԹԵԱՆ հանդէպ, նախկին կնեազ ՄՈՒԽՐԱՆՍԿՈՅ անուանուած ԿԱՐԱՎԱՆՍԱՐԱՅԻՄ, որ պատկանում է այժմ իւ սեպհականութիւն Գ. ԴԱՎԻԹ ԱՋԻԶԱՆՅԱՆԻՆ և Գ. ՅԱԿՈԲ ՂԱԶԱՐԵԱՆՑԻՆ, որովհետև ցանկացողք կարող են իջևանել յիշեալ քարաւանատան երեվելի վաճառականներից:—

3—3 (2)

Գ. ԱԴԱՄԵԱՆԸ յանկանում է ԳԵՂԱԳՐՈՒ ԹԵԱՆ և գոյների բաղադրութեամբ ՆՈՒԱՐԶԻԹԵԱՆ գաստ տալ: Պայմանների մասին կարելի է նրա հետ խօսել նրա բնակարանում, Գօլօվինսկի պրօսպեկտի վրա, Մուխրանովու տանը, կուբի տակ, առաւօտները 10—12 ժամ, և երեկոները 5—8 ժամ: Դասերը կարող է տալ թէ իր բնակարանում և ցանկացողների տները այցելելով: Նոյնպէս ընդունում է պատուէրներ կենդանագիրների նկարելու համար:

10—10

ՆԵՐԿԱՅ 1880 ԹՒՈՒՄ ԿԸ ՏՊԱԳՐՎԻ

„ԿԱՅԾԵՐ“

ՎԷՊ ՏԱՃԿԱՍՏԱՆԻ ՀԱՅՈՑ ԿԵԱՆՔԻՑ

Հեղինակութիւն ՐԱՖՖԻ

Վէպը բաղկացած կը լինի երկու առանձին հատորներից իւրաքանչիւրը կը բովանդակէ մօտաւորապէս 400 *տպագրված երեսներ:* *Ամեն մէկ հատորի գինն է* 1 *ր.* 50 *կ., իսկ միասին* 3 *ր.:* *Մէկ հատորի համար առանձին առորագրութիւն չէ ընդունվում:* *Առորագրել կարելի է* ԳԻՒՄՈՆՆԵՐՈՒՄ *այն պարոնների մօտ, որոնք բարեհաճել են բաժանորդներ հաւաքել «ԿԱՅԾԵՐԻ» տպագրութեան համար, իսկ* ԹԻՖԼԻՍՈՒՄ *պէտք է դիմել «Մբշակի» խմբագրատանը* Ց. ՄԻԼԻՒՔ-ՅԱԿՈՒԲՅԱՆԻՆ:

Մամուլի տակից դուրս եկաւ պօկաօր Բօկի «Ուսուցչ առաղջապահութեան» գրքոյկի հայերէն թարգմանութիւնը: Գրքի պահեստը գտնվում է Զաքարիա Գրիգորեանցի Կովկասեան Գրավաճառանոցում: Գինն է 35 կօպ.

Մի վաճառական, որ վկայական ունի և գիտէ ՈՒՍՈՒՑՈՒ, ՖՐԱՆՍԻԵՐԷՆ և ԳԵՐՄԱՆԵՐԷՆ լեզուները, գտնէ է տալիս: Հասցէն կասէ Գրիգորեանցի գրավաճառանոցում, առանց Ճարխ մուտքի № 23:

4—4 (2)

Դուրս եկաւ մամուլի տակից և ՊԱՀՊՈՒՄ Է ԹԷ ԿԵՆՏՐՕՆԱԿԱՆ և ԹԷ Զ. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆի գրավաճառանոցներում և պ. Մատուբատեան խանութում «ՔՆՐԹՈՒԱԾՔ և ԹԱՐԳՄԱՆՈՒԹԻՒՆՔ, պ. Ն. ԱԴԱՄԵԱՆի, հրատարակութիւն Ս. Աբծրաւոյ: Գիրքը բաղկացած է 243 ԵՐԵՍՆԵՐԻՑ: Գինն է 1 ր. 25 կ.:

5—5

ԹԻՖԼԻՍԻ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆԸ յայտնում է I և II գիլդիայի վաճառականներին, որ 1) Ներկայ ապրիլի 24-ին առաւօտեան 11 ժամին, առևտրական Վարչութեան բնակարանի մէջ Ադաբէգովի (Խառամանովի) տանը պէտք է լինեն Առևտրական Վարչութեան ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ԱՆՁԱՆՑ բնարտիանները: Պէտք է ընտրվին մի ՆԱԽԱԳԱՀ, նախագահի մի ԸՆԿԵՐ և երկու ԱՆԴԱՄՆԵՐ: 2) որ ընտրութիւններին մասնակցելու իրաւունք ունեն տեղացի վաճառականները (յօդ. 84 առևտրական իրաւունքի հարկերի պօլօժենիայի), բացի անձինքներից, որոնք ընդհանրապէս իրաւունք չունեն ընտրութիւններին մասնակցելու, օրինակ 25 տարեկան հասակին չը հասածները, յանցանքների պատճառով գատաստանին ենթարկվածները և այլն:

3—3

Վաճառվում է նոր հրատարակված «Քրիստոնէի Տաւիղ» Ֆրէյդանկի գրքոյկը պ. Զ. Բրիզորեանցի և Կենտրօնական գրավաճառանոցներում: Գրքոյկի Գինն է 30 կ., գատաւորից ցանկացողները կարող են ուղարկի գրկել Պ. Յովհաննէս Սարգսեանցին հետևեալ հասցէով. Тифлисъ. Ивану Артемьевичу Сузанаджіанъ. на Петхайнской ул. собственый домъ № 13.

Դուրս եկաւ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԵՐԳԵՐ

ԴԱՇՆԱԿԻ ՀԱՄԱՐ ԵՐԳԵՑՈՂՈՒԹԵԱՄԲ

Զայնագրութիւն և հրատարակութիւն Յովհաննէս Սարգսեանցի: Իւրաքանչիւր օրինակի գինն է մէկ րուբլի: Վաճառվում է յօգուտ Վանայ սովատանջների Թիֆլիսի բոլոր երաժշտական մագազիններում: Դուռմարող առևտրականներին զիջում մի կը լինի: Օտարաքաղաքացիք գիմում են հեռևեալ հասցէով. Въ Тифлисъ. Ивану Артемьевичу Сузанаджянъ, на Петхайнской улицѣ, собственный домъ № 13. Ցանկացողները առանձ և հրատարակի Տաւիղ երգարանը, պէտք է ուղարկվի մէկ րուբլ արժէն կոպ.:

Փետրվարի 12-ից ԲԱՑՎԵՑ իշխան ՍՈՒՄԲԱՏՕՎԻ տանը ԿՕՆԴԻՏԵՐԻ և ՀԱՅԱՐԱՐԻ (цекарня) մագազին «ВАРШАВСКАЯ ПЕКАРНЯ» վերնագրովը, որտեղ կը վաճառվին զանազան տեսակ խմորեղէններ, նոյնպէս կը վաճառվին զանազան տեսակ կօնֆէտներ արժան գնով. թէ փոքր և թէ մեծ քանակութեամբ ցանկացողները կարող են առանալ ԻՄ ԳՈՐԾԱՐԱՆԻՑ: Օտար քաղաքացիք կարող են դիմել հետևեալ հասցէով. СОЛОЛАКИ, ВЪ ВАРШАВСКОЙ ПЕКАРНИ Мартиросу Ахназарову. Պատուէրները կը կատարվեն ամենայն ճշդութեամբ, գնողներին մեծ զիջումն անելով և փոստի ծախսը մեզ վրա առնելով. կօնֆէկտների գինը ֆունտը 40 կօպէկից մինչև 1 ր.:

Օրերումս գուրս եկան մամուլի տակից և վաճառվում են Ս. Գ. Ե. Գ. Ե. Ա. Ն. Ց. Կովկ. գրավաճառանոցում:

1. Ը. դ ա մ ե ա ն—քերթուածք և թարգմանութիւնք. Տփխս 1880 թ. գինն է 1 ր. 25 կ.:

2. Պ. օ կ ա օ ր Լ ո կ—Աւազէ առուզնապահութեան Տփ., 80 թ. — 35 կ.:

3. Ֆ ր է յ դ ո ւ ն—Տաւիղ յիսնաղի Տփ. 80 թ. — 30 կ.:

4. Պ. ո ւ կ ա ս ե ա ն ց—ընդհանուր պատմութիւն Հայոց դպրոցների համար, հ. ա. Տփ. 80 թ. — 80 կ.:

5. Պ. ա մ ա ռ-Ա թ է պ ա յ — մանկական երգեր 80 թ. անկապ — 15 կ.:

6. Նոյնը կապած — 25 կ.:

7. Սիլվիօ Փելլիքօ՝ Հիմնխոցին Փրանկիսկէ (Франческа да Римини). Վանեցի նոր անշէական, Լիւօփարգիի առ Իտալիան. Տաճկերնոյ ծերը: Ը. Մ. Ե. Պ. Տփ. 80 թ. գինն է — 70 կ.:

10—10

ՍԱԼԵԱՆԻՑ նոր ատպվիցաւ ԹԱՐԳ ՀԱՅԻԿԱԿԻՈՐ **ԽԱԻԵԱՐ**: Նախատ 4 մբ. քրիստեան **ԿԱՄՈՒՐՋԻ** վրա, **ՄԻՒՐՋՕՎԻ** շինութեան մէջ № 11 և 12, Ա. ՄԻՐՈՒՄՕՎԻ խանութում:

3—6

ՎԵՐՋՆԱԿԱՆ ՎԱՃԱՌՈՒՄՆ
(РАСПРОДАЖА)

ՎԵՐՋԻՆ ԵՒ ԱՄԵՆԱՅԺԱՆ ԳՆԵՐՈՎ,

ՏՂԱՄԱՐԴԿԱՆՑ ՊԱՏՐԱՍՏ ՇՈՐԵՐԻ

ԹԻՖԼԻՍՈՒՄ ՄԻՒՐԱՑԵԼԵԱՆ ԿԱՄՈՒՐՋԻ ՎՐԱ

ՆԱՄԻԲԵԱՆԻ ՄԱԳԱԶԻՆՈՒՄ

Տրիկօթ ամառվայ պալտօ	10	ր. և աւելի
Ժուկեսի ձևռք շորը	10	ր. —
Վիգրաի	15	ր. —
Սև սերտուկի	25	ր. —
Տրիկօթ գոյնաւոր վարտիքը	3	ր. —
Սև վարտիքը	7	ր. —
Որթի ժակետ	8	ր. —
Առաւօտվայ ժակետ	8	ր. —
Երեխայոց տրիկօթ զգեստը	2 մինչև	14
տարեկան	3	ր. —
Խալաթներ	12	ր. —
Պարտօնի զգեստներ	5	ր. —

Նոյն տեղ ծախվում են կանանց և տղամարդկանց շապիկներ, կալոշներ, կանանց հօֆտաներ, նոյնպէս գիւլպաներ, կասէ մանժէտներ, թևիկներ, թաշկինակներ, ձեռնոցներ, պէնիւարներ և ժիւպօններ:

2—10

Տպագրութեան համար պատրաստ են «Թօն Կարլօս» (Հետաքննութիւն ձշմարտութեան) Պրէսկօտի, «Արքայական Լինկօլն» տրուկները պատուղ Վիլհելմ Հօֆմանի, և Մօլիէրի «Ամուսնացողներին» խրատ» հայ թարգմանութիւնները:

Թարգմանվումն Մօլիէրի հետ «Ծարտիւֆ կամ Կեղծաւորը» և «Կեղծ հիւանդ» կատակերգութիւնները:

Անցած փետրվարի 17-ից նօտարական ակտով վերջացնելով բոլոր գրամական հաշիւները իմ առևտրական ընկերակցութեան վերաբերութեամբ Թիֆլիսի 2-գ գիլդիայի վաճառական ՍԵՊԹԻՑ ԳՐԻԳՕՐԵՎԻՉ ԼԱԶԱՐԵՎի հետ, պարտով յայտնում եմ, որ եթէ մի որ և իցէ մարդու մօտ կը գտնվին ՄԻՆՉՍԻ ՆԵՐԿԱՑ ԹԻԹԸ, իմ նրան տուած տամատկներ (роспись) մանուսր և բանկային վէկսէլներ, և բոլոր ուրիշ պարտատուրհակներ և ակտեր, նա անուսվեր եմ համարում և ինձ պարտատոր չեմ համարում վճարել:

Թիֆլիսի 2-գ գիլդիայի վաճառական ԳԱՆԻԷԼ ԱՐՏ. ԱԼԱՎԵՐԴՕՎ:

ԲԺՇԿԱՆՈՑ

ՀԻՒԱՆԴՆԵՐԻ ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹԻՒՆԸ ԱՌԱՒՕՏԱՆ 9-ԻՑ ՄԻՆՉՍԻ 1 ԺԱՄԸ:

Երկուշաբթի օ. Դավրօնսկի կանանց հիւանդ. Օբալեվիչ ներքին հ., Րօտնանց կանանց և երեխաների հ., Ջիւջաբեանց խորուրդական և աչքերի հ., Շտմբօսկի վիներական և կաշու հ., Բաբայեան ջզային և հոգեկան հ.:

Երեքշաբթի օ. Մինկևիչ խորուրդական հ., Վ. զօրօվ վիներական և բոզագի հ., Էյլա աչքի հ., Պախուտով մանկաբարձական, կանանց և երեխաների հ., Կրասնօգլեապօվ, Լիսիցեվ և Վերձիշեվ ներքին հ.:

Չորեքշաբթի օ. Լիսիցեվ և Ռուպօվսկի. ներքին հ., Շտէյմբօսկի վիներական և կաշու հ., Ասատուրօվ կանանց հիւանդութիւններից:

Հինգշաբթի օ. Վ. զօրօվ վիներական և բոզագի հ., Րօտնանց կանանց և երեխաների հ., Ջիւջաբեանց խորուրդական և աչքերի հ., Շտմբօսկի վիներական և կաշու հ., Բաբայեան ջզային և հոգեկան հ.:

Ուրբաթ. Դավրօնսկի կանանց հ., Մինկևիչ խորուրդական հ., Կրասնօգլեապօվ և Լիսիցեվ ներքին հ., Պախուտով մանկաբարձական, կանանց և երեխաների հ., Շտէյմբօսկի վիներական և կաշու հ., Ասատուրօվ վիներական և կաշու հ.:

Բացի այդ բժիշկ Վ. զօրօվ բժշկանոցի մէջ ընդունում է անվարձ ազքատ հիւանդներին ամենայն օր երեկոյան 4—6 ժամը:

Բժիշկ Բաբաեվ չորեքշաբթի օրերը առաւօտեան 9-ից մինչև 11 ժամը ընդունում է իր տանը բժշկանոցի հիւանդներին էլեկտրական բժշկութեան և ներքին հ. համար: Բնակարանը գտնվում է Սերգիևսկայա փողոցի վրա, Բայանդուրովի տանը:

Առանձնաբոյժ Օբրեխտ ազքատ հիւանդներին բժշկանոցի տամատկով ընդունում է ամենայն օր, ամենայն ժամանակ:

Բացի կիրակի օրերից ամենայն օր առաւօտեան 9—11 ժամը բժշկանոցում լինում է մանկաբարձ կին հիւանդ կանանց ընդունելու համար:

Բժշկանոցի դիրեկտօր Լիսիցեվ:

10—10

Дозволено Цензурою 16 Апрѣля 1880 г. Тифлисъ. Տպարան Ա. Ա. Միխելսօնի

Типографія А. А. Михельсона

ԻՆՆԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ

ՄՇԱԿ

Տարեկան գինը 10 րուբլի, կէս տարվանը 6 րուբլի
Առանձին համարները 5 կօպէկով

Ծանօթութիւններ գրվում են միմիայն խմբագրատան մէջ։

Յայտարարութիւնները դիմում են ստղակի
Տիֆլիս. Редакція „Мшакъ“

Խմբագրատունը բաց է առաւօտեան 10—2 ժամ
(Ոչ աշխատակից և առանց արիբից)

Յայտարարութիւնը ընդունվում է առանց լեգուով

Յայտարարութիւնների համար վճարում են
իւրաքանչիւր տողի 2 կօպէկ։

ԲՈՂՈՔԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

Ձեռք արժան—Ներքին տեսութիւն։ Բարեշրջական երեկոյ։ Նամակ Երևանից։ Նամակ Խրթագրին։ Ներքին լուրեր—Արշակի հետ ագիրներ։—Յայտարարութիւններ—Բանաստեղծութիւններ։

ՁԵՌՔ ԱՐԺԱՆ

Երկու տարի առաջ, երբ Ռեբինի կօնգրէսը քննում էր փոքր ազգութիւնների դրութիւնը, որոնց մէջ ներկայ էին և հայերը, ինչպէս փոյ ուզողներ, երբ վոհանակ ակնածած ինքնավարութեան առաձկահայերի ներկայացուցիչները Ռեբինից միայն մի տօպրակ խոստումներ բերան իրանց երկիրը, որշափ զայրոյթ և առարկութիւններ կրճտումներ էր, որ արտայայտեցին մեր հայրենակիցները աշխարհի ամեն կողմերում։ Խրթաքանչիւր հայ, լինելը նա յետին պինեվառնա թէ բանկիր, գաղափարի մարդ թէ փառքի սիրահար, ապամոլ թէ ազգութեան անտարբեր, ամենքը կրկնեցին. «տեսա՞ր որչափ թշնամի են ամենքը հայերը. հայերը ամենքից էլ աւելի ազգանուր էին, մինչդեռ ոչինչ չը ստացան. տեսա՞ր Ընդհայի խարդախութիւնը, տեսա՞ր այս ինչն նենգութիւնը և այլն»։

Այսպիսի բացականչութիւններ լսում էին հազար բերանից, Ռօստովի բանաստեղծական սիրերում բարձր տիբլօմատիայով սպասողներից սկսած մինչև Կովկասի յետին հայարնակ գիւղը։ Այդ բարոյական բողոքը Եւրոպայի անարդարութեան դէմ կարելի է լսել նոյնպէս և այժմ, երբ մէկ հայ խօսելիս լինի միւս հայի հետ Եւրոպայի քաղաքականութեան վրա։ Այո՛ այսպիսի դառը տրտունջների մէջ յանկարծ փշրվեց Խ՛այաստանի գլխին մի աւելի մեծ թշուառութիւն, քան մարդ թէ փառքի սիրահար, ապամոլ թէ ազգութեան անտարբեր, ամենքը կրկնեցին. «տեսա՞ր որչափ թշնամի են ամենքը հայերը. հայերը ամենքից էլ աւելի ազգանուր էին, մինչդեռ ոչինչ չը ստացան. տեսա՞ր Ընդհայի խարդախութիւնը, տեսա՞ր այս ինչն նենգութիւնը և այլն»։

Այսպիսի բացականչութիւններ լսում էին հազար բերանից, Ռօստովի բանաստեղծական սիրերում բարձր տիբլօմատիայով սպասողներից սկսած մինչև Կովկասի յետին հայարնակ գիւղը։ Այդ բարոյական բողոքը Եւրոպայի անարդարութեան դէմ կարելի է լսել նոյնպէս և այժմ, երբ մէկ հայ խօսելիս լինի միւս հայի հետ Եւրոպայի քաղաքականութեան վրա։ Այո՛ այսպիսի դառը տրտունջների մէջ յանկարծ փշրվեց Խ՛այաստանի գլխին մի աւելի մեծ թշուառութիւն, քան

մեռանել թէ ի՞նչ են անում Ռօստովում, որոնց լեզուն մի որշին էլ, սիրտը մի խորանարդի սաժէն, եթէ ըսկսես խօսել հայոց ազգային մասին, որոնցից իւրաքանչիւրը պատրաստ է ոչ թէ հազարակ դեր ուենալու, այլ մինիստրութեան և մարզպանութեան վրա իրաւունք յայտնելու Տաճկահայաստանի ինքնավարութեան ժամանակ... Ա՞ւ ո՞ւմ էք ճանաչել նոցա, որոնցից ամեն հատնողը հրապարակ ընկած, գաղափարի և ազգութեան կարեկիտ է ձեռացնում իրան, բայց անտարբեր նայում է այն ժամանակ, երբ Խ՛այաստանի մէջ հայերը որդան է խաշում, մայրը աղջկան. եթէ ուզո՛ւմ էք ճանաչել այդ հրեշաւոր կարապետներին՝ եկէք Թիֆլիս....

Այս տեղ շատ լաւ կը տեսնենք թէ որչափ են տանջվում մարդիկ նոցա համար, որոնց անունով ախուվախ են անում, իսկ

մեծ կորուստ իսկոյն պատկերացաւ նրանց աչքի առջև. մէկը, որ բարի ցանկութիւններով լի մի երիտասարդ գոհ գնաց իր անմարդութիւններին, մեռաւ, որ նրա կալանաւորութիւնը դուրս եկած կը համէր և կը պնդացնէր այն խորհուրդը, որի իրագործելու համար նրանք ուխտել էին ամեն տեսակ զոհաբերութիւն։

Ցան աչերը գարմացած նայում էր այդ երկու մարդու վրա, թէ ինչու այն թղթի կտորը այնքան սարսափելի պատճառ նրանց. Նրանք աչինչ չը յայտնեցին և դուրս եկան։

Արդէն երեկոյ էր։ Անասունների նախիրը, բառաչելով, թաչկռտելով, գառնում էր արօտից, բարձրացնելով փոշու ամպեր մատակուղ։ Գիւղացիները նոյնպէս ուրախ, ծիծաղելով, հետ հանուրներ անելով, տուն էին գառնում գործային աչխատութիւններից։ Նրանցից ոչ ոք չէր հետաքրքրվում, ոչ ոք չէր մտածում այն բանի վրա, թէ այս գիւղի մէջ, նախընթաց գիշերում կատարվել էին երկու չարագործութիւններ,—մի երիտասարդ կալանաւորված էր և մի աղջիկ անպատիւ էր... երկուսն էլ մի և նոյն մարդու ձեռքով, որ հայ անուն է կրում, և հայոց ամենից լաւ յարգանք է վայելում...

—Դիւղացիներ, ասաց վարդանը իր ընկերներին,—մի տեսակ երեխայ է, միայն հասակը առած. Տեսնում ես, երեխան դիւրսում է, ընկնում է տուն, գլուխը գիպչում է պատին, նա այնքան ժամանակ լաց է լինում, որքան գիպում է ցաւը, իսկ երբ ցաւը անցաւ, նա բոլորը մոռանում է, որպէս թէ ոչինչ չէր պատահել, և կրկին սկսում է իր խաղը, կրկին սկսում է իր ծիծաղը....

—Շատ դժուար է այսպիսի մեծ երեխաների հետ գործ ունենալը... աւելացրեց նա։—Յարերով մի և նոյն հարուածներն են ուտում, մի և նոյն պատիժն են դիպչնում իրանց գլուխները, մի և նոյն ցեխի մէջն են գլորվում, բայց ոչինչ չեն զգում, —այսօրվայ պատահածը վաղը մոռանում են... Գարձեալ ուրախ, գարձեալ անհոգ գործում են, աչխատում են, ամենին չը մտածելով, թէ ում համար են աչխատում, կամ ուրախ լինելու ինչ բան ունեն։

—Իսկապես էիշեցիր, ասաց Խաչո նա,—շատ լաւ է ճանաչել այդ ժողովրդին, կշտելով նրան

ահեղ, իսկ նրանց մասին մտածողներին—գլուխները.... Եկ դու պատմիր այդ գիւղացիներին, թէ այն երիտասարդը, որ գիշերը ձեղ այնքան խնդացրի խօսքերով բացատրում էր մարդու անհատական իրաւունքը, խօսում էր, թէ ինչ բան է աչխատանքը և ինչով կարող է ապահովված լինել,—այժմ այն երիտասարդը կալանաւորված է, գուցէ էգուց նրան կախաղան կը բարձրացնեն,—և դու բոլորից կը լսես մի և նոյն խօսքերը, թէ մեռ լաննի էրա...

—Բայց ես մի բան եմ մտածում, փոխեց վարդանը իր խօսքը,—ա. Սալմանի մասունքների մէջ անպատճառ պէտք է խառն լինի Թոմաս Էֆէնդու մասը։

—Ես էլ այնպէս եմ մտածում, պատասխանեց Հայրապետը։

—Պէտք է առաջիկ, ասաց վարդանը։

Արդէն սկսել էր մթնել։ Ներանները և պառաւները գուրս էին գալիս երեկոյան ժամից։ Վարդանը իր ընկերների հետ չատում էին հեռանալ այդ գիւղից։

—Լաւ առնեներ... գոյն-գոյն թեղերը... սերուն յուղուններ...լաւի եղաւ կազ չարչու ծանօթ ձայները։

Նա գալիս էր փողոցի հակառակ կողմից. նայելէն օրօրվելով, նոյնպէս կաղալով, որպէս տեսել էր վարդանը մի քանի օր առաջ, և ուսի վրա չալակած ունէր անագին արկղը, իսկ ձեռին բռնած ունէր հատ մանակը, որ Հերքուլէսի լաստի նմանութիւնն ունէր։ Տեսնելով վարդանին իր ընկերների հետ, նա ասաց.

—Լաւ պատուներ, մի բան գնեցէք, երեկոյեան ժամն է, էժան կը տամ։

—Ի՞նչ ունես, հարցրեց վարդանը, մտանելով նրան։

—Ամեն բան ունեմ....պատասխանեց Հարչին և արկղը գրեց գետին։

Վարդանը, իրր թէ նայում էր նրա իրերէնները, աննկատելի կերպով աղջրաց Հարչու ձեռքը այն թղթի կտորը, որ գրել էր պ. Սալմանը, և որ քանի րոպէ առաջ գանվեցաւ գիւղապետի օդայի մէջ, ուր կալանաւորել էին նրան։ Հարչին խիստ ձարպիկ կերպով նայեց թղթի վրա, և դարձ լանլի ձայնով պատասխանեց.

—Այդ ևս գիտեմ...

—Ինչ պէտք է արած...

—Կը տեսնվենք և կը խօսենք...

—Ո՞րտեղ...

—Հեռացէք, ես ձեղ կը գտնեմ...

Խօսակցութիւնը անցաւ բոլորովին աննկատելի կերպով։ Հայրապետը և Ապօն, որ այնտեղ կանգնած էին, ոչինչ չը լսեցին։

Հարչին կրկին չալակեց իր արկղը և սկսեց գնել դէպի մի գիւղապետ տուն, ինքն իրան խօսելով.—Այսօր բաւական վաճառեցի, այժմ պէտք է հանգստանալ....

Վարդանը իր ընկերների հետ շարունակեցին իրանց ճանապարհը։ Գիւղական խրճիթներում արդէն սկսել էին ճրագներ երևալ։

Նրանք անցան արհետաւոր Պետրոսի գռնից, որտեղ կանգնած էր դրացի Օհան։ Հայ գիւղացիները, երբ նկատում են երեկոյեան տապաժամ պատուն մի օտարական անցնում էր իրանց գռնից, թէ ծանօթ լինէր և թէ անծանօթ, սովորութիւն ունեն հրաւիրել նրան, ասելով. «հիւր եղէք»։ Այդ հրաւէրը նրանք չատ գիւղացիներից լսեցին, և աչխարհական ձևով ասելով հեռացան։ Բայց վարպետ Պետրոսի գռան առջև նրանք կանգնեցին, ոչ այն պատճառով, որ դրացի Օհան հրաւիրեց նրանց հիւր լինել, այլ արհետաւորի անից լսեցին մի օտարոտի ձայն, կարծես, մէկը օգնութիւն էր կանչում։ Նրանք իսկոյն ներս մտան։ Ձայնը լսվում էր անասունների ախոռատնից, ուր բոլորովին մութ էր։ Ապօն չատպով խլեց ճրագը, որ վառվում էր խրճիթում, և երկուքն էլ մտան ախոռատունը։ Նրանց աչքի առջև հանդիպացաւ մի այսպիսի պատկեր. մի մանկահասակ աղջիկ, թօկի ծայրը վզովը անգիպրած, կախված էր ախոռի առաստաղից. մի կին նրա ոտները գրկած, վեր էր բարձրացնում աղջկան, որ թօկը չը խեղդէ, գիսոյ տար, բիդ տարը... կրկնում էր աղջիկը նուաղած ձայնով.—ավ.ուվաէ...կոչում էր կինը ցաւալի ձայնով։

Նրանք չատպով կարեցին թօկը և կիսաչունչ աղջկան ցած բերեցին իր ձեռքով պատրաստած կախաղանից։ Եթէ մի րոպէ ուչացել էին, ամեն բան վերջացած կը լինէր, որովհետև կնոջ ձեռքերը արդէն սկսել էին թուլանալ և նրա մէջ

Fonds A.R.A.M

Fonds A.R.A.M

(Եվ չարունակելի)

— Ինչպես ասացի, ես ոչ մի բան չեմ հասկանում, ասաց Ռոբերտը, ուսերը թոթվելով։ — Ես միայն գիտեմ, որ դուք ինձ ասացիք, թե ինձ հետ ինչ-որ բան կատարվել է, և ես ուզում եմ իմանալ, թե ինչ է դա։

— Ուրեմն դուք ոչինչ չեք հիշում, որ ձեզ հետ պատահել է Ֆրանսիայում։

— Ոչինչ, ոչինչ, ոչինչ։ Ես ոչինչ չեմ հիշում։ Ես միայն գիտեմ, որ ես ինչ-որ տեղ եմ եղել, և ինչ-որ բան է պատահել ինձ հետ, որի մասին ես ոչինչ չեմ հիշում։

— Ուրեմն դուք չեք հիշում, որ ձեր ամուսինը ձեզ հետ էր։

— Ամուսին։ Ես ամուսին չունեմ։ Ես ամուսնացած չեմ։

— Ներողություն, պարոն Ռոբերտ, բայց ինչպե՞ս կարող եք դուք դա ասել։ Ես ինքս ձեզ հետ էի, և ես ինքս տեսա ձեր ամուսնության վկայականը։

— Ես ոչինչ չեմ հասկանում, ինչ եք դուք ասում։ Ես ամուսնացած չեմ։ Ես ոչ մի ամուսնության վկայական չեմ տեսել։ Ես ոչ մի ամուսնության վկայական չեմ ստորագրել։ Ես ոչ մի ամուսնության վկայական չեմ կարդացել։ Ես ոչ մի ամուսնության վկայական չեմ ստացել։ Ես ոչ մի ամուսնության վկայական չեմ տվել։ Ես ոչ մի ամուսնության վկայական չեմ վերցրել։ Ես ոչ մի ամուսնության վկայական չեմ ուղարկել։ Ես ոչ մի ամուսնության վկայական չեմ ընդունել։ Ես ոչ մի ամուսնության վկայական չեմ մերժել։ Ես ոչ մի ամուսնության վկայական չեմ հաստատել։ Ես ոչ մի ամուսնության վկայական չեմ չեղյալ համարել։ Ես ոչ մի ամուսնության վկայական չեմ վերականգնել։ Ես ոչ մի ամուսնության վկայական չեմ կորցրել։ Ես ոչ մի ամուսնության վկայական չեմ գտ

Fonds A.R.A.M

1000—ԱԵ 00

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՒՆՆԵՐ

ԹԻՖԼԻՍ քաղաքում ՍԱՂԻ վրա գտնուած Գ. ՄԻՐՋՈՅԵՎԻ նոր ՇԻՆՈՒԹԵԱՆ Հանդէպ, նախկին հնաոճ ՄՈՒԽՐԱՆՍԿՈՅ անուանուած ԿԱՐԱՎԱՆՍԱՐԱՅԻՄ, որ պատկանում է այժմ էմ ի անշահանուելիութիւն Գ. ԳԷՈՐԳ ԱՂԱՋԱՆՑԻՆԵ Գ. ՅԱԿՈԲ ՂԱԶԱՐԵԱՆՑԻՆ, որոշուած է վարձով ԳԱՐՄԱՐԱԻՈՐ ՍՏՈՒԳԱՐԱՆՆԵՐ օտար քաղաքացի երիտասարդ ՎԱՃԱՌԱԿԱՆՆԵՐԻՆ, ցանկացողք կարող են իմանալ յոյժ բաւականացուցիչ վարձով:—

3—3 (2)

Գ. ԱՂԱՄԵԱՆԸ ցանկանում է ԴԵՐԱԳՐՈՒԻ ԹԵԱՆ և զոյների բազապրութեամբ ՆԱԿԱՐՉՈՒԹԵԱՆ դասեր տալ: Պայմանների մասին կարելի է նրա հետ խօսել նրա բնակարանում, Գօլօվինսկի պրօսպեկտի վրա, Մուխրանեան տանը, կլուբի տակ, առաւօտեան 10—12 ժամ, և երեկոները 5—8 ժամ: Դասերը կարող է տալ եւ իր բնակարանում և յանկացողների անունը այդեղ ընդունում է պատուէրներ ԿԵՆԴԱՆԱԳՐՈՒԹՒՆՆԵՐ նկարելու համար:

10—10

ՆԵՐԿԱՅ 1880 ԹՒՈՒՄ ԿԸ ՏՊԱԳՐՎԻ

„ԿԱՅԾԵՐ“

ՎԷՊ ՏԱՃԿԱՍՏԱՆԻ ՀԱՅՈՑ ԿԵԱՆՔԻՑ

Հետինակութիւն ԸՖՖԻ

Վէպը բաղկացած կը լինի երկու առանձին հատորներից իւրաքանչիւրը կը բովանդակէ մօտաւորապէս 400 տպագրված երեսներ: Ամէն մէկ հատորի գինն է 1 ր. 50 կ., իսկ միասին 3 ր.: Մէկ հատորի համար առանձին ստորագրութիւն չէ ընդունվում:

Ստորագրվել կարելի է ԿԻՒՄՕՆԵՐՈՒՄ այն պարոնների մօտ, որոնք բարեհաճել են բաժանորդներ հաւաքել «ԿԱՅԾԵՐԻ» տպագրութեան համար, իսկ ԹԻՖԼԻՍՈՒՄ պէտք է դիմել «Մշակի» խմբագրատանը Ց. ՄՆՋԼՈՒՌ-ՑՆԿՈՐԵԱՆՑԻՆ:

Մանրլի տակից դուրս եկաւ գօտոր Բօկի «Ուսումն առողջապահութեան» գրքոյկի հայերէն թարգմանութիւնը: Գրքի պահեստը գտնվում է Զաքարեան Գրիգորեանցի Նովիսեան Գրավաճառանոցում: Գինն է 35 կօպ.

ՄԻ ՎԱՐԺՈՒՀԻ, որ վկայական ունի և դիտէ ՌՈՒՍԱՑ, ՖՐԱՆՍԻՍԵՐԷՆ և ԳԵՐՄԱՆԵՐԷՆ լեզուները, գտնէ է տալիս Հայերէն կամ Գանձակայ փողոց, տան Շախմուրատ Զօվի № 23:

4—4 (2)

Գուրս եկաւ մամուլի տակից և ՅԱՒԿԼՈՒՄ է թէ կենտրօնական և թէ Զ. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ գրավաճառանոցներում և պ. Շաւարեանի խանութում «ՔԵՐԹՈՒԱԾՔ և ԹԱՐԳՄԱՆՈՒԹԻՒՆՔ, պ. Ն. ԱՂԱՄԵԱՆԻ, հրատարակութիւն Ս. Աբծրաւնոյ: Գիրքը բազկացած է 243 ԵՐԵՍՆԵՐԻՑ: Գինն է 1 ր. 25 կ.:

5—5

ԹԻՖԼԻՍԻ ԱՌԻՒՏՐԱԿԱՆ ՎԱՐԺՈՒԹԻՒՆԸ յայտնում է I և II գիլդիայի վաճառականներին, որ 1) ներկայ ապրիլի 24-ին առաւօտեան 11 ժամին, առևտրական Վարչութեան բնակարանի մէջ Ազարէգովի (Խաչատմանովի) տանը պէտք է լինեն Առևտրական Վարչութեան ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ԱՆՁԱՆՑ ընտրութիւնները: Պէտք է ընտրվին մի ՆԱԽԱԳԱՀ, նախագահի մի ԸՆԿԵՐ և երկու ԱՆԴԱՄՆԵՐ: 2) որ ընտրութիւններին մասնակցելու իրաւունք ունեն տեղացի վաճառականներ (յօդ. 84 առևտրական իրաւունքի հարկերի պօլօժենիայի), բացի անձինքներից, որոնք ընդհանրապէս իրաւունք չունեն ընտրութիւններին մասնակցելու, օրինակ 25 տարեկան հասակին չը հասածները, յանցանքների պատճառով դատաստանին ենթարկվածները և այլն:

3—3

Վաճառվում է նոր հրատարակված «Քնարեղ Տաւիթ» Ֆրէյդունի գրքոյկը պ. Զ. Դրիդօրեանցի և Կենտրօնական գրավաճառատեղներում: Գրքոյկի Գինն է 30 կ., գուցէ ներից յանկացողները կարող են ուղղակի դիմել Գ. Յովհաննէս Սուզանաճեանցին հետեւեալ հասցէով. Тифлисъ. Ивану Артемьевичу Сузанаджіанъ, на Петхайнской ул. собственый домъ № 13.

Գնաբահկա.

ՀԱՑԿԱԿԱՆ ԵՐԳԵՐ

ԴԱՇՆԱԿԻ ՀԱՄԱՐ ԵՐԳԵՑՈՂՈՒԹԵԱՄԲ

Զայնագրութիւն և հրատարակութիւն Յովհաննէս Սուզանաճեանցի: Իւրաքանչիւր օրինակի գինն է մէկ րուբլի: Վաճառվում է յօգուտ Վանայ սովատանջների Թիֆլիսի բոլոր երաժշտական մագազիններում: Գումարը առնողներին դիջումն կը լինի: Ստացողք կարող են հետևեալ հասցէով. Въ Тифлисъ. Ивану Артемьевичу Сузанаджянъ, на Петхайнской улицъ, собственный домъ № 13. Յանկացողները ստանալ միասին և «Փիանոյի Տաւիղ» երգարանը, պէտք է ուղարկեն մէկ րուբլի երեսուն կոպ.:

Նիւթ-Էօգքի Գինգեր

Ամենամեծ կարելու մեքենայի ընկերութեան աշխարհային համբաւն բաւական ըլլալով յանձնել իրեն ձեռագործութիւնները կազմածքին պարզութեամբը, հաստատութեամբը և այլակերպ աշխատութիւններն կատարելով, տնական և արուեստաւորներու պիտոյից համար, կը համառօտէ գրեթ հետևիլը մեկիկ մեկիկ իրենց գերազանցութիւնն ուրիշ նմանատիպ մի և նոյն լծուով և կարելի աբատութեամբ մեր երեսպրերն է:

Г. Нейдлингеръ, Тифлисъ

Դ. Նայդլինգեր

Գլխաւոր հոգաբարձու ամբողջ Ռուսաստանի և միջին Եւրոպայի.

1—3 (2)

ՍԱԼՅԱՆԻՑ նոր ստացվեցաւ ԹԱՐՄ ՀԱՏԻԿԱՒՈՐ **ԽԱՒԻԱՐ**: Մախմամ է Մէքսիկեան **ԿԱՄՈՒՐՋԻ** վրա, ՄԻՈՋՅԵՎԻ շինութեան մէջ № 11 և 12, Ա. ՄԻՐՈՒՄՕՎԻ խանութում:

3—6

ՎԵՐՋՆԱԿԱՆ ՎԱՃԱՌՈՒՄՆ
(РАСПРОДАЖА)
ՎԵՐՋԻՆ ԵՒ ԱՄԵՆԱԷԺԱՆ ԳՆԵՐՈՎ.
ՏՂԱՄԱՐԴԿԱՆՑ ՊԱՏՐԱՍՏ ՇՈՐԵՐԻ
ԹԻՖԼԻՍՈՒՄ ՄԻՐՈՒՄՅԵԱՆ ԿԱՄՈՒՐՋԻ ՎՐԱ
ՆԱՒԻԲԵԱՆԻ ՄԱԳԱԶԻՆՈՒՄ

Տրիկօթ ամառվայ պալտօ	10 ր. և աւելի
Ժուկեմոր ձեռք շորը	10 ր.—
Վեղիտոր	15 ր.—
Սև սերտուկ	25 ր.—
Տրիկօթ գոյնաւոր վարտիքը	3 ր.—
Սև վարտիքը	7 ր.—
Որսի ժակետ	8 ր.—
Առաւօտեայ ժակետ	8 ր.—
Երեխայոց տրիկօթ զգեստը	2 մինչև 14 տարեկան 3 ր.—
Խալաթներ	12 ր.—
Գարուսրնի զգեստներ	5 ր.—

Նոյն տեղ Ծախվում են կանանց և տղամարդկանց շապիկներ, կալօշներ, կանանց կօշիկտներ, նոյնպէս գիւլպաներ, գաւազան մանժէտներ, թևիկներ, թաշկինակներ, ձեռնոցներ, պէնիւարներ և ժիլետներ:

2—10

Տպագրութեան համար պատրաստ են. «Օօն Կարլօս» (հետաքննութիւն Աշմարտութեան) Պրէսկօտի, «Աբրահամ Լինկօլն» ստրուկների ազատող Վիկտեմ Հօֆմանի, և Մօլիէրի «Ամուսնացողներին խրատ» Հայ Թարգմանութիւնները:

Թարգմանվումն Մօլիէրի հետ «Ցարտնի կամ կեղծաւոր» և «Կեղծ հիւանդ» կատակերգութիւնները:

Անցած փետրվարի 17-ից ծատարական ակտով վերջացնելով բոլոր գրամական հաշիւները իմ առևտրական ընկերակցութեան վերաբերութեամբ Թիֆլիսի 2-դ գիլդիայի վաճառական ՍԵՐԳԷՑ ԳՐԻԳՕՐԵՎԻՉ ԼԱԶԱՐԵՎԻ հետ, արանով յայտնում եմ, որ ետէ մի որ և իցէ մարդու մօտ կը գտնվին ՄԻՆՉԵՒ ՆԵՐԿԱՑ ԹԻՒԸ, իմ Նրան տուած տոմսակները (росписки) մատնաւոր և բանկային վէկսէլներ, և բոլոր ուրիշ պարտատէրհանկեր և ակտեր, ես սոնավիր եմ չարտուղ և ինձ պարտուք չեմ համարում վճարել:

Թիֆլիսի 2-դ գիլդիայի վաճառական ԳԱՆԻԷԼ ԱՐՏ. ԱԼԱՎԵՐԴՕՎ:

Дозволено Цензурою 23 Апрѣля 1880 г. Тифлисъ.

Տպարան Ա. Ա. Միխելսոնի

Типографія А. А. Михельсона

Fonds A.R.A.M

№ 67 Ապրիլի 25 (Մայիսի 7) 1880 Ապրիլի 25 (Մայիսի 7) № 67

ԻՆՆԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ

ՄՇԱԿ

Տարեկան գինը 10 րուբլի կէս տարվանը 6 րուբլի։
Առանձին համարները 5 կոպեկով։

Թիֆլիսում գրվում են միմայն խմբագրատան մէջ։

Յանախաքաղաքացիք դիմում են ուղղակի
Տփխուես. Редакція „Мшакъ“

Խմբագրատունը բաց է առաւօտեան 10—2 ժամ
(Յացի կիրակի և ասո օրերից)

Յայտարարութիւն ընդունվում է ամեն լեզուով։

Յայտարարութիւնների համար վճարում են
իւրաքանչիւր բառին 2 կոպէկ։

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Մեր պաշտպանած գաղափարը։—Ապատաբին տեսութիւն «Levant Herald»ի լրագրի յօդուածը հայերի մասին։ Նամակ Թիւրքիայից։—Յայտարարութիւններ։—Բովանդակութիւն նախորդ։

ՄԵՐ ՊԱՇՏՊԱՆԱԾ ԴԱՏԸ

Ամէն բաղդաւոր հեռւանքը, որին մենք կարողացանք հասնել մեր գործունէութեան մի քանի տարվայ ընթացքում, հաշտութիւն բարոզելով լուսաւորչական, կաթոլիկ և բողոքական հայերի մէջ, առիթ է տալիս մեր մի քանի բարեկամներին առաջարկել մեզ տպագրութեամբ բացատրած կապէս յայտնել թէ ի՞նչ է եղել մեր շարժառիթը ազգութեան անունով հաշտութիւն բարոզել կրօնական միմեանց թշնամի բանակների մէջ, յարգելով իւրաքանչիւրի դաւանութիւնը։

Մենք այդ հարցին կը պատասխանենք այսպէս։

Ի հարկէ այդ հարցի մէջ մեր շարժառիթը դիտաւորապէս եղել է ազգութեան խնդիրը, բայց մասամբ էլ նոյն է եղել, ինչ որ ուրիշ նոյնանման խնդիրներում։ Բերենք օրինակներ։

Հին սերունդը պէտք է հովանաւորէ նոր սերունդի վերաբերութեամբ,—բայց մեր հասարակութեան մէջ պատահում էր հակառակը. պատահում էր որ հին սերունդը ճնշում էր նոր սերունդի վրա։ Մենք մեր պարտաւորութիւնը համարեցինք, այդ դիպուածներում, պաշտպանել նոր սերունդը հին սերունդի դէմ։

Տղամարդիկ շատ անգամ խիտան են դէպի կանայք,—բայց մի և նոյն ժամանակ մեծ մասամբ մեր ժողովրդում են տալ կանանց որ և է իրաւունքներ։ Մենք միշտ արդար համարեցինք թոյլ կողմի դատը պաշտպանել։

Վիւզային հարստահարված է վաշխառուից,—մենք վիւզայի կողմն էինք բռնում միշտ։

Կառավրդն հոգևորականութեան մի քանի ներկայացուցիչներ ճնշում են ներգործում աշխարհական հոգևորականների, բահանաների վրա,—մենք այդ վերջինները պաշտպանելու մեր պարտաւորութիւն ենք համարել միշտ։

Հայ-լուսաւորչականները ազգի մէջ ահագին մեծամասնութիւն կազմելով համեմատելով կաթոլիկ, բողոքական և մահմետական հայերի փոքրիկ սակաւամասնութեան հետ, պէտք է իսկապէս մեծահոգի լինէին դէպի իրանց մէջ փոքրամասնութիւնը կազմողները։ Այդ էր մեր պահանջը։ Մենք ուզում էինք որ հայ-լուսաւորչականները ազգի մէջ ունենան միայն այնքան իրաւունք, որքան որ ունեն կաթոլիկ և բողոքական հայեր

Fonds A.R.A.M

(Ի պատասխանի)

Ընդհատեց նրանց Լև ալեկոծ ծովի ալիքը։

—Ուշ է արդեն, ասաց նա, ես պիտի գնամ։

Ալեքսանդր ոչինչ չպատասխանեց։ Նա մտածում էր այն մասին, թե ինչպես կարելի է ազատել Լիլիին այդ ահավոր դրությունից։

—Ես ձեզ կուղեկցեմ, ասաց Լիլին։

—Ոչ, ոչ, ես միայնակ կերթամ, պատասխանեց Ալեքսանդր։ Ձեզ համար ավելի լավ է, որ ոչ ոք չիմանա ձեր գնալը։

Լիլին ոչինչ չհակաճառեց։ Նա ամաչում էր ինքն իրենից, որ ինքն է ստիպել Ալեքսանդրին, որ նա գա այդ ժամին։ Նա ամաչում էր նաև այն մտքից, որ Ալեքսանդրը կարող է կարծել, թե նա ինքն է ուզում նրա հետ մենակ մնալ։

Ալեքսանդր ոտքի ելավ և ուզեց հրաժեշտ տալ, բայց Լիլին ձեռքը մեկնեց նրան և ասաց.

—Ներեցեք ինձ, որ ձեզ ստիպեցի այսպիսի ժամանակ գալ։ Ես ինքս էլ չգիտեի, որ այդպես կլինի։ Ես ուզում էի ձեզ հետ խոսել մի շատ կարևոր բանի մասին, բայց հիմա ես չեմ կարող։ Ես ինքս էլ չգիտեմ, թե ինչ եմ ուզում ասել։ Ես ամաչում եմ ձեր առաջ, բայց ես ձեզ հետ ուզում եմ խոսել։ Ես ուզում եմ ձեզ հետ խոսել, որովհետև ես ձեզ հավատում եմ, ես ձեզ հարգում եմ։ Ես ուզում եմ ձեզ հետ խոսել, որովհետև ես ձեզ սիրում եմ։

Ալեքսանդր ոչինչ չհասկացավ այդ խոսքերից։ Նա միայն տեսնում էր, որ Լիլին ինքն իրեն կորցրած է, և որ նրա հոգին ահագին տանջանքների մեջ է գտնվում։

—Ես ձեզ հավատում եմ, ասաց Ալեքսանդր, և ես ձեզ հարգում եմ։ Ես ձեզ սիրում եմ, ինչպես ձեր եղբայրը։ Ես ձեզ ոչ մի վատ բան չեմ կարող անել։ Ես ձեզ ոչ մի վատ բան չեմ ուզում անել։ Ես ուզում եմ ձեզ հետ խոսել, որովհետև ես ձեզ սիրում եմ։

Լիլին ոչինչ չհասկացավ այդ խոսքերից։ Նա միայն տեսնում էր, որ Ալեքսանդրը ինքն իրեն կորցրած է, և որ նրա հոգին ահագին տանջանքների մեջ է գտնվում։

—Ես ձեզ հավատում եմ, ասաց Ալեքսանդր, և ես ձեզ հարգում եմ։ Ես ձեզ սիրում եմ, ինչպես ձեր եղբայրը։ Ես ձեզ ոչ մի վատ բան չեմ կարող անել։ Ես ձեզ ոչ մի վատ բան չեմ ուզում անել։ Ես ուզում եմ ձեզ հետ խոսել, որովհետև ես ձեզ սիրում եմ։

Լիլին ոչինչ չհասկացավ այդ խոսքերից։ Նա միայն տեսնում էր, որ Ալեքսանդրը ինքն իրեն կորցրած է, և որ նրա հոգին ահագին տանջանքների մեջ է գտնվում։

—Ես ձեզ հավատում եմ, ասաց Ալեքսանդր, և ես ձեզ հարգում եմ։ Ես ձեզ սիրում եմ, ինչպես ձեր եղբայրը։ Ես ձեզ ոչ մի վատ բան չեմ կարող անել։ Ես ձեզ ոչ մի վատ բան չեմ ուզում անել։ Ես ուզում եմ ձեզ հետ խոսել, որովհետև ես ձեզ սիրում եմ։

Լիլին ոչինչ չհասկացավ այդ խոսքերից։ Նա միայն տեսնում էր, որ Ալեքսանդրը ինքն իրեն կորցրած է, և որ նրա հոգին ահագին տանջանքների մեջ է գտնվում։

—Ես ձեզ հավատում եմ, ասաց Ալեքսանդր, և ես ձեզ հարգում եմ։ Ես ձեզ սիրում եմ, ինչպես ձեր եղբայրը։ Ես ձեզ ոչ մի վատ բան չեմ կարող անել։ Ես ձեզ ոչ մի վատ բան չեմ ուզում անել։ Ես ուզում եմ ձեզ հետ խոսել, որովհետև ես ձեզ սիրում եմ։

Լիլին ոչինչ չհասկացավ այդ խոսքերից։ Նա միայն տեսնում էր, որ Ալեքսանդրը ինքն իրեն կորցրած է, և որ նրա հոգին ահագին տանջանքների մեջ է գտնվում։

Fonds A.R.A.M

Խմբագիր—Հրատարակիչ Գաբրիել Այվազեան

ՎԱՃԱՌՔՈՒՄ ՈՐ ՆԻՒԹ ԿԱՐԻՔ ՉԷ ԳՏԱՆԻ

Ի ԱՐԱՐՉԱՏԱՆԻ ՀԱՅՈՑ

Ա.

Ի ՊՈՂՈՍ ՄԵՐ ՀԱՅՐԵՆԻՔԻՆ

Ի ՄԱՍԻՆ ՆՈՐ ՏԱՐԻՆԵՐՈՒ

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՒՒՆՆԵՐ

ԹԻՖԼԻՍ քաղաքում ՍԱՂԻ վրա գտնուած Պ. ՄԻՐՋՈՅԵՎԻ նոր ՇԻՆՈՒԹԻԱՆ հանդէպ, նախկին հնեազ ՄՈՒԽՐԱՆՍԿՈՅ անուանուած ԿԱՐԱՎԱՆՍԱՐԱՅԻՄ, որ պատկանում է այժմ էլ սեպհականութիւն Պ. ԳԷՈՐԳ ԱՋԻՋԵԱՆՑԻՆ և Պ. ՅԱԿՈՐ ՂԱՋԱՐԵԱՆՑԻՆ, տրուում է վարձով ՅԱՐՄԱՐԱՒՈՐ ՍԵՆԵԱԿՆԵՐ օտար քաղաքացի երէվելիկ վաճառականներին. ցանկացողք կարող են իմանալ Յոյժ բարեկանացուցիչ վարձով:—

3—3 (2)

Պ. ԱԴԱՄԵԱՆԸ ցանկանում է ԴՊԱԴՐՈՒԻ ԹԵԱՆ և գոյներով բազապրութեամբ ՆԿԱՐԶՈՒԹԵԱՆ դասեր տալ: Պայմաններով մասին կարելի է նրա հետ խօսել նրա բնակարանում, Գօլօվինսկի պրօսպէկտի վրա, Մուխրանական տանը, Կլուբի տակ, առաւօտներով 10—12 ժամ, և երեկոները 5—8 ժամ: Դասերը կարող է տալ թէ իր բնակարանում և ցանկացողների տները այցելելով: Նոյնպէս ընդունում է պատուէրներ կենդանագիրներ նկարելու համար:

10—10

ՆԵՐԿԱՅ 1880 ԹԻՒՒՄ ԿԸ ՏՊԱԳՐՎԻ

„ԿԱՅԾԵՐ“

ՎԷՊ ՏԱՃԿԱՍՏԱՆԻ ՀԱՅՈՑ ԿԵՆԴԻՑ

Հեղինակութիւն ԸՆՁՓԻ

Վէպը բաղկացած կը լինի երկու առանձին հատորներից իւրաքանչիւրը կը բովանդակէ մօտաւորապէս 400 տպագրված երեսներ Ընդն մէկ հատորի գինն է 1 ր. 50 կ., իսկ միասին 3 ր.: Մէկ հատորի համար առանձին առաքագրութիւն չէ ընդունվում:

Առաքագրվել կարելի է ԳԱԶԵՏՆԵՐՈՒՄ այն պարոնների մօտ, որոնք բարեհաճել են բաժանորդներ հաւաքել «ԿԱՅԾԵՐԻ» տպագրութեան համար, իսկ ԹԻՖԼԻՍՈՒՄ պէտք է դիմել «Մշակի» խմբագրատունը Յ. ՄԻՆԼԻՒ-ՅԱԿՈՒԲԵՆՑԻՆ:

Մամուլի տակից դուրս եկաւ գօկաօր Բօկի «Ուսումն առողջապահութեան գրքոյկի հայերէն թարգմանութիւնը: Գրքի պահեստը գտնվում է Զաքարիա Գրիգորեանցի Կովկասեան Գրամատուռանոցում: Գինն է 35 կօպ.

ՄԻ ՎԱՐԺՈՒՀԻ, որ վկայական ունի և դիտէ ՌՈՒՍԱՑ, ՖՐԱՆՍԻԵՐէՆ և ԳԵՐՄԱՆԵՐէՆ լեզուները, գտաւ է տալիս: Հասցէն կամ Դանագայա փողոց, տան Շախմուրադովի № 23:

4—4 (2)

Գուրս եկաւ մամուլի տակից և ՅԱԽՎԻՒՄ Է ԹՀ ԿԵՆՏՐՕՆԱԿԱՆ և ԹՀ Զ. ԳՐԻՆՕՐԵՒՆԻ գրամատուռանոցներում և պ. Մատուբեանի խանութում «ՔԵՐԹՈՒԱՆՔ և ԹԱՐԳՄԱՆՈՒԹԻՒՆՔ, պ. Ն. ԱԴԱՄԵԱՆԻ, հրատարակութիւն Ս. Արծրունեայ: Գիրքը բաղկացած է 243 ԵՐԵՍՆԵՐԻՑ: Գինն է 1 ր. 25 կ.:

5—5

ՄԱԼԵԱՆԻՑ նոր ստացվեցաւ ԹԱՐՄ ՀԱՏԻԿԱՒՈՐ **ԽԱՒԵՒԱՐ**: Նախատում է Մէքայելեան **ԿԱՄՈՒՐՋԻ** վրա, **ՄԻՔԱՅԵԼԻ** շինութեան մէջ № 11 և 12, Ա. ՄԻՐՈՒՄՕՎԻ խանութում:

3—6

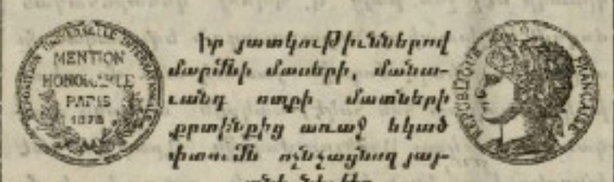

Իր յատկութիւններով մաքրիչ մասերի, մանաւանդ ոտքի մատների քրտինքից առաջ եկած փտուքն ոչնչացնող յատկանի նկատմբ,

ԳԱԼՄԱՆԻՆ

անուանով, ծախսում է կիսագային բոլոր մեծ քաղաքների դեղատներում և դրօգիստների մօտ. Գլխաւոր պէսօ նկատմբ գտնվող Ֆարմացիի մագազինում վ. ԿԱՐՊԻՆՍԿՈՒ դեղատան մէջն է գտնվում, Ղազարեանցում, Էլէկտօրաէի փողոց, № 35: Գալամնիկի մեծ արկղիկը արժէ վաճառվում 50 կօպ., աւելի փոքրը 30 կ.: Պէտք է ըղդուշանալ խարդախութիւններից:

4—25 (1) վ. ԿԱՐՊԻՆՍԿԻ

Մ. Մ ի ա ն ա ս ա ր ե ա ն ց ի ի ն ե ր ք ո յ յ ի շ ե ա լ տ պ ա գ ր ո ւ թ ի ւ ն ն ե ր ի ա մէն մի տպագրութեան ծախքը բոլոր օրինակները միասին գնողներին (Թիֆլիս, Հայոց վանքի Մուծ փոքր փողոցների անկիւնում, տպագրողի սեպհական տանը, № 42, բնակարան № 6) կը վաճառուին յետագայ գներով:

1. Հայկական Վրնաբ, երգարան, 8 ծալ, եր. 712 և առանձին 32 եր. այրբենական ցանկ, երկուսը միասին . . . . . 70 կ.

4 հազար օրինակից ձեռնել է մօտ հազար օրինակ, մօտ 700 րուբլու:

2. Կանոնաւոր և վայելուչ գրութեան պատմութիւնը և տեսութիւնը, զանազան առանձին յատկութիւններով, 8 ծալ, եր. 274 . . . . . 20 կ.

1200 օրինակից ձեռնում է մօտ 700 օրինակ, մօտ 140 րուբլու:

3. Վայելչագրութեան գաղափարներ, 4 ծալ, 24 երես: 6 հազար օրինակից կը լինի ձեռնած մօտ 4 հազար օրին., մօտ 500 րուբլու: . . . . . 10 կ.

4. Վարուցանց մէջ անոնով տպած վայելչագրութեան վարժութիւններ, որ տպածի վրա սև թանաքով գրելով, դիւրութեամբ կարելի լինի ուղղել և գեղեցկացնել ուսանողի գրութիւնը: № 1—№ 5, հաստաբակ թղթի գնով, ա. առօպան, կամ 480 թերթը, 4 րուբլի, մօտ 340 առօպ, մօտ 1360 րուբլու: Թերթը մի կոպեկից պակաս:

5. Տողաշարներ և տողացանցեր մեծ թաթախ, 4 երես տպած, 6 հազար օրինակից մօտ 4 հազ. օրինակ կը լինի, մօտ 52 րուբլու, թերթը . . . . . 5 կ.

6. Կօմբ ուսուցչապետի և անգղիացւոց թագուհու բժշկի խնամատարութիւն երեխայոց, 8 ծալ, եր. 300: . . . . . 15 կ.

1200 օրինակից մօտ 300 օրինակ կը լինի ձեռնած, մօտ 52 րուբլու:

Մի քանի այլ տպագրութիւններ մօտ 20 րուբլու:

կարելի է դիմել Ս. Պետերբուրգ, Знаменская, домъ № 22, кв № 7, на углу Басейной.

Վաճառվում է նոր հրատարակված «Ցիտնաղի Տաւիղ» Երգարանը, պէտք է ուղարկին մէկ րուբլ երեսուն կոպ.:

Դուբս եկաւ

ՀԱՑԿԱԿԱՆ ԵՐԳԵՐ

ԴԱՇՆԱԿԻ ՀԱՄԱՐ ԵՐԳԵՑՈՂՈՒԹԵԱՄԲ

Ձայնագրութիւն և հրատարակութիւն Յովհաննէս Սուքիասեանցի: Իւրաքանչիւր օրինակի գինն է մէկ րուբլի: Վաճառվում է յօգուտ վանայ սովատանջների Թիֆլիսի բոլոր երաժշտական մագազիններում: Գումարող առնողներին դիջումն կը լինի: Օտարագաքացիք դիմում են հետևեալ հասցէով. Въ Тифлисъ. Ивану Артемьевичу Сузанаджянъ, на Петхайнской улицѣ, собственный домъ № 13. Ցանկացողները ստանալ միասին և «Ցիտնաղի Տաւիղ» Երգարանը, պէտք է ուղարկին մէկ րուբլ երեսուն կոպ.:

Նոու-Յօրքի Զինգեր

Ամենամեծ կարելու մեքենայի ընկերութեան աշխարհային համբաւ բաւական ըղլալով յանձնել իրեն ձեռագործութիւններն կատարճքին պարզութեամբ, հաստատութեամբը և այլակերպ աշխատութիւններն կատարելով, անհատն և արուեստաւորներու պիտոյից համար, կը համառօտէ զմեզ համրելու մէկիկ մէկիկ իրենց գերազանցութիւնն ուրիշ հետևուած նման արարկուից վրա.

Վերոյիշեալ Նոու Յօրքի Զինգեր ընկերութիւնը այս տարիի սկզբներն բացաւ ուրիշ պիտաւոր բազաքներու պէս, հոս ևս Թիֆլիս շտեմարան մը այլ և այլ կարելու մեքենաներով, Ադամանկի փողոցն Զուպալովին տունն Երևանի հրապարակի մօտ անմիջապէս և կը խնդրուի խոհեուագոյ և պարոնայց ուզող բոատանալ այսպիսի մեքենայ դիմել հոն միայն և կը խնդրուի միանգամայն չը խառնակել այս բնիկ նորաբաց շտեմարանն ուրիշ վաճառականներու հետ, որոնք միայն Զինգերի տուած անուամբ նշանակներով և պատկերներով կը խաբեն մեր պաշտպանութիւնն և դժբաղդաբար իրենց մեքենաներով կը տարակուսացուցնեն սեպհական մերոյ լաւութեան անունն.

Ուրիշ քազաքներու բնակիչք ալ կրնան դիմել մեզ նամակով իրենց մեր ընծայիկ գիներուն ցուցակն ուղելու համար, որ կը խըրկենք ձրի և իրենց որ և է տեղեկութիւն հարցնելու համար, որոնց կը պատասխանենք նմանապէս մի և նոյն ինդով և կարելի արագութեամբ. մեր երեսպիրն է:

Г. Нейдлингеръ, Тифлисъ

Գլխաւոր հոգաբարձու ամրոցի Ռուսաստանի և միջին Եւրոպայի.

2—3 (2)

Հայ օրիորդ դիպլոմով կամենում է տեղ ստանալ մանկաբարձական տան մէջ, կամ հիւանդանոցում. Տեսնուում կամ նրա ընդակայքում. հասցէն Петербургъ Новая улица домъ № 7 квартира № 30 Г. Барсамову.

ՎԵՐՋՆԱԿԱՆ ՎԱՃԱՌՈՒՄՆ

(РАСПРОДАЖА)

ՎԵՐՋԻՆ ԵԻ ԱՄԵՆԱՁԻԱՆ ԴՆԵՐՈՎ

ՏՂԱՄԱՐԴԿԱՆՑ ՊԱՏՐԱՍՏ ՇՈՐԵՐԻ

ԹԻՖԼԻՍՈՒՄ ՄԻՒՌՅԵԼԵԱՆ ԿԱՄՈՒՐՋԻ ՎՐԱ

ՆԱՍԻԲԵԱՆԻ ՄԱԳԱԶԻՆՈՒՄ

Տրիկօթ ամառվայ պարա. 10 ր. և աւելի
Ժուկետի ձեռք շորը . . . . 10 ր. —
Վիզիտի . . . . . 15 ր. —
Սև սերտուկի . . . . . 25 ր. —
Տրիկօթ գոյաւոր վարտիքը . . 3 ր. —
Սև վարտիքը . . . . . 7 ր. —
Որսի ժակետ . . . . . 8 ր. —
Առաւօտեայ ժակետ . . . . 8 ր. —
Երեխայոց տրիկօթ զգեստը 2 մինչև 14 տարեկան . . . . . 3 ր. —
Խալաթներ . . . . . 12 ր. —
Պարտէզնի զգեստներ . . . . 5 ր. —

Նոյն տեղ ծախվում են կանանց և տղամարդկանց շապիկներ, կօլօռներ, կանանց կօշիատներ, նոյնպէս գիւլպաներ, կատի մանժէտներ, թևիկներ, թաշկինակներ, ձեռնոցներ, պէնիւարներ և ժիւպօններ:

3—10

Տպագրութեան համար պատրաստ են «Ծօն Կարլօս» (Հետաքննութիւն ձշմարտութեան) Պրէսկօտտի, «Արքայական Ընկերութեան սարուկներին ազատող Վիլհելմ Հօֆմանի, և Մօլիէրի «Ամուսնացողներին խրատ» հայ թարգմանութիւնները:

Թարգմանումն Մօլիէրի հեղ. «Ձարթուճ կամ կեղծաւորը» և «Կեղծ հիւանդ» կատակերգութիւնները:

Անցած փետրվարի 17-ից նօտարական ամսով վերջացնելով բոլոր գրամական հաշիւները իմ առևտրական ընկերակցութեան վերաբերութեամբ Թիֆլիսի 2-դ գիլդիայի վաճառական ՍԵՐԳԷՑ ԳՐԻԳՕՐԵՎԻՉ ԼԱԶԱՐԵՎի հետ, սրանով յայտնում եմ, որ եթէ մի որ և իցէ մարդու մօտ կը գտնվին ՄԻՆՉՍԻ ՆԵՐԿԱ Թիւը, իմ անուն տուած տոմսակներ (росписки) մատնաւոր և բանկային վէկսէլներ, և բոլոր ուրիշ պարտամատերհանկներ և ակտեր, ես անապիր եմ հարցուր և ինձ պարտ չեմ համարում վճարել:

Թիֆլիսի 2-դ գիլդիայի վաճառական ՊԵՒԼ ԱՐՏ. ԱԼԱՎԵՐԴՕՎ:

Дозволено Цензурою 24 Апрѣля 1880 г. Тифлисъ. Տպարան Ա. Ա. Միխելսոնի. Типографія А. А. Михельсона

Fonds A.R.A.M

№ 68 Ապրիլի 26 (Մայիսի 8) 1880 Ապրիլի 26 (Մայիսի 8) № 68

ԻՆՆԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ

Տարեկան գինը 10 րուբլի, կէս տարւանը 6 րուբլի
Առանձին համարները 3 կոպէկով

Փոխադրւում են միմիայն խմբագրատան միջոցով

Յանձնաժողովը գրւում է միմիայն խմբագրատան մէջ

Տիփլիս. Редакція „Мшакъ“

ՄՇԱԿ

Խմբագրատունը բաց է առաւօտեան 10—2 ժամ
(Տաքի կիրակի և տան օրերից)

Յայտարարութիւն ընդունւում է տեղն յ տեղս

Յայտարարութիւնների համար վճարւում են
իւրաքանչիւր բառին 2 կոպէկ

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Անգլիա և Հայաստան—Ներքին տեսութիւն. Թիֆլիսեան օգնութեան կոմիտէի նամակ Արեանից. Ներքին լուրեր—Արտաքին տեսութիւն. Գերմանիա. Անգլիա. Նամակ Թիւրքիայից—«Մշակի» հեռագիրներ.—Յայտարարութիւններ.

ԱՆԳԼԻԱ ԵՒ ՀԱՅԱՍՏԱՆ

Արեւմտեան քաղաքականութեան փոփոխութիւնը սկսեց հետաքրքրել հայերին ոչ թէ օտար ազդերի, օտար շահերի տեսակէտից, այլ նոյն իսկ հայկական ազգի, Տաճկահայաստանի գործի հետ կապ ունենալու պատճառով։ Այնպէս որ, Ֆրանսիայի մէջ պատահող պետական յեղափոխութիւնը եթէ առաջ ժամանակ կը պատճառէր հայի լոկ պետականական դատողութիւնը, որ նուիրւած էր լինում այս ինչ, այն ինչ օտար ազգին, այժմ նոյն պետութեան մէջ կատարւող միջնադարեան կրիզիսը հետաքրքրում է հային այն պատճառով, որ նոր միջնադարեան խմբի գործունէութեան պրօգրամման աւելի շատ կամ աւելի քիչ է նպաստաւոր Տաճկահայաստանի ակնկալութիւններին։ Նոյնը կարելի է ասել և իրաքանչիւր մեծ պետութեան մէջ այժմ պատահող անցքերի համար, որոնց հետ կապ է առացել և քաղաքական մարմնի մէջ ներմուծել Տաճկահայաստանի խնդիրը։ Նոյնը տեսնում ենք և հէնց այս րոպէ, աւելի զօրաւոր կերպով, Անգլիայի տղատասիտ կուսակցութեան յաղթութիւնից յետոյ։

Ազատամիտ մինիստրութեան հաստատւելը Անգլիայում, իրաքանչիւր հայի սրտի մէջ ուրախութեան բարախում յարուցեց. վերջապէս կազատւին տաճկահայերը այն կաշկանդւած դրութիւնից, որի մէջ պատում էր նոցա Ռիկօնսթրկտի քաղաքականութիւնը» տատում է իրաքանչիւր հայ։ Թէպէտ Գլադստոնի մօտագայ կաբինետի պրօգրամման արտաքին քաղաքականութեան վերաբերութեամբ, դեռ ոչ որին չէ յայտնի, բայց որովհետև ընտրողական մարքուսման ժամանակ ազատամիտ կուսակցութեան անդամները գանագան ձառեր խօսեցին և յայտարարութիւններ արեցին իրանց բազմաթիւ ընտրողների առաջ, ուստի այդ յայտարարութիւններից կարելի է մօտաւոր ճշդութեամբ հաւակացողութիւն կազմել և այն ընթացքի վրա, որ կը բռնէ Անգլիայի նոր մինիստրութիւնը իր արտաքին քաղաքականութեան մէջ, ինչպէս և Տաճկահայաստանի գործի վերաբերութեամբ։

Մեր կարծիքով միշտ սխալ բան կը լինի մտածել, ինչպէս այդ անում է ռուսական մամուլի մի մասը, թէ անգլիական ազատամիտ կաբինետը այնպիսի մի կրաւորական դիրք կը բռնէ իր արտաքին քաղաքականութեան մէջ, որ երբէք չի ախորժի, Անգլիայի շահերի համար, որա, նորա գլխին ընկոյզ կոտրել։ Ուրեմն էլ համեատ և խաղաղասէր քնաւորութեան տէր մարդիկ լինելին Անգլիայի ազատամիտ կուսակցութեան ներկայացուցիչները, բայց միթէ կարելի է հէնց մի րոպէ կասկածել որ նոքա այնչափ կարճամիտ են, որ չեն հասկանում այն, ինչ հասկանում է իրաքանչիւրը մեզանից՝ չեն հասկանում, որ Անգլիայի statu quo ուշի ուշով պահպանելը ներկայացնում է Անգլիայի գոյութեան ամենաանհրաժեշտ պայմանը։ Վասն որոյ ասել թէ նոր մինիստրութիւնը անխտիր և անմտաց ղեր կը կատարէ արևելքի գործերի մէջ, նուիրելով իրան ներքին գործերին, մեր կարծիքով մի անհեթեթ լոգիկա է, քանի որ իսկական Անգլիան ոչ թէ ծովերով պատած երեք միացած տէրութիւնների մէջ է, այլ դուրսը՝ Հնդկաստանի մէջ....

Ուրեմն Գլադստոնի մինիստրութեան պրօգրամմայի մէջ, արևելքի բաղաքականութիւնը անշուշտ այնպէս ստորագծւած կը լինի, ինչպէս այդ եղել է և ընկած մինիստրութեան ժամանակ և միշտ, ի հարկէ այն գանագանութեամբ միայն, որ ազատամիտ կաբինետը ուրիշ միջոցներ և ուրիշ եղանակ կընտրէ իր նպատակին հասնելու համար, քան թէ իր նախորդ կաբինետը։ Օրինակ. փոխանակ ստոր ինտրիգանների, խորհուրդ դիպլոմատիական շրջարեբականների, սպառնալիքի, որոտմունքի ու ցնցոգական միջոցների, նոր կաբինետը անշուշտ աւելի նախապատիւ կը համարէ պարզ խօսքը, անկեղծ յարաբերութիւնները, խաղաղաբարոյ, բայց հաստատմամբ որոշումները։ Փոխանակ ժողը ազդերին արհամարելը և նոցա անհատական ձգտումները խափանելը, ազատամիտ կաբինետը անշուշտ աւելի խելացի և նպատակայարմար կը դատէ ոչ թէ ճնշելով աւելի լարել նոցա յուզւած որամադրութիւնը, այլ միայն բաւարարութիւն տալով և գրաւելով նոցա սիրտը։

Այսպէս է ազատամիտների հայեացքը ներքին պօլիտիկայի։ Իսլանդիայի պահանջների վերաբերմամբ, նոյնը կը լինի և թիւրքաց Հայաստանի նկատմամբ։ Անգլիայի նոր մինիստրութիւնը դարձեալ կը շարունակէ ամեն ջանք թափել Թիւրքիայի դրութիւնը ամրացնելու համար, իր սեփական շահերի հարկադրութեամբ, միայն այդ նպատակին նա կը դիմէ ոչ թէ արհնացած ազդերի ձգտումները խեղդելով, այլ նոցա արդար պահանջները կատարելով և նոցա շահերը հաշտեցնելով Թիւրքիայի շահերի հետ.... Մեր հասկացողութեամբ, այսպէս կը լինի ազատամիտների յաղթութեան արդիւնքը Տաճկահայաստանի վերաբերմամբ։

Բայց ի՞նչ կանեն Կ. Պօլսի ազգային բաղաքականութեան դեկավարները, մամուլի ներկայացուցիչները, quasi դիպլոմատները... Նոքա կը շարունակեն այնպէս վարվել, այնպէս շարժվել, այնպէս դէպքից օգուտ բաղել, ինչպէս մինչև հիմայ, ինչպէս Լէրդսմի անցեալ գաղիականութեան ժամանակ, ինչպէս և այժմեան սոսկ ժամանակ, ինչպէս և միշտ. միշտ անպուխ, միշտ շշկլված, միշտ լեզուն փորը գցած և շամփուր կօշ տուածի նման աչքերը խլշկին հան

Fonds A.R.A.M

ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏԻՐՈՋ ԱՆՈՒՆԸ

Շարունակ 29-ին

Ամեն իսկական բողոքող ուրախ էին նախ տարօրինակ Նիկ Փոթերի հայտնվելով, որ ինչ-որ չափով ընդհատեց ձանձրալի միօրինակությունը, որ տիրում էր Ֆրանսիայի հյուսիսային նահանգներում, և հետո, որովհետև նա ուներ ամենաուրախ բնավորությունը, որ երբևէ հանդիպել էր Ֆրանսիայի հյուսիսում, և ամենաանհոգ ու ուրախ մարդը, որ երբևէ ծնվել էր Ֆրանսիայի հյուսիսում կամ որևէ այլ տեղ։ Նա ուներ ամենաանհոգ ու ուրախ ծիծաղը, որ երբևէ լս

Fonds A.R.A.M

ԼՈՒՐԵՐ

— Մեկնաբան «Times»-ը, խոշոր ուշադրություն դարձնելով Ռուսաստանի ներկայիս ներքին դրությանը, կարծում է, որ Ռուսաստանի ներկայիս ներքին դրությունը ամենևին էլ չի համապատասխանում այն հանգամանքներին, որոնք անհրաժեշտ են Ռուսաստանի ներկայիս դիրքը միջազգային ասպարեզում ամրապնդելու համար: Ռուսաստանի ներկայիս ներքին դրությունը, ասում է «Times»-ը, ոչ միայն չի նպաստում Ռուսաստանի ներկայիս դիրքի ամրապնդմանը, այլև ընդհակառակն, ամեն կերպ խոչընդոտում է դրան: Ռուսաստանի ներկայիս ներքին դրությունը, ասում է «Times»-ը, ոչ միայն չի նպաստում Ռուսաստանի ներկայիս դիրքի ամրապնդմանը, այլև ընդհակառակն, ամեն կերպ խոչընդոտում է դրան: Ռուսաստանի ներկայիս ներքին դրությունը, ասում է «Times»-ը, ոչ միայն չի նպաստում Ռուսաստանի ներկայիս դիրքի ամրապնդմանը, այլև ընդհակառակն, ամեն կերպ խոչընդոտում է դրան: Ռուսաստանի ներկայիս ներքին դրությունը, ասում է «Times»-ը, ոչ միայն չի նպաստում Ռուսաստանի ներկայիս դիրքի ամրապնդմանը, այլև ընդհակառակն, ամեն կերպ խոչընդոտում է դրան: Ռուսաստանի ներկայիս ներքին դրությունը, ասում է «Times»-ը, ոչ միայն չի նպաստում Ռուսաստանի ներկայիս դիրքի ամրապնդմանը, այլև ընդհակառակն, ամեն կերպ խոչընդոտում է դրան: Ռուսաստանի ներկայիս ներքին դրությունը, ասում է «Times»-ը, ոչ միայն չի նպաստում Ռուսաստանի ներկայիս դիրքի ամրապնդմանը, այլև ընդհակառակն, ամեն կերպ խոչընդոտում է դրան:

ՊՈՒՏԻԼՈՎ

— Ս. Պետերբուրգի 12 ապրիլի

Պուտիլովի գործարանի բանվորները ոչ միայն չեն ցանկանում վերսկսել աշխատանքը, այլև ամեն կերպ ջանում են ուրիշներին էլ հրահրել գործադուլի: Գործարանի տնօրինությունը, տեսնելով, որ բանվորները չեն ցանկանում վերսկսել աշխատանքը, որոշեց գործարանը փակել: Գործարանի փակման մասին հայտարարությունը կպցրին գործարանի դռան վրա: Հայտարարության մեջ ասված է, որ գործարանը փակվում է մինչև ապրիլի 29-ը: Գործարանի տնօրինության այս որոշումը մեծ ազդեցություն է գործել բանվորների վրա: Բանվորները սկսեցին ավելի ակտիվ գործունեություն ծավալել գործադուլը շարունակելու ուղղությամբ: Գործարանի տնօրինության հայտարարությունը կպցնելուց հետո բանվորները հավաքվեցին գործարանի բակում և սկսեցին քննարկել տնօրինության որոշումը: Քննարկման ընթացքում բանվորները որոշեցին գործադուլը շարունակել: Գործադուլի կոմիտեն կազմակերպեց մի ցույց, որին մասնակցեցին մոտ 3000 բանվոր: Ցույցի ընթացքում բանվորները պահանջում էին չփակել գործարանը և վերսկսել աշխատանքը: Ցույցը տևեց մոտ 2 ժամ: Ցույցից հետո բանվորները վերադարձան գործարան և շարունակեցին գործադուլը:

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԵՐ

— Ս. Պետերբուրգի 12 ապրիլի

Հայկական հարցերի վերաբերյալ Ռուսաստանի արտաքին գործերի նախարարությունը հրապարակել է մի հայտարարություն, որում ասված է, որ Ռուսաստանը չի կարող անտարբեր մնալ Հայաստանի ներքին կյանքում տեղի ունեցող իրադարձությունների նկատմամբ, քանի որ Հայաստանը Ռուսաստանի հարևանն է: Հայտարարության մեջ ասված է նաև, որ Ռուսաստանը չի կարող թույլ տալ, որ Հայաստանում տեղի ունենան այնպիսի իրադարձություններ, որոնք կարող են վնասել Ռուսաստանի շահերին: Հայտարարության մեջ ասված է նաև, որ Ռուսաստանը պատրաստ է օգնել Հայաստանին՝ եթե նրան դիմեն օգնության համար:

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԵՐ

— Ս. Պետերբուրգի 12 ապրիլի

Հայկական հարցերի վերաբերյալ Ռուսաստանի արտաքին գործերի նախարարությունը հրապարակել է մի հայտարարություն, որում ասված է, որ Ռուսաստանը չի կարող անտարբեր մնալ Հայաստանի ներքին կյանքում տեղի ունեցող իրադարձությունների նկատմամբ, քանի որ Հայաստանը Ռուսաստանի հարևանն է: Հայտարարության մեջ ասված է նաև, որ Ռուսաստանը չի կարող թույլ տալ, որ Հայաստանում տեղի ունենան այնպիսի իրադարձություններ, որոնք կարող են վնասել Ռուսաստանի շահերին: Հայտարարության մեջ ասված է նաև, որ Ռուսաստանը պատրաստ է օգնել Հայաստանին՝ եթե նրան դիմեն օգնության համար:

«ՄՇԱԿԻ» ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՄԻՋԱԶԳԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆԻՑ

Ս. ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, 24 ապրիլի։ «Прав. Вѣстн.» լրագիրը հաղորդում է, որ Կայսրուհու առողջութեան մէջ անցած շաբաթվայ ընթացքում նշանաւոր փոփոխութիւններ տեղի չեն ունեցել։ «Берегъ» լրագիրը հաղորդում է որ ժողովրդական լուսաւորութեան մինիստրը Տօքտոր Հրաժարական տուեց։

ՇԱՆԽԱՅ, 24 ապրիլի։ Չինական կառավարութիւնը կառաբելասէս մերժից Կուլջայի գաշնագիրը, որ պահանջում է Իլիի վիճակի դիջնուիլ։ Եթէ համաձայնութիւնը չը լինի, Չինաստանը կը գրաւի այդ երկիրը։ Ասում են որ Չինաստանը Եապօնիայի հետ բանակցութիւններ է սկսել Լիուկիու կղզու վերաբերութեամբ։ Եթէ լինի պատերազմ Ռուսաստանի դէմ, Եապօնիան Չինաստանի կողմը կը պահի։

Զինուորական պաշարներ հիւսիս են ուղարկուում։ Պրինց Լի հրաժան է տուել բնդունել չինական զօրքի մէջ օտարներին։ Նաւատորմը ձմեռապարհ է բնկել։

Ս. ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, 22 ապրիլի։ Պետական բանկի 5% տոմսակը առաջին շրջանի 93 ր. 75 կ., երկրորդ 92 ր. 50 կ., երրորդ 93 ր. 50 կ., չորրորդ 93 ր., արևելեան առաջին փոխառութեան տոմսակ 90 ր. 87 կ., երկրորդ 90 ր. 87 կ., երրորդ 90 ր. 87 կ., ոսկի 7 ր. 76 կ., առասպ մի բուլ Լօնդոնի վրա 25,25 պէնս, առասպ 100 ր Բերլինի վրա 127 մարկ 62 պֆ., Համբուրգի վրա 216 մարկ, 25 պֆ., Փարիզի վրա 266 ֆր. 50 սանտ.։ Բօրսայի արտօնագրութիւնը անորոշ կ։

Խմբագիր—հրատարակող ԳՐԻԳՈՐ ԱՐԾՐՈՒՆԻ

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՒՒՆՆԵՐ

ՆԵՐԿԱՅ 1880 ԹԻՒՒՄ ԿԸ ՏՊԱԳՐՎԻ

„ԿԱՅԾԵՐ“

ՎԷՊ ՏԱՃԿԱՍՏԱՆԻ ՀԱՅՈՑ ԿԱՆԱՆՑԻՑ

Հեղինակութիւն ԸՆՓՓԻ

Վէպը բաղկացած կը լինի երկու առանձին հատորներից իւրաքանչիւրը կը բովանդակէ մօտաւորապէս 400 տպագրուած երեսներ։ Ամէն մէկ հատորի գինն է 1 ր. 50 կ., իսկ միասին 3 ր.։ Մէկ հատորի համար առանձին առորագրութիւն չէ ընդունուում։

Առորագրուել կարելի է ԳԱԻԱՌՆԵՐՈՒՄ այն պարոնների մօտ, որոնք բարեհաճել են բաժանորդներ հաւաքել «ԿԱՅԾԵՐԻ» տպագրութեան համար, իսկ ԹԻՓԼԻՍՈՒՄ պէտք է դիմել «Մշակի» խմբագրատունը Յ. ՄԻԼԻՒՐ-ՅԱԿՈՒԲՅԱՆԻՆ։

Մանուկի տակից դուրս եկաւ գօգոլ Բօկի «Ուսուցչապահութեան» գրքոյկի հայերէն թարգմանութիւնը։ Գրքի պահեստը գտնուում է Զաքարիա Խրիմեանցի Կովկասեան Դրամատուռնում։ Գինն է 35 կոպ.

Մի վաճառուհի, որ վկայական ունի և գիտէ ՌՈՒՍԱՑ, ՖՐԱՆՍԻԵՐԷՆ և ԳԵՐՄԱՆԵՐԷՆ լեզուները, գտաբ է տալիս։ Հասցէն կամենալ տեղեկանալ փոդոց, տուն Շահումեան դօվի № 23։

4—4 (2)

Դուրս եկաւ մանուկի տակից և ՏԱՒՈՂՈՒԹ է թէ ԿԵՆՏՐՕՆԱԿԱՆ և թէ Ջ. ԴԻՒՒՄՐԱՆԻ գրամատառանոցներում և պ. Ստեփանեան նի խանութում «ՀԵՐՈՒՈԱՆԴ և ԹԱՐԳՄԱՆՈՒԹԻՒՆ, պ. Ն. ՂԱՄԱՐԱՆԻ, հրատարակութիւն Ս. Ագծրաշէնցի։ Գիրքը բաղկացած է 243 ԵՐԵՍՆԵՐԻՑ։ Գինն է 1 ր. 25 կ.։

5—5

ՍԱԼԵԱՆԻՑ նոր տոպրակեալ ԹԱՐՄ ՀԱՏԻԿԱՒՈՐ ԽԱՒԵԱՐ։ Վաճառում է Մելքայէլեան ԿԱՄՈՒՐՋԻ վրա, ՄԻՒՐՋՕՎ Ի շինութեան մէջ № 11 և 12, Ա. ՄԻՐՈՒՄՕՎԻ խանութում։

4—6

Продается двухъ-этажный домъ на Абасъ-Абатской площади. Объ условіяхъ узнать въ типографіи Меликова. Сололакская улица, № 12.

Վաճառվում է երկու յարկանի մի տուն Աբաս-Աբատեան հրապարակի վրա։ Պայմանների մասին հարցնել Մելիքօվի տպարանում. Սօլօլակեայ փողոց, № 12.

2—3

Վաճառվում է նոր հրատարակված «Ցիֆանդոլ Տաւիղ» Ֆրէյդունի գրքոյկը պ. Զ. Գրիգորեանցի և Կենսաբանական գրամատառանոցներում։ Գրքոյկի գինն է 30 կ., գտաւնելիք յանկացողները կարող են ուղղակի դիմել Պ. Յովհաննէս Սուզանաճեանցին հետեւեալ հասցէով. Тифлисъ. Ивану Артемьевичу Сузанаджіанъ. на Петхайнской ул. собственый домъ № 13.

ԳՈՒՐՍ ԵԿԱԾ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԵՐԳԵՐ

ԴԱՇՆԱԿԻ ՀԱՄԱՐ ԵՐԳՆՑՈՂՈՒԹԵԱՄԲ

Զայնագրութիւն և հրատարակութիւն Յովհաննէս Սուզանաճեանցի։ Իւրաքանչիւր օրինակի գինն է մէկ րուբլի։ Վաճառվում է յօգուտ Վանայ ազատանդնների Թիֆլիսի բոլոր երաժշտական մագազիններում։ Գումարը ողջ առնողներին կիջնուի կը լինի։ Օտարագաղթիք գնացիք գիմում են հետեւեալ հասցէով. Въ Тифлисъ. Ивану Артемьевичу Сузанаджянъ, на Петхайнской улицъ, собственный домъ № 13. Յանկացողները առանց միասին և «Ցիֆանդոլ Տաւիղ» երգարանը, պէտք է ուղարկին մէկ րուբլ երեսուն կոպ.։

Նիւթ-էօգքի Զինգեր

Ամենամեծ կարելու մեքենայի ընկերութեան աշխարհային համբաւն բաւական ըլլալով յանձնել իրեն ձեռագործութիւնները կատարածքին պարզութեամբը, հաստատութեամբը և այլակերպ աշխատութիւններն կատարելով, տնական և արուեստագործներու պիտոյից համար, կը համառօտէ զմեզ համրելու մեկնիկ մեկնիկ իրենց գերազանցութիւնն ուրիշ հնարուած նման արարկայից վրա.

Վերոյիշեալ Նիւթ-էօգքի Զինգեր ընկերութիւնը այս տպրիլի սկզբներն բացած ուրիշ դիւաւոր քաղաքներու պէս, հոս ևս Թիֆլիս շաբաթան մը այլ և այլ կարելու մեքենաներով, Ազատանոցի փողոցն Զուպալօվին տունն Երեւանի հրապարակի մօտ անմիջապէս և կը խնդրուի խոհեմ հնարց և պարոնայց տղոց բատանալ այսպիսի մեքենայ գիմել հոն միայն և կը խնդրուի միանգամայն չը խառնակիլ այս բնիկ նորաբաց շաբաթան ուրիշ վաճառականներու հետ, որոնք միայն Զինգերի տուած անուամբ նշանակներով և պատկերներով կը խարեն մեր պաշտպանատրներն և դժբաղդաբար իրենց մեքենաներով կը տարակուսացուցնեն սեզհական մերոյ լաւութեան անունն.

Ուրիշ քաղաքներու բնակիչք ալ կրնան դիմել մեզ նամակով թէ մեր ընկերակից գիներուն ցուցակն ուզելու համար, որ կը խրկենք ձրի և թէ որ ևէ անկեղծութիւն հարցանելու համար, որմէ կը պատասխանենք նամատակս մի և նոյն լեզուով և կարելի արագութեամբ, մեր երեսպիրն է։

Г. Нейдлингеръ, Тифлисъ

Գ. Նայդլինգեր

Գլխաւոր հոդաբարձու ամերոջ Ռուսաստանի և մէջին Եւրոպայի.

2—3 (2)

Ուշ օրիորդ դիպլօմով կամենում է տեղ ստանալ մանկաբարձական տան մէջ, կամ հիւանդանոցում Տֆխխում կամ նրա շրջակայքում. հասցէն Петербургъ Новая улица домъ № 7 квартира № 30 Г. Барсамову.

ՎԵՐՋՆԱԿԱՆ ՎԱՃԱՌՈՒՄՆ

(РАСПРОДАЖА)

ՎԵՐՋԻՆ ԵՒ ԱՄԵՆԱՒԺԱՆ ԳՆԵՐՈՎ.

ՏՂԱՄԱՐՈՒԿԱՆՑ ՊԱՏՐԱՍՏ ՇՈՐՑԻՑ

ԹԻՖԼԻՍՈՒՄ ՄԻՒՐՋԵԼԵԱՆ ԿԱՄՈՒՐՋԻ ՎՐԱ

ՆԱՍԻԲԵԱՆԻ ՄԱԳԱԶԻՆՈՒՄ

Տրիկօթ սանտալոյ պատմ. 10 ր. և աւելի
Փանկոթ ձեռք շորը . . . . 10 ր. —
Վերմօթ . . . . . 15 ր. —
Սև սերտուկի . . . . . 25 ր. —
Տրիկօթ գոյնառոր վարտիքը . . 3 ր. —
Սև վարտիքը . . . . . 7 ր. —
Պրօթ ժանկետ . . . . . 8 ր. —
Առաւօտեայ ժանկետ . . . . 8 ր. —
Սրեհասյոց արխալուղ 2 մինչև 14 տարեկան . . . . . 3 ր. —
Խալաթներ . . . . . 12 ր. —
Գարնանային գլխարկներ . . . . . 5 ր. —

Նոյն տեղ ծախվում են կանանց և տղամարդկանց շապիկներ, կալասներ, կանանց կօշիկներ, նոյնպէս գիւղական, կուսի մանժէտներ, թևերիներ, թաշկինակներ, ձեռնոցներ, պէնեւաբներ և ժիլետներ։

3—10

Տպագրութեան համար պատրաստ են «Ծօն Կարլոս» (հետաքննութիւն ձշմարտութեան) Պրէսկօտտի, «Արքայական Լինկօլն» տարուկներին պատմ. Վիկտէմ Հաճիանեի, և Մօլիէրի «Ամուսնացողներին խրատ» հայ թարգմանութիւնները։

Թարգմանվում են Մօլիէրի հնգ. «Ծար ախ Ֆկամ կեղծաւոր» և «Կեղծ հիւանդ» կատակերգութիւնները։

Անցած փետրվարի 17-ից նոտարական ամսով վերջացնելով բոլոր դրամական հաշիւները իմ առևտրական ընկերակցութեան վերաբերութեամբ Թիֆլիսի 2-դ գիլդիայի վաճառական ՍԵՐԳԷՑ ԳՐԻԳՕՐԵՎԻՉ ԼԱԶԱՐԵՎԻ հետ, սրանով յայտնում եմ, որ եթէ մի որ և իցէ մարդու մօտ կը գտնվին ՄԻՆՉՍԻ ՆԵՐԿԱՅ ԹԻՒՒ, իմ նրան տուած տոմսակներ (росписки) մասնաւոր և բանկային վէկսէլներ, և բոլոր ուրիշ պարտատիրական թղթեր և ապրանք, ես անուավիր եմ համարում և ինձ պարտաւորեցնում հետ դարձնել վճարել։

Թիֆլիսի 2-դ գիլդիայի վաճառական ԳԱՒԱՌ ԱՐՏ. ԱԼԱՎԵՐԴՈՎ։

Дозволено Цензурою 25 Апрѣля 1880 г. Тифлисъ.

Տպարան Ա. Ա. Միխելսոնի

Типографія А. А. Михельсона

Fonds A.R.A.M

ԲԺՇԿԱՆՈՑ

ՀԻՒԱՆԴՆԵՐԻ ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹԻՒՆԸ ԱՌԱՒՕՏԵԱՆ 9-ԻՑ ՄԻՆՉԵՒ 1 ԺԱՄԸ։

Երկուշաբթի. Գավրօնսկի կառնոց հիւանդ. Օրալևվիչ նիքքին հ., Թօսթանց կառնոց և երեխաների հ., Քիւչարեանց խերուբդիական և աչքերի հ., Թաթմբօրսկի վիներական և կաշու հ., Սաթաեան ջղային և հոգեկան հ.։

Երեքշաբթի. Մինկևվիչ խերուբդիական հ., Վ. գօրօվ վիներական և բողազի հ., Բէյխ աչքի հ., Թախտամով մանկաբարձական, կառնոց և երեխաների հ., Կրասնօգլաև գօվ, Լխիցկով և Վերխիշկով նիքքին հ.։

Չորեքշաբթի. Լխիցկով և Բուդկօվսկի նիքքին հ., Եաէյմբօրսկի վիներական և կաշու հ., Ասատուրով Չօվ կառնոց հիւանդութիւններ։

Հինգշաբթի. Վ. գօրօվ վիներական և բողազի հ., Թօսթանց կառնոց և երեխաների հ., Լխիցկով և Վերխիշկով նիքքին հ., Քիւչարեանց սիֆիլեան և անուական օրգանների հ.։

Ուրբաթ. Գավրօնսկի կառնոց հ., Մինկևվիչ խերուբդիական հ., Կրասնօգլաև գօվ և Լխիցկով նիքքին հ., Թախտամով մանկաբարձական, կառնոց և երեխաների հ., Եաէյմբօրսկի վիներական և կաշու հ., Ասատուրով Չօվ կառնոց հիւանդութիւններ։

Շաբաթ. Վ. գօրօվ վիներական և բողազի հ., Բէյխ աչքի հ., Թախտամով մանկաբարձական, կառնոց և երեխաների հ., Կրասնօգլաև գօվ, Լխիցկով և Վերխիշկով նիքքին հ.։

Բացի այդ բժիշկ Վ. գօրօվ բժշկանոցի մէջ ընդունում է անվարձ աղքատ հիւանդներին ամէնայն օր երեկոյեան 4—6 ժամը։

Բժիշկ Թաթևով չորեքշաբթի օրերը առաւօտեան 9-ից մինչև 11 ժամը ընդունում է իր տանը բժշկանոցի հիւանդներին էլեկտրիական բժշկութեան և նիքքին հ. համար։ Բնակարանը գտնվում է Սերգիևսկայա փոդոցի վրա, Բայանդուրովի տանը։

Առաւեւտեայ 9 բրեւից ազքատ հիւանդներին բժշկանոցի տոմսակով ընդունում է ամէնայն օր, ամէնայն ժամանակ։

Բացի կիրակի օրերից ամէնայն օր առաւօտեան 9—11 ժամը բժշկանոցում լինում է մանկաբարձ կին հիւանդ կանանց ընդունելու համար։

Բժշկանոցի դերեկատոր Լխիցկի։

Fonds A.R.A.M

№ 69 Էջմիածին 29 (Մայիս 11) 1890

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑ

ՄԵԾ ԿԱՐԴԱԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅՈՑ ՎԱՐԴԱՊԵՏԻ ՄԱՐՏԻՐՈՍԱԿԱՆ ՎԱԽՃԱՆԻ

— Ա —

Ի՞նչ է մեծ կարդալ. ո՞ր գրքերն են մեծ կարդալու համար. ո՞ր գրքերը կարդալով մարդ մեծ կը դառնայ. ո՞ր գրքերը կարդալով մարդ մեծ չի դառնար. ո՞ր գրքերը կարդալով մարդ մեծ կը դառնայ, բայց ոչ ինչպէս պէտք է. ո՞ր գրքերը կարդալով մարդ մեծ չի դառնար

Fonds A.R.A.M

ԳՈՐԾԱԿԱՆ ՕՐԱԹԵՐԹ, ՀՐԱՏԱՐԱԿՎՈՒՄ Է ՇԱԲԱԹ ՕՐԵՐԸ։ ԳՆԱՀԱՏՈՒԹԻՒՆՔ ՏԱՐԵԿԱՆ 6 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՄՍԱԿԱՆ 3 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՄԻՍՆ 1 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՐՏԱՔԻՆ ՀԱՄԱՐ ՏԱՐԵԿԱՆԻՆ 8 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՄՍԱԿԱՆԻ 4 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՄԻՍՆ 1 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՐՏԱՔԻՆ ՀԱՄԱՐ ՏԱՐԵԿԱՆԻՆ 10 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՄՍԱԿԱՆԻ 5 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՄԻՍՆ 1 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՐՏԱՔԻՆ ՀԱՄԱՐ ՏԱՐԵԿԱՆԻՆ 12 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՄՍԱԿԱՆԻ 6 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՄԻՍՆ 1 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՐՏԱՔԻՆ ՀԱՄԱՐ ՏԱՐԵԿԱՆԻՆ 15 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՄՍԱԿԱՆԻ 7 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՄԻՍՆ 1 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՐՏԱՔԻՆ ՀԱՄԱՐ ՏԱՐԵԿԱՆԻՆ 18 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՄՍԱԿԱՆԻ 8 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՄԻՍՆ 1 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՐՏԱՔԻՆ ՀԱՄԱՐ ՏԱՐԵԿԱՆԻՆ 20 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՄՍԱԿԱՆԻ 9 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՄԻՍՆ 1 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՐՏԱՔԻՆ ՀԱՄԱՐ ՏԱՐԵԿԱՆԻՆ 25 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՄՍԱԿԱՆԻ 10 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՄԻՍՆ 1 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՐՏԱՔԻՆ ՀԱՄԱՐ ՏԱՐԵԿԱՆԻՆ 30 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՄՍԱԿԱՆԻ 12 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՄԻՍՆ 1 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՐՏԱՔԻՆ ՀԱՄԱՐ ՏԱՐԵԿԱՆԻՆ 35 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՄՍԱԿԱՆԻ 14 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՄԻՍՆ 1 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՐՏԱՔԻՆ ՀԱՄԱՐ ՏԱՐԵԿԱՆԻՆ 40 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՄՍԱԿԱՆԻ 16 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՄԻՍՆ 1 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՐՏԱՔԻՆ ՀԱՄԱՐ ՏԱՐԵԿԱՆԻՆ 45 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՄՍԱԿԱՆԻ 18 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՄԻՍՆ 1 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՐՏԱՔԻՆ ՀԱՄԱՐ ՏԱՐԵԿԱՆԻՆ 50 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՄՍԱԿԱՆԻ 20 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՄԻՍՆ 1 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՐՏԱՔԻՆ ՀԱՄԱՐ ՏԱՐԵԿԱՆԻՆ 60 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՄՍԱԿԱՆԻ 24 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՄԻՍՆ 1 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՐՏԱՔԻՆ ՀԱՄԱՐ ՏԱՐԵԿԱՆԻՆ 70 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՄՍԱԿԱՆԻ 28 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՄԻՍՆ 1 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՐՏԱՔԻՆ ՀԱՄԱՐ ՏԱՐԵԿԱՆԻՆ 80 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՄՍԱԿԱՆԻ 32 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՄԻՍՆ 1 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՐՏԱՔԻՆ ՀԱՄԱՐ ՏԱՐԵԿԱՆԻՆ 90 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՄՍԱԿԱՆԻ 36 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՄԻՍՆ 1 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՐՏԱՔԻՆ ՀԱՄԱՐ ՏԱՐԵԿԱՆԻՆ 100 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՄՍԱԿԱՆԻ 40 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՄԻՍՆ 1 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՐՏԱՔԻՆ ՀԱՄԱՐ ՏԱՐԵԿԱՆԻՆ 120 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՄՍԱԿԱՆԻ 48 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՄԻՍՆ 1 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՐՏԱՔԻՆ ՀԱՄԱՐ ՏԱՐԵԿԱՆԻՆ 140 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՄՍԱԿԱՆԻ 56 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՄԻՍՆ 1 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՐՏԱՔԻՆ ՀԱՄԱՐ ՏԱՐԵԿԱՆԻՆ 160 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՄՍԱԿԱՆԻ 64 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՄԻՍՆ 1 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՐՏԱՔԻՆ ՀԱՄԱՐ ՏԱՐԵԿԱՆԻՆ 180 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՄՍԱԿԱՆԻ 72 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՄԻՍՆ 1 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՐՏԱՔԻՆ ՀԱՄԱՐ ՏԱՐԵԿԱՆԻՆ 200 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՄՍԱԿԱՆԻ 80 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՄԻՍՆ 1 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՐՏԱՔԻՆ ՀԱՄԱՐ ՏԱՐԵԿԱՆԻՆ 220 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՄՍԱԿԱՆԻ 88 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՄԻՍՆ 1 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՐՏԱՔԻՆ ՀԱՄԱՐ ՏԱՐԵԿԱՆԻՆ 240 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՄՍԱԿԱՆԻ 96 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՄԻՍՆ 1 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՐՏԱՔԻՆ ՀԱՄԱՐ ՏԱՐԵԿԱՆԻՆ 260 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՄՍԱԿԱՆԻ 104 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՄԻՍՆ 1 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՐՏԱՔԻՆ ՀԱՄԱՐ ՏԱՐԵԿԱՆԻՆ 280 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՄՍԱԿԱՆԻ 112 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՄԻՍՆ 1 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՐՏԱՔԻՆ ՀԱՄԱՐ ՏԱՐԵԿԱՆԻՆ 300 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՄՍԱԿԱՆԻ 120 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՄԻՍՆ 1 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՐՏԱՔԻՆ ՀԱՄԱՐ ՏԱՐԵԿԱՆԻՆ 320 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՄՍԱԿԱՆԻ 128 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՄԻՍՆ 1 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՐՏԱՔԻՆ ՀԱՄԱՐ ՏԱՐԵԿԱՆԻՆ 340 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՄՍԱԿԱՆԻ 136 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՄԻՍՆ 1 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՐՏԱՔԻՆ ՀԱՄԱՐ ՏԱՐԵԿԱՆԻՆ 360 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՄՍԱԿԱՆԻ 144 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՄԻՍՆ 1 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՐՏԱՔԻՆ ՀԱՄԱՐ ՏԱՐԵԿԱՆԻՆ 380 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՄՍԱԿԱՆԻ 152 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՄԻՍՆ 1 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՐՏԱՔԻՆ ՀԱՄԱՐ ՏԱՐԵԿԱՆԻՆ 400 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՄՍԱԿԱՆԻ 160 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՄԻՍՆ 1 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՐՏԱՔԻՆ ՀԱՄԱՐ ՏԱՐԵԿԱՆԻՆ 420 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՄՍԱԿԱՆԻ 168 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՄԻՍՆ 1 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՐՏԱՔԻՆ ՀԱՄԱՐ ՏԱՐԵԿԱՆԻՆ 440 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՄՍԱԿԱՆԻ 176 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՄԻՍՆ 1 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՐՏԱՔԻՆ ՀԱՄԱՐ ՏԱՐԵԿԱՆԻՆ 460 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՄՍԱԿԱՆԻ 184 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՄԻՍՆ 1 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՐՏԱՔԻՆ ՀԱՄԱՐ ՏԱՐԵԿԱՆԻՆ 480 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՄՍԱԿԱՆԻ 192 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՄԻՍՆ 1 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՐՏԱՔԻՆ ՀԱՄԱՐ ՏԱՐԵԿԱՆԻՆ 500 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՄՍԱԿԱՆԻ 200 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՄԻՍՆ 1 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՐՏԱՔԻՆ ՀԱՄԱՐ ՏԱՐԵԿԱՆԻՆ 520 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՄՍԱԿԱՆԻ 208 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՄԻՍՆ 1 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՐՏԱՔԻՆ ՀԱՄԱՐ ՏԱՐԵԿԱՆԻՆ 540 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՄՍԱԿԱՆԻ 216 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՄԻՍՆ 1 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՐՏԱՔԻՆ ՀԱՄԱՐ ՏԱՐԵԿԱՆԻՆ 560 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՄՍԱԿԱՆԻ 224 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՄԻՍՆ 1 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՐՏԱՔԻՆ ՀԱՄԱՐ ՏԱՐԵԿԱՆԻՆ 580 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՄՍԱԿԱՆԻ 232 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՄԻՍՆ 1 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՐՏԱՔԻՆ ՀԱՄԱՐ ՏԱՐԵԿԱՆԻՆ 600 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՄՍԱԿԱՆԻ 240 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՄԻՍՆ 1 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՐՏԱՔԻՆ ՀԱՄԱՐ ՏԱՐԵԿԱՆԻՆ 620 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՄՍԱԿԱՆԻ 248 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՄԻՍՆ 1 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՐՏԱՔԻՆ ՀԱՄԱՐ ՏԱՐԵԿԱՆԻՆ 640 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՄՍԱԿԱՆԻ 256 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՄԻՍՆ 1 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՐՏԱՔԻՆ ՀԱՄԱՐ ՏԱՐԵԿԱՆԻՆ 660 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՄՍԱԿԱՆԻ 264 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՄԻՍՆ 1 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՐՏԱՔԻՆ ՀԱՄԱՐ ՏԱՐԵԿԱՆԻՆ 680 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՄՍԱԿԱՆԻ 272 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՄԻՍՆ 1 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՐՏԱՔԻՆ ՀԱՄԱՐ ՏԱՐԵԿԱՆԻՆ 700 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՄՍԱԿԱՆԻ 280 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՄԻՍՆ 1 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՐՏԱՔԻՆ ՀԱՄԱՐ ՏԱՐԵԿԱՆԻՆ 720 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՄՍԱԿԱՆԻ 288 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՄԻՍՆ 1 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՐՏԱՔԻՆ ՀԱՄԱՐ ՏԱՐԵԿԱՆԻՆ 740 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՄՍԱԿԱՆԻ 296 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՄԻՍՆ 1 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՐՏԱՔԻՆ ՀԱՄԱՐ ՏԱՐԵԿԱՆԻՆ 760 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՄՍԱԿԱՆԻ 304 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՄԻՍՆ 1 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՐՏԱՔԻՆ ՀԱՄԱՐ ՏԱՐԵԿԱՆԻՆ 780 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՄՍԱԿԱՆԻ 312 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՄԻՍՆ 1 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՐՏԱՔԻՆ ՀԱՄԱՐ ՏԱՐԵԿԱՆԻՆ 800 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՄՍԱԿԱՆԻ 320 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՄԻՍՆ 1 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՐՏԱՔԻՆ ՀԱՄԱՐ ՏԱՐԵԿԱՆԻՆ 820 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՄՍԱԿԱՆԻ 328 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՄԻՍՆ 1 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՐՏԱՔԻՆ ՀԱՄԱՐ ՏԱՐԵԿԱՆԻՆ 840 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՄՍԱԿԱՆԻ 336 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՄԻՍՆ 1 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՐՏԱՔԻՆ ՀԱՄԱՐ ՏԱՐԵԿԱՆԻՆ 860 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՄՍԱԿԱՆԻ 344 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՄԻՍՆ 1 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՐՏԱՔԻՆ ՀԱՄԱՐ ՏԱՐԵԿԱՆԻՆ 880 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՄՍԱԿԱՆԻ 352 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՄԻՍՆ 1 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՐՏԱՔԻՆ ՀԱՄԱՐ ՏԱՐԵԿԱՆԻՆ 900 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՄՍԱԿԱՆԻ 360 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՄԻՍՆ 1 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՐՏԱՔԻՆ ՀԱՄԱՐ ՏԱՐԵԿԱՆԻՆ 920 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՄՍԱԿԱՆԻ 368 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՄԻՍՆ 1 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՐՏԱՔԻՆ ՀԱՄԱՐ ՏԱՐԵԿԱՆԻՆ 940 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՄՍԱԿԱՆԻ 376 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՄԻՍՆ 1 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՐՏԱՔԻՆ ՀԱՄԱՐ ՏԱՐԵԿԱՆԻՆ 960 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՄՍԱԿԱՆԻ 384 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՄԻՍՆ 1 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՐՏԱՔԻՆ ՀԱՄԱՐ ՏԱՐԵԿԱՆԻՆ 980 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՄՍԱԿԱՆԻ 392 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՄԻՍՆ 1 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՐՏԱՔԻՆ ՀԱՄԱՐ ՏԱՐԵԿԱՆԻՆ 1000 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՄՍԱԿԱՆԻ 400 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՄԻՍՆ 1 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՐՏԱՔԻՆ ՀԱՄԱՐ ՏԱՐԵԿԱՆԻՆ 1020 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՄՍԱԿԱՆԻ 408 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՄԻՍՆ 1 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՐՏԱՔԻՆ ՀԱՄԱՐ ՏԱՐԵԿԱՆԻՆ 1040 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՄՍԱԿԱՆԻ 416 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՄԻՍՆ 1 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՐՏԱՔԻՆ ՀԱՄԱՐ ՏԱՐԵԿԱՆԻՆ 1060 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՄՍԱԿԱՆԻ 424 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՄԻՍՆ 1 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՐՏԱՔԻՆ ՀԱՄԱՐ ՏԱՐԵԿԱՆԻՆ 1080 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՄՍԱԿԱՆԻ 432 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՄԻՍՆ 1 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՐՏԱՔԻՆ ՀԱՄԱՐ ՏԱՐԵԿԱՆԻՆ 1100 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՄՍԱԿԱՆԻ 440 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՄԻՍՆ 1 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՐՏԱՔԻՆ ՀԱՄԱՐ ՏԱՐԵԿԱՆԻՆ 1120 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՄՍԱԿԱՆԻ 448 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՄԻՍՆ 1 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՐՏԱՔԻՆ ՀԱՄԱՐ ՏԱՐԵԿԱՆԻՆ 1140 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՄՍԱԿԱՆԻ 456 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՄԻՍՆ 1 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՐՏԱՔԻՆ ՀԱՄԱՐ ՏԱՐԵԿԱՆԻՆ 1160 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՄՍԱԿԱՆԻ 464 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՄԻՍՆ 1 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՐՏԱՔԻՆ ՀԱՄԱՐ ՏԱՐԵԿԱՆԻՆ 1180 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՄՍԱԿԱՆԻ 472 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՄԻՍՆ 1 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՐՏԱՔԻՆ ՀԱՄԱՐ ՏԱՐԵԿԱՆԻՆ 1200 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՄՍԱԿԱՆԻ 480 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՄԻՍՆ 1 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՐՏԱՔԻՆ ՀԱՄԱՐ ՏԱՐԵԿԱՆԻՆ 1220 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՄՍԱԿԱՆԻ 488 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՄԻՍՆ 1 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՐՏԱՔԻՆ ՀԱՄԱՐ ՏԱՐԵԿԱՆԻՆ 1240 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՄՍԱԿԱՆԻ 496 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՄԻՍՆ 1 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՐՏԱՔԻՆ ՀԱՄԱՐ ՏԱՐԵԿԱՆԻՆ 1260 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՄՍԱԿԱՆԻ 504 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՄԻՍՆ 1 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՐՏԱՔԻՆ ՀԱՄԱՐ ՏԱՐԵԿԱՆԻՆ 1280 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՄՍԱԿԱՆԻ 512 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՄԻՍՆ 1 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՐՏԱՔԻՆ ՀԱՄԱՐ ՏԱՐԵԿԱՆԻՆ 1300 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՄՍԱԿԱՆԻ 520 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՄԻՍՆ 1 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՐՏԱՔԻՆ ՀԱՄԱՐ ՏԱՐԵԿԱՆԻՆ 1320 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՄՍԱԿԱՆԻ 528 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՄԻՍՆ 1 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՐՏԱՔԻՆ ՀԱՄԱՐ ՏԱՐԵԿԱՆԻՆ 1340 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՄՍԱԿԱՆԻ 536 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՄԻՍՆ 1 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՐՏԱՔԻՆ ՀԱՄԱՐ ՏԱՐԵԿԱՆԻՆ 1360 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՄՍԱԿԱՆԻ 544 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՄԻՍՆ 1 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՐՏԱՔԻՆ ՀԱՄԱՐ ՏԱՐԵԿԱՆԻՆ 1380 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՄՍԱԿԱՆԻ 552 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՄԻՍՆ 1 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՐՏԱՔԻՆ ՀԱՄԱՐ ՏԱՐԵԿԱՆԻՆ 1400 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՄՍԱԿԱՆԻ 560 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՄԻՍՆ 1 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՐՏԱՔԻՆ ՀԱՄԱՐ ՏԱՐԵԿԱՆԻՆ 1420 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՄՍԱԿԱՆԻ 568 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՄԻՍՆ 1 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՐՏԱՔԻՆ ՀԱՄԱՐ ՏԱՐԵԿԱՆԻՆ 1440 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՄՍԱԿԱՆԻ 576 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՄԻՍՆ 1 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՐՏԱՔԻՆ ՀԱՄԱՐ ՏԱՐԵԿԱՆԻՆ 1460 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՄՍԱԿԱՆԻ 584 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՄԻՍՆ 1 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՐՏԱՔԻՆ ՀԱՄԱՐ ՏԱՐԵԿԱՆԻՆ 1480 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՄՍԱԿԱՆԻ 592 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՄԻՍՆ 1 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՐՏԱՔԻՆ ՀԱՄԱՐ ՏԱՐԵԿԱՆԻՆ 1500 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՄՍԱԿԱՆԻ 600 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՄԻՍՆ 1 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՐՏԱՔԻՆ ՀԱՄԱՐ ՏԱՐԵԿԱՆԻՆ 1520 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՄՍԱԿԱՆԻ 608 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՄԻՍՆ 1 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՐՏԱՔԻՆ ՀԱՄԱՐ ՏԱՐԵԿԱՆԻՆ 1540 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՄՍԱԿԱՆԻ 616 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՄԻՍՆ 1 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՐՏԱՔԻՆ ՀԱՄԱՐ ՏԱՐԵԿԱՆԻՆ 1560 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՄՍԱԿԱՆԻ 624 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՄԻՍՆ 1 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՐՏԱՔԻՆ ՀԱՄԱՐ ՏԱՐԵԿԱՆԻՆ 1580 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՄՍԱԿԱՆԻ 632 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՄԻՍՆ 1 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՐՏԱՔԻՆ ՀԱՄԱՐ ՏԱՐԵԿԱՆԻՆ 1600 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՄՍԱԿԱՆԻ 640 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՄԻՍՆ 1 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՐՏԱՔԻՆ ՀԱՄԱՐ ՏԱՐԵԿԱՆԻՆ 1620 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՄՍԱԿԱՆԻ 648 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՄԻՍՆ 1 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՐՏԱՔԻՆ ՀԱՄԱՐ ՏԱՐԵԿԱՆԻՆ 1640 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՄՍԱԿԱՆԻ 656 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՄԻՍՆ 1 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՐՏԱՔԻՆ ՀԱՄԱՐ ՏԱՐԵԿԱՆԻՆ 1660 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՄՍԱԿԱՆԻ 664 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՄԻՍՆ 1 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՐՏԱՔԻՆ ՀԱՄԱՐ ՏԱՐԵԿԱՆԻՆ 1680 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՄՍԱԿԱՆԻ 672 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՄԻՍՆ 1 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՐՏԱՔԻՆ ՀԱՄԱՐ ՏԱՐԵԿԱՆԻՆ 1700 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՄՍԱԿԱՆԻ 680 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՄԻՍՆ 1 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՐՏԱՔԻՆ ՀԱՄԱՐ ՏԱՐԵԿԱՆԻՆ 1720 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՄՍԱԿԱՆԻ 688 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՄԻՍՆ 1 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՐՏԱՔԻՆ ՀԱՄԱՐ ՏԱՐԵԿԱՆԻՆ 1740 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՄՍԱԿԱՆԻ 696 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՄԻՍՆ 1 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՐՏԱՔԻՆ ՀԱՄԱՐ ՏԱՐԵԿԱՆԻՆ 1760 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՄՍԱԿԱՆԻ 704 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՄԻՍՆ 1 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՐՏԱՔԻՆ ՀԱՄԱՐ ՏԱՐԵԿԱՆԻՆ 1780 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՄՍԱԿԱՆԻ 712 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՄԻՍՆ 1 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՐՏԱՔԻՆ ՀԱՄԱՐ ՏԱՐԵԿԱՆԻՆ 1800 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՄՍԱԿԱՆԻ 720 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՄԻՍՆ 1 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՐՏԱՔԻՆ ՀԱՄԱՐ ՏԱՐԵԿԱՆԻՆ 1820 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՄՍԱԿԱՆԻ 728 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՄԻՍՆ 1 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՐՏԱՔԻՆ ՀԱՄԱՐ ՏԱՐԵԿԱՆԻՆ 1840 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՄՍԱԿԱՆԻ 736 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՄԻՍՆ 1 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՐՏԱՔԻՆ ՀԱՄԱՐ ՏԱՐԵԿԱՆԻՆ 1860 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՄՍԱԿԱՆԻ 744 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՄԻՍՆ 1 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՐՏԱՔԻՆ ՀԱՄԱՐ ՏԱՐԵԿԱՆԻՆ 1880 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՄՍԱԿԱՆԻ 752 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՄԻՍՆ 1 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՐՏԱՔԻՆ ՀԱՄԱՐ ՏԱՐԵԿԱՆԻՆ 1900 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՄՍԱԿԱՆԻ 760 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՄԻՍՆ 1 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՐՏԱՔԻՆ ՀԱՄԱՐ ՏԱՐԵԿԱՆԻՆ 1920 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՄՍԱԿԱՆԻ 768 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՄԻՍՆ 1 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՐՏԱՔԻՆ ՀԱՄԱՐ ՏԱՐԵԿԱՆԻՆ 1940 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՄՍԱԿԱՆԻ 776 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՄԻՍՆ 1 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՐՏԱՔԻՆ ՀԱՄԱՐ ՏԱՐԵԿԱՆԻՆ 1960 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՄՍԱԿԱՆԻ 784 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՄԻՍՆ 1 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՐՏԱՔԻՆ ՀԱՄԱՐ ՏԱՐԵԿԱՆԻՆ 1980 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՄՍԱԿԱՆԻ 792 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՄԻՍՆ 1 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՐՏԱՔԻՆ ՀԱՄԱՐ ՏԱՐԵԿԱՆԻՆ 2000 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՄՍԱԿԱՆԻ 800 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՄԻՍՆ 1 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՐՏԱՔԻՆ ՀԱՄԱՐ ՏԱՐԵԿԱՆԻՆ 2020 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՄՍԱԿԱՆԻ 808 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՄԻՍՆ 1 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՐՏԱՔԻՆ ՀԱՄԱՐ ՏԱՐԵԿԱՆԻՆ 2040 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՄՍԱԿԱՆԻ 816 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՄԻՍՆ 1 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՐՏԱՔԻՆ ՀԱՄԱՐ ՏԱՐԵԿԱՆԻՆ 2060 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՄՍԱԿԱՆԻ 824 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՄԻՍՆ 1 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՐՏԱՔԻՆ ՀԱՄԱՐ ՏԱՐԵԿԱՆԻՆ 2080 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՄՍԱԿԱՆԻ 832 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՄԻՍՆ 1 ՌՈՒԲԼԻ։ ԱՐՏԱՔԻՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՏԵՂԵԿԱՏՎՈՒԹԻՒՆ

ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏԻՐՈՋ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Ս. ՊՏՐՒՓԻՆԵԱՆ, 25 տարեկան։ «Պատուէր Քրիստոսի» յաղթող Ա. մրցման Տօնական Ժողովոյն Հոկտեմբեր 6։ Ներկայ գտնուելով իր խնդրի Տնօրէնութեան ատենին, Ս. Պտրուփինեան յայտնեց, թէ ինքն ալ ուզած է մասնակցիլ Ա. մրցման, բայց ուշացած է, որովհետեւ

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

ՆԵՐԿԱՅ 1880 ԹՒՈՒՄ ԿԸ ՏՊԱԳՐՎԻ

„ԿԱՑԾԵՐ“

ՎԷՊ ՏԱՃԿԱՍՏԱՆԻ ՀԱՅՈՑ ԿԵԱՆՔԻՑ

Հետինակութիւն ԸՆԴՓԻ

Վէպը բաղկացած կըլինի երկու առանձին հատորներից իւրաքանչիւրը կը բովանդակէ մօտաւորապէս 400 *տպագրված երեսներ: Ըմէն մէկ հատորի գինն է* 1 *ր.* 50 *կ., իսկ միասին* 3 *ր.: Մէկ հատորի համար առանձին ստորագրութիւն չէ ընդունվում:*

Ստորագրվել կարելի է ԳԵՒՈՆԵՐՈՒՄ *այն պարոնների, որոնք բարեհաճել են բաժանորդներ հաւաքել «Կաւճոտի» տպագրութեան համար, իսկ թիֆլիսում պէտք է դիմել «Մշակի» խմբագրատունը Ց. Մելիք-Յակոբեանին:*

ՎԱՐՁՈՒԹԵԱՆ ԹՈՒՅԼՏՈՒԹԵԱՄԲ ԿԸ ԼԻՆԻ

ԱԼԼԷԳՐԻ
ՅՕԳՈՒԻՑ ՍՈՎԱՏԱՆՋՆԵՐԻ

Մանրամասնութիւնների մասին իր ժամանակին կը յայտնվի: Յանկացողները իրենց բնակարանը կարող են պահել հետևեալ տիկիններից:

Տիկին Ն. Վերմիշեանցին Կալօնիայում անփափան տան, տիկին Մ. Գաւիթեանցին Երեւանի տան Հայոց փողոցում, տիկին Ս. Լօսինեանցին Սառաթ-Խանթառեան փողոց, Վայոցձորի տան, տիկին Ն. Գամբարովին իշ. Բէհբութովի տան, Վօսկեվանկի և Գուդովիչ փողոցների անկիւնում, տիկին Մ. Խօսրովովին, Շապինովի տան, Աղօվպար փողոցի վրա, տիկին Մ. Խանտիովին, Գամբարովի տան, Լաւրօպատօրների փողոցի վրա և նոյնպէս Ծատուրեանի լամպերի խանութը, Դմօրյովի փողոցի վրա:

1—5

Մանուկի տակից դուրս եկած գեղեցիկ Ռուսական առողջապահութեան գրքոյկի հայերէն թարգմանութիւնը: Գրքի պահեստը գտնվում է Զաքարիա Գրիգորեանցի Կամկաւան Դրամագլուխ անցում: Գինն է 35 *կոպ.*

Մի վարժուհի, որ վկայական ունի և դասէ ուսուցչ, Ֆրանսիերէն և Գերմաներէն լեզուները, գաղար է տալիս: Հասցէն կամենալ տեղանալ այս փողոց, տուն Շահմուրադովի № 23:

4—4 (2)

Դուրս եկած մանուկի տակից և նկատվում է թէ կնդրօնականն և թէ Զ. Գրիգորեանի գրամագլուխ անցներում և պ. Մատուրեանի խանութում «Գերմանիա» և Թադեմանովի, պ. Ն. Ադամեանի, հրատարակութիւն Ս. Արծրունեայ: Գիրքը բաղկացած է 243 *երեսներից: Գինն է* 1 *ր.* 25 *կ.:*

5—5

ԵԳՈՐ ԿԱՄՈՒՐՈՎԻ ԵՒ ԸՆԿ.
ԱՐԵՒՏՐԱԿԱՆ ՏԱՆ

ԳԼԽԱՒՈՐ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿԸ

Ցայտնում է հետաքրքիր, որ ցանկացողները կարող են առնել 1 *և* 2 *ներքին* 5% *փոխառութեան տոմսակները յետաձգութեամբ վճարելով մ. տարվայ ընթացքում և ամեն երկար ժամանակամիջոցում, նոր և շատ շահաւէտ պայմաններով, որոնց մասին տեղեկանալ կարելի է նոյն իսկ կոնտորայի մէջ, որ նոյնպէս առնում է այդ տեսակ տոմսակներ: Գրասենեակը գտնվում է Ալէքսանդրեան այգու հանդէպ, Թումանովի տան:*

1—10

ՍԱԼԵԱՆԻՑ *նոր տեղափոխած ԹԱՐԻՄ ՀԱՏԻԿԱԿԻՈՐ* **ԽԱՒԽԱՒԱՐ**: *Յանձնում է մխիթարեան* **ԿԱՄՈՒՐՋԻ** *վրա,* **ՄԻՒՐՋՈՎԻ** *շինութեան մէջ* № 11 *և* 12, *Ա. Մուրադովի խանութում:*

5—6

Продается двухъ-этажный домъ на Абасъ-Абатской площади. Объ условіяхъ узнать въ типографіи Меликова, Сололакская улица, № 12.

Յանձնում է երկու յարկանի մի տուն Աբաս-Աբատեան հրապարակի վրա: Պայմանների մասին հարցնել Մելիքովի տպարանում, Սօլօլակեցոց փողոց, № 12.

3—3

ԲԺՇԿԱՆՈՑ

ՀԻՒԱՆԴՆԵՐԻ ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹԻՒՆԸ ԱՌԱՒՕՏԵԱՆ 9–ԻՑ ՄԻՆՉԵՒ 1 ԺԱՄԸ:

Երկուշաբթի. Գաւրօնակի կանանց հիւանդ. Օրալեվիչներքին հ., Լատեանց կանանց և երեխաների հ., Բէյլեանց խորուրդական և աչքերի հ., Նամբօրակի վիներական և կաշու հ., Աթայեան ջղային և հոգեկան հ.:

Երեքշաբթի. Մինակեվիչ խորուրդական հ., Վ. Զօրօվ վիներական և բորոտի հ., Բէյլոս աչքի հ., Բախուռով մանկաբարձական, կանանց և երեխաների հ., Կրասնօգլեադով, Լիսիցեվ և Վինիչեվ ներքին հ.:

Չորեքշաբթի. Լիսիցեվ և Ռուդօվակի ներքին հ., Շտէյմբօրակի վիներական և կաշու հ., Աստուածատուրով կանանց հիւանդութիւններ:

Հինգշաբթի. Վ. Զօրօվ վիներական և բորոտի հ., Զօտինեանց կանանց և երեխաների հ., Լիսիցեվ և Վինիչեվ ներքին հ., Ռեյլեանց խորուրդական և աչքերի հ., Նամբօրակի վիներական և կաշու հ., Աթայեան ջղային և հոգեկան հ.:

Ուրբաթ. Գաւրօնակի կանանց հ., Կրասնօգլեադով և Լիսիցեվ ներքին հ., Բախուռով մանկաբարձական, կանանց և երեխաների հ., Շտէյմբօրակի և Աստուածատուրով վիներական և կաշու հ., Վինիչեվ և Կրասնօգլեադով ներքին հ.:

Շաբաթ Լիսիցեվ և Վինիչեվ ներքին հ., Բաբով կաթոքի հ., Նանկովի վիներական և կաշու հ.:

Բացի այդ բժիշկ Վ. Զօրօվ բժշկանոցի մէջ ընդունում է անվարձ աղքատ հիւանդներին ամենայն օր երեկոյեան 4—6 ժամը:

Բժիշկ Բաբաևվ չորեքշաբթի օրերը առաւօտեան 9–ից մինչև 11 ժամը ընդունում է իր տանը բժշկանոցի հիւանդներին էլեկտրիական բժշկութեան և ներքին հ. համար: Բնակարանը գտնվում է Սերգիևսկայա փողոցի վրա, Բայանդուրովի տանը:

Առաւօտեան 9 ժամից առաջ հիւանդներին բժշկանոցի տոմսակով ընդունում է ամենայն օր, ամենայն ժամանակ:

Բացի կիրակի օրերից ամենայն օր առաւօտեան 9—11 ժամը բժշկանոցում լինում է մանկաբարձ կին հիւանդ կանանց ընդունելու համար:

Բժշկանոցի դերեկտոր Լիսիցեվ:

Վաճառվում է նոր հրատարակված «Յիշատակ Տաւիթ Երէմեանցի և Կենսագրական գրամատառագրութիւն: Գրքոյկը պ. Զ. Երիդորեանցի և Կենսագրական գրամատառագրութիւն: Գրքոյկի գինն է 30 *կ., գտնվում է նրանից յանկացողները կարող են ուղղակի դիմել Պ. Յովհաննէս Սուզանաձեանցին հետևեալ հասցէով:* Тифлисъ. Ивану Артемьевичу Сузанаджіанъ. на Петхайнской ул. собственый домъ № 13.

Դուրս եկաւ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԵՐԳԵՐ

ԴԱՇՆԱԿԻ ՀԱՄԱՐ ԵՐԳԵՑՈՂՈՒԹԵԱՄԲ

Զանազանութիւն և հրատարակութիւն Յովհաննէս Սուզանաձեանցի: Իւրաքանչիւր օրինակի գինն է մէկ րուբլի: Վաճառվում է յօգուտ վանայ ամառանոցների Թիֆլիսի բոլոր երաժշտական մագազիններում: Դուռանորոշ առնողներին զիջումն կը լինի: Օտարագաղթականները դիմում են հետևեալ հասցէով: Въ Тифлисъ. Ивану Артемьевичу Сузанаджянъ, на Петхайнской улицѣ, собственый домъ № 13. *Յանկացողները ստանալ միասին և «Յիշատակ Տաւիթ» երգարանը, պէտք է ուղարկին մէկ րուբլ երեսուն կոպ.:*

Նիւթ-Հօսքի Զինգեր

Ամենամեծ կարելու մեքենայի բնութեան աշխարհային համբաւն բաւական ցոյցով յանձնել իրեն ձեռագործութիւնները կատարելագործելու պարզութեամբը, հաստատութեամբը և այլակերպ աշխատութիւններն կատարելով, անական և արուեստաւորներու պիտոյից համար, կը համառօտ զգեղ համբերու մեկիկ մեկիկ իրենց գործադրութիւնն ուրիշ հնարուած նման արարկայից վրա.

Վերոյիշեալ Նիւթ Հօսքի Զինգեր ընկերութիւնը այս տարիէ սկսելով բացառ ուրիշ պիտոյ քաղաքներու պէս, հոս ևս Թիֆլիս շտեմարան մը այլ և այլ կարելու մեքենաներով, Ազամանկի փողոցն Զուպալօվին տունն Երևանի հրապարակի մօտ անմիջապէս և կը խնդրուի նախանձայոյց և պարոնայոյց ուզող բոլոր տանալ այսպիսի մեքենայ դիմել հոն միայն և կը խնդրուի միանգամայն չը խառնակել այս բնիկ նորաբաց շտեմարանն ուրիշ վաճառականներու հետ, որոնք միայն Զինգերի տուտ անուամբ նշանակներով և պատկերներով կը խաբեն մեր պաշտպանեալ արուեստը և դժբաղդաբար իրենց մեքենաներով կը տարակուսացուցնեն սեպհական մերոյ լաւութեան անուն.

Ուրիշ քաղաքներու բնակիչք ալ կրնան դիմել մեզ նամակով թէ մեր ընծայիկ գիներուն ցուցակն ուղելու համար, որ կը խրկենք ձրի և թէ որ և է տեղեկութիւն հարցունելու համար, որոնց կը պատասխանենք նմանապէս մի և նոյն լեզուով և կարելի արագութեամբ. մեր երեսպիրն է:

Г. Нейдлингеръ, Тифлисъ
Գ. Նայդլինգեր

Գլխաւոր հոգաբարձու ամերոյ Ռուսաստանի և միջին Եւրոպայի.

2—3 (2)

Մ. Մխանսարեանցի ի ներքոյ յիշեալ տպագրութիւնների ամէն մի տպագրութեան ձեռագած բոլոր օրինակները միասին գնողներին (Թիֆլիս, Հայոց Վանքի Մեծ և փոքր փողոցների անկիւնում, տպագրողի սեպհական տանը, № 4|2, բնակարան № 6) կը վաճառուին յետագայ գներով:

1. *Հայկական Վնաս, երգարան, 8 ծալ, եր. 712 և առանձին 32 եր. այբբենական տանկ, երկուսը միասին . . . . . 70 կ.*

4 Հազար օրինակից ձեռնել է մօտ Հազար օրինակ, մօտ 700 րուբլու:

2. *Կանոնաւոր և վայելուչ գրութեան պատմութիւնը և տեսութիւնը, զանազան առանձին յաւելուածներով, 8 ծալ, եր. 274 . . . . . 20 կ.*

1200 օրինակից ձեռնում է մօտ 700 օրինակ, մօտ 140 րուբլու:

3. *Վայելչագրութեան գազափարներ, 4 ծալ, 24 երես: 6 Հազար օրինակից կը լինի ձեռնած մօտ 4 Հազար օրին., մօտ 500 րուբլու: . . . . . 10 կ.*

4. *Կանոնաւոր մէյնով տպած վայելչագրութեան վարժութիւններ, որ տպածի վրա սև թանաքով գրելով, դիւրութեամբ կարելի լինի ուղղել և գեղեցկացնել ուսանողի գրութիւնը: № 1—№ 5, Հաստարակ թղթի գնով, տ. տօտպան, կամ 480 թերթը, 4 րուբլի, մօտ 340 տօտպ, մօտ 1360 րուբլու: Թերթը մի կոպեկից պակաս:*

5. *Տողաշարներ և տողացանցեր մեծ թաւալագ, 4 երես տպած, 6 Հազար օրինակից մօտ 4 Հազ. օրինակ կը լինի, մօտ 52 րուբլու, թերթը . . . . . 5 կ.*

6. *Օմբր ուսուցչապետի և անգղիացւոց թագուհու բժշկի խնամատարութիւն երեխայոց, 8 ծալ, եր. 300: . . . . . 15 կ.*

1200 օրինակից մօտ 300 օրինակ կը լինի ձեռնած, մօտ 52 րուբլու:

Մի քանի այլ տպագրութիւններ մօտ 20 րուբլու:

Կարելի է դիմել Ս. Պետերբուրգ, Знаменская, домъ № 22, кв № 7, на углу Басейной.

Այս օրիորդ դիպլոմով կամենում է տեղ ստանալ մանկավարժական տան մէջ, կամ հիւանդանոցում, Տֆխառում կամ նրա շրջակայքում. Տասցէն Петербургъ Новая улица домъ № 7 квартира № 30 Г. Барсамову.

ՎԵՐՋՆԱԿԱՆ ՎԱՃԱՌՈՒՄՆ
(РАСПРОДАЖА)
ՎԵՐՋԻՆ ԵՒ ԱՄԵՆԱՒԺԱՆ ԳՆԵՐՈՎ.
ՏՂԱՄԱՐԴԿԱՆՑ ՊԱՏՐԱՍՏ ՇՈՐԵՐԻ
ԹԻՖԼԻՍՈՒՄ ՄԻՒՐԱՑԼԵԱՆ ԿԱՄՈՒՐՋԻ ՎՐԱ
ՆԱՍԻԲԵԱՆԻ ՄԱԳԱԶԻՆՈՒՄ

Տրիկօթ ամառվայ պալտօ	10 ր. և աւելի
Ժաւկետ ձեռք շորը	10 ր. —
Վիզիտ	15 ր. —
Սև սերտուկի	25 ր. —
Տրիկօթ գոյնաւոր վարտիքը	3 ր. —
Սև վարտիքը	7 ր. —
Որթի ժակետ	8 ր. —
Առաւօտվայ ժակետ	8 ր. —
Երեխայոց տրիկօթի զգեստը	2 մինչև 14 տարեկան 3 ր. —
Թալաֆներ	12 ր. —
Պարտսիների զգեստներ	5 ր. —

Նոյն տեղ ծախվում են կանանց և տղամարդկանց շապիկներ, կալսոններ, կանանց կօշիկներ, նոյնպէս դիւլպաներ, կտաւէ մանժէտներ, թևնիներ, թաշկինակներ, ձեռնոցներ, պէներ և ժիլետներ:

4—10

Տպագրութեան համար պատրաստ են «Գօն Կարլոս» (հետաքննութիւն Աշմատեան) Պրէսկօտի, «Արքայի Լինկօլն տարուկնեբին ազատող» Վիլհելմ Հօֆմանի, և Մօլիէրի «Մուսնացողներին խրատ» հայ թարգմանութիւնները:

Թարգմանվումեն Մօլիէրի հեղ. «Ծարաւ ֆկամ Կեղծաւորը» և «Կեղծ հիւանդը» դո կատակերգութիւնները:

Անցած փետրվարի 17–ից նօտարական ակտով վերջացնելով բոլոր դրամական հաշիւները իմ առևտրական ընկերակցութեան վերաբերութեամբ Թիֆլիսի 2–դ գիլդիայի վաճառական ՍԵՐԳԷՅ ԳՐԻԳՕՐԵՎԻՉ ԼԱԶԱՐԵՎԻ հետ, սրանով յայտնում եմ, որ եթէ մի որ և իցէ մարդու մօտ կը գտնվին ՄԻՆՉԵՒ ՆԵՐԿԱՑ ԹԻՒԸ, իմ նրան տուած տոմսակներ (росписки) մատնաւոր և բանկային վէկսէլներ, և բոլոր ուրիշ պարտամուրհակներ և ակտեր, նա անպատճառ եմ համարում և ինձ պարտաւորեցնում համարում վճարել:

Թիֆլիսի 2–դ գիլդիայի վաճառական Գ. ՆԵՒԼ. ԱՐՏ. ԱԼԱՎԵՐԴՕՎ:

Дозволено Цензурою 28 Апрѣля 1880 г. Тифлисъ.

Տպարան Ա. Ա. Միխելսոնի

Типографія А. А. Михельсона

Fonds A.R.A.M

№ 70 Մայիսի 1 (13) 1880 Մայիսի 1 (13) № 70

ԻՆՆԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ

ՄՇԱԿ

Տարեկան գինը 10 րուբլի կէս տարվան 6 րուբլի
Բաժանման համար նոյնքան կոպեկով

Բոլոր յօդուածները գրվում են միայն խմբագրատան մէջ

Տեղեկատուական գրվում են ըստ դրության

Խմբագրատունը բաց է առաւօտեան 10—2 ժամ
(Բացի կիրակի և տօն օրերից)

Յայտարարութիւն ընդունվում է ամէն յի գլուխ

—

Յայտարարութիւնների համար վճարում են
իւրաքանչիւր բառին 2 կոպեկ

ՊՈՒՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ

Հնագիտական ժողովը— Ներքին տեսութիւն Կոմս Լօրիս-Մելիքովի գործունէութիւնը. Նամակ Ամերիկայից. Նամակ Բաստովից. Նամակ խմբագրին. Ներքին լուրեր— Արտաքին տեսութիւն. Սուվ Հայաստանի մէջ— գնդապետ Տեր-Գաբրիէլեանց— Յայտարարութիւններ— Բաժանորդագրութեան պայմանները.

ՀՆԱԳԻՏԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎԸ

Յայտնի է որ 1881 թուին լինելու է Թիֆլիսում ընդհանուր ռուսաց հնագիտական ժողովը։ Այդ ժողովը կը գրաւի Կովկասի և Պարսկաստանի հնութիւնները։

Հոգով հին քաղաքակրթութիւնը, որի հետքերը նշմարվում են ակած Թիֆլիսի նահանգից մինչև Պարսկաստանի և ասիական Թուրքիայի խորքերը, անշուշտ, մեր կարծիքով, իր պատուաւոր տեղը պիտի բանի հնագիտական ժողովի մէջ։

Ընդհակառակ հոգ գիտնականները ինչպէս Լէյին, Պատկանեան, Ալիշան, Այտընեան և ուրիշները կը ներկայանան այդ ժողովին և իրանց ուսումնական հետազօտութիւնների վրայ կը նստատեն հոգով ազգի վերաբերեալ հնադիտական շատ խնդիրների պարզելուն, քանի ցանկալի է որ և մեզ մօտ հոգած և մինչև այսօր անյայտ մնացած մեռնատոր անձանց որ և է հնադիտական հետազօտութիւնները, հանդէս գան դրա դարձի և հնադիտական ժողովի առջև ներկայացնին։

Հասարակի հոգ երիտասարդների մէջ կան մի քանի անհատներ, որոնք որպէս սիրողներ, տալինելով պարապել են այս կամ այն պատմական ազգային հնութեան, այս կամ այն ազգագրական կամ լեզուագիտական կողմի ուսումնասիրելու հնութիւններից լուսանկար պատկերներ հանելու։

Նոյն մեռնատոր ժողովը կարող է ընդունել գասուներից այնտեղ գտնված գանազան գրաւածները, մենոգրաֆիաները, նոյնպէս և հնադիտական գանազան կտորները ու նմուշները։

Այս հարցի վրա մենք ուզում ենք գարձնել մի քանի անգամ խօսելու։

Դ. Ա.

ԽՆԹՐ

ԱՐԱՒԱՆԵԱՑ ՎԵՐՋԻՆ ՕՐԻՍ-ԹՈՒՐՔԱԿԱՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄԻՑ ՀԱՑԱՍՏԱՆՈՒՄ

I.Ա.

Մի և նոյն գիշերը, երբ վարդանը, Հայրապետը և Ապոն քանակ մէջ փիլիսոփայութիւններ էին անում, խորհում էին գժբախտ հայրենիքի դժրաղդ ժողովրդի վիճակի մասին,—Քամակ Հենդոն գանում էր գիշեր քահանայի տէր Առաքի տան մէջ, և ընթրիքից յետոյ ուրախ, գուարթ, չռամախօսում էր և հանաքներ էր անում աէրտէրի հետ։

Դատի և նոյն աէրտէրն էր, որ այնքան հոգար պատճառեց ոչ. Սալմանին, իսկ այժմ լսենք նրա կրօնասէր, ջուտամ էր, ոչ այն պատճառով որ ապարէզից պիտի անհետանար մի նշանաւոր գրծիչ, այլ առհասարակ հոգի կորուստը ցաւալի է նրա համար։ Տէր Հայրը չար մարդ չէր, և եթէ ա ընդհմտութիւն էր գործում, կամենում էր անդարձել պ. Սալմանի գերդաստանի գլուխը, պահպանել նրա խորհրդատուներից էր ա ամէն գալիս, որովհետև վնասակար էր համարում։

Նա մի ժամանակ հռոմայական գիւղացի էր, շատ գրել-կարդալ սովորել էր իր մանկութեան ժամանակ ս. Յովհաննու վանքում կրօնավորութեան մէջ նրան չէր յաջողվում, պարտասցու, և վանց ամայ երկիր

խմբագրատան մէջ նոյնպէս չէր յաջողվում նրան. մի ժամանակ վանից քաշում ղ ա հ վ է ջ է էր. գործերը վատ գնային, վերամիացաւ, և առանց մի փարայ ստանալու, վերադարձաւ իր հարիներքը. Այստեղ ապրուստի մի ուրիշ միջոց չը գտնելով, տէրտէր դարձաւ։

Այդ գիշեր քահանայի տանը հրաւիրված էր և գիւղի մանկավարժը, երեկի սիրացու Սիմոնը, որը ամէն հօր փնտռում էր։ Այդ մարդը մեծ կարծիք ունէր իր գիտութեան վրա (գիւղացիները նա նոյն կարծիքն ունէին նրա մասին) և առաւելապէս հպարտանում էր նրանով, որ ամէն հօր փնտռում էր։

Խոտակոթման առաւօտն այն օր ծերունի խաչօի տան մէջ պատրաստած անոթքերն էին, որ մեծ սարսափ էին գցել բոլոր գիւղացիների վրա, և առաւելապէս անհանգստացնում էին ամէն հօրը։

—Ախչը կը գաոի, ձին կուտրի, ամէն հայր, շարունակից էֆէնդին ընդհատված խոսակցութիւնը,—աշխարհի կարգը միշտ այդպէս է եղել և այդպէս էլ կը շարունակվի։ Այն որ Աստուած է կարգադրել, մարդը չի կարող փոխել։ Աստուած մէկին աղայ է տանեղել, միւսին մշակ։ Մէկը կը գաոի, միւսը կուտէ։ Հայր սովրել է աշխատանքին, քուրդը և Թալըը սովրել են ուսլուն, եթէ աշխատանքը չը լինի, ուսուցը չի կարող սովրել։ եթէ ուսուցը չը լինի, աշխատաւորը չի կարող սպրել։ Աստուածը մեզ պահում են իրանց սրով, մենք էլ պէտք է պահենք պահենք մեր աչխատանքով։ Աստուած խելքի ձեռքում տուէ ուսել։ ինչ հոգի ձեռքում—բան Մէկը միսի անգը չի կարող բանել։

—Այդ իրաւ է, պատասխանեց քահանան, երեսը խաչակնքելով,—Տէրն մեր Քրիստոս գիրքում ասում Աւետարանի մէջ չէնց այդպէս է ասում, որ ասենց Աստուծոյ կտերն ասրեն էլ ծառից չեն ընկնում. ասենց նրա կամքն է մի մազ էլ մարդու գլխի վրա չէ սրպատակում.—բոլորը նրա ձեռքումն է։

—Ախպէս է, ճշմարիտ է...հաստատեց և տէրտէր Սիմոնը, նոյնպէս երեսը խաչակնքելով։

Յետոյ նրանք սկսեցին խոսել գիւղացիների, պատերազմի պատճառով ասելի ստացած, հարստահարութիւնների վրա։ Տէրտէրը, բոլորովին իր անձնական շահերի կէսից նայելով կատարվող յափշտակութիւնների վրա, գանգատվում էր, ասելով, թէ կառավարութեան հարկերը այն ատեճան ծանրացել են, որ բոլորովին սպառում են գիւղացիների արդիւնաբերութիւնը, և եթէ մի քանի ամսում է, այն էլ քրդերն են ասնում,—այդ պատճառով ինքը չատ վատ է վարձատրվում, չատ անգամ պատկ, մկրտութիւն և Թաղում է կատարում, առանց մի փարայ ստանալու։ Գիւղացիները խոստանում են, թէ յետոյ կը վճարեն, բայց, կամ չեն կատարում տալ, կամ խաբում են, և գրա համար տէրտէրը այժմ գիւղի մէջ չատ պատ ա կ ներ ունի, և վճռել է այսուհետև չը կրկնել, չը պատկել և չը Թաղել, մինչև վարձը սկզբում վճարելու չը լինեն. որովհետև, ինչն էլ մարդ է և ապրել է ուզում։

—Տէր Հայր, պատասխանեց էֆէնդին գործադէտ մարդու եղանակով,—գիւղացուն դուք այնքան չէք ճանաչում, որքան ես եմ ճանաչում։ Պատասխ գիւղացուն մի հոգի է տուել, այն էլ չի կարողանում տանելը, բայց երբ հոգեհան հրեշտակը աստը ձեռքին կանգնում է նրա գլխին, այն ժամանակն է տալիս հոգին։ Գրանից պէտք է մենք օրինակ վեր առնենք։ Գիւղացին տանց այն ա օ ր ն ե լ փայտ» տեսնելու, փող չի տայ։ Դուք Ձեր ապառիկների հաշիվը պատրաստեցէք, Թուղթը յանձնեցէք ինձ, ես կը տամ իմ գանձերից մէկին, նա կը հաւաքէ։ Ես չեմ Թողնի, որ Ձեր մի փարան էլ կորչի։

—Օրհնեալ եղերութ, Աստուած Ձեզ երկար կեանս պարգեւեցէ, պատասխանեց քահանան,—հաշիւը այժմ էլ պատրաստ է։

—Կարդացէք, տեսնեմ ոչքան է։

Տէրտէրը գարս բերաւ ծոցից մի Թերթ Թուղթ, կնճռատ, խղճատած, գնդնած, և երկար տարիներ նրա ծոցում պտնվելով, բոլորովին քրքրված և իր վազնի գոյնը կորցրած։—Դա նրա հաշուագիրքն էր։ Թերթի չորս երեսների վրա, խոշոր տառերով, ծանրումուռ ոտղերով գրված էին տէր հօր ա պ ա ռ ի կ ն ե ր ը։ Նա Թուղթը մատերում աչքերին, փորձ փորձեց կարդալ, բայց կարդալ չը կարողացաւ, Թերթը տուեց վարժապետին ասելով.

—Ա՛ա, տէրտէր Սիմոն, դու կարդա, իմ աչքերը չեն լսկում։

Տէրտէր Սիմոնը առեց հաշիւը, մի քանի անգամ հազաց, ծօթակը քորեց, ուղղվեցաւ, և Թերթը մատներով աչքերին, սկսեց կարդալ այնպիսի մի ճառական եղանակով, որ կարծես, կանգնած էր կարդում։

«Զօտան Մկօի աղջիկը կնքեցի, փողը Ստաց 5 դուրուշ։ աղջիկը մէկ չարաքից յետոյ մեռաւ, Թաղեցի, փողը Ստաց 7 դուրուշ։ Խօի տղան պսակեցի, փողը Ստաց 10 դուրուշ. տասյայ 30 խուրձ խաս. փողը կանէ 3 դուրուշ։ փանօի կինիկը հիւանդ էր, գնացի նրա տունը, երկը գլուխ բժշկական ուսուցան կարդացի, փողը Ստաց 3 դուրուշ։ Սագօի տղան խաչը Ջրից հանեց. Բարան 30 դուրուշ էր ասիս, որ Թերը հանէ. ես Սագօին խաթր արեցի, 20 դուրուշով բարիեցայ, փողը Ստաց 20 դուրուշ. տասց կալի ժամանակը ցորեան կը տամ, գնացի, ուղեցի, չը տուեց. գըպրին էլ վկայ է»...

Ես տեսայ, մենը միսի ետևից գրված էր մի անպիսի պատմութիւն։ Դա խնայել հաշիւ չէր, այլ ամէն հօր քահանայական գործունէութեան մի քանի տարիայ ժամանակագրութիւնն էր, թէև խառնափնդոր կերպով նկարագրված։

Fonds A.R.A.M

տասխաններ և յետոյ կամ ինքը անձնակատարէս կարգադրում է, կամ խնդրողին իր կանցելեարեան է ուղարկում, որտեղ գործը առանց յապաղման կատարվում է: Շատ անգամ կոմսին մի անգամից 50 մարդ է սպասում, այնուհետև է, որ ամենքին նա շատ ժամանակ չէ կարող նուիրել, որովհետև նրա ընդունելութիւնը մի ժամից աւելի չէ տևում: Մեծ մասամբ խնդրողները կանայք են լինում, իմ կարծիքով, կալանաւորվածների կամ աքսորվածների կանայք: Եւ հագուստը, ողորմելի դէմքը, երեսի տխուր արտայայտութիւնը բառերից աւելի որոշ են պատմում և կոմս Լօրիս-Մէլիքօվ հարկաւթեան չափ աշխատում է յարգել նրանց ցանկութիւնը: Կոմս Լօրիս-Մէլիքօվ անբաւական է կամայական կալանաւորութիւններից, որով մեկնվում է այն հանգամանքը, որ նրա տունը խնդրատու կանանցով լիքն է լինում: Ամենքին յայտնի է, թէ նա ինչպէս փարվեցաւ կալանաւորված ուսանողների հետ: Մի արժանահաւատ անձից լսեցի հետևեալը. կոմսի մօտ բերեցին մի յեղափոխական ուսանող: Նա ծաղրելով ասաց. «Ուրեմն դու ես համայն աշխարհի յեղափոխողը: Եւ դու ես կամենում պետութիւնը կառավարել: Առաջ ասա ինձ, ինչ ես սովորել:» Ուսանողը պատասխան է տալիս: «Եւ դու, որ այդքան քիչ ես սովորել և փորձել, երևակայում ես, որ մարդիկ կը հետևեն քո յիմար գաղափարներին: Դեռ դու ինքդ ոչինչ չես սովորել: Առաջ գնա մի օրինաւոր բան սովորիր, յետոյ կարող ես պետութեանը օգուտ բերել: Եթէ դու կը սկսես սիրել և սպանել, քեզ հետ կը վարվեն ինչպէս չարագործի, մարդասպանի հետ, առանց ուշադրութիւն դարձնելու քո խելագար գաղափարների վրա: Եթէ կամենում ես, որ քեզ հետ վարվեն այնպէս, ինչպէս օրինաւոր մարդու հետ են վարվում, ուրեմն ինքդ օրինա- [illegible] այն պայմանով, որ դու ինձ պատուաւոր խօսք կը տաս այլ ես չանել այն, ին- քեզ միջից կը տամ: Ինչ ես կամենում լինել:»—Ուսուցիչ: «Ոչ, այդ չի լինի, քո գաղափարների տէր մարդուն ժողովրդի կրթող չէ կարելի դարձնել: Բայց դու կարող ես կարդալ և գրել, ես քեզ պաշտօն կը տամ որ և է նահանգական վարչութեան մէջ, դու աքսորական չես լինի, այլ կաշխատես քո օրական հացը և պետութեանը օգուտ կը բերես» Կոմս Լօրիս-Մէլիքօվի ուսանողների հետ ներողամտաբար վարվելու ապացոյց կարող է լինել և այն, որ նրա միջնորդութեամբ Խարկօվի մէջ աքսորմանը դատապարտված ուսանողներ Կայսրից ներումն առացան: Արքայական փարմանները առանց հետևանքների չէ մնում և նոյնպէս մեծ ծառայութիւն է համարվում:»

Ցետոյ, նկարագրելով կոմս Լօրիս-Մէլիքօվի ընտանեկան կեանքը, նոյն թղթակիցը գովում է նրա պարզութիւնը և վերջը ասում է, որ ժողովուրդը կոմսին խելացի և գործունեայ մարդ է համարում և Թագաւորից ըսկսած մինչև վերջին գիւղացին բոլորը նրան կատարեալ հաւատ են ընծայում:

ՆԱՄԱԿ ՄՂՆԱՒԻՑ

Մարտի 27-ին

Տէր խմբագիր, ահա այս մի անկենդան մարմին դարձած ազգի ամենափոքր մասի համար, որ հարկադրած է բոլոր իր զգացողութիւնքը կուլ տալ իր ազնուորդ արտասուքների հետ միասին և որ դառն հանգամանքների պատճառաւ, վաղուցուանից արգասանց դաշտերից, հացի փոխանակ տխուր գերեզմաններ կը յուսայ, ժողովեցի մի չնչին լումայ, այն է՝ 133 ր. 65 կ., որից 117-ը ուղարկեցի ձեզ ամսոյս 14-ից, և մնացած 14 ր. ուղարկում եմ հիմայ, որից 1 ր. 5 կ. հանելով փօստի ծախս և 1 ր. 60 կ. էլ որ այստեղ ինձ այս գործի մէջ օգնողների համաձայնութեամբ յանձնել եմ մի չքաւոր ընտանիքի, ընդամենն 131 ռ...

Ահա և նուիրատուաց անունները. Պօղոս Շավերդեան 3 ր., Արտէմ Շավերդեան 1 ր., Յովհան- [illegible] 5 ր., Զաքար Հէքիմեան 1 ր., Աղէք. Սահամեան 1 ր., Թադէոս Գիրաքեան 1 ր., Մկ. Խաչումեան 1 ր., Միրզայ Սահակեան 1 ր., Սահի. Պեարսեան 1 ր., Տղալոր Մղիվանեան 1 ր., Մկ. Խիթարեան 1 ր., Սիմէօն Աղարեան 1 ր., Արտէմ Յարութիւնեան 1 ր., Մխայէլ Ջիլավեան 2 ր., Թովմաս Ամիրջանեան 1 ր., Նիկող. Յովսէփեան 1 ր., Սիմ. Ղօրղանեան 1 ր., Հաջի Կարապետ Շահնազարեան 5 ր., Մկ. Առաքելեան 1 ր., Եաղոր Առաքելեան 1 ր., Նիկող. Յովակիմեան 1 ր., Յովհան Շահլամեան 1 ր., Անյայտ ոմն 1 ր., Մակա Միրզայեան 1 ր., Սոփիայ Ամիրխանեան 1 ր., Նունէ Ղուլիջանեան 4 ր., Կէկէ Խերոդինեան 1 ր., Մակայ Ղարաբէգեան 1 ր., Մէլք Միրզայեան 3 ր., Սիմ. և Յովս. Ղաջարզուզեան 40 կ., Սարգ. Ա. Ք. Տէր-Ստեփանեան 1 ր., Եղիշէ Ք. Տէր-Աստուածատրեան 1 ր., Արշակ երեց Տէր-Ստեփանեան 3 ր., Գրիգոր Խիթարեան 1 ր., Եկատերինէ Արղութեան 1 ր., Եկատերինէ Տէր-Մաթէոսեան 1 ր., Բարբարէ Տէր-Ստեփանեան 1 ր., Սոփիայ Տէր-Մաթէոսեան 1 ր., Օվաննայ Տէր-Մաթէոսեան 1 ր., Եւայ Տէր-Ստեփանեան 50 կ., Օվաննայ Արէշեան 1 ր., Կէկէ Գոձեան 1 ր., Նաթէլ Գոձեան 1 ր., Մագդանէլ Լիսինեան 1 ր., Սալոմէ Ամիրխանեան 1 ր., Թալիկօ Օթարեան 1 ր., Կէկէ Սուլխանօվա 1 ր., Եկատերինէ Ղուլիջանեան 1 ր., Աննայ Ղասումեան 1 ր., Բարբարէ Տէր-Մաթէոսեան 1 ր., Սօնա Ալիխանեան 2 ր., Քէթեան Նուրարեան 1 ր., Նատալիայ Նուրարեան 2 ր., Սոփիայ Մատինեան 40 կ., Եւայ և Մարիամ Յարութիւնեան 2 ր., Եղիսաբէթ Տէր-Մաթէոսեան 1 ր., Իշխանուհի Խլիսա Վաչնաձեա 1 ր., Եկատերինա Ջուղէլօվա 1 ր., Նինա Նացվալօվա 1 ր., Մաշա Խէլանօվա 20 կ., Մարմար Ղաջարզուզեան 10 կ., Մակայ Գոձեան 20 կ., Քալի Պառոնեան 1 ր., Եկատերինէ Պառոնեան 20 կ., Քալի Սարգսեան 1 ր., Օլինկայ Պառոնեան 50 կ., Եւդոքսիա Գամրէկէլօվա 1 ր., Բարբարէ Այվազեան 1 ր., Պավլէ Այվազեան 50 կ., Մակա Սէրէբրյակեան 1 ր., Մարիամ Այվազեան 1 ր., Յովհան Մազմեան 1 ր., Շուշանիկ Սէրէբրյակեան 50 կ., Կէկէ Սէրէբրյակեան 50 կ., Մարիամ Եսայեան 20 կ., Մաղան Շահնազարեան 40 կ., Նատալիա Սահակեան 1 ր., Նատալիա Տէր-Աւագեան 1 ր., Թալիկօ Տէր-Աւագեան 50 կ., Օվաննայ Տէր-Աւագեան 1 ր., Թամարայ Սափարեան 1 ր., Թալիկօ Սափարեան 2 ր., Եւգէնիայ Սափարեան 1 ր., Շմիկինա Պելագիա 70 կ., Նինա [illegible] 40 կ., Լիզա Շամիրեան 1 ր., Մային- [illegible] դանեա Փիրազեան 1 ր., Մակայ Սումեան 40 կ., Կէկէ Տէր-Գրիգորեան 50 կ., Իշխանուհի Թաքուհի Երկայնաբազուկ Արղութեան 1 ր., Բարբարէ Ուլիխանեան 1 ր., Սոփիա Փիրազեան 40 կ., Սալոմէ Օհանեան 20 կ., Թինաթին Օհանեան 1 ր., Թէկլէ Ղազարեան 1 ր., Կէկէ Փիրազեան 1 ր., Եկատերինէ Տէր-Ղազարեան 40 կ., Մելք. Շահլամեան 1 ր., Քալի Ղասումեան 1 ր., Կէկէ Ղաջարզուզեան 10 կ., Գայանէ պառոնեան 2[illegible] կ., Վանօ Ղազալեան 20 կ., Նիկողոս Սափարեան 50 կ.

Առանձին շնորհակալութիւն կը մատուցանեմ Սարգիս Ա. Ք. Տէր-Ստեփանեանին, Եղիշէ Ք. Տէր-Աստուածատուրեանին, Գրիգոր Խիթարեանին, Քալի Սարգսեանին և վէլիցխեցի Թէկլէ Ղազարեանին, որոնք ինձ աջակից եղան այս բարի գործի մէջ:

Արշակ Ք. Տէր-Ստեփանեան

ՆԱՄԱԿ ՌՕՍՏՕՎԻՑ (Դոնի վրա)

Մարտի 18-ին

Անցեալ փետրվար ամսին կարդալով «Մշակ» լրագրի մէջ Վանայ գաւառի հայոց սրտաճմլիկ դրութիւնը, որոյ մասին հաղորդելով, հրաւիրում [illegible] գերապատիւ հայր սուրբը՝ ազգասէր հայերի [illegible] մարդասիրական տուրքերով օգնութիւն հասնի[illegible] մեր թշուառ հայրենակից եղբարց:

Ահա այդ ցաւալի դէպքը՝ պարոն խմբագիր, ինձ առիթ տուեց, իբրև սուրբ պարտաւորութիւն մը համարելով մի նուիրական ցուցակ կազմել, [illegible] ամեն ուրախ հոգւով գնել Ռօստով (Դոնի վրա) քաղաքի մէջ ինձ ծանօթ հայ երիտասարդների[illegible] որոնք ջերմեռանդ սրտի՝ ամեն ոք իր կարողութեան համեմատ, նուիրեցին այս գումարը, [illegible] առաքելով ընդ ամին հանդերձ նուիրատուաց անուանց ցուցակը, շնորհ ունիմ ամենախոնարհաբար խնդրել՝ ողորմած տէր, հաճեցէք զայն [illegible] իր պաշտօնին:

Աներկբայ յուսալով, որ այս թէև նուազ, բայց յատուկ մարդասիրական նուէրքը մի փոքրաթիւ հայ երիտասարդներից կընդունի [illegible] է, նա ես ի չարս արժանի օգնութեան [illegible] ի ըկըրաւորաց: Աղեքսանդրապոլցի Մուշեղ Քեա[illegible]ղարեանց 3 ր., Գայանէ Անդրեասով 1 ր., Ա[illegible]բել Ոհանեանց 2 ր., Գրիգոր Տէր-Յարութիւնե[illegible] 2 ր. Հին-Նախիջեւանցիք. Իվան Քաջարով 2[illegible]

Fonds A.R.A.M

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՏԵՍԱԿԱՆ ՀԱՐՑԵՐ

ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏԻՐՈՋ Ը.ՊՈՒՅՈՒՆՅԱՆՑ

Ս. ՊԵՏՐՈՍՅԱՆ, 29 տարեկան պատանի շուկայում ոսկեդրամ մաքի 50% տարբերությամբ 93 ր.75 կ., արծաթե 93⅓ ր., կոպեկ 83 ր. 50 կ., չմաքուր ոսկե ժամացույց 90 ր. 75 կ., արծաթյա տաս կոպեկանոց մեծությամբ 226 հատ՝ 61 ր., կոպեկ 90 ր. 50 կ., կոպեկ 61 ր., կոպեկ 90 ր. 50 կ., ոսկե մատանի 7 ր. 77 կ.։ Ընդամենը 1 մարկ 1 ռուբլի 50 կոպեկ փող, ընդամենը 266 հատ 127 մարկի 50 պֆ., ոսկե ժամացույց 216 հատ, ընդամենը 25 հատ 25⅓ ոսկե դրամ ևս 100 ր. 25 տասնյակ ռուբլի։ Ոստիկանությունը գողերին հետապնդում է։

(Ից չարտոնված)

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՏԵՍԱԿԱՆ ՀԱՐՑԵՐ

ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏԻՐՈՋ Ը.ՊՈՒՅՈՒՆՅԱՆՑ

Ս. ՊԵՏՐՈՍՅԱՆ, 29 տարեկան պատանի շուկայում ոսկեդրամ մաքի 50% տարբերությամբ 93 ր.75 կ., արծաթե 93⅓ ր., կոպեկ 83 ր. 50 կ., չմաքուր ոսկե ժամացույց 90 ր. 75 կ., արծաթյա տաս կոպեկանոց մեծությամբ 226 հատ՝ 61 ր., կոպեկ 90 ր. 50 կ., կոպեկ 61 ր., կոպեկ 90 ր. 50 կ., ոսկե մատանի 7 ր. 77 կ.։ Ընդամենը 1 մարկ 1 ռուբլի 50 կոպեկ փող, ընդամենը 266 հատ 127 մարկի 50 պֆ., ոսկե ժամացույց 216 հատ, ընդամենը 25 հատ 25⅓ ոսկե դրամ ևս 100 ր. 25 տասնյակ ռուբլի։ Ոստիկանությունը գողերին հետապնդում է։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՏԵՍԱԿԱՆ ՀԱՐՑԵՐ

ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏԻՐՈՋ Ը.ՊՈՒՅՈՒՆՅԱՆՑ

Ս. ՊԵՏՐՈՍՅԱՆ, 29 տարեկան պատանի շուկայում ոսկեդրամ մաքի 50% տարբերությամբ 93 ր.75 կ., արծաթե 93⅓ ր., կոպեկ 83 ր. 50 կ., չմաքուր ոսկե ժամացույց 90 ր. 75 կ., արծաթյա տաս կոպեկանոց մեծությամբ 226 հատ՝ 61 ր., կոպեկ 90 ր. 50 կ., կոպեկ 61 ր., կոպեկ 90 ր. 50 կ., ոսկե մատանի 7 ր. 77 կ.։ Ընդամենը 1 մարկ 1 ռուբլի 50 կոպեկ փող, ընդամենը 266 հատ 127 մարկի 50 պֆ., ոսկե ժամացույց 216 հատ, ընդամենը 25 հատ 25⅓ ոսկե դրամ ևս 100 ր. 25 տասնյակ ռուբլի։ Ոստիկանությունը գողերին հետապնդում է։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՏԵՍԱԿԱՆ ՀԱՐՑԵՐ

ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏԻՐՈՋ Ը.ՊՈՒՅՈՒՆՅԱՆՑ

Ս. ՊԵՏՐՈՍՅԱՆ, 29 տարեկան պատանի շուկայում ոսկեդրամ մաքի 50% տարբերությամբ 93 ր.75 կ., արծաթե 93⅓ ր., կոպեկ 83 ր. 50 կ., չմաքուր ոսկե ժամացույց 90 ր. 75 կ., արծաթյա տաս կոպեկանոց մեծությամբ 226 հատ՝ 61 ր., կոպեկ 90 ր. 50 կ., կոպեկ 61 ր., կոպեկ 90 ր. 50 կ., ոսկե մատանի 7 ր. 77 կ.։ Ընդամենը 1 մարկ 1 ռուբլի 50 կոպեկ փող, ընդամենը 266 հատ 127 մարկի 50 պֆ., ոսկե ժամացույց 216 հատ, ընդամենը 25 հատ 25⅓ ոսկե դրամ ևս 100 ր. 25 տասնյակ ռուբլի։ Ոստիկանությունը գողերին հետապնդում է։

ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹՅՈՒՆ

ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏԻՐՈՋ Ա.ՎԱՆԴԱԼՅԱՆՑ

Ընթերցողները գիտեն, որ Ալեքսանդրապոլի գավառում ամեն տարի ցորենի մեծ քանակություն է ծախսվում ոչ միայն գավառի ներսում, այլև դրսի շրջաններում։ Ցորենի ներմուծումը Ալեքսանդրապոլի գավառ տարեցտարի ավելանում է, որովհետև գավառի բնակչությունը ամեն տարի աճում է, իսկ հողերը մնում են նույնը։ Ցորենի ներմուծումը գավառ տարեցտարի ավելանում է, որովհետև գավառի բնակչությունը ամեն տարի աճում է, իսկ հողերը մնում են նույնը։ Ցորենի ներմուծումը գավառ տարեցտարի ավելանում է, որովհետև գավառի բնակչությունը ամեն տարի աճում է, իսկ հողերը մնում են նույնը։

Ցորենի ներմուծումը գավառ տարեցտարի ավելանում է, որովհետև գավառի բնակչությունը ամեն տարի աճում է, իսկ հողերը մնում են նույնը։ Ցորենի ներմուծումը գավառ տարեցտարի ավելանում է, որովհետև գավառի բնակչությունը ամեն տարի աճում է, իսկ հողերը մնում են նույնը։ Ցորենի ներմուծումը գավառ տարեցտարի ավելանում է, որովհետև գավառի բնակչությունը ամեն տարի աճում է, իսկ հողերը մնում են նույնը։

Ցորենի ներմուծումը գավառ տարեցտարի ավելանում է, որովհետև գավառի բնակչությունը ամեն տարի աճում է, իսկ հողերը մնում են նույնը։ Ցորենի ներմուծումը գավառ տարեցտարի ավելանում է, որովհետև գավառի բնակչությունը ամեն տարի աճում է, իսկ հողերը մնում են նույնը։ Ցորենի ներմուծումը գավառ տարեցտարի ավելանում է, որովհետև գավառի բնակչությունը ամեն տարի աճում է, իսկ հողերը մնում են նույնը։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՏԵՍԱԿԱՆ ՀԱՐՑԵՐ

ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏԻՐՈՋ Ը.ՊՈՒՅՈՒՆՅԱՆՑ

Ս. ՊԵՏՐՈՍՅԱՆ, 29 տարեկան պատանի շուկայում ոսկեդրամ մաքի 50% տարբերությամբ 93 ր.75 կ., արծաթե 93⅓ ր., կոպեկ 83 ր. 50 կ., չմաքուր ոսկե ժամացույց 90 ր. 75 կ., արծաթյա տաս կոպեկանոց մեծությամբ 226 հատ՝ 61 ր., կոպեկ 90 ր. 50 կ., կոպեկ 61 ր., կոպեկ 90 ր. 50 կ., ոսկե մատանի 7 ր. 77 կ.։ Ընդամենը 1 մարկ 1 ռուբլի 50 կոպեկ փող, ընդամենը 266 հատ 127 մարկի 50 պֆ., ոսկե ժամացույց 216 հատ, ընդամենը 25 հատ 25⅓ ոսկե դրամ ևս 100 ր. 25 տասնյակ ռուբլի։ Ոստիկանությունը գողերին հետապնդում է։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՏԵՍԱԿԱՆ ՀԱՐՑԵՐ

ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏԻՐՈՋ Ը.ՊՈՒՅՈՒՆՅԱՆՑ

Ս. ՊԵՏՐՈՍՅԱՆ, 29 տարեկան պատանի շուկայում ոսկեդրամ մաքի 50% տարբերությամբ 93 ր.75 կ., արծաթե 93⅓ ր., կոպեկ 83 ր. 50 կ., չմաքուր ոսկե ժամացույց 90 ր. 75 կ., արծաթյա տաս կոպեկանոց մեծությամբ 226 հատ՝ 61 ր., կոպեկ 90 ր. 50 կ., կոպեկ 61 ր., կոպեկ 90 ր. 50 կ., ոսկե մատանի 7 ր. 77 կ.։ Ընդամենը 1 մարկ 1 ռուբլի 50 կոպեկ փող, ընդամենը 266 հատ 127 մարկի 50 պֆ., ոսկե ժամացույց 216 հատ, ընդամենը 25 հատ 25⅓ ոսկե դրամ ևս 100 ր. 25 տասնյակ ռուբլի։ Ոստիկանությունը գողերին հետապնդում է։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՏԵՍԱԿԱՆ ՀԱՐՑԵՐ

ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏԻՐՈՋ Ը.ՊՈՒՅՈՒՆՅԱՆՑ

Ս. ՊԵՏՐՈՍՅԱՆ, 29 տարեկան պատանի շուկայում ոսկեդրամ մաքի 50% տարբերությամբ 93 ր.75 կ., արծաթե 93⅓ ր., կոպեկ 83 ր. 50 կ., չմաքուր ոսկե ժամացույց 90 ր. 75 կ., արծաթյա տաս կոպեկանոց մեծությամբ 226 հատ՝ 61 ր., կոպեկ 90 ր. 50 կ., կոպեկ 61 ր., կոպեկ 90 ր. 50 կ., ոսկե մատանի 7 ր. 77 կ.։ Ընդամենը 1 մարկ 1 ռուբլի 50 կոպեկ փող, ընդամենը 266 հատ 127 մարկի 50 պֆ., ոսկե ժամացույց 216 հատ, ընդամենը 25 հատ 25⅓ ոսկե դրամ ևս 100 ր. 25 տասնյակ ռուբլի։ Ոստիկանությունը գողերին հետապնդում է։

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՒՆՆԵՐ

ԱՌԻՒՏԱԿԱՆ ՏՈՒՆ ՍՊԻՏԱԿԻ ՆՈՎԱՆԱՆԱՑ ՆԻ ՈՐԴՈՅ

Մայիսի 1-էն հետևեալ զործողութիւններ է կատարելու:

1. Վաճառել ժող տոկոսով, տարհամար թղթեր:
2. Ընդունել դանազան դումարներ ակոսով, ընթացիկ (текущій) և ժամանակաւոր հաշիւներով:
3. Վաճառել և առնել ՕՄԻ, ԱՒՍՄՔ, և տակաւարք թուղթեր:
4. Փոխադրել դումարներ փոխանակագրիներով և հեռագրիներով Մոսկվայ, Սարբէյի, Փարիզ, Լօնդօն, Մանչեստեր, Լիվերպուլ, Բուենդի և Ամբ. քաղաքներ:
5. Կօմիսիօնով ազատարել և ուղարկել ծախելու. յանկացողների համար ամեն տեսակ ապրանք վերոյիշեալ քաղաքներ, նոյնպէս Ֆիլադելֆիայ (Ամերիկայ):
6. Ընդունել կօմիսիօնով Անասուրի վերաբերեալ յանձնարարութիւններ:
7. Մեր ձեռաք դանկացողներ վերոյիշեալ քաղաքներ իւրեանց ուղարկելիք ապրանաց ապահովութեան դէմ կարող են փոխ առնել ըստ համաձայնութեան:

Ստարքարդարգիք կարող են դիմել մեզ Տիխխա հետևեալ հասցէով. Въ Тифлис. въ контору братьевъ Цовьяновыхъ.

Մեր Մոսկվայի տան հասցէն է, Въ Москву. Братьямъ Цовьяновымъ

1—3 (2)

ՎԱՐԶՈՒԹԵԱՆ ԹՈՒԼՏՈՒԹԵԱՄԲ ԿԸ ԼԻՆԻ

ԱԼԼԷԳՐԻ
ՅՕԳՈՒՏ ՍՈՎԱՏՄԱՆՋԵՆԵՐԻ

Մանրամասնութիւնները ճառին իր ժամանակին կը յայտնուին Յանկացողները իրենց ընծայելու կարող են դիմել հետևեալ տիկիններին:

Տիկին Ն. Վ. ԵՐՄՈՆՅԱՆՑԻՆ Կալօնիայում տան, տիկին Մ. ԴԱՒԹԱՆՑԻՆ Շիօնի տանը Հայոց փողոցում, տիկին Ն. ՐՕՍԹՈՊՉԻՆ Սուրբ-Խաչատուր փողոց, Վայտազօվի տանը, տիկին Ն. ԳԱՄԲԱՐՕՎԻՆ իշ. Բէհբութօվի տանը, Վօսկեհատի և Գալդօվի փողոցների անկիւնում, տիկին Մ. ԽՕՐՕՆՑԻՆ, Շադինօվի տանը, Սարօվարա փողոցի վրայ, տիկին Մ. ԽԱՏԻՍՕՎԻՆ, Թամբարօվի տանը, Լարօրտաօրի փողոցի վրայ և Նադեժդա ՄԵՍԻՊԵՑԱՆԻ յարմարի խանութը, Եկատերինի փողոցի վրայ:

2—5

ԵԳՕՐ ԿԱՄՍԱՐՕՎԻ ՏԻ ԸՆԿ.

ԱՌԻՒՏԱԿԱՆ ՏՈՒՆ

ԳԼԽԱԻՈՐ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿԸ

Յայտնում է հաւատարմութեանը, որ յանկացողները կարող են առնել 1 և 2 նրբերին 5% փոխառութեան տոմսակները յեռամեայ ժամանակամիջոցում, նոր և շատ շահաւէտ պայմաններով, որոնց մասին տեղեկանալ կարելի է նոյն իսկ կանտորայի մէջ. որ նոյնպէս առնում է այդ տեսակ տոմսակներ Պրահովի գործում է Սէնքտպետերբուրգում այդու հասցէով, Բահմանովի տանը:

2—10

ОСОБА, знающая РУССКІЙ, ФРАНЦУЗСКІЙ, НѢМЕЦКІЙ языки и начало МУЗЫКИ желаетъ получать мѣсто ГУВЕРНАНТКИ. Объ адресѣ узнать на ПОЧТОВОЙ СТАНЦІЙ въ ДАМСКОЙ комнатѣ.

1—3

Երկու Ֆրանսիացի ՕՐԻՈՐԴՆԵՐ յանկանում են ընդունել իրանց մօտ երեխաներին պատրաստութեան համար. առաւօտեան ժամի 9-ից մինչև ժամի 1-ը: ԴԱՍԵՐԸ կը լինեն Ֆրանսերէն, գերմաներէն լեզուներից և մաթեմատիկայից:

Հասցէն Մօլօկով, տան Օրբելի: № 14.

1—3 (1)

Վաճառվում է նոր հրատարակված աշխատասէր Տաւիդ Ֆրէյդանի գրքոյկը պ. Զ. Գրիգորեանցի և Կիտաբանական գրամաճառատեղիներում: Գրքոյկի գինն է 30 կ., գատանելիից յանկացողները կարող են ուղղակի դիմել Գ. Յովհաննէս Սուքիասեանցին հետևեալ հասցէով Тифлисъ. Ивану Артемьевичу Сузанаджіанъ. на Петхайпской ул. собственый домъ № 13.

Գուբա եկաւ

ՀԱՑԿԱԿԱՆ ԵՐԳԵՐ

ԴԱՇՆԱԿԻ ՀԱՄԱՐ ԵՐԳԱՑՈՂՈՒԹԵԱՄԲ

Զամբարձութիւն և Հրատարակութիւն Յովհաննէս Սուքիասեանցի: Իւրաքանչիւր օրինակի գինն է մէկ բուբլի: Վաճառվում է յոգուտ Վանայ ամառանոցների Թիֆլիսի բոլոր երաժշտական մագազիններում: Գումարը առնողներին պիղծ կը լինի: Ցանկացողները դիմում են հետևեալ հասցէով. Въ Тифлисъ Ивану Артемьевичу Сузанаджянъ, на Петхайнской улицѣ, собственный домъ № 13. Յանկացողները առանց միջնորդի և «Քրիստոսի Տարիք» երգարանը, պէտք է ուղարկին մէկ բուբլի երեսուն կոպ.:

Նեռ-Էօրքի Զինգեր

Ամենամեծ կարելու մեքենայի ընկերութեան աշխարհային հռչակաւոր բուսական ըղձալով յանձնել իրեն ձեռագործութիւնները կազմածքին պարզութեամբ, հաստատութեամբը և ալլակերպ աշխատութիւններն կատարելով, տեսակն և արուեստագործներու պիտոյից համար, կը հանուի ցեղ հատկութիւն մէկիկ մէկիկ իրենց գերազանցութիւնն տրիշ հնարաւոր նման արարկայից վրա.

Վերոյիշեալ Նիւ Էօրքի Զինգեր ընկերութիւնը այս ապրիլի սկզբներն բացաւ ուրիշ գլխաւոր բաղաքներու պէս, հոս ևս Թիֆլիս շտեմարան մը ալլ և ալլ կարկու մեքենաներով, Ազատանոցի փողոցն Զուպալօվին տունն Երեանի հրապարակի մօտ անիջապէս և կը խնդրուի խանձուցոյց և պարանոյց ուղղ բաժանել այսպիսի մեքենայ դիմել հոն միայն և կը խնդրուի միանգամայն չը խառնակել այս բնիկ ներարտոյ շտեմարանն ուրիշ վաճառականներու հետ, որոնք միայն Զինգերի տառ առուտուր նշանակներով և պատկերներով կը խարին մեր պաշտպանեալ արուեստը և գժբաղդաբար իրենց մեքենաներով կը տարակուսացուցնեն անպհական մերոյ յատկութեան առումն.

Ուրիշ քաղաքներու բնակիչք ալ կրնան դիմել մեզ համակով թէ մեր բնակիչ գործներուն ցուցանն ուզելու համար, որ կը խրախուսիք ձրի և թէ որ և է անդիկութիւն հարցանելու համար, որոնց կը պատասխանենք ամենասէր և նոյն լեզուով և կարելի արագութեամբ. մեր երեսպերն է:

Г. Нейдлингеръ. Тифлисъ

Թ. Նայդլինգեր

Գլխաւոր հոգաբարձու ամրողջ Անասատանի և միջին Եւրոպայի.

3—3 (2)

Մ ինչ և մեր խորհրդական Հ. Կրատնօգլեան ապօվ և Լիսիցեվ ներքին Հ. Բաթօմօվ մանկավարժական, կանանց և երեխաների Հ. Շատէյմրօսկի և Ատաւանօվ ծառայութօվ վիներական և կաշու Հ. Բարայեան ջղային և հոգեկան Հ.:

Ներքին բաժնի Վ. պօրօվ վիներական և բորակի Հ. Ռէյս աչքի Հ. Բախտատօվ մանկավարժական, կանանց և երեխաների Հ. Կրատնօգլեան ապօվ, Լիսիցեվ և Վ. ներքին Հ.:

Զօրքերի շտաբի Լիսիցեվ և Ռուդկօվսկի ներքին Հ., Շատէյմրօսկի վիներական և կաշու Հ., Ատաւանօվ ծառայութօվ կանանց հիւանդութիւններին:

Հինդշտաբի Վ. պօրօվ վիներական և բորակի Հ., Բօտկին և երեխաների Հ., Լիսիցեվ և Վ. ներքին Հ., Ֆրէյտաբէրգ մանկավարժական, կանանց և երեխաների Հ., Ատաւանօվ ծառայութօվ վիներական և կաշու Հ., Բարայեան ջղային և հոգեկան Հ.:

Ներքին շտաբի Մ. Ֆինկիվ խորհրդական Հ., Վ. պօրօվ վիներական և բորակի Հ., Բ էյս աչքի Հ., Բախտատօվ մանկավարժական, կանանց և երեխաների Հ., Կրատնօգլեան ապօվ, Լիսիցեվ և Վ. ներքին Հ.:

Զօրքերի շտաբի Լիսիցեվ և Ռուդկօվսկի ներքին Հ., Շատէյմրօսկի վիներական և կաշու Հ., Ատաւանօվ ծառայութօվ կանանց հիւանդութիւններին:

Հինդշտաբի Վ. պօրօվ վիներական և բորակի Հ., Բօտկին և երեխաների Հ., Ֆրէյտաբէրգ մանկավարժական, կանանց և երեխաների Հ., Շատէյմրօսկի վիներական և կաշու

№ 71 Մայիսի 2 (14) **1880** Մայիսի 2 (14) № 71

ԻՆՆԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ

ՄՇԱԿ

Տարեկան գինը 10 բուբլի 50 կոպեկ, վաթսունվեց 6 բուբլի
Առանձին համարները 5 կոպեկով։

Թիֆլիսում պրվում են միմիայն խմբագրատան մէջ։

Նամակագրական դիմում են ուղղակի
Тифлисъ. Редакція „Мшакъ“

Խմբագրատունը բաց է առաւօտեան 10—2 ժամ
(Բացի կիրակի և տօն օրերից)

Յայտարարութիւն ընդունվում է ամէն չորեքշաբթի։

Յայտարարութիւնների համար վճարում են
իւրաքանչիւր բառին 2 կոպեկ։

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Թանգութիւնը Թիֆլիսում.—Ներքին տեսութիւն։ Նամակ վաղարշապատից։ Ներքին լուրեր։—Արտաքին տեսութիւն։ Թիւրքիա։ Յունաստան։—Վիշակին հեռագիրներ։—Յայտարարութիւններ։—Բանտարկեալն։ Խնդիր։

ԹԱՆԳՈՒԹԻՒՆԸ ԹԻՖԼԻՍՈՒՄ

Թիֆլիսի Վոլունցի նահի ժամանակ նորերումս հարցմունք եղաւ քաղաքապետին թէ ի՞նչ է պատճառը Թիֆլիսում այժմ տիրապետող սաստիկ թանգութեան առաջին հարկաւորութեան բոլոր սպեերների վրայ։

Պատասխան եղաւ, ի հարկէ, ինչպէս միշտ, որ այդ թանգութեան մէջ քաղաքային վարչութիւնը ոչինչ մեղաւորութիւն չունի, որ ամէն բան թանգացել է այժմ, որ անասուններին չեն բերում Թիֆլիս և այլն....

Պնակարելի է, ի հարկէ, չընդունել, որ երկրի ընդհանուր տնտեսական անաջող պայմանները այժմ ազդում են և Թիֆլիսի վաճառանոցի մէջ բոլոր գների բարձրանալու վրայ, բայց ի՞նչ է պատճառը որ Թիֆլիսում, առհասարակ, ամեն բան թանգ է լինում, նոյն իսկ աջող տարիների ժամանակ, և այժմ, երբ ընդհանուր թանգութիւն է տիրում ամբողջ Ընդրկովկասում, այնու ամենայնիւ ուրիշ քաղաքներում միայն, օրինակ, այդպէս թանգ չէ, ինչպէս Թիֆլիսում։

Թանգութեան սաստկանալը, մեր կարծիքով, կարելի է մասամբ վերաբերել և մեր քաղաքային վարչութեան անհոգութեանը իր պարտաւորութիւնների կատարելու մէջ։

Ընհոգութիւն ենք ասում, որովհետև քաղաքային վարչութիւնը ուշադրութիւն չէ դարձնում այն բանի վրայ, թէ իր ներկայացուցիչներից ոմանք այնպիսի պարծերով են զբաղված, որ երբէք չեն կարող անկախ դիրք բռնել քաղաքիս վաճառանոցի վրայ որ և է բարոյական ներգործութիւն ունենալու համար։

Քաղաքային վարչութեան գործոնները պէտք է իսկապէս բոլորովին անկախ մարդիկ լինեն և իրաւունք չը պէտք է ունենան միջապէս թէ անմիջապէս ուրիշ գործերով զբաղվելու։ Նրանք ոչ գանազան աճիւրներով և շահաւէտ արդիւնագործութեամբ զբաղվելով, նրանք կորցնում են իրանց հեղինակութիւնը գանազան աճեբիանների, չարչիների, մանր հարստահարողների, կաշառք տուողների աչքում։

Ինչ հեղինակութիւն կարող են ունենալ քաղաքային վարչութեան ներկայացուցիչները, երբ որ, օրինակ, օգուտ քաղելով իրանց հասարակական դիրքից, գբաղվում են իսանութեան գանազան կապալներով, կամ ինչ հեղինակութիւն կարող են նրանք ունենալ, օրինակ մսավաճառների աչքում, երբ իրանք կախման են այդ վերջիններից, որովհետև կաշառ գործարան ունեն նոյն իսկ Թիֆլիսում։ Մսավաճառը էժան գնով անասունների կաշին է ծախում քաղաքային վարչութեան դեկտատներին, որպէսզի բնականապէս այդ վերջինները պէտք է ներողամիտ աչքով նայեն երբ մսավաճառը տակտայից երկու անդամ բարձր կը ծախի միսը, և այլն....

Ուրիշ օրինակ։ Քաղաքային վարչութեան ներկայացուցիչները զբաղվում են կապալներով որ իսանութիւնից են վերցնում, բայց մի և նոյն ժամանակ յայտնի է, որ օրէնքով գանազան առարկաների վրա սպրավօչնի սահած գները քաղաքային վարչութիւնն է նշանակում, օրինակ

ԽԵՆԹԸ

ԱՐԿԱԾՆԵՐ ՎԻՐՋԻՆ ՌՈՒՍ-ԹՈՒՐՔԱԿԱՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄԻՑ ՀԱՅԱՍՏԱՆՈՒՄ

—

I.

Վերադառնալով իր տեղը, Զալօն գտաւ հիւրերին մի և նոյն դրութեան մէջ, Դեռ խմում էին, Տէրտէրը տաղ էր ասում, իսկ տիրացու Աֆմնը ձայնակցում էր նրան, Լֆէնդին էլ կամացկամաց քթի տակից մռմռում էր, Նրանց ուրախութիւնը չափ չը կար։ Ինչ հազ, թէ հարևանի տանը ինչ էր կատարվում, Զալօն մտածեց յայտնել նրանց, դուէ մի օգնութիւն կը հասցնէին, և մօտենալով տէրտէրին, նրա ականջին ասաց, թէ ինչ տեսաւ Զաքօի տանը։ Միայն նա խոցրից, թէ Սաւան և Սահականիկը պահված են իրանց տունում։ Մի անբացատրելի բնազդական զգացմունք փականք էր գրկել Զալօի վիզուն վրա լալ այդ մասին։

Նա հայ կնոջ սովորութեան համեմատ հիւրերի հետ չէր խօսում և տէրտէրին հազորդածը այնքան հանգաւոր և անլսելի ձայնով կատարվեցաւ, որ միւսները ոչինչ չը հասկացան։ Միայն տեսնելով քահանայի այլայլված դէմքը և այն անհանգստութիւնը, որ պատճառեց նրա մէջ հարսի խօսակցութիւնը, հիւրերը անհամբերութեամբ հարցրին.

—Ինչ է պատահել։

—Գաղանները, գաղանները... գոչեց քահանան, ձեռքերը գլխի երկինք բարձրացնելով,—տասերկու աղաքներ և երեք հարիւր վաճառն ու վեց հայրապետաց անէծքը թող ձեզ վրա լինի, նզովից արժանանք....

—Ինչ է պատահել, կրկնեց Լֆէնդին։

Տէրտէրը պատմեց ինչ որ հազորդել էր նրան Զալօն և խնդրեց Լֆէնդուց օգնել Իշուառներին կան մարդիկ, որոնք վաղը, դժբախտութեան և սրինչներին հասած նեղութեան ժամանակ, փոխանակ փրկութեան հնարների վրա մտածելու, փոխանակ չուառներին սփոփելու մինչև լաց. սկսում են քննադատել դժբախտութեան պատճառները, և իրանց խիղճը հանգստացած են համարում, երբ մեղադրանքի մի նշոյլ են գտնում։ Ի հարկէ, այդ գաղտնաւանը կատարվում է իրանց քանչիւր մարդու հասկացողութեան համեմատ։ Լֆէնդին ոչ միայն անիրաւ և անբարոյական չէր համարում պատահած անցքը, այլ արդարացնում էր նրան, որպէս հետևանք, որի պատճառը իր կարծիքով պատապարտելի էր։ Այս մտքով նա հարցրեց.

—Աանցէք, տէր հայր, գիմն էլ այդ բանը կանի, ինչ որ տանուտէր Խաչոն արեց, իր մօտ պատհելով այնպիսի կասկածաւոր մարդիկ, որոնք գիւղացիներին խելքից հանելով, գանազան յիմարութիւններ էին քարոզում։

—Յիմարութիւն է, շատ յիմարութիւն, պատասխանեց քահանան,—բայց խեղճ գիւղացիները բնաշով են մեղաւոր, որ մի քանի խենթերի պատճառով թուրքերը բոլորին էլ կրակի մէջ են դնում։ Մեր հարևան Զաքօն շատ աղօրմելի մարդ է. նա այնքան երկչոտ է, որ մինչև անգամ իր շուաքին էլ վախենում է. նրան բնչու են չարչարում. նրա բնաւորութիւնը բնչու են բանաբարում, այդ ինչ անգթութիւն է։

—Գիտէք ծառն էլ չորի հետ խառնված այրվում է.... աչխարհի կարգը այդպէս է, տէր հայր, ով է չկռւում թացը չորից....պատասխանեց Լֆէնդին, ինքն էլ զարմանալով իր բազմիմաստ խօսքի վրա։—Երբ Աստուած պատուհաս է ուղարկում մարդկերին պատժելու համար, արդար և բնախայեաց մեղաւոր ծերի հետ գերեզման է տանում. չարն ու բարին խառնվում են միմեանց հետ....Ախպէտ է լինում և կառավարութիւնների վրէժխնդրութիւնը, երբ պէտք էր պատժել մի հասարակութիւն։ Դիւղացիներին վնաս կը հասնի... աւում եմ ձեզ, տէր հայր, բոլոր գիւղացիները....

Քահանան պատասխանելու մի խօսք ևս չը գտաւ։ Լֆէնդու բերած ապացոյցը շատ զօրաւոր էր։ Խոլերայի կամ ժանտախտի ժամանակ, երբ մարդիկ պատժվում են իրանց մեղքերի համար, սրիէ արդարների և մեղաւորների մէջ խտրութիւն է դրվում,—չորն էլ թացի հետ այրվում է.... Այդպէս էր մտածում տէրտէրը։ Նա մինչև անգամ մոռացաւ հարիան Զաքօին, և Լֆէնդու վերջին խօսքերը յիշեցրին նրան մի բան, որ տեսել մօտ էր նրա սրտին։ Նա ասաց.

—Եթէ բոլոր գիւղացիների անները այնպէս կը խտանան, որպէս այսօր կողոպտում էին Ծերունի Խաչօի տունը, իմ ապաւիկները ինչ կը կորչեն....

—Այդ մասին դուք անհոգ կացէք, տէր հայր, պատասխանեց Լֆէնդին,—ես էգուց բոլորը հաւաքել կը տամ, բայց դուք այն ասեցէք, տէր հայր, Խաչոն ինքը մեղաւոր չէ, որ այսպէս պատժվում է։

Խաչօի տան այնօրվայ անցքը իր վրա գրաւեց բոլոր գիւղացիների ուշադրութիւնը, թէև գործի մանրամասնութիւնը ոչ ոքին յայտնի չէր, այսուամենայնիւ, բոլորը մեղադրում էին նրանց, «Այնին ինչ սազ կը գայ ղէնքը, ասում էին նրանք, «եթէ կրակը տալու լինես երեխայի ձեռքը, առաջ իրմառը կայրէ»... Քահանայի կարծիքը շատ չէր տարբերվում այս տեսակ մտածութիւնից։ Նա Լֆէնդուն հարցրեց պատասխանեց.

—Ես մի բան գիտեմ, որպէս, երբ Ջնուդները սրտի և բրտի նկատ Տէրն մեր Քիստոս Քրիստոսին բռնելու, Պետրոս առաքեալը տարը քաշից, զարկեց և քահանայապետի ծառայ Մազքոսի ականջը կտրեց։ Այն ժամանակ Տէրն մեր Քիստոս Քրիստոս ասաւեց Պետրոսին, ասելով, որ տարը իր տեղը դնէ, որովհետև տուր բանեցողը սրով կը կործանվի։ Այս խրատը մենք պէտք է չը մոռանանք, եթէ ուզում ենք քրիստոնեական հասատի դէմ չը մեղանչել։

—Փառաւորվիս, տէր հայր, շատ ես հասկացել, ասաց Լֆէնդին,—իսկ այն տեսարանները կարգացիք։

—Կարդացի, մի հատ ընկել էր տիրացու Աֆմնի ձեռքը, բերեց ինձ մօտ, միասին կարդում ենք, կարդում ենք, ոչինչ չենք հասկանում։ Ասում եմ, օրհնածներ, գրում է ք, օրինաւոր բան գրեցէք, որ համ հոգու, որ համ մարմնի շահ լինի, որ մարդ կարդայ, իր մեղքերը չը զղջայ, այս տեսակ ծաղր-պատի բաներից ինչ օգուտ։—Տիրացու Աֆմնն, գրուստ չեմ ասում, գոռ էլ խօ կարդացիր։

—Ես չը հասկացի, պատասխանեց մանկավարժը, որ առիթ ունեցաւ իր գիտութիւնը ցոյց տալու,—բոլորը սատանայական բաներ էին, նիկ Աստուածաշնչից կամ հարանց վարքից դրէին, ժողովուրդը կը կարդար և կը խրատվէր։—Բայց ես ուրախ եմ, որ վարդանը պատժվեցաւ. շատ հպարտ տղայ էր։ Մի անգամ մանում է իմ դրսբոցը, ասում է. ինչ ձեր գործն է դիրքութիւնը, դուք երեխաներին փչացնում էք, գիտէք իշաներ արտացրէք։ Այդ ասելու խօսք է. կարծես, ինքը ինձանից շատ է կարդացել։

—Աչքի քացին ավելի է ցաւեցնում, քան թէ ձիունը—խօսեց Լֆէնդին։—Այդ վարդանը ինձ էլ շատ անգամ վիրաւորել է։

Այսպէս տէրտէրը, մանկավարժ տիրացուն և երկրի պաշտօնական մարդը, իւրաքանչիւրը իր գաղտնութիւններն էր յայտնում ցաւալի անցքերի մասին, և նրանցից ոչ ոք չէր մտածում, թէ ինչ էր կատարվում հարևան Զաքօի տանը։ Նրանցից ոչ ոք չէր ցաւակցում, թէ ինչ դրութեան մէջ էր այս գիշեր տանուտէր Խաչօի ընտանիքը։ Այդ մարդը, որի բարերարութիւններին այնքան պարտական էին գիւղացիները, այժմ բոլորի բարկութեանը առարկայ գարձաւ, որովհետև նրա վարմունքը գիւղացիների կարծիքով գաղտնապահի էր։ Ամեն մարդ պաշարված էր մի սարսափելի սոսկումով և սպասում էր մի գառն և պարհարելի վախճանի։ Միայն Թամաս Լֆէնդին, այդ բոլոր չարագործութիւնների հեղինակը, ուրախ էր և մի առանձին գիւղական հրճուանքով մեծ բաւականութիւն էր գտնում սրտի մէջ, տեսնելով, որ իր ցանած սերմերը խտանում էին տալ ցանկացած պտուղները....

—Կրկնում եմ, ասաց նա գործի տեղեակ մարդու եզանակով,—որ շատ կը զղջան գիւղացիները, ժամանակը վատ է. ամեն տեղ պատերազմի պատրաստութիւններ են տեսնվում, այդ խառն միջոցներում սպրիսի ցոյցերը սաստիկ պատժվում են կառավարութիւններից։

Պատերազմի անունը լսելիս, տէրտէրը տարակուսեցաւ, ոչ այն պատճառով, որ պատերազմը գանազան նեղութիւններ և չքաւորութիւններ էր պատանում գիւղացիներին, այլ նա կրկին մտաբերեց իր ապատիկները։

Fonds A.R.A.M

Fonds A.R.A.M

ՂԱՒԱՔԱՑԻ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

Ա. Ա.

Ի՞նչ ունի ուսումնարանի մէջ, որ այդչափ ուշադրութեան արժանի է համարւում...

Fonds A.R.A.M

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆ

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՕՐԱԹԵՐԹ

«ՀԱՅԱՍՏԱՆ»

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ, ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ ԵՒ ՇԱԲԱԹ ՕՐԵՐ

Ս. ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, 30 Յունուարի։ «Русский Инвалидъ» հոդուածով մը կ՚ուրախանայ Ռուսիոյ պետական գանձարանին վրայ, որ ներկայ տարուան Յունուարի 1-ին ունէր 7 միլիոն ռուբլի աւելի քան անցեալ տարուան նոյն ամսուան 1-ին։ Ռուսիոյ պետական գանձարանին այս ծաղկեալ վիճակին պատճառները կը համարուին հետեւեալները։ Ա) Ռուսիոյ ներքին առեւտուրին ընդարձակութիւնը, որ ամէն տարի կ՚աւելնայ։ Բ) Ռուսիոյ արդիւնաբերութեան զարգացումը, որ ամէն տարի կ՚աճի։ Գ) Ռուսիոյ ներքին ապահովութիւնը, որ ամէն տարի կ՚ամրանայ։ Դ) Ռուսիոյ ներքին հանգստութիւնը, որ ամէն տարի կ՚աւելի կը հաստատուի։ Ե) Ռուսիոյ ներքին հարկերուն ամէն տարի աւելի կանոնաւոր կերպով գանձուիլը։ Զ) Ռուսիոյ ներքին հարկերուն ամէն տարի աւելի կանոնաւոր կերպով գանձուիլը։ Է) Ռուսիոյ ներքին հարկերուն ամէն տարի աւելի կանոնաւոր կերպով գանձուիլը։ Ը) Ռուսիոյ ներքին հարկերուն ամէն տարի աւելի կանոնաւոր կերպով գանձուիլը։ Թ) Ռուսիոյ ներքին հարկերուն ամէն տարի աւելի կանոնաւոր կերպով գանձուիլը։ Ժ) Ռուսիոյ ներքին հարկերուն ամէն տարի աւելի կանոնաւոր կերպով գանձուիլը։ Ժա) Ռուսիոյ ներքին հարկերուն ամէն տարի աւելի կանոնաւոր կերպով գանձուիլը։ Ժբ) Ռուսիոյ ներքին հարկերուն ամէն տարի աւելի կանոնաւոր կերպով գանձուիլը։ Ժգ) Ռուսիոյ ներքին հարկերուն ամէն տարի աւելի կանոնաւոր կերպով գանձուիլը։ Ժդ) Ռուսիոյ ներքին հարկերուն ամէն տարի աւելի կանոնաւոր կերպով գանձուիլը։ Ժե) Ռուսիոյ ներքին հարկերուն ամէն տարի աւելի կանոնաւոր կերպով գանձուիլը։ Ժզ) Ռուսիոյ ներքին հարկերուն ամէն տարի աւելի կանոնաւոր կերպով գանձուիլը։ Ժէ) Ռուսիոյ ներքին հարկերուն ամէն տարի աւելի կանոնաւոր կերպով գանձուիլը։ Ժը) Ռուսիոյ ներքին հարկերուն ամէն տարի աւելի կանոնաւոր կերպով գանձուիլը։ Ի) Ռուսիոյ ներքին հարկերուն ամէն տարի աւելի կանոնաւոր կերպով գանձուիլը։ Իա) Ռուսիոյ ներքին հարկերուն ամէն տարի աւելի կանոնաւոր կերպով գանձուիլը։ Իբ) Ռուսիոյ ներքին հարկերուն ամէն տարի աւելի կանոնաւոր կերպով գանձուիլը։ Իգ) Ռուսիոյ ներքին հարկերուն ամէն տարի աւելի կանոնաւոր կերպով գանձուիլը։ Իդ) Ռուսիոյ ներքին հարկերուն ամէն տարի աւելի կանոնաւոր կերպով գանձուիլը։ Իե) Ռուսիոյ ներքին հարկերուն ամէն տարի աւելի կանոնաւոր կերպով գանձուիլը։ Իզ) Ռուսիոյ ներքին հարկերուն ամէն տարի աւելի կանոնաւոր կերպով գանձուիլը։ Իէ) Ռուսիոյ ներքին հարկերուն ամէն տարի աւելի կանոնաւոր կերպով գանձուիլը։ Իը) Ռուսիոյ ներքին հարկերուն ամէն տարի աւելի կանոնաւոր կերպով գանձուիլը։ Լ) Ռուսիոյ ներքին հարկերուն ամէն տարի աւելի կանոնաւոր կերպով գանձուիլը։ Լա) Ռուսիոյ ներքին հարկերուն ամէն տարի աւելի կանոնաւոր կերպով գանձուիլը։ Լբ) Ռուսիոյ ներքին հարկերուն ամէն տարի աւելի կանոնաւոր կերպով գանձուիլը։ Լգ) Ռուսիոյ ներքին հարկերուն ամէն տարի աւելի կանոնաւոր կերպով գանձուիլը։ Լդ) Ռուսիոյ ներքին հարկերուն ամէն տարի աւելի կանոնաւոր կերպով գանձուիլը։ Լե) Ռուսիոյ ներքին հարկերուն ամէն տարի աւելի կանոնաւոր կերպով գանձուիլը։ Լզ) Ռուսիոյ ներքին հարկերուն ամէն տարի աւելի կանոնաւոր կերպով գանձուիլը։ Լէ) Ռուսիոյ ներքին հարկերուն ամէն տարի աւելի կանոնաւոր կերպով գանձուիլը։ Լը) Ռուսիոյ ներքին հարկերուն ամէն տարի աւելի կանոնաւոր կերպով գանձուիլը։ Մ) Ռուսիոյ ներքին հարկերուն ամէն տարի աւելի կանոնաւոր կերպով գանձուիլը։ Մա) Ռուսիոյ ներքին հարկերուն ամէն տարի աւելի կանոնաւոր կերպով գանձուիլը։ Մբ) Ռուսիոյ ներքին հարկերուն ամէն տարի աւելի կանոնաւոր կերպով գանձուիլը։ Մգ) Ռուսիոյ ներքին հարկերուն ամէն տարի աւելի կանոնաւոր կերպով գանձուիլը։ Մդ) Ռուսիոյ ներքին հարկերուն ամէն տարի աւելի կանոնաւոր կերպով գանձուիլը։ Մե) Ռուսիոյ ներքին հարկերուն ամէն տարի աւելի կանոնաւոր կերպով գանձուիլը։ Մզ) Ռուսիոյ ներքին հարկերուն ամէն տարի աւելի կանոնաւոր կերպով գանձուիլը։ Մէ) Ռուսիոյ ներքին հարկերուն ամէն տարի աւելի կանոնաւոր կերպով գանձուիլը։ Մը) Ռուսիոյ ներքին հարկերուն ամէն տարի աւելի կանոնաւոր կերպով գանձուիլը։ Յ) Ռուսիոյ ներքին հարկերուն ամէն տարի աւելի կանոնաւոր կերպով գանձուիլը։ Յա) Ռուսիոյ ներքին հարկերուն ամէն տարի աւելի կանոնաւոր կերպով գանձուիլը։ Յբ) Ռուսիոյ ներքին հարկերուն ամէն տարի աւելի կանոնաւոր կերպով գանձուիլը։ Յգ) Ռուսիոյ ներքին հարկերուն ամէն տարի աւելի կանոնաւոր կերպով գանձուիլը։ Յդ) Ռուսիոյ ներքին հարկերուն ամէն տարի աւելի կանոնաւոր կերպով գանձուիլը։ Յե) Ռուսիոյ ներքին հարկերուն ամէն տարի աւելի կանոնաւոր կերպով գանձուիլը։ Յզ) Ռուսիոյ ներքին հարկերուն ամէն տարի աւելի կանոնաւոր կերպով գանձուիլը։ Յէ) Ռուսիոյ ներքին հարկերուն ամէն տարի աւելի կանոնաւոր կերպով գանձուիլը։ Յը) Ռուսիոյ ներքին հարկերուն ամէն տարի աւելի կանոնաւոր կերպով գանձուիլը։ Ն) Ռուսիոյ ներքին հարկերուն ամէն տարի աւելի կանոնաւոր կերպով գանձուիլը։ Նա) Ռուսիոյ ներքին հարկերուն ամէն տարի աւելի կանոնաւոր կերպով գանձուիլը։ Նբ) Ռուսիոյ ներքին հարկերուն ամէն տարի աւելի կանոնաւոր կերպով գանձուիլը։ Նգ) Ռուսիոյ ներքին հարկերուն ամէն տարի աւելի կանոնաւոր կերպով գանձուիլը։ Նդ) Ռուսիոյ ներքին հարկերուն ամէն տարի աւելի կանոնաւոր կերպով գանձուիլը։ Նե) Ռուսիոյ ներքին հարկերուն ամէն տարի աւելի կանոնաւոր կերպով գանձուիլը։ Նզ) Ռուսիոյ ներքին հարկերուն ամէն տարի աւելի կանոնաւոր կերպով գանձուիլը։ Նէ) Ռուսիոյ ներքին հարկերուն ամէն տարի աւելի կանոնաւոր կերպով գանձուիլը։ Նը) Ռուսիոյ ներքին հարկերուն ամէն տարի աւելի կանոնաւոր կերպով գանձուիլը։ Շ) Ռուսիոյ ներքին հարկերուն ամէն տարի աւելի կանոնաւոր կերպով գանձուիլը։ Շա) Ռուսիոյ ներքին հարկերուն ամէն տարի աւելի կանոնաւոր կերպով գանձուիլը։ Շբ) Ռուսիոյ ներքին հարկերուն ամէն տարի աւելի կանոնաւոր կերպով գանձուիլը։ Շգ) Ռուսիոյ ներքին հարկերուն ամէն տարի աւելի կանոնաւոր կերպով գանձուիլը։ Շդ) Ռուսիոյ ներքին հարկերուն ամէն տարի աւելի կանոնաւոր կերպով գանձուիլը։ Շե) Ռուսիոյ ներքին հարկերուն ամէն տարի աւելի կանոնաւոր կերպով գանձուիլը։ Շզ) Ռուսիոյ ներքին հարկերուն ամէն տարի աւելի կանոնաւոր կերպով գանձուիլը։ Շէ) Ռուսիոյ ներքին հարկերուն ամէն տարի աւելի կանոնաւոր կերպով գանձուիլը։ Շը) Ռուսիոյ ներքին հարկերուն ամէն տարի աւելի կանոնաւոր կերպով գանձուիլը։ Ո) Ռուսիոյ ներքին հարկերուն ամէն տարի աւելի կանոնաւոր կերպով գանձուիլը։ Ոա) Ռուսիոյ ներքին հարկերուն ամէն տարի աւելի կանոնաւոր կերպով գանձուիլը։ Ոբ) Ռուսիոյ ներքին հարկերուն ամէն տարի աւելի կանոնաւոր կերպով գանձուիլը։ Ոգ) Ռուսիոյ ներքին հարկերուն ամէն տարի աւելի կանոնաւոր կերպով գանձուիլը։ Ոդ) Ռուսիոյ ներքին հարկերուն ամէն տարի աւելի կանոնաւոր կերպով գանձուիլը։ Ոե) Ռուսիոյ ներքին հարկերուն ամէն տարի աւելի կանոնաւոր կերպով գանձուիլը։ Ոզ) Ռուսիոյ ներքին հարկերուն ամէն տարի աւելի կանոնաւոր կերպով գանձուիլը։ Ոէ) Ռուսիոյ ներքին հարկերուն ամէն տարի աւելի կանոնաւոր կերպով գանձուիլը։ Ոը) Ռուսիոյ ներքին հարկերուն ամէն տարի աւելի կանոնաւոր կերպով գանձուիլը։ Չ) Ռուսիոյ ներքին հարկերուն ամէն տարի աւելի կանոնաւոր կերպով գանձուիլը։ Չա) Ռուսիոյ ներքին հարկերուն ամէն տարի աւելի կանոնաւոր կերպով գանձուիլը։ Չբ) Ռուսիոյ ներքին հարկերուն ամէն տարի աւելի կանոնաւոր կերպով գանձուիլը։ Չգ) Ռուսիոյ ներքին հարկերուն ամէն տարի աւելի կանոնաւոր կերպով գանձուիլը։ Չդ) Ռուսիոյ ներքին հարկերուն ամէն տարի աւելի կանոնաւոր կերպով գանձուիլը։ Չե) Ռուսիոյ ներքին հարկերուն ամէն տարի աւելի կանոնաւոր կերպով գանձուիլը։ Չզ) Ռուսիոյ ներքին հարկերուն ամէն տարի աւելի կանոնաւոր կերպով գանձուիլը։ Չէ) Ռուսիոյ ներքին հարկերուն ամէն տարի աւելի կանոնաւոր կերպով գանձուիլը։ Չը) Ռուսիոյ ներքին հարկերուն ամէն տարի աւելի կանոնաւոր կերպով գանձուիլը։ Պ) Ռուսիոյ ներքին հարկերուն ամէն տարի աւելի կանոնաւոր կերպով գանձուիլը։ Պա) Ռուսիոյ ներքին հարկերուն ամէն տարի աւելի կանոնաւոր կերպով գանձուիլը։ Պբ) Ռուսիոյ ներքին հարկերուն ամէն տարի աւելի կանոնաւոր կերպով գանձուիլը։ Պգ) Ռուսիոյ ներքին հարկերուն ամէն տարի աւելի կանոնաւոր կերպով գանձուիլը։ Պդ) Ռուսիոյ ներքին հարկերուն ամէն տարի աւելի կանոնաւոր կերպով գանձուիլը։ Պե) Ռուսիոյ ներքին հարկերուն ամէն տարի աւելի կանոնաւոր կերպով գանձուիլը։ Պզ) Ռուսիոյ ներքին հարկերուն ամէն տարի աւելի կանոնաւոր կերպով գանձուիլը։ Պէ) Ռուսիոյ ներքին հարկերուն ամէն տարի աւելի կանոնաւոր կերպով գանձուիլը։ Պը) Ռուսիոյ ներքին հարկերուն ամէն տարի աւելի կանոնաւոր կերպով գանձուիլը։ Ջ) Ռուսիոյ ներքին հարկերուն ամէն տարի աւելի կանոնաւոր կերպով գանձուիլը։ Ջա) Ռուսիոյ ներքին հարկերուն ամէն տարի աւելի կանոնաւոր կերպով գանձուիլը։ Ջբ) Ռուսիոյ ներքին հարկերուն ամէն տարի աւելի կանոնաւոր կերպով գանձուիլը։ Ջգ) Ռուսիոյ ներքին հարկերուն ամէն տարի աւելի կանոնաւոր կերպով գանձուիլը։ Ջդ) Ռուսիոյ ներքին հարկերուն ամէն տարի աւելի կանոնաւոր կերպով գանձուիլը։ Ջե) Ռուսիոյ ներքին հարկերուն ամէն տարի աւելի կանոնաւոր կերպով գանձուիլը։ Ջզ) Ռուսիոյ ներքին հարկերուն ամէն տարի աւելի կանոնաւոր կերպով գանձուիլը։ Ջէ) Ռուսիոյ ներքին հարկերուն ամէն տարի աւելի կանոնաւոր կերպով գանձուիլը։ Ջը) Ռուսիոյ ներքին հարկերուն ամէն տարի աւելի կանոնաւոր կերպով գանձուիլը։ Ռ) Ռուսիոյ ներքին հարկերուն ամէն տարի աւելի կանոնաւոր կերպով գանձուիլը։ Ռա) Ռուսիոյ ներքին հարկերուն ամէն տարի աւելի կանոնաւոր կերպով գանձուիլը։ Ռբ) Ռուսիոյ ներքին հարկերուն ամէն տարի աւելի կանոնաւոր կերպով գանձուիլը։ Ռգ) Ռուսիոյ ներքին հարկերուն ամէն տարի աւելի կանոնաւոր կերպով գանձուիլը։ Ռդ) Ռուսիոյ ներքին հարկերուն ամէն տարի աւելի կանոնաւոր կերպով գանձուիլը։ Ռե) Ռուսիոյ ներքին հարկերուն ամէն տարի աւելի կանոնաւոր կերպով գանձուիլը։ Ռզ) Ռուսիոյ ներքին հարկերուն ամէն տարի աւելի կանոնաւոր կերպով գանձուիլը։ Ռէ) Ռուսիոյ ներքին հարկերուն ամէն տարի աւելի կանոնաւոր կերպով գանձուիլը։ Ռը) Ռուսիոյ ներքին հարկերուն ամէն տարի աւելի կանոնաւոր կերպով գանձուիլը։ Ս) Ռուսիոյ ներքին հարկերուն ամէն տարի աւելի կանոնաւոր կերպով գանձուիլը։ Սա) Ռուսիոյ ներքին հարկերուն ամէն տարի աւելի կանոնաւոր կերպով գանձուիլը։ Սբ) Ռուսիոյ ներքին հարկերուն ամէն տարի աւելի կանոնաւոր կերպով գանձուիլը։ Սգ) Ռուսիոյ ներքին հարկերուն ամէն տարի աւելի կանոնաւոր կերպով գանձուիլը։ Սդ) Ռուսիոյ ներքին հարկերուն ամէն տարի աւելի կանոնաւոր կերպով գանձուիլը։ Սե) Ռուսիոյ ներքին հարկերուն ամէն տարի աւելի կանոնաւոր կերպով գանձուիլը։ Սզ) Ռուսիոյ ներքին հարկերուն ամէն տարի աւելի կանոնաւոր կերպով գանձուիլը։ Սէ) Ռուսիոյ ներքին հարկերուն ամէն տարի աւելի կանոնաւոր կերպով գանձուիլը։ Սը) Ռուսիոյ ներքին հարկերուն ամէն տարի աւելի կանոնաւոր կերպով գանձուիլը։ Տ) Ռուսիոյ ներքին հարկերուն ամէն տարի աւելի կանոնաւոր կերպով գանձուիլը։ Տա) Ռուսիոյ ներքին հարկերուն ամէն տարի աւելի կանոնաւոր կերպով գանձուիլը։ Տբ) Ռուսիոյ ներքին հարկերուն ամէն տարի աւելի կանոնաւոր կերպով գանձուիլը։ Տգ) Ռուսիոյ ներքին հարկերուն ամէն տարի աւելի կանոնաւոր կերպով գանձուիլը։ Տդ) Ռուսիոյ ներքին հարկերուն ամէն տարի աւելի կանոնաւոր կերպով գանձուիլը։ Տե) Ռուսիոյ ներքին հարկերուն ամէն տարի աւելի կանոնաւոր կերպով գանձուիլը։ Տզ) Ռուսիոյ ներքին հարկերուն ամէն տարի աւելի կանոնաւոր կերպով գանձուիլը։ Տէ) Ռուսիոյ ներքին հարկերուն ամէն տարի աւելի կանոնաւոր կերպով գանձուիլը։ Տը) Ռուսիոյ ներքին հարկերուն ամէն տարի աւելի կանոնաւոր կերպով գանձուիլը։ Ր) Ռուսիոյ ներքին հարկերուն ամէն տարի աւելի կանոնաւոր կերպով գանձուիլը։ Րա) Ռուսիոյ ներքին հարկերուն ամէն տարի աւելի կանոնաւոր կերպով գանձուիլը։ Րբ) Ռուսիոյ ներքին հարկերուն ամէն տարի աւելի կանոնաւոր կերպով գանձուիլը։ Րգ) Ռուսիոյ ներքին հարկերուն ամէն տարի աւելի կանոնաւոր կերպով գանձուիլը։ Րդ) Ռուսիոյ ներքին հարկերուն ամէն տարի աւելի կանոնաւոր կերպով գանձուիլը։ Րե) Ռուսիոյ ներքին հարկերուն ամէն տարի աւելի կանոնաւոր կերպով գանձուիլը։ Րզ) Ռուսիոյ ներքին հարկերուն ամէն տարի աւելի կանոնաւոր կերպով գանձուիլը։ Րէ) Ռուսիոյ ներքին հարկերուն ամէն տարի աւելի կանոնաւոր կերպով գանձուիլը։ Րը) Ռուսիոյ ներքին հարկերուն ամէն տարի աւելի կանոնաւոր կերպով գանձուիլը։ Ց) Ռուսիոյ ներքին հարկերուն ամէն տարի աւելի կանոնաւոր կերպով գանձուիլը։ Ցա) Ռուսիոյ ներքին հարկերուն ամէն տարի աւելի կանոնաւոր կերպով գանձուիլը։ Ցբ) Ռուսիոյ ներքին հարկերուն ամէն տարի աւելի կանոնաւոր կերպով գանձուիլը։ Ցգ) Ռուսիոյ ներքին հարկերուն ամէն տարի աւելի կանոնաւոր կերպով գանձուիլը։ Ցդ) Ռուսիոյ ներքին հարկերուն ամէն տարի աւելի կանոնաւոր կերպով գանձուիլը։ Ցե) Ռուսիոյ ներքին հարկերուն ամէն տարի աւելի կանոնաւոր կերպով գանձուիլը։ Ցզ) Ռուսիոյ ներքին հարկերուն ամէն տարի աւելի կանոնաւոր կերպով գանձուիլը։ Ցէ) Ռուսիոյ ներքին հարկերուն ամէն տարի աւելի կանոնաւոր կերպով գանձուիլը։ Ցը) Ռուսիոյ ներքին հարկերուն ամէն տարի աւելի կանոնաւոր կերպով գանձուիլը։ Ւ) Ռուսիոյ ներքին հարկերուն ամէն տարի աւելի կանոնաւոր կերպով գանձուիլը։ Ւա) Ռուսիոյ ներքին հարկերուն ամէն տարի աւելի կանոնաւոր կերպով գանձուիլը։ Ւբ) Ռուսիոյ ներքին հարկերուն ամէն տարի աւելի կանոնաւոր կերպով գանձուիլը։ Ւգ) Ռուսիոյ ներքին հարկերուն ամէն տարի աւելի կանոնաւոր կերպով գանձուիլը։ Ւդ) Ռուսիոյ ներքին հարկերուն ամէն տարի աւելի կանոնաւոր կերպով գանձուիլը։ Ւե) Ռուսիոյ ներքին հարկերուն ամէն տարի աւելի կանոնաւոր կերպով գանձուիլը։ Ւզ) Ռուսիոյ ներքին հարկերուն ամէն տարի աւելի կանոնաւոր կերպով գանձուիլը։ Ւէ) Ռուսիոյ ներքին հարկերուն ամէն տարի աւելի կանոնաւոր կերպով գանձուիլը։ Ւը) Ռուսիոյ ներքին հարկերուն ամէն տարի աւելի կանոնաւոր կերպով գանձուիլը։ Ո) Ռուսիոյ ներքին հարկերուն ամէն տարի աւելի կանոնաւոր կերպով գանձուիլը։ Ոա) Ռուսիոյ ներքին հարկերուն ամէն տարի աւելի կանոնաւոր կերպով գանձուիլը։ Ոբ) Ռուսիոյ ներքին հարկերուն ամէն տարի աւելի կանոնաւոր կերպով գանձուիլը։ Ոգ) Ռուսիոյ ներքին հարկերուն ամէն տարի աւելի կանոնաւոր կերպով գանձուիլը։ Ոդ) Ռուսիոյ ներքին հարկերուն ամէն տարի աւելի կանոնաւոր կերպով գանձուիլը։ Ոե) Ռուսիոյ ներքին հարկերուն ամէն տարի աւելի կանոնաւոր կերպով գանձուիլը։ Ոզ) Ռուսիոյ ներքին հարկերուն ամէն տարի աւելի կանոնաւոր կերպով գանձուիլը։ Ոէ) Ռուսիոյ ներքին հարկերուն ամէն տարի աւելի կանոնաւոր կերպով գանձուիլը։ Ոը) Ռուսիոյ ներքին հարկերուն ամէն տարի աւելի կանոնաւոր կերպով գանձուիլը։ Չ) Ռուսիոյ ներքին հարկերուն ամէն տարի աւելի կանոնաւոր կերպով գանձուիլը։ Չա) Ռուսիոյ ներքին հարկերուն ամէն տարի աւելի կանոնաւոր կերպով գանձուիլը։ Չբ) Ռուսիոյ ներքին հարկերուն ամէն տարի աւելի կանոնաւոր կերպով գանձուիլը։ Չգ) Ռուսիոյ ներքին հարկերուն ամէն տարի աւելի կանոնաւոր կերպով գանձուիլը։ Չդ) Ռուսիոյ ներքին հարկերուն ամէն տարի աւելի կանոնաւոր կերպով գանձուիլը։ Չե) Ռուսիոյ ներքին հարկերուն ամէն տարի աւելի կանոնաւոր կերպով գանձուիլը։ Չզ) Ռուսիոյ ներքին հարկերուն ամէն տարի աւելի կանոնաւոր կերպով գանձուիլը։ Չէ) Ռուսիոյ ներքին հարկերուն ամէն տարի աւելի կանոնաւոր կերպով գանձուիլը։ Չը) Ռուսիոյ ներքին հարկերուն ամէն տարի աւելի կանոնաւոր կերպով գանձուիլը։ Պ) Ռուսիոյ ներքին հարկերուն ամէն տարի աւելի կանոնաւոր կերպով գանձուիլը։ Պա) Ռուսիոյ ներքին հարկերուն ամէն տարի աւելի կանոնաւոր կերպով գանձուիլը։ Պբ) Ռուսիոյ ներքին հարկերուն ամէն տարի աւելի կանոնաւոր կերպով գանձուիլը։ Պգ) Ռուսիոյ ներքին հարկերուն ամէն տարի աւելի կանոնաւոր կերպով գանձուիլը։ Պդ) Ռուսիոյ ներքին հարկերուն ամէն տարի աւելի կանոնաւոր կերպով գանձուիլը։ Պե) Ռուսիոյ ներքին հարկերուն ամէն տարի աւելի կանոնաւոր կերպով գանձուիլը։ Պզ) Ռուսիոյ ներքին հարկերուն ամէն տարի աւելի կանոնաւոր կերպով գանձուիլը։ Պէ) Ռուսիոյ ներքին հարկերուն ամէն տարի աւելի կանոնաւոր կերպով գանձուիլը։ Պը) Ռուսիոյ ներքին հարկերուն ամէն տարի աւելի կանոնաւոր կերպով գանձուիլը։ Ջ) Ռուսիոյ ներքին հարկերուն ամէն տարի աւելի կանոնաւոր կերպով գանձուիլը։ Ջա) Ռուսիոյ ներքին հարկերուն ամէն տարի աւելի կանոնաւոր կերպով գանձուիլը։ Ջբ) Ռուսիոյ ներքին հարկերուն ամէն տարի աւելի կանոնաւոր կերպով գանձուիլը։ Ջգ) Ռուսիոյ ներքին հարկերուն ամէն տարի աւելի կանոնաւոր կերպով գանձուիլը։ Ջդ) Ռուսիոյ ներքին հարկերուն ամէն տարի աւելի կանոնաւոր կերպով գանձուիլը։ Ջե) Ռուսիոյ ներքին հարկերուն ամէն տարի աւելի կանոնաւոր կերպով գանձուիլը։ Ջզ) Ռուսիոյ ներքին հարկերուն ամէն տարի աւելի կանոնաւոր կերպով գանձուիլը։ Ջէ) Ռուսիոյ ներքին հարկերուն ամէն տարի աւելի կանոնաւոր կերպով գանձուիլը։ Ջը) Ռուսիոյ ներքին հարկերուն ամէն տարի աւելի կանոնաւոր կերպով գանձուիլը։ Ռ) Ռուսիոյ ներքին հարկերուն ամէն տարի աւելի կանոնաւոր կերպով գանձուիլը։ Ռա) Ռուսիոյ ներքին հարկերուն ամէն տարի աւելի կանոնաւոր կերպով գանձուիլը։ Ռբ) Ռուսիոյ ներքին հարկերուն ամէն տարի աւելի կանոնաւոր կերպով գանձուիլը։ Ռգ) Ռուսիոյ ներքին հարկերուն ամէն տարի աւելի կանոնաւոր կերպով գանձուիլը։ Ռդ) Ռուսիոյ ներքին հարկերուն ամէն տարի աւելի կանոնաւոր կերպով գանձուիլը։ Ռե) Ռուսիոյ ներքին հարկերուն ամէն տարի աւելի կանոնաւոր կերպով գանձուիլը։ Ռզ) Ռուսիոյ ներքին հարկերուն ամէն տարի աւելի կանոնաւոր կերպով գանձուիլը։ Ռէ) Ռուսիոյ ներքին հարկերուն ամէն տարի աւելի կանոնաւոր կերպով գանձուիլը։ Ռը) Ռուսիոյ ներքին հարկերուն ամէն տարի աւելի կանոնաւոր կերպով գանձուիլը։ Ս) Ռուսիոյ ներքին հարկերուն ամէն տարի աւելի կանոնաւոր կերպով գանձուիլը։ Սա) Ռուսիոյ ներքին հարկերուն ամէն տարի աւելի կանոնաւոր կերպով գանձուիլը։ Սբ) Ռուսիոյ ներքին հարկերուն ամէն տարի աւելի կանոնաւոր կերպով գանձուիլը։ Սգ) Ռուսիոյ ներքին հարկերուն ամէն տարի աւելի կանոնաւոր կերպով գանձուիլը։ Սդ) Ռուսիոյ ներքին հարկերուն ամէն տարի աւելի կանոնաւոր կերպով գանձուիլը։ Սե) Ռուսիոյ ներքին հարկերուն ամէն տարի աւելի կանոնաւոր կերպով գանձուիլը։ Սզ) Ռուսիոյ ներքին հարկերուն ամէն տարի աւելի կանոնաւոր կերպով գանձուիլը։ Սէ) Ռուսիոյ ներքին հարկերուն ամէն տարի աւելի կանոնաւոր կերպով գանձուիլը։ Սը) Ռուսիոյ ներքին հարկերուն ամէն տարի աւելի կանոնաւոր կերպով գանձուիլը։ Տ) Ռուսիոյ ներքին հարկերուն ամէն տարի աւելի կանոնաւոր կերպով գանձուիլը։ Տա) Ռուսիոյ ներքին հարկերուն ամէն տարի աւելի կանոնաւոր կերպով գանձուիլը։ Տբ) Ռուսիոյ ներքին հարկերուն ամէն տարի աւելի կանոնաւոր կերպով գանձուիլը։ Տգ) Ռուսիոյ ներքին հարկերուն ամէն տարի աւելի կանոնաւոր կերպով գանձուիլը։ Տդ) Ռուսիոյ ներքին հարկերուն ամէն տարի աւելի կանոնաւոր կերպով գանձուիլը։ Տե) Ռուսիոյ ներքին հարկերուն ամէն տարի աւելի կանոնաւոր կերպով գանձուիլը։ Տզ) Ռուսիոյ ներքին հարկերուն ամէն տարի աւելի կանոնաւոր կերպով գանձուիլը։ Տէ) Ռուսիոյ ներքին հարկերուն ամէն տարի աւելի կանոնաւոր կերպով գանձուիլը։ Տը) Ռուսիոյ ներքին հարկերուն ամէն տարի աւելի կանոնաւոր կերպով գանձուիլը։ Ր) Ռուսիոյ ներքին հարկերուն ամէն տարի աւելի կանոնաւոր կերպով գանձուիլը։ Րա) Ռուսիոյ ներքին հարկերուն ամէն տարի աւելի կանոնաւոր կերպով գանձուիլը։ Րբ) Ռուսիոյ ներքին հարկերուն ամէն տարի աւելի կանոնաւոր կերպով գանձուիլը։ Րգ) Ռուսիոյ ներքին հարկերուն ամէն տարի աւելի կանոնաւոր կերպով գանձուիլը։ Րդ) Ռուսիոյ ներքին հարկերուն ամէն տարի աւելի կանոնաւոր կերպով գանձուիլը։ Րե) Ռուսիոյ ներքին հարկերուն ամէն տարի աւելի կանոնաւոր կերպով գանձուիլը։ Րզ) Ռուսիոյ ներքին հարկերուն ամէն տարի աւելի կանոնաւոր կերպով գանձուիլը։ Րէ) Ռուսիոյ ներքին հարկերուն ամէն տարի աւելի կանոնաւոր կերպով գանձուիլը։ Րը) Ռուսիոյ ներքին հարկերուն ամէն տարի աւելի կանոնաւոր կերպով գանձուիլը։ Ց) Ռուսիոյ ներքին հարկերուն ամէն տարի աւելի կանոնաւոր կերպով գանձուիլը։ Ցա) Ռուսիոյ ներքին հարկերուն ամէն տարի աւելի կանոնաւոր կերպով գանձուիլը։ Ցբ) Ռուսիոյ ներքին հարկերուն ամէն տարի աւելի կանոնաւոր կերպով գանձուիլը։ Ցգ) Ռուսիոյ ներքին հարկերուն ամէն տարի աւելի կանոնաւոր կերպով գանձուիլը։ Ցդ) Ռուսիոյ ներքին հարկերուն ամէն տարի աւելի կանոնաւոր կերպով գանձուիլը։ Ցե) Ռուսիոյ ներքին հարկերուն ամէն տարի աւելի կանոնաւոր կերպով գանձուիլը։ Ցզ) Ռուսիոյ ներքին հարկերուն ամէն տարի աւելի կանոնաւոր կերպով գանձուիլը։ Ցէ) Ռուսիոյ ներքին հարկերուն ամէն տարի աւելի կանոնաւոր կերպով գանձուիլը։ Ցը) Ռուսիոյ ներքին հարկերուն ամէն տարի աւելի կանոնաւոր կերպով գանձուիլը։ Ւ) Ռուսիոյ ներքին հարկերուն ամէն տարի աւելի կանոնաւոր կերպով գանձուիլը։ Ւա) Ռուսիոյ ներքին հարկերուն ամէն տարի աւելի կանոնաւոր կերպով գանձուիլը։ Ւբ) Ռուսիոյ ներքին հարկերուն ամէն տարի աւելի կանոնաւոր կերպով գանձուիլը։ Ւգ) Ռուսիոյ ներքին հարկերուն ամէն տարի աւելի կանոնաւոր կերպով գանձուիլը։ Ւդ) Ռուսիոյ ներքին հարկերուն ամէն տարի աւելի կանոնաւոր կերպով գանձուիլը։ Ւե) Ռուսիոյ ներքին հարկերուն ամէն տարի աւելի կանոնաւոր կերպով գանձուիլը։ Ւզ) Ռուսիոյ ներքին հարկերուն ամէն տարի աւելի կանոնաւոր կերպով գանձուիլը։ Ւէ) Ռուսիոյ ներքին հարկերուն ամէն տարի աւելի կանոնաւոր կերպով գանձուիլը։ Ւը) Ռուսիոյ ներքին հարկերուն ամէն տարի աւելի կանոնաւոր կերպով գանձուիլը։

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆ

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՕՐԱԹԵՐԹ

«ՀԱՅԱՍՏԱՆ»

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ, ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ ԵՒ ՇԱԲԱԹ ՕՐԵՐ

Ս. ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, 30 Յունուարի։ «Русский Инвалидъ» հոդուածով մը կ՚ուրախանայ Ռուսիոյ պետական գանձարանին վրայ, որ ներկայ տարուան Յունուարի 1-ին ունէր 7 միլիոն ռուբլի աւելի քան անցեալ տարուան նոյն ամսուան 1-ին։ Ռուսիոյ պետական գանձարանին այս ծաղկեալ վիճակին պատճառները կը համարուին հետեւեալները։ Ա) Ռուսիոյ ներքին առեւտուրին ընդարձակութիւնը, որ ամէն տարի կ՚աւելնայ։ Բ) Ռուսիոյ արդիւնաբերութեան զարգացումը, որ ամէն տարի կ՚աճի։ Գ) Ռուսիոյ ներքին ապահովութիւնը, որ ամէն տարի կ՚ամրանայ։ Դ) Ռուսիոյ ներքին հանգստութիւնը, որ ամէն տարի աւելի կը հաստատուի։ Ե) Ռուսիոյ ներքին հարկերուն ամէն տարի աւելի կանոնաւոր կերպով գանձուիլը։ Զ) Ռուսիոյ ներքին հարկերուն ամէն տարի աւելի կանոնաւոր կերպով գանձուիլը։ Է) Ռուսիոյ ներքին հարկերուն ամէն տարի աւելի կանոնաւոր կերպով գանձուիլը։ Ը) Ռուսիոյ ներքին հարկերուն ամէն տարի աւելի կանոնաւոր կերպով գանձուիլը։ Թ) Ռուսիոյ ներքին հարկերուն ամէն տարի աւելի կանոնաւոր կերպով գանձուիլը։ Ժ) Ռուսիոյ ներքին հարկերուն ամէն տարի աւելի կանոնաւոր կերպով գանձուիլը։ Ժա) Ռուսիոյ ներքին հարկերուն ամէն տարի աւելի կանոնաւոր կերպով գանձուիլը։ Ժբ) Ռուսիոյ ներքին հարկերուն ամէն տարի աւելի կանոնաւոր կերպով գանձուիլը։ Ժգ) Ռուսիոյ ներքին հարկերուն ամէն տարի աւելի կանոնաւոր կերպով գանձուիլը։ Ժդ) Ռուսիոյ ներքին հարկերուն ամէն տարի աւելի կանոնաւոր կերպով գանձուիլը։ Ժե) Ռուսիոյ ներքին հարկերուն ամէն տարի աւելի կանոնաւոր կերպով գանձուիլը։ Ժզ) Ռուսիոյ ներքին հարկերուն ամէն տարի աւելի կանոնաւոր կերպով գանձուիլը։ Ժէ) Ռուսիոյ ներքին հարկերուն ամէն տարի աւելի կանոնաւոր կերպով գանձուիլը։ Ժը) Ռուսիոյ ներքին հարկերուն ամէն տարի աւելի կանոնաւոր

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՒՒՆՆԵՐ

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՏՈՒՆ ԵՂԲԱՐՑ ՅՈՎՆԱՆՆԱՆՑ ԵՒ ՈՐԴՒՑ

Մայիսի 1-էն հետևեալ գործողութիւններ է կատարելու:

1. Վաճառել փող տակաւ, ապահովութեամբ տակառներ թիղերի:
2. Ընդունել գանազան գումարներ տակաւ, ընթացիկ (текущій) և ժամանակաւոր հաշիւներով:
3. Վաճառել և առնել ՈՍԿԻ, ԱՐԾԱԹ, և տակառներ թուղթեր:
4. Փոխադրել գումարներ փոխանակագիրներով և հեռագիրներով Մոսկվայ, Սարատովի, Սամարղանդ, Տաշքենդ, Ֆէրղանա, Վոլկովսկ և Բկլիմսաո քաղաքներ:
5. Կամիսիօնով ապահարել և ուղարկել ծախելու ցանկացողների համար ամէն տեսակ ապրանք վերոյիշեալ քաղաքներ, նոյնպէս Ֆիլադելֆիայ (Ամերիկայ):
6. Ընդունել կոմիսիօնով Առեւտրի վերաբերեալ յանձնարարութիւններ:
7. Մեր ձեռօք ցանկացողներ վերոյիշեալ քաղաքներ իւրեանց ուզարկելիք ապրանքը սրժողութեան դէմ կարող են փոխ տանալ ըստ համաձայնութեան:

Отправляющіе могутъ сдѣлать намъ телеграфическій заказъ. Въ Тифлисъ. въ контору братьевъ Цовьяновыхъ.

Մեր Մոսկվայի տան հասցէն է, Въ Москву. Братьямъ Цовьяновымъ

2—3 (2)

ՎԱՐՁՈՒԹԵԱՆ ԹՈՂԱՐԿՈՒԹԵԱՄԲ ԿԸ ԼԻՆԻ

ԱԼԼԷԳՐԻ
ՅՕԳՈՒՏ ՍՈՎՕՍՏԱՆՑՉՆԵՐԻ

Մանրամասնութիւնների մասին իր ժամանակին կը յայտնուի: Ցանկացողները կրնան դիմել հետևեալ տիկիններին:

Տիկին Ն. Վ. ԵՐՄԻՇԵԱՆՑԻՆ Աշխատում տիկնայ տան, տիկին Մ. ԳԱԻԹԵԱՆՑԻՆ Շեթեվի տան, Հայոց փողոցում, տիկին Ե. ԲՕՏԻՆԵԱՆԻՆ Սատրօ-Խնամխուռի փողոց, Ղայտազովի տանը, տիկին Ն. ԳԱՄՐԵԼՕՎԻՆ իշ. Էչմիածնի տանը, Վ. Օանեսեանցի և Գուդովիչ փողոցների անկիւնում, տիկին Մ. ԽՕՍՐՕԵՎԻՆ, Շագինեանի տանը, Սադովայա փողոցի վրա, տիկին Մ. ԽԱՏԻՍՕՎԻՆ, Գամբարովի տանը, Լաբօրատօրնի փողոցի վրա և նոյնպէս ԾԱՏՈՒՐԵԱՆԻ լամպերի խանութը, Վօլցօվի փողոցի վրա:

3—5

ՎԵՐՋՆԱԿԱՆ ՎԱՃԱՌՈՒՄՆ
(РАСПРОДАЖА)

ՎԵՐՋԻՆ ԵՒ ԱՄԵՆԱԼԺԱՆ ԳՆԵՐՈՎ

ՏՂԱՄԱՐԴԿԱՆՑ ՊԱՏՐԱՍՏ ՇՈՐԵՐԻ

ԹԻՖԼԻՍՈՒՄ ՄԻՒԱՑԵԼԵԱՆ ԿԱՄՈՒՐՋԻ ՎՐԱ

ՆԱՄԻԲԵԱՆԻ ՄԱԳԱԶԻՆՈՒՄ

Տրիկօթ ամառվայ պալտօ . 10 ր. և աւելի
Ժակետի ձեռք շորը . . . 10 ր. —
Վիցիտ . . . . . 15 ր. —
Սև ատրատկի . . . . . 25 ր. —
Տրիկօթ դոյնաւոր վարտիքը . . 3 ր. —
Սև վարտիքը . . . . . 7 ր. —
Որսի ժակետ . . . . . 8 ր. —
Առաւօտվայ ժակետ . . . . 8 ր. —
Սրնեհայոց տրիկօթ զգեստը 2 մինչև 14
տարեկան . . . . . 3 ր. —
Խալաթներ . . . . . 12 ր. —
Գարուսինի զգեստներ . . . . 5 ր. —

Նոյն տեղ ծախվում են կանանց և աղամարդկանց շապիկներ, կալօշներ, կանանց կօշիտանկներ, նոյնպէս դիւրթներ, կուռէ մանժէտներ, թևիկներ, խաչկիներ, ձեռնոցներ, պէնիւարներ և ժիլետներ:

5—10

ԵԴՕՐ ԿԱՄՊԻՄՕՎԻ ԵՒ ԸՆԿ.
ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՏԱՆ

ԳԼԽԱՒՈՐ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿԸ

Յայտնում է հաճախորդութեանը, որ ցանկացողները կարող են առնել 1 և 2 ներքին 5% փոխառութեան տոմսակները յետադարձութեամբ վճարելով մի տարուայ ընթացքում և աւելի երկար ժամանակամիջոցում, նոյ և շատ շահաւէտ պայմաններով, որոնց մասին տեղեկանալ կարելի է նոյն իսկ կանտորայի մէջ, որ նոյնպէս առնում է այդ տեսակ տոմսակներ: Գրասենեակը գտնվում է Ալէքսանդրեան այգու հանդէպ, Թումանովի տանը:

3—10

ОСОБА, знающая РУССКІЙ, ФРАНЦУЗСКІЙ, НѢМЕЦКІЙ языки и начало МУЗЫКИ желаетъ получать мѣсто ГУВЕРНАНТКИ. Объ адресѣ узнать на ПОЧТОВОЙ СТАНЦІЙ въ ДАМСКОЙ комнатѣ.

Մի տիկին, որ գիտէ ռուսերէն, ֆրանսերէն, գերմաներէն լեզուները և երաժշտութիւն, կ'ուզէ տեղ մը գտնել իբրև դաստիարակչուհի կամ ընկերուհի: Կրնայ նաև ուսուցչութիւն ընել: Հասցէն Սօլօլակի, տան Օրբելի: № 14.

2—3 (1)

Երկու Ֆրանսիացի ՕՐԻՈՐԴՆԵՐ ցանկանում են ընդունել իրանց մօտ երեխաներին դասեր տալու համար, առաւօտեան ժամի 9-ից մինչև ժամի 1-ը: ԴԱՍԵՐԸ կը լինեն Ֆրանսերէն, գերմաներէն լեզուներից և մաթեմատիկից:

Հասցէն Սօլօլակի, տան Օրբելի: № 14.

2—3 (1)

Վաճառվում է նոր հրատարակված «Ցնծագին Տաւիղ» Ֆրէյդանի ղրքոյկը պ. Գ. Գրիգորեանցի և Կնտրօնական դրամատառատարութեամբ: Ղրքոյկի գինն է 30 կ., դատառնելից ցանկացողները կարող են ուղարկել պ. Գ. Յովհաննէս Սաղանատեանցին հետևեալ հասցէով. Тифлисъ. Ивану Артемьевичу Сузанджіанъ. на Нетхайнской ул. собственый домъ № 13.

Դուրս կու գայ
ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԵՐԳԵՐ
ԴԱՇՆԱԿԻՑ ՀԱՄԱՐ ԵՐԵՍՓՈՂԻԹԵԱՄԲ

Հայտարարութիւն և հրատարակութիւն Յովհաննէս Սաղանատեանցի: Իւրաքանչիւր օրինակի գինն է մէկ րուբլի: Վաճառվում է յօգուտ Վանայ ամուսնացեալների Թիֆլիսի քոլոր երաժշտական մագազիններում: Գումարը առնողները դիմում են հետևեալ հասցէով. Въ Тифлисъ. Ивану Артемьевичу Сузанджянъ, на Нетхайнской улицѣ, собственный домъ № 13. Յանկացողները առանց միասին և «Յիսնապի Տաւիղ» երգարանը, պէտք է ուղարկեն մէկ րուբլի արծաթ կոպ.:

Անձնա ՂԱԶԱՐԵԱՆ, նիխտարէթ և Սօֆիա Ղազարեաններ որոշ ցաւով յայտնում են, առաջինը իր ազգիկայ, իսկ վերջինները իրանց քրոջ ՂԱԶԱՐԵԱՆ ՄԱՐԻԱՆ մահվան մասին: Յուղարկաւորութեան հանդէսը, իրանց բնակարանից, Կուկիայում, Նիկօլայեվսկայա փողոց, № 7, լինելու է Կուկիայի Ս. Աստուածածնի (Քանպլան) եկեղեցում, Կիրակի օր, մայիսի 4-ին, ժամը 10-ին առաւօտեան:

1—2

Անցած փետրվարի 17-ից ծառայական ամսով վերջացնելով բոլոր դրամական հաշիւները իմ առևտրական ընկերակցութեան վերաբերութեամբ Թիֆլիսի 2-րդ գիլդիայի վաճառական ՍԱՐԳԻՑ ԳՐԻԳՕՐԵՎԻՉ ԼԱԶԱՐԵՎԻ հետ, սրանով յայտնում եմ, որ եթէ մի որ և իցէ մարդու մօտ կը գտնվի ՄԻՆՉԵՒ ՆԵՐԿԱ ԹԻՒՐ, իմ՝ նրան տուած տոմսակներ (росписки) մատնաւոր և բանկային վէկսէլներ, և բոլոր ուրիշ պարտամատեաններ և ակտեր, և անապահ եմ համարում և ինձ պարտաւոր եմ համարում վճարել:

Թիֆլիսի 2-րդ գիլդիայի վաճառական ԴԱՆԻԷԼ ԱՐՏ. ԱԼԱԳԵՊՈՎ:

ՆԻՈՒ-ԵՕՐՔԻ ՋԻՆԳԵՐ

Ամենամեծ կարելու մեքենայի ընկերութեան աշխատակցային համբաւն բաւական լրացրով յանձնել իրեն ձեռագործութիւններն կազմուածքին պարզութեամբը, հաստատութեամբը և այլայլերպ աշխատութիւններն կատարելով, ամենայն և արուեստաւորներու պիտոյից համար. կը համարուի զգեղ համրելու մէկիկ մէկիկ իրենց գերապանցութիւնն ուրիշ հնարուած նման առարկայից վրա:

Վերոյիշեալ Նիու Յօրքի Ջինկեր ընկերութիւնը այս ապրիլի սկզբներն բացաւ ուրիշ գլխաւոր քաղաքներու պէս, հոս ևս՝ Թիֆլիս շտեմարան մը այլ և այլ կարելու մեքենաներով, Ամուսնական փողոցին Օզուպալօվին տունն, Երևանի հրապարակի մօտ անմիջապէս և կը խնդրուի խոհեմ ունայց և պարոնայց ուզող ստանալ այսպիսի մեքենայ գիտել հոն միայն և կը խնդրուի միանգամայն չը խառնակել այս բնիկ նորքաց շտեմարանն ուրիշ վաճառականներու հետ, որոնք միայն Ջինգերի սուտ անուամբ նշանակներով և պատկերներով կը խաբեն մեր պաշտպանեալներն և դժբաղդաբար իրենց մեքենաներով կը տարակուսացնեն սեպհական մերոնց լաւութեան անուն:

Ուրիշ բազաքներու բնակիչք ալ կրնան դիմել մեզ նամակով թէ մեր ընթացիկ գիներուն ցուցակին ուզելու համար, որ կը խրկենք ձրի և թէ որ և է տեղեկութիւն հարցնելու համար, որոնց կը պատասխանեմք նամատպէս ու և նոյն լեզուով և կարելի արագութեամբ, մեր երեսպիրն է:

Г. Нейдлингеръ. Тифлисъ.

Գ. Նայդլինգեր

Գլխաւոր հոգաբարձու ամերոյ Ռուսաստանի և միջին Ասիոյ:

Խանութի մէջ կարելի է ուղղել խանգարված մեքենաները:

2—3 (2)

ԲԺՇԿԱՆՈՑ

ՀԻՒԱՆԴՆԵՐԻ ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹԻՒՆԸ ԱՌԱՒԻՕՏԵԱՆ 9-ԻՑ ՄԻՆՉԵՒ 1 ԺԱՄԸ:

Սրկուշաբթի. Գաժրօնակի կանանց հիւանդ. Գօրալևվից ներքին հ., Յօտխանաց կանանց և երեխաների հ., Ջիւշաբթիանց խորուրդիական և աչքերի հ., Շտեմբօրակի վիներական և կաշու հ., Բարայեան ջղային և հոդեկան հ.:

Երեքշաբթի. Մինկևվից խորուրդիական հ., Վ. գօրօվ վիներական և բորաձի հ., Էյխա աչքի հ., Բախուտով մանկաբարձական, կանանց և երեխաների հ., Կրասնօգլադով, Լիսից և Վերմիշևի ներքին հ.:

Չորեքշաբթի. Լիսից և Բուդկօվսկի ներքին հ., Շտեյմբօրակի վիներական և կաշու հ., Աստուածածուրօվ կանանց հիւանդութիւններից:

Հինգշաբթի. Վ. գօրօվ վիներական և փոցագի հ., Գօրալևվից ներքին հ., Յօտխանաց կանանց և երեխաների հ., Ջիւշաբթիանց խորուրդիական և աչքերի հ., Շտեմբօրակի վիներական և կաշու հ., Բարայեան ջղային և հոդեկան հ.:

Ուրբաթ. Գաժրօնակի կանանց հ., Մինկևվից խորուրդիական հ., Կրասնօգլադով և Լիսից ներքին հ., Բախուտով մանկաբարձական, կանանց և երեխաների հ., Շտեմբօրակի վիներական և կաշու հ., Աստուածածուրօվ վիներական և կաշու հ., Բարայեան ջղային և հոդեկան հ.:

Շաբաթ. Լիսից և Վերմիշևի ներքին հ., Գաժրօնակի կուրծքի հ., Ստանկովսկի վիներական և կաշու հ.:

Բացի այդ բժիշկ Վ. գօրօվ բժշկանոցի մէջ ընդունում է անվարձ աղքատ հիւանդներին ամենայն օր երեկոյան 4—6 ժամը:

Բժիշկ Բարաեվ չորեքշաբթի օրերը առաւօտեան 9-ից մինչև 11 ժամը ընդունում է իր տանը բժշկանոցի հիւանդներին էլէկտրիական բժշկութեան և ներքին հ. համար: Բնակարանը գտնվում է Սերգիևսկայա փողոցի վրա, Բաթանտուրովի տանը:

Առաւիտուց Օրբելեան աղքատ հիւանդներին բժշկանոցի տոմսակով ընդունում է ամենայն օր, ամենայն ժամանակ:

Բացի կիրակի օրերից ամենայն օր առաւօտեան 9—11 ժամը բժշկանոցում լինում է մանկաբարձ կին հիւանդ կանանց ընդունելու համար:

Բժշկանոցի դիրեկտոր Լիսից վ:

№ 72 Մայիսի 3 (15) **1880** Մայիսի 3 (15) № 72

ԻՆՆԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ

ՄՇԱԿ

Տարեկան գինը 10 րուբլի, կէս տարւանը 6 րուբլի: Առանձին համարները 5 կոպէկով:

Թիֆլիսում գրւում են միմիայն խմբագրատան մէջ:

Օտարաքաղաքացիք գրւում են ուղղակի Тифлисъ. Редакція „Мшакъ"

Խմբագրատունը բաց է առաւօտեան 10—2 ժամ (Բացի կիրակի և տօն օրերից)

Յայտարարութիւն ընդունվում է ամէն լեզուով:

Յայտարարութիւնների համար վճարւում են իւրաքանչիւր տողին 2 կոպէկ:

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Էջմիածինը դեռ անտարբեր է մնում.—Ներքին տեսութիւն. Նամակ Ախալցխայից. Նամակ Նոր-Նախիջևանից. Նամակ Ալէքսանդրապօլից. Նամակ Խմբագրին. Ներքին լուրեր.—Արտաքին տեսութիւն. Անգլիա. Գլադստօնի մինիստրութիւնը. Նամակ Պարսկաստանից. Արտաքին լուրեր.—Յայտարարութիւններ.

ԷՋՄԻԱԾԻՆԸ ԴԵՌ ԱՆՏԱՐԲԵՐ Է ՄՆՈՒՄ

Կրօնական երկպառակութիւնը, ինչպէս երեւում է «Մշակի» № 56 Ալէքսանդրապոլից գրած մի աւետարանական հայի նամակից, դեռ ևս շարունակվում է մեր ազգի մէջ:

«Մշակը» առաջինն է եղել, որ իր առաջնորդող յօդուածներով ձայն բարձրացրեց մոլեռանդութեան դէմ, ցոյց տալով նրա վնասակար հետեւանքները ազգի բարոյական միութեան գործի համար:

Բայց ցաւելով պէտք է ասենք, մամուլը մեզանում դեռ ևս չէ հասնում իր անմիջական նպատակին, նրա խօսքը դեռ մատչելի չէ մոլեռանդ ամբոխի մեծամասնութեանը: Մեր ազգի զարգացած մասը, ի հարկէ, համախոհ չէ այսպիսի երկպառակութիւնների, բայց ամբոխը մնում է դեռ ևս մինչև այսօր պինդ կապված իր դարևոր նախապաշարմունքների հետ:

Երբ հայ-աւետարանականք և հայ-կաթօլիկը մեզ հայ-լուսաւորչականներիս ձեռք են մեկնում, հաշտվում են մեզ հետ, խօսքով և գործով ցոյց տալով մեզ իրանց սէրը, միանալով մեզ հետ,—հայ-լուսաւորչական ամբոխը շարունակում է նրանց վրա քարեր գցել, անարգել և հալածել նրանց.... Ցաւալի է շատ, բայց պէտք է խոստովանել, որ կրօնական երկպառակութեան աղբիւրը մեր հոգևորականներն են, որոնք անտարբեր են մնացել և մնում են մինչև այսօր դէպի մի այսպիսի ազգակործան խռովութիւնը: Թէ հոգևորականութիւնը, առհասարակ պատմութեան մէջ ոչ փոքր դեր է խաղում և խաղացել այս գործում,—սրա մասին արդէն շատ անգամ խօսել է հայ մամուլը:

Հայ-լուսաւորչական հոգևորականների մեծ մասը համախոհ են ամբոխին. նրանք թշնամական աչքով են նայում աւետարանական և կաթօլիկ հայի վրա, չեն ընդունում որ լուսաւորչականք, կաթօլիկք, աւետարանականք և մինչև անգամ մահմեդականք կարող են մի և նոյն ազգի անդամներ լինել....

Միթէ մոլեռանդութիւն չէ այս մեր սուրբ հայրերի կողմից, հարցնում ենք մենք, միթէ մի և նոյն Աստուածը չէ, որին մենք ամենքս պաշտում ենք, միայն իւրաքանչիւրը մեզանից իր ձևով, իր ծէսերով և արարողութիւններով: Կրօնի արտաքին ծէսերը, կամ հաւատը, որ ամեն մարդու համոզմունքից է կախված, ոչինչ կապ չունեն ազգութեան հետ, իսկ մեզ բոլորիս միմեանց հետ կապողը և մի ամբողջ ազգ դարձնողը՝ հայութիւնն է:

Եթէ մամուլը իր արդար մտքերով անզօր է կրօնական հնացած երկպառակութեան դէմ մարտնչելու, եթէ նրա յայտնած ամեն մտքերը դեռ ևս մատչելի չեն տգէտ և անգրագէտ ամբոխին,—թող այն, ինչ որ չէ կարող անել մամուլը, կատարէ եկեղեցին, որ համարվում է արդարութեան պաշտպան, սիրոյ և գթութեան քարոզիչ, եղբայրասիրութեան ներկայացուցիչ:

Նա կարող է և պէտք է վերջ տայ այդ դարեւոր եղբայրասպան կրօնական վէճերին:

Էջմիածինը կոնդակով պէտք է հրաւիրէ իր բոլոր քահանաներին, որ նրանք քարոզեն եկեղեցիներում սիրոյ և հաշտութեան զգացմունքը, հասկացնեն ամբոխին և համոզեն նրան ոչինչ խտրութիւն չը դնել թէ հայ աւետարանականի և թէ հայ կաթօլիկի մէջ, ընդունել նրանց մի և նոյն ազգին պատկանող անդամներ, հաշտվել նրանց հետ և ձեռք ձեռքի տալով օգնել միմեանց: Եւ երբ ամբոխը կը տեսնի որ կղերը համախոհ չէ ժողովրդի մոլեռանդ մասին, որ նա կրօնական մոլեռանդութեան դէմ է,—այն ժամանակ ինքն էլ կը հեռանայ իր մէջ խոր կերպով արմատացած նախապաշարմունքից և իրան համազգի կը համարի իր թէ աւետարանական, և թէ կաթօլիկ եղբօրը:

Բաւական համբերեցինք մեր մէջ եղբայրասպան մոլեռանդութիւնը և հրէշաւոր հալածանքները, վերջապէս սպասում ենք որ Էջմիածինը կատարի իր պարտաւորութիւնը:

Բժիշկ Միրիմանեանց

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՆԱՄԱԿ ԱԽԱԼՑԽԱՅԻՑ

Ապրիլի 25

Ինն հարիւր տարի է, որ բարձր Հայաստանից բարձաւ հայկական իշխանութիւնը: Այդ օրից ընկած վանքերը օրրացան մեր պատմական սուրբ հայրերից, եկեղեցիք զրկվեցան իրանց բարեպաշտ հարազատներից, քաղաքներ անհետացան խաժամուժների կոտորածներից և հայի բնակարանը մնաց թափուր. նորա մէջ լրբաբար զետեղվեց մոլեկրօն մահմեդականը և հայի դառն աշխատանքով սկսեց ինքն ձրիաբար ապրել, իսկ աշխատողին վարձատրել լոկ կատաղի բարբարոսութիւններով. Բայց հայկական ազգը չը վհատվեց, ծածուկ աղօթելով, Աստուած աղերսելով նա միշտ կրկնեց. «Հաւատք քո կեցուսցեն զքեզ»: Եւ լսեց Աստուած. փոքր-Ասիայի բազմազան ազգերը՝ տաճիկ, քիւրդ, ասորի, պէրսեկ, չէրքէզ, քաղդեացի, զազա, լազ, եզիդ և արաբ հայերի հետ իրանց կատարած խառնութիւնների փոխանակ, նոյն հայերի բարեխօսութեամբ ստացան երկու տարի առաջ Եւրոպայի վեհաժողովից Հայաստանի ընդհանուր բնակութեան, հետեւաբար և նորա մէջ ապրող բոլոր ազգերի փրկութեան պայմանը, մտաւոր և բարոյական վերածնութեան խոստումը, բարենորոգումներ: Թէպէտ Հայաստանի ժողովուրդները դեռ մինչև այժմ սպասելու վրա են, բայց անկասկած է, որ Եւրոպայի խոստումը չէ կարելի խաբէութիւն համարել, վասն որոյ փոքր Ասիայի վերանորոգումը կը կատարվի նոյն ազգի շնորհիւ, որի դերը փոքր-Ասիայում եղել է ինն դար լոկ նահատակի, մարտիրոսի և տառապեալի դեր: Բայց ինն դար նահատակվելով, հայերը բնաւ չը թուլացան հայկական մեծահոգութեան և քրիստոնէական ներողամտութեան մէջ, երբ այժմ պատեց սովը Հայաստան, հոգեվարքի մէջ սովից մեռնող հայը Ռուսաստանի իր եղբօրներից ստացած մի կտոր հացը չը խնայեց կէս անել և բաժանել բոլոր միւս ազգութիւնների մէջ. կարծես մի վարձատրութիւն նոցանից իրան հասած զրկանք չարիքներին: Այս է հայկական ազգի վերածնութեան ամենայայտնի ապացոյցը....

Այլ բարոյական յաղթութիւն, որով կարող ենք պարծենալ ևս մենք՝ ռուսահայքս, եղբայրսիրութեան այն սրբազան զգացմունքն է, որ կայանում է այսօր մեր մէջ բարեմիտ և վեհանձն գործիչների շնորհիւ. ընդհանուր Ռուսաստանի կրօնադաւան հայերի մէջ կապվում է այսօր այն եղբայրական կապը, որ կտրվել էր մի քանի դար առաջ և գցել հայերին փոխադարձ խորթութեան, արհամարհանքի և ատելութեան մէջ: Այսօր «Մշակ» լրագրին երախտապարտ լինելով, այդ կարգաւորի երևոյթը, փոխադարձ ատելութիւնը մեր միջից կորչելու ճանապարհին ենք տեսնում. «Մշակի» խմբագրի մեծ. պ. Գրիգոր Արծրունու և նորա աշխատակցի մեծ. պ. Գրիգոր Նիկողոսեանի ի խորոց սրտի բղխած հրապուրիչ հրաւէրները հզօրագոյն արձագանքի ուժով թնդացին կրօնադաւան հայերի սրտերում Ղրիմի թերակղզից սկսած մինչև Ախալցխայի գիւղերը և, կարծես, դարեր քնից սթափված հայը առաջին անգամ սկսեց ասել. «կաթօլիկ եմ, բայց հայ եմ, բողոքական եմ, բայց հայ եմ»: Այս մխիթարական խօսքերը կրօնադաւան հայի բերանից դուրս թռաւ սրտաձայն համարձակ, բոլոր սրտից, գիտակցաբար միայն «Մշակի» անկեղծ եղբայրասիրական խօսքերի շնորհիւ: Վասն որոյ երբ լսեցինք նորա հրաւէրները Հայաստանի մեր եղբարց օգնելու մասին, մենք՝ Ախալցխայի հայ-կաթօլիկներս՝ մոռացանք մեր աչքի առաջ թափառող աղքատներին, մոռացանք առժամանակ և տնական ընտանիքներ, որ կերակրվում են այստեղի փոքրաթիւ և աղքատ հայ-կաթօլիկների գանձանակով, այլ ժողովրդի միաբերան որոշմամբ եկեղեցիների գանձատուփը նշանակեցինք Հայաստանի սովելոց համար: Այդ գանձատուփից մինը, որ դրած էր Ախալցխայ հայ-կաթօլիկաց Սրբոյ Աստուածամօր վերափոխման եկեղեցում, լցվելով այսօր ժողովրդի գցած լումաներով բացվեց քահանաների և երեք հոգաբարձուների ներկայութեամբ և տասն և չորս րուբլու քանակութեամբ առ ձեզ ուղարկում եմ «Մշակի» խմբագրութեան, խոնարհաբար խնդրելով, որ նա յանձնառու լինի և մեր փոքրաթիւ ժողովրդի գանձանակը հասցնել ուր հարկն է:

Պարտք եմ համարում յայտնել, որ ժողովրդի և հոգաբարձուաց՝ Պօղոս Ալվարեանի և Մկրտիչ Ջամխեանի ջերմ ցանկութեան համեմատ գանձատուփերը կը մնան զետեղված մեր եկեղեցիներում սովելոց օգտին մինչև այն օր, երբ լաց ու արտասուքի տեղ Հայաստանից միայն կուշտ մարդու ուրախութեան ձայն կը լսենք:

Հաւաքված գանձանակը կուղարկվի պարբերաբար ձեր խմբագրութեանը:

Ի դիմաց Ախալցխայ հայ-կաթօլիկաց յանձնաժողովոյն անդամ Նորին Քերովբ Տէր-Պօղոսեանց

ՆԱՄԱԿ ՆՈՐ-ՆԱԽԻՋԵՒԱՆԻՑ

2 ապրիլի

Իմանալով մեր հեռաւոր հայրենակիցների այժմեան դժբաղդ դրութիւնը Վանայ (Հայաստանի) մէջ և նորա շրջակայքումը սովի սարսափելի հարուածներից մեր ազգային անխնայ կոտորումը, որդէն առանց նորա էլ ճնշված վերջին պատերազմի դառն հետևանքներից, չը կարողացայ անտարբեր մնալ այս տառապանքին և ինձ անհրաժեշտ պարտք համարեցի հանգանակութիւն բանալ մեր քաղաքում և հաւաքել յօգուտ Վանի սովելոց դրամական նուիրատուութիւններ, յորում քանի մի պատուելի անձանց առատաձեռն նուիրատուութեամբ կարողացայ կարճ միջոցում ժողովել ութը հարիւր յիսուն րուբլի, որը և շտապում եմ ուղարկել ձեր խմբագրատունը, խնդրելով անմիջապէս հասցնել ուր որ հարկն է: Բարեհաճեցէք, մեծապատիւ պարոն, նոյնպէս տպագրել հետևեալ նուիրատուների ազգանունները:

Յովհաննէս Գ. Խաթրանեան 25 ր., օրիորդ Եւգինէ Յով. Խաթրանեան 5 ր., Գէորգ Խաթրանեան 25 ր., տիկին Աննա Խաթրանեան 10 ր., Պօղոս Գ. Խաթրանեան 25 ր., տիկին Նունէ Յակոբ Խաթրանեան 10 ր., կապիտան Զենով 5 ր., Մինաս Խալիպեան և նորա կինը 10 ր., կապիտան Ալաճալեան 3 ր., Մկրտիչ Սարգիսեան Մահտեսեան 300 ր., կապիտան Սերեպրքով 2 ր., Иванъ Никалаевичъ Скараманга 3 р., Մարկոս Ալաճալեան 3 ր., Յարութիւն Զախմախեան 3 ր., Պաղտասար Խաչկաուզեան 3 ր., N. N 20 ր., Յարութիւն Այւազեան 3 ր., Գրիգոր Սալթիկեան 25 ր., Ստեփան Մենկեան 25 ր., Գէորգ Կողպեթչեան 15 ր., Ղուկաս Ղարաժալեան 3 ր., Սերովբէ Յարութիւնեան 10 ր., Մինաս Գալապանեան 10 ր., Յովակիմ Խապեզեանց 25 ր., Մանուկ Տրապիզոնցեան 15 ր., Յովհաննէս Ալամ-

Fonds A.R.A.M

Fonds A.R.A.M

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԵՐ

Ս. Մելիքսեթեան

Ինչո՞ւ Ամերիկացի Հայերը Ամուսնանում Են Ամերիկուհիներու Հետ

Ամերիկացի Հայերը Ամուսնանում Են Ամերիկուհիներու Հետ, որովհետև Ամերիկուհիները Ամերիկացի Հայերու Հետ Ամուսնանալու Համար Ամենէն Աւելի Յարմար Առիթն Են Տալիս Իրենց Ամերիկացի Հայ Ամուսինները Ամերիկացի Հայ Կանանց

ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ԱՆԳԼԻԱ

Լրագիրներուն մէջ կարդում ենք հետեւեալ տեղեկութիւնները անգլիական նոր մինիստրութեան մասին:

Հետագիրը հպարտութեամբ անգլիական նոր մինիստրութեան անդամներուն անունները: Վարչապետը արտաքին գործերու մինիստրի պաշտօնը յանձնեց կոմս Գրենվիլլին, որ այդ պաշտօնը վարում էր 1868-ից մինչև 1874 թ.: Հնդկաստանի գործերու մինիստր ընտրված է Հարթինգտան, գինուորական մինիստր Զայլդերս, ծովային մինիստր Նորթբրուկ, ներքին գործերու մինիստր Հարկօրտ, լորդ-կանցլեր Սելբորն: Ինքը Վարչապետն բացի առաջին մինիստրի պաշտօնից, ինչպես երեւում է, կը վարէ նոյնպէս Գանձարանի կանցլերի պաշտօնը: Անգլիական բոլոր ֆինանսական շրջաններն ցանկանում էին այդ, որովհետեւ նրանք անսահման հաւատս են ընծայում Վարչապետի ֆինանսական ընդունակութիւններին:

Միջազգային քաղաքականութեան տեսակէտից ամենանշանաւորն այն է, որ Գրենվիլ նշանակվեցաւ արտաքին գործերու մինիստր, իսկ Հարթինգտոն Հնդկաստանի գործերու մինիստր:

Գրենվիլլի քաղաքական հայեացքները յայտնի են ամենքին, որոնք հետեւում էին 1868—1874 թ. անգլիական քաղաքականութեանը եւ այն վիճաբանութիւններին, որոնք լինում էին անգլիական պարլամենտի մէջ պահպանողական մինիստրութեան ժամանակ: Արտաքին գործերու նոր մինիստրի հայեացքները արմատականապէս հակառակ են Բիկօնսֆիլդի և Սալիսբուրիի հայեացքներին: Նա երբէք չէ համաձայնել այն մասին հետ, որ Անգլիան պէտք է միշտ ընդդիմադրէ Ռուսաստանին արեւելեան եւ ասիական հարցերի մէջ: Կոմս Գրենվիլ միշտ այն կարծիքի է եղել, որ այդ երկու պետութիւնների համաձայնութիւնը խաղաղութեան գրաւական է: Այժմ աւելի չը կայ մտածելու, որ Գրենվիլլի քաղաքական այդ կարծիքները փոխուած լինին:

Նշանակված մինիստրների անուններն ապացուցանում են, որ անգլիական պարլամենտի ազատամիտ կուսակցութեան բոլոր բաժանումները միացրած են: Այդ կազմակերպութենից երեւում է, որ ազատամիտ կուսակցութեան անդամների հայեացքները նոր մինիստրութեան ընթացքի մասին միատեսակ են: Բացի դրանից այդ համաձայնութեան պատճառով մինիստրութեան քաղաքականութիւնն էլ որոշ և հաստատ կը լինի:

Անգլիական պահպանողական մամուլը ազատամիտների յաղթութեանը ընտրութիւնների ժամանակ բոլորովին ուրիշ նշանակութիւն էր տալիս: Նա պնդում էր, որ ազատամիտների միութիւնը ընտրութիւնների ժամանակ արհեստական էր, որ նրա նպատակն էր գործերից հեռացնել բոլոր ազատամիտների համար ատելի Բիկօնսֆիլդի մինիստրութիւնը: Այժմ մամուլը հաւատացնում էր, որ հէնց որ մինիստրների ընտրութիւնը կը սկսվի, ազատամիտների մէջ անբաւականութիւններ կը ծագեն: Այդ նախազգուշութիւնները չիրագործվեցան և Գլադստոնի մինիստրութիւնը ստանց անբաւականութիւնների կազմակերպված է:

Անգլիական պարլամենտը այս անգամ բացվեցաւ առանց գահական ճառի: Ճառի ընթերցութիւնը յետաձգված է մինչև ընտրութիւնների վերատոտեսիլը: Այդ հանգամանքը շատ հետաքրքրական է. նոր մինիստրութեան համար գժուար էր փոքր ի շատէ յարմար ճառ կազմել: Գլադստոն ճառի բովանդակութեան մասին առաջ իր ընկերների հետ պէտք է համաձայնի և յետոյ թագուհու համաձայնութիւնը առնուայ: Այդ գործը բաւական գժուար է:

Այն հանգամանքները, որոնց ժամանակ կայացաւ Գլադստոնի մինիստրութեան կազմակերպութիւնը, նրան թոյլ չեն տալիս գահական անգոյն ճառ կազմել: Գլադստոնը այդ ճառի մէջ ամենաբիչը պէտք է յայտնէ ներքին և արտաքին իր քաղաքականութեան պրօգրամը: Իսկ այդ մեկնութեան ժամանակ Գլադստոն ստիպված կը լինի պահպանել իր նախորդի գործունէութիւնը: Նա պէտք է խոստանայ, որ նոր կառավարութիւնը այնպիսի ձանապարհով կընթանայ, որ բոլորովին հակառակ կը լինի իր նախորդի ընթացքին: Միւս կողմից կարեւոր է, որ թագուհին հին ընդունի այդպիսի գահական ճառ:

ԳԼԱԴՍՏՈՆԻ ՄԻՆԻՍՏՐՈՒԹԻՒՆԸ

«Голосъ» լրագրի մէջ տպված է հետեւեալ առաջնորդող յօդուածը:

«Անգլիական ազատամիտ կուսակցութեան յաղթութիւնը և Գլադստոնի նշանակիլը Բիկօնսֆիլդի տեղ գանազան դասակարգութիւնների առիթ են տալիս և ներքաղաքական մամուլի քննութեան առարկայ են դարձել: Ակներև է, որ Գլադստոնի յաղթութիւնը գարմացրեց ներքաղաքական մեծ մասին: Ֆրանսիական նշանաւոր և ազդեցութիւն ունեցող լրագիրները թշնամաբար վերաբերվեցին այդ փոփոխութեանը: Վիէննայի մամուլի յարձակումներից Գլադստոնի վրա երեւում է, որ աւստրօ-ունգարական քաղաքական մարդիկ երկիւղ են կրում, որ այսուհետև այլ ևս չեն կարող հասնել իրանց մութ նպատակներին: Վերջապէս գերմանական պաշտօնական մամուլը ակներև ցոյց է տալիս, որ Բիկօնսֆիլդի հրաժարականից անհաւանական է: Ինչ նորերումս Բերլինի մէջ հրատարակվող «Post» լրագիրը պնդում էր, որ Գլադստոնի մինիստրութիւնը դաշնակցութիւն կը կապէ համայն պլաւճական և ներհիւսուածական կուսակցութիւնների հետ: Այդ լրագրի կարծիքով, Ռուսաստանի քաղաքագէտներից ոչ մէկը յոյս չէ կարող դնել Գլադստոնի վրա, եթէ արեւելեան խնդիրը նորից ծագի:

Հետաքրքիր է և մի և նոյն ժամանակ մտածմունքներին առիթ է տալիս այն հանգամանքը, որ Ֆրանսիան, աւստրօ-ունգարական և գերմանական մամուլը այդպէս է վերաբերվում անգլիական ազատամիտների փառաւոր յաղթութեանը: Ամենից առաջ հետաքրքիր է այն իրողութիւնը, որ քաղաքական զանազան նպատակներ ունեցող երեք պետութիւնների պաշտօնական լրագրութիւնը համերաշխ է, որ Գլադստոնի յաղթութիւնը անպատճառ պէտք է մնասէ նրանց մի բանի շահերին և խանգարէ նրանց քաղաքականութեան ազատութեանը: Քանի որ Բիկօնսֆիլդ առաջնորդում էր անգլիական կառավարութեանը, Վիէննայում համոզված էին որ Աւստրօ-Ունգարիան ազատ, առանց արգելքների կարող էր հարստահարել Բալկանեան թերակղզու ազգարնակութեան տևական ոյժերը և արգիլել նրանց քաղաքական վերածնութեանը: Քանի որ պահպանողական կառավարութիւնը գոյութիւն ունէր Անգլիայի մէջ, Բերլինում համոզված էին, որ, եթէ ընդհանուր սլաւճականութեան պատճառով որ և է անհամաձայնութիւն ծագէր, Անգլիան կը միանար Գերմանիայի հետ Ռուսաստանի դէմ: Վերջապէս ֆրանսիական քաղաքականութիւնը ձգտում էր լորդ Բիկօնսֆիլդի հաւանութիւնը ստանալու համար:

Հասկանալի է, որ այսպիսի հանգամանքների ժամանակ Գլադստոնի առաջին մինիստր ընտրվիլը մտածմունքների առիթ պարձաւ Աւստրօ-Ունգարիայի, Ֆրանսիայի և Գերմանիայի կառավարութիւնների համար: Աւստրօ-Ունգարիայի և Գերմանիայի վրա անգլիական կառավարութեան փոփոխվիլը քնաքանարար աւելի էլ ստահակ ազդեցութիւն պէտք է գործէր, որովհետև լորդ Բիկօնսֆիլդ պաշտպանում էր այդ պետութիւնների քաղաքական ձգտումները: Քանի որ աւստրիական և գերմանական կառավարութիւնները համոզված կը լինին, որ նրանք ամեն ժամանակ Անգլիայի պաշտպանութեան վրա յոյս չեն կարող դնել, անկասկած նրանք աւելի կը զրազվին այն հարցերով, որոնց վրա առաջ աչքինչ ուշադրութիւն չէին դարձնում:

Այդ փաստը Ռուսաստանը պէտք է ի նկատի ունենայ: Ռուսաց մամուլը լաւ հասկացել է, որ անգլիական ազատամիտների յաղթութիւնը դատապարտից Բիկօնսֆիլդի քաղաքականութիւնը: Ռուսաստանը յոյս ունի, որ անգլիական ազատամիտ կառավարութիւնը կուրօրէն և թշնամաբար չի վերաբերվի ոչ դէպի ռուս ժողովուրդը, ոչ դէպի Բալկանեան թերակղզու քրիստոնեայ ազգարնակութիւնը: Ռուսաստանի մէջ ամենքը ցանկանում են, որ շուտով վճռվին Ջաննաստանի, Ջերնօգօրիայի և ուրիշ հարցերը, որոնց Բերլինի կոնգրէսը անվճռ թողեց և որ կատարեալ խաղաղութիւն և համաձայնութիւն հաստատվի միջազգային յարաբերութիւնների մէջ: Գլադստոնի յաղթութիւնը ուրախացրեց ռուսներին, որովհետև նրանք յուսադրվեցան, որ խաղաղութիւն կը հաստատվի և իրանք կարող են իրանց ներքին գործերի կարգադրութեամբ զբաղվիլ: Այսպէս պէտք է մեկնել ռուս հասարակութեան ուրախութիւնը Գլադստոնի յաղթութեան պատճառով:

Տարաբաղդաբար արեւմտեան Եւրոպայի մէջ ռուսների բարեկամութիւնը ուրիշ կերպ են մեկնում: Այստեղ կարծում են, որ Գլադստոնի յաղթութիւնը մեզ այն պատճառով է ուրախացնում, որ նա մեզ կօգնի փոփոխել Բերլինի դաշնագիրը և Բալկանեան թերակղզու վրա գործերի այնպիսի դրութիւն ստեղծել, որ համապատասխան լինի ռուսների ձգտումներին:

Այդ բոլոր ենթադրութիւնները Ռուսաստանի վերաբերութեամբ բոլորովին սխալ են:

Կարելի է հաստատած լինել, որ Գլադստոնի քաղաքականութիւնը նոյնպէս հիմնված կը լինի Բերլինի դաշնագրի վրա, ինչպէս և Բիկօնսֆիլդի քաղաքականութիւնը: Միայն առաջինը բոլորովին ուրիշ նպատակներ կը ձգտի: Գլադստոն, մեր կարծիքով, կը ձգտի պահպանել եւրոպական խաղաղութիւնը ոչ թէ ձնշելով թիւրքիա հպատակ քրիստոնեաներին, այլ մարդկօրէն զէպի նրանց վերաբերվելով: Գլադստոնի մինիստրութիւնը անկարող կը լինի ծագրել այն մարդկանց, որոնք ձգտում են փշրել անտանելի լուծը, չի կարողանայ արդարացնել թիւրքերի բռնապետութիւնները և հարստահարութիւնները: Գլադստոն և իր ընկերները, ինչպէս երեւում է նրանց ճառերից, Բերլինի դաշնագիրը կատարված իրողութիւն են համարում, բայց պատրաստ են նրա վնասները իրաւացի, մարդասիրաբար և թիւրքիահպատակ քրիստոնեաների շահերի համեմատ մեկնել: Ցոյս կայ, որ անգլիական նոր կառավարութիւնը կը պահանջի թիւրքիայից սանձարձակութեամբ կատարել Բերլինի դաշնագրի վճիռները, ինչպէս Ջերնօգօրիայի և Ցունանստանի, նոյնպէս և Արեւելեան Ռումելիայի և Հայաստանի վերաբերութեամբ: Այդ նպատակներին հասնելու համար Ռուսաստանը և Անգլիան կարող են միանալ, իսկ այդ նպատակներին կարելի է հասնել միայն այն ժամանակ, երբ կը յարգվի Բերլինի դաշնագիրը և բարեխղճաբար կը կատարվին նրա որոշումները: Թէպէտ Բերլինի դաշնագրի վճիռներից շատերը անյարմար են Ռուսաստանի համար, բայց նրանց գժուար է փոփոխել առանց պատերազմի, իսկ այժմ Ռուսաստանը միայն խաղաղութիւն է ցանկանում:

ՆԱՄԱԿ ՊԱՐՍԿԱՍՏԱՆԻՑ

Բարիզ, 31 մարտի

Աղրկովկասում հայի սատակ թանգութեան պատճառով Ռուսաստանից չատ վաճառականներ, պետերբուրգից բաղուցիներ, գիմացին Կասպից ծովի հարաւային եզերքի վրա գտնված պարսից քաղաքներում, որպիսի են Բարֆրուշ, Սարի, Մաշադիաթ և այլն,—ցորեան և այլ ուտեստներ գնելու: Այդ քաղաքներում թէ ցորեանը, թէ բրինձը և թէ գարին չատ էժան են, և ծովային ճանապարհով աւելի դիւրութիւններ կան Ռուսաստան հասցնելու: Գները հետեւեալներն են, բրինձի մէկ խալվարը (7 պուդ 20 ֆ.) արժէ 2 թուման պարսից դրամ, ռուսաց փողով 7 ր. 50 կ., գարու խալվարը 16 գուռուշ, (5 ր. 50 կ.), ցորենի խալվարը (9 պուդ) արժէ 28 գուռուշ, ռուսաց փողով 10 ր. 49 կոպէկ:

Բացի հայ վաճառականներ, թուով մօտ 150 հոգի, երեք ամսից աւել է, որ վերոյիշեալ քաղաքներում գնում են ուտեստի գանազան պաշարներ և գիւաւորապէս բրինձ: Ասում են, որ մեծ քանակութեամբ գնած են, և շատ հաւանական է, բայց մեծ յայտնի է, որ միայն Բարֆրուշ քաղաքում ամբարած ունեն աւելի քան 200,000 պուդ բրինձ, բացի գարուց և ցորենից: Բայց չը նայելով, որ վաճառականները երկու ամսից աւել է, որ իրանց մէջերը պատրաստած ունեն, և կամենում են ուղարկել Ռուսաստան, բայց տեղային մահմեդական հատարակութիւնը ընդդիմանում է և թոյլ չէ տալիս, որ դուրս հանեն, որովհետև վախենում են, որ իրանց երկրում էլ թանգութիւն կը լինի, թէև այդ գուր կասկած է:

Վաճառականները ճարահատեալ բաղուցիներն թէհրան ուղարկեցին, և երկար սպասելուց յետոյ վերջապէս մարտի 24-ին հրաման ստացվեցաւ պարսից բարձր կառավարութենից, որ թոյլ տրվի առաջուց գնված և պատրաստի մէջերները դուրս տանելու, իսկ նոր գնողներին արգիլվի:

Բայց տեղային ժողովուրդը ուշագրութիւն չը գարձնելով բարձրագոյն հրամանի վրա, ոչ միայն թոյլ չը տուեցին վաճառականներին իրանց պատրաստի մէջերները դուրս տանելու, այլ Սարի քաղաքում յարձակվելով բաղուցիների չուանմարանների վրա բոլորը յափշտակելով ցրվեցին: Խռովութիւնը այն աստիճան հասաւ, որ պէտք է մեծ բռնութիւն լինէր, եթէ տեղային դեղապետը (մաւշտէդը) վրա չը հասնէր և կատաղած ամբոխին չը հանգստացնէր: Վաճառականների վնասը այս քաղաքում միայն հասնում է 15,000 բուրլու:

Այս անցքից յետոյ Ռուսաստանի վաճառականները մեծ երկիւղի մէջ են և ամեն րոպէ սպասում են, թէ մի և նոյն բարբարոսութիւնները կը պատահեն և միւս քաղաքների պաշարներ գնող վաճառականների հետ: Որովհետև երբ յիշեալ խռովարարները անպատիժ մնացին, միւսները նոյնպէս կը հետեւեն նրանց օրինակին:

Վաճառականների դրութիւնը այժմ շատ անհանգստալի է, որովհետև ոչ կարողանում են իրանց գնած տպրանքները դուրս տանել, և ոչ էլ իր տեղում վաճառելու հնար կայ. նրանք պատրաստ են իրանց տուած փողի գոնէ մէկ մասը առնել և վերադառնալ իրանց հայրենիքը, բայց ով պէտք է տայ:

Ահա այդպէս են փոխարինում պարթևները այն նեղութեանութեանը, որ 1870 թուին Պարսկաստանի սատակ սովի ժամանակ մենք ցոյց տուեցինք նրանց, Բաղուից և Աստրախանից ստացած պաշարեղէններ մատակարարելով: Լսում ենք, որ մեր վաճառականները դիտաւորութիւն ունեն մի խնդիրք ներկայացնել ուղղակի Նորին մեծութեան շահին:

Ս.

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒԻՐԵՐ

—Լրագիրները հաղորդում են, որ եկող սեպտեմբերի 6-ին կամ 12-ին Տուրինի մէջ լինելու է առաջնապահների (Հիգիենիստ) միջազգային կոնգրէս:

—Ֆրանսիական ժողովրդական լուսաւորութեան մինիստր Ֆերրի նորերումս այցելից Ֆրանսիայի քաղաքները: Նրա ճանապարհորդութեան

Fonds A.R.A.M

ժամանակ Լիլ քաղաքի մէջ համալսարանի բժշկական բաժնի չինութեան հիմքը գցվեցաւ։ Հանդէսի ժամանակ մինիստրը մի ճառ կարդաց, ի միջի այլոց նա այն միտքը յայտնեց, որ հանրապետութիւն և կրթութիւն լաւերը մի և նոյն նպատակութիւնն ունեն, որ հանրապետութիւնը ձգտում է ամրոխի մէջ լուսաւորութիւն տարածել, նրկրագործները ժիր ֆերրիին ամէն տեղ թշնամաբար էին ընդունում։

—Աւստրիական «Presse» լրագիրը, քաղուածքներ անելով անգլիական պահպանողական ուղղութեան լրագիրներից, աշխատում է ապացուցանել, որ անգլիական հասարակական կարծիքը չէ հաւանում Գլադստոնի քաղաքականութիւնը Աւստրիայի և Աբեղքի վերաբերութեամբ։

—Ֆրանսիական «Temps» լրագիրը զգուշանում է այն լրագրողներից վաս, որ իշխան Բիսմարկին մինչև այժմ հնազանդ գերմանական պարլամենտս այժմ ընդդէմ է նրա մի քանի դիտաւորութիւններին։ Նկխախտոր մնալմասնաւորութեան համար պարլամենտի ընդդիմադրական կուսակցութիւնը չարձակողական դիրք բռնից, յայտնելով, որ ծխախոտի մենաշնորհութեան մասին խոսքն անգամ չէ լսուիլ։

խմբագիր—հրատարակող ԳՐԻԳՈՐ ԱՐՇԱԿԻՆԻ

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ՎԱՐՁՈՒԹԵԱՆ ԹՈՂԱՐԿՈՒԹԵԱՄԲ ԿՐ ԼԻՆԻ

ԱԼԼԷԳՐԻ

ՅՕԳՈՒՏ ՍՈՎՈՏՆՉՆԵՐԻ

Մանրամասնութիւններ մասին իր ժամանակին կը յայտնվի։ Ցանկացողները իրենց բնակարան կարող են գրեմ հետևեալ հասցէներով։

Տիկին Ն. ՎԵՐՄԻՇԵԱՆՑԻՆ կօթնիայում ամփոփան տանը, տիկին Մ. ԴԱՒԻԹԵԱՆՑԻՆ Երեսփո տանը Հայոց փողոցում, տիկին Ե. ՐՕՏԻՆԵԱՆՑԻՆ Սառաթ-Խանեանոց փողոց, Դայանեզովի տանը, տիկին Ն. ԻԱՄԲՈՐՈՎԻՆ իշ. Քհհրեթօվի տանը, Վասիլևսկի և Գաղթօվիչ փողոցների անկիւնում տիկին Մ. ԽՕՍՐՕՎԻՆ, Շապինօվի տանը, Սադօվայա փողոցի վրա, տիկին Մ. ԽԱՏԻՍՕՎԻՆ, Գամբրօվի տանը, Լազարեանների փողոցի վրա և նոյնպէս ՅԱՍՏՐԵԱՆԻ լամպերի խանութը, Դմօրդօվի փողոցի վրա։

4—5

ԵՂԵՐ ԿԱՍՈՒՄՕՎԻ ԵՒ ԸՆԴ. ԱԱԵՒՏՐԱԿԱՆ ՏԱՆ

ԳԼԽԱՒՈՐ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿԸ

Յայտնում է Հաւատարմութեանը, որ յաւելումները կարող են առնել 1 և 2 նոյեմբերին 5% փոխառութեան տոմսակները յուտնգրեմամբ վաճառվում մի տարվայ ընթացքում և ամէն երկար ժամանակամիջոցում, նոր և շատ շահաւէտ պայմաններով, որոնց մասին տեղեկանալ կարելի է նոյն իսկ գրասենեակի մէջ, որ նայելէս առնում է այդ տեսակ տոմսակներ։ Գրասենեակը բաց է ամէն օր։

4—10

ОСОБА, знающая РУССКІЙ, ФРАНЦУЗСКІЙ, НѢМЕЦКІЙ языки и начало МУЗЫКИ желаетъ получать мѣсто ГУВЕРНАНТКИ. Объ адресѣ узнать на ПОЧТОВОЙ СТАНЦІЙ въ ДАМСКОЙ комнатѣ.

ՄԻ ՏԻՊՆ, որ գիտէ ուսուցչին, Ֆրանսիերէն, գերմաներէն լեզուները և երաժշտութիւն ակիզբներ, յանկարծում է ՏՆԱՅԻՆ ՎԱՐԺՈՒՀՈՒՆ տեղ առնուլ։ Հայցէն իմանալ ՓՕՍՏԱՅԻՆ ԿԱՆՑԱՐԱՆՈՒՄ, ԿԱՆԱՑԻ անունով

2—3

Երկու Ֆրանսիացի ՕՐԻՈՐԻՆԵՐ յանկանում են ընդունել իրանց մօտ երեխաներին դասեր տալու համար, առաւօտեան ժամի 9-ից մինչև ժամի 1-ը ցերեկը կը լինեն Ֆրանսերէն, գերմաներէն լեզուներից և մուզիկայից։

Հասցէն Օլօլակի, տուն Օրբելի № 14.

2—3 (1)

ՎԵՐՋՆԱԿԱՆ ՎԱՃԱՌՈՒՄՆ
(РАСПРОДАЖА)
ՎԵՐՋԻՆ ԵՒ ԱՄԵՆԱՒԱԺԱՆ ԳՆԵՐՈՎ
ՏՂԱՄԱՐԳԱԿԱՆՑ ՊԱՏՐԱՍՏ ՇՈՐԵՐԻ
ԹԻՖԼԻՍՈՒՄ ՄԵՐԱՑԵԼԵԱՆ ԿԱՄՈՒՐՋԻ ՎՐԱ
ՆԱՍԻԲԵԱՆԻ ՄԱԳԱԶԻՆՈՒՄ

Տրիկօթ տնտեսական պատրաստ	10	ր. և աւելի
Ժանկետի ձեռք շորը	10	ր. —
Վիգիտե	15	ր. —
Մեծ սերտուկի	25	ր. —
Տրիկօթ գոյնաւոր վարտիքը	3	ր. —
Մեծ վարտիքը	7	ր. —
Որսի ժակետ	8	ր. —
Աստառովայ ժակետ	8	ր. —
Երեխայոց տրիկօթ զգեստը	2 մինչև	14
տարեկան	3	ր. —
Խալաթներ	12	ր. —
Պարտէրի զգեստներ	5	ր. —

Նայն տեղ ծռոտված են կանանց և պատմարդկանց շապիկներ, կալսոններ, կանանց կօշիկներ, նոյնպէս գլխարկներ, կուռէ մանժէտներ, խնդիկներ, ֆատիկներ, ձեռնոցներ, պէնեաներ և ժիլետներ։

6—10

Մ ի ն կ ե վ ե ր խորհրդական Հ., Կ ր ա ն օ գ լ ե ա դ օ վ և Լ ի ս ի ց կ ի վ ներքին Հ., Բ ա խ ա ե ւ ա օ վ մանկապարձական, կանանց և երեխաների Հ., Շ ա ֆ ր օ վ ծռոտվի և Ա ա մ ա ե ւ ա օ վ վիներական և կաշու Հ., Բ ա բ ա յ ե ա ն ջղային և նևրբին Հ.։

Շ ա բ ա թ Լ ի ս ի ց կ ի և Վ ե ր մ ի շ և վ ներքին Հ., Բ ա բ օ վ կուրծքի Հ., Շ ա ն կ օ վ կ ի վիներական և կաշու Հ.։

Բացի այդ բժիշկ Վ. կ օ բ օ վ բժշկանոցի մէջ ընդունում է անվարձ ազգաս հիւանդներին ամէնայն օր երեկոյեան 4—6 ժամը։

Բժիշկ Բ ա բ ա ե վ չորեքշաբթի օրերը առաւօտեան 9-ից մինչև 11 ժամը ընդունում է իր տանը բժշկանոցի հիւանդներին էլէկտրական բժշկութեան և ներքին Հ. համար։ Բնակարանը գտնում է Անբդիեվսկայա փողոցի վրա, Բայանդուրովի տանը։

Առաւօտեան 9 ր ե ա ազգաս հիւանդներին բժշկանոցի տոմսակով ընդունում է ամէնայն օր, ամէնայն ժամանակ։

Բացի կիրակի օրերից ամէնայն օր առաւօտեան 9—11 ժամը բժշկանոցում լինում է մանկաբարձ կին հիւանդ կանանց ընդունելու համար։

Բժշկանոցի պրիկազր Լ. Ի ս ի ց կ ի։

ԲԺՇԿԱՆՈՑ

ՀԻՒԱՆԴՆԵՐԻ ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹԻՒՆԸ ԱՌԱՒՏՈՒՆ 9-ԻՑ ՄԻՆՉԵՒ 1 ԺԱՄԸ։

Ե ր կ ո ւ շ ա բ թ Լ. Գ ա վ ր օ ն ս կ ի կանանց հիւանդ. Գ օ ր ա լ և վ ի չ ներքին Հ., Բ օ տ ն ե ա ն ց կանանց և երեխաների Հ., Ք ի ւ չ ա բ և ա ն ց խիրուրգիական և աչքերի Հ., Շ ա և մ ր օ ր ս կ ի վիներական և կաշու Հ., Բ ա բ ա յ ե ա ն ջղային և հոգեկան Հ.։

Ե ր ե ք շ ա բ թ Լ. Մ ի ն կ և վ ի չ խիրուրգիական Հ., Վ. զ օ ր օ վ վիներական և բորոտի Հ., Լ ե վ ի ա ե ւ աչքի Հ., Բ ա խ ո ւ ա ո վ մանկաբարձական, կանանց և երեխաների Հ., Կ ր ա ս ն օ գ լ ե ա դ օ վ Լ. ի ս ի ց կ ի և Վ. և մ ի շ և վ ներքին Հ.։

Չ ո ր ե ք շ ա բ թ Լ. Լ ի ս ի ց կ ի և Բ ու կ օ վ ս կ ի ներքին Հ., Շ ա և յ մ ր օ ր ս կ ի վիներական և կաշու Հ., Ա ա ո ւ ա ծ ա ո ւ ր օ վ կանանց հիւանդութիւններից։

Հ ի ն գ շ ա բ թ Լ. Վ. զ օ ր օ վ վիներական և բորոտի Հ., Բ օ տ ն ե ա ն ց կանանց և երեխաների Հ., Լ ի ս ի ց կ ի և Վ. և ր մ ի շ և վ ներքին Հ., Ք ի ւ չ ա բ և ա ն ց սիրիլիսի և սեռական օրգանների Հ.։

Ու ր բ ա թ Լ. Գ ա վ ր օ ն ս կ ի կանանց Հ., Կ ր ա ն օ գ լ ե ա դ օ վ և Լ ի ս ի ց կ ի ներքին Հ., Շ ա և յ մ ր օ ր ս կ ի վիներական և կաշու Հ., Ա ա ո ւ ա ծ ա ո ւ ր օ վ կանանց հիւանդութիւններից։

Հ ի ն գ շ ա բ թ Լ. Վ. զ օ ր օ վ վիներական և բորոտի Հ., Բ օ տ ն ե ա ն ց կանանց և երեխաների Հ., Ք ի ւ չ ա բ և ա ն ց խիրուրգիական և աչքերի Հ., Շ ա և մ ր օ ր ս կ ի վիներական և կաշու Հ., Բ ա բ ա յ ե ա ն ջղային և հոգեկան Հ.։

Ե ր ե ք շ ա բ թ Լ. Մ ի ն կ և վ ի չ խիրուրգիական Հ., Վ. զ օ ր օ վ վիներական և բորոտի Հ., Լ ե վ ի ա ե ւ աչքի Հ., Բ ա խ ո ւ ա ո վ մանկաբարձական, կանանց և երեխաների Հ., Կ ր ա ս ն օ գ լ ե ա դ օ վ Լ. ի ս ի ց կ ի և Վ. և մ ի շ և վ ներքին Հ.։

Ու ր բ ա թ Լ. Գ ա վ ր օ ն ս կ ի կանանց Հ., Կ ր ա ն օ գ լ ե ա դ օ վ և Լ ի ս ի ց կ ի ներքին Հ., Շ ա և յ մ ր օ ր ս կ ի վիներական և կաշու Հ., Ա ա ո ւ ա ծ ա ո ւ ր օ վ կանանց հիւանդութիւններից։

Ա՛. Ա՛ ի ա ն ա ս ի ա ն ց ի ն ե ր ք ո յ յիշեալ տպագրութիւնների ամէն մի տպագրութեան ծախացած բոլոր օրինակները միասին գնողներին (Թիֆլիս, Հայոց Ս. Աստված Մեծ և Փոքր փողոցների անկիւնում, տպագրոցի սակարկան տանը, № 4|2, բնակարան № 6) կը վաճառուին յետագայ գներով։

1. Հայկական Վնաս, երգարան, 8 ծալ. եր. 712 և առանձին 32 եր. այբբենական ցանկ, երկուսը միասին . . . . . 70 կ.

4 հազար օրինակից ծախել է մօտ հազար օրինակ, մօտ 700 րուբլու։

2. Կանոնաւոր և վայելուչ գրութեան պատմութիւնը և ուսուցիչը, գանազան տառերի յատկութիւններով, 8 ծալ. եր. 274 . . . . . 20 կ.

1200 օրինակից ծախել է մօտ 700 օրինակ, մօտ 140 րուբլու։

3. Վայելչագրութեան դասատուներ, 4 ծալ, 24 երես։ 6 հազար օրինակից կը լինի ծախած մօտ 4 հազար օրին., մօտ 500 րուբլու։ . . . . . 10 կ.

4. Կուռնատ Ալեքսով տպած վայելչագրութեան վարժութիւնները, որ տպած վրա ու թանաքով գրելով, դիւրութեամբ կարելի լինի ուղղել և գնդեցկացնել ուսանողի գրութիւնը։ № 1—№ 5. Հաստատ ձղթի գնով, ա. տոպան, կամ 480 թերթը, 4 րուբլի, մօտ 340 տոպ, մօտ 1360 րուբլու։ Թերթը մի կօպեկից պակաս։

5. Տղաշարներև տղացանցեր մեծ թաթաղա, 4 երես տպած, 6 հազար օրինակից մօտ 4 հազ. օրինակ կը լինի, մօտ 52 րուբլու, թերթը . . . . . 5 կ.

6. Կոմր ուսուցչական և անգլիացոց թագուհու բժշկի նանաժատրութիւն երեխայոց, 8 ծալ, եր 300։ . . . . . 15 կ.

1200 օրինակից մօտ 300 օրինակ կը լինի ծախած, մօտ 52 րուբլու։

Մի քանի այլ տպագրութիւններ մօտ 20 րուբլու։

Կարելի է գտնել Ս. Պետերբուրգ, Знаменская, домъ № 22, кв № 7, на углу Басейной.

ՅՈԳՈՒՏԱՑԻ ՄՈՎԱՅԱԿԱՆ
ԲԱՀՐՈՒԹԵԱՆՑ

Որ հոգոյ փողոցում տանտեր է ծախում, խնդրում է այն անձը, որ նրան երեք նստնակ է ուղարկել քաքաքային փայտով, յայտնել իրան թէ ինչ հասկով պէտք է ուղարկել պատահածը, որովհետև նամակները տարտարված չեն և նրանց վրա նշանակված չէ հասցէն։

Ծախհանձնէս Մ. ԲԱՀՐՈՒԹԵԱՆ

Դ ո ւ ր ս ե կ ա ւ

ՀԱՑԿԱԿԱՆ ԵՐԳԵՐ

ԳԱՆՁՆԱԿԻ ՀԱՄԱՐ ԵՐԳԱՑՈՂՈՒԹԵԱՄԲ

Ձօնեագրութիւն և Հրատարակութիւն Ծախհանձնա Սուքիասեանցի։ Իւրաքանչիւր օրինակի գինն է մէկ րուբլի։ Վաճառվում է յոգուտ վանայ հայոց տղաների Թիֆլիսի բոլոր երաժշտական մագազիններում։ Դուռս տղոց գիմաց կը լինի։ Օտարազգիք գիմում են հետևեալ հասցէով։ Въ Тифлисъ Ивану Артемьевичу Сусанажлянъ, на Нетхайской улицѣ, собственный домъ № 13. Ծանկացողները առանց միտքն և ուղարկին մէկ րուբլի ներսում կտոր։

Ա ն ն ա Դ Ա Զ Ա Ր Ե Ա Ն, նղիսաբեթի և Սօֆիա Դազարեաններ սրտի ցաւով յայտնում են, առաջինը իր ադջկայ, իսկ վերջիններս իրանց քրոջ ԳԱԶԱՐԵԱՆԻ մահվան մասին։ Եաւդարկաւորութիւնը հանդէսը, իրանց բնակարանից, Կուկիայում, Նիկօլայեվսկայա փողոց, № 7, լինելու է Կուկիայի Ս. Աստուածածնի (Քանդօյան) եկեղեցում, կիրակի օր, մայիսի 4-ին, ժամը 10-ին առաւօտեան։

2—2

Թիֆլիսի ընկերութեան հայերէն գրքերի հրատարակութեան վարչութիւնը տրամունի յայտնել, որ սրտին դարս եկաւ մասնաւոր տակից և ծախում է Թիֆլիսի բոլոր դրամագլուխների մօտ ընկերութեան տպագրութիւնը։

ԲԻՋՈՒ-ՍՏՕՈՒ. ԹՈՒՄԱՆ ԵՂՈՒՕՐ ՏՆԱՒՐ, փոխ. երեխաների համար Պատմ. Թատրդ. օր. Ն. Տէր-Մարկոսեանի։ Պատկերազարդ և կազմած—60 կ.։

Օտարազգիները կարող են գիմել հետևեալ հասցէով Въ Тифлисъ, Тифлисское Общество изданія армянскихъ книгъ.

Ա յս օրերս դուրս կը գայ նոյն ընկերութեան հրատարակութիւնը. ՄՈՒԵԼ ԵՒ ՆՈՒԱՆ ՋՆՋՈՒՈՒՆ ՀՆԱՐՆԵՐԸ. աշխ. Տէր-Պարսեղեանցի։

ՆԻՈՒ-ՅՕՐՔԻ ՋԻՆԳԵՐ

Ընդհանուր կարելու մեքենայի ընկերութեան աշխարհային համբաւն բաւական բացատրում է իրեն ձեռագործութիւնների կազմուածքին պարզութեամբը, հաստատութեամբը և այլ յերպ աշխատութիւններն կատարելով, տնական և արուեստաւորներու պիտոյից համար, կը հանուռտե դէպ համբելու մէկիկ մէկիկ իրենց գերազանցութիւնն ուրիշ հնարուած նման առարկայից վրա։

Վերոյիշեալ Նիու Յօրքի Ջինգեր ընկերութիւնը այս ապրիլի սկզբներն բացաւ ուրիշ գլխաւոր բաղաքներու պէս, հոս ևս՝ Թիֆլիս շտեմարան մը այլ և այլ կարելու մեքենաներով, Ընտանեկի փողոցն, Օպերայի տունն, Երևանի հրապարակի մօտ անմիջապէս և կը խնդրուի խանդուխ և պարոնայց ուզող առնալ այսպիսի մեքենայ դիմել հոն միայն և կը խնդրուի միանգամայն չը խառնակել այս բնիկ նորբաց շտեմարանն ուրիշ վաճառականներու հետ, որոնք միայն Ջինգերի սուտ անուանք նշանակներով և պատկերներով կը խաբեն մեր պաշտպանուածներն և դժբաղդաբար իրենց մեքենաներով կը տարակուսացունեն սեպհական մերոնց բանութեան անունն։

Ուրիշ բաղաքներու բնակիչք ալ կրնան գիմել մեզ նամակով թէ մեր ընթացիկ գիներուն ցուցակն ուղելու համար, որ կը խրկեմք ձրի և թէ որ և է տեղեկութիւն հարցնելու համար, որոնց կը պատասխանեմք նամնատպէս մի և նոյն լեզուով և կարելի արագութեամբ, մեր երեսադիրն է։

Г. Нейдлингеръ. Тифлисъ.

Գ Ի Տ Ո Ղ Ն Ե Ր

Գլխաւոր հոգատարձու ամբողջ Անատոլուի և միջին Արեւտեան։

Խանութի մէջ կարելի է ուղղել խանգարված մեքենաները։

3—3 (2)

Дозволено Цензурою 2 Мая 1880 г. Тифлисъ. Տպարան Ա. Ա. Միխելսոնի Типографія А. А. Михельсона

Fonds A.R.A.M

№ 73 Մայիսի 6 (18) 1880 Մայիսի 6 (18) № 73

ԻՆՆԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ

ՄՇԱԿ

Տարեկան գինը 10 րուբլի, կէս տարվանը 6 րուբլի։ Առանձին համարները 5 կոպէկով։

Թիֆլիսում գրվում են միմիայն խմբագրատան մէջ։

Օտարաքաղաքացիք գրվում են ուղղակի
Тифлисъ. Редакція „Мшакъ"

Խմբագրատունը բաց է առաւօտեան 10—2 ժամ (Բացի կիրակի և տօն օրերից)

Յայտարարութիւն ընդունվում է ամեն լեզուով։

Յայտարարութիւնների համար վճարում են իւրաքանչիւր բառին 2 կոպէկ։

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Մի պատասխան «Արարատ» ամսագրին։ — Ներքին տեսութիւն։ Ճշմարտութեան պաշտպանութիւն։ Նամակ Վ. Ագուլիսից։ Ներքին լուրեր։ — Արտաքին տեսութիւն։ Անկարգութիւնները Ալբանիայի մէջ։ — «Մշակի» հեռագիրներ։ — Յայտարարութիւններ։ — Բանասիրական խնդիր։

ՄԻ ՊԱՏԱՍԽԱՆ «ԱՐԱՐԱՏ» ԱՄՍԱԳՐԻՆ

«Մշակի» ներկայ համարի ներքին տեսութեան մէջ ընթերցողը կը կարդայ մեզ դէմ ուղղված «Արարատի» յօդուածը։ Պատուելի ամսագիրը անուանում է «Մշակի» № 62 մէջ տպված Յ. Մ. ստորագրված առաջնորդող յօդուածը՝ զրպարտութիւն և հայհոյութիւն Էջմիածնի դէմ...

Սառը կերպով քննենք գործը և տեսնենք թէ ում կողմն է զրպարտութիւնը և հայհոյանքը։

Մենք ասացինք որ պատերազմի ժամանակ Էջմիածինը հաւաքեց յօգուտ Ալաշկերտի հայ գաղթականների 17,000 րուբլ։ Այժմ «Արարատ» ամսագիրը դրստում է մեր սխալը և ասում է թէ գումարը այսքան չէ եղել, այլ 16,358 րուբլ։ Հարցնում ենք արդեօք պատերազմի ժամանակից այն է 1878 թւից մինչև այժմ այդ գումարի տոկոսը չը պէտք է հաւելի, ուրեմն ինչպէս է եղել որ այդ գումարը մինչև այժմ անշարժ է մնացել և չէ աճել մինչև 17,000 ր. անգամ։

Այդ գումարը ուղարկված է Ս. Պետերբուրգ և նրանով տոկոսաբեր թղթեր են առնված Իւչ-քիլիսէի վանքի դպրոցի անունով։

Հարցնում ենք ի՞նչ իրաւունքով և ո՞ւմ համաձայնութեամբ։ Մի որ և է ալաշկերտցի ինքնակոչ պատգամաւորի համաձայնութիւնը, մեր կարծիքով, բաւական չէ այդ տեսակ գործ վճռելու համար, մինչդեռ մենք ստացանք երկու հարիւր ստորագրութեամբ և կնիքներով մի աղերս ալաշկերտցի և բայազէդցի հայերի կողմից, որով նրանք խնդրում են մեզ հրապարակ հանել իրանց խնդիրը իրանց անունով հաւաքած գումարը Էջմիածնից ստանալու համար։ Ցանկալի է իմանալ՝ արդեօք վերև յիշված դպրոցը գոյութիւն ունի...

Ի՞նչ կասէր Էջմիածինը, կամ ի՞նչ կասէր ազգը, եթէ «Մշակը» իր հաւաքած փողերը յօգուտ «Արարատեան» ընկերութեան, կամ յօգուտ Վանի սովատանջների իր հաւաքած 26,000 րուբլ գումարը պահէր իր մօտ, որպէս դրամագլուխ և միայն դրամագլխի տոկոսներ ուղարկէր «Արարատեան» ընկերութեանը և սովատանջներին։ Անշուշտ մեր այդ տեսակ վարմունքը ամենքը անիրաւ և ապօրինի կը համարէին։ Բայց Էջմիածինը այդ անում է...

«Արարատը» ասում է որ ալաշկերտցիների փողով տոկոսաբեր թղթեր առնելու անօրինութիւնը ինն ամիս առաջ է եղել, երբ դեռ սովը չէր յայտնվել Հայաստանում։

Այդ տեսակ խօսք շատ թոյլ և երեխայական պաշտպանութիւն է։ Դժբախտութեան ժամանակ մարդը ստիպված է իր ունեցածը ծախել և գործ դնել օրական պէտքերին։ Ինչպէս էլ ազգային սարսափելի տառապանքի ժամանակ, ինչպէս սովն է, Էջմիածինը, եթէ սխալ էր արել և ինն ամիս առաջ ալաշկերտցիներին պատկանող փողերով տոկոսաբեր թղթեր էր առել, կարող էր այժմ դրստել այդ սխալը և նորից ծախել իր առած տոկոսաբեր թղթերը և ամբողջ մայր գումարը տալ յօգուտ սովատանջների։

Ու «Մշակի» խմբագրութիւնը, ոչ էլ Յ. Մ. յօդուածագիրը, որի խօսքերի հետ մենք համբերաշխ ենք, չունեն որ և է անյայտ նը-

ԽԵՆԹԸ

ԱՐԿԱԾՆԵՐ ՎԵՐՋԻՆ ՌՈՒՍ-ԹՈՒՐՔԱԿԱՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄԻՑ ՀԱՅԱՍՏԱՆՈՒՄ

ԼԴ.

Դառն և սոսկալի գիշերը անցաւ։ Առաւօտեան ծերունի խաչօի տունը նմանում էր այն սգաւոր տներին, որտեղից մի քանի մեռելներ միանգամից պէտք է դէպի գերեզման տարվէին։

Առաջ դուրս բերին Վարդանին։ Նա հանգիստ էր. նրա դէմքը չէր արտայայտում խռովութեան մի նշոյլ անգամ. կարծես, նրա հետ ոչինչ չէր պատահել. միայն շրթունքի վրա կարելի էր նկատել մի արհամարհական հեգնութիւն, որ արտասանում էին՝ «ինչ են ուզում անել այդ յիմարները»... Հինգ ձիաւորներ պատրաստված էին Վարդանին տանելու փաշայ էֆէնդու մօտ։ Երբ նրան նստացրին ձիու վրա և կամենում էին ոտները ձիու փորի տակով շղթայել, նա առանց ընդդիմադրութեան թոյլ տուեց, թէև դա մի սարսափելի տանջանք էր՝ անշարժ կապված լինել ձիու մէջքի վրա։ —Այդ աւելորդ է, նկատեց նա, —եթէ ես ցանկանամ փախչել, ձեր շղթաները չեն օգնի... Ձիաւորները ուշադրութիւն չը դարձրին և կապեցին։ Դրանով ես չը բաւականանալով, կապեցին և թևերը ետևի կողմից մէջքի վրա, և պարանի ծայրերը երկու ձիաւոր զինուորներ բռնած, պատրաստվեցան տանել։ Բացի երկու զինուորներից, կարգված էին և երեք պահապաններ։

Թէև ամբոխը հետաքրքրվում է այս տեսակ տեսարաններով, բայց գիւղացիներից ոչ ոք չը յայտնվեցաւ տեսնելու, թէ ինչպէս են տանում Վարդանին, այն մարդուն, որ այնքան աշխատել էր, որ այնքան գործել էր նրանց համար... Բոլորը այժմ խորշում էին ծերունու տնից, որպէս ժանտախտով վարակված մի բնակարանից։

Կանանցից ոչ ոք չէր մնացել տանը. բոլորը թաքնված էին զանազան տեղերում։ Հայրապետը և Աղօն բանտումն էին. Վարդանից յետոյ հերթը հանելու էր նրանց։ Խաչօի միւս որդիները, որ ազատ էին, ցոյց չը տուեցին իրանց։ Միայն ծերունի հայրը դուրս եկաւ ճանապարհ դնելու Վարդանին։ Վերջին դժբախտութիւններից յետոյ խեղճ մարդը բոլորովին սպառված էր։ Դառն հալածանքը, բանի անարդարութիւնք և գազանային անգթութիւնք խիստ մաշել էին նրան։ Նա մօտեցաւ, գրկեց Վարդանին և սրտի սաստիկ շարժմունքից մի բառ անգամ չը գտաւ յայտնելու իր ցաւակցութիւնը։ Մի քանի կաթիլ արտասուք ասեցին շատ բան, ինչ որ չէր կարող տալ լեզուն։

—Սիրտդ պինդ պահիր, ծերունի հայր, պատասխանեց նրան Վարդանը անխռով ձայնով.—ով որ ջրի մէջ է մտնում, թրջվելուց երկիւղ չը պիտի ունենայ... Մնացէք բարեաւ։

Ձիաւորները ոչինչ չը հասկացան, և Վարդանի ձին իրանց առջևը գցած, սկսեցին տանել։ Ծերունին երկար նայում էր նրանց ետևից, մինչև այնքան հեռացան, որ բոլորովին անյայտացան։

Նա խորասուզված տխուր մտածութիւնների մէջ, վերադարձաւ տուն։ Ի՞նչու Վարդանին միայն տարան. ինչու Հայրապետին և Աղօին թողեցին. ինչու իրան ևս չէին կալանաւորում, այլ պահում էին ազատ, թէև հսկողութեան ներքոյ. դրանց մէջ ինչ գաղտնիք կար։ Այդ հարցերը անհանգստացնում էին նրան։ Ծերունուն դեռ յայտնի չէր Թոմաս էֆէնդու ծրագրի բուն բովանդակութիւնը։ Նա այնպէս էր կարգադրել գործը, որ եթէ ծերունին չը ընդունէր նրա առաջարկութիւնը Լալայի վերաբերութեամբ, այն ժամանակ միայն իր վրէժխնդրութեան լիակատար դառնութիւնը պիտի թափէր խեղճ ծերունու ընտանիքի վրա։ Նա Վարդանին ուղարկել տուեց, նա պ. Սալմանին մատնեց, որովհետև դրանց վտանգաւոր էր համարում իր պաշտած թուրք կառավարութեանը։ Բայց ծերունի խաչօի և նրա որդիների մասին այս տեսակ կասկած չունէր. նրանց խառնեց մեղապարտութեան գործի մէջ այն մտքով միայն, որ մի մեծ և ծանր դժուարութեան մէջ դնելով նրանց, առիթ ունենայ ինքը պաշտպան և ազատիչ հանդիսանալ, և դրանով պարտաւորացնելով նրանց, յետոյ իրաւունք ունենայ որպէս վարձատրութիւն փոխարէնը խնդրել Լալայի ձեռքը։ Այս տեսակ վաճառականական մտախոհութիւններ դրդեցին էֆէնդուն գործել մի մեծ չարութիւն, որի թշուառ հետևանքը իր բոլոր սատանայական խելքով նախատեսել չը կարողացաւ։

Բայց Թոմաս էֆէնդին այս առաւօտ չը յայտնվեցաւ։ Ծերունին ցանկանում էր տեսնել նրան, ցանկանում էր լսել նրա վճռական խօսքը, թէ ինչով կը վերջանայ այս բոլորը։ Նա դեռ հաւատում էր էֆէնդու խոստմունքներին, նա դեռ յուսում էր այն խօսքը՝ «տանուտէր խաչօ, չեմ թողնի, որ քո գլխից մի մազ անգամ պակսի»...

Էֆէնդու փոխարէն յայտնվեցաւ տէր Մարուքը —նրա պատգամաւորը, որ խոստացել էր առաւօտեան գնալ տանուտէրի մօտ և խօսել Լալայի մասին։ Դժբախտութեան բոպէներում քահանայի ներկայութիւնը թէև մխիթարութիւն է պատճառում, բայց ծերունու վրա խիստ անախորժ տպաւորութիւն գործեց։ Նա քահանաների մասին մի առանձին նախապաշարմունք ունէր և նրանց երեսը տեսնելը միշտ համարում էր մի անաջողութեան նախագուշակութիւն։ Բայց տէր հայրը զգուշութեամբ մի կողմ տարաւ նրան, յայտնելով, թէ կարևոր խօսելիք ունի, և այդ փոքր ինչ հանգստացրեց ծերունուն։ Երկուսը միասին նստեցին պարտէզի մի խուլ կողմում, ծառերի հովանու տակ։

Տէր հօր դիպլոմատիութեան յառաջաբանը եղաւ մի շարք մխիթարական խօսքեր, մի շարք խրատներ, որ իր ձևով քարոզում էր նա և հաստատում էր սուրբ գրքից բերած օրինակներով։ Նա Յոբ երանելի չարչարանքները յիշելով, ասում էր, թէ Աստուած շատ անգամ իր ծառաների հաւատը փորձելու համար, գցում է նրանց զանազան տեսակ նեղութիւնների մէջ, միայն պէտք է համբերող լինել, պէտք է չը յուսահատվել, որովհետև նա վերջը կը փրկէ իր հաւատացեալներին անօրէնի չարութիւնից և յաւիտենական փառք կը պարգևատրէ և այլն։

Վերջացնելով իր խրատները, տէր հայրը մօտեցաւ բուն առարկային, որի մասին խօսելու համար եկած էր։ Ու հարսնախօսութեան մէջ բանակցող միջնորդների սովորական եղանակով, նա նոյնպէս իր առաջարկութիւնը սկսեց մի առակով.

«Մի թագաւորի որդի, ասաց նա, գնացել էր որսի. գիշերը վրահասնելով, չը կարողացաւ վերադառնալ և մնաց անտառի մէջ մի հովուի խրճիթում։ Հովուի հիւրասիրութիւնից շատ գոհ մնաց նա, բայց առաւել գրաւեց նրա սիրտը հովուի գեղեցիկ աղջիկը։ Միւս օրը թագաւորի որդին դարձաւ իր պալատը, յայտնեց հօրը, թէ ցանկանում է հովուի դստեր հետ ամուսնանալ։ Հայրը խենթի տեղ դրեց որդուն և սաստիկ բարկացաւ նրա վրա։ Բայց երկար ընդդիմութիւնից յետոյ երբ տեսաւ, որ անկարելի է որդուն համոզել, իր նախարարներից մէկին ուղարկեց, որ գնայ հովուի հետ հարսնախօսութիւն անէ։ Նախարարը յետ դարձաւ, պատասխան բերեց, թէ հովիւը չընդունեց իր աղջիկը թագաւորի որդուն տալ։ Թագաւորը զարմացաւ և ուղարկեց մի այլ նախարար աւելի բարձր աստիճանով, քան թէ առաջինը։ Նա էլ նոյն պատասխանը բերաւ։ Յետոյ թագաւորը ուղարկեց իր առաջին վէզիրին, նա էլ մերժում ստացաւ։ Վերջապէս թագաւորը ճարահատվելով, ինքը անձամբ գնաց և միւսների նման դատարկ վերադարձաւ. հովիւը նրան ևս մերժեց։ Թագաւորը զարմացաւ, կանչեց իր մեծամեծներին, նրանց հետ խորհուրդ արաւ։ Նրանցից մէկը, որ աւելի փորձված և խելացի մարդ էր, խորհուրդ տուեց թագաւորին ուղարկել հովուի մօտ իր նման մի հովիւ, ասելով, թէ հովիւը կը հասկանայ հովուի լեզուն և կարող կը լինի համոզել նրան։ Ընտրեցին թագաւորի հովիւներից մէկին և ուղարկեցին։ Հովիւը առանց պատրաստութեան, առանց փառաւոր շքեղութեան, առեց իր հովւական ցուպը և ոտքով սկսեց դիմել դէպի աղջկայ հօր խրճիթը։ Հայրը սիրով ընդունեց նրան, միասին ճաշեցին, կերան, խմեցին, ուրախացան, վերջը հովիւը յայտնեց թագաւորի խնդիրը, ասելով.—Ինչու դու չուզեցիր աղջիկդ տալ թագաւորի որդուն։ Հայրը պատասխանեց.—Օրհնած, ես էլ մի մարդ եմ, իմ անձնասիրութիւնը ունեմ, թագաւորը երբ ուղարկեց ինձ մօտ քեզ նման մի օրինաւոր մարդ, որ ես իմ աղջիկը նրա որդուն կնութեան տայի։

Fonds A.R.A.M

Fonds A.R.A.M

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՏԱՐԱԳԻՐ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑ

Թիվ 62 Ա-րտ հրատարակեալ 8. Ս.

Ա. Թրքացեալ իր ասելիքն ամբողջացնելով, ձեռքերը տարածեց ու ժպտաց. ինչպես միշտ, երբ ինքն էր ինչ-որ բան ասելիք ունենում:

—Ես էլ հավատում եմ, որ Ֆիդայական ոգին ամենուրեք չի մարել, որ ամենուրեք չի մարել ինքնազոհության ոգին, որ ամենուրեք չի մարել ազգային ինքնագիտակցությունը, որ ամենուրեք չի մարել ազգային արժանապատվության զգացումը, որ ամենուրեք չի մարել ազգային ինքնապաշտպանության ոգին, որ ամենուրեք չի մարել ազգային ինքնավստահության ոգին, որ ամենուրեք չի մարել ազգային ինքնահարգանքի ոգին, որ ամենուրեք չի մարել ազգային ինքնաճանաչողության ոգին, որ ամենուրեք չի մարել ազգային ինքնաբացահայտման ոգին, որ ամենուրեք չի մարել ազգային ինքնաիրացման ոգին, որ ամենուրեք չի մարել ազգային ինքնակատարելագործման ոգին, որ ամենուրեք չի մարել ազգային ինքնաբարելավման ոգին, որ ամենուրեք չի մարել ազգային ինքնաբարեկեցության ոգին, որ ամենուրեք չի մարել ազգային ինքնաբավարարվածության ոգին, որ ամենուրեք չի մարել ազգային ինքնաերջանկության ոգին, որ ամենուրեք չի մարել ազգային ինքնակատարյալության ոգին, որ ամենուրեք չի մարել ազգային ինքնաանթերության ոգին, որ ամենուրեք չի մարել ազգային ինքնաանհրաժեշտ

Նրանց գործունեությունը ներկայացնող ցուցադրության բացումը տեղի կունենա դեկտեմբերի 12-ին, երեկոյան ժամը 7-ին։ Ներկայացվող նկարները կարելի կլինի գնել։

Մի քանի հայ նկարիչներ ևս մասնակցություն են բերելու ցուցահանդեսին։

Ցուցահանդեսի կազմակերպիչները հայտնում են, որ նրանց հաջողվել է ձեռք բերել մի քանի հին նկարներ, որոնք մինչև այժմ հասարակության համար անհայտ են եղել։

Ներկայացվող նկարներից մեկը, որ պատկերում է Ալավերդու պղնձահանքերը, պատկանում է Ա. Գրիգորյանի վրձնին։ Նկարը նկարված է 1850-ական թվականներին։

Ցուցահանդեսի կազմակերպիչները հայտնում են, որ նկարները ցուցադրվելուց հետո կվաճառվեն հանրային աճուրդով։ Աճուրդից ստացված գումարը կտրամադրվի Ալավերդու պատմության թանգարանի հիմնադրամին։

Ցուցահանդեսը կբացվի դեկտեմբերի 12-ին, կեսօրից հետո ժամը 2-ին։ Մուտքը ազատ է։

— Ֆիզիկական ուսուցիչ Ա. Ղազարյանը հրատարակել է «Ֆիզիկայի դասագիրք» 7-րդ դասարանի համար։ Գիրքը 224 էջ է, տպագրված է Երևանի պետական հրատարակչությունում։ Գինը 1 ռուբլի 20 կոպեկ։

— Ուսումնական տարվա սկզբից Ալավերդու 1-ին միջնակարգ դպրոցում բացվել է ռուսերենի խմբակ։ Խմբակը ղեկավարում է ռուսերենի ուսուցչուհի Ն. Վասիլյեվան։ Խմբակի պարապմունքները տեղի են ունենում շաբաթական 3 անգամ։

— Ալավերդու քաղաքային գրադարանում կազմակերպվել է գրքերի ցուցահանդես՝ նվիրված Ալավերդու պատմությանը։ Ցուցադրված են հին գրքեր, թերթեր, ինչպես նաև լուսանկարներ

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՒՆՆԵՐ

Въ Тифлисѣ, Ивану Артемьевичу Сузанаджлянъ, на Петхайнской улицѣ, собственный домъ № 13. Экземпляры можно получать тамъ же и у книгопродавца Тиратура, цѣна 1 р. 50 к.

Գանձակի Հայոց Արդեանց Ընկերութեան Գրատարակչատունը Ծանուցանէ Սուրբ Հայրապետական Աթոռոյս Էջմիածնի Վեհափառ Տէր Տէր Խրիմեան Հայրիկ Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսի Ս. Գրոց Նոր Կտակարանի Մատենագրութեանց Ընդարձակ Մեկնութիւնը, որ Կոչի Ճառընտիր Աստուածաբանութեան Ս. Գրոց Նոր Կտակարանի, Ի Հրատարակութիւն Ելանելոյ Է Ի Լոյս Ընկերութեան Տպարանին Գանձակայ, Ի Տպագրութեան Ս. Գրոց Նոր Կտակարանի Ի Հնդկաստան Ի Մատրաս Ի Տպարանի Ընկեր

№ 74 Մայիսի 7 (19) 1880 Մայիսի 7 (19) № 74

ԻՆՆԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ

ՄՇԱԿ

Տարեկան գինը 10 րուբլի, կէս տարւանը 6 րուբլի
Առանձին համարները 5 կոպէկով։

Բաժանորդագրութիւն կրնան ընել միայն խմբագրատան մէջ։

Յաւարտ բաժանորդագրութեան դիմում են ուղղակի
Тифлисъ. Редакція „Мшакъ“

Խմբագրատունը բաց է առաւօտեան 10—2 ժամ
(Բացի կիրակի և տօն օրերից)

Յայտարարութիւն ընդունվում է ամեն լեզուով։

Յայտարարութիւնների համար վճարում են
իւրաքանչիւր բառին 2 կոպէկ։

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Ներքին տեսութիւն. Հայոց թատրոն. Նամակ Մօսկուայից. Նամակ Գանձակից. Նամակ Թէլաւից. Նամակ Բագուից. Ներքին լուրեր.— Արտաքին տեսութիւն. Հայաստանի դրութիւնը. Արտաքին լուրեր.— խառն լուրեր. — Յայտարարութիւններ. — Բառնատիրական խնդիր.

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՅՈՑ ԹԱՏՐՈՆ

Ուրբաթ, մայիսի 2-ին, հայ դերասանական մշտական խումբը Ամարայնի թատրոնում տուեց «Սիրու Ջոյր» դրաման, հնգ. էմիլ դը Ֆի արդէնի, թարգ. Ֆրանսերէնից պ. Արթար Յակոբեանցի, գուէշա և կենդանի պատկերներ, յօդուտ նոյն խմբի յուշարարի (սուֆլիօրի)։ Հաւաքութիւնը լցրել էր թատրոնի դահլիճը (շատ քիչ զատարկ տեղեր կային) արժանապէս վարձատրելու յուշարար պ. Մատինեանի անտեսանելի և անշնորհակալ աշխատութիւնները։ Մենք տեսլորդ ենք համարում մանրամասնաբար պիէսայի բովանդակութիւնը պատմել, որովհետև շատ հեռու կը տանէր մեզ, միայն այսքան կասենք, որ պիէսայի մէջ միտք կար, տեղին դիտ կար և նրան ներկայացնելու համար հարկաւոր էր, որ մեր դերասանները լաւ ուսումնասիրէին և սորվէին իրանց դերերը, և մի փոքր ևս դիւրաշարժ և դիւրաքանչիւր լինէին բեմի վրա։ Բայց որովհետև դերասաններից ոչ մէկը ոչ ուսումնասիրել և ոչ սորվել էր իր դերը, այդ պատճառով պիէսան շատ սառն անցաւ և առաջին դրամատիան ժամանակ համարեա բոլոր հաճախութիւնը օրօշաւում էր։ Օրինակ, գերասանուհիներից մէկը՝ պ. Զմշկեանց, որ Բօրիր էր Պիւիրրիւն խոտված ամուսնի դերն էր կատարում, բայց նրանից, որ գերը չէր դիտէր, բայց և, ինչպէս միշտ, երդում էր և միջանկեալ ձայներ էր հանում գերը յիշելու համար և խեղճ բենեֆիցիանտ Մատինեանցը իր անմեխանձելի խաղերի կոկորդը պատռում էր լսելի անելու համար իր ձայնը։ Առհասարակ, վերջին ժամանակներում պ. Զմշկեանը յաջողութիւն չունի հայ բեմի վրա և հասարակութիւնը միշտ գժգոհ է մնում նրա խաղից։ Մենք մի համեստ խորհուրդ կը տայինք պ. Զմշկեանին՝ թողնել թատրոնական բեմը և զբաղվել իր մանուածրով. բաւական է ինչ որ ծառայել է նա հայ բեմին, Թող ամեն մի գերասան այդքան ժամանակ և այդքան եռանդով ծառայէ հայ բեմին և հասարակութիւնը շատ գոհ կը լինի նրանցից։

Վերջնենք մի ուրիշ օրինակ. պ. Սուքիասեանցը կատարում էր դուքս Արման դը Բօլիէօլ՝ խոտված ամուսնու՝ Բօրիր դը Պիւիրրիւնի կնոջ սիրահարի դերը. մենք զարմացած էինք, թէ այդ դերասանը ամբողջ տարի խաղալով հայ բեմի վրա, չը կարողացաւ զրանել իր ամպլուային, իր ուժերին յարմար դերը, և շատ քիչ բացառութեամբ, միշտ ամեն անգամ նոր դերերում էր հանդէս գալիս։ Բայց ինչ վիճակի մէջ Թողեց Վարդանը այդ բոլորին, երբ ինքը չդիտցակաց տարվեցաւ թատրոնից զինուորական դործակատարի մոտ։—Ֆերուանի խաչեն իր պրիմների հետ բանտարկված էին. նրա բնտանիքը ցրիւ էր եկած և խրատքանչիւրը մի տեղում թաղնված էր. Լալայի բախտը կախված էր երկու որսորդների՝ թուխա էֆէնդու և քուրդ բէկի գաղանային մրցութիւնից. պ. Սալմանը կալանաւորված էր. Մէլիք-Մանսուրը իր խումբով դնաց Նրան ազատելու. յաջողեցաւ արդեօք, թէ ոչ, այդ մասին ոչինչ չը գիտէր Վարդանը։

Բոլորին Թողեց նա մի թշուառ, օրհասական դրութեան մէջ. Այն օրից անցել էր մի և կէս ամիս, և նրանց մասին ոչինչ տեղեկութիւն չունէր։ Այդ մի և կէս ամսվայ մէջ ոչքան փոփոխութիւններ եղան, ոչքան անցքեր անցան. Ռուսները պատերազմ հրատարակեցին Թուրքերի դէմ. Դենեռալ Տէր-Ղուկասովի յաղթական զօրքերը մի րեցին Բայազէդի և Ալաշկերտի ամբողջ գաւառները և մօտեցան Էրզրումին, ձնչված, տարտամարված հայ ժողովուրդը, անցնելով ռուսաց իշխանութեան ներքոյ, սկսեց ազատ չունչ քաշել։ Ցանկալի պատերազմի բոլտը փոխվեցաւ. Դենեռալ Տէր-Ղուկասովը ստիպվեցաւ Թողնել իր տրած երկրները և վերադառնալ ռուսաց սահմանի վրա։ Եւ Նրա տպրիլի 18-ին տրուած Բայազէդը յունիսի 27-ին կրկին անցաւ Թուրքերի ձեռքը։

Վերջին անցքերից Վարդանը տեղեկութիւն չունէր։ Նա չը գիտէր, թէ դենեռալ Տէր-Ղուկասովի զօրքերի տեղաւորութեան ժամանակ ինչեր պատահեցան։ Նա չը գիտէր ալաշկերտցոց ըմբոստ գաղթականութիւնը և այդ գաղթականութիւնը առաջ բերող տխուր պատճառները։

Անցքերը ամենակարճ ժամանակի մէջ զարմանալի փոփոխութիւն առացան։

Վարդանը, երկու և կէս ամիս առաջ, չդիտակցող, Թուրք զինուորներով չրջապատված, Ֆերուանի խաչի անից տարվեցաւ Թուրքաց

Fonds A.R.A.M

(ին չարտուղի)

Տասնհինգ տարի առաջ, դեռ ես երիտասարդ էի, ես ապրում էի Ղարաբաղում, Շուշիում, և ինձ համար ոչինչ չկար ավելի հաճելի, քան ամռան գիշերները, երբ ամբողջ ընտանիքով դուրս էինք գալիս տանիքի վրա, որտեղ մեզ համար անկողիններ էին փռված լինում։ Ամռան տաք գիշերները Շուշիում հաճելի են լինում։ Ամբողջ օրը արևի տակ տապից հետո, երբ մայրամուտին զով քամի է փչում, ամբողջ ընտանիքով դուրս ենք գալիս տանիքի վրա, ուր ջրած ենք լինում, և նստում ենք ծաղկավետ անկողինների վրա, ուր ծխում են մեր ջահելները, և ուր մենք ենք ուտում մեր ընթրիքը։ Ամռան գիշերները Շուշիում հաճելի են լինում։ Ամբողջ օրը արևի տակ տապից հետո, երբ մայրամուտին զով քամի է փչում, ամբողջ ընտանիքով դուրս ենք գալիս տանիքի վրա, ուր ջրած ենք լինում, և նստում ենք ծաղկավետ անկողինների վրա, ուր ծխում են մեր ջահելները, և ուր մենք ենք ուտում մեր ընթրիքը։

Հիշում եմ, մի անգամ ես ու հայրս նստած էինք տանիքի վրա և ընթրում էինք։ Հայրս ինձ պատմում էր իր ջահելության օրերի մասին, թե ինչպես նա ուսանող է եղել Թիֆլիսում, և ինչպես նա ծանոթացել է մորս հետ։ Ես ուշադիր լսում էի հորս պատմությունը, որովհետև ինձ համար հետաքրքրական էր իմանալ, թե ինչպես են ծանոթանում ջահելները։ Ես գիտեի, որ հայրս և մայրս շատ լավ են ապրում միմյանց հետ, և ինձ համար հետաքրքրական էր իմանալ, թե ինչպես են նրանք ծանոթացել։ Հայրս պատմում էր, որ մայրս շատ գեղեցիկ աղջիկ է եղել, և որ նա շատ սիրել է նրան։ Ես լսում էի հորս պատմությունը, և ինձ համար հետաքրքրական էր իմանալ, թե ինչպես են նրանք ծանոթացել։ Հայրս պատմում էր, որ մայրս շատ գեղեցիկ աղջիկ է եղել, և որ նա շատ սիրել է նրան։

Հայրս պատմում էր, որ մայրս շատ գեղեցիկ աղջիկ է եղել, և որ նա շատ սիրել է նրան։ Ես լսում էի հորս պատմությունը, և ինձ համար հետաքրքրական էր իմանալ, թե ինչպես են նրանք ծանոթացել։ Հայրս պատմում էր, որ մայրս շատ գեղեցիկ աղջիկ է եղել, և որ նա շատ սիրել է նրան։ Ես լսում էի հորս պատմությունը, և ինձ համար հետաքրքրական էր իմանալ, թե ինչպես են նրանք ծանոթացել

քահանաների մէջ այդ փողի մասին, որ այդ փողը անպատճառ ուղարկվի ձեր խմբագրութիւնը, քայց հոգևորականները չեն կամենում, երևի վախենալով հոգևոր իշխանութիւնից։ Ինչ և իցէ մենք յոյս ունենք, որ այդ փողը կհասնիսարը կը յանձնէ ձեզ։ Այդ մի և նոյն ժամանակ թէլաւի յանձնաժողովը կատարում էր իր գործը։ Մանանաժողովը կարգադրութեամբ թէլաւը բաժանվեցաւ երկու մաս՝ թէլաւ և Ձվելգալաան և յանձնվեցաւ տիկիններին տափերով շրջելու։ թէլաւի բազում շրջում էին հետևեալ տիկիններ՝ Սեդ. Մարտիրոսեանց, Լիզա Մարգարեանց, Կ.Կ.Լ Սօգրոյանց և Մաշօ Դաւթեանց, որոնք մի օրում հաւաքել էին 110 րուբլի։ Ձվելգալաան թաղումը շրջում էին տ. Մայիա Թաթոսեանց և տիրուհի Մելանեայ Սուքիասեանց. դրանք էլ այդ օրը հաւաքել էին 87 բ.։ Մանանաժողովի անդամներից քննիչ Խ.Տէր-Սահակեանց, Գէորգ Տէր-Սարգսեանց, Յովհաննէս Միմէօնեանց և Միք. վարդապետեանց փողայներ շրջելով տափերով հաւաքել էին 80 րուբլի։ Բացի սորանից օրերումս վաճառվեցաւ մի 110 տարեկան կին և նրա ժառանգները՝ Ն. Միմէօնեանց և Ե. Մարգարեանց քահանաների յորդորանքով յօգուտ սովալուկների փոխանակ քնելեի նուիրեցին և մեզ յանձնեցին 70 րուբլի։ Մանանաժողովի անդամ քննիչ Խ. Տէր-Սահակեանցը տեղւոյս կլուբում հաւաքել էր 40 րուբլի։ Ուրևին մեր ոտիմ ձեզ ուղարկած գումարն է 387 բ., խնդրում կլուբում տարագրած նուիրատուների ազգանունները տպագրէք, որոնք բոլորը այսպիսիք են։ Կն. Алек. Вахваховъ 3 р., վրացի ֆախիսարօ Մանավարիանի 1 բ., кн. Д. В. Джоржадзе 3 р., Неизвѣстный 50 к., кн. В. Сидамоновъ 1 р., Кон. Лазревъ 1 р., кн. Георгій Вахваховъ 1 р., кн. Зах. Вахваховъ 1 р., В. Ивановъ 1 р., Леонтій Григорашвили 1 р., кн. Коте Джорджадзе 1 р., Хатиевъ 1 р., Алек. Кикнадзе 1 р., кн. Н. З. Челокаевъ 5 р., Илья Зараповъ 1 р., Датико Месхіевъ 3 р., кн. Дав. Вахваховъ 1 р., Сакварелидзе 50 к., Исаакъ Мамаціанцъ 1 р., Георг. Карсонгозовъ 2 р., Гавріилъ Чичавадзе 1 р., Х. Зараповъ 50 к., Тамазъ Андрониковъ 50 к., Алек. Добровольскій 1 р., С. Бахутовъ 1 р., և Խ. Տէր-Սահակեանց 4 բ.։ Ընկղեցիներում հաւաքուած գումարին մասնակցում էին տիկին Մ, Տէր Սահակեանց, տիրուհի Մ. Սուքիասեանց և իշխանուհի Տ. Արղութինսկի, որոնք ափսէներով պտճանակ էին ման պալո։ Բացի սորանից այս մանաժողովի կարգադրութեամբ, այս յօգուածում չիլուած չորս քահանաների մօտ հաւաքում է հին և նոր, կարած և չը կարած չորեր։ Այդ չորերը արդէն հասցրած են բաւականի քանակութեամբ, բայց, յարգոյ խմբագիր, ցանկալի է իմանալ, թէ այդ չորերը ուր մօտ կամ ինչ ճանապարհով պէտք է ուղարկել։ Մանանաժողովը վճռեց ուղարկել ձեզ, բայց չը գիտենք չորեր ևս կընդունէք թէ ոչ։ Սրա մասին սպասում ենք ձեր պատասխանին «Մշակի» միջոցով. Ցեմ կարող այսուհետև ևս իրաւ չնորհակալութիւն չը յայտնել այս վեմ գործում մասնակցող տիկիններին, քահանաներին և պարոններին, որոնք իրանց ամբողջ մեծ պատի քարոզները նուիրեցին այս սուրբ գործին և որոնց յորդորանքով յանձն առան տիկինները տափերով շրջել։

Անդամ մանանաժողովի Գէորգ Բազդասարեանց
Տէր Սարգսեանց

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

—

Հինգշաբթի, մայիսի 8-ին հայ գերատունական մշտական խումբը ԹԻՖԼԻՍԻ Ամերային Թատրոնում յօգուտ պ. Սաֆրազեանցի կը ներկայացնէ գիրն կամ հանճար և անառակութիւն, գրամա 5 արարուածով և 6 պատկերով. հեղ. Ա. Դիւմային, թարգ. պ. Աւագեանի։ Պ. Սաֆրազեանը որքան մեզ յայտնի է մշտական խումբի ամենաչատ աշխատող դերասանն է։ Նա ոչ ոքի տամակներ չէ ուղարկում, որովհետև մի քանիները նրա տամանակները վերադարձրել են։

Առաջնակ պ. Գրիգոր Աենեանից 10 բ. 40 կ. յօգուտ վանի սովելոց։ Այդ փողը կազմում է անցեալ ամսվայ նրա աշխատանքի արդիւնքից 5%, որ նա խոստացել է նուիրել սովատանջներին և ամեն ամիս տալիս է։

—

«St. Petersburger Zeitung» հաղորդում է, որ ապրիլի 25-ին փորձի համար կազմված է տեղական հազարդակցութիւն Ալէքսանդրեան թատրոնի կայսերական մէջին լժայի և Անիչկով պալատի մէջ։ Այդպիսով բոլոր պիեսները, որոնց կատարելց օրկեստրը պ. Պետիպայի բեներիսին, կարելի էր լսել թագաժառանգի պալատի մէջ։

ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՑԱՍՏԱՆԻ ԴՐՈՒԹԻՒՆԸ

—

«Голосъ» լրագրի մէջ տպված է հետևեալ առաջնորդող յօդուածը։

Գրեթէ ամենայն օր մենք լուրեր ենք հաղորդում Թիւրքաց Հայաստանի սարսափելի դրութեան մասին։ Բայի Թիւրքիայից ամեն տեղ նուիրատուութիւններ են հաւաքվում յօգուտ Թիւրքիահպատակ հայերի։ Սակը միակ դժբաղդութիւնը չէ, որ հասել է այդ թշուառ երկրին։ Գալ ջ աւազակութիւնները և բռնադատութիւնները սակից աւելի վտասում են երկրին, գոնէ նրանք սակի յայտնվելու պատճառներից մէկն են եղել։

Ինչպէս օգնել դաւին։ Ամենից առաջ պէտք է պահանջել Բ. Դռնից, որ նա կատարէ այն պարտաւորութիւնները, որոնց նրա վրա դրել է Բերլինի դաշնագրի 61-ղ յօդուածը։ Այդ յօդուածը ասում է հետևեալը։

«Բ. Դուռը առանց ուշացնելու պարտաւոր է իրագործել հայերով բնակեցրած նահանգներում տեղական պահանջների համեմատ վերանորոգութիւններ և պաշտպանել նրանց սպառնալիքներ քիւրդերի և չերքէսների դէմ։ Բ. Դուռը իր գործադրած միջոցների մասին տեղեկութիւններ կը տայ պետութիւններին, որոնք կը հսկեն նրանց կատարման վրա։»

Շուտով երկար տարի կը լրանայ այդ պարտաւորութիւնը տարագրելուց յետոյ և աւելորդ է ասել, որ Բ. Դուռը ոչինչ չէ արել իր վատաւոր խոստումները կատարելու համար։ «Հայերով բնակեցրած նահանգներում անպայման պէտք է տեղական պաշտօնեաներ նշանակել»։ Դրանց մասին զգալապար տառնալու համար բաւական է ի նկատի առնենալ այն անբիշխանութիւնը, որ տիրում է մայրաքաղաքի և նրա շրջակաների մէջ։ Կ. Պօլսի հայոց պատրիարքի բոլոր բողոքները Բ. Դուռը անուշադիր է թողնում և հայատառնի մէջ տիրապետող սոսկ անգամ չէ կարողանում շարժել Թիւրքաց կառավարութեանը և զարթեցնել նրա մէջ իր պարտականութիւնները կատարելու զգացմունքը։

Գործերի դրութիւնը Հայաստանի մէջ այնպիսի սարսափելի բնաւորութիւն է առառնում, որ անգլիական գործակալները, որոնք իրանց պաշտօնական հաղորդութիւններով ձգտում են թիւրքիայի դրութիւնը ծաղկած ցոյց տալ, այլ ևս չը կարողացան ձշմարտութիւնը ծածկել։ Մենք միջոց չունենք գոնեա կարճառօտ հաշիւ բռնադատութիւնների բոլոր այն դէպքերը, որոնց ենթարկվում են Թիւրքիահպատակ քրիստոնեաները, որոնք կողոպտվում են ոչ թէ միայն վայրենի Թալվուռականներից, այլ և Բ. Դրան ուղարկած պաշտօնական գործակալներից։ Հայաստանի դրութեան մասին որոշ գաղափար առնելու համար, Կարնի անգլիական հիւպատոս սեր Ջ. Բռաուներին ուղղված Վանի վարդապետ պարտիզակցու նամակից տեղեկութիւններ կը քաղենք։ Այդ նամակը Վերջանի մէջ բնակվող հայերի թշուառութիւնների է նկարագրում, բայց այդ նամակից կարելի է գաղափար առնել և ուրիշ նահանգներում բնակվող հայերի մասին, որոնք մի և նոյն դժբաղդ դրութեան մէջ են։ Արժանապատիւ հայրը մահմետական կանաներից, դիմատրաչէս քիւրդերից հայերի վրա կատարած բռնադատութիւնների այնպիսի մեծ բանակութիւն է հաշւում, որ մենք ակամայ պէտք է բաւականանք նրանցից միայն մի քանիսի վրա մատնացոյց լինել։

1) Կողոպտված են և քանդված հինգ եկեղեցիներ։

2) Վերջին երկու տարիների ընթացքում քիւրդերը անպատիժ 25 քրիստոնեայ են ըսպանել։

3) Բազմաթիւ կանայք անչատված են և ուժով մահմետականացրած են։

4) Հայերից խլել են 1500 սամար ցորենի տարածութեամբ հող, միայն 6300 կովեր են խլել բացի դրամական տուրքերից։

Գործերի այդպիսի դրութիւնը ի հարկէ բնաջինջ է անում քրիստոնեաներին և նամակի հեղինակի խօսքերի համեմատ 150 տուն բնակիչ ունեցող մի գիւղի մէջ քիւրդերի յարձակմունքից յետոյ միայն չորս տուն էին մնացել։ Գուդիջանի մէջ քիւրդ բէգերը 33 հայ գիւղեր իրանց սեփականացրել էին։ Նոյն իսկ հաշմնիթերով հաւաքված տուրքերը անվերջանալի հարստահարութեան պատրիր են կազմում։ Տուրքերը հաւաքողի հասնելուց առաջ երկրագործը իրաւունք չունի իր արդիւնքը դաշտերից հաւաքել։ Տուրքեր հաւաքողը գիտէ ի հարկէ, թէ այդ օրէնքը նրան ինչպիսի կէնք է տալիս և օրինաւոր բամնի փոխարէն խեղճ բնակիչներից երկու, երեք անգամ աւելի է առնում, սպառնալով հունձը փոխադրել աշնանային անձրևների տակ։

«Թիւրքաց կայսերութեան ոչ մի բամնի մէջ, ասում է Բերլինի դաշնագրի 62-ղ յօդուածը, պատանութեան զանազանութիւնը չէ կարող պրկել մեկին քաղաքային կամ քաղաքական իրաւունքները վայելելուց և հասարակական պաշտօններ վարելուց։ Դատաբանների մէջ, դատանութեան զանազանութեան վրա ուշադրութիւն չը դարձնելով, ամենքը կարող են վկայ լինել։» Բ. Դրան այս պարտաւորութեան իրագործումը շատ դեղեցիկ կերպով նկարագրում է հետևեալ վտասը, որ քաղում ենք նոյն նամակից։

Մշեցի մի մահմետական Պետաբի գիւղի բնակիչներին համոզից, որ նրան հաւատարմատար ընտրեն իրանց մշակած հողը գնելու համար և նրանցից հաւաքած փողով մահմետականը գնում է հողը և իր վրա է հաստատում։ Սարսափելի կեղտով խարխած գիւղացիները ի հարկէ խնդրն զանազանցին։ Տեղական վարչութիւնը մահմետական վկայ պահանջից, որին չէր կարելի գանել, որովհետև գիւղի բոլոր բնակիչները հայեր են։ Մահմետական վկայ չը լինելու պատճառով գիւղացիները ոչ թէ միայն չը կարողացան հողը ձեռք բերել, այլ կորցրին իրանց աշխատած փողերը։

Ժամանակ է վերջ դնել գործերի այսպիսի ամօթալի դրութեան։ Եթէ Բ. Դուռը անկարող է իր պարտաւորութիւնները կատարել, միջազգային փորձ վայոց ցոյց է տուել այդպիսի դէպքերի ժամանակ տուժողական ելքը....

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

—

—Կ. Պօլսից հեռագրում են մայիսի 5-ից, որ «Levand Herald» լրագրի խմբագիր, պ. Ոսկանկը դատապարտված է տաս և եօթ ամսվայ կալանաւորութեան բանտի մէջ։ Այդ վճռի պատճառը այն է, որ չը նայելով արգելմանը, նա չարաչահում էր հրատարակել իր լրագիրը։

—Մայիսի 6-ին Լոնդոնի մէջ լորդ-մերի նախագահութեամբ մի միտինգ կայացաւ Փիլդհատանի, Հայաստանի և Արևմտեան Պարսկաստանի մէջ տիրապետող սոսկ առաջն առնելու միջոցները քննելու համար։ Այդ ժողովի ժամանակ անգլիական հիւպատոսների բազմաթիւ հեռագրեր կարդացվեցան, որոնք ապացուցանում էին տեղական ազգաբնակութեան ողբատութիւնը։ Մի մասնաժողով է կազմված նուիրատուութիւններ հաւաքելու համար։ Գլադստոն նուիրեց 50 ֆունտ ստերլինգ։

—կ. Պօլսից լրագիրներին հեռագրում են, որ Գալատացի բնակիչները վճռել են Բիւրքաց կայսերական բանկի դիրեկտօրի նախագահութեամբ մի վիճակախաղ կազմել, որ նրանց հաշւի համեմատ մօտ երեք միլիոն ֆրանկ եկամուտ կը տայ յօգուտ Հայաստանի սովատանջների։

ԽԱՌՆ ԼՈՒՐԵՐ

Կասպից մեզ գրում են, որ հայի թանգութիւնը օրըստօրէ աւելի անտանելի է դառնում. եթէ չուտափոյթ օգնութիւն չը լինի, ժողովրդի մանաւանդ ստոր դասը մեծ դժուարութիւնների պիտի ենթարկվի։ Սպասում են կառավարութիւնից օժանդակութիւն։ Համարեա բոլոր հողերը մնացել են անմշակ. երկրագործը ցանելու սերմ չունի։

***

Մեզ գրում են կասպից, որ ապրիլի 24-ին ամբողջ օրը անընդհատ անձրև եկաւ. այդ միջոցին մի ահագին քար 150 պուդ ծանրութեամբ պոկվեցաւ քաղաքի միջնաբերդից, և գլորվելով ընկաւ մի հայ տան առաստաղի վրա, տունը խոյսի փուլ եկաւ, ծածկելով իր տակ ամբողջ ընտանիքը, որից չորսը խոյսն մնաց, իսկ մեկը առաջիկ վիրաւորված հիւանդանոց տարան։

***

Ջիւլ-Նախիջեանից մեզ հաղորդում են, որ հացը և ալիւրը խիստ սակաւ է. փողոցներում հանդիպում են քաղցածութիւնից նուաղած մարդիկ, ոմանք կեռակրվում են միայն բանջարեղէններով. Գարունը սկսել է և եղանակը մնում է այսպէս, բայց ձմեռվայ ցրտերից արիները, մանաւանդ գիւղերում ցրտառար են եղել։

***

Մեզ գրում են Ջիւլ-Նախիջեանից, որ քաղաքային ուսումնարանի համար դեռ ևս հայոց կրօնաւոր չէ ընտրված։ Պէտք է խոստովանված, որ արժանաւոր մեկ մարդ չը կայ. ձմեռը անասունների մեծ մասը ցրտից և քաղցածութիւնից կոտորվելով, մսի առաջիկ պահանջ է զգացվում, և իւղն ու պանիրը նոյնպէս առաջիկ թանգ են։

Խմբագիր—հրատարակող ԳՐԻԳՈՐ ԱՐՇՐՈՒՆԻ
Fonds A.R.A.M

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՒՆՆԵՐ

Փոբրա եկաւ
ՀԱՑԿԱԿԱՆ ԵՐԳԵՐ
ԴԱՇՆԱԿԻ ՀԱՄԱՐ ԵՐԳԵՑՈՂՈՒԹԵԱՄԲ

Զայնագրութիւն և հրատարակութիւն Յովհաննէս Սուքիասեանցի: Իւրաքանչիւր օրինակի գինն է մէկ րուբլի: Վաճառվում է յիշեալ սովտանչների Թիֆլիսի բոլոր երաժշտական մագազիններում: Գումարով առնողներին դիմաց կը լինի: Օտարաքաղաքացիք պիտի դիմեն հետևեալ հասցէով. Въ Тифлисъ. Ивану Артемьевичу Сусанаджянъ, на Петхайнской улицѣ, собственный домъ № 13. Յանկացողները առանց միասին և «Ցիանապի Տաւիղ» երգարանը, պէտք է ուղարկեն մէկ րուբլի երեսուն կոպ.:

ՎԱՐՁՈՒԹԵԱՆ ԹՈՂԱՏՈՒԹԵԱՄԲ ԿԸ ԼԻՆԻ
ԱԼԼԷԳՐԻ
ՅՕԳՈՒՏ ՍՈՎ.ԱՏԱՆՋՆԵՐԻ

Մանրամասնութիւնների մասին իր ժամանակին կը յայտնվի: Յանկացողները իրենց ընծայելու կարող են պիտի հետևեալ սրիկիններին:

Տրիկին Ն. ՎԵՐՄԻՇԵԱՆՑԻՆ Կօլոնիայում սեփական տանը, տրիկին Մ. ԴԱՒԻԹԵԱՆՑԻՆ Երեւանի տանը Հայոց փողոցում, տրիկին Ե. ԲՕՏԻՆԵԱՆՑԻՆ Առաքո-Վնտռոցում փողոց, Ղայտանագոմի տանը, տրիկին Ն. ԴԱՄԲՔՕՂԼԻՆ իշ. Քէհրութեամի տանը, Վօսկեհէտակի և Գուգովից փողոցների անկիւնում, տրիկին Մ. ԽՕՍ. ՐՕՍՎԻՆ, Շաղիւօվի տանը, Սագօվայա փողոցի վրա, տրիկին Մ. ԽԱՏԻՍՕՎԻՆ, Դամբարօվի տանը, Լաբօրատօրնի փողոցի վրա և նոյնպէս ՍԱՏԻՒՐԵԱՆի լամպերի խանութը, Վէրցօվի փողոցի վրա:

5—5

ՎԵՐՋՆԱԿԱՆ ՎԱՃԱՌՈՒՄ
(РАСПРОДАЖА)
ՎԵՐՋԻՆ ԵՒ ԱՄԵՆԱՁԱՆ ԳՆԵՐՈՎ
ՏՂԱՄԱՐԴԿԱՆՑ ՊԱՏՐԱՍՏ ՇՈՐՒԵՐԻ
ԹԻՖԼԻՍՈՒՄ ՄԻՐԱՔԱՂԱՆ ԿԱՄՈՒՐՋԻ ՎՐԱ
ՆԱՍԻԲԵԱՆԻ ՄԱԳԱԶԻՆՈՒՄ

Տրիկօի ամառվայ պալտօ	10	ր. և աւելի
Ժուկետի ձեռք շորը	10	ր. —
Վիքիտի	15	ր. —
Սև սերտուկի	25	ր. —
Տրիկօի գոյնաւոր վարտիքը	3	ր. —
Սև վարտիքը	7	ր. —
Որսի ժակետ	8	ր. —
Առաւօտվայ ժակետ	8	ր. —
Երեխայոց արիկօի զգեստը	2 մինչև	14
տարեկան	3	ր. —
Խալաթներ	12	ր. —
Պարտ սինի զգեստներ	5	ր. —

Նոյն տեղ ծախվում են կանանց և տղամարդկանց շապիկներ, կալսոններ, կանանց կօֆտաներ, ուշյազ գլուխպաներ, գոտի մանժէտներ, թևերիններ, թաշկինակներ, ձեռնոցներ, պէնեարներ և ժիլետներ:

7—10

ԵԴՕՐ ԿԱՑՈՒՄՕՎԻ ԵՒ ԸՆԿ.
ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՏԱՆ
ԳԼԽԱՒՈՐ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿԸ

Յայտնում է հաւատարկութեանը, որ յանկացողները կարող են առնել 1 և 2 նիքրին 3% փոխառութեան տոմսակները յետադարձութեամբ վճարելով մի տարվայ ընթացքում և աւելի երկար ժամանակամիջոցում, նոր և շատ շահաւէտ պայմաններով, որոնց մասին տեղեկանալ կարելի է նոյն իսկ կանոթագրի միջ, որ նոյնպէս առնում է այդ տեսակ տոմսակներ: Գրասենեակը գտնվում է Ալէքսանդրեան այգու հանդիպ, Թումանովի տանը:

6—10

ՕՍՕԲԱ, знающая РУССКІЙ, ФРАНЦУЗСКІЙ, НѢМЕЦКІЙ языки и начало МУЗЫКИ желаетъ получать мѣсто ГУВЕРНАНТКИ. Объ адресѣ узнать на ПОЧТОВОЙ СТАНЦІЙ въ ДАМСКОЙ комнатѣ.

ՄԻ ՏԻԿԻՆ, որ գիտէ առաջերէն, ֆրանսերէն, գերմաներէն լեզուները և երաժշտութեան սիրիչները, ցանկանում է տնաջին վարժուհու տեղ առնել: Հասցէն իմանալ ՓՕՍՏԱՑԻՆ ԿԱՑԱՐԱՆՈՒՄ, ԿԱՆԱՆՑ անունով:

3—3

Երկու ֆրանսիացի ՕՐԻՈՐԻՆԵՐ ցանկանում են ընդունել իրանց մօտ երեխաներին պատրաստելու համար, առաւօտեան ժամի 9-ից մինչև ժամի 1-ը: ԴԱՍԵՐը կը լինեն ֆրանսերէն, գերմաներէն լեզուներից և մուզիկայից:

Հասցէն՝ Սօլօլակի, տուն Օրբելի № 14.

3—3 (1)

Մ ի ն կ և վ ե չ խորուրդիական հ., Պ ա տ գ և ա պ օ վ և Լ ի ս ի ց կ ի վ ներքին հ., Բ ա խ ու տ օ վ մանկաբարձական, կանանց և երեխաների հ., Շ ա հ մ ր օ ս կ ի և Ա ս տ վ ա ծ ա տ ու ր օ վ վիներական և կաշու հ., Բ ա ր ա յ և ա ն ջղային և ներքին հ.:

Շ ա բ ա թ Լ ի ս ի ց կ ի վ և Վ ե ր մ ի շ և վ ներքին հ., Բ ա ր օ վ կուրծքի հ., Շ ա ն կ օ վ կ ի վիներական և կաշու հ.:

Բացի այդ բժիշկ Վ կ օ ր օ վ բժշկանոցի մէջ ընդունում է անվարձ աղքատ հիւանդներին ամենայն օր երեկոյան 4—6 ժամը:

Բժիշկ Բ ա բ ա կ ի վ շորեքշաբթի օրերը առաւօտեան 9-ից մինչև 11 ժամը ընդունում է իր տանը բժշկանոցի հիւանդներին էլէկտրական բժշկութեան և ներքին հ. համար: Բնակարանը գտնվում է Սերգիեվսկայա փողոցի վրա, Բայանդուրովի տանը:

Առաւօտեան 9 ր ե ի ց մ ի ն չ և ճ ա շ ի դ ներին բժշկանոցի տոմսակով ընդունում է ամենայն օր, ամենայն ժամանակ:

Բացի կիրակի օրերից ամենայն օր առաւօտեան 9—11 ժամը բժշկանոցում լինում է մանկաբարձ կին հիւանդ կանանց ընդունելու համար:

Բժշկանոցի դիրեկտօր Վ. Ս ի ց կ ի վ:

ԿԻՐԱԿԻ, ՄԱՅԻՍԻ 11-ԻՆ իշխանութեան թոյլատուութեամբ **ԸՆԴՐԱՑՆԵՐՈՒՄ ԸՕԳՒՈՒՍԻ** լինելու է **ՎԻՇՏԱԿԱԲԵՐԴ-ԸՆԴՓՐԻ ՕՕԳՒՈՒՏ ՍՈՎ.ԸՏԱՆՋՆԵՐԻ:**

Տոմսակների խաղարկութիւնը կը շարունակվի առաւօտեան 10 ժամից մինչև երեկոյեան 8 ժամը:

ՅՕԳԻՆ ՄՏՆԵԼՈՒ տոմսակը 20 կ. արժէ և **ԻՐԱԻՈՒՆՔ** է տալիս վիճակախաղի մի տոմսակ **ՁՐԻՒՐՆԵՐ** ստանալու:

Վիճակախաղի տոմսակը 20 կ. արժէ:

Այդմի մէջ կածէ զինուորական **ԵՐԱԺԻՇՏՆԵՐԻ** խումբը:

ՏՆՆՈՂ տոմսակները թիւով 700 հարիւր են, իսկ տարված առարկաները ՈՍԿԷ, ԱՐԾԱԹԵԱՑ, ԱՊԱԿԵԱՑ, և զանազան ՊԱՏԿԵՐՆԵՐ են:

ԵԹԷ ԵՂԱՆԱԿը ՎԱՏ ԼԻՆԻ վիճակախաղ-ալէկդր կը ցնցազգվի մինչև հետևեալ կիրակի:

1—4

1880

ԹԻՖԼԻՍ

ԿԻՐԱԿԻ, ՄԱՅԻՍԻ 11-ԻՆ ՀԱՑ ԹԱՏՐՆԱՍԷՐՆԵՐԻ ԽՈՒՄԲԸ կը ներկայացնէ

ԱՐԾՐՈՒՆՈՒ ԹԱՏՐՕՆՈՒՄ

ԱՌԱՋԻՆ ԱՆԳԱՄ

I

ՀԱՁՏԱՐԱՐ ԳԱՏԱԻՈՐԻ ՄՕՏ

Կոմեդիա 3 արար., ՓՈԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ Յ. Տէր-Գրիգորեանի

Անցքը պատահում է ԹԻՖԼԻՍՈՒՄ

II

ԱՌԱՋԻՆ ԱՆԳԱՄ

ՏՕՏՕ

Վօդեվիլ 1 արար., թարգմ. Ց. Տէր-Գրիգորեանի. երկրորդ և երրորդ արար. **ԱՆՏՐԱԿՏԻ** մէջ ա. Փաշայեան-Տէր-Գրիգորեան **ԿԵՐԳԼ:** Տեղերի գինը սովորական է: Սկիզբն է 8 ժամին:

Տոմսակները թէ ՆԵՐԿԱՑՄԱՆ օրը և թէ ՎՂՕՐՕՔ կարելի է ստանալ

ԱՐԾՐՈՒՆՈՒ ԹԱՏՐՕՆԻ կասայում, առաւօտեան 10—2 և երեկոյեան 6—8 ժամը:

2—4

ՆԻՈՒ-ԷՕՐՔԻ ԶԻՆԳԵՐ

Ըմենամեծ կարելու մեքենայի ընկերութեան աշխարհային համբաւն բաւական բլլալով յանձնել իրեն ձեռագործութիւնները կատմուածքին պարզութեամբը, հաստատութեամբը և այլայլեալ աշխատութիւնները կատարելով, տնական և արուեստաւորներու պիտոյից համար, կը համառօտէ զմեզ համրելու մէկիկ մէկիկ իրենց գերազանցութիւնն ուրիշ հնարուած նմանն առարկայից վրա:

Վերոյիշեալ Նիու Լօռքի Օֆինկեր ընկերութիւնը այս ապրիլի սկզբներն բացաւ ուրիշ գլխաւոր բաղաքներու պէս, հոս ևս՝ Թիֆլիս շտեմարան մը այլ և այլ կարելու մեքենաներով, Ըտամանակի փոդոցն, Օրագլօվին տունն, Երևանի հրապարակի մօտ անմիջապէս և կը խնդրուի խանութայց և պարունայց ուզող առանց այսպիսի մեքենայ դիմել հոն միայն և կը խնդրուի միանգամայն չը խառնակել այս բնիկ նորըաց շտեմարանն ուրիշ վաճառականներու հետ, որոնք միայն Օֆինկերի սուտ անուանց նշանակներով և պատկերներով կը խաբեն մեր պաշտպանաւորներն և դժբաղդաբար իրենց մեքենաներով կը տարակուսացունեն սեպհական մեքենց բաւութեան անուանն:

Ուրիշ քաղաքներու բնակիչք ալ կրնան դիմել մեզ նամակով թէ մեր ընթացիկ գիներուն ցուցակն ուղելու համար, որ կը խրկենք ձրի և թէ որ և է տեղեկութիւն հարցունելու համար, որոնց կը պատասխանեմք նամատպէս մի և նոյն լեզուով և կարելի արագութեամբ, մեր երեսագիրն է:

Г. Нейдлингеръ. Тифлисъ.

Գ. Նայտլինգեր

Գլխաւոր հոգաբարձու ամբողջ Ռուսաստանի և միջին Ասիոյ խանութի մէջ կարելի է ուղղել խանդարված մեքենաները:

3—3 (2)

Дозволено Цензурою 6 Мая 1880 г. Тифлисъ. Տպարան Ա. Ա. Միխելսոնի Типографія А. А. Михельсона

Fonds A.R.A.M

№ 75 Մայիսի 8 (20) 1880 Մայիսի 8 (20) № 75

ԻՆՆԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ

Տարեկան գինը 10 րուբլի, կէս տարվանը 6 րուբլի
Առանձին համարները 5 կոպէկով։

Բաժանորդագրութիւն կընդունուի խմբագրատան մէջ։

Յաճախադրութիւնք գնումէ ան պզակիկ
Тифлисъ. Редакція „Мшакъ“

ՄՇԱԿ

Խմբագրատունը բաց է առաւօտեան 10—2 ժամ
(Մաքի կիրակի և տաւն տեղից)

Յայտարարութիւն ընդունուում է տարեվերջ

Յայտարարութիւնների համար վճարում են
իւրաքանչիւր տողի 2 կոպէկ։

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Կանանց մասնաժողով.—Ներքին տեսութիւն. Կամ Լօրիս Մելիքովի գործունէութիւնը. Նամակ Ալէքսանդրապօլից. Նամակ Մօսկուայից. Նամակ Խմբագրին. Նամակ Խմբագրին. Ներքին լուրեր.—Արտաքին տեսութիւն. Կ. Պօլսի անգլիական դեսպանը.—Յայտարարութիւններ.—Բանաստեղծական խնդիրք.

ԿԱՆԱՆՑ ՄԱՍՆԱԺՈՂՈՎ

Կիրակի, մայիսի 11-ին Թիֆլիսի կանանց մասնաժողովի ջանքերով լինելու է Ալէկսի յոգուտ Վանի սովատանջների։ Մենք կուզենայինք մի քանի խօսք ասել առհասարակ այն փողերի գործադրութեան մասին, որ հաւաքում է մեր կանանց մասնաժողովը։

Մեր մէջ ամէն գործիչները աշխատում են միշտ միմեանց դեբազանգել իրանց աշխատանքների մէջ, բայց մեր ամէն գործիչներին յատուկ է, ուշադրութիւն չը դարձնելով աշխատանքի բաժանութեան օգտաւէտութեան վրա, աշխատել նոյնը անել, ինչ որ անում է միւսը...

Մի լաւիկ կամ ամաչկոտ հաւաքում է փողեր յօգուտ սովատանջների և ուղարկում է այդ փողերը Վ՚ան կամ Կ. Պօլիս,— կանանց մասնաժողովն էլ նոյն է անում, չը մոռանալով որ իրան աւելի մատչելի է իր հաւաքած փողերը գործ դնել նոյն իսկ այստեղ, Ընդրկովկասում, առանց ուղարկելու Վ՚ան կամ Կ. Պօլիս։

Խայտառակը մեր միաբը։ Այս բօպէիս բազմաթիւ հայաստանցիներ՝ հայեր, ասորիներ, եզիդներ և այլն, մերկ և սոված թափվել են մեր երկիրները և մուրացկանութեան են անում քաղաքներում և գիւղերում։ Մեր կարծիքով, մեր կանանց մասնաժողովը իր հաւաքած դրամները կարող էր գործ դնել այս տեսակներին օգնելու համար, մանաւանդ որ կանանց մասնաժողովը կազմում է մի բաժին այն մասնաժողովին, որ կառավարութեան թոյլտւութեամբ հաստատուեցաւ Թիֆլիսում վերջին ռուս-թիւրքաց պատերազմի ժամանակ և որի նպատակն էր օգնել Թիւրքիայից գաղթականներին։ Նոյնը մեր կարծիքով, պէտք է շարունակէր մասնաժողովը և այժմ, երբ սով է յայտնվել Հայաստանում։

Մասնաժողովը պաշտօնապէս գոյութիւն ունի, տակաւին լուծված չէ,— բայց այլ ևս չէ գործում, անպտուղ է մնում, այն ինչ այժմ ամենայարմար և ամենահրաժեշտ ժամանակ է գործելու։ Հայաստանի սովատանջներին օգնել կարելի է ոչ թէ միայն փողեր ուղարկելով Թիւրքիա, այլ նոյն իսկ այստեղ, Ընդրկովկասում և Թիֆլիսում թափված ողորմելի գաղթականներին օգնելով։

Իսկ այսպիսի գործ աւելի հեշտութեամբ կարող է յանձն առնել մի մասնաժողով, քան թէ լուսգրի և ամանագրի մի խմբագրութիւն։ Բացի փողերից կարելի էր թշուառ գաղթականներին օգնել և շորերով, իսկ շորերի պահեստներ ունենալը աւելի մատչելի է մի մասնաժողովին, քան թէ մի խմբագրութեան։

«Մշակի» երէկվայ համարում ընթերցողը կարդացած կը լինի Թէլաեցիից մեզ գրված նամակը, որից մենք տեղեկանում ենք որ Թէլաեցիները արդէն հաւաքել են բաւական շորեր, բայց չը գիտեն ո՞ւմ ուղարկեն այդ շորերը։

Մեր կարծիքով ներկայ հանգամանքներում էլ լաւ կը լինէր գործ դնել աշխատանքի բաժանութեան սկզբունքը։ Թող կանանց մասնաժողովը շարունակի հաւաքել փողեր, հաւաքի և շորեր և գործի նոյն իսկ Ընդրկովկասում, իսկ խմբագրութիւնները թող շարունակեն փողեր ժողովել և ուղարկել Կ. Պօլիս։

Մեր այդ առաջարկութեան վրա դարձնում ենք մեր պատուելի տիկինների ուշադրութիւնը։

Մի և նոյն ժամանակ ցաւալի է, որ պատերազմի ժամանակ հիմնված գաղթականներին օգ-

ԽՆԹԸ

ԱՐԿԱԾՆԵՐ Վ. ԲՐՅՈՒՆ ՌՈՒՍ-ԹՈՒՐՔԱԿԱՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄԻՑ ՀԱՑԱՍՏԱՆՈՒՄ

Լ.Ե.

Հեռանալով Ծրուձի խոշոր տան աւերակներից, Վարդանը չը գիտէր ուր գնալ. Հովիւներից ստացած տեղեկութիւնները այն աստիճան անորոշ և մթին էին, որ նա դժուարանում էր մի վճռական քայլ անել։

Երեկոյեան մօտ էր արդէն, արեը թեքվում էր դէպի իր դիշերային մատրը։ Վարդանի աչքի առջև գրած էին մի և նոյն տեսարանները.—աւերակ, անմարդաբնակ գիւղեր, մշակութիւնից զրկված գաշտեր, և աւելի ոչինչ.— Մինչ այդ ամբողջ գաւառում մի հատ հայ չ՚մնացել, մտածում էր նա։ Յանկարծ դատարկ անապատի մէջ երևաց մի մարդկային կերպարանք։ Նա դանդաղ և անհաւատալի չարժումներով բարձրանում էր դէպի լեռան գագաթները, երբեմն կանգ առնելով, երբեմն իր չուրջը նայելով և երբեմն քարերից բռնելով. որ ցած չը գլորվի։ Այսպէս հասաւ նա մինչև տեսացած քարաժայռի գագաթը, որ կախ էր ընկած անդունդի վրա։ Արևի վերջալուսով նկարված էր նրա փոքրիկ մարմնի գծագրութիւնը, որ անշարժ արձանի նման, քարաժայռի գագաթից նայում էր դէպի լայնատարած հովիտը, ուր մի քանի օրվայ մէջ կատարվել էին այնքան չատ եղեռնագործութիւններ, այնքան չատ աւերածներ։ Երկար այնպէս նայում էր նա, և կարծես, մտածում էր մի բան վճռել, որը խիստ ծանր էր նրան։ Վարդանի ուշադրութիւնը չէր կարող չը գրաւել այդ երևոյթը, որ նախագուշակում էր մի սարսափելի վախճան։ Նա իր ձիու սանձը քաշեց և սկսեց հետևից նայել։

Վարդանը տեսաւ, որ քարաժայռի գլխին արձանացած մարմինը մի քանի յուսահատական չարժումներ գործեց, կրկին նայեց դէպի լայնատարած հովիտ աւերակները, յետոյ աչքերը ձեռքով լրտնելով, իրան ցած գցեց քարաժայռի բարձրութիւնից դէպի իր առջևը բացված անդունդը։ Փոքրիկ մարմինը գնդակի նման գլորվելով. երբեմն քարերին զարկվելով, արագութեամբ պտտվում էր, առանց մի տեղ կանգ առնելու։ Վարդանը ձին առաջ քշեց, մի րոպէում հասաւ լեռան տարրաը, օգնութիւն հասցնելու։ Մարմինը դեռ գլորվում էր, բայց նա բոլորովին չը հասաւ մինչև անդունդը։ Ժայռերի պատահմամբ բռնած թուփերը բռնեցին նրան։ Վարդանը այժմ ուրախ էր, նա յոյս ունէր ազատել անմեղ աղջկան կեանքը։ Նա վեր նայեց, տեսաւ, որ մարմինը գտնվում էր աւելի քան յիսուն սաժնաչափ բարձրութեան վրա, և անշարժ բռնված էր թուփերի մէջ, ինչպէս ցած բերել նրան,—այդ եղաւ երիտասարդի հոգածութեան առարկան։

Նա ցած իջաւ ձիուց և սկսեց հետազօտել պարսպի նման վեր բարձրացած քարաժայռի մակերևոյթը, որնեղով մի ճանապարհ, որ մատչելի լինէր թուփերին։ Ոչ մի կողմից ելք չը կար։ Մարմինը տակաւին անշարժ գտնվում էր իր տեղում, առանց կենդանութեան մի նշոյլ անգամ ցոյց տալու։ Արդեօք ինչն էր սոսկալ այդ թշուառին անձնասպանութիւն գործել։ Վարդանի սիրտը չրջապատը այժմ այն աստիճան խորհրդաւոր նշանակութիւն էր ստացել նրա համար, որ իւրաքանչիւր չչին առարկայի մէջ անգամ գաղտնիքներ էր տեսնում։

Նա նկատեց, որ առանց իր կեանքը վտանգի ենթարկելու, անկարելի էր ազատել թշուառին, որը գուցէ դեռ մեռած չէր, որին գուցէ դեռ կարելի կը լինէր օգնել։ Կարեկցութեան զգացմունքը նրան մոռանալ տուց իր անձը և յանձն առնց մի վտանգաւոր ձեռնարկութիւն։ Նա նկատեց, որ ժայռի կտրտքի վրա բուսած թփերից, կամ ցցված քարերից բռնելով, կարելի էր վեր բարձրանալ, եթէ նրանք այնքան ամուր էին, որ կարողանային պահել իր մարմնի ծանրութիւնը։ Վարդանը օձի դիւրաթեքութիւն և կատու արագաշարժութիւն ունէր։ Նա ձեռքը տարաւ, բռնեց առաջին սեպացած քարից, և ճանկրտելով սկսեց վեր բարձրանալ։ Մի քանի արշին հազիւ էր բարձրացել գետնի մակերևոյթից, յանկարծ ձեռքի բռնած քարի կտորը պոկվեցաւ և ինքը ցած գլորվեցաւ։ «Այստեղից յամար չէ, մտածեց նա, առանց ուշադրութիւն դարձնելու իր ձեռքերի վրա, որոնք քսվելով քարերի սուր ժանիքներին, թրթռվեցան և արիւնը դուրս ցայտեց վէրքերից։

Վարդանը այն տեսակ բնաւորութիւններից էր, որ դժուարութիւնները աւելի բորբոքում էին նրա եռանդը, և կարծես, վիրաւորում էին նրա անձնասիրութիւնը, թէ ինչու յաղթել չէր կարողանում։ Նա չատագում էր։ Արեգակը մտնելու վրա էր։ Մի քանի րոպէից յետոյ խաւարը կը թանձրանար և սրտելք կը զնէր նրա յաջողութեանը։ Նրա գլուխում ծագեց մի միտք։ Նա առեց երկայն պարանը, որ կապած ունէր ձիու թամբին։ Դա նրա զինքերից մէկն էր և ծայրին կապված էր կապարեայ մի ձուաչափ գնդակ։ Նա գնդակը վեր նետեց և պարանի ծայրը ամուր կերպով փաթաթվեցաւ մի ծառի կոճղից, որ հետև չէր անձնասպանի ընկած տեղից։ Բռնելով պարանի միւս ծայրից, նա սկսեց աստիճանաբար վեր բարձրանալ, և մի քանի վայրկեանի մէջ գտնվում էր անչնչացած գլխի մօտ։ Նա գլխից գլխակը, և տրքան մեծ եղաւ նրա զարհուրանքը, երբ նկատեց, որ իր գլխում գտնվում էր Թօմաս էֆէնդին։ Մի րոպէում բարկութիւնը, զղուանքը, ատելութիւնը և վրէժխնդրութեան կատաղի զգացմունքը փոփոխակի կերպով պաշարեցին նրա սիրտը։ Նա պատրաստ էր այդ գարշելի մարմինը կրկին ցած գլորել ժայռի բարձրութիւնից անդունդի մէջ, որ մեռնացած սակրներն էլ ջախջախվէին, որ նա գաղանների ու գիշակեր թռչունների կերակուր դառնար։ Բայց միթէ կարելի էր այսպէս անգթաբար վարվել անչնչացած մարմնի հետ.—այդ հետև էր Վարդանի մեծահոգութիւնից։ Նա գգուշութեամբ պարանով ցած թողեց և ինքն էլ նրա հետից վար իջաւ։

Վարդանի առաջին հոգսը եղաւ տեղը նա մտածեց էր, թէ տակաւին կենդանի էր։ Ոտքերը մի քանի տեղ չարդված էին, գլուխը և երեսը քարերին դարկվելով, քերծվել, պղտգակվել և արիւնով չաղախված էին, բայց չնչառութիւնը գադարած չէր, երևում էր, որ ուշագնացութեան մէջ է գտնվում։ Այդ չարագործը, որ այնքան վշտեր էր պատճառել Վարդանին, որ հազարաւոր անների կոտրանման և մի ամբողջ գաւառի աւերութեան պատճառ էր դարձել, իր այժմեան ողորմելի դրութեան մէջ չարժանց Վարդանի գութը։ Դուցէ աւելի բարեբախտ վիճակի մէջ, եթէ չգիտէր նրա ձեռքը ընկնելու վտանգը, Վարդանը կը ապաներ նրան, բայց այժմ նրա առջև գրած էր մի դիակ, որին պէտք էր խղճալ, որը օգնութեան էր կարօտ։

Վարդանը չատ գործ էր ունեցել վիրաւորների հետ և ինքը չատ անգամ վէրք էր ստացել, և այդ մասին հարկաւորվելիք ապրանքները նա միշտ իր հետ էր մեծ ամօք։ Նրա առաջին հոգսը եղաւ փաթաթել էֆէնդու գլխի և երեսի վէրքերը, և դադարացնել արեան հոսումը։ Գիշերային խաւարը պատել էր արդէն, երկինքը ծածկված էր սև թուղթերով. սաստիկ քամին և որոտը գուչակում էին մօտալուտ մրրիկ։ Վարդանը մտածում էր այժմ մի օթևան գտնել։ Նա վեր առեց դիակը, կապեց ձիու վրա, բայց չը գիտէր դէպի ո՞ր կողմը գիմել։ Մերձակայ հայոց բազմաթիւ գիւղերում մի հայ անգամ չէր մնացել։

Վարդանը մտաբերեց, որ սկզբից ոչ այնքան հեռու պէտք է գտնվէր քրդերի մի գիւղ. սկսեց գիտել դէպի այն կողմը, իր ետևից քաշելով ձիու երասանակը, որի վրա կապած էր վիրաւորը։ Այժմ երիտասարդը ազատ կերպով հասկանում էր, թէ ինչը պէտք է հարկադրած լինէր էֆէնդուն, որ նա անձնասպանութեամբ աշխատում էր հանգամանցնել իր խղճի խայթը։ Միթէ գղջացել էր նա, որ այնքան սրտեան, արտասուքի և այնքան աւերմունքների պատճառ դարձաւ...

Fonds A.R.A.M

Fonds A.R.A.M

—Ով իմ,— ասաց Ռուբենը, ոտքի կանգնելով,— ես ինձ համար ոչինչ չեմ ուզում, ոչինչ չեմ խնդրում, ոչինչ չեմ պահանջում, ոչինչ չեմ սպասում, ոչինչ չեմ հարցնում, ոչինչ չեմ ակնկալում, ոչինչ չեմ հավատում, ոչինչ չեմ հավատացնում, ոչինչ չեմ ենթադրում, ոչինչ չեմ կարծում, ոչինչ չեմ մտածում, ոչինչ չեմ ուզում, ոչինչ չեմ ցանկանում, ոչինչ չեմ կամեն

Fonds A.R.A.M

Ե Ր Ե Վ Ա Ն Ի

Ե Ր Ե Վ Ա Ն Ի

Ե Ր Ե Վ Ա Ն Ի

Fonds A.R.A.M

ԶԱՆԱԶԱՆ

ԱՄԵՆԱՀԱՐԻՒՐ ԵՒ ՄԵԾԱՐԺԵՔ ԱԼԻՔ
ԹՕՒԹԱՆ 9–13 ՄԱՅԻՍԻՆ 1 ԱՄԱՐԻ։

Ի ԳՆԴՈՒԹԻՒՆ ՄԵԾԱՐԺԵՔԻ ՄԻԱՒՈՐ ՀԱՅՈՑ ՎԱՃԱՌՔԻ ՄԱՍԻՆ։

Ըստ Ա. Ա. Կանոնաւոր Ընդհանուր Ժողովոյ Ս. Ստեփանոսի Վանական Ընկերութեան, որ պիտի կատարուի Ս. Էջմիածնի մէջ, Ս. Ստեփանոսի վանքին մէջ, 28-ի գիշերը, Կիրակի օրը, Յունիսի 1-ին, ժամը 9-ին, Ընդհանուր Ժողովոյ Նախագահ Տ. Գէորգ Եպս. Տէր-Յովհաննիսեան կը յայտնէ Ընկերութեան Անդամոց, որ Ընդհանուր Ժողովոյ Նիստերը պիտի բանան ժամը 9-ին, եւ կը շարունակուին մինչեւ Ուրբաթ, Յունիսի 6-ը։

Ընդհանուր Ժողովոյ Նիստերուն Ներկայ պիտի գտնուին Ընկերութեան Վարչութեան Անդամները, Ընկերութեան Ատենադպիրը, Գանձապետը, Ընկերութեան Կալուածոց Տեսուչը, Ընկերութեան Ներկայացուցիչը Թիֆլիսի մէջ, Ընկերութեան Ներկայացուցիչը Նոր Նախիջեւանի մէջ, Ընկերութեան Ներկայացուցիչը Ռոստովի մէջ, Ընկերութեան Ներկայացուցիչը Մոսկուայի մէջ, Ընկերութեան Ներկայացուցիչը Ղրիմի մէջ, Ընկերութեան Ներկայացուցիչը Պետերբուրգի մէջ, Ընկերութեան Ներկայացուցիչը Ղրիմ

№ 76 Մայիսի 9 (21) 1880 Մայիսի 9 (21) № 76

ԻՆՆԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ

ՄՇԱԿ

Տարեկան գինը 10 րուբլի կէս տարվանը 6 րուբլի
Առանձին համարները 5 կոպէկով։

Բաժանորդագրվում են միմայն խմբագրատան մէջ։

Յաճախորդագրութիւնք գիմում են ուղղակի
Тифлисъ. Редакція „Мшакъ“

Խմբագրատունը բաց է առաւօտեան 10—2 ժամ
(Նոցի կիրակի և տան տէրերից)

Յայտարարութիւն ընդունվում է առն չ հպուռվ։

Յայտարարութիւնների համար վճարում են
իւրաքանչիւր բառին 2 կոպէկ։

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Յառաջադրութիւն։—Ներքին տեսութիւն։ Նամակ Բազուից։ Ներքին լուրեր։—Արտաքին տեսութիւն։ Անգլիա։—«Մշակի» հեռագրերը։—Յայտարարութիւններ։—Բաժանորդական խնդիրը։

ՅԱՌԱՋԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Անգլիայի կառավարութեան դէմ կը պատրաստվի կուսակցութեան ձեռքը անցնելը գուցէ անհեռատես չէ ազգ առանց յառաջադրութեան վրա. նրանց պահանջը և ձգտումները գուցէ կարողանան այժմ մի որոշ կերպարանք առնել և մի փոքր ի շատէ ուղիղ ճանապարհի վրա կանգնել։ Շատ ժամանակ չէ, որ մի յայտնի պատրաստվի պետական անձ յայտնել էր այն միտքը, թէ նոր կաբինետի առաջին գործերից մէկը պէտք է լինի,—առաջ դուրս բերել յունական և «հայկական» խնդիրները։ Թէ որքան կը կատարվի այդ խոստումը, դժուար է գուշակել, այնուամենայնիւ միևնոյն է տրամական է այն հանգամանքը, որ տաճկահայերի գրութիւնը շարունակում է գրաւել մարդասէր քաղաքագէտների ուշադրութիւնը և համակրութիւնը։ Այժմ կարելի է յոյս ունենալ որ Տաճկաստանը Անգլիայի ազդեցութեան տակ տոհմված կը լինի տալ Յայտարարին նէթ ոչ արմատական, գոնէ նշանաւոր, կենսական վերանորոգութիւններ։ Մի խօսքով հայկական խնդիրը ներկայումս շրջապատված է բաւական յաջող հանգամանքներով. նա կարող է առաջ գնալ, զարգանալ և մինչև անգամ ունենալ փայլուն ապագայ, եթէ առաջ տարվի ընդունակ ձեռքով։ Այդ բանական չէ, որ եւրոպական տէրութիւնները համակրապէս են վերաբերվում դէպի տաճկահայերի շարժումը, դէպի նրանց քաղաքական ձգտումները. նրանք այլապէս չեն կարող վերաբերվել դէպի առաջատակ տաճկահպատակ քրիստոնեայ տարրերի ձգտումները, որոնց հետև տեսնում են այդ երևոյթի մէջ պատմութեան մի անդորմ օրէնք, որ անխոտոր է բոլոր ժամանակների և բոլոր ազգերի համար։ Միջազգային իրաւունքի գիտութիւնը հաւատարմակ յայտնում է այն միտքը, որ պատմութիւնը արդէն նշանակել է Տաճկաստանի դատավճիռը՝—նա պէտք է բաժանվի զանազան տարրերի մէջ։ Փիտութիւնը այնքան մօտ է կարծում այդ օրհասական րոպէն, որ մոտածում է այն հարցի վրա, թէ ով պէտք է վճարի այդ մանկացած տէրութեան ահագին պարտքերը։ Այդ հարցը վճռված հաստատ համարելով, մարելով, եւրոպական տէրութիւնները հազիւ թէ աշխատանն առնեն պահպանելու մի կիսակենդան քաղաքական մարմին. այդպիսի մի անբնական քաղաքականութեան հետևում էր մինչև այժմ Անգլիան, քանի որ նրա կառավարութեան գլխին կանգնած էր մի բաղդատնդիր քաղաքագէտ։ Այժմ հանգամանքները փոխուեցին, և ազատամիտների ողջամիտ քաղաքականութիւնը չի զլանայ հետևելու պետութեան սկզբունքներին։ Այդ բանական չէ, ասում ենք, յոյս դնել միայն Եւրոպայի համակրութեան վրա և նրանով միայն բաւականանալ։ Ոչ մի հայկական խնդիր երբէք չէ կարող առաջ գնալ, եթէ որ չը ստանայ առաջ տաճկահայերի ներքին կեանքից. ոչ մի պահանջ, ոչ մի

թէ որպիսի երևակայական ցնորքների արատրոհիչն էին այդ խօսքերը, վարդանին դժուար չէր հասկանալ։ Բայց նա այդ խօսքերի մէջ նկատում էր զղջացած սրտի ապաշխարանքը, Այդ պատճառով նա մոռացաւ իր բոլոր ատելութիւնը դէպի այդ թշուառ մարդը, և բռնելով նրա ձեռքից, ասաց.

—Զգաստացէք, էֆէնդի, դուք չուտով կառողջանաք. ձեր վէրքերը այնքան վտանգաւոր չեն։

—Ես լսում եմ մի ծանօթ ձայն։

—Վարդանի ձայնը։

Նա ամբողջ մարմնով դողաց, և հեռացնելով իրանից վարպանի ձեռքը, գոչեց.

—Հեռացէք ինձանից ձեր ձեռքը, ես կարող եմ պղծել նրան. հեռացէք ինձանից, ես կարող եմ թունաւորել ձեզ...Վարդան, ես ճանաչում եմ ձեզ, դուք բարի, մի և նոյն ժամանակ անողորմ սիրտ ունէք։ Գոյժ դրնէք ձեր բոլոր անցքերը և հէնց այս րոպէում ապանեցէք ինձ. դրանով մեծ բարերարութիւն արած կը լինէք ինձ. ձգեցէք իմ դիակը Ալաչկերտի անապատների մէջ, որ ես ինքս ուսայի գարձրի. թող գազանները դիշատեն նրան, կամ եթէ այնքան բարի կը լինէք, ձգեցէք իմ դիակը մի փոսի մէջ և ծածկեցէք հողով. այնտեղից ես ճանապարհ կը գտնեմ դէպի անդունդը, դէպի անչէզ հոյլ և տանջանքների յաւիտենական կայարանը—բայց ոչ, ոչ, ես Հայաստանի հողին արժանի չեմ, իմ գարշելի դիակը կը պղծէ նրա սրբութիւնը...

—Զգաստացէք, էֆէնդի, կրկնեց վարդանը,—դուք չէք մեռնի. ես ամեն խնամք գործ կը դնեմ, որ դուք կենդանի մնաք։

—Ես կարծում էի, եթէ ինձ հեշտ կը լինի մեռնել և աչքերս յաւիտեան փակել գործած չարութիւններս չը տեսնելու համար։ Բայց ոչ, երկնային վրէժխնդիրը աւելի զօրաւոր է քան չնչին մարդը. նա ինձ թողնից, որ դեռ ես երկար տեսնեմ այն երկրները, որոնց աւերիչներին առաջնորդ գրգռայ, որ դեռ ես երկար տեսնեմ թշուառ չինական երի խրճիթները, որ ես գազանկերի բնակիչներից,—տեսնել և տանջվել խղճի գառն խայթից, դա սարսափելի տանջանք է.... Ես ամբողջ գազանների սպանման գործիք գարձայ, բայց իմ անձս սպանել չը կարողացայ։

Վերջին խօսքերը արտասանեց նա խորին մազձային գառնութեամբ, որ

Fonds A.R.A.M

ԽԵՆԹԸ

ԱՐԿԱԾՆԵՐ ՎԵՐՋԻՆ ՌՈՒՍ-ԹՈՒՐՔԱԿԱՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄԻՑ ՀԱՑԱՍՏԱՆՈՒՄ

I.

Գիշերը անցել էր կէսից. Բզոի փոքրիկ խրճիթի մէջ ճրագը գեռ վառվում էր. Պարզ, նահապետական ընտանիքը քնած էր, բոլորը մի և նոյն ծածկի տակ, բոլորը մի և նոյն չորս պատերի մէջ. Մի կողմում պառաւ սկեսուրը իր անկողնի մէջ խռմփում էր. Նրա մօտ պառկած էին երեխաները և ցերեկվայ անհանգստութիւնից խառն երազներ էին տեսնում, և քնի քաղցրութեան մէջ անգադար խօսում էին ու ժպտում. Իր զաւակների չորքում պառկած էր մայրը. Լուռեայն ապառ և պարզամիտ աղջիկը բոլորովին բնական էր համարում անծանօթ հիւրի աչքի առջև անկողին մտնել. Երեքի տաքութիւնից նա վերմակը մի կողմ էր ձգել և կիսով չափ երևում էր նրա դեղագրական կուրծքը, որ ոգոցած էր գլխի խիտ ծամերով. Նրա քունը հանգիստ էր, որպէս անմեղ այծեամի քունը.

—Այժմ հասկանում եմ, թէ ինչու մարդկութեան առաջին զոյգը բոլորովին մերկ էր ապրում, մտածում էր վարդանը.—նրանք սկսեցին ծածկվել այն ժամանակ, երբ զգացին, թէ ինչ բան է մեղքը. Այդ ժողովուրդը գեռ չը գիտէ, թէ ինչ բան է մեղքը, և այդ պատճառով նրան անծանօթ է այն գաղափարը, որ աշխարհին լեզուով կոչվում է ամօթ, պատկառանք և պատշաճաւորութիւն. Ահա մի դեղեցիկ ժողովուրդ իր սկզբնական պարզութեան մէջ, դրանից կարելի է հրաշալի բան չինել. վայրենի առնկը, երբ պատատվում է մշակված և աւելի քաղաքակրթված առնկի հետ, հիանալի պատուղներ է տալիս. Ինչ կը լինէր, եթէ այդ առջև և կենդանի տարրը խառնվէր հայերի հետ....

Րոպէները քնած էին. վարդանը միայն արթուն էր. Այսպէս երկար նստած էր նա, և տխուր ու խա-

---

րեն մտածութիւնները անկաշկ կերպով ամփոփվում էին նրա սրտի մէջ. Երբեմն նա իր բորբոքված երևակայութեան մէջ նկարագրում էր ապագայից ազէտալի պատկերները, փոփոխական ծառը արմատ չէ տարածում մայր հողի մէջ և գոյանում էր. Այդ ազգը իր պատմութեան ամբողջ ընթացքում մնչվեցաւ, գոռացաւ և մեծ մասամբ աչնչացաւ իր անմիտ գաղափարութեան թափառականների մէջ և տակաւին խելքի չեկաւ.—Ահա մի նոր գաղափարութիւն նա ևս չէ բնական է. Մի ծառ, որ խորին և հաստատուն կերպով արմատ չէ ձգել մայր հողի մէջ, չէ կարող դիմանալ աշխարհի փոթորիկներին.—փչից քամին, կատաղի մրրիկը նրան դուրս կը խլէ արմատից և կը ձգէ կոթատեան անդունդի մէջ...Երբեմն նրա երևակայութեան մէջ պատկերանում էր պ. Սալմանի հառաղաց դէմքը, կարծես, լսում լինէր նրանից երիտասարդի գեղեցիկ խօսքերը. Նա խոստում էր առանց լռելու, քաղցր և անընդհատ կերպով. Թէև երբեմն խակ մտքեր էր յայտնում, բայց բոլորը հատատ հաւատքով, բոլորը ջերմ սրտից բղխած. Երբեմն մտաբերում էր նա Մէլիք-Մանուէրին, այդ կոշտ, արկածախնդիր մարդուն, որ միշտ մի առանձին բաւականութիւն էր զգում կեանքի վտանգաւոր և փոթորկալից ալեակների մէջ. Երբեմն նա մտաբերում էր ծերուկ Խաչօին, այդ առաքինի հայրենասէրին, որ ունէր այնքան սէր և զութ դէպի իր կառավարութեանը յանձնված ժողովուրդը, որը պատրաստ էր ընդունել ամեն գոհաբերութիւն գէմ մի թշուառի աչքերից արտասուքը սրբված լինէր. Երբեմն մտաբերում էր նրա որդիներին, որոնցից ամենը զգացմունքը դէպի անհատական պատութիւնն և դէպի կեանքի աւելի բարերաստ պայմանները, խակ ամենը բողբ էին յայտնում սիրող անկարգութիւնների, անարգարութեան և բռնակալութեան դէմ.—Այդ բոլոր խորհրդածութիւնների մէջ նրա մտքերը դեգերվում էր, պարտվում էր, և անցնելով անհատ մտքերի միջից, վերջապէս կանգ էր առնում մի կէտի վրա, որից այն կողմը չէր անցնում այդ կէտը Լաան էր.

Այժմ նրա ուշադրութիւնը գրաւեց էֆէնդիս. Նրա չնչաւորութիւնը հետզհետէ ծանրանում էր, ձեռքերը անգադար չարժվում էին և սեղմված շրթունքների միջից լսելի էին լինում անորոշ խօս-

---

քեր խելագարների հետ. Նա զանվում էր տենդային զառանցութեան մէջ. վարդանը լսում էր նրան, բայց ոչինչ չէր հասկանում. Երևում էր, որ նա առնչվում էր հոգեկան տառապանքի պատերազմի մէջ. Այդ տևեց մի քանի րոպէ, յետոյ փոքր առ փոքր սկսեց հանգստանալ. Այդ միջոցին գլուխը վեր բարձրացրեց, ուղղվեցաւ, նստեց անկողնի մէջ, աչքերը լաց արաւ, և մի վայրենի հայացք ձգելով իր չորքը, կրկին գլուխը գրեց բարձի վրա և կրկին փակեց աչքերը.

—Ա՛խ, եթէ այստեղ մի հայ վիճեր...ելնի եղաւ նրա խորին նուագած ձայնը.

—Այ, պատասխանեց վարդանը մտածելով.

—Տուր ինձ ձեռքդ.

Վարդանը զգուշութեամբ յետ քաշվեցաւ.

—Այժմ արտեղ եմ հա...ով բերից ինձ այստեղ...Ինչու այսպէս շուտ դուրս բերիցին ինձ դժոխքից.... այնտեղ լաւ էր, այնտեղ շատ լաւ էր. կրակի ալիքների մէջ, որպէս մի հրեղէն ովկիանոսում, ծփում էի ես.... հազարգլխանի վիշապները իրանց սաստ գրկի մէջ ճնշում էին, խեղդում էին ինձ... Հիմա էլ տեսնում եմ նրանց, ահա, այնտեղ հեռաւոր բացերի մէջ գալարվում են, լեռների նման կուտակվում են միմեանց վրա... Ո՛րքան քաղցր է եղեռնագործին այդ հրէշների ճանկերի մէջ ասնչվել, գիշատվել, բայց բազքելու համարձակութիւն չունենալ, և իրան արժանի համարել սուղի սարսափելի չարչարանքների....

Նա կրկին բաց արեց իր պղտորված աչքերը, նայեց վարդանի վրա, բայց չը ճանաչեց, և գառնալով նրան չարաճակեց.

—Ինձ վիճակված էր, բարեկամ, աննաստակաւ մաս Արգարատեան գեհենի մէջ... և գրանով ես պարծենում եմ... Այս աշխարհում ես չը կարողացայ բարի տեղ բանել, իսկ այնտեղ այդ չարչարվելու համ....Ո՛չ ոք ինձ հետ մրցութիւն անել չը կարողացաւ. Ես տեսայ վատակին, Մեհրուժանին, վհատ Սարգսին, կայէնին և այլ գրանց նման չարագործներին,—նրանք նախանձվում էին իմ վարքին... Ա՛խ, որքան մեծ բանականութիւն է հրեղէն ալիքների մէջ լողալ, պղտ նրա գարհուրելի ջերմութիւնը, այրվել, խորովել և երբէք մեխիր չը դառնալ...Այդ չատ լաւ է, որ վախճան չունի.— յաւիտենականութեան մէջ ամեն ինչ լաւ է...

մարելով, եւրոպական տէրութիւնները հազիւ թէ աշխատանն առնեն պահպանելու մի կիսակենդան քաղաքական մարմին. այդպիսի մի անբնական քաղաքականութեան հետևում էր մինչև այժմ Անգլիան, քանի որ նրա կառավարութեան գլխին կանգնած էր մի բաղդատնդիր քաղաքագէտ։ Այժմ հանգամանքները փոխուեցին, և ազատամիտների ողջամիտ քաղաքականութիւնը չի զլանայ հետևելու պետութեան սկզբունքներին։ Այդ բանական չէ, ասում ենք, յոյս դնել միայն Եւրոպայի համակրութեան վրա և նրանով միայն բաւականանալ։ Ոչ մի հայկական խնդիր երբէք չէ կարող առաջ գնալ, եթէ որ չը ստանայ առաջ տաճկահայերի ներքին կեանքից. ոչ մի պահանջ, ոչ մի

Fonds A.R.A.M

— Ասում էին, թե ամուսնանում է, ինչ-որ հարուստ մարդու հետ։

— Ես էլ լսել եմ այդ մասին, բայց չեմ հավատում։ Ինչպե՞ս կարելի է, որ Ալեքսանդրը ամուսնանա մի այդպիսի անպիտանի կնոջ հետ։ Ես ինքս էլ մի անգամ նրան ասացի, որ ինձ համար միևնույն է, թե նա ինչ է անում, ինչպես է ապրում, ինչ կերպ է վարվում, ես նրան ոչ մի կերպ չեմ դատապարտում, որովհետև ես ինքս էլ նրա նման եմ վարվել։ Ես էլ եմ ուզել ապրել, ինչպես ուզում է ապրել ամեն մի երիտասարդ կին, որ ունի գեղեցկություն, երիտասարդություն և հարստություն։ Ես ինքս էլ ուզում եմ

Fonds A.R.A.M

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀՆՉՅՈՒՆ

«ՊՇՆԱԿ» ՀԵՌԱԳՐԱՏԱՐ

ԱՐՇԱԼՈՒՅՍԻ Ը.ԿԱՐՈՒԹՅՈՒՆԻՑ

Լ.ՐՈՒՆԴՆ, 5 մայիսի: «Times»-ը լրատվում է, որ Մուսուրոս Փաշայի ընտանիքի անդամները ձերբակալվել են Ալեքսանդրիայում, որտեղ նրանք ապրում էին որպես գաղթականներ: Նրանց ունեցվածքը, որի մեջ էին 266 ձի, 8 տարեկան երիտասարդ կին և 7 մանչ երեխաներ, բռնագրավվել է:

Ս. ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, 7 մայիսի: «Правит. Вѣстн.»-ը հայտնում է, որ Բուլղարիայի ռազմական նախարարությունը հրամայել է ձերբակալել Ռուսաստանի հպատակ Ալեքսանդր Ռուսկովին, որը ինչ-որ գաղտնի հանձնարարությամբ ուղարկվել էր Սոֆիա: Ռուսկովի մոտ գտնվել են մի քանի գաղտնի գրություններ:

Ս. ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, 6 մայիսի: Ռազմական նախարարությունը հրամայել է ձերբակալել 94 մի 50%-անոց վարձով շրջանառվող թղթադրամներ, որոնք կեղծված են եղել: Ձերբակալվածների թվում են 92 բանկիրներ, 50 վաճառականներ, 40 բանկիրներ, 93 բրոքերներ, 93 գրավատներ, 22 վաճառականներ, 50 գյուղացիներ և 87 այլ անձինք: Ձերբակալվածներից 87-ը խոստովանել են, որ կեղծ թղթադրամները ստացել են Ռուսաստանի Պետական բանկից:

Ս. ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, 6 մայիսի: Ռազմական նախարարությունը հրամայել է ձերբակալել 94 մի 50%-անոց վարձով շրջանառվող թղթադրամներ, որոնք կեղծված են եղել: Ձերբակալվածների թվում են 92 բանկիրներ, 50 վաճառականներ, 40 բանկիրներ, 93 բրոքերներ, 93 գրավատներ, 22 վաճառականներ, 50 գյուղացիներ և 87 այլ անձինք: Ձերբակալվածներից 87-ը խոստովանել են, որ կեղծ թղթադրամները ստացել են Ռուսաստանի Պետական բանկից:

Ս. ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, 7 մայիսի: «Правит. Вѣстн.»-ը հայտնում է, որ Բուլղարիայի ռազմական նախարարությունը հրամայել է ձերբակալել Ռուսաստանի հպատակ Ալեքսանդր Ռուսկովին, որը ինչ-որ գաղտնի հանձնարարությամբ ուղարկվել էր Սոֆիա: Ռուսկովի մոտ գտնվել են մի քանի գաղտնի գրություններ:

Լ.ՐՈՒՆԴՆ, 5 մայիսի: «Times»-ը լրատվում է, որ Մուսուրոս Փաշայի ընտանիքի անդամները ձերբակալվել են Ալեքսանդրիայում, որտեղ նրանք ապրում էին որպես գաղթականներ: Նրանց ունեցվածքը, որի մեջ էին 266 ձի, 8 տարեկան երիտասարդ կին և 7 մանչ երեխաներ, բռնագրավվել է:

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀՆՉՅՈՒՆ

«ՊՇՆԱԿ» ՀԵՌԱԳՐԱՏԱՐ

ԱՐՇԱԼՈՒՅՍԻ Ը.ԿԱՐՈՒԹՅՈՒՆԻՑ

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ ԿԱԶՄԻ ՆԱԽԱԳԱՀ՝ ՄԻՔԱՅԵԼ ՊԱՐՈՆ ՀԱՅԿԱԿԱՆ

Խմբագրության և տպարանի հասցեն՝ Ալեքսանդրապոլ, Ս. Ստեփանոսի փող., № 73, տպարանի տերը՝ Ա. Ա. Ալեքսանդրով

Տպագրված է Ալեքսանդրապոլի գրաքննության կոմիտեի 1880 թ. մայիսի 7-ի թույլտվությամբ

(Не очищенная) Фотография

Ալեքսանդրապոլի գրաքննության կոմիտեի նախագահ Ա. Ա. Ալեքսանդրով

Ներկայումս Ալեքսանդրապոլի գրաքննության կոմիտեի նախագահ է նշանակված Ալեքսանդրապոլի ռազմական բաժանմունքի պետ, գնդապետ Ա. Ա. Ալեքսանդրովը, որ 1878—79 թթ. ռուս-թուրքական պատերազմի ժամանակ ստանձնել է Ալեքսանդրապոլի ռազմական բաժանմունքի պետի պարտականությունները: Ալեքսանդրովը ծնվել է 1837 թ. Ռուսաստանի հին զորավարներից մեկի՝ գեներալ Ալեքսանդր Ալեքսանդրովի ընտանիքում: Նա ավարտել է Ալեքսանդրովյան ռազմական ուսումնարանը, որտեղ ուսանել է նաև Ռուսաստանի ներկայիս ռազմական նախարար Վանովսկին: Ալեքսանդրովը ծառայել է Կովկասում, եղել է Կարսի ամրոցի հրամանատարի օգնական, ապա՝ Կարսի ամրոցի հրամանատար: 1876—77 թթ. ռուս-թուրքական պատերազմի ժամանակ Ալեքսանդրովը եղել է Կարսի ամրոցի հրամանատարի օգնական, ապա՝ Կարսի ամրոցի հրամանատար: Ալեքսանդրովի ղեկավարությամբ Կարսի ամրոցի պաշտպանությունը համարվում է ռուսական զենքի փառքի էջերից մեկը: Ալեքսանդրովը պարգևատրվել է Սուրբ Գեորգի 4-րդ աստիճանի շքանշանով, որը ռուսական զորքերում ամենաբարձր պարգևներից մեկն է համարվում: Ալեքսանդրովը ունի նաև Սուրբ Վլադիմիրի 2-րդ աստիճանի շքանշան, Սուրբ Աննայի 1-ին աստիճանի շքանշան, Սուրբ Ստանիսլավի 1-ին աստիճանի շքանշան, Սպասավորության 30 տարվա մեդալ և Կարսի ամրոցի պաշտպանության մեդալ:

Ալեքսանդրապոլի գրաքննության կոմիտեի նախագահ Ա. Ա. Ալեքսանդրով

Ներկայումս Ալեքսանդրապոլի գրաքննության կոմիտեի նախագահ է նշանակված Ալեքսանդրապոլի ռազմական բաժանմունքի պետ, գնդապետ Ա. Ա. Ալեքսանդրովը, որ 1878—79 թթ. ռուս-թուրքական պատերազմի ժամանակ ստանձնել է Ալեքսանդրապոլի ռազմական բաժանմունքի պետի պարտականությունները: Ալեքսանդրովը ծնվել է 1837 թ. Ռուսաստանի հին զորավարներից մեկի՝ գեներալ Ալեքսանդր Ալեքսանդրովի ընտանիքում: Նա ավարտել է Ալեքսանդրովյան ռազմական ուսումնարանը, որտեղ ուսանել է նաև Ռուսաստանի ներկայիս ռազմական նախարար Վանովսկին: Ալեքսանդրովը ծառայել է Կովկասում, եղել է Կարսի ամրոցի հրամանատարի օգնական, ապա՝ Կարսի ամրոցի հրամանատար: 1876—77 թթ. ռուս-թուրքական պատերազմի ժամանակ Ալեքսանդրովը եղել է Կարսի ամրոցի հրամանատարի օգնական, ապա՝ Կարսի ամրոցի հրամանատար: Ալեքսանդրովի ղեկավարությամբ Կարսի ամրոցի պաշտպանությունը համարվում է ռուսական զենքի փառքի էջերից մեկը: Ալեքսանդրովը պարգևատրվել է Սուրբ Գեորգի 4-րդ աստիճանի շքանշանով, որը ռուսական զորքերում ամենաբարձր պարգևներից մեկն է համարվում: Ալեքսանդրովը ունի նաև Սուրբ Վլադիմիրի 2-րդ աստիճանի շքանշան, Սուրբ Աննայի 1-ին աստիճանի շքանշան, Սուրբ Ստանիսլավի 1-ին աստիճանի շքանշան, Սպասավորության 30 տարվա մեդալ և Կարսի ամրոցի պաշտպանության մեդալ:

Ներկայումս Ալեքսանդրապոլի գրաքննության կոմիտեի նախագահ է նշանակված Ալեքսանդրապոլի ռազմական բաժանմունքի պետ, գնդապետ Ա. Ա. Ալեքսանդրովը, որ 1878—79 թթ. ռուս-թուրքական պատերազմի ժամանակ ստանձնել է Ալեքսանդրապոլի ռազմական բաժանմունքի պետի պարտականությունները: Ալեքսանդրովը ծնվել է 1837 թ. Ռուսաստանի հին զորավարներից մեկի՝ գեներալ Ալեքսանդր Ալեքսանդրովի ընտանիքում: Նա ավարտել է Ալեքսանդրովյան ռազմական ուսումնարանը, որտեղ ուսանել է նաև Ռուսաստանի ներկայիս ռազմական նախարար Վանովսկին: Ալեքսանդրովը ծառայել է Կովկասում, եղել է Կարսի ամրոցի հրամանատարի օգնական, ապա՝ Կարսի ամրոցի հրամանատար: 1876—77 թթ. ռուս-թուրքական պատերազմի ժամանակ Ալեքսանդրովը եղել է Կարսի ամրոցի հրամանատարի օգնական, ապա՝ Կարսի ամրոցի հրամանատար: Ալեքսանդրովի ղեկավարությամբ Կարսի ամրոցի պաշտպանությունը համարվում է ռուսական զենքի փառքի էջերից մեկը: Ալեքսանդրովը պարգևատրվել է Սուրբ Գեորգի 4-րդ աստիճանի շքանշանով, որը ռուսական զորքերում ամենաբարձր պարգևներից մեկն է համարվում: Ալեքսանդրովը ունի նաև Սուրբ Վլադիմիրի 2-րդ աստիճանի շքանշան, Սուրբ Աննայի 1-ին աստիճանի շքանշան, Սուրբ Ստանիսլավի 1-ին աստիճանի շքանշան, Սպասավորության 30 տարվա մեդալ և Կարսի ամրոցի պաշտպանության մեդալ:

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՒՆՆԵՐ

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ՄՈՎՍԻՍԵԱՆ
ԲԺՀԲՈՒԹԵԱՆՑ

Որ հայոց փողոցում ամէններ է ծախում, ինդրում է այն անձը, որ նրան երեք նամակ է ուղարկել քաքաքային փոստատոմսով յայտնել իրան թէ ինչ հատկով պէտք է ուղարկել պատասխանը, որովհետև նամակները ստորագրված չեն և նրանց վրա նշանակված չէ հասցէն:

Յովհաննէս Մ. ԲԺՀԲՈՒԹԵԱՆ

Իր յատկութիւններով մաքսիմ մասերի, մանաւանդ ոտքի մասերի քրտինքից առաջ եկած փտումն ոչնչացնող յայտնի նիւթը,

ԳԱԼՄԱՆԻՆ

անուանով, ծախվում է եւրոպայի բոլոր մեծ քաղաքների դեղատներում և դրօգիստների մօտ. Գլխաւոր դէպօ նիւթի հնարող Ֆարմացի մագիստրոս Վ. ԿԱՐՊԻՆՍԿՈՒ դեղատան մէջն է գտնվում, վարշավայում, էլէկտօրալնի փողոց, № 35. Գալմանինի մեծ արկղիկը արժէ վարշավայում 50 կօպ., աւելի փոքրը 30 կ. Պէտք է ըզգուշանալ խարդախութիւններից:

6—25 (1) Վ. ԿԱՐՊԻՆՍԿԻ

ՎԵՐՋՆԱԿԱՆ ՎԱՃԱՌՈՒԻՄՆ
(РАСПРОДАЖА)
ՎԵՐՋԻՆ ԵՒ ԱՄԵՆԱԷԺԱՆ ԳՆԵՐՈՎ
ՏՂԱՄԱՐԴԿԱՆՑ ՊԱՏՐԱՍՏ ՇՈՐԵՐԻ
ԹԻՖԼԻՍՈՒՄ ՄԻՔԱՑԷԼՅԱՆ ԿԱՄՈՒՐՋԻ ՎՐԱ
ՆԱՍԻԲԵԱՆԻ ՄԱԳԱԶԻՆՈՒՄ

Տրիկօթ ամառվայ պալտօ	10	ր. և աւելի
Ժակետի ձևոք շորը	10	ր. —
Վիղիտ	15	ր. —
Սև սերտուկ	25	ր. —
Տրիկօթ գոյնաւոր վարտիքը	3	ր.
Սև վարտիքը	7	ր. —
Որթի ժակետ	8	ր. —
Առաւօտվայ ժակետ	8	ր. —
Երեխայոց արիկօթ գլխարը	2 մինչև	14
տաբեկան	3	ր. —
Խալաթներ	12	ր. —
Գարուսթիի զգեստներ	5	ր. —

Նոյն տեղ ծախվում են կանանց և տղամարդկանց շապիկներ, կալսօններ, կանանց կօշտաններ, նոյնպէս գլխյարներ, կաւթ մանժետներ, թևնիներ, թաշկինակներ, ձեռնոցներ, պէնէտարներ և ժիլետներ:

8—10

ԲԺՇԿԱՆՈՑ

ՀԻՒԱՆԴՆԵՐԻ ԸՆԴՈՒՆՆԱԼՈՒԹԻՒՆԸ ԱՌԱՒԻՏԱՆ 9-ԻՑ ՄԻՆՉԵՒ 1 ԺԱՄՈՒՄ:

Երկոսաչափթի թ. Դավրօնսկի կանանց հիւանդ. Օրալևվից ներքին հ., Րօստնանց կանանց և երեխաների հ., Քեչաբեանց խերուրգիական և աչքերի հ., Շտեմբօրսկի վիներական և կաշու հ., Բաբայեան ջղային և հոգեկան հ.:

Երեքշաբթի թ. Մինկևվիչ խերուրգիական հ., Վ. զօրօվ վիներական և բոգազի հ., Էյխ աչքի հ., Բախոուսով մանկաբարձական, կանանց և երեխաների հ., Կրասնօգլեադօվ, Լիսիցեվ և Վերմիշևվ ներքին հ.:

Չորեքշաբթի թ. Լիսիցեվ և Բոլգօվսկի ներքին հ., Շտեյմբօրսկի վիներական և կաշու հ., Ասատուրօվ կանանց հիւանդութիւնների:

Հինգշաբթի թ. Վ. զօրօվ վիներական և բոգազի հ., Րօստնանց կանանց և երեխաների հ., Լիսիցեվ և Վերմիշևվ ներքին հ., Քեչաբեանց սիֆիլիսի և սեռական օրգանների հ.:

Ուրբաթ. Դավրօնսկի կանանց հ., Փետրվարի 12-ից ԲԱՑՎԵՑ իչխան ՍՈՒՄԲԱՏՕՎԻ տանը ԿՕՆԴԻՏԵՐԻ և ՀԱՑԱՐԱՐԻ (пекарня) մագազին «ВАРШАВСКАЯ ПЕКАРНЯ» վերնագրովը, որտեղ կը վաճառվին գնդազան տեսակ թարթէզներ, նոյնպէս կը վաճառվին գնդազան տեսակ կօնֆէտներ արժան գնով. Թէ փոքր և թէ մեծ քանակութեամբ ցանկացողները կարող են առնել ԻՄ ԳՈՐԾԱՒԱՆԻՑ. Օտար քաղաքացիք կարող են դիմել հետևեալ հասցէով. СОЛОЛАКИ, ВЪ ВАРШАВСКОЙ ПЕКАРНИ Мартиросу Ахназарову. Պատուէրները կը կատարվին ամենայն ճշդութեամբ, գնդազներին մեծ պիւրէնի առնելով և փոստի ծախսը մեզ վրա առնելով. կօնֆէկտների գինը ֆունտը 40 կօպէկից մինչև ի գ..

ЕГОР КАЗУМОВИЧЪ ЕЙ ЪНКЪ,
АУЕЗОВСКАГО ЗЕМСТВА
ГЛЯВНЫЙ ГРАМОТЕЙКА

Объявляетъ къ свѣдѣнію Господъ Родителей, что занятія будутъ открыты 1 и 2 Сентября 5% уменьшеніе платы принимаются по прежней цѣнѣ. Также открывается и вечерній классъ для желающихъ обучаться Русскому языку, Ариѳметикѣ, Географіи, Исторіи, Чистописанію и Рисованію. Плата за ученіе 1 р. въ мѣсяцъ. Адресъ: Тифлисъ, Ольгинская, домъ Ивановой, № 7.

2—3

Մի՛ ՀՈՒՒՆ ափերի տեսակից, ևս զոյնի, սպիտակ բիծով կուրծքի վրա, որձ, «Տիգօր» անունով, կորաւ Ալէքսանդրեան այգուց, ապրիլի 28-ի գիշերը: Գտնողին խնդրում են հասցնել Օրբալովի տան, կօնդիտէր Կելբէրի մագազինից վերև գտնված Պօլտարացկու բնակարանը, Ստեփան Յովսէփեանին օրինաւոր վարձատրութեամբ:

2—3

Երկու Ֆրանսիացի ՕՐԻՈՐԻՆԵՐ ցանկանում են ընդունել իրանց մօտ երեխաներին պատրաստութեան համար, առաւօտեան ժամի 9-ից մինչև ժամի 1-ը: ԴԱՍԵՐԸ կը լինեն Ֆրանսերէն, գերմաներէն լեզուներից և մաթեմատիկից:

Հասցէն՝ Սօլօլակի, տուն Օրբելի № 14.

3—3 (1)

Մինչև 6 տարեկան խիրուրգիական հիւանդների համար, Կրասնօգլեադօվի և Լիսիցեվի ներքին հիւանդների համար, Բախուսօվ մանկաբարձական, կանանց և երեխաների համար, Շտեյմբօրսկի և Ասատուրօվի վիներական և կաշու հիւանդների համար, Բաբայեվի ջղային և ներքին հիւանդների համար, Քեչաբեանց սիֆիլիսի և սեռական հիւանդների համար, Րօստնանց կանանց և երեխաների համար, Վ. զօրօվի բոգազի հիւանդների համար, Դավրօնսկի կանանց հիւանդների համար, Ասատուրօվի վիներական և կաշու հիւանդների համար, Լիսիցեվի և Վերմիշևվի ներքին հիւանդների համար, Բոլգօվսկի ներքին հիւանդների համար, Մինկևվիչ խիրուրգիական հիւանդների համար, Վ. զօրօվի վիներական և բոգազի հիւանդների համար, Էյխ աչքի հիւանդների համար, Բախուսօվ մանկաբարձական, կանանց և երեխաների համար, Կրասնօգլեադօվ, Լիսիցեվ և Վերմիշևվ ներքին հիւանդների համար, Ֆրանսիացի ԲԺՇԿԻ Վ. զօրօվի բժշկանոցի մէջ ընդունում է անվարձ ապրատ հիւանդներին ամենայն օր երեկոյեան 4—6 ժամը:

Բժիշկ Բաբայեվ չորեքշաբթի օրերը առաւօտեան 9-ից մինչև 11 ժամը ընդունում է իր տանը բժշկանոցի հիւանդներին էլէկտրական բժշկութեան և ներքին հիւանդների համար: Բնակարանը գտնվում է Սերգիևսկայա փողոցի վրա, Բայանդուրովի տանը:

Առաւնաբոյժ Օրբելիանց ապրատ հիւանդներին բժշկանոցի տոմսակով ընդունում է ամենայն օր, ամենայն ժամուն:

Բացի այդ բժիշկ Վ. զօրօվ բժշկանոցի մէջ ընդունում է անվարձ ապրատ հիւանդներին ամենայն օր երեկոյեան 4—6 ժամը:

ՕՏԱՐ ՔԱՂԱՔԱՑԻՔ ԿԱՐՈՂ ԵՆ ԴԻՄԵԼ ՀԵՏԵՒԵԱԼ ՀԱՍՑԷՈՎ ВЪ Тифлисъ, Тифлисское Общество изданія армянскихъ книгъ.

ОСОБА, знающая РУССКІЙ, ФРАНЦУЗСКІЙ, НѢМЕЦКІЙ языки и начало МУЗЫКИ желаетъ получать мѣсто ГУВЕРНАНТКИ. Объ адресѣ узнать на ПОЧТОВОЙ СТАНЦІЙ въ ДАМСКОЙ комнатѣ.

Ի ԻՐԵՒԻՑ, որ դիտէ ռուսերէն, ֆրանսիերէն, գերմաներէն լեզուները և ԵՐԱԺՇՏԻԹԵԱՆ սկիզբները, ցանկանում է ՏՆԱՑԻՆ ՎԱՐԺՈՒՀՈՒՆ տեղ առանալ. Հասցէն իմանալ ՓՕՍՏԱՅԻՆ ԿԱՑԱՐԱՆՈՒՄ, ԿԱՆԱՆՑ սենեակ կաւ:

3—3

1880
ԹԻՓԼԻՍ
ԿԻՐԱԿԻ, ՄԱՅԻՍԻ 11-ԻՆ ՀԱՑ ԹԱՏՐՕՆԱԿԱՆՆԵՐԻ ԽՈՒՄԲԸ կը ներկայացնէ
ԱՐՇՐՈՒՆՈՒ ԹԱՏՐՕՆՈՒՄ
ԱՌԱՋԻՆ ԱՆԳԱՄ
I
ՀԱՑՏԱՐԱՐ ԴԱՏԱՒՈՐԻ ՄՕՏ
Կոմեդիա 3 արար., ՓՈԽԱՐԻՐՈՒԹԻՒՆ Ց. ՏԷր-Գրիգորեանի
Անցքը պատահում է ԹԻՓԼԻՍՈՒՄ
II
ԱՌԱՋԻՆ ԱՆԳԱՄ
S O S O

վոդեվիլ 1 արար., Թարգմ. Ց. ՏԷր-Գրիգորեանի. Երկրորդ և երրորդ արար. ԱՆՏՐԱԿՏ ՄԷՋ ա. Փաշայեան-ՏԷր-Գրիգորեան ԿԵՐԳԷ: Տեղերի գինը սովորական է: Սկիզբն է 8 ժամին:

Տոմսակները թէ ՆԵՐԿԱՅՑՄԱՆ օրը և թէ ՎԱՂՕՐՕՔ կարելի է ստանալ ԱՐՇՐՈՒՆՈՒ ԹԱՏՐՕՆԻ կասայում, առաւօտեան 10—2 և երեկոյեան 6—8 ժամը:

3—4

ՆԻՒՒ-ԷՕՐՔԻ ՋԻՆԳԵՐ

Ամենամեծ կարեւոր մեքենայի ընկերութեան աշխարհային համբաւն բաւական բացատրել յանձնել իրեն ձեռագործութիւններն կատմամբ պարզութեամբը, հասուստութեամբը և այլայլ աշխատութիւններն կատարելով, տնական և արուեստաւորներու պիտոյից համար, կը համառօտակ գումոզ համբելու մէկիկ մէկիկ իրենց գերազանցութիւնն ուրիշ հնարուած նման առարկայից վրա:

Վերոյիշեալ Նիւ Լյօրքի Օձնկեր ընկերութիւնը այս ապրիլ սկզբներն բացաւ ուրիշ գլխաւոր քաղաքներու պէս, հոս ևս՝ Թիֆլիս շտեմարան մը այլ և այլ կարելու մեքենաներով, Ստամանակի փողոցի Օրբաթովին տունն, Երևանի հրապարակի մօտ անմիջապէս և կը խնդրուի խամճուռայց և պարտայց ուզող առանալ այսպիսի մեքենայ դիմել հոն միայն և կը խնդրուի միանգամայն չը խառնակել այլ բնիկ նորաց շտեմարանն ուրիշ վաճառականներու հետ, որոնք միայն Օձնկերի սուտ անուամբ նշանակներով և պատկերներով կը խաբեն մեր պաշտպանուներն և դժբաղդաբար իրենց մեքենաներով կը տարակուսացունեն սեռհական մերոնց յաւուիթեան անուններ:

Ուրիշ քաղաքներու բնակիչք ալ կրնան դիմել մեզ նամակով թէ մեր ընտանեկան գիներուն ցուցակն ուղելու համար, որ կը խրկենք ձրի և թէ որ և է տեղեկութիւն հարցնելու համար, որոնց կը պատասխանեմք նամանապէս մի և նոյն լեզուով և կարելի արագութեամբ մեր երեսագրին է:

Г. Нейдлингеръ. Тифлисъ.
Գ. Նայտլինգեր

Գլխաւոր հոգաբարձու ամերոջ Ռուսաստանի և մէջին Ասիոյ Յանուիթի մէջ կարելի է ուղղել խանգարված մեքենաները:

3—3 (2)

Лозволено Цензурою 8 Мая 1880 г. Тифлисъ.

Տպարան Ա. Ս. Մխիթարեանի

Типографія А. А. Михельсона

Fonds A.R.A.M

№ 79 Մայիսի 14 (26) 1880 Մայիսի 14 (26) № 79

ԻՆՆԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ

Տարեկան գինը 10 րուբլի, կէս տարվանը 6 րուբլի։ Առանձին համարները 5 կոպէկով։

Թիֆլիզում գրվում են միայն խմբագրատան մէջ։

Յօդուածագրողներից դիմում են ուղղակի Тифлисъ. Редакція „Мшакъ"

ՄՇԱԿ

Խմբագրատունը բաց է առաւօտեան 10—2 ժամ (Բացի կիրակի և տօն օրերից)։

Յայտարարութիւն ընդունվում է ամեն լեզուով։

Յայտարարութիւնների համար վճարում են իւրաքանչիւր բառին 2 կոպէկ։

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պօլսի ընկերութիւնների մասին։—Ներքին տեսութիւն։ Նամակ Մոսկվայից։ Նամակ Ղուբայից։ Նամակ Ալեքսանդրապոլից։ Նամակ Հին-Նախիջևանից։ Նամակ Խասավ-Իւրտից։ Նամակ Բագուից։ Նամակ խմբագրին։ Ներքին լուրեր։—Արտաքին տեսութիւն։ Սովը Հայաստանի մէջ։ Իտալիա։—«Մշակի» հեռագիրներ։—Յայտարարութիւններ։

Կ. ՊՕԼՍԻ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ

I

Կ. Պօլսի ազգայիններից ձեռնարկած, այսպէս ասած, խաշոր գործերի մէջ, հայկական ընկերութիւններ կազմելու գործը անկասկած մի պատուաւոր տեղ է բռնում։ Տաճկահայերի առաջադէմները աւելի ուշադրութիւն դարձրին ընկերութիւններ կազմելու վրա, մանաւանդ Բեռլինի վեհաժողովից յետ, երբ հայկական ազգի մեծամասնութիւնը սկսեց տեսնել իր ապագան աւելի բարակ քօղով ծածկված և աւելի պարզ հայելու մէջ, քան թէ նա կարող էր տեսնել այդ մինչև Բեռլինի վեհաժողովը։

Հայութեան այսպիսի մի նոր կերպարանաւորութեան շրջանում ընկերութիւններ հիմնելը և հասարակական համբաշխութիւններ հաստատելը մի այնպիսի բնական քայլ է, որը արել է իւրաքանչիւրը այժմ անկախ փոքրիկ ազգերից, երբ նա, արթնացած, մտնելու է եղել իր քաղաքական վերածնութեան ասպարէզը։ Արեւմտահայերի մէջ այժմ կազմվող ընկերութիւնները ներկայացնում են իրանց երևալով մի պատմական երևոյթ, մի բնական օրէնք, որ պիտի կրկնվի անշուշտ և հայոց ազգի նոր պատմութեան մէջ, երբ այդ ազգի մեծամասնութիւնը Թիւրքիայում, դուրս գալով իր դարևոր, ամօրֆային դրութիւնից, ձգտում է ստանալ մի որոշ կազմակերպութիւն, մտնելով քաղաքական արձանագրութիւնների և քաղաքական ժամանակագրութեան դարագլուխը...

Մտածելը բնական է որ հէնց այն օրից, երբ Կ. Պօլսի մէջ հասարակական համբաշխութիւնը սկսեց ստանալ քիչ թէ շատ կանոնաւոր ընթացք զանազան ընկերութիւնների ձևով, «Մշակը» շտապեց ոչ միայն եռանդոտ բարոզել համակրանաց նոցանից մէկի համար, ինչպէս Արարատեան ընկերութիւնն է, այլ և չը զլացաւ դարձնել իր խմբագրութիւնը այդ ընկերութեան համար մի տեսակ գործակատարութիւն և հաշուէտեսակ, որ ամեն օր մէկը զրկված էր լինում միայն ընկերութեան համար կոպէկներ հաշվելով։ Տեսնելով լրագրի անդուլ ջանքերը, որ նուիրված էին միայն մի ընկերութեան օգտին, շատերը «Մշակի» բարեկամներից եկան այն անհեթեթ եզրակացութեան թէ երբ «Մշակը» այդչափ խրախուսում է «Արարատեան ընկերութիւնը» և անուշադիր թողնում միւսներին, ինչպէս օրինակ «Կիլիկեան ընկերութիւնը», «Հայկական միաբանութիւնը» և այլն, այդ նորանից է առաջ գալիս որ կամ խմբագրի համար մի տեսակ կիրք է դառել «Արարատեան ընկերութեան» գործը կամ թէ նա ձգտում է փոքր փոխել տաճկահայերի աչքին, ցոյց տալով իր ամենակարող ոյժը առաջացող պարբերական տպագրութեան ասպարիզում... Մինչև որչափ պատտ դատողութիւններ են այդ ամենը, կարելի է տեսնել հետևեալ համարում։

Դր. Նիկողոսեան

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՆԱՄԱԿ ՄՈՍԿՎԱՅԻՑ

10 ապրիլի

Այս օրերս դուրս եկաւ «Критическое Обозрѣніе»*) հրատարակ օրագրի VII համարը, որի մէջ գրաւում է մեր ուշադրութիւնը մեր գիտնական հայրենակից պ. Էմինի յօդուածը ֆրանսիացի Էռնեստ Ռէնանի դէմ—„Нѣсколько словъ въ защиту непризнаваемой Эрнестомъ Ренаномъ подлинности новооткрытой Апологіи Аристида» (Մի քանի խօսք ի պաշտպանութիւն Արիստիդէսի նորագիւտ ջատագովութեան, որ Էռնէստ Ռէնանը կեղծ է համարում)—Երկրորդ դարում, երբ որ քրիստոնէութիւնը ճնշված և հալածված էր բարբարոս կռապաշտութեան նեղութիւնների տակ, դուրս եկան քրիստոնեաների միջից մի քանի անվեհեր անձինք և սկսան ուսումնական գրուածներով պաշտպանել քրիստոնէական ուսումը կռապաշտ իշխանների և կայսրների առաջ։ Քրիստոնէութեան այդպիսի ջատագովներից մէկն էր և Աթէնքի փիլիսոփայ Արիստիդէսը, որ մի հրաշալի պաշտպանողական ճառ գրեց և ներկայացրեց Ադրիանոս կայսեր։ Այդ խօսքութիւնը վկայում են իրանց գրուածներում Եւսեբիոս Կեսարացին և Երոնիմոսը (երկուսն էլ IV դարում)։ Բայց այդ ճառից յունական բնագիրը կորել էր։ 1878 թ. Վենետիկեան վարդապետները յաջողում է գտնել հայոց բնագիրը*), որ թարգմանուած է Արիստիդէսի յիշեալ ճառից—ուրեմն յունարէնից, և լեզուին նայելով անշուշտ մեր ոսկեդարու աշխատութիւն պէտք է լինի։ Դրանք իսկոյն թարգմանում են այդ ճառը լատիներէն և հայերէնի հետ միասին հրատարակելով նուիրում են Օրլէանի արքեպիսկոպոս ականաւոր Դիւպանլուին։

Անցեալ տարվայ վերջում Էռնէստ Ռէնանը տպագրելով իր «L'Eglise Chretienne» (Քրիստոնէական Եկեղեցին) գրվածը յառաջաբանութեան մէջ յիշում է և վենետիկեանների հրատարակած Արիստիդէսի ճառի մասին։ Նա այդ ճառը անուանում տափակ չարադրութիւն (une composition plate) և չէ հաւատում, որ երկրորդ դարում ապրող Արիստիդէսը կարողանար խօսել «Երրորդութեան», «Որդի Աստուծոյ» և «Մարիամ Աստուածածնի» վրա—այնպիսի գաղափարների մասին, որոնք՝ նրա կարծիքով՝ դեռ անյայտ էին այն դարում։ Նա միանգամայն հերքում է հայոց բնագիրը՝ նրան կեղծ անուանելով։ Պ. Էմինը իր յիշեալ յօդուածում առաջ է բերում նախ Եւսեբիոսի և Երոնիմոսի վկայութիւնները Արիստիդէսի ճառի խօսքութեան մասին, յետոյ ապացուցանում է, որ եթէ II-դարում Ցելսիոսը և Յուստինոսը կարող էին խօսել ու գրել «Հօր Աստուծոյ», «Որդի Աստուծոյ» և «Հոգւոյ» վրա—(պ. Ռէնանը որան հակառակ չէ) ինչու չէր կարող՝ մի և նոյնը խօսել և Արիստիդէսը։ Այնուհետև նկատում է, որ Արիստիդէսի ճառի մէջ չը կայ գործածված «Երրորդութիւն» բառը, այլ ուրեմն և զուր մէջ է բերում դրան պ. Ռէնանը՝ իբրև փաստ։—Անցեալ օրը «Голосъ» լրագրում կարդացինք որ փարիզում մի ֆրանսիացի գտել է Արիստիդէսի պաշտպանութեան ճառի յունական բնագիրը, որ բառ առ բառ նման է հայոց բնագրին։ Հապա, տեսնենք հիմա ինչ կասէ պ. Ռէնանը։

Մի քանի խօսք էլ Թիֆլիսի հնագիտական ժողովի մասին։—Անցեալ ամիս այստեղի հնագիտական ընկերութիւնը (Археологич. Общество) հրատարակեց մի տետրակ—„Протоколы трехъ засѣданій Тифлисскаго предварительн. комитета" որ տեղի են ունեցել անցեալ 1879 թ. հոկտեմ. և նոյեմբ. ամիսների մէջ՝ 1881 թ. Թիֆլիսում լինելու հնագիտական ժողովի վերաբերութեամբ (археологич. съѣздъ)։ Դա շատ ուրախալի երևոյթ է, և կովկասը իր անցեալ լեռներով և բազմատեսակ ազգաբնակութիւններով—Անդրկովկասը իր պատմական հնութիւններով շատ հետաքրքրական նիւթեր կարող են պատրաստել հնագիտութեան։

Յիշեալ տետրակից երևում է, որ այդ նախապատրաստական կոմիտէտի մէջ պ. Երիցեանը մի յօդուած է կարդացել «Հայաստանի հնագիտական յիշատակարանների մասին»։ Այստեղ արժանի է ուշադրութեան այն կէտը, որտեղ պ. Երիցեանը հաղորդում է, թէ 1878 թ. նա գտել է Երզնկայի մօտ՝ մի լերան վրա՝ Ս. Սարգիս մատուռի առաջ՝ հայոց Անահիտ դիցուհու անդրին՝ արոյրից (бронза) ձուլած $1^{1}/_{4}$ արշ. բարձրութեամբ և Արալէզի պատկեր։ Զարմանալի է, ինչու պարոնը մինչև այսօր ոչինչ չէր հրատարակում այդ երևելի գիւտի մասին, ինչու չէր ուղարկում այդ արձանների լուսանկարները մի պատկերազարդ օրագրի տպագրելու։ Մենք կարծում ենք, որ նոյն իսկ Մոսկվայում հրատարակվող պատկերազարդ «Փարոս Հայաստանի» խմբագրութիւնը ուրախութեամբ կը տպէր, եթէ ուղարկէին նրան յիշեալ պատկերները։ Ինչքն պ. Երիցեանը ես համոզված է, որ այդ հնագիտական գիւտը մեծ հետաքրքիր ունի ոչ միայն հայոց, այլ և օտարազգի ուսումնականների և հնագէտների համար, մանաւանդ որ նրա առելով մեծ վէճ էր բացվել մի քանի տարի առաջ ուսումնականների մէջ Արալէզի վերաբերութեամբ։—Վերջապէս՝ եթէ պատկերների տպագրութիւնը անհնար է՝ գոնէ պ. Երիցեանը բարեհաճէր մեր պարբերական թերթերի մէջ հրատարակել յիշեալ արձանների մանրամասն նկարագրութիւնը։ Այս տեղեկութիւնները մանաւանդ կարևոր են, որ վերոգրեալ յօդուածում պատուելի հեղինակը ամենևին չէ յիշում ինչից է արդեօք երևում, որ այդ արձանները անպատճառ Անահիտին և Արալէզինն է. գրված է արդեօք դրանց վրա, կա՞յ մի ուրիշ նշան—թէ նա միայն այսպէս ենթադրում է։ Շատ ցանկալի կը լինէր որով առաջ ճիշդ և մանրամասն տեղեկութիւն ունենալ հայոց պանթէոնի այդ երկու նշանաւոր ներկայացուցիչների մասին, որ կարող էր մեծ լոյս ձգել մեր անմիջակ և մթին դիցաբանութեան վրա։

Խ.

*) Այս նոր օրագիրը հրատարակվում է Մոսկվայի համալսարանի երկու պրոֆէսօրների խմբագրութեամբ։ Սորա արժանաւորութիւնը այն է, որ կարճ միջոցում տեղեկութիւն է տալիս բոլոր ուսումնական և գրականական չարադրութիւնների մասին, որոնք լոյս են տեսնում թէ Ռուսաստանում և թէ Արևմտ. Եւրոպայում։ Այդ տեղեկութեանց հետ միասին նա մանրամասն քննում է այդ գրուածները։ Օրագրին աշխատակցում են մեծ մասամբ պրոֆէսօրները։ Առաջարկում ենք մեր բանագէտների և ուսումնականների ուշադրութեանը։

*) Այս թարգմանութիւնը լոյս ընծայեց պ. Էմինը ռուսերէն լեզուով, Մոսկվայում 1879 թ.։

ՆԱՄԱԿ ՂՈՒԲԱՅԻՑ

Ապրիլի 15

«Մշակի» անցեալ համարներից մէկում տպված էր նամակ Ղուբայից «Ղուբեցի» ստորագրութեամբ տեղական դպրոցի հոգաբարձութեան գանձապահի վերաբերմամբ։ Որովհետև այն նամակը, գրուած լինելով կասկածի և կիրքի բաւականացնելու դիտմամբ, հեռի է ճշմարտութիւնից, ուստի ճշմարտութիւնը վերականգնելու համար հարկ համարեցայ մի-երկու խօսք ասել։ Ղուբայի հայոց դպրոցի բացման օրից (1871 թւից) մինչև այսօր նորան վերաբերեալ հանգամանքներին ծանօթ անձերից մինը ես եմ։ Նորա մայր գումարը միշտ պահել է անկորուստ և չանհետել է հարիւրին ոչ պակաս 10% գանձապահ Տէր-Սարգսեանցը. այս կարևոր է ստուգել հոգաբարձութեան ժապաւինեալ մատեաններից, որոնք կան և այժմ իսկ։ Ես գիտեմ հաստատ, որ պարոնի դեռ կենդանութեան ժամանակ դպրոցական գումարներից մի քանի հարիւրներ, գուցէ և հազար ուկին տուած են եղել տոկոսով այս կամ այն տէրանցուն, բայց այլ ես յետ չեն ստացուել, իսկ գանձապահը ցրել է կորուստը իր սեպհականութիւնից։ Ինչ որ վերաբերում է նրան թէ՝ մի հոգաբարձու ցանկացել է դպրոցի գումարներից փոխ առնուլ ապահով գրաւներով, այդ էլ անկեղծ չէ յիշեցուած է, որովհետև նախ դժուար թէ կարելի լինի այն հոգաբարձուին դպրոցական ամենաչնչին գումար անգամ հաւատալ, մանաւանդ որ գրաւելու ապառ տուն էլ չունի, յայտնի է և երկրորդ՝ գործով ցանկացել են միայն պ. գանձապահի սրտին դիպչել, վիրաւորել... և ուրիշ ոչինչ. և այդ շատ բնական է. հասարակութեան համար ցաւալի, հոգաբարձի աշխատանքը վարձը, օգուտը միշտ վիրաւորանք է լինում։ Իմ խօսքերը պ. գանձապահին պաշտպանելու համար թէկուզ փաստերի կարօտ չեն, բայց ես փաստեր էլ կը բերեմ այստեղ. ա. դպրոցի եկից և ծախս մատեանները մնում են, բ. դպրոցի գումարից 1500 ր. արդէն դրված է Պետերբուրգի արքունական բանկը տոկոսով շահեցնելու դպրոցի անունով, և մնացեալ գումարը շուտով կը դրվի նոյն բանկը, և գ. Շամախու վիճակային կոնսիստորիան բոլորովին համաձայն է գումարը բանկ ուղարկելուն։

Պ. Ղուբեցին կամ նրա նմանները կարող են ինձ ասել թէ՝ բանկի տոկոսով դպրոցը չի կառավարուիլ, և այս իրաւացի է, բայց դորա դէմ կա-

Fonds A.R.A.M

Fonds A.R.A.M

Նամակ 25

— Յունուարի 28-ին Ս. Գէորգի եկեղեցին մեր գիւղում տօնում էր իւր հաստատման 38-րդ տարեդարձը։ Ես էլ, որպէս ծխական քահանայ, հրաւիրուած էի պատարագին։ Ինչպէս միշտ, այդ օրը ես էլ ինձ համար մի տօն էի համարում։ Ես սիրում եմ գիւղական կեանքը, սիրում եմ գիւղացուն, նրա անկեղծ, պարզ սրտի համար։ Ես ուրախ եմ, որ ինձ ընծայուած է ապրել գիւղում, ուր ամէն բան այնքան հանգիստ է, ուր չկայ քաղաքի աղմուկը, ուր չկայ ամբարտաւանութիւն, ուր չկայ ստութիւն, ուր չկայ նենգութիւն, ուր չկայ նախանձ, ատելութիւն, ուր չկայ ամէն այն, ինչ որ այնքան առատ է քաղաքում։ Ես սիրում եմ գիւղացուն, որովհետև նա ինձ համար ներկայացնում է մի մեծ, անսպառ գանձարան, որի մէջ ես կարող եմ գտնել ամէն տեսակ նիւթ իմ գրական աշխատութիւնների համար։ Ես սիրում եմ գիւղացուն, որովհետև նա ինձ համար ներկայացնում է մի անսպառ աղբիւր

Fonds A.R.A.M

Խմբագիր—Հրատարակիչ ՎԱՀԱՆ ՏԵՐ-ՀՈՎՀԱՆՆԻՍԵԱՆ

«ՄՇԱԿ» ՀԱՅԵՐԵՆ ԼՐԱԳՐԻ

ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏԻՊ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՆԴԷՍ ՕՐԱԹԵՐԹԻ ՄՇԱԿՈՅԹԻ

Ա. ՊՈՍԹԱՆՃԵԱՆ, 11/23 մայիս։ Ներածական

Ես ալ կը կարծեմ, որ ամենէն լաւ ձեւը, զոր կարելի է տալ այս տեսակ գրուածքներուն, այն է, որ հեղինակը իր անձը ամբողջովին մէկդի դնելով, ինքզինքը դնէ ընթերցողին տեղը եւ ինչ որ ինքն ալ ուզէր իմանալ, հարցնէ ուրիշներէ, որոնք աւելի գիտեն։ Ասիկա ամենէն աւելի կը համապատասխանէ ինքնուսման գիրքերուն։ Ուրիշ ձեւ մը, որ ես ալ կը գործածեմ, այն է, որ ինքզինքս դնեմ ընթերցողին տեղը եւ ինչ որ ինքն ալ ուզէր իմանալ, հարցնէ ուրիշներէ, որոնք աւելի գիտեն։ Ասիկա ամենէն աւելի կը համապատասխանէ ինքնուսման գիրքերուն։ Ուրիշ ձեւ մը, որ ես ալ կը գործածեմ, այն է, որ ինքզինքս դնեմ ընթերցողին տեղը եւ ինչ որ ինքն ալ ուզէր իմանալ, հարցնէ ուրիշներէ, որոնք աւելի գիտեն։ Ասիկա ամենէն աւելի կը համապատասխանէ ինքնուսման գիրքերուն։ Ուրիշ ձեւ մը, որ ես ալ կը գործածեմ, այն է, որ ինքզինքս դնեմ ընթերցողին տեղը եւ ինչ որ ինքն ալ ուզէր իմանալ, հարցնէ ուրիշներէ, որոնք աւելի գիտեն։ Ասիկա ամենէն աւելի կը համապատասխանէ ինքնուսման գիրքերուն։ Ուրիշ ձեւ մը, որ ես ալ կը գործածեմ, այն է, որ ինքզինքս դնեմ ընթերցողին տեղը եւ ինչ որ ինքն ալ ուզէր իմանալ, հարցնէ ուրիշներէ, որոնք աւելի գիտեն։ Ասիկա ամենէն աւելի կը համապատասխանէ ինքնուսման գիրքերուն։ Ուրիշ ձեւ մը, որ ես ալ կը գործածեմ, այն է, որ ինքզինքս դնեմ ընթերցողին տեղը եւ ինչ որ ինքն ալ ուզէր իմանալ, հարցնէ ուրիշներէ, որոնք աւելի գիտեն։ Ասիկա ամենէն աւելի կը համապատասխանէ ինքնուսման գիրքերուն։ Ուրիշ ձեւ մը, որ ես ալ կը գործածեմ, այն է, որ ինքզինքս դնեմ ընթերցողին տեղը եւ ինչ որ ինքն ալ ուզէր իմանալ, հարցնէ ուրիշներէ, որոնք աւելի գիտեն։ Ասիկա ամենէն աւելի կը համապատասխանէ ինքնուսման գիրքերուն։ Ուրիշ ձեւ մը, որ ես ալ կը գործածեմ, այն է, որ ինքզինքս դնեմ ընթերցողին տեղը եւ ինչ որ ինքն ալ ուզէր իմանալ, հարցնէ ուրիշներէ, որոնք աւելի գիտեն։ Ասիկա ամենէն աւելի կը համապատասխանէ ինքնուսման գիրքերուն։ Ուրիշ ձեւ մը, որ ես ալ կը գործածեմ, այն է, որ ինքզինքս դնեմ ընթերցողին տեղը եւ ինչ որ ինքն ալ ուզէր իմանալ, հարցնէ ուրիշներէ, որոնք աւելի գիտեն։ Ասիկա ամենէն աւելի կը համապատասխանէ ինքնուսման գիրքերուն։

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՒՒՆՆԵՐ

Թիֆլիսի ընկերութեան հայերէն դրքերի հրատարակութեան վարչութիւնը պատիւ ունի յայտնել, որ արդէն պատրաստ են մատենի տակից և ծախվում են Թիֆլիսի բոլոր գրավաճառների մօտ ընկերութեան ապագրութիւնները:

№ 4 ԲԻՔԼԲ-ՍՏՕՈՒՆ. ԹՈՎՄԱՍ ԵՂԲՕՐ ՏՆԱՆԸ, նախ. երեխաների համար գալմէր, թարգ. օր. Ս. Տէր-Մարկոսեանի: Պատկերագարդ և կազմած—60 կ.:

№ 5 ՄՈՐԵՒ ԵՒ ՆՈՐԱՆ ՋՆՋԵԼՈՒՆ ՀՆԱՐՆԵՐԸ. աշխ. Տէր-Բարսեղեանցի: Գինն է 10 կոպէկ:

Առաքաբաշաքացիք կարող են դիմել հետեւեալ հասցէով: Въ Тифлисъ, Тифлисск Общество изданія армянскихъ книгъ.

Իր յատկութիւններով մարմնի մասերի, մանաւանդ ոտքի մատների քրտինքից առաջ եկած փտումն ոչնչացնող յայտնի նիւթը,

ԳԱԼՄԱՆԻՆ

անունով, ծախվում է Եւրոպայի բոլոր մեծ քաղաքների դեղատներում և դրօգիստների մօտ: Գլխաւոր դէպօ նիւթի հետեւող Ֆարմացեի մագազինում Վ. ԿԱՐՊԻՆՍԿՈՒ դեղատան մէջն է գտնվում, Վարշավայում, էլէկտօրալնի փողոց, № 35: Գալմանինի մեծ արկղիկը արժէ Վարշավայում 50 կօպ., աւելի փոքրը 30 կ.: Պէտք է զգուշանալ խարդախութիւններից:

7—25 (1) Վ. ԿԱՐՊԻՆՍԿԻ

ՄԻ ՀՈՒՆ *սեաների տեսակից, սև գոյնի, սպիտակ բիծով կուրծքի վրա, որձ, «Տիւգօր» անունով, կորաւ Ալէքսանդրեան այգուց, ապրիլի 28-ի գիշերը: Գտնողին խնդրում են հասցնել Օրբալովի տան, կօնդիտէր Աելբէի մագազինից վերև գտնված Պօլտարացկու բնակարանը, Ստեփան Ովսեփեանին օրինաւոր վարձատրութեամբ:*

3—3

УПРАВЛЕНІЕ

Поти Тифлисскаго участка Закавказской желѣзной дороги доводитъ до всеобщаго свѣдѣнія, что съ 10-го сего мая возстановляется движеніе пассажирскихъ поѣздовъ между станціями Тифлисъ и Мцхетъ, но съ пересадкою у станціи Авчалы. Росписаніе отхода поѣздовъ изъ Тифлиса—прежнее, за исключеніемъ поѣзда № 8, (пятичасоваго) который до увѣдомленія отправляемъ не будетъ.

1—1

ԲԺՇԿԱՆՈՑ

ՀԻՒԱՆԴՆԵՐԻ ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹԻՒՆԸ ԱՌԱՒՕՏԱՆ 9—13 ՄԻՆՉՍԻ 1 ԺԱՄԸ:

Երկուշաբթի. Դավրօնակի կառնից Հիւանդ. Դօրայեվից ներքին հ., Թօխնեանց կառնից և երեխաների հ., Քուչարեանց խիւրուգիական և աչքերի հ., Շաւմրօսակի վիներական և կաշու հ., Բաբայեան ջղային և հոգեկան հ.:

Երեքշաբթի. Մինակեվից խիւրուգիական հ., Վ. զօրօվ վիներական և բոզազի հ., Թէյխ աչքի հ., Բախուտով մանկաբարձական, կառնից և երեխաների հ., Կրաւնօզլեազով, Լիսիցով և Վեմիշեվ ներքին հ.:

Չորեքշաբթի. Լիսիցով և Բուդկօվակի ներքին հ., Շաէյմրօսակի վիներական և կաշու հ., Առաուշտօրօվ կառնից հիւանդութիւնների:

Հինգշաբթի. Վ. զօրօվ վիներական և բոզազի հ., Թօխնեանց կառնից և երեխաների հ., Լիսիցով և Վեմիշեվ ներքին հ., Քուչարեանց սիփիլիսի և մեռական օրգանների հ.:

Ուրբաթ. Դավրօնակի կառնից հ., Վ. զօրօվ վիներական և բոզազի հ., Թէյխ աչքի հ., Բախուտով մանկաբարձական, կառնից և երեխաների հ., Կրաւնօզլեազով, Լիսիցով և Վեմիշեվ ներքին հ.:

Շաբաթ. Լիսիցով և Վեմիշեվ ներքին հ., Բաբայեան ջղային և հոգեկան հ.:

Բացի այդ բժիշկ Վ. զօրօվ բժշկանոցի մէջ ընդունում է անվարձ ապքաո հիւանդներին ամենայն օր երեկոյեան 4—6 ժամը:

Բժիշկ Բաբաեվ չորեքշաբթի օրերը առաւօտեան 9-ից մինչև 11 ժամը ընդունում է իր տանը բժշկանոցի հիւանդներին էլէկտրիական բժշկութեան և ներքին հ. համար: Բնակարանը գտնվում է Սերգիևսկայա փողոցի վրա, Բայանդուրովի տանը:

Առաւօտօրօյ Օրբելեան ապքաո հիւանդներին բժշկանոցի տանջակով օրընդունում է ամենայն օր, ամենայն ժամանակ:

Բացի կիրակի օրերից ամենայն օր առաւօտեան 9—11 ժամը բժշկանոցում լինում է մանկաբարձ կին հիւանդ կանանց ընդունելու համար:

Բժշկանոցի դիրեկտօր Լիսիցով:

«ՆՈՅԻ ԿԱՍՈՒՄՕՎԻ ԵՒ ԸՆԿ.»

Առևտրական տունը սրանով յայտնում է, որ գնումներին մինչև նոր փոփոխութիւնը վճարում է:

1) Հաստատակ և պայմանաւոր ընթացող հաշիւներին 4½%
մինչև պահանջելը 4½%
2) Ժամանակաւոր մուտքերին. 6 ամսով 6%
9 ամսով 6½%
1 տարով 7½%
1½ տարով 8%
2 տարով և աւելի 8½%
3) Մասնաւոր դնումներին առաջին կարգի պայ. ունեցողներին 9%
Գումարներ տալու ժամանակ վերջում է,
Մի ամսվայ ընթացքում 10%
« շաբաթվայ 9%

Առեւտրական տան ԳՐԱՍԵՆԿԱԿԸ գտնվում է Թումանովների տանը, Ալէքսանդրեան այգու դիմացը և բաց է մուտքեր ընդունելու և վերցրած պարտքերը հանդիպելու համար ՀԱՍԱՐԱԿ օրերը առաւօտեան 8—2 ժամը, իսկ ՏՕՆԵՐԻՆ առաւօտեան 8—10 ժամը:

1—3 (2)

ԵԳՕՐ ԿԱՍՈՒՄՕՎԻ ԵՒ ԸՆԿ.
ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՏԱՆ

ԳԼԽԱՒՈՐ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿԸ

Յայտնում է հասարակութեանը, որ ցանկացողները կարող են առնել 1 և 2 ներքին 5% փոխառութեան տոմսակները յետադարձելիօք վճարելով մի տարվայ ընթացքում և աւելի երկար ժամանակամիջոցում, նոր և շատ շահաւէտ պայմաններով, որոնց մասին տեղեկանալ կարելի է նոյն իսկ կանաւարայի մէջ, որ նոյնպէս առնում է այդ տեսակ տոմսակներ: Գրասենեակը գտնվում է Ալէքսանդրեան այգու հանդէպ, Թումանովի տանը:

9—10

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ՄՈՎՍԷՍԵԱՆ
ԲԷՀՐՈՒԹԵԱՆՑ

Որ հայոց փողոցում տուններ է ծախում, խնդրում է այն անձը, որ նրան երեք նամակ է ուղարկել քարտային փոստայով, յայտնել իրան թէ ինչ հասցէով պէտք է ուղարկել պատասխանը, որովհետև նամակները տարաբախտաբար չեն և նրանց վրա նշանակված չէ հասցէն:

Յովհաննէս Մ. ԲԷՀՐՈՒԹԵԱՆ

Մինչև վեց խիւրուգիական հ., Կրաւնօզլեազով և Լիսիցով ներքին հ., Բախուտով մանկաբարձական, կառնից և երեխաների հ., Շաէյմրօսակի և Առաուշտօրօվ վիներական և կաշու հ., Բաբայեանց ջղային և հոգեկան հ., Շաբաթ Լիսիցով և Վեմիշեվ ներքին հ., Բաբօվ կուրծքի հ., Կանկօվակի վիներական և կաշու հ.:

Բացի այդ բժիշկ Վ. զօրօվ բժշկանոցի մէջ ընդունում է անվարձ ապքաո հիւանդներին ամենայն օր երեկոյեան 4—6 ժամը:

Բժիշկ Բաբաեվ չորեքշաբթի օրերը առաւօտեան 9-ից մինչև 11 ժամը ընդունում է իր տանը բժշկանոցի հիւանդներին էլէկտրիական բժշկութեան և ներքին հ. համար: Բնակարանը գտնվում է Սերգիևսկայա փողոցի վրա, Բայանդուրովի տանը:

Առաւօտօրօյ Օրբելեան ապքաո հիւանդներին բժշկանոցի տանջակով օրընդունում է ամենայն օր, ամենայն ժամանակ:

Բացի կիրակի օրերից ամենայն օր առաւօտեան 9—11 ժամը բժշկանոցում լինում է մանկաբարձ կին հիւանդ կանանց ընդունելու համար:

Բժշկանոցի դիրեկտօր Լիսիցով:

Թիֆլիսի հայոց ծխական ուսումնարանների տարեկան հարցաքննութիւնները կրօսկաւին մայիսի 15-ին և կը շարունակուին մինչև ամսի վերջը, հետեւեալ կարգով:

Մայիսի 15 և 16-ին Կաւկասու Թանգպետան օրիորդական ուսումնարանում.
« 17 — Կաւկասու Ս. Աստուածածնին եկեղեցու ուսումն.
« 19 և 20 Կամօպղիկ Ս. Գէորգ եկեղ. ուսումն.
« 22 — Հաւլաբարի Ս. Մինաս եկեղ. Նշմարեան ուսումն.
« 23 — Զուղուրէթի և Ս. Կարապետ եկեղ. ուսումն.
« 24 — Զօրաբաշի և Շամխորեցոց եկեղ. ուսումն.
« 27 և 28 Հաւլաբարի Մարխասեան օրիորդ. ուսումն.
« 30 և 31 Ձգրաշէնի ուսումնարաններում:

Թեմ. վեր. Գ. Բարխուդարեանց

1880

ԹՓԽԷՒԱ

ԿԻՐԱԿԻ, ՄԱՅԻՍԻ 18-ԻՆ ՀԱՅ ԹԱՏՐՕՆԱՒՈՐՆԵՐԻ ԽՈՒՄԲԸ ԱՌ ՆԵՐԿԱՑԱՑՆԷ

ԱՐՁՐՈՒՆՈՒ ԹԱՏՐՕՆՈՒՄ

ԱՌԱՋԻՆ ԱՆԳԱՄ

I

ԹԵԼԱԳԱՐԻ ՑԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆԸ

Հին. Վօղօլի, թարգ. Ց. Տէր-Գրիգորեանի

II

ՀԱՇԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ ԽՆԴԻՐՔՈՎ,

ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՆԳԱՄ

ՀԱՇՏԱՐԱՐ ԴԱՏԱՒՈՐԻ ՄՕՏ

Կոմեդիա 3 արար., ՓՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ Ց. Տէր-Գրիգորեանի

Անցքը պատահում է ԹԻՖԼԻՍՈՒՄ

III

ԶԱՒԵՇՏ

1) Պատկերներ ժողովրդական կեանքից, ԲԻՒՐՆ Բ. ՆԱԻԱՍԱՐԴԵՍՆԻ կը պատմէ ար. Ց. Տէր-Գրիգորեան

2) Տ. Փաշայեան-Տէր-Դրիգորեան կերգէ թամաներ, ի միջի այլոց «ԳԻՇԵՐԸ ԳՐԻՆԱԴԱՑՈՒՄ» երաժշտութիւն Շիլինգի:

Տեղերի գինը ՍՈՎՈՐԱԿԱՆ է:

Տոմսակները *թէ* ՆԵՐԿԱՑՄԱՆ *օրը և թէ* ՎՃԱՐՕՎ կարելի է առնել ԱՐՁՐՈՒՆՈՒ *թատրոնի կասայում, ամենացն օր առաւօտեան* 10—2 *և երեկոյեան* 6—8 *ժամը:*

2—5

ՆԻՈՒ-ԷՕՐՔԻ ՁԻՆԳԵՐ

Ամենամեծ կարելու մեքենայի ընկերութեան աշխարհային համբաւն բաւական ըլլալով յանձնել իրեն ձեռագործութիւնները կազմուածքին պարզութեամբը, հաստատութեամբը և այլ եւ այլ աշխատութիւններն կատարելով, տնական և արուեստաւորներու պիտոյից համար, կը համառօտէ գմեզ համբելու մէկիկ մէկիկ իրենց գերազանցութիւնն ուրիշ հնարուած նման առարկայից վրա:

Վերոյիշեալ Նիու Էօրքի Օֆինկեր ընկերութիւնը այս ապրիլի ակզբներն բացաւ ուրիշ գլխաւոր քաղաքներու պէս, հոս ևս Թիֆլիս շուտմարան մը այլ և այլ կարելու մեքենաներով, Ամսամանակի վարժուն, Օրգանների տուներն, Երեւանի հրատարակի մօտ անմիջապէս և կը խնդրուի խոհեմ տղայց և պարոնայց ուզող տանալ այսպիսի մեքենայ դիմել հոն միայն և կը խնդրուի միանգամայն չը խառնակել այս բնիկ նորքաց շուտմարանն ուրիշ վաճառականներու հետ, որոնք միայն Օֆինգերի տուտ անուամբ նշանակներով և պատկերներով կը խաբեն մեր պաշտպանուտներն և գժբաղդաբար իրենց մեքենաներով կը տարակուսացունեն սեպհական մերոնց բուռն թեան անուն:

Ուրիշ քաղաքներու բնակիչք ալ կրնան դիմել մեզ նամակով թէ մեր ընթացիկ գիներուն ցուցակն ուղելու համար, որ կը խրկենք ձրի և թէ որ և է տեղեկութիւն հարցունելու համար, որոնց կը պատասխանենք նմանապէս մի և նոյն լեզուով և կարելի արագութեամբ, մեր երեսպիրն է:

Г. Нейдлингеръ. Тифлисъ.
Գ. Նայտլինգեր

Գլխաւոր հոգաբարձու ամբողջ Ռուսաստանի և միջին Եւրոպայի Խանութի մէջ կարելի է ուղղել խանգարված մեքենաները:

3—3 (2)

Дозволено Цензурою 13 Мая 1880 г. Тифлисъ. Տպարան Ա. Ա. Միխելսոնի Типографія А. А. Михельсона

Fonds A.R.A.M

№ 80 Մայիսի 15 (27) 1880 Մայիսի 15 (27) № 80

ԻՆՆԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ

ՄՇԱԿ

Տարեկան գինը 10 րուբլի, կէս տարվանը 6 րուբլի: Առանձին համարները 5 կոպէկով:

Թիֆլիսում գրվում են միմիայն խմբագրատան մէջ:

Օտարաքաղաքացիք դիմում են ուղղակի Тифлисъ. Редакція „Мшакъ"

Խմբագրատունը բաց է առաւօտեան 10—2 ժամ (Բացի կիրակի և տօն օրերից)

Յայտարարութիւն ընդունվում է ամեն լեզուով:

Յայտարարութիւնների համար վճարում են իւրաքանչիւր բառին 2 կոպէկ:

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պօլսի ընկերութիւնների մասին.—Ներքին տեսութիւն. Նամակ Ալէքսանդրապօլից. Նամակ Վաղարշապատից. Նամակ Երեւանից. Նամակ խմբագրին. Նամակ խմբագրին. Ներքին լուրեր.—Արտաքին տեսութիւն. Ֆրանսիա. Անգլիական գեսպան Գօշէն. Նամակ Թիւրքիայից.—«Մշակի» հեռագիրներ.—Յայտարարութիւններ.

Կ. ՊՕԼՍԻ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ

II

Երբ «Մշակի» խմբագիրը հրաւէր առացաւ Կ. Պօլսի ընկերութիւններից՝ ձեռք մեկնել նոցա գործին Ռուսաստանի մէջ լոյս սփռելու համար, նախ քան մի տպագրական խօսք ասելը, խմբագրութիւնը դիմեց մասնաւոր յարաբերութիւններին, որոնցով կարող էր ճիշդ հասկացողութիւն կազմել և կատարեալ ծանօթութիւն ունենալ այդ ընկերութիւններից իւրաքանչիւրի, ինչպէս և նոցա մէջ մասնակցողների և առնորինողների հետ: Ծանօթանալով նոցա հետ, որչափ հնար էր, խմբագրութիւնը հասաւ այն եզրակացութեան թէ թէպէտ իւրաքանչիւրը նոցանից գտնվում է այնպիսի մի հեղինակաւոր մարդու ուղղակի կամ անուղղակի հովանաւորութեան ներքոյ, ինչպէս ամբողջ հայ ազգից յարգված Ներսէս պատրիարքն է, սակայն ոչ մինը ընկերութիւններից չէ գտնվում այն ճանապարհի վրա, որի վրա կանգնած են եղել հելլենացոց, սլաւեանների և հրէից մէջ հաստատված ազգային և կրօնական ընկերութիւնները: Դրա պատճառներից մինը այն էր, որ իւրաքանչիւր ընկերութիւններից, գտնվելով այնպիսի կամայականութեան աշխարհում, ինչպէս Թիւրքիան է, չունէ ոչինչ ընդհանուր համերաշխութեան կերպարանք, հանդիսաւոր գիրք, հաստատ բնաւորութիւն և յարատև պաշտօնական սանկցիա, ինչպէս ունէ այդ մասամբ Կ. Պօլսի հայոց ազգային ժողովը: Ինչպէս որ որչափ էլ պարծենայ և խոստանայ այսօր ո՞րը ուզում է այդ ընկերութիւններից, դարձեալ դժուար է վստահութեամբ ասել թէ վաղը որ և իցէ մի վէզիրի քէֆը ուզած րոպէն, եթէ չը լինի Ներսէս պատրիարքի նման մէկի ձեռքը, չի դադարեցնի իր գործունէութիւնը հէնց առաջին համարված ընկերութիւնը:

Այդ է պատճառը, որ երբ «Մշակի» խմբագրութիւնը որոշեց պրօպօգանդա անել ռուսահայերի մէջ «Արարատեան ընկերութեան» համար, նա գտեց թէ՝ որովհետև «Արարատեան ընկերութեան» մէջ անօրինողները բաղկանում են աւելի թարմ և եռանդոտ անձինքներից, վասնորոյ եթէ սկսել ուժգին կերպով նպաստել այդ ընկերութեանը ռուսահայերի օգնութեամբ, գուցէ կարելի կը լինի այնչափ նիւթական և բարոյական կարողութիւն տալ նորան, որ մնացած, աւելի տարտամ գործող ընկերութիւնները, ստիպված կը լինեն մի օր միանալ նորա հետ և տալ իրանց միութեան այն անխախտ գիրքը և հաստատուն ու յարատև բնաւորութիւնը, որ պէտք է ունենայ ազգային համակրութեան կարօտ մի ընկերութիւն: Խմբագրութիւնը նաև կարծում էր, որ այդպիսի միացած ընկերութիւնը կարելի կը լինէր դնել հէնց ուղղակի հայոց դատին երաշխաւոր մեծ պետութիւնների հովանաւորութեան ներքոյ, որով օսմանեան տէրութիւնը չը կարողանար մի օր տիրապետել ընկերութեան դրամարկղը զանազան դէպքերից օգուտ քաղելով:

Մինչդեռ մինչև այդ տենչալի միութեան կայանալը, ռուսահայերը հէնց իրանք սկսեցին այս տեղ այն տեղ քչփչել թէ Կ. Պօլսի ընկերութիւնների վրա չեն կարող մեծ վստահութիւն կապել, երբ նոքա չեն հիմնված մի ամուր քարի վրա և այլն: Նկատելով ժողովրդի այդ տրամադրութիւնը «Մշակի» խմբագրութիւնը անմիջապէս սկսեց մասնաւոր յարաբերութիւններ մտնել բոլոր ընկերութիւնների հետ և համոզել նոցա, որ եթէ կարելի է, շուտով միանան և մի բարձր ու հաստատ ֆիրմայի տակ դնեն իրանց ընդհանուր գործունէութիւնը, որով կարող կը լինեն շատ աւելի շահվել ռուսահայերի համակրութեամբ և նպաստով, քան թէ մինչև հիմա: Այդ տեսակ առաջարկութեան Կ. Պօլսի ընկերութիւնները շուտով յայտարարեցին, նմանապէս մասնաւոր կերպով. թէ նոքա հաւանում են «Մշակի» տուած խորհուրդը, վասնորոյ շուտով կիրագործեն նորա միտքը:

Հէնց այդ միջոցին էր որ մէկ էլ տեսանք որ մի ընկերութիւն հրապարակ եկաւ «Հայկական միաբանութիւն» վերնագրով: Ուրախանալով կարծեցինք թէ դա հէնց այն միութիւնն է, որի վրա խօսք կար, բայց, աւա՛ղ, երևաց որ դա մի ուրիշ նոր ընկերութիւն է, որը ոչինչ կապ չունէ ընդհանուր միութեան հետ, թէպէտ կրում է նորա կեղծ վերնագիրը: Վասնորոյ հասկանալի է, որ «Մշակի» խմբագրութիւնը չը համակրեց այդպիսի մի անուանական միաբանութեան, այլ դասելով նորան և մնացած ընկերութիւնների շարքում, «Մշակը» խրատացի կերպով անուանեց նորան միայն կապկութեան արդիւնք և միւս ընկերութիւնների պատճէն: Մինչ այս մինչ այն, վրա հասաւ Հայաստանի սովը և ընկերութիւնների միանալու հարցը մնաց առ ժամանակ մոռացութեան մէջ:

Այս հանգամանքների մէջ դուրս եկան նորերումս մի քանիսները, որոնք ներշնչվելով երևի մի խենթ հոսափ գաղտողութիւններից, սկսեցին յարձակվել «Մշակի» վրա և նքել նորան ամեն տեսակ անպատշաճ խօսքերով թէ ինչու այդ լրագիրը չը համակրեց վերյիշեալ «Հայկական միաբանութեան», որը պիտի լինի այս, պիտի լինի այն և երկնքից աստղեր վէր բերելով միանգամից պիտի վառէ բոլոր հայոց երկնքը լուսաւորութեան լուսով…

Այո՛, յիրաւի, ուրիշ բան կը լինէր եթէ «Հայկական միաբանութիւն» ասելով հասկացվէր այնպիսի մի հիմնարկութիւն, որը կարողանար իսկապէս ներկայացնել բոլոր ընկերութիւնների միաբանութիւնը, որը ունենար ուրիշ, աւելի հաստատ հիմունք, քան թէ իւրաքանչիւրը մնացած ընկերութիւններից, ունենար այնպիսի մի գիրք և կազմակերպութիւն, որը զանազանվէր միւս ընկերութիւնների խախուտ և փխրուն գիրքից, որի մնում համապատասխանէր այնպիսի մի գործունէութիւն, որի մէջ ամփոփված լինէր ընդհանուր ազգային միութեան ու միաբանութեան գաղափարը, այլ ոչ թէ նա զանազանվէր մնացած ընկերութիւններից լոկ մի փարթամ վերնագրով, լոկ մի դատարկ ու փքած անունով: Եթէ փարթամ վերնագրով բան առաջանար, շատ հեշտ կը լինէր մեծ բաներ շինել, հիմնելով օրինակ ընկերութիւններ այսպիսի անուններով՝ «Հայկական դրօշակ», «Հայկական յաղթութիւն», «Հայկական ազատութիւն», և այլն, դնելով այդ բոլորն էլ Ներսէս պատրիարքի հովանաւորութեան ներքոյ: Մինչդեռ դատարկ բառերով ոչինչ չի դուրս գայ, վասն որոյ և «Մշակը» չը յափշտակվեց «Հայկական միաբանութիւն» ասված ընկերութեան ճոխ վերնագրով, որի համար թեթևամիտ ինքնահաւանները չը ուշացան մեղադրել նորան անհասկացողութեան մէջ… Թող ասեն ուրիշները թէ ո՞վ է այս հարցի մէջ աւելի թոյլամիտը և աւելի չը հասկացողը:

Գր. Նիկողոսեան

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՆԱՄԱԿ ԱԼԷՔՍԱՆԴՐԱՊՕԼԻՑ

23 փետրվարի

«Մշակ»-ի ընթերցողները վաղուց է որ չունեն ընդարձակ տեղեկութիւն Ալէքսանդրապօլից: Բայց եթէ թղթակիցը, կամենալով վերջ դնել մի երկարատև լռութեան, դարձեալ վեր առնի գրիչը ձեռքը, եթէ նա ձգէ մի շրջանկատ հայեացք իր չորս կողմը,—նկարագրութեան ի՞նչ մանր ինչ անցք, կամ ինչ հետաքրքիր թարմ լուրեր նա կարող է հաղորդել ընթերցողներին: Մի չը տեսնված թանգութիւն, վաճառականութեան, արհեստների, առհասարակ ամենայն գործունէութեանց անկումն, աղքատութիւն, չքաւորութիւն, մուրացկանութիւն,—ահա այն անմխիթար …

Fonds A.R.A.M.

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ ՎԱՐԴԱՊԵՏԻ

Ա

Ամէն անգամ որ ես կը կարդամ Ղազարոս Փարպեցիի պատմութիւնը Վարդանայ պատերազմին, ինձ կը թուի թէ ես ալ ներկայ եղած եմ այդ պատերազմին, ես ալ տեսած եմ այդ ամէն դէպքերը, ես ալ մասնակցած եմ այդ ամէն կռիւներուն, ես ալ ականատես եղած եմ այդ ամէն սարսափելի տեսարանին, որոնց մասին կը պատմէ Ղազարոս։ Ես ալ ինծի համար ունիմ Վարդանի, Վասակի, Մամիկոնեանց, Արծրունեաց, Գնունեաց, Ամատունեաց, Կամսարականաց, Արծրուեաց, Սիւնեաց

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՏԵՍՈՒԹՅՈՒՆ

Ամերիկայի Միացյալ Նահանգներ. Նոր Յորքի «Courrier des Etats-Unis» թերթը հրատարակում է հետևյալ հետաքրքրական տեղեկությունները Ամերիկայի հայերի մասին։

Ամերիկայում հայերի թիվը հասնում է 1500-ի։ Նրանց մեծ մասը բնակվում է Նոր Յորքում, Ֆիլադելֆիայում, Բոստոնում, Չիկագոյում, Սան Ֆրանցիսկոյում, Ֆրեզնոյում, Ուորսեսթերում, Ուորսեսթերի մոտ գտնվող Ուիլմարթ գյուղում, Ուորսեսթերից 40 մղոն հեռու Ուեստբորո քաղաքում, Ուորսեսթերից 60 մղոն հեռու Ուորեն քաղաքում, Ուորսեսթերից 80 մղոն հեռու Սփրինգֆիլդ քաղաքում, Ուորսեսթերից 100 մղոն հեռու Նյու Բեդֆորդ քաղաքում, Ուորսեսթերից 150 մղոն հեռու Նյու Հեյվեն քաղաքում, Ուորսեսթերից 200 մղոն հեռու Հարթֆորդ քաղաքում, Ուորսեսթերից 250 մղոն հեռու Նյու Յորք քաղաքում, Ուորսեսթերից 300 մղոն հեռու Ֆիլադելֆիա քաղաքում, Ուորսեսթերից 400 մղոն հեռու Չիկագո քաղաքում, Ուորսեսթերից 3000 մղոն հեռու Սան Ֆրանցիսկո քաղաքում և Ուորսեսթերից 3200 մղոն հեռու Ֆրեզնո քաղաքում։ Ուորսեսթերում հայերի թիվը հասնում է 500-ի։ Նրանք ունեն մի եկեղեցի, որի հոգևոր հովիվն է Տ. Գարեգին Տեր-Ստեփանյանը։ Ուորսեսթերում հայերը ունեն նաև մի ազգային միություն, որի անդամների թիվը հասնում է 200-ի։ Ուորսեսթերում հայերը ունեն նաև մի ազգային թերթ, որ կոչվում է «Լուսաբեր»։ Ուորսեսթերում հայերը ունեն նաև մի ազգային դպրոց, որի մեջ սովորում են 106 աշակերտներ։ Այդ դպրոցի վարիչն է Տ. Գարեգին Տեր-Ստեփանյանը։ Ուորսեսթերում հայերը ունեն նաև մի ազգային գրադարան, որի մեջ կա 1400 հատոր գրքեր։ Ուորսեսթերում հայերը ունեն նաև մի ազգային թատրոնական խումբ, որ ներկայացումներ է տալիս ամեն կիրակի։ Ուորսեսթերում հայերը ունեն նաև մի ազգային երգչախումբ, որ բաղկացած է 30 երգիչներից։ Ուորսեսթերում հայերը ունեն նաև մի ազգային նվագախումբ, որ բաղկացած է 15 նվագարաններից։ Ուորսեսթերում հայերը ունեն նաև մի ազգային ֆուտբոլի խումբ, որ կոչվում է «Վահան»։ Ուորսեսթերում հայերը ունեն նաև մի ազգային բեյսբոլի խումբ, որ կոչվում է «Արա»։ Ուորսեսթերում հայերը ունեն նաև մի ազգային ատլետիկական խումբ, որ կոչվում է «Արամ»։ Ուորսեսթերում հայերը ունեն նաև մի ազգային ֆեխտավարական խումբ, որ կոչվում է «Արտավազդ»։ Ուորսեսթերում հայերը ունեն նաև մի ազգային ռազմական խումբ, որ կոչվում է «Վարդան»։ Ուորսեսթերում հայերը ունեն նաև մի ազգային ռազմական խումբ, որ կոչվում է «Վարդան»։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԵՐ

Ֆրանսիայի «Petit Courrier des Dames» լրագրի վերջին համարում կարդում ենք հետևյալը։

Ֆրանսիայի հայերը ունեն մի ազգային թերթ, որ կոչվում է «Արարատ»։ Այդ թերթը հրատարակվում է Վենետիկում։ Ֆրանսիայի հայերը ունեն նաև մի ազգային դպրոց, որի մեջ սովորում են 25 աշակերտներ։ Ֆրանսիայի հայերը ունեն նաև մի ազգային գրադարան, որի մեջ կա 1000 հատոր գրքեր։ Ֆրանսիայի հայերը ունեն նաև մի ազգային թատրոնական խումբ, որ ներկայացումներ է տալիս ամեն կիրակի։ Ֆրանսիայի հայերը ունեն նաև մի ազգային երգչախումբ, որ բաղկացած է 30 երգիչներից։ Ֆրանսիայի հայերը ունեն նաև մի ազգային նվագախումբ, որ բաղկացած է 15 նվագարաններից։ Ֆրանսիայի հայերը ունեն նաև մի ազգային ֆուտբոլի խումբ, որ կոչվում է «Վահան»։ Ֆրանսիայի հայերը ունեն նաև մի ազգային բեյսբոլի խումբ, որ կոչվում է «Արա»։ Ֆրանսիայի հայերը ունեն նաև մի ազգային ատլետիկական խումբ, որ կոչվում է «Արամ»։ Ֆրանսիայի հայերը ունեն նաև մի ազգային ռազմական խումբ, որ կոչվում է «Վարդան»։ Ֆրանսիայի հայերը ունեն նաև մի ազգային ռազմական խումբ, որ կոչվում է «Վարդան»։

ՆԱՄԱԿ ԲԱՂԱՔԱՑԻՆ

Կարդում ենք «Ազդ»-ում։

Ինչպես հայտնի է, որ վերջին անգամ Ռուսաստանի կառավարությունը հրամայեց, որ Ռուսաստանի հայերը ունենան իրենց ազգային դրոշը։ Այդ դրոշը պետք է լինի կարմիր, կապույտ և դեղին գույներից։ Այդ դրոշը պետք է ունենա նաև մի ազգային զինանշան։ Այդ զինանշանը պետք է լինի մի առյուծ, որ կանգնած է մի ժայռի վրա։ Այդ առյուծը պետք է ունենա նաև մի սուր, որ պետք է լինի ոսկեգույն։ Այդ սուրը պետք է լինի մի խաչի ձևով։ Այդ խաչը պետք է լինի մի խաչի ձևով, որ ունենա չորս ծայրեր։ Այդ չորս ծայրերը պետք է լինեն չորս տարբեր գույներից։ Այդ չորս գույները պետք է լինեն կարմիր, կապույտ, դեղին և սպիտակ։ Այդ չորս գույները պետք է լինեն չորս տարբեր գույներից։ Այդ չորս գույները պետք է լինեն չորս տարբեր գույներից։ Այդ չորս գույները պետք է լինեն չորս տարբեր գույներից։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԵՐ

Ֆրանսիայի «Petit Courrier des Dames» լրագրի վերջին համարում կարդում ենք հետևյալը։

Ֆրանսիայի հայերը ունեն մի ազգային թերթ, որ կոչվում է «Արարատ»։ Այդ թերթը հրատարակվում է Վենետիկում։ Ֆրանսիայի հայերը ունեն նաև մի ազգային դպրոց, որի մեջ սովորում են 25 աշակերտներ։ Ֆրանսիայի հայերը ունեն նաև մի ազգային գրադարան, որի մեջ կա 1000 հատոր գրքեր։ Ֆրանսիայի հայերը ունեն նաև մի ազգային թատրոնական խումբ, որ ներկայացումներ է տալիս ամեն կիրակի։ Ֆրանսիայի հայերը ունեն նաև մի ազգային երգչախումբ, որ բաղկացած է 30 երգիչներից։ Ֆրանսիայի հայերը ունեն նաև մի ազգային նվագախումբ, որ բաղկացած է 15 նվագարաններից։ Ֆրանսիայի հայերը ունեն նաև մի ազգային ֆուտբոլի խումբ, որ կոչվում է «Վահան»։ Ֆրանսիայի հայերը ունեն նաև մի ազգային բեյսբոլի խումբ, որ կոչվում է «Արա»։ Ֆրանսիայի հայերը ունեն նաև մի ազգային ատլետիկական խումբ, որ կոչվում է «Արամ»։ Ֆրանսիայի հայերը ունեն նաև մի ազգային ռազմական խումբ, որ կոչվում է «Վարդան»։ Ֆրանսիայի հայերը ունեն նաև մի ազգային ռազմական խումբ, որ կոչվում է «Վարդան»։

ՆԱՄԱԿ ԲԱՂԱՔԱՑԻՆ

Կարդում ենք «Ազդ»-ում։

Ինչպես հայտնի է, որ վերջին անգամ Ռուսաստանի կառավարությունը հրամայեց, որ Ռուսաստանի հայերը ունենան իրենց ազգային դրոշը։ Այդ դրոշը պետք է լինի կարմիր, կապույտ և դեղին գույներից։ Այդ դրոշը պետք է ունենա նաև մի ազգային զինանշան։ Այդ զինանշանը պետք է լինի մի առյուծ, որ կանգնած է մի ժայռի վրա։ Այդ առյուծը պետք է ունենա նաև մի սուր, որ պետք է լինի ոսկեգույն։ Այդ սուրը պետք է լինի մի խաչի ձևով։ Այդ խաչը պետք է լինի մի խաչի ձևով, որ ունենա չորս ծայրեր։ Այդ չորս ծայրերը պետք է լինեն չորս տարբեր գույներից։ Այդ չորս գույները պետք է լինեն չորս տարբեր գույներից։ Այդ չորս գույները պետք է լինեն չորս տարբեր գույներից։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԵՐ

Ֆրանսիայի «Petit Courrier des Dames» լրագրի վերջին համարում կարդում ենք հետևյալը։

Ֆրանսիայի հայերը ունեն մի ազգային թերթ, որ կոչվում է «Արարատ»։ Այդ թերթը հրատարակվում է Վենետիկում։ Ֆրանսիայի հայերը ունեն նաև մի ազգային դպրոց, որի մեջ սովորում են 25 աշակերտներ։ Ֆրանսիայի հայերը ունեն նաև մի ազգային գրադարան, որի մեջ կա 1000 հատոր գրքեր։ Ֆրանսիայի հայերը ունեն նաև մի ազգային թատրոնական խումբ, որ ներկայացումներ է տալիս ամեն կիրակի։ Ֆրանսիայի հայերը ունեն նաև մի ազգային երգչախումբ, որ բաղկացած է 30 երգիչներից։ Ֆրանսիայի հայերը ունեն նաև մի ազգային նվագախումբ, որ բաղկացած է 15 նվագարաններից։ Ֆրանսիայի հայերը ունեն նաև մի ազգային ֆուտբոլի խումբ, որ կոչվում է «Վահան»։ Ֆրանսիայի հայերը ունեն նաև մի ազգային բեյսբոլի խումբ, որ կոչվում է «Արա»։ Ֆրանսիայի հայերը ունեն նաև մի ազգային ատլետիկական խումբ, որ կոչվում է «Արամ»։ Ֆրանսիայի հայերը ունեն նաև մի ազգային ռազմական խումբ, որ կոչվում է «Վարդան»։ Ֆրանսիայի հայերը ունեն նաև մի ազգային ռազմական խումբ, որ կոչվում է «Վարդան»։

ՆԱՄԱԿ ԲԱՂԱՔԱՑԻՆ

Կարդում ենք «Ազդ»-ում։

Ինչպես հայտնի է, որ վերջին անգամ Ռուսաստանի կառավարությունը հրամայեց, որ Ռուսաստանի հայերը ունենան իրենց ազգային դրոշը։ Այդ դրոշը պետք է լինի կարմիր, կապույտ և դեղին գույներից։ Այդ դրոշը պետք է ունենա նաև մի ազգային զինանշան։ Այդ զինանշանը պետք է լինի մի առյուծ, որ կանգնած է մի ժայռի վրա։ Այդ առյուծը պետք է ունենա նաև մի սուր, որ պետք է լինի ոսկեգույն։ Այդ սուրը պետք է լինի մի խաչի ձևով։ Այդ խաչը պետք է լինի մի խաչի ձևով, որ ունենա չորս ծայրեր։ Այդ չորս ծայրերը պետք է լինեն չորս տարբեր գույներից։ Այդ չորս գույները պետք է լինեն չորս տարբեր գույներից։ Այդ չորս գույները պետք է լինեն չորս տարբեր գույներից։

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՒՒՆՆԵՐ

Թիֆլիսի ընկերութեան հայերէն դրքերի հրատարակութեան Վարչութիւնը պատիւ ունի յայտնել, որ արդէն դուրս եկան մամուլի տակից և ծախվում են Թիֆլիսի բոլոր գրավաճառների մօտ ընկերութեան ապագրութիւնները:

№ 4 ԲԺՇԿԱՑՈՒՈՑ. ԹՈՎՄԱՍ ԵՂԲՕՐ ՏՆԱԿԸ, ոմն. երէխաների համար Գալմէր, թարգ. օր. Ս. Տէր-Մարիոսեանի: Գատկերազարդ և կազմած—60 կ.:

№ 5 ՄՈՐԵՒ ԵՒ ՆՈՐԱՆ ՋՆՋԵԼՈՒ ՀՆԱՐՆԵՐԸ. աշխ. Տէր-Բարսեղեանցի: Գինն է 10 կոպէկ:

Ծառաքաղաքացիք կարող են գիմել հետևեալ հասցէով Въ Тифлисъ, Тифлисское Общество изданія армянскихъ книгъ.

Թիֆլիսի առևտրական վարչութիւնը յայտնում է Թիֆլիսի պ. պ. առևտրականներին, որ 1) ապրիլի 24-ին նշանակված առևտրական վարչութեան պաշտօնական անձանց ընտրութիւնները ջը կայացան, որովհետև բաւականաչափ առևտրականներ ներկայ չէին և 2) որ նոյն պաշտօնական անձանց ընտրութիւնները ՆՈՐԻՑ ՆՇԱՆԱԿՎԱԾ ԵՆ ՄԱՅԻՍԻ 18-ին, առաւօտեան 11 ժամին:

1—3

ՄԻ ՀԱՒՆ սէտերի տեսակից, սև գոյնի, սպիտակ բիծով կուրծքի վրա, որձ, «Տիւգօր» անունով, կորաւ Ալէքսանդրեան այգուց, ապրիլի 28-ի գիշերը: Գտնողին խնդրում են հասցնել Օրբալովի տան, կնդիւոէր Կելբէրի մագազինից վերև գտնված Պօլտաւսկու բնակարանը, Ստեփան Յոհաննէսեանին օրինաւոր վարձատրութեան համար:

3—3

УПРАВЛЕНІЕ

Поти Тифлисскаго участка Закавказской желѣзной дороги доводитъ до всеобщаго свѣдѣнія, что съ 10-го сего мая возстановляется движеніе пассажирскихъ поѣздовъ между станціями Тифлисъ и Мцхетъ, но съ пересадкою у станціи Авчалы. Росписаніе отхода поѣздовъ изъ Тифлиса—прежнее, за исключеніемъ поѣзда № 8, (пятичасоваго) который до увѣдомленія отправляемъ не будетъ.

1—1

ԲԺՇԿԱՆՈՑ

ՀԻՒԱՆԴՆԵՐԻ ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹԻՒՆԸ ԱՌԱՒՈՏԱՆ 9-ԻՑ ՄԻՆՉԵՒ 1 ԺԱՄԸ:

Երկուշաբթի. Գավրօնսկի կանանց հիւանդ. Օրալևվիչ ներքին հ., Բօախնեանց կանանց և երէխաների հ., Քուչաբևանց խիրուրգիական և աչքերի հ., Շաևմրօսկի վիներական և կաշու հ., Բաբայեան ջղային և հոգեկան հ.:

Երեքշաբթի. Մինկևվիչ խիրուրգիական հ., Վ. զօրօվ վիներական և բողոքի հ., Էյխ աչքի հ., Բախուտով մանկաբարձական, կանանց և երէխաների հ., Պրաւնօգլեազով, Լիսիցով և Վերմիշևվ ներքին հ.:

Չորեքշաբթի. Լիսիցով և Բուդկօվսկի ներքին հ., Շաևմրօսկի վիներական և կաշու հ., Աստուածատուրօվ կանանց հիւանդութիւնների:

Հինգշաբթի. Վ. զօրօվ վիներական և բողոքի հ., Բօտնեանց կանանց և երէխաների հ., Քուչաբևանց խիրուրգիական և աչքերի հ., Շաևմրօսկի վիներական և կաշու հ., Բաբայեան ջղային և հոգեկան հ.:

Ուրբաթ. Գավրօնսկի կանանց հ., Մինկևվիչ խիրուրգիական հ., Պրաւնօգլեազով և Լիսիցով ներքին հ., Բախուտով մանկաբարձական, կանանց և երէխաների հ., Շաևմրօսկի վիներական և կաշու հ., Աստուածատուրօվ կանանց հիւանդութիւնների հ., Վերմիշևվ ներքին հ.:

Շաբաթ. Լիսիցով և Բուդկօվսկի ներքին հ., Շաևմրօսկի վիներական և կաշու հ., Աստուածատուրօվ կանանց հիւանդութիւնների հ., Բաբայեան ջղային և հոգեկան հ.:

Ընդունելութիւնը կատարւում է ամեն օր առաւօտեան 9—11 ժամը բժշկանոցում:

Ընդունելութեան գինը ՍՈՎՈՐԱԿԱՆ է:

ՑԵՂԻՔ ԿԱՍՈՒՄՈՎԻ ԵՒ ԸՆԿ. ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՏԱՆ

Առևտրական տները սրանով յայտնում է, որ դիւանների մէջ նոր փոփոխութիւններ վրձարում է:

1) Հաստատակ և պայմանաւոր ընթացող հաշիւներին 4½%
մինչև պահանջելը 4½%
2) Ժամանակաւոր մուտքերին. 6 ամսով 6%
9 ամսով 6½%
1 տարով 7½%
1½ տարով 8%
2 տարով և աւելի 8½%
3) Ամանաւոր դիւանների առաջին կարգի պայմաններին 9%
Դեպարներ տալու ժամանակ վերցնում է
Մի ամսվայ ընթացքում 10%
« շաբաթվայ 9%

ԱՒԵՏՐԱԿԱՆ տան ԳՐԱՍԵՆԵԱԿԸ գտնվում է էշ. ԹՈՒՄԱՆՕՎՆԵՐԻ տանը, Ակէքսանդրեան այգու դիմացը և բաց է մուտքեր ընդունելու և վերցրած պարտքերի հանդցնելու համար ՀԱՍԱՐԱԿ օրերը առաւօտեան 8—2 ժամը, իսկ ՏՕՆԵՐԻՆ առաւօտեան 8—10 ժամը:

1—3 (2)

ՑԵՂԻՔ ԿԱՍՈՒՄՈՎԻ ԵՒ ԸՆԿ. ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՏԱՆ

ԳԼԽԱՒՈՐ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿԸ

Յայտնում է հաստատակութեանը, որ ցանկացողները կարող են առնել 1 և 2 ներքին 5% փոխառութեան տոմսակները յետաձգութեամբ վճարելով մի տարվայ ընթացքում և աւելի երկար ժամանակամիջոցում, նոր և շատ շահաւէտ պայմաններով, որոնց մասին տեղեկանալ կարելի է նոյն իսկ կանտորայի մէջ, որ նոյնպէս առնում է այդ տեսակ տոմսակներ: Դրասենեակը գտնվում է Ակէքսանդրեան այգու հանդէպ, Թումանովի տանը:

10—10

ՅՕՎՀԱՆՆԷՍ ՄՈՎՍԷՍԵԱՆ ԲԺՇԿՈՒԹԵԱՆՑ

Որ հայդ փաղցում ամէնին է ծախում, խնդրում է այն անձը, որ նրան երէք նամակ է ուղարկել քաղաքային փոստայով, յարգել իրան թէ ինչ հասցէով պէտք է ուղարկել պատասխանը, որովհետև նամակները տարաբնված չէն և նրանց վրա նշանակված չէ հասցէն:

Յովհաննէս Մ. ԲԺՇԿՈՒԹԵԱՆ

Մ ինկևվիչ խիրուրգիական հ., Պրաւնօգլեազով և Լիսիցով ներքին հ., Բախուտով մանկաբարձական, կանանց և երէխաների հ., Շաևմրօսկի վիներական և կաշու հ., Բաբայեան ջղային և ներքին հ.:

Շաբաթ Լիսիցով և Վերմիշևվ ներքին հ., Բաբով կուրծքի հ., Շանկովսկի վիներական և կաշու հ.:

Բացի այդ բժիշկ Վ զօրօվ բժշկանոցի մէջ ընդունում է անվարձ ազքատ հիւանդներին ամէնայն օր երեկոյեան 4—6 ժամը:

Բժիշկ Բաբաևվ չորեքշաբթի օրերը առաւօտեան 9-ից մինչև 11 ժամը ընդունում է իր տանը բժշկանոցի հիւանդներին էլեկտրական բժշկութեան և ներքին հ. համար: Բնակարանը գտնվում է Սերգիևսկայա փոստի վրա, Բայանդուրովի տանը:

Առանձնապէս Օբրեխտ ազքատ հիւանդներին բժշկանոցի տոմսակով ընդունում է ամէնայն օր, ամէնայն ժամանակ:

Բացի կիրակի օրերից ամէնայն օր առաւօտեան 9—11 ժամը բժշկանոցում լինում է մանկաբարձ կին հիւանդ կանանց ընդունելու համար:

Բժշկանոցի դիրեկտոր Լիսիցով:

Թիֆլիսի հայոց ծխական ուսումնարանների տարեկան հարցաքննութիւնները կըսկսուին մայիսի 15-ին և կը շարունակուին մինչև ամսի վերջը, հետևեալ կարգով:

Մայիսի 15 և 16-ին Կաւկիւռ. Թանպոյեան օրիորդական ուսումնարանում.
« 17 — Կաւկիւռ Ս. Աստուածածնին եկեղեցու ուսումն.
« 19 և 20 Կամիոդիկ Ս. Գէորգ եկեղ. ուսումն.
« 22 — Հաւլաբարի Ս. Մինաս եկեղ. Խզմրեան ուսումն.
« 23 — Զուդուրխէվի և Ս. Կարապետ եկեղ. ուսումն.
« 24 — Զօրաբաշի և Շամբռուեցոց եկեղ. ուսումն.
« 27 և 28 Հաւլաբարի Մարիամեան օրիորդ. ուսումն.
« 30 և 31 Զգրաշէնի ուսումնարաններում:

Թեմ. վեր. Գ. Բարխուդարեանց

1880

ԹՒՖԼԻՍ

ԿԻՐԱԿԻ, ՄԱՑԻՍԻ 18-ԻՆ ՀԱՑ ԹԱՏՐՕՆԱՍԷՐՆԵՐԻ ԽՈՒՄԲԸ ԿԸ ՆԵՐԿԱՑԱՑՆԷ

ԱՐԾՐՈՒՆՈՒ ԹԱՏՐՕՆՈՒՄ

ԱՌԱՋԻՆ ԱՆԳԱՄ

I

ԹԵԼԱԳԱՐԻ ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆԸ

Հեղ. Գօգօլի, թարգ. Ց. Տէր-Գրիգորեանի

II

ՀԱՇՇԱՐԿՈՒԹԻՒՆ ԽՆԴՒՐՔՈՎ

ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՆԳԱՄ

ՀԱՇՏԱՐԱՐ ԴԱՏԱՒՈՐԻ ՄՈՏ

Կոմեդիա 3 արար., ՓՈԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ Ց. Տէր-Գրիգորեանի

Անցքը պատահում է ԹԻՖԼԻՍՈՒՄ

III

ԶԱՒԵՇՏ

1) Պատկերներ ժողովրդական կեանքից, ԲԺԻՇԿ Բ. ՆԱԻԱՍԱՐԴԵԱՆԻ կը պատմէ պ. Ց. Տէր-Գրիգորեան

2) Տ. Փաշայեան-Տէր-Գրիգորեան կերգէ բամանեներ, ի միջի այլոց «ԳԻՇԵՐԸ ԳՐՆՆԱԴԱՑՈՒՄ» երաժշտութիւն Շիրվիի:

Տեղերի գինը ՍՈՎՈՐԱԿԱՆ է:

Տոմսակները թէ ՆԵՐԿԱՅՑՄԱՆ օրը և թէ ՎԸՂՕՐՕՔ կարելի է առնել ԱՐԾՐՈՒՆՈՒ թատրոնի կասայում, ԱՄԵՆԱՑՆ օր առաւօտեան 10—2 և երեկոյեան 6—8 ժամը:

3—5

ՆԻՈՒ-ԷՕՐՔԻ ՋԻՆԳԵՐ

Ամենամեծ կարելու մեքենայի ընկերութեան աշխարհային համբաւն բաւական ըլլալով յանձնել իրեն ձեռագործութիւնները մուաձքին պարզութեամբը, հաստատութեամբը և այլազերպ աշխատութիւններն կատարելով, տնական և արուեստաւորներու պիտոյից համար, կը համառօտէ գնով համրելու մէկիկ մէկիկ իրենց գերազանցութիւնն ուրիշ հնարուած նման առարկայից վրա:

Վերոյիշեալ Նիու Յօրքի Օլինկեր ընկերութիւնը այս ապրիլի սկզբներն բացաւ ուրիշ գլխաւոր քաղաքներու պէս, հոս ևս՝ Թիֆլիս շաբաթական մը այլ և այլ կարելու մեքենաներով, Ամառանակի փողոցն, Օրպալովին տունն, Երևանի հրապարակի մօտ անմիջապէս և կը խնդրուի խանութ և պարտայց ուղղ առանձ այսպիսի մեքենայ դիմել հոն միայն և կը խնդրուի միանգամայն չը խառնակել այս քնիկ նորքաց շաբաթական ուրիշ վաճառականներու հետ, որոնք միայն Օլինգերի տուտ անուամբ նշանակներով և պատկերներով կը խաբեն մեր պաշտպանաւորներն և դժբաղդաբար իրենց մեքենաներով կը տարակուսացունեն սեպհական մերոնց լաւութեան անունն:

Ուրիշ բաղաքներու բնակիչք ալ կրնան դիմել մեզ նամակով թէ մեր ընթացիկ գիներուն ցուցակն ուղելու համար, որ կը խրկենք ձրի և թէ որ և է տեղեկութիւն հարցունելու համար, որոնց կը պատասխանեմք նամատակս մի և նոյն լեզուով և կարելի արագութեամբ, մեր երեսագիրն է:

Г. Нейдлингеръ. Тифлисъ.

Գլխաւոր Հոգաբարձու ամբողջ Անատոլիոյ և միջին Եւրոպայի:

Խանութի մէջ կարելի է ուղղել խանգարված մեքենաները:

3—3 (2)

Дозволено Цензурою 14 Мая 1880 г. Тифлисъ.

Տպարան Ա. Ա. Միխելսոնի

Типографія А. А. Михельсона

Fonds A.R.A.M

№ 81 Մայիսի 16 (28) 1880 Մայիսի 16 (28) № 81

ԻՆՆԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ

Տարեկան գինը 10 րուբլի, կէս տարւանը 6 րուբլի։
Առանձին համարները 5 կոպէկով։

Թիֆլիսում գրվում են միմիայն խմբագրատան մէջ։

Օտարաքաղաքացիք դիմում են ուղղակի
Тифлисъ. Редакція „Мшакъ“

ՄՇԱԿ

Խմբագրատունը բաց է առաւօտեան 10—2 ժամ
(Բացի կիրակի և տօն օրերից)

Յայտարարութիւն ընդունվում է ամեն լեզուով։

Յայտարարութիւնների համար վճարում են իւրաքանչիւր բառին 2 կոպէկ։

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պօլսի մամուլը։—Ներքին տեսութիւն. Թիֆլիսի Դումայի նիստը։ Նամակ Բագուից։ Նամակ Ղարսից։ Նամակ Նոր-Նախիջևանից։ Ներքին լուրեր։—Արտաքին տեսութիւն. Թուրքիա։ Ալբանիայի դրութիւնը։—«Մշակի» հեռագիրներ։—Յայտարարութիւններ։

Կ. ՊՈԼՍԻ ՀԱՅ ՄԱՄՈՒԼԸ

«Բաշխանան տես՝ ծուխը ճանաչիր» ասում է ռուսաց առածը։ Խմբագիրներին նայիր՝ կարդացողներին ճանաչիր, կասենք մենք, դարձնելով մեր հայեացքը Կ. Պօլսի հայ լրագրութեան գործին և ուղղութեան։ Հեռուից չը խօսենք, դիմենք փաստերին։

Այսօր Կ. Պօլսի ազգային ժողովը դնում է առեանի վրա մի կարևոր հարց, որ պիտի վճռէ ընդհանուր դատողութիւնների օգնութեամբ. տեսած կա՞ք երբ և իցէ, որ այն տեղի հայ մամուլը ընկնի այդ հարցի ետևից և կանխապէս յայտնելով իր կարծիքը նորա նշանակութեան և էական կէտերի վրա, այնչափ ժողովրդականացնէ նորան, որ հէնց մի քանիները սովորեն մասնակցել զբաղվել և ապրել կենսական ազգային շահերով, փոխանակ Վէլի-Էհմէդի անցքը, մի սէրայլի ինտրիգա, մի բօլղարական հարց, մի ալբանական խնդիր, որոնցով զբաղված է գրեթէ միայն և նեթ Կ. Պօլսի հայ լրագրութիւնը։

Վաղը նոյն ազգային ժողովի, երկար ու բարակ պոռոտախօսութիւններից յետ, թողնում է անվճիռ մի հարկաւոր խնդիր և ցրվում է տները առանց մտադրվելու միւս անգամ վերադառնալ նոյն հարցին. տեսած կա՞ք որ մի հասարակական օրգան բողոքէ ժողովի այդպիսի թուլութեան դէմ և իր մտաւոր և բարոյական ազդեցութեամբ առաջ մղէ բարձի թող արած հարցի վճռումը և վերջնական լուծումը։

Այսօր հաստատվում են Կ. Պօլսում մի քանի ընկերութիւններ Հայաստանի մէջ ուսումնարաններ բաց անելու համար. կարդացած կա՞ք մի հայ լրագրի մէջ մի հատ կարծիք, մի քննադատական խօսք ընկերութիւնների գործունէութեան և պրօգրամմայի մասին, մի խրախուսական հրաւէր, համերաշխութեան մի փոքրագոյն գրգիռ։ Վաղը գնում է Հայաստան մի խումբ եւրոպացի հնագէտների պատմական հետախուզութիւններ անելու նպատակով. լսած կա՞ք որ մի հայ լրագիր իր առաջնորդող յօդուածներով քիչ թէ շատ լուսաւորէ խուզարկութեան առարկան և դարձնէ հայ խնտելլիգէնցիայի ուշադրութիւնը հայասէր եւրոպացիներին օգնելու վրա։

Այսօր ընդհանուր հայկական աշխարհը տրամադրված է, որչափ կարելի է, աւելի տեղեկութիւններ ստանալ զանազան տէրութիւններում ապրող իր միաբնաների վրա. կարդացած կա՞ք երբ և իցէ որ Կ. Պօլսի մի հայ լրագիր բարեհաճէ յիշել թէ այս ինչ աշխարհում, որ ասվում է Ռումելիա, Ռումինիա և Կովկաս կան հէնց մէկ ու կէս հայեր, որոնք մի տարի առաջ այնպէս էին, բայց այժմ այսպէս, երկու տարի առաջ այնչափ ուսումնարաններ ունէին, իսկ այժմ այսչափ, հինգ տարի առաջ այնչափ էին հետամուտ իրանց ազգային գործերին, իսկ այսօր այսչափ։ Ո՞ր Կ. Պօլսի հայ լրագրութեան մէջ կը տեսնէք համերաշխութեան կապեր կապելու, միմեանց ծանօթացնելու և դէպի բարի նախանձ գրգռելու մի փորձ, մի ընթացք։

Ուրեմն ինչ. մենք միայն անգործ մարդիկ ենք, որ մեր երկու խօսքերից մինը տաճկահայերն են, երկու հոգսերից գլխաւորը նոցա հոգսն է. մենք սեփական հոգսեր չունենք, թէ սեփական նիւթեր. մեզ կեանք ու գործունէութիւն չունենք թէ առաջադիմութեան և ինքնաճանաչութեան նշան։ Ինչ պատճառով է անտարբեր դէպի մեզ Կ. Պօլսի հայ մամուլը, որը շատ լաւ գիտէ Ռումինիայում պատահող անցքերի մանրամասնութիւնը, շատ լաւ է հետաքրքիր Սերբիայի և Բուլղարիայի սահմանագլուխների որոշման, շատ լաւ գիտէ մի որ և է հօջայի կենսագրութիւնը, շատ լաւ գիտէ թէ ով ո՞ր տարեճանի մէջիդիէ ստացաւ վեհափառ սուլթանից, բայց ոչինչ չը գիտէ մէկ ու կէս միլիոն հայերի մասին, չը գիտէ ի՞նչ ենք շինում մենք այստեղ՝ կոտորված ենք թէ կենդանի, քնած թէ արթուն, սրտացաւ թէ անտարբեր դէպի իրանց վիճակը...

Ու այսպիսով բանը հասնում է այն խայտառակ կէտին, որ երբ նոյն իսկ Հայաստանում յայտնվում է սով և աջ ու ձախ հարիւրներով հնձում, երբ Կովկասի հայ լրագրութիւնը ամբողջ երկու ամիս առաջ աղաղակ է բարձրացնում, բողոք պատում, օգնութեան կանչում, միայն երկու ամսից յետ է,ք տեսնում, որ Կ. Պօլսի լրագիրները յայտնում են թէ «շատ կրսեն թէ Հայաստանում սով կայ»։ Ահա՛ այսպէս է կատարում Կ. Պօլսի հայ լրագրութիւնը պուբլիցիստի բարձր պաշտօնը...

Այդ է երևի պատճառը որ Կ. Պօլսի ազգային ժողովի մէջ դիզվել են միմեանց վրա 57 չը լուծված գործեր, բայց ոչ ոք չէ հարցնում թէ ինչու։ Այդ է պատճառը երևի որ տաճկահայերի, այսպէս ասած, սահմանադրութիւնը 20 տարվայ ընթացքում այնչափ կարողացաւ կրթել ժողովուրդը և պատրաստել ինքնավարութեան համար, որչափ Կ. Պօլսի մամուլը իրեն իրան կրթեց... Այդ է պատճառը երևի որ Կ. Պօլսի հայ մամուլը չէ ձեւացնում մի ույժ, մի հասարակական ուղեցոյց, այլ նա նմանում է միայն անդամալոյծ ինվալիդին, որին հարկաւոր է լոկ խղճալ և մի կոպէկ շպրտել առաջը նորա թշուառ գոյութիւնը պահպանելու համար։ Ահա ինչ է Կ. Պօլսի հայ մամուլը, որ այնչափ մեծ համարում ունէ ինքն իր վրա։

Գր. Նիկողոսեան

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ԹԻՖԼԻՍԻ ԴՈՒՄԱՅԻ ՆԻՍՏԸ

Մայիսի 12-ին, երեքշաբթի օր, քննվեցաւ Թիֆլիսի Դումայի մէջ ձայնաւոր Ա. Թայիրովի ծանուցումն «Մշակի» № 71 առաջնորդող յօդուածի վերաբերութեամբ։

Դումայի դահլիճը լի էր ձայնաւորներով և հասարակութեամբ։ Հասարակութեան մէջ տեղ չը կար կանգնելու անգամ։ Քարտուղարը զեկուցումն արաւ Թայիրովի ծանուցման մասին և կարդաց «Մշակի» յօդուածի ռուսերէն թարգմանութիւնը։ Ձայնաւոր Թայիրով իր ծանուցման մէջ պահանջում էր, որ «Մշակի» յօդուածի մէջ եղած մեղադրանքները քաղաքագլխի և ուպրավայի անդամների դէմ, քննվեն Դումայի մէջ և եթէ յայտնվի, որ ոչ քաղաքագլուխը, ոչ էլ ուպրավայի անդամները կապալներ չունեն (և այդ հաստատում է ինքն Թայիրով), ոչ էլ կաշու գործարան ունեն, կամ այդ գործարանը ոչինչ ազդեցութիւն չունի Թիֆլիսի վաճառանոցի թանգութեան վրա,—այն ժամանակ հերքումն գրել «Մշակի» դէմ, կամ «Մշակի» խմբագիրը դատի կանչել։

Որովհետև հարցը վերաբերվում էր քաղաքագլխի և վարչութեան անդամների պատասխանատուութեան, այդ պատճառով պ. Մատինով քաղաքագլուխը և ուպրավայի անդամները թողեցին դահլիճը և նախագահութիւնը ընդունեց ընտրողների առաջին բաժնի մէջ ամենից շատ քուէ ստացած ձայնաւոր Անտօն Ղորղանեան։

Վիճաբանութիւնները խնդրի էութեան վրա սկսվեցան։ Մենք աւելորդ ենք համարում յիշել այստեղ բոլոր ձայնաւորների առածները մի առ մի, միայն կասենք որ առհասարակ ձայնաւորները բաժանվեցան երկու որոշ կողմերի վրա։ Ոմանք, ինչպէս պ. պ. Եվմիրզով, Նիկոլաձէ, Արգատով, Սանդուկեանց պահանջում էին նախ վերաքննել խնդիրը, վերաքննել մեղադրանքի ստուգութիւնը կամ անստոյգ լինելը, և այնուհետև տալ քաղաքագլխին հաւատարմութեան կամ անհաւատարմութեան քուէն, միւսները ինչպէս Եսանգուլով, բժիշկ Ռոտինեանց, իշխան Ամատունի աւելորդ էին համարում քննել խնդիրը, որ նոցանց կարծիքով ոչինչ փաստերի վրա հիմնված չէ և առաջարկում էին ուղղակի անցնել հերթական խնդիրներին։

Աւելորդ չենք համարում յիշել այստեղ որ ձայնաւորներից ոմանք, որոնք, թէև մեղադրում էին լրագրին թէ նա անտեղի զրպարտութիւններ է անում Դումայի դէմ, իրանք էլ չէին կարող զսպել իրանց կրքերը և աշխատում էին անվայել խօսքեր գործ ածելով, վճռել հարցը։ Նիկոլաձէ անդադար կրկնում էր որ «Մշակի» յօդուածը մի անխելք, մի անմիտ դատողութիւն է, իսկ բժիշկ Ռոտինեանց հայհոյանքից աւելի ոչինչ չասեց մեր լրագրի յօդուածի մասին։ Զարմանում ենք որ նախագահը չը կանգնեցրեց այդ հայհոյողներին, ասելով նոցանց, որ եթէ մեղադրում են մի լրագրական յօդուած անտեղի խօսքերի համար, ձայնաւորները չը պէտք է իրանք էլ նոյնը անեն։

Պ. Նիկոլաձէ երկար ու բարակ վիճաբանական

Fonds A.R.A.M

ՆՈՒՐԱԿ ՖԱՆՈՒՄԻՑ

16 տարի

Կտրված ձեր պատուական լուսիր մէջ մեր ընտանեկան տխուր եւ ցաւալի դէպքերի, հայրենիքը, հարազատներ եւ բարեկամներ մեր Նուրա Ֆանումի մահուան առթիւ մեզ ցոյց տուած ջերմ համակրութեան համար, մենք մեր անկեղծ շնորհակալութիւնը կը յայտնենք ձեզ:

Ընտանիքը

ՆՈՒՐԱԿ ՖԱՆՈՒՄԻՑ

16 տարի

Կտրված ձեր պատուական լուսիր մէջ մեր ընտանեկան տխուր եւ ցաւալի դէպքերի, հայրենիքը, հարազատներ եւ բարեկամներ մեր Նուրա Ֆանումի մահուան առթիւ մեզ ցոյց տուած ջերմ համակրութեան համար, մենք մեր անկեղծ շնորհակալութիւնը կը յայտնենք ձեզ:

Ընտանիքը

ՆՈՒՐԱԿ ՆՈՒԲԱՐԻՑ

1 ամսոյ

Նիւթ չունէ՝ խմբագրութեան դիմել անձամբ, նոյնպէս եւ ոչ ոքի կը պատասխանուի:

ՆՈՒՐԱԿ ՆՈՒԲԱՐԻՑ

1 ամսոյ

Նիւթ չունէ՝ խմբագրութեան դիմել անձամբ, նոյնպէս եւ ոչ ոքի կը պատասխանուի:

Ընդունելութիւն կ՚ըլլայ ամէն օր առաւօտեան ժամը 8-էն մինչեւ երեկոյեան 10-ը, բացի տօն օրերէ:

Ընդունելութեան գինը 1 ռուբլի

ՆՈՒՐԱԿ Գ. ԱՐՄԻՆ

Ընդունելութիւն կ՚ըլլայ ամէն օր առաւօտեան ժամը 8-էն մինչեւ երեկոյեան 10-ը, բացի տօն օրերէ:

Ընդունելութեան գինը 1 ռուբլի

ՆՈՒՐԱԿ Գ. ԱՐՄԻՆ

Ընդունելութիւն կ՚ըլլայ ամէն օր առաւօտեան ժամը 8-էն մինչեւ երեկոյեան 10-ը, բացի տօն օրերէ:

Ընդունելութեան գինը 1 ռուբլի

ՆՈՒՐԱԿ ՖԱՆՈՒՄԻՑ

16 տարի

Կտրված ձեր պատուական լուսիր մէջ մեր ընտանեկան տխուր եւ ցաւալի դէպքերի, հայրենիքը, հարազատներ եւ բարեկամներ մեր Նուրա Ֆանումի մահուան առթիւ մեզ ցոյց տուած ջերմ համակրութեան համար, մենք մեր անկեղծ շնորհակալութիւնը կը յայտնենք ձեզ:

Ընտանիքը

ՆՈՒՐԱԿ ՆՈՒԲԱՐԻՑ

1 ամսոյ

Նիւթ չունէ՝ խմբագրութեան դիմել անձամբ, նոյնպէս եւ ոչ ոքի կը պատասխանուի:

Ընդունելութիւն կ՚ըլլայ ամէն օր առաւօտեան ժամը 8-էն մինչեւ երեկոյեան 10-ը, բացի տօն օրերէ:

Ընդունելութեան գինը 1 ռուբլի

ՆՈՒՐԱԿ Գ. ԱՐՄԻՆ

Ընդունելութիւն կ՚ըլլայ ամէն օր առաւօտեան ժամը 8-էն մինչեւ երեկոյեան 10-ը, բացի տօն օրերէ:

Ընդունելութեան գինը 1 ռուբլի

Հաստատ պարբերաբար, որ գնում ես ամեն տեղ ինքնավստահ, ինչպես մի մարդ, որ ոչինչ չի վախենում։ Ես ուզում եմ իմանալ, թե ինչպես ես դու դա անում։

— Ես ոչ մի բանից չեմ վախենում, որովհետև ես ոչ մի բան չունեմ, որ կարող է ինձանից խլվել։ Ես ոչ մի ընտանիք չունեմ, ոչ մի սեր, ոչ մի կին, ոչ մի երեխա, ոչ մի տուն, ոչ մի կալվածք։ Ես ոչ մի բանից չեմ վախենում, որովհետև ես ոչինչ չունեմ։ Ես ապրում եմ միայն ինձանով, իմ կամքով, իմ ուժով։ Ես ապրում եմ միայն ինձանով, իմ կամքով, իմ ուժով։

Հաստատ պարբերաբար, որ գնում ես ամեն տեղ ինքնավստահ, ինչպես մի մարդ, որ ոչինչ չի վախենում։ Ես ուզում եմ իմանալ, թե ինչպես ես դու դա անում։

— Ես ոչ մի բանից չեմ վախենում, որովհետև ես ոչ մի բան չունեմ, որ կարող է ինձանից խլվել։ Ես ոչ մի ընտանիք չունեմ, ոչ մի սեր, ոչ մի կին, ոչ մի երեխա, ոչ մի տուն, ոչ մի կալվածք։ Ես ոչ մի բանից չեմ վախենում, որովհետև ես ոչինչ չունեմ։ Ես ապրում եմ միայն ինձանով, իմ կամքով, իմ ուժով։ Ես ապրում եմ միայն ինձանով, իմ կամքով, իմ ուժով։

ՊԱՐԱՊՄՈՒՆՔ

Ամուսնացած զույգերի համար, որոնք ցանկանում են ունենալ երեխաներ, բայց չեն կարողանում, կան հատուկ հիվանդանոցներ, որտեղ նրանց օգնում են։ Այդ հիվանդանոցներում կան հատուկ բաժանմունքներ, որտեղ նրանց օգնում են։ Այդ հիվանդանոցներում կան հատուկ բաժանմունքներ, որտեղ նրանց օգնում են։

Ամուսնացած զույգերի համար, որոնք ցանկանում են ունենալ երեխաներ, բայց չեն կարողանում, կան հատուկ հիվանդանոցներ, որտեղ նրանց օգնում են։ Այդ հիվանդանոցներում կան հատուկ բաժանմունքներ, որտեղ նրանց օգնում են։ Այդ հիվանդանոցներում կան հատուկ բաժանմունքներ, որտեղ նրանց օգնում են։

— Ես ոչ մի բանից չեմ վախենում, որովհետև ես ոչ մի բան չունեմ, որ կարող է ինձանից խլվել։ Ես ոչ մի ընտանիք չունեմ, ոչ մի սեր, ոչ մի կին, ոչ մի երեխա, ոչ մի տուն, ոչ մի կալվածք։ Ես ոչ մի բանից չեմ վախենում, որովհետև ես ոչինչ չունեմ։ Ես ապրում եմ միայն ինձանով, իմ կամքով, իմ ուժով։ Ես ապրում եմ միայն ինձանով, իմ կամքով, իմ ուժով։

Հաստատ պարբերաբար, որ գնում ես ամեն տեղ ինքնավստահ, ինչպես մի մարդ, որ ոչինչ չի վախենում։ Ես ուզում եմ իմանալ, թե ինչպես ես դու դա անում։

— Ես ոչ մի բանից չեմ վախենում, որովհետև ես ոչ մի բան չունեմ, որ կարող է ինձանից խլվել։ Ես ոչ մի ընտանիք չունեմ, ոչ մի սեր, ոչ մի կին, ոչ մի երեխա, ոչ մի տուն, ոչ մի կալվածք։ Ես ոչ մի բանից չեմ վախենում, որովհետև ես ոչինչ չունեմ։ Ես ապրում եմ միայն ինձանով, իմ կամքով, իմ ուժով։ Ես ապրում եմ միայն ինձանով, իմ կամքով, իմ ուժով։

ՎԱՃԱՌՔԻ ՏԵՍՈՒԹՅՈՒՆ

Ամուսնացած զույգերի համար, որոնք ցանկանում են ունենալ երեխաներ, բայց չեն կարողանում, կան հատուկ հիվանդանոցներ, որտեղ նրանց օգնում են։ Այդ հիվանդանոցներում կան հատուկ բաժանմունքներ, որտեղ նրանց օգնում են։ Այդ հիվանդանոցներում կան հատուկ բաժանմունքներ, որտեղ նրանց օգնում են։

Ամուսնացած զույգերի համար, որոնք ցանկանում են ունենալ երեխաներ, բայց չեն կարողանում, կան հատուկ հիվանդանոցներ, որտեղ նրանց օգնում են։ Այդ հիվանդանոցներում կան հատուկ բաժանմունքներ, որտեղ նրանց օգնում են։ Այդ հիվանդանոցներում կան հատուկ բաժանմունքներ, որտեղ նրանց օգնում են։

— Ես ոչ մի բանից չեմ վախենում, որովհետև ես ոչ մի բան չունեմ, որ կարող է ինձանից խլվել։ Ես ոչ մի ընտանիք չունեմ, ոչ մի սեր, ոչ մի կին, ոչ մի երեխա, ոչ մի տուն, ոչ մի կալվածք։ Ես ոչ մի բանից չեմ վախենում, որովհետև ես ոչինչ չունեմ։ Ես ապրում եմ միայն ինձանով, իմ կամքով, իմ ուժով։ Ես ապրում եմ միայն ինձանով, իմ կամքով, իմ ուժով։

Հաստատ պարբերաբար, որ գնում ես ամեն տեղ ինքնավստահ, ինչպես մի մարդ, որ ոչինչ չի վախենում։ Ես ուզում եմ իմանալ, թե ինչպես ես դու դա անում։

— Ես ոչ մի բանից չեմ վախենում, որովհետև ես ոչ մի բան չունեմ, որ կարող է ինձանից խլվել։ Ես ոչ մի ընտանիք չունեմ, ոչ մի սեր, ոչ մի կին, ոչ մի երեխա, ոչ մի տուն, ոչ մի կալվածք։ Ես ոչ մի բանից չեմ վախենում, որովհետև ես ոչինչ չունեմ։ Ես ապրում եմ միայն ինձանով, իմ կամքով, իմ ուժով։ Ես ապրում եմ միայն ինձանով, իմ կամքով, իմ ուժով։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԵՐ

Ամուսնացած զույգերի համար, որոնք ցանկանում են ունենալ երեխաներ, բայց չեն կարողանում, կան հատուկ հիվանդանոցներ, որտեղ նրանց օգնում են։ Այդ հիվանդանոցներում կան հատուկ բաժանմունքներ, որտեղ նրանց օգնում են։ Այդ հիվանդանոցներում կան հատուկ բաժանմունքներ, որտեղ նրանց օգնում են։

Ամուսնացած զույգերի համար, որոնք ցանկանում են ունենալ երեխաներ, բայց չեն կարողանում, կան հատուկ հիվանդանոցներ, որտեղ նրանց օգնում են։ Այդ հիվանդանոցներում կան հատուկ բաժանմունքներ, որտեղ նրանց օգնում են։ Այդ հիվանդանոցներում կան հատուկ բաժանմունքներ, որտեղ նրանց օգնում են։

— Ես ոչ մի բանից չեմ վախենում, որովհետև ես ոչ մի բան չունեմ, որ կարող է ինձանից խլվել։ Ես ոչ մի ընտանիք չունեմ, ոչ մի սեր, ոչ մի կին, ոչ մի երեխա, ոչ մի տուն, ոչ մի կալվածք։ Ես ոչ մի բանից չեմ վախենում, որովհետև ես ոչինչ չունեմ։ Ես ապրում եմ միայն ինձանով, իմ կամքով, իմ ուժով։ Ես ապրում եմ միայն ինձանով, իմ կամքով, իմ ուժով։

Հաստատ պարբերաբար, որ գնում ես ամեն տեղ ինքնավստահ, ինչպես մի մարդ, որ ոչինչ չի վախենում։ Ես ուզում եմ իմանալ, թե ինչպես ես դու դա անում։

— Ես ոչ մի բանից չեմ վախենում, որովհետև ես ոչ մի բան չունեմ, որ կարող է ինձանից խլվել։ Ես ոչ մի ընտանիք չունեմ, ոչ մի սեր, ոչ մի կին, ոչ մի երեխա, ոչ մի տուն, ոչ մի կալվածք։ Ես ոչ մի բանից չեմ վախենում, որովհետև ես ոչինչ չունեմ։ Ես ապրում եմ միայն ինձանով, իմ կամքով, իմ ուժով։ Ես ապրում եմ միայն ինձանով, իմ կամքով, իմ ուժով։

ՎԱՃԱՌՔԻ ՏԵՍՈՒԹՅՈՒՆ

Ամուսնացած զույգերի համար, որոնք ցանկանում են ունենալ երեխաներ, բայց չեն կարողանում, կան հատուկ հիվանդանոցներ, որտեղ նրանց օգնում են։ Այդ հիվանդանոցներում կան հատուկ բաժանմունքներ, որտեղ նրանց օգնում են։ Այդ հիվանդանոցներում կան հատուկ բաժանմունքներ, որտեղ նրանց օգնում են։

Ամուսնացած զույգերի համար, որոնք ցանկանում են ունենալ երեխաներ, բայց չեն կարողանում, կան հատուկ հիվանդանոցներ, որտեղ նրանց օգնում են։ Այդ հիվանդանոցներում կան հատուկ բաժանմունքներ, որտեղ նրանց օգնում են։ Այդ հիվանդանոցներում կան հատուկ բաժանմունքներ, որտեղ նրանց օգնում են։

— Ես ոչ մի բանից չեմ վախենում, որովհետև ես ոչ մի բան չունեմ, որ կարող է ինձանից խլվել։ Ես ոչ մի ընտանիք չունեմ, ոչ մի սեր, ոչ մի կին, ոչ մի երեխա, ոչ մի տուն, ոչ մի կալվածք։ Ես ոչ մի բանից չեմ վախենում, որովհետև ես ոչինչ չունեմ։ Ես ապրում եմ միայն ինձանով, իմ կամքով, իմ ուժով։ Ես ապրում եմ միայն ինձանով, իմ կամքով, իմ ուժով։

Հաստատ պարբերաբար, որ գնում ես ամեն տեղ ինքնավստահ, ինչպես մի մարդ, որ ոչինչ չի վախենում։ Ես ուզում եմ իմանալ, թե ինչպես ես դու դա անում։

— Ես ոչ մի բանից չեմ վախենում, որովհետև ես ոչ մի բան չունեմ, որ կարող է ինձանից խլվել։ Ես ոչ մի ընտանիք չունեմ, ոչ մի սեր, ոչ մի կին, ոչ մի երեխա, ոչ մի տուն, ոչ մի կալվածք։ Ես ոչ մի բանից չեմ վախենում, որովհետև ես ոչինչ չունեմ։ Ես ապրում եմ միայն ինձանով, իմ կամքով, իմ ուժով։ Ես ապրում եմ միայն ինձանով, իմ կամքով, իմ ուժով։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԵՐ

Ամուսնացած զույգերի համար, որոնք ցանկանում են ունենալ երեխաներ, բայց չեն կարողանում, կան հատուկ հիվանդանոցներ, որտեղ նրանց օգնում են։ Այդ հիվանդանոցներում կան հատուկ բաժանմունքներ, որտեղ նրանց օգնում են։ Այդ հիվանդանոցներում կան հատուկ բաժանմունքներ, որտեղ նրանց օգնում են։

Ամուսնացած զույգերի համար, որոնք ցանկանում են ունենալ երեխաներ, բայց չեն կարողանում, կան հատուկ հիվանդանոցներ, որտեղ նրանց օգնում են։ Այդ հիվանդանոցներում կան հատուկ բաժանմունքներ, որտեղ նրանց օգնում են։ Այդ հիվանդանոցներում կան հատուկ բաժանմունքներ, որտեղ նրանց օգնում են։

— Ես ոչ մի բանից չեմ վախենում, որովհետև ես ոչ մի բան չունեմ, որ կարող է ինձանից խլվել։ Ես ոչ մի ընտանիք չունեմ, ոչ մի սեր, ոչ մի կին, ոչ մի երեխա, ոչ մի տուն, ոչ մի կալվածք։ Ես ոչ մի բանից չեմ վախենում, որովհետև ես ոչինչ չունեմ։ Ես ապրում եմ միայն ինձանով, իմ կամքով, իմ ուժով։ Ես ապրում եմ միայն ինձանով, իմ կամքով, իմ ուժով։

Հաստատ պարբերաբար, որ գնում ես ամեն տեղ ինքնավստահ, ինչպես մի մարդ, որ ոչինչ չի վախենում։ Ես ուզում եմ իմանալ, թե ինչպես ես դու դա անում։

— Ես ոչ մի բանից չեմ վախենում, որովհետև ես ոչ մի բան չունեմ, որ կարող է ինձանից խլվել։ Ես ոչ մի ընտանիք չունեմ, ոչ մի սեր, ոչ մի կին, ոչ մի երեխա, ոչ մի տուն, ոչ մի կալվածք։ Ես ոչ մի բանից չեմ վախենում, որովհետև ես ոչինչ չունեմ։ Ես ապրում եմ միայն ինձանով, իմ կամքով, իմ ուժով։ Ես ապրում եմ միայն ինձանով, իմ կամքով, իմ ուժով։

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Թիֆլիսի ընկերութեան հայերէն գրքերի հրատարակութեան Վարչութիւնը պատիւ ունի յայտնել, որ արդէն դուրս եկան մամուլի տակից և ծախւում են Թիֆլիսի բոլոր գրավաճառների մօտ ընկերութեան տպագրութիւնները:

№ 4 ԲԻՋԻՐ-ՍՏՕՈՒ. ԹՈՎՄԱՍ ՆՂԲՕՐ ՏՆԱԿԸ, նախ. երեխաների համար Գալմեր, Թարգ. օր. Ն. Տէր-Մարկոսեանի: Պատկերազարդ և կազմած—60 կ.:

№ 5 ՄՕՐԵԻ ԵՒ ՆՈՐԱՆ ՋՆՋԵԼՈՒ ՀՆԱՐՆԵՐԸ. աշխ. Տէր-Բարսեղեանցի: Գինն է 10 կոպէկ:

Օտարաքաղաքացիք կարող են գրել հետեւեալ հասցէով Въ Тирфлисъ, Тифлисское Общество изданія армянскихъ книгъ.

ԹԻՖԼԻՍԻ առևտրական վարչութիւնը յայտնում է Թիֆլիսի պ. պ. առևտրականներին, որ 1) ապրիլի 24-ին նշանակված առևտրական վարչութեան պաշտօնական անձանց ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ՉԸ ԿԱՅԱՑԱՆ, որովհետև բաւականաչափ առևտրականներ ներկայ չէին և 2) որ նոյն պաշտօնական անձանց ընտրութիւնները ՆՈՐԻՑ ՆՇԱՆԱԿՎԱԾ ԵՆ ՄԱՅԻՍԻ 18-ին, առաւօտեան 11 ժամին:

2—3

ОСОБА, знающая РУССКІЙ, ФРАНЦУЗСКІЙ, НѢМЕЦКІЙ языки и начало МУЗЫКИ желаетъ получать мѣсто ГУВЕРНАНТКИ. Объ адресѣ узнать на ПОЧТОВОЙ СТАНЦІИ въ ДАМСКОЙ комнатѣ.

ՄԻ ՏԻԿԻՆ, որ գիտէ ռուսերէն, ֆրանսերէն, գերմաներէն ԼԵԶՈՒՆԵՐԸ և ԵՐԱԺՇՏՈՒԹԵԱՆ սկիզբները, ցանկանում է ՏՆԱՅԻՆ ՎԱՐԺՈՒՀՈՒ տեղ ստանալ: Հասցէն իմանալ ՓՕՍՏԱՅԻՆ ԿԱՅԱՐԱՆՈՒՄ, ԿԱՆԱՆՑ սենեակում:

3—3

ԳԷՈՐԳ ՎԱՐԴԱՆԵԱՆ ՀԱԽՆԱԶԱՐԵԱՆՑ, Եղիսաբէթ Յարութիւնեան Սարգսեանցն և Գրիգոր և ԱՒԵՏԻՔ ՍԱՐԳՍԵԱՆՑՆԵՐԸ ցաւօք սրտի յայտնում են իրանց ազգականներին և ծանօթներին, որ առաջինի հարս, երկրորդի որդի և վերջինների քոյր ՆԱՏԱԼԻԱ ԳԻՎԻԵԱՆ ՀԱԽՆԱԶԱՐԵԱՆՑԸ ՎԱԽՃԱՆԵՑԱՒ: Յուղարկաւորութիւնը հանգուցեալի կը լինի ՇԱԲԱԹ օրը, ամսոյս 17-ին ժամը 9½-ին առաւօտեան իր ՍԵՓԱԿԱՆ ՏԱՆԻՑ ՍԱՂԻ ՎԻՐԱՑ, որտեղ միջոցի սուգն է 4 բաժնի, ԷՋՄԻԱԾՆԱՑ եկեղեցին, ՀԱՒԼԱԲԱՐ:

ԲԺՇԿԱՆՈՑ

ՀԻՒԱՆԴՆԵՐԻ ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹԻՒՆԸ ԱՌԱՒՕՏԵԱՆ 9-ԻՑ ՄԻՆՉԵՒ 1 ԺԱՄԸ:

Երկուշաբթի. Գավրօնսկի կանանց հիւանդ. Գորալեվիչ ներքին հ., Բօտինեանց կանանց և երեխաների հ., Քիւչարեանց խիրուրգիական և աչքերի հ., Շտեմբօրսկի վեներական և կաշու հ., Բարայեան ջղային և հոգեկան հ.:

Երեքշաբթի. Մինկեվիչ խիրուրգիական հ., Վզորօվ վեներական և բաղադի հ., Բէյեր աչքի հ., Բախուտով մանկաբարձական, կանանց և երեխաների հ., Կրասնօգլեադօվ, Լիսիցեվ և Վերմիշեվ ներքին հ.:

Չորեքշաբթի. Լիսիցեվ և Բուգկովսկի ներքին հ., Շտեյմբօրսկի վեներական և կաշու հ., Աստուածատուրօվ կանանց հիւանդութիւնների:

Հինգշաբթի. Վզորօվ վեներական և բաղադի հ., Բօտինեանց կանանց և երեխաների հ., Լիսիցեվ և Վերմիշեվ ներքին հ., Քիւչարեանց սիֆիլիսի և սեռական օրգանների հ.:

Ուրբաթ. Գավրօնսկի կանանց հ.,

Մինկեվիչ խիրուրգիական հ., Կրասնօգլեադօվ և Լիսիցեվ ներքին հ., Բախուտով մանկաբարձական, կանանց և երեխաների հ., Շտէյմբօրսկի և Աստուածատուրօվ վեներական և կաշու հ., Բարայեվ ջղային և ներքին հ.:

Շաբաթ. Լիսիցեվ և Վերմիշեվ ներքին հ., Բարօվ կուրծքի հ., Սանկովսկի վեներական և կաշու հ.:

Բացի այդ բժիշկ Վզորօվ բժշկանոցի մէջ ընդունում է անվարձ աղքատ հիւանդներին ամենայն օր երեկոյեան 4—6 ժամը:

Բժիշկ Բարաեվ չորեքշաբթի օրերը առաւօտեան 9-ից մինչև 11 ժամը ընդունում է իր տանը բժշկանոցի հիւանդներին էլէկտրիական բժշկութեան և ներքին հ. համար: Բնակարանը գտնվում է Սերգիեվսկայա փողոցի վրա, Բայանդուրովի տանը:

Ատամնաբոյժ Օրբելու աղքատ հիւանդներին բժշկանոցի տոմսակով ընդունում է ամենայն օր, ամենայն ժամանակ:

Բացի կիրակի օրերից ամենայն օր առաւօտեան 9—11 ժամը բժշկանոցում լինում է մանկաբարձ կին հիւանդ կանանց ընդունելու համար:

Բժշկանոցի դիրեկտոր Լիսիցեվ:

«ԵԳՕՐ ԿԱՍՈՒՄՕՎ ԵՒ ԸՆԿ.»

Առևտրական տունը սրանով յայտնում է, որ գնումներին մինչև նոր փոփոխութիւնը վճարում է:

1) Հաստատ և պայմանաւոր ընթացող հաշիւներին	4½%
մինչև պահանջելը	4½%
2) ժամանակաւոր մուտքերին. 6 ամսով	6%
9 ամսով	6½%
1 տարով	7½%
1½ տարով	8%
2 տարով և աւելի	8½%
3) Մանաւոր գնումներին առաջին կարգի պայ ունեցողներին	9%

Գումարներ տալու ժամանակ վերցնում է

Մի ամսվայ ընթացքում	10%
« շաբաթվայ	9%

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ տան ԳՐԱՍԵՆԵԱԿԸ գտնվում է իշ. ԹՈՒՄԱՆՕՎՆԵՐԻ տանը, Ալէքսանդրեան այգու դիմացը և բաց է մուտքեր ընդունելու և վերցրած պարտքերի հանգցնելու համար ՀԱՍԱՐԱԿ օրերը առաւօտեան 8—2 ժամը, իսկ ՏՕՆԵՐԻՆ առաւօտեան 8—10 ժամը:

2—3 (2)

ԵԳՕՐ ԿԱՍՈՒՄՕՎԻ ԵՒ ԸՆԿ.
ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՏԱՆ

ԳԼԽԱՒՈՐ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿԸ

Յայտնում է հասարակութեանը, որ ցանկացողները կարող են առնել 1 և 2 ներքին 5% փոխառութեան տոմսակները յետաձգութեամբ վճարելով մի տարվայ ընթացքում և աւելի երկար ժամանակամիջոցում, նոր և շատ շահաւէտ պայմաններով, որոնց մասին տեղեկանալ կարելի է նոյն իսկ կանտորայի մէջ, որ նոյնպէս առնում է այդ տեսակ տոմսակներ: Գրասենեակը գտնվում է Ալէքսանդրեան այգու հանդէպ, Թումանովի տանը:

10—10

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ՄՈՎՍԷՍԵԱՆ
ԲԷՀԲՈՒԹԵԱՆՑ

Որ հայոց փոստում ամաններ է ծախում, խնդրում է այն անձը, որ նրան երեք նամակ է ուղարկել քաղաքային փոստայով, յայտնել նրան թէ ինչ հասցէով պէտք է ուղարկել պատասխանը, որովհետև նամակները ստորագրված չեն և նրանց վրա նշանակված չէ հասցէն:

Յովհաննէս Մ. ԲԷՀԲՈՒԹԵԱՆ

Թիֆլիսի հայոց ծխական ուսումնարանների տարեկան հարցաքննութիւնները կըսկսուին մայիսի 15-ին և կը շարունակուին մինչև ամսի վերջը, հետևեալ կարգով:

Մայիսի 15 և 16-ին Կուկիու Թանդոյեան օրիորդական ուսումնարանում.
« 17 — Կուկիու Ս. Աստուածածնին եկեղեցու ուսում.
« 19 և 20 Կաթոլիկէ Ս. Գէորգ եկեղ. ուսում.
« 22 — Հաւլաբարի Ս. Մինաս եկեղ. Իգմիրեան ուսում.
« 23 — Չուղուրէթի և Ս. Կարապետ եկեղ. ուսում.
« 24 — Զորաքաշի և Նամքռեցոց եկեղ. ուսում.
« 27 և 28 Հաւլաբարի Մարիամեան օրիորդ. ուսում.
« 30 և 31 Զդրաշէնի ուսումնարաններում.

Թեմ. վեր. Գ. Բարխուդարեանց

1880

ԹԻՖԼԻՍ

ԿԻՐԱԿԻ, ՄԱՅԻՍԻ 18-ԻՆ ՀԱՅ ԹԱՏՐՈՆԱՍԷՐՆԵՐԻ ԽՈՒՄԲԸ ԿԸ ՆԵՐԿԱՅԱՑՆԷ

ԱՐԾՐՈՒՆՈՒ ԹԱՏՐՈՆՈՒՄ

ԱՌԱՋԻՆ ԱՆԳԱՄ

I

ԽԵԼԱԳԱՐԻ ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆԸ

հեղ. Գօգօլի, թարգ. Յ. Տէր-Գրիգորեանի

II

ՀԱՄԱՐՁԱԿՈՒԹԵԱՆ ԽՆԴԻՐՔՈՎ

ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՆԳԱՄ

ՀԱՇՏԱՐԱՐ ԴԱՏԱՒՈՐԻ ՄՕՏ

Կոմեդիա 3 արար., ՓՈԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ Յ. Տէր-Գրիգորեանի

Անցքը պատահում է ԹԻՖԼԻՍՈՒՄ

III

ՋԱՒԵՇՏ

1) Պատկերներ ժողովրդական կեանքից, ԲԺԻՇԿ Բ. ՆԱՒԱՍԱՐԴԵԱՆԻ կը պատմէ պ. Յ. Տէր-Գրիգորեան

2) Տ. Փաշայեան-Տէր-Գրիգորեան կերգէ ռոմանսներ, ի մէջ այլոց «ԳԻՇԵՐԸ ԳՐԵՆԱԴԱՅՈՒՄ» երաժշտութիւն Շիֆֆի:

Տեղերի գինը ՍՈՎՈՐԱԿԱՆ է:

Տոմսակները թէ ՆԵՐԿԱՅԱՑՄԱՆ օրը և թէ ՎԱՂՕՐՕՔ կարելի է ստանալ ԱՐԾՐՈՒՆՈՒ թատրոնի կասսայում, ԱՄԵՆԱՅՆ օր առաւօտեան 10—2 և երեկոյեան 6—8 ժամը:

4—5

ՆԻՒ-ԵՕՐՔԻ ԶԻՆԳԵՐ

Ամենամեծ կարելու մեքենայի ընկերութեան աշխարհային համբաւն բաւական ըլլալով յանձնել իրեն ձեռագործութիւններն կազմուածքին պարզութեամբը, հաստատութեամբը և պլակերպ աշխատութիւններն կատարելով, անական և արուեստաւորներու պիտոյից համար, կը համառօտէ դժեղ համբելու մէկիկ մէկիկ իրենց գերազանցութիւնն ուրիշ հնարուած նման առարկայից վրա:

Վերջիշեալ Նիւ Եօրքի Զինկեր ընկերութիւնը այս տարիս սկզբներն բացաւ ուրիշ գլխաւոր քաղաքներու պէս, հոս ալ Թիֆլիս շտեմարան մը այլ և այլ կարելու մեքենաներով, Սոլոլակի փողոցն, Զուբալովին տունն, Երևանի հրապարակի մօտ անմիջապէս և կը խնդրուի խաթունայց և պարոնայց ուզող ստանալ այսպիսի մեքենայ դիմել հոն միայն և կը խնդրուի միանգամայն չը խառնակել այս ընկ նորբաց շտեմարանն ուրիշ վաճառականներու հետ, որոնք միայն Զինգերի սուտ անուամբ նշանակներով և պատկերներով կը խաբեն մեր պաշտպանաւորներն և դժբաղդաբար իրենց մեքենաներով կը տարակուսացունեն սեպհական մերոնց լաւութեան մասին:

Ուրիշ քաղաքներու բնակիչք ալ կրնան դիմել մեզ նամակով թէ մեր ընթացիկ գիներուն ցուցակն ուզելու համար, որ կը խրկենք ձրի և թէ որ և է տեղեկութիւն հարցունելու համար, որոնց կը պատասխանենք նմանապէս մի և նոյն լեզուով և կարելի արագութեամբ, մեր երեսագիրն է:

Г. Нейдлингеръ. Тифлисъ.
Գ. Նայդլինկեր

Գլխաւոր հօգաբարձու ամբողջ Ռուսաստանի և միջին Եւրոպայի:
Խանութի մէջ կարելի է ուղղել խանգարված մեքենաները:

3—3 (2)

Дозволено Цензурою 15 Мая 1880 г. Тифлисъ. Տպարան Ա. Ա. Միխելսոնի Типографія А. А. Михельсона

Fonds A.R.A.M

№ 82 Մայիսի 17 (29) 1880 Մայիսի 17 (29) № 82

ԻՆՆԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ

ՄԱՆԿ

Տարեկան գինը 10 րուբլի, կէս տարվանը 6 րուբլի
Առանձին համարները 5 կոպէկով։

Բաժանորդագրութիւնք ընդունվում է ամեն ի պատուիրէ։

Յայտարարութիւնք դիմում են ուղղակի Տիֆլիս. Редакція „Мшакъ"

Խմբագրատունը բաց է առաւօտեան 10—2 ժամ (Բացի կիրակի և ամեն օրերից)

Յայտարարութիւնք ընդունվում է ամեն ի պատուիրէ։

Յայտարարութիւնների համար վճարում են իւրաքանչիւր բառին 2 կոպէկ։

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Պատրաստ չենք—Ներքին տեսութիւն։ Նամակ Ս. Պետերբուրգից։ Նամակ Փօթիից։ Նամակ Վաթումից։ Նամակ Խմբագրին։ Ներքին լուրեր։—Արտաքին տեսութիւն։ Հայաստանի խնդիրը։ Թիւրքիա։ Պարսկաստան։—Մշակին հեռագիրներ։—Յայտարարութիւններ։

ՊԱՏՐԱՍՏ ՉԵՆՔ

Եկող տարի Թիֆլիսում լինելու է միջազգային հնագիտական ժողով։ Դա կը լինի առաջինը Կովկասի ամբողջ հաղարամեայ պատմութեան մէջ, որը ոտ կը դնէ Կովկասի կենտրոնական քաղաքը հաշիւ ուղելու թէ ինչ պատմական հարստութիւն է պահել դիտութեան համար այն երկիրը, որի մասին հաւատար հետաքրքրութեամբ խօսել են և յունաց դիցաբանութիւնը, և Ալեքսանդրի վէպերը, և հռոմայեցոց պատմագիրները և արևելքի աշխարհակալները։ Այդ ժողովը կը լինի առաջինը, որը դատաւոր և քննիչ կընստրվի համայն ժամանակակից գիտութեան կողմից այն բոլոր ազգերի կեանքի, վարքի և արարքների վրա, որոնք բիւրաւոր քնակութիւն են ունեցել Կովկասի հողում, կամ թէ ժամանակաւոր հիւր են եղել այս տեղ իրանց գործերով և գաղթականութեան սայլակներով։ Այդ ժողովը կը լինի առաջինը, որը կասէ մեռած և կենդանի ազգերին. «դուք պարտ էք արդէն, որ դուք շատ բաղ էք եղել միշտ միմեանց վրա յարձակվելու ժամանակ, դուք պարտ էք, որ ձեր իդէալը եղել է ձին և թուրը, ձեր պարծանքը՝ ուժը և խստութիւնը, ձեր առաքինութիւնը՝ արշաւանքը և ասպատակութիւնը, բայց մեզ այդ ամենը քիչ է հետաքրքիր։ Մեզ հետաքրքիր է այն՝ որն է ձեղնից աւելի բարձր եղել իր մարդասիրել յատկութիւններով, որն է ձեղնից ճգտում ունեցել դէպի մտաւոր կեանք, որն է աւելի հակել դէպի բազմակրթական գործունէութիւն և որն է թողել այս երկրում այնպիսի շօշափելի փաստ և յիշատակ, որոնց վրա հիմնվելով կարելի լինի ասել այսօր թէ այս ինչ ազգը անցրել է իր դարը ո՛չ ինչպէս բոյս, ինչպէս ծառ, այլ ինչպէս մարդ և բանական արարած։»

Եւ այս օրհասական հարցմունքներն են, որ կառաջարկվեն եկող տարի այն ազգերին, որոնց ծնարանը և քնարանը եղել է Կովկասում, որոնք պահել են իրանց անունը այսօր կենդանի յիշատակներով, կամ կորցրել են նորան, թողնելով միայն պատմութեան էջերում։ Այդ ո՛ր ազգը կարող է կանգնել ժողովի երեսին և ասել թէ ահա այն իրական ապացոյցները, որոնք ցոյց են տալիս թէ ինքը բացառութիւն է կազմել Կովկասի ազգերի քմրութեան մէջ, թէ ինքը ունեցել է գործունեայ կեանք և փայլուն անցեալ, թէ իր նախնիքը թողել են այսօր աւերակ գեղեցիկ տներ, հոյակապ շէնքեր, ձեռքի ու մտքի վայելուչ արտադրութիւն։ Որ ազգը կարող է առաջ ընկնել և հիւրընկալել եւրոպացի գիտնականներին և թարգման ու ներկայացուցիչ լինել նոցա առաջ իր նախահարց կողմից։ Միայն երկու ազգ կարող են այդ անել՝ հայերը և վրացիք, իսկ մնացածները ոչ լեզու ունեն խօսելու և ոչ իրաւունք. մնացածները կամ մեռած են կամ վայրենի....

Այդ արդեօք պատրաստ ենք մենք այնչափ, որ կարողանանք պատշաճաւոր ընդունելութիւն անել եկող տարի մեր թանկագին հիւրերին, պատրաստ ենք այնչափ, որ մեր հօր սեփական կայքը, ձեռքի վաստակը, տուն ու տեղ ցոյց տանք նոցա և նկարագրենք մի քան մոլէ, պատրաստ ենք այնչափ, որ գոնէ մեր գիտենալիքը մեր մասին օտարները մեզանից աւելի լաւ չիմանան....

Ահա այս կարևոր հարցերն են, որ զբաղել են ամենից առաջ մեր պատմական քեռորդի վրացիներին և նոցա պատուի համար պիտի ասած, որ գոնէ այս պարագայում, նաքա այնչափ հեռատես են գտնվել, որ կարողացել են վաղօրօք հոգալ, որ եկող տարուայ հնագիտական ժողովի հետաքրքիր նիւթեան գլխաւոր նիւթերը կը պատկանեն գրեթէ միայն Վրաստանին։ Վրաստանի արձանագրութիւնները, Վրաստանի եկեղեցիների ճարտարապետութիւնները, վրաց պատմագիրները և վերջապէս վրացագէտ և վրացազը մարդիկ պիտի լինեն եկող տարուայ ժողովին աղբիւրներ մատակարարողները, ժողովի անդամները, բարտուղարը և արձանագրողները։ Ո՛վ չէ հաւատում, թող նայե ժողովի կենսագիտի վրա, որ արդէն տպված է։

Իսկ հայերը քնած են. Թիֆլիսը և գաւառները հեղեղող, ամօթ էլ չի լինի ասել հայ ինտելիգենցիան, մի փոքր անգամ չէ հետաքրքրիր այդ ամենին, չէ հետաքրքիր Կովկասի մէջ գտնվող հոյակապ հնութիւններին, որոնց մեծագոյն մասը պատկանում է մեզ պէս անհոգ և անպիտան ժառանգներ թողած նախահայրերին հայ ճարտարապետներին, հայ պատմագիրներին, հայ աշխարհակալներին և հայ աշխատասիրութեան։ Այդ ամենով չէ հետաքրքրվում Կովկասի հայ ինտելիգենցիան, նա բաւականանում է նորանով, որ ունէ իր գրպանում գիտնականութեան պաշտօնական թուղթը...

Տեսնելով մեր ինտելիգենցիայի այսչափ դատապարտելի անհոգութիւնը, օրչափ երախտագէտ պիտի լինենք հայերս մեծ. պ պ. Մ. Նալբինին և Ռ. Պատկանեանին, որոնք հեռու հիւսիսում չունենալ դադար, այլ քաղելով գրքերից ինչ կարելի է, օգնում են եկող տարվայ հնագիտական ժողովի գործին հայոց հնութիւնների վերաբերմամբ։ Իսկ Կովկասի այսչափ դիպլոմատ թաւիսաւաշջիկների մէջ չը կայ մի մարդ, որ մի բան կատարէ, վանորայ օրչափ սիրով պիտի յիշել երեք գործունեայ պատրոններին, Վիւրջեանին, Դեղալեանին և Ներիցեանին, որոնք չեն քնել այն հանգիստ բարձի վրա, որի տակ գտնվում է բարձրագոյն գիտութիւնների վաստակ, ներաթուղթը, նոքա չեն ապրում հնտելիգենցիայի լեռատրգիական թմրութեան մէջ, այլ թողնելով պաշտօնը, վեր գցելով տուն ու տեղ, դրկվելով բոլոր հանգստութիւնից, դատապարտելով իրանց ամեն տեսակ ճգնաժամական զբկանքներին, ամիսներով տանջվել են Շիրակայ ամայի դաշտի, Անիի բուերի, օձերի և մողէսների մէջ և Հայաստրութեան անունով պատրաստել են մի թանկագին մեծ եր, որով երեսը պարզ ներս կը մտնեն եկող տարի հնագիտական ժողովի շէմքից։ Իսկ ի՞նչ կասէ այն ժամանակ դիպլոմատների մեծամիտ նախկերը. նա ցոյց կը տայ գուցէ իր դիպլոմը, իսկ վերսիշեալ աշխատող պարոնները ցոյց կը տան իրանց գործը...

Գր. Նիկողոսեան

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՆԱՄԱԿ Ս. ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳԻՑ

Մայիսի 3-ին

Ցեմ կարող չը համակրել այն օգտաւէտ և մանգամայն խելացի չարժմանը, որ յարուցված լինելով «Մշակի» միջոցով, իր սպրնեաւոր արձագանքը գտաւ ազգի մէջ էլ։ Կամենում եմ խօսել հայ-կաթոլիկների և հայ-աւետարանականների մեզ հետ, այսինքն հայ-լուսաւորչականներիս հետ հաշտվելու մասին։ Հաշտութիւնը ազգային, ցեղական հողի վրա և ոչ կրօնական հողի վրա։ Թող մի ազգի զաւակները պաշտեն Աստուծուն որպէս կամին,—միայն թող չը մոռանան որ ցեղով նոյն ազգի անդամներն են և պարտ են համերաշխ ոյժերով դիմել դէպի ազգի ընդհանուր չահերը, և ընդհանուր բարոյական զարգացումն։

«Մշակին» ինն տարվայ գործունէութեան արդիւնք, թէ միմիայն բաղդատ ութեան և ժամանակի պահանջ, փոյթ չէ ինձ,—միայն չեմ կարող չարտահայտել, որ նոյն իսկ այդ ժամանակ, երբ աւետարանական, կաթոլիկ և լուսաւորչական հայերի մէջ կրկին հաստատվում է արդէն վաղուց խանգարված եղբայրական սէրը, երբ մեր կրօնաբաժան եղբայրները սկսում են իրանց հայ զգալ, նոյն իսկ այդ ժամանակ Կովկասի հայ-կաթոլիկները կառավարութեանը խնդրիք են մատուցանում, թէ ցանկանում են ունենալ Անդրկովկասում իրանց սեփական հայ-կաթոլիկ եպիսկոպոս։

Որչափ ցանկալի է որ մեր կաթոլիկ եղբայրները ներկայացական լատին արարողութիւնները թողած և անկախ գտնվելով Սարատովի կաթոլիկ եպիսկոպոսից, վերադառնային ազգային, հայոց լեզուով կատարվող արարողութիւններին, նոյնչափ էլ ցանկալի է որ մեր աւետարանական եղբայրները անկախ գտնվով Ս. Պետերբուրգի գերմանական բողոքական կենսատօրիայից, որ այնչափ հեռու է կովկասից նրանց հոգևոր առանձնական պահանջները իմանալու ու լսուցանելու համար և իրաւունք խնդրէին իրանց սեփական հայ-աւետարանական կենսատօրիա ունենալ Անդրկովկասում, կամ գոնէ ունենային հայ քարոզիչներ և ոչ թէ գերմանացի պաստօրներ։

Fonds A.R.A.M

Fonds A.R.A.M

ՆՈՒՅՆԱԿ ԽՕՓԻՆՑ

28 ապրիլի

Երբեմն մեզ ասում են, որ տիրապետող կուսակցությունը ոչ մի պատճառ չունի մեր վրա բարկանալու, որ մենք միշտ գովում ենք նրա գործերը, և ոչ մի անգամ չենք գտնում, որ նա ինչ-որ բան սխալ է արել։ Մենք պատասխանում ենք, որ մենք ոչ միայն գովում ենք, այլև դատապարտում ենք այն, ինչ որ մեզ թվում է սխալ։ Մենք ասում ենք մեր կարծիքը, որ ոչ ոքից չենք վախենում, և ոչ ոքի չենք ուզում շողոքորթել։ Մենք ասում ենք մեր կարծիքը, որովհետև մեր կարծիքը ունենալու իրավունքը մեզ տալիս է մեր ազատ խղճմտանքը, որ մենք ոչ ոքի չենք ծախ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՏԵՍԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Լուսաբեր Ա. Տարի ԺԱ. Թիւ 1-2-3-4-5-6-7-8-9-10-11-12-13-14-15-16-17-18-19-20-21-22-23-24-25-26-27-28-29-30-31-32-33-34-35-36-37-38-39-40-41-42-43-44-45-46-47-48-49-50-51-52-53-54-55-56-57-58-59-60-61-62-63-64-65-66-67-68-69-70-71-72-73-74-75-76-77-78-79-80-81-82-83-84-85-86-87-88-89-90-91-92-93-94-95-96-97-98-99-100-101-102-103-104-105-106-107-108-109-110-111-112-113-114-115-116-117-118-119-120-121-122-123-124-125-126-127-128-129-130-131-132-133-134-135-136-137-138-139-140-141-142-143-144-145-146-147-148-149-150-151-152-153-154-155-156-157-158-159-160-161-162-163-164-165-166-167-168-169-170-171-172-173-174-175-176-177-178-179-180-181-182-183-184-185-186-187-188-189-190-191-192-193-194-195-196-197-198-199-200-201-202-203-204-205-206-207-208-209-210-211-212-213-214-215-216-217-218-219-220-221-222-223-224-225-226-227-228-229-230-231-232-233-234-235-236-237-238-239-240-241-242-243-244-245-246-247-248-249-250-251-252-253-254-255-256-257-258-259-260-261-262-263-264-265-266-267-268-269-270-271-272-273-274-275-276-277-278-279-280-281-282-283-284-285-286-287-288-289-290-291-292-293-294-295-296-297-298-299-300-301-302-303-304-305-306-307-308-309-310-311-312-313-314-315-316-317-318-319-320-321-322-323-324-325-326-327-328-329-330-331-332-333-334-335-336-337-338-339-340-341-342-343-344-345-346-347-348-349-350-351-352-353-354-355-356-357-358-359-360-361-362-363-364-365-366-367-368-369-370-371-372-373-374-375-376-377-378-379-380-381-382-383-384-385-386-387-388-389-390-391-392-393-394-395-396-397-398-399-400-401-402-403-404-405-406-407-408-409-410-411-412-413-414-415-416-417-418-419-420-421-422-423-424-425-426-427-428-429-430-431-432-433-434-435-436-437-438-439-440-441-442-443-444-445-446-447-448-449-450-451-452-453-454-455-456-457-458-459-460-461-462-463-464-465-466-467-468-469-470-471-472-473-474-475-476-477-478-479-480-481-482-483-484-485-486-487-488-489-490-491-492-493-494-495-496-497-498-499-500-501-502-503-504-505-506-507-508-509-510-511-512-513-514-515-516-517-518-519-520-521-522-523-524-525-526-527-528-529-530-531-532-533-534-535-536-537-538-539-540-541-542-543-544-545-546-547-548-549-550-551-552-553-554-555-556-557-558-559-560-561-562-563-564-565-566-567-568-569-570-571-572-573-574-575-576-577-578-579-580-581-582-583-584-585-586-587-588-589-590-591-592-593-594-595-596-597-598-599-600-601-602-603-604-605-606-607-608-609-610-611-612-613-614-615-616-617-618-619-620-621-622-623-624-625-626-627-628-629-630-631-632-633-634-635-636-637-638-639-640-641-642-643-644-645-646-647-648-649-650-651-652-653-654-655-656-657-658-659-660-661-662-663-664-665-666-667-668-669-670-671-672-673-674-675-676-677-678-679-680-681-682-683-684-685-686-687-688-689-690-691-692-693-694-695-696-697-698-699-700-701-702-703-704-705-706-707-708-709-710-711-712-713-714-715-716-717-718-719-720-721-722-723-724-725-726-727-728-729-730-731-732-733-734-735-736-737-738-739-740-741-742-743-744-745-746-747-748-749-750-751-752-753-754-755-756-757-758-759-760-761-762-763-764-765-766-767-768-769-770-771-772-773-774-775-776-777-778-779-780-781-782-783-784-785-786-787-788-789-790-791-792-793-794-795-796-797-798-799-800-801-802-803-804-805-806-807-808-809-810-811-812-813-814-815-816-817-818-819-820-821-822-823-824-825-826-827-828-829-830-831-832-833-834-835-836-837-838-839-840-841-842-843-844-845-846-847-848-849-850-851-852-853-854-855-856-857-858-859-860-861-862-863-864-865-866-867-868-869-870-871-872-873-874-875-876-877-878-879-880-881-882-883-884-885-886-887-888-889-890-891-892-893-894-895-896-897-898-899-900-901-902-903-904-905-906-907-908-909-910-911-912-913-914-915-916-917-918-919-920-921-922-923-924-925-926-927-928-929-930-931-932-933-934-935-936-937-938-939-940-941-942-943-944-945-946-947-948-949-950-951-952-953-954-955-956-957-958-959-960-961-962-963-964-965-966-967-968-969-970-971-972-973-974-975-976-977-978-979-980-981-982-983-984-985-986-987-988-989-990-991-992-993-994-995-996-997-998-999-1000-1001-1002-1003-1004-1005-1006-1007-1008-1009-1010-1011-1012-1013-1014-1015-1016-1017-1018-1019-1020-1021-1022-1023-1024-1025-1026-1027-1028-1029-1030-1031-1032-1033-1034-1035-1036-1037-1038-1039-1040-1041-1042-1043-1044-1045-1046-1047-1048-1049-1050-1051-1052-1053-1054-1055-1056-1057-1058-1059-1060-1061-1062-1063-1064-1065-1066-1067-1068-1069-1070-1071-1072-1073-1074-1075-1076-1077-1078-1079-1080-1081-1082-1083-1084-1085-1086-1087-1088-1089-1090-1091-1092-1093-1094-1095-1096-1097-1098-1099-1100-1101-1102-1103-1104-1105-1106-1107-1108-1109-1110-1111-1112-1113-1114-1115-1116-1117-1118-1119-1120-1121-1122-1123-1124-1125-1126-1127-1128-1129-1130-1131-1132-1133-1134-1135-1136-1137-1138-1139-1140-1141-1142-1143-1144-1145-1146-1147-1148-1149-1150-1151-1152-1153-1154-1155-1156-1157-1158-1159-1160-1161-1162-1163-1164-1165-1166-1167-1168-1169-1170-1171-1172-1173-1174-1175-1176-1177-1178-1179-1180-1181-1182-1183-1184-1185-1186-1187-1188-1189-1190-1191-1192-1193-1194-1195-1196-1197-1198-1199-1200-1201-1202-1203-1204-1205-1206-1207-1208-1209-1210-1211-1212-1213-1214-1215-1216-1217-1218-1219-1220-1221-1222-1223-1224-1225-1226-1227-1228-1229-1230-1231-1232-1233-1234-1235-1236-1237-1238-1239-1240-1241-1242-1243-1244-1245-1246-1247-1248-1249-1250-1251-1252-1253-1254-1255-1256-1257-1258-1259-1260-1261-1262-1263-1264-1265-1266-1267-1268-1269-1270-1271-1272-1273-1274-1275-1276-1277-1278-1279-1280-1281-1282-1283-1284-1285-1286-1287-1288-1289-1290-1291-1292-1293-1294-1295-1296-1297-1298-1299-1300-1301-1302-1303-1304-1305-1306-1307-1308-1309-1310-1311-1312-1313-1314-1315-1316-1317-1318-1319-1320-1321-1322-1323-1324-1325-1326-1327-1328-1329-1330-1331-1332-1333-1334-1335-1336-1337-1338-1339-1340-1341-1342-1343-1344-1345-1346-1347-1348-1349-1350-1351-1352-1353-1354-1355-1356-1357-1358-1359-1360-1361-1362-1363-1364-1365-1366-1367-1368-1369-1370-1371-1372-1373-1374-1375-1376-1377-1378-1379-1380-1381-1382-1383-1384-1385-1386-1387-1388-1389-1390-1391-1392-1393-1394-1395-1396-1397-1398-1399-1400-1401-1402-1403-1404-1405-1406-1407-1408-1409-1410-1411-1412-1413-1414-1415-1416-1417-1418-1419-1420-1421-1422-1423-1424-1425-1426-1427-1428-1429-1430-1431-1432-1433-1434-1435-1436-1437-1438-1439-1440-1441-1442-1443-1444-1445-1446-1447-1448-1449-1450-1451-1452-1453-1454-1455-1456-1457-1458-1459-1460-1461-1462-1463-1464-1465-1466-1467-1468-1469-1470-1471-1472-1473-1474-1475-1476-1477-1478-1479-1480-1481-1482-1483-1484-1485-1486-1487-1488-1489-1490-1491-1492-1493-1494-1495-1496-1497-1498-1499-1500-1501-1502-1503-1504-1505-1506-1507-1508-1509-1510-1511-1512-1513-1514-1515-1516-1517-1518-1519-1520-1521-1522-1523-1524-1525-1526-1527-1528-1529-1530-1531-1532-1533-1534-1535-1536-1537-1538-1539-1540-1541-1542-1543-1544-1545-1546-1547-1548-1549-1550-1551-1552-1553-1554-1555-1556-1557-1558-1559-1560-1561-1562-1563-1564-1565-1566-1567-1568-1569-1570-1571-1572-1573-1574-1575-1576-1577-1578-1579-1580-1581-1582-1583-1584-1585-1586-1587-1588-1589-1590-1591-1592-1593-1594-1595-1596-1597-1598-1599-1600-1601-1602-1603-1604-1605-1606-1607-1608-1609-1610-1611-1612-1613-1614-1615-1616-1617-1618-1619-1620-1621-1622-1623-1624-1625-1626-1627-1628-1629-1630-1631-1632-1633-1634-1635-1636-1637-1638-1639-1640-1641-1642-1643-1644-1645-1646-1647-1648-1649-1650-1651-1652-1653-1654-1655-1656-1657-1658-1659-1660-1661-1662-1663-1664-1665-1666-1667-1668-1669-1670-1671-1672-1673-1674-1675-1676-1677-1678-1679-1680-1681-1682-1683-1684-1685-1686-1687-1688-1689-1690-1691-1692-1693-1694-1695-1696-1697-1698-1699-1700-1701-1702-1703-1704-1705-1706-1707-1708-1709-1710-1711-1712-1713-1714-1715-1716-1717-1718-1719-1720-1721-1722-1723-1724-1725-1726-1727-1728-1729-1730-1731-1732-1733-1734-1735-1736-1737-1738-1739-1740-1741-1742-1743-1744-1745-1746-1747-1748-1749-1750-1751-1752-1753-1754-1755-1756-1757-1758-1759-1760-1761-1762-1763-1764-1765-1766-1767-1768-1769-1770-1771-1772-1773-1774-1775-1776-1777-1778-1779-1780-1781-1782-1783-1784-1785-1786-1787-1788-1789-1790-1791-1792-1793-1794-1795-1796-1797-1798-1799-1800-1801-1802-1803-1804-1805-1806-1807-1808-1809-1810-1811-1812-1813-1814-1815-1816-1817-1818-1819-1820-1821-1822-1823-1824-1825-1826-1827-1828-1829-1830-1831-1832-1833-1834-1835-1836-1837-1838-1839-1840-1841-1842-1843-1844-1845-1846-1847-1848-1849-1850-1851-1852-1853-1854-1855-1856-1857-1858-1859-1860-1861-1862-1863-1864-1865-1866-1867-1868-1869-1870-1871-1872-1873-1874-1875-1876-1877-1878-1879-1880-1881-1882-1883-1884-1885-1886-1887-1888-1889-1890-1891-1892-1893-1894-1895-1896-1897-1898-1899-1900-1901-1902-1903-1904-1905-1906-1907-1908-1909-1910-1911-1912-1913-1914-1915-1916-1917-1918-1919-1920-1921-1922-1923-1924-1925-1926-1927-1928-1929-1930-1931-1932-1933-1934-1935-1936-1937-1938-1939-1940-1941-1942-1943-1944-1945-1946-1947-1948-1949-1950-1951-1952-1953-1954-1955-1956-1957-1958-1959-1960-1961-1962-1963-1964-1965-1966-1967-1968-1969-1970-1971-1972-1973-1974-1975-1976-1977-1978-1979-1980-1981-1982-1983-1984-1985-1986-1987-1988-1989-1990-1991-1992-1993-1994-1995-1996-1997-1998-1999-2000-2001-2002-2003-2004-2005-2006-2007-2008-2009-2010-2011-2012-2013-2014-2015-2016-2017-2018-2019-2020-2021-2022-2023-2024-2025-2026-2027-2028-2029-2030-2031-2032-2033-2034-2035-2036-2037-2038-2039-2040-2041-2042-2043-2044-2045-2046-2047-2048-2049-2050-2051-2052-2053-2054-2055-2056-2057-2058-2059-2060-2061-2062-2063-2064-2065-2066-2067-2068-2069-2070-2071-2072-2073-2074-2075-2076-2077-2078-2079-2080-2081-2082-2083-2084-2085-2086-2087-2088-2089-2090-2091-2092-2093-2094-2095-2096-2097-2098-2099-2100-2101-2102-2103-2104-2105-2106-2107-2108-2109-2110-2111-2112-2113-2114-2115-2116-2117-2118-2119-2120-2121-2122-2123-2124-2125-2126-2127-2128-2129-2130-2131-2132-2133-2134-2135-2136-2137-2138-2139-2140-2141-2142-2143-2144-2145-2146-2147-2148-2149-2150-2151-2152-2153-2154-2155-2156-2157-2158-2159-2160-2161-2162-2163-2164-2165-2166-2167-2168-2169-2170-2171-2172-2173-2174-2175-2176-2177-2178-2179-2180-2181-2182-2183-2184-2185-2186-2187-2188-2189-2190-2191-2192-2193-2194-2195-2196-2197-2198-2199-2200-2201-2202-2203-2204-2205-2206-2207-2208-2209-2210-2211-2212-2213-2214-2215-2216-2217-2218-2219-2220-2221-2222-2223-2224-2225-2226-2227-2228-2229-2230-2231-2232-2233-2234-2235-2236-2237-2238-2239-2240-2241-2242-2243-2244-2245-2246-2247-2248-2249-2250-2251-2252-2253-2254-2255-2256-2257-2258-2259-2260-2261-2262-2263-2264-2265-2266-2267-2268-2269-2270-2271-2272-2273-2274-2275-2276-2277-2278-2279-2280-2281-2282-2283-2284-2285-2286-2287-2288-2289-2290-2291-2292-2293-2294-2295-2296-2297-2298-2299-2300-2301-2302-2303-2304-2305-2306-2307-2308-2309-2310-2311-2312-2313-2314-2315-2316-2317-2318-2319-2320-2321-2322-2323-2324-2325-2326-2327-2328-2329-2330-2331-2332-2333-2334-2335-2336-2337-2338-2339-2340-2341-2342-2343-2344-2345-2346-2347-2348-2349-2350-2351-2352-2353-2354-2355-2356-2357-2358-2359-2360-2361-2362-2363-2364-2365-2366-2367-2368-2369-2370-2371-2372-2373-2374-2375-2376-2377-2378-2379-2380-2381-2382-2383-2384-2385-2386-2387-2388-2389-2390-2391-2392-2393-2394-2395-2396-2397-2398-2399-2400-2401-2402-2403-2404-2405-2406-2407-2408-2409-2410-2411-2412-2413-2414-2415-2416-2417-2418-2419-2420-2421-2422-2423-2424-2425-2426-2427-2428-2429-2430-2431-2432-2433-2434-2435-2436-2437-2438-2439-2440-2441-2442-2443-2444-2445-2446-2447-2448-2449-2450-2451-2452-2453-2454-2455-2456-2457-2458-2459-2460-2461-2462-2463-2464-2465-2466-2467-2468-2469-2470-2471-2472-2473-2474-2475-2476-2477-2478-2479-2480-2481-2482-2483-2484-2485-2486-2487-2488-2489-2490-2491-2492-2493-2494-2495-2496-2497-2498-2499-2500-2501-2502-2503-2504-2505-2506-2507-2508-2509-2510-2511-2512-2513-2514-2515-2516-2517-2518-2519-2520-2521-2522-2523-2524-2525-2526-2527-2528-2529-2530-2531-2532-2533-2534-2535-2536-2537-2538-2539-2540-2541-2542-2543-2544-2545-2546-2547-2548-2549-2550-2551-2552-2553-2554-2555-2556-2557-2558-2559-2560-2561-2562-2563-2564-2565-2566-2567-2568-2569-2570-2571-2572-2573-2574-2575-2576-2577-2578-2579-2580-2581-2582-2583-2584-2585-2586-2587-2588-2589-2590-2591-2592-2593-2594-2595-2596-2597-2598-2599-2600-2601-2602-2603-2604-2605-2606-2607-2608-2609-2610-2611-2612-2613-2614-2615-2616-2617-2618-2619-2620-2621-2622-2623-2624-2625-2626-2627-2628-2629-2630-2631-2632-2633-2634-2635-2636-2637-2638-2639-2640-2641-2642-2643-2644-2645-2646-2647-2648-2649-2650-2651-2652-2653-2654-2655-2656-2657-2658-2659-2660-2661-2662-2663-2664-2665-2666-2667-2668-2669-2670-2671-2672-2673-2674-2675-2676-2677-2678-2679-2680-2681-2682-2683-2684-2685-2686-2687-2688-2689-2690-2691-2692-2693-2694-2695-2696-2697-2698-2699-2700-2701-2702-2703-2704-2705-2706-2707-2708-2709-2710-2711-2712-2713-2714-2715-2716-2717-2718-2719-2720-2721-2722-2723-2724-2725-2726-2727-2728-2729-2730-2731-2732-2733-2734-2735-2736-2737-2738-2739-2740-2741-2742-2743-2744-2745-2746-2747-2748-2749-2750-2751-2752-2753-2754-2755-2756-2757-2758-2759-2760-2761-2762-2763-2764-2765-2766-2767-2768-2769-2770-2771-2772-2773-2774-2775-2776-2777-2778-2779-2780-2781-2782-2783-2784-2785-2786-2787-2788-2789-2790-2791-2792-2793-2794-2795-2796-2797-2798-2799-2800-2801-2802-2803-2804-2805-2806-2807-2808-2809-2810-2811-2812-2813-2814-2815-2816-2817-2818-2819-2820-2821-2822-2823-2824-2825-2826-2827-2828-2829-2830-2831-2832-2833-2834-2835-2836-2837-2838-2839-2840-2841-2842-2843-2844-2845-2846-2847-2848-2849-2850-2851-2852-2853-2854-2855-2856-2857-2858-2859-2860-2861-2862-2863-2864-2865-2866-2867-2868-2869-2870-2871-2872-2873-2874-2875-2876-2877-2878-2879-2880-2881-2882-2883-2884-2885-2886-2887-2888-2889-2890-2891-2892-2893-2894-2895-2896-2897-2898-2899-2900-2901-2902-2903-2904-2905-2906-2907-2908-2909-2910-2911-2912-2913-2914-2915-2916-2917-2918-2919-2920-2921-2922-2923-2924-2925-2926-2927-2928-2929-2930-2931-2932-2933-2934-2935-2936-2937-2938-2939-2940-2941-2942-2943-2944-2945-2946-2947-2948-2949-2950-2951-2952-2953-2954-2955-2956-2957-2958-2959-2960-2961-2962-2963-2964-2965-2966-2967-2968-2969-2970-2971-2972-2973-2974-2975-2976-2977-2978-2979-2980-2981-2982-2983-2984-2985-2986-2987-2988-2989-2990-2991-2992-2993-2994-2995-2996-2997-2998-2999-3000-3001-3002-3003-3004-3005-3006-3007-3008-3009-3010-3011-3012-3013-3014-3015-3016-3017-3018-3019-3020-3021-3022-3023-3024-3025-3026-3027-3028-3029-3030-3031-3032-3033-3034-3035-3036-3037-3038-3039-3040-3041-3042-3043-3044-3045-3046-3047-3048-3049-3050-3051-3052-3053-3054-3055-3056-3057-3058-3059-3060-3061-3062-3063-3064-3065-3066-3067-3068-3069-3070-3071-3072-3073-3074-3075-3076-3077-3078-3079-3080-3081-3082-3083-3084-3085-3086-3087-3088-3089-3090-3091-3092-3093-3094-3095-3096-3097-3098-3099-3100-3101-3102-3103-3104-3105-3106-3107-3108-3109-3110-3111-3112-3113-3114-3115-3116-3117-3118-3119-3120-3121-3122-3123-3124-3125-3126-3127-3128-3129-3130-3131-3132-3133-3134-3135-3136-3137-3138-3139-3140-3141-3142-3143-3144-3145-3146-3147-3148-3149-3150-3151-3152-3153-3154-3155-3156-3157-3158-3159-3160-3161-3162-3163-3164-3165-3166-3167-3168-3169-3170-3171-3172-3173-3174-3175-3176-3177-3178-3179-3180-3181-3182-3183-3184-3185-3186-3187-3188-3189-3190-3191-3192-3193-3194-3195-3196-3197-3198-3199-3200-3201-3202-3203-3204-3205-3206-3207-3208-3209-3210-3211-3212-3213-3214-3215-3216-3217-3218-3219-3220-3221-3222-3223-3224-3225-3226-3227-3228-3229-3230-3231-3232-3233-3234-3235-3236-3237-3238-3239-3240-3241-3242-3243-3244-3245-3246-3247-3248-3249-3250-3251-3252-3253-3254-3255-3256-3257-3258-3259-3260-3261-3262-3263-3264-3265-3266-3267-3268-3269-3270-3271-3272-3273-3274-3275-3276-3277-3278-3279-3280-3281-3282-3283-3284-3285-3286-3287-3288-3289-3290-3291-3292-3293-3294-3295-3296-3297-3298-3299-3300-3301-3302-3303-3304-3305-3306-3307-3308-3309-3310-3311-3312-3313-3314-3315-3316-3317-3318-3319-3320-3321-3322-3323-3324-3325-3326-3327-3328-3329-3330-3331-3332-3333-3334-3335-3336-3337-3338-3339-3340-3341-3342-3343-3344-3345-3346-3347-3348-3349-3350-3351-3352-3353-3354-3355-3356-3357-3358-3359-3360-3361-3362-3363-3364-3365-3366-3367-3368-3369-3370-3371-3372-3373-3374-3375-3376-3377-3378-3379-3380-3381-3382-3383-3384-3385-3386-3387-3388-3389-3390-3391-3392-3393-3394-3395-3396-3397-3398-3399-3400-3401-3402-3403-3404-3405-3406-3407-3408-3409-3410-3411-3412-3413-3414-3415-3416-3417-3418-3419-3420-3421-3422-3423-3424-3425-3426-3427-3428-3429-3430-3431-3432-3433-3434-3435-3436-3437-3438-3439-3440-3441-3442-3443-3444-3445-3446-3447-3448-3449-3450-3451-3452-3453-3454-3455-3456-3457-3458-3459-3460-3461-3462-3463-3464-3465-3466-3467-3468-3469-3470-3471-3472-3473-3474-3475-3476-3477-3478-3479-3480-3481-3482-3483-3484-3485-3486-3487-3488-3489-3490-3491-3492-3493-3494-3495-3496-3497-3498-3499-3500-3501-3502-3503-3504-3505-3506-3507-3508-3509-3510-3511-3512-3513-3514-3515-3516-3517-3518-3519-3520-3521-3522-3523-3524-3525-3526-3527-3528-3529-3530-3531-3532-3533-3534-3535-3536-3537-3538-3539-3540-3541-3542-3543-3544-3545-3546-3547-3548-3549-3550-3551-3552-3553-3554-3555-3556-3557-3558-3559-3560-3561-3562-3563-3564-3565-3566-3567-3568-3569-3570-3571-3572-3573-3574-3575-3576-3577-3578-3579-3580-3581-3582-3583-3584-3585-3586-3587-3588-3589-3590-3591-3592-3593-3594-3595-3596-3597-3598-3599-3600-3601-3602-3603-3604-3605-3606-3607-3608-3609-3610-3611-3612-3613-3614-3615-3616-3617-3618-3619-3620-3621-3622-3623-3624-3625-3626-3627-3628-3629-3630-3631-3632-3633-3634-3635-3636-3637-3638-3639-3640-3641-3642-3643-3644-3645-3646-3647-3648-3649-3650-3651-3652-3653-3654-3655-3656-3657-3658-3659-3660-3661-3662-3663-3664-3665-3666-3667-3668-3669-3670-3671-3672-3673-3674-3675-3676-3677-3678-3679-3680-3681-3682-3683-3684-3685-3686-3687-3688-3689-3690-3691-3692-3693-3694-3695-3696-3697-3698-3699-3700-3701-3702-3703-3704-3705-3706-3707-3708-3709-3710-3711-3712-3713-3714-3715-3716-3717-3718-3719-3720-3721-3722-3723-3724-3725-3726-3727-3728-3729-3730-3731-3732-3733-3734-3735-3736-3737-3738-3739-3740-3741-3742-3743-3744-3745-3746-3747-3748-3749-3750-3751-3752-3753-3754-3755-3756-3757-3758-3759-3760-3761-3762-3763-3764-3765-3766-3767-3768-3769-3770-3771-3772-3773-3774-3775-3776-3777-3778-3779-3780-3781-3782-3783-3784-3785-3786-3787-3788-3789-3790-3791-3792-3793-3794-3795-3796-3797-3798-3799-3800-3801-3802-3803-3804-3805-3806-3807-3808-3809-3810-3811-3812-3813-3814-3815-3816-3817-3818-3819-3820-3821-3822-3823-3824-3825-3826-3827-3828-3829-3830-3831-3832-3833-3834-3835-3836-3837-3838-3839-3840-3841-3842-3843-3844-3845-3846-3847-3848-3849-3850-3851-3852-3853-3854-3855-3856-3857-3858-3859-3860-3861-3862-3863-3864-3865-3866-3867-3868-3869-3870-3871-3872-3873-3874-3875-3876-3877-3878-3879-3880-3881-3882-3883-3884-3885-3886-3887-3888-3889-3890-3891-3892-3893-3894-3895-3896-3897-3898-3899-3900-3901-3902-3903-3904-3905-3906-3907-3908-3909-3910-3911-3912-3913-3914-3915-3916-3917-3918-3919-3920-3921-3922-3923-3924-3925-3926-3927-3928-3929-3930-3931-3932-3933-3934-3935-3936-3937-3938-3939-3940-3941-3942-3943-3944-3945-3946-3947-3948-3949-3950-3951-3952-3953-3954-3955-3956-3957-3958-3959-3960-3961-3962-3963-3964-3965-3966-3967-3968-3969-3970-3971-3972-3973-3974-3975-3976-3977-3978-3979-3980-3981-3982-3983-3984-3985-3986-3987-3988-3989-3990-3991-3992-3993-3994-3995-3996-3997-3998-3999-4000-4001-4002-4003-4004-4005-4006-4007-4008-4009-4010-4011-4012-4013-4014-4015-4016-4017-4018-4019-4020-4021-4022-4023-4024-4025-4026-4027-4028-4029-4030-4031-4032-4033-4034-4035-4036-4037-4038-4039-4040-4041-4042-4043-4044-4045-4046-4047-4048-4049-4050-4051-4052-4053-4054-4055-4056-4057-4058-4059-4060-4061-4062-4063-4064-4065-4066-4067-4068-4069-4070-4071-4072-4073-4074-4075-4076-4077-4078-4079-4080-4081-4082-4083-4084-4085-4086-4087-4088-4089-4090-4091-4092-4093-4094-4095-4096-4097-4098-4099-4100-4101-4102-4103-4104-4105-4106-4107-4108-4109-4110-4111-4112-4113-4114-4115-4116-4117-4118-4119-4120-4121-4122-4123-4124-4125-4126-4127-4128-4129-4130-4131-4132-4133-4134-4135-4136-4137-4138-4139-4140-4141-4142-4143-4144-4145-4146-4147-4148-4149-4150-4151-4152-4153-4154-4155-4156-4157-4158-4159-4160-4161-4162-4163-4164-4165-4166-4167-4168-4169-4170-4171-4172-4173-4174-4175-4176-4177-4178-4179-4180-4181-4182-4183-4184-4185-4186-4187-4188-4189-4190-4191-4192-4193-4194-4195-4196-4197-4198-4199-4200-4201-4202-4203-4204-4205-4206-4207-4208-4209-4210-4211-4212-4213-4214-4215-4216-4217-4218-4219-4220-4221-4222-4223-4224-4225-4226-4227-4228-4229-4230-4231-4232-4233-4234-4235-4236-4237-4238-4239-4240-4241-4242-4243-4244-4245-4246-4247-4248-4249-4250-4251-4252-4253-4254-4255-4256-4257-4258-4259-4260-4261-4262-4263-4264-4265-4266-4267-4268-4269-4270-4271-4272-4273-4274-4275-4276-4277-4278-4279-4280-4281-4282-4283-4284-4285-4286-4287-4288-4289-4290-4291-4292-4293-4294-4295-4296-4297-4298-4299-4300-4301-4302-4303-4304-4305-4306-4307-4308-4309-4310-4311-4312-4313-4314-4315-4316-4317-4318-4319-4320-4321-4322-4323-4324-4325-4326-4327-4328-4329-4330-4331-4332-4333-4334-4335-4336-4337-4338-4339-4340-4341-4342-4343-4344-4345-4346-4347-4348-4349-4350-4351-4352-4353-4354-4355-4356-4357-4358-4359-4360-4361-4362-4363-4364-4365-4366-4367-4368-4369-4370-4371-4372-4373-4374-4375-4376-4377-4378-4379-4380-4381-4382-4383-4384-4385-4386-4387-4388-4389-4390-4391-4392-4393-4394-4395-4396-4397-4398-4399-4400-4401-4402-4403-4404-4405-4406-4407-4408-4409-4410-4411-4412-4413-4414-4415-4416-4417-4418-4419-4420-4421-4422-4423-4424-4425-4426-4427-4428-4429-4430-4431-4432-4433-4434-4435-4436-4437-4438-4439-4440-4441-4442-4443-4444-4445-4446-4447-4448-4449-4450-4451-4452-4453-4454-4455-4456-4457-4458-4459-4460-4461-4462-4463-4464-4465-4466-4467-4468-4469-4470-4471-4472-4473-4474-4475-4476-4477-4478-4479-4480-4481-4482-4483-4484-4485-4486-4487-4488-4489-4490-4491-4492-4493-4494-4495-4496-4497-4498-4499-4500-4501-4502-4503-4504-4505-4506-4507-4508-4509-4510-4511-4512-4513-4514-4515-4516-4517-4518-4519-4520-4521-4522-4523-4524-4525-4526-4527-4528-4529-4530-4531-4532-4533-4534-4535-4536-4537-4538-4539-4540-4541-4542-4543-4544-4545-4546-4547-4548-4549-4550-4551-4552-4553-4554-4555-4556-4557-4558-4559-4560-4561-4562-4563-4564-4565-4566-4567-4568-4569-4570-4571-4572-4573-4574-4575-4576-4577-4578-4579-4580-4581-4582-4583-4584-4585-4586-4587-4588-4589-4590-4591-4592-4593-4594-4595-4596-4597-4598-4599-4600-4601-4602-4603-4604-4605-4606-4607-4608-4609-4610-4611-4612-4613-4614-4615-4616-4617-4618-4619-4620-4621-4622-4623-4624-4625-4626-4627-4628-4629-4630-4631-4632-4633-4634-4635-4636-4637-4638-4639-4640-4641-4642-4643-4644-4645-4646-4647-4648-4649-4650-4651-4652-4653-4654-4655-4656-4657-4658-4659-4660-4661-4662-4663-4664-4665-4666-4667-4668-4669-4670-4671-4672-4673-4674-4675-4676-4677-4678-4679-4680-4681-4682-4683-4684-4685-4686-4687-4688-4689-4690-4691-4692-4693-4694-4695-4696-4697-4698-4699-4700-4701-4702-4703-4704-4705-4706-4707-4708-4709-4710-4711-4712-4713-4714-4715-4716-4717-4718-4719-4720-4721-4722-4723-4724-4725-4726-4727-4728-4729-4730-4731-4732-4733-4734-4735-4736-4737-4738-4739-4740-4741-4742-4743-4744-4745-4746-4747-4748-4749-4750-4751-4752-4753-4754-4755-4756-4757-4758-4759-4760-4761-4762-4763-4764-4765-4766-4767-4768-4769-4770-4771-4772-4773-4774-4775-4776-4777-4778-4779-4780-4781-4782-4783-4784-4785-4786-4787-4788-4789-4790-4791-4792-4793-4794-4795-4796-4797-4798-4799-4800-4801-4802-4803-4804-4805-4806-4807-4808-4809-4810-4811-4812-4813-4814-4815-4816-4817-4818-4819-4820-4821-4822-4823-4824-4825-4826-4827-4828-4829-4830-4831-4832-4833-4834-4835-4836-4837-4838-4839-4840-4841-4842-4843-4844-4845-4846-4847-4848-4849-4850-4851-4852-4853-4854-4855-4856-4857-4858-4859-4860-4861-4862-4863-4864-4865-4866-4867-4868-4869-4870-4871-4872-4873-4874-4875-4876-4877-4878-4879-4880-4881-4882-4883-4884-4885-4886-4887-4888-4889-4890-4891-4892-4893-4894-4895-4896-4897-4898-4899-4900-4901-4902-4903-4904-4905-4906-4907-4908-4909-4910-4911-4912-4913-4914-4915-4916-4917-4918-4919-4920-4921-4922-4923-4924-4925-4926-4927-4928-4929-4930-4931-4932-4933-4934-4935-4936-4937-4938-4939-4940-4941-4942-4943-4944-4945-4946-4947-4948-4949-4950-4951-4952-4953-4954-4955-4956-4957-4958-4959-4960-4961-4962-4963-4964-4965-4966-4967-4968-4969-4970-4971-4972-4973-4974-4975-4976-4977-4978-4979-4980-4981-4982-4983-4984-4985-4986-4987-4988-4989-4990-4991-4992-4993-4994-4995-4996-4997-4998-4999-5000-5001-5002-5003-5004-5005-5006-5007-5008-5009-5010-5011-5012-5013-5014-5015-5016-5017-5018-5019-5020-5021-5022-5023-5024-5025-5026-5027-5028-5029-5030-5031-5032-5033-5034-5035-5036-5037-5038-5039-5040-5041-5042-5043-5044-5045-5046-5047-5048-5049-5050-5051-5052-5053-5054-5055-5056-5057-5058-5059-5060-5061-5062-5063-5064-5065-5066-5067-5068-5069-5070-5071-5072-5073-5074-5075-5076-5077-5078-5079-5080-5081-5082-5083-5084-5085-5086-5087-5088-5089-5090-5091-5092-5093-5094-5095-5096-5097-5098-5099-5100-5101-5102-5103-5104-5105-5106-5107-5108-5109-5110-5111-5112-5113-5114-5115-5116-5117-5118-5119-5120-5121-5122-5123-5124-5125-5126-5127-5128-5129-5130-5131-5132-5133-5134-5135-5136-5137-5138-5139-5140-5141-5142-5143-5144-5145-5146-5147-5148-5149-5150-5151-5152-5153-5154-5155-5156-5157-5158-5159-5160-5161-5162-5163-5164-5165-5166-5167-5168-5169-5170-5171-5172-5173-5174-5175-5176-5177-5178-5179-5180-5181-5182-5183-5184-5185-5186-5187-5188-5189-5190-5191-5192-5193-5194-5195-5196-5197-5198-5199-5200-5201-5202-5203-5204-5205-5206-5207-5208-5209-5210-5211-5212-5213-5214-5215-5216-5217-5218-5219-5220-5221-5222-5223-5224-5225-5226-5227-5228-5229-5230-5231-5232-5233-5234-5235-5236-5237-5238-5239-5240-5241-5242-5243-5244-5245-5246-5247-5248-5249-5250-5251-5252-5253-5254-5255-5256-5257-5258-5259-5260-5261-5262-5263-5264-5265-5266-5267-5268-5269-5270-5271-5272-5273-5274-5275-5276-5277-5278-5279-5280-5281-5282-5283-5284-5285-5286-5287-5288-5289-5290-5291-5292-5293-5294-5295-5296-5297-5298-5299-5300-5301-5302-5303-5304-5305-5306-5307-5308-5309-5310-5311-5312-5313-5314-5315-5316-5317-5318-5319-5320-5321-5322-5323-5324-5325-5326-5327-5328-5329-5330-5331-5332-5333-5334-5335-5336-5337-5338-5339-5340-5341-5342-5343-5344-5345-5346-5347-5348-5349-5350-5351-5352-5353-5354-5355-5356-5357-5358-5359-5360-5361-5362-5363-5364-5365-5366-5367-5368-5369-5370-5371-5372-5373-5374-5375-5376-5377-5378-5379-5380-5381-5382-5383-5384-5385-5386-5387-5388-5389-5390-5391-5392-5393-5394-5395-5396-5397-5398-5399-5400-5401-5402-5403-5404-5405-5406-5407-5408-5409-5410-5411-5412-5413-5414-5415-5416-5417-5418-5419-5420-5421-5422-5423-5424-5425-5426-5427-5428-5429-5430-5431-5432-5433-5434-5435-5436-5437-5438-5439-5440-5441-5442-5443-5444-5445-5446-5447-5448-5449-5450-5451-5452-5453-5454-5455-5456-5457-5458-5459-5460-5461-5462-5463-5464-5465-5466-5467-5468-5469-5470-5471-5472-5473-5474-5475-5476-5477-5478-5479-5480-5481-5482-5483-5484-5485-5486-5487-5488-5489-5490-5491-5492-5493-5494-5495-5496-5497-5498-5499-5500-5501-5502-5503-5504-5505-5506-5507-5508-5509-5510-5511-5512-5513-5514-5515-5516-5517-5518-5519-5520-5521-5522-5523-5524-5525-5526-5527-5528-5529-5530-5531-5532-5533-5534-5535-5536-5537-5538-5539-5540-5541-5542-5543-5544-5545-5546-5547-5548-5549-5550-5551-5552-5553-5554-5555-5556-5557-5558-5559-5560-5561-5562-5563-5564-5565-5566-5567-5568-5569-5570-5571-5572-5573-5574-5575-5576-5577-5578-5579-5580-5581-5582-5583-5584-5585-5586-5587-5588-5589-5590-5591-5592-5593-5594-5595-5596-5597-5598-5599-5600-5601-5602-5603-5604-5605-5606-5607-5608-5609-5610-5611-5612-5613-5614-5615-5616-5617-5618-

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Թիֆլիսի ընկերութեան Հայերէն գրքերի հրատարակութեան Վարչութիւնը պատիւ ունի յայտնել, որ արդէն դուրս եկան մամուլի տակից և ծախւում են Թիֆլիսի բոլոր գրավաճառների մօտ ընկերութեան տպագրութիւնները:

№ 4 ԲԻՉԸՐ-ՍՏՕՈՒ. ԹՈՎՄԱՍ ԵՂԲՕՐ ՏՆԱԿԸ, փոխ. երեխաների համար Պալմէր, թարգ. օր. Ս. Տէր-Մարկոսեանի: Պատկերազարդ և կազմած—60 կ.:

№ 5 ՄՕՐԵԽ ԵՒ ՆՈՐԱՆ ՋՆՋԵԼՈՒ ՀՆԱՐՆԵՐԸ. աշխ. Տէր-Բարսեղեանցի: Գինն է 10 կոպէկ:

Օտարաքաղաքացիք կարող են գրել հետեւեալ հասցէով՝ Въ Тифлисъ, Тифлисское Общество изданія армянскихъ книгъ.

ԹԻՖԼԻՍԻ առեւտրական վարչութիւնը յայտնում է Թիֆլիսի պ. պ. առեւտրականներին, որ 1) ապրիլի 14-ին նշանակված առեւտրական վարչութեան պաշտօնական անձանց ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ՉԸ ԿԱՑԱՑԱՆ, որովհետև բաւականաչափ առեւտրականներ ներկայ չէին և 2) որ նոյն պաշտօնական անձանց ընտրութիւնները ՆՈՐԻՑ ՆՇԱՆԱԿՎԱԾ ԵՆ ՄԱՅԻՍԻ 18-ին, առաւօտեան 11 ժամին:

3—3

ОСОБА, знающая РУССКІЙ, ФРАНЦУЗСКІЙ, НѢМЕЦКІЙ языки и начало МУЗЫКИ желаетъ получать мѣсто ГУВЕРНАНТКИ. Объ адресѣ узнать на ПОЧТОВОЙ СТАНЦІИ въ ДАМСКОЙ комнатѣ.

ՄԻ ՏԻԿԻՆ, որ գիտէ ռուսերէն, ֆրանսերէն, գերմաներէն ԼԵԶՈՒՆԵՐԸ և ԵՐԱԺՇՏՈՒԹԵԱՆ սկիզբները, ցանկանում է ՏՆԱՅԻՆ ՎԱՐԺՈՒՀՈՒ տեղ ստանալ: Հասցէն իմանալ ՓՕՍՏԱՅԻՆ ԿԱՅԱՐԱՆՈՒՄ, ԿԱՆԱՆՑ սենեակում:

3—3

ԳԷՈՐԳ ՎԱՐԴԱՆԵԱՆ ՀԱԽՆԱԶԱՐԵԱՆՑ, Եղիսաբէթ Յարութիւնեան Սարգսեանց և Գրիգոր և ԱՒԵՏԻՔ ՍԱՐԳՍԵԱՆՑՆԵՐԸ ցաւօք սրտի յայտնում են իրանց ազգականներին և ծանօթներին, որ ամուսին, հօր, երկրորդի որդի և փեսի ձեռների քոյր ՆԱՏԱԼԻԱ ԳԻՎԽԵԱՆ ՀԱԽՆԱԶԱՐԵԱՆՑ ՎԱԽՃԱՆԵՑԱՒ: Յուղարկաւորութիւնը հանգուցեալի կը լինի ՇԱԲԱԹ օրը, մայիսի 17-ին ժամի 9½-ին առաւօտեան իր ՍԵՓԱԿԱՆ ՏԱՆԻՑ ՄԱՂԻ ՎԱՆՔ, որանք Միրզօի սալն է 4 համար, ԼԱՄԻԱՆՆԱՑ եկեղեցին, ՀԱՒԼԱԲԱՐ:

ԲԺՇԿԱՆՈՑ

ՀԻՒԱՆԴՆԵՐԻ ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹԻՒՆԸ ԱՌԱՒՕՏԵԱՆ 9-ԻՑ ՄԻՆՉԵՒ 1 ԺԱՄԸ:

Երկուշաբթի. Գափրոնսկի կանանց հիւանդ. Գորալեվիչ ներքին հ., Րօտինեանց կանանց և երեխաների հ., Քիլչարեանց խիրուրգիական և աչքերի հ., Տոնմրօրսկի վեներական և կաշու հ., Բարայեան ջղային և հոգեկան հ.:

Երեքշաբթի. Մինկեվիչ խիրուրգիական հ., Վլգորով վեներական և բռցագի հ., Բէյխ աչքի հ., Բախուտով մանկաբարձական, կանանց և երեխաների հ., Կրասնոգլեադով, Լիսիցեվ և Վերմիշեվ ներքին հ.:

Չորեքշաբթի. Լիսիցեվ և Բուցկովսկի ներքին հ., Տոնմրօրսկի վեներական և կաշու հ., Աստուածատուրով կանանց հիւանդութիւնների:

Հինգշաբթի. Վլգորով վեներական և բռցագի հ., Րօտինեանց կանանց և երեխաների հ., Լիսիցեվ և Վերմիշեվ ներքին հ., Քիլչարեանց աչքերի և ականջի օրգանների հ.:

Ուրբաթ. Գափրոնսկի կանանց հ., Մինկեվիչ խիրուրգիական հ., Կրասնոգլեադով և Լիսիցեվ ներքին հ., Բախուտով մանկաբարձական, կանանց և երեխաների հ., Տոնմրօրսկի և Աստուածատուրով վեներական և կաշու հ., Բարայեվ ջղային և ներքին հ.:

Շաբաթ. Լիսիցեվ և Վերմիշեվ ներքին հ., Բարով կուրծքի հ., Եանկովսկի վեներական և կաշու հ.:

Բացի այդ բժիշկ Վլգորով բժշկանոցի մէջ ընդունում է անվարձ աղքատ հիւանդներին ամենայն օր երեկոյեան 4—6 ժամը:

Բժիշկ Բարանով չորեքշաբթի օրերը առաւօտեան 9-ից մինչև 11 ժամը ընդունում է իր տանը բժշկանոցի հիւանդներին էլէկտրիկական բժշկութեան և ներքին հ. համար: Բնակարանը գտնվում է Սերգիեւսկայա փողոցի վրա, Բայանդուրովի տանը:

Ատամնաբոյժ Օրբելու աղքատ հիւանդներին բժշկանոցի տոմսակով ընդունում է ամենայն օր, ամենայն ժամանակ:

Բացի կիրակի օրերից ամենայն օր առաւօտեան 9—11 ժամը բժշկանոցում լինում է մանկաբարձ կին հիւանդ կանանց ընդունելու համար:

Բժշկանոցի գլխաւոր Լիսիցեվ:

«ԵԳՕՐ ԿԱՍՈՒՄՈՎ ԵՒ ԸՆԿ.»

Առեւտրական տունը սրանով յայտնում է, որ գնումներին մինչև նոր փոփոխութիւնը վճարում է:

1) Հասարակ և պայմանաւոր ընթացող հաշիւներին 4½%
մինչև պահանջելը 4½%

2) ժամանակաւոր մուտքերին 6 ամսով 6%
9 ամսով 6½%
1 տարով 7½%
1½ տարով 8%
2 տարով և աւելի 8½%

3) Մասնաւոր գնումներին առաջին կարգի պայ ունեցողներին 9%

Գումարներ տալու ժամանակ վերցնում է
Մի ամսվայ ընթացքում 10%
« շաբաթվայ 9%

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ տան ԳՐԱՍԵՆԵԱԿԸ գտնվում է իշ. ԹՈՒՄԱՆՕՎՆԵՐԻ տանը, Ալէքսանդրեան այգու դիմացը և բաց է մուտքեր ընդունելու և վերցրած պարտքերի հանգցնելու համար ՀԱՍԱՐԱԿ օրերը առաւօտեան 8—2 ժամը, իսկ ՏՕՆԵՐԻՆ առաւօտեան 8—10 ժամը:

2—3 (2)

ԵԳՕՐ ԿԱՍՈՒՄՈՎԻ ԵՒ ԸՆԿ.
ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՏԱՆ

ԳԼԽԱՒՈՐ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿԸ

Յայտնում է հասարակութեանը, որ ցանկացողները կարող են առնել 1 և 2 ներքին 5% փոխառութեան տոմսակները յետաձգութեամբ վճարելով մի տարվայ ընթացքում և աւելի երկար ժամանակամիջոցում, նոյն և շատ շահաւէտ պայմաններով, որոնց մասին տեղեկանալ կարելի է նոյն իսկ կանտօրայի մէջ, որ նոյնպէս առնում է այդ տեսակ տոմսակներ: Գրասենեակը գտնվում է Ալէքսանդրեան այգու հանդէպ, Թումանովի տանը:

10—10

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ՄՈՎՍԷՍԵԱՆ
ԲԷՀԲՈՒԹԵԱՆՑ

Որ հայոց փողոցում ամաններ է ծախում, խնդրում է այն անձը, որ նրան երեք նամակ է ուղարկել քաղաքային փօստայով, յայտնել իրան թէ ինչ հասցէով պէտք է ուղարկել պատասխանը, որովհետև նամակներն ստորագրված չեն և նրանց վրա նշանակված չէ հասցէն:

Յովհաննէս Մ. ԲԷՀԲՈՒԹԵԱՆ

Թիֆլիսի հայոց ծխական ուսումնարանների տարեկան հարցաքննութիւնները կըսկսուին մայիսի 15-ին և կը շարունակուին մինչև ամսի վերջը, հետեւեալ կարգով:

Մայիսի 15 և 16-ին Կուկիայ Թամզարեան օրիորդական ուսումնարանում.
« 17 — Կուկիայ Ս. Աստուածածին եկեղեցու ուսում.
« 19 և 20 Կաթողիկէ Ս. Գէորգ եկեղ. ուսում.
« 22 — Հաւլաբարի Ս. Մինաս եկեղ. Եղիշեան ուսում.
« 23 — Չուղուրէթի և Ս. Կարապետ եկեղ. ուսում.
« 24 — Զօրաբաշի և Նաւթլուղեաց եկեղ. ուսում.
« 27 և 28 Հաւլաբարի Մարիամեան օրիորդ. ուսում.
« 30 և 31 Զգրաշէնի ուսումնարաններում:

Թեմ. վեր. Գ. Բարխուդարեանց

1880

ԹԻՖԼԻՍ

ԿԻՐԱԿԻ, ՄԱՅԻՍԻ 18-ԻՆ ՀԱՅ ԹԱՏՐՈՆԱՍԷՐՆԵՐԻ ԽՈՒՄԲԸ ԿԸ ՆԵՐԿԱՅԱՑՆԷ

ԱՐԾՐՈՒՆՈՒ ԹԱՏՐՈՆՈՒՄ

ԱՌԱՋԻՆ ԱՆԳԱՄ

I

ԽԵԼԱԳԱՐԻ ՑԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆԸ

հեղ. Գօգոլի, թարգ. Ց. Տէր-Գրիգորեանի

II

ՀԱՄԲԱՐՁՈՒԹԵԱՆ ԽՆԴԻՐԸ

ԵՐԿՐՈՐԴ ԱՆԳԱՄ

ՀԱՇՏԱՐԱՐ ԴԱՏԱՒՈՐԻ ՄՕՏ

Կոմեդիա 3 արար., ՓՈԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ Ց. Տէր-Գրիգորեանի

Անցքը պատահում է ԹԻՖԼԻՍՈՒՄ:

III

ՋԱՒԵՇՏ

1) Պատկերներ ժողովրդական կեանքից, ԲԺԻՇԿ Բ. ՆԱՒԱՍԱՐԴԵԱՆԻ կը պատմէ պ. Ց. Տէր-Գրիգորեան

2) Տ. Փաշայեան-Տէր-Գրիգորեան կերգէ ռոմանսներ, ի միջի այլոց «ԳԻՇԵՐԸ ԳՐԵՆԱԴԱՅՈՒՄ» երաժշտութիւն Շիֆֆի:

Տեղերի գինը ՍՈՎՈՐԱԿԱՆ է:

Տոմսակները թէ ՆԵՐԿԱՅԱՑՄԱՆ օրը և թէ ՎԱՂՕՐՕՔ կարելի է ստանալ ԱՐԾՐՈՒՆՈՒ թատրոնի կասսայում, ԱՄԵՆԱՅՆ օր առաւօտեան 10—2 և երեկոյեան 6—8 ժամը:

5—5

ՆԻՈՒ-ԵՕՌՔԻ ԶԻՆԳԵՐ

Ամենամեծ կարելու մեքենայի ընկերութեան աշխարհային համբաւն բաւական ըլլալով յանձնել իրեն ձեռագործութիւններն կազմուածքին պարզութեամբը, հաստատութեամբը և ալամերայ աշխատութիւններն կատարելով, տնական և արուեստաւորներու պիտոյից համար, կը համառօտէ գինը համբելու մեկիկ մեկիկ իրենց գերազանցութիւնն ուրիշ հնարուած նման առարկայից վրայ:

Վերջերս Նիւ-Եօրքի Զինկեր ընկերութիւնը այս տարւոյ սկիզբներն բացաւ ուրիշ գլխաւոր քաղաքներու պէս, հոս ևս՝ Թիֆլիս, շտեմարան մը այլ և այլ կարելու մեքենաներով, Սոլոլակի փողոցն, Օսպալովին տանն, Երևանի հրապարակի մօտ անմիջապէս և կը խնդրուի խաթունայց և պարոնայց ուզող ստանալ այսպիսի մեքենայ դիմել հոն միայն և կը խնդրուի միանգամայն չը խառնակել այս ընկ նորբաց շտեմարանն ուրիշ վաճառականներու հետ, որոնք միայն Զինգերի սուտ անուամբ նշանակներով և պատկերներով կը խաբեն մեր պաշտպանաւորներն և դժբաղդաբար իրենց մեքենաներով կը տարակուսացունեն սեպհական մերոնց բաւութեան անունն:

Ուրիշ քաղաքներու բնակիչք ալ կրնան դիմել մեզ նամակով թէ մեր ընթացիկ գներուն ցուցակն ուզելու համար, որ կը խրկենք ձրի և թէ որ և է տեղեկութիւն հարցնելու համար, որոնց կը պատասխանենք նմանապէս մի և նոյն լեզուով և կարելի արագութեամբ, մեր երեսագիրն է:

Г. Нейдлингеръ. Тифлисъ.

Գ. Նայտլինկեր

Գլխաւոր հօգաբարձու ամբողջ Ռուսաստանի և միջին Եւրոպայի խանութի մէջ կարելի է ուզել խնդրուած մեքենաները:

3—3 (2)

Дозволено Цензурою 16 Мая 1880 г. Тифлисъ. Տպարան Ա. Ա. Միխելսոնի Типографія А. А. Михельсона

Fonds A.R.A.M

№ 83 Մայիսի 20 (Յունիսի 1) 1880 Մայիսի 20 (Յունիսի 1) № 83

ԻՆՆԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ

Տարեկան գինը 10 րուբլի, կէս տարվանը 6 րուբլ.
Առանձին համարները 5 կոպէկով։

Թիֆլիսում գրվում են միմիայն խմբագրատան մէջ։

Օտարաքաղաքացիք գիմում են ուղղակի
Тифлисъ. Редакція „Мшакъ"

ՄՇԱԿ

Խմբագրատունը բաց է առաւօտեան 10—2 ժամ
(Բացի կիրակի և տօն օրերից)

Յայտարարութիւն ընդունվում է ամէն լեզուով

Յայտարարութիւնների համար վճարում են իւրաքանչիւր բառին 2 կոպէկ։

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Ով է մեղաւոր։—Ներքին տեսութիւն. Նամակ Ղարսից. Նամակ Դէրբէնդից. Ներքին լուրեր։—Արտաքին տեսութիւն. Թիւրքիա։ Անգլիայի թագուհու գահական ճառը։—Մեր հին հեռագիրներ։ — Յայտարարութիւններ։ — Բ ն ա ս ի ր ա կ ա ն. Խենթը։

ՈՎ Է ՄԵՂԱՒՈՐ

Գրաւոր հաղորդակցութիւնները և տպագրութեան միջոցները այնչափ հեշտացել են, այնչափ տարածվել մեր ժամանակը, որ անհերքելի իրողութիւն է՝ ժողովրդի կեանքը, կարիքը ու գրութիւնը ճշգիւ իմանալու համար, հարկաւոր է դիմել միայն լրագիրներին, այլ ոչ թէ հեռու աշխարհից եկող երկնքում կրկնող կռունկներին։

Բայց աշխարհը փոխվում է, ազգերի վարքը նոյնպէս, իսկ հայերի սովորութիւնը մնում է նոյնը։ Զարգացած է հայը թէ խաւար, գիր կարդալ թէ ոչ, ուսումնական է թէ տգէտ, դարձեալ պապերի բնաւորութիւնը նորա մէջ մնացել է անփոփոխ. հայը միշտ աւելի է տրամադրված հաւատալ հեռաւորանից եկած մի ճնրճակոչ վարդապետին, մի խաչագողին, նա աւելի հեշտութեամբ բաց կանէ իր քսակը մի թուրքից փախած քարոզչի խօսքից շարժված, քան թէ ենթարկվելով հէնց առաջի հայ լրագրի և նորա բոլոր թղթակցութիւնների ազդեցութեան։

Ի՞նչ է առաջանում այս բանից. Զէյթունը տարիներով պատերազմում է տաճկաց դէմ, վառում է իր վերջի գնտակը, և վառոդի վերջի հատիկը, մնում է առանց զէնքի ու հացի պաշարի, բայց դարձեալ արիւն է թափում, լրագիրները անդադար խօսում են, դրամական օգնութեան հրաւիրում ազգի անդամներին, բայց ոչ ոք չէ լսում. ոչ ոք չէ հետաքրքիր թէ մի բուռ իր քաջամարտիկ արիւնակիցների ազատութիւնը մահից վեր է դասում։ Մինչդեռ նոյն զէյթունցիների անունով գալիս է մի կեղծ պատգամաւոր, մի պոռոտախօս վեղարաւոր, իսկոյն վազում են ամեն կողմից նորա մօտ և թափում են իրանց նուէրները նորա փէշը Զէյթունին տալու համար։ Ճարպիկ վեղարակիրը լցնում է գրպանները և անհետանում այնտեղ, որտեղից կռունկներն էլ չեն կարող լուր բերել...

Այսօր տաճկահայերի մէջ մի աւրիշ շարժում է յայտնվում, որի յաջող վախճանից կախված է ազգի ընդհանուր բարօրութիւնը. լրագիրները գ ա հ լ ա են տանում, խօսում են ու խօսում, բայց մի մարդ չը կայ որ ուշադիր լինի։

Յանկարծ դուրս է գալիս մի ճարտարախօս վարդապետ և եկեղեցու բեմը բարձրանալով, սկսում է քարոզ խօսել. «վա՜յ» բացականչում են ամեն կողմից, «մի՞թէ հայոց ազգը որ և է մի բանի կարօտութիւն է զգում, ո՛, ինչպէս կը լինի, մի՞թէ մենք հայեր չենք. ո՛չ, պարտաւոր ենք անպատճառ օգնելու և այլն»։ Այսպիսով կը տեսնէք որ բոլ ժամանակվայ միջոցին վարդապետը տասնեակ հազարները ծոցը դրած անյայտացաւ էր այն աշխարհը, որտեղից կռունկներն էլ չեն կարող խաբար բերել....

Վերջապէս վրա է հասնում ազգին այնպիսի մի աղէտ, որ անկարելի է լինում լրագիրների հրաւէրներին ականջը խցել և մի քանիսները սկսում են համոզվել, որ լրագիրների միջոցով ուղարկած փողերը չեն մաշվում լոկ ժապաւինած գրքերի էջերում, այլ ամենանախապաշ և աչկարայ ճանապարհով անմիջապէս հասնում են հարկաւոր կէտերը։ Վասնորոյ բացի սուրբ հայրերին իրանց փողերը բաժանելուց, մի քանիսները խմբագրութիւններին էլ են նուէրներ ուղարկում զանազան տեղեր հասցնելու համար։ Բայց խմբագրութիւնները բաւական չեն համարում ստացած նուէրները. հրաւիրում են ամենքին ուժերը բազմապատկել, ջանքերը մեծացնել, ընկերութիւններ և մասնաժողովներ կազմել օգնութեան համար, մէկ էլ տեսար մարդիկ նեղացան այդ հրաւէրներից, ասելով. «հեր օրհնա՛ծ, էլ քանի մէկին տանք, ո՛չ փող մնաց մեզ մօտ, ո՛չ հաց, բոլորը սորա, նորա բաժանեցինք. ուղարկեցինք Էջմիածին, տուանք այս ինչ վարդապետին, այն ինչ պատուիրակին, բայց դուք էլի մեզնից ձեռք չէք քաշում...»

Հարց ենք առաջարկում. ո՞վ է մեղաւոր, որ ամեն հասնողին բաժանում են իրանց փողերը, ամեն հասնողին ազգի պատուիրակ են ընդունում, ջերերը լցնում, իսկ լրագիրներին ամենքից վերջը լսում։ Ո՞վ է մեղաւոր, որ սուրբ հայրերին արդէն տուած հարիւր հազարները

ԽԵՆԹԸ

ԱՐԿԱԾՆԵՐ ՎԵՐՋԻՆ ՌՈՒՍ-ԹՈՒՐՔԱԿԱՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄԻՑ ՀԱՅԱՍՏԱՆՈՒՄ

Ա.

Յուլիսի արեգակը սաստիկ այրում էր. կարծես, մթնոլորդի ամբողջ տարածութիւնը լցված լինէր հրեղէն ասեղներով, որոնք կայծերի փոշու նման շողշողում էին, կիզում էին և մեղմ ալիքներով տարածվում էին դէպի ամեն կողմ. Շոգը անտանելի էր. Թռչունները յոգնած, թուլացած, ծածկվել էին ծառերի թաւուտներում, որոնց վրա մի տերև անգամ չէր շարժվում մեռած քամուց. Միայն ճանճերը, մոծակները և մանր միկրոսկոպական ճճիները անտանելի ասպարէզ էին մտել, և միլիոնաւոր խումբերով վխտում էին, ծծվում էին, շնչառութեան հետ մտնում էին մարդու բերանը, քիթը, ականջները, կամ իրանց թունաւոր խայթոցներով աւելի էին այրում մարդու մարմնի բաց տեղերը, քան թէ արեգակի հրեղէն ճառագայթները.

Ներսէսի Վաղարշապատը այդ ժամանակ ներկայացնում էր մի տարօրինակ տեսարան.

Ուր կողմ և նայում էիր, ամեն տեղ ամբոխված էր մի սարսափելի բազմութիւն. կին և աղջիկ, ծեր և երեխայ,—բոլորը կիսամերկ, բոլորը աղքատ,—թափված էին այնտեղ. փողոցները լի էր մուրացկաններով. Էջմիածնայ վանքի պարսպի շուրջը և ներսը, Ներսէսի լճի շրջակայ ծառերի հովանու տակ, մինչև Գայիանէի վանքը, մինչև նոյն կաթողիկոսից տնկարկված անտառի վերջը, ուր կար մի կտոր ստուեր, որ կարող էր պահպանել արևի կիզող ճառագայթներից,—ամեն տեղ կարելի էր տեսնել նոյն թշուառ և ողորմելի բազմութիւնը.— Դրանք ալաշկերտցի գաղթականներն էին.

Երեք հազար ընտանիք, թողնելով իրանց հայրենիքը, թողնելով իրանց տունը, տեղը և բոլոր հարստութիւնը. թուրքի սրից և հրակից ազատվելու համար փախել, ապաստան էին գտել այստեղ. Վաղարշապատում չը կար մի տուն, ուր 10—20 ընտանիք այդ թշուառներից միմեանց վրա ածված չը լինէին. Անասունների ախոռները, մարագները և բակերը լիքն էին նրանցով. Բաւական չէր, որ պէտք էր կերակրել այդ ահագին բազմութիւնը, այլ պէտք էր և դարմանել և բժշկել նրանց. Թողնելով Ալաշկերտի հովասուն լեռնադաշտերը, այդ անբախտ ժողովուրդը յուլիսի ջերմային տաքերի ժամանակ յանկարծ ընկել էր Արարատի մէջ, ենթարկվելով զանազան տեսակ հիւանդութիւնների.

Կէսօր էր, ամառնային միջօրէի այն ժամը, երբ գիւղացու աշխատութիւնը դադարում է դաշտերում. մշակ մարդը և երկրագործական անասունները քաշվում են մի հովանաւոր տեղ հանգստանալու համար. Աւելի բախտաւոր տղաները առաւօտ ճաշից յետոյ քնած են լինում իրանց կակուղ սենեակներում. Օրվայ այդ ժամին, բազմաթիւ ալաշկերտցի աղքատների մէջում, որ դռնից դուռ ընկած մուրացկանութիւն էին անում, իր վրա առանձին ուշադրութիւն էր դարձնում առաւելապէս մէկը. Դա մի մանկահասակ աղջիկ էր, որի տարիքը 16-ից աւել չէ պիտի լինէին. Նիհար և մաշված դէմքը, որ կորցնելով իր բնական գոյնը, ստացել էր մի տեսակ դալկային դեղնութիւն, նայողի վրա այն ազդեցութիւնն էր անում, որպէս թառամած վարդը, որ մօտ էր իր ցաւալի վախճանին. Սևորակ աչքերի մէջ նկարված էր խորին տխրութիւն. Գունատ շրթունքը ցոյց էին տալիս, որ նա դեռ ոչ բոլորովին առողջացել էր իրան մաշող հիւանդութիւնից. Այդ սգաւոր դէմքը, որ մի ժամանակ իր գեղեցկութեամբ պէտք է գրաւիչ եղած լինէր, իր այժմեան նիհարութեան մէջ դարձեալ համակրական և կախարդիչ էր.

Կարծես թշուառութեան գեղ կամեցել էր մի չար կատակ խաղալ այդ նազելի արարածի հետ, և պարուրելով նրան իր քրքրված ցնցոտիների մէջ, աշխատել էր այլանդակել և նսեմացնել գեղեցիկը ու պատկառելին. Բայց դրանով աւելի գրաւիչ և աւելի կարեկցութեան արժանի էր լինել նրան. Հնամաշ և պատառոտած հագուստը հազիւ ծածկում էր կիսամերկ մարմինը, երեւում էր, որ այդ հագուստի ամեն մի կտորը նա մի բարերար ձեռքից պէտք է ստացած լինէր, որովհետև թէ իրանց ձևերով և թէ գոյներով տարբերվում էին միմեանցից. բացի դրանից, մի կտորը լայն էր, միւսը շատ նեղ, մէկը սովորականից կարճ էր, միւսը շատ երկայն.

Նա դանդաղ և դողդոջուն քայլերով գնում էր գիւղի փողոցներից մէկի միջով. բոբիկ ոտները դժուարութեամբ էր կոխում արեգակի ճառագայթներից տաքացած գետնի վրա, որ շիկացած երկաթի նման այրում էր. Նա իր հետ ման էր ածում երկու փոքրիկ երեխաներ, որոնք երկու հրեշտակների նման քարշ էին ընկած նրա ձեռքերից. Երկար նա գնում էր, և գլուխը ծռած, լուռ ու մունջ կանգնում էր տների դռների մօտ, և առանց համարձակվելու ներս մտնել, ժամերով սպասում էր, մինչև տանեցիներից մէկը նրա վրա ուշադրութիւն կը դարձնէր և մի կտոր հաց կը տար. Երևում էր, որ նրա հպարտ շրթունքը չէին սովորած ողորմութիւն խնդրելու, երեւում էր, որ նա սնվել և մեծացել էր աւելի բարեբախտ վիճակի մէջ, իսկ այժմ տխուր հանգամանքների պատճառով ընկած էր մի տարօրինակ կեանքի մէջ. Ընկճված անձնասիրութիւնը, սեպհական արժանաւորութեան վիրաւորանքը, վաղեմի փառքի կորուստը, բարոյական տանջանքը,—բոլորը միախառնվելով, լցրել էին նրա սիրտը անմխիթարելի դառնութեամբ, որ աւելի էր մաշում և տրորում նրան, քան թէ այն ցաւը, որ արդէն սկսել էր սպանել նրա մարմինը.

Նա դեռ անցնում էր մի դռնից միւս դուռը, բայց նրա վրա ոչ ոք ուշադրութիւն չէր դարձնում. Վերջապէս նա զսպելով իր ամօթխածութիւնը, ոտքը ներս դրեց մի տան շեմքից, և հանդիպելով տանտիկնոջը, երկչոտ ձայնով ասաց.

—Մի կտոր հաց...

Այդ ձայնի մէջ կային բոլոր հնչիւնները, որ արտայայտում էին վշտալի սրտի դառն և ցաւալի զգացմունքները.

Տանտիկինը կոպիտ ձայնով պատասխանեց.

—Կոտորվէք դուք, որ մէկից տանք...

Աղջիկը նայեց իր շուրջը, տեսաւ, իրաւ, իր նըման շատերը լցված էին այնտեղ. Նա պատրաստ էր իսկոյն հեռանալ, բայց նրան պահեց մի միտք. Նա իր մասին չէր մտածում, թէև քաղցած էր, բայց մտածում էր այն երկու փոքրիկ երեխաների վրա, որ ոչինչ չէին կերել. [illegible] նը-

Fonds A.R.A.M

Fonds A.R.A.M

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՆԱՄԱԿ Ա.ԱՐՏԻՆ

5 սեպտեմբ.

Մեզ ձեռն տուեալ. գրեթէ իր գործեր թող-

...ում ...ին ...ին ...ին

ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԱՐԱԾՔՈՒՄ

— Ա. Պոլսի «Polit. Corresp.»-ի լուրերի հետ

Ն. Պոլսի 7-ից՝

Պատերազմի վերջին ժամերը Բ. Դռան համար շատ ծանր էին անցնում։ Ռուսական զորքերը 12-ի հեծելազորով, որ Ադրիանապոլսից 25 վերստ էին հեռու, Ռոդոստոյում էին գտնվում և Մարմարա ծովակի ափերը գրավելու վրա էին։ Ռուսական զորքերի հրամանատարությունը, որ ամենայն ուշադրություն էր դարձնում Բ. Դռան հետ հաշտության բանակցությունների վրա, ամեն միջոց ձեռք էր առել, որ Ադրիանապոլսի ճանապարհները ազատ մնան։ Ռուսական զորքերի հրամանատարությունը ոչ միայն չէր ուզում, որ Ադրիանապոլսի ճանապարհները փակվեն, այլև ընդհակառակն, ամեն միջոց ձեռք էր առել, որ

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Թիֆլիսի ընկերութեան Հայերէն գրքերի հրատարակութեան Վարչութիւնը պատիւ ունի յայտնել, որ արդէն դուրս եկան մամուլի տակից և ծախւում են Թիֆլիսի բոլոր գրավաճառների մօտ ընկերութեան տպագրութիւնները։

№ 4 ԹԻՋԵՐ-ՍՕՕՒ. ԹՈՎՄԱՍ ԵՂԲՕՐ ՏՆԱԿԸ, հախ. երեխաների համար Պալմէր, թարգ. օր. և. Տէր-Մարկոսեանի։ Պատկերազարդ և կազմած—60 կ.։

№ 5 ՄՕՐԵՒ ԵՒ ՆՕՐԱՆ ՁՆՋԵԼՈՒ ՀՆԱՐՆԵՐԸ. աշխ. Տէր-Բարսեղեանցի։ Գինն է 10 կոպէկ։

Ռուսաքաղաքացիք կարող են գրել հետևեալ հասցէով Въ Тифлисъ, Тифлисское Общество изданія армянскихъ книгъ.

Փետրվարի 12-ից ԲԱՑՎԵՑ իշխան ՍՈՒՄԲԱՏՕՎԻ տանը ԿՕՆԴԻՏԵՐԻ և ՀԱՑԱՐԱՐԻ (пекарня) մագազին «ВАРШАВСКАЯ ПЕКАРНЯ» վերնագրով, որտեղ կը վաճառվին զանազան տեսակ մ ա ր ե ղ է ն ն ե ր, նոյնպէս կը վաճառվին զանազան տեսակ կ օ ն ֆ է ա ն ն ե ր արժան գնով։ Թէ փոքր և թէ մեծ քանակութեամբ ցանկացողները կարող են ստանալ ԻՄ ԳՕՐԾԱՐԱՆԻՑ։ Օտար քաղաքացիք կարող են գրել հետևեալ հասցէով. СОЛОЛАКИ, ВЪ ВАРШАВСКОЙ ПЕКАРНИ Мартиросу Ахназарову. Պատուէրները կը կատարվին ամենայն ճշդութեամբ, փողներին մեծ զիջումն անելով և փոստի ծախսը մեզ վրա առնելով։ Կոնֆէկտների գինը փունտը 40 կոպէկից մինչև 1 ր.։

ОСОБА, знающая РУССКІЙ, ФРАНЦУЗСКІЙ, НѢМЕЦКІЙ языки и начало МУЗЫКИ желаетъ получать мѣсто ГУВЕРНАНТКИ. Объ адресѣ узнать на ПОЧТОВОЙ СТАНЦІИ въ ДАМСКОЙ комнатѣ.

ՄԻ ՏԻԿԻՆ, որ գիտէ ռուսերէն, ֆրանսերէն, գերմաներէն ԼԵԶՈՒՆԵՐԸ և ԵՐԱԺՇՏՈՒԹԵԱՆ սկիզբները, ցանկանում է ՏՆԱՅԻՆ ՎԱՐԺՈՒՀՈՒ տեղ ստանալ։ Հասցէն իմանալ ՓՕՍՏԱՅԻՆ ԿԱՅԱՐԱՆՈՒՄ, ԿԱՆԱՆՑ սենեակում։

3—3

Մամուլի տակից դուրս եկաւ գօխտոր Բօկի «Առողջապահութեան» գրքոյկի հայերէն թարգմանութիւնը։ Գրքի պահեստը գտնվում է Զաքարիա Գրիգորեանցի Կովկասեան Գրավաճառանոցում։ Գինն է 35 կոպ.

Դուրս եկաւ մամուլի տակից և ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ է թէ ԿԵՆՏՐՕՆԱԿԱՆ և թէ Զ. ԳՐԻԳՕՐԵԱՆԻ գրավաճառանոցներում և պ. Յառուբեանի խանութում «ԲՆԵՐԳՈՒԱԾՔ և ԹԱՐԳՄԱՆՈՒԹԻՒՆՔ», պ. Ն. ԱԴԱՄԵԱՆԻ, հրատարակութիւն Ս. Արծրունու։ Գիրքը բաղկացած է 243 ԵՐԵՍՆԵՐԻՑ։ Գինն է 1 ր. 25 կ.։

5—5

ԲԺՇԿԱՆՈՑ

ՀԻՒԱՆԴՆԵՐԻ ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹԻՒՆԸ ԱՌԱՒՕՏԵԱՆ 9-ԻՑ ՄԻՆՉԵՒ 1 ԺԱՄԸ։

Ե ր կ ո ւ շ ա բ թ ի. Գ ա վ ր օ ն ս կ ի կանանց հիւանդ. Գ օ ր ա լ և վ ի չ ներքին հ., Բ ո խ ն ե ա ն ց կանանց և երեխաների հ., Թ ի ւ ղ ա ր ե ա ն ց խիրուրգիական և աչքերի հ., Շ ա ե մ բ օ ր ս կ ի վեներական և կաշու հ., Բ ա ր ա յ ե ա ն ջղային և հոգեկան հ.։

Ե ր ե ք շ ա բ թ ի. Մ ի ն կ և վ ի չ խիրուրգիական հ., Վ. գ օ ր օ վ վեներական և բաշտի հ., Բ է յ ե աչքի հ., Բ ա խ ո ւ ռ օ վ մանկաբարձական, կանանց և երեխաների հ., Կ ր ա ս ն օ գ լ ե ա դ օ վ, Լ ի ս ի ց ե վ և Վ. ե ր մ ի շ ե վ ներքին հ.։

Չ ո ր ե ք շ ա բ թ ի. Լ ի ս ի ց ե վ և Բ ո ւ գ կ օ վ ս կ ի ներքին հ., Շ ա ե յ մ բ օ ր ս կ ի վեներական և կաշու հ., Ս ա ռ ո ւ ա ծ ա տ ո ւ ր օ վ կանանց հիւանդութիւնների։

Հ ի ն գ շ ա բ թ ի. Վ. գ օ ր օ վ վեներական և բաշտի հ., Բ օ խ ն ե ա ն ց կանանց և երեխաների հ., Լ ի ս ի ց ե վ և Վ. ե ր մ ի շ ե վ ներքին հ., Թ ի ւ ղ ա ր ե ա ն ց սիֆիլիսի և սեռական օրգանների հ.։

Ո ւ ր բ ա թ. Գ ա վ ր օ ն ս կ ի կանանց հ., Մ ի ն կ և վ ի չ խիրուրգիական հ., Կ ր ա ս ն օ գ լ ե ա դ օ վ և Լ ի ս ի ց ե վ ներքին հ., Բ ա խ ո ւ ռ օ վ մանկաբարձական, կանանց և երեխաների հ., Շ ա ե յ մ բ օ ր ս կ ի և Ա ս ա տ ո ւ ր օ վ վեներական և կաշու հ., Բ ա ր ա յ ե վ ջղային և նեարդի հ.։

Շ ա բ ա թ. Լ ի ս ի ց ե վ և Վ ե ր մ ի շ ե վ ներքին հ., Բ ա ր օ վ կուրծքի հ., Ե ա ն կ օ վ ս կ ի վեներական և կաշու հ.։

Բացի այդ բժիշկ Վ. գ օ ր օ վ բժշկանոցի մէջ ընդունում է ամսական աղքատ հիւանդներին ամենայն օր երեկոյեան 4—6 ժամը։

Բժիշկ Բ ա ր ս ե վ չորեքշաբթի օրերը առաւօտեան 9-ից մինչև 11 ժամը ընդունում է իր տանը բժշկանոցի հիւանդներին էլէկտրիական բժշկութեան և ներքին հ. համար։ Բնակարանը գտնվում է Սերգիևսկայա փողոցի վրա, Բայանդուրովի տանը։

Ատամնաբոյժ Օ ր բ ե լ ե ա աղքատ հիւանդներին բժշկանոցի ատամակով ընդունում է ամենայն օր, ամենայն ժամանակ։

Բացի կիրակի օրերից ամենայն օր առաւօտեան 9—11 ժամը բժշկանոցում լինում է մանկաբարձ կին հիւանդ կանանց ընդունելու համար։

Բժշկանոցի գլխաւոր Լիսիցև։

«ԵԳՕՐ ԿԱՍՈՒՄՕՎԻ ԵՒ ԸՆԿ.»

Ներկայիս անձամբ օրով յայտնում է, որ գնումներին մինչև նոր փոփոխութիւն վճարում է

1) Համարակ և պայմանաւոր ընթացող հաշիւներին . . . . $4^{1}/_{2}$%

մինչև պահանջելը . . . . $4^{1}/_{2}$%

2) Ժամանակաւոր մուտքերին 6 ամսով 6%

9 ամսով . . . . $6^{1}/_{2}$%

1 տարով . . . . $7^{1}/_{2}$%

$1^{1}/_{2}$ տարով 8%

2 տարով և աւելի . . . . $8^{1}/_{2}$%

3) Մնանաւոր գնումներին առաջին կարգի պայ ուսնեցողներին 9%

Գումարներ տալու ժամանակ վերցնում է մի ամսվայ ընթացքում 10%

« շաբաթվայ 9%

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ տան ԳՐԱՍԵՆԵԱԿԸ գտնվում է իշխ. ԹՈՒՄԱՆՕՎՆԵՐԻ տանը, Ալէքսանդրեան այգու դիմաց և բաց է մուտքեր ընդունելու և վերցրած պարտքերի հանդգնելու համար ՀԱՍԱՐԱԿ օրերը առաւօտեան 8—2 ժամը, իսկ ՏՕՆԵՐԻՆ առաւօտեան 8—10 ժամը։

2—3 (2)

ԵԳՕՐ ԿԱՍՈՒՄՕՎԻ ԵՒ ԸՆԿ.
ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՏԱՆ

ԳԼԽԱՒՈՐ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿԸ

Յայտնում է հասարակութեանը, որ ցանկացողները կարող են առնել 1 և 2 ներքին 5% փոխառութեան տոմսակները յետաձգութեամբ վճարելով մի տարվայ ընթացքում և աւելի երկար ժամանակամիջոցում, նոր և շատ շահաւէտ պայմաններով, որոնց մասին տեղեկանալ կարելի է նոյն իսկ կանտորայի մէջ, որ նոյնպէս առնում է այդ տեսակ տոմսակներ։ Գրասենեակը գտնվում է Ալէքսանդրեան այգու հանդէպ, Թումանովի տանը։

10—10

ՑՈՎՀԱՆՆԷՍ ՄՈՎՍԷՍԵԱՆ
ԲԷՀԲՈՒԹԵԱՆՑ

Որ հայոց փողոցում ամանիր է ծախում, խնդրում է այն անձը, որ նրան երեք նամակ է ուղարկել քաղաքային փոստով, ուղարկել իրան թէ ինչ հասցէով պէտք է ուղարկել պատասխանը, որովհետև նամակները ստորագրած չէին և նրանց վրա նշանակված չէ հասցէն։

Յովհաննէս Մ. ԲԷՀԲՈՒԹԵԱՆ

Թիֆլիսի Հայոց Ծխական ուսումնարանների տարեկան հարցաքննութիւնները կըսկսուին մայիսի 15-ին և կը շարունակուին մինչև ամսի վերջը, հետևեալ կարգով։

Մայիսի 15 և 16-ին Կուսից Թամամշեան օրիորդական ուսումնարանում

« 17 — Կուսից Ս. Աստուածածնի եկեղեցու ուսումն.

« 19 և 20 Կաթողիկէ Ս. Գէորգ եկեղ. ուսումն.

« 22 — Հավլաբարի Ս. Մինաս եկեղ. Իզմիրեան ուսումն.

« 23 — Զուգուրէթի և Ս. Կարապետ եկեղ. ուսումն.

« 24 — Չուղուրէթի և Նորաշենեցոց եկեղ. ուսումն.

« 27 և 28 Հավլաբարի Մարիամեան օրիորդ. ուսումն.

« 30 և 31 Չուղուրէթի ուսումնարաններում։

Թեմ. վեր. Դ. Բարխուդարեանց

Երկու փրանսիացի ՕՐԻՕՐԴՆԵՐ ցանկանում են ընդունել իրանց մօտ երեխաներին դասեր տալու համար, առաւօտեան ժամի 9-ից մինչև ժամի 1-ը։ ԴԱՍԵՐԸ կը լինեն ֆրանսերէն, գերմաներէն լեզուներից և մուզիկայից։

Հասցէն Սօլոլակի, տուն Օրբելի № 14.

3—3 (1

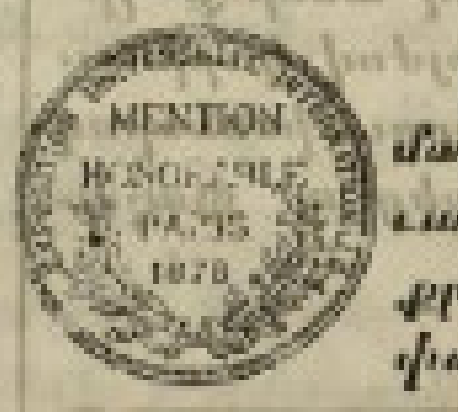

Իր յաջողութիւններով մարմնի մաշկի, մանուկների մաշկերի փրկելից առաջ եկած փառքն ունեցողով յայտնի եղելը,

ԴԱԼՄԱՆԻՆ

անունով, ծախվում է Եւրոպայի բոլոր մեծ քաղաքների դեղատներում և դրոգիստների մօտ, Գլխաւոր դէպօ ներքևի Հաւլաբար ՅՕՐՄԱՆՅԻԿԻ մօտ Գ ի ա ռ օ ս Վ. ԿԱՐԳԻՆՍԿՈՒ դեղատան մէջն է գտնվում, Վարշավայում, Լէշնօ փողոց, № 35։ Գործածութիւն մեծ տրկիկը արժէ Վարշավայում 50 կոպ., աւելի փոքրը 30 կ.։ Պէտք է զգուշանալ խարդախումներից։

7—25 Վ. ԿԱՐԳԻՆՍԿԻ (1)

Վաղը՝ մայիսի 24-ին, «ԱՇԽԱՏԱՆՔ» լրագրի խմբագիրը առաւ լեզուով հրապարակական դասախօսութիւն կանի ԿԱՆԱՆՑ ՀԱՐՑԻ մասին։ Կարդալու տեղը, ինչպէս նաև դասախօսութեան բովանդակութեան մանրամասնութիւնները ամենակարճ միջոցում կը յայտնվին տպագրութեամբ։ Տոմսակները առաջուց առնել կարելի է Կենտրոնական գրավաճառանոցում, Զաքարիա Գրիգորեանի, Վարդանեանի և Նաւ-Ագիզեանի գրավաճառանոցներում։

1—3

ՄԱՐԻԱՄԵԱՆ-ՅՈՎՆԱՆԵԱՆ օրիորդաց ուսումնարանում ՔՆՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ լինելու են ՀԵՏԵՒԵԱԼ ԿԱՐԳՈՎ.

Մայիսի 19 և 20 կրօն և Սրբազան պատմութիւն.

« 22 և 23 հայոց լեզու.

« 26 և 27 ռուսաց լեզու.

« 28 թուաբանութիւն

« 30 և 31 Աշխարհագրութիւն, պատմութիւն և բնական գիտութիւններ։

1—5

Вышелъ изъ печати и поступилъ въ продажу VI томъ **„Сборника свѣдѣній о Кавказѣ"**, изданія Кавказскаго Статистическаго Комитета, содержащій въ себѣ:

«Тифлисъ по однодневной переписи 25-го марта 1876 г.»

всего 570 страницъ in 4, съ 19-ю приложеніями, а именно:

1) 15 литографированныхъ раскрашенныхъ графическихъ таблицъ;

2) 2 вида Тифлиса: по Шардену (1671 г.) и Турнефору (1701 г.);

3) копія съ плана Тифлиса по царевичу Вахушту (1739 г.);

4) планъ современнаго Тифлиса.

Продажа производится въ книжныхъ магазинахъ: Беренштама, Кавказской книжной торговлѣ и Центральной книжной торговлѣ. Цѣна **4 руб. сер.**; на пересылку прилагается за 5 фунт.

ՆԻՒՈՒ-ԵՕՌՔԻ ԶԻՆԳԵՐ

Ամենամեծ կարելու մեքենայի ընկերութեան աշխարհային համբաւն բաւական բաւալ յանձնել իրեն ձեռագործութիւններն կազմուածքին պարզութեամբ, հաստատութեամբ և այլ՝ երկ աշխատութիւններն կատարելով, տնական և արուեստաւորների պիտոյից համար, կը համառօտէ գծեր համբելու մեծ մեծ իրենց գերազանցութիւնն ուրիշ հնարուած նման առարկայից վրա։

Վերջիշեալ Նիւ-Եօրքի Զինգեր ընկերութիւնը այս տարիս սկզբներն բացաւ ուրիշ գլխաւոր քաղաքներու պէս, հօս եւ Թիֆլիսու շտեմարան մը այլ և այլ կարելու մեքենաներով, Աստաֆեվսկի փողոցն Զուպալովին տանն, Երևանի հրապարակի մօտ անմիջապէս և կը խնդրուի խաթունայց և պարոնայց ուշադ առանալ այսպիսի մեքենայ գնել հօն միայն և կը խնդրուի միանգամայն չը խառնակել այս ընկ նորոգ շտեմարանն ուրիշ վաճառականներու հետ, որոնք միայն Զինգերի սուտ անուամբ նշանակներով և պատկերներով կը խաբեն մեր պաշտպանութիւնն և դժբաղդաբար իրենց մեքենաներով կը տարածուսացուննեն սեպհական մերոնց բաւութեան անունն։

Ուրիշ քաղաքներու բնակիչ-ք ալ կրնան գրել մեզ նամակով թէ մեր ընթացիկ գիներուն ցուցակն ուզելու համար, որ կը խրկենք ձրի և թէ որ և է տեղեկութիւն հարցնելու համար, որոնց կը պատասխանենք նմանապէս մի և նոյն լեզւով և կարելի արագութեամբ մեր երեսագիրն է։

Г. Нейдлингеръ. Тифлисъ.

Գ. Նայտլինկեր

Գլխաւոր հօգաբարձու ամբողջ Ռուսաստանի և միջին Եւրոպայի.

Խանութի մէջ կարելի է ուղղել խանգարված մեքենաները։

3—3 (2)

Дозволено Цензурою 19 Мая 1880 г. Тифлисъ. Տպարան Ա. Ա. Միխէլսօնի Типографія А. А. Михельсона

Fonds A.R.A.M

№ 84 Մայիսի 21 (Յունիսի 2) **1880** Մայիսի 21 (Յունիսի 2) № 84

ԻՆՆԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ

ՄՇԱԿ

Տարեկան գինը 10 րուբլի, կէս տարվանը 6 րուբլի
Առանձին համարները 5 կոպէկով։

Ձիւթլիսում գրվում են միմիայն խմբագրատան մէջ։

Յաւարաքաղաքացիք գիմում են ուղղակի
Тифлисъ. Редакція „Мшакъ“

Խմբագրատունը բաց է առաւօտեան 10—2 ժամ
(Կացի կիրակի և ամեն օրերից)

Յայտարարութիւն ընդունվում է ամեն լեզուով։

Յայտարարութիւնների համար վճարում են
իւրաքանչիւր բառին 2 կոպէկ։

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ.

Քաղաքական մտածմունքներ.—Ներքին տեսութիւն. Ներքին լուրեր.—Արտաքին տեսութիւն. Անգլիական դեսպան Գօշէնի յանձնարարութիւնն. Պարսկաստանն. Նամակ Թիւրքիայից. Նամակ Դերմանիայից.—Աշակերտ հնագիրներ. — Յայտարարութիւններ. — Բանասիրական խնդիր.

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՄՏԱԾՄՈՒՆՔՆԵՐ

Անգլիական մինիստրութեան փոխվելը այն երևոյթն է Եւրոպայի քաղաքական կեանքի մէջ, որ այս րոպէիս զբաղեցնում է ամենքին։

Անգլիական սպառատիա կուսակցութեան յաղթութիւնը և Գլադստոն-Գրէնվիլի մինիստրութեան կազմելը մեծ նշանակութիւն ունի ոչ թէ միայն նոյն իսկ Անգլիայի համար, բայց և ամբողջ Եւրոպայի և ամբողջ լուսաւորված աշխարհի համար։

Եթէ մի անցաւոր հայեացք գցենք տասն և իններորդ դարի պատմական ամբողջ ընթացքի վրա, կը համոզվենք, որ շատ անշուշտ բնդհիջումներով, ներկայ դարի գրեթէ ամբողջ ընթացքի ժամանակ տիրապետում էր, կամ առաջին դեր էր խաղում Եւրոպայում, թէև փոփոխապէս այս կամ այն պետութիւն, բայց միշտ մի գինուորական պետութիւն։

Հռոմ, տասն և իններորդ դարը ձեռք ձեռքի տուած էր ընթանում ամենաարիւնահեղ պատերազմների հետ, և իսկապէս արդեօք էր լինում Եւրոպայի կանոնաւոր խաղաղ զարգացման։ Այժ և չենք խօսում Նապոլէօն I-ի կործանիչ պատերազմների մասին, որոնք հետևանք էին Ֆրանսիական աշխարհակալութիւնների։ Բայց մեր առնենք միայն եւրոպական քաղաքական կեանքի ամենամերձին տարիները։

Մենք առնենք Եւրոպայի կեանքի վերջին երեսուն տարին, — և ի՞նչ ենք տեսնում...

Յիսուներորդ թուականներից սկսած Եւրոպայում առաջին դեր խաղացող և ճնշող պետութիւնը՝ գինուորական մի պետութիւն էր, Նապոլէօն III-ի Ֆրանսիան։ Նապոլէօնի անկումից յետոյ, երբ Ֆրանսիան դադարեց գինուորական պետութիւն լինելուց, զարձաւ մի խաղաղ հանրապետութիւն, նա այլ և այլ չունեցաւ իր առաջվայ նշանակութիւնը։ Նրա տեղը հանդէս դուրս եկաւ, որպէս Եւրոպայում առաջին դեր խաղացող, զարձեալ մի գինուորական պետութիւն, միացած Գերմանիան։ Վերջին ժամանակները Գերմանիան սկսեց հետզհետէ կորցնել այն սկզբնական նշանակութիւնը, որ ստացաւ Ֆրանսիայի հետ ունեցած պատերազմից յետոյ և Եւրոպայի քաղաքական կեանքի մէջ սկսեց առաջին դերը խաղալ մի այլ պետութիւն, բայց զարձեալ մի գինուորական պետութիւն. դա Ռիկստագիլդի Անգլիան էր։

Ընդհակառակ մի քառորդ դարից առել Եւրոպան գինուորական ոգով էր կրթվում, նրա քաղաքական կեանքը գտնվում էր միշտ գինուորական ուղղութիւն ունեցող այս կամ այն առաջնակարգ պետութեան ներգործութեան տակ։ Իսկ Եւրոպան, յայտնի է, ազդեցութիւն ունի և աշխարհիս մնացած երկիրների քաղաքական կեանքի ուղղութեան վրա։

Բայց յանկարծ տեսարանը փոխվում է։ Առաջնակարգ պետութիւն, Եւրոպայի քաղաքական կեանքի մէջ ամենից մեծ բարոյական ազդեցութիւն ունեցող պետութիւն հանդիսանում է մի զօրեղ, բայց խաղաղասէր պետութիւն, մի պետութիւն, որի ուղեցոյցն է մարդասիրութիւն և ազգերի խաղաղ, ինքնուրոյն զարգացում։...

Դա այժմեան Անգլիան է։ Պարզ է որ այդ տեսակ կերպարանափոխութեանը վիճակված է մի մեծ յեղափոխութիւն գործել Եւրոպայի, ուրեմն և աշխարհի

—Ծեղ տուր, թէ Աստուած կը սիրես, այդ քո մեռելները,—բայց նա այնտեսակ աղուէսներից չէ, որ չուտ խաբվի։

—Գիսելացի աղուէսը երկու ոտքից էլ թակաբի մէջ է ընկնում։

—Կամաց, ծեզ անցնեն...

Ձնմելիքի հակառակ կողմից յայտնվեցան երկու ուրիշ արնգաներ, որոնք մօտենալով առաջիններին, նոյնպէս զգաստացրին իրանց խօսակցութիւնը. Դրանք երկուսն էլ սինդի անգամներ էին։ Երբ միտքը հնչ հետացան, զարձեալ չարունակեցին խօսակցութիւնը.

—Ամենուրդ հիմայ պէտք նշանակել տալ. այժմ ամենայարմար ժամանակն է։

—Ի՞նչու։

—Նրա համար որ, մեզ յայտնի է, թէ այդ ևկնդեցական կալուածքները ովքեր են կապալով վեր առնում. Գարանները՝ Ե...,Մ...և Ի.... որոնք միշտ այդ կալուածների կապալառուներ են եղել, այժմ իրանց առանձին գործերով գնացել են մէկը Ամերիկայի, միւսը Իգիպտ, երրորդը ստամբուլ գիտէ, թէ որ չհանենամը։ Դրանց բացակայութիւնից մենք կարող ենք օգուտ քաղել։ Եթէ ամենրդը այժմ նշանակել կը տանք, շատ պարզ է, որ կապալը կը մնայ պ. Աթանասեանի վրա, որը իր անունով կը վեր առնի, ի հարկէ, մեզ հետ գաղտնի ընկերութեամբ։

—Բայց, որքան ինձ յայտնի է, պ. Աթանասեանը այնքան պատրաստի փող չունի, որ կարողանայ գրաւական ներկայացնել։

—Այդ ևս էլ գիտեմ, բայց գրաւով գործը չի խանգարվի, գրաւականը մենք կը տանք, նա իր կողմից կը ներկայացնէ։

—Դուս պատրաստի փող ունենա։

— Տօկօսաբեր արժէթղթեր ունենմ։

—Մի և նոյն է։ Ուրեմն էգուց ժողովի մէջ առաջարկի հարցը կը բարձրացնենք։ Բայց ևս վախենում եմ, որ ավերնից կը խառնեն գործը։

—Ցնն կարող, մինչ այդ «տոտաները» իրանք մի և նոյնը չենն անում, ինչ բանի վրա որ մատծում ենք մենք։ Եթէ փոքր դերս մասը կը խաղանի, ես նրա տակնջին մի բան կասեմ, և իսկոյն կը լռէ։

Այսպէս տանք միաբանութեան մէջ կատարվող ինարիգանների վրա էին խօսում, տանք իրանց գաղտնի սպեկուլացիաների վրա էին խօսում, բայց ոչ ոք ուշադրութիւն չէր դարձնում, թէ ինչ է կատարվում իր շուրջը, ոչ ոք չէր մտածում այն բանի վրա, թէ ինչպէս ալաչկերտցին, գրկված բնիկ երկրից, պանդուխտ, անտէր և անխնամ, ճանճերի նման կոտորվում էին։ Ոչ ոք չէր հետաքրքրվում այն հարցով, թէ ինչ էր եղել այդ Թշուառների գաղթականութեան պատճառը, կամ ինչ կը լինի նրանց վախճանը մի օտար և անծանօթ երկրում։

Մի քանի արնգաներ, հաւաքված միասին, իրանց ամենօրեայ երեկոյեան սովորութեան համեմատ, նստել էին անտառում, գեղեցիկ պարսկական խալիչաների վրա և քէյֆ էին վայելում։ Մանկահասակ փոքրաւարները, նրանցից սակաւ ինչ հեռու, միմեանց հետ քրքինջալով, ծիծաղելով և հանաքներ անելով, կարգի էին դնում քէյֆի ահագին պատրաստութիւնը։ Այնտեղ կար սեր, կարագ, սպիտակ հաց, ձօմ և ամեն ինչ, երեկոյեան զովը և անտառի մաքուր օդը բաց էին արել սուրբ հայրերի ախորժակը։ Նրանք խմում էին, ուտում էին, ուրախանում էին, առանց մտածելու, որ նոյն անտառի ծառերի տակ, խոնաւ գետնի վրա, այժմ ընկած էին հարիւրաւոր քաղցած ընտանիքներ։

—Այդ ձօմը չատ լաւն է, ինչ գեղեցիկ հաց ունէ, որտեղից ստացաք, հայր սուրբ, հարցրեց արնգաններից մէկը խորին զմայլութեան մէջ ճաշակելով ձօմով խառնած թէյի բաժակը։

—Ո՞րտեղից ստացայ...կրկնեց հայր սուրբը, որի խոցից բերվել էր անուշահոտ ըմպելին,—գու չես իմանում, որ իմ խուցը այն ուխտաւորներից է, ուր մատաղը իր ոտքովն է գալիս...*)

---

*) Ամայի և ժողովրդից մոռացված տեղերում գտնված կիսաւեր մատուռների և վանքերի մասին աւանդութիւններ կան, որ նրանց տակ գտնվում են անտառները իրանց յօդուածներով գո-

Fonds A.R.A.M

ԽԵՆԹԸ

ԱՐԿԱԾՆԵՐ ՎԵՐՋԻՆ ՌՈՒՍ-ԹՈՒՐՔԱԿԱՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄԻՑ ՀԱՅԱՍՏԱՆՈՒՄ

—

ԼԸ.

Վաստատորչի քամին բարձրացաւ և ցերեկվայ դժոխային տօթը տեղի տուեց երեկոյեան զովութեանը։ Այդ բարերար քամին ոչ միայն վազարչապատի, այլ ամբողջ արարատեան գաւառի կենսատու ոգին է, որ ամառնային օրերում չարունակ փչում է ամեն երեկոյ։ Եւ զուր չէ ասում ժողովրդական աւանդութիւնը, որ մեր Լուսաւորիչ հայրը նրան սահմանեց իր ժողովուրդը հիւանդութիւնից ազատ պահելու համար։

Վանքի արնգանները կէսաւուր հանդիստ քնից յետոյ, գուրս էին եկել իրանց որջերից և զբոսնում էին Ներսէսի լճի չուրջը, գեղեցիկ ճմեմլիքների մէջ, որ հովանաւորված էին ծառերի խիտ կամարների ներքոյ։ Լակոն աչքի էր դարկում, որ զբօսնող հայրերը չէին կազմում խումբեր, այլ բաժանված էին առանձնացած զոյգերի, կամ բոլորովին միայնակ էին մեն գալիս։ Դրանք նմանում էին այն արարածներին, որոնք իրանց հեռու են պահում ընկերական կեանքից, այն պատճառով միայն, որ վախենում են միմեանց մտերնալ, կասկածը, անմիաբանութիւնը, անհաւատարմութիւնը առանձնացրել էին նրանց,—և այդ կոչվում է վանական եղբայրութիւն։

Լիճը գտնվում էր մի արհեստական բարձրաւանդակի վրա, որ կառուցված էր կոփածոյ քարերից։ Նրա ստորոտից մինչև գայիանէի վանքը տարածված էր հին գերեզմանատուն։ Մի քանի տեղ փորում էին նոր գերեզմաններ, մի քանի տեղ հողով ծածկում էին արդէն փոսերի մէջ դրած մարմինները, թիերը և բրիչները գործում էին։ Բանանան փրփրելով, աղօթքներ կարդալով, ճիչդ առած՝ ոչինչ չը կարդալով, մի գերեզմանից դէպի միւսն էր վազում և կատարում էր թաղման խորհուրդը։ Այդ բոլորը գործվում էր խորին լռութեան մէջ։ Ոչ բարեկամի լացը, ոչ աղդականի արտասուքը չէին առաջնորդում հանգուցեալներին դէպի ոգիների աշխարհը, կարծես, նրանք չատ ուրախ էին, որ թշուառ մարդիկ, աղատվելով աժանական կեանքից, գերեզմանի մէջ վերջապէս պիտը է հանգստութիւն գտնէին։ Թաղում էին ալաչկերտցի գաղթականներին։

—Ուրբան չատ մեռնում են, ասաց արնգանիներից մէկը իր հետ մանկոզ ընկերին։

—Մի և նոյն է, պատասխանեց ընկերը տատնասրտութեամբ,—այնտեղ քրդերը և թուրքերը պէտք է կոտորէին, այստեղ դոնէ իրանց մահով են մեռնում։—Բայց մենք հեռացանք հարցից, չարունակեց նա ընդհատված խօսակցութիւնը, կրկնում եմ քեզ, որ նրան պէտք չէ հաւատալ, ամենևին պէտք չէ հաւատալ։ Նա մտածում է մեզ, իրան բարեկամ և մտերիմ է ձևացնում, համակրութիւն է ցոյց տալիս, և ուրիշ հաղարաւոր օրիններ է հանում, բայց այդ բոլորը կեղծ է, նա այսպիսով աշխատում է մեզանից գաղտնիքներ որսալ և յայտնել, ուր որ հարկն է։ Նա լրտես է, կատարեալ լրտես։ Եւ այդ պատճառով նա այնքան չաբ ընդունված է ալ վերին Երուսաղէմի մէջ։ Շատ հաւանական է, որպէս ինքը յոյս ունի, չուտով եպիսկոպոս կը դառնայ և մի հարուստ թեմի առաջնորդ կը լինի։

—Բոլորը, ինչ որ ասացիր, ուղիղ է, բայց վերջին երկուսը չի տանայ։ «Ժորժորդը» խոստանալու համար խիտ առատաձեռն է, բայց կատարելու մէջ չափազանց ժլատ։ Կամենում են միայն առժամանակ այդ ախմարի դլուխը խափ տալ, որքան իրանց պէտք է, յետոյ պոչը կը կարեն և բաց կը թողնեն, նրա պաշտօնը աւելի յարմար մէկին յանձնելով։—Տես, երկու նոր մեռելներ ևս հինայ բերեցին...

—թող տուր, թէ Աստուած կը սիրես, այդ քո մեռելները,—բայց նա այնտեսակ աղուէսներից չէ, որ չուտ խաբվի։

—Գիսելացի աղուէսը երկու ոտքից էլ թակաբի մէջ է ընկնում։

—Կամաց, ծեզ անցնեն...

Ձնմելիքի հակառակ կողմից յայտնվեցան երկու ուրիշ արնգաններ, որոնք մօտենալով առաջիններին, նոյնպէս զգաստացրին իրանց խօսակցութիւնը. Դրանք երկուսն էլ սինդի անգամներ էին։ Երբ միտքը հնչ հետացան, զարձեալ չարունակեցին խօսակցութիւնը.

—Ամենուրդ հիմայ պէտք նշանակել տալ. այժմ ամենայարմար ժամանակն է։

—Ի՞նչու։

—Նրա համար որ, մեզ յայտնի է, թէ այդ ևկնդեցական կալուածքները ովքեր են կապալով վեր առնում. Գարանները՝ Ե...,Մ...և Ի.... որոնք միշտ այդ կալուածների կապալառուներ են եղել, այժմ իրանց առանձին գործերով գնացել են մէկը Ամերիկայի, միւսը Իգիպտ, երրորդը ստամբուլ գիտէ, թէ որ չհանենամը։ Դրանց բացակայութիւնից մենք կարող ենք օգուտ քաղել։ Եթէ ամենրդը այժմ նշանակել կը տանք, շատ պարզ է, որ կապալը կը մնայ պ. Աթանասեանի վրա, որը իր անունով կը վեր առնի, ի հարկէ, մեզ հետ գաղտնի ընկերութեամբ։

—Բայց, որքան ինձ յայտնի է, պ. Աթանասեանը այնքան պատրաստի փող չունի, որ կարողանայ գրաւական ներկայացնել։

—Այդ ևս էլ գիտեմ, բայց գրաւով գործը չի խանգարվի, գրաւականը մենք կը տանք, նա իր կողմից կը ներկայացնէ։

—Դուս պատրաստի փող ունենա։

— Տօկօսաբեր արժէթղթեր ունենմ։

—Մի և նոյն է։ Ուրեմն էգուց ժողովի մէջ առաջարկի հարցը կը բարձրացնենք։ Բայց ևս վախենում եմ, որ ավերնից կը խառնեն գործը։

—Ցնն կարող, մինչ այդ «տոտաները» իրանք մի և նոյնը չենն անում, ինչ բանի վրա որ մատծում ենք մենք։ Եթէ փոքր դերս մասը կը խաղանի, ես

Fonds A.R.A.M

(Ի՛նչ չգիտեմ)

— Ես չէի ցանկանում, որ այսօրվանից նրանք ձեռ-
քից սկսեն... Լավ էլ չէ ելնում...

— Ինչո՞ւ էլ չէ ելնում, հարց է տալիս մայրը:

— Ոչինչ, մայրի՛կ, ասում է Ռուբենը, ես ինքս
կանեմ ամեն ինչ: Ես արդեն մեծ եմ, ինքս կարող եմ
ամեն ինչ անել:

— Ես էլ գիտեմ, որ դու արդեն մեծ ես, բայց
ինչո՞ւ ես ուզում, որ քեզ համար ես անեմ, ինչ որ
ինքդ կարող ես անել:

— Ես ուզում եմ, որ ինձ համար ոչինչ չանես,
որովհետև ես ուզում եմ, որ ինձ համար ամեն ինչ
անեն ուրիշները, ինչպես որ անում են մյուս տղա-
ները:

— Ես ուզում եմ, որ դու

Fonds A.R.A.M

«ՄՇԱԿ» ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏԱԿԱՆ ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹՅԱՆ

Ս. Պետերբուրգ, 20 մայիս։ Նիկ Հասան-պեյ Զորայեանի հարցմանը ի. մօտ հրատարակիչ-խմբագիրն ասել է հետևեալը։

Ի. ԹՈՒՄԱՆՈՎ, 19 մայիս։ Ինձ համար ամենից ուրախալի երեւոյթն այն է, որ ներկայ տարուայ ձմեռնային նստաշրջանում ոչ մի անգամ չի լսուել ձայն հրեաների դէմ։ Ես ինքս հրեայ չեմ, բայց ինձ համար ամենից սարսափելին այն է, երբ մարդիկ հալածւում են ոչ թէ կրօնական, այլ ցեղային տարբերութեան համար։ Ես ինձ համարում եմ ռուս, ռուսերէն եմ գրում, ռուսական մշակոյթի ներկայացուցիչ եմ, ուրեմն ինձ համար ոչ մի տարբերութիւն չկայ, թէ ինչ ազգի պատկանող մարդկանց հետ եմ գործ ունենում։ Ես ուրախ եմ, որ ռուսական հասարակութիւնը ցոյց տուեց, որ նա ազատ է հրեաների հանդէպ ունեցած նախապաշարմունքներից

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՒՒՆՆԵՐ

Թիֆլիսի ընկերութեան հայերէն գրքերի հրատարակութեան վարչութիւնը պատիւ ունի յայտնել, որ արդէն դուրս եկան մամուլի տակից և ծախվում են Թիֆլիսի բոլոր գրավաճառների մօտ ընկերութեան տպագրութիւնները:

№ 4 ԲԻԶԻՐ-ՍՏՈՒԻ. ԹՈՎՄԱՍ ԵՂԻՕՐ ՏՆԱԿԸ, նոթ. երեխաների համար Պալմեր, թարգ. օր. Ս. Տէր-Մարկոսեանի: Պատկերազարդ և կազմած—60 կ.:

№ 5 ՄՈՐԵՒ ԵՒ ՆՈՐԱՆ ՋՆՋԵԼՈՒ ՀՆԱՐՆԵՐԸ. աշխ. Տէր-Բարսեղեանցի: Գինն է 10 կոպէկ:

Օտարազգացիք կարող են դիմել հետևեալ հասցէով: Въ Тифлисъ, Тифлисское Общество изданія армянскихъ книгъ.

Փետրվարի 12-ից ԲԱՑՎԵՑ իշխան ՍՈՒՄԲԱՏՈՎԻ տանը ԿՈՆԴԻՏԵՐԻ և ՀԱՑԱԶԱՐԻ (пекарня) մագազին «ВАРШАВСКАЯ ПЕКАРНЯ» վերնագրով, որտեղ կը վաճառվին զանազան տեսակ ԺԱՐԵԶՆՆԵՐ, նոյնպէս կը վաճառվին անազան տեսակ ԿՕՆՖԵՏՆԵՐ արժան ուշ թէ փոքր և թէ մեծ քանակութեամբ գնանկ: Նրը կարող են առանալ ԻՄ ԳՈՐԾԱՆԻՑ: Օտար քաղաքացիք կարող են դիմել հետևեալ հասցէով. СОЛОЛАКИ, ВЪ ВАРШАВСКОИ ПЕКАРНИ Мартиросу Ахназарову. Գաղէրները կը կատարվին ամենայն ճշդութեամբ, գնողներին մեծ զիջումն անելով և փոստի ծախսը մեզ վրա առնելով. կոնֆէկտների գինը ֆունտը 40 կոպէկից մինչև 1 ր.:

ОСОБА, знающая РУССКІЙ, ФРАНЦУЗСКІЙ, НѢМЕЦКІЙ языки и начало МУЗЫКИ желаетъ получать мѣсто ГУВЕРНАНТКИ. Объ адресѣ узнать на ПОЧТОВОЙ СТАНЦІЙ въ ДАМСКОЙ комнатѣ.

ՄԻ ՏԻԿԻՆ, որ գիտէ ռուսերէն, ֆրանսիերէն, գերմաներէն ԼԵԶՈՒՆԵՐԸ և ԵՐԱԺՇՏՈՒԹԵԱՆ սկիզբները, ցանկանում է ՏՆԱՑԻՆ ՎԱՐԺՈՒՀՈՒՆ տեղ առանալ: Հասցէն խմբագիր ՓՕՍՏԱՑԻՆ ԿԱՑԱՐԱՆՈՒՄ, ԿԱՆԱՆՑ ՀՆՆԻՆ կուժ:

3—3

Մամուլի տակից դուրս եկաւ գօկտօր Բօկի «Ուսումն առողջապահութեան գրքոյկի հայերէն թարգմանութիւնը: Գրքի պահեստը գտնվում է Զաքարիա Գրիգորեանցի Կովկասեան Գրավաճառանոցում: Գինն է 35 կոպ.

Դուրս եկաւ մամուլի տակից և ծախվում է «Կենդանականս և սր. Զ. Գրիգորեանցի «Կովկասեան գրավաճառանոցներում և Թարգմանչի մօտ Ներսիսեան գպրոցում" համաշխարհական ողբերգակ Վիլիամ Շէկսպիրի՝

Օաէլլօ

Վենետիկի մաւր, ողբերգութիւն հինգ արարուածով Շէկսպիրի կենսագրութեամբ: III Թարգ. Սահակեանցի Սուլեանեանց. գինն է 60 կոպ.:

1—5

ԲԺՇԿԱՆՈՑ

ՀԻՒԱՆԴՆԵՐԻ ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹԻՒՆԸ ԱՌԱՒՕՏԵԱՆ 9-ԻՑ ՄԻՆՉԵՒ 1 ԺԱՄԸ:

Երկուշաբթի. Գաւրօնակի կանանց հիւանդ. Օրալեվիչ ներքին հ., Թօախնեանց կանանց և երեխաների հ., Քեչաբեանց խրուրդիական և աչքերի հ., Շահմրօրսկի վիներական և կաշու հ., Բաբայեան ջղային և հոգեկան հ.:

Երեքշաբթի. Մինկեվիչ խրուրդիական հ., Վզօրօվ վիներական և բոզային հ., Լէյխ աչքի հ., Թախուտով մանկաբարձական, կանանց և երեխաների հ., Կրաւնեօգլեատօվ, Լիսիցկի և Վևմիշեվ ներքին հ.:

Չորեքշաբթի. Լիսիցկի և Բուդկօվսկի ներքին հ., Շտէյմբօրսկի վիներական և կաշու հ., Աատուաձատուրօվ կանանց հիւանդութիւններից:

Հինգշաբթի. Վզօրօվ վիներական և բոզային հ., Թօախնեանց կանանց և երեխաների հ., Լիսիցկի և Վևրմիշեվ ներքին հ., Քեչաբեանց սիմիլեխի և ատեական օրգանների հ.:

Ուրբաթ. Գաւրօնակի կանանց հ., Մինկեվիչ խրուրդիական հ., Կրաւնօգլեատօվ և Լիսիցկի ներքին հ., Բաբայեան ջղային և հոգեկան հ., Շահմրօրսկի վիներական և կաշու հ., Թախուտով մանկաբարձական, կանանց և երեխաների հ., Վզօրօվ վիներական և բոզային հ.:

Շաբաթ. Լիսիցկի և Վևրմիշեվ ներքին հ., Թօախնեանց կանանց և երեխաների հ., Քեչաբեանց խրուրդիական և աչքերի հ., Շահմրօրսկի վիներական և կաշու հ., Բաբայեան ջղային և հոգեկան հ.:

«ԵԳՕՐ ԿԱՍՊԻՄՕՎ. ԵՒ ԸՆԿ.»

Առևտրական տունը սրանով յայտնում է, որ դնում ներին մինչև նոր փոփոխութիւնը վրճարում է

1) Հաստատակ և պայմանաւոր ընթացող հաշիւներին 4½%
մինչև պահանջելը 4½%
2) Ժամանակաւոր մուտքերին. 6 ամսով 6%
9 ամսով 6½%
1 տարով 7½%
1½ տարով 8%
2 տարով և աւելի 8½%
3) Մանաւոր դնուժներին առաջին կարգի պայ ունեցողներին 9%

Դուժայները տալու ժամանակ վերցնում է Մի ամսվայ ընթացքում 10%
« շաբաթվայ 9%

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ տան ԴՐԱՍՆԵԱԿԸ գտնվում է իշ. ԹՈՒՄԱՆՕՎՆԵՐԻ տանը, ալէքսանդրեան այգու դիմացը և բաց է մուտքեր ընդունելու և վերցրած պարտքերի հանպյնելու համար ՀԱՍԱՐԱԿ օրերը առաւօտեան 8—2 ժամը, իսկ ՏՕՆԵՐԻՆ առաւօտեան 8—10 ժամը:

2—3 (2)

ԵԳՕՐ ԿԱՍՊԻՄՕՎԻ ԵՒ ԸՆԿ.
ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՏԱՆ

ԳԼԽԱՒՈՐ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿԸ

Յայտնում է հաւատարկութիւնը, որ ցանկացողները կարող են առնել 1 և 2 ներքին 5% փոխառութեան տոմսակները յետաձգութեամբ վճարելով մի տարվայ ընթացքում և աւելի երկար ժամանակամիջոցում, նար և շատ շահաւէտ պայմաններով, որոնց մասին անգլկանալ կարելի է նոյն իսկ կանոթայի մէջ, որ նոյնպէս առնում է այդ տեսակ տոմսակներ: Գրասենեակը գտնվում է Ալէքսանդրեան այգու հանդիպ, Թումանովի տանը:

10—10

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ՄՈՎՍԷՍԵԱՆ
ԲԷՀՐՈՒԹԵԱՆՑ

Որ հայոց փողոցում տներ է ծախում, խնդրում է այն անձը, որ նրան երեք նոտակ է ուղարկել քարտարային փոստայով, յայտնել իրան թէ ինչ հասցէով պէտք է ուղարկել պատասխանը, որովհետև նամակները ստորագրված չեն և նրանց վրա նշանակված չէ հասցէն:

Յովհաննէս Մ. ԲԷՀՐՈՒԹԵԱՆ

Մինչև վեց խրուրդիական հ., Կրաւնօգլեատօվ և Լիսիցկի ներքին հ., Բաւխուատօվ մանկաբարձական, կանանց և երեխաների հ., Շահմրօրսկի վիներական և կաշու հ., Բաբայեան ջղային և ներքին հ.:

Շաբաթ Լիսիցկի և Վևրմիշեվ ներքին հ., Բաբօվ կուրծքի հ., Եանկօվսկի վիներական և կաշու հ.:

Բացի այդ բժիշկ Վզօրօվ բժշկանոցի մէջ ընդունում է անվարձ ապրատ հիւանդներին ամենայն օր երեկոյան 4—6 ժամը:

Բժիշկ Բաբայեան չորեքշաբթի օրերը առաւօտեան 9-ից մինչև 11 ժամը ընդունում է իր տանը բժշկանոցի հիւանդներին էլէկտրական բժշկութեան և ներքին հ. համար: Բնակարանը գտնվում է Աներգիեվսկայա փողոցի վրա, Բայանդուրովի տանը:

Առանձնաբար Օրրեխա ապրատ հիւանդներին բժշկանոցի տոմսակով ընդունում է ամենայն օր, ամենայն ժամանակ:

Բացի կիրակի օրերից ամենայն օր առաւօտեան 9—11 ժամը բժշկանոցում լինում է մանկաբարձ կին հիւանդ կանանց ընդունելու համար:

Բժշկանոցի դիրեկտոր Լիսիցկի:

Իր յատկութիւններով մարմնի մաւերի, մանաւանդ սպրի մաւերների քրտինքից առաջ եկած փոտումն ոչնչացնող յատուկ նիւթը,

ԳԱԼՄԱՆԻՆ

անունով, ծախվում է Եւրոպայի բոլոր մեծ քաղաքների դեղատներում և դրօգիստների մօտ. Գլխաւոր դէպօ նիւթի հետևող Ֆարմացեի մագազինում վ. ԿԱՐՊԻՆՍԿՈՒ դեղատան մէջն է գտնվում, վ. արշավսկում, էլէկտօրայնի փողոց. № 35. Գալմանինի մեծ արկղիկը արժէ վ. արշավսկում 50 կոպ., աւելի փոքրը 30 կ. Պէտք է ըստ դուչանաչ խարդախութիւններից:

8—25 Վ. ԿԱՐՊԻՆՍԿԻ(1)

Вышелъ изъ печати и поступилъ въ продажу VI томъ **„Сборника свѣдѣній о Кавказѣ"**, изданія Кавказскаго Статистическаго Комитета, содержащій въ себѣ:

«Тифлисъ по однодневной переписи 25-го марта 1876 г.»

всего 570 страницъ in 4, съ 19-ю приложеніями, а именно:

1) 15 литографированныхъ раскрашенныхъ графическихъ таблицъ;

2) 2 вида Тифлиса: по Шардену (1671 г.) и Турнефору (1701 г.);

3) копія съ плана Тифлиса по царевичу Вахушту (1739 г.);

4) планъ современнаго Тифлиса.

Продажа производится въ книжныхъ магазинахъ: Береншгама, Кавказской книжной торговлѣ и Центральной книжной торговлѣ. Цѣна **4 руб. сер.**; на пересылку прилагается за 5 фунт.

Նիւթ-էօՌքի ՋԻՆԳԵՐ

Ընդհանուր կարելու մեքենայի ընկերութեան աշխարհային համբաւն բաւական ըլլալով յանձնել իրեն ձեռագործութիւններն կազմուածքին պարզութեամբը, հաստատութեամբը և այլակերպ աշխատութիւններն կատարելով, տնական և արուեստաւորներու պիտոյից համար, կը համառօտէ զմեզ համբելու մէկիկ մէկիկ իրենց գերազանցութիւնն ուրիշ հնարուած նման առարկայից վրա:

Վերոյիշեալ Նիւթ Էօրքի Ընկերութիւնը այս ապրիլի սկզբներն բացաւ ուրիշ գլխաւոր քաղաքներու պէս, հոս ևս՝ Թիֆլիս շտեմարան մը այլ և այլ կարելու մեքենաներով, Ընտանեկան փողոցին, Օրագալօվին տունն, Երևանի հրատարակի մօտ անմիջապէս և կը խնդրուի խամճուսայց և պարոնայց ուշադ առանալ այսպիսի մեքենայ դիմել հոն միայն և կը խնդրուի միանգամայն չը խառնակել այս բնիկ նորքաց շտեմարանն ուրիշ վաճառականներու հետ, որոնք միայն Օրինգերի տուտ անուամբ նշանակներով և պատկերներով կը խաբեն մեր պաշտպանուորներն և դժբաղդաբար իրենց մեքենաներով կը տարակուսացունեն սեպհական մերոնց լաւութեան անուններ:

Ուրիշ քաղաքներու բնակիչք ալ կրնան դիմել մեզ նամակով թէ մեր ընծացիկ գիներուն ցուցակն ուղելու համար, որ կը խրկենք ձրի և թէ որ և է տեղեկութիւն հարցունելու համար, որոնց կը պատասխանեմք նմանապէս մի և նոյն լեզուով և կարելի արագութեամբ, մեր երեսագիրն է:

Г. Нейдлингеръ. Тифлисъ.

Գ. Նայտլինգեր
Գլխաւոր հոգաբարձու ամբողջ Ռուսաստանի և միջին Եւրոպայի:
Խանութի մէջ կարելի է ուղղել խնդրագրած մեքենաները:

3—3 (2)

Дозволено Цензурою 20 Мая 1880 г. Тифлисъ.

Տպարան Ա. Ա. Միխելսոնի

Типографія А. А. Михельсона

Fonds A.R.A.M

№ 85 Մայիսի 22 (Յունիսի 3) 1880 Մայիսի 22 (Յունիսի 3) № 85

ԻՆՆԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ

ՄՇԱԿ

Տարեկան գինը 10 րուբլի, կէս տարուան 6 րուբլի
Առանձին համարները 5 կոպէկով։

Բոլոր գրուածները պիտի ուղղուին Խմբագրատան անունով։

Յայտարարութիւնները ընդունուում են առանց լրագրի։

Յայտարարութիւնների համար վճարում են իւրաքանչիւր տառին 2 կոպէկ։

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Զը գիտենք չափել.—Ներքին տեսութիւն. Նամակ Ալէքսանդրապոլից. Նամակ Ս. Պետերբուրգից. Ներքին լուրեր.—Արտաքին տեսութիւն. Թիւրքիա.—Մշակոյթ հեռագիրներ.—Յայտարարութիւններ.—Բանասիրական խնդիր.

ՉԸ ԳԻՏԵՆՔ ՉԱՓԵԼ

Սխալական ոչ մի ազգութիւն չէ կարող համեմատուել հայերի հետ մի յատկութեան կողմից։ Որտեղ հայը ապրում է, նա մնում է և մնալ է ամէն հարևան ազգութեան, ամէն ազգութիւն էլ իրան մնալի է, իր կեանքով, իր բարք ու վարքով, իր լեզուով։

Այդ բաւական չէ. շատ անգամ հայը ապրելով իրան կերպով այս ինչ ազգութեան հետ, փոխանցում է նրանից՝ նրա պատմութիւնը, նրա լեզուն ճանաչելու մէջ...

Հայը ապրում է չէրկէզների մէջ,—նա չէրկէզի լեզուն չէրկէզից պակաս չը գիտէ, գուցէ և աւելի լաւ։ Հայը ապրում է վրացիների մէջ.—նա ընծայում է վրաց ազգին ժողովրդական գրողներ, բանաստեղծներ, թատերագրողներ, հայը մշակում է վրաց քերականութիւնը և այլն։ Հայը ապրում է քուրդերի մէջ,—նա ձեռնարկում է քուրդ լեզուի քերականութիւնը յօրինելու և այլն...

Կովկասում, Ընդրկովկասում, Հայաստանում և Փոքր-Ասիայում գուբ կը գտնէք հայեր ամէն տեղ, ամէն ազգութեան, ամէն ցեղերի մէջ բնակվելիս։ Հայը բնակվում է վրացիների, օսերի, քուրդերի, թուրքերի, չէրկէզների, լազերի, աւօրիների, ուտիացիների, աւարցիների, պարսիկների մէջ... Եւ ամէն տեղ նա ուսումնասիրել է իրան շրջապատող ազգաբնակութեան բարք ու վարքը, նրա լեզուն, նրա երգերը, նրա ժողովրդական աւանդութիւնները և այլն։

Հայը այնու ամենայնիւ հայը չը գիտէ շահվել իր դրութենից։ Մենք չենք կամենում խօսել որ և իցէ հասարակական, ազգային նպատակով շահվելու մասին, որովհետև հայը իր բոլոր լաւ յատկութիւնների հետ միասին ունի և մի անպիտան յատկութիւն, այն է որ պատրաստ է ամէն ազգութեան ծառայել, օգտաւէտ լինել, բայց չէ աշխատում որ իր ազգը դրանից շահ ունենայ... Մենք կամենում ենք խօսել այն շահի վրա, որ հայը, եթէ ուզենար, կարող էր քաղել իր դրութենից, իր ընդունակութիւններից, իր յատկութիւնից՝ ընդհանուր մարդկային գիտութեան համար։

Կոչող տարին լինելու է Փոքր-Ասիայում գտնուող հայերի համար։ Ամէն տարի մեզ հասնում են նամակներ Կարինից, Վանից, Մուշից, Բասենից, Կարնոյից, Տրապիզոնից, Կեսարիայից, Կոստանդնուպոլսից, Զմիւռնիայից, Ադանայից, Մարզուանից, Ամասիայից, Սեբաստիայից, Տիգրանակերտից, Մալաթիայից, Խարբերդից, Կիլիկիայից, Սիրիայից, Եգիպտոսից, Ամերիկայից, Եւրոպայից և այլն։ Ամէն տեղից հայերը գանգատում են, որ իրանց ազգային գործերը, իրանց ազգային հարցերը, որոնք ամէն տեղ միևնոյն են, ամէն տեղ միևնոյն ձևով են ներկայանում, ամէն տեղ միևնոյն ձևով են լուծում, ամէն տեղ միևնոյն ձևով են ազդում հայերի վրա

Fonds A.R.A.M

ՊԵՏՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆԸ

ՊԱՏՄԱԿԱՆ ԱՆԵՊԱՏԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ

19 մարտի

Ցարական ընտանիքի անդամներուն Ղրիմ մեկնելու առիթով Ռուսիոյ մամուլը կը գրէ, որ Ղրիմի ամենէն գեղեցիկ վայրերէն մին է Լիվատիա, ուր կը գտնուի կայսերական պալատը։ Ցարական ընտանիքը ամէն տարի կ՚անցնէ հոն գարնան ամիսները։ Ղրիմի կլիման շատ առողջարար է։ Ձմեռը հոն ցուրտ չի լինիր, ամառը տօթ չի լինիր։ Ղրիմի ամէն կողմերը ծածկուած են ծաղկանոցներով, ուր կը բուսնին հարաւային ամէն տեսակ ծաղիկներ

ուսանողութեան մէջ. Բայց միթէ սիրելի ընթերցողին յայտնի չէ, որ մեր հարուստները և միլիոնչիկները միշտ և հանապազ բացառութիւն են անում ամէն ազգային խնդրի մէջ. հեռու մի գնանք, վերցնենք ամէն մէկուս աչքին խփող մի փաստ. արդեօք կարելի է կարդալ «Մշակի» կամ «Մեղու Հայաստանի» լրագիրների մի թերթ, որտեղ չը լինեն տասնաւոր և հարիւրաւոր նուիրատուների անուններ. արդեօք մինչ մի հայ քաղաք, մի հայ գիւղ, մի հայ խրճիթ անգամ, որտեղ լսելի չը լինէին թշուառ սովատանջների հեծկլտանքն ու աղիողորմ «հայրիկ հաց տուր մեզ, հաց» սրտաճմլիկ ձայնը և օգնութեան ձեռք չը հասցնէին. Բայց մեր սիրելի հարուստների ու միլիօնչիկների անունները մենք ի զուր էինք փնտռում նուիրատուների ցուցակների մէջ. ոչ մի տեղ չը պատահեցանք նրանց. Ինչ եզրակացութեան պէտք է գալ սրանից. Ես երկու բան կարող եմ ենթադրել. կամ մեր պ. պ. հարուստները թէպէտ և առատ նուիրատուութիւններ են արել՝ բայց իրանց անունները գաղտնի են պահում աւետարանի խօսքը ճշդութեամբ կատարելով (որ ժուար հաւատալի է, որովհետև ամենքին յայտնի է, որ եթէ հայ հարուստը մէկ րուբլու բարեգործութիւն անէ, հինգ րուբլու զուռնայ փչել կը տայ՝ որ ուրիշներն իմանան), կամ թէ այդ պարոնները իրանց փողերն ու հարստութիւնները երկաթի արկղների մէջ պահելով նոյնպէս իրանց սրտերը, խղճմտանքն ու ամէն բարի զգացմունքները (եթէ միայն ունեն) փակել են մի անմատչելի, գուցէ երկաթից աւելի ամուր պահարանի մէջ, որուն չը կարողանան հասնել ոչ ազգի թշուառութեան ծովի ալիքները և ոչ մահուան դէմ մաքառող սովատանջ հարազատ եղբարց ճիչն ու աղաղակը։

Անկասկած է, որ այդ պարոնները ամենայն ուրախութեամբ կը բանային իրանց հարստութեան արկղները, եթէ սովը լինէր ռամիկների կամ քրդերի մէջ, որովհետև իրանց առատաձեռնութեան փոխարէն նոքա կը ստանային սուլթանից մէճիդիէ կամ մի՛ ուրիշ նշանչան, իսկ խեղճ հային օգնելով ումից պէտք է նոքա շնորհակալութիւն ստանան, խեղճ հայից, բայց հայի դարդակ շնորհակալութիւնը կոպէկ չարժէ. նորան չէ կարելի կուրծքին կախել, կարելի է միայն սրտումը պահել, իսկ հարուստ և միլիոնչիկ հայը սիրտ չունի՝ չէ, տարաբաղդ հայ, յոյս մի դնիր քո հարուստ եղբայրների վրա, նորա միլիոնները հաց ու ջուր չեն տայ. քո հաց ու ջուր տուողը քեզ հետ իր վերջին պատառը բաժանողը էլի մշակ հայն է։

Գ. Մելիք-Բէգլարեանց

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Ստացանք թիֆլիսեցի հետևեալ անձինքներից 6 րուբլ յօգուտ Վասպուրականի սովատանջների. Տիկին Նատալիա Խանդամիրեան, Նինա Գոլուխանեան, Սարգիս Գասպարեան և Անյայտ՝ իւրաքանչիւրը 1 րուբլ, Ա. Վարդապետեանց 2 ր., ընդամենը 6 րուբլ։

Կիրակի, մայիսի 18-ին հայ սիրողները կրկին ներկայացումն տուեցին Արծրունու թատրոնում. խաղացին կրկին «Հաշտարար դատաւորի մօտ» կոմեդիա, «Ջնային օջախ» վօդևիլը և պ. Տէր-Գրիգորեանց կարդաց մի քանի պատկերներ ժողովրդական կեանքից։ Մեզանում դա առաջին փորձ էր ժողովրդական կեանքից պատկերներ պատմելու, այն ինչ մրացիները վաղուց է արդէն մտցրած էին իրանց բեմը ժողովրդական կեանքից վերցրած պատկերների պատմելը։

Այսօր ռուս սիրողները կը տան Արծրունու թատրոնում յօգուտ Կովկասի սովածների մի ներկայացումն. կը խաղան «Маіорша» կոմէդիան և «Передъ Свадьбой» վօդևիլ-օպերէտ. Տեղերի գինը սովորական է.

«Մշակի» № 81 մէջ տպելով նուիրատուների ցուցակը, որով մեզ ուղարկված էր 1005 ր. յօգուտ Վանի սովատանջների և որ ստորագրված էր Անուշ Յովհաննիսեան Ղուկասեանի անունով, սխալմամբ տպեցինք «Նամակ Բագուից», այն ինչ պէտք է լինէր «Նամակ Շուշուից», որովհետև այդ փողերը Շուշուից են ուղարկված մեզ.

Մեզ խնդրում են տպել հետևեալը. «Հայ երիտասարդ մը որ Կ. Պօլսոյ երևելի ազգային վարժարանաց մէջ ուսում առած է և լաւ վկայագրեր ունի, կը փափաքի թէ՝ ազգային վարժարանաց և թէ տանց մէջ դասախօսել հայերէն, ֆրանսերէն, իտալերէն, թրքերէն լեզուներ և մաթեմաթիկի ուսումն. կամեցողք կրնան տեղեկութիւն առնալ «Մշակի» խմբագրատնէն.»

Կիրակի, մայիսի 25-ին հայ թատրոնասէրները Արծրունու թատրոնում կը ներկայացնեն՝ I առաջին անգամ «Փօղէֆ, փարիզի տղայ», կոմ. 2 արար. թարգ. Յ. Տէր-Գրիգորեանի, II առաջին անգամ «Երեք պառավներ», վօդևիլ 1 արար., թարգ. Յ. Տէր-Գրիգորեանի. Կոմեդիայի և վօդևիլի անտրակտում պ. Տէր-Գրիգորեան կը պատմէ «պատկերներ ժողովրդական կեանքից». Տեղերի գները սովորականից ցածր են.

Շաբաթ օր, մայիսի 24-ին յայտնի երաժիշտ Բասէր տալու է Արծրունու թատրոնում մի կոնցերտ, մասնակցութեամբ պ. Գրիգորովիչու.

ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ԹԻՒՐՔԻԱ

«Голосъ» լրագրի մէջ տպված է հետևեալ թղթակցութիւնը Կ. Պօլսից:

Լորդ Բիկօնսֆիլդի պատերազմական մինիստրութիւնը ընկաւ: Այդ անկման բնական հետևանքը այն էր, որ պ. Լայարդ յետ կանչվեցաւ Կ. Պօլսից և նրա տեղ նշանակվեցաւ պ. Գօշեն: Թէպէտ անգլիական նոր մինիստրները խոստանում են, որ մի քանի հարցերի վերաբերութեամբ նրանք կը շարունակեն նախկին մինիստրութեան քաղաքականութիւնը, բայց կասկածելի է, որ այդ խոստմունքը կատարվի: Նոր մինիստրութեան հիմնական սկզբունքները բոլորովին ուրիշ են և այդ պատճառով նրա քաղաքականութիւնը, մանաւանդ Արևելքի վերաբերութեամբ, պէտք է արմատականապէս զանազանվի նախկին մինիստրութեան քաղաքականութիւնից և բոլորովին հակառակ ուղղութիւն ունենայ:

Անգլիական նոր կառավարութեան առաջին մինիստր պ. Գլադստօն, երբ Բիկօնսֆիլդից առաջ առաջնորդում էր անգլիական ազատամիտ մինիստրութեանը, Արևելեան գործերի վերաբերութեամբ Ռուսաստանի հետ կարողացաւ այնպիսի համաձայնութիւն կայացնել, որ համապատասխանում էր երկու պետութիւնների և քաղաքակրթութեան շահերին: Ներկայումս այդպիսի համաձայնութիւնը անհրաժեշտ է, ի նկատի ունենալով Միջին Ասիայի, չինական սահմանների և թիւրքական Ասիայի մէջ տիրապետող գործերի դրութիւնը: Նախկին մինիստրութիւնը իր քաղաքականութեամբ սուլթանի երկիրները այնպիսի դրութեան էր հասցրել, որ Կովկասին սահմանակից Հայաստանի և Քիւրդիստանի մէջ կարող էին նոյնանման անկարգութիւններ պատահել, որոնք պատահեցին Բալկանեան թերակղզու վրա: Այդպիսի անկարգութիւնների առաջն առնելու համար Ռուսաստանը և Անգլիան պէտք է միաբանութեամբ աշխատեն և ստիպեն թիւրքաց կառավարութեանը, որ նա բարւոքէ ասիական Թիւրքիայի քրիստոնեայ ազգաբնակութեան վիճակը: Երկու պետութիւնները, Անգլիան և Ռուսաստանը, Փոքր-Ասիայում պէտք է հող պատրաստեն խաղաղ զարգացման համար և ոչ թէ այդ երկիրը ահագին պատերազմի ասպարէզ շինեն, ինչպէս փորձում էր լորդ Բիկօնսֆիլդի մինիստրութիւնը: Որպէս զի կարողանանք ցոյց տալ, թէ անգլիական ընկած մինիստրութիւնը ինչպիսի յամառութեամբ պատրաստվում էր Ռուսաստանի հետ պատերազմելու համար, մենք կարճառօտ կը թւենք անգլիական դիպլոմատիայի զինուորական գործունէութիւնը ասիական Թիւրքիայի վերաբերութեամբ: Այդ գործունէութեան պտուղները արդէն երևում են և նոր մինիստրութիւնը պէտք է նրանց դէմ միջոցներ գործ դնէ, եթէ ոչ հազիւ թէ Ռուսաստանի հետ կարելի լինի խաղաղ համաձայնութիւն կայացնել և հանգստացնել վրդովված Արևելքը:

Յայտնի է, որ Բիկօնսֆիլդի մինիստրութիւնը Սան-Ստեֆանոյի դաշնագիրը ստորագրելուց մինչև իր անկումը ձգտում էր ասիական Թիւրքիայի մէջ Ռուսաստանին թշնամի մի տարր ստեղծել: Անգլիական դիպլոմատիան այնպէս էր գործում, որ մի նոր պատերազմ էր սպասվում Թիւրքիայի և Ռուսաստանի մէջ. պատերազմներ շուտ շուտ չեն լինում և եղածներն էլ յանկարծ չեն սկսվում: Անգլիական դիպլոմատիայի գործունէութիւնը կարելի էր այնպէս մեկնել,* որ նա ցանկանում էր այդ պատերազմը շտապեցնել, բացի այդ Բիկօնսֆիլդը այնպիսի ձեռնարկութիւններ էր կամենում սկսել, որոնք, եթէ իրագործվէին, անշուշտ կը տային մի նոր պատերազմի: Խաղաղութեան և քաղաքակրթութեան ընդհանուր շահերը ի նկատի ունենալով, ցանկալի կը լինէր, որ պատերազմի բոլոր առիթները ոչնչանային, այսինքն Արևելքի քրիստոնեայ բնակիչների վիճակը բարելավվէր: Սուլթանի սեփականութիւնը պահպանելու համար դա ամենալաւ միջոցն է: Եթէ գործերն այդպէս վերաբերվէին, Ռուսաստանը ստիպված չի լինի նոր պատերազմ սկսել, իսկ Անգլիան Թիւրքիայից զանազան նահանգներ չի խլի թիւրքաց կայսրութեան ամբողջութիւնը պաշտպանելու պատրուակով: Կիպրոսի ձեռք բերելը, Թիւրքիայի և Ռուսաստանի մէջ մի նոր պատերազմ ի նկատի ունենալով, այդ ուղղութեան գործունէութեան սկիզբն էր: Այդպիսի մի քանի գործեր դիպլոմատիան բացարձակ ինքն էր սկսում, իսկ միւսները յանձնում էր մասնաւոր անձանց, կամ ընկերութիւններին: Այս վերջինների գործունէութենից երևում էր, որ դիպլոմատիան գաղտնի կերպով նրանց առաջնորդում էր: Կը յիշենք այդպիսի գործերից մի քանի գլխաւորները. 1) Ամենից առաջ անգլիական նաւատորմի պահելը Մարմարեան ծովի մէջ ռուսաց զօրքերի Կ. Պօլսից հեռանալուց յետոյ, 2) Սկսված բանակցութիւնները նաւատորմի համար Սև ծովի վրա կայարաններ և Ալէքսանդրետա նաւահանգիստը ձեռք բերելու համար, 3) Անգլիական գործակատարների աշխատանքները ասիական Թիւրքիայի մէջ, որոնց նպատակն էր Ռուսաստանին հակակրող ազգութիւններին թշնամացնել այդ պետութեան հետ, 4) Հայաստանի և Քիւրդիստանի մէջ մեծ բանակութեամբ զինուորական հիւպատոսների նշանակելը, 5) Ժանդարմերիայի անգլիական օֆիցերների ձեռքը դնելը, 6) Ռուսաստանի սահմանակից նահանգների բարձր վարչութիւնը անգլիացի գեներալներին յանձնելը, 7) Երկաթուղիների կառուցանելը բացառապէս անգլիական շահերի համեմատ, 8) Մախսուսէ ընկերութեան շոգենաւերի ձեռք բերելու փորձերը, 9) Բէյքոսի և Երեգլի ձեռք բերելու փորձերը, որոնց մտադրված էր ընդարձակ նաւահանգիստներ դարձնել ռազմական պահեստներով:

Այդ ձեռնարկութիւնների մեծ մասը չաջողվեցան մասամբ Ռուսաստանի ճնշման ազդեցութեան տակ և մասամբ մերժվեցան թիւրքաց կառավարութենից, որովհետև նա չէր ստանում դրամական օգնութիւն, իսկ այդ ձեռնարկութիւնների հետևանքները ապագայում պէտք է երևային, այդ պատճառով թիւրքաց կառավարութիւնը զիջում չարաւ անգլիական դիպլոմատիայի ճնշմանը: Չը նայելով դրան անգլիական նախկին մինիստրութիւնը աւելի եռանդով և յամառութեամբ շարունակում էր իր գործունէութիւնը:

Վերև յիշված ձեռնարկութիւնները կարօտ են բացատրութիւնների և մենք կը տանք այդ բացատրութիւնները:

Ամենից առաջ խօսենք զինուորական նաւատորմի մասին: Անգլիական նաւատորմի Մարմարեան ծովի մէջ, սուլթանի մայրաքաղաքի մօտ մնալը մեկնվում էր ռուսաց զօրքերի ներկայութեամբ, որոնք սպառնում էին Կ. Պօլսին: Մի և նոյն ժամանակ նաւատորմի ներկայութիւնը անգլիական դիպլոմատիային միջոց էր տալիս ընդդիմադրել ռուսաց դիտաւորութիւններին և իր դիտաւորութիւնները աջողեցնել: Թիւրքերը, անգլիացիներին Մարմարեան ծովը թողնելուց յետոյ, նկատեցին, որ նրանք եկել էին ոչ թէ թիւրքերին ազատելու, այլ իրանց գործերը կատարելու համար, բայց արդէն ուշ էր և նրանք ստիպված էին համբերել: Նաւատորմի ներկայութիւնը Լայարդին մեծ ազդեցութիւն տուեց Կ. Պօլսում կատարվող գործերի վրա: Նաւատորմի վրա հիմնվելով, անգլիական դեսպանը կարողանում էր ամէն բան անել, բացի այդ անգլիացի օֆիցերները լաւ ծանօթացան Մարմարեան ծովի, Դարդանելի ափերի և Փոքր-Ասիայի այն տեղերի հետ, որոնք Դարդանելեան նեղուցին մօտ են: Նրանք կարողացան ուսումնասիրել Սօսկօֆիա գետը, որ, եթէ Ռուսաստանի հետ պատերազմ լինի, կարող է նշանաւոր դեր խաղալ: Այդ գետը մի կողմից կարող է պաշտպանողական գիծ կազմել, միւս կողմից կարող է Սև ծովը դուրս գնալու ճանապարհ լինել: Այդ բոլորը հետախուզվեցաւ, երբ անգլիական նաւատորմը Իզմիդի և Իշխանների կղզիների մօտ էր կանգնած: Արտակի մօտ կանգնած ժամանակ նոյնանման հետախուզութիւններ կատարվեցան Տրօյադայի վերաբերութեամբ: Թէպէտ անգլիական նաւատորմը երկար ժամանակ մնաց Մարմարեան ծովի մէջ, բայց նրան չաջողվեցաւ կատարել բոլորը, ինչ որ նախագծված էր և մի և նոյն ժամանակ նաւատորմը պէտք է հեռանար և նա հեռացաւ: Անգլիայի դեսպանի ազդեցութիւնը խիստ փոքրացաւ և այդ փոփոխութիւնը այնչափ ակներև էր, որ Լայարդ ցանկացաւ վերադարձնել նաւատորմը, բայց արդէն ուշ էր: Մի կողմից թիւրքերը Դարդանելի մէջ այդ քայլի դէմ միջոցներ գործ դրին, միւս կողմից եւրոպական դիպլոմատիան հակակրութեամբ վերաբերվեցաւ այդ մտադրութեանը:

(Կը շարունակվի)

«ՄՇԱԿԻ» ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵՆԻՑ

Ս. ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, 20 մայիսի: «Правит. Вѣстн.» լրագիրը հաղորդում է: Վարշավայի գեներալ-նահանգապետ Կոցեբու, իր խնդրքի համեմատ տկարութեան պատճառով արձակված է պաշտօնից: Նրա տեղ նշանակված է Ալբեդինսկի, Ալբեդինսկու տեղ Տօտլեբեն, Տօտլեբենի տեղ Դրենտելն:

Ս. ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, 20 մայիսի: Պետական բանկի 5% տոմսակը առաջին շրջանի արժէ 93 ր. 50 կ., երկրորդ 92 ր. 26 կ., երրորդ 93 ր. 50 կ., չորրորդ 93 ր. 50 կ., ներքին 5% առաջին փոխառութեան տոմսակը արժէ 228 ր., երկրորդ 220 ր. 25 կ., արևելեան առաջին փոխառութեան տոմսակը արժէ 90 ր. 62 կ., երկրորդ 90 ր. 50 կ., երրորդ 90 ր. 75 կ., ոսկի 7 ր. 73 կ.: Ռուսաց 1 րուբլ Լօնդոնի վրա արժէ 25½ պէնս, ռուսաց 100 ր. Գերմանիայի վրա 128 մարկ 37 պֆ., Համբուրգի վրա 217 մարկ 25 պֆ., Փարիզի վրա արժէ 268 ֆր. 75 սանտիմ: Բօրսայի տրամադրութիւնը ամուր է:

Խմբագիր—հրատարակող ԳՐԻԳՈՐ ԱՐԾՐՈՒՆԻ

Fonds A.R.A.M

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՒՆՆԵՐ

Թիֆլիսի ընկերութեան հայերէն գրքերի հրատարակութեան Վարչութիւնը պատիւ ունի յայտնել, որ արդէն դուրս եկան մամուլէ տակից և ծախւում են Թիֆլիսի բոլոր գրավաճառների մօտ ընկերութեան տպագրութիւնները:

№ 4 ԲԻԶԷՐ-ՍՏՈՒՈՒ. ԹՈՎՄԱՍ ԵՂՐՕՐ ՏՆԱՒՔ, հոխ. երեխաների համար Պալմեր, թարգ. օր. Ե. Տէր-Մարկոսեանի: Պատկերազարդ և կազմած—60 կ.:

№ 5 ՄՈՐԵՒ ԵՒ ՆՈՐԱՆ ՉՆԶԵԼՈՒ ՀՆԱՐՆԵՐԸ. աշխ. Տէր-Բաբաևեանցի: Գինն է 10 կոպէկ:

Օտարաբարբառներ կարող են դիմել հետեւեալ հասցէով Въ Тифлисъ, Тифлисское Общество изданія армянскихъ книгъ.

Ալէքսանդր Իվանիչ ՄԱՆԹԱՇԵՒ, յանելով յայտնում է իր մեծ թանկագին Վաճիզոմա ՄԱՆԹԱՇԵՎԻ ՄԱՀՈՒԱՆ մասին և խնդրում է ծանօթներին և բարեկամներին յարգել ՀԱՆԳՈՒՑեալի յիշատակը, ներկայ գանվելով յուղարկաւորութեան հանդիսին, ուրբաթի, մայիսի 23-ին, առաւօտեան 10 ժամին: Հանգուցեալին իր ՍԻՓԱԿԱՆ ՏՈՒՆԻՑ, որ գտնում է ՆԱԶՕՐՆԱՑԱՆ փողոցի վրայ, առնելու են ՄՈՂՆԻՆԻ ներքոյինս:

1—2

ՇԱԽՎՈՒՄ Է ՄԷԲԷԼ ԹԻՖԼԻՍՈՒՄ, ՆԱԶՕՐՆԱՑԻ ՓՈՂՈՑՈՒՄ, ՏՈՒՆ № 21, ԴԱՀԻՔՈՒՄ:

1—2

Մամուլի տակից դուրս եկաւ պօկաօր Թօկի «Առաջին առողջապահութեան» գրքոյկի հայերէն էժանագնութիւնը: Էրքի պահեստը գտնվում է Զաքարիա Երիցեանցի Կովկասեան Դրավաճառանոցում: Գինն է 35 կոպ.

Դուրս եկաւ մամուլի տակից և ծախվում է «Կենտրօնական» և ս. Զ. Երիցեանցի «Կովկասեան» գրավաճառանոցներում և Թարգմանչի մօտ Ներսիսեան դպրոցում՝ համաշխարհական ոլբերգակ Վ. Հիւգոյի

Օտէլլօ

Վենետիկի մաւր, ողբերգութիւն հինգ արարուածով Շէկսպիրի կենսագրութեամբ: III Թարգ. Սահփռնոսի Սուլթանեանցի. գինն է 60 կոպ.:

1—5

ԲԺՇԿԱՆՈՑ

ՀԻՒԱՆԴՆԵՐԻ ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹԻՒՆԸ ԱՌԱՒՕՏԵԱՆ 9-ԻՑ ՄԻՆՉԵՒ 1 ԺԱՄԸ:

Երկաւշարթի. Գաւրօնսկի կանանց հիւանդ. Դօրալեվիչ ներքին հ., Բօտնեանց կանանց և երեխաների հ., Քիւչարեանց խիրուրգիական և աչքերի հ., Շահմրօսկի վիներական և կաշու հ., Բաբայեան ջղային և ներքին հ.:

Երեքշաբթի. Մինգաեվիչ խիրուրգիական հ., Վ. Զօրօվ վիներական և բազապի հ., Էյխ աչքի հ., Բախուտով մանկաբարձական, կանանց և երեխաների հ., Կրաեոզլեացօվ, Լիսիցեվ և Վերմիշեվ ներքին հ.:

Չորեքշաբթի. Լիսիցեվ և Բուդկօվսկի ներքին հ., Շահէյմրօսկի վիներական և կաշու հ., Ասաուաձատուրօվ կանանց հիւանդութիւնների:

Հինգշաբթի. Վ. Զօրօվ վիներական և բազապի հ., Բօտնեանց կանանց և երեխաների հ., Լիսիցեվ և Վերմիշեվ ներքին հ., Քիւչարեանց խիրուրգիական և աչքերի հ., Շահմրօսկի վիներական և կաշու հ., Բաբայեան ջղային և հոգեկան հ.:

Ուրբաթ. Գաւրօնսկի կանանց հ., Մինգաեվիչ խիրուրգիական հ., Կրաեոգլեացօվ և Լիսիցեվ ներքին հ., Բախուտով մանկաբարձական, կանանց և երեխաների հ., Շահմրօսկի վիներական և կաշու հ., Ասաուաձատուրօվ վիներական և կաշու հ.:

Բացի այդ բժիշկ Վ. Զօրօվ բժշկանոցի մէջ ընդունում է անվարձ ապքաո հիւանդներին ամենայն օր երեկոյեան 4—6 ժամը:

Բժիշկ Բաբաեվ չորեքշաբթի օրերը առաւօտեան 9-ից մինչև 11 ժամը ընդունում է իր տանը բժշկանոցի հիւանդներին էլէկտրիական բժշկութեան և ներքին հ. համար: Բնակարանը գտնվում է Սէրպիևսկայա փողոցի վրա, Բայանդուրովի տանը:

Առաւիեարոյժ Օրբելեան ապքաո հիւանդներին բժշկանոցի տոմսակով ընդունում է ամենայն օր, ամենայն ժամանակ:

Բացի կիրակի օրերից ամենայն օր առաւօտեան 9—11 ժամը բժշկանոցում լինում է մանկաբարձ կին հիւանդ կանանց ընդունելու համար:

Բժշկանոցի դիրեկտօր Լիսիցեվ:

«ԵԳՕՐ ԿԱԱՈՒՄՕՎ ԵՒ ԸՆԿ.»

Առևտրական տունը սրանով յայտնում է, որ գնումներին մինչև նոր փոփոխութիւնը վճարում է

1) Հաստատակ և պայմանաւոր ընթացող հաշիւներին	4½%
մինչև պահանջելը	4½%
2) Ժամանակաւոր մուտքերին. 6 ամսով	6%
9 ամսով	6½%
1 տարով	7½%
1½ տարով	8%
2 տարով և աւելի	8½%
3) Մանաւոր գնումներին առաջին կարգի պայ ունեցողներին	9%
Դուժայներ տալու ժամանակ վերցնում է մի ամսվայ ընթացքում	10%
« շաբաթվայ	9%

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ տան ԳՐԱՍԵՆԵԱԿԸ գտնվում է իշ. ԹՈՒՄԱՆՕՎՆԵՐԻ տանը, Ալէքսանդրեան այգու դիմացը և բաց է մուտքեր ընդունելու և վերցրած պարաքերի հանդցնելու համար ՀԱՄԱՐԱԿ օրերը առաւօտեան 8—2 ժամը, իսկ ՏՕՆԵՐԻՆ առաւօտեան 8—10 ժամը:

2—3 (2)

ԵԳՕՐ ԿԱԱՈՒՄՕՎԻ ԵՒ ԸՆԿ.
ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՏԱՆ

ԳԼԽԱՒՈՐ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿԸ

Յայտնում է հաստատութեանը, որ յանկացողները կարող են առնել 1 և 2 ներքին 5% փոխառութեան տոմսակները յատաձգութեամբ վճարելով մի տարվայ ընթացքում և աւելի երկար ժամանակամիջոցում, նոր և շատ շահաւէտ պայմաններով, որոնց մասին տեղեկանալ կարելի է նոյն իսկ կանաոքայի մէջ, որ նոյնպէս առնում է այդ տեսակ տոմսակներ: Գրասենեակը գտնվում է Ալէքսանդրեան այգու հանդիպ, Թումանօվի տանը:

10—10

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ՄՈՎՍԻՍԵԱՆ
ԲԻՀՐՈՒԹԵԱՆՑ

Որ հայոց փողոցում տաններ է ծախում, խնդրում է այն անձը, որ նրան երեք նամակ է ուղարկել քաքաքային փոստայով, յայտնել իրան թէ ինչ հասցէով պէտք է ուղարկել պատասխանը, որովհետև նամակները ստորագրված չեն և նրանց վրա նշանակված չէ հասցէն:

Յովհաննէս Մ. ԲԻՀՐՈՒԹԵԱՆ

Մինակեվեչ խիրուրգիական հ., Կրաեոգլեացօվ և Լիսիցեվ ներքին հ., Բախուտով մանկաբարձական, կանանց և երեխաների հ., Շահմրօսկի վիներական և Ասաուաձատուրօվ վիներական և կաշու հ., Բաբայեվ ջղային և ներքին հ.:

Շաբաթ Լիսիցեվ և Վերմիշեվ ներքին հ., Բաբօվ կուրծքի հ., Եանկօվսկի վիներական և կաշու հ.:

Բացի այդ բժիշկ Վ. Զօրօվ բժշկանոցի մէջ ընդունում է անվարձ ապքաո հիւանդներին ամենայն օր երեկոյեան 4—6 ժամը:

Բժիշկ Բաբաեվ չորեքշաբթի օրերը առաւօտեան 9-ից մինչև 11 ժամը ընդունում է իր տանը բժշկանոցի հիւանդներին էլէկտրիական բժշկութեան և ներքին հ. համար: Բնակարանը գտնվում է Սէրպիևսկայա փողոցի վրա, Բայանդուրովի տանը:

Առաւիեարոյժ Օրբելեան ապքաո հիւանդներին բժշկանոցի տոմսակով ընդունում է ամենայն օր, ամենայն ժամանակ:

Բացի կիրակի օրերից ամենայն օր առաւօտեան 9—11 ժամը բժշկանոցում լինում է մանկաբարձ կին հիւանդ կանանց ընդունելու համար:

Բժշկանոցի դիրեկտօր Լիսիցեվ:

Թիֆլիսի հայոց Ծխական ուսումնարանների տարեկան հարցաքննութիւնները կսկսուին մայիսի 15-ին և կը շարունակուին մինչև ամսի վերջը, հետևեալ կարգով:

Մայիսի 15 և 16-ին Կուկիոս Թանդոյեան օրիորդական ուսումնարանում.

« 17 — Կուկիոս Ս. Աստուածածնին եկեղեցու ուսումն.

« 19 և 20 Կաֆեոդիկէ Ս. Դէորգ եկեղ. ուսումն.

« 22 — Հաւլաբարի Ս. Մինաս եկեղ. Ներսիսեան ուսումն.

« 23 — Զուղուրէթի և Ս. Կարապետ եկեղ. ուսումն.

« 24 — Ձորաբաշի և Շամբուեցոց եկեղ. ուսումն.

« 27 և 28 Հաւլաբարի Մարիամեան օրիորդ. ուսումն.

« 30 և 31 Զգրաշէնի ուսումնարաններում:

Թեմ. վիր. Գ. Բարխուդարեանց

Երկու Ֆրանսիացի ՕՐԻՈՐԴՆԵՐ ցանկանում են ընդունել իրանց մօտ երեխաներին պատրաստելու համար, առաւօտեան ժամի 9-ից մինչև ժամի 1-ը: ԴԱՍԵՐԸ կը լինեն Ֆրանսերէն, գերմաներէն լեզուներից և մուզիկայից:

Հասցէն՝ Սօլօլակի, տուն Օրբելի: № 14.

3—3 (1

Նախորդ մայիսի 24-ին, «ԱՇԽԱՏԱՆՔ» լրագրի խմբագիրը ռուս լեզուով հրատարակական գաղտնաւորութիւն կանի ԿԱՆԱՆՑ ՀԱՐՑԻ մասին: Կարդալու տեղը, ինչպէս նաև գաղտնաւորութեան բովանդակութեան մանրամասնութիւնները ամենակարճ միջոցում կը յայտնվին տպագրապէս: Տոմսակները առաջուց առնել կարելի է կենտրօնական գրավաճառանոցում, Զաքարեայ Երիցեանցի, Վարդանեանի և Շահ-Ազիզեանի գրավաճառանոցներում:

2—3

ՄԱՐԻԱՄԵԱՆ-ՅՈՎՆԱՆՆԵԱՆ օրիորդաց ուսումնարանում ՓՆՈՒՓԻՒՆՆԵՐԸ լինելու են ՀԵՏԵՒԵԱԼ ԿԱՐԳՈՎ.

Մայիսի 19 և 20 կրօն և Սրբազան պատմութիւն.

« 22 և 23 հայոց լեզու.

« 26 և 27 ռուսաց լեզու.

« 28 Թուաբանութիւն

« 30 և 31 Աշխարհագրութիւն, պատմութիւն և բնական գիտութիւններ:

1—5

Իր յատկութիւններով մարմնի մասերի, մանաւանդ ոտքի մատների քրտինքից առաջ եկած փտուքին ոչնչացնող յատուկ նիւթը,

ԳԱԼՄԱՆԻՆ

անունով, ծախվում է Եւրոպայի բոլոր մեծ քաղաքների գեղատներում և դրօգիստների մօ. Գլխաւոր գէպօ նիւթի հետևող Ֆարմացեի մ. գիւատրոս վ. ԿԱՐՊԻՆՍԿՈՒ դեղատան մէջ գտնվում, վաճառվում, էլէկտօրանի փողոց, № 35: Գալմանինի մեծ արկղիկը արժէ վաճառվում 50 կոպ., տեղի փոքրը 30 կ.: Գէպք է ըստ գուշանալ նմանողական նիւթերից:

8—25 վ. ԿԱՐՊԻՆՍԿԻ(1)

Вышелъ изъ печати и поступилъ въ продажу VI томъ **„Сборника свѣдѣній о Кавказѣ“**, изданія Кавказскаго Статистическаго Комитета, содержащій въ себѣ:

«Тифлисъ по однодневной переписи 25-го марта 1876 г.»

всего 570 страницъ in 4, съ 19-ю приложеніями, а именно:

1) 15 литографированныхъ раскрашенныхъ графическихъ таблицъ;

2) 2 вида Тифлиса: по Шардену (1671 г.) и Турнефору (1701 г.);

3) копія съ плана Тифлиса по царевичу Вахушту (1739 г.);

4) планъ современнаго Тифлиса.

Продажа производится въ книжныхъ магазинахъ: Береншгама, Кавказской книжной торговлѣ и Центральной книжной торговлѣ. Цѣна **4 руб. сер.**; на пересылку прилагается за 5 фунт.

1880

ԹԻՖԼԻՍ

ԿԻՐԱԿԻ, ՄԱՅԻՍԻ 25-ԻՆ ՀԱՅ ԹԱՏՐՕՆԱՍԻՐՆԵՐԻ ԽՈՒՄԲԸ ԿՐ ՆԵՐԿԱՑԱՑՆԷ

ԱՐՇՐՈՒՆՈՒ ԹԱՏՐՕՆՈՒՄ

I

ԱՌԱՋԻՆ ԱՆԳԱՄ

ԺՕԶԷՖ, ՓԱՐԻԶԻ ՏՂԱՅ

Կոմեդիա 2 արար., թարգ. Ե. Տէր-Գրիգորեանի

Անցքը պատահում է ՓԱՐԻԶՈՒՄ

II

ԱՌԱՋԻՆ ԱՆԳԱՄ

ԵՐԵՔ ԱՊՏԱԿՆԵՐ

Վոդեվիլ I արար., թարգ. Ե. Տէր-Գրիգորեանի

Կոմեդիայի և վոդեվիլի անտրակտում ս. Ե. Տէր-Գրիգորեան կը պատմէ «ՊԱՏԿԵՐՆԵՐ ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔԻՑ»

ՏԵՂԵՐԻ ԳՆԵՐԸ ՍՈՎՈՐԱԿԱՆԻՑ ՅԱԾՐ ԵՆ:

Տոմսակները թէ ՆԵՐԿԱՑՏԱՑՄԱՆ օրը և թէ վաղօրօք կարելի է ստանալ ԱՐՇՐՈՒՆՈՒ թատրոնի կասսայում ԱՄԵՆԱՑՆ օր առաւօտեան 10—2 և երեկոյեան 6—8 ժամը:

Дозволено Цензурою 21 Мая 1880 г. Тифлисъ.

Տպարան Ա. Ա. Միխելսոնի

Типографія А. А. Михельсона

Fonds A.R.A.M

№ 86 Մայիսի 23 (Յունիսի 4) 1880 Մայիսի 23 (Յունիսի 4) № 86

ԻՆՆԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ

ՄՇԱԿ

Տարեկան գինը 10 րուբլի կէս տարինը 6 րուբլի
Առանձին համարները 5 կոպէկով։

Թերթը լոյս կը տեսնի միայն խմբագրատան մէջ։

Յայտարարութիւնները կ՚ընդունուին ամէն կիրակի։

Խմբագրատունը բաց է առաւօտեան 10—2 ժամ
(Բացի կիրակի և ամէն տեսակ տօներից)

Յայտարարութիւնների համար վճարում են
իւրաքանչիւր տառին 2 կոպէկ։

Ադրեսը՝ Գիմնաս. Ռեդակցիա „Մշակ“

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Դարձեալ յիշեցնում ենք—Ներքին տեսութիւն. Նամակ Ակէ քաղաքագլխից. Նամակ Բագուից. Ներքին լուրեր.—Արտաքին տեսութիւն. Թիւրքիա. Նամակ Թիւրքիայից. Մի լուր կ. Պօլսից.—Մշակից.—Հեռագիրներ.—Յայտարարութիւններ.—Բանասիրական խնդիր.

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ՀԱՂՈՐԴՈՒԹԻՒՆ

Այսօր ռուսաց «Кавказъ» պաշտօնական լրագրում կարդում ենք հետեւեալ պաշտօնական հաղորդութիւնը։

Երէկ, Մայիսի 22-ին ի ծեր հանգաւ Նորին Կայսերական Մեծութիւն Թագաւորի Կայսրուհի Մարիա Ալէքսանդրօվնան։

Թիֆլիսի Միհնեան մայր-եկեղեցում կատարվելու է հոգեհանգիստ երեք օր շարունակ՝ ուրբաթ, շաբաթ և կիրակի, թէ կէսօրին և թէ ժամը 6-ին երեկոյեան։

ԴԱՐՁԵԱԼ ՅԻՇԵՑՆՈՒՄ ԵՆՔ

Թիւրքաց Հայաստանի մէջ տիրող սովի պատճառով, ինչպէս շատ անգամ ասացինք, բացուել են Թիֆլիս և Ղազրկուասի այլ տեղեր, զանազան գաղթականներ Հայաստանից, որոնք հիւանդ, մերկ և սոված թափառում են քաղաքից քաղաք, գիւղից գիւղ, առանց մի որ և է աշխատանք գտնել կարողանալու։

Լրագրների և ամսագիրների խմբագրութիւնները, նոյնպէս և մեր տիկինների մանաւանդ և մանաւոր անձինք, թէև շատ փող են հաւաքում յօգուտ Հայաստանի սովեալների, բայց իրանց ժողոված բոլոր փողերը ուղարկում են Կ. Պօլիս կամ Վան. իսկ մեր երկրում թափառող, Թիւրքաց Հայաստանից գաղթած սովեալներին ոչ դր այդ հիմնարկութիւններից կամ մանաւոր անձերից չէ կամենում օգնել։

Մենք արդէն բացատրեցինք մեր միտքը, թէ մի խմբագրութեանը աւելի դժուար է այդ անել քան թէ, օրինակ, տիկինների մանաւանդ։

Հայց ինչքան էլ խօսենք,— ոչինչ չէ օգնում, մեր ասածների համար լսող չը կայ։ Եւ ահա տիկինները սկսում են սկսել ալեգրի-վճաճախաղը, հաւաքում են մի քանի հազար րուբլի և դարձեալ չեն գիտեր այդ փողերը իրանց մօտ մեր երկրում թափառող, անօգնական գաղթականներին օգնելու համար, այլ դարձեալ ուղարկում են այդ փողերը Վան կամ Կ. Պօլիս։

Ահա մի քանի շաբաթ է արդէն որ խմբագրական դրան առաջ անդադար պատահում ենք հայ գաղթական մուրացկաններին, որոնք ողորմութիւն են խնդրում։ Երևի նոյնը լինում է և Թիֆլիսի բոլոր մնացած տների դռների առջև։ Հայց մանաւոր կարողութեան այժից վեր է օգնել այդ բազմաթիւ մուրացկաններին։ Անհրաժեշտ է մի կազմակերպված, կանոնաւոր օգնութիւն։ Անհրաժեշտ է խեղճերին փող և շորեր բաժանել։ Իսկ այդ կարող է անել մի մանաւոր և ոչ թէ մի խմբագրութիւն։

Կրկնում ենք որ Թէլաւում, օրինակ, ժողովել են շորերը, բայց չը գիտեն ո՛մ ուղարկեն։ Թէլաւի օրինակին կը հետևէին և մեր միւս քաղաքները, եթէ իմանային թէ ում ուղարկեն հաւաքած շորերը.... Հայց ինչքան էլ խօսես, լսող չը կայ։

Պատերազմի ժամանակ կազմված դաշնակցութիւնը մեզ ցոյց տուեց, որ մեր ժողովուրդը ունակ է և նրա անդամները չեն էլ կամենում խոստովանվել որ գործ չեն շինում և հրամայական ոտք իրանց պաշտօնից, որպէս զի նրանց տեղը նորերը ընտրվեն։

Եւ գա կը լինէր ուրիշ այդ մանաւանդով գործ հաւաքել փող նուիրատուութիւններ և շորեր, բաժանել թէ փողեր և թէ շորերը այստեղ թափառող գաղթականներին։

Մանաւանդով հիմնված է գաղթականներին օգնելու համար պատերազմի ժամանակ. այժմ կայ հայաստանում մի ազէտ որ պատերազմից էլ անողորմ է, սովը.... Որևէն օգնել գաղթականներին այդ այն պաշտօնն է, որ նա յանձն է առել, և գեռ լուծված չէ մանաւանդովը։

Հայց լսող չը կայ։

Մի ուրիշ պատճառ կայ, որ խմբագրութիւններին անհնարին է կատարել այն, ինչ որ կարող է կատարել թէ հին մանաւանդովը և թէ կանոնաւ մանաւանդովը։ Խմբագրութիւնը կարող է փող ժողովել և ուղարկել, տպելով նուիրատուների ցուցակները, բայց

որ նահանգապետը հաստատեց գաղթականներին օգնելու համար կազմված մանաւանդովը. անդամներ ընտրվեցան բաւական հաւատարիմ անձինք։ Թիֆլիսից նոյնպէս ուրախալի լուրեր ստացվեցան, այնտեղի մանաւանդովը եռանդով գործում է. խոստանում են չուտով փողեր և բժշկական դարմաններ ուղարկել։

—Ուրախալի է, պատասխանեց արեղան։—Այստեղ էլ մտածում են հրամաններ գրել հոգևոր իշխանութեան գործակալներին նուիրատուութիւններ հաւաքելու։

—Ո՞րտեղից պիտի գրեն։

Արեղան ձեռքը պարզեց դէպի վանքը։ Նրիտասարդը սկսեց ծիծաղել։

—Այդ ոչինչ նշանակութիւն չի կարող ունենալ, պատասխանեց նա,—նրանց հաւաքածը ալաչկերտցու փորը չի մանի...

Նկատը Մէլիք-Մանասէրն էր։

—Դու ինձ ուրախացրիր լուրերով, ասաց արեղան,—ես էլ քեզ պիտի ուրախացնեմ։

—Ի՞նչով։

—Վարդանը այստեղ է։—իմ սենեակում։

—Իրա՛ւ, ո՞րտեղից դուրս ընկաւ այդ ասատանան. ես չէի հաւատում, որ միւս աշխարհից մարդիկ կարող են վերադառնալ։—Ինանչը։

Երկուսն էլ սկսեցին գիմել դէպի վանքը։

Ձանապարհին Մէլիք-Մանասէրը հարցրեց արեղայից։

—Դու լաւ ճանաչում ես Վարդանին։

—Չինգ տարուց աւել կը լինի, որ ես նրա հետ ծանօթ եմ. Մեր կողմերում նա յայտնի է որպէս մի քաջ կամաւորականութեան։ Հայց երկար ժամանակ ոչ ոք չը կարողացաւ հասկանալ, որ նրա պարապմունքը չհամապատասխանում չէ նրան։ Նա միշտ զինքեր էր տեղափոխում և շատ անգամ ձրի բաժանում էր գիւղացիներին. և երբ պատահում էր երբեմն ապրանքներ բերել, այդ անում էր նա իր բուն վաճառքի հետքերը ծածկելու համար։ Նպատակը շատ բարի էր, բայց միևնոյն ժամանակ նա վտանգում էր իր կեանքը։ Ես մի քանի անգամ միայն կարողացայ տեսնել նրան, պատասխանեց Մէլիք-Մանասէրը,—բայց մինչև այսօր ոչ մի մարդ իմ համակրութիւնը այն աստիճան չէ գրաւած, որքան այդ եռանդուն երիտասարդը։ Նա անուշ, ուրախ բնաւորութիւն ունի, որքան անգամ է նա աբխնում գործերում, միշտ ուրախ ու հաւասարիմ է բարեկամութեան մէջ։

—Բայի դրանցից, վարդանը նշանաւոր է և իր սառնասրտական խելքով. նա իր կեանքում կատարել է շատ բան, որքան հազիւ կարող էր կատարել մի լաւ գործիչ տարիք առած ընթացքում։ Միայն նա խիստ համառ է իր գործունէութեան մէջ և սիրում է միշտ ծածկվել հասարակ մարդու կեղևի մէջ։

Վարդանը, առաւօտեան զարթնելով, գտաւ իրան հայր սուրբի սենեակի մէջ մենակ։ Արեգակի ճառագայթները նոր էին ծագել խաչի նեղ լուսամուտներից և լցրել էին նրան խիստ պայծառ լուսով։ Հայց տաքացած օդը խնդրելու չափ անասելի էր։ Նա մօտեցաւ լուսամուտներից մէկին և բաց արեց. դրսի թարմ և հովասուն օդը սկսում հոսանքով զարկեց նրա բորբոքված երեսին։ Հայց մի բան, կարծես, ծանրացել էր նրա սրտի վրա, մի բան դարձեալ խեղդում էր նրան։ Մի փոքր սպասեց, մինչև իր հիւրընկալը կը վերադառնար։ Հայց ուշացաւ նա։ Վարդանը այժմ խիստ անհամբեր էր դարձել. նա դուրս եկաւ մի փոքր զբօսնելու։ Եւ որովհետև չէր ցանկանում, որ վանքում տեսնէին կամ ճանաչէին նրան, այս պատճառով եանի գնից դուրս եկաւ դէպի լճի կողմերը։ Անտեղ գտաւ մի ծերունի նպիսկոպոս, որին խնդրեց ճանաչել։—Դա վանքի նշանաւոր հնութիւններից մէկն էր։

—Բարով, պապի։

Ամբողջ միաբանութիւնը նրան ազատութիւն էր կտրում. Գասին նստած էր ամառնային արեգակի այրող ճառագայթների հանդէպ և տարտղնում էր իր առատ անդամները. Նա նմանում էր հնդկական փագիրներին, որոնք չեն լուացվում, չեն սանրվում, եղունգները չեն կարում և լաւ չեն հագնվում, որովհետև մեղք են համարում կանելով երիտասարդի ձայնը, նա ձեռքը դրեց ճակատի վրա, որ աչքերից արգելէ լոյսի ուղիղ ճառագայթները, և վեր նայելով, ասաց.

—Ձայնդ ծանօթ է գալիս, որդի, բայց աչքերս չեն ջոկում, թէ դու ով ես, որդի։

—Ես Վարդանն եմ։

—Շատ ապրիս, որդի, նէ, համբուրեմ քեզ.—որքան մեծացել ես, որդի։

Վարդանը ծոյլ աուեց իրան համբուրելու։

—Նստիր, որդի, այստեղ, ինձ մօտ,—ահա այսպէս լաւ է։—Ինչ լաւ տղայ ես դարձել, որդի։—Միշտ գալիս է, որ կատարի նման մտածում էիր իմ խուցը և մրգի էիր դողանում։ Այն ժամանակ պստիկ էիր, շատ պստիկ։

—Միտս գալիս է, պապի, պատասխանեց Վարդանը խորին հառաչանքով,—ես դողութիւնը այստեղ սովորեցայ...

—Ո՛վ չէ գողացել, հնուց ասնքը գողանում են։ Արդարութիւնը ծիծեռնակի կամն է դարձել, ոչ մի տեղ չես գտնիլ երկու օր չը կայ, որ անիծվածները իմ խուցէն գողացան մի քանի հարիւր րուբլի։ Հոգուս համար էի պահել։ Ինչպէս գտան,—ես չեմ հասկանում. սատանան էլ չէր կարող գտնել։ Դրել էի առատապի ախոռակամարի քանը։—Հայց սատանաները գրանցից պէտք է գաս առնեն...Ա՛խ, նզովեալներ, նզովեալներ...

Գասիի սենեակից փողեր գողանալը այնպիսի մի սովորական բան էր, որ չատ չէր կարող հետաքրքրել Վարդանին։ Այդ մօտ հարիւր տարեկան ծերունին իր ամբողջ կեանքում ոչինչ չէր ծախսել, և ձեռքը ընկածը հաւաքելու ու պահելու սովորութիւն ունէր։ Երբ նրա գանձը հարիւրների կամ հազարների կը հասներ, յանկարծ մի անհրաժեշտ ձեռք կը չափչփակէր և կը տանէր

Fonds A.R.A.M

ԽԵՆԹԸ

ԱՐԿԱԾՆԵՐ ՎԵՐՋԻՆ ՌՈՒՍ-ԹՈՒՐՔԱԿԱՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄԻՑ ՀԱՅԱՍՏԱՆՈՒՄ

Խ.

Վանքի պանդոկների մեզմ և չափաւոր հնձիւնները ծանրացին առաւօտան ժամը։ Աւելի բախտաւոր արեգակները դեռ քնած էին փափուկ սենեակներում, իսկ աւելի անբախտ աքլորները չհասցրին Աստուծոյ առաջը աղօթելու համար։

Յովհաննէս հայր սուրբը այս առաւօտ խիստ վաղ զարթնեց, և թողնելով վարդանին քնած, ինքը դուրս եկաւ կացարանից։ Նա չէր գնում աղօթելու, այլ սովորութիւն ունէր ամեն առաւօտ այցելել վաղարշապատում գտնված գաղթականներին, և տեսնել, թէ ինչ գրութեան մէջ են նրանք։ Այս առաւօտ տեսած թշուառութիւնները այն աստիճան սիրտ կթարատող էին, որ նա այլ եւս չէր ենթացաւ բոլոր անբախտներին այցելութիւն անելու։ Ամեն տեղ նկատում էր ահռելի տեսարաններ, ամբողջ ընտանիքներ հիւանդ, անխնամ, ընկած էին այս և այն ախուռատան անմաքրութիւնների մէջ, գոնէ մէկը առողջ չէր մնացել, որ մեռածներին հող տանէր։

Ցաւոր յուսահատութեան մէջ գտնում էր նա դէպի վանքը, և մտքին դրած ունէր, այսօր, ինչ ևնպրով և լինի, մտնել վճռարանը և մտնանրձ ժողովրդի համար չուտափոյթ օգնութիւն խնդրել։ Այդ միջոցին անցաւ նրա մտքից մի ֆայտօն, նստողը, տեսնելով արեգային, դրամատից կանչեցնել։

—Լաւ խաբար, ասաց նա մտածելով.— Երևա-

ՎԵՐՋԻՆ ՏԵՂՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

ՆԱՄԱԿ ԱՆԴՐԻԱՆՈՊՈԼԻՑ

30 սեպ.

Ընդհատ վերջին ծանուցումներս ես ստացել եմ հետևյալ հեռագիրը Ալեքսանդրապոլի նահանգապետ գեներալ-մայոր Լազարևից.

«Ես ստիպված եմ ձեզ հայտնել, որ Ալեքսանդրապոլի գավառում ամեն բան հանգիստ է, և ոչ մի կասկածելի բան չի նկատվում։ Ինչ վերաբերում է Ալեքսանդրապոլի քաղաքին, ապա այստեղ ևս

Fonds A.R.A.M

ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍԱԲԱԿՈՒԹԻՒՆ

ԲԱՆԱԿԱՆ

Թիւրքաց կառավարութիւն, մանաւանդ Իմաստասէր Միդհադ փաշա, որ ներկայիս Նորին Մեծութեան Սուլթանին Մեծ Վէզիրն է, ամենայն ջանք եւ ճիգ կը գործադրէ, որպէսզի Եւրոպացիք ոչ մի կերպով չկարենան ներս մտնել Թուրքիոյ ներքին գործոց մէջ, եւ ոչ ալ ազատ կերպով ճանապարհորդել Թուրքիոյ մէջ։ Ասոր համար ամէն տեսակ դժուարութիւններ կը ստեղծեն Եւրոպացիներուն առջեւ, որոնք կ'ուզեն Թուրքիոյ մէջ ճանապարհորդել։ Ասոնք ամէնքն ալ ստիպուած են Թուրքիոյ մէջ ճանապարհորդելու համար Թուրքիոյ կառավարութենէն անձնագիր առնել, որ ամէն տեղ ցոյց տալով՝ ազատ կերպով կարենան ճանապարհորդել։ Ասոնք ամէնքն ալ ստիպուած են Թուրքիոյ մէջ ճանապարհորդելու համար Թուրքիոյ կառավարութենէն անձնագիր առնել, որ ամէն տեղ ցոյց տալով՝ ազատ կերպով կարենան ճանապարհորդել։

Ընդհանրապէս ամէն տարի Եւրոպացիներ Թուրքիոյ մէջ կը ճանապարհորդեն, մանաւանդ ամառնային ժամանակները, որ ամէն տեղ հիւանդութիւնները կը տիրեն

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Թիֆլիսի ընկերութեան հայերէն գրքերի հրատարակութեան Վարչութիւնը պատիւ ունի յայտնել, որ արդէն դուրս եկան մամուլի տակից և ծախվում են Թիֆլիսի բոլոր գրավաճառների մօտ ընկերութեան տպագրութիւնները:

№ 4 ԲԻՉԸՐ-ՍՏՕՈՒ. ԹՈՎՄԱՍ ԵՂԲՕՐ ՏՆԱԿԸ, փոխ. երեխաների համար Պալմէր, Թարգ. օր. Ն. Տէր-Մարկոսեանի: Պատկերազարդ և կազմած—60 կ.:

№ 5 ՄՈՐԵՍ ԵՒ ՆՈՐԱՆ ՋՆՋԵԼՈՒ ՀՆԱՐՆԵՐԸ. աշխ. Տէր-Բարսեղեանցի: Գինն է 10 կոպէկ:

Օտարաքաղաքացիք կարող են գրել հետեւեալ հասցէով Въ Тифлисъ, Тифлисское Общество изданія армянскихъ книгъ.

Աղէքսանդր Իվանիչ ՄԱՆԹԱՇՈՎ, ցաւելով յայտնում է իր մայր ԹԱԼԱԼ Դաւիթովնա ՄԱՆԹԱՇՈՎԻ ՄԱՀՈՒԱՆ մասին և խնդրում է ծանօթներին և բարեկամներին յարգել ՀԱՆԳՈՒՑԵԱԼԻ յիշատակը, ներկայ գտնվելով յուղարկաւորութեան հանդիսին, ուրբաթ, մայիսի 23-ին, առաւօտեան 10 ժամին: Հանգուցեալին իր ՍԵՓԱԿԱՆ ՏԱՆԻՑ, որ գտնվում է ՆԱԳՕՐՆԱՅԱ փողոցի վրա, տանելու են ՄՈՂՆԻՆԻ եկեղեցին:

2—2

ԾԱԽՎՈՒՄ Է ՄԵԲԵԼ ԹԻՖԼԻՍՈՒՄ՝ ՆԱԳՕՐՆԱՅԱ ՓՈՂՈՑՈՒՄ՝ ՏՈՒՆ № 21, ԳԻՒԹՈՒՄ:

1—2

Մամուլի տակից դուրս եկաւ դոկտոր Բոկի «Ուսումն առողջապահութեան» գրքոյկի հայերէն թարգմանութիւնը: Գրքի պահեստը գտնվում է Զաքարիա Գրիգորեանցի Կովկասեան Գրավաճառանոցում: Գինն է 35 կոպ.

Դուրս եկաւ մամուլի տակից և ծախվում է «Կենտրոնական» և պ. Զ. Գրիգորեանցի «Կովկասեան» գրավաճառանոցներում և թարգմանչի մօտ Ներսիսեան դպրոցում՝ համաշխարհական ողբերգակ Վիլեամ Շեկսպիրի՝

Օթելլօ

Վենետիկի մաւր, ողբերգութիւն հինգ արարուածով Շեկսպիրի կենսագրութեամբ: III թարգ. Ստեփաննոս Սուլխանեանց. գինն է 60 կոպ.:

1—5

ԲԺՇԿԱՆՈՑ

ՀԻՒԱՆԴՆԵՐԻ ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹԻՒՆԸ ԱՌԱՒՕՏԵԱՆ 9-ԻՑ ՄԻՆՉԵՒ 1 ԺԱՄԸ:

Երկուշաբթի. Դավրոնսկի կանանց հիւանդ. Գորալեվիչ ներքին հ., Բօաբնեանց կանանց և երեխաների հ., Թիւշարեանց խիրուրգիական և աչքերի հ., Շտեմբօրսկի վեներական և կաշու հ., Բարայեան ջղային և հոգեկան հ.:

Երեքշաբթի. Մինկեվիչ խիրուրգիական հ., Վզորօվ վեներական և բաղադի հ., Ըէյխ աչքի հ., Բախուտով մանկաբարձական, կանանց և երեխաների հ., Կրասնօգլեադօվ, Լիսիցեվ և Վերմիշեվ ներքին հ.:

Չորեքշաբթի. Լիսիցեվ և Բուդզովսկի ներքին հ., Շտեյմբօրսկի վեներական և կաշու հ., Աստուածատուրօվ կանանց հիւանդութիւններ:

Հինգշաբթի. Վզորօվ վեներական և բաղադի հ., Բօաբնեանց կանանց և երեխաների հ., Լիսիցեվ և Վերմիշեվ ներքին հ., Թիւշարեանց աչքերի և ատամների օրգանների հ.:

Ուրբաթ. Դավրոնսկի կանանց հ., Մինկեվիչ խիրուրգիական հ., Կրասնօգլեադօվ և Լիսիցեվ ներքին հ., Բախուտօվ մանկաբարձական, կանանց և երեխաների հ., Շտեյմբօրսկի և Աստուածատուրօվ վեներական և կաշու հ., Բարայեվ ջղային և ներքին հ.:

Շաբաթ Լիսիցեվ և Վերմիշեվ ներքին հ., Բարօվ կուրծքի հ., Եանկօվսկի վեներական և կաշու հ.:

Բացի այդ բժիշկ Վզորօվ բժշկանոցի մէջ ընդունում է անվարձ աղքատ հիւանդներին ամենայն օր երեկոյեան 4—6 ժամը:

Բժիշկ Բարաեվ չորեքշաբթի օրերը առաւօտեան 9-ից մինչև 11 ժամը ընդունում է իր տանը բժշկանոցի հիւանդներին էլէկտրիական բժշկութեան և ներքին հ. համար: Բնակարանը գտնվում է Սերգիեվսկայա փողոցի վրա, Բայանդուրովի տանը:

Ատամնաբոյժ Օրբելեա աղքատ հիւանդներին բժշկանոցի առմամբ ընդունում է ամենայն օր, ամենայն ժամանակ:

Բացի կիրակի օրերից ամենայն օր առաւօտեան 9—11 ժամը բժշկանոցում լինում է մանկաբարձ կին հիւանդ կանանց ընդունելու համար:

Բժշկանոցի դիրեկտոր Լիսիցեվ:

«ԵԳՕՐ ԿԱՍՈՒՄՈՎ ԵՒ ԸՆԿ.»

Առևտրական տունը սրանով յայտնում է, որ գնումներին մինչև նոր փոփոխութիւնը վճարում է.

1) Հասարակ և պայմանաւոր ընթացող հաշիւներին 4½%
մինչև պահանջելը 4½%
2) Ժամանակաւոր մուտքերին. 6 ամսով 6%
9 ամսով 6½%
1 տարով 7½%
1½ տարով 8%
2 տարով և աւելի 8½%
3) Մնանաւոր գնումներին առաջին կարգի պայ ունեցողներին 9%

Գումարներ տալու ժամանակ վերցնում է
Մի ամսվա ընթացքում 10%
« շաբաթվայ 9%

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ տան ԳՐԱՍԵՆԵԱԿԸ գտնվում է իշ. ԹՈՒՄԱՆՈՎՆԵՐԻ տանը, Աղէքսանդրեան այգու դիմացը և բաց է մուտքեր ընդունելու և վերցրած պարտքերի հանգցնելու համար ՀԱՍԱՐԱԿ օրերը առաւօտեան 8—2 ժամը, իսկ ՏՕՆԵՐԻՆ առաւօտեան 8—10 ժամը:

2—3 (2)

ԵԳՕՐ ԿԱՍՈՒՄՕՎԻ ԵՒ ԸՆԿ.
ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՏԱՆ

ԳԼԽԱՒՈՐ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿԸ

Յայտնում է հասարակութեանը, որ ցանկացողները կարող են առնել 1 և 2 ներքին 5% փոխառութեան տոմսակները յետաձգութեամբ վճարելով մի տարվա ընթացքում և աւելի երկար ժամանակամիջոցում, նոր և շատ շահաւէտ պայմաններով, որոնց մասին տեղեկանալ կարելի է նոյն իսկ կանտորայի մէջ, որ նոյնպէս առնում է այդ տեսակ տոմսակներ: Գրասենեակը գտնվում է Աղէքսանդրեան այգու հանդէպ, Թումանովի տանը:

10—10

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ՄՈՎՍԷՍԵԱՆ
ԲԷՀԲՈՒԹԵԱՆՑ

Որ հայոց փողոցում ամաններ է ծախում, խնդրում է այն անձը, որ նրան երեք նամակ է ուղարկել քաղաքային փոստայով, յայտնել իրան թէ ինչ հասցէով պէտք է ուղարկել պատասխանը, որովհետև նամակները ստորագրված չեն և նրանց վրա նշանակված չէ հասցէն:

Յովհաննէս Մ. ԲԷՀԲՈՒԹԵԱՆ

Թիֆլիսի հայոց ծխական ուսումնարանների տարեկան հարցաքննութիւնները կըսկսուին մայիսի 15-ին և կը շարունակուին մինչև ամսի վերջը, հետևեալ կարգով:

Մայիսի 15 և 16-ին Կուկիայ Թանդոյեան օրիորդական ուսումնարանում.
« 17 — Կուկիայ Ս. Աստուածածին եկեղեցու ուսում.
« 19 և 20 Խոճոգիէկ Ս. Գէորգ եկեղ. ուսում.
« 22 — Հավլաբարի Ս. Մինաս եկեղ. Իզմիրեան ուսում.
« 23 — Չուղուրէթի և Ս. Կարապետ եկեղ. ուսում.
« 24 — Զորաբաշի և Շամքորեցոց եկեղ. ուսում.
« 27 և 28 Հավլաբարի Մարիամեան օրիորդ. ուսում.
« 30 և 31 Չղրաշէնի ուսումնարանում:

Թեմ. վեր. Գ. Բարխուդարեանց

Երկու փրանսիացի ՕՐԻՈՐԴՆԵՐ ցանկանում են ընդունել իրանց մօտ երեխաներին դասեր տալու համար, առաւօտեան ժամի 9-ից մինչև ժամի 1-ը: ԴԱՍԵՐԸ կը լինեն փրանսերէն, գերմաներէն լեզուներից և մուզիկայից:

Հասցէն Սօլօլակի, տուն Օրբելի: № 14.

3—3 (1

Շաբաթ՝ մայիսի 24-ին, «ԱՇԽԱՏԱՆՔ» լրագրի խմբագիրը ռուս լեզվով հրապարակական դասախօսութիւն կանի ԿԱՆԱՆՑ ՀԱՐՑԻ մասին: Կարդալու տեղը, ինչպէս նաև դասախօսութեան բովանդակութեան մանրամասնութիւնները ամենակարճ միջոցում կը յայտնվին տպագրապէս: Տոմսակներն առաջուց առնել կարելի է Կենտրոնական գրավաճառանոցում, Զաքարիա Գրիգորեանի, Վարդանեանի և Շահ-Ազիզեանի գրավաճառանոցներում:

2—3

ՄԱՐԻԱՄԵԱՆ-ՅՈՎՆԱՆԵԱՆ օրիորդաց ուսումնարանում ՔՆՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ լինելու են ՀԵՏԵՒԵԱԼ ԿԱՐԳՈՎ.

Մայիսի 19 և 20 կրօն և Սրբազան պատմութիւն.
« 22 և 23 հայոց լեզու.
« 26 և 27 ռուսաց լեզու.
« 28 Թուաբանութիւն
« 30 և 31 Աշխարհագրութիւն, պատմութիւն և բնական գիտութիւններ:

1—5

«ՓԱՐՈՍ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ» պատկերազարդ հանդէսի ներկայ ամի երկրորդ տետրն կը հրատարակուի յառաջիկայ յուլիս ամսոյ սկզբում և կը բովանդակէ քար մէջ, ի միջոյ նաև Հ. Մաղաքիա Ծ. վարդապետի Օրմանեան, Գաբրիէլ արքեպիսկոպոսի Այվազեան, Միքայէլի Մինասարեանց և այլոց պատկերները: Բաժանորդութիւնն շարունակվում է: Տարեկան գինն է 2 րուբլի արծ. կանխիկ վճարելի:

Հրատարակիչ Զարմայր Սաքեանց

1—10

Вишелъ изъ печати и поступилъ въ продажу VI томъ **„Сборника свѣдѣній о Кавказѣ“**, изданія Кавказскаго Статистическаго Комитета, содержащій въ себѣ:

«Тифлисъ по однодневной переписи 25-го марта 1876 г.»

всего 570 страницъ in 4, съ 19-ю приложеніями, а именно:

1) 15 литографированныхъ раскрашенныхъ графическихъ таблицъ;
2) 2 вида Тифлиса: по Шардену (1671 г.) и Турнефору (1701 г.);
3) копія съ плана Тифлиса по царевичу Вахушту (1739 г.);
4) планъ современнаго Тифлиса.

Продажа производится въ книжныхъ магазинахъ: Беренштама, Кавказской книжной торговлѣ и Центральной книжной торговлѣ. Цѣна **4 руб. сер.**; на пересылку прилагается за 5 фунт.

ՆԻՒՈՒ-ԵՕՌՔԻ ԶԻՆԳԵՐ

Ամենամեծ կարելու մեքենայի ընկերութեան աշխարհային համբաւն բաւական բլալով յանձնել իրեն ձեռագործութիւններն կազմածքին պարզութեամբը, հաստատութեամբը և ազնւերով աշխատութիւններն կատարելով, անական և արուեստաւորներու պիտոյից համար, կը համառօտէ գոնել համբելու միկիկ միկիկ իրենց գերազանցութիւնն ուրիշ հնարուած նման առարկայից վրա:

Վերոյիշեալ Նիւ Եօրքի Զինկեր ընկերութիւնը այս տարւոյ սկզբներն բացաւ ուրիշ գլխաւոր քաղաքներու պէս, հոս ևս Թիֆլիս շտեմարան մը այլ և այլ կարելու մեքենաներով, Սասունսկի փողոցն, Զուպալովին տունն, Երևանի հրապարակի մօտ անմիջապէս և կը խնդրուի խաթունայց և պարոնայց ուզող ստանալ այսպիսի մեքենայ գիմել հօն միայն և կը խնդրուի միանգամայն չը խառնակել այս ընկ նորրաց շտեմարանն ուրիշ վաճառականներու հետ, որոնք միայն Զինգերի սուտ անուամբ նշանակներով և պատկերներով կը խաբեն մեր պաշտպանաւորներն և գժբաղդաբար իրենց մեքենաներով կը տարակուսացունեն սեպհական մերոնց լաւութեան անունն:

Ուրիշ քաղաքներու բնակիչք ալ կրնան գիմել մեզ նամակով թէ մեր ընթացիկ գիներուն ցուցակն ուզելու համար, որ կը խրկեմք ձրի և թէ որ և է տեղեկութիւն հարցունելու համար, որոնց կը պատասխանեմք նմանապէս մի և նոյն լեզվով և կարելի արագութեամբ, մեր երեսագիրն է:

Г. Нейдлингеръ. Тифлисъ.
Գ. Նայդլինկեր

Գլխաւոր հոգաբարձու ամբողջ Ռուսաստանի և միջին Եւրոպայի:

Խանութի մէջ կարելի է ուզել խանգարված մեքենաներ:

3—3 (2)

Дозволено Цензурою 22 Мая 1880 г. Тифлисъ. Տպարան Ա. Ա. Միխելսոնի Типографія А. А. Михельсона

Fonds A.R.A.M

№ 87 Մայիսի 27 (Յունիսի 8) 1880 Մայիսի 27 (Յունիսի 8) № 87

ԻՆՆԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ

ՄՇԱԿ

Տարեկան գինը 10 րուբլի, կէս տարուանը 6 րուբլի
Առանձին համարները 5 կոպէկով։

Բիֆլեայում գրւում են միմիայն խմբագրատան մէջ։

Յայտարարութիւնք գրւում են ոգզակի
Тифлисъ. Редакція „Мшакъ“

Խմբագրատունը բաց է առաւօտեան 10—2 ժամ
(Նացի կիրակի և տան արերից)

Յայտարարութիւն ընդունվում է ամեն լեզուով։

Յայտարարութիւնների համար վճարում են
իւրաքանչիւր տառին 2 կոպէկ։

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Օրվայ կենսական հարց.—Ներքին տեսութիւն։ Շերամապահութիւն։ Նամակ Ախալքալաքից։ Նամակ Շուշուց։ Նամակ Խմբագրին։—Արտաքին տեսութիւն։ Թիւրքիա.—«Մշակի» հեռագրերը։—Յայտարարութիւններ։—Բանասիրական։ Ցենզուրական կոմիտէի դասը «Մշակի» խմբագրի դէմ։

ԾԱՆՈՒՑՈՒՄ

Կառավարիչք Քաղաքային, Ընտրական և Քրհետական վարչութեանց յայտնում են, որ մայիսի 28-ին, առաւօտեան 10 ժամին Անգուցեալ Կայսրուհու թաղման օրը, անկախ անցեալ հոդեհանգիստներից, պիտի կատարվի հայոց Վանքի Մայր եկեղեցում լիտուրգիայ, թաղման հանդէս։ Սորա համար խնդրում են շնորհ բերել նշանակեալ օրը բոլոր Թիֆլիսի բնակիչք։

ՕՐՎԱՅ ԿԵՆՍԱԿԱՆ ՀԱՐՑ

I

Հայոց ազգային պատմութիւնը այսօր ներկայացնում է մի ճգնաժամ։ Հին մարդի ճգնաժամի նման դա կարող է կամ ժահացնել կամ կենդանացնել։

Այսօր պէտք է մի մեծ խորհուրդ կազմեը Մեր Հիւանդին օգնութիւն հասաւ Մեծափառ Կայսրը, Աղբիւրի ուղեցոյցը, գաղղիացի Հանրակալը, իսկ մե՞նք, իսկ մե՞նք....

Մենք ննջե՞նք։ Եթէ ոչ յանուն ազգութեան, կամենաք յանուն մարդկութեան, յանուն մարդասիրութեան։ Հայոց պատմութիւնը կարդալուց, մարդ ամենից շատ վշտանում է նորա վրա, որ իրանք հայերը, գործը իր ժամանակին չեն կատարել։ «Ախ, ասում ես, թէ ես ապրէի այս ինչ րոպէին, տես թէ ես ինչ կանէի»։ Ինչ էք կարծում, պարոններ, այսօրուայ օրը, հէնց «տես թէ ես ինչ կանէի», անելու ժամանակն է։ Հայոց վշտերը իրանց գենիսին են հասել։ Ձեր ձեռքերը բաց են, ազատ են գործելու, ձեր գաբեղով խեղդված զգացմունքը այսօր կարող են ելք գտնել։ Պատմութիւնը ինքն է ձեր ձեռքը դէնք տալիս, այդ դէնքը ձեր ազգի թըշնամութիւններն են։ Փիտացէք օգուտ քաղել հայ ազգի մանկութեաց սուր դիահներից։ Հասկանում են գոհեր, բանական են արիւնը։ Ձեր ցանկութեանցը նպատակ դրեցէք և սահման, ձեր գործոցը մի ընդհանուր թել, ձեր այժերին խելացի գործադրութիւն։

Ո՞վ չէ նկատում, որ «Մշակի» խմբագիրը իսկապէս գործում է այն, ինչ որ պէտք է մի մեծ ընկերութիւն գործի, այսօր սա, վաղը նա, միւս օրը ո՛չ ոք, այսօր հացի հարց, վաղը հիւանդութիւնների հարց, միւս օրը ոչինչ, կամ ո՛ւիտէ ինչ հարց։ Հասարակութիւն դէպի այս անձը, այս մանր մունր ընկերութիւնը, անհասարմութիւն դէպի միւսը։ Այսօր աստղութիւն դէպի Աստղոս, վաղը դէպի Պօղոս։ Մէկը դրամը «Մշակին» է ուղարկում, միւսը կոնսիստորիային, յետոյ կուբէ բացվում, կամենում են յետ խլել, միւսին յանձնել։ Վաղ են տողում, Ղզմիածին ուղարկում, յետոյ նոյնը կիճուռտ հարց շինում, մանաւանդ են կազմում գաղթելոց օգնելու համար, յետոյ նոյն մանաւանդի անդամների անունը մոռանում, նոյն դրամը փտեցնում, մանաւանդն էլ իրա գործը մոռանում։

Մէկին թէ մոռանում են Հայաստան ուղարկելու, գործոց գըրութիւնը քննելու, չը գիտեն թէ յետոյ հաշիւն ինչպէս տան նոյնն մի-կը տալիս է, միւսը չէ տալիս, բոլորն էլ զգվում են, ղըզվում են և ապագայի համար։

Մէկդիկու վրա խօսում, փնտփնտում, բոլորն էլ իրարից անբաւական, բոլորն էլ իրար անասնիւ և տգէտ համոզում, ո՛ւմ դիմեն, ո՛ւմ գանգատվեն, ո՛վ է հեղինակը, ո՛ւմ յայտնեն իրանց ցաւերը, իրանց մոռացողութիւնները։ Ո՞վ է պարագլուխը։

Ռ. Նազարեանց

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

ՑԵՆԶՈՒՐԱԿԱՆ ԿՈՄԻՏԷԻ ԳԱՆԳԱՏԸ «ՄՇԱԿԻ» ԽՄԲԱԳԻՐ Պ. ԱՐԾՐՈՒՆՈՒ ԴԷՄ

Մայիսի 22-ին քննվեցաւ Թիֆլիսի Նահանգական դատարանի քրէական բաժնում ցենզուրական կոմիտէի գանգատը «Մշակի» խմբագիր պ. Ալթրունու դէմ, նախին նախագահում էր պ. Գաբրօվսկի. տուժի անդամներն էին պ. պ. Պլատօնովի և իշ. Բէհբութով, իսկ պրօկուրօրի պաշտօնը կատարում էր պ. Վասիլօժսկի. Սկզբում կարդացվեցաւ մեղադրական ակտը, որի մէջ յայտնված էր, թէ պ. Արծրունին «Մշակի» 211, 212, 213 և 214 համարներում տպել է զանազան լուրեր և նկատողութիւններ առանց ցենզօրի թոյլտուութեան, ի մէջ այլոց և վիկտօր Հիւգօի Ի-չիքճաչի եպիսկոպոս խորէն Նարբէյին գրված նամակը, և ցենզուրական կոմիտէի գանգատը պատճառով պէտք էր դատի ենթարկել պ. Արծրունուն։

Նախագահը դառնալով պ. Ալթրունուն, հարցրեց արդեօք նա համարում է իրան մեղաւոր։ Պ. Ալթրունին պատասխանեց, թէ իրան մեղաւոր չէ համարում, այն պատճառով որ, թէև ինքը տպել է լուրեր և զանազան նկատողութիւններ առանց ցենզօրի պաշտօնապէս թոյլտուութեան, բայց որպէսի է ներքին այն բնականոն համաձայնութիւնների հիման վրա, որ կայացած էին իր և ցենզօրի մէջ, յիշեալ լուրերը տպելուց շատ առաջ։

Նախագահը դարձաւ դէպի ցենզօր պ. Մէլիք-Մէբարովը, հարցնելով, թէ ինչ ունի ասելու։ Պ. Մէլիք-Մէբարովը պատասխանեց, թէ ինքը նկատում է սուղի առջև որպէս արևելեան լեզուների գլխաւոր ցենզօր և որպէս ցենզուրական կոմիտէի ներկայացուցիչ։ Ասաց, թէ ինքը հարկաւոր չէ համարում պատասխանել սուղին, որովհետև ինչ պայմաններ են եղել իր և «Մշակի» խմբագրի մէջ, որովհետև ցենզուրան ունի ապագրութեան մասին իր առանձին պայմանները, որոնց նա հարկաւոր չէ համարում հրապարակաւ երևան հանել։

Պ. Նախագահը նկատեց պ. Մէլիք-Մէբարովին, թէ նա կանչված է սուդը ոչ որպէս ցենզուրական կոմիտէի ներկայացուցիչ, այլ որպէս վկայ, և պարտաւոր է պատասխանել, որովհետև եղել է իր և պ. Արծրունու մէջ այնպիսի պայման, որով թոյլ էր տրված պ. Արծրունուն լցնել իր լրագրի բաց մնացած էջերը լուրերով կամ զանազան նկատողութիւններով։ Պ. Մէլիք-Մէբարովը դարձեալ ասաց, թէ ինքը հարկաւոր չէ համարում պատասխանել այդ մասին։ Պ. նախագահը կրկնեց, թէ նա պարտաւոր է պատասխանել, որովհետև նրա պատասխանից է կախված գործի պարզվելը։

Պ. Մէլիք-Մէբարովը ասաց, թէ ինքը չէ յիշում, որ իր և պ. Արծրունու մէջ եղած լինէր պայման կամ համաձայնութիւն, որով թոյլ տրված լինէր նրան իր լրագրի բաց մնացած տեղերը լցնել լուրերով և զանազան նկատողութիւններով։ Եւ եթէ լինէր մի այսպիսի համաձայնութիւն, դրա համար պէտք են գրաւոր ապացոյցներ, և պահանջեց, որ պ. Արծրունին ցոյց տայ, եթէ ունի որ և իցէ գրաւոր ապացոյց։ Բացի դրանից, պ. Մէլիք-Մէբարովը աւելացրեց, գուցէ ասվել է պ. Արծրունուն տպել որ և իցէ լուր առանց թոյլտուութեան, բայց դրանք պէտք է լինէին այն լուրերը միայն, որոնք առաջուց տպված են եղել տեղական տուս լրագրների մէջ և, ի հարկէ, ցենզուրայից թոյլտուութիւն տրված են եղել։

Ապա Արծրունին առաջարկեց պ. Մէլիք-Մէբարովին մի քանի հարցեր, ի միջի այլոց և այն,—արդեօք յիշում է պ. Մէլիք-Մէբարովը, որ անցեալ տարվայ ամառը ինքը կօջորում քնակվելու ժամանակ, «Մշակին» համարները դուրս էին գալիս առանց իրա, Մէլիք-Մէբարովի, նախապէս թոյլտուութեան, և հրատարակվելուց յետոյ մի քանի չորսթների համարները ուղարկվում էին նրան տեսրագրելու համար, և միթէ ինքը, պ. Մէլիք-Մէբարովը, գոհ չէր այդ տեսակ յարաբերութիւնից, և չէր յայտնում այն միտքը, թէ առանց փոխադարձ հաւատարմութեան դժուար է հրատարակել մի ամենօրեայ թերթ։

Պ. Մէլիք-Մէբարովը պատասխանեց, թէ ինքը կօջորում եղած ժամանակ «Մշակի» համարները առաւօտեան դիլիջանով ուղարկվում էին իրան քննելու համար և ինքը վերադարձնում էր ենթակայեան։ Իսկ այն ժամանակ, երբ ինքը հիւանդ էր, չը գիտէ, թէ ինչ կարգադրութիւն է արել ցենզուրական կոմիտէը։

Ապա հետև սկսեցին հարցնել միւս վկաներին։ Վկայ Մարտիրոսեանցը յայտնեց, թէ երկու տարի առաջ, երբ «Մշակը» իր տպարանում էր տպվում, շատ անգամ ամբողջ համարներ կամ զանազան լուրեր տպվում էին առանց ցենզօրի թոյլտուութեան։ Միխելսոնի տպարանի կառավարիչ Մեղվինովը յայտնեց, թէ ոչ միայն մինչև «Մշակի» 211, 212, 213 և 214 համարները, այլ նրանից շատ առաջ, առանց ցենզօրի թոյլտուութեան «Մշակի» մէջ տպվում էին զանազան լուրեր և նկատողութիւններ, երբ բաց տեղ էր մնում։ Վկայ Բաբաջանեան յայտնեց, թէ ինքը և միւս գրվողները շատ անգամ իր ժամանակին տանում էին «Մշակի» թերթերը ցենզօրի մօտ կամ նրան տանը չէին գտնում, կամ եթէ գտնում էին, չէր ընդունում, ասելով ուշ է։

Վկաների յուցմունքից հետո պ. նախագահը

Fonds A.R.A.M

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՇԵՐԱՄԱՊԱՀՈՒԹԵԱՆ ՎՐԱ

Բոլորովին անկասկածելի է, որ շերամապահութիւնը Կովկասի հարստութեան գլխաւոր աղբիւրներից մէկն է։ Շերամապահութիւնը տարածված է մեր երկրի բոլոր կողմերում և առաւել զարգացած է Արևանի և Ալիսաւէտապոլի նահանգներում։ Ես չեմ կարող ճշդապէս որոշել, թէ ինչ քանակութեամբ խոզակ (կոկոն, բարամա,) կամ մետաքս է արտադրում մեր երկիրը, միայն այսքանս կասեմ, որ ամենայն տեղ, ուր միայն կարելի է շերամապահութիւնը, սա կազմում է գիւղացու հարստութեան ամենագլխաւոր աղբիւրը։

Կարծեմ հարկ չը կայ ասելու՝ որ մի այսպիսի արդիւնքի վրա, ինչպէս է շերամապահութիւնը, պէտք է ամենախիստ ուշադրութիւն դարձնել, նորա վարելու եղանակը պէտք է բազմահոգեանի քննադատութեան ենթարկել, երևան հանել նորա թոյլ կողմերը և ցոյց տալ ուրիշ, առաւել նպատակայարմար միջոցներ։ Այսպէս են վարվում ամենայն տեղ, ուր կամենում են մի որ և իցէ մասնաճիւղ հանով, դորա համար մեծ թըւով պայում մինչև անգամ կենդրէններ են կազմում, ուր շերամապահական երկիրներից պատգամաւորներ ժողովվելով, ի միասին խորհրդակցում են նորա ծաղկեցման վրա և նորան սպառնացող առիթների հեռացնելուն վրա։ Մեզանում, գժբաղդաբար, այս բանի վրա ուշադրութիւն դարձնող չը կայ՝ այնպէս, ինչպէս կարին է, չը նայելով որ մեր երկիրը այս կողմանէ, կարելի է ասել, ամենայարմարն է։ Մեզանում ամենայն ինչ բաղդի բերման է ձգված և հետևաբար, փոխանակ հետզհետէ առաւել կատարելագործվելու, միշտ կանգնած է մի և նոյն աստիճանի վրա, եթէ չասեմ որ առաւել դէպի վատն է ընթանում։ Մեր Կովկասի միակ գիւղատնտեսական ընկերութիւնը, որ ունի իր մէջ մեծ թըւով անդամներ, ոչ մի ուշադրութիւն չէ դարձնում այս կարևոր ճիւղի վրա։ Ընկերութեան ժողովներում շերամապահութեան վրա ոչ մի խօսք չէ լսվում։ Ընկերութեան տարեկան հրատարակութիւնների մէջ ոչ մի տեղեկութիւն չկայ շերամապահութեան վրա։ Ընկերութեան գրադարանում ոչ մի գիրք չկայ շերամապահութեան վրա։ Ընկերութեան ամենայն գործունէութիւնը ցոյց է տալիս, որ նա ոչ մի կերպ չէ ուզում ճանաչել շերամապահութեան կարևորութիւնը։ Ընկերութեան անդամները, որոնք ամենքն էլ գիւղատնտեսներ են, ոչ մի կերպ չեն

Fonds A.R.A.M

ՑԱՍՎՈՑ ԿՈՄՈՂ.

Աստիճ Թումանի, Հրեշտակ ազգանունով ե ցորեն ծախող մարդը, որ ապրում էր Ալեքսանդրապոլում, ունեցել է մի շատ գեղեցիկ աղջիկ, որի անունը Ասլան էր։ Ասլանը ամեն տարի գնում էր հոր հետ Ղարաքիլիսա, ամառանոց գնալու համար։ Ասլանը շատ գեղեցիկ աղջիկ էր, ինչպես ասում են, ինչպես լուսնի լույսը։ Ասլանի գեղեցկության համբավը տարածվել էր ամբողջ Ղարաքիլիսայում։ Ասլանի հետ ամառանոց գնալու համար շատ հարուստ երիտասարդներ էին գալիս Ղարաքիլիսա

հայրը անդամալոյծ, կինը հիւանդ, երկու պատկեր ներք ծազկից պատկած առանց կրակի, ճրագի, հացի ու ջրի, խրճիթի մութը ձիւնով ծածկված, առանց մէկի կարեկցութեան և օգնութեան այսպէս երեք օր մայր ընկած։ Ահա այսպիսի թշուառ և աղետալի տեսարանների անդամ ականատես լինելով, մեր երիտասարդութիւնը չը կորոշացաւ էլ աւելի անասրերը մեզ դէպի մարդկային պատկառելի զգացմունքից և հանդիսները, այլ դրժված ներքին զգացմունքից և մարդասիրութիւնից, չատպեց քաջաքից մէջ հանգանակութիւն բանալ, որպէս զի ժողոված դրամով ապրուստ առնեն, հաց թխեն ու չքաւորներին բաժան անեն։ Երկու րոպէում այս մտադրութիւնը իրագործվեց։ ընտրվեցան երիտասարդ վաճառականներից հինգ հոգի, որոնք են՝ Անդրէաս Գասպարեանց, Համբարձում Իզմիրլեանց, Միքայել Գափիճանց, Միքայել Ղուկասեանց և Յովհան Ղահրամանեանց և որոնց յանձնվից հանգանակութիւնը բանալ։ Հինգ օր չը կայ, որ սկսվել է հանգանակութիւնը և ժողոված է աւելի քան 1500 ր.։ Այն օրը, որ բացվեց հանգանակութիւնը՝ նրա միայն օրից քաղաքային հրապարակում սկսվեց անձար չքաւորներին իւրաքանչիւրին օրական մի ֆունտ ձրի հաց բաժանվելը։ Այս րոպէիս 150 ընտանիք աւելի քան 800 հոգի ձրի կերակրվում են և յուսով ենք, որ կարող են կերակրվել մի քանի ամիսներ և եթէ նուիրատուութիւնները այսպէս առատ չթուշնակին, դուցէ մի ամբողջ տարի էլ։

Պարտք եմ համարում հրապարակաւ, ինչպէս նուիրատու պարոններին, նոյպէս և այդ գործող ու աշխատող երիտասարդներին մեր խորին շնորհակալութիւնը յայտնել։ Քիչ ուշադրութեան արժանի չէ և արհեստաւոր երիտասարդների օգնութիւնը։ Ահա կիրակի օրերը դուրս են գալիս քաղաքային հրապարակը և հաց ծախողներից ամեն մէկը իր ոյժի համեմատ առնում է հաց պակը 9 կօպէկով և աղքատներին 5 կօպէկով բաց թողում։ Այսպէս ամեն մէկը չէ խնայում իր օգնութիւնը քաղցածութեան և թանգութեան առաջը առնելու համար։ Իրաւունք եմ տալիս ինձ ասել, կեցցէ Շուշու հայ երիտասարդութիւնը, կեցցէ և հայ անուան միշտ արժանի լինի։

Բայց եթէ մի քիչ ուշադրութեամբ նայինք մեր շուրջը, անպատճառ կը համոզվինք, որ միայն թանգութիւնը չէր Շուշու այս թշուառ օրը գոյզրնական հարուածը մի կողմից և մարդկային վայրենի արարմունքը միւս կողմից միմեանց հանգիպելով, ձեռք ձեռքի տուին և այս աղետալի օրը ձգեցին ուսեանների կողմից առատ և հարուստ Շուշին թանգութիւնը, զանազան հիւանդութիւնները, սաստիկ ցրտերը, անխնայ մահը, մեր թշուառական մի քանի անտէրոմ վաճառականներին չհասերութիւնը, կալուածատէրերի անաստուածութիւնն էին գլխաւոր պատիժները, որ մեզ այս օրը հասցրին։ Ո՞վ կարող էր մի երկու տարի առանից առաջ նախագուշակել, թէ Շուշին պուդը 4 բուրլ ալիւր կը տեսնէ, ով կը համարձակվէր ասել, թէ Շուշին, այս ուսեանների առատ երկիրը, մի օր ստիպված կը լինի քաղցածութիւն հրապարակել և, ճշմարիտ, եթէ ցրտերը այսպէս մի երկու չաբաթ չարունակվին և մեզ ուրիշ երկիրներից ալիւր չը հասցնեն և մեր կալուածատէրերը չը մեղմացնեն իրենց պտերը, այն ժամանակ ժողովրդի վիճակը բոլորովին անասանելի կը լինի։ Բոլոր պաշարեղէնների գները քառապատիկ, հնգապատիկ իրենց սովորական գներից բարձրացել են։

Վաճառականական ընկերութեան անդամները, որոնք Բագուից ալիւր էին բերել տուել, որպէս զի Շուշում էժան գնով ծախէին, կարծես, ղէղացին իրենց խստումը մինչև վերջը չարունակել, չատով բաժանվեցան զանազան կուսակցութիւններին և սկսեցին գործը առաջ տանելու փոխանակ յետ տանել և աւելի ջնջել։ Ասում են մի վաճառական պ. Յ. Ղ., որի վրա կասկածում են, թէ մեծ քանակութեամբ ցորեն ունի, նա է աւելի խաղնում գործը. միշտ կռիւներ և անբաւականութիւններ է բարձրացնում և սպասում է, որ հացի գինը ազքատներին 5 կոպէկ ծախելու փոխանակ 8 կոպէկով ծախեն։ Լսում ենք նոյնպէս, որ վաճառականական ընկերութեան բոլոր անդամները էլ չեն խառնվում այս գործի մէջ, բացի պ. պ. Մինաս Խունեանցը, Սահակ Թադևոսեանց և Արտէմ Ադամեանցը։ Մեծ. Միրզոյան Պատուականեանցն էլ իր սեփական ալիւրից իր տանը հաց է թխել տալիս և չքաւորներին էժան գնով ծախում։ Մեզ հաւատացնում են, որ վաճառականների բարեգործական ընկերութիւնը, որը Բագուից ալիւր էր բերել տուել, և որի մասին թէ «Մշակում» և թէ այլ պարբերական թերթերում իր ժամանակին խօսվել էր, փոխանակ ձեռք անելու, բաւականին աշխատանք է վեր առել. եթէ այս մեր լուրը ճշմարիտ է, ապրեն նրանք, կեցցեն մեր ճարպիկ ու բարեգործ վաճառականները։

Դիւղերից նոյնպէս պակաս վատ լուրեր չենք լսում. կենդանիների սատկի հիւանդութիւնը կատարեալ է։ Ջարմանալին այն է, որ գիւղացիները այս թանգութեան ժամանակը փոխանակ կենդանիների մսով կերակրվելու, մորթում են նոցա և միսը ազ տալի, որ պահեն մինչև պատի վերջանալը ու յետոյ ուտեն։ Ցանկալի էր իմանալ, ինչ են մտածում սրա մասին մեր հոգևորականները. արդեօք թոյլ կը տան նոցա պատ ուտել, թէ կը հրամայեն էլի չարունակել պատ պահելը։

Այս րոպէիս նահանգապետից լուր առացվեց, որ կառավարութիւնը ընդունել է չուշեցիների խնդիրը և թոյլ է տուել արքունական չամեմարանից 300 պուդ ալիւր վերառնել, այն պայմանով, որ հինգ տարուց յետոյ քաղաքը էլի նոյն քանակութեամբ ալիւրը վերադարձնէ կառավարութեանը։ Վճռել է նոյնպէս քաղաքային դրամից, որ պետական բանկումն է, 5000 րուբլի նս վեր առնել ալիւր գնելու համար։

Արցախեցի

ՆԱՄԱԿ ԹՄԲԱԳՐԻՆ

Աշտարակ, 15 ապրիլի

Բաւական չէ մեր հայ եղբայրներից չաւերի բարոյական պէտքերից զրկված լինելը, որի պատճառ առաջ դնալ դժուարին է լինում մեզ ամենքիս.. կարդում ենք չատ անգամ «Մշակ» լրագրիդ միջոցով Հայաստանում տիրապետող մարդախած սովի մասին, որի անգութ և աղետալի հարուածների տակ կը հեծեն մեր համարիւն եղբայրները—Հայաստանի տխուր ապերախների պահապանները, որոնք չը նայելով իրանց անասանելի և հարատահարեալ գրութեանը, երկրի տուկունութեամբ դարերի ընթացքում պահպանեցին հայութիւնը մեր հոյրենիքում—Հայաստանում, մեծ ջանք ու եռանդ բռնակալութեան տակ, և այդ կենդանի նահատակներին լսած կարի օգնելու համար վազուց ցանկանում էի տպագրութիւն բանալ, որով և Աշտարակը օգնութեան ձեռք մեկնած կը լինէր և գէթ մի վայրկեան թեթևացրած Հայաստանի արդուց դառն հառաչանքները։

Շատերի պատրաստել տպագրութեան թերը և «Մշակի» թերթերէն մի քանիսը ձեռք բռնած, որի կենդանի և սրտաճմլիկ յօդուածները քարացած սրտերը անգամ և գութ կը չարժէին, դիմեցի իմ ծանօթներին՝ Աշտարակի երիտասարդներին և տիկիններին, որոնց սրտերում տակաւին պահվում է արդար և ազգասիրութեան վեհ զգացում, և կարիկցութեան ոգի, որոնք ուրախութեամբ յայտնեցին իրենց պատրաստականութիւնը օգնել իրենց ազատանդ եղբարց և քերց։ Տարաբդրութիւնից դոյացաւ ժողովուել վեց րուբլի 50 կ., որից դուրս գալով փոստի ծախքը 50 կ., մնում է 56 րուբլի, որը ուղարկելով խմբագրութեանդ խնդրում եմ հաւատացնել ուր հարկաւորն է և տպագրել «Մշակի» մէջ նուիրատուաց անուններն ի միասութիւն։

Ահա նուիրատուների ցուցակը իսկ շահապիկանց 1 ր., Մերկերիա Շուխանց 3 ր., Աբրահամ Միասկանց 1 ր., Ուռուստամ Տէր Օհաննէսեանց 1 ր., Գրիգոր Բարելեանց 1 ր., Ներսէս քահանայ Տէր-Օհաննէսեան 1 ր., գալր Արշակ Թամազեանց 1 ր., Խաչատուր Քոչարեանց 1 ր., Յակոբ Բարելեանց 1 ր., Աբգար Մակարեանց 1 ր., Գոզոս Շահապիզեանց 2 ր., Փիլիպոս Շահապիզեանց 1 ր., Մարգար Թումանեանց 1 ր., կապետ Փարվանեանց 1 ր., Առաքել Վարդապետեան 1 ր., Բարսեղ Բրէանց 1 ր., կարապետ Շահապիզեանց 1 ր., Յովհաննէս Ազատեանց 1 ր., Բաղդասար Գասպարեան 1 ր., Սիմէօն Շահազիզեանց 1 ր., փիլիպոս Շուխանց 1 ր., Մկրտիչ Շ. Շահապիզեանց 1 ր., Ներսէս Վարպետեանց 1 ր., Գաբրիէլ Շահնազարեան 1 ր., ոսկերիչ Իսահան Նազարեան չուչեցի 1 ր., Սարգիս Փարվանեանց 1 ր., Սարիբեկ Ոսկանեանց 1 ր., կապետ Գ. Գասպարեան 1 ր., Ղազար Սարքիսեանց 1 ր., Գասպար Իսպիրեան 1 ր., Գէորգ Անթանեանց 1 ր., Թ. Աւագեան 1 ր., Սէր. Բայազետեանց 1 ր., Սարիբեկ Աւագեանց 1 ր., Միմէօն Կ. Շահապիզեանց 1 ր., Յակոբ Ազատեանց 1 ր., Մեսրովբ Սարգիսեանց 1 ր., Սիրական Արամեանց 1 ր., Աստուր Ագաեանց 1 ր., կապետ Սկրտչեան 50 կ., Գէորգ Ղափանեանց 50 կ., Ավէքսան Տէր-Խաչատուրեան 50 կ., Բաղդասար Գասպարեան 50 կ., Ուհան Ավէքսանեան 50 կ., Ազգար Շուխանց 55 կ., Սարգիս Արծրունի 40 կ., Յակոբ Ուռուստամեան 20 կ., Յակոբ Արամեան 20 կ., կարապետ Թամազեանց 20 կ., Պապիկ Աբամեանց 25 կ., Արտաւազդ Բոյնաչեանց 50 կ., Բենիամին Բաբիկեան 30 կ., Արմենակ Բաբիկեան 20 կ., տիկին Հռիփսիմէ Շահապիզեանց 1 ր., տ. Սանդուխտ Բոյնաղչեանց 50 կ., տ. Գայիանէ Բաբիկեանց 50 կ., տ. Մարգարիտ Բաբիկեանց 1 ր., տ. Հերիքնազ Բոչեանց 50 կ., տ. Գիւլիզար Թամազեանց 50 կ., օր. Կաղիպատ Շահապիզեանց 1 ր., մր անյայտ տիկին 20 կ., Ջանիբեկ Ազատեանց 1 ր., Գրիգոր Վարդազարեանց 1 ր., Թադևոս Ազատեանց 1 ր., Սահակ Շուխանց 1 ր.։

Ամբատ Աթաբեկեանց

ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ԹԻՒՐՔԻԱ

—

Նոյն վիճակին ենթարկվեցաւ և Այտարդի Հայտմբ Բեկեր-փաշային Հայաստանի վարչութեան գլխաւորը նշանակելու համար։ Անգլիական դեսպանի և սուլթանի մէջ եղած երկար բանակցութիւններից յետոյ, Բեկեր-փաշա թոդից Կ. Պօլիսը և ուղևորվեցաւ Հայաստան ոչ թէ գլխաւոր-նահանգապետի պաշտօնով, ինչպէս առաջարկում էր անգլիական դեսպանը, այլ իբրև վերանորոգութիւնների անուշ և մի և նոյն ժամանակ նրան որոշ պարտաւորութիւններ և իրաւունքներ չը արվեցան։ Բեկեր-փաշա ուղևորվեցաւ Ալէքսանդրիա, այնտեղից արևմտեան Հայաստան և ներկայումս գտնվում է Մուշում մէջ։ Նրա ուղարկելը, որ այդքան ազմուկ հանեց և այդքան յոյսերի պատճառ եղաւ, վիրջացաւ մի օտարոտի ճանապարհորդութեամբ, որ Անգլիայի համար այնպիսի հետաքրքրական նշանակութիւն կունենայ, որ արել է մի փորձված և Բիկոնսֆիլդի նպատակներին համապատասխանող դիւանագէտ։

Բոլոր այս տատճները ներկայացնում են անգլիական դիւլոմատիայի գործունէութիւնը։ Այդ բոլորին անգլիական դիւլոմատիան մատնացոյց էր մի որ և է ճանապարհով։ Այժմ պէտք է ասել, թէ անգլիական դիւլոմատիան ի՞նչ գործերին էր մատնակցում անուղղակի կերպով։ Այդ կողմից ամենագլխաւոր գործը ասիական Թիւրքիայի մէջ երկաթուղիներ կառուցանելու և նրանց գործածելու իրաւունքն է։ Թիւրքաց կառավարութեան երկաթուղիների շատ նախագիծեր ներկայացվեցան։ Մի քանի նախագիծեր մշակված էին Թիւրքաց շահերի համեմատ։ Այդ նախագիծներով առաջարկվում էր երկաթուղիներ անցկացնել Բօսֆորից մինչև պարսկական սահմանները, որոնք ձիւղեր պէտք է տուած լինէին մինչև Սև և Միջերկրական ծովերը։ Այդպիսի մի որոշ գծով մտադրված էր կենդանացնել ասիական Թիւրքիայի ներքին նահանգները, նրանց միջոց տալով ծախել իրանց արդիւնաբերութիւնները։ Մուս նախագծերը մշակված էին բոլորովին անգլիական շահերի համեմատ. նրանք երկաթուղի պիտի էին անցկացնում Ալէքսանդրետա նաւահանգստից մինչև Պարսից ծոցը, ձիւղեր անցկացնելով Հայաստանի մէջ։ Մուս նախագծերը ձգտում էին բաւականացնել թէ առաջին և թէ երկրորդ շահերին։ Թիւրքիան չը համաձայնեց Անգլիայի շահերի համեմատ երկաթուղիներ կառուցանել, բայց այնուամենայնիւ նա իրաւունք տուեց բանկիր Դանանին երկաթուղի կառուցանել Սկուտարիից մինչև Իզմիտ և այդ գիծը շարունակել մինչև երկրի խորքերը։ Այսպիսով գլխաւոր գիծը, որից կախված է ասիական Թիւրքիայի մէջ մուս գծերի անցկացնելը, այնուամենայնիւ անգլիացիների ձեռքն է տուած։ Անկարելի է նոմատրել, որ անգլիացիները հոգան Թիւրքաց շահերի մասին, մանաւանդ ասիական Թիւրքիային սահմանակից Ռուսաստանի և Պարսկաստանի շահերի մասին։ Անգլիացիների աշխատանքները Մահմուտ ընկերութեան շոգենաւերի, նոյնպէս և Էֆկիոս և Երգրի ձեռք բերելու համար անօգուտ անցան։ Այդ ձգտումները նոյն են, ինչ որ Սև ծովի վրա ծովային կայարաններ ձեռք բերելու աշխատանքները։

Մինիստրութեան փոփոխութիւնը, ի հարկէ, կը փոխի Անգլիայի արևելեան քաղաքականութեան բնաւորութիւնը։ Դիպուածն անպատճառ պէտք է դադարեցնի այն աշխատանքները, որոնք անվերջ են պատերազմ պատրաստելու համար, որովհետև պատերազմի համար պատրաստ լինելուց չետոյ, մի քայլ է մնում մինչև պատերազմի սկսելը։ Ռուսաստանի և Անգլիայի շահերը Արևելքում միմեանց այնքան հակառակ չեն, որքան աշխատում էր ցոյց տալ Բիկոնսֆիլդ։ Ընդհակառակը երկու պետութիւններն էլ հետաքրքրված են մի նպատակի, որ կարելի է երկու խօսքով յայտնել, քաղաքակրթութեան տարածելը։ Այդ նպատակին հասնելը ընդհանուր աշխատանքներով շատ հեշտ է, մանաւանդ այն ժամանակից, ինչ անգլիական կառավարութիւնը անցել է այնպիսի մարդկանց ձեռքը, որոնք ի սրտէ հետաքրքրում են քաղաքակրթութեան գործին։

«ՄՇԱԿԻ» ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Ս. ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, 22 մայիսի։ Այսօր, մայիսի 22-ին, առաւօտը Աստուծոյ կամքով փախճանվեցաւ Նորին Կայսերական Մեծութիւն Թագուհի Կայսրուհին։ «Правит. Вѣстн.» բագիրը հաղորդում է, որ երէկ միջնաւար Մակով ուղևորվեցաւ Վլադիան մի քանի նահանգները, իր պաշտօնի վարիչը միջնաւար բնկեր Մարտինօվին յանձնելով։

Ս. ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, 22 մայիսի։ Պետական բանկի 5% առմանկը արժէ 93 ր. 25 կ., երրորդ 92 ր. 25 կ., երրորդ 93 ր. 50 կ., չորրորդ 93 ր. 37 կ., ներքին 5% առաջին փոխառութեան առմանկը արժէ 227 ր. 50 կ., երկրորդ 220 ր. 50 կ., արևելեան առաջին փոխառութեան առմանկը արժէ 90 ր. 62 կ., երկրորդ 90 ր. 87 կ., երրորդ 90 ր. 75 կ., ոսկի 7 ր. 75 կ.։ Ռուսաց 1 բուրլ Լօնդոնի վրա արժէ 25½ պէնս, ռուսաց 100 ր. Համբուրգի վրա 217 մարկ, Փարիզի վրա 268 ֆր. 25 սանտիմ։ Տրամադրութիւնը հանդիստ է։

Ս. ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, 23 մայիսի։ «Правит. Вѣстн.» լրագրի մէջ տպված է Թագուհու Կայսրի հրովարտակը, որով բոլոր հպատակներին յայտնվում է Թագուհու վախճանվելը և որ հրատիրում է աղօթել հանգուցեալի մարմնի հոգու հանգստութեան համար յատկանական ևրանութեան մէջ։ Պալատից յայտնված է, որ մայիսի 24-ին Աստուծոյ կամքով վախճանված Թագուհու դիակը կը դնվի դագաղի մէջ և կը անգամվի Ձմեռային պալատի նկուղներին։ Պալատական տիկինները և պարոնները մայիսի 22-ից պէտք է սգի ծանր հագուստ ունենան, մինչև տուգը ժամանակամիջոցների և դասակարգերի կը բաժանվի։ Ջինուորական միխուրը հրատարակից զօրքերին սգի հագուստ ունենալ կէս տարի ժամանակով, չորս կարգերի բաժանմունքներով։

Ս. ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, 24 մայիսի։ «Правит. Вѣстн.» լրագիրը հաղորդում է. Այսօր Աստուծոյ կամքով վախճանված Կայսրուհու մարմինը դագաղի մէջ դրվեցաւ։ Կայսրուհու մարմնի տանելը պալատից Վոտրոպաւլովսկի եկեղեցին կը կատարվի մայիսի 26-ին, թաղումը 28-ին։ Պուշկինի արձանի բացանելը, որ մայիսի 26-ին էր նշանակված, յետաձգված է։

Խմբագիր—հրատարակող ԴՐԻԳՈՐ ԱՐԾՐՈՒՆԻ

Fonds A.R.A.M

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Թիֆլիսի ընկերութեան հայերէն գրքերի հրատարակութեան Վարչութիւնը պատիւ ունի յայտնել, որ արդէն դուրս եկան մամուլի տակից և ծախվում են Թիֆլիսի բոլոր գրավաճառների մօտ ընկերութեան տպագրութիւնները:

№ 4 ԲԻՉԷՐ-ՍՏՕՈՒ. ԹՈՎՄԱՍ ԵՂԲՕՐ ՏՆԱԿԸ, փոխ. երեխաների համար Պալմէր, թարգ. օր. Ն. Տէր-Մարկոսեանի: Պատկերազարդ և կազմած—60 կ.:

№ 5 ՄՈՐՍԻ ԵՒ ՆՈՐԱՆ ՋՆՋՂՈՒ ՀՆԱՐՆԵՐԸ. աշխ. Տէր-Բարսեղեանցի: Գինն է 10 կոպէկ:

Օտարաքաղաքացիք կարող են դիմել հետևեալ հասցեով Въ Тифлисъ, Тифлисское Общество изданія армянскихъ книгъ.

ՄԱՍՆԱՒՈՐ ՄԵԾ ԱՃՈՒՐԴ

Յայտնվում է Թիֆլիսի հասարակութեանը, որ մեծ քանակութեամբ արտասահմանեան գինիներ են ստացվել Դեպրէի, Նիկոլաևի և ուրիշների գինու պահեստներից, Պալաֆի և Շոդրևի օղի, ֆրանսիական լիկեօրներ և ռոմեր: Մտադրութիւն կար այդ ապրանքների առևտուր սկսել Թիֆլիսի մէջ, բայց որովհետև ճանապարհների կապված լինելու պատճառով այդ ապրանքները ուշացան, նշանակվում է մասնաւոր աճուրդ Թամամշեվի քարվանսարայի դալիրէյում, մայիսի 21-ից մինչև յունիսի 5-ը ամենայն օր առաւօտեան 9 ժամից մինչև երեկոյեան 7 ժամը, աճուրդի ժամանակ փոքր քանակութեամբ էլ կը ծախվի, այսինքն 10 մինչև 20 շիշ: Յոյս ունենք, որ այսպիսի հազուագիւտ դէպքը անուշադիր չի մնայ:

1—2

ՓՆՏՌՈՒՄ ԵՆ ՄԻ ՀԱՇՈՒԱՊԱՀ, որ լաւ գիտենայ ՌՈՒՍԱՑ և ՏԵՂԱԿԱՆ լեզուները, Սալի-Օղլի ծխախոտի ԳՈՐԾԱՐԱՆԻ համար: Բեբուտովսկայա փողոց, Ճէշմաջեանի տուն:

1—3

ԾԱԽՎՈՒՄ Է ՄԷԲԷԼ ԹԻՖԼԻՍՈՒՄ, ՆԻԿՕԼ-ՆԱՅԱ ՓՈՂՈՑՈՒՄ ՏՈՒՆ № 21, ԳՐԻԹՈՒՄ:

1—2

Դուրս եկաւ մամուլի տակից և ծախվում է «Կենտրոնական» և պ. Զ. Գրիգորեանցի «Կովկասեան գրավաճառանոցներում» և թարգմանչի մօտ Ներսիսեան դպրոցում՝ համաշխարհական ողբերգակ Վիլեամ Շէքսպիրի

Օտելլօ

Վենետիկի մաւր, ողբերգութիւն հինգ արարուածով Շէքսպիրի կենսագրութեամբ: III թարգ. Ստեփանոսի Մալխասեանց. գինն է 60 կոպ.:

1—5

ԲԺՇԿԱՆՈՑ

ՀԻՒԱՆԴՆԵՐԻ ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹԻՒՆԸ ԱՌԱՒՕՏԵԱՆ 9-ԻՑ ՄԻՆՉԵՒ 1 ԺԱՄԸ:

Երկուշաբթի. Դավրոնսկի կանանց հիւանդ. Բօրալեվիչ ներքին հ., Ռօտինեանց կանանց և երեխաների հ., Քիւչարեանց խիրուրգիական և աչքերի հ., Շաէմբօրսկի վեներական և կաշու հ., Բարայեան ջղային և հոգեկան հ.:

Երեքշաբթի. Մինկեվիչ խիրուրգիական հ., Վզօրօվ վեներական և բողաջի հ., Ռէյխ աչքի հ., Բախուտով մանկաբարձական, կանանց և երեխաների հ., Կրասնօգլեադօվ, Լիսիցեվ և Վերմիշեվ ներքին հ.:

Չորեքշաբթի. Լիսիցեվ և Բուգօվսկի ներքին հ., Շաէյմբօրսկի վեներական և կաշու հ., Աստուածատուրօվ կանանց հիւանդութիւնների:

Հինգշաբթի. Վզօրօվ վեներական և բողաջի հ., Ռօտինեանց կանանց և երեխաների հ., Լիսիցեվ և Վերմիշեվ ներքին հ., Քիւչարեանց սիֆիլիսի և սեռական օրգանների հ.:

Ուրբաթ. Դավրոնսկի կանանց հ., Մինկեվիչ խիրուրգիական հ., Կրասնօգլեադօվ և Լիսիցեվ ներքին հ., Բախուտով մանկաբարձական, կանանց և երեխաների հ., Շաէյմբօրսկի և Աստուածատուրօվ վեներական և կաշու հ., Բարայեվ ջղային և ներքին հ.:

Շաբաթ Լիսիցեվ և Վերմիշեվ ներքին հ., Բաքօվ կուրծքի հ., Սանկօվսկի վեներական և կաշու հ.:

Բացի այդ բժիշկ Վզօրօվ բժշկանոցի մէջ ընդունում է անվարձ աղքատ հիւանդներին ամենայն օր երեկոյեան 4—6 ժամը:

Բժիշկ Բարաեվ չորեքշաբթի օրերը առաւօտեան 9-ից մինչև 11 ժամը ընդունում է իր տանը բժշկանոցի հիւանդներին էլէկտրիական բժշկութեան և ներքին հ. համար: Բնակարանը գտնվում է Սերգիեվսկայա փողոցի վրա, Բայանդուրովի տանը:

Ատամնաբոյժ Օրբելու աղքատ հիւանդներին բժշկանոցի տոմսակով ընդունում է ամենայն օր, ամենայն ժամանակ:

Բացի կիրակի օրերից ամենայն օր առաւօտեան 9—11 ժամը բժշկանոցում լինում է մանկաբարձ կին հիւանդ կանանց ընդունելու համար:

Բժշկանոցի դիրեկտոր Լիսիցեվ:

«ԵԳՕՐ ԿԱՍՈՒՄՕՎ ԵՒ ԸՆԿ.»

Առևտրական տունը սրանով յայտնում է, որ գնումներին մինչև նոր փոփոխութիւնը վճարում է

1) Հաստատ և պայմանաւոր ընթացող հաշիւներին . . . 4½%
մինչև պահանջելը . . . 4½%

2) ժամանակաւոր մուտքերին. 6 ամսով . . . 6%
9 ամսով . . . 6½%
1 տարով . . . 7½%
1½ տարով . . . 8%
2 տարով և աւելի . . . 8½%

3) Մշտնաւոր գնումներին առաջին կարգի պայ ունեցողներին . . . 9%

Գումարներ տալու ժամանակ վերցնում է
Մի ամսվայ ընթացքում . . . 10%
« շաբաթվայ . . . 9%

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ տան ԳՐԱՍԵՆԵԱԿԸ գտնվում է իշ. ԹՈՒՄԱՆՕՎՆԵՐԻ տանը, Ալէքսանդրեան այգու դիմացը և բաց է մուտքեր ընդունելու և վերցրած պարտքերի հանգցնելու համար ՀԱՍԱՐԱԿ օրերը առաւօտեան 8—2 ժամը, իսկ ՏՕՆԵՐԻՆ առաւօտեան 8—10 ժամը:

2—3 (2)

ԵԳՕՐ ԿԱՍՈՒՄՕՎԻ ԵՒ ԸՆԿ.
ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՏԱՆ

ԳԼԽԱՒՈՐ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿԸ

Յայտնում է հասարակութեանը, որ ցանկացողները կարող են առնել 1 և 2 ներքին 5% փոխառութեան տոմսակները յետաձգութեամբ վճարելով մի տարվայ ընթացքում և աւելի երկար ժամանակամիջոցում, նոր և շատ շահաւէտ պայմաններով, որոնց մասին տեղեկանալ կարելի է նոյն իսկ կանտորայի մէջ, որ նոյնպէս առնում է այդ տեսակ տոմսակներ: Գրասենեակը գտնվում է Ալէքսանդրեան այգու հանդէպ, Թումանովի տանը:

10—10

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ՄՈՎՍԷՍԵԱՆ
ԲԷՀԲՈՒԹԵԱՆՑ

Որ Հայոց փողոցում ամաններ է ծախում, խնդրում է այն անձը, որ նրան երեք նամակ է ուղարկել քաղաքային փօստայով, յայտնել իրան թէ ինչ հասցեով պէտք է ուղարկել պատասխանը, որովհետև նամակները ստորագրված չեն և նրանց վրա նշանակված չէ հասցէն:

Յովհաննէս Մ. ԲԷՀԲՈՒԹԵԱՆ

Եղբ. Ս ԵՒ Ա. ԴԱԻԹԵԱՆՆԵՐԻ ՏՊԱՐԱՆՈՒՄ, որ գտնվում է Սապեօրնայա փողոցում, պ. ԿԱՐԱՏԻՆՍԿՈՒ տանը, № 23 ընդունվում են ամեն տեսակ ՀԱՅԵՐԷՆ ԳՐՔԵՐԻ տպագրութիւն աւելի ԷԺԱՆ գներով, քան թէ ՈՒՐԻՇ ՏՊԱՐԱՆՆԵՐՈՒՄ:

1—2 (2)

Երկու ֆրանսիացի ՕՐԻՈՐԴՆԵՐ ցանկանում են ընդունել իրանց մօտ երեխաներին դասեր տալու համար, առաւօտեան ժամի 9-ից մինչև ժամի 1-ը: ԴԱՍԵՐԸ կը լինեն ֆրանսերէն, գերմաներէն լեզուներից և մուզիկայից:

Հասցէն՝ Սոլոլակի, տուն Օրբելի: № 14.

3—3 (1

Մամուլի տակից դուրս եկաւ դոկտոր Բոկի «Առողջապահութեան» գրքոյկի հայերէն թարգմանութիւնը: Գրքի պահեստը գտնվում է Զաքարիա Գրիգորեանցի Կովկասեան Գրավաճառանոցում: Գինն է 35 կոպ.

ՄԱՐԻԱՄԵԱՆ-ՅՈՎՆԱՆԵԱՆ օրիորդաց ուսումնարանում ՔՆՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ լինելու են ՀԵՏԵՒԵԱԼ ԿԱՐԳՈՎ.

Մայիսի 19 և 20 կրօն և Սրբազան պատմութիւն.
« 22 և 23 հայոց լեզու.
« 26 և 27 ռուսաց լեզու.
« 28 Թուաբանութիւն
« 30 և 31 Աշխարհագրութիւն, պատմութիւն և բնական գիտութիւններ:

2—5

«ՓԱՐՈՍ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ» պատկերազարդ հանդիսի ներկայ ամի երկրորդ տետրն կը հրատարակուի յառաջիկայ յուլիս ամսոյ սկզբում և կը բովանդակէ քար. մէջ, ՚ի միջի այլոց նաև Հ. Մաղաքիա Ն. վարդապետի Օրմանեան, Գաբրիէլ արքեպիսկոպոսի Այվազեան, Միքայէլի Միանսարեանց և այլոց պատկերները: Բաժանորդութիւնն շարունակվում է: Տարեկան գինն է 2 րուբլի արծ. կանխիկ վճարելի:

Հրատարակիչ՝ Զարմայր Մսերեանց

1—10

Вышелъ изъ печати и поступилъ въ продажу VI томъ **„Сборника свѣдѣній о Кавказѣ“**, изданія Кавказскаго Статистическаго Комитета, содержащій въ себѣ:

«Тифлисъ по однодневной переписи 25-го марта 1876 г.»

всего 570 страницъ in 4, съ 19-ю приложеніями, а именно:

1) 15 литографированныхъ раскрашенныхъ графическихъ таблицъ;

2) 2 вида Тифлиса: по Шардену (1671 г.) и Турнефору (1701 г.);

3) копія съ плана Тифлиса по царевичу Вахушту (1739 г.);

4) планъ современнаго Тифлиса.

Продажа производится въ книжныхъ магазинахъ: Беренштама, Кавказской книжной торговлѣ и Центральной книжной торговлѣ. Цѣна **4 руб. сер.**; на пересылку прилагается за 5 фунт.

ПОСТУПИЛИ ВЪ ПРОДАЖУ СЛѢДУЮЩІЯ КНИГИ.

По вопросамъ о Воспитаніи дѣтей, научномъ обученіи. женскомъ трудѣ. бракѣ и объ отношеніи къ падшимъ женщинамъ. съ приложеніемъ о спиритизмѣ разборъ сочиненіе г-жи Одуаръ, сотвореніе міра, что такое природа, рай и адъ по Сведенборгу, душа и тѣло, свобода воли, откуда вѣра въ безсмертіе души, сочиненіе Е. Фрибесъ, ц. 1 р. 50 к. съ пересылк.

Столярное Искусство съ 150-ю рисунками и многими чертежами. Сочиненіе А. Ленцинга. издан. 2-е, ц. 3 р. съ пересылк.

Славянская Борьба. историческій очеркъ возстанія балканскихъ славянъ, Черногорско-Турецко-Сербской Россійской войны и дипломатическихъ сношеній. Составилъ А. Фельнеръ, ц. 1 р. съ пересылк.

Возрожденіе Организма, безсиліе и безплодіе, зависящіе отъ преждевременнаго истощенія, онанизма. триппера. суживанія мочеваго канала, страданій мужскихъ и женскихъ, леченіе венерическихъ болѣзней, ихъ радикальное излѣченіе предохранительныя противъ ихъ мѣры и возстановленіе способностей къ зачатію младенца, сочиненіе доктора медицины и акушерства, А. Штейнбахера, съ рисунками ц. 4 р. съ пересылк.

О дѣйствіяхъ Природы въ произведеніи рода человѣческаго. или о стремленіи одного пола къ другому о плодотвореніе зачатіи и зарожденіи и сохраненія младенцевъ, для произведенія на свѣтъ здоровыхъ дѣтей и для сохраненія собственныхъ силъ и здоровья съ показаніемъ безвредныхъ испытанныхъ средствъ къ укрѣпленію ослабѣвшихъ мужскихъ органовъ, перев. съ нѣмец. доктора К. Иванова, издан. 3-е ц. 1 р. 50 к. съ пересылк.

Объ Онанизмѣ и безсиліи, о средствахъ снова возстановлять и укрѣплять здоровье разстроенное онанизмомъ и безсиліемъ, сочиненіе доктора Тиссота, издан. 2-ое ц. 1 р. 50 к.

Преждевременное Истощеніе человѣка зависящее отъ болѣзней половыхъ органовъ и мочевыхъ путей; у мужчины и женщины. Сочиненіе доктора медицины Жозана, издан. 3-е въ 5-ти частяхъ, ц. 4 р. съ пересылк.

О Безплодіи Мужчинъ и женщинъ и о средствѣ къ излеченію онаго, сочиненіе доктора Рихтера. ц. 1 р. 50 к. съ пересылк.

Изъ Нашего Гнѣздышка, картинки изъ дѣтской жизни содержащія въ себѣ 37 дѣтскихъ разсказовъ ц. 50 к. съ пересылк.

О Параличѣ и Невраміи и другихъ нервныхъ болѣзняхъ и объ успѣшномъ леченіи ихъ электричествомъ, сочиненіе Алтгауса, перев. профессора, М. Руднева. ц. 1 р. 50 к. съ пересылк.

Опредѣленіе жизни сочиненіе, профессора Клодъ Бернара, перев. Д. Коржа. ц. 50 к. съ пересылк.

О пищѣ какъ средствѣ предупрежденія болѣзней, сочиненіе Э. Вильсона, перев. доктора медицины Руднева, ц. 30 к. съ пересылк.

Распознаваніе Венерическихъ Болѣзней, у женщинъ и дѣтей, съ рисунками въ текстѣ и отдѣльнымъ атласомъ разкрашенныхъ рисунковъ снятыхъ съ натуры, составилъ докторъ медицины и профессоръ. В. Торновскій ц. 4 р. 50 к. съ пересылк.

Руководство къ сохраненію здоровья и воспитанію человѣка. письма о душевномъ и тѣлесномъ воспитаніи и достиженіи возможно-счатливаго состоянія человѣка во всякомъ возрастѣ, полѣ и при всѣхъ обстоятельствахъ жизни необходимая книга для всякаго, въ особенности для родителей и воспитателей, составилъ докторъ медицины Доброславинъ ц. 3 р. съ пересылк.

Книга для молодыхъ людей обоего пола съ 29 рисунками половыхъ органовъ и ихъ болѣзней, составилъ докторъ Нелюбовъ ц. 1 р. 50 к. съ пересылк.

Бракъ и Безбрачіе во всѣхъ половыхъ и моральныхъ проявленіяхъ съ самыми любопытными историческими и медицинскими подробностями о взаимныхъ отношеніяхъ мужчины и женщины, начиная глубокой древности и до нашего времени. гигіена, физіологія и философія брака и безбрачія; въ 4 част. сочиненіе Деба, ц. 4 р. съ пересылк.

Истинное Сокровище для домохозяевъ, землевладѣльцевъ или упрощенное плодоводство садоводство, огородничество и цвѣтоводство. Составилъ Муравскій, со многими рисунками, планами и чертеж. 2 т. ц. 2 р. съ пересылк.

Съ требованіями Гг. иногородные благоволятъ обращаться исключительно на имя Христофора Ивановича Петрова, по фонтанкѣ, близъ Англійскаго проспекта, домъ № 143. кв. № 16, С.-Петербургѣ.

1—1

Дозволено Цензурою 26 Мая 1880 г. Тифлисъ. Տպարան Ա. Ա. Միխելսոնի Типографія А. А. Михельсона

Fonds A.R.A.M

№ 88 Մայիսի 28 (Յունիսի 9) **1880** Մայիսի 28 (Յունիսի 9) № 88

ԻՆՆԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ

Տարեկան գինը 10 րուբլի, կէս տարուան 6 րուբլի
Առանձին համարները 5 կոպեկով։

Բոլոր բաժանորդագրութիւնները պիտի կատարուին միմիայն խմբագրատան միջոցով։

Յայտարարութիւնները ընդունուում է տարեվերջին։

Ցայտարարութիւնների համար վճարում են
իւրաքանչիւր տառին 2 կոպեկ։

Խմբագրատունը բաց է առաւօտեան 10—2 ժամ
(Կացի կիրակի և տօն օրերից)

Տիֆլիս. Редакція „Мшакъ“

ՄՇԱԿ

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Օրվայ կենսական հարց։—Ներքին տեսութիւն։ Շերամապահութիւն։ Նամակ Թելաւից։ Նամակ Ն.-Ակռւլիից։ Նամակ Մայկօպից։ Նամակ խմբագրին։ Ներքին լուրեր։—Արտաքին տեսութիւն։ Ֆրանսիա։—«Մշակի» հեռագիրներ։—Յայտարարութիւններ։—Բառ առ բարեկամն։ Խնդիր։

ԾԱՆՈՒՑՈՒՄ

Կառավարիչք Քաղաքային, Ռուսական և Ընդհատական վարչութեանց յայտնում են, որ մայիսի 28-ին, առաւօտեան 10 ժամին Էանդուցեալ Կայսրուհու թաղման օրը, անկախ անցեալ հոգեհանգիստներից, պիտի կատարվի Հայոց Վանքի Մայր եկեղեցում լիտուրգիայ, թաղման հանդէս։ Որա համար խնդրում են շնորհ բերել նշանակեալ օրը բոլոր թիֆլիսի բնակչաց։

ՕՐՎԱՅ ԿԵՆՍԱԿԱՆ ՀԱՐՑ

II

Երկար խօսելը մեզ շատ հեռու կը տանի, ես կատաղարկեմ միայն այն, որ ամենահրաժեշտն է, որը առաջանում է Էայաստանի Հայերի ներկայ թշուառ դրութիւնից։

Յոգովին բանիմաց անձինք, կազմեն մի մեծ ընկերութիւն, ոգորմած Կայսեր հովանաւորութեան ներքոյ, օգնելու թշուառ Հայերին, ուր և լինէին նոքա։

Այդ ընկերութիւնը լինի սիրտ, որից բղխելով կենսաբեր երակները կը թափանցեն ամենուրեք, ուր կայ Հայի հա՛յհոյ։ Այդ ընկերութիւնը լինի հեղինակ և պատկառելի լինի ամեն մի Հայի համար։ Այդ ընկերութեան այսօրուայ գործն է ուղարկել անձինք տեղեկանալու Վանայ և շրջակայից ներկայ դրութեան և այն միջոցների մասին, որոնք յարմարագոյն կը թուին անմիջապէս առաջարկելու։

Երևի թէ նոյն իսկ առաջին քայլը ընկերութեան կը լինի առվելոց հաց բաժանել, հիմնել Էայաստանում ամբարանոցներ — մի տարուայ պաշար, և բանալ հիւանդանոցներ, որոնց գոնեայ մէկը կարելի լինի առ միշտ թողնել։ Եւ առհասարակ այդ ընկերութիւնը կարելի լինի առ միշտ թողնել։ Եւ առհասարակ այդ ընկերութիւնը կարելի լինի առ միշտ թողնել նաև առձկաց Էայաստանի վրա բաւական ժամանակ, քանի որ ազգի ձգնաժամն է, քանի որ Տաճկաստանի գործերը խառնիճաղանճ դրութեան մէջ են, քանի որ կառավարութեան տուած դրամական հարուածը կը կորցնի իր հետևողութիւն, քանի որ օրինաց փոխարէն դէնք է գործ դրուած հայերի դէմ, քանի որ ոչ տաճկի կառավարութիւնը, այլ թափառական քրդերն են տիրապետում հայերին և այդ բոլորը գոնեայ յանուն մարդկութեան, յանուն մարդասիրութեան։

Հոտապէնք. դանդաղ գործելը եթէ նեղելի է, միայն այն ժամանակ, երբ պատմութիւնը իր բնական դանդաղ քայլերով է ընթանում, բայց այսօր, այսօր ճրագնամաժամ է, ամեն մի րոպէն, ամեն մի վայրկեանը անգնահատելի կորուստ պէտք է բերի ազգին. խեղճ է հայոց ազգը, ձեռքից գնում է, ժամ է օգնելու։ Հոտապէնք, շտապէնք։

Բ. Նաւասարդեան

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՇԵՐԱՄԱՊԱՀՈՒԹԵԱՆ ՎՐԱ

Սրբ շերամները սկսում են դուրս գալ սերմերից, այդ դուրս եկածները հաւաքելով ուրիշ ամանի վրա են դնում։ Սրա համար սերմը բանում են առաւօտները արեգակի թոյլ ճառագայթների տակ, դնում են վրէն թղթենու մի քանի փոքրիկ տերևներ և երբ դուրս եկած շերամները նորանց վրա են հաւաքվում, զգուշութեամբ տերևները վեր են առնում և դնում փոքր ինչ յարդ ածած մի ամանի վրա։ Սովորաբար սերմերից շերամները դուրս են գալիս միայն առաւօտեան դէմ, ուստի առաւօտեան, մօտ մի ժամ ընթացքում, հաւաքում են օրքան պատրաստի դուրս եկած շերամ է լինում և այնուհետև թողնում են սերմը մինչև հետևեալ առաւօտ, վրէն մի քանի հատ տերև և մի երկու բարակ ու փոքրիկ ծղնօտ թողնելով որոց վրա կարողանային բարձրանալ կատի վրա ձուացած կամ հէնց նոր դուրս եկող շերամները։

Հաւաքած շերամները իրանց տաններովը պահում են նոյն այն բնակարաններում, ուր պիտի կատարվի շերամի անուցանելը։ Մեր գիւղացիները այս բանի համար սովորաբար բանեցնում են քևօշկը (չորացրած մրգից և ընդհէն պահելու բնակարանը), մանուկներ (ուտեստի պահարանը), կամ թէնուրատունը և երբէմն իրանց կեցած բնակարանը։ Վերջին դէպքում իրանք զետովում են բակի մի անկիւնում կամ տան գուխ թում։

Սերմը խառակվելուց յետոյ գիւղացուհին բոլոր ուշադրութիւնը պարձնում է շերամներին խնամելու և սնուցանելու վրա։ Նորածնուկ շերամներին ուտելու տերև են տալիս, հէնց որ տեսնում են առաջը արդէն թառամել է։ Այս ժամանակ տալիս են միայն քնքոյշ, նոր բացված տերևներ։ Տերևը թարմ պահու համար նորան թացացրած քաղաքների մէջ են ածում, այդում պոկելուց, և այնպէս տանն բերում։

Շերամների ածելուն համեմատ հետզհետէ ամանների թիւը շատացնում են։ Մէկից միւս ամանի մէջ տեղափոխելու համար այս վերջին ամանի մէջ նոյնպէս փոքր ինչ յարդ են ածում ու առաջին ամանից թթենու տերևը շերամների հետ վեր առնելով, նոր ամանի մէջ են դնում։ Շերամները, ուտելով յարդի հետ տերևը, չեն կարողանում ուտել միայն տերևը, այլ ուտում են և յարդը, որ մարսողութեան համար մեծ օգուտ է տալիս։ Ուրեմն, ինչ որ ուտում է շերամը, ամենքն էլ մարսողութեան համար օգտակար են

Fonds A.R.A.M

ՆԱՄԱԿ ԲԱՂՈՒՄԻՑ

14 մարտի

Ցարեզրադի խնդիրը, այս չնչին լուրերն, որ մենք քաղում ենք տարբեր թերթերից, ամենևին չեն հետաքրքրում մեզ, որովհետև մենք գիտենք, որ այդ բոլորը ոչ ավելի, քան ստախոսություն է: Ամեն անգամ, երբ մեզ հասնում է որևէ նոր լուր, մենք ուրախանում ենք, որովհետև գիտենք, որ այդ լուրը

Fonds A.R.A.M

Ս. ՓԱՐԱՋԱՆՈՎ, 26 մայիսի։ Ա.յսօր Հա-
տոր սրտով ԵԽՁ իշխող Մխիթար Նալ-
բանդյան։ Նախ նրանից սկսենք, որ
մեր ազգի ամենամեծ թշնամին ինքն է
ինքը։ Ինչո՞ւ համար Նալբանդյան
մեզ ասում է, որ ազգի ամենամեծ թշ-
նամին ինքն է ինքը։ Որովհետև ազգը
ինքն իրան ոչ միայն չի ճանաչում, այլ
և ամենևին չի ուզում ճանաչել։ Ազգը
ինքն իրան չի ճանաչում, որովհետև
նրա մեջ չկան ճշմարիտ որդիներ, որ
ճանաչեն ազգը և ասեն նրան, թե դու
այսպիսի ես և այսպես պետք է լինես։
Ազգը ինքն իրան չի ուզում ճանաչել,
որովհետև նրա մեջ չկան ճշմարիտ
որդիներ, որ ուզեն ճանաչել ազգը։ Ազ-
գի ճշմարիտ որդիները ովքե՞ր են։ Ա-
զատասեր, ազգասեր, ազգանվեր և ա-
զատամիտ մարդիկ։ Ազգի ճշմարիտ
որդիները ովքե՞ր են։ Ազգի ճշմարիտ
որդիները նրանք են, որոնք ազգի
մեջ ոչ մի բանից չեն վախենում, ոչ
մի բանից չեն ամաչում, ոչ մի բանից
չեն ստում, ոչ մի բանից չեն խաբում,
ոչ մի բանից չեն ծածկում, ոչ մի բա-
նից չեն խուսափում, ոչ մի բանից չեն
ետ կենում, ոչ մի բանից չեն ետ մնում,
ոչ մի բանից չեն ետ կենում, ոչ մի բա-
նից չեն ետ մն

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՒՆՆԵՐ

Թիֆլիսի ընկերութեան Հայերէն գրքերի հրատարակութեան Վարչութիւնը պատիւ ունի յայտնել, որ արդէն դուրս եկան մամուլի տակից և ծախվում են Թիֆլիսի բոլոր գրավաճառների մօտ ընկերութեան տպագրութիւնները:

№ 4 ԲԻԶԱՆՏԻՈՍ. ԹՈՎՄԱՍ ԵՂՐՕՐ ՏՆԱԿԸ, *փոխ. երեխաների համար Պալմէր, թարգ. օր. Ն. Տէր-Մարկոսեանցի: Պատկերազարդ և կազմած—60 կ.:*

№ 5 ՄՈՐԵՒ ԵՒ ՆՈՐԱՆ ՋՆՋՆԱՒՈՒ ՀՆԱՐՆԵՐԸ. *աշխ. Տէր-Բարսեղեանցի: Գինն է 10 կոպէկ:*

Օտարազգացիք կարող են դիմել հետևեալ հասցէով Въ Тифлисъ, Тифлисское Общество изданія армянскихъ книгъ.

ՄԱՍՆԱՒՈՐ ՄԵԾ ԱՃՈՒՐԴ

Յայտնվում է Թիֆլիսի հատարակութեանը, որ մեծ քանակութեամբ արտասահմանեան գինիներ են առացվել Դևպրէի, Նիւհէեվի և ուրիշների գինու պահեստներից, Պօպօվի և Շարիաների օղի, ֆրանսիական լիկէօրներ և ուտեստներ: Մատչութիւն կար այդ ապրանքների առնուազ սկսել Թիֆլիսի մէջ, բայց որովհետև ձանապարհների կապված լինելու պատճառով այդ ապրանքները ուշացան, նշանակվում է մասնաւոր ամուրդ Թատմանովի քարվանատան գալերէյում, մայիսի 21-ից մինչև յունիսի 5-ը ամենայն օր առաւօտեան 9 ժամից մինչև երեկոյեան 7 ժամը, ամուրդի ժամանակ փոքր քանակութեամբ էլ կը ծախվի, այսինքն 10 մինչև 20 շիշ: Ցոյս ունենք, որ այդպիսի հազուագիւտ դէպքը անուշադիր չի մնայ:

1—2

ՓՆՏՈՒՈՒՄ ԵՆ ՄԻ ՀԱՇՒՈԱԳԱՀ, *որ լաւ ֆամայ ՈՒՍԱՑ և ՏԵՂԱԿԱՆ լեզուները, Սալի-Օղլի Ծխախոտի ԳՈՐԾԱՐԱՆԻ համար: Բերաւօվակայա փողոց, ձեշմարիտօվի տունն:*

2—3

ԾԱԽՎՈՒՄ Է ՄԷԲԷԼ ԹԻՖԼԻՍՈՒՄ, ՆԱՏՈՐՆԱՑԱԾ ՓՈՂՈՑՈՒՄ, ՏՈՒՆ № 21, ԳՐՔԻԹՈՒՄ:

2—2

Դուրս եկաւ մամուլի տակից և ծախվում է «Կովկասեան» գրավաճառանոցներում և Թարգմանչի մօտ Ներսիսեան զպրոցում Համաշխարհական ողբերգակ Վիլիամ Շէկսպիրի

Օտելլօ

Վենետիկի մասը, ողբերգութիւն հինգ արարուածով Շէկսպիրի կենսագրութեամբ: III Թարգ. Սահակեանցի Սուքիասեանցից. գինն է 60 կոպ.:

2—5

ԲԺՇԿԱՆՈՑ

ՀԻՒԱՆԴՆԵՐԻ ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹԻՒՆԸ ԱՌԱՒՈՏԵԱՆ 9-ԻՑ ՄԻՆՉԵՒ 1 ԺԱՄԸ:

Երկուշաբթի. Գավրօնսկի կանանց հիւանդ. Փօրձև մինչ նեղքին հ., Ծատկանց կանանց և երեխաների հ., Քիւչարկանց խերուրգիական և աչքերի հ., Շտեմրօսկի վիներական և կաշու հ., Բարթան Ջոպին և հոգեկան հ.:

Երեքշաբթի. Մինհևմինչ խերուրգիական հ., Վզօրօվ վիներական և բազազգի հ., Բէյխ աչքի հ., Բախուտով մանկաբարձական, կանանց և երեխաների հ., Կրասնօգլեազով, Լիսիցով և Վերմիշով նեղքին հ.:

Չորեքշաբթի. Լիսիցով և Ռուդովսկի նեղքին հ., Շտէյմրօսկի կեներական և կաշու հ., Ատուածատուրօվ կանանց հիւանդութիւններին:

Հինգշաբթի. Վզօրօվ վիներական և բազազգի հ., Ծատկանց կանանց և երեխաների հ., Լիսիցով և Վերմիշով նեղքին հ., Քիւչարկանց խերուրգիական և աչքերի հ., Շտեմրօսկի վիներական և կաշու հ., Բարթան Ջոպին և հոգեկան հ.:

Ուրբաթ. Գավրօնսկի կանանց հ., Հիւանդ. Փօրձև մինչ նեղքին հ., Ծատկանց կանանց և երեխաների հ., Քիւչարկանց խերուրգիական և աչքերի հ., Շտեմրօսկի վիներական և կաշու հ., Բարթան Ջոպին և հոգեկան հ.:

Շաբաթ. Լիսիցով և Վերմիշով նեղքին հ., Բօտկին կանանց և երեխաների հ., Ռուդովսկի կեներական և կաշու հ., Ատուածատուրօվ կանանց հիւանդութիւններին:

Հինգշաբթի. Վզօրօվ վիներական և բազազգի հ., Ծատկանց կանանց և երեխաների հ., Քիւչարկանց խերուրգիական և աչքերի հ., Շտեմրօսկի վիներական և կաշու հ., Բարթան Ջոպին և հոգեկան հ.:

Ընդունելութիւնը սկսվում է ամեն օր առաւօտեան 9 ժամից մինչև 1 ժամը:

Ծանօթ. Գավրօնսկի կանանց հիւանդանոցի բժիշկ Վ. Վզօրօվ ամեն օր առաւօտեան 9—10 ժամին ընդունում է հիւանդներին իր տանը, Ալէքսանդրեան այգու դիմացը և բաց է մուտքը ընդունելու և վերցրած պարտքերի հանձնելու համար ՀԱՍԱՐԱԿ օրերը առաւօտեան 8—2 ժամը, իսկ ՏՕՆԵՐԻՆ առաւօտեան 8—10 ժամը:

2—3 (2)

ՆԱՆՕԹՈՒԹԻՒՆ

Աշխարհին յայտնի ՄԱԶԵՐԻՆ նախկին ԴՈՑՆ տուող **ՄԱԿ-ՄԱՍՏԵՐ** ծախվում է անգլիական խանութում 2 րուբլով:

1—100

Համեմատելէ անգլիական խանութի թէյին գնով 1 ր. 10 կ., 1 ր. 20 կ., 1 ր. 40 կ., 1 ր. 60 կ., 1 ր. 80 կ. Ֆունտի համար այն թէյերի հետ, որոնք ուրիշ խանութներում 30%-ով թանգ են ծախվում և այդ խանութի Ֆունտը 2 րուբլիանոց թէյը, ուրիշ տեղ 4 ր. ծախվող թէյի հետ:

1—100

ՀԱԴՈՒՍՏՆԵՐ երեխաների 4 ր., ազամարդկերանց 9—20 ր., ամրողջ հագուստը, պէջակ 5 ր., ՈՒՏԵՂ է ԾԱԽՎՈՒՄ. ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԽԱՆՈՒԹՈՒՄ: Բամպէյ, պարուսին, որիկօ, դրապ, փօստի թուղթ, թաւիշ կարասիքի և կառքերի համար, կալենկօր և այլն 25% ուրիշ տեղերից էժան: ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԽԱՆՈՒԹՈՒՄ համեղ մսեղեններ, կոնֆեներ հագի գէմ, պաղիր, մադելվիա, ամաններ, կարբոլեան փոշի, սապօն, պարսկական փոշի և այլն: Այս բոլորը և ուրիշ շատ ապրանքներ կարելի է գտնել ԱՄՆՆԱԼՓԱՆ գներով ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԽԱՆՈՒԹՈՒՄ:

1—20

Մինհևմինչ խերուրգիական հ., Կրասնօգլեազով և Լիսիցով նեղքին հ., Բախուտով մանկաբարձական, կանանց և երեխաների հ., Շտէյմրօսկի և Ատուածատուրօվ վիներական և կաշու հ., Բարթան Ջոպին և նեղքին հ.:

Շաբաթ Լիսիցով և Վերմիշով նեղքին հ., Բարօվ կուրծքի հ., Ծանկօվսկի վիներական և կաշու հ.:

Բացի այդ բժիշկ Վզօրօվ բժշկանոցի մէջ ընդունում է անվարձ ապրատ հիւանդներին ամենայն օր երեկոյեան 4—6 ժամը:

Բժիշկ Բարաև չորեքշաբթի օրերը առաւօտեան 9-ից մինչև 11 ժամը ընդունում է իր տանը բժշկանոցի հիւանդներին էլէկտրական բժշկութեան և նեղքին հ. համար: Բնակարանը գտնվում է Սերգիևսկայա փողոցի վրա, Բայանդուրովի տանը:

Առանձնաբոյժ Օբրեխտ ապրատ հիւանդներին բժշկանոցի տոմսակով ընդունում է ամենայն օր, ամենայն ժամանակ:

Բացի կէտահի օրերից ամենայն օր առաւօտեան 9—11 ժամը բժշկանոցում լինում է մանկաբարձ կին հիւանդ կանանց ընդունելու համար:

Բժշկանոցի դիրեկտոր Լիսիցով:

ԵԳԻՕՐ ԿԱԶՈՒՄՕՎ, ԵՒ ԸՆԿ.

Ահա տրական տուն սրանով յայտնում է, որ գնումներին մինչև նոր փոփոխութիւնը վճռած է:

1) Հատարակ և պարմանաւոր ընթացող հաշիւներին	4½%
մինչև պահանջկը	4½%
2) Ժամանակաւոր մուտքերին. 6 ամսով	6%
9 ամսով	6½%
1 տարով	7½%
1½ տարով	8%
2 տարով և աւելի	8½%
3) Մանաւոր գնումներին առաջին կարգի պայ ունեցողներին	9%
Գումարներ տալու ժամանակ վերցնում է	
Մի տոկոս ընթացքում	10%
« շաբաթվայ	9%

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ տան ԳՐԱՍԵՆԵԱԿԸ գտնվում է իշ. ԹՈՒՄԱՆՕՎՆԵՐԻ տանը, Ալէքսանդրեան այգու դիմացը և բաց է մուտքը ընդունելու և վերցրած պարտքերի հանձնելու համար ՀԱՍԱՐԱԿ օրերը առաւօտեան 8—2 ժամը, իսկ ՏՕՆԵՐԻՆ առաւօտեան 8—10 ժամը:

2—3 (2)

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԽԱՆՈՒԹՈՒՄ Ծախվում են օվէօգրաֆիական պատկերներ 20% զեղչումով. վերարկուներ 6—20 ր., խազանակներ պատրաստված են Շեֆիլդի մէջ առանձնապէս անգլիական խանութի համար, ամենալաւ ածելիներ, արկղիկով 4 ր., Շեֆիլդի դանակներ 3—20 ր. գիւժինը, բրիտանական մետալի թէյամաններ 30 կ.,—3 ր., դիտրատմագնեզիա, թիւրքական շերբէթ և ծարաւը յագեցնող նիւթ 70 կ., ամենալաւ պօրտվէյն և խերես 1 ր. 40 կ. շիշը, շամպայն 3 ր. շիշը:

1—20

Մամուլի տակից դուրս եկաւ դօկտօր Բօկի «Ուսուցիչ առողջապահութեան» գրքույկի հայերէն թարգմանութիւնը: Գրքի պահեստը գտնվում է Զաքարեան Երիցեանցի Կամկասեան Գրավաճառանոցում: Գինն է 35 կոպ.

ՄԱՐԻԱՄԵԱՆ-ՕՎՆԱՆԵԱՆ օրիորդաց ուսուհարանում ՓՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ լինելու են ՀԵՏԵՒԵԱՆ, ԿԱՐԳՈՎ.

Մայիսի 19 և 20 կրօն և Սրբազան պատմութիւն.

« 22 և 23 Հայոց լեզու.

« 26 և 27 առաւաց լեզու.

« 28 Թուաբանութիւն

« 30 և 31 Աշխարհագրութիւն, պատմութիւն և բնական պիտութիւններ:

3—5

«ՓԱՐՈՍ ՀԱՑԱՍՏԱՆԻ» պատկերազարդ հանդիսի ներկայ ամի երկրորդ տետրն կը հրատարակուի յառաջիկայ յունիս ամսոյ սկզբում և կը բովանդակէ քար. ԺԴ, Ի ԺՋ այլոց նաև Հ. Մատաքիա Ծ. վարդապետի Օրմանեան, Գարբիէլ արքեպիսկոպոսի Ա յվազեան, Միքայէլի Մխիթարեանց և այլոց պատկերներն: Բաժանորդագրութիւնն շարունակվում է: Տարեկան գինն է 2 րուբլի արծ. կանխիկ վճարելի:

Հրատարակիչ Զարմայր Մսերեանց

1—10

Вышелъ изъ печати и поступилъ въ продажу VI томъ **„Сборника свѣдѣній о Кавказѣ“**, изданія Кавказскаго Статистическаго Комитета, содержащій въ себѣ:

«Тифлисъ по однодневной переписи 25-го марта 1876 г.»

всего 570 страницъ in 4, съ 19-ю приложеніями, а именно:

1) 15 литографированныхъ раскрашенныхъ графическихъ таблицъ;

2) 2 вида Тифлиса: по Шардену (1671 г.) и Турнефору (1701 г.);

3) копія съ плана Тифлиса по царевичу Вахушту (1739 г.);

4) планъ современнаго Тифлиса.

Продажа производится въ книжныхъ магазинахъ: Береншгама, Кавказской книжной торговлѣ и Центральной книжной торговлѣ. Цѣна **4 руб. сер.**; на пересылку прилагается за 5 фунт.

ПОСТУПИЛИ ВЪ ПРОДАЖУ СЛѢДУЮЩІЯ КНИГИ.

По вопросамъ о Воспитаніи дѣтей, научномъ обученіи, женскомъ трудѣ, бракѣ и объ отношеніи къ падшимъ женщинамъ, съ приложеніемъ о спиритизмѣ разборъ сочиненіе г-жи Одуаръ, сотвореніе міра, что такое природа, рай и адъ по Сведенборгу, душа и тѣло, свобода воли, откуда вѣра въ безсмертіе души, сочиненіе К. Фрибесъ, ц 1 р. 50 к. съ пересылк.

Столярное Искусство съ 150-ю рисунками и многими чертежами. Сочиненіе А. Ленцинга, издан. 2-е, ц. 3 р. съ пересылк.

Славянская Борьба, историческій очеркъ возстанія балканскихъ славянъ, Черногорско-Турецко-Сербской Россійской войны и дипломатическихъ сношеній. Составилъ А. Фелькнеръ, ц. 1 р. съ пересылк.

Возрожденіе Организма, безсиліе и безплодіе, зависящіе отъ преждевременнаго истощенія, онанизма, триперa, сужеванія мочеваго канала, страданій мужскихъ и женскихъ, леченіе венерическихъ болѣзней, ихъ радикальное излѣченіе предохранительныя противъ ихъ мѣры и возстановленіе способностей къ зачатію младенца, сочиненіе доктора медицины и акушерства, А. Штейнбахера, съ рисунками ц. 4 р. съ пересылк.

О дѣйствіяхъ Природы въ произведеніи рода человѣческаго, или о сремленіи одного пола къ другому о плодотвореніе зачатія и зарожденіи и сохраненія младенцевъ, для произведеніи на свѣтъ здоровыхъ дѣтей и для сохраненія собственныхъ силъ и здоровья съ показаніемъ безвредныхъ испытанныхъ средствъ къ укрѣпленію ослабѣвшихъ мужскихъ органовъ, перев. съ нѣмец. доктора К. Иванова, издан. 3-е п. 1 р. 50 к. съ пересылк.

Объ Онанизмѣ и безсиліи, о средствахъ снова возстановлять и укрѣплять здоровье растроенное онанизмомъ и безсиліемъ, сочиненіе доктора Тиссота, издан. 2-ое ц. 1 р. 50 к.

Преждевременное Истощеніе человѣка зависящее отъ болѣзней половыхъ органовъ и мочевыхъ путей; у мужчины и женщины. Сочиненіе доктора медицины Жозана, издан. 3-е въ 5-ти частяхъ, п. 4 р. съ пересылк.

О Безплодіи Мужчинъ и женщинъ и о средствѣ къ излеченію онаго, сочиненіе доктора Рихтера, ц. 1 р. 50 к. съ пересылк.

Изъ Нашего Гнѣздышка, картинки изъ дѣтской жизни содержащія въ себѣ 37 дѣтскихъ разсказовъ ц. 50 к. съ пересылк.

О Параличѣ и Невраліи и другихъ нервныхъ болѣзняхъ и объ успѣшномъ леченіи ихъ электричествомъ, сочиненіе Алтгауса, перев. профессора, М. Руднева, ц. 1 р. 50 к. съ пересылк.

Опредѣленіе жизни сочиненіе, профессора Клодъ Бернара, перев. Д. Коржа, ц. 50 к. съ пересылк.

О пищѣ какъ средствѣ предупрежденіи болѣзней, сочиненіе Э. Вильсона, перев. доктора медицины Руднева, ц. 30 к. съ пересылк.

Распознаваніе Венерическихъ Болѣзней, у женщинъ и дѣтей, съ рисунками въ текстѣ и отдѣльнымъ атласомъ разкрашенныхъ рисунковъ снятыхъ съ натуры, составилъ докторъ медицины и профессоръ, В. Торновскій ц. 4 р. 50 к. съ пересылк.

Руководство къ сохраненію здоровья и воспитанію человѣка, письма о душевномъ и тѣлесномъ воспитаніи и достиженіи возможно-счатливаго состоянія человѣка во всякомъ возрастѣ, полѣ и при всѣхъ обстоятельствахъ жизни необходимая книга для всякаго, въ особенности для родителей и воспитателей, составилъ докторъ медицины Доброславинъ ц. 3 р. съ пересылк.

Книга для молодыхъ людей обоего пола съ 29 рисунками половыхъ органовъ и ихъ болѣзней, составилъ докторъ Нелюбовъ ц. 1 р. 50 к. съ пересылк.

Бракъ и Безбрачіе во всѣхъ половыхъ и моральныхъ проявленіяхъ съ самыми любопытными историческими и медицинскими подробностями о взаимныхъ отношеніяхъ мужчины и женщины, начиная глубокой древности и до нашего времени, гигіена, физіологія и философія брака и безбрачія; въ 4 част. сочиненіе Дебэ, ц. 4 р. съ пересылк.

Истинное Сокровище для домохозяевъ, землевладѣльцевъ или упрощенное плодоводство садоводство, огородничество и цвѣтоводство. Составилъ Муравскій, со многими рисунками, планами и чертеж. 2 т. ц. 2 р. съ пересылк.

Съ требованіями Гг. иногородные благоволять обращаться исключительно на имя Христофора Ивановича Петрова, по фонтанкѣ, близъ Англійскаго проспекта, домъ № 143, кв. № 16, **С.-Петербургъ.**

1—1

Дозволено Цензурою 27 Мая 1880 г. Тифлисъ. Տպարան Ա. Ա. Միխելսոնի Типографія А. А. Михельсона

Fonds A.R.A.M

Fonds A.R.A.M

ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏԻՐՈՋ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՍԱՐԱԿՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ ՀԱՅԵՐԻ ԱԶԳԱՅԻՆ ԱՌԱՋՆՈՐԴԱՐԱՆԻ

ՅԱՐՁԱԿ

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ ԿՈԼԵԿՏԻՎ

Ամեն կիրակի 10 թերթ կամ առանձին 6 թերթ։
Հասցէ՝ Տիֆլիս, Խոջիվանքի 5։

Ստացուած ձեռագրերը չեն վերադարձուիր։

Ընդունելութեան ժամերը խմբագրութեան՝ ամեն օր 10—2 ժամ։
(Նաեւ միայն երեքշաբթի)

Խմբագրատան հեռաձայնը՝ 4-ԴԴ։

Տպագրութեան ծախքերը հրատարակիչ Տիգրան Ալէքսանեան։

Տպարան Բեռնար «Մատռ»
Տիֆլիս, Ճանապարհ Վանքի։

ՀԱՅԿ

ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏԻՐՈՋ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՍԱՐԱԿՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ ՀԱՅԵՐԻ ԱԶԳԱՅԻՆ ԱՌԱՋՆՈՐԴԱՐԱՆԻ

1880

Ծրագիր 31 (Յունիս 12) № 90

ՅՈՒՆԻՍ ՏՕՆԱԿԱՆ ՀՈԳԵՒԱՐՈՒԹԻՒՆ

Ամեն կիրակի առաւօտ կանուխ՝ Ս. Գէորգ Եկեղեցւոյ մէջ, Ս. Պատարագէն ետք, տեղի պիտի ունենայ Յունիս տօնական հոգեւարութիւնը։

Ներկայ պիտի գտնուին Ս. Գէորգ Եկեղեցւոյ Տեսչութիւնը, Ազգային Կոմիտէի Պատգամաւորութիւնը, Ազգային Վարչութեան Ներկայացուցիչը, Ազգային Ժողովի Ներկայացուցիչը, Ազգային Դպրոցներու Ներկայացուցիչները, Ազգային Հիւանդանոցի Ներկայացուցիչը, Ազգային Մանկանոցի Ներկայացուցիչը, Ազգային Ծերանոցի Ներկայացուցիչը, Ազգային Որբանոցի Ներկայացուցիչը, Ազգային Գերեզմանատան Ներկայացուցիչը, Ազգային Տպարանի Ներկայացուցիչը, Ազգային Թերթի Ներկայացուցիչը, Ազգային Գրադարանի Ներկայացուցիչը, Ազգային Թանգարանի Ներկայացուցիչը, Ազգային Արուեստանոցի Ներկայացուցիչը, Ազգային Ձեռնարկութեան Ներկայացուցիչը, Ազգային Ընկերութեան Ներկայացուցիչը, Ազգային Միութեան Ներկայացուցիչը, Ազգային Ակումբի Ներկայացուցիչը, Ազգային Մարզական Ընկերութեան Ներկայացուցիչը, Ազգային Երաժշտական Ընկերութեան Ներկայացուցիչը, Ազգային Թատերական Ընկերութեան Ներկայացուցիչը, Ազգային Պարային Ընկերութեան Ներկայացուցիչը, Ազգային Գրական Ընկերութեան Ներկայացուցիչը, Ազգային Գիտական Ընկերութեան Ներկայացուցիչը, Ազգային Բժշկական Ընկերութեան Ներկայացուցիչը, Ազգային Իրաւաբանական Ընկերութեան Ներկայացուցիչը, Ազգային Տնտեսական Ընկերութեան Ներկայացուցիչը, Ազգային Ճարտարապետական Ընկերութեան Ներկայացուցիչը, Ազգային Քիմիական Ընկերութեան Ներկայացուցիչը, Ազգային Ֆիզիկական Ընկերութեան Ներկայացուցիչը, Ազգային Մաթեմատիկական Ընկերութեան Ներկայացուցիչը, Ազգային Աստղագիտական Ընկերութեան Ներկայացուցիչը, Ազգային Երկրաբանական Ընկերութեան Ներկայացուցիչը, Ազգային Կենսաբանական Ընկերութեան Ներկայացուցիչը, Ազգային Հնէաբանական Ընկերութեան Ներկայացուցիչը, Ազգային Ազգագրական Ընկերութեան Ներկայացուցիչը, Ազգային Լեզուաբանական Ընկերութեան Ներկայացուցիչը, Ազգային Գրականագիտական Ընկերութեան Ներկայացուցիչը, Ազգային Արուեստագիտական Ընկերութեան Ներկայացուցիչը, Ազգային Քննադատական Ընկերութեան Ներկայացուցիչը, Ազգային Գրախօսական Ընկերութեան Ներկայացուցիչը, Ազգային Ակնարկական Ընկերութեան Ներկայացուցիչը, Ազգային Ուրուագրական Ընկերութեան Ներկայացուցիչը, Ազգային Էսքիզական Ընկերութեան Ներկայացուցիչը, Ազգային Նկարչական Ընկերութեան Ներկայացուցիչը, Ազգային Քանդակագործական Ընկերութեան Ներկայացուցիչը, Ազգային Ճարտարապետական Ընկերութեան Ներկայացուցիչը, Ազգային Դեկորատիվ Արուեստի Ընկերութեան Ներկայացուցիչը, Ազգային Կիրառական Արուեստի Ընկերութեան Ներկայացուցիչը, Ազգային Ժողովրդական Արուեստի Ընկերութեան Ներկայացուցիչը, Ազգային Ֆոլկլորի Ընկերութեան Ներկայացուցիչը, Ազգային Էթնոգրաֆիական Ընկերութեան Ներկայացուցիչը, Ազգային Մարդաբանական Ընկերութեան Ներկայացուցիչը, Ազգային Պալեոնտոլոգիական Ընկերութեան Ներկայացուցիչը, Ազգային Պալեոբոտանիկական Ընկերութեան Ներկայացուցիչը, Ազգային Պալեոզոոլոգիական Ընկերութեան Ներկայացուցիչը, Ազգային Պալեոէկոլոգիական Ընկերութեան Ներկայացուցիչը, Ազգային Պալեոկլիմայագիտական Ընկերութեան Ներկայացուցիչը, Ազգային Պալեոգեոգրաֆիական Ընկերութեան Ներկայացուցիչը, Ազգային Պալեոտեկտոնական Ընկերութեան Ներկայացուցիչը, Ազգային Պալեոմագնիսական Ընկերութեան Ներկայացուցիչը, Ազգային Պալեոսեյսմոլոգիական Ընկերութեան Ներկայացուցիչը, Ազգային Պալեոհիդրոլոգիական Ընկերութեան Ներկայացուցիչը, Ազգային Պալեոօվկիանոգրաֆիական Ընկերութեան Ներկայացուցիչը, Ազգային Պալեոլիմնոլոգիական Ընկերութեան Ներկայացուցիչը, Ազգային Պալեոպեդոլոգիական Ընկերութեան Ներկայացուցիչը, Ազգային Պալեոգեոմորֆոլոգիական Ընկերութեան Ներկայացուցիչը, Ազգային Պալեոգեոդեզիական Ընկերութեան Ներկայացուցիչը, Ազգային Պալեոգեոֆիզիկական Ընկերութեան Ներկայացուցիչը, Ազգային Պալեոգեոքիմիական Ընկերութեան Ներկայացուցիչը, Ազգային Պալեոգեոմագնիսական Ընկերութեան Ներկայացուցիչը, Ազգային Պալեոգեոսեյսմոլոգիական Ընկերութեան Ներկայացուցիչը, Ազգային Պալեոգեոհիդրոլոգիական Ընկերութեան Ներկայացուցիչը, Ազգային Պալեոգեոօվկիանոգրաֆիական Ընկերութեան Ներկայացուցիչը, Ազգային Պալեոգեոլիմնոլոգիական Ընկերութեան Ներկայացուցիչը, Ազգային Պալեոգ

Fonds A.R.A.M

(մի քանի տող պակասում է)

Լավ... Լռի՛ր ինձանից, ես ինքս էլ գիտեմ, որ ես ոչ մի իրավունք չունեմ խոսելու... Ես ինքս էլ ամաչում եմ ինձանից... Ես ինքս էլ ամաչում եմ ինձանից... Ես ինքս էլ ամաչում եմ ինձանից

և ի Քրիստոսեան մեծ քանակութեամբ անդրացող ձիւները բաժնեթիւ ոչխարաց և ուրիշ սեռանոց կթատեան պատճառ կղած է: Թէ քաղաքիս մէջ և թէ գուրսը շատ մարդիկ անօթութենէ մեռան. Քրիստոնեայք և իսլամք անցեալ օրերս իրենց գաւակները կը ծախէին, որպէս զի ապրուստի համար քանի մը դրուշ ձեռք բերեն, և ուրիշներ ալ իրենց գաւակները մկկիթեներու և տուներու դրանց առջև կը թողուին:—Անգղիական հիւպատոս Պ. Թրօթթըր հաղորդակցած կը հետագրէ Տիարպէքիրէն.—«Քաղաքիս մէջ չորս հազար մարդ բոլորովին թշուառ են. անօթութենէ մեռնողներ շատ են. մեծ պէտք կայ դրամի: Ես շաբաթն երկու անգամ ապուր կը բաշխեմ երկու հազար Քրդաց, Աբաթաց, Քաղդէացւոց, Ասորւոց և Յունաց, որոց ամէնն ալ անօթութենէ մեռնելու վիճակին մէջ են, և կը յուսամ թէ կարող պիտի լինիմ շաբաթնակել այս գործը մինչև յունիս ամիսն, յորժամ թերևս թշուառութիւնը նուազի: 1200 անձանց լաւ ապուր կրնամ բաշխել ընդ ամէնն երեք անգղիական ոսկի ծախքով:—Անթիոքայ պատրիարք Իգնաթիոսէն Քանթրըպէրիի Արքեպիսկոպոսին ուղղակ հետագիր մը կըսէ.—«Մարտաւելի թշուառութիւն կը տիրէ ի Միջագետս: Շատ մարդ կը մեռնի անօթութենէ: Չեր օգնութիւնը կը հայցեմ»:—Մուսուլի եպիսկոպոսն ալ կը հետագրէ առ Սըր Հէնրի Լէյըրտ.—«Տիրող մեծ սովն պատճառ քաղաքիս մէջ և շրջակայ գեղերը ժողովրդեան ենթակայ եղած թշուառութիւնը նկարագրել անհնար է: Ժողովուրդը առնած անասուններ կուտէ, որով բազում հիւանդութիւնը կը ծագին: Շատեր ալ կը մեռնին: Կնոջ և մահուան միջև առատ նոյ այս թշուառներուն համար օգնութիւն ձեռք բերելիդ կը հայցեմ:—Կարնոյ Ամերիկեան Միսիոնար Պ. Փարմլի կը հետագրէ առ սիկին Սթրանկֆօրտ.—«Ընկերներս մին Իվէրլէի հարիւրապետին հետ Բասենու դաշտը գնաց. ասոնք Ճանարան գարի գնեցին: Կը յուսամք որ այս գրամն ուրիշ օգնութեանց յաւելուածն է, որովհետև թշուառաց գոնէ մէկ մասին օգնելու և յաւելիկ տարուան ապրուստի միջոց հայթայթելու համար հազարաւոր ոսկիներու պէտք կայ: Ամենքս ալ ձեղ կը նայինք: Կաղաչենք որ ժամանակին օգնութիւն դրկուի մեզ. որովհետև Բասենու և շրջակայից ժողովուրդն երկար ժամանակ այս վիճակին մէջ չեն կրնար ապրիլ, նոքա բացարձակապէս գուրկ են հացէ:»—Անգղիական հիւպատոս Բլէյֆէրն հարիւրապետը կը հետագրէ Վանէն.—«Մեծ շնորհակալութիւն ձեր զրկած դրամին համար. բայց այդ դրամով քիչ գործ պիտի կրնանք տեսնել: Փոխադրութիւնն առելի կը ժաւար է այժմ, քան որամ խեղճ ժողովուրդն իրենց բոլոր էշերը մերթելով կերած են:»

«Ահա այս և նմանօրինակ հետագրեր, որք սովեալ գաւառներէն առնուած էին, Միթինկին մէջ կը ցրուէին:

«Յունվ. ամիսը Լոնտրայի մէջ մասնախումբ մը կազմուած էր հասարակութենէն հանգանակութիւն հաւաքելով լրագրաց միջոցաւ հրատարակելու, և սովեալ գաւառները դրկելու համար: Ազդեցութեան տէր անձերէ, որք մեծ մասամբ Հայոգղի են, բաղկացեալ մասնախումբ մ'ալ Մանչէսթըրի մէջ կազմուած էր. բայց օգնութիւն դրկելու գործին առելի կատարեալ կազմակերպութիւն մ'ապահովելու համար, Լոնտրայի և Մանչէսթըրի երկու յանձնախումբք հաւանեցան միանալ՝ յուսալով որ իրենց գործակցութեամբ առելի արդիւնք ղղանայ: Կը կարծուէր որ ջերմ համակրութիւն պիտի զգացուի այս թշուառ ժողովրդոյ համար, որք սովարար յոյժ աղքատ լինելով, բնութեան սրտց ապարդիւն եղնելուն վրայ անօթութենէ մեռնելու վիճակին հասած էին: Տակաւին երկար ամիսներ կան մինչև հնձոց ժամանակն, և գրամի անհրաժեշտ քանի մի օրից յետոյ բուրդերը ներկայանում են, հայերը մերժում են բաւականացնել նրանց հրէշաւոր պահանջը: Այն ժամանակ քուրդերը յարձակվում են հայերի վրա և կամենում են բռնի պահանջել նրանցից դիւղի ամենագնեցիկ ապրիկներին: Բայց հայերը դիմադրվում են, սկսում են պաշարանել իրանց անձը և կարողանում են յարձակվող քուրդերի մեծ մասին սպանել: Քուրդերի մի փոքր մասը կարողանում է փախչել և գնում են վրաստին գանգատվելու, որի հրամանով հայ գիւղացիները ապստամբ և խրոխտ համարվելով, բանտարկվում են: Բայց Խրիմեանը անգղիական և ուրիշ հիւպատոսի աջակցութեամբ կարողանում է բանտից ազատել տալ կալանաւորված հայերին:

Եթէ հայերը, ասում է թղթակիցը, միշտ անձնապաշտպանութեան դիմէին, գաղուց է արդէն, քուրդերի կամայականութիւնը և բարբարոսութիւնը կը գադրէին:

Մուշից մեզ հաղորդում են որ այդտեղ սոված հայերը և թիւրքերը միանալով, կատրեցին հացի պետական ամբարները և քանդեցին մի մզկիթ: Երբ կառավարութիւնը ուզից բանտարկել հայերին, մահմետականները յայտնեցին, որ չեն թոյլ տայ որ հայերին ձեռք տան: «Հայերը մեր եղբայրներն են, ապաստակում էին մահմետականները, մենք ամենքս նեղացած ասնջվում ենք կառավարութեան ձեռքից:»

Երբ կառավարութիւնը ուզից քննութիւն անել գործի մասին, մահմետականները բացարձակապէս յայտնեցին թէ իրանք են կոտրել ամբարները և ոչ թէ հայերը, թէ իրանք էլ քանդեցին իրանց մզկիթը:

ԴԻՍՊԱՆՆԵՐԻ ԱԶԴԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆԸ

Լօնդոնից հետագրում են «Հառաջ» ընկերութեանը հետեւեալը:

Չէնց որ անգլիական դեսպան պ. Գոշէն և ֆրանսիական դեսպանի փոխանորդ պ. Ֆիսօ կը սկսեն վարել իրանց նոր պաշտօնները, բոլոր դեսպանները կը կազմեն և կը ներկայացնեն Բ. Դրանը իրանց ազգարարութիւնը: Պետութիւնների դեսպանները Կ. Պոլսի մէջ իրանք կը գրեն այդ ազգարարութիւնը, որի բնագիրը հետագրով կը հաղորդվի հետաքրքրված պետութիւններից իւրաքանչիւրին: Երբ իրանց կառավարութիւններից հաւանութիւն կը ստանան, դեսպանները կը ստորագրեն այդ գիտուելիքնոր: Կարելի է հաստատ ասել, որ պետութիւնները կը համաձայնեն ազգարարութեան բնագրի վերաբերութեամբ: Լօրդ Գրենվիլի կողմից պետութիւններին ուղարկված շրջաբերականը պարունակում էր իր մէջ ոչ թէ միայն Բ. Դրանը մի ազգարարութեամբ դիմելու առաջարկութիւնը, այլ և այն պատճառների նկարագրութիւնը, որոնք այդ քայլը անհրաժեշտ են դարձնում: Կառավարութիւնները, հաւանութիւն տալով լօրդ Գրենվիլի շրջաբերականին, նոյն իսկ այդ հաւանութեամբ նրանք համաձայնեցին Բ. Դրանը առաջարկվելի ազգարարութեան բովանդակութեան վերաբերութեամբ: Պետութիւնների մէջ եղած ուղղակի յարաբերութիւնները հաստատեցին այդ համաձայնութիւնը: Դեսպանների ազգարարութիւնը Բ. Դրան ուշադրութիւնը կը գրաւի հետևեալ երեք հարցերի վրա. Ներնօգորիայի, Ցունաստանի սահմանների և Հայաստանի մէջ մղուելի վերանորոգութիւնների: Ներնօգորիայի հարցի վերաբերութեամբ ազգարարութիւնը պաշտօնապէս կը բացատրի, որ թիւրքաց կառավարութիւնը կանոնաւոր կերպով չը յանձնեց Ներնօգորիային այն երկիրները, որոնց այդ իշխանութիւնը Կ. Պոլսի մէջ նորերումս ստորագրած պրոտոկոլի համեմատ պէտք է ստանար, և կը հրաւիրի Բ. Դրանը բացատրել, թէ նա ի՞նչ միջոցներ է գործադրելու, որպէս զի կարողանայ վերջ դնել գործերի այնպիսի դրութեանը, որի ժամանակ ամեն րոպէ թշնամական գործողութիւններ կարող են սկսվել Ներնօգորիայի զօրքերի և ալբանցիների մէջ: Ցունաստանի խնդրի մասին ազգարարութիւնը կառաջարկի Բ. Դրանը, որ նա բաւականացուցիչ պատասխան չը տուից պետութիւնների պահանջին՝ խոստանալ ապահովութիւն այն մասնաժողովին, որի վրա պարտականութիւն է դրված ուղղել յունական սահմանները և եթէ Բ. Դուռը անբաւականացուցիչ պատասխան կը տայ, Թերլիւնում մի կոնֆերենցիա կը հաւաքվի, որ կորոշի սահմանական գծերը և միջոցներ կը գտնի իր վճիռները իրագործելու համար: Ինչ կը վերաբերի երրորդ կէտին Հայաստանի մէջ մղուելի վերանորոգութիւններին, ազգարարութիւնը մատնացոյց կը լինի երկրի անբարօրար դրութեան վրա, կը ցոյց տայ հայ ազգաբնակութեան տգբատութիւնը և հայերի անապահովութիւնը քրդերի յարձակումներից և վարչութեան անարդարութենից: Վերջապէս ազգարարութիւնը կը պահանջի Բ. Դռնից անյապաղ հաղորդել, թէ ինչ միջոցներ է գործադրել Հայաստանի մէջ գործերի այդպիսի դրութիւնը բարելաւելու համար:

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

—«Մասիս լրագրի մէջ կարդում ենք հետեւեալը. «Ինչպէս արդէն ծանուցինք, մայրաքաղաքիս առաժամանակեայ անգլիական դեսպան պ. Կօշէն պատերազմական նաւով մը Գարպանելի նեղուցէն անցնելով Կ. Պոլիս պիտի գայ: Այս առաջին անգամն է, որ Արեւելից կողմն այսպիսի դէպք մը տեղի կունենայ: Մայրաքաղաքիս թուրք լրագիրք այս լուրերը ծանուցին առանց մեծ կարեւորութիւն տալու: Կարելի է որ այս նորութեամբ անգլիական նոր նախարարութիւնն ուզած է արեւելեան ժողովրդոց երեսակայութեան վրայ ազդեցութիւն մը յառաջ բերել: Կը մնայ տեսնել թէ այս դէպքն օրինակ մը չը պիտի լինի և ի հարկին մուս ազգութիւնք ալ նախանձելով իրենց դեսպաններն նոյն եղանակաւ չը պիտի զրկեն թիւրքաց մայրաքաղաքը:

—«Մասիս հաղորդում է: «Այս առաւօտ վաղէն հասած առաժանահաւատ հետագիր մը Իրլանդայի Արքազանին առաջնորդ ընտրվիլը կը ծանուցանէր:

—«Մասիս» մէջ կարդում ենք հետեւեալ լուրը: «Սակայն Հայկական յանձնախումբն այս առաւօտ չնորհակալութեամբ կը ծանուցանէ մեզ թէ Հռոմի կրօնական ժողովոյ նախագահ կարդինալ Սիմէոն ի նպաստ սովելոց հինգ հազար ֆր. ի կարին և ի Մարաշ յղած և այս գումարին մասնակարարութիւնն Հայկական մասնախումբին ձեռնհասութեանը յանձնարարած է:

—«Մասիս հաղորդում է. «Պ. Պատրիարք հայրը չաբաթ օրը վանայ գաւառական ժողովէն եկած հետագրէն իմանալով թէ Ամեն. Իրիհան Սրբազան գաւառ. ժողովոյ գազանի քուէարկութեամբ և միաձայն հաւանութեամբ վանայ առաջնորդ ընտրվել է, փութաց անմիջապէս հաստատել այդ ընտրութիւնն և չնորհաւորել Նորին Սրբազնութիւնը:

—«Մասիս հաղորդում է հետեւեալ լուրը. «Վանվելոց կենդրոնական յանձնախումբը չնորհակալութեամբ կը ծանուցանէ մեզ թէ Հելլենական կառավարութեան (և ոչ թէ Հելլենաց Գէորգ թագաւորին) զրկած 5000 ֆրանքն, և Հելլենական կարմիր խաչի ընկերութեան զրկած 2500 ֆրանք նպատակն իրեն յանձնվեր է:

—«Նոյն լրագիրը հաղորդում է. «Որքան աւար Քուրիէ տ'Օրհանի մէջ հետեւեալ հաւաքածը կը կարդամք, որ հանելուկ կը թուի մեզ. «Կը հաւատանի մեզ թէ Հայ հասարակութենէն քանի մը մեծ մարդիկ, այնպիսի չարժառիթներէ դրդեալ, որոց վրայ չեմք ուզեր խօսիլ, Հայոց Պատրիարքն իր պաշտօնէն հրաժարեցնելու կ'աշխատին: Եթէ մեր տեղեկութիւնները ճիշդ են, այս մեծ անձանց յառաջ տարած նպատակը գէշ աչքով չը տեսնուիր եղեր բարձր տեղերէ: Ներեաս Սրբազնին դէմ եղած ամբաստանութիւնը սա՛ է թէ ինք իր հօտին մեծագոյն մասին բաղձանքները գլուխ ձգտում մ'ունի եղեր, և կուզէ եղեր այդ մեծ մարդոց բարոյական հեղգութենէն ազատ մնալ, որք թէև իրենց ազգին գործերուն մէջ որ և է պաշտօն չունին, այսու ամենայնիւ գազանի ազդեցութիւն մ'ի գործ կը դնեն, և մեծ վարկ ունին անոնց քով որոմէ կախում ունի Հայ հասարակութեան ապահովութիւն ու բարեկեցութիւնը.»

«ՄՇԱԿԻ» ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵՆԻՑ

Ս. ՊԵՏԵՐՈՒԲԻԳ, 28 մայիսի: Իսկոյն թղթատօթներն և հրացաններն թնդիւնը տեղացոյց Պետերբուրգին ի չէր հանդուցեալ կայսրուհւոյ մարմնոյ թաղումը, որ ցերեկնեայ համաձայն կատարվեցաւ Պետրոպաւլեան մայր եկեղեցւոյ:

ԱԹԵՆՔ, 28 մայիսի: Ֆրանսիական էսկադրան երէկ Պիրէից գէպի Բէկիկեան ծոցը լողաց, ուր կը հետեւին շուտով իտալական և անգլիական նաւերը:

Կ. ՊՕԼԻՍ, 28 մայիսի: Կադրի-փաշան առաջին մինիստր է նշանակված. Արէկդին-փաշա նշանակված է արտաքին գործերի մինիստր վեզիրի կոչումով:

Ս. ՊԵՏԵՐՈՒԲԻԳ, 29 մայիսի: Երէկ Ն. Կ. Բ. Մեծ Իշխան Միքայէլ Նիկոլաեվիչ ճանապարհ բնկաւ գէպի Թիֆլիս:

Խմբագիր—հրատարակող ԳՐԻԳՈՐ ԱՐՇԱՐՈՒՆԻ

Fonds A.R.A.M

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՒՆՆԵՐ

ՓՆՏՈՒԻՄ ԵՆ ՄԻ ՀԱՇՒՒԱԳԻՒՂ, որ լաւ իմանայ ՌՈՒՍԱՑ և ՏԵՂԱԿԱՆ լեզուները, Ալթի-Օղլի Ճխտխտաի ԳՈՐԾԱԲԱՆԻ հասմար: Ներուածվակայա փոդոց, Ահշմարիտօվի տունն:

3—3

ՄԱՐԻԱՄԵԱՆ-ՅՈՎՆԱՆՆԵԱՆ օրիորդաց ուսումնարանում ՓՆՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ լինելու են ՀԵՏԵՒԵԱԼ ԿԱՐԳՈՎ.

Մայիսի 19 և 20 կրօն և Սրբազան պատմութիւն.

« 22 և 23 Հայոց լեզու.

« 26 և 27 ռուսաց լեզու.

« 28 Թուաբանութիւն

« 30 և 31 Աշխարհագրութիւն, պատմութիւն և բնական գիտութիւններ:

5—5

«ՓԱՐՕՍ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ» պատկերազարդ հանդէսի ներկայ ամի երկրորդ տետրն կը հրատարակուի յառաջիկայ յունիս ամսոյ սկզբում և կը բովանդակէ քար. մէջ, Ի մէջի այլոց նաև Հ. Մազաքիա Ս. վարդապետի Օրմանեան, Վարբիել արքեպիսկոպոսի Այվազեան, Մխիթարեան Միաբանից և այլոց պատկերներն: Բաժանորդութիւնն շարունակւում է: Տարեկան գինն է 2 րուբլի արծ. կանխիկ վճարելի:

Հրատարակիչ Զարմայր Մահերեանց

3—10

Համեմատելով անգլիական խանութի թէյի գնով 1 ր. 10 կ., 1 ր. 20 կ., 1 ր. 40 կ., ր. 60 կ., 1 ր. 80 կ. Ֆաննոթ համար այն թէյերի հետ, որոնք ուրիշ խանութներում 30%-ով թանգ են ծախվում և այդ խանութի Ֆաննոթ2 բուրլիանոց թէյը, ուրիշ տեղ 4 ր. ծախվող թէյի հետ:

3—100

ՀԱԳՈՒՍՏՆԵՐ երեխաների 4 ր., տղամարդկերանց 9—20 ր., ամրողջ հագուստը, պէջակ 5 ր., ՇՈՐՏԵՂ Է ԳԱՒԿԱՍՈՒՄ. ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԽԱ ՈՒՓՈՒՄ: Բամպէյ, պարտսին, արխո, դրապ, փօսաթ թաղեթ, թաւիշ կարթաների և կառքերի համար, կաչնկոր և այլն 25% ուրիշ տեղերից էժան: ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԽԱՆՈՒԹՈՒՄ համեղ մուրաբաներ, կոնֆետներ հավկ գէմ, պաներ, մարմելադա, մամաններ, կարթոլեան փոշի, սապօն, պարսկական փոշի և այլն: Այս բոլորը և ուրիշ շատ ապրանքներ կարելի է գտնել ԱՄԵՆԱԺԱՆ գներով ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԽԱՆՈՒԹՈՒՄ:

3—20

Ծանուցի 1-ին, կիրակի օրը լինելու է Մարիամեան Ասիանեան օրիորդաց պարտէզ տարեդարձը (պար.):

Ժամը 10-ին կը սկսվի ս. պատարագը Կուսանաց եկեղեցում, որից յետոյ կը կատարուի Հանդուցեալ տիկին Ասիանեանցի և նորա Հանդուցեալ զուգակից Հոգեհանգիստը:

Եկեղեցական ուխտ Հանդիսավ կիմնի ուսումնարան, որի գանձումն կը կարգացուի ուսումնարանի ուսումնական և տնտեսական Հաշիւը. որին կը հետևի պարգևատրութիւն:

Վիճակախաղից գոյացած արդիւնքը գործադրվելու է յոգուս ուսումնարանի յառաջադիմ չքաւոր աշակերտուհիների:

Ի դիմաց խոր հրաւիրատոմսի տեսուչ Զիդիանեանց

ՄԱՄՈՆԱՒՈՐ ՄԵԾ ԱՃՈՒՐԴ

Յայտնվում է Թիֆլիսի հասարակութեանը, որ մեծ քանակութեամբ արտասահմանեան գինիներ են առացվել Վեպրէի, Ելիսէվի և ուրիշների գինու պահեստներից, Պօպօվի և Նարիանբի օղի, Ֆրանսիական լիկիօրներ և ուտեստներ: Մատդրութիւն կար այդ ապրանքների առևտուր սկսել Թիֆլիսի մէջ, բայց որովհետև ձանապարհների կապված լինելու պատճառով այդ ապրանքները ուշացան, նշանակում է մանաւոր ամուրդ Թամամշևի քարվանսարայի դասերի յուժ, մայիսի 21-ից մինչև յունիսի 5-ը առաւօտեան 9 ժամից մինչև երեկոյեան 7 ժամը, ամուրդի ժամանակ փոքր քանակութեամբ էլ կը ծախվի, այսինքն 10 մինչև 20 շիշ: Ցոյս ունենք, որ այդպիսի հազուագիւտ դէպքը անուշադիր չի մնայ:

2—2

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԽԱՆՈՒԹՈՒՄ ծախվում են օէօգրաֆիական պատկերներ 20% զիջումով. վերարկուներ 6—10 ր., խոպանակներ պատրաստված են շնիֆլդի մէջ առանձնապէս անգլիական խանութի համար, ամենալաւ ածելիներ, արկղիկով 4 ր., շնիֆլդի դանակներ 3—20 ր. զիւժինը, բրիտանական մետալի թէյամաններ 30 կ.,—3 ր., գիտրատամպնեզիա, թիւրքական շերբէթ և ծարաւը յագեցնող նիթ 70 կ., ամենալաւ պօրտվէյն և խերես 1 ր. 40 կ. շիշը, շամպայն 3 ր. շիշը:

2—20

ԲԺՇԿԱՆՈՑ

ՀԻՒԱՆԴՆԵՐԻ ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹԻՒՆԸ ԱՌԱՒՕՏԵԱՆ 9-ԻՑ ՄԻՆՉԵՒ 1 ԺԱՄԸ:

Երկուշաբթի. Գամբօնակի կանանց հիւանդ. Օրալևվիչ ներքին հ., Թօախնեանց կանանց և երեխաների հ., Բիւրեղեանց խրուրդիական և աչքերի հ., Շահմրօնկի վիներական և կաշու հ., Բաբայեան ջղային և հոգեկան հ.:

Երեքշաբթի. Մինկևվիչ խրուրդիական հ., Վ. կօրօվ վիներական և բազադի հ., Բէյլա աչքի հ., Բախուաով մանկաբարձական, կանանց և երեխաների հ., Արամօղլեապօվ, Լիսիցեվ և Վերմիշեվ ներքին հ.:

Չորեքշաբթի. Լիսիցեվ Ռուբվօվակի ներքին հ., Շահէմրօնկի կենդրական և կաշու հ., Աստուածատուրօվ կանանց հիւանդութիւնների:

Հինգշաբթի. Վ. կօրօվ վիներական և բազադի հ., Թօախնեանց կանանց և երեխաների հ., Լիսիցեվ և Վերմիշեվ ներքին հ., Բիւրեղեանց սիֆիլիսի և սեռական օրգանների հ.:

Ուրբաթի. Գամբօնակի կանանց հ., Մինկևվիչ խրուրդիական հ., Արամօղլեապօվ Լիսիցեվ ներքին հ., Բախուաով մանկաբարձական, կանանց և երեխաների հ., Շահէմրօնկի և Աստուածատուրօվ վիներական և կաշու հ., Բաբայեվ ջղային և ներքին հ.:

Շաբաթ Լիսիցեվ և Վերմիշեվ ներքին հ., Բաբօվ կուրծքի հ., Եանկօվսկի վիներական և կաշու հ.:

Բացի այդ բժիշկ Վ. կօրօվ բժշկանոցի մէջ ընդունում է անվարձ ազգատ հիւանդներին ամենայն օր երեկոյեան 4—6 ժամը:

Բժիշկ Բաբաեվ շաբաթշաբթի օրերը առաւօտեան 9-ից մինչև 11 ժամը ընդունում է իր տանը բժշկանոցի հիւանդներին էլեկտրական բժշկութեան և ներքին հ. համար: Բնակարանը գտնվում է Սերգիևսկայա փողոցի վրա, Բարանդուրովի տանը:

Առաջարկ 0 բրև ախ ազգատ հիւանդներին բժշկանոցի տոմսակով ընդունում է ամենայն օր, ամենայն ժամանակ:

Բացի կիրակի օրերից ամենայն օր առաւօտեան 9—11 ժամը բժշկանոցում լինում է մանկաբարձ կին հիւանդ կանանց ընդունելու համար:

Բժշկանոցի դիրեկտօր Լիսիցեվ:

Դուրս եկաւ մամուլի տակից և ծախվում է «Վինտօբնոկաւոր» և պ. Զ. Վրիզարեանցի «Գոմիկասեան» գրավաճառանոցներում և թարգմանչի մօտ Նեբսխան գայթաղում՝ համաշխարհական պրեդակ Վիլիամ Շէկսպիրի

Օտելլօ

Վինետիկի մաւր, ողբերգութիւն հինգ արարուածով Շէկսպիրի կենտազրութեամբ: III թարգ. Առնիպանոսի Աւետիսեանց. գինն է 60 կօպ.:

4—5

«ԳԻՕՐ ԿԱՄՈՒՄՕՎ ԵԻ ԸՆԿ.»

Առևտրական տուներ սրանով յայտնում է, որ գնուածների մինչև նոր փոփոխութիւնը վրճարում է.

1) Հաստատակ և պարմանաւոր բնիկ ազգ հաշիւներին 4½%

մինչև պահանջելը 4½%

2) Ժամանակաւոր մուտքերին. 6 ամսով 6%

9 ամսով 6½%

1 տարով 7½%

1½ տարով 8%

2 տարով և աւելի 8½%

3) Մանաւոր գնուածներին առաջին կարգի պարտատէրերին 9%

Գումարներ տալու ժամանակ վերցնում է

Մի ամսվայ ընթացքում 10%

« շաբաթվայ 9%

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ տան ԴՐԱՍՏՆԵՒԿԻ գանվում է իշ. ԹՈՒՄԱՆՕՎՆԵՐԻ տանը, Ալէք քաշի գրեան այգու դիմացի և բաց է մատուցներ ընդունելու և վերցրած պարտքերի հանդիսնելու համար ՀԱՒԱՐԱԿ օրերը առաւօտեան 8—2 ժամը, իսկ ՏՕՆԵՐԻՆ առաւօտեան 8—10 ժամը:

3—3 (2)

Մամուլի տակից դուրս եկաւ գեղեցիկ Բօկի «Աստուածաշունչ պատմութեան» դրքոյկի հայերէն թարգմանութիւնը: Դրքի պահեստը գանվում է Զաքարեան Եղիազարեանցի Վաճառանոցի Գրավաճառանոցում: Գինն է 35 կօպ.

ԾԱԽՎՈՒՄ Է ՄԷԲԷԼ ԹԻՖԼԻՍՈՒՄ, ՆԱՀԱՏԱԿ ՆԱՀԱՏ ՓՈՂՈՑՈՒՄ, ՏՈՒՆ № 21, ԴԻՇԻՔՈՒՄ:

2—2

Вышелъ изъ печати и поступилъ въ продажу VI томъ **„Сборника свѣдѣній о Кавказѣ“**, изданія Кавказскаго Статистическаго Комитета, содержащій въ себѣ:

«Тифлисъ по однодневной переписи 25-го марта 1876 г.»

всего 570 страницъ in 4, съ 19-ю приложеніями, а именно:

1) 15 литографированныхъ раскрашенныхъ графическихъ таблицъ;

2) 2 вида Тифлиса: по Шардену (1671 г.) и Турнефору (1701 г.);

3) копія съ плана Тифлиса по царевичу Вахушту (1739 г.);

4) планъ современнаго Тифлиса.

Продажа производится въ книжныхъ магазинахъ: Береншгама, Кавказской книжной торговлѣ и Центральной книжной торговлѣ. Цѣна **4 руб. сер.**; на пересылку прилагается за 5 фунт.

ПОСТУПИЛИ ВЪ ПРОДАЖУ СЛѢДУЮЩІЯ КНИГИ.

По вопросамъ о Воспитаніи дѣтей, научномъ обученіи, женскомъ трудѣ, бракѣ и объ отношеніи къ падшимъ женщинамъ, съ приложеніемъ о спиритизмѣ разборъ сочиненіе г-жи Одуаръ, сотвореніе міра, что такое природа, рай и адъ по Сведенборгу, душа и тѣло, свобода воли, откуда вѣра въ бессмертіе души, сочиненіе Е. Фрибесъ, ц 1 р. 50 к. съ пересылк.

Столярное Искусство съ 150-ю рисунками и многими чертежами. Сочиненіе А. Ленцинга, изд. 2-е, ц. 3 р. съ пересылк.

Славянская Борьба, историческій очеркъ возстанія балканскихъ славянъ, Черногорско Турецко-Сербской Россійской войны и дипломатическихъ сношеній. Составилъ А. Фелькнеръ, ц. 1 р. съ пересылк.

Возрожденіе Организма, безсиліе и безплодіе, зависящіе отъ преждевременнаго истощенія, онанизма, трипера, сужеванія мочеваго канала, страданій мужскихъ и женскихъ, леченіе венерическихъ болѣзней, ихъ радикальное излѣченіе предохранительныя противъ ихъ мѣры и возстановленіе способностей къ зачатію младенца, сочиненіе доктора медицины и акушерства, А. Штейнбахера, съ рисунками ц. 4 р. съ пересылк.

О дѣйствіяхъ Природы въ произведеніи рода человѣческаго, или о стремленіи одного пола къ другому о плодотвореніе зачатіи и зарожденіи и сохраненіи младенцевъ, для произведенія на свѣтъ здоровыхъ дѣтей и для сохраненія собственныхъ силъ и здоровья съ показаніемъ безвредныхъ испытанныхъ средствъ къ укрѣпленію ослабѣвшихъ мужскихъ органовъ, перев. съ нѣмец. доктора К. Иванова, издан. 3-е ц. 1 р. 50 к. съ пересылк.

Объ Онанизмѣ и безсиліи, о средствахъ снова возстановлять и укрѣплять здоровье растроенное онанизмомъ и безсиліемъ, сочиненіе доктора Тиссота, изданіе 2-ое ц. 1 р. 50 к.

Преждевременное Истощеніе человѣка зависящее отъ болѣзней половыхъ органовъ и мочевыхъ путей; у мужчины и женщины. Сочиненіе доктора медицины Жозана, издан. 3-е въ 5-ти частяхъ, ц. р. съ пересылк.

О Безплодіи Мужчинъ и женщинъ и о средствѣ къ излеченію онаго, сочиненіе доктора Рикора, ц. 1 р. 50 к. съ пересылк.

Изъ Нашего Гнѣздышка, картинки изъ дѣтской жизни содержащія въ себѣ 37 дѣтскихъ разсказовъ ц. 50 к. съ пересылк.

О Параличѣ и Невраміи и другихъ нервныхъ болѣзняхъ и объ успѣшномъ леченіи ихъ электричествомъ, сочиненіе Алтгауса, перев. профессора, М. Руднева, ц. 1 р. 50 к. съ пересылк.

Опредѣленіе жизни сочиненіе, профессора Клодъ Бернара, перев. Д. Коржа, ц. 50 к. съ пересылк.

О пищѣ какъ средствѣ предупрежденія болѣзней, сочиненіе Э. Вильсона, перев. доктора медицины Руднева, ц. 30 к. съ пересылк.

Распознаваніе Венерическихъ Болѣзней, у женщинъ и дѣтей, съ рисунками въ текстѣ и отдѣльнымъ атласомъ раскрашенныхъ рисунковъ снятыхъ съ натуры, составилъ докторъ медицины и профессоръ, В. Торновскій ц. 4 р. 50 к. съ пересылк.

Руководство къ сохраненію здоровья и воспитанію человѣка, письма о душевномъ и тѣлесномъ воспитаніи и достиженіи возможно-счастливаго состоянія человѣка во всякомъ возрастѣ, полѣзная во всѣхъ обстоятельствахъ жизни необходимая книга для всякаго, въ особенности для родителей и воспитателей, составилъ докторъ медицины Доброславинъ ц. 3 р. съ пересылк.

Книга для молодыхъ людей обоего пола съ 29 рисунками половыхъ органовъ и ихъ болѣзней составилъ докторъ Нелюбовъ ц. 1 р. 50 к. съ пересылк.

Бракъ и Безбрачіе во всѣхъ половыхъ и моральныхъ проявленіяхъ съ самыми любопытными историческими и медицинскими подробностями о взаимныхъ отношеніяхъ мужчины и женщины, начиная съ глубокой древности и до нашего времени, гигіена, физіологія и философія брака и безбрачія; въ 4 част. сочиненіе Дебэ, ц. 4 р. съ пересылк.

Истинное Сокровище для домохозяевъ, землевладѣльцевъ или упрощенное плодоводство садоводство, огородничество и цвѣтоводство. Составилъ Муравскій, со многими рисунками, планами и чертеж. 2 т. 2 р. съ пересылк.

Съ требованіями Гг. иногородные благоволятъ обращаться исключительно на имя Христофора Ивановича Петрова, по фонтанкѣ, близъ Англійскаго проспекта, домъ № 143. кв. № 16, **С.-Петербургъ.**

1—1

Дозволено Цензурою 30 Мая 1880 г. Тифлисъ.

Տպարան Ա. Ա. Միխելսոնի

Типографія А. А. Михельсона

Fonds A.R.A.M

№ 91 Յունիսի 3 (15) **1880** Յունիսի 3 (15) № 91

ԻՆՆԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ

Տարեկան գինը 10 րուբլի, կէս տարվանը 6 րուբլի։
Առանձին համարները 5 կոպէկով։

Բաժանորդագրութիւն կրնան ընել խմբագրատան մէջ։

Յայտարարութիւնք գինուած են ուղղակի
Տիֆլիս. Редакція „Мшакъ“

ՄՇԱԿ

Խմբագրատունը բաց է առաւօտեան 10—2 ժամ
(Բացի կիրակի և տան օրերից)

Յայտարարութիւն ընդունւում է տեղն լեգուօվ։

Յայտարարութիւնների համար վճարում են
իւրաքանչիւր տառին 2 կոպէկ։

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Տասը հազար արժէ։ — Ներքին տեսութիւն, «Աշակիս» ասածները իրագործվեցան։ Նամակ Հաղրութից։ Ներքին լուրեր։ — Արտաքին տեսութիւն։ Միջին և նպատակ սովետից։ — Յայտարարութիւններ։ — Բանտարկեալներ։ Խնդիրք։

ՏԱՍԸ՝ ՀԱԶԱՐ ԱՐԺԷ

Երբ որ երկար տարիներով ազգութեան մեծամտութիւնը արհամարհելիս է եղել իր համալսին ակաւամտութիւնը, ինչպէս մենք, լուսաորչագաւան հայերս, արհամարհելիս ենք եղել մեր կաթոլիկ և բողոքական եղբայրներին և այդ ակաւամտութիւնը երկար տարիներով վիրաւորված և անարգված է գգացել իրան, լսել է անդադար հայհոյանք, անարգանք մեծամտութեան բերանից, տարել է իր ուսագ եղբօր կողմից ամէն տեսակ նեղութիւններ, հալածանքներ և յանդիմանութիւններ թէ ուրացել է իր ազգութիւնը փոխելով իր կրօնը, թէ այլ ևս հայ անուն կրելու արժանի չէ, բանի որ ուրիշ կերպ է աղօթում Աստուածն, որ ամենքի համար մի է,—և յանկարծ նոյն փոքրամտութիւնը, մեծանալով իր կրած նեղութիւնները ու հալածանքները, մոռանալով վիրաւորանքներն ու անարգանքները, նայից ձեռք է մեկնում իր աւագ եղբայրներին, գուրս է գալիս իր գարևոր առանձնական դրութիւնից, համակրութեամբ է վերաբերվում դէպի իրան անարգող մեծամտութիւնը, ներում է նրան նրա հրէշաւոր յանցանքը, նրա ամարգի վարմունքը իր կրտսեր եղբօր հետ և հրապարակապէս յայտնում է թէ «Ծողէք ինձ իմ հաւատը և ես կը խոստովանվեմ ձեզ թէ ես երբէք չեմ ուրացել իմ ազգութիւնս, ես պատում ինձ միշտ հայ էի համարում, բայց բացարձակ չէի ասում, որովհետև դուք ինձ չէիք թոյլ տալիս»,—այդ տեսակ համակրութիւնը թանգ արժէ մեզ համար։

Եղբայրը կրկին իր եղբօրն է գտնում, գարերով միմեանցից բաժանված եղբայրները միմեանց հանդիպում են, միմեանց գրկում են, միմեանց կարծրի վրա սիրոյ արտասուքներ թափելով։ «Մոռանանք անցեալը, ներենք մեզ միմեանց յանցանքները, միմեանց վրդովմունքն ու ատելութիւնը, ասում են միմեանց եղբայրները, ինչ անենք որ մեր գաղափարներն ու հաւատը տարբեր են միմեանցից, ի՞նչ անենք որ մեր բարոյական ու մտաւոր զարգացման կողմից մենք տարբեր դպրոցներին ենք պատկանում, բայց մենք դարձեալ եղբայրներ ենք, մի ազգութեան անդամներ ենք գեղով, արիւնով։

Ասենք թէ մի ընտանիքի երեք եղբայրներից մինը Վերմանիայում է ուսում առել, միսը Ֆրանսիայում է ուսել, իսկ երրորդը տնային կրթութիւն է ստացել իր հայրենիքում, դիցուք մի ասիական երկրում։ Մի՞թէ որովհետև երեքն էլ միմեանցից տարբեր ուսումնական գաղափարներ ունեն, երեքից իւրաքանչիւրը պատկանում են տարբեր գիտական դպրոցներին, նրանք պէտք է միմեանց չը ճանաչեն, ուրանան իրանց ազգակցութիւնը, միմեանց ատեն, չը համարին իրանց մի ընտանիքի անդամներ, չընդունեն իրանց եղբայրներ....

Կրօնը, հաւատը դատում է անձնական, անբռնաբարելի համոզմունք, նոյնպէս և ուսումնական հայեացքը, գիտութեան այս կամ այն դպրոցին պատկանելը դատում է նոյնպէս անձնական, անբռնաբարելի համոզմունք։

Մի՞թէ հայրը պէտք է անիծէ, ատէ իր որդուն, եղբայրը իր եղբօրը, եթէ նրանցից իւրաքանչիւրը տարբեր գաղափարների, հայացքների, համոզմունքների, հաւատի տէր մարդիկ են....Մի՞թէ չը նայելով այդ տարբերութիւններին, որոնք այս կամ այն իրական, պատմական, անխուսափելի հանգամանքից են առաջացել, հայրը իր որդու հետ, եղբայրը իր եղբօր հետ չեն կարող մի ընտանիք կազմել...

Այո, երբ եղբայրը, հանգամանքների ընթացքով մեծ չափով ազգի զարգացած լինելով, կամ իրան ազգի զարգացած կարծելով, ատում է իր միւս եղբօրը, «Դու ինձանից ոգէտ ես, ես այլ ևս ինձ քո եղբայր չեմ կարող համարել» դա մեզապրելի է։

Բայց այդ եղբայրը իր ընտանիքին պատկանելը, իր ազգութեան անդամ լինելը չէր մերժում....Ինչի մենք ենք արուեստական կերպով նրան հեռացնում, նրան ուրանում։

Ուրիշ բան կը լինէր եթէ եղբօր ընդունած կամ դաւանած վարդապետութիւնը լիներ այնպիսի մի վարդապետութիւն, որ նոյն իսկ ինքն իր մէջ չէր ընդու-

---

ԽԵՆԹԸ

ԱՐԿԱԾՆԵՐ ՎԵՐՋԻՆ ՌՈՒՍ-ԹՈՒՐՔԱԿԱՆ
ՊԱՏԵՐԱԶՄԻՑ ՀԱՑԱՍՏԱՆՈՒՄ

—

Խգ.

Մութ, խաւարային գիշեր էր։ Շոգիներով լցված, ամառնային տաք օդը, անախորժ ծանրութեամբ նստում էր մարդու սրտի վրա։ Գիշերային լռութեան մէջ ոչ մի ձայն, ոչ մի չշունչ չէր լսվում։ Կարծես, ամէն ինչ մեռած լինէր։ Միայն գայլիանէի վանքի դերեզմանատան մի անկիւնից լսվում էին խուլ հառաչանքներ։ Մի երիտասարդ, տարածված բոլորովին թարմ հողագամբարանի մօտ, գետնի կերպով մրմնջում էր։ Արտասուքը հեղեղի նման թափվում էր նրա տխուր աչքերից և թրջում էր ցամաք հողը։ Երբեմն նա գրկում էր փոքրիկ հողագամբարանը և համբուրում էր նրան. երբեմն իր երեսը և աչքերը քսում էր նրա խոնաւ մակերևոյթին։ «Լալա...անբախտ Լալա... քառերը շատ անգամ հնչվում էին նրա շրթունքից, և կարծես, այդ բառերի հետ դուրս էին թռչում նրա սիրտը և հոգին։

Այդ երիտասարդը վարդանն էր։ Երկար թափառումներից յետոյ, նա գտաւ սիրած աղջկայ գերեզմանը միայն։ Էլ ինչ էր մնում նրան։ Կնաքի ալեհոծութիւնների մէջ, անդադար մտքատանջով դժուարին անաչառութիւնների դէմ, նա ունէր մի վառ և պայծառ աստղ միայն, որի վրա յառած էր նրա աչքը, որը առաջնորդում էր նրան դէպի փրկութեան նաւահանգիստը։ Իսկ այժմ այդ աստղը նոյնպէս հանգաւ։ Էլ ինչ էր մնում։—Մնում էր մի խորտակված և վիրաւոր սիրտ, որի համար պակաս էր առաջնակարգ բաւականը, որի մի կաթիլը բժշկում էր բոլոր վէրքերը։ Կատարած անփոխարինելի էր։ Վարդանը երբէք չէր սիրել։ Սառն և խստասիրտ երիտասարդը քնքոյշ զգացմունքներ չունէր։ Բայց Լալայի սիրոյ առջև, փափուկ մոմի նման, հալվեցաւ նրա բնաւորութեան կոշտութիւնը։ Լալայի սէրը կախարդեց նրան։ Բայց ուր էր այժմ մխիթարիչ հրեշտակը։—Ան հողագամբարանի տակ, որ գրկել էր ինքը, որ թրջում էր իր արտասուքներով։—Ան հողագամբարանի տակ թաղված էր և անբախտ երիտասարդի սիրտը։

Երկար այնպէս տանջվում էր, մորմոքում էր, և անմխիթար կսկիծների հետ մաքառում էր նա, մինչև մի տեսակ թմրութիւն, որ ոչ քուն էր և ոչ արթնութիւն, սրտից նրա անդամներին, բորբոքված գլուխը ընկաւ գերեզմանի վրա և աչքերը փակվեցան։

Նրա վառ երևակայութեան մէջ այժմ սկսեցին ամրոխվել խառնաշփոթ երազներ։ Ինչեր ասես, չէր տեսնում նա։ Երբեմն սարսափելի դժոխային տեսիլներ ստեղում և արհաւիրք էին ազդում նրան։ Իսկ երբեմն գեղեցիկ, մխիթարական երևոյթներ հրապուրում էին նրան։ Կարծես, դաշտերը մի քաղցր, նուիրական բուրմունքով լցված, ամառնային տաք օդը, անախորժ ծանրութեամբ նստում էր մարդու սրտի վրա։ Գիշերային լռութեան մէջ ոչ մի ձայն, ոչ մի չշունչ չէր լսվում։ Կարծես, ամէն ինչ մեռած լինէր։ Միայն գայլիանէի վանքի դերեզմանատան մի անկիւնից լսվում էին խուլ հառաչանքներ։ Մի երիտասարդ, տարածված բոլորովին թարմ հողագամբարանի մօտ, գետնի կերպով մրմնջում էր։ Արտասուքը հեղեղի նման թափվում էր նրա տխուր աչքերից և թրջում էր ցամաք հողը։ Երբեմն նա գրկում էր փոքրիկ հողագամբարանը և համբուրում էր նրան. երբեմն իր երեսը և աչքերը քսում էր նրա խոնաւ մակերևոյթին։ «Լալա...անբախտ Լալա... քառերը շատ անգամ հնչվում էին նրա շրթունքից, և կարծես, այդ բառերի հետ դուրս էին թռչում նրա սիրտը և հոգին։

Այդ երիտասարդը վարդանն էր։ Երկար թափառումներից յետոյ, նա գտաւ սիրած աղջկայ գերեզմանը միայն։ Էլ ինչ էր մնում նրան։ Կնաքի ալեհոծութիւնների մէջ, անդադար մտքատանջով դժուարին անաչառութիւնների դէմ, նա ունէր մի վառ և պայծառ աստղ միայն, որի վրա յառած էր նրա աչքը, որը առաջնորդում էր նրան դէպի փրկութեան նաւահանգիստը։ Իսկ այժմ այդ աստղը նոյնպէս հանգաւ։ Էլ ինչ էր մնում։—Մնում էր մի խորտակված և վիրաւոր սիրտ, որի համար պակաս էր առաջնակարգ բաւականը, որի մի կաթիլը բժշկում էր բոլոր վէրքերը։ Կատարած անփոխարինելի էր։ Վարդանը երբէք չէր սիրել։ Սառն և խստասիրտ երիտասարդը քնքոյշ զգացմունքներ չունէր։ Բայց Լալայի սիրոյ առջև, փափուկ մոմի նման, հալվեցաւ նրա բնաւորութեան կոշտութիւնը։ Լալայի սէրը կախարդեց նրան։ Բայց ուր էր այժմ մխիթարիչ հրեշտակը։—Ան հողագամբարանի տակ, որ գրկել էր ինքը, որ թրջում էր իր արտասուքներով։—Ան հողագամբարանի տակ թաղված էր և անբախտ երիտասարդի սիրտը։

Երկար այնպէս տանջվում էր, մորմոքում էր, և անմխիթար կսկիծների հետ մաքառում էր նա, մինչև մի տեսակ թմրութիւն, որ ոչ քուն էր և ոչ արթնութիւն, սրտից նրա անդամներին, բորբոքված գլուխը ընկաւ գերեզմանի վրա և աչքերը փակվեցան։

Նրա վառ երևակայութեան մէջ այժմ սկսեցին ամրոխվել խառնաշփոթ երազներ։ Ինչեր ասես, չէր տեսնում նա։ Երբեմն սարսափելի դժոխային տեսիլներ ստեղում և արհաւիրք էին ազդում նրան։ Իսկ երբեմն գեղեցիկ, մխիթարական երևոյթներ հրապուրում էին նրան։ Կարծես, դաշտերը մի քաղցր, նուիրական բուրմունքով լցված, ամառնային տաք օդը, անախորժ ծանրութեամբ նստում էր մարդու սրտի վրա։ Գիշերային լռութեան մէջ ոչ մի ձայն, ոչ մի չշունչ չէր լսվում։ Կարծես, ամէն ինչ մեռած լինէր։ Միայն գայլիանէի վանքի դերեզմանատան մի անկիւնից լսվում էին խուլ հառաչանքներ։ Մի երիտասարդ, տարածված բոլորովին թարմ հողագամբարանի մօտ, գետնի կերպով մրմնջում էր։ Արտասուքը հեղեղի նման թափվում էր նրա տխուր աչքերից և թրջում էր ցամաք հողը։ Երբեմն նա գրկում էր փոքրիկ հողագամբարանը և համբուրում էր նրան. երբեմն իր երեսը և աչքերը քսում էր նրա խոնաւ մակերևոյթին։ «Լալա...անբախտ Լալա... քառերը շատ անգամ հնչվում էին նրա շրթունքից, և կարծես, այդ բառերի հետ դուրս էին թռչում նրա սիրտը և հոգին։

Այդ երիտասարդը վարդանն էր։ Երկար թափառումներից յետոյ, նա գտաւ սիրած աղջկայ

Fonds A.R.A.M

Fonds A.R.A.M

«ՊՇԻԿ» ՍՈՒՏԱՐԱԿԱՆ ԻՐԱՏԱՐԱԿՉՈՒԹԻՒՆ

ԴԱՀԱՒՈՍՏԱՑ ԴԱՒԹԸՂ

Գ. Մ.

**Լ՚ար գիտեմ ասոր պատ՝ հա-
զար մարդ ալ ըսէ ինծի։**

**Լսած եր ես ատկից ետքը, երբ
մեր մօտերը հնչեցաւ ձայնը
հարսնեաց շքախումբին։**

Ես ալ ոտքի ելայ, ու ինծի համար ալ ուրիշ բան չէր մնար, եթէ ոչ ետեւէն երթալ։ Ուրիշ ի՞նչ կրնայի ընել։ Ես ալ ուրիշներու պէս հարսնեաց շքախումբին մէջ մտայ, ու ինքզինքս գտայ հարսնեաց տան մէջ։

Ամէն կողմ ուրախութիւն էր տիրապետող։ Ամէն կողմ ծիծաղ, կատակ, ուրախ երգեր։ Ամէն կողմ ալ ինծի պէս հրաւիրեալներ

Fonds A.R.A.M

(Շար. ա վրէջ)

ՄԱՐԴԱՍՊԱՆ ՏՈՒՆԸ ՄՈՎԱՆՑ

Ուրբաթ 27-ին թիֆլիսի Ամենայն Հայոց վարժարանի հոգաբարձութեան ժողովը, որուն ներկայ էին Տ. Տ. Ծ. Ծ. Ալամտարեան, Ա. Ա. Ալամտարեան, Ա. Ա. Ալամտարեան, Ա. Ա

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՒՆՆԵՐ

ՓՆՏՈՒՄ ԵՆ ՄԻ ՀԱՇՇԻԱՊԱՀ, որ յաւ իմանայ ԻՒՒՍԱՑ և ՏԵՂԱԿԱՆ լեզուները, Սալի-Օղլի Ժխախոտի ԳՈՐԾԱՐԱՆԻ հասմար: Բնթացովակայա փոդոչ, Ռեշմարխօվի առուն:

3—3

Թիֆլիսի բնակութեան հայերին դրքերի հրատարակութեան Վարչութիւնս պատիւ ունի յայտնել, որ արդէն դուրս եկան մամուլի տակից և Ծախվում են Թիֆլիսի բոլոր գրավաճառների մօտ բնակութեան ապագրութիւնները:

№ 4 ԲԻԶԼԲ-ԱՏՕՈՒՆ. ԹՈՎՄԱՍ ԵՂՐՕՐ ՏՆԱՊ., փոխ. երեխաների համար Գալմէր, Թարգ. օր. Ն. Տէր-Մարկոսեանի: Պատկերազարդ և կազմած—60 կ.:

№ 5 ՄՈՐԵՒ ԵՒ ՆՈՐԱՆ ՉՆԶԵԼՈՒ ՀՆԱՐՆԵՐԸ. աշխ. Տէր-Բարսեղեանցի: Գինն է 10 կոպէկ:

Օտարաքաղաքացիք կարող են դիմել հետեւեալ հասցէով: Въ Тифлисъ, Тифлисское Общество изданія армянскихъ книгъ.

«ՓԱՐՈՍ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ» պատկերազարդ հանդէսի ներկայ ամի երկրորդ տետրն կը հրատարակուի յառաջիկայ յունիս ամսոյ սկզբում և կը բովանդակէ քար. մէջ, ի միջի այլոց նաև Հ. Մաղաքիա Ծ. վարդապետի Օրմանեան, Դարբինէլ արքեպիսկոպոսի Այվազեան, Միքայէլի Մինասեանց և այլոց պատկերներն: Բաժանորդութիւնն շարունակվում է: Տարեկան գինն է 2 րուբլի արծ. կանխիկ վճարելի:

Հրատարակիչ Զարմայր Մսերեանց

4—10

Համեմատեցէք անգլիական խանութի թէյն նով 1 ր. 10 կ., 1 ր. 20 կ., 1 ր. 40 կ., 1 ր. 60 կ., 1 ր. 80 կ. Ճաշնոի համար այն թէյերի հետ, որոնք ուրիշ խանութներում 30%-ով թանգ են ծախվում և այդ խանութի Ճաշնոյ2 բուրլիանոց թէյը, ուրիշ տեղ 4 ր. ծախվող թէյի հետ:

4—100

ՀԱՅՈՒՍՏՆԵԻ երեխաների 4 ր., տղամարդկերանց 9—20 ր., ամբողջ հագուստը, պիջակ 5 ր., ՈՐՏԵՂ Է ՅԱՆԿՈՒՄ. ԱՆԴԻՍԱԿԱՆ ԽԱՆՈՒԹՈՒՄ: Բամազէյ, պարուսին, տրիկօ, դրապ, փօսախ թուղթէ, թաւիշ կարասիքի և կապերի համար, կալենկօր և այլն 25% ուրիշ տեղերից էժան: ԱՆԴԻՍԱԿԱՆ ԽԱՆՈՒԹՈՒՄ համեղ մուրաբաներ, կօնֆետներ հազի պէմ, պաստիլ, մագնեզիա, ամաններ, կարբօլեան փոշի, սապօն, պրօսկան փոշի և այլն: Այս բոլորը և ուրիշ շատ ապրանքներ կարելի է գտնել ԱՄԵՆԱՒԺԱՆ գներով ԱՆԴԻՍԱԿԱՆ ԽԱՆՈՒԹՈՒՄ:

4—20

Յունիսի 1-ին, կիրակի օրը լինելու է Մարիամեան Յոյնանեան օրիորդաց դպրոցի տարեդարձը (ակտ.):

Ժամը 10-ին կը սկսի ս. պատարագը Կուսանաց եկեղեցում, որից յետոյ կը կատարուի հանդուցեալ սիկին Յոյնանեանցի և նորա հանդուցեալ զաւակաց հոգեհանդիստը:

Սիկին ուխտը հանդիսով կիմնէ ուսումնարան, որի դահլիճում կը կարդացուի ուսումնարանի ուսումնական և տնտեսական հաշիւը, որին կը հետեւի պարգևաբաշխութիւն:

Վիճակախաղից գոյացած արդիւնքը դործածուելու է յօգուտ ուսումնարանի յատուկ շաղիմ չքաւոր աշակերտուհիների:

Ի դիտոց խորհրդարանի անուշ-Յ. Զիզմանեանց

ՄԱՍՆԱՒՈՐ ՄԵԾ ԱՃՈՒՐԴ

Յայտնում է Թիֆլիսի հասարակութեանը, որ մեծ քանակութեամբ արտասահմանեան գինիներ են ստացվել Դեպրէի, Բլիսէվի և ուրիշների գինու պահեստներից, Գօգովի և Շորիսների օղի, ֆրանսիական լիկեօրներ և ուտեստներ: Մտադրութիւն կար այդ ապրանքների առեւտուր սկսել Թիֆլիսի մէջ, բայց որովհետև ճանապարհների կապված լինելու պատճառով այդ ապրանքները ուշացան, նշանակվում է մատուցանել Թագմանիսի բարեմասնական գալերէյում, մայիսի 21-ից մինչև յունիսի 5-ը ամենայն օր առաւօտեան 9 ժամից մինչև երեկոյեան 7 ժամը, ամենքի ժամանակ փոքր քանակութեամբ էլ կը ծախվի, այսինքն 10 մինչև 20 շիշ: Ցոյս ունենք, որ այդպիսի հազուագիւտ դէպքը անուշադիր չի մնայ:

2—2

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԹԱՆՈՒԹՈՒՄ ծախվում են օէօգրաֆիական պատկերներ 20% զիջումով. վերարկուներ 6—20 ր., խազանակներ պատուիրված են Շեֆիլդի մէջ առանձնապէս անգլիական խանութի համար, ամենալաւ ածելիներ, արկղիկով 4 ր., Շեֆիլդի դանակներ 3—20 ր. դիւժինը, բրիտանական մետալի թէյամաններ 30 կ.,—3 ր., դիտարանակներ, թիւրքական շերբէթի և ծարաւը յագեցնող նիւթ 70 կ., ամենալաւ պօրտվէյն և խերես 1 ր. 40 կ. շիշը, շամպայն 3 ր. շիշը:

3—20

ԲԺՇԿԱՆՈՑ

ՀԻՒԱՆԴՆԵՐԻ ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹԻՒՆԸ ԱՒԱԽՕՏԵԱՆ 9-ԻՑ ՄԻՆՉԵՒ 1 ԺԱՄԸ:

Երկուշաբթի. Գավրօնսկի կանանց հիւանդ. Գօրալեվիչ ներքին հ., Բօտկինսկի կանանց և երեխաների հ., Թիւչաբեանց խիրուրգիական և աչքերի հ., Շահմբօրսկի վիներական և կաշու հ., Բաբայեան ջղային և հոգեկան հ.:

Երեքշաբթի. Մինկևվիչ խիրուրգիական հ., Վզօրօվ վիներական և բոզային հ., Իէյխ աչքի հ., Բախուտով մանկաբարձական, կանանց և երեխաների հ., Կրասնօգլեազօվ, Լիսիցեվ և Վերմիշեվ ներքին հ.:

Չորեքշաբթի. Լիսիցեվ և Բուդովսկի ներքին հ., Շահէյմբօրսկի կենսերական և կաշու հ., Աստուածատուրօվ կանանց հիւանդութիւնների:

Հինգշաբթի. Վզօրօվ վիներական և բոզային հ., Բօտկինսկի կանանց և երեխաների հ., Լիսիցեվ և Վերմիշեվ ներքին հ., Թիւչաբեանց սիֆիլիսի և սեռական օրգանների հ.:

Ուրբաթ. Գավրօնսկի կանանց հ., Մինկևվիչ խիրուրգիական հ., Կրասնօգլեազօվ և Լիսիցեվ ներքին հ., Բախուտով մանկաբարձական, կանանց և երեխաների հ., Շահէյմբօրսկի և Աստվածատուրօվ վիներական և կաշու հ., Բաբայեվ ջղային և ներքին հ.:

Շաբաթ Լիսիցեվ և Վերմիշեվ ներքին հ., Բաբօվ կուրծքի հ., Յանկօվսկի վիներական և կաշու հ.:

Բացի այդ բժիշկ Վզօրօվ բժշկանոցի մէջ ընդունում է անվարձ ազքատ հիւանդներին ամենայն օր երեկոյան 4—6 ժամը:

Բժիշկ Բաբաևվ չորեքշաբթի օրերը առաւօտեան 9-ից մինչև 11 ժամը ընդունում է իր տանը բժշկանոցի հիւանդներին էլէկտրիական բժշկութեան և ներքին հ. համար: Բնակարանը գտնվում է Սերգիևսկայա փողոցի վրա, Բայանդուրովի տանը:

Առանձնապէս Օրբելեան ազքատ հիւանդներին բժշկանոցի տանտիկով ընդունում է ամենայն օր, ամենայն ժամանակ:

Բացի կիրակի օրերից ամենայն օր առաւօտեան 9—11 ժամը բժշկանոցում լինում է մանկաբարձ կին հիւանդ կանանց ընդունելու համար:

Բժշկանոցի դիրեկտօր Լիսիցեվ:

Դուրս եկաւ մամուլի տակից և ծախվում է «Կենսաբնականն» և պ. Զ. Գրիգորեանցի «Կովկասեան» գրավաճառանոցներում և Թարգմանչի մօտ Ներսիսեան դպրոցում համաշխարհական ողբերգակ Վիլիամ Շէկսպիրի

Օաէլլօ

Վենետիկի մաւր, ողբերգութիւն հինգ արարուածով Շէկսպիրի կենսագրութեամբ: III Թարգ. Առաքելեան Սուքիասեանց. գինն է 60 կոպ.:

4—5

«ԵԳՕՐ ԿԱՍՈՒՄՕՎ ԵՒ ԸՆԿ.»

Առևտրական տունը սրանով յայտնում է, որ գնումների մինչև նոր փոփոխութիւնը վճարում է.

1) Հասարակ և պարմանաւոր ընթացող հաշիւներին 4½%
մինչև պահանջելը 4½%
2) Ժամանակաւոր մուտքերին. 6 ամսով 6%
9 ամսով 6½%
1 տարով 7½%
½ տարով 8%
2 տարով և աւելի 8½%
3) Մանաւոր դնումներին առաջին կարգի պայ ունեցողներին 9%
Գումարներ տալու ժամանակ վերցնում է
Մի ամսվայ ընթացքում 10%
« շաբաթվայ 9%

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ տան ԳՐԱՍԵՆԵԱԿԸ գտնվում է իշ. ԹՈՒՄԱՆՕՎՆԵՐԻ տանը, Ալէքսանդրեան այգու դիմացը և բայ է մուտքեր ընդունելու և վերցրած պարտքերի հանդցնելու համար ՀԱՒԱՐԱԿ օրերը առաւօտեան 8—2 ժամը, իսկ ՏՕՆԵՐԻՆ առաւօտեան 8—10 ժամը:

3—3 (2)

Մամուլի տակից դուրս եկաւ գեղեցիկ Բօկի «Ուսումն առողջապահութեան» գրքույկի հայերէն Թարգմանութիւնը: Գրքի պահեստը գտնվում է Զաքարիա Գրիգորեանցի Կովկասեան Գրավաճառանոցում: Գինն է 35 կոպ.

ԾԱԽՎՈՒՄ Է ՄԵԲԵԼ ԹԻՖԼԻՍՈՒՄ, ՆԱՊՕՐՆԱՅՑ ՓՈՂՈՑՈՒՄ, ՏՈՒՆ № 21, ԳՐԻԳՈՐՈՒՄ:

2—2

Вышелъ изъ печати и поступилъ въ продажу VI томъ **„Сборника свѣдѣній о Кавказѣ“**, изданія Кавказскаго Статистическаго Комитета, содержащій въ себѣ:

«Тифлисъ по однодневной переписи 25-го марта 1876 г.»

всего 570 страницъ in 4, съ 19-ю приложеніями, а именно:

1) 15 литографированныхъ раскрашенныхъ графическихъ таблицъ;

2) 2 вида Тифлиса: по Шардену (1671 г.) и Турнефору (1701 г.);

3) копія съ плана Тифлиса по царевичу Вахушту (1739 г.);

4) планъ современнаго Тифлиса.

Продажа производится въ книжныхъ магазинахъ: Береншгама, Кавказской книжной торговлѣ и Центральной книжной торговлѣ. Цѣна **4 руб. сер.**; на пересылку прилагается за 5 фунт.

ПОСТУПИЛИ ВЪ ПРОДАЖУ СЛѢДУЮЩІЯ КНИГИ.

По вопросамъ о Воспитаніи дѣтей, научномъ обученіи, женскомъ трудѣ, бракѣ и объ отношеніи къ падшимъ женщинамъ, съ приложеніемъ о спиритизмѣ разборъ сочиненіе г-жи Одуаръ, сотвореніе міра, что такое природа, рай и адъ по Сведенборгу, душа и тѣло, свобода воли, откуда вѣра въ безсмертіе души, сочиненіе Е. Фрибесъ, ц 1 р. 50 к. съ пересылк.

Столярное Искусство съ 150-ю рисунками и многими чертежами. Сочиненіе А. Левцинга, издан. 2-е, ц. 3 р. съ пересылк.

Славянская Борьба, историческій очеркъ возстанія балканскихъ славянъ, Черногорско-Турецко-Сербской Россійской войны и дипломатическихъ сношеній. Составилъ А. Фелькнеръ, ц. 1 р. съ пересылк.

Возрожденіе Организма, безсиліе и безплодіе, зависящіе отъ преждевременнаго истощенія, онанизма, трипера, сужанія мочеваго канала, страданій мужскихъ и женскихъ, леченіе венерическихъ болѣзней, ихъ радикальное излѣченіе предохранительныя противъ ихъ мѣры и возстановленіе способностей къ зачатію младенца, сочиненіе доктора медицины и акушерства, А. Штейнбахера, съ рисунками ц. 4 р. съ пересылк.

О дѣйствіяхъ Природы въ произведеніи рода человѣческаго, или о сремленіи одного пола къ другому о плодотвореніе зачатіи и зарожденіи и сохраненіи младенцевъ, для произведенія на свѣтъ здоровыхъ дѣтей и для сохраненія собственныхъ силъ и здоровья съ показаніемъ безвредныхъ испытанныхъ средствъ къ укрѣпленію ослабѣвшихъ мужскихъ органовъ, перев. съ нѣмец. доктора К. Иванова, издан. 3-е ц. 1 р. 50 к. съ пересылк.

Объ Онанизмѣ и безсиліи, о средствахъ снова возстановлять и укрѣплять здоровье растроенное онанизмомъ и безсиліемъ, сочиненіе доктора Тиссота, издан. 2-ое ц. 1 р. 50 к.

Преждевременное Истощеніе человѣка зависящее отъ болѣзней половыхъ органовъ и мочевыхъ путей; у мужчины и женщины. Сочиненіе доктора медицины Жозана, издан. 3-е въ 5-ти частяхъ, ц. 4 р. съ пересылк.

О Безплодіи Мужчинъ и женщинъ и о средствѣ къ излеченію онаго, сочиненіе доктора Рихтера, ц. 1 р. 50 к. съ пересылк.

Изъ Нашего Гнѣздышка, картинки изъ дѣтской жизни содержащія въ себѣ 37 дѣтскихъ разсказовъ ц. 50 к. съ пересылк.

О Параличѣ и Невралгіи и другихъ нервныхъ болѣзняхъ и объ успѣшномъ леченіи ихъ электричествомъ, сочиненіе Алтгауса, перев. профессора, М. Руднева, ц. 1 р. 50 к. съ пересылк.

Опредѣленіе жизни сочиненіе, профессора Клодъ Бернара, перев. Д. Коржа, ц. 50 к. съ пересылк.

О пищѣ какъ средствѣ предупрежденія болѣзней, сочиненіе Э. Вильсона, перев. доктора медицины Руднева, ц. 30 к. съ пересылк.

Распознаваніе Венерическихъ Болѣзней, у женщинъ и дѣтей, съ рисунками въ текстѣ и отдѣльнымъ атласомъ разкрашенныхъ рисунковъ снятыхъ съ натуры, составилъ докторъ медицины и профессоръ, В. Торновскій ц. 4 р. 50 к. съ пересылк.

Руководство къ сохраненію здоровья и воспитанію человѣка, письма о душевномъ и тѣлесномъ воспитаніи и достиженіи возможно-счатливаго состоянія человѣка во всякомъ возрастѣ, полѣ и при всѣхъ обстоятельствахъ жизни необходимая книга для всякаго, въ особенности для родителей и воспитателей, составилъ докторъ медицины Доброславинъ ц. 3 р. съ пересылк.

Книга для молодыхъ людей обоего пола съ 29 рисунками половыхъ органовъ и ихъ болѣзней, составилъ докторъ Нелюбовъ ц. 1 р. 50 к. съ пересылк.

Бракъ и Безбрачіе во всѣхъ половыхъ и моральныхъ проявленіяхъ съ самыми любопытными историческими и медицинскими подробностями о взаимныхъ отношеніяхъ мужчины и женщины, начиная глубокой древности и до нашего времени, гигіена, физіологія и философія брака и безбрачія; въ 4 част. сочиненіе Дебэ, ц. 4 р. съ пересылк.

Истинное Сокровище для домохозяевъ, землевладѣльцевъ или упрощенное плодоводство садоводство, огородничество и цвѣтоводство. Составилъ Муравскій, со многими рисунками, планами и чертеж. 2 т. ц. 2 р. съ пересылк.

Съ требованіями Гг. иногородные благоволятъ обращаться исключительно на имя Христофора Ивановича Петрова, по фонтанкѣ, близъ Англійскаго проспекта, домъ № 143, кв. № 16, **С.-Петербургъ**.

1—1

Եգր. Ս ՎԵՒ Ա. ԴԱՒԹԵԱՆՆԵՐԻ ՏՊԱՐԱՆՈՒՄ, որ գտնվում է Սարգիևսկայա փողոցում, պ. ԿԱՐԱՏԻՆՍԿՈՒ տանը, № 23 ընդունվում են ամէն տեսակ ՀԱՑԵՐԷՆ ԳՐՔԵՐԻ տպագրութիւն ամէն էժան գներով, քան թէ ՈՒՐԻՇ ՏՊԱՐԱՆՆԵՐՈՒՄ:

2—2 (2)

Дозволено Цензурою 2 Іюня 1880 г. Тифлисъ. Տպարան Ա. Ա. Միքելսոնի Типографія А. А. Михельсона

Fonds A.R.A.M

ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏԻՐՈՋ ՀԱՆՐԱՊԵՏԱԿԱՆ ՄԱՄՈՒԼԻ
ՊԱՏԳԱՄԱՎՈՐ ՀԱՅՐԵՆԱՍԵՐ ՄԱՐՏԻՐՈՍ ՊԱՐՈՆՅԱՆ

ՅՈՒԴԱ

Ներկա տարաժամանակ, որ նաստ էր քաղաքական, շրջապատված էր ամենայն կողմից մի կարգ հանգամանքներով, որոնք խանգարում էին ազատ զարգացման ընթացքին։ Ընդհանուր ոգին ժամանակի ամենևին հակառակ էր ամեն տեսակ ազատ հետազոտության, և ամեն մարդ, որ ուզում էր ինքնուրույն մտածել, ստիպված էր լինում ընդդիմանալ ընդհանուր հոսանքին։ Ամենամեծ դժվարությունները հանդիպում էին նրան, որ ուզում էր ազատ հետազոտել կրոնական հարցերը։ Ամեն մարդ, որ ուզում էր ինքնուրույն մտածել կրոնական հարցերի վրա, ստիպված էր լինում ընդդիմանալ ընդհանուր կրոնական հայացքներին, որոնք ամենքի համար սուրբ էին, որոնք ամենքի համար անձեռնմխելի էին։ Ամեն մարդ, որ ուզում էր ազատ հետազոտել կրոնական հարցերը, ստիպված էր լինում ընդդիմանալ ընդհանուր կրոնական հայացքներին, որոնք ամենքի համար սուրբ էին, որոնք ամենքի համար անձեռնմխելի էին։ Ամեն մարդ, որ ուզում էր ազատ հետազոտել կրոնական հարցերը, ստիպված էր լինում ընդդիմանալ ընդհանուր կրոնական հայացքներին, որոնք ամենքի համար սուրբ էին, որոնք ամենքի համար անձեռնմխելի էին։

—

Ահա թե ինչ էր ասում Ս. Գևորգ Ա. Ալեքսանդրիայի պատրիարքը, որ ապրում էր Ք. ե. 4-րդ դարում։ Նա ասում էր, որ Աստված ամենազոր է, ամենագիտուն է, ամենաբարի է, ամենակատարյալ է, ամենասուրբ է, ամենաարդար է, ամենաողորմած է, ամենաերկայնամիտ է, ամենաճշմարիտ է, ամենաիմաստուն է, ամենահզոր է, ամենակարող է, ամենակամ է, ամենաանեղծ է, ամենաանմահ է, ամենաանճառելի է, ամենաանհասկանալի է, ամենաանքննելի է, ամենաանհասան

Fonds A.R.A.M

ԴԵՐԲԱՆԻ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՆԱՀԱՏԱԿ ԱԼԱՆԱՑԻՆ

Մայիս 26-ին

Կարճ ատենէ «Ժողովուրդ»ը պիտի հրատարակէ Թիֆլիսեցի Ն. Վասիլեանի վեպը «Ցեղասպանութեան ու տարագրութեան տարիներուն»։ Ընթերցողները պիտի ծանօթանան հեղինակին կեանքին ու գործունէութեան հետ։ Ան ինքնուրոյն գրագէտ մըն է, որ ոչ մէկ կապ ունի ուրիշներու գրականութեան հետ։ Ան ինքզինքը կը զգայ ինքնուրոյն, ինչպէս ինքնուրոյն է իր ոճը, իր լեզուն, իր ոգին։ Ան ինքզինքը կը զգայ ինքնուրոյն, ինչպէս ինքնուրոյն է իր ոճը, իր լեզուն, իր ոգին։ Ան ինքզինքը կը զգայ ինքնուրոյն, ինչպէս ինքնուրոյն է իր ոճը, իր լեզուն, իր ոգին։

Ընթերցողները պիտի հետաքրքրուին գիտնալ, թէ ինչպէս ծնունդ առաւ Վասիլեանի վեպը։ Ան ինքը կը պատմէ հետեւեալը։

Ես իրականութեան մէջ ապրած եմ ամբողջ վեպին մէջ նկարագրուած դէպքերը։ Ես ինքս եղած եմ անոնց մասնակիցը։ Ես ինքս եղած եմ անոնց մասնակիցը։ Ես ինքս եղած եմ անոնց մասնակիցը։

Fonds A.R.A.M

ՎԵՊՅԻՆ

ՊԱՏՄՎԱԾՔ ԲԱՐԵԿԱՄՆԵՐԻ

ԱՎԱԶԱԿՈՒՏԻՆ ՏԱՆՈՒՏԵՐԸ

Ավազակ Ջոնսը, որ ինքնասպան եղավ Ֆրիսկոյում, ունեցել է իսկական ընտանիք, որ ապրում է Ֆրանսիայում։ Ջոնսը ամուսնացել է Ֆրանսիայում, երբ ինքը ծառայում էր Ֆրանսիական օտարերկրյա լեգեոնում։ Ջոնսի կինը ֆրանսուհի է։ Նա ունի երկու որդի։ Ավագ որդին 25 տարեկան է, կրտսերը՝ 23։ Ջոնսի կինը ամուսնացել է երկրորդ անգամ։ Նրա երկրորդ ամուսինը ևս մահացել է։ Ջոնսի կինը ապրում է Մարսելում։ Նա ունի մի դուստր, որ ամուսնացած է։ Ջոնսի կինը ապրում է շատ աղքատիկ։ Նա ստիպված է եղել աշխատել, որպեսզի կարողանա ապրուստ հայթայթել իր երեխաների համար։ Ջոնսի կինը ոչ մի անգամ չի ուզել օգտվել ամուսնու ավազակային հարստությունից։ Նա ամուսնու մասին ոչ մի խոսք չի ասել իր երեխաներին։ Նրանք չգիտեն, որ հայրը ավազակ է եղել։ Նրանք կարծում են, որ հայրը զոհվել է պատերազմում։ Ջոնսի կինը ամուսնու մասին ոչ մի խոսք չի ասել նաև իր ընկերներին։ Նա ամուսնու մասին միայն լավ է խոսում։ Ջոնսի կինը ամուսնու մասին ոչ մի խոսք չի ասել նաև իր ընկերներին։ Նա ամուսնու մասին միայն լավ է խոսում։

«ՄՇԱԿԻ» ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՄԻՋԱԶԳԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹՅՈՒՆԻՑ

Ս. ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, 31 մայիսի: «Правит. Вѣстн.» լրագիրը հաղորդում է հետևեալը: Թագաւոր Կայսրը մի բնակրիպտով յանձնում է Թագաժառանգու-հուն բոլոր հիմնարկութիւնները և բարեգործական հաստատութիւնները ի տէր հանդուցեալ Մարիա Ալէքսանդրօվնա Կայսրու-հու, յատկացնելով Նրան հանդուցեալ Կայսրու-հու այդ հիմնարկութիւնների վրա ունեցած բոլոր իրաւունքները:

Ս. ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, 2 յունիսի: Պաշկինի արձանի կանգնեցնելու բացման հանդէսը յետաձգված է կրկին: «Голосъ» լրագիրը լսել է որ այդ արձանի բացման հանդէսը կը կատարվի յունիսի 6-ին:

Կ. ՊՕԼԻՆ, 2 յունիսի: Պետութիւնների դեսպանատների առաջին թարգմանները ներկայացրին Աբդէդին փաշային պետութիւնների համաձայն դրութիւնը, որի մէջ պարունակվում է կօնվէնցիայի հետևեալ պահանջները կատարվելը. Զէրնօգօրիայի հովերի փոխանակվելը և Բերլինի դաշնագրի 61-որդ յօդուածի իրագործվելը, Հայաստանի մէջ վերանորոգութիւններ և բարենորոգութիւններ մացնվելու վերաբերութեամբ:

Խմբագիր—հրատարակող ԴՐԻԳՈՐ ԱՐԾՐՈՒՆԻ

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՒՆՆԵՐ

«ՓԱՐՈՍ ՀԱՑԱՍՏԱՆԻ» պատկերազարդ հանդեսի ներկայ ամի երկրորդ տարն կը հրատարակուի յաւելուածկայ յատկի ամսոյ սկզբում և կը բովանդակէ քար. մէջ, 'ի միջի այլոց նաև Հ. Մազաքիա Ծ. վարդապետի Օրմանեան, Գարրիէլ արքեպիսկոպոսի Այվազեան, Մխիթարեան և այլոց պատկերներն: Բաժանորդութիւնն շարունակվում է: Տարեկան գինն է 2 րուբլի արծ. կանխիկ վճարելի:

Հրատարակիչ Զարմայր Մսերեանց

5—10

Համեմատելէք անգլիական խանութի թէյին նով 1 ր. 10 կ., 1 ր. 20 կ., 1 ր. 40 կ., ր. 60 կ., 1 ր. 80 կ. Ֆունտի համար այն թէյերի հետ, որոնք ուրիշ խանութներում 30%-ով թանգ են ծախվում և այդ խանութի Ֆունտը 2 րուբլիանոց թէյից, ուր սեղ 4 ր. ծախվող թէյի հետ:

5—100

ՀԱԳՈՒՍՏՆԵՐ երեխաների 4 ր., տղամարդկանց 9—20 ր., ամբողջ հագուստը, պիջակ 5 ր., ՈՐՏԵՂ Է ԾԱԽՎՈՒՄ. ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԽԱՆՈՒԹՈՒՄ: Բամազէյ, պարատեին, տրիկօ, դրապ, փօսթ Թուղթ, Թաւիշ կարասկի և կառքերի համար, կալենկօր և այլն 25% ուրիշ տեղերից էժան: ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԽԱՆՈՒԹՈՒՄ համեղ մատրասաններ, կանեֆասներ հագի գէմ, պանիր, մագնեզիա, սամաններ, կարբոլեան փոշի, սապօն, պարսկական փոշի և այլն: Այս բոլորը և ուրիշ շատ ապրանքներ կարելի է գտնել ԱՄԵՆԱԷԺԱՆ գներով ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԽԱՆՈՒԹՈՒՄ:

5—20

Թիֆլիսի ընկերութեան հայերէն դրքերի հրատարակութեան վարչութիւնս պատիւ ունի յայտնել, որ արդէն դուրս եկան մամուլի տակից և ծախվում են Թիֆլիսի բոլոր գրավաճառների մօտ ընկերութեան ապրանքները:

№ 4 ԲԻԶՆԷՍՕՈՒՄ. ԹՈՎՄԱՍ ԵՂԲՕՐ ՏՆԱՊԸ, փոխ. երեխաների համար Պալմէր, Թարգ. օր. Ն. Տէր-Մարկոսեանի: Պատկերազարդ և կազմած—60 կ.:

№ 5 ՄՈՐԵՒ ԵՒ ՆՈՐԱՆ ՉՆԶՆՄՈՒ ՀՆԱՐՆԵՐԸ. աշխ. Տէր-Բարսեղեանցի: Գինն է 10 կոպէկ:

Օտարազգացիք կարող են դիմել հետևեալ հասցէով Въ Тифлисъ, Тифлисское Общество изданія армянскихъ книгъ.

Եզր. Ս ԵՒ Ա. ԴԱՒԹԵԱՆՆԵՐԻ ՏՊԱՐԱՆՈՒՄ, որ գտնվում է Սարիօրնայա փողոցում, պ. ԿԱՐԱՏԻՆՍԿՈՒ տանը, № 23 ընդունվում են ամեն տեսակ ՀԱԳԵՐԷՆ ԳՐՔԵՐԻ տպագրութիւն ամէն էժան գներով, քան թէ ՈՒՐԻՇ ՏՊԱՐԱՆՆԵՐՈՒՄ:

2—2 (2)

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԽԱՆՈՒԹՈՒՄ ծախվում են օլէօդրաքիական պատկերներ 20% զեղչումով. վիրաբկուներ 6— 0 ր., խաղամոկներ պատուիրված են Շեֆիլդի մէջ առանձնապէս անգլիական խանութի համար, ամենապատասխանները, արկղիկով 4 ր., Շեֆիլդի գնահատները 3—20 ր. զիւժինը, բրիտանական մետալի թէյասանները 30 կ.,—3 ր., ֆիսթաշմանդներ, թիւրքական շերբեթի և ծարաւը յագեցնող նիւթ 70 կ., ամենապատիժին և խերես 1 ր. 40 կ. շիշը, շամպայն 3 ր. շիշը:

4—20

ԲԺՇԿԱՆՈՑ

ՀԻՒԱՆԴՆԵՐԻ ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹԻՒՆԸ ԱՌԱՒՕՏԵԱՆ 9-ԻՑ ՄԻՆՉԵՒ 1 ԺԱՄԸ:

Երկուշաբթի. Դավրօնակի կանանց հիւանդ. Ֆօրալէվիչ ներքին հ., Թօռնեանց կանանց և երեխաների հ., Քիւշարեանց խիրուրգիական և աչքերի հ., Շահմբօրակի վիներական և կաշու հ., Բաբայեան ջղային և հոգեկան հ.:

Երեքշաբթի. Մինկևվիչ խիրուրգիական հ., Վզօրօվ վիներական և բոցաղի հ., Բէյխ աչքի հ., Բախուտով մանկաբարձական, կանանց և երեխաների հ., Կրասնօգլեապօվ, Լիսիցեվ և Վերմիշեվ ներքին հ.:

Չորեքշաբթի. Լիսիցեվ և Բուդվօվակի ներքին հ., Շահմբօրակի կիներական և կաշու հ., Ամուսածատուրօվ կանանց հիւանդութիւնների:

Հինգշաբթի. Վզօրօվ վիներական և բոցաղի հ., Թօռնեանց կանանց և երեխաների հ., Լիսիցեվ և Վերմիշեվ ներքին հ., Քիւշարեանց սիֆիլիսի և սեռական օրգանների հ.:

Ուրբաթ. Դավրօնակի կանանց հ., Մինկևվիչ խիրուրգիական հ., Կրասնօգլեապօվ և Լիսիցեվ ներքին հ., Բախուտով մանկաբարձական, կանանց և երեխաների հ., Շահմբօրակի և Ամատվածատուրօվ վիներական և կաշու հ., Բաբայեվ ջղային և ներքին հ.:

Շաբաթ Լիսիցեվ և Վերմիշեվ ներքին հ., Բաբօվ կուրծքի հ., Նանկօվակի վիներական և կաշու հ.:

Բացի այդ բժիշկ Վզօրօվ բժշկանոցի մէջ ընդունում է անվարձ աղքատ հիւանդներին ամենայն օր երեկոյեան 4—6 ժամը:

Բժիշկ Բաբաեվ շաբթշարթի օրերը առաւօտեան 9-ից մինչև 11 ժամը ընդունում է իր տանը բժշկանոցի հիւանդներին էլեկտրական բժշկութեան և ներքին հ. համար: Բնակարանը գտնվում է Սերգիևսկայա փողոցի վրա, Բարանդուրովի տանը:

Առաջարոյժ Օրթ խոր աղքատ հիւանդներին բժշկանոցի տոմսակով ընդունում է ամենայն օր, ամենայն ժամանակ:

Բացի կիրակի օրերից ամենայն օր առաւօտեան 9—11 ժամը բժշկանոցում լինում է մանկաբարձ կին հիւանդ կանանց ընդունելու համար:

Բժշկանոցի վերակաւոր Լիսիցեվ:

Դարս եկաւ մամուլի տակից և ծախվում է «Կինտօնականս» և պ. Զ. Վրիգորեանցի «Համկատանս» գրամատառանոցներում և Թարգմանչի մօտ Ներսիսեան դպրոցում համաշխարհական ողբերգակ Վ. Շէյքսպիրի

Օտէլլօ

Վենետիկի մօրը, ողբերգութիւն հինգ տարաւոր Շէյքսպիրի կենսագրութեամբ: III Թարգ. Սահակեանց Սուքիասեանց. գինն է 60 կոպ.:

5—5

«ՆՈՎՈՐ ԿԱՍՈՒՄՈՎ. ԵՒ ԸՆԿ.»

Ահաւորական տունը սրանով յայտնում է, որ գնումներին մինչև նոր փոփոխութիւնը վճռում է

1) Հաստատակ և պարմանաւոր ընթացող հաշիւներին	4½%
մինչև պահանջելը	4½%
2) Ժամանակաւոր մուտքերին. 6 ամսով	6%
9 ամսով	6½%
1 տարով	7½%
½ տարով	8%
2 տարով և աւելի	8½%
3) Մանաւոր դնումներին առաջին կարգի պայ ունեցողներին	9%

Գումարներ տալու ժամանակ վերցնում է մի ամսվայ ընթացքում 10%

« հարեւան 9%

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ տան ԳՐԱՒՈՂՆԵՐԻՆ գանվում է իշ. ԹՈՒՄԱՆՕՎՆԵՐԻ տանը, Ալէքսանդրեան այգու դիմացը և բաց է մուտքեր ընդունելու և վերցրած պարտքերի հանգցնելու համար ՀԱՒԱՐԱԿ օրերը առաւօտեան 8—2 ժամը, իսկ ՏՕՆԵՐԻՆ առաւօտեան 8—10 ժամը:

3—3 (2)

Մամուլի տակից դուրս եկաւ գօկտոր Բօկի «Ուսումն առողջապահութեան» դրքոյկի հայերէն Թարգմանութիւնը: Դրքի պահեստը գտնվում է Զաքարիա Վրիգորեանցի Առմկահան Դրամատառանոցում: Գինն է 35 կոպ.

ԾԱԽՎՈՒՄ Է ՄԷԲԷԼ ԹԻՖԼԻՍՈՒՄ, ՆԱՐՕՐՆԱՅԱ ՓՈՂՈՑՈՒՄ, ՏՈՒՆ № 21, ԳԱՒԻԹՈՒՄ:

2—2

Вишелъ изъ печати и поступилъ въ продажу VI томъ **„Сборника свѣдѣній о Кавказѣ“**, изданія Кавказскаго Статистическаго Комитета, содержащій въ себѣ:

«Тифлисъ по однодневной переписи 25-го марта 1876 г.»

всего 570 страницъ in 4, съ 19-ю приложеніями, а именно:

1) 15 литографированныхъ раскрашенныхъ графическихъ таблицъ;

2) 2 вида Тифлиса: по Шарлеву (1671 г.) и Турнефору (1701 г.);

3) копія съ плана Тифлиса по царевичу Вахушту (1739 г.);

4) планъ современнаго Тифлиса.

Продажа производится въ книжныхъ магазинахъ: Берештама, Кавказской книжной торговлѣ и Центральной книжной торговлѣ. Цѣна **4 руб. сер.**; на пересылку прилагается за 5 фунт.

ПОСТУПИЛИ ВЪ ПРОДАЖУ СЛѢДУЮЩІЯ КНИГИ.

По вопросамъ о Воспитаніи дѣтей, научномъ обученіи, женскомъ трудѣ, бракѣ и объ отношеніи къ падшимъ женщинамъ. съ приложеніемъ о спиритизмѣ разборъ сочиненіе г-жи Одуаръ, сотвореніе міра, что такое природа, рай и адъ по Сведенборгу, душа и тѣло, свобода воли, откуда вѣра въ безсмертіе души, сочиненіе Е. Фрибесъ, ц 1 р. 50 к. съ пересылк.

Столярное Искусство съ 150-ю рисунками и многими чертежами. Сочиненіе А. Ленцинга, издан. 2-е, ц. 3 р. съ пересылк.

Славянская Борьба. историческій очеркъ возстанія балканскихъ славянъ, Черногорско-Турецко-Сербской Россійской войны и дипломатическихъ сношеній. Составилъ А. Фелькнеръ. ц. 1 р. съ пересылк.

Возрожденіе Организма, безсиліе и безплодіе, зависящіе отъ преждевременнаго истощенія, онанизма, тринера, сужеванія мочеваго канала страданій мужскихъ и женскихъ, леченіе венерическихъ болѣзней, ихъ радикальное излѣченіе предохранительныя противъ ихъ мѣры и возстановленіе способностей къ зачатію младенца, сочиненіе доктора медицины и акушерства, А. Штейнбахера, съ рисунками ц. 4 р. съ пересылк.

О дѣйствіяхъ Природы въ произведеніи рода человѣческаго, или о сремленіи однаго пола къ другому о плодотвореніе зачатія и зарожденіи и сохраненіи младенцевъ, для произведенія на свѣтъ здоровыхъ дѣтей и для сохраненія собственныхъ силъ и здоровья съ показаніемъ безвредныхъ испытанныхъ средствъ къ укрѣпленію ослабѣвшихъ мужскихъ органовъ, перев. съ нѣмец. доктора К. Иванова, издан. 3-е ц. 1 р. 50 к. съ пересылк.

Объ Онанизмѣ и безсиліи, о средствахъ снова возстановлять и укрѣплять здоровье разстроенное онанизмомъ и безсиліемъ, сочиненіе доктора Тиссота, издан. 2-ое ц. 1 р. 50 к.

Преждевременное Истощеніе человѣка зависящее отъ болѣзней половыхъ органовъ и мочевыхъ путей; у мужчины и женщины. Сочиненіе доктора медицины Жозана, издан. 3-е въ 5-ти частяхъ, ц. 4 р. съ пересылк.

О Безплодіи Мужчинъ и женщинъ и о средствѣ къ излеченію онаго, сочиненіе доктора Рихтера, ц. 1 р. 50 к. съ пересылк.

Изъ Нашего Гнѣздышка, картинки изъ дѣтской жизни содержащія въ себѣ 37 дѣтскихъ разсказовъ ц. 50 к. съ пересылк.

О Параличѣ и Неврамін и другихъ нервныхъ болѣзняхъ и объ успѣшномъ леченіи ихъ электричествомъ, сочиненіе Алтгауса. перев. профессора, М. Руднева, ц. 1 р. 50 к. съ пересылк.

Опредѣленіе жизни сочиненіе, профессора Клодъ Бернара, перев. Д. Коржа. ц. 50 к. съ пересылк.

О пищѣ какъ средствѣ предупрежденія болѣзней, сочиненіе Э. Вильсона, перев. доктора медицины Руднева, ц. 30 к. съ пересылк.

Распознаваніе Венерическихъ Болѣзней, у женщинъ и дѣтей, съ рисунками въ текстѣ и отдѣльнымъ атласомъ разкрашенныхъ рисунковъ снятыхъ съ натуры, составилъ докторъ медицины и профессоръ. В. Торновскій ц. 4 р. 50 к. съ пересылк.

Руководство къ сохраненію здоровья и воспитанію человѣка, письма о душевномъ и тѣлесномъ воспитаніи и достиженіи возможно-счатливаго состоянія человѣка во всякомъ возрастѣ, полѣ и при всѣхъ обстоятельствахъ жизни необходимая книга для всякаго, въ особенности для родителей и воспитателей, составилъ докторъ медицины Доброславинъ ц. 3 р. съ пересылк.

Книга для молодыхъ людей обоего пола съ 29 рисунками половыхъ органовъ и ихъ болѣзней, составилъ докторъ Нелюбовъ ц. 1 р. 50 к. съ пересылк.

Бракъ и Безбрачіе во всѣхъ половыхъ и моральныхъ проявленіяхъ съ самыми любопытными историческими и медицинскими подробностями о взаимныхъ отношеніяхъ **мужчины** и женщины. начиная глубокой древности и до нашего времени. гигіена, физіологія и философія брака и безбрачія; въ 4 част. сочиненіе Дебэ, ц. 4 р. съ пересылк.

Истинное Сокровище для домохозяевъ, землевладѣльцевъ или упрощенное плодоводство садоводство, огородничество и цвѣтоводство. Составилъ Муравскій, со многими рисунками, планами и чертеж. 2 т. ц. 2 р. съ пересылк.

Съ требованіями Гг. иногородные благоволятъ обращаться исключительно на имя Христофора Ивановича Петрова, по фонтанкѣ, близъ Англійскаго проспекта, домъ № 143. кв. № 16, **С.-Петербургъ.**

1—1

Дозволено Цензурою 3 Іюня 1880 г. Тифлисъ. Տպարան Ա. Ա. Միխելսոնի Типографія А. А. Михельсона

Fonds A.R.A.M

№ 93 Յունիսի 5 (17) **1880** Յունիսի 5 (17) № 93

ԻՆՆԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ

Տարեկան գինը 10 րուբլի, կէս տարվանը 6 րուբլի
Առանձին համարները 5 կոպէկով։

Յիշեցնում ենք վճարել բաժանորդագինը։

Յայտարարութիւնները ընդունվում են առաջին էջի վրա։

Խմբագրատունը բաց է առաւօտեան 10—2 ժամ
(Ոչ մի կիրակի և տոն օրերից)

Յայտարարութիւնը ընդունվում է առաջին էջի վրա։

Յայտարարութիւնների համար վճարում են
իւրաքանչիւր բառին 2 կոպէկ։

Տփղիսում. Редакція „Мшакъ“

ՄՇԱԿ

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Քաղաքական մտածմունքներ. — Ներքին տեսութիւն. Յովհաննեան-Մարիամեան գործի տարեդարձը. Նամակ Ալէքսանդրապոլից. Նամակ Գազանկիից. Նամակ Մանգլիսից. Նամակ Բագրեւից. Նամակ Խմբագրին. Ներքին լուրեր.—Արտաքին տեսութիւն. Շվէյցարիա.—Մշակի հեռագիրները.— Յայտարարութիւններ.— Բանասիրական. Գ. Նազարեանց իրրև դրքի քննիչ։

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՄՏԱԾՄՈՒՆՔՆԵՐ

«Մշակի» երէկվայ համարում տպված Կ. Պոլսի հեռագիրը ցոյց է տալիս, որ վերջապէս հայոց խնդիրը, որ Բերլինի կոնգրէսի մէջ քննված էր և Ս. Դանից չէր կատարված ուրիշ խնդիրների հետ, վերացականութիւնից անցել է իրականութեան մէջ, դարձել է ճշմարիտ քաղաքական ժամանակակից խնդիր։

Հեռագիրը հաղորդեց որ պետութիւնների դեսպանատների առաջին թարգմանները ներկայացրին Ս. Դրանը պետութիւնների համաձայն դրութիւնը, որի մէջ պարունակվում է կօնվէնցիայի հետևեալ պահանջների կատարվելը. Ձէյնօգօրիային նոր հողեր յատկացնելու խնդիրը և Բերլինի դաշնագրի 61-րդ յօդուածի իրագործվելը Հայաստանի մէջ վերաքաղաքացիական բարենորոգումներ մտցնելու վերաբերութեամբ։

Արեւմտեան եւրոպական պետութիւնները վերջապէս հասկացել են իրանց իրաւունքն ու պատասխանատուութիւնը ընդհանուր, համաձայն դիմելով ներգործել Թիւրքիայի վրա, իրանց պաշտպանութեան տակ վերառնելով Հայաստանի գաւառը։

Դեռ մի քանի օր սրանից առաջ կարդում էինք լրագիրներում որ Ազատօ-Ամերիան և Վերմանիան վճռել էին չը խառնվել Հայոց խնդրի մէջ և թողնել Կ. Պոլսի անգլիական դեսպան Գոշէնին այդ խնդրի իրագործման մասին հոգալը, թողնել Հնդկաստանի այդ խնդրի իրագործման գիտաւորութեամբ Թիւրքիայի վրա բարոյական ճնշում ներգործելու իրաւունքը։

Բայց վերջին հեռագիրը համոզում է մեզ որ թողնելով չէգօրութեան դիրքը, երկու պետութիւնները էլ միացան եւրոպական միւս պետութիւնների հետ, Ս. Դրան վրա ճնշում ներգործելու նպատակով։ Որքիշ կերպ չենք կարող հասկանալ պետութիւնների համաձայն գործողութիւն խօսքը

Ինչքան էլ Թիւրքաց կառավարութիւնը աշխատեց լռութեամբ անցնել Հայոց խնդիրը, դէպի պետութիւնները ուղղված իր հեռագրերի և դիպլօմատիական պատասխանների մէջ չը խօսել Հայաստանի մասին,—այդ խորամանկութիւնը նրան ոչինչ չօգնեց։ Հայաստանի խնդիրը այնուամենայնիւ օրվայ, քաղաքական խնդրի սպառնող կերպարանքը առացաւ։

Այժմ Թիւրքաց Հայերը պէտք է աւելի էլ զգոյշ և արթուն լինեն, նրանք պէտք է իրանց ձայնը լսելի անեն եւրոպական պետութիւնների ներկայացուցիչներին։

Շատ խնդիրներ կան, մեր կարծիքով, որոնց վճռվելուց կախված է գլխաւորապէս Հայաստանի, որպէս Թիւրքիայի ինքնավար նահանգի բարենորոգումների Հայերը պէտք է աշխատեն որ նախ և առաջ նրանց իրաւունքը տան ունենալ Հայաստանում ոեփական պահպանութեան ոյժ, պէտք է պահանջեն որ Հոդային յարաբերութիւնները Հայաստանում կարգի դրվին, պէտք է աշխատեն որ վարչական վերանորոգումները կատարվին տեղական պահանջմանց համեմատ և վերջապէս պէտք է ջանան որ չորս դատաւորութիւնների Հայերն էլ այսինքն լուսաւորչականը, բողոքական, կաթոլիկ և մահմետական Հայերը ճանաչվին Եւրոպայից և Թիւրքիայից որպէս մի ամբողջ ազգութեան ներկայներ։

Այժմ, երբ Հայաստանը պատրաստ է ինքնավար նահանգ, գուցէ մեր հակառակորդները վերջապէս կը համաձայնվին որ այլևս միայն չունի պահպանել Հայոց ազգային ժողովը Կ. Պոլսի մէջ, և անհրաժեշտ է այժմ Ռիւսանդիայի օտար հողից տեղափոխել այդ ժողովը Հայաստանի հողի վրա։

Գ. Ա.

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

Ե. ՆԱԶԱՐԵԱՆՑԸ, ԻՐՐԻՒ «ԹՈՄԱՍ ԵԱՔՕԲ ՑՆԱԿԸ» ԳՐՔԻ ՔՆՆԻՉ *)

Պ. Յ. Նազարեանցին ևս քաջ յայտնի է, որ հայերիս մէջ ամեն մի այբուբէն դեռացող հեղինակ է դառնում՝ տեղւոյն լրագիրների մէջ յօդուածներ է գրում, զանազան թարգմանութիւններ է անում, զանազան երգերի և այլն հատուածներ է ի լոյս ընծայում, մի խօսքով գրականութեամբ է պարապում։ Իսկ նա, որ Ջամչեանի քերականութիւնն է անցել և կարող է հայերէն լեզուով երկու խօսք միմեանց հետ կապել, նա կատարեալ յանդգնութեան է հասնում ես չեմ ուզում խօսել սորա վատ հետևանքների վրա առհասարակ, միայն կը յիշեմ այն, որ երբ այսպիսի անձինք սկսում են աշխատակցել որ և իցէ լրագրին, օրինակ «Մնջու Հայաստանին» կամ «Մշակին», դառնում են անձինք, որոնք, կամենալով ցոյց տալ նրանց տգիտութիւնը, սկսում են մերկացնել նոցա ոչ նուն իսկ լրագրի մէջ, որին աշխատակցում են այդպիսի պարոններ, այլ անպատճառ միւս լրագրի մէջ։ Դորա հետևանքը լինում է այն, որ լրագիրները այդպիսի պարոններին չնորհիւ յաճախվում են ամենաչնչին բանի պատճառով առանձին կոտակցութիւններին։ Այդ բնական է, կարող են ասել ինձ, որովհետև այն խմբագրութիւնը, որ համերաշխ չէ որ և իցէ յօդուածի մէջ յայտնած մտքի հետ, ի հարկէ, չի տպի այդ յօդուածը կամ եթէ կը տպէ՝ իր կողմից առանց նկատողութեան չի թողնի, ուրեմն, եթէ յօդուածը տպած է այս կամ այն լրագրի մէջ, այդ յօդուածի հետ համաձայն է և խմբագրութիւնը։ Բայց, դժբաղդաբար պէտք է խոստովանել, որ հայոց լրագիրների խմբագրութիւնները միշտ չունեն այնն մի յօդուած խիստ քննութեան ենթարկելու և ահա ինչու հայոց լրագիրների մէջ տպվում են ոչ տակաւ այնպիսի յօդուածներ, որոնք, եթէ քննվէին խմբագրութեան կողմից, գուցէ և չը տպվէին։

Ես անձամբ, չը կամենալով «Մեղուի» և «Մշակի» մէջ կռիւ նորոգելու միջոց դառնալ, դիմում եմ ձեզ, պատուելի խմբագիր, և յոյս ունիմ, որ այս երկու տողիս տեղ կը տաք ձեր պատուական լրագրի մէջ, չը նայելով, որ սորա ուղղած

*) Պ. Յ. Նազարեանցը այս օրերս տպել էր «Մեղու Հայաստանիս» լրագրի մէջ իր քննադատութիւնը Բիշէր Ստօուի «Թօմաս Եաքօբս տնակը» գրքի հայերէն թարգմանութեան վրա։ Պ. Նազարեանցի յօդուածի նման յօդուածները, որոնք միայն տգիտութեան արգիւնքներ են, իմ կարծիքով, չը պէտք է միան առանց ուշադրութեան դարձնելու. կարգացող հասարակութեանը միշտ հարկաւոր է ցոյց տալ թէ՝ ինչ տեսակ անձինք յանձն են առնում նրան առաջնորդելու, այդպիսի անձանց խնայել, այդպիսի անձանց տգիտութիւնը չը ցոյց տալ հասարակութեանը, նշանակում է՝ հասարակութեան մեծ մասին մնասել։ Այս յօդուածը, որի մէջ ցոյց է տուած թէ պ. Նազարեանցը («Մնջուի» հայերէն գրքերի մտաւոր քննադատը) ինչ տեսակ քննիչ է, առաջարկվեց «Մեղուի» խմբագրին «Մեղուի» մէջ տպելու, բայց «Մեղուի» պատուելի խմբագիրը առանց «կարևոր» փոփոխութիւնների չը կամեցաւ տպել... Զարմանալի է, կարծես «Մեղուի» խմբագրութիւնը պաշտպանելու համար չէր կարող այս յօդուածը տպել, աւելացնելով իր կողմից ինչ կը կամենար։

Ի՞նչ կը լինէր, եթէ ուրիշ հայոց լրագիր չը լինէր....

Թողնում եմ այս յօդուածը առանց որ և իցէ փոփոխութեան ձեր պատուական «Մշակի» լրագրի մէջ հրատարակելու համար. թող հայ հասարակութիւնը նոյնպէս դատէ՝ կարող էր արդեօք այս յօդուածը տպվիլ «Մեղուի» մէջ թէ ոչ։

Գ. Մ.

ենն ձեր մշտական աշխատակից պ. Յ. Նազարեանցի դէմ։

Պ. Նազարեան. 1) Գիտենք որ և իցէ գիրք, նշանակում է՝ ցոյց տալ որքան նա կարող է ծառայել իր նպատակին, դորա համար հարկաւոր է գոնէ մի երկու խօսք ասել գրքի բովանդակութեան մասին։ Դուք այդ չէք արել, որովհետև ինքներդ չէք հասկացել նորա ուղղութիւնը և ոչինչ եթէ դուք հասկանայիք, որ այդ գրքի մէջ նոյնպէս ցոյց է տուած անգլիացոց կալուածատէրների հայհոյութիւնները իրանց սարեւելեան գաղթականների վրա, դուք պատրաստ օրիորդ Տէր-Մարկոսեանի թարգմանութիւնը—«Դուռ Նորանից (այսինքն՝ Նեղրից) ինչ պէտք է լինես, ալլիկս...» (что же ты сдѣлаешь изъ него, Миша?) չէիք ընդունի իբրև առաջադրութիւն։ Դուք զարմանքով աւելացնում էք. «արդեօք հօ Թաչուն չի կարելի լինել»։ Հարկաւոր է հասկանալ (և այդ գեղեցիկ ցոյց է տուած «Թօմաս եղ. անակի» մէջ), պ. Նազարեանց, որ անգլիացոց կալուածատէրները նայում էին Նեգրների վրա ոչ իբրև մարդիկների կամ մինչև անգամ կենդանիների վրա, այլ ինչպէս անչունչ առարածների։

Անգլիացիք կարծում էին, որ Նեգրներին կարելի է ծառայեցնել՝ ամեն բանի համար, այնպէս որ նոցա կարելի է մինչև անգամ ամենաեսական խաղալիք գործել մանկանց ձեռքում։ Այժմ հասկանում էք, պ. Նազարեանց, ինչու հայրը դիմում է իր աղջկան հետևեալ խօսքերով. «դու ով ես ինչ պէտք է լինես...» Ի հարկէ դուք չէք հասկացել այդ գրքի ուղղութիւնը և ուրեմն նշանակութիւնը մեզ՝ հայերիս համար։ Դուք չէք հասկացել, որ այդ գրքի հրատարակողները ի միջի այլոց մտադիր են եղել ծանօթացնել հայերիս փոքր ինչ այն ազգի հետ, որի վրա այժմ շատ և շատ յոյսեր են դրել։ Եթէ դուք, պ. Նազարեանց, այս բոլորը հասկանայիք, ի հարկէ, պարզամտութեամբ չէիք ասի. «Զարմանալի է։ Մարդուց հօ Թաչուն չի կարելի լինել»։ Այն, ինչ ձեզ համար զարմանալի է, ուրիշի համար ամենևին զարմանալի չէ։

2) Եթէ դուք կամենում էիք ուշադրութիւն դարձնել միայն թարգմանութեան լեզուի վրա նախապէս դուք ինքներդ պէտք է գիտենայիք և այն լեզուն, որից թարգմանած է։ Ամօթէ է չիմանալ որ և իցէ լեզու և դատել այդ լեզուից թարգմանած գրքի վրա։ Աւաղէք, պ. Նազարեանց, ձեմ մէջ չի յարուցանի ծիծաղ հեռևեալը. օրիորդ Ն. Տէր-Մարկոսեանը—Повелѣніе Евы заповѣдано намъ Евангеліемъ.. թարգմանել է՝ «Եւայի վարմունքը պատուիրած է մեզ Աստուածաշնչից», իսկ դուք ուղում էք այսպէս. «Աստուածաշունչն արգելում է մեզ Եւայի պէս վարուել»։ Այսինքն՝ ամենևին հակառակ։

Ինչպէս կամենում էք, պ. Նազարեանց, բայց դա կատարեալ յանդգնութիւն է ձեր կողմից։ Եթէ դուք այդքան էլ չէք հասկանում ուսուց լեզուն, գոնէ օգուտ կը քաղէիք նաւթ—ծախող (ինչպէս դուք ինքներդ ծաղրեցիք «Մեղուի» մէջ) Հաղպատականցի բառգրքից, որի 176-դ երեսը բաց անելով, դուք կարող էիք համոզվել, որ заповѣдать նշանակում է ոչ թէ արգելել, այլ պատուիրել։ Ըէ, պ. Նազարեանց, ոչ թէ այն է խնդրոյ առարկան, որ Նաբ—ծախողները, քաղաքացի անելով միւս բառարաններից, առնում բառգրքոյկներ են կազմում, այլ այն՝ որ ձեզ պէս լեզուներ գիտեցողները լեզուների վրա դատաւորութիւն են անում։ Ի հարկէ, ձեզ պէս առաջերէն լեզու գիտեցողից չէր կարելի պահանջել, որ դուք գնահատէիք թէ որքան մեծ է զանազանութիւնը ուսուց բնագրի և օրիորդ հայերէն թարգմանութեան լեզուների մէջ։ Ուսուերէն լեզու գիտեցողը կարող է միայն զարմանալ, թէ ինչպէս կարելի էր այնպիսի անհեռանի գրած բնագրից երկու տող մինչև անգամ թարգմանել։ Մեծ սխալ էր արել ի հարկէ այն փորձիկ խումբը, որ կազմվեցաւ անցեալ տարի և պարապում էր մանկական

Fonds A.R.A.M

ՅՈՒՆ.ԱՐԱՐ — ԱՐԱՐԱՏՅԱՆ ՕԳՈՒՏԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹՅԱՆ
ՏԱՐԱԿԱՆԸ

ԴԱՀԻՃԻ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆԸ

Կիրակի, յուլիսի 1-ին, կառավարչատեղի Ամառնային-Ճաշարանի գեղեցիկ այգիին մէջ տեղի պիտի ունենայ «Էմմա» Կարենի հանդիսաւոր ներկայացումը։ Ներկայացումը պիտի տրուի ի նպաստ Ազգային Հիւանդանոցի։ Ներկայացումէն ետք պարահանդէս պիտի տեղի ունենայ։ Ներկայացումը սկսելու է ժամը 8-ին։ Ներկայացումէն ետք պարահանդէսի համար պիտի գործածուի Ֆրանսական նուագախումբը։ Ներկայացումէն ետք պարահանդէսի համար պիտի գործածուի Ֆրանսական նուագախումբը։ Ներկայացումէն ետք պարահանդէսի համար պիտի գործածուի Ֆրանսական նուագախումբը։

Fonds A.R.A.M

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆ

21-ի մայիս

ՆԱԽԱԳԱՀ ԲԱՑԱԿԱՅՈՒԹԻՒՆ

Ցաւով իմացանք պատգ. ժամանակաւոր վարչապետ Հ. Ջաւուշեանի մահուան լուրը։ Հանգուցեալը ծանր հիւանդ էր արդէն երկար ժամանակ։ Ան ծնած է 1868 թուին Կարնոյ նահանգի Մանազկերտ գաւառի Ալիճան գիւղը։ Ուսանած է Կարնոյ Ս. Գրիգոր Լուսաւորչեան վարժարանը, ապա Պոլսոյ Ս. Փրկչեան վարժարանը։ Ան ուսանած է նաեւ Պոլսոյ Կեդրոնական վարժարանին մէջ

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՒՆՆԵՐ

«ՓԱՐՈՍ ՀԱՑԱՍՏԱՆԻ» պատկերազարդ հանդիսի ներկայ ամի երկրորդ տարն կը հրատարակուի յառաջիկայ յուլիս ամսոյ սկսրում և կը բովանդակէ քար. մէջ, ի մէջ այլոց նաև Հ. Մադաքիա Ծ. վարդապետի Օրմանեան, Գաբրիէլ արքեպիսկոպոսի Այվազեան, Մինաս էլի Միանոսեանց և այլոց պատկերներն: Բաժանորդագրութիւն կար այդ տպագրանքների առևտուր սկսել Թիֆլիսի մէջ, բայց որովհետև ձանապարհների կապված լինելու պատճառով այդ տպրանքները ուշացան, նշանակվում է մանաւոր ամսրդ Քամմիսիոնի քարվանսարայի դպերէ յուլ, մայիսի 21-ից մինչև յունիսի 5-ը ամենայն օր առաւօտեան 9 ժամից մինչև երեկոյեան 7 ժամը, ամեսրդն ժամանակ փոքր քանակութեամբ էլ կը ծախվի, այսինքն 10 մինչև 20 շիշ: Ցոյս ունենք, որ այդպիսի հպատակգիւտ գէպքը անուշադիր չի մնայ:

2—2

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԽԱՆՈՒԹՈՒՄ ծախվում են օէնօգրաֆիական պատկերներ 20% զեղչումով. վերարկուներ 6—20 ր., խոզանակներ պատուիրված են Շեֆիլդի մէջ առանձնապէս անդլիական խանութի համար, ամենալաւ ածելիներ, սրկղիկով 4 ր., Շեֆիլդի դանակներ 3—20 ր. դիւժինը, բրիտանական մետալի թէյամաններ 30 կ.,—3 ր., ցիտրատագնեզիա, թիւրքական շերբէթ և ծարաւը յագեցնող նիւթ 70 կ., ամենալաւ պօրտվէյն և խերես 1 ր. 40 կ. շիշը, շամպայն 3 ր. շիշը:

5—20

ԲԺՇԿԱՆՈՑ

ՀԻՒԱՆԴՆԵՐԻ ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹԻՒՆԸ ԱՌԱՒՕՏԵԱՆ 9-ԻՑ ՄԻՆՉԵՒ 1 ԺԱՄԸ:

Երկուշաբթի. Դավրօնսկի կանանց հիւանդ. Օրալեվիչ ներքին հ., Ծատենց կանանց և երեխաների հ., Քիւչարգիական և աչքերի հ., Շահմբօրսկի վիներական և կաշու հ., Բաբայեան ջղային և հոդևկան հ.:

Երեքշաբթի. Մինկևիչ խերուրգիական հ., Վ. զօրօվ վիներական և բողազի հ., Թէյխ աչքի հ., Ախուռաով մանկաբարձական, կանանց և երեխաների հ., Կրասնօգլադօվ, Լիսիցեվ և Վերմիշեվ ներքին հ.:

Չորեքշաբթի. Լիսիցեվ և Ռուդովսկի ներքին հ., Շահմբօրսկի կիներական և կաշու հ., Ասատուրօվ կանանց հիւանդութիւնների:

Հինգշաբթի. Վ. զօրօվ վիներական և բողազի հ., Ծատենց կանանց և երեխաների հ., Լիսիցեվ և Վերմիշեվ ներքին հ., Քիւչարեան սիֆիլիսի և սեռական օրգաններ հ.:

Ուրբաթ. Դավրօնսկի կանանց հ., Մինկևիչ խերուրգիական հ., Կրասնօգլադօվ և Լիսիցեվ ներքին հ., Ախուռաով մանկաբարձական, կանանց և երեխաների հ., Շահմբօրսկի և Ասատուրօվ վիներական և կաշու հ., Բաբայեան ջղային և ներքին հ.:

Շաբաթ Լիսիցեվ և Վերմիշեվ ներքին հ., Բաբօվ կուրծքի հ., Ծանկօվսկի վիներական և կաշու հ.:

Բացի այդ բժիշկ Վ. զօրօվ բժշկանոցի մէջ ընդունում է անվարձ ազքատ հիւանդներին ամենայն օր երեկոյան 4—6 ժամը:

Բժիշկ Բաբաեվ չորեքշաբթի օրերը առաւօտեան 9-ից մինչև 11 ժամը ընդունում է իր տանը բժշկանոցի հիւանդներին էլէկտրական բժշկութեան և ներքին հ. համար: Բնակարանը գտնվում է Սերգիեվսկայա փողոցի վրա, Բոյանդուրովի տանը:

Առաւեարօյ 0 ր ր և ս ա զքատ հիւանդներին բժշկանոցի տոմսակով ընդունում է ամենայն օր, ամենայն ժամանակ:

Բացի կիրակի օրերից ամենայն օր առաւօտեան 9—11 ժամը բժշկանոցում լինում է մանկաբարձ կին հիւանդ կանանց ընդունելու համար:

Բժշկանոցի դիրեկտօր Լիսիցեվ:

Դարձ եկաւ մամուլի տակից և ծախվում է «Վէնտրօնական» և պ. Զ. Գրիգորեանցի «Վաճկատան» գրավաճառանոցներում և Թարգմանչի մօտ Ներսիսեան դպրոցում համաշխարհական ողրեդակ Վիլիամ Շէկսպիրի

Օտէլլօ

Վէնետիկի մաւր, ողբերգութիւն հինգ արարուածով Շէկսպիրի կենսագրութեամբ: III Թարգ. Ստեփանոսի Սուլթանեանց. գինն է 60 կօպ.:

5—5

«ԵՒՕՐ ԿԱՍՈՒՄՕՎ ԵՒ ԸՆԿ.»

Առևտրական տունը սրանով յայտնում է, որ գնուճների մինչև նոր փոփոխութիւնը վճռում է

1) Հաստատակ և պարմանաւոր ընթացող հաշիւներին	4½%
մինչև պահանջելը	4½%
2) Ժամանակաւոր մուտքերին. 6 ամսով	6%
9 ամսով	6½%
1 տարով	7½%
1/2 տարով	8%
2 տարով և աւելի	8½%
3) Մանաւոր գնուճներին առաջին կարգի պայ ունեցողներին	9%
Գումարներ տալու ժամանակ վերցնում է մի ամսվայ ընթացքում	10%
ս շաբաթվայ	9%

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ տան ԴՐԱՍԵՆԱԿԸ գտնվում է իշ. ԹՈՒՄԱՆՕՎՆԵՐԻ տանը, Ալէքսանդրեան այգու դիմացը և բաց է մուտքեր ընդունելու և վերցրած պարտքերի հանգցնելու համար ՀԱՍԱՐԱԿ օրերը առաւօտեան 8—2 ժամը, իսկ ՏՕՆԵՐԻՆ առաւօտեան 8—10 ժամը:

3—3 (2)

Մամուլի տակից գուրս եկաւ գօկտոր Բօկի «Առաջին առողջապահութեան գրքոյկի հայերէն Թարգմանութիւնը: Գրքի պահեստը գտնվում է Զաքարեա Գրիգորեանցի Կովկասեան Գրավաճառանոցում: Գինն է 35 կօպ.

ԾԱԽՎՈՒՄ Է ՄԷԲԷԼ ԹԻՖԼԻՍՈՒՄ, ՆԱԳՕՐՆԱՅԻ ՓՈՂՕՑՈՒՄ, ՏՈՒՆ № 21, ԳԱԻԹՈՒՄ:

2—2

Вышелъ изъ печати и поступилъ въ продажу VI томъ **„Сборника свѣдѣній о Кавказѣ“**, изданія Кавказскаго Статистическаго Комитета, содержащій въ себѣ:

«ТИФЛИСЪ по однодневной переписи 25-го марта 1876 г.»

всего 570 страницъ in 4, съ 19-ю приложеніями, а именно:

1) 15 литографированныхъ раскрашенныхъ графическихъ таблицъ;

2) 2 вида Тифлиса: по Шардену (1671 г.) и Турнефору (1701 г.);

3) копія съ плана Тифлиса по царевичу Вахушту (1739 г.);

4) планъ современнаго Тифлиса.

Продажа производится въ книжныхъ магазинахъ: Берештама, Кавказской книжной торговлѣ и Центральной книжной торговлѣ. Цѣна **4 руб. сер.**; на пересылку прилагается за 5 фунт.

ПОСТУПИЛИ ВЪ ПРОДАЖУ СЛѢДУЮЩІЯ КНИГИ.

По вопросамъ о Воспитаніи дѣтей, научномъ обученіи, женскомъ трудѣ, бракѣ и объ отношеніи къ падшимъ женщинамъ, съ приложеніемъ о спиритизмѣ разборъ сочиненіе г-жи Одуаръ, сотвореніе міра, что такое природа, рай и адъ по Сведенборгу, душа и тѣло, свобода воли, откуда вѣра въ безсмертіе души, сочиненіе К. Фрибесъ, ц 1 р. 50 к. съ пересыл.

Столярное Искусство съ 150-ю рисунками и многими чертежами. Сочиненіе А. Ленцинга, издан. 2-е, ц. 3 р. съ пересылк.

Славянская Борьба, историческій очеркъ возстанія балканскихъ славянъ, Черногорско-Турецко-Сербской Россійской войны и дипломатическихъ сношеній. Составилъ А. Фелькнеръ, п. 1 р. съ пересылк.

Возрожденіе Организма, безсиліе и безплодіе, зависящіе отъ преждевременнаго истощенія, онанизма, тринера, сужанія мочеваго канала, страданій мужскихъ и женскихъ, леченіе венерическихъ болѣзней, ихъ радикальное излѣченіе предохранительныя противъ ихъ мѣры и возстановленіе способностей къ зачатію младенца, сочиненіе доктора медицины и акушерства, А. Штейнбахера, съ рисунками ц. 4 р. съ пересылк.

О дѣйствіяхъ Природы въ произведеніи рода человѣческаго, или о сліяніи одного пола къ другому о плодотвореніе зачатія и зарожденія и сохраненіи младенцевъ, для произведенія на свѣтъ здоровыхъ дѣтей и для сохраненія собственныхъ силъ и здоровья съ показаніемъ безвредныхъ испытанныхъ средствъ къ укрѣпленію ослабѣвшихъ мужскихъ органовъ, перев. съ нѣмец. доктора К. Иванова, издан. 3-е п. 1 р. 50 к. съ пересылк.

Объ Онанизмѣ и безсиліи, о средствахъ снова возстановлять и укрѣплять здоровье растроенное онанизмомъ и безсиліемъ, сочиненіе доктора Тиссота, издан. 2-ое п. 1 р. 50 к.

Преждевременное Истощеніе человѣка зависящее отъ болѣзней половыхъ органовъ и мочевыхъ путей; у мужчины и женщины. Сочиненіе доктора медицины Жозана, издан. 3-е въ 5-ти частяхъ, п. 4 р. съ пересылк.

О Безплодіи Мужчинъ и женщинъ и о средствѣ къ излеченію онаго, сочиненіе доктора Рихтера, п. 1 р. 50 к. съ пересылк.

Изъ Нашего Гнѣздышка, картинки изъ дѣтской жизни содержащія въ себѣ 37 дѣтскихъ разсказовъ ц. 50 к. съ пересылк.

О Параличѣ и Невраніи и другихъ первныхъ болѣзняхъ и объ успѣшномъ леченіи ихъ электричествомъ, сочиненіе Алтгауса, перев. профессора, М. Руднева, ц. 1 р. 50 к. съ пересылк.

Опредѣленіе жизни сочиненіе, профессора Клодъ Бернара, перев. Д. Коржа, ц. 50 к. съ пересылк.

О пищѣ какъ средствѣ предупрежденія болѣзней, сочиненіе Э. Вильсона, перев. доктора медицины Руднева, ц. 30 к. съ пересылк.

Распознаваніе Венерическихъ Болѣзней, у женщинъ и дѣтей, съ рисунками въ текстѣ и отдѣльнымъ атласомъ разкрашенныхъ рисунковъ снятыхъ съ натуры, составилъ докторъ медицины и профессоръ, В. Торновскій ц. 4 р. 50 к. съ пересылк.

Руководство къ сохраненію здоровья и воспитанію человѣка, письма о душевномъ и тѣлесномъ воспитаніи и достиженіи возможно-счастливаго состоянія человѣка во всякомъ возрастѣ, полѣ и при всѣхъ обстоятельствахъ жизни необходимая книга для всякаго, въ особенности для родителей и воспитателей, составилъ докторъ медицины Доброславинъ ц. 3 р. съ пересылк.

Книга для молодыхъ людей обоего пола съ 29 рисунками половыхъ органовъ и ихъ болѣзней составилъ докторъ Нелюбовъ ц. 1 р. 50 к. съ пересылк.

Бракъ и Безбрачіе во всѣхъ половыхъ и моральныхъ проявленіяхъ съ самыми любопытными историческими и медицинскими подробностями о взаимныхъ отношеніяхъ мужчины и женщины, начиная глубокой древности и до нашего времени, гигіена, физіологія и философія брака и безбрачія; въ 4 част. сочиненіе Дебо, ц. 4 р. съ пересылк.

Истинное Сокровище для домохозяевъ, земледѣльцевъ или упрощенное плодоводство садоводство, огородничество и цвѣтоводство. Составилъ Муравскій, со многими рисунками, планами и чертеж. 2 т. и. 2 р. съ пересылк.

Съ требованіями Гг. иногородные благоволятъ обращаться исключительно на имя Христофора Ивановича Петрова, по фонтанкѣ, близъ Англійскаго проспекта, домъ № 143, кв. № 16, **С.-Петербургѣ.**

1—1

ՀԱՑՈՒՍՏՆԵՐ երեխաների 4 ր., տպամարդկերանց 9—20 ր., ամբողջ հագուստը, պէջակ 5 ր., ՈՂՏԵՂ է ԾԱԽՎՈՒՄ. ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԽԱՆՈՒԹՈՒՄ: Բամպէյ, պարսպին, տրիկօ, դրապ, փօսաի թաւրէթ, թաւիշ կարասրքի և կապերի համար, կալենկօր և այլն 25% ուրիշ տեղերից էժան: ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԽԱՆՈՒԹՈՒՄ համէդ մատրասներ, կոնֆիտներ հագի գէմ, պաղնիր, մաղնեզիա, սամաններ, կարբոլեան փոշի, սապօն, պարսկական փոշի և այլն: Ամբ բոլորը և ուրիշ շատ տպրանքներ կարելի է գտնել ԱՄԵՆԱՆԷԺԱՆ ԳՆԵՐՈՎ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԽԱՆՈՒԹՈՒՄ:

6—20

Թիֆլիսի ընկերութեան հայերէն գրքերի հրատարակութեան վարչութիւնը պատիւ ունի յայտնել, որ արդէն գուրս եկան մամուլի տակից և ծախվում են Թիֆլիսի բոլոր գրավաճառների մօտ ընկերութեան տպագրութիւնները:

№ 4 ԲԻԶԷՐ-ԱՏՕՈՒ. ԹՈՒԼՄԱՍ ԵՂԲՕՐ ՏՆԱԿԸ, փոխ. երեխաների համար Պալմէր, Թարգ. օր. Ն. Տէր-Մարկոսեանի: Պատկերազարդ և կազմած—60 կ.:

№ 5 ՄՈՐԵՒ ԵՒ ՆՈՐԱՆ ՉՆԶԵԼՈՒ ՀՆԱՐՆԵՐԸ. աշխ. Տէր-Բարսեղեանցի: Գինն է 10 կոպէկ:

Օտարազգացիք կարող են դիմել հետևեալ հասցէով Въ Тифлисъ, Тифлисское Общество изданія армянскихъ книгъ.

Նոր. Ս ԵՒ Ա. ԴԱՒԹԵԱՆՆԵՐԻ ՏՊԱՐԱՆՈՒՄ, որ գտնվում է Սապէօրնայա փողոցում, պ. ԿԱՐԱՏԻՆՈՎԻ տանը, № 23 ընդունվում են ամեն տեսակ ՀԱՅԵՐԷՆ ԳՐՔԵՐԻ տպագրութիւն աւելի էժան գներով, քան թէ ՈՒՐԻՇ ՏՊԱՐԱՆՆԵՐՈՒՄ:

2—2 (2)

Համեմատեցէք անդլիական խանութի թէյն նախ 1 ր. 10 կ., 1 ր. 20 կ., 1 ր. 40 կ., ր. 60 կ., 1 ր. 80 կ. Ֆունտի համար այն թէյերի հետ, որոնք ուրիշ խանութներում 30%-ով թանգ են ծախվում և այդ խանութի Ֆունտը 2 րուբլիանոց թէյը, ուղիղ տեղ 4 ր. ծախվող թէյի հետ:

5—100

Խնդրում եմ ՎԱՐԱՍՏԱՆԻ ԵՒ. ԻՄԵՐԷԹԻ ԹԵՄԻ Հայոց Հոգևոր ՈՒՍՈՒՄՆԱՐԱՆՆԵՐԻ վարչութիւններին մինչև ներկայ տարվայ Օգոստոսի 1-ը տեղեկութիւն տալ ինձ, թէ աւետարանական տարրեայ համար ինչ աւետարկայի ՈՒՍՈՒՑԻՉ ՀԱՐԿԱՒՈՐ է իրանց յանձնուած ուսումնարաններում, հաղորդելով մի և նոյն ժամանակ շաբաթական ԴԱՍԵՐԻ ԹԻՒԸ և ՎԱՐՁԱՏՐՈՒԹԻՒՆ չափը:

ՎԱՐԱՍՏԱՆԻ ԵՒ ԻՄԵՐԷԹԻ ԹԵՄԻ Հայոց Հոգևոր ուսումնարաններում ՈՒՍՈՒՑՉԱԿԱՆ ՊԱՇՏՕՆՈՎ. Ծառայել ցանկացողներին հրատարակում եմ ԴՐԱՒՈՐ յայտնել ինձ իրանց ՁԱՆԿՈՒԹԻՒՆԸ մինչև ներկայ տարվայ Օգոստոսի 1-ը:

Թեմ. վեր. Գ. Բարխուդարեանց:

1—4

Ծանրում 10-ից տատանային պարապմունքների համար ընդունվում են աշակերտներ: Հասցէն հետևեալն է.

Элементарная школа, Вельяминовская улица, д. Аматуни.

ՀԱԳՈՒՍՏՆԵՐ երեխաների 4 ր., տպամարդկերանց 9—20 ր., ամբողջ հագուստը, պէջակ 5 ր., ՈՂՏԵՂ է ԾԱԽՎՈՒՄ. ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԽԱՆՈՒԹՈՒՄ: Բամպէյ, պարսպին, տրիկօ, դրապ, փօսաի թաւրէթ, թաւիշ կարասրքի և կապերի համար, կալենկօր և այլն 25% ուրիշ տեղերից էժան: ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԽԱՆՈՒԹՈՒՄ համէդ մատրասներ, կոնֆիտներ հագի գէմ, պաղնիր, մաղնեզիա, սամաններ, կարբոլեան փոշի, սապօն, պարսկական փոշի և այլն: Ամբ բոլորը և ուրիշ շատ տպրանքներ կարելի է գտնել ԱՄԵՆԱՆԷԺԱՆ ԳՆԵՐՈՎ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԽԱՆՈՒԹՈՒՄ:

6—20

Дозволено Цензурою 4 Іюня 1880 г. Тифлисъ.

Տպարան ա. ա. Միխէլսօնի

Типографія А. А. Михельсонъ

Fonds A.R.A.M

№ 94 Յունիսի 6 (18) **1880** Յունիսի 6 (18) № 94

ԻՆՆԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ

ՄՇԱԿ

Տարեկան գինը 10 րուբլի կէս տարինը 6 րուբլի
Առանձին համարները 5 կոպէկով։

Բաժանորդագրութիւնք ընդունվում են միմիայն խմբագրատան մէջ։

Յայտարարութեանց գինը ուղղակի
Тифлисъ. Редакція „Мшакъ“

Խմբագրատունը բաց է առաւօտեան 10—2 ժամ
(Բացի կիրակի և տան արձրից)

Յայտարարութիւն ընդունվում է ամէն լեզուով։

Յայտարարութիւնների համար վճարում են
իւրաքանչիւր տառին 2 կոպէկ։

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Գումարի վճիռը։—Ներքին տեսութիւն։ Նամակ Շուշուց։ Նամակ Գարսից։ Նամակ Ախալքալաքից։ Նամակ Աւարթանից։ Նամակ Խմբագրին։ Ներքին լուրեր։—Արտաքին տեսութիւն։ Գաշնի Ֆրանսիայում։ Թիւրքիա։ Անգլիայի ներքին գործերը։ Նամակ Թիւրքիայից։ Արտաքին լուրեր։—Յայտարարութիւններ։

ԳՈՒՄԱՅԻ ՎՃԻՌԸ

Յունիսի 2-ին Թիֆլիսի Գումայի մէջ կայացաւ մի վճիռ, որ ցոյց է տալիս թէ մեր քաղաքային վարչութիւնը կամենում է նոր միջոցների ձեռք տալ քաղաքային տնտեսութիւնը բարւոքելու համար։

Գուման վճռել է մի քաղաքային փոխառութիւն անել 750,000 րուբլ գումարով։

Դեռ 1873 թուին մենք «Մշակի» մէջ շատ անգամ խօսել ենք քաղաքային փոխառութեան անհրաժեշտութեան մասին, բացատրելով նրա էութիւնը։ Եւ ճշմարիտ, ինչպէս շատ անգամ կրկնած էինք, կան ծախսեր, որ քաղաքը երբէք չէ կարող անել իր մշտական, սովորական եկամուտից, այն ինչ այդ ծախսերը անհրաժեշտ են։ Օրինակ ջրանց.քը, քաղաքի բնակիչներին մաքուր ջուր տալը՝ անհրաժեշտ ծախսերից մինն է։ Բայց եթէ քաղաքը այդ անհրաժեշտ ծախսը անելու համար վախենայ փոխառութիւնից,—այն ժամանակ երբէք չի իրագործի ջրանց.քը։

Այդ ինքն քաղաքային ինքնավարութեան կանոնադրութիւնը թոյլ է տալիս քաղաքին առանց տերութեան թոյլտւութեան փոխառութիւն անել, այն պայմանով, որ փոխառած գումարը չը գերազանցի քաղաքի նախընթաց երկու տարվայ մուտքի գումարից։ Եթէ անելու փոխառութեան գումարը գերազանցելու լինի յիշեալ քաղաքային գումարներից, այն ժամանակ սիրտ միխիթարութիւնից խնդրվի թոյլտւութիւն, որ վաւերացնելով փոխառութեան պայմանները, պիտի տեղեակ լինի նաև տարեկան քաղաքի ծախսերի տարուց տարի վճարել իր յանձն առած պարտաւորութիւնները։

Վախենալ փոխառութիւնից կարող են միայն կամ չհասկացողներ, որոնք ամեն նորութիւնից վախենում են, կամ նրանք, որոնք համոզված են թէ այժմեան քաղաքային վարչութեան ներկայացուցիչները անընդունակ կը լինեն փոխառութիւնից ստացած գումարով որ և է օրինաւոր գործ կատարել։

Ինչ և իցէ սկզբունքով չէ կարելի չը համակրել քաղաքային փոխառութեան գործին, որ միջոց կը տայ քաղաքին զանազան օգտաւէտ և անհրաժեշտ հիմնարկութիւններ իրագործել և շէնքեր կառուցանել։

Առանձնապէս և հասարակական տնտեսութեան մէջ գանազանութիւնը այն է, որ մասնաւոր անձը կարող է և պէտք է խնայողութեան համար կարգադրէ իր ծախսերը իր եկամուտներին համեմատ, իսկ հասարակական հիմնարկութիւնը, քաղաքը, համայնքը, կամ պետութիւնը, երբ ունի անհրաժեշտ ծախսեր, պէտք է անպատճառ միջոցներ գտնի այդ ծախսերն անելու համար։

Քաղաքը չէ կարող ասել՝ ես փող չունեմ, ուրեմն թող քաղաքացիները դրկվին մաքուր ջրից և փողոցի լուսաւորութիւնից։ Ոչ այդ ծախսերը անհրաժեշտ են, ուրեմն եթէ քաղաքային պատրաստի գումարներ չը կան, պէտք է փոխառութիւն անել։

Մի և նոյն ժամանակ առած փոխառութեան միջոցով կատարված բարեկարգութիւնները իրանք էլ, եթէ օրինաւոր կերպով կատարվին, կը բարձրացնեն քաղաքի եկամուտները, կը դառնան քաղաքի համար եկամուտի նոր աղբիւրներ։

Գ. Ա.

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՆԱՄԱԿ ՇՈՒՇՈՒՑ

12 մայիսի

Այս տարի Բանդաթիւնը Շուշում ծայրայեղութեան հասաւ, և եթէ մի քանի մարդասէրների օգնութիւնը չը լինէր, կատարեալ սով կընկնէր։ Բազցածներին օգնելու համար կազմված յանձնաժողովը քաղաքիս ազգաւորներին մեծապէս օգնեց, բայց գիւղերի վիճակը անտանելի էր. ամեն օր գանազան կողմերից սրտամաշ լուրեր էին մեզ հասնում։ Աւատ են Ջրաբանիր գաւառի բնակիչները երկար ժամանակ քաղցած մնալով, գանազան կնդպանիների պէչերով են կերակրվելիս եղել։ Ջրաբանիրի գաւառապետը իր ժողովրդի դրութիւնը յայտնելով նահանգապետին, տէրութիւնից մեծ օժանդակութիւն է ստացել։ Ցոյս ունենք, որ նա արդարութեամբ մատակարարելով ժողովրդին իր ստացած նպաստը, ճշդութեամբ մանրամասն հաշիւ կը տայ։ Թէև անցեալ տարի մուկն ու մարախը Շուշու գաւառին այնքան չէին վնասել՝ որքան ուրիշ տեղերին, բայց դարձեալ տարաբախտ եղաւ Բանդութիւնը, որի պատճառների մեծ մասը արհեստական էին, օրինակի համար պ. Հախվերդեանը հաղարաւոր չեռվերանելով ցորեն էր հասաքել տուել ու մի չուշեցի վաճառականի ծարպիկ օղնութեամբ ծածուկ իրաւունք ստացել և ցորենը փախցրել էր Գանձակ։

Անցեալ չորեքշ. Ա. վարդապետ Անդրեասեանը ճանապարհ ընկաւ. դէպի ս. Էջմիածին առանց մի որոշ բան յայտնելու իր վերադարձի մասին։ Նա հեռացաւ. Շուշուց երկու կառակցութիւնները միմեանց հետ հաշտեցրած ու երկուսին էլ բաւական Աւատ են, որ նրան խոտացել են աւելի բարձր պաշտօն տալ. եթէ ճիշդ լինի մեր լսածը ու հ. Սեդրակեանը կրկին չը վերադառնայ, այն ժամանակը շատ ցաւալի պիտի լինի, որ մեր Շուշու պէս մի թեմ պրկվի այնպիսի մի անխոնջ մշակից և ուսումնարանների անձնուէր պաշտպանից։ Չմարձակ կարելի է ասել հ. Սեդրակեանն էր միայն, որ կարողացաւ մեր ուսումնարանները սոյն նահանջելի և ծաղկեալ դրութեանը հասցնելու։ Լսվում է որ հոգեւորականութիւնը հրաւիրել է առաջիկայ տարվայ համար և պ. Ս. Մանդինեանին, Աւատ են այս տարի պ. Աղասարեանը մասնիր է իր պաշտօնը թողնել (թէև մինչև հիմայ էլ թաղած պէս էր), որովհետև չնորհիւ պրակտիկայի այնքան ժամանակ չունի, որ ուսումնարաններում էլ ճշդութեամբ իր պաշտօնը կատարի։ Թողնում եմ ուսումնարանների յառաջադիմութեան, ուսուցիչների անձնասիրութեան և պ. Աղասարեանի գործունէութեան վրա մանրամասն խօսելը մինչև քննութիւնների վերջանալը։

Օրերումս Շուշում վախճանվեցաւ մի շատ ծեր մարդ. յայտնի չէ թէ քանի տարեկան էր, միայն նա մի քանի տարի էլ սրանից առաջ էր տեսել իր հինգերորդ սերունդը՝ թոռան թոռու։ Նրա թաղումը մեծ հանդէսով կատարեցին. 2000 րուբլուց աւելի, ասում են, միայն քրիստոնեաների համար է ծախսված։ Մի չաբաթվայ ընթացքում Շուշին կորցրեց մօտ 5000 րուբլ, Ջաւակայ և նոյն օրվայ քրիստոնեաների համար։ Հ. Սեդրակեանի քարոզը այս ժամանակ սովորութեան դէմ ապարդիւն մնաց։ Տխուր և զարմանալի երևոյթ է շուշեցիների մէջ իրենց մեռնելու ժամանակը մի չնչին բան անգամ չեն կատարում ազգային գործերի, կամ դպրոցի համար, մինչդեռ հազարներ մսխում են թաղման վրա ի զուր տեղը և վատ օրինակ լինում միւսներին։

Այս չաբաթ Շուշու դատարանում կը քննվի մեղրեցոց եկեղեցւոյ երեսփոխի գործը ժողովրդական հետ։ Ժողովուրդը երեսփոխից հաշիւ է պահանջել և նա փոխանակ օրինաւոր հաշիւ տալու, յարձակվել է ժողովրդի վրա և մի երկուսին լաւ ծեծել ու չիշոցներով ճանապարհ դրել։ Աւելորդ եմ համարում սրա մասին երկար ու բարակ գրել, քանի որ սոցա տխրերը ու գործունէութիւնները վաղուց ծանօթ են ընթերցող հասարակութեանը։

Գողութիւնների լուրերը քաղաքում օրից օր աւելի են լսել լինում. քաղաքի անմաքրութեան մասին էլ աւելորդ է գրել։ Բայց զարմանում ենք, որ «Մեղուի» պ. Թղթակիցը ասոիկանութեանը անզօր է գտնում սոցա առաջը առնելու համար և մինչև անգամ հրապարակաւ նրանցից չնորհակալութիւն է յայտնում, (Մեղու № № 26 և 27)։

ՆԱՄԱԿ ԳԱՐՍԻՑ

25 մայիսի

«Մշակի» 77-րդ համարում ապրիլի 13-ին Գարսից գրած նամակը մի տեսակ ապատրուաքիւն արեց ինչպէս մեզ, նոյնպէս էլ շատերի վրա։ Այդ նամակը, որի մէջ նկարագրված էր Գարսի մի քանի հոգեւորականների պարտաւելի վարմունքը հանդուգնաւ Կիրակոսի թաղման վերաբերութեամբ և պարզամիտ ամբոխի առաջ ծաղրելը գրպրի և թատրոնի նշանակութիւնը, մեզ տախտից գաւեալ այդպիսի տխուր իրողութեանց վրա և ասելու—Մենք գիտենք, որ «Մշակ» լրագրի սբխատր և միանգամայն ազգու ձայնը տրձագանք գտաւ համարեա ամեն մի տարին գատակարգի մարդկանց մէջ, գարեկորից չատերի մէջ սէր, կարեկցութիւն և ողորմութիւն զէպի Հայաստանի ներկայ թշուառ վիճակը, նրա տխմանան պրտոց աղետալի հետևանքը. չատերին հասկացրից «Մշակի» բուռն նշանակութիւնը, չատ տեղերից բարձին կրթական անտեղի նախապաշարմունքն ու տարաձայնութիւնները. ձուլիցին նոյնպէս չատերին ազգութեան մի բոլի մէջ մի մարմին կազմելով։ Բայց միևնոյն ժամանակ անզօր գտնվից ազդելու այդպիսի քնած և լոկ կոչումն ունեցող հոգեպարականների անտարբեր սրտերի վրա։ Ահա այդպիսի քահանաներն են, որ իրանք չեն դործում, իսկ գործողներին էլ խոչընդոտ են լինում գանազան կծու հեգնաբանութեամբ։ Այդպիսիներն են, որ թոյլ են տալիս իրենց հոտը ու մի տեսակ կեղտոտ և անպատշաճ բառերով պղտորել և խռովել պարզամիտ ժողովրդի իրաւազութիւնը, դրգռել

Fonds A.R.A.M

Fonds A.R.A.M

ՆՈՐԱՆԿԱՐԱՆ ԱՂՈՒՆՔՆԵՐԻՑ

Ը. Տ. Ի.

Ի՞նչ, դեռ մարտ է նոր սուրբ ու մեծ Զատիկը, որ արդեն ամառային հագուստներ են ցուցադրում, ամառային գլխարկներ են փորձում, ամառային կոշիկներ են ստուգում, ամառային ծաղիկներ են հոտոտում, ամառային ուրախություններ են կանխատեսում, ամառային ճամբորդություններ են պատրաստում, ամառային ամեն ինչ են անում, ինչ որ ամառ չի լինելու, ինչ որ ամառ չի կարող լինել, ինչ որ ամառ չի կարող լինել, ինչ որ ամառ չի կարող լինել

Fonds A.R.A.M

ՎՂՎՈՂՈՒ ԺՈՂՎԱ հանրաժողովը—մեռելը

—

ՄԱՀՈՒՆ Դ. ՎԱՐԱՆՅԱՆ

—Լօղն ասիս հանրաժողովս "Standart" լրագրի խմբագրատան դռան առաջ կանգնած էր, երբ խմբագրատուն մտանք ես։ Ներսը ծխախոտ ծխելու համար տեղ չկար։ Ծխողները ամբողջ սենյակը լցրել էին ծխով։ Ես ստիպված եղա մնալ դռան մոտ։ Ներսից լսվում էր ինչ-որ մեկի ձայնը։ Ես չկարողացա հասկանալ, թե ինչ էր ասում նա։ Ես միայն լսեցի, որ նա ասում էր, թե ինքը ներկա է եղել Ղարաբաղի հայերի ջարդերին։ Ես ուզում էի մոտենալ նրան, որ ավելի լավ լսեմ, բայց չկարողացա

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՒՆՆԵՐ

«ՓԱՐԱՍ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ» պատկերազարդ հանդիսի ներկայ ամի երկրորդ տետրն կը հրատարակուի յառաջիկայ յուլիս ամսոյ սկզբում և կը բովանդակէ քար. ՀՋ, Ի միջի այլոց նաև Հ. Մադաքիա Վ. վարդապետի Օրմանեան, Դաբրիէլ արքեպիսկոպոսի Այվազեան, Մինքայէլի Մխիթարեանց և այլոց պատկերներն: Բաժանորդագրութիւնն շարունակուում է: Տարեկան գինն է 2 րուբլի արծ. կանխիկ վճարելի:

Հրատարակիչ Զարմայր Մսերեանց

7—10

Համեմատելէ անգլիական խանութի թէյին գնով 1 ր. 10 կ., 1 ր. 20 կ., 1 ր. 40 կ., 1 ր. 60 կ., 1 ր. 80 կ. ֆունտ համարային թէյերի հետ, որոնք ուրիշ խանութներում 30%-ով թանգ են ծախվում և այդ խանութի ֆունտը 2 րուբլիանոց թէյը, ուրիշ տեղ 4 ր. ծախվող թէյի հետ:

6—100

Ինդրում եմ ՎՐԱՍՏԱՆԻ եւ ԻՄԵՐԷԹԻ ԹԵՄԻ Հայոց Հոգևոր ՈՒՍՈՒՄՆԱՐԱՆՆԵՐԻ վարչութիւններին մինչև ներկայ տարվայ Օգոստոսի 1-ը տեղեկութիւն տալ ինձ, թէ տաւջիկայ ուսումնական տարուայ համար ինչ տարբերի ՈՒՍՈՒՑԻՉ ՀԱՐԿԱՒՈՐ է իրանց յանձնուած ուսումնարաններում, հաղորդելով մի և նոյն ժամանակ շաբաթական ԴԱՍԵՐԻ ԹԻՒը և ՎԱՐՁԱՏՐՈՒԹԻՒՆԸ չափը:

ՎՐԱՍՏԱՆԻ եւ ԻՄԵՐԷԹԻ թեմի Հայոց Հոգևոր ուսումնարաններում ՈՒՍՈՒՑՉԱԿԱՆ ՊԱՇՏՕՆՈՎ ծառայել ցանկացողներին հրաւիրում եմ ԳՐԱՒՈՐ յայտնել ինձ իրանց ՑԱՆԿՈՒԹԻՒՆԸ մինչև ներկայ տարուայ Օգոստոսի 1-ը:

Թեմ. վեր. Գ. Բարխուդարեանց:

2—4

Ցանկան 10-ից աւտանային պարապմունքների համար ընդունում են աշակերտներ: Հասցէն հետևեալն է.

Элементарная школа, Вельяминовская улица, д. Аматуни.

ՀԱԳՈՒՍՏՆԵՐ երեխաների 4 ր., տղամարդկերանց 9—20 ր., ամրողջ հագուստը, պիջակ 5 ր., ՈՐՏԵՂ Ի ՏԱՆՈՂՈՒՄ. ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԽԱՆՈՒԹՈՒՄ: Բամազէյ, պարտսպին, արիկո, դրապ, փօսթ թաղթ, թաւիշ կարտիերի և կտաքերի համար, կալնկօր և այլն 25% ուրիշ տեղերից էժան: ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԽԱՆՈՒԹՈՒՄ համեղ մսեղաբաններ, կօնֆիտներ հավի դեմ, պաներ, մագնեզիա, սմաններ, կարբոլեան փոշի, սապօն, պարսկական փոշի և այլն: Այս բոլորը և ուրիշ շատ ապրանքներ կարելի է գտնել ԱՄԵՆԱԷԺԱՆ գներով ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԽԱՆՈՒԹՈՒՄ:

7—20

Թիֆլիսի ընկերութեան հայերէն գրքերի հրատարակութեան վարչութիւնս պատիւ ունի յայտնել, որ արդէն գրւում են մասուլի տակից և ծախվում են Թիֆլիսի բոլոր դրավաճառների մօտ ընկերութեան ապագրութիւններր:

№ 4 ԲԻՋԷՐ-ՍՏՕՈՒՆ. ԹՈՎՄԱՍ ԵՂԻՕՐ ՏՆԱԿԸ, փոխ. երեխաների համար Պաղտէր, թարգ. օր. Ն. Տէր-Մարկոսեանի: Պատկերազարդ և կազմած—60 կ.:

№ 5 ՄԱՐԹԻ ԵՒ ՆՈՐԱՆ ՉՆԱՉԱՒԻՒ ՀՆԱՐՆԵՐԸ. աշխ. Տէր-Բարսեղեանցի: Գինն է 10 կոպէկ:

Օտարազգացիք կարող են դիմել հետևեալ հասցէով Въ Тифлисъ, Тифлисское Общество изданія армянскихъ книгъ.

Եզր. Ս ԵՒ Ա. ԳԱԼԹԵԱՆՆԵՐԻ ՏՊԱՐԱՆՈՒՄ, որ գտնւում է Սապէօնայա փողոցում, պ. ԿԱՐԱՏԻՆՍԿՈՒ տանը, № 23 բնդունւում են ամէն տեսակ ՀԱՑԵՐԷՆ ԳՐՔԵՐԻ տպագրութիւն ամէնէ էժան գներով, քան թէ ՈՒՐԻՇ ՏՊԱՐԱՆՆԵՐՈՒՄ:

2—2 (2)

Մամուլի տակից դուրս եկաւ գօհարտ Բօկի «Աւստրիա առողջապահութեան դրջոյկի հարցերէն» թարգմանութիւնը: Գրքի պահեստը գտնւում է Զաքարիա Գրիգորեանցի Կովկասեան Դրավաճառանոցում: Գինն է 35 կոպ.

ԾԱԽՎՈՒՄ Է ՄԷԲԷԼ ԹԻՖԼԻՍՈՒՄ, ՆԱՐԻՆԱՅՈՒՄ, ՏՈՒՆ № 21, ԳՐԻԳՈՐՈՒՄ:

2—2

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԽԱՆՈՒԹՈՒՄ ծախվում են օլէօգրաֆիական պատկերներ 20% զեղչումով. վերարկուներ 6—0 ր., խոզանակներ պատուիրված են Շեֆիլդի մէջ առանձնապէս անգլիական խանութի համար, ամենալաւ ածելիներ, արկղիկով 4 ր., Շեֆիլդի գանակներ 3—20 ր. դիւժինը, բրիտանական մետալի թէյամաններ 30 կ.—3 ր., ցիտրատ մագնեզիա, թիւրքական շերբէթի և ծարաւը յագեցնող նիւթ 70 կ., ամենալաւ պօրտվէյնի և խերես 1 ր. 40 կ. շիշը, շամպայն 3 ր. շիշը:

6—20

ԲԺՇԿԱՆՈՑ

ՀԻՒԱՆԴՆԵՐԻ ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹԻՒՆԸ ԱՌԱՒՕՏԱՆ 9-ԻՑ ՄԻՆՉԵՒ 1 ԺԱՄԸ:

Երկուշաբթի. Գավրօնսկի կանանց հիւանդ. Դօբալեվիչ ներքին հ., Թօմենանց կանանց և երեխաների հ., Քիւչարեանց խիրուրգիական և աչքերի հ., Շտէմբօսկի վիներական և կաշու հ., Բաբայեան ջղային և հոգեկան հ.:

Երեքշաբթի. Մինկեվիչ խիրուրգիական հ., Վ. զօբով վիներական և բոզայի հ., Էյլիս աչքի հ., Պախուտով մանկաբարձական, կանանց և երեխաների հ., Կրասնօղլադով, Լիսիցեվ և Վերմիշեվ ներքին հ.:

Չորեքշաբթի. Լիսիցեվ և Բուդվօվսկի ներքին հ., Շտէյմբօսկի կինեբական և կաշու հ., Աստուածատուրօվ կանանց հիւանդութիւնների:

Հինգշաբթի. Վ. զօբով վիներական և բոզայի հ., Թօմենանց կանանց և երեխաների հ., Լիսիցեվ և Վերմիշեվ ներքին հ., Քիւչարեանց սիֆիլիսի և սեռական օրգանների հ.:

Ուրբաթ. Գավրօնսկի կանանց հ., Մինկեվիչ խիրուրգիական հ., Կրասնօղլադով և Լիսիցեվ ներքին հ., Պախուտով մանկաբարձական, կանանց և երեխաների հ., Շտէյմբօսկի և Աստուածատուրօվ վիներական և կաշու հ., Բաբայեվ ջղային և ներքին հ.:

Շաբաթ Լիսիցեվ և Վերմիշեվ ներքին հ., Բաբով կուրծքի հ., Եանկօվսկի վիներական և կաշու հ.:

Բացի այդ բժիշկ Վ. զօբով բժշկանոցի մէջ ընդունում է անվարձ պզտաւ հիւանդներին ամենայն օր երեկոյեան 4—6 ժամը:

Բժիշկ Բաբաեվ չորեքշաբթի օրերը աւտուօտան 9-ից մինչև 11 ժամը ընդունում է իր տանը բժշկանոցի հիւանդներին էլէկտրիական բժշկութեան և ներքին հ. համար: Բնակարանը գտնւում է Սերգիեվսկայա փողոցի վրայ, Բայանդուրովի տանը:

Առաւօտեան 9 րն ի տպզատ հիւանդներին բժշկանոցի տամակով ընդունում է ամենայն օր, ամենայն ժամանակ:

Բացի կիրակի օրերից ամենայն օր աւտուօտան 9—11 ժամը բժշկանոցում լինում է մանկաբարձ կին հիւանդ կանանց ընդունելու համար:

Բժշկանոցի դիրեկտօր Լիսիցեվ:

Դուրս եկաւ մամուլի տակից և ծախվում է «Կինտրանական» և այլ Գրիգորեանցի «Կովկասեան» դրավաճառանոցներում և Թարգմանչի մօտ Ներսիսեան գպրոցում համաշխարհական ողբերգակ Վիլիամ Շէյքսպիրի

Օտէլլօ

Վինեաիկի մաւր, ողբերգութիւն հինգ արարուածով Շէյքսպիրի կինեագրութեամբ: III Թարգ. Սահակեանցի Սուքիասենց. գինն է 60 կոպ.:

3—5

«ԵՒՕՐ ԿԱՍՈՒՄՕՎ, ԵՒ ԸՆԿ.»

Անհատական տունը սրանով յայտնում է, որ գնուհիներին մինչև նոր փոխանութիւնը վճարում է

1) Հաստատակ և պատմանաւոր ընթացող հաշիւներին 4½%
մինչև պահանջելը 4½%
2) Ժամանակաւոր մուտքերին. 6 ամսով 6%
9 ամսով 6½%
1 տարով 7½%
1/2 տարով 8%
2 տարով և աւելի 8½%
3) Մանաւոր դնուհիներին առաջին կարգի պայմանների 9%
Գումարներ տալու ժամանակ վերցնում է մի ամսվայ ընթացքում 10%
« շաբաթվայ 9%

ԱՒԵՏՐԱԿԱՆ տան ԴՐԱՍԵՆԵԱԿ գանվում է իշ. ԹՈՒՄԱՆՕՎՆԵՐԻ տանը, Ալէքսանդրեան պրեան այգու դիմացը և բաց է մուտքեր ընդունելու և վերցրած պարտքերի հանգցնելու համար ՀԱՍԱՐԱԿ օրերը առաւօտեան 8—2 ժամը, իսկ ՏՕՆԵՐԻՆ առաւօտեան 8—10 ժամը:

3—3 (2)

Мамулъ отдѣльно отпечатанъ и поступилъ въ продажу VI томъ **„Сборника свѣдѣній о Кавказѣ“**, изданія Кавказскаго Статистическаго Комитета, содержащій въ себѣ:

«Тифлисъ по однодневной переписи 25-го марта 1876 г.»

всего 570 страницъ in 4, съ 19-ю приложеніями, а именно:

1) 15 литографированныхъ раскрашенныхъ графическихъ таблицъ;

2) 2 вида Тифлиса: по Шардену (1671 г.) и Турнефору (1701 г.);

3) копія съ плана Тифлиса по царевичу Вахушту (1739 г.);

4) планъ современнаго Тифлиса.

Продажа производится въ книжныхъ магазинахъ: Берештама, Кавказской книжной торговлѣ и Центральной книжной торговлѣ. Цѣна **4 руб. сер.**; на пересылку прилагается за 5 фунт.

Մամուլի տակից դուրս եկաւ և վաճառւում է Զաք. Գրիգորեանցի «Կովկասեան գրավաճառանոցում» Ընդհանուր աշխարհագրութիւն, Ա. տարի, Նախագիտելիք (Հայրենագիտութիւն Թիֆլիսի) 5 պատկերներով. Աշխատասիրութիւն Ն. Սիմէոնեանցի: Գինն է 35 կոպ. գումարով առնողներին 20% զիջում կը լինի:

Մամուլի տակ են, Ընդ. Աշխ. Բ. տարի, մանուկ ուսուցչական (մանուկավարժական) և Բնական և ընդ. Աշխ. Գ. տարի, մանկ քաղաքական: Վերջին երկու գրքերի տպագրութիւնը աւարտելուց յետոյ կը հրատարակուեն նոցա գնները: Օտար քաղաքացիք դիմում են:

Въ Тифлисъ. Кавказская книжная торговля З. П. Григурова.

1—20

ПОСТУПИЛИ ВЪ ПРОДАЖУ СЛѢДУЮЩІЯ КНИГИ.

По вопросамъ о Воспитаніи дѣтей, научномъ обученіи, женскомъ трудѣ, бракѣ и объ отношеніи къ падшимъ женщинамъ, съ приложеніемъ о спиритизмѣ разборъ сочиненіе г-жи Одуаръ, сотвореніе міра, что такое природа, рай и адъ по Сведенборгу, душа и тѣло, свобода воли, откуда вѣра въ безсмертіе души, сочиненіе Е. Фрибесъ, ц 1 р. 50 к. съ пересылк.

Столярное Искусство съ 150-ю рисунками и многими чертежами. Сочиненіе А. Ленцинга, издан. 2-е, ц. 3 р. съ пересылк.

Славянская Борьба, историческій очеркъ возстанія балканскихъ славянъ, Черногорско-Турецко-Сербской Россійской войны и дипломатическихъ сношеній. Составилъ А. Фелькнеръ, ц. 1 р. съ пересылк.

Возрожденіе Организма, безсиліе и безплодіе, зависящіе отъ преждевременнаго истощенія, онанизма, трипера, сужеванія мочеваго канала, страданій мужскихъ и женскихъ, леченіе венерическихъ болѣзней, ихъ радикальное излѣченіе предохранительныя противъ ихъ мѣры и возстановленіе способностей къ зачатію младенца, сочиненіе доктора медицины и акушерства, А. Штейнбахера, съ рисунками ц. 4 р. съ пересылк.

О дѣйствіяхъ Природы въ произведеніи рода человѣческаго, или о сремленіи одного пола къ другому о плодотвореніе зачатіи и зарожденіи и сохраненіи младенцевъ, для произведенія на свѣтъ здоровыхъ дѣтей и для сохраненія собственныхъ силъ и здоровья съ показаніемъ безвредныхъ испытанныхъ средствъ къ укрѣпленію ослабѣвшихъ мужскихъ органовъ, перев. съ нѣмец. доктора К. Иванова, издан. 3-е ц. 1 р. 50 к. съ пересылк.

Объ Онанизмѣ и безсиліи, о средствахъ снова возстановлять и укрѣплять здоровье растроенное онанизмомъ и безсиліемъ, сочиненіе доктора Тиссота, издан. 2-ое ц. 1 р. 50 к.

Преждевременное Истощеніе человѣка зависящее отъ болѣзней половыхъ органовъ и мочевыхъ путей; у мужчины и женщины. Сочиненіе доктора медицины Жозана, издан. 3-е въ 5-ти частяхъ, ц. 4 р. съ пересылк.

О Безплодіи Мужчинъ и женщинъ и о средствѣ къ излеченію онаго, сочиненіе доктора Рихтера, ц. 1 р. 50 к. съ пересылк.

Изъ Нашего Гнѣздышка, картинки изъ дѣтской жизни содержащія въ себѣ 37 дѣтскихъ разсказовъ ц. 50 к. съ пересылк.

О Параличѣ и Невраміи и другихъ нервныхъ болѣзняхъ и объ успѣшномъ леченіи ихъ электричествомъ, сочиненіе Алтгауса, перев. профессора, М. Руднева, ц. 1 р. 50 к. съ пересылк.

Опредѣленіе жизни сочиненіе, профессора Клодъ Бернара, перев. Д. Коржа, ц. 50 к. съ пересылк.

О пищѣ какъ средствѣ предупрежденія болѣзней, сочиненіе Э. Вильсона, перев. доктора медицины Руднева, ц. 30 к. съ пересылк.

Распознаваніе Венерическихъ Болѣзней, у женщинъ и дѣтей, съ рисунками въ текстѣ и отдѣльнымъ атласомъ разкрашенныхъ рисунковъ снятыхъ съ натуры, составилъ докторъ медицины и профессоръ, В. Торновскій ц. 4 р. 50 к. съ пересылк.

Руководство къ сохраненію здоровья и воспитанію человѣка, письма о душевномъ и тѣлесномъ воспитаніи и достиженіи возможно-счастливаго состоянія человѣка во всякомъ возрастѣ, полѣ и при всѣхъ обстоятельствахъ жизни необходимая книга для всякаго, въ особенности для родителей и воспитателей, составилъ докторъ медицины Доброславинъ ц. 3 р. съ пересылк.

Книга для молодыхъ людей обоего пола съ 29 рисунками половыхъ органовъ и ихъ болѣзней, составилъ докторъ Нелюбовъ ц. 1 р. 50 к. съ пересылк.

Бракъ и Безбрачіе во всѣхъ половыхъ и моральныхъ проявленіяхъ съ самыми любопытными историческими и медицинскими подробностями о взаимныхъ отношеніяхъ мужчины и женщины, начиная глубокой древности и до нашего времени, гигіена, физіологія и философія брака и безбрачія; въ 4 част. сочиненіе Дебэ, ц. 4 р. съ пересылк.

Истинное Сокровище для домохозяевъ, землевладѣльцевъ или упрощенное плодоводство садоводство, огородничество и цвѣтоводство. Составилъ Муравскій, со многими рисунками, планами и чертеж. 2 т. ц. 2 р. съ пересылк.

Съ требованіями Гг. иногородные благоволятъ обращаться исключительно на имя Христофора Ивановича Петрова, по фонтанкѣ, близъ Англійскаго проспекта, домъ № 143, кв. № 16, **С.-Петербургъ.**

1—1

Дозволено Цензурою 5 Іюня 1880 г. Тифлисъ. Տպարան Ա. Ա. Միխիթարեանի Типографія А. А. Михельсона

Fonds A.R.A.M

№ 95 Յունիսի 7 (19) **1880** Յունիսի 7 (19) № 95

ԻՆՆԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ

Տարեկան գինը 10 րուբլի, կէս տարվանը 6 րուբլի
Առանձին համարները 5 կոպէկով

Թիֆլիսում գրվում են միմիայն խմբագրատան մէջ։

Յաճախաձայնիք դիմում են ուղղակի
Тифлисъ. Редакція „Мшакъ“

ՄՇԱԿ

Խմբագրատունը բաց է առաւօտեան 10—2 ժամ
(Բացի կիրակի և տօն օրերից)

Յայտարարութիւն ընդունվում է առնն լեզուով։

Յայտարարութիւնների համար վճարում են
իւրաքանչիւր բառին 2 կոպէկ։

ՄԵՐ ԿԼՈՒԲՆԵՐԸ

Այժմ Թիֆլիսում կան կլուբներ Հասարակութեան ամէն դասակարգերի համար. Կրուժոկ ասված կլուբը աւելի ծառայող դասակարգի մարդիկների և նրանց ընտանիքների համար է, Հայոց ասված կլուբի անդամները մեր Հասարակութեան միջին դասակարգի անձերից են բաղկացած, Ընգլիական կլուբը բարձր դասակարգի ներկայացուցիչներով է պահպանվում, բացի սրանից կայ մեզանում Օքնոտորական կլուբ, Գերմանական կլուբ, Արհեստաւորների կլուբ և Գործակատարների կլուբ։

Ակզբից այդ բոլոր կլուբները այն նպատակով էին հիմնվում, դիտաւորապէս, որ կրթողական ներգործութիւն ունենան իրանց անդամների վրա, բացի զուարճութիւններից ունենան դասախօսութիւններ, թատրօնական ներկայացումներ, գրականական երեկոներ և այլն։

Բայց այդ դիտաւորութիւններից ոչ մինը չիրագործվեցաւ։

Կանը գործով վերջացաւ, որ մեր Հասարակութեան ամէն դասակարգը սահմանափակ կեանք է վարում, ամէն երեկոյ մարդիկ հաւաքվում են, միմեանց հետ անձնական գործերի վրա են խօսում, յետոյ նստում են թուղթ խաղալու։ Իսկ շաբաթը մի անգամ անդամները բերում են կլուբը իրանց կանանց ու աղջիկներին ու պարահանդէս են սարքում։ Պար գալուց յետոյ ուտում են և խմում են....

Ահա մեր կլուբների ամբողջ Նպատակը։

Զարգացուցիչ, կրթողական ոչինչ չը կայ այդ կլուբների մէջ։ Մեր այդ հիմնարկութիւնները ամենաստուր ժամավաճառութեան կենտրօններն են, այն ինչ նրանք կարող էին մեծ կրթողական ազդեցութիւն ունենալ մեր Հասարակութեան վրա և նոյն իսկ այդ էր նրանց հիմնողների նպատակը։

Մեզանում միշտ այսպէս է. մի հիմնարկութիւն հաստատվում է մի յայտնի նպատակով, բայց հաստատվելուց յետոյ սկսում է ծառայել մի այլ բոլորովին հակառակ նպատակին։

Հաւական չէ, որ մեր կլուբները չը հասան իրանց սկզբնական նպատակին, բայց միևնոյն ժամանակ մեր կեանքի ուրիշ շատ կողմերի զարգացմանը։

Երբ կլուբները դեռ այս բազմաթիւ չէին մեզանում, թիֆլիսեցիները ունէին սէր դէպի երաժշտութիւն, դէպի կօնցէրտներ, դէպի պրական երեկոներ, դէպի տեղական լեզուներով թատրօնական ներկայացումներ։

Այժմ գալիս է Ռուսաստանից կամ արտասահմանից մի ամենաերևելի նշանաւոր կամ երգիչ, տալիս է կօնցէրտ,— և դահլիճը գրեթէ դարդակ է լինում...Ուր է Հասարակութիւնը։ Մարդիկ հարիւրներով նստած են կլուբների դահլիճներում և թուղթ են խաղում, իսկ կանայքը տանն են նստած, երևի նոյնպէս թուղթ են խաղում։

Դասախօսութիւն էք կարդում, գուցէ ամենակարևոր խնդրի վրա, որի յայտնելը անհնարին է յետաձգել.... Դահլիճը գրեթէ դարդակ է լինում, որովհետև նոյն իսկ կլուբի հարևան սենեակներում, եթէ դասախօսութիւնը կլուբում է լինում, մարդիկ հարիւրներով բազմած կանաչ սեղանների մօտ, թուղթ են խաղում։

Եւ յետոյ մենք ինքներս դարմանում ենք մեր Հասարակութեան մէջ տիրող անտարբերը ոտը վրա, զարմանում ենք որ ոչինչ կենսական խնդիրներ չեն վճռվում մեզանում, որ մեր Հասարակութեան մէջ չէ նշմարվում մտաւոր և բարոյական առաջադիմութիւն։

Գ. Ա.

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՆԱՄԱԿ ԵԿԱՏԵՐԻՆՕԴԱՐԻՑ

Ապրիլի 7

Չը կայ որ և իցէ մի ազգ, որ հրէշներ չունենայ, բայց ցաւելով պիտի ասեմ, որ Հայերիս մէջ մեծ մասը հրէշներն են կազմում. Հրէշ ասելով, կամենում եմ հասկացնել անկիրթ, փառասէր, եսամոլ և անխղճմտանք բնաւորութիւններ։

Մի կոպիտակի հայհոյանք ծպտով մեզ հետ խօսը բնակվող ազգութիւնների վրա, կը տեսնենք, որ մեզանից շատ փոքր թիւով, շատ անկիրթները, ինչպէս են հրէաները, մեզանից աւելի առաջ են գնում. վերցնենք Եկատերինօդարի մէջ բնակվող հայ և հրէայ ազգերը և բաղդատենք միմեանց հետ, առանց երկար քննութեան կը հասնենք այն եզրակացութեանը, որ հրէաները մեզանից շատ և շատ միաբան և ազդասէր են։ Եկատերինօդարում կան մօտ 50 առուն հրէաներ, և դուք չէք գտնի մի հրէայ, որ անգործ լինի, չէք կարող նկատել նոցանից մէկի աղքատութիւնը և նեղութեան մէջ ընկած լինելը։ Ինձ շատ անգամ պատահել է խօսել նոցա հետ, թէ ինչու չէ գործվում նոցա մէջ ազգքաղ, կամ մինէ բոլորն էլ աշխատում են և գործ ունեն—Ոչ, պատասխանում են ինձ, Ի հարկէ, կան և մեր մէջ ազգքաղներ, որոնց մասրալը մեզի և մեր ազգութեանը ամօթ համարելով, մենք ժողովում ենք մեր մէջ նոցա համար կենսական պիտոյքներ և չենք թոյլ-նում որ չքնեն գոնէ գուռ մսրալաւ։ Իսկ հայերի մէջ այդպէս չէ. ես ունեմ ապրելու միջոց, պրծանք դնայ, իմ ինչ գործն է թէ իմ եղբայրակիցները, կամ նոյն իսկ դրացիս քաղցածութիւնից մեռնում են։ Վանի մէջ հայի տեղ ծառի տրամաներ են կրծում, և մենք հաստափորներս բաւականանում ենք մեր ունեցած 100,000-էն երկը րուբլի բաժին հանել նրանց և դրանով օգնած ենք համարում։

Դիցուք թէ մի ազգայի սիրտը ցաւեցրել է մի պարան, և այդ պարանին վիճակվում է վանի առավելութիւների համար աստրազրութեան թերթ չըբացնել. ինչպէս ազան իր սրտի վրէժը հանած է համարում ոչինչ չը գրվելով, կամ մի շատ աննշան դուռար։ Օրինակ, եթէ նա (ազան) ունի 70—80000 ր. կարողութիւն, երկու յարկանի գեղեցիկ առուներ, վաճառատուն մահուդի կրպակ, գրվում է 2 կամ 3 րուբլի, ինչու. որովհետև թերթը չրբենում է նորա սիրտ ատելցնող պարանը։ Ախար, սիրելիս, վանի ռուսատանջները, ջո հայրենիքի սրբավայրերը պահպանողներն ինչ մեղք ունեն, եթէ քո սիրտը ցաւեցրել են այս ինչ, կամ այն ինչ պարանները։ Ընթերցող, ձեզ եմ թողնում այսպիսինների անուն տալու։

Դիցուք թէ մի հարուստ ազգայի ընտրել են հասարակութեան միջից երեցփոխան, (թէև նա լինէր մի շատ անկիրթ և անհասկացող մարդ) և նա վարելով այդ պաշտօնը 4—5 տարի, այդ ժամանակվայ ընթացքում նա ոչ թէ մի օրինաւոր գործ է կատարել կամ ծառայել է խղճմտանքով, այլ թողնելով եկեղեցին երեսի վրա, նորա 5 տարուայ արդիւնքը եղել է եկեղեցու կտուրից անձրև վազելու պատճառով, եկեղեցու պատերը փտեցնել (որովհետև փայտաչէն է) և 2—300 րուբլիով նորոգելու տեղ, այժմ 2—3000 պէտք է խարջել։ Այդ անգործ և անպէտ ազգային փոխում են, ընտրելով մի ուրիշին և աւելի գործունեայ մի պարոնի, Ինչպէս ազան իր սրտի մէջ հասարակութեան դէմ ոխ պահելով, եկեղեցի չէ գնում. *) և եթէ պատահի, որ և իցէ մի բարեգործական նպատակով դիմեն նորան, նա կը բանականացնէ դիմողներուն,—դուք պիտէք, ինչ

*) Եկատերինօդարում հայերը, որոնից 12 տարի առաջ, ունէին մի փոքրիկ փայտաչէն եկեղեցի, իսկ այժմ նորը ունեն. հին եկեղեցու տեղում մի արձան են կանգնեցրել, կայսր Ալէքսանդր II-ի ազատութեան յիշատակ. ապրիլի 4-ին և ամենայն տարի տօնախմբութիւն անեն, եկեղեցական հանդիսով, հոգևորական դասով և ժողովրդոց բազմութեամբ գնալ այնտեղ թափօր անելու։

որ կամենում էք այն արէք, ես գործ չունեմ դորա հետ։ Ինչ անուն տանք այսպիսիներին...

Եկատերինօդարից յօգուտ վանի տուժածների նուիրատուութեան ցուցակի մէջ 2—3 րուբլիանոց կարգումը, («Մշակ», 1880, № 39) կը գտնէք այնպիսի ֆամիլիաներով մարդիկ, որոնց ամենափոքրը 25—30 հազարի կարողութեան տէր են, թէ ում համար է դոցա յետ ձգածը, խելք հասցնել դժուարին է կան այնպիսի մարդիկ, որոնք ոչ թէ հարապատ, հապա հետու ազգական էլ չունեն, բայց և այնպէս ամենաժլատը նորա են։

Ի վերջոյ, աւելորդ չեմ համարում այստեղ յիշել նոցա, որոնք յանձն առան այդ ազդօգուտ գործը առաջ տանելու. բարեկիրթ տէր Միքայել աւագ քահանային, որը ժողովրդից դրդված, «Մշակի» 19 համարը ձեռքն առած, չէր դանում չրջեցնել տունէ տուն, յորդոր կարդալով ամենքին. ապ. Բազարջեքանցին, Թամանեանցին. Քաբասուլեանցին, փոփովեանցին, Շորչորեանցին, որոնք ամենքն է ազգասիրաբար չարժվեցան և չրջեցին տունէ տուն կանանց մէջէն էլ ժողովելու, և յոյս կայ. որ բացի 350 րուբլիէն, որը արդէն խմբագրութիւնդ ստացել է, այլ ևս 250 ր. ուղարկելու։

Հարցաքննութեան օրերը մօտենում են, իսկ հարցաքննելու ոչինչ չը կայ, որովհետև ոչինչ չը գիտեն աշակերտները.... Հոգաբարձութեան խորին ուշադրութիւնը հրաւիրում ենք այս հարցի վրա, թէ արդեօք այս տարի ևս պիտի միայ մեզ համար անպէտք ուսուցիչը։

Արմաւիրում մի երիտասարդ քահանայ, որը նոր այրիացել է, իրեն տիրացուին սաստիկ ձեռել է եկեղեցու մէջ, այնպէս որ տիրացուն անկողնի մէջ պառկած է մերթ ի մահ, և յոյս էլ չը կայ առողջանալու, խեղճը ընտանեաց տէր է։ Թէև հոգևոր իշխանութեանը խնդիրք են տուել տիրացուի ազգականները, բայց մինչև այժմ, որ տնա չուտով 2 ամիս կը լինի, ոչինչ անօրէնութիւն չը կայ, և յոյս էլ չը կայ լինելու։ Բայց մի և նոյն ժամանակ վիրոյիչեալ քահանան, գիշերը մինչև 2-ը տուն չէ գալիս, և ահա մեկ չաբաթ է, որ ձայնը բոլորովին փակված է ...բայց դարձեալ օրինահաստատութիւն անում է։

***

ՆԱՄԱԿ ՍԻՄՖԵՐՕՊՕԼԻՑ

18 մայիսի

Մեր մէջ հասարակութիւն չը կայ բառի բուն նշանակութեամբ այլ ամէն մարդ ապրում է միմիայն իր համար առանձնական կեանք վարելով. ոչ ընթերցարան, ոչ ընկերութիւններ և ոչ ժողովարաններ կան։ Ամէն մէկ մարդ իրան նահապետական ուսումով գարգացած համարելով, ամենևին հարկաւորութիւն չէ համարում հասարակական օգտաւէտ հիմնարկութիւններ հաստատելու, այլ բաւականանում է հին նահապետական ձևով նստած կեանք վարել երեք կողմից ծովով չրջապատած երկրի մէջ։ Շոգենաւերից և չոգեկառքերից առաւել սիրելին սրճանոցն է տեղոյս հայ վաճառականների համար, ուր առաւօտից ընկած մինչև երեկոյ յաճախ այցելութեան են գնում նրան։ Այս սրճանոցը ոչ այլ ինչ է, եթէ ոչ՝ մարդիկների բամբասանքի, գրպարտանքի, պարապանքի և այլ այսպիսի բաների տեղ։ Մէկին գովել, միւսին անարգել, երրորդին ծաղրել, մէկ ուրիշին էլ խաթել, լաւ բանը դէպի վատ՝ և վատ բանը դէպի լաւը մեկնել։ Ահա սորա են այստեղի հասարակութեան գլխաւոր պարապմունքը և մանաւանդ վերջինը։ Օրինակի համար անցեալ տարի այստեղի հասարակութեան մէջ այնպիսի ազմուկներ եղան եկեղեցական և դպրոցական գործերի համար, որ նոցա նմանը մէկ այլ տեղ պատահած չէր։ Եւ ինչ էք կարծում, ինչպէս վերջացաւ բանը. աղմուկների պատճառ եղող քահանային և երեսփոխանին աւելի սիրեցին և նոցա աւելի գործելու տապարէզ բացին։ Եւ ահա այսպէս վատը լաւի տեղ ընդունվեցաւ հասարակութեան կողմից։ Ա-

Fonds A.R.A.M

Fonds A.R.A.M

Նկարի 23-ին

—

ՆԱՄԱԿԱՀԱՐ

Ա. Ց. Ա.

Ներկայացնում ենք մեր ընթերցողներին մեր նամակակիրներից մեկի՝ Ա. Ց. Ա.-ի նամակը։ Նա գրում է մեզ Ղարաբաղի Ասկերանի շրջանի Ներքին Ոսկեպար գյուղից։ Նամակագիրը գրում է, որ գյուղում կան 200 տուն հայ բնակչություն, որոնք ունեն 1000 հա հողատարածություն։ Գյուղում կա մի միջնակարգ դպրոց, որտեղ սովորում են 316 աշակերտներ։ Գյուղում կա նաև մի ուրիշ դպրոց, որտեղ սովորում են 90 տան հայ երեխաներ։ Վերջին տարիներին գյուղում կառուցվել է մի ակումբ, որտեղ կազմակերպվում են տարբեր ժողովներ և հանդիսություններ։ Գյուղում կա նաև մի գրադարան, որտեղ կան 218 գրքեր։ Գյուղում կան նաև մի քանի առևտրական խանութներ։ Գյուղում կան նաև մի քանի արհեստանոցներ, որտեղ աշխատում են դարբիններ, ատաղձագործներ և այլ արհեստավորներ։ Գյուղում կան նաև մի քանի ջրաղացներ, որոնք սպասարկում են շրջակա գյուղերի բնակիչներին։ Գյուղում կան նաև մի քանի պանրատներ, որտեղ պատրաստվում է հայկական պանիր։ Գյուղում կան նաև մի քանի մեղվանոցներ, որտեղ պահվում են մեղուներ։ Գյուղում կան նաև մի քանի այգիներ, որտեղ աճում են խնձորենիներ, տանձենիներ, սալորենիներ և այլ պտղատու ծառեր։ Գյուղում կան նաև մի քանի արտեր, որտեղ ցանվում են հացահատիկներ, կարտոֆիլ, բանջարեղեն և այլ գյուղատնտեսական մշակաբույսեր։ Գյուղում կան նաև մի քանի անասնագոմեր, որտեղ պահվում են կովեր, ոչխարներ, այծեր և ձիեր։ Գյուղում կան նաև մի քանի հավաբներ, որտեղ պահվում են հավեր, սագեր և հնդկահավեր։ Գյուղում կան նաև մի քանի ավազաններ, որտեղ պահվում են ձկներ։ Գյուղում կան նաև մի քանի անտառներ, որտեղ աճում են տարբեր ծառատեսակներ։ Գյուղում կան նաև մի քանի արոտավայրեր, որտեղ արածում են անասունները։ Գյուղում կան նաև մի քանի աղբյուրներ, որոնք սնում են գյուղի ջրհորները։ Գյուղում կան նաև մի քանի ճանապարհներ, որոնք կապում են գյուղը հարևան գյուղերի հետ։ Գյուղում կան նաև մի քանի կամուրջներ, որոնք անցնում են գետակների վրայով։ Գյուղում կան նաև մի քանի կամարներ, որոնք զարդարում են գյուղի մուտքերը։ Գյուղում կան նաև մի քանի հուշարձաններ, որոնք հիշեցնում են անցյալի իրադարձությունները։ Գյուղում կան նաև մի քանի գերեզմանոցներ, որտեղ հանգչում են նախնիները։ Գյուղում կան նաև մի քանի եկեղեցիներ, որոնք ավերված են և սպասում են վերականգնման։ Գյուղում կան նաև մի քանի մատուռներ, որոնք նույնպես ավերված են։ Գյուղում կան նաև մի քանի խաչքարեր, որոնք կանգնած են գյուղի տարբեր մասերում։ Գյուղում կան նաև մի քանի արձանագրություններ, որոնք պատմում են գյուղի անցյալի մասին։ Գյուղում կան նաև մի քանի ավանդություններ, որոնք պատմում են գյուղի հիմնադրման մասին։ Գյուղում կան նաև մի քանի զրույցներ, որոնք պատմում են գյուղի հերոսների մասին։ Գյուղում կան նաև մի քանի երգեր, որոնք երգում են գյուղի մասին։ Գյուղում կան նաև մի քանի պարեր, որոնք պարում են գյուղի տոներին։ Գյուղում կան նաև մի քանի խաղեր, որոնք խաղում են գյուղի երեխաները։ Գյուղում կան նաև մի քանի առածներ, որոնք ասում են գյուղի մարդիկ։ Գյուղում կան նաև մի քանի հանելուկներ, որոնք հորինում են գյուղի երեխաները։ Գյուղում կան նաև մի քանի հեքիաթներ, որոնք պատմում են գյուղի պառավները։ Գյուղում կան նաև մի քանի առասպելներ, որոնք կապված են գյուղի հետ։ Գյուղում կան նաև մի քանի լեգենդներ, որոնք կապված են գյուղի հետ։ Գյուղում կան նաև մի քանի ավանդություններ, որոնք կապված են գյուղի հետ։ Գյուղում կան նաև մի քանի զրույցներ, որոնք կապված են գյուղի հետ։ Գյուղում կան նաև մի քանի երգեր, որոնք կապված են գյուղի հետ։ Գյուղում կան նաև մի քանի պարեր, որոնք կապված են գյուղի հետ։ Գյուղում կան նաև մի քանի խաղեր, որոնք կապված են գյուղի հետ։ Գյուղում կան նաև մի քանի առածներ, որոնք կապված են գյուղի հետ։ Գյուղում կան նաև մի քանի հանելուկներ, որոնք կապված են գյուղի հետ։ Գյուղում կան նաև մի քանի հեքիաթներ, որոնք կապված են գյուղի հետ։ Գյուղում կան նաև մի քանի առասպելներ, որոնք կապված են գյուղի հետ։

—

Ա. Ա.

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀՈՒՇԱՐՁԱՆՆԵՐ

Ա. Ա.

ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

„С-ПЕТЕРБУРГСКІЯ ВѢДОМОСТИ" ԼՐԱԳԻՐԸ ՀԱՅԵՐԻ ՄԱՍԻՆ:

Թիւրքիայի ներքին գործերի դրութիւնը աւելի և աւելի վատանում է: Կ. Պօլսից ստացած վերջին տեղեկութիւններին նայելով, Բոսֆորայում արտերի ապստամբութիւնը ա՛ն ատրիճան սաստկացաւ, որ սկսում է Թիւրքաց կառավարութեանը սաստիկ անհանգստացնել: Նա (Թիւրքաց կառավարութիւնը) տեղեկութիւն ստացաւ Բաղդադից, որ ապստամբները շրջապատել էին Թիւրքաց զօրքերի չորս գնդին և կոտորել ոչնչացրել էին նրանց: Հաստատում են, թէ սուլթանը փորձում էր այն միջոցը գործ դնել, որը նրան աջողվեցաւ Զէյթունի մահմեդականների ապստամբութեան ժամանակ, բայց այս դէպքում յաջողութիւն չունեցաւ: Այսպէս, սուլթանի պալատից հեռագիր ուղարկվեցաւ ապստամբների առաջնորդ Մանսուրին, որի մէջ թէ նրան և թէ նրա կուսակիցներին առաջարկված էր ներումն, խոստացված էին փողեր, շքանշաններ, և արդիւնաբեր տեղեր: Մինչև այժմ Մանսուրը արհամարհանքով մերժեց բոլոր այս առաջարկութիւնները: Ինչպէս երևում է բոլոր արաբական տարրը ձգտում է խօթափել իրանից սուլթանի իշխանութիւնը: Դրանից լաւ չէ գործերի դրութիւնը Հայաստանում, որտեղից հեռագիրները հեռագրների ետևից յայտնում են, որ քիւրդերի կողոպուտները և բռնաբարութիւնները նորոգվեցան այն աստիճան, որ ժողովուրդը սկսում է համբերութիւնը կորցնել: Դրա նման մէկ հեռագիր Վանից կարճ, բայց ազդու կերպով հաղորդում է. «Քիւրդերը կողոպտում են և սպանում են հայերին: Սարսափը պատել է ամենքին: Միթէ հայ լինելը յանցանք է: Օգնեցէք մեզ:»

Այժմ քիւրդերի նորոգված յափշտակութիւնները և աւազակութիւնները Հայաստանում յիշեցնում են բուլղարական կոտորածի սկիզբները, որոնք պատճառ դարձան 1877 թւի պատերազմի և բուլղարական իշխանութեան ստեղծվելուն: Հայոց խնդիրը յարուցված էր Բերլինի կօնգրեսի առջև, բայց թողեցին նրան ապագայ ժամանակին, տալով Բերլինի դաշնագրութեան յայտնի յօդուածը՝ հայ ժողովրդի վիճակի բարեկարգութեան անհրաժեշտութեան մասին: Երկու տարվայ ընթացքում հայ ժողովրդի բարեկարգութեան համար ոչինչ չէ ձեռնարկված, և այս ժողովրդի դէմ քրդերի սկսած կողոպուտները և բռնաբարութիւնները բնական հետևանք են կառավարութեան անփոյթութեան Բերլինի դաշնագիրը իրագործելու մէջ: Անգլիական դեսպան սըր Հէնրի Լայարդը ճշմարիտ ասած է երևում: Անցեալ տարի, իր մէկ պաշտօնական հեռագրի մէջ, նա նախագուշակում էր, որ անտես առնելով հայ ժողովրդի վիճակը և թողնելով նրան քիւրդերի և Թիւրքաց փաշաների կամայականութեան տակ, կը ստեղծվի «հայոց խնդիրը», որ շատ կարելի է, աւելի ցաւալի հետևանքներ կունենայ Օսմանեան կայսրութեան համար, քան թէ 1877 թւի «բուլղարական հարցը»:

Քիւրդերը ոչ միայն կողոպտում և սպանում են հայերին, այլ և արգելում են նրանց ցանել իրանց դաշտերը, հետևաբար, պատրաստում են նոր և աւելի կատարեալ կերպով ներկայ տարվայ սարսափելի սովը, որի թշուառութիւնները հեռացնելու համար դեռ նորերումն հայցվում էր Եւրոպայի բարեգործութիւնը: Եթէ նորերումն հարիւրաւոր մարդիկ Հայաստանում մեռնում են սովից, մինչև անգամ մարդակերութեան դէպքեր կային, ուրեմն ինչ պէտք է լինի, եթէ սովը կրկնվի մէկ երկրում, որ քանդված է պատերազմներով, փաշաների հարկահանութիւններով, քիւրդերի կողոպտումներով, երաշտութեամբ: Բայց երբ եւրոպական պետութիւնները կամենում են միջոցներ գտնել այդ թշուառութիւնների դէմ, նրանք յամառ և չէզոք ընդդիմադրութեան են պատահում Կ. Պօլսի պաշտօնական աշխարհից: Ասում են, որ սը. Հէնրի Լէյարդ, չը նայելով իր բոլոր աշխատութիւններին՝ մտցնել տալ ռէֆօրմներ Թիւրքիայում և կատարել Բերլինի դաշնագիրը, միայն մի քանի բարձր աստիճանաւորներ կարողացաւ արձակել տալ: Ասում են, չէ ծնվել դեռ այնպիսի մի մարդ, որ կարողանար յաղթել սուլթանի հակառակութեանը՝ նրա կայսրութեան ներքին կազմակերպութեան մէջ ռէֆօրմների մտցնելու: Այս բոլորի պատճառն, ասում են, այն է, որ հարկ ու պատշաճ, սիստեմատիկական, անպայման ճնշում չէ եղել սուլթանի, նրա մինիստրների և նրա պալատի վրա: Թիւրքաց սուլթանի և նրա կառավարութեան հակառակութիւնը ծագում էր Բօսֆօրի ափերի վրա մեծ պետութիւնների մէջ եղած թշնամութիւնից: Գլադստօնը, հասկանալով եւրոպական դիպլօմատիայի անաջողութեան պատճառը Թիւրքաց հետ ունեցած կռւի մէջ, ձեռք տուեց ընդհանուր համաձայնութեանը, առանց նոր պատերազմի ամենքին ցանկալի արևելեան խնդրի վճռին հասնելու համար: Բայց այս փորձը վերջին ձիգն կը լինի Եւրոպայի կողմից գոնէ անունով պահպանել Բօսֆօրի ափերի վրա սուլթանի իշխանութիւնը: Եթէ նա չի հասկանայ հիմնվան նրան ցոյց տուած պաշտպանութիւնը, եթէ արաբների անճոռ ապստամբութիւնը, հայ ժողովրդի քիւրդերից քարուքանդ լինելու հետ, կը մեծացնեն Թիւրքաց թագաւորութեան դժուար դրութիւնը, որը իր եւրոպական կալուածների մէջ ամեն կողմից շրջապատված է անհաշտ թշնամիներով, այն ժամանակ սուլթանի կայսրութեան քայքայումը հսկայական քայլերով առաջ կերթայ և ոչինչ բան չէ կարող արգելել այս գործողութեանը: Թիւրքերը առաջ էլ չէին կազմում այնպիսի մէկ ամուր շաղախ (цементъ), որը կարողանար սահմանեան կայսրութեան մէջ գտնվող մահմեդական և քրիստոնեայ ազգութիւնները շաղկապել, իսկ 1877 թւի ջարդից յետոյ, այդ ցեմէնտը այն աստիճան փշրվեցաւ և մանրացաւ, որ նրա բոլոր մասերը, թէ Եւրոպայում և թէ Ասիայում սկսեցին բաժան բաժան լինել և իրանց փրկութիւնը բացառապէս միայն իրանց ինքնավարական գոյութեան մէջ որոնել:

ԳՕՇԵՆԻ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ ՍՈՒԼԹԱՆԻ ՀԵՏ

Լրագիրների մէջ կարդում ենք հետևեալ հեռագիրը:

Սուլթանը ընդունեց անգլիական դեսպան Գօշենին: Դեսպանը յայտնեց, որ ինքը եկել է Կ. Պօլիս ժամանակաւորապէս, մի առանձին յանձնարարութիւն կատարելու համար: Նա ասաց թէ ինքը հաւատացած է, որ Բերլինի կօնգրեսից յետոյ անվճիռ մնացած հարցերը վերջացնելու այս կարճ ժամանակամիջոցում կը վերջանան: Սուլթանը յիշեց, որ Անգլիայի և Թիւրքիայի մէջ վաղ ժամանակներից մինչև այժմ հաստատ բարեկամութիւն է եղել և հաւատացնում էր դեսպանին, որ անփոփոխ է մնացել նրա կառավարչական գործունէութիւնը վերանորոգութիւններ մտցնելու և Բերլինի դաշնագրի համեմատ անվճիռ մնացած հարցերը վերջացնելու վերաբերութեամբ: Սուլթանը ոչինչ առանձին խոստմունքներ չը տուեց և իր վրա պարտաւորութիւններ չը դրեց: Բ. Դուռը վճռել է հետևել Անգլիային ընդդիմադրելու քաղաքականութեանը: Մինիստրների և բարձր աստիճանաւորների մեծ խորհրդի ժամանակ վճռված է, որ Թիւրքաց կառավարութիւնը չը պէտք է համբերէ օտար հզօր ազդեցութիւն Թիւրքաց գործերի վրա, մի և նոյն է ազդողը մի պետութիւն կը լինի, թէ մի քանիսը միասին: Բ. Դուռը պատրաստել է պետութիւններին ուղղած մի շրջաբերական, որով նա մտադիր է Կ. Պօլսի մէջ եղած դեսպանների միարան գրութեան առաջն առնել: Թիւրքաց այդ շրջաբերականի մէջ ասված է, որ Բ. Դուռը Չէրնօգօրիայի սահմանների վերաբերութեամբ պատւով կատարեց իր պարտաւորութիւնը և արգէն խնդրեց պետութիւններից, որ նրանք քննող մասնաժողով նշանակեն: Յունաստանի վերաբերութեամբ նա յայտնեց հաշտող դիտաւորութիւններ, բայց չէ կարող ընդունել Յունաստանի անհիմն պահանջները: Թիւրքաց կայսրութեան եւրոպական նահանգների մէջ վերանորոգութիւններ մտցնելու համար նախագիծ է պատրաստված, որ կը յանձնվի Արևել. Ռումելիայի գործերը կարգադրող հիւպատոսական մասնաժողովին քննելու համար: Հայաստանի վերաբերութեամբ շրջաբերականը լռում է և այդ լռութեամբ կարծես մերժում է, հակառակ Բերլինի դաշնագրի 61-դ յօդուածի, պետութիւնների իրաւունքը Փոքր-Ասիայի գործերի մէջ խառնվելու համար, իսկ այդ յօդուածը պարտաւորեցնում է Բ. Դուռը վերանորոգել Հայաստանի փրկութիւնը:

ԱՒՍՏՐՕ-ՈՒՆԳԱՐԻԱ

Լրագիրների մէջ կարդում ենք հետևեալ թղթակցութիւնը Կ. Պօլսից:

Ներկայումս Վիէննայի խօսակցութիւնների առարկան և օրվայ խնդիրը աւստրիական կայսրի Պրագա ուղևորվելն է կազմում: Տեղական պաշտօնական շրջանները աշխատում են հաւատացնել հասարակութեանը, որ կայսրը գնացել է Չեխիա և Մօրավիա բացառապէս զինուորական դիտաւորութեամբ, զօրքերը քննելու համար, բայց այդ լուրը բոլորովին ճիշտ չէ:

Չեխիան այժմ կռիւների ասպարէզ է դարձել գերմանացիների և չեխերի համար: Գլխաւոր գործողութիւնը կատարվում է Պրագայի մէջ: Եթէ կայսրը այսպիսի ժամանակ ուղևորվում է Պրագա, այդ կը նշանակի, որ նա քաղաքական նպատակներ ունի: Այդ ենթադրութիւնը արդարանում է և այն ձևով, որով նրան ընդունում է ժողովուրդը:

Տաաֆէի մինիստրութիւնը դեռ և ոչինչ աջողութիւն չէ ունեցել: Ազգային կրքերը վառված են, չեխերի և գերմանացիների թշնամութիւնը հետզհետէ սաստկանում է: Գերմանացիները ասում են, որ կամենում են նրանց ճնշել և որ նրանց սահմանադրութիւնը վտանգի է ենթարկված: Այժմեան մինիստրութիւնը իրանց համար կործանարար համարելով, գերմանացիները ամեն կերպ աշխատում են նրան փչացնել: Ռէյխսրատի մէջ առաջ գերմանացիները շատ աթոռներ ունէին կառավարութեան ընդդիմանալու և հակառակվելու համար: Գերմանական կուսակցութիւնը չափազանց ուժեղ էր Ռէյխսրատի մէջ: Երբ այդ կուսակցութեան մի անդամ յարձակվում էր կառավարութեան վրա, նրա խօսքերը ծափահարութիւններով էին ծածկվում: Ռէյխսրատի փակվելուց յետոյ գերմանացիները մասնաւոր կերպով ընդդիմադրում էին կառավարութեանը: Գերմանական մեծ և փոքր քաղաքների հասարակութիւններից յուսահատ բողոքներ են ստացվում մինիստրական օրէնքի նախագիծների և կարգադրութիւնների դէմ: Վիէննան այդպիսի բողոքների գլխաւոր կենտրոնն է կազմում: Այդ տեղ ամենքը և ամեն բան բողոքում են մինիստրութեան դէմ և գանգատվում են նրանից: Ինչ կը վերաբերի գերմանական մամուլին, բոլոր միջոցներով աշխատում է փչացնել Տաաֆէի մինիստրութեանը: Այդ բոլորը անվում է գերմանականութիւնը և սահմանադրութիւնը պաշտպանելու նպատակով:

Առհասարակ Աւստրիան այժմ բաւական անմխիթար դրութեան մէջ է: Մի կողմից գերմանացիները իրանց կուսակցութիւնները սահմանադրական անուանելով, համարում են իրանց ազատութեան և սահմանադրութեան պաշտպաններ, ուշադրութիւն չը դարձնելով այն հանգամանքի վրա, որ ազատութիւն բառը ոչինչ նշանակութիւն չունի նրանց համար, քանի որ իրանք ամեն կերպ աշխատում են գերմանացնել և ճնշել փոքր ազգութիւններին, միւս կողմից սլավեանները որոնց մէջ ազատամիտ տարր կայ, կղերականների հետ ձեռք ձեռքի տուած են գնում: Վերջին երկու կուսակցութիւնների բարեկամութիւնը երկարատև չէ կարող լինել, որովհետև նրանց շահերը միմեանց հակառակ են:

Ասում էին, որ Տաաֆէի մինիստրութիւնը պէտք է հեռանար գործերից: Այժմ յայտնվել է, որ նա դիտաւորութիւն չունի հրաժարական տալու, որովհետև կայսրը համակրում է նրա քաղաքական ուղղութեանը:

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

—Անգլիական պաշտօնական լրագիրներից մէկը հաղորդում է, որ այժմեան կառավարութիւնը յայտնել է իր պատրաստակամութիւնը մասնակցել Բերլինի լրացուցիչ կօնֆերենցիային յունիսի 15-ից յետոյ: Կօնֆերենցիայի նախագծի համեմատ, նա մի ուրիշ մասնաժողով կը նշանակէ յոյն-թիւրքական սահմանները որոշելու համար և կարգադրութիւններ կանի այդ մասնաժողովի անդամների ապահովութեան համար:

—«Ռէյտերի ընկերութեանը» հեռագրում են Կ. Պօլսից, որ Բ. Դուռը քննում է մի շրջաբերական, որ պէտք է ուղարկվի եւրոպական պետութիւններին և որը Թիւրքաց կայսրութեան մէջ վերանորոգութիւններ մտցնելու խոստմունքներ կը պարունակէ: Ֆրանսիական դեսպանի փոխանորդ պ. Տիսօ իր կառավարութիւնից դեռ չէ ստացել հրահանգներ այն գրութեան մասին, որ նա պէտք է ընդունէ Թիւրքաց կառավարութեան վերաբերութեամբ:

—Լոնդոնում հրատարակվող «Daily Telegraph» լրագիրը Կ. Պօլսից ստացել է մի հեռագիր, որ հաղորդում է, թէ Թիւրքաց մինիստրների վերջին խորհուրդի ժամանակ Լօնդօնի Թիւրքաց դեսպան Մուսուրուս-փաշա մեկնել է, որ Անգլիան մտադիր չէ պետութիւնների համաձայնութիւն կայացնել Թիւրքաց կայսրութիւնը ոչնչացնելու նպատակով: Ընդհակառակը Անգլիան ցանկանում է Թիւրքիայի հզօրութիւնը և այդ հանգամանքը ի նկատի ունենալով, վճռեց ստիպել սուլթանին, որ նա իրագործէ Բերլինի դաշնագրի անկատար մնացած կէտերը, իսկ այդ կէտերի անկատար մնալը վտանգաւոր է Թիւրքիայի համար:

—«Polit. Corresp.» լրագրին Հռոմից հեռագրում են, որ վերջին ժամանակներում պետութիւնները բանակցում են արևելեան խնդրի վերաբերութեամբ մի համաձայնութիւն կայացնելու նպատակով: Իտալական, գերմանական և աւստրո-ունգարական կառավարութիւնների մէջ այդ հարցի վերաբերութեամբ կատարեալ համաձայնութիւն է տիրում: Իտալական և աւստրո-ունգարական կառավարութիւնների յարաբերութիւնները վերջին ժամանակներում չափազանց բարեկամական են:

—«Ռէյտերի ընկերութեանը» հաղորդում են Կ. Պօլսից, որ պ. Գօշեն ստիպված կը լինի մաքառել շատ դժուարութիւնների դէմ, որովհետև Բ. Դուռը վճռել է ընդդիմանալ նրա գրեթէ բոլոր պահանջներին: Առաջին դժուարութիւնը եւրոպական մասնաժողովի վերաբերութեամբ կը լինի:

—Փարիզից «Վօլֆի ընկերութեանը» հաղորդում են, որ պատգամաւորների ժողովի անդամների կարծիքով 1881 թւականի բիւջէտը չի քննվի ժողովի նիստերի ներկայ շրջանի ժամանակ: Մի քանի լրագիրներ հաղորդում են, որ Դիւֆոր մտադիր է զանազան ժողովների ազատութեան օրէնքի նախագիծ ներկայացնել:

—Կաբուլից «Daily News» լրագրին հեռագրում են, որ Խանաբադից հասել է Կաբուլ անգլիական սուրհանդակը: Նա բերել է Աբդուրախման-խանի նամակը, որ շատ բարեկամական է: Առ ժամանակ ոչինչ չէ վճռած, միայն բանակցութիւններ են շարունակվում խաղաղութեան պայմանների մասին:

Fonds A.R.A.M

«ՄՇԱԿԻ» ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՄԻՋԱԶԳԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵՆԻՑ

Ս. ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, 5 յունիսի: Դրամագլուխ Իսակով «Голосъ» լրագրում տպված մի յոդուածի մէջ մատնացոյց է անում Գուշկինի մէնամարտութեան ծիշդ տեղի վրա:

ԲԵՐԼԻՆ, 4 յունիսի: Ա յսօր կայացաւ դեսպանների կոնգրէսենցիայի առաջին նիստը:

Ս. ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, 5 յունիսի: Ա յսօր, Նիկոլաևսկի ճանապարհի երկաթուղու արտակարգ գնացքով երեկոյեան 7 ժամ և 45 րոպէին ճանապարհ ընկաւ դէպի Թիֆլիս Մեծ Իշխան Միխայիլ Նիկոլաևիչ:

ՄՕՍԿՎԱ, յունիսի 5: Ա յսօր երկու ժամին կէսօրից յետոյ պրինց Պետր Գէօրգևիչ Օլդենբուրգսկու նախագահութեամբ դումայում կայացաւ Գուշկինի արձան կանգնեցնող Բարձրագոյն հատատաված կոմիտէտի հանդիսաւոր նիստը: Նիստին ներկայացան բոլոր պատգամաւորութիւնները, Ռուսաստանից և արտասահմանից ստացված շնորհաւորական հեռագիրներ կարդացվեցան, ի միջի այլոց մի հեռագիր Թիֆլիսի դումայից որ վճռել է Գուշկինի անունով անուանել այն փողոցը, ուր նա կենում էր Թիֆլիսում:

Խմբագիր—հրատարակող ԳՐԻԳՈՐ ԱՐՇՐՈՒՆԻ

Մամուլի տակից դուրս եկաւ և վաճառվում է Զաք. Գրիգորևանցի «Կովկասեան գրավաճառանոցում» Ընդհանուր աշխարհագրութիւն, Ա. տարի, Նախագիտելիք (Հայրենագիտութիւն Թիֆլիսի) 5 պատկերներով. Աշխատասիրութիւն Ն. Սիմոնեանցց: Գինն է 35 կոպ. գումարով առնողներին 20% զիջում կը լինի:

Մամուլի տակ են, Ընդ. Աշխ. Բ. տարի, մանուկական (մատենատիկական) և Բնական և քնդ. Աշխ. Գ. տարի, մանկական: Վերջին երկու գրքերի տպագրութիւնը աւարտելուց յետոյ կը հրատարակուին նոցա գները: Ուսար քաղաքացիք գիմում են:

Въ Тифлисѣ. Кавказская книжная торговля З. П. Грикурова.

1—20

Вышелъ изъ печати и поступилъ въ продажу VI томъ **„Сборника свѣдѣній о Кавказѣ“**, изданія Кавказскаго Статистическаго Комитета, содержащій въ себѣ:

«Тифлисъ по однодневной переписи 25-го марта 1876 г.»

всего 570 страницъ in 4, съ 19-ю приложеніями, а именно:

1) 15 литографированныхъ раскрашенныхъ графическихъ таблицъ;

2) 2 вида Тифлиса: по Шардену (1671 г.) и Турнефору (1701 г.);

3) копія съ плана Тифлиса по царевичу Вахушту (1739 г.);

4) планъ современнаго Тифлиса.

Продажа производится въ книжныхъ магазинахъ: Беренштама, Кавказской книжной торговлѣ и Центральной книжной торговлѣ. Цѣна **4 руб. сер.**; на пересылку прилагается за 5 фунт.

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՒՆՆԵՐ

«ՓԱՐՈՍ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ» պատկերազարդ հանդեսի ներկայ ամի երկրորդ տետրն կը հրատարակուի յառաջիկայ յունիս ամսոյ սկզբում և կը բովանդակէ իւր մէջ, ի միջի այլոց նաև Հ. Մաղաքիա Ծ. վարդապետի Օրմանեան, Գաբրիէլ արքեպիսկոպոսի Այվազեան, Միքայէլի Մինասեանց և այլոց պատկերներն: Բաժանորդութիւնն շարունակվում է: Տարեկան գինն է 2 րուբլի արծ. կանխիկ վճարելի:

Հրատարակիչ Զարմայր Մանրեանց

8—10

Համեմատելէք անգլիական խանութի թէյին գնով 1 р. 10 կ., 1 р. 20 կ., 1 р. 40 կ., 1 р. 60 կ., 1 р. 80 կ. ֆունտ համար այն թէյերի հետ, որոնք ուրիշ խանութներում 30%-ով թանգ են ծախվում և այդ խանութի ֆունտը 2 րուբլիանոց թէյը, ուրիշ տեղ 4 р. ծախվող թէյի հետ:

7—100

Խնդրում եմ ՎԱՐԱՍՏԱՆԻ ԵՒ ԻՄԵՐԼԵԹԻ ԹԵՄԻ Հայոց Հոգևոր ՈՒՍՈՒՄՆԱՐԱՆՆԵՐԻ վարչութիւններին մինչև ներկայ տարվայ Օգոստոսի 1-ը տեղեկութիւն տալ ինձ, թէ առաջիկայ ուսումնական տարում Համար ինչ տարրայիւ ՈՒՍՈՒՑԻՉ ՀԱՐԿԱՒՈՐ է իրանց յանձնուած ուսումնարաններում, հարցրեցիով մի և նոյն ժամանակ շաբաթական ԹԱՍԵՐԻ ԹԻՒԸ և ՎԱՐՁԱՏՐՈՒԹԵԱՆ չափը:

ՎԱՍՏԱՆԻ ԵՒ ԻՄԵՐԼԵԹԻ թեմի Հայոց Հոգևոր ուսումնարաններում ՈՒՍՈՒՑՉԱԿԱՆ ՊԱՇՏՕՆՈՎ, ծառայել ցանկացողներին հրատրում եմ ԳՐԱՒՈՒՐ յայտնել ինձ իրանց ՅԱՆԿՈՒԹԻՆԸ մինչև ներկայ տարուայ Օգոստոսի 1-ը:

Թեմ. Վիճ. Գ. Բարխուդարեանց:

3—4

Ցունիսի 10-ից ամառնային պարապմունքների համար բնդունում են աշակերտներ: Հասցէն հետևեալն է.

Элементарная школа, Вельяминовская улица, д. Аматуни.

ՀԱԳՈՒՍՏՆԵՐ երեխաների 4 р., տղամարդկերանց 9—20 р., ամրողջ հագուստ, պիջակ 5 р., ՈՂՏԵՂ Է ՆԱԽՕՂՈՒՄ. ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԽԱՆՈՒԹՈՒՄ: Բամպէյ, պարուսին, տրիկօ, գրապ, փօսաթ Թաուրմ, Թաւիշ կարասէրի և կաուքերի համար, կաչնկօր և այլն 25% ուրիշ տեղերից էժան: ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԽԱՆՈՒԹՈՒՄ համեղ մաւրաբաններ, կօնֆիտներ հապ դէմ, պաղիր, մանդնգիա, ամանիներ, կարբոլեան փոշի, սապօն, պարսկական փոշի և այլն: Այս բոլորը և ուրիշ շատ ապրանքներ կարելի է գտնել ԱՄՆՆԱՓԱՆ գներով ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԽԱՆՈՒԹՈՒՄ:

8—20

ՇՕԿՈԼԱՏ ԵՒ ԿԱԿԱՕ Ֆրէյ և որիկ, որոնք Փարիզի աշխարհահռչակ Ժամանակ ոսկէ ՆՇԱՆ ստացան, վերջապէս ստացվեցան **ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԽԱՆՈՒԹՈՒՄ:** Նոյն տեղ գտնելով ստացվեցան 1¼ մեծ քանակութեամբ: Շատ պատուական թէյ ֆունտը 1 р. 20 կ., և 1 р. 40 կ..

1—10

Դուրս եկաւ մամուլի տակից և ծախվում է «Վէնտրօնական» և պ. Զ. Գրիգորեանցի «Կովկասեան» գրավաճառանոցներում և թարգմանչի մօտ Ներբսեան պղրոցում՝ Համաշխարհական սպերդակ Վիլիամ Շէկսպիրի

Օտելլօ

Վենետիկի մաւր, սպերդութիւն հինգ արարուածով Շէկսպիրի կենսագրութեամբ: Ill թարգ. Սահփանոսի Սուլթանեանց. գինն է 60 կոպ.:

5—5

«ՆԻՕՐ ԿԱՍՈՒՄՕՎ. ԵՒ ԸՆԿ.»

Առևտրական առնէր սրանով յայտնում է, որ գնում ներքին մինչև նոր փոփոխութիւնը վճարում է.

1) Հաստրակ և պատմանաւոր ընթացող հաշիւներին 4½%
մինչև պահանջելը 4½%

2) Ժամանակաւոր մնաւքերին. 6 ամսով 6%
9 ամսով 6½%
1 տարով 7½%
1/2 տարով 8%
2 տարով և աւելի 8½%

3) Մասնաւոր գնումներին առաջին կարգի պայ առնեցողներին 9%

Գումարներ տալու ժամանակ վերցնում է
Մի տոկոս ընթացքում 10%
« շաբաթվայ 9%

ԱՒՏՈՏՐԱԿԱՆ ատն ԳՐԱՍՄՆԱԿԱՆ գանվում է Իշ. ԹՈՒՄԱՆՕՎՆԵՐԻ տանը, Ակէքսանդրեան պղտոց գիմացը և բաց է մնաւքեր ընդունելու և վերցրած պարտքերի հանպյնելու համար ՀԱՍԱՐԱԿ օրերը առաւօտեան 8—2 ժամը, իսկ ՏՕՆԵՐԻՆ առաւօտեան 8—10 ժամը:

3—3 (2)

ԲԺՇԿԱՆՈՑ

ՀԻՒԱՆԴՆԵՐԻ ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹԻՒՆԸ ԱՌԱՒՕՏԵԱՆ 9-ԻՑ ՄԻՆՉԵՒ 1 ԺԱՄԸ:

Երկուշաբթի. Գավրօնսկի կանանց հիւանդ. Օրալովիչ ներքին հ., Յօհաննէսեանց կանանց և երեխաների հ., Քուչարեանց խորուրգիական և աչքերի հ., Շահմբօրսկի վիներական և կաշու հ., Բարայեան ջղային և հոգեկան հ.:

Երեքշաբթի. Մինկովիչ խորուրգեական հ., Վ. զօրօվ վիներական և բորգի հ., Էյխ աչքի հ., Բախուտով մանկաբարձական, կանանց և երեխաների հ., Կրասնօգլեապօվ, Լիսիցով և Վերմիշով ներքին հ.:

Չորեքշաբթի. Լիսիցով և Ռօզովսկի ներքին հ., Շահմբօրսկի կինեբական և կաշու հ., Ասատուրօվ կանանց հիւանդութիւնների:

Հինգշաբթի. Վ. զօրօվ վիներական և բորգի հ., Յօհաննէսեանց կանանց և երեխաների հ., Լիսիցով և Վերմիշով ներքին հ., Քուչարեանց սիֆիլիսի և սեռական օրգանների հ.:

Ուրբաթ. Գավրօնսկի կանանց հ., Մինկովիչ խորուրգեական հ., Կրասնօգլեապօվ և Լիսիցով ներքին հ., Բախուտով մանկաբարձական, կանանց և երեխաների հ., Շահմբօրսկի և Ասատուրօվ վիներական և կաշու հ., Բարայեվ ջղային և ներքին հ.:

Շաբաթ. Լիսիցով և Վերմիշով ներքին հ., Յօհաննէսեանց կաշու հ., Եանկօվսկի վիներական և կաշու հ.:

Բացի այդ բժիշկ Վ. զօրօվ բժշկանոցի մէջ ընդունում է անվարձ ապքաո հիւանդներին ամենայն օր երեկոյեան 4—6 ժամը:

Բժիշկ Բարայեվ շորեքշաբթի օրերը առաւօտեան 9-ից մինչև 11 ժամը ընդունում է իր տանը բժշկանոցի հիւանդներին էլէկտրական բժշկութեան և ներքին հ. համար: Բնակարանը գտնվում է Սերգիեվսկայա փողոցի վրա, Բայանդուրովի տանը:

Առաւնաւորյժ Օբրեխտ ապքաո հիւանդներին բժշկանոցի տոմսակով ընդունում է ամենայն օր, ամենայն ժամանակ:

Բացի կիրակի օրերից ամենայն օր առաւօտեան 9—11 ժամը բժշկանոցում լինում է մանկաբարձ կին հիւանդ կանանց ընդունելու համար:

Բժշկանոցի դիրեկտոր Լիսիցով:

Տպարան Ա. Ա. Միխելսոնի

Дозволено Цензурою 6 Іюня 1880 г. Тифлисъ.

Типографія А. А. Михельсона

Fonds A.R.A.M

№ 96 Յունիսի 10 (22) 1880 Յունիսի 10 (22) № 96

ԻՆՆԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ

Տարեկան գինը 10 րուբլի կէս տարվանը 6 րուբլի
Առանձին համարները 5 կոպեկով։

Բոլոր գրվում են միմիայն խմբագրատան անվ։

Յատկապէս գրվում են ուղղակի
Тифлисъ. Редакція „Мшакъ“

ՄՇԱԿ

Խմբագրատունը բաց է առաւօտեան 10—2 ժամ
(Բացի կիրակի և տան տէրերից)

Յայտարարութիւն ընդունվում է ամեն լեզուով։

Յայտարարութիւնների համար վճարում են
իւրաքանչիւր տառին 2 կոպեկ։

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Մահմեդական շարժում.—Ներքին տեսութիւն։ Շերամապահութիւն։ Նամակ Պետրօվսկից։ Նամակ Խմբագրին։ Ներքին լուրեր։—Աշակերտներ։ — Յայտարարութիւններ։ — Բանասիրական։ Նամակ Կեմանիայից։

ՄԱՀՄԵՏԱԿԱՆ ՇԱՐԺՈՒՄ

Ամեն անգամ, երբ մահմետական աշխարհին դրսից որ և է վտանգ է սպառնում, ամեն անգամ երբ Թիւրքիան նեղ դրութեան մէջ է գտնվում,—թիւրք կառավարութիւնը աշխատում է արտաքսական կերպով յարուցանել մահմետականների մէջ կրօնական մոլեռանդութիւնը։

Կրօնական մոլեռանդութեան շարժում նշանաբելի եղաւ վերջին ռուս Թիւրքաց պատերազմից առաջ էլ, երբ Կ. Պոլսի մէջ դումարվեցաւ եւրօպական կոնֆերէնցիա։

Այդ կրօնական մոլեռանդութիւնը երևան է գալիս Թիւրքիայի մահմետականների շրջանում և այժմ, երբ խօսք կայ յայտնում վերանորոգութիւններ իրագործելու մասին։

Թիւրքաց կառավարութիւնը, որ առհասարակ համրերում է որ մահմետականները ճնշեն, հարստահարեն, հալածեն քրիստոնեաներին, հէնց որ խօսք է լինում Թիւրքիան վերանորոգելու, իսկոյն փոխում է իր գործունէութեան եղանակը և սկսում է հաւատացնել աշխարհին, որ հարստահարողները քրիստոնեաներն են, իսկ հարստահարվածները խեղճ մահմետականներն են...

Եւ ահա այժմ, երբ Ռ. Պուռը համոզվեց որ Եւրօպան յետ չի կանգնի իր պահանջներից Օսմանեան պետութեան թէ եւրօպական և թէ ասիական նահանգներում վերանորոգութիւնները մտցնելու, մահմետական աշխարհը սկսում է յուզվել, աղտաղներ գցել, հաւատացնել որ Րումելիայի մէջ քրիստոնեաներն են հարստահարում անմեղ մահմետականներին, որ Յայաստանում էլ մահմետական տարրը տանջվում է հայերի ձեռքից և այլն։ Կ. Պոլսի Թիւրք լրագիրները կատաղի կերպով խօսում են Ընգլիայի և ամբողջ Եւրօպայի դէմ, հաւատացնում են որ Յայաստան անունով երկիրն էլ չը կայ երկրա-

դնախ վաս, որ այն, ինչ որ առնում են Ըրմէնիա, դա Քիւրդիստանն է, հաւատացնում են որ քիւրդը վայրենի և արիւնարբու գեղ չէ, այլ բազաբակիրթ, լուսաւորված ազգութիւն է, և այլն....

Այդ բոլոր ծաղրական և ողբալի պատրուակները վերջին ձիգն է, որ թափում է մահմետական աշխարհը իր դարեւոր անշարժութիւնը անզօր պահպանելու համար։

Լոյսը և շարժումը այն ոյժերն են, որոնցից ամենից շատ է վախենում մահմետական աշխարհը։

Եթէ մահմետականները իրանց ցոյց են տալիս լուսաւորված, թէև ասիական կրթութեան պատկանող մի ցեղ, ինչի են վախենում այն բարեկարգութիւններից, որոնց մտցնելը պահանջում է Եւրօպան....

Թիւրքաց կառավարութիւնը, ի հարկէ, օգուտ չէ, որ նրա հպատակները լուսաւորվեն, սկսեն ապրել բարեկարգ, մարդավայել կեանքով, բայց Յայաստանի մահմետականները վերջապէս պէտք է հասկանան որ իրանց ապագայ

առաջարկութիւնը սիրով պիտի ընդունէք, կը փութամք Ձեզ ներկայիս հրաւէր կարդալ Ձեզ, խնդրելով որ Ձեր կողմանէ ևս ամեն ջանք և փոյթ չը խնայէք մեր նորաստղոջ ընկերութեան ծաւալմանը, հրաւէր կարդալով ամենօրեայ և ամեն անձնց՝ որոնց ուսումնասիրութիւնն ու ազգասիրութիւնը Ձեզ ծանօթ են, ինչպէս են Ձերն առմնդ։

Գալով ընկերակցութեան պայմաններուն, Ձեզ կազդարկենք ներկայիս նա ևս ընկերութեան կանոնագիրը, յորմէ կրնաք տեղեկանալ, իսկ եթէ աւելի օրինակներու պէտք տեսնէք, հաճեցէք մեզ գրել, քանի օրինակ ուզէք անմիջապէս կրնանաք։ Պիտի տեսնէք թէ կանոնագիրներս դեռ ատեալ չէ, վասն զի վերջնական կերպով տպել առաջ, կը փափագինք փորձառութեամբ տեսնել թէ ինչ են այն կէտերը որ փոփոխութեան պէտք ունին, այս խնդիրը այժմ դիւանի և մանաւանդ ժողովի մը քննութեան յանձնուած է, և ուրախութեամբ կընդունինք ամեն այն դիտողութիւնները որ մեզ ծանուցանել պիտի բարեհաճիք, այս առթիւ սա ևս կը խնդրենք, որ եթէ Ձեր կողմերը մեր ընկերութեան համամտաւոր կամ նմանօրինակ ընկերութիւններ կան, անոնց կանոնագրութիւններէն մէկ մէկ օրինակ վազ ընդ փոյթ մեզ խրկելու չնորհն ընէք։

Խնդրելով որ բարեհաճիք ընդունիլ մեր անկեղծ զգացմանց ջերմ հաւատիքը, մնամք ի դիմաց Դիւանի Ամենապատ Ց. Թիւրխուզեան, առեղծագիր Ս. Լուսաբերեանց։

Ի դիմաց այսպիսի սիրաբոյր նամակի, անկարելի էր անտարբերութեամբ Ձեռքերը խաչել, հարկաւոր էր գործել, կանոնագրութիւնը, բաղկացած 37 յօդուածներից, ներկայացնում էր բազմաթիւ թերութիւններ. բարեբաղդաբար նա միայն մի առա-

---

ջարկութիւն էր, որը դեռ պիտի քննվէր, որի համար առանձին մասնաժողով կազմած էր և բնակերութեան անդամների քուէին պիտի ենթարկվէր։

Մարտ ամսի վերջերում հրաւէր առացած լինելով փարիզից կանոնագրութեան քննութեան նիստերին ներկայ գտնվելու և վիճաբանութիւններին մասնակցելու, իմ այնտեղ գնալը քանի մի օրով ձգձգուեցաւ և մի շաբաթից յետ ունենալիք նիստ, որը քննութեան երկրորդ նիստն էր պիտի։

Բայց նախ քան այդ նիստերի և կանոնագրութեան հարցի վրա խօսելիք, ուզում չենք հապաղում մեր ընթերցողներին ծանօթացնել ընկերութիւն հիմնելու աշխատակ միտք ունեցած այն պատուական երիտասարդի հետ, որը իր հայրենասէր հոգով և ազնիւ ձգտումներով հանդերձ, իր քնական ճարտար լեզուն և դիւրաթեք գրիչը ամենայորով այդ գաղափարին ծառայեցնելու քաջալերտ համաձայնութիւնը ունեցած է։ Այդ երիտասարդն է պ. Սիմէոն Ռաֆայելեան, որին բացէիբաց ընկերութեան առնեազն պիտի, հասակը արդէն ապահասած, ուսանող բժշկութեան փարիզում. Մեկը նպատակից, որից համար խօսքը կէս գրած է, իսկ գործը տասը խօսք։ Համառօտ բնաւորութեամբ, եռանդուն գործի մէջ, ճարտար և տաղանդաւոր, մի և նոյն ժամանակ լիքը նոր գաղափարներով ազգային հարցերի վերաբերեալ, պատրաստ իւր բոլոր ընկերներից և բարեկամներից, նա ընկերութեան սիրեն է և ամենառաջին գործակից։ Իր հրաւիրական նամակներով դէպի եւրօպական ուսանողութեան բոլոր ներկայացուցիչները, նա արդէն կարողացել է բազմաթիւ բարեկամներ գրաւել ընկերութեան համար։

Ամենառաջին միտքը, որը կարող էր ծնել այդ-

պիտի մի ընկերութեան հիմնագրի մէջ, կը լինէր նախ, անկասկած, այն, որ օտար և անագին քաղաքում, որպէս Փարիզ, առանց մի ընկերութեան անկարելի է տեղ ծնել, պահպանել և ինամել այն կապը, որը պիտի լինի այդպիսի քաղաքում ցրված բազմաթիւ ուսանողների մէջ։ Ես ճշմարիտ, ես զգացած էի, 1878 թուին իմ այնտեղ եղած ժամանակ, երբ հանդիպեցի, թէ Ցանկահայ ուսանողներին ոչ մի բարոյական կապ իրար չէ կապում, հազիւ թէ իրանք ճանաչէին, հազիւ թէ, տարիներով այնտեղ ապրած և ուսած, իրար երկու երեք անգամ խօսակցած լինէին։ Մի խօսքով, Փարիզում կային հայ ուսանողներ, բայց չը կար հայ ուսանողութիւն։ Այս նոր ընկերութիւնը կը տայ միջոց այնտեղ եղած հայերին պարբերապէս ժողովվել միասին, իրար հետ խօսել ազգային և կամ այլ գործերի վրա, իրար մի զգալ, մի օդով չնչել, մի հոգով ապրել։

Բայց թէ ինչ ազգային օգուտներ կարելի է ապասել այդպիսի մի ընկերութիւնից, այդ կը տեսնէ ընթերցողը վերջերքում։

Դանք մեր նիստերին։

Առաջի նիստին, որին ես մասնակից էի, ներկայ էին մօտ քսան ուսհնգ անձինք, մեծամասնութեամբ ուսանողներ, երեք չորս վաճառականներ և երկու հայ ոսկերիչ արհեստաւորներ։ Ընկերութիւնը իր սեպհական և մշանջենաւոր ժողովատեղի չունէր դեռ, այնպէս որ ժողովը մի վարձու դահլիճի մէջ պիտի կայանար rue d'Aarras փողոցի վրա, վճարելով ամեն անգամին հօթը ֆրանկ։ Ընկերութեան դիւանը բաղկացած է իննը անձերից, որոնցից չիշենք այստեղ միայն նախագահ պ. Թիւրխուեան, առնեազոիր պ. Ռաֆայելեան և գանձապետ պ. Շերպերեան։ Վիճաբանութիւնները լի-

Fonds A.R.A.M

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

ՆԱՄԱԿ ԳԵՐՄԱՆԻԱՑԻՑ

Դեռ յունվար ամսում էր, երբ փարիզից հեռանալ նամակը ստացայ.

«Մնծապարգ Տէր,

Փարիզի հայ ուսանողք՝ ոնպտեմբեր ամսի 11-էն ի վեր ընկերութիւն մը հիմնելնիք Հայկազեան Ուսումնասիրաց Ընկերութիւն անուամբ, որ նպատակ ունի հայասանեցի որը և ազգասէր մանկտւոյն բարձրագոյն ուսումներ ձրիարար տալու նպաստել։ Աւելորդ կը համարինք ձեզ յիշեցնել թէ այդարև ազգերնիս մէջտ և մանաւանդ իւր ներկայ դրութեանը մէջ որշափ կարի և անհրաժեշտ պէտք ունի մտաւորական զարգացման գործոցն զգազուելու և եթէ մենք, ուսանողքս, դիտութեան սրտանուէր տաճարներով ազգերնիս և հայրենիքնիս ճոխացնել չը փութանք, ով պիտի վարանի այդ օժիտը մեզ ընծայելու։ Արդ, մեծարգոյ տէր, դուք որ ուսանողաց համաչխարհային եղբայրական դաստն կը պատկանիք, դուք որ ազգասէր և ընկերական կապակցութեամբ մեզ աւելի առնչութիւն ունիք, հարկ անհրաժեշտ է, որ ոչ միայն ձեր ընկերակցութեամբը, այլ նաև ձեզ ծանօթ բարեկամաց ընկերակցութեամբը մեր ընկերաց թիւը ստուարացնէք, և վստահ գոլով որ մեր

Նամակը ստացայ.

«Մնծապարգ Տէր,

Փարիզի հայ ուսանողք՝ ոնպտեմբեր ամսի 11-էն ի վեր ընկերութիւն մը հիմնելնիք Հայկազեան Ուսումնասիրաց Ընկերութիւն անուամբ, որ նպատակ ունի հայասանեցի որը և ազգասէր մանկտւոյն բարձրագոյն ուսումներ ձրիարար տալու նպաստել։ Աւելորդ կը համարինք ձեզ յիշեցնել թէ այդարև ազգերնիս մէջտ և մանաւանդ իւր ներկայ դրութեանը մէջ որշափ կարի և անհրաժեշտ պէտք ունի մտաւորական զարգացման գործոցն զգազուելու և եթէ մենք, ուսանողքս, դիտութեան սրտանուէր տաճարներով ազգերնիս և հայրենիքնիս ճոխացնել չը փութանք, ով պիտի վարանի այդ օժիտը մեզ ընծայելու։ Արդ, մեծարգոյ տէր, դուք որ ուսանողաց համաչխարհային եղբայրական դաստն կը պատկանիք, դուք որ ազգասէր և ընկերական կապակցութեամբ մեզ աւելի առնչութիւն ունիք, հարկ անհրաժեշտ է, որ ոչ միայն ձեր ընկերակցութեամբը, այլ նաև ձեզ ծանօթ բարեկամաց ընկերակցութեամբը մեր ընկերաց թիւը ստուարացնէք, և վստահ գոլով որ մեր

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՇԵՐԱՄԱՊԱՀՈՒԹԵԱՆ ԳՐԱԿ

Բ.

Կոկոնը քաղելու ժամանակ ապականված ու ձկնատածները (լոքա) առանձին են հաւաքում, ինչպէսի էլ վրայի ուելորդ ոստայնները, կամ այսպէս անուանեալ ծուրը խառակելով, ջոկում են հետ, Թազիքի պէս հիւսուածք ունեցողները (բամբակ)։ Հաւաքած կոկոնը՝ առանց չորացնելու՝ ծախում են անդրոյն մետաքս քաշել տուողներին, որոնց

պիտի մի ընկերութեան հիմնագրի մէջ, կը լինէր նախ, անկասկած, այն, որ օտար և անագին քաղաքում, որպէս Փարիզ, առանց մի ընկերութեան անկարելի է տեղ ծնել, պահպանել և ինամել այն կապը, որը պիտի լինի այդպիսի քաղաքում ցրված բազմաթիւ ուսանողների մէջ։ Ես ճշմարիտ, ես զգացած էի, 1878 թուին իմ այնտեղ եղած ժամանակ, երբ հանդիպեցի, թէ Ցանկահայ ուսանողներին ոչ մի բարոյական կապ իրար չէ կապում, հազիւ թէ իրանք ճանաչէին, հազիւ թէ, տարիներով այնտեղ ապրած և ուսած, իրար երկու երեք անգամ խօսակցած լինէին։ Մի խօսքով, Փարիզում կային հայ ուսանողներ, բայց չը կար հայ ուսանողութիւն։ Այս նոր ընկերութիւնը կը տայ միջոց այնտեղ եղած հայերին պարբերապէս ժողովվել միասին, իրար հետ խօսել ազգային և կամ այլ գործերի վրա, իրար մի զգալ, մի օդով չնչել, մի հոգով ապրել։

Բայց թէ ինչ ազգային օգուտներ կարելի է ապասել այդպիսի մի ընկերութիւնից, այդ կը տեսնէ ընթերցողը վերջերքում։

Դանք մեր նիստերին։

Առաջի նիստին, որին ես մասնակից էի, ներկայ էին մօտ քսան ուսհնգ անձինք, մեծամասնութեամբ ուսանողներ, երեք չորս վաճառականներ և երկու հայ ոսկերիչ արհեստաւորներ։ Ընկերութիւնը իր սեպհական և մշանջենաւոր ժողովատեղի չունէր դեռ, այնպէս որ ժողովը մի վարձու դահլիճի մէջ պիտի կայանար rue d'Aarras փողոցի վրա, վճարելով ամեն անգամին հօթը ֆրանկ։ Ընկերութեան դիւանը բաղկացած է իննը անձերից, որոնցից չիշենք այստեղ միայն նախագահ պ. Թիւրխուեան, առնեազոիր պ. Ռաֆայելեան և գանձապետ պ. Շերպերեան։ Վիճաբանութիւնները լի-

Fonds A.R.A.M

Fonds A.R.A.M

Ե. Վալտոնյան մասին

19. Ընկերքիս ուշ կամ իր տված ուշադրության ար-
ագան, վիպասանին ողջ կյանքում հոգեհարազատ
ցանկ, հիշողությունների ու մտորումների ընթաց-
քում, ինչպես նաև ստեղծագործական ամենօրյա
աշխատանքի ժամանակ ես հաճախ եմ դիմել Վալ-
տոնի օգնությանը, ինչպես ամենահավատարիմ
ընկերոջ, որի հետ ամեն ինչ կարելի է քննարկել,
որի հետ ամեն ինչ կարելի է կիսել, որի հետ ամեն
ինչ կարելի է մտերմորեն խոսել, որի հետ ամեն
ինչ կարելի է լռել, որի հետ ամեն ինչ կարելի է
ծիծաղել, որի հետ ամեն ինչ կարելի է լաց լինել,
որի հետ ամեն ինչ կարելի է ապրել:

9. Կիրակոսյան փողոց

20 Կիրակոսյան փողոցի որ մեկ տունն էր ամե-
նատան, որ մեկ տունն էր ամենաերկար, որ մեկ
տունն էր ամենաանծայրածիր, որ մեկ տունն էր
ամենաանհուն, որ մեկ տունն էր ամենաանհատա-
կան, որ մեկ տունն էր ամենաանկրկնելի, որ մեկ
տունն էր ամենաանմոռանալի, որ մեկ տունն էր
ամենաանջնջելի, որ մեկ տունն էր ամենաանվերա-
դարձ, որ մեկ տունն էր ամենաանդառնալի, որ
մեկ տունն էր ամենաանդարձ, որ մեկ տունն էր
ամենաանդարձելի, որ մեկ տունն էր ամենաանդար-
ձելի, որ մեկ տունն էր ամենաանդարձելի, որ մեկ
տունն էր ամենաանդարձելի, որ մեկ տունն էր ամե-
նաանդարձելի, որ մեկ տունն էր ամենաանդարձե-
լ

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՒՒՆՆԵՐ

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԽԱՆՈՒԹՈՒՄ ծախքում են օլէոգրաֆիական պատկերներ 20% զիջումով. վերարկուներ 6—10 ր., խոպանականներ պատվենիթու իրված են լցի մէջ առանձնապէս անգլիական խառուածի համար, ամենալաւ ածելիներ, արկղիկով 4 ր., Շենթիլդի գանակներ 3—20 ր. դիւժինը, բրիտանական մետալի թէյամաններ 30 կ.,—3 ր., գիտարատմագնեգիա, թիւրքական շիրիմի և ծաղաւոր Լագեցնող նիւթ 70 կ., ամենալաւ պօրտվէյն և խերես 1 ր. 40 կ. շիշը, շամպայն 3 ր. շիշը:

7—20

«ՓԱՐՈՍ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ» պատկերազարդ հանդիսի ներկայ ամի երկրորդ տետրն կը հրատարակուի յառաջիկայ յունիս ամսոյ սկզբում և կը բովանդակի իւր մէջ, ի միջի այլոց նաև Հ. Մաղաքիա Ծ. վարդապետի Օրմանեանի, Վաբրիել արքեպիսկոպոսի Այվազեանի, Մխիթարեան Մխիթարեանց և այլոց պատկերներն: Բաժանորդութիւնն շարունակւում է: Տարեկան գինն է 2 բուբլի արծ. կանխիկ վճարելի:

Հրատարակիչ Զաբմայր Մսերեանց

9—10

Համեմատելէք անգլիական խառուածի թէյի գնով 1 ր. 10 կ., 1 ր. 20 կ., 1 ր. 40 կ., 1 ր. 60 կ., 1 ր. 80 կ. Ժառանգ համար այն թէյերի հետ, որոնք ուրիշ խառուածներում 30%-ով թանգ են ծախվում և այդ խառուածի Ժառանգ2 բուբլիանոց թէյը, ուրիշ տեղ 4 ր. ծախվող թէյի հետ:

8—100

Խնդրում եմ ՎՐԱՍՏԱՆԻ ԵՒ ԻՄԵՐԼԻԻ ԹԵՄԻ Հայոց Հոգևոր ՈՒՍՈՒՄՆԱՐԱՆՆԵՐԻ վարչութիւններին մինչև ներկայ տարվայ Օգոստոսի 1-ը տեղեկութիւն տալ ինձ, թէ առաջիկայ ուսումնական տարուայ համար ինչ առարկայի ՈՒՍՈՒՑԻՉ ՀԱՐԿԱՒՈՐ է իրանց յանձնուած ուսումնարաններում, հաղորդելով մի և նոյն ժամանակ շաբաթական ԴԱՍԵՐԻ ԹԻՒը և ՎԱՐՁԱՏՐՈՒԹԵԱՆ չափը:

ՎՐԱՍՏԱՆԻ ԵՒ ԻՄԵՐԼԻԻ ԹԵՄԻ Հայոց Հոգևոր ուսումնարաններում ՈՒՍՈՒՑԱԿԱՆ ՊԱՇՏՕՆՈՎ ծառայել ցանկացողներին հրատարակում եմ ԳՐԱՒՈՒ յայտնել ինձ իրանց ՅԱՆԿՈՒԹԻՒՆԸ մինչև ներկայ տարուայ Օգոստոսի 1-ը:

Թեմ. վեր. Դ. Բարխուդարեանց:

4—4

Ցանելիք 10-ից տասանային պարապմունքների համար ընդունում են աշակերտներ: Հասցէն հետևեալն է.

Элементарная школа, Вельяминовская улица, д. Аматуни.

ՀԱԳՈՒՍՏՆԵՐ երեխաների 4 ր., տղամարդկանց 9—20 ր., տղոցջ հագուստը, պիջակ 5 ր., ՈՐՏԵՂ Է ԴԱՒԱԼՈՒՄ. ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԽԱՆՈՒԹՈՒՄ: Բամպէյ, պարտւսին, տրիկօ, դրապ, փօստէ Թուղթ, Թաւիշ կարասիքի և կաղքերի համար, կաշինկօր և այլն 25% ուրիշ տեղերից էժան: ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԽԱՆՈՒԹՈՒՄ համեղ մատրասներ, կանգիներ հագի դէմ, պռոշիր, մազնեկա, ամանիներ, կարբոլեան փոշի, տապօն, պարսկական փոշի և այլն: Ա յս բոլորը և ուրիշ շատ ապրանքներ կարելի է գտնել ԱՄԵՆԱՒԺԱՆ ԴԻՒԹով ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԽԱՆՈՒԹՈՒՄ:

9—20

ՇՕԿՈԼԱԴ ԵՒ ԿԱԿԱՕ Ֆրէյ և որդիկ, որոնք Փարիզի աշխարհահռչակ ժամանակ ոսկի նշան առացան, վերջապէս առացին ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԽԱՆՈՒԹԻՒՄ: Նոյն տեղ գտնել առացին թէյ մեծ քանակութեամբ: Շատ պատուական թէյ Ֆուրար 1 ր. 20 կ., և 1 ր. 40 կ..

1—10

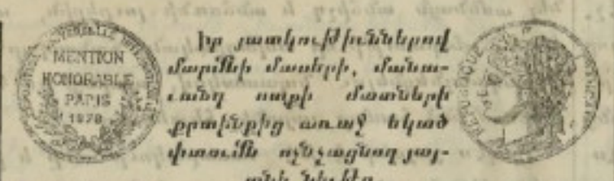

Իր յատկութիւններով մարելի մասերի, մանաւանդ ոսկի մասների քրտինքից առաջ եկած փտումն աղնչացնող յատկութիւնը,

ԳԱԼՄԱՆԻՆ

անուանած, ծախվում է Եւրոպայի բոլոր մեծ քաղաքների դեղատների և դրօգիստների մօտ: Գլխաւոր դէպօ նիւթի հնարող Ֆարմացեի մագազինն է Պետերբուրգում, Կաբինենսկոի գեղատան մէջն է գտնվում, վաբշավայում, Էլեկտօրալնի փողոց, № 35: Գալմանիների մէծ արկղիկը արժէ վաբշավայում 50 կօպ., աւելի փոքրը 30 կ.: Պէտք է զգուշանալ խարդախութիւններից.

8—25 վ. ԿԱՐՊԻՆՕԿԻ(1)

Մամուլի տակից դուրս եկաւ դօկտօր Բօկի «Ուսումն առողջապահութեան» գրքոյկի համբէն թարգմանութիւնը: Գրքի պահեստը գտնվում է Զաքարեա Երիցեանցի Կոմկասեան Գրավաճառանոցում: Գինն է 35 կօպ.

Թիֆլիսի ընկերութեան Հայերէն գրքերի հրատարակութեան վարչութիւնը պատիւ ունի յայտնել, որ արդէն դուրս եկան մամուլից և ծախվում են Թիֆլիսի բոլոր գրավաճառների մօտ ընկերութեան ապագրութիւնները:

№ 4 ԲԻՔԼԵՍՏՕՈՒԻ. ԹՈՎՄԱՍ ԵԼԻՕՐ ՏՆԱՒԸ, փոխ. երեխաների համար Պապմէր, թարգ. օր. Ն. Տէր-Մարկոսեանի: Գտակերազարդ և կազմած—60 կ.:

№ 5 ՄՈՐԵՒ ԵՒ ՆՈՐԱՆ ՉՆԶՆԱՒՈՒ ՀՆԱՐՆԵՐԸ. աշխ. Տէր-Բարսեղեանցի: Գինն է 10 կապիկ:

Օտարաքաղաքացիք կարող են դիմել հետևեալ հասցէով Въ Тифлисъ, Тифлисское Общество изданія армянскихъ книгъ.

ԲԺՇԿԱՆՈՑ

ՀԻՒԱՆԴՆԵՐԻ ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹԻՒՆԸ ԱՌԱՒՈՏԱՆ 9-ԻՑ ՄԻՆՉԵՒ 1 ԺԱՄԸ:

Երկուշաբթի. Գամբօնսկի կամանց հիւանդ. Օրաձև վիշ ներքին հ., Օսիանց կամանց և երեխաների հ., Ջիւշպարեանց խիրուրգիական և աչքերի հ., Շահմբօրսկի վիներական և կաշու հ., Բարայեան ջղային և հոգեկան հ.:

Երեքշաբթի. Մինկովիչ խիրուրգիական հ., Վ. զօրօվ վիներական և բոցաքի հ., Թէյխ աչքի հ., Բախտուռով մանկաբարձական, կամանց և երեխաների հ., Կրասնօգլեազով, Լիսիցով և Վերմիշով ներքին հ.:

Չորեքշաբթի. Լիսիցով Բուդմօվսկի ներքին հ., Շահէյմբօրսկի կինեական և կաշու հ., Ասատուրօվ կամանց հիւանդութիւնների:

Հինգշաբթի. Վ. զօրօվ վիներական և բոցաքի հ., Օսիանց կամանց և երեխաների հ., Լիսիցով և Վերմիշով ներքին հ., Ջիւշպարեանց սիֆիլիսի և սեռական օրգանների հ.:

Ուրբաթ. Գամբօնսկի կամանց հ., Մինկովիչ խիրուրգիական հ., Կրասնօգլեազով և Լիսիցով ներքին հ., Բախտուռով մանկաբարձական, կամանց և երեխաների հ., Շահէյմբօրսկի և Ասատուրօվ վիներական և կաշու հ., Բարայեով ջղային և ներքին հ.:

Շաբաթ. Լիսիցով և Վերմիշով ներքին հ., Բարօվ կուրծքի հ., Եանկօվսկի վիներական և կաշու հ.:

Բացի այդ բժիշկ Վ. զօրօվ բժշկանոցի մէջ ընդունում է անփարձ ապրատ հիւանդներին ամենայն օր երեկոյեան 4—6 ժամը:

Բժիշկ Բարատով չորեքշաբթի օրերը առաւօտեան 9-ից մինչև 11 ժամը ընդունում է իր տանը բժշկանոցի հիւանդներին էլէկտրական բժշկութեան և ներքին հ. համար: Բնակարանը գտնվում է Սերգիևսկայա փողոցի վրա, Բարանդուրովի տանը:

Առաւեօրով օրերն էլ ապրատ հիւանդները բժշկանոցի տանտիրով ընդունում է ամենայն օր, ամենայն ժամուտակ:

Բացի կիրակի օրերից ամենայն օր առաւօտեան 9—11 ժամը բժշկանոցում լինում է մանկաբարձ կին հիւանդ կանանց ընդունելու համար:

Բժշկանոցի դիրեկտօր Լիսիցով:

Դուրս եկաւ մամուլի տակից և ծախվում է «Վէնտրօնական» և պ. Զ. Երիզերեանցի «Կոմկասեան» գրավաճառանոցներում և Թարգմանչի մօտ Ներքսեան գպրոցում՝ Համաշխարհական պրէսիդեան պրէսիդենտ Վիլիամ Շէկսպիրի

Օտէլլօ

Վինետիկի մաւր, պրէսիդենտ հինգ արարուածով Շէկսպիրի կենսագրութեամբ: III Թարգ. Սահակեանցի Սուքիասենց. գինն է 60 կօպ.:

5—5

«ԵԳՕՐ ԿԱՍՈՒՄՕՎ ԵՒ ԸՆԿ.»

Առևտրական տունը սրանով յայտնում է, որ դնում ներին մինչև նոր փոխոխութիւնը վճարում է

1) Հատարակ և պատմանաւոր ընթացող հաշիւներին	4½%
մինչև պահանջելը	4½%
2) Ժամանակաւոր մուտքերին. 6 ամսով	6%
9 ամսով	6½%
1 տարով	7½%
½ տարով	8%
2 տարով և աւելի	8½%
3) Մանաւոր գնումներին առաջին կարգի պայ անեցողներին	9%
Դուրսերը տալու ժամանակ վերցնում է	
Մի ամսվայ ընթացքում	10%
« հարաթվայ	9%

ԱՒԻՏՏԱԿԱՆ առն ԳՐԱՍԵՆՆԱՒ գանվում է իշ. ԹՒՄԱՆՕՎՆԵՐԻ առնը, Ալէք քառ դրեան այգու պիտոյք և բաց է մատքեր ընդունելու և վերցրած պարտքերի հանձնելու համար ՀԱՒԱՄԱՌ օրերը առաւօտեան 8—2 ժամը, իսկ ՏՕՆԵՐԻՆ առաւօտեան 8—10 ժամը:

3—3 (2)

Вышелъ изъ печати и поступилъ въ продажу VI томъ **„Сборника свѣдѣній о Кавказѣ“**, изданія Кавказскаго Статистическаго Комитета, содержащій въ себѣ:

«Тифлисъ по однодневной переписи 25-го марта 1876 г.»

всего 570 страницъ in 4, съ 19-ю приложеніями, а именно:

1) 15 литографированныхъ раскрашенныхъ графическихъ таблицъ;

2) 2 вида Тифлиса: по Шардену (1671 г.) и Турнефору (1701 г.);

3) копія съ плана Тифлиса по царевичу Вахушту (1739 г.);

4) планъ современнаго Тифлиса.

Продажа производится въ книжныхъ магазинахъ: Верещтама, Кавказской книжной торговлѣ и Центральной книжной торговлѣ. Цѣна **4 руб. сер.**; на пересылку прилагается за 5 фунт.

ПОСТУПИЛИ ВЪ ПРОДАЖУ СЛѢДУЮЩІЯ КНИГИ.

По вопросамъ о Воспитаніи дѣтей, научномъ обученіи, женскомъ трудѣ, бракѣ и объ отношеніи къ падшимъ женщинамъ. съ приложеніемъ о спиритизмѣ разборъ сочиненіе г-жи Одуаръ, сотвореніе міра, что такое природа, рай и адъ по Сведенборгу, душа и тѣло, свобода воли, откуда вѣра въ безсмертіе души, сочиненіе Е. Фрибесъ, ц 1 р. 50 к. съ пересыл.

Столярное Искусство съ 150-ю рисунками и многими чертежами. Сочиненіе А. Ленцинга, издан. 2-е, ц. 3 р. съ пересылк.

Славянская Борьба. историческій очеркъ возстанія балканскихъ славянъ, Черногорско-Турецко-Сербской Россійской войны и дипломатическихъ сношеній. Составилъ А. Фелькнеръ., ц. 1 р. съ пересылк.

Возрожденіе Организма, безсиліе и безплодіе, зависящіе отъ преждевременнаго истощенія, онанизма, трипера, сужеванія мочеваго канала, страданій мужскихъ и женскихъ, леченіе венерическихъ болѣзней, ихъ радикальное излѣченіе предохранительныя противъ ихъ мѣры и возстановленіе способностей къ зачатію младенца, сочиненіе доктора медицины и акушерства, А. Штейнбахера, съ рисунками ц. 4 р. съ пересылк.

О дѣйствіяхъ Природы въ произведеніи рода человѣческаго, или о среженіи одного пола къ другому о плодотвореніе зачатія и зарожденія и сохраненія младенцевъ, или произведеніи на свѣтъ здоровыхъ дѣтей и для сохраненія собственныхъ силъ и здоровья съ показаніемъ безвредныхъ испытанныхъ средствъ къ укрѣпленію ослабѣвшихъ мужскихъ органовъ, перев. съ нѣмец. доктора К. Иванова, издан. 3-е ц. 1 р. 50 к. съ пересылк.

Объ Онанизмѣ и безсиліи, о средствахъ снова возстановлять и укрѣплять здоровье растроенное онанизмомъ и безсиліемъ, сочиненіе доктора Тиссота, издан. 2-ое ц. 1 р. 50 к.

Преждевременное Истощеніе человѣка зависящее отъ болѣзней половыхъ органовъ и мочевыхъ путей; у мужчины и женщины. Сочиненіе доктора медицины Жозава, издан. 3-е въ 5-ти частяхъ, ц. 4 р. съ пересылк.

О Безплодіи Мужчинъ и женщинъ и о средствѣ къ излеченію онаго, сочиненіе доктора Рихтера, ц. 1 р. 50 к. съ пересылк.

Изъ Нашего Гнѣздышка, картинки изъ дѣтской жизни содержащія въ себѣ 37 дѣтскихъ разсказовъ ц. 50 к. съ пересылк.

О Параличѣ и Невраніи и другихъ нервныхъ болѣзняхъ и объ успѣшномъ леченіи ихъ электричествомъ, сочиненіе Алтгауса. перев. профессора, М. Рудиева. ц. 1 р. 50 к. съ пересылк.

Опредѣленіе жизни сочиненіе, профессора Клодъ Бернара, перев. Д. Коржа. ц. 50 к. съ пересылк.

О пищѣ какъ средствѣ предупрежденія болѣзней, сочиненіе Э. Вильсона, перев. доктора медицины Рудиева. ц. 30 к. съ пересылк.

Распознаваніе Венерическихъ Болѣзней. у женщинъ и дѣтей, съ рисунками въ текстѣ и отдѣльнымъ атласомъ разкрашенныхъ рисунковъ снятыхъ съ натуры, составилъ докторъ медицины и профессоръ, В. Торновскій ц. 4 р. 50 к. съ пересылк.

Руководство къ сохраненію здоровья и воспитанію человѣка. письма о душевномъ и тѣлесномъ воспитаніи и достиженіи возможно-счастливаго состоянія человѣка во всякомъ возрастѣ. полѣ и при всѣхъ обстоятельствахъ жизни необходимая книга для всякаго, въ особенности для родителей и воспитателей, составилъ докторъ медицины Доброславинъ ц. 3 р. съ пересылк.

Книга для молодыхъ людей обоего пола съ 29 рисунками половыхъ органовъ и ихъ болѣзней, составилъ докторъ Нелюбовъ ц. 1 р. 50 к. съ пересылк.

Бракъ и Безбрачіе во всѣхъ половыхъ и моральныхъ проявленіяхъ съ самыми любопытными историческими и медицинскими подробностями о взаимныхъ отношеніяхъ мужчины и женщины. начиная глубокой древности и до нашего времени. гигіена, физіологія и философія брака и безбрачія; въ 4 част. сочиненіе Дебэ, ц. 4 р. съ пересылк.

Истинное Сокровище для домохозяевъ, землевладѣльцевъ или упрощенное плодоводство садоводство, огородничество и цвѣтоводство. Составилъ Муравскій. со многими рисунками, планами и чертеж. 2 т. ц. 2 р. съ пересылк.

Съ требованіями Гг. иногородные благоволятъ обращаться исключительно на имя Христофора Ивановича Петрова. по фонтинкѣ, близъ Англійскаго проспекта, домъ № 143. кв. № 16, **С.-Петербургъ**.

1—1

Дозволено Цензурою 9 Іюня 1880 г. Тифлисъ. Տպարան Ա. Ա Մխիթարեանց Типографія А. А. Михельсона

Fonds A.R.A.M

№ 97 Յունիսի 11 (23) **1880** Յունիսի 11 (23) № 97

ԻՆՆԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ

ՄՇԱԿ

Տարեկան գինը 10 րուբլի կէս տարուան 6 րուբլի
Առանձին համարները 5 կոպէկով։

Ընդունւում են միմիայն խմբագրատան մէջ։

Յանձնարարութիւնները դիմում են ուղղակի
Тифлисъ. Редакція „Мшакъ“

Խմբագրատունը բաց է առաւօտեան 10—2 ժամ
(Բացի կիրակի և տօն օրերից)

Յայտարարութիւն ընդունւում է ամէն լեզուով։

Յայտարարութիւնների համար վճարում են
իւրաքանչիւր բառին 2 կոպէկ։

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Քաղաքական ժամանակներ.—Ներքին տեսութիւն։ Ներաւանդապահութիւն։ Նամակ Մոսկուայից։ Ներքին լուրեր.—Յայտարարութիւններ.—Բանասիրական։ Նամակ Գերմանիայից։

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՄՏԱԾՄՈՒՆՔՆԵՐ

Ըստ նայելով, որ եւրոպական պետութիւնները ներկայացրին Թիւրքիային հանձնաժողովի դրութիւնները Ղէլնտօրիայի հողային հարցի մասին և Հայաստանի բարեկարգութեանց մասին, այնու ամենայնիւ երեւում է որ կոմս Գրէնվիլ մեծ յոյս չունի թէ այդ դրութիւնները ներգործութիւն կունենան Ռ. Դրան վրա։ Մի հանդիսաւոր ճաշի ժամանակ Գրէնվիլ յայտնեց որ ըստ նայելով թէ պետութիւնների միութեան մէջ եղած խաղաղութիւնը կը պահպանուի, բայց դարձեալ պետութիւնների շահերը արեւելեան խնդրի մէջ տարբեր են երեւում։ Ընտրեալ գործերի մինիստրը ա-

յտնեց, որ եթէ ահնարին կը լինի պահպանել պետութիւնների հանձնաժողովութիւնը, այն ժամանակ Անգլիան չի լինի, որ չաջողվեց ցանկացած ներգործութիւն ունենալ Թիւրքիայի վրա։

Ի հարկէ անգլիական մինիստրութիւնը արեց ինչ որ կարողացաւ արեւելեան խնդրի վերաբերութեամբ, և ոչ ոք մեղադրել նրան չի համարձակվի, բայց այնու ամենայնիւ լորդ Գրէնվիլի կողմից դա մեծ անտակտութիւն է և մեծ սխալ է յայտնել հրապարակապէս յունահայոսական սիրքեր, երբ գործը դեռ ևս աջողված չէ։

Ընդ որ Կ. Պօլսում կրսնանան թէ Գրէնվիլ կոմսը ինքն յոյս չունի թէ Եւրոպայի պահանջութիւնները կաջողվեն, Ռ. Դրանը աւելի էլ կամակոր կը դառնայ և չի ուզենայ որ և է զիջումներ անել եւրոպական պահանջութիւններին... Եւ անգլիական մինիստրութեան այդ տեսակ ընթացքը խրախուսիչ չի լինի Գաշէնի համար, որին յանձնված է ճնշում ներգործել Ռ. Դրան վրա։

Ամէնքը հաւատացած էին որ եթէ ընդհանուր եւրոպական համաձայնութիւնը ոչինչ ներգործութիւն չի ունենայ Թիւրքիայի վրա, այն ժամանակ Անգլիան աւելի էլ մեծ եռանդով մենակ կը շարունակէ գործը և մենակ գլուխ կը բերի այն, ինչ որ եւրոպական պետութիւնների հետ համաձայնութեամբ չը կարողացաւ գլուխ բերել։

Բայց ոչ ոք չէր սպասում որ առաջին անաջողութիւնից յետոյ, Անգլիան պէտք է յետ կանգնի իր սկսած գործից, ասելով եա ասելու ինչ որ կարողացայ, այժմ խղճմտանքս մաքուր է, եա ձեռներս լուացի։

Անգլիան եթէ ուզենար, կարող էր այժմ և մենակ ներգործել Թիւրքիայի վրա և անշուշտ բոլոր պետութիւնների համակրութիւնը կը վաստակէր իր համարձակ քայլի և ազգար պահանջների համար։

Գ. Ա.

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՇԵՐԱՒԱՐԱՊԱՀՈՒԹԵԱՆ ԳՐԱՔ

Գ.

Աւելորդ չեմ համարում վերոդրեալները բովանդակելով ցոյց տալ կարգաւ այն դիտաւոր պայմանները, որոնք շերամատան վրա ձեռնակար ազդեցութիւն են գործում։ Սրանց վերաբերվում են հետեւեալները.

1) Արեւի չափազանց ազդեցութիւնը, որից որդերը խորշում են ցերեկով, իսկ առաւօտեան արեւի ճառագայթները նորանց կենդանացնում և գործունեացնում են։

2) Օդի բաւականաչափ խիտ բարձրանալ կամ ցածրանալը։ Շերամատան մէջ ջերմութիւնը շարունակ պէտք է լինի ոչ պակաս 15°-ից և ոչ աւելի 20°-ից, այսինքն այնքան տաքութիւն, որքան հանգիստ է մարդուս մարմնին։ Ջերմութեան բարձրացնելը առաւել ձեռնակար է քան ցածրացնելը. շերամները դրանից այնպէս հիշա չեն կատարվում, ինչպէս ամքութիւնից։

3) Ընդմիջանց քամին չափազանց կատաղութիւն է որդների համար, թէև շերամատան մէջ օդի մայ շարժումը անհրաժեշտ է՝ որդներից և տերեւներից արտաշնչվող գազերը և այլ վնասակար արտաշնչութիւնները վերացնելու համար։

4) Ամառուայ արեւմտեան և հարաւային շերամների վրա այն առաձգականները, որ նորա գազարում են առելուց, շատ անգամ դեղնում են և ենթարկվում հիւանդութեան դրամական վնասակը կենտրոնական ժողովը կարող է պահանջել վաճառողից։

45) Գործակատար-խորհրդականաց պաշտօնն է վիճակի կողմանէ յանձնուած պաշտօնները առանձին, կամ վիճակի որոշմամբը անդամի հետ ընկերակցութեամբ կատարել և իրանց գործառնութեան կամ քննութեան արդիւնքը վիճակի անդեկագրել։

46) Վիճակն իրաւունք չունի՝ առանց կենտրոնական ժողովոյ հաւանութեանը, խուզել, գրիչ, մնան, անասր, պահպան, ժողովատեղոյ և նամակաց ծախքը, և այլ սոցա նման առօրեական անհրաժեշտ պիտոյքներէ դուրս որ և է ծախք մըննելու։

47) Սոիպողական պարագաներու մէջ վիճակը իր պատասխանատուութեամբը որոշումներ կրնայ առել, բայց պարտի անմիջապէս գումարելի կենտրոնական ժողովոյ հաղիւ և բացատրութիւն առ իր որոշմանց վրայ։

48) Վիճակի որոշումները վաւերական համարելու համար պէտք իւր վեց անդամոց հաւանութիւնն անհրաժեշտ է։

49) Եթէ վիճակը իր անդամոց միոյն վրա անվստահ լինի, յետ քննութեան կրնայ անոր հրաժարումը անմիջապէս կենտրոնական ժողովոյ ներկայացնել։

50) Եթէ վիճակի անդամներէն մին առանց բանաւոր պատճառի և կանխաւ գրաւոր ազդարարութեան յաջորդաբար չորս անգամ վիճակի նիստերէն բացակայ գտնուի, հրաժարեալ կ'համարուի։

51) Ընկերութեան վերաբերեալ ամէն տեսակ պաշտօնական գրութիւնք, որք վիճակէ կը բղխին, առանց առեւտրական կամ փոխ-առեւտրական առարկայի գործոյն վաւերական չեն համարուիր։

52) Ընկերութեան երկու կիսքներէն մին մանաւոր ափին մէջ փակուած և վիճակի ամբողջ անդամոց կազմանէ գտնուած գործակատար-խորհրդականաց միոյն քով կը պահուի և գործածելին փոխ-առեւտրական քով կը մնայ։

53. Վիճակի անդամ ըլլալու համար, ընտրուելի քան և մէկ տարին լրացուցած ըլլալու է։

Ը. Հասոյթ և առացուածք։

54. Ընկերութիւնը ընկերաց ամսավճարքէն և մասնաւորաց նուէրներէն զատ, նորանոր հասոյթից միջոցներու կընայ վիճակ կենտր. ժողովոյ որոշմամբը։

55. Ընկերութիւնը իր ամբողջ հասոյթից տարբերին յիսունը իրրև պահեստի դրամագլուխ կը պահէ իր դրամատան մէջ յանուն և՝ի հաշիւ ընկերութեան և եւրոպական տէրութեանց ազատով արժեթղթով վերածելով, գրա ոչ ոք առնելու իրաւունք ունի, և մնացեալ յիսունը պատրաստ դրամ պահելով նոյն դրամատան մէջ, բերած շահումն հանդերձ իւր նպատակին և կարեւոր ծախուց գործ կածէ։

56) Ընկերութիւնը իւր որդեգրեալ ամէն պէտքերը հոգալու պարտաւորեալ ըլլալով, իւր պատրաստի դրամին մէջ որդեգրի մը ուսման չը ջանչին ամբողջութեան համար վճռուած գումարը մինչև որ հաւաքած չըլլայ, ուրիշ որդեգիր մը բերելու չը կրնար ձեռնարկել։

Թ. Ներկայացուցիչք։

57) Ընկերութիւնը ամէն հայաբնակ մեծ քաղաքաց մէջ իւր ներկայացուցիչներն ունի, առ որս պէտք է դիմեն նոյն քաղաքի ընկերները, իրենց բաժինը վճարելու, անդորրագիրներն առնելու և առաջարկութիւնները ներկայացնելու համար։

58) Կենտրոնական ժողովը՝ դիւանի կազմանէ պատրաստած ընտրելեաց եռապատիկ ի որ ցանկի մը մէջէն կընտրէ իւր ներկայացուցիչները, որոց թիւն առ նուազն երկուք է մի և նոյն քաղաքի համար։

59) Ներկայացուցիչք՝ իրենց ընտրութիւնն ընդունած օրէն կենտրոնական ժողովոյ անդամ են, նորա գործառնութեանց, իրաւանց և պարտուց կը մասնակցին և պարտին ըստ հանդիպի 8-րդ կամ 15 րդ, 15, 16, 17-րդ յոգուածոց միոյն որոշուած ընկերական պարագները կատարել։

60) Ներկայացուցիչք իրաւունք ունին իրենց գործառնութեան դիւրութեան համար չքմեղայ քաղաքաց մէջ ազգայիւրաքար գործող օժանդակ գործակատարներ ունենալու, որոց համար ներկայացուցիչք պատասխանատու են։ Օժանդակ ներկայացուցիչք պարտին նոյնպէս ընկերք գրուիլ իրենց ընտրութիւնն ընդունած ժամանակ, և իրենց հրահանգներն ու տեղեկութիւնները ներկայացուցիչներէն ստանալ և նոցա հետ թղթակցիլ։

61) Ներկայացուցիչք՝ ընկերութեան առաջարկութիւն մ'ընդունելէ և հաւանութիւն տալէ վերջ՝ պարտին նոյն ընկերոջ յատկութեանց և պայմաններու վրա համառօտ և ճշդիւր տեղեկագրով մը կենտրոնական ժողովոյ դիւանին վաւերացմանը ներկայացնել։

62) Ներկայացուցիչք պարտին ընկերաց ամսավճարքէն և մասնաւորաց նուէրներէն գոյացած գումարը կամ ընկերութեան դրամատան նոյն քաղաքի ճիւղին յանձնել մօտագոյն և կամ ամէն եղած ատեն ուղղակի կենտրոնական ժողովոյ դիւանին յղել, եթէ նոյն քաղաքի մէջ դրամատան մը չի նշանակուած. ոակայն եթէ այս միջոցիս հաւաքած գումարը 100 ֆրանկ անցնի, անմիջապէս դրամատան մը մէջ ի չահ ածելու են, որպէս դի նոցա չահուը փոխադրութեան ծախսերը վճարելով, մայր-գումարին վնաս չը հասնի։

63) Ներկայացուցիչք բարոյապէս պատասխանատու են իրենց դիտաւորութիւնները, քուէները և ընկերաց առաջարկութիւնները անկեղծ կենտրոնական ժողովոյ դիւանին յղելու, որպէս զի ընկերութեան գործառնութեանը վնաս չը պատահի։

Ժ. Ճիւղ և ճիւղերու մասնախումբ։

64) Եթէ որ և է քաղաքի ընկերաց թիւը՝ բացի ներկայացուցչէ, առ նուազն յիսունի հասնի, ընկերութեան մէկ ճիւղը կը համարուի, այն ատեն նոր ճիւղը կազմող յիսուն ընկերք իրաւունք կը ստանան կենտրոնական ժողովոյ ներկայացուցչէ բացի նոյն հաւատար թիւով ներկայացուցիչներ ընտրելու, որոնց ընտրութիւնը կը կատարուի ըստ յոգուածի 21-րդ։

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

ՆԱՄԱԿ ԳԵՐՄԱՆԻԱՅԻՑ

41) Դանձապետին պաշտօն է ընկերաց բաժինները ստանալ ի կենտրոնատեղին, դրամատան հետ եղած գործառնութիւնները կատարել, ընկերութեան եկամտից հանել և կենտրոնական ժողովոյ ու դիւանի սահմանեալ իրաւասութեամբ օրաշուած ծախքերը մատակարարել։

43) Դանձապետը ուղղակի և անհատապէս պատասխանատու ըլլալով կենտրոնական ժողովի, դիւանի, ներկայացուցչաց կամ ճիւղերու մասնախմբաց և այլ և այլ կողմանէ ջանալն և ի հաշիւ ընկերութեան իրեն յանձնուած ամէն արժողութեանց համար, պարտի ապահով և պաշտօնապէս վաւերացնել երաշխաւորութիւն մը ազգ իրեն յանձնուած արժողութիւններն անյապաղ ընկերութեան դրամատան յանձնել և 100 ֆրանկէն աւելի տակաւ չը պահել իր քովը, ապա թէ ոչ իր վնասուիլեամբ և անհոգութեամբ հասուցած վնասը ինչ որ ազ ըլլայ, ինքն անձամբ կամ իր երաշխաւորը պարտի տուժել։

43) Դանձապետը, կենտրոնական ժողովոյ կամ դիւանի որոշած մի ծախքը մատակարարելու համար, պարտի առեւտրական, առեւտրագրէ և համարակալ առարկրեալ և ընկերութեան կնիքովը վաւերացեալ պատուիրագիր մ'ունենալ. առանց որոյ ըրած ծախսերը ընդունելի չը լինելով, ինքն անձամբ կամ երաշխաւորը պարտի տուժել։

44) Հաշուակալին պաշտօնն է ելեւմտից հաշիւները քննել, առեւտրական և առեւտրագրին հետ անդորրագրերն և պատուիրագրերն առարկրել, ընկերութեան դրամատան յանձնուած արժողութեան վրայ հսկել և ամէն երեք ամիս ընկերութեան դրամական վիճակը կենտրոնական ժողովոյ ներկայացնել դիւանէ վաւերացեալ։

գործառնութեան դիւրութեան համար չքմեղայ քաղաքաց մէջ ազգայիւրաքար գործող օժանդակ-գործակատարներ ունենալու, որոց համար ներկայացուցիչք պատասխանատու են։ Օժանդակ ներկայացուցիչք պարտին նոյնպէս ընկերք գրուիլ իրենց ընտրութիւնն ընդունած ժամանակ, և իրենց հրահանգներն ու տեղեկութիւնները ներկայացուցիչներէն ստանալ և նոցա հետ թղթակցիլ։

Fonds A.R.A.M

Fonds A.R.A.M

Լոռեստան, մայիս 11, 1846 թվ.

Լոռեստանի գավառի ամեն գյուղերի ազգաբնակ հայերին, որ ուզում են իրանց տղերքին ուսուցանել ֆրանսերեն լեզուն, Ներսէս Աստուածատուրեանցը հաղորդում է, որ նա Լոռեստանի գավառում բաց է անում մի դպրոց, որի մեջ ֆրանսերեն լեզուի հետ միասին կուսանի նաև հայերեն, վրացերեն և ռուսերեն լեզուները։ Ֆրանսերեն լեզուն ուսուցանելու համար նա ունի ֆրանսիացի մի ուսուցիչ, որ ծնունդով Լիոնցի է (Lyonnais Crédit)։ Ներսէս Աստուածատուրեանցը ուզում է, որ իր դպրոցը ամեն կողմից օգնություն գտնի, որովհետև նա ինքը ոչ մի շահ չի ուզում իր համար, այլ միայն ուզում է, որ իր հայրենակիցները ուսում առնեն։ Ներսէս Աստուածատուրեանցը ասում է, որ ինքը ֆրանսերեն լեզուն սովորել է Թիֆլիսում, ուր նա ապրել է 5 տարի։ Նա ասում է, որ ինքը ֆրանսերեն լեզուն սովորել է Թիֆլիսում, ուր նա ապրել է 5 տարի։ Նա ասում է, որ ինքը ֆրանսերեն լեզուն սովորել է Թիֆլիսում, ուր նա ապրել է 5 տարի։

Ներսէս Աստուածատուրեանցը ասում է, որ ինքը ֆրանսերեն լեզուն սովորել է Թիֆլիսում, ուր նա ապրել է 5 տարի։ Նա ասում է, որ ինքը ֆրանսերեն լեզուն սովորել է Թիֆլիսում, ուր նա ապրել է 5 տարի։

Ներսէս Աստուածատուրեանցը ասում է, որ ինքը ֆրանսերեն լեզուն սովորել է Թիֆլիսում, ուր նա ապրել է 5 տարի։ Նա ասում է, որ ինքը ֆրանսերեն լեզուն սովորել է Թիֆլիսում, ուր նա ապրել է 5 տարի։

Ներսէս Աստուածատուրեանցը ասում է, որ ինքը ֆրանսերեն լեզուն սովորել է Թիֆլիսում, ուր նա ապրել է 5 տարի։ Նա ասում է, որ ինքը ֆրանսերեն լեզուն սովորել է Թիֆլիսում, ուր նա ապրել է 5 տարի։

Ներսէս Աստուածատուրեանցը ասում է, որ ինքը ֆրանսերեն լեզուն սովորել է Թիֆլիսում, ուր նա ապրել է 5 տարի։ Նա ասում է, որ ինքը ֆրանսերեն լեզուն սովորել է Թիֆլիսում, ուր նա ապրել է 5 տարի։

Ներսէս Աստուածատուրեանցը ասում է, որ ինքը ֆրանսերեն լեզուն սովորել է Թիֆլիսում, ուր նա ապրել է 5 տարի։ Նա ասում է, որ ինքը ֆրանսերեն լեզուն սովորել է Թիֆլիսում, ուր նա ապրել է 5 տարի։

Fonds A.R.A.M

ՎԱՂՈՒՑ ԱՐՓԻԱՐ ԱՐՓԻԱՆ

Խմբագիր—Հրատարակող Գ. Արփիար

Ընդունվում են բաժանորդագրություններ տարեկան 15 ռուբլի, կիսամյա—7 ռ. 50 կ., եռամսյա—3 ռ. 75 կ. Առանձին համարը 10 կոպեկ։ Գրասենյակը գտնվում է Տիֆլիսում, Ավլաբարի Ա. փողոցում, № 1880 թ. Ա. Ալիխանյանի տան մեջ։

Ձեռագրերը չեն վերադարձվում։ Անանուն նամակները ուշադրության չեն արժանանում։ Հասցեագրել հետևյալ կերպ՝ Տիֆլիս, Վաղուց Արփիարի։

ԱՆՀԱՆԳԻՍՏ ՈՒՐԱԽԱՑՈՒՄ

Ս. Ա.

Ամեն անգամ, երբ ես ուրախանում եմ, ինձ թվում է, թե ինչ-որ մեկը ինձ նայում է ու ծիծաղում։ Ես ինձ ասում եմ՝ ինչո՞ւ եմ ուրախանում, ինչո՞ւ եմ ծիծաղում, ինչո՞ւ եմ ինձ թվում

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՒՒՆՆԵՐ

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԹԱՆՈՒԹՈՒՄ Ճախճուճ են օվէօգրաֆիական պատկերներ 20% զեղչու մով. վերարկուներ 6—20 ր., խոպանականներ պատվիճենթուրված են լոկ ՄՋ առանձնապէս անգլիական խանութի համար, ամէնատաճճի ծնկերներ, արկղիկով 4 ր.; շեփիլոկ դանակներ 3—20 ր. զեժիններ, բրիտանական մետալ թէլ յատաններ 30 կ.—3 ր., գիտրատմագնեզիա, թիւրքական շերբէթ և Ճարաբը Լոզենջով նոյնի 70 կ., ամէնատաճճի պարտվէյն և խերես 1 ր. 40 կ. շիշը, շամպայն 3 ր. շիշը:

8—20

«ՓԱՐՈՍ ՀԱՑԱՍՏԱՆ» պատկերազարդ հանդիսի ներկայ ամի երկրորդ տետրն կը հրատարակուի յառաջիկայ յունիս ամսոյ սկզբաւմ և կը բովանդակէ իր մէջ, Ի միջի այլոց նաև Հ. Մազաքիա Ծ. վարդապետի Օրմանեան, Դաբրիել արքեպիսկոպոս Այվազեան, Միքայէլ Մրանատրեանց և այլոց պատկերներն: Բաժանորդագրութիւնն շարունակվում է: Տարեկան գինն է 2 բուբլի արծ. կանխիկ վճարելի:

Հրատարակիչ Զարմայր Մաբեանց

—10

Համեմատելի անգլիական խանութի թէյն գնով 1 ր. 10 կ., 1 ր. 20 կ., 1 ր. 40 կ., 1 ր. 60 կ., 1 ր. 80 կ. Ճաշնոյ համար այն թէյերի հետ, որոնք ուրիշ խանութներում 30%-ով թանկ են ծախվում և այդ խանութի Ճաշնոյ2 բուբլիանոց թէյը, ուրիշ տեղ 4 ր. ծախվող թէյի հետ:

9—100

Խնդրում եմ ՎԱՍՏԱՆԻ եւ ԽՄԵՐԼԵԹԻ թեմի Հայոց Հոգևոր ՈՒՍՈՒՄՆԱՐԱՆՆԵՐԻ վարչութիւններին մինչև ներկայ տարվայ Օգոստոսի 1-ը տեղեկութիւն տալ ինձ, թէ առաջիկայ ուսումնական տարուայ համար ինչ առարկայի ՈՒՍՈՒՑԻՉ ՀԱՐԿԱՒՈՐ է իրանց յանձնուած ուսումնարաններում, հաղորդելով մի և նոյն ժամանակ շաբաթական ԴԱՍԵՐԻ ԹԻՒԸ և ՎԱՐՁԱՏՐՈՒԹԵԱՆ չափը:

ՎԱՍՏԱՆԻ եւ ԽՄԵՐԼԵԹԻ թեմի Հայոց Հոգևոր ուսումնարաններում ՈՒՍՈՒՑՉԱԿԱՆ ՊԱՇՏՕՆՈՎ, ծառայել ցանկացողներին հրատարակում եմ ԳՐԱՒՈՐ յայտնել ինձ իրանց ՅԱՆԿՈՒԹԻՒՆԸ մինչև ներկայ տարուայ Օգոստոսի 1-ը:

Թեմ. Վեր. Գ. Բարխուդարեանց:

4—4

Ցունիսի 10-ից սկսած նոյեմբերի 1-ը ամառնային պարապմունքների համար ընդունում են աշակերտներ: Հասցէն հետևեալն է.

Элементарная школа, Вельяминовская улица, д. Аматуни.

ՀԱԳՈՒՍՏՆԵՐ երեխաների 4 ր., սպասարկելով 9—20 ր., ամբողջ հագուստը, սիրնջակ 5 ր., ՈՐՏԵՂ Է ՆՈՒՎՈՒՐԻՄ. ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԽԱՆՈՒԹՈՒՐԻՄ: Բամպէյ, պարատոին, արիկո, դրապ, փոսաթ թաւրէթ, թաւիշ կարասիքի և կառքերի համար, կալինկոր և այլն 25% ուրիշ տեղերից էժան: ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԽԱՆՈՒԹՈՒՐԻՄ համեղ մուրաբաներ, կօնֆիտներ հագի պէմ, պաներ, մագնեզիա, ամանիներ, կարբոլեան փոշի, սապօն, պարսկական փոշի և այլն: Այս բոլորը և ուրիշ շատ ապրանքներ կարելի է գտնել ԱՄԵՆԱՆՎԱՆ գներով ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԽԱՆՈՒԹՈՒՄ:

9—20

ՇՕԿՕԼԱԴ ԵՒ ԿԱԿԱՕ Ֆրէյ և որդիկ, որոնք Փարիզի աշխարհահանդէսի ժամանակ ոսկէ ՆՇԱՆ ստացան, վերջապէս ստացվեցաւ **ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԽԱՆՈՒԹՈՒՄ**: Նոյն տեղ գործնական ստացվեցաւ թէյ մեծ քանակութեամբ: Եւտ պատուհան թէյ Ֆունտը 1 ր. 20 կ., և 1 ր. 40 կ..

2—10

Իր յատկութիւններով մարելի մասերի, մանուածող ապրի մասների քրտինքից առաջ եկած փտումն ոչնչացնող յատկութիւն,

ԳԱԼՄԱՆԻՆ

անուանվում, ծախվում է Եւրոպայի բոլոր մեծ քաղաքների դեղատներում և դրօգիստների մօտ: Դիմաւոր դեպօներին հնարաւոր ցարժացրի մասին գիտացում կ. ԿԱՐՊԻՆՍԿԻՈՒ դեղատան մէջն է գտնվում, վ. արշավյում, Էքէկաօրայնի փողոց, № 35: Գալմանինի մեծ արկղիկը արժէ վաճառվում 50 կոպ., աւելի փոքրը 30 կ.: Պէտք է զգուշանալ խարդախութիւններից:

8—25 Վ. ԿԱՐՊԻՆՍԿԻ(1)

Մամուլի ամէնից գերազոյն կարծիքով ամենաօգտակար ձեռնարկութիւնն գրքույկի հայերէն թարգմանութիւնը: Գրքի պահեստը գտնվում է Ջաքարիա Երիցեանցի Կամկաւսան Դրամագնացում: Գինն է 35 կոպ.

Թիֆլիսի ընկերութեան հայերէն գրքերի հրատարակութեան Վարչութիւնը պատիւ ունի յայտնել, որ արդէն գերազանց մամուլի ամէնից և ծախվում են Թիֆլիսի բոլոր գրագնացներին մօտ ընկերութեան ապրանքները:

№ 4 ԹԻՖԼԻՍ–ՍՏՈՒԴ. ԹՈՎԼՄԱՍ ԵՂԻՑՈՒ ՏՆԱԿԸ, փող. երեխաների համար Պալմէր, թարգ. օր. Ն. Տէր-Մարկոսեանի: Պատուհերազարդ և կազմած—60 կ.:

№ 5 ՄՈՐԵՒ ԵՒ ՆՈՐԱՆ ՉՆՉՈՒՈՒ ՀՆԱՐՆԵՐԸ. աշխ. Տէր-Բարսեղեանցի: Գինն է 10 կոպէկ:

Առաքագրագրերը կարող են դիմել հետևեալ հասցէով Въ Тифлисъ, Тифлисское Общество изданія армянскихъ книгъ.

ԲԺՇԿԱՆՈՑ

ՀԻՒԱՆԴՆԵՐԻ ԸՆԴՈՒՆՆԵԼՈՒԹԻՒՆ ԱՒԱՖԻՈՑԵԱՆ 9–ԻՑ ՄԻՆՉԵՒ 1 ԺԱՄԸ:

Երկուշաբթի. Դավրօնսկի կառնանց հիւանդ. Գօրալեվիչ ներքին հ., Թօտլեաննց կառնանց և երեխաների հ., Քուչարեանց խիրուրգիական և աչքերի հ., Շահմբօսկի վիներական և կաշու հ., Բարայեան ջղային և հոգեկան հ.:

Երեքշաբթի. Մինկևվիչ խիրուրգիական հ., Վ. զօրօվ վիներական և բոզաջի հ., Բէյլս աչքի հ., Բախուտով մանկաբարձական, կառնանց և երեխաների հ., Կրասնօգլեապօվ, Լիսիցեվ և Վերմիշևվ ներքին հ.:

Չորեքշաբթի. Լիսիցեվ և Ռուդվօվսկի ներքին հ., Շահմբօսկի կնիերական և կաշու հ., Ասատուատուրօվ կառնանց հիւանդութիւնների:

Հինգշաբթի. Վ. զօրօվ վիներական և բոզաջի հ., Թօտլեաննց կառնանց և երեխաների հ., Լիսիցեվ և Վերմիշևվ ներքին հ., Քուչարեանց սիֆիլիսի և սեռական օրգանների հ.:

Ուրբաթ. Դավրօնսկի կառնանց հ., Մինկևվիչ խիրուրգիական հ., Կրասնօգլեապօվ և Լիսիցեվ ներքին հ., Բախուտով մանկաբարձական, կառնանց և երեխաների հ., Շահմբօսկի և Ասատուատուրօվ վիներական և կաշու հ., Բարայեվ ջղային և ներքին հ.:

Շաբաթ Լիսիցեվ և Վերմիշևվ ներքին հ., Բարօվ կուրծքի հ., Եանկօվսկի վիներական և կաշու հ.:

Բացի այդ բժիշկ Վ. զօրօվ բժշկանոցի մէջ ընդունում է անվարձ ազքատ հիւանդներին ամենայն օր երեկոյան 4—6 ժամը:

Բժիշկ Բարաեվ շորեքշաբթի օրերը առաւօտեան 9–ից մինչև 11 ժամը ընդունում է իր տանը բժշկանոցի հիւանդներին էլեկտրական բժշկութեան և ներքին հ. համար: Բնակարանը գտնվում է Սերգիևսկայա փողոցի վրա, Բայանդուրովի տանը:

Առաւոտեան 0 բ բ և ետ ազքատ հիւանդներին բժշկանոցի տոմսակով ընդունում է ամենայն օր, ամենայն ժամանակ:

Բացի կիրակի օրերից ամենայն օր առաւօտեան 9—11 ժամը բժշկանոցում լինում է մանկարարձ կին հիւանդ կանանց ընդունելու համար:

Բժշկանոցի դիրեկտոր Լիսիցեվ:

ПОСТУПИЛИ ВЪ ПРОДАЖУ СЛѢДУЮЩІЯ КНИГИ.

По вопросамъ о Воспитаніи дѣтей, научнохъ обученіи, женскомъ трудѣ, бракѣ и объ отношеніи къ падшимъ женщинамъ, съ приложеніемъ о спиритизмѣ разборъ сочиненіе г-жи Одуаръ, сотвореніе міра, что такое природа, рай и адъ по Сведенборгу, душа и тѣло, свобода воли, откуда вѣра въ безсмертіе души, сочиненіе Е. Фрибесъ, ц 1 р. 50 к. съ пересыл.

Столярное Искусство съ 150-ю рисунками и многими чертежами. Сочиненіе А. Ленцинга, издан. 2-е, ц. 3 р. съ пересылк.

Славянская Борьба, историческій очеркъ возстанія балканскихъ славянъ, Черногорско-Турецко-Сербской Россійской войны и дипломатическихъ сношеній. Составилъ А. Фелькнеръ, ц. 1 р. съ пересылк.

Возрожденіе Организма, безсиліе и безплодіе, зависящіе отъ преждевременнаго истощенія, онанизма, триппера, сужеванія мочеваго канала, страданій мужскихъ и женскихъ, леченіе венерическихъ болѣзней, ихъ радикальное излѣченіе предохранительныя противъ ихъ мѣры и возстановленіе способностей къ зачатію младенца, сочиненіе доктора медицины и акушерства, А. Штейнбахера, съ рисунками ц. 4 р. съ пересылк.

О дѣйствіяхъ Природы въ произведеніи рода человѣческаго, или о сремленіи одного пола къ другому о плодотвореніе зачатія и зарожденія и сохраненіи младенцевъ, для произведенія на свѣтъ здоровыхъ дѣтей и для сохраненія собственныхъ силъ и здоровья съ показаніемъ безвредныхъ испытанныхъ средствъ къ укрѣпленію ослабѣвшихъ мужскихъ органовъ, перев. съ нѣмец. доктора К. Иванова, издан. 3-е п. 1 р. 50 к. съ пересылк.

Объ Онанизмѣ и безсиліи, о средствахъ снова возстановлять и укрѣплять здоровье растроенное онанизмомъ и безсиліемъ, сочиненіе доктора Тиссота, издан. 2-ое ц. 1 р. 50 к.

Преждевременное Истощеніе человѣка зависящее отъ болѣзней половыхъ органовъ и мочевыхъ путей; у мужчины и женщины. Сочиненіе доктора медицины Жозана, издан. 3-е въ 5-ти частяхъ, ц. 4 р. съ пересылк.

О Безплодіи Мужчинъ и женщинъ и о средствѣ къ излеченію онаго, сочиненіе доктора Рихтера, ц. 1 р. 50 к. съ пересылк.

Изъ Нашего Гнѣздышка, картинки изъ дѣтской жизни содержащія въ себѣ 37 дѣтскихъ разсказовъ ц. 50 к. съ пересылк.

О Параличѣ и Невраміи и другихъ нервныхъ болѣзняхъ и объ успѣшномъ леченіи ихъ электричествомъ, сочиненіе Алтгауса. перев. профессора, М. Руднева, ц. 1 р. 50 к. съ пересылк.

Опредѣленіе жизни сочиненіе, профессора Клодъ Бернара, перев. Д. Корка, ц. 50 к. съ пересылк.

О пищѣ какъ средствѣ предупрежденія болѣзней, сочиненіе Э. Вильсона, перев. доктора медицины Руднева, ц. 30 к. съ пересылк.

Распознаваніе Венерическихъ Болѣзней, у женщинъ и дѣтей, съ рисунками въ текстѣ и отдѣльнымъ атласомъ разкрашенныхъ рисунковъ снятыхъ съ натуры, составилъ докторъ медицины и профессоръ, В. Торновскій ц. 4 р. 50 к. съ пересылк.

Руководство къ сохраненію здоровья и воспитанію человѣка, письма о душевномъ и тѣлесномъ воспитаніи и достиженіи возможно-счатливаго состоянія человѣка во всякомъ возрастѣ, полѣ и при всѣхъ обстоятельствахъ жизни необходимая книга для всякаго, въ особенности для родителей и воспитателей, составилъ докторъ медицины Доброславинъ ц. 3 р. съ пересылк.

Книга для молодыхъ людей обоего пола съ 29 рисунками половыхъ органовъ и ихъ болѣзней, составилъ докторъ Нелюбовъ ц. 1 р. 50 к. съ пересылк.

Бракъ и Безбрачіе во всѣхъ половыхъ и моральныхъ проявленіяхъ съ самыми любопытными историческими и медицинскими подробностями о взаимныхъ отношеніяхъ мужчины и женщины, начиная глубокой древности и до нашего времени, гигіена, физіологія и философія брака и безбрачія; въ 4 част. сочиненіе Дебэ, ц. 4 р. съ пересылк.

Истинное Сокровище для домохозяевъ, земледѣльцевъ или упрощенное плодоводство садоводство, огородничество и цвѣтоводство. Составилъ Муравскій, со многими рисунками, планами и чертеж. 2 т. ц. 2 р. съ пересылк.

Съ требованіями Гг. иногородные благоволятъ обращаться исключительно на имя Христофора Ивановича Петрова, по фонтанкѣ, близъ Аничкинаго проспекта, домъ № 143. кв. № 16, **С.-Петербургъ.**

1—1

ЕРЕВАНСКАЯ ГОРОДСКАЯ БИБЛІОТЕКА ПАХЧЯН

ВЪ ЕЯ ЗДАНІИ ПРОТИВЪ ЗИМНЕГО ТЕАТРА,

У. ПЕТЕРБУРГСКІЙ, ПОЛЪЦЕЙСК. МОРОЗОВА, № 42

Адресуются запросы желающіе получить каталогъ книгъ составленный по отдѣламъ наукъ и художествъ.

ДЖИГИТОВКИ 2½ р., 5 р., 6 р., 8 р., 12 р., 20 р., 30 р., 50 р., 60 р. и выше. Пальто мѣхомъ 150 р., КАЗАКИНЫ (смычекъ) 50 к., 1½ р., 2 р., 3 р., 5 р., 8 р., и выше. Папахи 25 р., АРКАНЫ 2½ р., 5½ р., 6 р., 7 р., 10 р. и выше. Пальто 20 р. Чехи турецкіе и французскіе Сюртуки 600 р. ДЖИГИТОВКИ фасону горскихъ черкесовъ 2 р. 50 к. 30 р. Джигитскія сумки (ягдташи) 2 р., 3 р., 4 р., 5 р. ШАШКИ 9 р., 15 р., 25 р., 50 р. и выше. ПИСТОЛЕТЫ 20 р., 30 р., 40 р., 60 р., 100 р. и выше. Пальто 600 р. Пистолетъ сумка 4 р. КОНТРАБАС 45 р., 65 р., 120 р. и выше. Пальто. ГИТАРЫ 3 р. 50 к., 5 р., 10 р., 15 р., 20 р., 40 р., 50 р. и выше. Пальто 100 р. Гитары сумка (ягдташи) 1 р. 50 к., 2 р., 3 р. ЗИТРАНЫ 14 р., 16 р., 25 р., 35 р., 50 р. и выше. Пальто 100 р. Зитары сумка 2 р., 3 р. 50 к., Ноты 40 к., 60 к., 90 к. Турецкіе сюртуки. МАНДОЛИНЫ 10 р., 20 р., 30 р., 40 р., и выше. Пальто 3 р. Альбомъ. Сумка Итальянскіе ЛАРИ изъ Пальто Пистолетъ сумка. КАМЕРТОНЫ 40 к., 50 к., 1 р., 50 к., 2. р., 6 р. Сюртуки кинжалъ и другіе принадлежности. МЕТРОНОМЫ 8 р., 12 р. Пальто Пистолетъ сумка. ПИСТОЛЕТЫ 5 р. Пальто Пистолетъ сумка. Пальто 6 р., 8 р. Германскіе ГАРМОНЫ 4 р., 4 р. 50 к., 5 р. 50 к., 7 р. 50 к., 10 р., 15 р., 20 р., 24 р., 30 р., 40 р., и выше. Пальто Германскіе Сумка и Ноты 50 к., 75 к., 1 р., 1 р. 50 к., Турецкіе сюртуки. КОРНЕТЫ-А-ПИСТОНЫ 18 р., 25 р., 30 р., 40 р., 60 р. и выше. Пальто 100 р. Сумка (ягдташи) 1 р. 50 к., 4 р., 5 р. ФЛЯГОРНЫ, ТРОМБОНЫ, ФЛЬГОРНЫ 3 р., 5 р., 7 р., 10 р., 12 р., 20 р., 30 р., 40 р., 60 р. и выше. Пальто. Сумка (ягдташи) 1½ р., и 3 р., Ноты 40 к., 1½ р., 3 р. Турецкіе сюртуки. КЛАРНЕТЫ 6 р., 8 р., 10 р., 15 р., 20 р., 30 р., 40 р., и Пальто 60 р. Пистолетъ сумка 4 р., Трехъ, Сумки, Флажолеты, Англійскіе КОНЦЕРТИНО 30 р., 38 р., 45 р., 55 р., 70 р., 100 р., и Пальто 160 р. Сумка 3 р., Ноты 50 к., 75 к., 1 р., 1½ р., Германскіе концертино 3 р., 4 р., 5 р., 8 р., 10 р., 12 р., 15 р., и Пальто 30 р. Сумка (ягдташи) 75 к., Ноты 40 к., и 1 р. Турецкіе сюртуки Военныя пуговицы 2 р., 4 р., 6 р., 10 р., 25 р., 30 р., 40 р., 55 р., 75 р., 90 р., и Пальто 200 р. ФИСГАРМОНЫ 90 р., 100 р. 120 р., 150 р., 175 р., 250 р. и выше Пальто. ГАРМОНЫ ФЛЯГОРНЫ 40 р., 45 р., 60 р., 75 р. 90 р. ГАРМОНЫ Флютъ ОРКАНЫ 175. и 225 р. ШАРМАНКИ 8 р., 12 р., 20 р., 30 р., 40 р. Итальянскіе шарманки 150 р., 200 р., 250 р. ОРКАНЫ Пистолеты Сумки 10 р., 15 р. Фисгармоны, Флюгарморы, Пианино, Пианофорте, Итальянскіе Струнныя Пальто, Контрабасы, Гитары и другіе.

Ноты для заграничныхъ оркестровъ исполняются въ непродолжительномъ времени.

1—1

Дозволено Цензурою 10 Іюня 1880 г. Тифлисъ. Տպարան Ա. Ա. Միխելսոնի Типографія А. А. Михельсонъ

Fonds A.R.A.M

№ 98 Յունիսի 12 (24) **1880** Յունիսի 12 (24) № 98

ԻՆՆԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ

ՄՇԱԿ

Տարեկան գինը 10 րուբլի, կէս տարվանը 6 րուբլի։ Առանձին համարները 5 կոպէկով։

Թղթակցութիւն գրվում են միմիայն խմբագրատան անձի։

Յայտարարութիւն ընդունվում է առանց լիգուովի։

Ստացական գրքոյկը դիմում են ուղղակի Тифлисъ. Редакція „Мшакъ“

Խմբագրատունը բաց է առաւօտեան 10—2 ժամ (Նայի կիրակի և տան օրերից)

Յայտարարութիւնների համար վճարում են իւրաքանչիւր տառին 2 կոպէկ։

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Կրօնական ազատութիւն—Ներքին տեսութիւն։ Նամակ Ջալալ-Օղլուց։ Նամակ Խանքանդից։ Նամակ Իգդիրից։ Նամակ Խմբագրին։ Նամակ Խմբագրին։ Ներքին լուրեր—Արտաքին տեսութիւն։ Թիւրքիա։ Ֆրանսիական դեսպանը Լօնդոնում։ Նամակ Գերմանիայից—Մշակի հեռագրները—Յայտարարութիւններ։

ԿՐՕՆԱԿԱՆ ԱԶԱՏՈՒԹԻՒՆ

Կրօնի և խղճի ազատութիւնը մարդկութեան աննուաճելի իրական սեփականութիւնից միևն է։ ազնիւ մարդիկ միշտ պահանջել և պաշտպանել են մարդուս այդ անմեռնութիւնը իրաւունքը, որ ոսկուց, պատից և կեանքից խիստ թանգ է։ Այլ մեր հայ ժողովրդի մէջ դեռ արծարծված չէ կրօնի ազատութեան խնդիրը. շատերի մտքում դեռ շատ այլատեսակ դատաստաններ կան իրար հետ շփոթված այս մասին։

Մեզ կովկասեան հայերիս համար, այդ խնդրի մուտ լինելը այնքան մեղադրելի չէ, որովհետև դա նոր է ծագում մեր մէջ, բայց աւելի զարմանալին դա է, որ կրօնական ազատութեան խնդիրը Թիւրքաց հայերի մէջ, նոյն իսկ նրանց լուսաւորութեան մէջ, տասնապատիկ առաւել պտոյր և առաւել շփոթված է։

Թիֆլիսի «Մեղու Հայաստանի» լրագրի № 40 մէջ տպված առաջնորդող յօդուածը մի շատ յարմար պատկեր է այդ տեսակ պղտոր դատաստանների։ Այդ յօդուածը պարզ չէ խօսում այն պատճառով, որ նրան իր աչքի առջև պարզ և որոշ չէ։ Մէկ կողմից հաստատում է կրօնի և խղճի ազատութիւնը, իսկ միւս կողմից պաշտպանում է հալածողներին, և անուղղակի կերպով քաջալերում է աւետարանական և կաթոլիկ հայերի հալածիչներին, անուանելով նրանց արարքը «եկեղեցու իրաւունք իր հօտը պաշտպանելու օտարների յափշտակութիւնից, որ թոյլ չէ տալիս նրանց ազատ համոզմամբ մուտ գործելու իր վարդապետը և այնտեղից անմեղ գառներին փախցնելը»։

Այս խնդրի մէջ պէտք է երկու բան իրար հետ չը շփոթել որ արել է յիշեալ յօդուածը. այդ երկու բաներն են՝ խղճի ազատութիւնը և կրօնի ազատութիւնը։

Խղճի ազատութեան թշնամիներ հիմա լուսաւոր երկիրներում շատ քիչ կը գտնվեն և այն քիչերն էլ միշտ ենթարկվում են հասարակութեան արհամարհանքին։ Երբ որ մի անձ կամ դիտմամբ, կամ անգիտակցաբար իր համոզումը, մանաւանդ կրօնական համոզումը յայտնում է, որ ընդունած, ընդհանուր կրօնի կամ դաւանութեան հակառակ է, կամ նրանից քիչ թէ շատ շեղվող է, և կառավարութեան կամ ժողովրդի կողմից այն անձը հալածանքին կամ պատժին չէ ենթարկվում,—ահա դա խղճի ազատութիւնն է։

Շատ յաճախ է ասել, որ քրիստոնեայ ազգերը այս առթիվ սկզբունքը, որ նոյն իսկ աւետարանն է յայտնում, միշտ չեն պահել, ինչպէս յոյց է տալիս ինկվիզիցիան (Հաւատաքննութիւնը) միջին դարերում, Հուգենոտների, Վարդապետների, կվէկէրների և ուրիշ շատ խմբերի տխուր պատմութիւնը։ Փարիզի Վարթուղիմէոսի գիշերը, կամ արեւնի հարսանիքը սասանեցրին դէպքը խղճի ազատութեան դէմ մեղանչելու մի նորկալի օրինակն է։

Ամերիկայի մէջ այս սկզբունքը, գոնէ de facto (իրապէս) գործադրվում է քրիստոնեայ դաւանութիւնների մէջ։ Այս վերջին ժամանակում Ամերիկայի գիւղերում պատահել էին այնպիսի դէպքեր, որ գիւղի ժողովուրդը, մի քանի մոլեռանդների առաջնորդութեամբ այս կամ այն կրօնասիրին ծեծել, տանջել էր,—և կառավարութիւնը պատժեց այդ ինքնակոչ դատաւորներին։

Եթէ «Մեղուն» յարդում է հայերի այն իրաւունքը, որ նրանք կարող են թողնել լուսաւորչական եկեղեցին և աւետարանական կրօնը դաւանել, դա մի մեծ ազատամտութիւն չէ անում. արդէն օրէնքը յարգում է նրանց այդ իրաւունքը։

Սակայն բոլորովին ուրիշ բան է կրօնի ազատութիւնը։ Այդ խօսքով իմացվում է ոչ թէ կրօնական այլ և այլ դատաստարներ կազմելու և հաստատութիւններ ունենալու իրաւունքը, այլ նախ և առաջ այն, որ ամեն մարդ ազատ լինի իր ներքին կրօնական համոզմունքին արտաքին արարողական ձև ու կերպարանք տալու, այսինքն ունենալու աղօթատեղի, պաշտօն, պաշտօնեայ, արարողութիւն, և այլն, առանց մի որ և է կողմից իր անձը, իր ունեցածը, կամ իր պատիւը վտանգին ենթարկելու։

Դարով այն կէսին թէ աւետարանականութիւնը ագգուբացութիւն է գործել տալիս,—դա ճշմարիտ չէ, դա երևակայութիւն և նախապաշարմունք է։ Եթէ «Մեղուն» պարզէ թէ ինչ է կազմում հայ ազգութեան տարրի դադաստարը, անշուշտ այդ էական տարրի մի խոշոր մասն էլ պիտի տեսնէր աւետարանականների մէջ։ Աւետարանականութիւնը, ինչպէս որ ասում է իր անունը, կրօն է, և ոչ թէ ազգութիւն, և նա կրօն է բարոզում, առանց որ և է ազգութեան դիպչելու։

Մենք տեսնում ենք Շամախու հայ աւետարանականների օրինակից, որ այնտեղի աւետարանական հայերը իրանց ազգութիւնը ուրանում և դարդացնելու համար լուսաւորչականներից պակաս ջանք չեն անում։ Ամենը շահախնդիրներ յաջողել են ազգի ընդհանրութիւնը համոզելու թէ հայութիւնը կը պահվի, կամ կը պաշտպանվի միայն այս և այն ձևով, մեր հասկացողութեամբ դա սխալ է և որքան շուտ ազատվենք այդ սխալից, այնքան լաւ է։ Թիւրքիայում անգամ ամերիկացի միսիոնարների գործունէութիւնը ահագին գարկ տուեց ոչ միայն մեր աշխարհաբար գրականութեանը, այլ նոյն իսկ ազգային զգացումներին։ Ու հիմա ոչ թէ լուսաւորչական եկեղեցին է, այլ աւետարանական հայերն են, որոնք քիւրդերի մէջ յաջողութեամբ տարածում են քրիստոնէութիւնը, որ ի հարկէ յայտնի չէ «Մեղուին»։ Եթէ մի Դաւայի, կամ մի ուրիշ միսիոնար մեզ հայերիս մեծին աննպատակ, ստոյգ կամ անստոյգ, նոյն իսկ սուտ լուրեր է տարածել, կամ տարածում,—դա ոչինչ կապ չունի կրօնական ազատութեան հետ. այդ մասին այն ամենն է միայն պատասխանատու։

Այլ թէ հայ աւետարանականները կոյր չեն այդ օրինակ դեղծումների դէմ և թէ նրանք անխնայ երևան են հանում ամերիկացի միսիոնարների սխալները,—այդ ինքն «Մեղուն» կարող է կարդալ «Մասխո» վերջին համարներից մէկի մէջ տպված Պարտիզակից գրված նամակում։

Ա. Ամիրխանեանց

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՆԱՄԱԿ ՋԱԼԱԼ-ՕՂԼՈՒՑ

Մայիսի 1-ին

Թող Ներէ ինձ ընթերցողը, որ ես այս անգամ թողած մեր դիւղի հազար ու մի տեսակ ցաւերը, Թանգութիւնը, մանր մունր գողութիւնները, առուտուրի բոլորովին մեռած դրութիւնը, անընդհատ երկրագործների լաց ու սուգը, դէպի վանի սովածները մի քանի պարոնների ունեցած անտարբերութիւնը....և այլ շատ այսպիսի բաներ թողած, մի քանի խօսք պիտի ասեմ մեր դրացի գարաքիլիսեցիների, որոնք միշտ օլիմպիական գագաթից են նայում մեզ՝ Ջալալ-օղլեցիներիս վրա և ամեն դէպքում մեզ վրա, մեր պատճների վրա ծիծաղում.—Գարաքիլիսեի Թզթակիցները, ինչպէս երեում է, միայն իրանց դիւղի լաւ կողմերի վրա են խօսում, իսկ խոշոր պակասութիւնները ծածկում են. Ամեն ժամանակ Ջալալ-օղլեցին Գարաքիլիսեում է լինում, իսկ գարաքիլիսեցին Ջալալ-Օղլում և փոխադարձաբար մէկը մեւսի պակասութիւնները էլ գիտենք, արժանաւորութիւններն էլ—էլ չերկարացնենք, ասենք, ինչ որ ասելու ենք։

Գարաքիլիսեցի երկու քահանայացու պատրաստվում են անպատճառ ձեռնադրվել։ Այս պատճառով ժողովուրդը երկու միմեանց հակառակ կուսակցութեան է բաժանված։ Քահանայացուներից մէկին է տիրացու (տիրացու ասելու էլ արժանի չէ) Յովհաննէս Մխիթարեանցը, որ չը գիտեմ որ տգէտ տիրացուի մօտ սորմոս, ժամագիրք կարդացել է։ Քանի տարի էր այս տիրացուն ուստայ պիտմելու հետ խաչապատութեամբ էր պարապում, մինչև անցեալ տարի էլ վաճառում էր դուքանում օղի, գինի և այլ այսպիսի համեստ բաներ, մի և նոյն ժամանակ մասլաճառութիւն էր անում։ Այժմ այդ տգէտ, խաչապան, մսագործ, գինեվաճառ տիրացուն առանց ամաչելու յանդգնում է բարձրել քահանայական սեծոռի վրա և այն մասդրի, օղիոտ ձեռքերով սուրբ սկիհին մօտենալ։ Ես այդ տիրացուի տեղ սարսափում եմ, թէ նա ինչպէս չը պիտի զարնուրի, իր այդ ձեռքը սուրբ սկիհի մէջ կոխել։

Ո՞վ է մեղաւոր։ Ի հարկէ նրանք, որոնք որ այսօր իրանց բանն ու գործը թողած, ամեն ձիգ

Fonds A.R.A.M

Fonds A.R.A.M

ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՂՈՒԹՅՈՒՆ

—

Լոնդոնից հեռագրում են «Temps»-ին.

Կարմիր Խաչի Գերագույն հանձնաժողովի նախագահ Գուստավ Մուանյեն հրաժարական է տվել իր պաշտոնից։ Նրան փոխարինելու է գալիս Մեկլիսի գերագույն եպիսկոպոսը։

—

Ֆրանսիայի Ազգային ժողովի պատգամավոր Ժ. Ֆերրին հրաժարական է տվել։

—

Ամերիկայի Միացյալ Նահանգների նախագահ Ռուզվելտը հրամայել է ռազմական նավատորմի մեջ ավելացնել 20 նոր ռազմանավ։ Ներկայումս Միացյալ Նահանգների նավատորմը բաղկանում է 70—100 նավ հզոր, 50 նավ հնամաշ և 20 նավ նոր շինության մեջ գտնվող։ Ռազմանավերի մեծ մասը կառուցված է վերջին տասը տարվա ընթացքում։ Ներկայումս Միացյալ Նահանգների նավատորմը 1848 թվից ի վեր ամենից ուժեղն է։ Ռազմանավերի մեծ մասը կառուցված է ըստ Ամերիկայի նավատորմի ներկայացուցիչ Մահանի ծրագրի։ Ներկայումս Միացյալ Նահանգների նավատորմի ամենից ուժեղ նավերն են «Կենտուկի», «Օրեգոն» և «Մասաչուսեթս» ռազմանավերը։ Նրանք ունեն 10,288 տոննա տեղաշարժություն և 11,000 ձիաուժ հզորություն։ Նրանց արագությունը ժամում 16 մղոն է։ Նրանք կրում են չորս 12 դյույմանոց թնդանոթներ, չորս 8 դյույմանոց թնդանոթներ, տասնվեց 6 դյույմանոց թնդանոթներ, քսան 1 ֆունտանոց թնդանոթներ, չորս հրանոթներ և չորս հրանոթներ ջրի տակ արձակելու համար։ Նրանց զրահի հաստությունը 18 դյույմ է։ Նրանց վրա կան նաև ռադիոտելեգրաֆի ապարատներ։

—

Ֆրանսիայի «Ազգային ժողովի» նախագահ Դեռուլեդը հրաժարական է տվել։

—

Ռուսական զորքերը Մանջուրիայում ամրացրել են Ֆուշուն կայարանը։ Ֆուշունը գտնվում է Մուկդենից 29 վերստ հեռավորության վրա։

—

Ռուսական զորքերը Մանջուրիայում ամրացրել են Սիպինգայ կայարանը։ Սիպինգայը գտնվում է Մուկդենից 48 վերստ հեռավորության վրա։ Այդ կայարանը ամրացնելու համար ռուսները բերել են հրանոթներ, որոնք կրակ են բացել ճապոնական զորքերի վրա, որոնք գտնվում էին Մուկդենից հարավ։ Ճապոնական զորքերը ստիպված եղան նահանջել։

—

Ռուսական զորքերը Մանջուրիայում ամրացրել են Սիպինգայ կայարանը։ Սիպինգայը գտնվում է Մուկդենից 41 վերստ հեռավորության վրա։ Ճապոնական զորքերը, որոնք գտնվում էին Սիպինգայում, ստիպված եղան նահանջել դեպի հարավ։ Ռուսական զորքերը Սիպինգայում ունեն 4 հրանոթ։

—

Ռուսական զորքերը Մանջուրիայում ամրացրել են Ֆուշուն կայարանը։ Ֆուշունը գտնվում է Մուկդենից 29 վերստ հեռավորության վրա։

—

«Ռուսի» 48 համարում կարդում ենք հետևյալ ուրախալի լուրը։

Ղարսի մարզին տրամադրված են 1848 թվից ի վեր ամենամեծ քանակությամբ ցորեն։ Ցորենը ստացվել է Ռուսաստանից։ Ցորենը ուղարկվել է Ղարսի մարզին Ռուսաստանի կառավարության հրամանով։ Ցորենը ուղարկվել է Ղարսի մարզին Ռուսաստանի կառավարության հրամանով։ Ցորենը ուղարկվել է Ղարսի մարզին Ռուսաստանի կառավարության հրամանով։

—

ՂԱՐՍԻ ՄԱՐԶԻՑ

29 մարտի

—

Ղարսի մարզին տրամադրված են 1848 թվից ի վեր ամենամեծ քանակությամբ ցորեն։ Ցորենը ուղարկվել է Ղարսի մարզին Ռուսաստանի կառավարության հրամանով։ Ցորենը ուղարկվել է Ղարսի մարզին Ռուսաստանի կառավարության հրամանով։ Ցորենը ուղարկվել է Ղարսի մարզին Ռուսաստանի կառավարության հրամանով։

Ցորենը ստացվել է Ռուսաստանից։ Ցորենը ուղարկվել է Ղարսի մարզին Ռուսաստանի կառավարության հրամանով։ Ցորենը ուղարկվել է Ղարսի մարզին Ռուսաստանի կառավարության հրամանով։ Ցորենը ուղարկվել է Ղարսի մարզին Ռուսաստանի կառավարության հրամանով։

Ցորենը ստացվել է Ռուսաստանից։ Ցորենը ուղարկվել է Ղարսի մարզին Ռուսաստանի կառավարության հրամանով։ Ցորենը ուղարկվել է Ղարսի մարզին Ռուսաստանի կառավարության հրամանով։ Ցորենը ուղարկվել է Ղարսի մարզին Ռուսաստանի կառավարության հրամանով։

—

ՂԱՐՍԻ ՄԱՐԶԻՑ

31 մարտի

—

Ղարսի մարզին տրամադրված են 1848 թվից ի վեր ամենամեծ քանակությամբ ցորեն։ Ցորենը ուղարկվել է Ղարսի մարզին Ռուսաստանի կառավարության հրամանով։ Ցորենը ուղարկվել է Ղարսի մարզին Ռուսաստանի կառավարության հրամանով։ Ցորենը ուղարկվել է Ղարսի մարզին Ռուսաստանի կառավարության հրամանով։

Ցորենը ստացվել է Ռուսաստանից։ Ցորենը ուղարկվել է Ղարսի մարզին Ռուսաստանի կառավարության հրամանով։ Ցորենը ուղարկվել է Ղարսի մարզին Ռուսաստանի կառավարության հրամանով։ Ցորենը ուղարկվել է Ղարսի մարզին Ռուսաստանի կառավարության հրամանով։

—

Ղարսի մարզին տրամադրված են 1848 թվից ի վեր ամենամեծ քանակությամբ ցորեն։ Ցորենը ուղարկվել է Ղարսի մարզին Ռուսաստանի կառավարության հրամանով։ Ցորենը ուղարկվել է Ղարսի մարզին Ռուսաստանի կառավարության հրամանով։ Ցորենը ուղարկվել է Ղարսի մարզին Ռուսաստանի կառավարության հրամանով։

Ցորենը ստացվել է Ռուսաստանից։ Ցորենը ուղարկվել է Ղարսի մարզին Ռուսաստանի կառավարության հրամանով։ Ցորենը ուղարկվել է Ղարսի մարզին Ռուսաստանի կառավարության հրամանով։ Ցորենը ուղարկվել է Ղարսի մարզին Ռուսաստանի կառավարության հրամանով։

—

ՂԱՐՍԻ ՄԱՐԶԻՑ

Երեքշաբթի, 2 յունիսի

—

Ղարսի մարզին տրամադրված են 1848 թվից ի վեր ամենամեծ քանակությամբ ցորեն։ Ցորենը ուղարկվել է Ղարսի մարզին Ռուսաստանի կառավարության հրամանով։ Ցորենը ուղարկվել է Ղարսի մարզին Ռուսաստանի կառավարության հրամանով։ Ցորենը ուղարկվել է Ղարսի մարզին Ռուսաստանի կառավարության հրամանով։

Ցորենը ստացվել է Ռուսաստանից։ Ցորենը ուղարկվել է Ղարսի մարզին Ռուսաստանի կառավարության հրամանով։ Ցորենը ուղարկվել է Ղարսի մարզին Ռուսաստանի կառավարության հրամանով։ Ցորենը ուղարկվել է Ղարսի մարզին Ռուսաստանի կառավարության հրամանով։

Կցկտուր լուրեր են ձեռք բերվել 41 բուհական քաղաքներից, որ ուսանողությունը, ոգևորված Ռուսաստանի հեղափոխական շարժումներից, որոշել է 15 մայիսին իրար հետ համերաշխ գործել։ Ուսանողությունը ցանկանում է ցույց տալ, որ ինքն էլ ուզում է մասնակցել հեղափոխական շարժումներին։ Ուսանողությունը ցանկանում է ցույց տալ, որ ինքն էլ ուզում է մասնակցել հեղափոխական շարժումներին։ Ուսանողությունը ցանկանում է ցույց տալ, որ ինքն էլ ուզում է մասնակցել հեղափոխական շարժումներին։

Ուսանողությունը ցանկանում է ցույց տալ, որ ինքն էլ ուզում է մասնակցել հեղափոխական շարժումներին։ Ուսանողությունը ցանկանում է ցույց տալ, որ ինքն էլ ուզում է մասնակցել հեղափոխական շարժումներին։ Ուսանողությունը ցանկանում է ցույց տալ, որ ինքն էլ ուզում է մասնակցել հեղափոխական շարժումներին։

—

Ղարսի մարզին տրամադրված են 1848 թվից ի վեր ամենամեծ քանակությամբ ցորեն։ Ցորենը ուղարկվել է Ղարսի մարզին Ռուսաստանի կառավարության հրամանով։ Ցորենը ուղարկվել է Ղարսի մարզին Ռուսաստանի կառավարության հրամանով։ Ցորենը ուղարկվել է Ղարսի մարզին Ռուսաստանի կառավարության հրամանով։

Ցորենը ստացվել է Ռուսաստանից։ Ցորենը ուղարկվել է Ղարսի մարզին Ռուսաստանի կառավարության հրամանով։ Ցորենը ուղարկվել է Ղարսի մարզին Ռուսաստանի կառավարության հրամանով։ Ցորենը ուղարկվել է Ղարսի մարզին Ռուսաստանի կառավարության հրամանով։

—

Ղարսի մարզին տրամադրված են 1848 թվից ի վեր ամենամեծ քանակությամբ ցորեն։ Ցորենը ուղարկվել է Ղարսի մարզին Ռուսաստանի կառավարության հրամանով։ Ցորենը ուղարկվել է Ղարսի մարզին Ռուսաստանի կառավարության հրամանով։ Ցորենը ուղարկվել է Ղարսի մարզին Ռուսաստանի կառավարության հրամանով։

Ցորենը ստացվել է Ռուսաստանից։ Ցորենը ուղարկվել է Ղարսի մարզին Ռուսաստանի կառավարության հրամանով։ Ցորենը ուղարկվել է Ղարսի մարզին Ռուսաստանի կառավարության հրամանով։ Ցորենը ուղարկվել է Ղարսի մարզին Ռուսաստանի կառավարության հրամանով։

—

ՂԱՐՍԻ ՄԱՐԶԻՑ

Չորեքշաբթի, 26 մարտի

—

Ղարսի մարզին տրամադրված են 1848 թվից ի վեր ամենամեծ քանակությամբ ցորեն։ Ցորենը ուղարկվել է Ղարսի մարզին Ռուսաստանի կառավարության հրամանով։ Ցորենը ուղարկվել է Ղարսի մարզին Ռուսաստանի կառավարության հրամանով։ Ցորենը ուղարկվել է Ղարսի մարզին Ռուսաստանի կառավարության հրամանով։

Ցորենը ստացվել է Ռուսաստանից։ Ցորենը ուղարկվել է Ղարսի մարզին Ռուսաստանի կառավարության հրամանով։ Ցորենը ուղարկվել է Ղարսի մարզին Ռուսաստանի կառավարության հրամանով։ Ցորենը ուղարկվել է Ղարսի մարզին Ռուսաստանի կառավարության հրամանով։

Fonds A.R.A.M

«ՄՇԱԿ» ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՎ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՕՐԱԹԵՐԹ

Ս. ՊԱՏԱՐԱԳԱՄԱՏՈՒՅՑ, 8 յարկանի։ Պահ մը ետք ոտքի 93 տարեկան հիմնատուն շրջայցը դիմաց 50% զեղչով։ Ներկայ 93 տարեկան 12½ ր., երեք 37½ ր., երկու 12½ ր., երկուքն 92 ր. 50 կ., չորսը 93 ր. 12½ ր., երեք տարեկան զրկի համար 50% զեղչ։ Հիմնատան զրկի համար 91 տարեկան 234 ր., երեք 231 ր., երկուքն 224 ր. 50 կ., երկուքն 91 ր. 75 կ., երեք 91 ր. 50 կ., 1 տարեկան 75 կ., ապրանք 7 ր. 50 կ.։ Հիմնատան 1 տարեկան զրկի համար 25½ տոկոս զեղչ։ Հիմնատան զրկի համար 129 զրկի 50 տոկոս զեղչ։ Բերքի 219 զրկի 25 տոկոս զեղչ։ Բերքի 269 զր.։ Երգչախումբ։

Խմբագիր—Հրատարակիչ ԳԱՐԵԳԻՆ ԼԱՓՃԻՆԵԱՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ «ՎԱՇՏԱԿ» ՀԻՄՆԱԴՐԱՄԻ ՀԱՄԱՐ ՀԱՆԳԱՆԱԿ

Ս. ՊԱՏԱՐԱԳԱՄԱՏՈՒՅՑ, 8 յարկանի։ Պահ մը ետք ոտքի 93 տարեկան հիմնատուն շրջայցը դիմաց 50% զեղչով։ Ներկայ 93 տարեկան 12½ ր., երեք 37½ ր., երկուքն 92 ր. 50 կ., չորսը 93 ր. 12½ ր., երեք տարեկան զրկի համար 50% զեղչ։ Հիմնատան զրկի համար 91 տարեկան 234 ր., երեք 231 ր., երկուքն 224 ր. 50 կ., երկուքն 91 ր. 75 կ., երեք 91 ր. 50 կ., 1 տարեկան 75 կ., ապրանք 7 ր. 50 կ.։ Հիմնատան 1 տարեկան զրկի համար 25½ տոկոս զեղչ։ Հիմնատան զրկի համար 129 զրկի 50 տոկոս զեղչ։ Բերքի 219 զրկի 25 տոկոս զեղչ։ Բերքի 269 զր.։ Երգչախումբ։

Խմբագիր—Հրատարակիչ ԳԱՐԵԳԻՆ ԼԱՓՃԻՆԵԱՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ «ՎԱՇՏԱԿ» ՀԻՄՆԱԴՐԱՄԻ ՀԱՄԱՐ ՀԱՆԳԱՆԱԿ

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ՀԱՍՑԵ ՊԱՐՏԱՎՈՐՈՒԹԵԱՆ

Ս. ՊԱՏԱՐԱԳԱՄԱՏՈՒՅՑ, 8 յարկանի։ Պահ մը ետք ոտքի 93 տարեկան հիմնատուն շրջայցը դիմաց 50% զեղչով։ Ներկայ 93 տարեկան 12½ ր., երեք 37½ ր., երկուքն 92 ր. 50 կ., չորսը 93 ր. 12½ ր., երեք տարեկան զրկի համար 50% զեղչ։ Հիմնատան զրկի համար 91 տարեկան 234 ր., երեք 231 ր., երկուքն 224 ր. 50 կ., երկուքն 91 ր. 75 կ., երեք 91 ր. 50 կ., 1 տարեկան 75 կ., ապրանք 7 ր. 50 կ.։ Հիմնատան 1 տարեկան զրկի համար 25½ տոկոս զեղչ։ Հիմնատան զրկի համար 129 զրկի 50 տոկոս զեղչ։ Բերքի 219 զրկի 25 տոկոս զեղչ։ Բերքի 269 զր.։ Երգչախումբ։

Խմբագիր—Հրատարակիչ ԳԱՐԵԳԻՆ ԼԱՓՃԻՆԵԱՆ

Ս. ՊԱՏԱՐԱԳԱՄԱՏՈՒՅՑ, 8 յարկանի։ Պահ մը ետք ոտքի 93 տարեկան հիմնատուն շրջայցը դիմաց 50% զեղչով։ Ներկայ 93 տարեկան 12½ ր., երեք 37½ ր., երկուքն 92 ր. 50 կ., չորսը 93 ր. 12½ ր., երեք տարեկան զրկի համար 50% զեղչ։ Հիմնատան զրկի համար 91 տարեկան 234 ր., երեք 231 ր., երկուքն 224 ր. 50 կ., երկուքն 91 ր. 75 կ., երեք 91 ր. 50 կ., 1 տարեկան 75 կ., ապրանք 7 ր. 50 կ.։ Հիմնատան 1 տարեկան զրկի համար 25½ տոկոս զեղչ։ Հիմնատան զրկի համար 129 զրկի 50 տոկոս զեղչ։ Բերքի 219 զրկի 25 տոկոս զեղչ։ Բերքի 269 զր.։ Երգչախումբ։

Խմբագիր—Հրատարակիչ ԳԱՐԵԳԻՆ ԼԱՓՃԻՆԵԱՆ

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՒՆՆԵՐ

Իր յատկութիւններով մաքուր մասերի, մանաւանդ ածի մասերի քրտինքից առաջ եկած փուռային ախտահանող յատկութեան նկատմամբ,

ԳԱԼՄԱՆԵՆ

անուանած, ծախսում է Եւրոպայի բոլոր մեծ քաղաքների գեղարուեստների և դրօգիստների մօտ։ Գլխաւոր գէպօ Նիւթի հնարող Ֆարմացի մատերիա գիտարան վ. ԿԱՐՊԻՆԵԱՆԻ գեղատան մէջն է գտնուում, վաճառվում, էլեկտրաէների փողոց, № 35։ Գումարների մէջ արկղիկը արժէ վաճառվում 50 կոպ., աւելի փոքրը 30 կ։ Պէտք է զգուշանալ խարդախութիւններից։

9—25 վ. ԿԱՐՊԻՆՍԿԻ(1)

Մատուցի տակից գուրս եկաւ գօղոթ Բօկի «Ուսումն առողջապահութեան» գրքոյկի հայերէն թարգմանութիւնը։ Գրքի պահեստը գտնվում է Զաքարիա Գրիգորեանցի Կովկասեան Գրավաճառանոցում։ Գինն է 35 կոպ.

Թիֆլիսի ընկերութեան հայերէն գրքերի հրատարակութեան վարչութիւնը պատիւ ունի յայտնել, որ արդէն գուրս եկան մատուցի տակից և ծախվում են Թիֆլիսի բոլոր գրավաճառների մօտ ընկերութեան ապագրութիւններ։

№ 4 ԹԻՋԼԻՍ-ԱՏՈՒՈՒ. ԹՈՎՄԱՍ ԵԼՐՕՐ ՏՆԱՒԸ, փոխ. երեխաների համար Պալմեր, թարգ. օր. Ն. Տէր-Մարկոսեանի։ Պատկերազարդ և կազմած—60 կ.։

№ 5 ՄՈՐԵՒ ԵՒ ՆՈՐԱՆ ՉՆԶԵԼՈՒ ՀՆԱՐՆԵՐԸ. աշխ. Տէր-Բարսեղեանցի։ Գինն է 10 կոպէկ։

Օտարաքաղաքացիք կարող են դիմել հեռագրով Въ Тифлисъ, Тифлисское Общество изданія армянскихъ книгъ.

ԲԺՇԿԱՆՈՑ

ՀԻՒԱՆԴՆԵՐԻ ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹԻՒՆԸ ԱՌԱՒՕՏԱՆ 9-ԻՑ ՄԻՆՉԵՒ 1 ԺԱՄԸ։

Երկուշաբթի. Գավրօնսկի կանանց հիւանդ. Օրալեվիչ Ներքին հ., Օստեանց կանանց և երեխաների հ., Քիւչարեանց խիրուրգիական և աչքերի հ., Եամբօրսկի վիներական և կաշու հ., Բարթալեան ջղային և հոգեկան հ.։

Երեքշաբթի. Մինկևիչ խիրուրգիական հ., Վզօրով վիներական և բոլաղի հ., Իւյխ աչքի հ., Բախուտով մանկաբարձական, կանանց և երեխաների հ., Պրատնօգլեատով, Լիսիցեվ և Վերմիշեվ Ներքին հ.։

Չորեքշաբթի. Լիսիցեվ և Ռուդովսկի Ներքին հ., Եամէյմբօրսկի կնաբարական և կաշու հ., Աստուածատուրօվ կանանց հիւանդութիւններից։

Հինգշաբթի. Վզօրով վիներական և բոլաղի հ., Օստեանց կանանց և երեխաների հ., Լիսիցեվ և Վերմիշեվ Ներքին հ., Քիւչարեանց սիֆիլիսի և սեռական օրգանների հ.։

Ուրբաթ. Գավրօնսկի կանանց հ., Մինկևիչ խիրուրգիական հ., Պրատնօգլեատով և Լիսիցեվ Ներքին հ., Բախուտով մանկաբարձական, կանանց և երեխաների հ., Եամէյմբօրսկի և Աստուածատուրօվ վիներական և կաշու հ., Բարթալեան ջղային և հոգեկան հ.։

Շաբաթ. Լիսիցեվ և Վերմիշեվ Ներքին հ., Բարօվ կուրծքի հ., Եանկօվսկի վիներական և կաշու հ.։

Բացի այդ բժիշկ Վզօրով բժշկանոցի մէջ ընդունում է անվարձ ապրատ հիւանդ Ներքին ամենայն օր երեկոյեան 4—6 ժամը։

Բժիշկ Բարանով չորեքշաբթի օրերը առաւօտեան 9-ից մինչև 11 ժամը ընդունում է իր տանը բժշկանոցի հիւանդներին էլեկտրական բժշկութեան և Ներքին հ. համար։ Բնակարանը գտնվում է Սերգիևսկայա փողոցի վրա, Բոյանդուրովի տանը։

Առաւեւտոյն Օրրեխա ապրատ հիւանդներին բժշկանոցի տոմսակով ընդունում է ամենայն օր, ամենայն ժամանակ։

Բացի կիրակի օրերից ամենայն օր առաւօտեան 9—11 ժամը բժշկանոցում լինում է մանկաբարձ կին հիւանդ կանանց ընդունելու համար։

Բժշկանոցի վերակաց Լիսիցեվ։

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԽԱՆՈՒԹՈՒՄ ծախվում են օէլօգրաֆիական պատկերներ 20% զեղջուկ. վերարկուներ 6—30 ր., խոզանակներ պատվենփուխրված են լդի մէջ առանձնապէս անպլիական խանութի համար, ամենապատ ածելիներ, արկղիկով 4 ր., Շեֆիլդի դանակներ 3—20 ր. գիւժինը, բրիտանական մետալի թէյամաններ 30 կ.,—3 ր., գիտրատամպնեղիա, թէյբրդական շերբէթ և ծաթաբը Բադեղնով նիւթ 70 կ., ամենապատ պօտտվէյն և խերես 1 ր. 40 կ. շիշը, շամպայն 3 ր. շիշը։

9—20

«ՓԱՐՈՍ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ» պատկերազարդ հանդեսի նոր տարուայ համարը կը հրատարակուի յատուկ յուլիս ամսոյ սկզբում և կը բովանդակի իր մէջ, ի միջի այլոց նաև Ս. Մադաքիա Ո. վարդապետի Օրմանեանի, Դարբինել արքեպիսկոպոսի Այվազեանի, Մինաս էլի Մահտեսեանցի և այլոց պատկերներն։ Բաժանորդագինն չարունակվում է։ Տարեկան գինն է 2 րուբլի արծ. կանխիկ վճարելի։

Հրատարակիչ Զարմայր Մանրեանց

10—10

Համեմատելէք անգլիական խանութի թէյին գնով 1 ր. 10 կ., 1 ր. 20 կ., 1 ր. 40 կ., 1 ր. 60 կ., 1 ր. 80 կ. Ջուտաի համար այն թէյերի հետ, որոնք ուրիշ խանութներում 30%-ով թանգ են ծախվում և այդ խանութի Ջուտաի 2 րուբլիանոց թէյը, ուրիշ տեղ 4 ր. ծախվող թէյի հետ։

10—100

Ինդրում եմ վրաստանի եւ իմերիթիի թեմի Հայոց Հոգևոր ուսումնարանների վարչութիւններին մինչև ներկայ տարվայ Օգոստոսի 1-ը տեղեկութիւն տալ ինձ, թէ առաջիկայ ուսումնական տարուայ համար ինչ առարկայի ուսուցիչ չարունակում է իրանց յանձնաժողովում, հաղորդելով մի և նոյն ժամանակ շաբաթական դասերի թիվը և վարձատրութիւնն չափը։

Վրաստանի եւ Իմերիթիի թեմի Հայոց Հոգևոր ուսումնարաններում ՈՒՍՈՒՑԱԿԱՆ ՊԱՇՏՕՆՈՎ ծառայել ցանկացողներին հրաւիրում եմ գրաւոր յայտնել ինձ իրանց ՁԱՆԿՈՒԹԻՒՆԸ մինչև ներկայ տարուայ Օգոստոսի 1-ը։

Թեմ. Վեր. Գ. Բարխուդարեանց։

4—4

Ցունիսի 10-ից ամառնային պարապմունքների համար ընդունում են աշակերտներ։ Հասցէն հետևեալն է.

Элементарная школа, Вельяминовская улица, д. Аматуни.

ՀԱԳՈՒՍՏՆԵՐ երեխաների 4 ր., տղամարդկանց 9—20 ր., ամբողջ հագուստը, պիջակ 5 ր., ՈՐՏԵՂ Ի ՁԱԽՎՈՒՄ. ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԽԱՆՈՒԹՈՒՄ։ Բամպէյ, պարուսին, տրիկօ, դրապ, փօսաի թաւլէթ, թաւիշ կարասիքի և կառքերի համար, կալենկօր և այլն 25% ուրիշ տեղերից էժան։ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԽԱՆՈՒԹՈՒՄ համեղ մուրաբաներ, կոնֆետներ հագի դէմ, պաներ, մաղնէզիա, ամանիներ, կարբօլեան փոշի, սապօն, պարսկական փոշի և այլն։ Այս բոլորը և ուրիշ շատ ապրանքներ կարելի է գտնել ԱՄԵՆԱՓԱՆ գնորով ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԽԱՆՈՒԹՈՒՄ։

10—20

ՇՕԿՈԼԱՊ ԵՒ ԿԱԿԱՕ Ֆրէյ և օրթիկ, որոնք Փարիզի աշխարհահռչակ ժամանակ ոսկէ ՆՇԱՆ ստացան, վերջապէս ստացվեցաւ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԽԱՆՈՒԹՈՒՄ։ Նոյն տեղ գտնելով ստացվեցաւ ՄԼՃ մեծ քանակութեամբ։ Նաև պատուական թէյ Ջուտաի 1 ր. 20 կ., և 1 ր. 40 կ..

3—10

ԵՐԱԺՇՏԱԿԱՆ ԳՈՐԾԻՔՆԵՐԻ ԳԼԽԱՒՈՐ ՊԱՀԵՍՏ

ԻՒԼԻԻ ՀԵՆՐԻԽ ՅԻՄԵՐՄԱՆ,

Ս. ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, ԲՈԼՇԱՅԱ ՄՕՐՍԿԱՅԱ, № 42

Ստացվում են արտաքսման ամենալաւ գործարաններից նորերում ստացված երաժշտական գործիքներ։

ՋՈՒԹԱԿՆԵՐ 2½ ր., 5 ր., 6 ր., 8 ր., 12 ր., 20 ր., 30 ր., 50 ր., 60 ր. և աւելի թանգ մինչև 150 ր., ԿՆՏՆՏՈՑՆԵՐ (смычокъ) 50 կ., 1½ ր., 2 ր., 3 ր., 5 ր., 8 ր., և աւելի թանգ մինչև 25 ր., ԱՐԿՂՆԵՐ 2½ ր., 5½ ր., 6 ր., 7 ր., 10 ր. և աւելի թանգ մինչև 20 ր.։ Հին իտալական և գերմանական ջութակներ մինչև 600 ր.։ ՋՈՒԹԱԿՆԵՐ փոքր գիրքի երեխաների համար 2 ր. 50 կ. մինչև 30 ր.։ Ջութակի չկօլա (լինքենաւսցիչ) 2 ր., 3 ր., 4 ր., 5 ր.։ ԱԼՏԵՐ 9 ր., 15 ր., 25 ր., 50 ր. և աւելի թանգ։ ՎԻՕԼՕՆՉԵԼՆԵՐ 20 ր., 30 ր., 40 ր., 60 ր., 100 ր. և աւելի թանգ մինչև 600 ր.։ Վիօլօնչելի չկօլա 4 ր.։ ԿՕՆՏՐԲԱՍ 45 ր., 65 ր., 120 ր. և աւելի թանգ։ ԳԻՏԱՐ 3 ր. 50 կ., 5 ր., 10 ր., 15 ր., 20 ր., 40 ր., 50 ր. և աւելի թանգ մինչև 100 ր.։ Գիտարի չկօլա (լինքենաւսցիչ) 1 ր. 50 կ., 2 ր., 3 ր.։ ՑԻՏՐԱՆԵՐ 14 ր., 16 ր., 25 ր., 35 ր., 50 ր. և աւելի թանգ մինչև 100 ր.։ Ցիտրայի չկօլա 2 ր., 3 ր. 50 կ., Նօտաներ 40 կ., 60 կ., 90 կ. իւրաքանչիւր տեատրակը։ ՄԱՆԴՕԼԻՆ 10 ր., 20 ր., 30 ր., 40 ր., և աւելի թանգ. չկօլա 3 ր.։ Ամենալաւ իտալական Լ.ԱՐԵՐ այդ գործիքների համար, ԿԱՄԵՐՏՕՆ 40 կ., 50 կ., 1 ր., 50 կ., 2. ր., 6 ր.։ Սուրդին կանիֆոլ և այլ պատկանելիք։ ՄԵՏՐՕՆՕՄ 8 ր., 12 ր.։ Երկաթի ծալվող ՊԻՒՊԵՏՆԵՐ 5 ր.։ Երկաթի ծալվող պիւպեարներ մոմակալներով 6 ր., 8 ր.։ Գերմանական ԳԱՐՄՕՆՆԵՐ 4 ր., 4 ր. 50 կ., 5 ր. 50 կ., 7 ր. 50 կ., 10 ր., 15 ր., 20 ր., 24 ր., 30 ր., 40 ր., և աւելի թանգ։ Գարմոնիայի չկօլա և Նօտաներ 50 կ., 75 կ., 1 ր., 1 ր. 50 կ., իւրաքանչիւր տեատրակը։ ԿՕՐՆԱՊԻԱՊԻՍՏԱՆ 18 ր., 25 ր., 30 ր., 40 ր., 60 ր. և աւելի թանգ մինչև 100 ր.։ Շկօլա (լինքենաւսցիչ) 1 ր. 50 կ., 4 ր., 5 ր.։ ԱԼՏՕՐՆ, ՆՇԱՆԱՓՈՂՆԵՐ, ՏՐՕՄՓՕՆՆԵՐ, ՖԼԻՑԱՆԵՐ 3 ր., 5 ր., 7 ր., 10 ր., 12 ր., 20 ր., 30 ր., 40 ր., 60 ր. և աւելի թանգ։ Շկօլա (լինքենաւսցիչ) 1½ ր., և 3 ր., Նօտաներ 40 կ., 1½ ր., 3 ր. իւրաքանչիւր տեատրակը։ ԿԼԱՐՆԵՏՆԵՐ 6 ր., 8 ր., 10 ր., 15 ր., 20 ր., 30 ր., 40 ր., և թանգ մինչև 60 ր.։ Կլարնետի չկօլա 4 ր., Բնկօլօ, Զականի, Ֆլաժօլետներ, ԱՆգլիական ԿՕՆՑԵՐՏԻՆՕ 30 ր., 38 ր., 45 ր., 55 ր., 70 ր., 100 ր., և թանգ մինչև 160 ր.։ Շկօլա 3 ր., Նօտաներ 50 կ., 75 կ., 1 ր., 1½ ր., Գերմանական կօնցերտինօ 3 ր., 4 ր., 5 ր., 8 ր., 10 ր., 12 ր., 15 ր., և թանգ մինչև 30 ր.։ Շկօլա (լինքենաւսցիչ) 75 կ., Նօտաներ 40 կ., և 1 ր. իւրաքանչիւր տեատրակը երաժշտական արկղներ 2 ր., 4 ր., 6 ր., 10 ր., 25 ր., 30 ր., 40 ր., 55 ր., 75 ր., 90 ր., և թանգ մինչև 200 ր.։ ՖԻՍԳԱՐՄՕՆՆԵՐ 90 ր., 100 ր. 120 ր., 150 ր., 175 ր., 250 ր. և աւելի թանգ։ ԳԱՐՄՕՆՆԵՐ ՖԼԻՑԻՏԻ 40 ր., 45 ր., 60 ր., 75 ր., 90 ր.։ ԳԱՐՄՕՆՆԵՐ ՖԼՅՈՒՏԻ ՕՐԳԱՆՈՎ 175. և 225 ր.։ ՇԱՐՄԱՆԿԱ 8 ր., 12 ր., 20 ր., 30 ր., 40 ր.։ Իտալական չարմանկաներ 150 ր., 200 ր., 250 ր.։ ՕՐԳԱՆՆԵՐ Թաչունների համար 10 ր., 15 ր.։ Թմբուկներ, լիտաւրներ, բունչուկներ, բանդօնիօն, մետալական չրխունչքների բելկաներ, եռանկիւնիներ, գարմոններ և այլն։

Օտար քաղաքներից ստացված պատուէրները կատարվում են անյապաղ և ճշդութեամբ։ Հանապարհածախսը գնորինն է։ Ծախսում են հասով և մեծ քանակութեամբ։

1—1

Ծովեփ Տէր-Մովսէսեան Տէր-Աբրահամեանցը յատուկ սրտի յայտնում է իւր ազգականներին և ծանօթներին իւր եղբօր տոհմական պատուաւոր քաղաքացի ԵՒԴՈՒՍ ՏԷՐ-ԱԲՐԱՀԱՄԻՄԵՆՑԻ ազգի մահը, խնդրելով պատուել հանգուցեալին յիշատակը և ներկայ գտնուիլ յուղարկաւորութեան հանդէսին, որ լինելու է Շաբաթ օրը ամսոյս 14-ին առաւօտեան 10-ժամին։ Հանդուցեալին տանելու են իւր սեփական տանից, որ գտնվում է Հայկարարի Մէյդանի մօտ Շամքորեցոց Սուրբ Աստուածածնայ եկեղեցին

1—3

ՄԻ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ ցանկանում է այս ամառվայ արձակուրդներին ընտանիքի հետ ամառանոց գնալ ուսուցչի պաշտօնով։ Կարող է պատրաստել երեխաներին բոլոր ծխական և միջնակարգ ուսումնարանների առաջին, երկրորդ և երրորդ դասատանց համար, (բացի դասական լեզուներից) կամ պարապել մանուկների հետ, և ուսուցանել Հայոց և ուսաց լեզուներ՝ թէ աշակերտներին և թէ չափահասներին։ Նմանապէս կարող է ցանկացողներին ուսուցանել և վրաց լեզուն։

Հասցէն կարելի է իմանալ «Մշակի» խմբագրատան։ ցանկացողներին խնդրում եմ վաղօրօք յայտնել իւրեանց պահանջը։

1—5

ՎԱՃԱՌԱԿԱՆ ՎԱՃԱՌՈՒՄՆ

Հրացաններ, բնվօլվերներ, դանակներ, գրիչներ, անուշահոտութիւններ, սապօն, գուլպաներ, թաշկինակներ և այլն, ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ՄԱԳԱԶԻՆՈՒՄ։

1—20

Մատուցի տակից գուրս եկաւ և վաճառվում է Զաք. Գրիգորեանցի «Կովկասեան գրավաճառանոցում Ընդհանուր աշխարհագրութիւն, Ա. տարի, Նախագիտելիք (Հայրենագիտութիւն Թիֆլիսի) 5 պատկերներով. Աշխատասիրութիւն Ն. Սիմէոնեանցի։ Գինն է 35 կոպ. գումարով առնողներին 20% զեղջիկ կը լինի։

Մատուցի տակ են, Ընդ. Աշխ. Բ. տարի, մանուկական (մաթեմատիկական) և Բնական և ընդ. Աշխ. Գ. տարի, մանր քաղաքական։ Վերջին երկու գրքերի տպագրութիւնը ուշացել յետոյ կը հրատարակուեն նոցա գները։ Օտար քաղաքացիք գիմում են։

Въ Тифлисъ. Кавказская книжная торговля З. П. Грикурова.

2—20

Вышелъ изъ печати и поступилъ въ продажу VI томъ **„Сборника свѣдѣній о Кавказѣ“**, изданія Кавказскаго Статистическаго Комитета, содержащій въ себѣ:

«Тифлисъ по однодневной переписи 25-го марта 1876 г.»

всего 570 страницъ in 4, съ 19-ю приложеніями, а именно:

1) 15 литографированныхъ раскрашенныхъ графическихъ таблицъ;

2) 2 вида Тифлиса: по Шардену (1671 г.) и Турнефору (1701 г.);

3) копія съ плана Тифлиса по царевичу Вахушту (1739 г.);

4) планъ современнаго Тифлиса.

Продажа производится въ книжныхъ магазинахъ: Беренштама, Кавказской книжной торговлѣ и Центральной книжной торговлѣ. Цѣна **4 руб. сер.**; на пересылку прилагается за 5 фунт.

Дозволено Цензурою 11 Іюня 1880 г. Тифлисъ.

Տպարան Ա. Ա. Միխելսոնի

Типографія А. А. Михельсона

Fonds A.R.A.M

№ 99 Յունիսի 13 (25) 1880 Յունիսի 13 (25) № 99

ԻՆՆԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ

ՄՇԱԿ

Տարեկան գինը 10 րուբլի, կէս տարվանը 6 րուբլի: Առանձին համարները 5 կոպէկով:

Թիֆլիսում գրվում են միմիայն խմբագրատան մէջ.

Օտարաքաղաքացիք դիմում են ուղղակի Тифлисъ. Редакція „Мшакъ“

Խմբագրատունը բաց է առաւօտեան 10—2 ժամ (Բացի կիրակի և տօն օրերից)

Յայտարարութիւն ընդունվում է ամէն լեզուով.

Յայտարարութիւնների համար վճարում են իւրաքանչիւր բառին 2 կոպէկ.

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Տեղական թատրոնի գործը.—Ներքին տեսութիւն. Նամակ Երևանից. Նամակ Բագուից. Նամակ Նոր-Բայազէտից. Նամակ Ալէքսանդրապոլից. Նամակ խմբագրին. Ներքին լուրեր.—Արտաքին տեսութիւն. Անգլիական պարլամենտը. Թիւրքիա. Բերլինի կոնֆերենցիա. Նամակ Թիւրքիայից.—Յայտարարութիւններ.

ՏԵՂԱԿԱՆ ԹԱՏՐՈՆԱԿԱՆ ԳՈՐԾԸ

Յունիսի 11-ին մենք ներկայ գտնվեցանք Արծրունու թատրոնում վրաց միտական խմբի ներկայացմանը։ Խաղում էին Ա. Ծերեթելիի «Պինտօ» պիէսան։

Մենք նպատակ չունենք քննել այստեղ պիէսայի բովանդակութիւնը, ցոյց տալ նրա արժանաւորութիւններն ու պակասութիւնները, միայն այսքան կասենք, որ ընդհանուր տպաւորութիւնը, որ մենք դուրս բերեցինք ներկայացումից, շատ գոհացուցիչ էր։

Հասարակութիւնը, մանաւանդ երեսուն կոպէկանոց տեղերի հասարակութիւնը, հասարակ մարդիկ, մեծ զուարճութիւն էին գտնում բեմի վրա իրանց ծանօթ տիպերը տեսնելու, իրանց համար հասկանալի, մատչելի լեզուն, իրանց սրտին մօտիկ գաղափարներ դերասանների բերանից լսելու։ Երևում էր որ պիէսան, տեղական կեանքից վերցրած լինելով, մեծ ընդունելութիւն էր գտնում հանդիսականների մէջ....

Միայն այդ տեսակ կենդանի, մեր սեփական կեանքից վերցրած պիէսաները ճշմարիտ կրթիչ ներգործութիւն կարող են ունենալ հասարակութեան մեծամասնութեան վրա։

Ակամայ մենք սկսեցինք համեմատել մեր մտքում այդ տեսակ պիէսայի բեմի վրա երևալու ներգործութիւնը, այն մեռցնող, բըթացնող ներգործութեան հետ, որ ունէր մեր հասարակութեան վրա այս տարվայ հայոց միտական խմբի ռեպերտուարը, իր «Լիւսի Դիդիէ», իր «Մէր առանց համարման» և ուրիշ այդ տեսակ պիէսաներով, որոնց կեանքը, տիպերը, շարժվածքները, գաղափարները, նոյն իսկ խօսակցութեան ոճը և ձևը մեզ կատարելապէս խորթ են։

Մինչև որ վրաց թատրոնական խումբը աշխատում է տեղական կեանքից, ինքնուրոյն պիէսաներ ներկայացնել, հայոց թատրոնական կօմիտէտը, մեր կովկասեան կեանքը, մեր ներքին հասարակական խնդիրները թողնելով, բերել է տալիս Կ. Պօլսից ֆրանսիական ռեպերտուարի ամենահնացած պիէսաներ խաղացող դերասաններ, իրանց անհամ ռեպերտուարի հետ միասին.... Հասարակութիւնը ներկայ է գտնվում ներկայացումներին և ոչինչ չէ հասկանում խաղացած պիէսայից։ Կ. Պօլսի լեզուն, օտար կեանք, օտար և անբնական տիպեր,—ամէն բան խորթ է նրա համար, ոչ մի խօսք, ոչ մի գաղափար, ոչ մի շարժվածք հանդիսականի սրտին և ուղեղին մատչելի չէ։ Հասկանալի է որ այդ տեսակ թատրոնական ներկայացումներ ոչինչ կրթողական ներգործութիւն չեն կարող ունենալ կովկասեան հայի վրա։

Մեր թատրոնական կօմիտէտը հարկաւորութիւն չունէր շտապելու. կարող էր մի ամբողջ տարի սպասել, պատրաստել ռեպերտուար, մեր եղած ռեպերտուարը հաւաքել, յորդորել տեղական հեղինակներին, որ նրանք գրեն տեղական կեանքից վերցրած ինքնուրոյն պիէսաներ, վրաց լեզուից էլ թարգմանել մի քանի գրուածներ, հաւաքել գաւառներում ցիր ու ցան եղած գրողներից իրանց հեղինակութիւնները,—և ապա, մի տարուց յետոյ հանդէս գալ տեղական պատրաստ ռեպերտուարով։

Բայց մեր թատրոնական գործի ղեկավարները ոչ այն ժամանակ կամեցան լսել և հասկանալ մեր միտքը, որ արդէն շատ անգամ յայտնած էինք, ոչ էլ այժմ դառն փորձերից յետոյ խրատվեցան...

Լսում ենք որ կօմիտէտի երկու անդամներից մինը գնացել է Կ. Պօլիս, կրկին այնտեղից մի քանի դերասաններ և դերասանուհիներ հրաւիրելու համար։

Ուրեմն եկող սէզօնին մենք կրկին պատիւ կունենանք տեսնել մեր բեմի վրա Կ. Պօլսի լեզուով խօսող զանազան ֆրանսիացի մարկիզներ, դուքսեր, կոմսուհիներ և այլն....

Այդպէս է առաջնորդում մեզ մեր ինտելիգենցիան և այսպէս աննպատակ, անխիղճ կերպով վատնում է հասարակական փողերը։

Գ. Ա.

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՆԱՄԱԿ ԵՐԵՒԱՆԻՑ

Մայիսի 8-ին

Անողոք սովը դեռ չէ դադարում իր մահաշարած գերանդին մեր թշուառ եղբայրակիցներով անկուած դաշտի վրա շարժելուց. դեռ չէ կշտանում անողորմ մահ սիրելուց առանց այն էլ դարերի ընթացքում շատ տանջանքների տակ ճնշված ու մաշված Թիւրքաց Հայաստանի, մանաւանդ Վասպուրականի վրա, որը ներկայումս այնպիսի մի սրտաճմլիկ դրութեան մէջ է, որ միայն սրդարև անզգամները և անսիրտները սառնասրտութեամբ կը նայեն նրա վրա, մարդկային փափուկ զգացմունքներից զուրկ անհատները ցուրտ անտարբերութեամբ կը նայեն այն սեաւոր ցերեկմանին, որ ամէն է քանդում վաղաբաց մեր եղբայրակիցներին յաւիտեան կլանելու համար...

Խիղճը, փափուկ զգացմունքը, մարդասիրութիւնը մնացած են բոլորովին այն հարուստների սրտերում, որոնցից շատ սահմանափակ թիւը իր մի շարժմունքով կարող էր փրկութեան լոյս ծագել մահաբեր մրրիկներով փոթորկած Վասպուրականի հորիզոնի վրա. իսկ ընդհանրապէս այդ մասի յարակութիւնները, կարծես, արթուն են այնպիսիների մէջ, որոնք ունեն ցանկութիւն, կամք, բայց, աւաղ, չունեն միջոց առել այդ սոսկալի պատուհասի դէմ դիմադրելու....

Թող սովահատող հայրը իր սիրասուն որդու միս ուտի, թող թէկուզ ողջ Վասպուրականը ոչնչացած լինի, միայն թէ մեր ազգերի ժանգոտ սրտների մէջ թաղված կապէկները՝ ժանգոտ սիրոյ հետ անբաժան մնան....

Այդ անգոր ու տկար օգնականներից մինն էլ այսօր Երևանի Գայիանեան ուսումնարանն է դառնում, որ շտապում է իր ամենաչնչին լուման գցել Վասպուրականի հայութիւնը ապրեցնելու գանձանակում։

Ուրեմն, մեծարգոյ խմբագիր, յուսով եմ որ քաղցր նեղութիւնն անձին կը համարէք տալ ձեր թերթի մէջ ներփակուած մի հարիւր և եօթն րուբլի, որ կամաւորապէս հանգանակվեց մեր ուսումնարանում, հասցնել ուր հարկն է։ Ահա նուիրատու հոգաբարձուհիների, անդի, օր. օգնականուհիների, աշակերտուհիների ցուցակը. Ա. Մաղաթեանց 3 ր., Ա. Թայիրեանց 10 ր., Ա. Եղիազարեանց 3 ր., Յ. տ. Ք. Մելեանց 10 ր., օր. Ս. Տէր-Աստուածատրեանց 2 ր., օր. Փառանձեմ 2 ր. օր. Ե. Տէր-Մարուքեանց 2 ր., Գ. Ա. Սիմէօնեանց 6 ր., Ա. Մելեանց 3 ր., Ս. Խաչատրեանց 2 ր., Վ. Խուդաբաշեան 10 ր.։ Աշակերտուհիներ. Ն. Յարութիւնեան 2 ր., քոյրեր Մեհրեանք 2 ր., Մ. Դաղամեանց 2 ր., քոյրեր Դադեանք 2 ր., Զ. Մելեան 1 ր., Բ. Տէր Խաչակեան 1 ր., Ե. Գալփիկեան 1 ր., Ս. Կարապետեան 1 ր., Շ. Թեոսեան 1 ր., Ա. Գազիկեան 1 ր., Մ. Տէր-Խաչակեան 1 ր., քոյրեր Յովհաննիսեանց 1 ր. 50 կ., Ա. Մելիքեան 1 ր., Թ. Աւետիսեան 1 ր., Մ. Աբրահամեան 1 ր., քոյրեր Եղիազարեանք 2 ր., Կ. Պետրոսեան 50 կ., Մ. Աղաջանեան 1 ր., Փ. Գասպարեան 40 կ., Թ. Մելիքեան 2 ր., Ե. Խուդաբաշեան 1 ր., քոյրեր Յօրեանք 1 ր., Ե. Արզաբեանց 1 ր., Ա. Պօղոսեանց 1 ր., Մ. Գալփիկեանց 1 ր., Փ. Զանիբէգեանց 1 ր., Մ. Խարատեանց 1 ր., քոյրեր Աֆրիկեանք 2 ր., Թ. Վարդանեան 1 ր., քոյրեր Շահխաթունեանք 2 ր., Պ. Պաշեանց 50 կ., Ս. Տէր-Գրիգորեանց 1 ր., Զ. Թադեւոսեանց 1 ր., Շ. Գէորգեանց 1 ր., Յ. Յովհաննիսեանց 50 կ., Պ. Քեանդարեանց 40 կ., Ս. Քոչարեանց 1 ր., Վ. Պապաջանեան 40 կ., Զ. Յարութիւնեանց 40 կ., Վ. Ղուկասեանց 25 կ. Մ. Վարդանեանց 20 կ., Ս. Մարտիրոսեանց 20 կ., Մ. Թադէոսեան 15 կ., Ի. Գէորգեան 30 կ., Շ. Ադիբէգեան 40 կ., Ա. Տէր-Ստեփանեան 20 կ., Խ. Մելքումեան 60 կ., Ե. Սարգսեան 1 ր.։ Աւելացնելով այս ամենի վրա և իմ կողմից 9 ր., ընդամենը ուղարկում եմ մի հարիւր եօթն րուբլ, դուրս գալով [illegible] կոպէկ ճանապարհածախք։

Վարժուհի նոյն ուսումնարանի օր. Եղ. Ալիխանեան

ՆԱՄԱԿ ԲԱԳՈՒԻՑ

4 յունիսի

Մի միտք վաղուց է արդէն տանջում էր ինձ, այն է որ մենք աւետարանական հայերս, ստորադրված լինելով Մօսկվայի լուտերական, գերմանական կոնսիստորիային, ակամայ ենթարկված ենք նրա անտարբերութեանը դէպի մեր մայրենի լեզուն։ Մինչդեռ այդ միտքը իմ ուղեղիս մէջ ձևակերպվելու և հասունանալու վրա էր, ահա յանկարծ ստացանք «Մշակի» № 82, որի մէջ տպված էր «Նամակ Ս. Պետերբուրգից»

Թէ ով է այդ նամակի հեղինակը, ես չը գիտեմ, միայն կասեմ որ նրա յայտնած միտքը մեր ամենասիրելի մտքերի արձագանքն է կարծես։

Մենք փափագում էինք միշտ մի հայ հովիւ ունենալ, որպէս զի հասկանանք նրա մեզ քարոզածը, որպէս զի մեր զաւակները ուսանեն նրա բերանից կրօնի սկզբունքները իրանց համար հասկանալի, մայրենի, հայոց լեզուով, բայց ահա իմացանք որ կոնսիստորիան ուղարկում է մեզ մի այլազգ հովիւ, մեր զաւակների համար մի այլախօս վարժապետ։ Մինչև այժմ մենք չունէինք և ոչ մի հովիւ, և ոչ մի վարժապետ. թէ քանի, մեծ մեծ, անցին տարիներ խղճեցան մեզանից, քանի ժամանակ մեր զաւակները մնացին բարոյապէս մեռցրած, զուրկ դպրոցական ուսումից և հոգևոր դաստիարակութիւնից,—պատմել կարելի չէ։ Այդ բոլոր զանցառութիւնները ժամանակով կը յիշվին։

Բայց անկեղծ և պարզ խոստովանվինք. այս զանցառութիւնների մէջ առաւելապէս մենք ինքներս ենք մեղաւոր։ Մենք երբ թախանձեցինք, երբ խնդրեցինք, երբ բոլոր ջանք գործ դրինք, որպէս զի տան մեզ մի հայազգի հովիւ, մի հայախօս ուսուցիչ։ Երբ մենք նորից ուղեցինք մեզանից մի խնդրատու պատգամաւոր ուղարկել Ս. Պետերբուրգ, որպէս զի բարձրագոյն կառավարութեան առջև պաշտպանի ներկայացնել մեր ամենախոնարհ խնդիրքը, արդեօք այս մասին Շամախուց մի արձագանք եղաւ. կարծեմ ոչ։ Հարցնենք այդ մասին մեր Շամախու եղբայրներին։

Չը գիտենք Բագուի համար պատրաստվող պաստորը ով մնայ, որ պաստոր Հիւգ մանր խօսման նայելով պէտք է ապրիլին տեղս լինէր։ Ահա յունիսն է և դեռ ոչինչ լուր չունենք նրա գալու մասին։ Ո՞վ գիտէ, գուցէ այդ պաստորն էլ գնացած է Ս. Պետերբուրգ կամ Մօսկվա և այն-

Fonds A.R.A.M

Fonds A.R.A.M

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ ՄԱՐԴԱՍԻՐՈՒԹԵԱՆ

— 17 մայիսի

«Այսի 19-ի Կիրակնօրեայ Թերթին մէջ տեղ գտած յօդուածին մէջ, որ կը վերաբերի Ամերիկայի Հայ Կաթողիկէ Համայնքին, ես ակնարկած էի Ամերիկայի Հայ Կաթողիկէ Համայնքի Հոգեւոր Հովիւ Գերապատիւ Տ. Ներսէս Արք. Աշճեանի ներկայ գործունէութեան, որ ինձ կը թուի թէ ոչ միայն ընդհանրապէս Ամերիկայի Հայ Կաթողիկէ Համայնքին, այլ նաեւ Ամերիկայի Հայ Եկեղեցւոյ համար ալ ամենէն ծանր ու ամենէն վտանգաւոր շրջանն է, որ կ՚անցնի մեր Եկեղեցին իր ամբողջ պատմութեան մէջ։ Ես կը կարծեմ թէ Գերապատիւ Տ. Ներսէս Արք. Աշճեան ոչ միայն ամենէն ընդունակ անձն է, որ կրնայ ներկայ պարագաներուն մէջ Ամերիկայի Հայ Կաթողիկէ Համայնքին ղեկավարել, այլ նաեւ ամենէն անհրաժեշտ անձն է, որ կրնայ ներկայ պարագաներուն մէջ Ամերիկայի Հայ Կաթողիկէ Համայնքին ղեկավարել

Fonds A.R.A.M

1000—ԱԲ 339

Ֆրանսիայի Ազգային ժողովի ընտրությունները

Ֆրանսիայի ներկայիս ընտրական օրենքի համաձայն ընտրվում են 4-ական պատգամավոր յուրաքանչյուր այն նահանգում, որ ունի 4 անգամ ավելի բնակիչ, քան ամենափոքր նահանգը: Ընտրվում են նաև 4-ական պատգամավոր այն նահանգներում, որոնք ունեն 3 անգամ ավելի բնակիչ, քան ամենափոքր նահանգը: Ընտրվում են նաև 3-ական պատգամավոր այն նահանգներում, որոնք ունեն 2 անգամ ավելի բնակիչ, քան ամենափոքր նահանգը: Ընտրվում են նաև 2-ական պատգամավոր այն նահանգներում, որոնք ունեն ամենափոքր նահանգի բնակչության կրկնակի թիվը: Ընտրվում են նաև 1-ական պատգամավոր այն նահանգներում, որոնք ունեն ամենափոքր նահանգի բնակչության կեսից ավելի թիվը: Ընտրվում են նաև 1-ական պատգամավոր այն նահանգներում, որոնք ունեն ամենափոքր նահանգի բնակչության մեկ երրորդից ավելի թիվը: Ընտրվում են նաև 1-ական պատգամավոր այն նահանգներում, որոնք ունեն ամենափոքր նահանգի բնակչության մեկ չորրորդից ավելի թիվը: Ընտրվում են նաև 1-ական պատգամավոր այն նահանգներում, որոնք ունեն ամենափոքր նահանգի բնակչության մեկ հինգերորդից ավելի թիվը: Ընտրվում են նաև 1-ական պատգամավոր այն նահանգներում, որոնք ունեն ամենափոքր նահանգի բնակչության մեկ վեցերորդից ավելի թիվը: Ընտրվում են նաև 1-ական պատգամավոր այն նահանգներում, որոնք ունեն ամենափոքր նահանգի բնակչության մեկ յոթերորդից ավելի թիվը: Ընտրվում են նաև 1-ական պատգամավոր այն նահանգներում, որոնք ունեն ամենափոքր նահանգի բնակչության մեկ ութերորդից ավելի թիվը: Ընտրվում են նաև 1-ական պատգամավոր այն նահանգներում, որոնք ունեն ամենափոքր նահանգի բնակչության մեկ իններորդից ավելի թիվը: Ընտրվում են նաև 1-ական պատգամավոր այն նահանգներում, որոնք ունեն ամենափոքր նահանգի բնակչության մեկ տասներորդից ավելի թիվը: Ընտրվում են նաև 1-ական պատգամավոր այն նահանգներում, որոնք ունեն ամենափոքր նահանգի բնակչության մեկ տասնմեկերորդից ավելի թիվը: Ընտրվում են նաև 1-ական պատգամավոր այն նահանգներում, որոնք ունեն ամենափոքր նահանգի բնակչության մեկ տասներկուերորդից ավելի թիվը: Ընտրվում են նաև 1-ական պատգամավոր այն նահանգներում, որոնք ունեն ամենափոքր նահանգի բնակչության մեկ տասներեքերորդից ավելի թիվը: Ընտրվում են նաև 1-ական պատգամավոր այն նահանգներում, որոնք ունեն ամենափոքր նահանգի բնակչության մեկ տասնչորսերորդից ավելի թիվը: Ընտրվում են նաև 1-ական պատգամավոր այն նահանգներում, որոնք ունեն ամենափոքր նահանգի բնակչության մեկ տասնհինգերորդից ավելի թիվը: Ընտրվում են նաև 1-ական պատգամավոր այն նահանգներում, որոնք ունեն ամենափոքր նահանգի բնակչության մեկ տասնվեցերորդից ավելի թիվը: Ընտրվում են նաև 1-ական պատգամավոր այն նահանգներում, որոնք ունեն ամենափոքր նահանգի բնակչության մեկ տասնյոթերորդից ավելի թիվը: Ընտրվում են նաև 1-ական պատգամավոր այն նահանգներում, որոնք ունեն ամենափոքր նահանգի բնակչության մեկ տասնութերորդից ավելի թիվը: Ընտրվում են նաև 1-ական պատգամավոր այն նահանգներում, որոնք ունեն ամենափոքր նահանգի բնակչության մեկ տասնիններորդից ավելի թիվը: Ընտրվում են նաև 1-ական պատգամավոր այն նահանգներում, որոնք ունեն ամենափոքր նահանգի բնակչության մեկ քսաներորդից ավելի թիվը: Ընտրվում են նաև 1-ական պատգամավոր այն նահանգներում, որոնք ունեն ամենափոքր նահանգի բնակչության մեկ քսանմեկերորդից ավելի թիվը: Ընտրվում են նաև 1-ական պատգամավոր այն նահանգներում, որոնք ունեն ամենափոքր նահանգի բնակչության մեկ քսաներկուերորդից ավելի թիվը: Ընտրվում են նաև 1-ական պատգամավոր այն նահանգներում, որոնք ունեն ամենափոքր նահանգի բնակչության մեկ քսանեքերորդից ավելի թիվը: Ընտրվում են նաև 1-ական պատգամավոր այն նահանգներում, որոնք ունեն ամենափոքր նահանգի բնակչության մեկ քսանչորսերորդից ավելի թիվը: Ընտրվում են նաև 1-ական պատգամավոր այն նահանգներում, որոնք ունեն ամենափոքր նահանգի բնակչության մեկ քսանհինգերորդից ավելի թիվը: Ընտրվում են նաև 1-ական պատգամավոր այն նահանգներում, որոնք ունեն ամենափոքր նահանգի բնակչության մեկ քսանվեցերորդից ավելի թիվը: Ընտրվում են նաև 1-ական պատգամավոր այն նահանգներում, որոնք ունեն ամենափոքր նահանգի բնակչության մեկ քսանյոթերորդից ավելի թիվը: Ընտրվում են նաև 1-ական պատգամավոր այն նահանգներում, որոնք ունեն ամենափոքր նահանգի բնակչության մեկ քսանութերորդից ավելի թիվը: Ընտրվում են նաև 1-ական պատգամավոր այն նահանգներում, որոնք ունեն ամենափոքր նահանգի բնակչության մեկ քսանիններորդից ավելի թիվը: Ընտրվում են նաև 1-ական պատգամավոր այն նահանգներում, որոնք ունեն ամենափոքր նահանգի բնակչության մեկ երեսներորդից ավելի թիվը: Ընտրվում են նաև 1-ական պատգամավոր այն նահանգներում, որոնք ունեն ամենափոքր նահանգի բնակչության մեկ երեսնմեկերորդից ավելի թիվը: Ընտրվում են նաև 1-ական պատգամավոր այն նահանգներում, որոնք ունեն ամենափոքր նահանգի բնակչության մեկ երեսներկուերորդից ավելի թիվը: Ընտրվում են նաև 1-ական պատգամավոր այն նահանգներում, որոնք ունեն ամենափոքր նահանգի բնակչության մեկ երեսնեքերորդից ավելի թիվը: Ընտրվում են նաև 1-ական պատգամավոր այն նահանգներում, որոնք ունեն ամենափոքր նահանգի բնակչության մեկ երեսնչորսերորդից ավելի թիվը: Ընտրվում են նաև 1-ական պատգամավոր այն նահանգներում, որոնք ունեն ամենափոքր նահանգի բնակչության մեկ երեսնհինգերորդից ավելի թիվը: Ընտրվում են նաև 1-ական պատգամավոր այն նահանգներում, որոնք ունեն ամենափոքր նահանգի բնակչության մեկ երեսնվեցերորդից ավելի թիվը: Ընտրվում են նաև 1-ական պատգամավոր այն նահանգներում, որոնք ունեն ամենափոքր նահանգի բնակչության մեկ երեսնյոթերորդից ավելի թիվը: Ընտրվում են նաև 1-ական պատգամավոր այն նահանգներում, որոնք ունեն ամենափոքր նահանգի բնակչության մեկ երեսնութերորդից ավելի թիվը: Ընտրվում են նաև 1-ական պատգամավոր այն նահանգներում, որոնք ունեն ամենափոքր նահանգի բնակչության մեկ երեսնիններորդից ավելի թիվը: Ընտրվում են նաև 1-ական պատգամավոր այն նահանգներում, որոնք ունեն ամենափոքր նահանգի բնակչության մեկ քառասներորդից ավելի թիվը: Ընտրվում են նաև 1-ական պատգամավոր այն նահանգներում, որոնք ունեն ամենափոքր նահանգի բնակչության մեկ քառասնմեկերորդից ավելի թիվը: Ընտրվում են նաև 1-ական պատգամավոր այն նահանգներում, որոնք ունեն ամենափոքր նահանգի բնակչության մեկ քառասներկուերորդից ավելի թիվը: Ընտրվում են նաև 1-ական պատգամավոր այն նահանգներում, որոնք ունեն ամենափոքր նահանգի բնակչության մեկ քառասնեքերորդից ավելի թիվը: Ընտրվում են նաև 1-ական պատգամավոր այն նահանգներում, որոնք ունեն ամենափոքր նահանգի բնակչության մեկ քառասնչորսերորդից ավելի թիվը: Ընտրվում են նաև 1-ական պատգամավոր այն նահանգներում, որոնք ունեն ամենափոքր նահանգի բնակչության մեկ քառասնհինգերորդից ավելի թիվը: Ընտրվում են նաև 1-ական պատգամավոր այն նահանգներում, որոնք ունեն ամենափոքր նահանգի բնակչության մեկ քառասնվեցերորդից ավելի թիվը: Ընտրվում են նաև 1-ական պատգամավոր այն նահանգներում, որոնք ունեն ամենափոքր նահանգի բնակչության մեկ քառասնյոթերորդից ավելի թիվը: Ընտրվում են նաև 1-ական պատգամավոր այն նահանգներում, որոնք ունեն ամենափոքր նահանգի բնակչության մեկ քառասնութերորդից ավելի թիվը: Ընտրվում են նաև 1-ական պատգամավոր այն նահանգներում, որոնք ունեն ամենափոքր նահանգի բնակչության մեկ քառասնիններորդից ավելի թիվը: Ընտրվում են նաև 1-ական պատգամավոր այն նահանգներում, որոնք ունեն ամենափոքր նահանգի բնակչության մեկ հիսներորդից ավելի թիվը: Ընտրվում են նաև 1-ական պատգամավոր այն նահանգներում, որոնք ունեն ամենափոքր նահանգի բնակչության մեկ հիսնմեկերորդից ավելի թիվը: Ընտրվում են նաև 1-ական պատգամավոր այն նահանգներում, որոնք ունեն ամենափոքր նահանգի բնակչության մեկ հիսներկուերորդից ավելի թիվը: Ընտրվում են նաև 1-ական պատգամավոր այն նահանգներում, որոնք ունեն ամենափոքր նահանգի բնակչության մեկ հիսնեքերորդից ավելի թիվը: Ընտրվում են նաև 1-ական պատգամավոր այն նահանգներում, որոնք ունեն ամենափոքր նահանգի բնակչության մեկ հիսնչորսերորդից ավելի թիվը: Ընտրվում են նաև 1-ական պատգամավոր այն նահանգներում, որոնք ունեն ամենափոքր նահանգի բնակչության մեկ հիսնհինգերորդից ավելի թիվը: Ընտրվում են նաև 1-ական պատգամավոր այն նահանգներում, որոնք ունեն ամենափոքր նահանգի բնակչության մեկ հիսնվեցերորդից ավելի թիվը: Ընտրվում են նաև 1-ական պատգամավոր այն նահանգներում, որոնք ունեն ամենափոքր նահանգի բնակչության մեկ հիսնյոթերորդից ավելի թիվը: Ընտրվում են նաև 1-ական պատգամավոր այն նահանգներում, որոնք ունեն ամենափոքր նահանգի բնակչության մեկ հիսնութերորդից ավելի թիվը: Ընտրվում են նաև 1-ական պատգամավոր այն նահանգներում, որոնք ունեն ամենափոքր նահանգի բնակչության մեկ հիսնիններորդից ավելի թիվը: Ընտրվում են նաև 1-ական պատգամավոր այն նահանգներում, որոնք ունեն ամենափոքր նահանգի բնակչության մեկ վաթսներորդից ավելի թիվը: Ընտրվում են նաև 1-ական պատգամավոր այն նահանգներում, որոնք ունեն ամենափոքր նահանգի բնակչության մեկ վաթսնմեկերորդից ավելի թիվը: Ընտրվում են նաև 1-ական պատգամավոր այն նահանգներում, որոնք ունեն ամենափոքր նահանգի բնակչության մեկ վաթսներկուերորդից ավելի թիվը: Ընտրվում են նաև 1-ական պատգամավոր այն նահանգներում, որոնք ունեն ամենափոքր նահանգի բնակչության մեկ վաթսնեքերորդից ավելի թիվը: Ընտրվում են նաև 1-ական պատգամավոր այն նահանգներում, որոնք ունեն ամենափոքր նահանգի բնակչության մեկ վաթսնչորսերորդից ավելի թիվը: Ընտրվում են նաև 1-ական պատգամավոր այն նահանգներում, որոնք ունեն ամենափոքր նահանգի բնակչության մեկ վաթսնհինգերորդից ավելի թիվը: Ընտրվում են նաև 1-ական պատգամավոր այն նահանգներում, որոնք ունեն ամենափոքր նահանգի բնակչության մեկ վաթսնվեցերորդից ավելի թիվը: Ընտրվում են նաև 1-ական պատգամավոր այն նահանգներում, որոնք ունեն ամենափոքր նահանգի բնակչության մեկ վաթսնյոթերորդից ավելի թիվը: Ընտրվում են նաև 1-ական պատգամավոր այն նահանգներում, որոնք ունեն ամենափոքր նահանգի բնակչության մեկ վաթսնութերորդից ավելի թիվը: Ընտրվում են նաև 1-ական պատգամավոր այն նահանգներում, որոնք ունեն ամենափոքր նահանգի բնակչության մեկ վաթսնիններորդից ավելի թիվը: Ընտրվում են նաև 1-ական պատգամավոր այն նահանգներում, որոնք ունեն ամենափոքր նահանգի բնակչության մեկ յոթանասներորդից ավելի թիվը: Ընտրվում են նաև 1-ական պատգամավոր այն նահանգներում, որոնք ունեն ամենափոքր նահանգի բնակչության մեկ յոթանասնմեկերորդից ավելի թիվը: Ընտրվում են նաև 1-ական պատգամավոր այն նահանգներում, որոնք ունեն ամենափոքր նահանգի բնակչության մեկ յոթանասներկուերորդից ավելի թիվը: Ընտրվում են նաև 1-ական պատգամավոր այն նահանգներում, որոնք ունեն ամենափոքր նահանգի բնակչության մեկ յոթանասնեքերորդից ավելի թիվը: Ընտրվում են նաև 1-ական պատգամավոր այն նահանգներում, որոնք ունեն ամենափոքր նահանգի բնակչության մեկ յոթանասնչորսերորդից ավելի թիվը: Ընտրվում են նաև 1-ական պատգամավոր այն նահանգներում, որոնք ունեն ամենափոքր նահանգի բնակչության մեկ յոթանասնհինգերորդից ավելի թիվը: Ընտրվում են նաև 1-ական պատգամավոր այն նահանգներում, որոնք ունեն ամենափոքր նահանգի բնակչության մեկ յոթանասնվեցերորդից ավելի թիվը: Ընտրվում են նաև 1-ական պատգամավոր այն նահանգներում, որոնք ունեն ամենափոքր նահանգի բնակչության մեկ յոթանասնյոթերորդից ավելի թիվը: Ընտրվում են նաև 1-ական պատգամավոր այն նահանգներում, որոնք ունեն ամենափոքր նահանգի բնակչության մեկ յոթանասնութերորդից ավելի թիվը: Ընտրվում են նաև 1-ական պատգամավոր այն նահանգներում, որոնք ունեն ամենափոքր նահանգի բնակչության մեկ յոթանասնիններորդից ավելի թիվը: Ընտրվում են նաև 1-ական պատգամավոր այն նահանգներում, որոնք ունեն ամենափոքր նահանգի բնակչության մեկ ութսներորդից ավելի թիվը: Ընտրվում են նաև 1-ական պատգամավոր այն նահանգներում, որոնք ունեն ամենափոքր նահանգի բնակչության մեկ ութսնմեկերորդից ավելի թիվը: Ընտրվում են նաև 1-ական պատգամավոր այն նահանգներում, որոնք ունեն ամենափոքր նահանգի բնակչության մեկ ութսներկուերորդից ավելի թիվը: Ընտրվում են նաև 1-ական պատգամավոր այն նահանգներում, որոնք ունեն ամենափոքր նահանգի բնակչության մեկ ութսնեքերորդից ավելի թիվը: Ընտրվում են նաև 1-ական պատգամավոր այն նահանգներում, որոնք ունեն ամենափոքր նահանգի բնակչության մեկ ութսնչորսերորդից ավելի թիվը: Ընտրվում են նաև 1-ական պատգամավոր այն նահանգներում, որոնք ունեն ամենափոքր նահանգի բնակչության մեկ ութսնհինգերորդից ավելի թիվը: Ընտրվում են նաև 1-ական պատգամավոր այն նահանգներում, որոնք ունեն ամենափոքր նահանգի բնակչության մեկ ութսնվեցերորդից ավելի թիվը: Ընտրվում են նաև 1-ական պատգամավոր այն նահանգներում, որոնք ունեն ամենափոքր նահանգի բնակչության մեկ ութսնյոթերորդից ավելի թիվը: Ընտրվում են նաև 1-ական պատգամավոր այն նահանգներում, որոնք ունեն ամենափոքր նահանգի բնակչության մեկ ութսնութերորդից ավելի թիվը: Ընտրվում են նաև 1-ական պատգամավոր այն նահանգներում, որոնք ունեն ամենափոքր նահանգի բնակչության մեկ ութսնիններորդից ավելի թիվը: Ընտրվում են նաև 1-ական պատգամավոր այն նահանգներում, որոնք ունեն ամենափոքր նահանգի բնակչության մեկ իննսներորդից ավելի թիվը: Ընտրվում են նաև 1-ական պատգամավոր այն նահանգներում, որոնք ունեն ամենափոքր նահանգի բնակչության մեկ իննսնմեկերորդից ավելի թիվը: Ընտրվում են նաև 1-ական պատգամավոր այն նահանգներում, որոնք ունեն ամենափոքր նահանգի բնակչության մեկ իննսներկուերորդից ավելի թիվը: Ընտրվում են նաև 1-ական պատգամավոր այն նահանգներում, որոնք ունեն ամենափոքր նահանգի բնակչության մեկ իննսնեքերորդից ավելի թիվը: Ընտրվում են նաև 1-ական պատգամավոր այն նահանգներում, որոնք ունեն ամենափոքր նահանգի բնակչության մեկ իննսնչորսերորդից ավելի թիվը: Ընտրվում են նաև 1-ական պատգամավոր այն նահանգներում, որոնք ունեն ամենափոքր նահանգի բնակչության մեկ իննսնհինգերորդից ավելի թիվը: Ընտրվում են նաև 1-ական պատգամավոր այն նահանգներում, որոնք ունեն ամենափոքր նահանգի բնակչության մեկ իննսնվեցերորդից ավելի թիվը: Ընտրվում են նաև 1-ական պատգամավոր այն նահանգներում, որոնք ունեն ամենափոքր նահանգի բնակչության մեկ իննսնյոթերորդից ավելի թիվը: Ընտրվում են նաև 1-ական պատգամավոր այն նահանգներում, որոնք ունեն ամենափոքր նահանգի բնակչության մեկ իննսնութերորդից ավելի թիվը: Ընտրվում են նաև 1-ական պատգամավոր այն նահանգներում, որոնք ունեն ամենափոքր նահանգի բնակչության մեկ իննսնիններորդից ավելի թիվը: Ընտրվում են նաև 1-ական պատգամավոր այն նահանգներում, որոնք ունեն ամենափոքր նահանգի բնակչության մեկ հարյուրերորդից ավելի թիվը: Ընտրվում են նաև 1-ական պատգամավոր այն նահանգներում, որոնք ունեն ամենափոքր նահանգի բնակչության մեկ հարյուրմեկերորդից ավելի թիվը: Ընտրվում են նաև 1-ական պատգամավոր այն նահանգներում, որոնք ունեն ամենափոքր նահանգի բնակչության մեկ հարյուրերկուերորդից ավելի թիվը: Ընտրվում են նաև 1-ական պատգամավոր այն նահանգներում, որոնք ունեն ամենափոքր նահանգի բնակչության մեկ հարյուրեքերորդից ավելի թիվը: Ընտրվում են նաև 1-ական պատգամավոր այն նահանգներում, որոնք ունեն ամենափոքր նահանգի բնակչության մեկ հարյուրչորսերորդից ավելի թիվը: Ընտրվում են նաև 1-ական պատգամավոր այն նահանգներում, որոնք ունեն ամենափոքր նահանգի բնակչության մեկ հարյուրհինգերորդից ավելի թիվը: Ընտրվում են նաև 1-ական պատգամավոր այն նահանգներում, որոնք ունեն ամենափոքր նահանգի բնակչության մեկ հարյուրվեցերորդից ավելի թիվը: Ընտրվում են նաև 1-ական պատգամավոր այն նահանգներում, որոնք ունեն ամենափոքր նահանգի բնակչության մեկ հարյուրյոթերորդից ավելի թիվը: Ընտրվում են նաև 1-ական պատգամավոր այն նահանգներում, որոնք ունեն ամենափոքր նահանգի բնակչության մեկ հարյուրութերորդից ավելի թիվը: Ընտրվում են նաև 1-ական պատգամավոր այն նահանգներում, որոնք ունեն ամենափոքր նահանգի բնակչության մեկ հարյուրիններորդից ավելի թիվը: Ընտրվում են նաև 1-ական պատգամավոր այն նահանգներում, որոնք ունեն ամենափոքր նահանգի բնակչության մեկ երկհարյուրերորդից ավելի թիվը: Ընտրվում են նաև 1-ական պատգամավոր այն նահանգներում, որոնք ունեն ամենափոքր նահանգի բնակչության մեկ երկհարյուրմեկերորդից ավելի թիվը: Ընտրվում են նաև 1-ական պատգամավոր այն նահանգներում, որոնք ունեն ամենափոքր նահանգի բնակչության մեկ երկհարյուրերկուերորդից ավելի թիվը: Ընտրվում են նաև 1-ական պատգամավոր այն նահանգներում, որոնք ունեն ամենափոքր նահանգի բնակչության մեկ երկհարյուրեքերորդից ավելի թիվը: Ընտրվում են նաև 1-ական պատգամավոր այն նահանգներում, որոնք ունեն ամենափոքր նահանգի բնակչության մեկ երկհարյուրչորսերորդից ավելի թիվը: Ընտրվում են նաև 1-ական պատգամավոր այն նահանգներում, որոնք ունեն ամենափոքր նահանգի բնակչության մեկ երկհարյուրհինգերորդից ավելի թիվը: Ընտրվում են նաև 1-ական պատգամավոր այն նահանգներում, որոնք ունեն ամենափոքր նահանգի բնակչության մեկ երկհարյուրվեցերորդից ավելի թիվը: Ընտրվում են նաև 1-ական պատգամավոր այն նահանգներում, որոնք ունեն ամենափոքր նահանգի բնակչության մեկ երկհարյուրյոթերորդից ավելի թիվը: Ընտրվում են նաև 1-ական պատգամավոր այն նահանգներում, որոնք ունեն ամենափոքր նահանգի բնակչության մեկ երկհարյուրութերորդից ավելի թիվը: Ընտրվում են նաև 1-ական պատգամավոր այն նահանգներում, որոնք ունեն ամենափոքր նահանգի բնակչության մեկ երկհարյուրիններորդից ավելի թիվը: Ընտրվում են նաև 1-ական պատգամավոր այն նահանգներում, որոնք ունեն ամենափոքր նահանգի բնակչության մեկ երեքհարյուրերորդից ավելի թիվը: Ընտրվում են նաև 1-ական պատգամավոր այն նահանգներում, որոնք ունեն ամենափոքր նահանգի բնակչության մեկ երեքհարյուրմեկերորդից ավելի թիվը: Ընտրվում են նաև 1-ական պատգամավոր այն նահանգներում, որոնք ունեն ամենափոքր նահանգի բնակչության մեկ երեքհարյուրերկուերորդից ավելի թիվը: Ընտրվում են նաև 1-ական պատգամավոր այն նահանգներում, որոնք ունեն ամենափոքր նահանգի բնակչության մեկ երեքհարյուրեքերորդից ավելի թիվը: Ընտրվում են նաև 1-ական պատգամավոր այն նահանգներում, որոնք ունեն ամենափոքր նահանգի բնակչության մեկ երեքհարյուրչորսերորդից ավելի թիվը: Ընտրվում են նաև 1-ական պատգամավոր այն նահանգներում, որոնք ունեն ամենափոքր նահանգի բնակչության մեկ երեքհարյուրհինգերորդից ավելի թիվը: Ընտրվում են նաև 1-ական պատգամավոր այն նահանգներում, որոնք ունեն ամենափոքր նահանգի բնակչության մեկ երեքհարյուրվեցերորդից ավելի թիվը: Ընտրվում են նաև 1-ական պատգամավոր այն նահանգներում, որոնք ունեն ամենափոքր նահանգի բնակչության մեկ երեքհարյուրյոթերորդից ավելի թիվը: Ընտրվում են նաև 1-ական պատգամավոր այն նահանգներում, որոնք ունեն ամենափոքր նահանգի բնակչության մեկ երեքհարյուրութերորդից ավելի թիվը: Ընտրվում են նաև 1-ական պատգամավոր այն նահանգներում, որոնք ունեն ամենափոքր նահանգի բնակչության մեկ երեքհարյուրիններորդից ավելի թիվը: Ընտրվում են նաև 1-ական պատգամավոր այն նահանգներում, որոնք ունեն ամենափոքր նահանգի բնակչության մեկ չորսհարյուրերորդից ավելի թիվը: Ընտրվում են նաև 1-ական պատգամավոր այն նահանգներում, որոնք ունեն ամենափոքր նահանգի բնակչության մեկ չորսհարյուրմեկերորդից ավելի թիվը: Ընտրվում են նաև 1-ական պատգամավոր այն նահանգներում, որոնք ունեն ամենափոքր նահանգի բնակչության մեկ չորսհարյուրերկուերորդից ավելի թիվը: Ընտրվում են նաև 1-ական պատգամավոր այն նահանգներում, որոնք ունեն ամենափոքր նահանգի բնակչության մեկ չորսհարյուրեքերորդից ավելի թիվը: Ընտրվում են նաև 1-ական պատգամավոր այն նահանգներում, որոնք ունեն ամենափոքր նահանգի բնակչության մեկ չորսհարյուրչորսերորդից ավելի թիվը: Ընտրվում են նաև 1-ական պատգամավոր այն նահանգներում, որոնք ունեն ամենափոքր նահանգի բնակչության մեկ չորսհարյուրհինգերորդից ավելի թիվը: Ընտրվում են նաև 1-ական պատգամավոր այն նահանգներում, որոնք ունեն ամենափոքր նահանգի բնակչության մեկ չորսհարյուրվեցերորդից ավելի թիվը: Ընտրվում են նաև 1-ական պատգամավոր այն նահանգներում, որոնք ունեն ամենափոքր նահանգի բնակչության մեկ չորսհարյուրյոթերորդից ավելի թիվը: Ընտրվում են նաև 1-ական պատգամավոր այն նահանգներում, որոնք ունեն ամենափոքր նահանգի բնակչության մեկ չորսհարյուրութերորդից ավելի թիվը: Ընտրվում են նաև 1-ական պատգամավոր այն նահանգներում, որոնք ունեն ամենափոքր նահանգի բնակչության մեկ չորսհարյուրիններորդից ավելի թիվը: Ընտրվում են նաև 1-ական պատգամավոր այն նահանգներում, որոնք ունեն ամենափոքր նահանգի բնակչության մեկ հինգհարյուրերորդից ավելի թիվը: Ընտրվում են նաև 1-ական պատգամավոր այն նահանգներում, որոնք ունեն ամենափոքր նահանգի բնակչության մեկ հինգհարյուրմեկերորդից ավելի թիվը: Ընտրվում են նաև 1-ական պատգամավոր այն նահանգներում, որոնք ունեն ամենափոքր նահանգի բնակչության մեկ հինգհարյուրերկուերորդից ավելի թիվը: Ընտրվում են նաև 1-ական պատգամավոր այն նահանգներում, որոնք ունեն ամենափոքր նահանգի բնակչության մեկ հինգհարյուրեքերորդից ավելի թիվը: Ընտրվում են նաև 1-ական պատգամավոր այն նահանգներում, որոնք ունեն ամենափոքր նահանգի բնակչության մեկ հինգհարյուրչորսերորդից ավելի թիվը: Ընտրվում են նաև 1-ական պատգամավոր այն նահանգներում, որոնք ունեն ամենափոքր նահանգի բնակչության մեկ հինգհարյուրհինգերորդից ավելի թիվը: Ընտրվում են նաև 1-ական պատգամավոր այն նահանգներում, որոնք ունեն ամենափոքր նահանգի բնակչության մեկ հինգհարյուրվեցերորդից ավելի թիվը: Ընտրվում են նաև 1-ական պատգամավոր այն նահանգներում, որոնք ունեն ամենափոքր նահանգի բնակչության մեկ հինգհարյուրյոթերորդից ավելի թիվը: Ընտրվում են նաև 1-ական պատգամավոր այն նահանգներում, որոնք ունեն ամենափոքր նահանգի բնակչության մեկ հինգհարյուրութերորդից ավելի թիվը: Ընտրվում են նաև 1-ական պատգամավոր այն նահանգներում, որոնք ունեն ամենափոքր նահանգի բնակչության մեկ հինգհարյուրիններորդից ավելի թիվը: Ընտրվում են նաև 1-ական պատգամավոր այն նահանգներում, որոնք ունեն ամենափոքր նահանգի բնակչության մեկ վեցհարյուրերորդից ավելի թիվը: Ընտրվում են նաև 1-ական պատգամավոր այն նահանգներում, որոնք ունեն ամենափոքր նահանգի բնակչության մեկ վեցհարյուրմեկերորդից ավելի թիվը: Ընտրվում են նաև 1-ական պատգամավոր այն նահանգներում, որոնք ունեն ամենափոքր նահանգի բնակչության մեկ վեցհարյուրերկուերորդից ավելի թիվը: Ընտրվում են նաև 1-ական պատգամավոր այն նահանգներում, որոնք ունեն ամենափոքր նահանգի բնակչության մեկ վեցհարյուրեքերորդից ավելի թիվը: Ընտրվում են նաև 1-ական պատգամավոր այն նահանգներում, որոնք ունեն ամենափոքր նահանգի բնակչության մեկ վեցհարյուրչորսերորդից ավելի թիվը: Ընտրվում են նաև 1-ական պատգամավոր այն նահանգներում, որոնք ունեն ամենափոքր նահանգի բնակչության մեկ վեցհարյուրհինգերորդից ավելի թիվը: Ընտրվում են նաև 1-ական պատգամավոր այն նահանգներում, որոնք ունեն ամենափոքր նահանգի բնակչության մեկ վեցհարյուրվեցերորդից ավելի թիվը: Ընտրվում են նաև 1-ական պատգամավոր այն նահանգներում, որոնք ունեն ամենափոքր նահանգի բնակչության մեկ վեցհարյուրյոթերորդից ավելի թիվը: Ընտրվում են նաև 1-ական պատգամավոր այն նահանգներում, որոնք ունեն ամենափոքր նահանգի բնակչության մեկ վեցհարյուրութերորդից ավելի թիվը: Ընտրվում են նաև 1-ական պատգամավոր այն նահանգներում, որոնք ունեն ամենափոքր նահանգի բնակչության մեկ վեցհարյուրիններորդից ավելի թիվը: Ընտրվում են նաև 1-ական պատգամավոր այն նահանգներում, որոնք ունեն ամենափոքր նահանգի բնակչության մեկ յոթհարյուրերորդից ավելի թիվը: Ընտրվում են նաև 1-ական պատգամավոր այն նահանգներում, որոնք ունեն ամենափոքր նահանգի բնակչության մեկ յոթհարյուրմեկերորդից ավելի թիվը: Ընտրվում են նաև 1-ական պատգամավոր այն նահանգներում, որոնք ունեն ամենափոքր նահանգի բնակչության մեկ յոթհարյուրերկուերորդից ավելի թիվը: Ընտրվում են նաև 1-ական պատգամավոր այն նահանգներում, որոնք ունեն ամենափոքր նահանգի բնակչության մեկ յոթհարյուրեքերորդից ավելի թիվը: Ընտրվում են նաև 1-ական պատգամավոր այն նահանգներում, որոնք ունեն ամենափոքր նահանգի բնակչության մեկ յոթհարյուրչորսերորդից ավելի թիվը: Ընտրվում են նաև 1-ական պատգամավոր այն նահանգներում, որոնք ունեն ամենափոքր նահանգի բնակչության մեկ յոթհարյուրհինգերորդից ավելի թիվը: Ընտրվում են նաև 1-ական պատգամավոր այն նահանգներում, որոնք ունեն ամենափոքր նահանգի բնակչության մեկ յոթհարյուրվեցերորդից ավելի թիվը: Ընտրվում են նաև 1-ական պատգամավոր այն նահանգներում, որոնք ունեն ամենափոքր նահանգի բնակչության մեկ յոթհարյուրյոթերորդից ավելի թիվը: Ընտրվում են նաև 1-ական պատգամավոր այն նահանգներում, որոնք ունեն ամենափոքր նահանգի բնակչության մեկ յոթհարյուրութերորդից ավելի թիվը: Ընտրվում են նաև 1-ական պատգամավոր այն նահանգներում, որոնք ունեն ամենափոքր նահանգի բնակչության մեկ յոթհարյուրիններորդից ավելի թիվը: Ընտրվում են նաև 1-ական պատգամավոր այն նահանգներում, որոնք ունեն ամենափոքր նահանգի բնակչության մեկ ութհարյուրերորդից ավելի թիվը: Ընտրվում են նաև 1-ական պատգամավոր այն նահանգներում, որոնք ունեն ամենափոքր նահանգի բնակչության մեկ ութհարյուրմեկերորդից ավելի թիվը: Ընտրվում են նաև 1-ական պատգամավոր այն նահանգներում, որոնք ունեն ամենափոքր նահանգի բնակչության մեկ ութհարյուրերկուերորդից ավելի թիվը: Ընտրվում են նաև 1-ական պատգամավոր այն նահանգներում, որոնք ունեն ամենափոքր նահանգի բնակչության մեկ ութհարյուրեքերորդից ավելի թիվը: Ընտրվում են նաև 1-ական պատգամավոր այն նահանգներում, որոնք ունեն ամենափոքր նահանգի բնակչության մեկ ութհարյուրչորսերորդից ավելի թիվը: Ընտրվում են նաև 1-ական պատգամավոր այն նահանգներում, որոնք ունեն ամենափոքր նահանգի բնակչության մեկ ութհարյուրհինգերորդից ավելի թիվը: Ընտրվում են նաև 1-ական պատգամավոր այն նահանգներում, որոնք ունեն ամենափոքր նահանգի բնակչության մեկ ութհարյուրվեցերորդից ավելի թիվը: Ընտրվում են նաև 1-ական պատգամավոր այն նահանգներում, որոնք ունեն ամենափոքր նահանգի բնակչության մեկ ութհարյուրյոթերորդից ավելի թիվը: Ընտրվում են նաև 1-ական պատգամավոր այն նահանգներում, որոնք ունեն ամենափոքր նահանգի բնակչության մեկ ութհարյուրութերորդից ավելի թիվը: Ընտրվում են նաև 1-ական պատգամավոր այն նահանգներում, որոնք ունեն ամենափոքր նահանգի բնակչության մեկ ութհարյուրիններորդից ավելի թիվը: Ընտրվում են նաև 1-ական պատգամավոր այն նահանգներում, որոնք ունեն ամենափոքր նահանգի բնակչության մեկ իննհարյուրերորդից ավելի թիվը: Ընտրվում են նաև 1-ական պատգամավոր այն նահանգներում, որոնք ունեն ամենափոքր նահանգի բնակչության մեկ իննհարյուրմեկերորդից ավելի թիվը: Ընտրվում են նաև 1-ական պատգամավոր այն նահանգներում, որոնք ունեն ամենափոքր նահանգի բնակչության մեկ իննհարյուրերկուերորդից ավելի թիվը: Ընտրվում են նաև 1-ական պատգամավոր այն նահանգներում, որոնք ունեն ամենափոքր նահանգի բնակչության մեկ իննհարյուրեքերորդից ավելի թիվը: Ընտրվում են նաև 1-ական պատգամավոր այն նահանգներում, որոնք ունեն ամենափոքր նահանգի բնակչության մեկ իննհարյուրչորսերորդից ավելի թիվը: Ընտրվում են նաև 1-ական պատգամավոր այն նահանգներում, որոնք ունեն ամենափոքր նահանգի բնակչության մեկ իննհարյուրհինգերորդից ավելի թիվը: Ընտրվում են նաև 1-ական պատգամավոր այն նահանգներում, որոնք ունեն ամենափոքր նահանգի բնակչության մեկ իննհարյուրվեցերորդից ավելի թիվը: Ընտրվում են նաև 1-ական պատգամավոր այն նահանգներում, որոնք ունեն ամենափոքր նահանգի բնակչության մեկ իննհարյուրյոթերորդից ավելի թիվը: Ընտրվում են նաև 1-ական պատգամավոր այն նահանգներում, որոնք ունեն ամենափոքր նահանգի բնակչության մեկ իննհարյուրութերորդից ավելի թիվը: Ընտրվում են նաև 1-ական պատգամավոր այն նահանգներում, որոնք ունեն ամենափոքր նահանգի բնակչության մեկ իննհարյուրիններորդից ավելի թիվը: Ընտրվում են նաև 1-ական պատգամավոր այն նահանգներում, որոնք ունեն ամենափոքր նահանգի բնակչության մեկ հազարերորդից ավելի թիվը: Ընտրվում են նաև 1-ական պատգամավոր այն նահանգներում, որոնք ունեն ամենափոքր նահանգի բնակչության մեկ հազարմեկերորդից ավելի թիվը: Ընտրվում են նաև 1-ական պատգամավոր այն նահանգներում, որոնք ունեն ամենափոքր նահանգի բնակչության մեկ հազարերկուեր

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՒՆՆԵՐ

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԽԱՆՈՒԹՈՒՄ ծախվում են օէլօգրաֆիական պատկերներ 20% զեղչումով. վերարկուներ 6—10 ր., խոզանակներ պատմենֆոուխրված են լցի մէջ առանձնապէս անգլիական խանութի համար, ամենալաւ ածելիներ, արկղիկով 4 ր., նեֆիլդի գանակներ 3—20 ր. գիւժինը, բրիտանական մետալի թէյամաններ 30 կ.,—3 ր., գիտրատապղնձիա, թիւրքական շերբէթի և ծարաւը բացեցնող նիւթի 70 կ., ամենալաւ պօրտվէյնի և խերես 1 ր. 40 կ. շիշը, շամպայն 3 ր. շիշը:

10—20

«ՓԱՐՈՍ ՀԱՑԱՍՏԱՆԻ» պատկերազարդ հանդիսի ներկայ ամի երկրորդ տետրն կը հրատարակուի յառաջիկայ յուլիս ամսոյ սկզբում և կը բովանդակէ իւր մէջ, ի միջի այլոց նաև Հ. Մաղաքիա Ծ. վարդապետի Օրմանեան, Գաբրիէլ արքեպիսկոպոսի Այվազեան, Մինաս էլի Մինասեանց և այլոց պատկերներն: Բաժանորդագրութիւնն շարունակվում է: Տարեկան գինն է 2 րուբլի արծ. կանխիկ վճարելի:

Հրատարակիչ Զարմայր Մանեանց

10—10

Համեմատելիք անգլիական խանութի թէյն գնով 1 ր. 10 կ., 1 ր. 20 կ., 1 ր. 40 կ., 1 ր. 60 կ., 1 ր. 80 կ. Ֆունտի համար այն թէյերի հետ, որոնք ուրիշ խանութում 30%-ով թանգ են ծախվում և այդ խանութի ֆունտը 2 րուբլիանոց թէյը, ուրիշ տեղ 4 ր. ծախվող թէյի հետ:

11—100

ՄԵԿ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ, որ դիտէ հայերէն, ռուսերէն և ֆրանսերէն լեզուներ, կամենում է ԿԱՆՈՆԱՒՈՐԱԿԱՆ ՏՕՐՔԱՅԻԿԻ ԴԻՐՆՈՒԿԱՆՏԻ կամ թարգմանի տեղ ունենալ: Յանկացողները կարող են դիմել «Մշակի» խմբագրութեանը:

ՀԱԳՈՒՍՏՆԵՐ երեխաների 4 ր., տղամարդկերանց 9—20 ր., ամրողջ հագուստը, պիջակ 5 ր., ՕՐՏԵՂ Է ՆԱԽՎՈՒՄ. ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԽԱՆՈՒԹՈՒՄ: Բամպէյ, պարաւոյին, արխո, դրապ, փօսաթ թաւղէթ, թաւիշ կարասիքի և կառքերի համար, կալինկօր և այլն 25% ուրիշ տեղերից էժան: ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԽԱՆՈՒԹՈՒՄ համէղ մեբաբաններ, կօնֆէտներ հագի դէմ, պաներ, մագնեզիա, ամանիներ, կարբոլեան փոշի, սապօն, պարսկական փոշի և այլն: Այս բոլորը և ուրիշ շատ ապրանքներ կարելի է գտնել ԱՄԵՆԱՒԻՒԱՆ գներով ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԽԱՆՈՒԹՈՒՄ:

11—20

ՇՕԿՕԼԱԴ ԵԻ ԿԱԿԱՕ Ֆրէյ և որդիկ, որոնք Փարիզի աշխարհահռչակ ժամանակ ոսկէ նշան ստացան, վերջապէս ստացվեցաւ **ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԽԱՆՈՒԹՈՒՄ**: Նոյն տեղ դարձեալ ստացվեցաւ թէյ մեծ քանակութեամբ: Եաս պատուական թէյ Ֆունտը 1 ր. 20 կ., և 1 ր. 40 կ..

4—10

Тифлисская Городская Управа, назначивъ въ присутствіи своемъ торги на 18 число Іюня 1880 года: а) на устройство водослива противъ Колючей Балки и б) на производство работъ по сооруженію Гимназической трубы, приглашаетъ желающихъ взять эти работы съ подряда-явиться къ торгамъ въ 1 часъ дня. Кондиціи можно видѣть ежедневно въ Управѣ отъ 10 часовъ утра до 2 часовъ по полудни.

1—3

ՐԷԱԼԱԿԱՆ դպրոցի 6-դ պատասան ԱՇԱԿԵՑ ցանկանում է մտանաւոր ԴԱՍԵՐ ունենալ և ՊԱՏՐԱՍՏԵԼ երեխաներին այդ դպրոցի ՋԱՆԱՋԱՆ ԴԱՍԱՏՈՒՆՆԵՐԻ համար: Հասցէն «Մշակի» խմբագրատանը:

1—2 (2)

Թիֆլիսի ընկերութեան հայերէն գրքերի հրատարակութեան վարչութիւնը պատիւ ունի յայտնել, որ արդէն դուրս եկան մամուլի տակից և ծախվում են Թիֆլիսի բոլոր գրավաճառների մօտ ընկերութեան ապրանքները:

№ 4 ԲԻՋԻ-ԱՏՕՈՒՆ. ԹՈՂՄԱՍ ԵՂԲՕՐ ՏՆԱԿԸ, փոխ. երեխաների համար Պալմէր, Թարգ. օր. Ն. Տէր-Մարկոսեանի: Պատկերազարդ և կազմած—60 կ.:

№ 5 ՄՈՐԵՒ ԵԻ ՆՈՐԱՆ ՋՆՋԵԼՈՒԻ ՀՆԱՐՆԵՐԸ. աշխ. Տէր-Բարսեղեանցի: Գինն է 10 կոպէկ:

Օտարաքաղաքացիք կարող են դիմել հեռւնել Հասցէով Въ Тифлисъ, Тифлисское Общество изданія армянскихъ книгъ.

ԲԺՇԿԱՆՈՑ

ՀԻՒԱՆԴՆԵՐԻ ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹԻՒՆ ԱՒԱՆԻՆ ՅՕՏԵԱՆ 9-ԻՑ ՄԻՆՉԵՒ 1 ԺԱՄԸ:

Երկուշաբթի. Դավրօնակի կանանց հիւանդ. Օրական ներքին հ., Յօդնեանց կանանց և երեխաների հ., Քուշաբեանց խիրուրգիական և աչքերի հ., Շահմրօրակի վիներական և կաշու հ., Բարայեան ջղային և հոգեկան հ.:

Երեքշաբթի. Մինակէվիչ խիրուրգիական հ., Վզօրով վիներական և բողպի հ., Թէյխ աչքի հ., Խաչատուրով մանկաբարձական, կանանց և երեխաների հ., Կրասնօգլեապօվ, Լիսիցով և Վերմիշեվ ներքին հ.:

Չորեքշաբթի. Լիսիցով և Բուդվօվակի ներքին հ., Շահէյմրօրակի կիներական և կաշու հ., Աստուածատուրով կանանց հիւանդութիւններ:

Հինգշաբթի. Վզօրով վիներական և բողպի հ., Յօհաննեանց կանանց և երեխաների հ., Լիսիցով և Վերմիշեվ ներքին հ., Քուշաբեանց սիֆիլիսի և սեռական օրգանների հ.:

Ուրբաթ. Դավրօնակի կանանց հ., Մինակէվիչ խիրուրգիական հ., Կրասնօգլեապօվ և Լիսիցով ներքին հ., Խաչատուրով մանկաբարձական, կանանց և երեխաների հ., Շահէյմրօրակի և Աստուածատուրով վիներական և կաշու հ., Բարայեան ջղային և ներքին հ.:

Շաբաթ. Լիսիցով և Վերմիշեվ ներքին հ., Բարօվ կուրծքի հ., Նանկօվակի վիներական և կաշու հ.:

Բացի այդ բժիշկ Վզօրով բժշկանոցի մէջ ընդունում է ամեն օր երեկոյեան 4—6 ժամը:

Բժիշկ Բաբաեվ չորեքշաբթի օրերը առաւօտեան 9-ից մինչև 11 ժամը ընդունում է իր տանը բժշկանոցի հիւանդներին էլէկտրական բժշկութեան և ներքին հ. համար: Բնակարանը գտնվում է Սերգիևսկայա փողոցի վրա, Բարանդուրովի տանը:

Առաջարկում Օրբելեան ապրատ հիւանդներին բժշկանոցի տոմսակով ընդունում է ամեն օր, ամենայն ժամանակ:

Բացի կիրակի օրերից ամենայն օր առաւօտեան 9—11 ժամը բժշկանոցում լինում է մանկաբարձ կին հիւանդ կանանց ընդունելու համար:

Բժշկանոցի վիրակոտր Լիսիցեվ:

Ծանրախ 10-ից ամառնային պարապմունքների համար ընդունում են աշակերտներ: Հասցէն հետևեալն է.

Элементарная школа, Вельяминовская улица, д. Аматуни.

ՀԱԳՈՒՍՏՆԵՐ երեխաների 4 ր., տղամարդկերանց 9—20 ր., ամրողջ հագուստը, պիջակ 5 ր., ՕՐՏԵՂ Է ՆԱԽՎՈՒՄ. ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԽԱՆՈՒԹՈՒՄ: Բամպէյ, պարաւոյին, արխո, դրապ, փօսաթ թաւղէթ, թաւիշ կարասիքի և կառքերի համար, կալինկօր և այլն 25% ուրիշ տեղերից էժան: ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԽԱՆՈՒԹՈՒՄ համէղ մեբաբաններ, կօնֆէտներ հագի դէմ, պաներ, մագնեզիա, ամանիներ, կարբոլեան փոշի, սապօն, պարսկական փոշի և այլն: Այս բոլորը և ուրիշ շատ ապրանքներ կարելի է գտնել ԱՄԵՆԱՒԻՒԱՆ գներով ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԽԱՆՈՒԹՈՒՄ:

11—20

ԵՐԱԺՇՏԱԿԱՆ ԳՈՐԾԻՔՆԵՐԻ ԳԼԽԱՒՈՐ ՊԱՀԵՍՏ

ԻՒԼԻՒ ՀԵՆՐԻԽ ՅԻՄԵՐՄԱՆԻ,

Ս. ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, ԲՕԼՇԱՅԱ ՄՕՐՍԿԱՅԱ, № 42

Ստացուածքների ամենալաւ գործարաններից ներկրուած ստացված երաժշտական գործիքներ:

ՋՈՒԹԱԿՆԵՐ 2½ ր., 5 ր., 6 ր., 8 ր., 12 ր., 20 ր., 30 ր., 50 ր., 60 ր. և աւելի թանգ մինչև 150 ր., ԿՆՏՆՏՈՑՆԵՐ (смычекъ) 50 կ., 1½ ր., 2 ր., 3 ր., 5 ր., 8 ր., և աւելի թանգ մինչև 25 ր., ԱՐԿՂՆԵՐ 2½ ր., 5½ ր., 6 ր., 7 ր., 10 ր. և աւելի թանգ մինչև 20 ր. Հին իտալական և գերմանական ջութակներ մինչև 600 ր., ՋՈՒԹԱԿՆԵՐ փոքր դիրքի երեխաների համար 2 ր. 50 կ. մինչև 30 ր., Ջութակի շկոլա (ինքնաուսուցիչ) 2 ր., 3 ր., 4 ր., 5 ր., ԱԼՏԵՐ 9 ր., 15 ր., 25 ր., 50 ր. և աւելի թանգ. ՎԻՕԼՕՆՉԵԼՆԵՐ 20 ր., 30 ր., 40 ր., 60 ր., 100 ր. և աւելի թանգ մինչև 600 ր. վիոլանչելի շկոլա 4 ր. ԿՕՆՏՐԱՍ 45 ր., 65 ր., 120 ր. և աւելի թանգ. ԳԻՏԱՐ 3 ր. 50 կ., 5 ր., 10 ր., 15 ր., 20 ր., 40 ր., 50 ր. և աւելի թանգ մինչև 100 ր. Դիտարի շկոլա (ինքնաուսուցիչ) 1 ր. 50 կ., 2 ր., 3 ր. ՑԻՏՐԱՆԵՐ 14 ր., 16 ր., 25 ր., 35 ր., 50 ր. և աւելի թանգ մինչև 100 ր. Ցիտրայի շկոլա 2 ր., 3 ր. 50 կ., Նօտաներ 40 կ., 60 կ., 90 կ. իւրաքանչիւր տետրակը. ՄԱՆԴՕԼԻՆ 10 ր., 20 ր., 30 ր., 40 ր., և աւելի թանգ. շկոլա 3 ր. Ամենալաւ իտալական լարեր այդ գործիքների համար, ԿԱՄԵՐՏՕՆ 40 կ., 50 կ., 1 ր., 50 կ., 2 ր., 6 ր. Սուրդին կանիֆոլ և այլ պատկանելիք. ՄԵՏՐՕՆՕՄ 8 ր., 12 ր. երկաթի ծալվող ՊԻՒՊԵՏՐՆԵՐ 5 ր. երկաթի ծալվող պիւպիտրներ մոմակալներով 6 ր., 8 ր. Գերմանական ԳԱՐՄՕՆՆԵՐ 4 ր., 4 ր. 50 կ., 5 ր. 50 կ., 7 ր. 50 կ., 10 ր., 15 ր., 20 ր., 24 ր., 30 ր., 40 ր., և աւելի թանգ. Գարմօնիայի շկոլա և Նօտաներ 50 կ., 75 կ., 1 ր., 1 ր. 50 կ., իւրաքանչիւր տետրակը. ԿՕՐՆՍՊԻԱ. ՊԻՍՏԱՆ 18 ր., 25 ր., 30 ր., 40 ր., 60 ր. և աւելի թանգ մինչև 100 ր. Շկոլա (ինքնաուսուցիչ) 1 ր. 50 կ., 4 ր., 5 ր. ԱԼՏԳՕՐՆ, ՆՇԱՆԱՓՈՂԵՐ, ՏՐՕՄՓՕՆՆԵՐ, ՖԼԻԳԱՆԵՐ 3 ր., 5 ր., 7 ր., 10 ր., 12 ր., 20 ր., 30 ր., 40 ր., 60 ր. և աւելի թանգ. Շկոլա (ինքնաուսուցիչ) 1½ ր., և 3 ր., Նօտաներ 40 կ., 1½ ր., 3 ր. իւրաքանչիւր տետրակը. ԿԼԱՐՆԵՏՆԵՐ 6 ր., 8 ր., 10 ր., 15 ր., 20 ր., 30 ր., 40 ր., և թանգ մինչև 60 ր. Կլարնետի շկոլա 4 ր., Բեկօլօ, Զականի, Ֆաժօլետներ. Անգլիական ԿՕՆՑԵՐՏԻՆՕ 30 ր., 38 ր., 45 ր., 55 ր., 70 ր., 100 ր., և թանգ մինչև 160 ր. Շկոլա 3 ր., Նօտաներ 50 կ., 75 կ., 1 ր., 1½ ր., Գերմանական կօնցերտինօ 3 ր., 4 ր., 5 ր., 8 ր., 10 ր., 12 ր., 15 ր., և թանգ մինչև 30 ր. Շկոլա (ինքնաուսուցիչ) 75 կ., Նօտաներ 40 կ., և 1 ր. իւրաքանչիւր տետրակը երաժշտական արկղներ 2 ր., 4 ր., 6 ր., 10 ր., 25 ր., 30 ր., 40 ր., 55 ր., 75 ր., 90 ր., և թանգ մինչև 200 ր. ՖԻՍԳԱՐՄՕՆՆԵՐ 90 ր., 100 ր. 120 ր., 150 ր., 175 ր., 250 ր. և աւելի թանգ. ԳԱՐՄՕՆՆԵՐ ՖԼԻԳԻՏԻ 40 ր., 45 ր., 60 ր., 75 ր., 90 ր.. ԳԱՐՄՕՆՆԵՐ ֆրիտտ ՕՐԴԱՆՈՎ 175. և 225 ր. ՇԱՐՄԱՆԿԱ 8 ր., 12 ր., 20 ր., 30 ր., 40 ր. Իտալական չարմանկաներ 150 ր., 200 ր., 250 ր. ՕՐԴԱՆՆԵՐ Թաչաններ համար 10 ր., 15 ր. Թմբուկներ, լիտաւրներ, բուբէնկներ, բանգօներ, մետալական չրխունչներ բելկաներ, եռանկիւնիներ, գարմօններ և այլն.

Օտար քաղաքներից ստացված պատուէրները կատարվում են անյապաղ և ճշդութեամբ. ձանապարհածախսը գնորդին է չ՝ծախվում են հատով և մեծ քանակութեամբ.

1—1

Ցովսէփ Տէր-Մովսէսեան Տէր-Աբրահամեանցը ցաւօք սրտի յայտնում է իւր ազգականներին և ծանօթներին իւր եղբօր՝ տաճկահայ պատուաւոր քաղաքացի ԵԱՂՈՐ ՏԷՐ-ԱԲՐԱՀԱՄԵԱՆԻ ազգի մահը, խնդրելով պատուել հանգուցեալոյն յիշատակը և ներկայ գտնուել յուղարկաւորութեան հանդէսին, որ լինելու է Շաբաթ օրը ամսոյս 14-ին առաւօտեան 10-ժամին: Հանգուցեալին տանելու են իւր սեփական տանից, որ գտնվում է Հալլարբի Մէլյդանի մօտ Շամբորեցոց Սուրբ Աստուածածնայ եկեղեցին

2—3

ՄԻ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ ցանկանում է այս ամառվայ արձակուրդներին ընտանիքի հետ ամառանոց գնալ ուսուցչի պաշտօնով: Կարող է պատրաստել երեխաներին բոլոր ճխական և միջնակարգ ուսումնարանների առաջին, երկրորդ և երրորդ դասատանց համար, (բացի դասական լեզուներից) կամ պարապել մանուկների հետ, և ուսուցանել Հայոց և Ռուսաց լեզուներ՝ թէ աշակերտներին և թէ չափահասներին: Նմանապէս կարող է ցանկացողներին ուսուցանել և վրաց լեզուն:

Հասցէն կարելի է իմանալ «Մշակի» խմբագրատանը. ցանկացողներին խնդրում եմ վաղօրօք յայտնել իւրեանց պահանջը:

2—5

ՎԵՐՋՆԱԿԱՆ ՎԱՃԱՌՈՒՄՆ

Հրացաններ, բեմբերներ, դանակներ, գրիչներ, անուշահոտութիւններ, սապօն, գուլպաներ, թաշկինակներ և այլն, ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ՄԱԳԱԶԻՆՈՒՄ:

2—20

Մամուլի տակից դուրս եկաւ և վաճառվում է Զաք. Գրիգորեանցի «Հովկասեան գրավաճառանոցում Ընդհանուր աշխարհագրութեան, Ա. տարի, Նախագիտելիք (Հայրենագիտութիւն Թիֆլիսի) 5 պատկերներով. Աշխատասիրութիւն Ն. Սիմէոնեանց: Գինն է 35 կոպ. գումարով առնողներին 20% զիջումն կը լինի:

Մամուլի տակ են, Ընդ. Աշխ. Բ. տարի, մասն ուսումնական (մաթեմատիկական) և Բնական և ընդ. Աշխ. Գ. տարի, մասն քաղաքական: Վերջին երկու գրքերի տպագրութիւնը աւարտելուց յետոյ կը հրատարակուին նոցա գները: Օտար քաղաքացիք դիմում են:

Въ Тифлисъ. Кавказская книжная торговля З. П. Грикурова.

3—20

Вышелъ изъ печати и поступилъ въ продажу VI томъ **„Сборника свѣдѣній о Кавказѣ“**, изданія Кавказскаго Статистическаго Комитета, содержащій въ себѣ:

«Тифлисъ по однодневной переписи 25-го марта 1876 г.»

всего 570 страницъ in 4, съ 19-ю приложеніями, а именно:

1) 15 литографированныхъ раскрашенныхъ графическихъ таблицъ;

2) 2 вида Тифлиса: по Шардену (1671 г.) и Турнефору (1701 г.);

3) копія съ плана Тифлиса по царевичу Вахушту (1739 г.);

4) планъ современнаго Тифлиса.

Продажа производится въ книжныхъ магазинахъ: Береншгама, Кавказской книжной торговлѣ и Центральной книжной торговлѣ. Цѣна **4 руб. сер.**; на пересылку прилагается за 5 фунт.

Дозволено Цензурою 12 Іюня 1880 г. Тифлисъ. Տպարան Ա. Ա. Միխելսոնի

Типографія А. А. Михельсона

Fonds A.R.A.M

№ 100 Յունիսի 14 (26) **1880** Յունիսի 14 (26) № 100

ԻՆՆԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ

ՄՇԱԿ

Տարեկան գինը 10 րուբլի, կէս տարվանը 6 րուբլի։
Առանձին համարները 5 կոպէկով։

Բաժանորդագրութիւն կընդունվում է միմիայն խմբագրատան մէջ։

Յայտարարութիւնք գրվում են ուզղակի Տիֆլիս. Редакція „Мшакъ“

Խմբագրատունը բաց է առաւօտեան 10—2 ժամ (Կացի կիրակի և ազն օրերից)

Յայտարարութիւն ընդունվում է ամեն լեզուով։

Յայտարարութիւնների համար վճարում են իւրաքանչիւր բառին 2 կոպէկ։

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Դիւռ պէտք է չարունակել.—Ներքին առաջադիմութիւն։ Մեր անցեալ և ներկայ հոգևորականութիւնը։ Նամակ Ախալքալաքից։ Նամակ Ախալքալաքից։ Նամակ Դէրբէնդից։ Նամակ Խմբագրին։ —Արտաքին տեսութիւն։ Ալբանցիների պրօթիւնը։ Ռեվլինի կոնֆէրէնցիան։ Թիւրք-յունական սահմանները։ Նամակ Թիւրքիայից։ Արտաքին լուրեր։—Յայտարարութիւններ։

ԴԵՌ ՊԷՏՔ Է ՇԱՐՈՒՆԱԿԵԼ

Վանից գրված ատաղձագրը երևում է, որ թէև արտերը մեծ մասամբ ցանված են Հայաստանում, որ հունձքը այս տարի լաւ կը լինի, բայց այնու ամենայնիւ սովը շարունակվում է, ուրեմն մենք էլ պէտք է շարունակենք մեր նուիրատուութիւնները։

Մինչև որ հունձքը կը հասնի, ժողովուրդը ինչո՞վ պէտք է ապրի։ Թէև ինչպէս գրում են, հաց և կորեկ բիչ թէ շատ կայ, բայց ժողովրդի ձեռքում դրամ չէ մնացել։ Եւ նուիրատուութիւնները դժբաղդաբար սկսեցին քչանալ, Կ. Պօլսի ու Վանի մասնաժողովների մօտ էլ շատ քիչ փող մնաց։

Այժմ անցել է ժամանակ ցորեն և կարտօֆիլ ցանելու, բայց կորեկ ցանելու համար դեռ մի քանի շաբաթ ժամանակ կայ։

Մասնաժողովների համար հարկաւոր են փողեր, ոչ թէ միայն սերմացու առնելու համար, բայց և եզներ առնելու համար թշուառ երկրագործ ժողովրդին տալու, որ դրեթէ իր ամբողջ տաւարը կորցրել է։ Նացի սովամահից սովից յետոյ միայն սիրում է աղքատութիւն և դառնացան տարտիղիկ հիւանդութիւններ։ Պէտք է շարունակել նուիրատուութիւններ այդ չարիքների դէմ առնելու նպատակով։ Մինչև աշունքը, այսինքն մինչև միւս հունձքի հասնելը, թէ Վանի և թէ Կ. Պօլսի մասնաժողովները պէտք է դեռ իրանց օժանդակութեամբ մի կերպ պահպանեն Հայաստանի ողորմելի ժողովուրդը։

Եթէ մենք, ռուսաստանցի հայերս, յանձն ենք առել սարսափելի սով ժամանակ պահպանել մեր օժանդակութեամբ Հայաստանի թշուառ ազգաբնակութիւնը, պէտք է մեր գործից չլսա չը կանդնենք, պէտք է մեր գործը անկատար չը թողնենք, և օգնենք Հայաստանին ամառվայ երկու, երեք ամիսների ընթացքում էլ։ Եթէ սովի ժամանակ օգնեցինք թիւրքաց հայերին, չը պէտք է անօգնական թողնենք նրանց, երբ նոքա մնացած են չբաւարութեան և հիւանդութիւնների դէմ, որոնք սովի հետևանքն են։

Եթէ սկսեցինք մեր բարեգործական, ազգասիրական, եղբայրասիրական և մարդասիրական գործը,—պէտք է այդ մեր սկսած գործը մինչև վերջը տանենք։

Ցանկալի է որ նուիրատուութիւնները նոյնքան առատ լինէին մինչև այս տարվայ աշունքը։

Հին ժամանակ մասնաժողովները կը կարողանան օգնել թշուառ հայասատանցիներին իրանց չբաւարութեան մէջ, կռւել հայ ժողովրդի մէջ տարածվող զանազան ցաւերի դէմ, դեղեր առնել, գուցէ և բժշկներ ուղարկել Հայաստան, սերմացու առնել աշունքի ցանքերի համար, տաւար առնել երկրագործ ժողովրդի համար և այլն։

Այդ պատճառով հրաւիրում ենք մեր ամեն դաւանութիւնների ուսումնասիրանցի հայ եղբայրներին, դարձեալ օգնել Հայաստանի ժողովրդին իրանց առատ նուէրներով, գոնէ ամառվայ այս երկու երեք ամսվայ ընթացքում։

Գ. Ա.

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՄԵՐ ԱՆՑԵԱԼ ԵՒ ՆԵՐԿԱՅ ՀՈԳԵՒՈՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

Եթէ օրինակի համար վերցնենք մեր հայ ազգը, և նրա անցեալը համեմատենք ներկայի հետ, մենք կը տեսնենք շատ փոփոխութիւններ. վերցնենք հոգևորականութիւնը. վերցնենք մեր ազգային պատմութիւնը և լաւ ուշադրութեամբ քննենք, և ինչ կը տեսնենք. մենք կը տեսնենք որ մեր ազգի թէ կրօնական և թէ քաղաքական գործողները եղել են բաւական մեծի մասին հոգևորականներ։

Հոգևորականը նստած իր պաշտօնական աթոռի վրա, ամենայն ջերմեռանդութեամբ կատարել է իր յանձն առած ծանր պաշտօնները։ Նա իր անձը նուիրել է իր սիրելի ազգին. Հարկ եղած ժամանակը իր վերջին ոյժեր անգամ, լսրել է իր ազգի գոյութեան կռւի մէջ. նա ազգի հետ միացած անդադար մաքառել է նրա թշնամների դէմ, և շատ անգամ յաղթել է։ Նա չէ բաւականացել միայն եկեղեցու մէջ ժամերգութիւն կատարելով, այլ իր գործից ուղարկել է ուսում Տիւրք Քեւսէ Բիւանդիոն, Աթէնք, Եդիպտոս և այլ տեղերում, շատ եպիսկոպոսներին, վարդապետներին և հոգևորական միւս պաշտօնեաներին, որոնք վերադառնալով իրանց հայրենիքը, ամենայն ջերմեռանդութեամբ սարքել են ուսումը իրանց հայրենակիցների և մինչև անգամ օտարների մէջ։ Միով բանիւ հոգևորականութիւնը զգացել է իր պաշտօնի նշանակութիւնը. նա զգացել է նոյնպէս, որ միայն հոգևոր արարողութիւններ կատարելը բաւական չէ, և նորանով իր պարտականութիւնը կատարած չէ լինել, և սկսել է գիտութեան վերաբերեալ զանազան աշխատութիւններ մատուցանել ազգին. Նա եղել է մատենադիր, եղել է պատմաբան, եղել է աշխարհագիր, եղել է թարգմանիչ, եղել է և ուսուցիչ և այլն։ Եւ արդարև կր տեսնենք, որ մեզ հասած մեր ազգային դրվածքները—մատենագրութիւնները, բոլորը հոգևորական գործից են շարադրված։ Իսկ այժմեան հոգևորականութիւնը ի՞նչ է կատարում....

Այժմեան հոգևորականութիւնը—էջմիածինը կարող էր մեծ դեր խաղալ,—դեռ ևս մանաւանդ ազգի ներկայ ձգնաժամիս մէջ, որ սովից ոչնչանում են բազմաթիւ հայերը.... բայց ո՛ւմ ես ասում...

Էջմիածինը, յոգուս հայ սովատանջների, սկսեց նուիրատուութիւն հաւաքել միայն այն ժամանակ, երբ «Մշակը» իր հրաւորբոք որսի հրաւէրներով, շարժեց ամենքի գութը, երբ հայ սովատանջներին օգնեցին այլազգիքն անգամ, և ով գիտէ, էջմիածինը հաւաքած նուէրները լիովին հասցրեց տեղ, թէ, դարձեալ պէտք է ուղարկի տեսնասէրներ թղթեր գնելու, ինչպէս վկայում է նրա օրգան «Արարատը» պաշկերացիներին 17000 րուբլու վարերութեամբ (տես «Մշակի 73-դ համարը, կամ ապրիլի «Արարատ» ամսագիրը)։

Եթէ էջմիածնի մի որ և իցէ շինութեանը վերանորոգութիւն է հարկաւորվում, կամ մի չնչին կարօտութիւն է զգացվում, նա իսկոյն կոնդակներով նուիրակներ է ուղարկում զանազան հայարնակ քաղաքներ, խիստ կերպով հեռագրում է վիճակաւոր առեանաներին—կռնախուզօրեանքներին, նուէրներ հաւաքելու։

Ի՞նչ կը լինէր, եթէ ոչ խստութեամբ, գոնէ սրտաշարժ և ազդու հրաւէրներով էջմիածինը ժողովրդի ուշադրութիւնը գարձներ հայ սովատանջների վրա։ Ի՞նչ կը լինէր, որ էջմիածինը իր կոնդակներից մի քանիսը ուղարկէր նուիրատու ժողովրդին, աւելի սիրտ տալու, այն կոնդակը, որ մեր նախնեաց ժամանակ Թագաւորներին և երևելի իշխաններին իրրև ընծայ էր մատուցանվում, իսկ այժմ ոմն 10—20 րուբլի նուիրել էջմիածնին կամ Ներսիսեանին, նա կարող է կոնդակ ստանալ։ Միթէ մի քանի միլիոնատեր հայ ժողովուրդը, էջմիածնի շինութեանց և Ներսիսեանի չափ էլ չէ, միթէ էջմիածինը չէ ապրում այն այժմեան նեղացած հայ ժողովրդի արիւնախառն քրտինքով....

Ահա այսպիսի հանգամանքներից առիթ ված, եթէ մի որ և իցէ անձ գրում է էջմիածնի դէմ, նա նեղանում է և պատասխանում է, կամենալով իրան արդար ցոյց տալ. բայց իսկոյն է աչխատում։

Մենք, առ այժմ, բաւականացանք միայն այսքանով, իսկ եթէ էջմիածինը իրան արդար կը համարի և կը պատասխանէ մեզ, մենք այն ժամանակ մի քանի օրինակներ կը բերենք այն ցաւալի դէպքերի, որոնք նորերումս տեղի են ունեցած նոյն իսկ Թիֆլիսում, և որոնք վերաբերվում են էջմիածնի անտարբերութեանը։

Կ.

ՆԱՄԱԿ ԱԽԱԼՔԱԼԱՔԻՑ

16 մայիսի

Ինչպէս յայտնի է, Ախալքալաքի բնակիչները բոլորքահան հայեր են, բացի մի քանի տաճկահպատակներից. Ախալքալաքը ունի սէրբութեան մի ուսումնարան երկու դասատուներով և երկու հայոց հոգևոր դասատուներ՝ մին տղայոց, միւսը օրիորդաց։ Այս երեք իսկ ուսումնարանների մէջ կրթվում են մօտ 300 երեխայ։ Թող խոստովանենին իրանք ախալքալաքցիները, կարող են նոքա այդ 300 ուսանող երեխաների միջից ընտրել գոնէ 10 տղայ, ժիր և գուարթ երեխաներ։ Կարող են նոքա ցոյց տալ ինձ գոնէ մի երեխայ, որ մտած լինի այս երեք ուսումնարաններից մինի մէջ տղայ և նոյնպէս տղայ դուրս եկած լինի այնտեղից—չեմ ասում մի քանի տարիներից յետոյ, գոնէ մի քանի ամիսներից յետոյ։—Քանի, քանի հայրեր կարող են վկայել, որ մեր ուսումնարաններ մտնող տղայ ժիր և գուարթ երեխաների կարմիր թշերը մի քանի ամսվայ միջոցում բոլորովին գունաթափ են եղել, նոցա գուարթ, վարվուն աչքերը ծածկվել են մի սև ամպով, նոցա մանկական քնքոյշ ժպիտը կորել է, անհետացել է նրանց շրթունքներից, նոքա ֆիզիքապէս զարգանալու տեղ, նիհարացել են, կարծես ծերացել....Այս բոլորը մի անուրանալի ճշմարտութիւն է, որ կը վկայեն թէ մեր աշակերտելոց ծնողները և թէ մեր ուսումնարանական վարչութիւնը։ Այս երևոյթը մի նոր բան չէ մեզ համար. սա մի քանի տարիներէ ի վեր գոռոզ կանգնած է մեր առաջ և ապառնում է կորցնել, ջնջել բոլորովին մեր գուարթութիւնն ու առողջութիւնը, որ բնութիւնը մեզ առատ պարգևել է։ Ժամանակ է արդէն մատծել, ժամանակ է արդէն խնամել սորա պատճառը և, եթէ կարելի է, եթէ դեռ ուշ չէ, դարման դնել այս ցաւին...

Որքան մենք հետաքրքրվել ենք այս հարցով և համոզվել, այս բոլոր դժբաղդութեանց պատճառը մեր ուսումնարանների անյարմարութիւններն են. մի սենեակ, ոչ աւելի քան 3 արշին բարձրութեամբ, երկու փոքրիկ պատուհաններով, առանց հողմարարների (վէնտիլատոր), առանց կլորկնապատուհանների (մանաւանդ Ախալքալաքում, որտեղ լինում է սարսափելի ձմեռ, որ չարաչարկվում է մօտ 7 ամիս), տասում ենք, մի այդպիսի փոքրիկ սենեակ բոլորովին մութ, քանդր օդով կարող է արդեօք դասատուն համարվել 15—20 աշակերտի համար։ Մեր Ախալքալաքի ուսումնարանների մէջ բոլոր դասատունները այդպիսի սենեակների մէջ են դասավորված։ Դասախօսութեան ժամանակ դրսից մտնող մարդը մի քանի վայրկեան դեռ իր աչքերը պիտի ճոխէ, որ կարողանայ բան տեսնել, այնքան մութ է դասատան մէջ։ Բացի սարսափից մարդուն պատում է դասա-

Fonds A.R.A.M

Fonds A.R.A.M

ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹՅՈՒՆ

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

— 18 մայիսի

Նոյեմբեր 77 համարի մէջ մեր պատասխանատուները մեզ կը հրաւիրեն ուշադրութեան առնել իրենց հրատարակութիւնները, որոնք մեզ կը ղրկուին առանց մեզ նախապէս հարցնելու թէ կ՚ուզենք արդեօք զանոնք ստանալ եւ կամ ոչ։ Ասիկա ամենեւին ճիշդ չէ, որովհետեւ մենք ամէն օր չենք կրնար ստանալ այդ հրատարակութիւնները, որոնք ամէն օր կը ղրկուին մեզ։ Ուստի կը խնդրենք որ այդ հրատարակութիւնները ղրկուին մեզ միայն այն ատեն, երբ մենք ինքներս կը պահանջենք զանոնք։

Ընդհանուր կարծիքով, Ամերիկայի Հայ Դատի Կեդրոնական Վարչութեան ներկայացուցիչ Պ. Գառօ Պալեան, որ Ամերիկայի Հայ Դատի Կեդրոնական Վարչութեան ներկայացուցիչ Պ. Գառօ Պալեան, որ Ամերիկայի Հայ Դատի Կեդրոնական Վարչութեան ներկայացուցիչ Պ. Գառօ Պալեան, որ

Ընդհանուր կարծիքով,

Fonds A.R.A.M

ՎԱՂՈՒՑ ԼՈՒՐԵՐ ԱՐԵՎԱՅԻՆ ԱՐՔԱՅՈՒԹԵԱՆ

Խմբագիր—Հրատարակիչ Ա. Ալիշան

«Times»-ի Լոնդոնի թղթակիցը Կ. Պոլսից հեռագրում է, որ Ֆրանսիայի կառավարութիւնը ընդունել է Ռուսիոյ առաջարկութիւնը՝ Պարսկաստանի հարցի մասին։ Ասոր համեմատ Ռուսիա եւ Անգլիա պիտի ստանձնեն Պարսկաստանի ներքին կարգադրութեան գործը։ Ֆրանսիա եւ Գերմանիա պիտի մնան միայն դիտողի դերի մէջ։

Ըստ «Daily Telegraph»-ի Պարսկաստանի մէջ Անգլիոյ ներկայացուցիչ Սըր Ա. Նիկոլսըն Պարսից արքունիքին հետ կնքած է նոր դաշնագիր մը, որով Անգլիա կը ստանձնէ Պարսկաստանի ներքին կարգադրութեան գործը։ Ռուսիա ալ նոյն իրաւունքը կը վայելէ Պարսկաստանի հիւսիսային նահանգներուն մէջ։

Ըստ «Temps»-ի լրագրին Եվրոպիոյ դիւանագիտական շրջանակներուն մէջ կը խօսուի թէ Ռուսիա եւ Անգլիա Պարսկաստանի մէջ ունեցած իրենց շահերը իրարու հետ հաշտեցնելու համար, ուզած են Պարսկաստանի ներքին կարգադրութեան գործը ստանձնել։ Ասոր համար Ռուսիա ուզած է Պարսկաստանի հիւսիսային նահանգները գրաւել, իսկ Անգլիա՝ հարաւային նահանգները։ Ֆրանսիա եւ Գերմանիա պիտի մնան միայն դիտողի դերի մէջ։

«Times»-ի լրագրին Պարսից թղթակիցը կը հաստատէ թէ Պարսից արքունիքը ընդունած է Ռուսիոյ առաջարկութիւնը՝ Պարսկաստանի ներքին կարգադրութեան գործը ստանձնելու համար։ Ռուսիա ուզած է Պարսկաստանի հիւսիսային նահանգները գրաւել, իսկ Անգլիա՝ հարաւային նահանգները։ Ֆրանսիա եւ Գերմանիա պիտի մնան միայն դիտողի դերի մէջ։

«Daily Telegraph»-ի լրագրին Պարսից թղթակիցը կը հաստատէ թէ Պարսից արքունիքը ընդունած է Ռուսիոյ առաջարկութիւնը՝ Պարսկաստանի ներքին կարգադրութեան գործը ստանձնելու համար։ Ռուսիա ուզած է Պարսկաստանի հիւսիսային նահանգները գրաւել, իսկ Անգլիա՝ հարաւային նահանգները։ Ֆրանսիա եւ Գերմանիա պիտի մնան միայն դիտողի դերի մէջ։

Ըստ «Daily Telegraph»-ի Պարսկաստանի մէջ Անգլիոյ ներկայացուցիչ Սըր Ա. Նիկոլսըն Պարսից արքունիքին հետ կնքած է նոր դաշնագիր մը, որով Անգլիա կը ստանձնէ Պարսկաստանի ներքին կարգադրութեան գործը։ Ռուսիա ալ նոյն իրաւունքը կը վայելէ Պարսկաստանի հիւսիսային նահանգներուն մէջ։

Ըստ «Temps»-ի լրագրին Եվրոպիոյ դիւանագիտական շրջանակներուն մէջ կը խօսուի թէ Ռուսիա եւ Անգլիա Պարսկաստանի մէջ ունեցած իրենց շահերը իրարու հետ հաշտեցնելու համար, ուզած են Պարսկաստանի ներքին կարգադրութեան գործը ստանձնել։ Ասոր համար Ռուսիա ուզած է Պարսկաստանի հիւսիսային նահանգները գրաւել, իսկ Անգլիա՝ հարաւային նահանգները։ Ֆրանսիա եւ Գերմանիա պիտի մնան միայն դիտողի դերի մէջ։

«Times»-ի լրագրին Պարսից թղթակիցը կը հաստատէ թէ Պարսից արքունիքը ընդունած է Ռուսիոյ առաջարկութիւնը՝ Պարսկաստանի ներքին կարգադրութեան գործը ստանձնելու համար։ Ռուսիա ուզած է Պարսկաստանի հիւսիսային նահանգները գրաւել, իսկ Անգլիա՝ հարաւային նահանգները։ Ֆրանսիա եւ Գերմանիա պիտի մնան միայն դիտողի դերի մէջ։

Ըստ «Daily Telegraph»-ի Պարսկաստանի մէջ Անգլիոյ ներկայացուցիչ Սըր Ա. Նիկոլսըն Պարսից արքունիքին հետ կնքած է նոր դաշնագիր մը, որով Անգլիա կը ստանձնէ Պարսկաստանի ներքին կարգադրութեան գործը։ Ռուսիա ալ նոյն իրաւունքը կը վայելէ Պարսկաստանի հիւսիսային նահանգներուն մէջ։

Ըստ «Temps»-ի լրագրին Եվրոպիոյ դիւանագիտական շրջանակներուն մէջ կը խօսուի թէ Ռուսիա եւ Անգլիա Պարսկաստանի մէջ ունեցած իրենց շահերը իրարու հետ հաշտեցնելու համար, ուզած են Պարսկաստանի ներքին կարգադրութեան գործը ստանձնել։ Ասոր համար Ռուսիա ուզած է Պարսկաստանի հիւսիսային նահանգները գրաւել, իսկ Անգլիա՝ հարաւային նահանգները։ Ֆրանսիա եւ Գերմանիա պիտի մնան միայն դիտողի դերի մէջ։

«Times»-ի լրագրին Պարսից թղթակիցը կը հաստատէ թէ Պարսից արքունիքը ընդունած է Ռուսիոյ առաջարկութիւնը՝ Պարսկաստանի ներքին կարգադրութեան գործը ստանձնելու համար։ Ռուսիա ուզած է Պարսկաստանի հիւսիսային նահանգները գրաւել, իսկ Անգլիա՝ հարաւային նահանգները։ Ֆրանսիա եւ Գերմանիա պիտի մնան միայն դիտողի դերի մէջ։

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՒՆՆԵՐ

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԽԱՆՈՒԹՈՒՄ ծախսում են օշէօգրաֆիական պատկերներ 20% զեղչումով. վերարկուներ 6—10 ր., խոզանակներ պատճենահատիրված են լոկ մէջ առանձնապէս անպիտան խանութի համար, ամենալաւ ածելիներ, արկղիկով 4 ր., շնիֆլդի դանակներ 3—20 ր. դիւժինը, բրիտանական մետալի թէյամաններ 30 կ.,—3 ր., գիտարատագնդիկ, թիւրքական շերբէթ և ծաթաւը Լագէնդող նուէթ 70 կ., ամենալաւ պօռտվէյն և խերես 1 ր. 40 կ. շիշը, շամպայն 3 ր. շիշը:

11—20

ՓՈՐՁԱՌՈՒ ՀԱՇԻՒԱՊԱՀ

Որ նոթերում է եկել, ցանկանում է տեղ ունենալ: Համաձայն է նոյնպէս անցած տարիներից ձեացած տարեկան ՀԱՇԻՒՆԵՐԸ կազմել և Թոդած ՎԱՃԱՌԱԿԱՆԱԿԱՆ ԳՐՔԵՐԸ և ԲԱԼԱՆՍՆԵՐԸ կարգի բերել: Հասցէն Թոդնել Փարիզ Հիւբանոցում № 4:

1—3

Համեմատեցէք անգլիական խանութի թէյը գնով 1 ր. 10 կ., 1 ր. 20 կ., 1 ր. 40 կ., 1 ր. 60 կ., 1 ր. 80 կ. ֆունտի համար այն թէյերի հետ, որոնք ուրիշ խանութներում 30%-ով թանգ են ծախվում և այդ խանութի ֆունտը բուրլիանոց թէյը, ուրիշ տեղ 4 ր. ծախվող թէյի հետ:

12—100

ՄԵԿ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ, որ գիտէ հայերէն, ռուսերէն և ֆրանսերէն լեզուներ, կամենում է ԿԱՆ ՏՕՐՉԱԿԻԿ ԳՈՐԾԱԿԱՏԱՐԻ կամ թարգմանի տեղ ունենալ: Յանկացողները կարող են դիմել «Մշակի» խմբագրութեանը:

Ցանկով 10-ից առաւօտեան պարապմունքների համար ընդունում են աշակերտներ: Հասցէն հետևեալն է.

Элементарная школа, Вельяминовская улица, д. Аматуни.

ՀԱՊՈՒՍՏՆԵՐ երեխաների 4 ր., տղամարդկերանց 9—20 ր., ամրողջ հագուստը, պիջակ 5 ր., ՈՐՏԵՂ Է ՅԱՒԿՈՒՄ. ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԽԱՆՈՒԹՈՒՄ: Բամպէյ, պարուսին, արիկօ, դրապ, փօտո թուղթ, թաւիշ կոթաթերի և կառքերի համար, կալենկօր և այլն 25% ուրիշ տեղերից էժան: ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԽԱՆՈՒԹՈՒՄ համեղ մուրաբաներ, կոնֆետներ հագի դէմ, պաղպէր, մագնեզիա, ամաններ, կարրօլեան փոշի, սապօն, պարսկական փոշի և այլն: Այս բոլորը և ուրիշ շատ ապրանքներ կարելի է գտնել ԱՄԵՆԱԷԺԱՆ գներով ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԽԱՆՈՒԹՈՒՄ:

12—20

ՇՕԿՈԼԱԴ ԵՒ ԿԱԿԱՕ ֆրէյ և որգիկ, որոնք Փարիզի աշխարհահանգէսի ժամանակ ոսկէ նշան ստացան, վերջապէս ստացվեցաւ **ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԽԱՆՈՒԹՈՒՄ**: Նոյն տեղ դարձեալ ստացվեցաւ թէյ մեծ քանակութեամբ: Շատ պատուական թէյ ֆունտը 1 ր. 20 կ., և 1 ր. 40 կ..

5—10

Тифлисская Городская Управа, назначивъ въ присутствіи своемъ торги на 18 число Іюня 1880 года: а) на устройство водослива противъ Колючей Балки и б) на производство работъ по сооруженію Гимназической трубы, приглашаетъ желающихъ взять эти работы съ подряда-явиться къ торгамъ въ 1 часъ дня. Кондиціи можно видѣть ежедневно въ Управѣ отъ 10 часовъ утра до 2 часовъ по полудни.

2—3

ՐԼԱԼԱԿԱՆ դպրոյն 6-ղ դասատան ԱՇԱԿԵՐՏ ցանկանում է մատնաւոր ԴԱՍԵՐ ունենալ և ՊԱՏՐԱՍՏԵԼ երեխաներին այդ դպրոցի ՋԱՆԱՋԱՆ ԴԱՍԱՏՈՒՆՆԵՐԻ համար: Հասցէն «Մշակի» խմբագրատանը:

2—2 (2)

Թիֆլիսի ընկերութեան հայերէն գրքերի հրատարակութեան վարչութիւնը պատիւ ունի յայտնել, որ սրջէն դուրս եկան մանուկի տակից և ծախվում են Թիֆլիսի բոլոր դրավաճառների մօտ ընկերութեան ապագրատեղում:

№ 4 ՐԻՉԼԻ-ԱՏՕՈՒՆ. ԲՈՎՄԱՍ ԵՂԲՕՐ ՏՆԱՆՔ, փոխ. երեխաների համար Պալմեր, Թարդ. օր. ն. Տէր-Մարկոսեանի: Պատկերապարդ և կազմած—60 կ.:

№ 5 ՄՈՐԵՒ ԵՒ ՆՈՐԱՆ ՋՆՋԵԼՈՒ ՀՆԱՐՆԵՐԸ. աշխ. Տէր-Բարսեղեանցի: Գինն է 10 կոպէկ:

Առաքաքաղաքացիք կարող են դիմել հետևեալ հասցէով Въ Тифлисъ, Тифлисское Общество изданія армянскихъ книгъ.

ԲԺՇԿԱՆՈՑ

ՀԻՒԱՆԴՆԵՐԻ ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹԻՒՆԸ ԱՒԱՆ-ԻՕՍԵԱՆ 9-ԻՑ ՄԻՆՉԵՒ 1 ԺԱՄԸ:

Երկուշաբթի. Դաժրօնակի կանանց հիւանդ. Օրթալ եվիչ ներքին հ., Թօխնեանց կանանց և երեխաների հ., Բիւշաբեանց խերուրգիական և աչքերի հ., Եաէմրօթակի վիներական և կաշու հ., Բաբայեան ջղային և հոգեկան հ.:

Երեքշաբթի. Մինկևիչ խերուրգիական հ., Վզօրով վիներական և բոլազի հ., Իկիս աչքի հ., Թախուտով մանկաբարձական, կանանց և երեխաների հ., Կրաեօգլեպօվ, Լիսիցով և Վերմիշով ներքին հ.:

Չորեքշաբթի. Լիսիցով և Բուդվոկոկի ներքին հ., Եաէյմրօթակի կենսական և կաշու հ., Առաուածատուրօվ կանանց հիւանդութիւնների:

Հինգշաբթի. Վզօրով վիներական և բոլազի հ., Թօխնեանց կանանց և երեխաների հ., Լիսիցով և Վերմիշով ներքին հ., Բիւշաբեանց սիֆիլիսի և սեռական օրգանների հ.:

Ուրբաթ. Դաժրօնակի կանանց հ., Մինկևիչ խերուրգիական հ., Կրաեօգլեպօվ և Լիսիցով ներքին հ., Բախուտօվ մանկաբարձական, կանանց և երեխաների հ., Եաէյմրօթակի և Առաուածատուրօվ վիներական և կաշու հ., Բաբայով ջղային և ներքին հ.:

Շաբաթ. Լիսիցով և Վերմիշով ներքին հ., Բաթօվ կուրծքի հ., Նանկօվակի վիներական և կաշու հ.:

Բացի այդ բժիշկ Վզօրով բժշկանոցի մէջ ընդունում է անվարձ ազգաս հիւանդներին ամենայն օր երեկոյան 4—6 ժամը:

Բժիշկ Բաբայով չորեքշաբթի օրերը առաւօտեան 9-ից մինչև 11 ժամը ընդունում է իր տանը բժշկանոցի հիւանդներին էլէկտրական բժշկութեան և ներքին հ. համար: Բնակարանը գտնվում է Սերգիևսկայա փողոցի վրա, Բայանդուրովի տանը:

Առաւաւտից Օրբելի առաքաքաղաքացիներին բժշկանոցի տոմսակով ընդունում է ամենայն օր, ամենայն ժամանակ:

Բացի կիրակի օրերից ամենայն օր առաւօտեան 9—11 ժամը բժշկանոցում լինում է մանկաբարձ կին հիւանդ կանանց ընդունելու համար:

Բժշկանոցի դիրեկտոր Լիսիցով:

Յովսէփ Տէր-Մովսէսեան Տէր-Արթահամէանցը ցաւօք սրտի յայտնում է իր ազգականներին և ծանօթներին իր եղբօր՝ առհասարակ պատուարժան քաղաքացի ԵԱՓՈՐ ՏԻՐ-ԱՐԹԱՀԱՄԵԱՆՑԻ ազգի մահը, խնդրելով պատուել հանդուցեալին յիշատակը և ներկայ գտնուիլ յուղարկաւորութեան հանդէսին, որ լինելու է Շաբաթ օրը ամսոյս 14-ին առաւօտեան 10-ժամին: Հանդուցեալին ազգականները իրենց սեփական տանից, որ գտնվում է Հայկարան Մէյդանի մօտ Շամքորցոց Սուրբ Աստուածածնայ եկեղեցին

3—3

ՄԻ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ ցանկանում է այս ամառվայ արձակուրդներին ընտանիքի հետ ամառանոց գնալ ուսուցչի պաշտօնով: Կարող է պատրաստել երեխաներին բոլոր ճեխական և միջնակարգ ուսումնարանների առաջին, երկրորդ և երրորդ դասատանց համար, (բացի դասական լեզուներից) կամ պարապել մանուկների հետ, և ուսուցանել հայոց և ռուսաց լեզուներ՝ թէ աշակերտներին և թէ չափահասներին: Նմանապէս կարող է ցանկացողներին ուսուցանել և վրաց լեզուն:

Հասցէն կարելի է իմանալ «Մշակի» խմբագրատանը. ցանկացողներին խնդրում եմ փութով յայտնել իրենց պահանջը:

3—5

ՎԵՐՋՆԱԿԱՆ ՎԱՃԱՌՈՒՄՆ

Հրացաններ, բեմբրմիներ, զանակներ, դրիչներ, անուշահոտութիւններ, սապօն, դուբ պաներ, թաշկինակներ և այլն, ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ՄԱԳԱԶԻՆՈՒՄ:

3—20

ԵՐԱԺՇՏԱԿԱՆ ԳՈՐԾԻՔՆԵՐԻ ԳԼԽԱՒՈՐ ՊԱՀԵՍՏ

ԻԼԻԻ ՀԵՆՐԻԽ ՅԻՄԵՐՄԱՆԻ,

Ս. ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, ԲՈԼՇԱՅԱ ՄՈՐՍԿԱՅԱ, № 42

Առաջարկում են արտասահմանի ամենալաւ գործարաններից նորերում տապագված երաժշտական գործիքներ:

ՋՈՒԹԱԿՆԵՐ $2^1/_2$ ր., 5 ր., 6 ր., 8 ր., 12 ր., 20 ր., 30 ր., 50 ր., 60 ր. և աւելի թանգ մինչև 150 ր., ԿՆՏՏՈՑՆԵՐ (смычекъ) 50 կ., $1^1/_2$ ր., 2 ր., 3 ր., 5 ր., 8 ր., և աւելի թանգ մինչև 25 ր., ԱՐԿՂՆԵՐ $2^1/_2$ ր., $5^1/_2$ ր., 6 ր., 7 ր., 10 ր. և աւելի թանգ մինչև 20 ր.: Հին իտալական և գերմանական ջութակներ մինչև 600 ր.: ՋՈՒԹԱԿՆԵՐԻ փոքր դիրքի երեխաների համար 2 ր. 50 կ. մինչև 30 ր.: Ջութակի չհօլա (ինքնուսուցիչ) 2 ր., 3 ր., 4 ր., 5 ր.: ԱԼՏԵՐ 9 ր., 15 ր., 25 ր., 50 ր. և աւելի թանգ: ՎԻՕԼՕՆՉԵԼՆԵՐ 20 ր., 30 ր., 40 ր., 60 ր., 100 ր. և աւելի թանգ մինչև 600 ր.: Վիօլօնչելի չհօլա 4 ր.: ԿՕՆՏՐԲԱՍ 45 ր., 65 ր., 120 ր. և աւելի թանգ, ԳԻՏԱՐ 3 ր. 50 կ., 5 ր., 10 ր., 15 ր., 20 ր., 40 ր., 50 ր. և աւելի թանգ մինչև 100 ր.: Գիտարի չհօլա (ինքնուսուցիչ) 1 ր. 50 կ., 2 ր., 3 ր.: ՑԻՏՐԱՆԵՐ 14 ր., 16 ր., 25 ր., 35 ր., 50 ր. և աւելի թանգ մինչև 100 ր.: Ցիտրայի չհօլա 2 ր., 3 ր. 50 կ., նօտաներ 40 կ., 60 կ., 90 կ. իւրաքանչիւր տետրակը: ՄԱՆԴՕԼԻՆ 10 ր., 20 ր., 30 ր., 40 ր., և աւելի թանգ. չհօլա 3 ր.: Ամենալաւ իտալական ԼԱՐԵՐ այդ գործիքների համար. ԿԱՄԵՐՏՕՆ 40 կ., 50 կ., 1 ր., 50 կ., 2 ր., 6 ր.: Սուրդին կանիֆոլ և այլ պատկանելիք: ՄԵՏՐՕՆՕՄ 8 ր., 12 ր.: Երկաթի ծալվող պիւպիտրներ 5 ր.: Երկաթի ծալվող պիւպիտրներ մոմակալներով 6 ր., 8 ր.: Գերմանական ԳԱՐՄՕՆՆԵՐ 4 ր., 4 ր. 50 կ., 5 ր. 50 կ., 7 ր. 50 կ., 10 ր., 15 ր., 20 ր., 24 ր., 30 ր., 40 ր., և աւելի թանգ. Գարմանէթայի չհօլա և նօտաներ 50 կ., 75 կ., 1 ր., 1 ր. 50 կ., իւրաքանչիւր տետրակը: ՀՕՐՆԱՊԻՍՏԱՆ 18 ր., 25 ր., 30 ր., 40 ր., 60 ր. և աւելի թանգ մինչև 100 ր.: Շհօլա (ինքնուսուցիչ) 1 ր. 50 կ., 4 ր., 5 ր.: ԱԼԱՏՕՐՆ, ՆՇԱՆԱՓՈՂԵՐ, ՏՐՕՄԲՕՆՆԵՐ, ՖԼՅՕՏԱՆԵՐ 3 ր., 5 ր., 7 ր., 10 ր., 12 ր., 20 ր., 30 ր., 40 ր., 60 ր. և աւելի թանգ. Շհօլա (ինքնուսուցիչ) $1^1/_2$ ր., և 3 ր., նօտաներ 40 կ., $1^1/_2$ ր., 3 ր. իւրաքանչիւր տետրակը: ԿԼԱՐՆԵՏՆԵՐ 6 ր., 8 ր., 10 ր., 15 ր., 20 ր., 30 ր., 40 ր., և թանգ մինչև 60 ր.: կարնետի չհօլա 4 ր. Բհեյտ [illegible] ր., 35 ր., 45 ր., 55 ր., 70 ր., 100 ր., և թանգ մինչև 160 ր.: Շհօլա 3 ր., նօտաներ 50 կ., 75 կ., 1 ր., $1^1/_2$ ր., Գերմանական կօնցերտինօ 3 ր., 4 ր., 5 ր., 8 ր., 10 ր., 12 ր., 15 ր., և թանգ մինչև 30 ր.: Շհօլա (ինքնուսուցիչ) 75 կ., նօտաներ 40 կ., և 1 ր. իւրաքանչիւր տետրակը երաժշտական արկղներ 2 ր., 4 ր., 6 ր., 10 ր., 25 ր., 30 ր., 40 ր., 55 ր., 75 ր., 90 ր., և թանգ մինչև 200 ր.: ՖԻՈԴԱՐԻՄՕՆՆԵՐ 90 ր., 100 ր. 120 ր., 150 ր., 175 ր., 250 ր. և աւելի թանգ: ԳԱՐՄՕՆՆԵՐ ՖԼՅԳԵԼԻ 40 ր., 45 ր., 60 ր., 75 ր., 90 ր.: ԳԱՐՄՕՆՆԵՐ ֆլյուտի ՕՐԳԱՆՈՎ 175 և 225 ր.: ՇԱՐՄԱՆԿԱ 8 ր., 12 ր., 20 ր., 30 ր., 40 ր.: Իտալական չարմանկաներ 150 ր., 200 ր., 250 ր.: ՕՐԳԱՆՆԵՐ թաշկինակների համար 10 ր., 15 ր.: Թմբուկներ, լիտաւրներ, բանձուկներ, բանզօներ, մետալական չրթունքների բելկաներ, եռանկիւնիներ, գարմոններ և այլն:

Օտար քաղաքներից ստացված պատուէրները կատարվում են անյապաղ և ճշդութեամբ, գնանապարհածախսը գնողին է վճարվում են հատով և մեծ քանակութեամբ:

1—1

Մամուլի տակից դուրս եկաւ և վաճառվում է Զաք. Երիցեանցի «Կովկասեան գրավաճառանոցում» Ընդհանուր աշխարհագրութեան, Ա. տարի, Նախապիտոյք (Հայրենագիտութիւն Թիֆլիսի) 5 պատկերներով. Աշխատասիրութիւն Ն. Սիմէոնեանց: Գինն է 35 կոպ. գումարով առնողներին 20% զեղչում կը լինի:

Մամուլի տակ են, Ընդ. Աշխ. Բ. տարի, մասն ուսումնական (մաթեմատիկական) և Բնական և ընդ. Աշխ. Գ. տարի, մասն քաղաքական: Վերջին երկու գրքերի տպագրութիւնը ուշացաւ յետոյ կը հրատարակուին նոցա գները: Օտար քաղաքացիք գիմում են:

Въ Тифлисъ. Кавказская книжная торговля З. П. Грикурова.

4—20

Вышелъ изъ печати и поступилъ въ продажу VI томъ **„Сборника свѣдѣній о Кавказѣ“**, изданія Кавказскаго Статистическаго Комитета, содержащій въ себѣ:

«Тифлисъ по однодневной переписи 25-го марта 1876 г.»

всего 570 страницъ in 4, съ 19-ю приложеніями, а именно:

1) 15 литографированныхъ раскрашенныхъ графическихъ таблицъ;

2) 2 вида Тифлиса: по Шардену (1671 г.) и Турнефору (1701 г.);

3) копія съ плана Тифлиса по царевичу Вахушту (1739 г.);

4) планъ современнаго Тифлиса.

Продажа производится въ книжныхъ магазинахъ: Береништама, Кавказской книжной торговлѣ и Центральной книжной торговлѣ. Цѣна **4 руб. сер.**; на пересылку прилагается за 5 фунт.

Дозволено Цензурою 13 Іюня 1880 г. Тифлисъ. Տպարան Ա. Ա. Միխելսոնի Типографія А. А. Михельсона

Fonds A.R.A.M

№ 101 Յունիսի 17 (29) 1880 Յունիսի 17 (29) № 101

ԻՆՆԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ

ՄՇԱԿ

Տարեկան գինը 10 րուբլի, կէս տարվանը 6 րուբլի։
Առանձին համարները 5 կոպէկով։

Թիֆլիսում գրվում են միմիայն խմբագրատան մէջ։

Օտարաքաղաքացիք գիմում են ուղղակի
Тифлисъ. Редакція „Мшакъ"

Խմբագրատունը բաց է առաւօտեան 10—2 ժամ
(Բացի կիրակի և տօն օրերից)

Յայտարարութիւն ընդունվում է ամէն լեզուով։

Յայտարարութիւնների համար վճարում են
իւրաքանչիւր բառին 2 կոպէկ։

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Քաղաքական մտածմունքներ։—Ներքին տեսութիւն։ Նամակ Դաղստանից։ Ներքին լուրեր։—Արտաքին տեսութիւն։ «Մասիս» թերթակցութիւն։—«Մշակի» հեռագիրներ։—Յայտարարութիւններ։—Բանասիրական։ Հայերը Քաբուլի մէջ։

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՄՏԱԾՄՈՒՆՔՆԵՐ

Յայտնի է, որ Թիէրի նախագահութեան ժամանակ ֆրանսիան կոմունարներից շատերին, որոնք իրանց հայրենիքում ներքին երկպառակութիւն էին գցել, պատժեց մահվան պատժով, իսկ միւսներին աքսորեց Նոր-Կալէդօնիա երկիրը։

Բայց ոչոքին յայտնի չէր թէ աքսորանքի մէջ ինչպէս էր վարվում ֆրանսիական զինուորական իշխանութիւնը քաղաքական դատապարտվածների հետ։

Այժմ, երբ Գրէվիի ժամանակ ներողութիւն ստացած մի քանի կոմունարներ վերադարձան իրանց հայրենիք, այդ վերադարձած քաղաքական յանցաւորներից մին, Լիւիզ Միշէլ, հրատարակեց իր ութ տարվայ բանտարկութեան մասին մէմուարներ։ Այստեղ, կարճ առաջնորդող յօդուածում, անհնարին է հաղորդել թէ տալ ընթերցողին այդ սարսափելի, սիրտը պատռող գրուածքի մասին։ Ֆրանսիան, տասն և իններորդ դարի լուսաւորված Ֆրանսիան, այն երկիրը որ յայտնեց ազատութեան, եղբայրասիրութեան և հաւասարութեան սկզբունքները,—գործ է դնում իր քաղաքական յանցաւորներին պատժելու համար, նրանց տանջելու համար աւելի սարսափելի միջոցներ, քան թէ որ և է ժամանակ կրօնական ինկվիզիցիան էր գործ դնում հերետիկոսների դէմ...

Մենք հրաժարվում ենք մեր թոյլ գրիչով նկարագրել այն սարսափելի, անհաւատալի տանջանքները, որոնց ենթարկվում են Նոր-Կալէդօնիայի մէջ ֆրանսիայի կոմունարները ֆրանսիական հանրապետութեան հրամանով...

Գաղան, արիւնարբու բիւրդերը Հայաստանում հրեշտակներ են, համեմատելով ֆրանսիացի գաղան օֆիցէրների, գնդապետների և գեներալների հետ, հանրապետութեան այդ ներկայացուցիչների հետ, ինչպէս նրանց նկարագրում է Լիւիզ Միշէլ։

Ով որ կամենում է ծանօթանալ այդ անհաւատալի գազանութիւնների հետ, թող կարդայ ռուս «Дѣло» ամսագրի մայիսի տետրակը, որի մէջ թարգմանված են Լիւիզ Միշէլ կոմունարի մէմուարները։

Մէմուարները այնքան սարսափելի բաներ են նկարագրում, այնքան անհաւատալի էին երևում ֆրանսիացիներին, որոնք տեղեկութիւն էլ չունէին թէ ինչ է պատահում ֆրանսիական կօլոնիաներում,—որ ֆրանսիական հասարակական կարծիքը սաստիկ յուզվեց, երբ Լիւիզ Միշէլի գիրքը լոյս տեսաւ։ Այդ գիրքը այնքան աչքի ընկաւ ամբողջ Ֆրանսիայում, որ ազգային ժողովում կառավարութեանը հարցումներ առաջարկվեցան, լրագրութեան մէջ սկսվեցաւ կատաղի բանակռիւ.... Կառավարութիւնը սկսեց հերքել Միշէլից հաղորդված տեղեկութիւնների ճշգութիւնը, այն ասելով՝ հրէշաւոր էր երևում նրան ֆրանսիական զինուորական իշխանութեան բարբարոս վարմունքի նկարագրութիւնը։ Բայց շուտով նկարագրութեան ճշգութիւնը ստուգվեցաւ ականատես կոմունարների վկայութիւններով և լրագիրներում տպված նամակներով։ Այն ժամանակ կառավարութիւնը ընտրեց քննութիւն նշանակել Նոր-Կալէդօնիայի վարչութեան վրա և մի քանի ամսից յետոյ վերցրեց իր կօլօնիաներից զինուորական իշխանութիւնը և նշանակեց քաղաքական իշխանութիւնը։

Ֆրանսիական «Le Livre» անունով ամսագիրը խորհուրդ է տալիս կարդալ Լիւիզ Միշէլի յիշատակարանը ամէն ազգութեան և ամէն դասակարգի մարդիկներին, որպէս զի կառավարվածները ծանօթանան այն միջոցների հետ որոնք շատ անգամ գործ են դրվում յանցաւորների վերաբերութեամբ, իսկ կառավարողները կարդան, որպէս զի փոքր ինչ աւելի գութ ունենան։

Գ. Ա.

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

ՀԱՅԵՐԸ ՔԱԲՈՒԼԻ ՄԷՋ *)

Անգլիայում հրատարակվող մի օրագրի մէջ տպվեցաւ մի յօդուած վերոյիշեալ վերնագրով, որի հեղինակն է Հնդկաստանի փէշաւուր քաղաքում բնակվող մատեր Հիւզը։ Այդ պարոնը մի քանի բարեկամների հետ փէշաւուր քաղաքում աւղաների համար հիմնած ունէր մի դպրոց և ինքը մի քանի ամիս առաջ անձամբ գնացած էր Քաբուլ։ Քաբուլի մէջ նրա գտած հայերը մեր ամենիս համար հետաքրքրական լինելով, հարկաւոր ենք համարում մի քանի քաղուածքներ անել նրա յօդուածից։

Պատուելի ճանապարհորդի հաղորդած տեղեկութիւնների համեմատ, սկսեալ Նադիր շահի օրերից (1738 ամ.), Քաբուլում կայ հայոց մի եկեղեցի, որ գտնվում է Բալահիսար կոչված ամրոցի մէջ, ուր սպանվեցաւ Անգլիայի դեսպանը։ Փօլէֆ Վօլֆ անունով անգլիացի քարոզիչը 1832 թւին յիշեալ եկեղեցում քարոզ կարդաց, իսկ 1879 թւին փէշաւուր քաղաքի ազգով աւղան հովիւը՝ պատուելի Իմամ-Շահ նոյն եկեղեցում քարոզ կարդաց։

Քաբուլ տարվեցան հայերը Նադիր-շահի ձեռքով. որոնցից,—պարոն յօդուածագիրը չէ յիշում, միայն ասում է, որ սկզբում նրանց թիւը հասնում էր 200 ընտանիքի, իսկ այժմ մնացել են 4 այր, 8 կին և 2 երեխաներ, ընդամենը 14 հոգի։ Դրանք երկար տարիներ քահանայ չեն ունեցել և մկրտվում էին անգլիական եկեղեցու ներկայացուցիչների ձեռքով, որոնք ժամանակ առ ժամանակ այնտեղ այցելութիւն էին գործում։ Երկու հոգի մկրտվեցան 1839 թւին, 3 հոգի 1842-ին, իսկ շատերը դիմում էին Հնդկաստան փէշաւուր քաղաքի միսիօնարներից մկրտութիւն ընդունելու համար։

1842 թւին Քաբուլի մէջ հայոց եկեղեցին այցելող մատեր Ալլէն անունով անգլիացի քարոզիչը նոյնպէս մկրտեց մի քանի հայերի, որոնցից մէկը՝ Սարգիս Խօջա-խան դեռ կենդանի է։ Այդ այցելութեան մասին քարոզիչը հետևեալն է գրում.

«1842 ամ. օգոստոսի 1-ին Շէհրէ գնացի։ Իմ բարեկամ մատեր Պիկօկից լսած էի, որ նա Քաբուլի մէջ հայազգի քրիստոնեաներ է գտել և 1832 թւին նրանցից երկուսին մկրտել է,—ես էլ սկսեցի նրանց որոնել։ Շատերից հարցնելով, հայերին գտայ Բալահիսար ամրոցում, դէպի ձեռակերտ քաղքի դուռը տանող մի նեղ փողոցի մէջ։ Նրանց տները գտնվում էին փողոցի հարաւային կողմում։ Այս փողոցից դուրս գալով, անցայ մի բակ-խանայի մէջ, որի չուրջը խանութներ և մէջը հայերի արհեստի և պարապմունքների վերաբերեալ գործիքներ ու պարագայք կային։ Այստեղից մի նեղ դանով մտայ եկեղեցու բակը։ Եկեղեցին փոքր ինչ մութն էր, բայց յատակը խալիներով պատած և խիստ մաքուր պահված տեսայ։ Եկեղեցու սեղանը գտնվում էր արևելեան կողմում, որ նայում էր դէպի արևմուտք. սեղանի վրա դրած էր մի հին պատկեր, որ Յիսուսի, Մարիամի և Յովսէփի նկարագիրն էր ներկայացնում։ Սեղանի վրա 6 աշտանակ, երկու խաչ և 2 Աւետարան կային։ Իսկ նրա հանդէպ կար մի գրքակալ, որի վրա դրած էր ժամագիրքը։ Մեզ եկեղեցին տանող հայերը պատմում էին, թէ իրանց նախնիքը Քաբուլ բերված են եղել Նադիր շահի ձեռքով, որոնց թիւը հասնում էր 200 ընտանիքի. իսկ այժմ մնացել է 14 ընտանիք միայն, որոնք հաշվում են 35 հոգի թէ արական և թէ իգական սեռից։ Այստեղի հայերի արհեստը Շիրազի գինի պատրաստել և արաղ քաշելն է։ Մեզ մօտ գտնվող հայերը յայտնում էին, թէ աւղաններից խիստ հարստահարութիւններ և բռնաբարութիւններ են կրում։

«Այդ հայերի հարստութեան տէր լինելը կամ չը լինելը ինձ յայտնի չէ։ Նրանց թաղը մէկ աղքատ թաղի էր նմանում, բայց ինձ մանածող կինը և տղամարդը բաւական լաւ էին հագնված։ Եթէ դրանք հարստութիւն ունեն, բայց իրանց հարստութիւնը թաքցնելու շատ պատճառներ կային։ Այսպիսի խորին և խաւար մի երկրում քրիստոնեաների մի փոքրիկ խումբ գտնելս մեծ ուրախութիւն ազդեց իմ մէջ։ Աղօթելս ազօթեցի, որ ուրախութեանս համեմատ, սուրբ Հոգու շնորհիւ, այդ խումբը իր շրջապատի խաւարը լուսաւորելու համար մի պայծառ ճառագայթ դառնայ։ Ինձ մօտ գտնվողները հասկանալով, որ ես քրիստոնեայ մի եկեղեցու ներկայացուցիչ եմ,—նրանցից մի կին ոտներս ընկնելով, կամենում էր համբուրել։ Բայց ես թոյլ չը տուեցի, և եթէ նրա լեզուն գիտենայի, Պետրոսի Կուռնէլիոսին ասածին պէս, կասէի նրան. «Վերկաց, ես ինքս էլ մարդ եմ»։ Նրա հետ եղող Թիմուր անունով տղամարդը, որ խօսում էր աւղաներէն, աչ ձեռքս բռնեց, նախ դէպի շրթունքները տարաւ, համբուրեց, յետոյ ճակատի վրա դրեց։ Այդ պարոնը պատմում էր, 13 տարի է, որ իրանք քահանայ չունեն, և ինքը անձամբ գնացած է եղել մի քահանայ Հնդկաստանից հրաւիրելու և Քաբուլ բերելու, և քահանային մինչև փէշաւուր բերեց, բայց նա վախեցաւ և ճանապարհից յետ դարձաւ։

«Հոկտեմբերի 3-ին, հայերի մի քանի երեխաներ մկրտելու համար, անգլիացոց բանակից, մի հազարապետի և երեք հարիւրապետի հետ, ուղիղ քաղաքը (Քաբուլ) գնացի։ Եկեղեցու մէջ բաւական ժողովուրդ էր հաւաքված, և սեղանի մօտ մի մեծ ամանով տաք ջուր էր դրած։ Հացեար խորհուրդը կատարելուց յետոյ, իմ ընկերները ցանկացան տեսնել եկեղեցու պատկերները, խաչերը և այլ անօթները, և հարցրին, արդեօք կարող են տաճարը մտնել։ Նրանց պատասխանեցին, թէ կարող են եթէ իրանց սրերը կարձակեն և ցած կը դնեն։ Օֆիցերները իրանց սրերը արձակելով, յանձնեցին Թիմուրին պահելու, և իրանք տաճարի մէջ մտնելով, սկսեցին եկեղեցու սպասներին նայել։ Ցանկալով, թէ որ աստիճան յարգանք և սէր ունէին այդ մարդիկը դէպի Աստուծոյ տունը, ես շատ ուրախ եղայ։ Եւ երբ հարցրի, թէ Քաբուլի մէջ այնքան բռնութիւն և հարստահարութիւններ կրելով, այլ ևս ինչու են մնում այդ քաղաքում—նրանք ինձ պատասխանեցին. «Ա՛խ, մեր եկեղեցին ինչպէս կարող ենք թողնել և գնալ»։ Մկրտութեան խորհուրդը կատարելուց յետոյ մեզ հրաւիրեցին մի տուն, ուր հիւրասիրեցին մեզ թէյով և քաղցրաւենիքով։ Այնտեղ ես տեսայ Մարիամ և Ալեքսանդրոս անունով երկու մանուկներին, որոնց 1839 թւին մկրտել էր մատեր Պիկօկը։ Թէ այս մանուկները և թէ նրանցից չափահասները գեղեցիկ դէմք և վայելուչ կազմուածք ունէին։ Դրանցից բաժանվելու բոպէում ես իմ մտքում ասում էի. «Մնացէք բարեաւ, Քրիստոսով սիրված բարեկամներ, մնացէք բարեաւ։ Եթէ գտնվում են ձեր մէջ տգիտութեան և մոլոր հաւատքի նշաններ անգամ,—բայց ձեր սէրը և պատիւը, որ քրիստոնէաբար ցոյց էք տալիս օտարներին, և ձեր մտերմութիւնը, որ ունէք դէպի քրիստոնեաների ներկայացուցիչները, և ձեր համակրութիւնը ու յարգանքը, որ ունէք դէպի Աստուծոյ տունը, [illegible]

*) Այդ յօդուածը տպվեցաւ Կ. Պօլսի հայերէն տառերով և թուրքերէն լեզուով հրատարակվող «Մանզումէի էֆքեար» լրագրի մէջ։

Fonds A.R.A.M

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆ

30 մայիսի

ՊԱՏԱՐԱԳԱՄԱՍ ԿԱՏԱՐՎԱԾ

Մեր խոսքը չէ, որ գիւղերն ու գիւղացիները, որոնք ամբողջ ժողովրդի մեծ մասն են կազմում, ոչ մի ուշադրութեան չեն արժանացել մեր կառավարութեան կողմից։ Ոչ, մենք ասում ենք, որ գիւղացիները ոչ միայն ուշադրութեան չեն արժանացել, այլ ընդհակառակը, նրանք ենթարկուել են ամենաանգութ հարստահարութեան։ Ամենաանգութ հարստահարութեան ենթարկուել են գիւղացիները 1877-ից սկսած, երբ ռուսական զօրքերը վերադարձան Թուրքիայից։ Ինչպէս յայտնի է, այդ ժամանակ ռուսական զօրքերը Թուրքիայից վերադարձան ոչ միայն ռուսական հողերը, այլ և Թուրքիայի մի քանի նահանգներ, որոնք ռուսական զօրքերի կողմից գրաւուած էին պատերազմի ժամանակ։ Այդ նահանգների մէջ էր նաև Կարսի մարզը։ Ռուսական զօրքերը, որոնք գրաւել էին Կարսի մարզը, ստիպուած էին մնալ այնտեղ մինչև Բեռլինի վեհաժողովի որոշումը։ Այդ վեհաժողովը որոշեց Կարսի մարզը վերադարձնել Թուրքիային։ Ռուսական զօրքերը պէտք է հեռանային Կարսի մարզից։ Ռուսական զօրքերի հեռանալու ժամանակ Կարսի մարզի գիւղացիները, որոնք ռուսական զօրքերի հետ սերտ կապեր էին հաստատել, ստիպուած էին լքել իրենց հայրենի տները և գաղթել Ռուսաստան։ Նրանք գաղթեցին Ռուսաստանի Կարսի, Ալեքսանդրապոլի, Ախալքալաքի, Ախալցխայի և Ախալքալաքի գաւառները։ Գաղթականների թիւը հասնում էր 60,000 տան։ Նրանք իրենց հետ տարան իրենց ունեցուածքը, ինչպէս նաև իրենց անասունները։ Գաղթականները հաստատուեցին Ռուսաստանի վերոյիշեալ գաւառներում, որտեղ նրանց տրուեցին հողեր։ Ռուսական կառավարութիւնը գաղթականներին տուեց 5 տարի ազատ ապրելու իրաւունք։ Այդ 5 տարուայ ընթացքում գաղթականները պէտք է հողը մշակելի վիճակի բերէին և սկսէին վճարել հողի համար։ Գաղթականներին տրուեցին հողեր, որոնք ունէին 15 տասանորդական չափ։ Ընտանիքի անդամների թիւը 36

մանաւանդ քաղաքիս փուռերուն 15 չափ ցորեանն ալ անբաւական նկատելով, ապրիլի 15-ին մեկաեղ ժողովելով միութիւն մը կը կնքեն միջնորդին՝ ձեռնարկ մը ընելու այս խնդրոյ մասին: Ապրիլ 15-ին առաւօտուն կանուխ՝ ի պէսոց Հասարակութեան յանկարծ մանեակին կաղդարարէ որ ամբողջ խանութնեը գոցուին. այս հրամանն՝ի գործ դրուելէն ետք, Հայ և Տաճիկ Հասարակութիւնն միահամուռ քաղաքէն դուրս տաճկաց գլխոց մանաւանդն կը խռնին, և անդ երեք ժամու չափ խորհրդակցելով միմեանց հետ, կը որոշեն յախուռն կերպիւ կառավարութեան ապարանքն կոխել: Եւ ահա յանկարկտակ ժողովրդեան ձայնն քաղաքս դղրդեց. ամեն ոք վաճառանոց կը վազէր. արդէն խուժանն կառավարութեան դուռը չարձակեցաւ, և «ցորեն կուգինք, ցորեն» կաղաղակէր: Կառավարութեան պաշտօնեայք կը պատասխանեն թէ խորհուրդ ընենք և այնպէս որոշուի ամէնք ձեր խնդրոյն: Ուստի կառավարիչ փաշան, Տարոնոյ ընդհ. դատախազ Վահ. Ճակոր էֆ. Տիրայուեան և Ղատին, զօրաց հրամանատար փաշային ապարանքն կերթան, և ժողովրդեան բազմութիւնն ալ ատոնց հետէն:

Հասարակութիւնն (2-3000 ի չափ) հրամանատար փաշայի օթեւանին առջև հասնելով զարձեալ ըստ առաջնոյն ցորէն կուզինք կը պօռան. և երբ մէկ ժամու չափ սպասելով պատասխան մը չեն առնուր, կրակոցին ամէնքն մէկէն հրամանատարի ապարանքն քարեր արձակել այնպէս ատաղիկ կերպով, որ պատուհաններու բոլոր ապակիներն ջարդվեցան և մէջ եղածներն ալ ներսի սենեակներ փախան: Ժողովուրդը գայրացմամբ դէպի զօրանոց երթալու ատեն, չուի մը ցորեան կը պատահի, զոր նոյն միջոցին ցիւրացնեն կընեն, այս առեն սարսափելի անձրեւ կը տեղար: Ժողովուրդը երկու ժամէն եաքը կը մեկնի պատասխան կուգինք ըսելով, և անկէ ուղղակի կերթայ Մուֆթիէն փնտռելու, որ մզկիթին մէջ տաճիկ աշակերտաց կը դասաւանդէր: Մուֆթիին վտանգը նկատելով, մզկիթին դուռը կը գոցէ, բազմութիւնն կառղած կը սկսի մզկիթին պատերն քակել և քարեր արձակել. Մուֆթին

Նախահատակ անձնատուր կը լինի: Բազմութիւնը Մուֆթիին ձեռք անցունել և մաղերէն բռնելն ալ կընէ, այն առեն չաթա կողմէն կը սկսին զարնել, Հայհոյել, Թրքունել տամբարէն ցորեան կառնուս և ալքատաց չ'ես տար ըսելով: Հուսկ ուրեմն քանի մը մարգիկ միջնորդելով մազապուր կը փախցնեն Մուֆթիին:

Վերջապէս Ղատիին տան վրայ վերջին յարձակումն կընեն և առանց վնաս տալու կանցնին: Թէպէտ եաքը իմացանք թէ Ղատիի կինն հիւանդացեր է եղեր, և Ղատին ալ հրամանատար փաշային գալու առեն ապատակուեր է: Մոռցանք ըսել նաև որ հրամանատար փաշան ալ ձիէն վար բերելով ծեծել կուզեն եղեր, բայց նա կը յաջողի փախչիլ:

Ջորս ժամ եաքը Հասարակութեան մանեակը բազմութիւնը ցրուելը ծանուցանելէն յետոյ, կազդարարէ որ 85 կարիճներ զատուին սոյն գիշեր ամբարներու դռները պահպանելու, որ մի գուցէ գօրքերն գաղտնի կերպով ուրիշ տեղ փոխադրեն, և բազմութիւնն կը ցրուի, հետևեալ առաւօտուն գումարուելու պայմանաւ:

Նոյն երեկոյ կառավարիչ փաշան, ընդհանուր պատախազը և Ղատին հետևորդաւորեան երթալով բանակցութեան կը մտնեն Բաղիշոյ կուսակալին հետ: Ա յդ գիշերը մեծ տագնապով անցուցինք. կառավարութեան դուռը բանտարկեալ 118-ի չափ աւազակներ պահապան զօրաց դիմադրելով կուզին փախչիլ, բայց գունդ մը գօրք վրայ հասնելով կը զսպէ այդ կատաղիները:

Հետևեալ առաւօտ (ապրիլ 16) ժամը մէկին մանեակին բարձրաձայն հռչակեց հասարակութիւնն Տաճկաց գերիզմանոցն կը հրաւիրէ: Այն առեն Թուրք և Հայ ժողովուրդը հոն գումարուելով անմիջապէս, կը խորհրդակցին՝ նախ հետևորդաւորեանը կոխելով, հետևորդական կարևոր գործիքներն ջարգեն և ապա գինեալ կառավարութեան դուռն յարձակին ամբարներն ցիր ու ցան ընելու, առանց վնասելոյն ամենաչ մը նեղելու: Այս խորհրդէն եաքը ամենք կառաջարկեն ընդհ. դատախազին ապատանքն աւարի առնել, պատճառելով թէ դատախազը Վանեցիները

շատ կը սիրէ և թէ կաշխատի ցորեանն հոն ղրկել: Սակայն բազմութեան 100-ին 90-ը ն. Վահմութեան արդարատիրութիւնն և հայրենասիրութիւնը անոնց յիշեցնելով կը սպառնան անոնց, որք այդպէս ապօրէն գործարք մը կը կրեն:

Կառավարութիւնն վտանգի մեծութիւնն ի նկատի առնելով, քաղաքիս երևելիներէն վեց անձինք կը կանչէ և կը ղրկէ որ երթան բազմութիւնն համոզեն և անոնց վերջին պահանջն կառավարութեան ներկայացնեն: Ցիշեալ անձինք ժողովուրդը հապ ու հապ համոզելով, անոնց ստորագրութեամբ գիր մը կը ներկայացնեն կառավարութեան, յորմէ 6000 քիլէ ցորեան կը պահանջեն անօթութենէ չը մեռնելու համար:

Այս միջոցին Բաղիշոյ կուսակալէն հեռագիր մը հասաւ ամբողջ Հայ և Տաճիկ հասարակութեան, որով կը հրաւիրէր զանոնք խաղաղելու, և կը ցուցնէր անոնց թէ կառավարութեան պարտքն է սովելոց հաց բաշխել, միանգամայն կը սպառնար պատժել զանոնք ալ՝ որք խռովարար են:

Կառավարիչ փաշան սոյն հեռագիրն ի ներկայութեան համայն հասարակութեան կարդալով, յարեց իր կողմէն: «Մեք խաղաղիք, հիմա ձեր առաջարկը կուսակալին պիտի ներկայացնեմ և առած հրամանս ձեզ հաղորդեմ. ապա հրաւիրեց որ խաղաղութեան վերապահութեան համար խանութներն բանան և կառավարութեան վերջին որոշման սպասեն:

Տէր Խրիմեան, յոյս կայ, որ խռովութիւնն պիտի վերնայ: Նոյն օրը երեկոյեան տասնի չափ խանութներ բացուեցան: Այսօր՝ Աւագ Հինգշաբթի, արդէն կիւրակէ լինելով խանութներ գոց են: Վաղ իւրաքանչիւր ոք իւր խանութն բանալով խաղաղութիւնն պիտի հաստատուի: Եւ վստահ ենք որ կառավարութիւնն ժողովրդեան առաջարկն պիտի կատարէ: Արդարև տեղւոյս կառավարութիւնն այս դէպքին մէջ մեծ խոհեմութեամբ վարուեցաւ:

Ահա, Տէր խմբագիր, Տարոնոյ մէջ ալ սարսափելի կերպով իւր մահացուցիչ օրերը կը դնէ ասիկ, որով ասիկայ ժողովուրդը յուսահատական միջոցի մը դիմել: Տարոնը կը կարօտի ազգին կարեկցութեան և զթութեան, և

նէթէ այն սիրելի և կանգնող ձեռքն ի Տարոն ալ չը կարկառուի, հաւատացէք որ Մշոյ երկիրը պիտի անմարդանայ:

* * *

«ՄՇԱԿԻ» ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵՆԻՑ

ԲԵՐԼԻՆ, 13/25 Յունիսի: Տէխնիկական մանաւանդ ոգիի անդամներէն և պետութիւններէն հաւատարմատարներէն մէջ կատարեալ համաձայնութիւն կայացաւ Եպիրի և Թէսալիայի սահմանական գծի վերաբերութեամբ: Սահմանական նոր գիծը սկսեալ է Եպիրոսի Մեցցօվի մօտ և Զագօրեցկայա նահանգը երկու մաս է բաժանում, Պարապանթի մօտ Կալամա գետի ափին է հասնում և վերջանում է Կալամա գետի բերանի մօտ: Թէսալիայում սահմանը անցնում է Կամուրնիանան սարերի տարաւանդային ծայրերից դէպի Ծմիարիոն, այդտեղից գնում է Օլիմպիական գագաթներով դէպի Էլիա, այդտեղից իջնում է դէպի Էգէյեան ծովը: Զագօրեցկայա նահանգի 32000 բնակիչներից, սահմանական նոր գծի պատճառով 11,000 բնակիչները Յունաստանին են անցնում:

Ս. ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, 13 յունիսի: Պետական բանկի 5% տոմսակը առաջին շրջանի արժէ 93 1/8 ր., երկրորդ 92 1/8 ր., երրորդ 93 1/8 ր., չորրորդ 93 1/4 ր., ներքին 5% առաջին փոխառութեան տոմսակը արժէ 230 ր. 75 կ. երկրորդ 224 ր. 50 կ., արևելեան առաջին փոխառութեան տոմսակը արժէ 91 1/8 ր., երկրորդ 91 3/8 ր., երրորդ 91 1/4 ր., ոսկի 7 ր. 75 կ.: Ռուսաց 1 րուբլ Լօնդոնի վրա արժէ 25 1/32 պէնս, ռուսաց 100 րուբլ՝ Բերլինի վրա 129 մարկ 25 պֆ., Համբուրգի վրա 218 մարկ, 75 պֆ., Փարիզի վրա 268 ֆր. 50 սանտ.: Բօրսայի տրամադրութիւնը հանգիստ է:

Ս. ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, 14 յունիսի: „Новое Время„ լրագիրը Հաղորդում է իբրև հաստատ լուր, որ 20 նաւերի հրամանատար Մեծ Ովկիանոսի մէջ նշանակվում է Ծովային մինիստրութեան կառավարիչ Լէսովսկի:

Խմբագիր—հրատարակող ԳՐԻԳՈՐ ԱՐՇԱՐՈՒՆԻ

ամենքի կրօնական զգացմունքը և պանսլաւիզմը մեզ որպէս մի երևակայական իղէալ:

Դժբաղդաբար մենք էլ ունենք մեր ոգեորիչ կաթոլիկները, որոնք լուսաւորչական եկեղեցու մասին նոյն ցնորքների մէջ են դտնվում:

Մենք մեղ թոյլ չենք տայ մեր կաթոլիկ, մեր բողոքական և մինչև անգամ մեր մահմետական եղբայրների կրօնական համոզմունքներին դիպչել, միայն կաչխատենք զարգացնել նրանց մէջ ազգայնութեան գաղափարը: Մենք կը ցանկանանք, որ նրանք ունենան իրանց ինքնուրոյն և ազատ եկեղեցիները, անկախ Հռոմի պրօպագանդայից և անկախ օտարազգի միսիոնարների և պատուիրների ազդեցութիւնից: Մենք կը ցանկանանք, որ նրանք հայոց լեզուով խօսէին, հայոց լեզուով կրէէին իրանց զաւակներին և հայոց լեզուով աղօթէին, իսկ հալածել նրանց, հերետիկոս համարել և այսպիսով ատելի դարձնել և բաժանել մեզանից,—այդ յիմարութիւնները մենք չենք անի. Մենք խորհուրդ կը տանք մեր լրագրութեանը և մանաւանդ կ. Պոլսի մամուլին հետևել այդ տակտիկային. Անցեալ սխալները պէտք է ուղղել. Այժմ մեզ հայ է պէտք և մեր իդէալը պէտք է լինի հայութիւնը: Կրօնական համոզմունքները պէտք է խոնարհվեն այդ գաղափարի առջև...

Բայց զարմանալին այն է, որ դեռ ևս գտնվում են մեր մէջ բանաւորած չունեցող մարդիկ, որ աշխատում են յարուցանել կրօնական վիճաբանութիւններ, մի այնպիսի ժամանակ, երբ մեղ պէտք են ուժի լուրջ և ուժի նպատակայարմար աշխատութիւններ:

Մելիքզադէ

Fonds A.R.A.M

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՒՆՆԵՐ

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԽԱՆՈՒԹՈՒՄ ծախքաւմ են օչէօգրաֆիական պատկերներ 20% զեղչաւմվ. վերարկուներ 6—0 ր., խոզանակներ պատվիճեվոտու իրված են լդի մէջ առանձնապէս անգլիական խանութի համար, ամենալաւ ածելիներ, տրկղիկով 4 ր., նեֆիլդի դանակներ 3—20 ր. զիւժիներ, բրիտանական մետալի թէյամաններ 30 կ.—3 ր., ֆիտրատմագնեզիա, թիւրքական շերբէթի և ծարաւը բացեցնող նրթի 70 կ., ամենալաւ պօրտվէյն և խերես 1 ր. 40 կ. շիշը, շամպայն 3 ր. շիշը։

12—20

ՓՈՐՁԱԳՈՒՅ ՀԱՅԵԱՊԱՀ

Ը՛ր նորեաւմ է եկել, ցանկանաւմ է տեղ ունենալ։ Համաձայն է նոյնպէս անցած տարիներից ՀԱՅԵՒՆԵՐԸ կազմել և հրատ. ՎԱՃԱՌԱԿԱՆԱՆԱԿԱՆ ԴՐՔԵՐԸ և ԲԱԼԱՆՆԵՐԸ կարգի բերել։ Հասցէն Թողնել Փարիզ Հիւբանոցաւմ № 4։

2—3

Համեմատաբար անգլիական խանութի թէյն գնով 1 ր. 10 կ., 1 ր. 20 կ., 1 ր. 40 կ., 1 ր. 60 կ., 1 ր. 80 կ. Ցուների համար այն թէյերի հետ, որոնք ուրիշ խանութներաւմ 30%-ով թանգ են ծախվաւմ և այդ խանութի ցուներշ բուրլիանոց թէյը, ուրիշ տեղ 4 ր. ծախվող թէյի հետ։

13—100

ՄԵԿ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ, *որ գիտէ հայերէն, ռուսերէն և ֆրանսերէն լեզուներ, կամենաւմ է* **ԿԱՆՏՈՐՉԻԿԻ ԳՈՐԾԱԿԱՏԱՐԻ** *կամ թարգմանի տեղ ունենալ։ Յանկացողները կարող են դիմել «Մշակի» խմբագրութեանը։*

Ծանրի 10-ից ամառնային պարապմունքների համար բնդունաւմ են աշակերտներ։ Հասցէն հետեւեալն է.

Элементарная школа, Вельяминовская улица, д. Аматуни.

ՀԱԳՈՒՍՏՆԵՐ երեխաների 4 ր., տղամարդկերանց 9—20 ր., ամրողջ հագուստը, սիջակ 5 ր., ՈՐՏԵՂ Է ՆԱԽՎՈՒՄ. ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԽԱՆՈՒԹՈՒՄ։ Բամպէյ, պարուսին, տրիկօ, դրապ, փօստէ թուղթ, թաւիշ կարաւմքի և կառքերի համար, կամինօր և այլն 25% ուրիշ տեղերից էժան։ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԽԱՆՈՒԹՈՒՄ համեղ մարքաքներ, կոնֆիտներ հագի դէմ, պուիր, մագնեզիա, սամաններ, կարբոլեան փոշի, սապօն, պարպական փոշի և այլն։ Այս բոլորը և ուրիշ շատ ապրանքներ կարելի է գտնել ԱՄԵՆԱՆՎՃԱՆ գներով ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԽԱՆՈՒԹՈՒՄ։

13—20

ՇՕԿՕԼԱԴ ԵՒ ԿԱԿԱՕ Փրէյ և օրդիկ, որոնք Փարիզի աշխարհահանդէսի ժամանակ ոսկէ ՆՇԱՆ ստացան, վերջապէս ստացվեցաւ **ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԽԱՆՈՒԹՈՒՄ**։ Նոյն տեղ դարձեալ ստացվեցաւ թէյ մեծ քանակութեամբ։ Շատ պատուական թէյ Ֆունտը 1 ր. 20 կ., և 1 ր. 40 կ.։

6—10

Тифлисская Городская Управа, назначивъ въ присутствіи своемъ торги на 18 число Іюня 1880 года: а) на устройство водослива противъ Колючей Балки и б) на производство работъ по сооруженію Гимназической трубы, приглашаетъ желающихъ взять эти работы съ подряда-явиться къ торгамъ въ 1 часъ дня. Кондиція можно видѣть ежедневно въ Управѣ отъ 10 часовъ утра до 2 часовъ по полудни.

3—3

ՐԻՒԼԱԿԱՆ դպրոցի 6-րդ դասատան ԱՇԱԿԵՐՏ ցանկանաւմ է մանաւոր ԴԱՍԵՐ ունենալ և ՊԱՏՐԱՍՏԵԼ երեխաներին այդ դպրոցի ՋԱՆԱՉԱՆ ԴԱՍԱՏՈՒՆՆԵՐԻ համար։ Հասցէն «Մշակի» խմբագրատանը։

2—2 (2)

Թիֆլիսի բնակարանների Հայերէն գրքերի հրատարակութեան Վարչութիւնը պատիւ ունի յայտնել, որ արդէն դուրս եկան մամուլի տակից և ծախվաւմ են Թիֆլիսի բոլոր գրավաճառների մօտ բնակութեան ապագրութիւնները։

№ 4 ԲԻԶԵՐ-ՍՏՕՈՒՆ. ԹՈՎՄԱՍ ԵՂԲՕՐ ՏՆԱԿԸ, *փոխ երեխաների համար Պալմեր, Թարգ. օր. Ն. Տէր-Մարկոսեանի։ Պատիերազարդ և կազմած—60 կ.։*

№ 5 ՄՈՐԵՒ ԵՒ ՆՈՐԱՆ ՋՆՋԵԼՈՒ ՀՆԱՐՆԵՐԸ. աշխ. Տէր-Բարսեղեանցի։ Գինն է 10 կոպէկ։

Օտարաքաղաքացիք կարող են դիմել հետեւեալ Հասցէով Въ Тифлисъ, Тифлисское Общество изданія армянскихъ книгъ.

ԲԺՇԿԱՆՈՑ

ՀԻՒԱՆԴՆԵՐԻ ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹԻՒՆԸ ԱՌԱՒՕՏԱՆ 9-ԻՑ ՄԻՆՉԵՒ 1 ԺԱՄԸ։

Երկուշաբթի. Դավրօնսկի կանանց հիւանդ. Օրալեվիչ ներքին հ., Օտէնահանց կանանց և երեխաների հ., Քուչարեանց խիրուրգիական և աչքերի հ., Շաեմբօրսկի վիներական և կաշու հ., Բարայեան ջղային և հոգեկան հ.։

Երեքշաբթի. Մինկեվիչ խիրուրգիական հ., Վ. զօրօվ վիներական և բոզապի հ., Լէվիս աչքի հ., Բախուտով մանկաբարձական, կանանց և երեխաների հ. Կրասնօգլեապօվ, Լիսիցեվ և Վամիշեվ ներքին հ.։

Չորեքշաբթի. Լիսիցեվ և Բուդվօվսկի ներքին հ., Շաեյմբօրսկի կնիերական և կաշու հ., Աստուածատուրօվ կանանց հիւանդութիւնների։

Հինգշաբթի. Վ. զօրօվ վիներական և բոզապի հ., Օտինահանց կանանց և երեխաների հ., Լիսիցեվ և Վերմիշեվ ներքին հ., Քուչարեանց սիֆիլիսի և սեռական օրգանների հ.։

Ուրբաթ. Դավրօնսկի կանանց հ., Մինկեվիչ խիրուրգիական հ., Կրասնօգլեապօվ և Լիսիցեվ ներքին հ., Բախուտով մանկաբարձական, կանանց և երեխաների հ., Շաեյմբօրսկի և Աստուածատուրօվ վիներական և կաշու հ., Բարայեվ ջղային և ներքին հ.։

Շաբաթ Լիսիցեվ և Վերմիշեվ ներքին հ., Բաբօվ կուրծքի հ., Եանկօվսկի վիներական և կաշու հ.։

Բացի այդ բժիշկ Վ. զօրօվ բժշկանոցի մէջ ընդունաւմ է անվարձ ադքատ հիւանդներին ամենայն օր երեկոյեան 4—6 ժամը։

Բժիշկ Բաբաեվ չորեքշաբթի օրերը առաւօտեան 9-ից մինչև 11 ժամը ընդունաւմ է իր տանը բժշկանոցի հիւանդներին էլեկտրիական բժշկութեան և ներքին հ. համար։ Բնակարանը գտնվաւմ է Սերպիվսկայա փողոցի վրա, Բայանդուրովի տանը։

Առաւեհարոյժ Օբրեխա ադքատ հիւանդներին բժշկանոցի տանակով ընդունաւմ է ամենայն օր, ամենայն ժամանակ։

Բացի կիրակի օրերից ամենայն օր առաւօտեան 9—11 ժամը բժշկանոցաւմ լինաւմ է մանկաբարձ կին հիւանդ կանանց ընդունելու համար։

Բժշկանոցի դիրեկտօր Լիսիցեվ։

Տիկին Թինաթին Զուբարեանը յաւօք սրտի յայտնաւմ է իր ազգականներին և ծանօթներին իր որդու՝ Արտէմ Իվանիչ Զուբարօվի սգալի մահը, խնդրելով պատուել հանգուցեալի յիշատակը և ներկայ գտնվել յուղարկաւորութեան հանդէսին, որ լինելու է երեքշաբթի օրը, ամսոյս 17-ին, առաւօտեան 10 ժամին։ Հանգուցեալին տանելու են իր տնից, որ գտնվաւմ է Հաւլաբարաւմ, պօլիցեյսի հանդէպ № 7, Էջմիածնայ նկուզեցին։

ՄԻ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ ցանկանաւմ է այս ամառվայ արձակուրդներին ընտանիքի հետ ամառանոց գնալ ուսուցչի պաշտօնով։ Կարող է պատրաստել երեխաներին բոլոր ծխական և միջնակարգ ուսումնարանների առաջին, երկրորդ և երրորդ դասատանց համար, (բացի դասական լեզուներից) կամ պարապել մանուկներին հետ, և ուսուցանել հայոց և ռուսաց լեզուներ՝ թէ աշակերտներին և թէ չափահասներին։ Նմանապէս կարող է ցանկացողներին ուսուցանել և վրաց լեզուն։

Հասցէն կարելի է իմանալ «Մշակի» խմբագրատանը. ցանկացողներին խնդրաւմ եմ վաղօրօք յայտնել իւրեանց պահանջը։

3—5

ՎԵՐՋՆԱԿԱՆ ՎԱՃԱՌՈՒՄՆ

Հրապարակներ, բեմվոլիներ, գանակներ, պրիչներ, անուշահոտութիւններ, սապօն, գուլպաներ, թաշկինակներ և այլն, ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ՄԱԳԱԶԻՆՈՒՄ։

4—20

ԵՐԱԺՇՏԱԿԱՆ ԳՈՐԾԻՔՆԵՐԻ ԳԼԽԱՒՈՐ ՊԱՀԵՍՏ

ԻՒԼԻՒ ՀԵՆՐԻԽ ՅԻՄԵՐՄԱՆՆԻ,

Ս. ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, ԲՈԼՇԱՅԱ ՄՈՐՍԿԱՅԱ, № 42

Առաջարկւում են արտաքսահանի ամենալաւ գործարաններից նորերաւմս ստացված երաժշտական գործիքներ։

ՋՈՒԹԱԿՆԵՐ 2½ ր., 5 ր., 6 ր., 8 ր., 12 ր., 20 ր., 30 ր., 50 ր., 60 ր. և ածելի թանգ մինչև 150 ր., ԿՆՏՆՈՑՆԵՐ (смычекъ) 50 կ., 1½ ր., 2 ր., 3 ր., 5 ր., 8 ր., և ածելի թանգ մինչև 25 ր., ԱՐԿՂՆԵՐ 2½ ր., 5½ ր., 6 ր., 7 ր., 10 ր. և ածելի թանգ մինչև 20 ր. Հին իտալական և գերմանական ջութակներ մինչև 600 ր. ՋՈՒԹԱԿՆԵՐ փոքր դիրքի երեխաների համար 2 ր. 50 կ. մինչև 30 ր. Ջութակի չհոլա (ինքնուսուցիչ) 2 ր., 3 ր., 4 ր., 5 ր. ԱԼՑԵՐ 9 ր., 15 ր., 25 ր., 50 ր. և ածելի թանգ. ՎԻՕԼՕՆՉԵԼՆԵՐ 20 ր., 30 ր., 40 ր., 60 ր., 100 ր. և ածելի թանգ մինչև 600 ր. Վիոլօնչելի չհոլա 4 ր. ԿՕՆՏՐԲԱՍ 45 ր., 65 ր., 120 ր. և ածելի թանգ. ԳԻՏԱՐ 3 ր. 50 կ., 5 ր., 10 ր., 15 ր., 20 ր., 40 ր., 50 ր. և ածելի թանգ մինչև 100 ր. Գիտարի չհոլա (ինքնուսուցիչ) 1 ր. 50 կ., 2 ր., 3 ր. ՑԻՏՐԱՆԵՐ 14 ր., 16 ր., 25 ր., 35 ր., 50 ր. և ածելի թանգ մինչև 100 ր. Ցիտրայի չհոլա 2 ր., 3 ր. 50 կ., նօտաներ 40 կ., 60 կ., 90 կ. Լրացանչիք տետրակը. ՄԱՆԴՕԼԻՆ 10 ր., 20 ր., 30 ր., 40 ր., և ածելի թանգ. չհոլա 3 ր. Ամենալաւ իտալական լարեր այդ գործիքների համար. ԿԱՄԵՐՏՕՆ 40 կ., 50 կ., 1 ր., 50 կ., 2 ր., 6 ր. Սուրդին կանիֆոլ և այլ պատկանելիք. ՄԵՏՐՕՆՕՄ 8 ր., 12 ր. երկաթի ծալվող ՊԻՒՊԵՏՐՆԵՐ 5 ր. երկաթի ծալվող պիւպետներ մոմակալներով 6 ր., 8 ր. Գերմանական ԳԱՐՄՕՆՆԵՐ 4 ր., 4 ր. 50 կ., 5 ր. 50 կ., 7 ր. 50 կ., 10 ր., 15 ր., 20 ր., 24 ր., 30 ր., 40 ր., և ածելի թանգ. Գարմոնիկայի չհոլա և նօտաներ 50 կ., 75 կ., 1 ր., 1 ր. 50 կ., լրացանչիք տետրակը. ԿՕՐՆՍՊԻԱՏԱՆ 18 ր., 25 ր., 30 ր., 40 ր., 60 ր. և ածելի թանգ մինչև 100 ր. Շհոլա (ինքնուսուցիչ) 1 ր. 50 կ., 4 ր., 5 ր. ԱԼՏՕՐՆ, ՆՇԱՆԱԿՈՂԼԵՐ, ՏՐՕՄԲՕՆՆԵՐ, ՖԼԷՑՏԱՆԵՐ 3 ր., 5 ր., 7 ր., 10 ր., 12 ր., 20 ր., 30 ր., 40 ր., 60 ր. և ածելի թանգ. Շհոլա (ինքնուսուցիչ) 1½ ր., և 3 ր., նօտաներ 40 կ., 1½ ր., 3 ր. լրացանչիք տետրակը. ԿԼԱՐՆԵՏՆԵՐ 6 ր., 8 ր., 10 ր., 15 ր., 20 ր., 30 ր., 40 ր., և թանգ մինչև 60 ր. կլարնետի չհոլա 4 ր., Ռեկլօ, Չաքանի, Ֆլաժօլետներ. Անգլիական ԿՕՆՑԵՐՏԻՆՕ 30 ր., 38 ր., 45 ր., 55 ր., 70 ր., 100 ր., և թանգ մինչև 160 ր. Շհոլա 3 ր., նօտաներ 50 կ., 75 կ., 1 ր., 1½ ր., Գերմանական կօնցերտինօ 3 ր., 4 ր., 5 ր., 8 ր., 10 ր., 12 ր., 15 ր., և թանգ մինչև 30 ր. Շհոլա (ինքնուսուցիչ) 75 կ., նօտաներ 40 կ., և 1 ր. լրացանչիք տետրակը երաժշտական արկղներ 2 ր., 4 ր., 6 ր., 10 ր., 25 ր., 30 ր., 40 ր., 55 ր., 75 ր., 90 ր., և թանգ մինչև 200 ր. ՖԻՍԳԱՐՄՕՆՆԵՐ 90 ր., 100 ր. 120 ր., 150 ր., 175 ր., 250 ր. և ածելի թանգ. ԳԱՐՄՕՆՆԵՐ ՖԼԷՑՏԻ 40 ր., 45 ր., 60 ր., 75 ր., 90 ր. ԳԱՐՄՕՆՆԵՐ ՓՓԻԿԻ ՕՐԳԱՆՈՎ 175. և 225 ր. ՇԱՐՄԱՆԿԱ 8 ր., 12 ր., 20 ր., 30 ր., 40 ր. Իտալական չարմանկաներ 150 ր., 200 ր., 250 ր. ՕՐԳԱՆՆԵՐ Թաչունների համար 10 ր., 15 ր. Թմբուկներ, լիտաւրներ, բանչուկներ, բանդօներն, մետալական չրխոցքների բելկաներ, հատնկիներ, գարմոններ և այլն.

Օտար քաղաքներից ստացված պատուէրները կատարվաւմ են անյապաղ և ճշդութեամբ. ձանապարհածախքը գնողինն է։ Ցախվաւմ են հատով և մեծ քանակութեամբ.

1—1

Մամուլի տակից դուրս եկաւ և վաճառվաւմ է Զաք. Երիզորեանցի «Աովկասեան գրավաճառանոցաւմ Ընդհանուր աշխարհագրութեան, Ա. տարի, Նախագիտելիք (Հայրենագիտութիւն Թիֆլիսի) 5 պատկերներով. Աշխատասիրութիւն Ն. Սիմէոնեանց։ Գինն է 35 կոպ. զուտարով առնողներին 20% զեղչաւմ կը լինի։

Մամուլի տակ են, Ընդ. Աշխ. Բ. տարի, մասն ուսուցչական (մետոդիտիկական) և Բնական և ընդ. Աշխ. Գ. տարի, մասն քաղաքական։ Վերջին երկու գրքերի տպագրութիւնը աւարտելուց յետոյ կը հրատարակուեն նոցա գները։ Օտար քաղաքացիք դիմաւմ են։

Въ Тифлисъ. Кавказская книжная торговля З. П. Грикурова.

5—20

Вышелъ изъ печати и поступилъ въ продажу VI томъ **„Сборника свѣдѣній о Кавказѣ“**, изданія Кавказскаго Статистическаго Комитета, содержащій въ себѣ:

«Тифлисъ по однодневной переписи 25-го марта 1876 г.»

всего 570 страницъ in 4, съ 19-ю приложеніями, а именно:

1) 15 литографированныхъ раскрашенныхъ графическихъ таблицъ;

2) 2 вида Тифлиса: по Шардену (1671 г.) и Турнефору (1701 г.);

3) копія съ плана Тифлиса по царевичу Вахушту (1739 г.);

4) планъ современнаго Тифлиса.

Продажа производится въ книжныхъ магазинахъ: Берештама, Кавказской книжной торговлѣ и Центральной книжной торговлѣ. Цѣна **4 руб. сер.**; на пересылку прилагается за 5 фунт.

Дозволено Цензурою 16 Іюня 1880 г. Тифлисъ. Տպարան Ա. Ա. Միխելսօնի Типографія А. А. Михельсона

Fonds A.R.A.M

№ 102 Յունիսի 18 (30) **1880** Յունիսի 18 (30) № 102

ԻՆՆԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ

ՄՇԱԿ

Տարեկան գինը 10 րուբլի, կէս տարվանը 6 րուբլի
Առանձին համարները 5 կոպէկով։

Թիֆլիսում գրվում են միմիայն խմբագրատան մէջ։

Յաղարդագրութիւնք գիտում են ուղղակի
Тифлисъ. Редакція „Мшакъ“

Խմբագրատունը բաց է առաւօտեան 10—2 ժամ
(Նոյն կէսրակի և տօն օրերից)

Յայտարարութիւն ընդունվում է ամեն լեզուով։

Յայտարարութիւնների համար վճարում են
իւրաքանչիւր բառին 2 կոպէկ։

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Նուիրատուութիւններէն նշանակուելիքները.—Ներքին առաջին Նամակ Նոր-Նախիջևանից, Նորին յարեր.—Արտաքին առաջին Սոկը Հայաստանում, Նամակ Թիւրքիայից, Նամակ Թիւրքիայից, Նամակ Գերմանիայից.—Յայտարարութիւններ։

ՆՈՒԻՐԱՏՈՒՈՒԹԻՒՆՆԵՐԻ ՆՇԱՆԱԿՈՒԹԻՒՆԸ

Հատուած աղբիւրներից մեզ հաղորդում են, որ Ռուսաստանից և ուրիշ երկիրներից տարածանց Հայաստանեցիներին ուղարկված նուիրատուութիւնները մեծ տպաւորութիւն գործեցին թէ թիւրքաց հայերի և թէ թիւրք կառավարութեան ու մահմետական ազգաբնակութեան վրա։

Հայերի վրա արած տպաւորութիւնը բարեյաջող էր, իսկ թիւրք թէ կենտրօնական և թէ գաւառական կառավարութեան վրա ու մահմետական ազգաբնակութեան վրա արած տպաւորութիւնը ապրտափեցնող էր։

Հայերը, ինչքան էլ տոկած, թշուառ էին, զգացին որ անօգնական չեն և սիրտ առան։ Հարուստները կամենում էին գաղթել Հայաստանից, բայց երբ տեսան թէ ամեն կողմից նիւթական օգնութիւն են տարածում, վճռեցին մնալ իրանց հայրենիքում, տանելով բոլոր տանջանքները։ Հայերը սկսեցին իրանց ոյժը զգալ, երբ տեսան, որ ոչ թէ միայն հայերին կարող են օգնել, բայց կարող են իրանց միջոցներով օգնել և Հայաստանի անօգնական թիւրք ու քիւրդ ազգաբնակութեանը։

Ուրիշ կողմից թիւրք ու քիւրդ, մի խօսքով Հայաստանի մահմետական ազգաբնակութիւնը սկսեց ինքն իրան հետևեալ հարցն առաջարկել. «Հայերը, որ կառավարութիւն չունեն, կարող են ամեն կողմից ահագին օգնութիւն տարածել, իսկ մենք, ունենալով մի հզոր կառավարութիւն, ոչինչ օգնութիւն չենք տարածում մեր այդ կառավարութենից»։

Վանի առաջնորդարանը լի էր բացի հայ տովածներից, թիւրք և քիւրդ մուրացկաններով, որոնք Հայրիման հայրիկի ձեռքից օգնութիւն էին տանում։

Լսում են որ Վանի տեղական թիւրք կառավարութեան ներկայացուցիչները շփոթված, շուարած ճնացին, տեսնելով թէ ինչ ահագին, ներքին բարոյական ոյժ ունի հայերի պէս մի փոքրիկ, անզէն, իր կառավարութիւնը չունեցող, ճնշված, ամեն տեղ ցիր ու ցան եղած ազգութիւնը։ Հատուկը թիւրք իշխանաւորներից ամաչում էին ուղղակի հայի երեսին նայել....

Թիւրք և քիւրդ ազգաբնակութիւնը որ առաջ արհամարհում էր հայերին, մեծ յարգանք սկսեց դրալ դէպի այդ կրտսեր ազգը և ընդհակառակն նրա մէջ ծնունդ առաւ արհամարհանք դէպի իր կառավարութիւնը։

Ըստ ամենայնի հանգամանքներից հայերը պէտք է այժմ իմանան օգուտ քաղել, պէտք է իմանան այսուհետև բարոյապէս դէպի իրանց գրաւել Հայաստանում բնակվող մահմետական ազգաբնակութիւնը։

Բացի սորանից պէտք է դեռ շարունակենք մեր նուիրատուութիւնները, որպէս զի շարունակենք օգնել հայաստանցիներին և մեր արդէն վաստակած յարգը պահպանենք մահմետականների աչքում։

Գ. Ա.

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՆԱՄԱԿ ՆՈՐ-ՆԱԽԻՋԵՒԱՆԻՑ

Մայիսի 10-ին

Պատիւ ունեմ առաքել ձեզ Ն.-Նախիջևանի հայ աղիքների չրջանում հաւաքված 394 ր. գումարը յօգուտ վանի սովելոց, խնդրելով, որ բարեհաճէք հասցնել այն ուր հարկն է, Ահա նուիրատուների ցուցակը.

Վարդան Բիւտեան 25 ր., Լուսիկ Տրապզոնեան 15 ր., Հռիփսիմէ Կէնճոյեան 15 ր., Շողակաթ Շահբազեան 15 ր., Հանդուցեալ Փանոսի և Գայանէի հոգուն 15 ր., Աննա Ալաճալեան 10 ր., Մարիամ Տրապզոնցեան 10 ր., Թաթուն Մանգիսեան 10 ր., Գէորգ Խոճայեան 6 ր., Կատարինէ Ալաճալեան 5 ր., Աննա Ալաճալեան 5 ր., Իսկուհի Ալաճալեան 5 ր., Եւգենիա Վարդանեան 5 ր., Փ. Վարդանեան 5 ր., Սերովբէ Տրապզոնցեան 5 ր., Կատարինէ Ձիվիլեկեան 5 ր., Նունիա Քառաթիկեան 5 ր., Մարիամ Հէքիմեան 5 ր., Աննա Քոշպեխեան 5 ր., Նունիա Օգաբաշեան 5 ր., Երանուհի Շահպազեան 5 ր., Թուշիկ Նազիրեան 5 ր., Սրբուհի Պօղոսեանեան 5 ր., Մարիամ Թոխեան 5 ր., Յիրուհի Քօղպենեան 5 ր., Դիխուհի Մահտեսեան 5 ր., Գայանէ Լինկէեան 5 ր., Վառվառա Մրզապաթեանեան 5 ր., Յիկին Լիփա 5 ր., Եաղուբ Զօրչոփեան 4 ր., Լուսիկ Տէր-Գրիգորեանց 3 ր., Գեղեցիկ Սալիխեան 3 ր., Փերապէտ Ալաճալեան 3 ր., Իսկուհի Խնձորեան 3 ր., Կուլաչ Յովհաննիսեան 3 ր., Ոսոփինիա Սակիրեան 3 ր., Մարիամ Ախչեան 3 ր., Հռիփսիմէ Գազանչեան 3 ր., Սրբուհի Մելքոնեան 3 ր., Վարդուհի Ալաճալեան 3 ր., Կատարինէ Կինճէկեան 3 ր., Ոսոփինիա Յովհաննիսեան 3 ր., Կատարինէ Ալաճալեան 3 ր., Գեորգ Տրապզոնեան 3 ր., Մարիամ Տրապզոնեան 3 ր., Յովհաննէս Թոխրանեան 3 ր., Եւգենիա Թոխրանեան 3 ր., Գեղեցիկ Օպէրեան 3 ր., Աննա Օպէրեան 3 ր., Օլինկա Նազիրեան 3 ր., Հեղինէ Յարութիւնեան 3 ր., Պայսար Խնձորեան 3 ր., Սօֆիա Քայալեան 3 ր., Դիխուհի Խօճայեան 3 ր., Աննա Թոխեան 3 ր., Մարիամ Խնձորեան 3 ր., Բարսեղ Տրապզոնցեան 3 ր., Փերապէտ Նալբանդեան 3 ր., Գայանէ Քարաքաշեան 3 ր., Դիխուհի Պարոնեան 3 ր., Գայանէ Լինկէյեան 3 ր., Մարիամ Խազէգեան 3 ր., Վարդուհի Պօղոսեան 3 ր., Ղուկաս Մրէտերեան 3 ր., Պայսար Զորչոփեան 2 ր., Քրիստինէ Ալաճալեան 2 ր., Հեղինէ Հայրապետեան 2 ր., Դէորգ Դեւազեան 2 ր., Օլինկա Քօղպետեան 2 ր., Աստղիկ Զուկասեան 2 ր., Փերապէտ Ալաճալեան 2 ր., Մարիամ Բենէճեան 2 ր., Օլինկա Թիֆրեան 2 ր., Յիրուհի Պալապանեան 2 ր., Կարապետ Թիֆրեան 2 ր., Կարապետ Հայրապետեան 2 ր., Թագուհի Ալաճալեան 2 ր., Մարգարիտ Աճեմեան 2 ր., Իսկուհի Սադեթեան 2 ր., Աննա Սադեթեան 1 ր., Մարիամ Նալպանդեան 1 ր., Հռիփսիմէ Ալաճալեան 1 ր., Միքայել Տրապիզոնցեան 1 ր., Հռիփսիմէ Խաչատարեան 1 ր., Թագուհի Զուբարեան 1 ր., Մարգարիտ Փափազեան 1 ր., Մարիամ Հալաճեան 1 ր., Էվրիս Քօղպետեան 1 ր., Գրիգոր Թոխեան 1 ր., Սօֆիա Կաստանեան 1 ր., Մադդալինէ Չերեօվեան 1 ր., Մատթէոս Հայրապետեան 1 ր. Գոհար Տէվճեան 1 ր., Յիրուհի Սադեթեան 1 ր., Էֆրէս Խրմաճեան 1 ր., Մարիամ Ատթարեան 1 ր., Հոգևոր դպրոց 20 ր., ընդամենը 394 ր., Հանելով այդ գումարէն փոստի ծախքը 2 ր. 31 կ., կը մնայ 391 ր. 69 կ.

Տիկին ***

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԱԼԷՔՍԱՆԴՐԱՊՕԼԻՑ մեզ գրում են. «Ձը նայելով որ Շիրակայ գաւառում հայոց հարիւրաւոր գիւղեր կան, բայց այդ գիւղերից ոչ մէկի մէջ մի փոքր ի շատէ կանոնաւոր տարրական դպրոց չը կայ։ Նորերումս պ. Ա. Գևորգեան վարժապետը, աշխատել է համոզել մի քանի գիւղերի հասարակութեանը, որ Փալաքրման կոչված գիւղում բացվի մի կենտրօնական դպրոց և այդ մասին հասարակութիւնը գիմել է կարսի առաջնորդ սրբազան Աղաւանեանցին թոյլատւութիւն խնդրելու։

—

Մեզ պատմում են, որ Թիֆլիսի հացթուխների գլխաւորը (ստարաչի), Աբրահամ Խուցիևը ոչ թէ միայն հացթուխներից յօգուտ արուեստաւորների վարչութեան վերցվող հարկեր է պահանջում, բայց և հացի խանութ ունեցող և գիւղից վճարող խանութպաէներից։ Երբ հացթուխներից մինը ուշացաւ հարկը վճարելու, Խուցիևը նրան կալանաւորել տուեց և արուեստաւորների գլխաւորի աջակցութեամբ երեք, չորս օրով նրան բանտարկել տուեց։ Կալանաւորվածը անդադար կըրկնում էր՝ «Ինչի է՛ք բանտարկում, ես պատրաստ եմ փողը վճարել»։ Բայց նրան դարձեալ բանտարկեցին։ Առհասարակ ասում են որ Խուցիևի հարկի օրինաւոր չափից միշտ ասելի է վեր առնում հացթուխներից, մանաւանդ մեր քաղաքի թիւրքահպատակ հացագործներից, որոնք մեր օրէնքների տեղեակ չեն։

—

Այս օրերս լոյս տեսաւ ԹԻՖԼԻՍՈՒՄ նոր հատուածքերի ապագին համարը։ Լրագրի վերնագիրն է «Листокъ Кавказскихъ Объявленій.» Թերթի խմբագիրը պ. Խիմարովն է։

—

ԱԼԷՔՍԱՆԴՐԱՊՕԼԻՑ յօգուտ «Արարատեան» ընկերութեան ստացանք պ. Յովհաննէս Բաթալեանեանի ձեռքով հանգանակած 41 րուբլի։ Նուիրատուների ցուցակը կը տպենք։

—

«Голосъ» լրագրին գրում են Մօսկվայից որ Պուշկինի ծննդեան ժամանակ եղած ճաշկերոյթին պատահեց հետևեալը։ Ռուս «Моск. Вѣд.» խմբագիր պ. Կատկով ճաշի ժամանակ վեր կացաւ տեղից և սկսեց մի ճառ, որի մէջ յայտնեց, որ անցեալը պէտք է մոռանալ և Պուշկինի յիշատակի առաջին ամենքը պէտք է հաշտվեն։ Բայց ոչ ոք չը պատասխանեց Կատկովին, ոչ ոք չը մեկնեց իր ձեռքը դէպի նրա բարձրացած ձեռքը, ոչ ոք չուզեց խփել իր բաժակը նրա բաժակին,—և Կատկով չփոթված նստեց իր տեղը։ «Ահա այն մարդու պատիժը, ասում է «Голосъ»ը լրագիրը, որ ճաշի ժամանակ ասած ճառով կամենում է մոռանալ տալ իր քանի տարվայ ընթացքում արած գաւառնութիւնները։» Սրբ կը լինի որ և մեզանում, ասելացնում ենք մենք, հասարակական կարծիքը այնքան զարգանայ, որ այս կերպով պատիժ տարիներով սաոր և զգուելի հասարակական գործունէութիւն վարող անհատներին։

—

Այս օրերս անյայտացաւ Թիֆլիսի ծածկած փողոցում, բազմաքանակ առուտուր անող Գրիգանեան վաճառականը, տանը թողնելով ժամացոյցը և փողը։ Միւս օրը խեղճի դիակը գտան Նաթիւղում, կուր գետի մէջ և բերին տուն։ Սպանդվելու պատճառները դանազան տեսակ են բացատրում։

ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՍՈԿԸ ՀԱՅԱՍՏԱՆՈՒՄ

Առանց դառն դանգատներ բառնալու և ներումական ողբերգութիւններ ընելու, պէտք է սակայն դիտենք թէ Հայաստանի գաւառներն վերջերս եկած արժանահաւատ տեղեկութիւնք իրաց վիճակը մանաւանդ տպաւորութիւն ցոյց կը ներկայեն։ Սրբէկ նամակ մը հրատարակեցինք Վանէն, ուստից առ Պատրիարքարան ուղղակի մի կարևոր հեռագրոյ ամբողջ պատճէնն հրատարակած էինք, անցեալ օր մեր նախընթաց թուով ալ Կարինէն ընդարձակ նամակ մը հրատարակեցինք. Բաղէշէն կարևոր լրագրի մը գրուած նամակին թարգմանութիւնն ալ սրբէկ հրատարակեցինք, անցեալ շաբթու մէջ Մուշէն մեզ գրուած նամակ մը հրատարակեցինք, և այսօր ալ նոր նամակ մը կը հրատարակեմք նոյն քաղաքէն մեզ գրուած։ Կարինէն և Վանէն գրուած ուրիշ բազմաթիւ թղթակցութիւնք ալ մեր անցեալ շաբթուան և այս շաբթուան թիւերուն մէջ տեսնուելցան արդէն։ Բոլոր այս տեղեկութիւնք Հայաստանի գլխաւոր գաւառաց սրտի վիճակին վրայ նաև ընդհանուր գաղափար մը կուտան, որ քաջալերական չը կրնար համարուիլ անշուշտ։

Վանէն գրուած նամակներ տալս տալս պանաց շարունակութիւնը կը ծանուցանեն, որոց վրայ ակնյայտ են Կրդաց աւանդական հարստահարութիւնք։ Մուշէնեցած տեղեկութիւնք հոն ազգաց ժողովրդեան շշուառու-

Fonds A.R.A.M

Fonds A.R.A.M

ՆԱՄԱԿ ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ

—

Ա. Պոլիս, 7 Յունուար

Կառավարութեան մամուլին մէջ կը շարունակուի մեծ աղմուկ մը վերջին ամիսներուն ընթացքին Ռուսիոյ մէջ տեղի ունեցած յեղափոխական շարժումներուն շուրջ։ Ինչպէս յայտնի է, Ռուսիոյ մէջ ալ ինչպէս Եւրոպայի մէջ, կան երկու տարբեր կարծիքներ այդ շարժումներուն մասին։ Մէկ կողմէն կան անոնք որոնք կը նկատեն զանոնք իբրեւ ամբողջական յեղափոխութեան մը սկիզբը, իսկ միւս կողմէն կան անոնք որոնք կը նկատեն զանոնք իբրեւ ընդհանուր շարժումներ, որոնք ոչ մէկ ընդհանուր նպատակ ունին եւ ոչ մէկ ընդհանուր կազմակերպութիւն։ Ասոնք կը կարծեն թէ այդ շարժումները ունին միայն տեղական նշանակութիւն մը եւ ոչ աւելի

Fonds A.R.A.M

ՎՎՎԺՈՒՄ ԱԺԵՎԺ ԱՐՇՈՒՆԻ

Հայտ.—Ժեռնալ

Ալիքսան Արշունի

Ա

Ամառ 23-ին մեկնեցա Ս. Փետրոս. Ես ու Ալիքսան Արշունի մի քանի օր միասին պիտի անցնեինք Ֆիրեցիոյի մեր ընկերոջ՝ Ֆրանչիսքոյի տունը։ Ալիքսան ինձ հետ էր գալու նաև Ֆրանչիսքոյի ընտանիքին ծանոթանալու համար։ Ֆրանչիսքոյի տունը Ֆիրեցիոյի մոտ, Ֆիեզոլեի ճամբուն վրա, գեղեցիկ տեղ մըն է, ուր ամառ ատեն ամբողջ ընտանիքով կ՚անցնեն։ Ֆրանչիսքոն ինձ հրաւիրած էր, որ ես ալ ընտանիքիս հետ գամ։ Ես ալ ուզեցի, որ Ալիքսան Արշունի ծանոթանայ ընտանիքիս հետ։ Ալիքսան Արշունի ինձ համար ոչ միայն մեծ գրագէտ մըն է, այլ նաև՝ ամենասիրելի ընկերներէս մին

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՒՆՆԵՐ

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԹԱՆՈՒԹՒՒՄ ծախվում են օլէօգրաֆիական պատկերներ 20% զեղչում. վիպարկուներ 6—9 ր., խոզանակներ պատշճեցուած են լզի մէջ առանձնապէս անգլիական խառուածի համար, ամենալաւ ածելիներ, արկղիկով 4 ր., ճենփլուի գանակներ 3—20 ր. գրաժինը, բրիտանական մետալի թէյքամաններ 30 կ.,—3 ր., ցիտրատաժավելգիա, թէյբրգական շերբէթ և ծարաւը լացեցնող նրբէթ 70 կ., ամենալաւ պօրտվէյն և խերես 1 ր. 40 կ. շիշը, շամպայն 3 ր. շիշը:

13—20

ՓՈՐՁԱՌՈՒ ՀԱՇԻՎՈՂ

Որ նորերում է եկել, ցանկանում է տեղ ունենալ: Համաձայն է նոյնպէս անցած տարիներից ճեացած տարեկան ՀԱՇԻՒՆԵՐԸ կազմել և թղած ՎԱՃԱՌԱԿԱՆԱԿԱՆ ԳՐՔԵՐԸ և ԲԱԼԱՆՍՆԵՐԸ կարգի բերել: Հասցէն թողնել Փարիզ Հիւբանոցում № 4:

3—3

Համեմատեցէք անգլիական խառուեթի թէյն գնով 1 ր. 10 կ., 1 ր. 20 կ., 1 ր. 40 կ., 1 ր. 60 կ., 1 ր. 80 կ. Ձեռնարկ համար այն թէյերի հետ, որոնք ուրիշ խառուեթներում 30%-ով թանգ են ծախվում և այդ խառուեթի ճաշնորհ բուրվառոց թէյը, ուրիշ տեղ 4 ր. ծախվող թէյի հետ:

14—100

Ցանկում 10-ից ամառնային պարապմունքների համար ընդունում են աշակերտներ: Հասցէն հետևեալն է.

Элементарная школа, Вельяминовская улица, д. Аматуни.

ՀԱԳՈՒՍՏՆԵՐ երեխաների 4 ր., տղամարդկերանց 9—20 ր., ամրողջ Հագուստը, պիջակ 5 ր., ՈՐՏԵՂ Է ՆԱԼԿՈՒՄ. ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԹԱՆՈՒԹՒՒՄ: Բամազէյ, պարուսին, արիկո, դրապ, փօսթ թուղթ, թաւիշ կաթսիքի և կաւքերի համար, կալինկօր և այլն 25% ուրիշ տեղերից էժան: ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԹԱՆՈՒԹՒՒՄ Համէղ մատրաններ, կօնճեաներ հագի գէմ, պաճիր, մագնեզիա, ամանններ, կարբօլեան փօշի, սապօն, պարսկական փօշի և այլն: Այս բոլորը և ուրիշ շատ ապրանքներ կարելի է գտնել ԱՄԵՆԱԺԱՆ գներով ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԹԱՆՈՒԹՒՒՄ:

14—20

ՇՕԿՕԼԱԴ ԵՒ ԿԱԿԱՕ Ֆրէյ և օրգիկ, որոնք Փարիզի աշխարհահռչակ ժամանակ ոսկէ ՆՇԱՆ ստացան, վերջապէս ստացվեցան **ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԹԱՆՈՒԹՒՒՄ**: Նոյն տեղ դարձեալ ստացվեցան թէյ մեծ քանակութեամբ: Եաս պատուական թէյ ֆունտը 1 ր. 20 կ., և 1 ր. 40 կ..

7—10

Նոր տարի մօտենալուն առիթով յայտ կը տանին Պետերբուրգի Վերնօրէնեան բնակարանների հետևեալ հրատարակութիւնների հայերէն թարգմանութիւնները:

Ի. Լ. ԱԿԻՊԴԻՆ «ԵՐԿՐՈՒ ՈՍԿԻ» Ա. ԱՎԵՆԱՐԻՍԻ «ԻՆՉ Է ԽՕՍՈՒՄ ՍՆՆԵԱԿԸ» Ի. ՍՄԻՐՆՈՎԻ «ՀՈՐԹԱՐԱՆԸ» Վարանցիոյ մէկը արդէն մամուլի առակ է:

На Воронцовской Набережной, въ домѣ Г-жи Варламовой отдается въ наемъ квартира о 5 комнатахъ, съ кухнею, большою конюшнею и сараемъ. Объ условіяхъ спросить въ Тифлисской Городской Управѣ.

ԲԱՑԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ

ՐԷԱԼԱԿԱՆ դպրոցի 6-դ դասատան ԱՇԱԿԵՐՏ ցանկանում է մասնաւոր ԴԱՍԵՐ ունենալ և ՊԱՏՐԱՍՏԵԼ երեխաներին այդ դպրոցի ՋԱՆԱՋԱՆ ԴԱՍԱՏՈՒՆՆԵՐԻ Համար: Հասցէն «Մշակի» խմբագրատանը:

2—2 (2)

Թիֆլիսի ընկերութեան հայերէն գրքերի հրատարակութեան Վարչութիւնը պատիւ ունի յայտնել, որ արդէն գուրս եկան մամուլի տակից և ծախվում են Թիֆլիսի բոլոր գրավաճառների մօտ ընկերութեան տպագրութիւնները:

№ 4 ԲԻԶԷՐ-ԱՏՈՒՈ. ԹՈՎՄԱՍ ԵՂԲՕՐ ՏՆԱԿԸ, փոխ. երեխաների համար Պալմէր, Թարգ. օր. Ն. Տէր-Մարկոսեանի: Պատկերազարդ և կազմած—60 կ.:

№ 5 ՄՈՐԵՒ ԵԻ ՆՈՐԱՆ ՉՆՉԵԼՈՒ ՀՆԱՐՆԵՐԸ. աշխ. Տէր-Բարսեղեանցի: Գինն է 10 կոպէկ:

Օտարաքաղաքացիք կարող են դիմել հետևեալ Հասցէով Въ Тифлисѣ, Тифлисское Общество изданія армянскихъ книгъ.

ԲԱԺԵԿԱՆՈՑ

ՀԻՒԱՆԴՆԵՐԻ ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹԻՒՆԸ ԱՌԱՒՈՏԵԱՆ 9-ԻՑ ՄԻՆՉԵՒ 1 ԺԱՄԸ:

Երկուշաբթի. Դավրօնսկի կանանց հիւանդ. Դօրալևիչ ներքին հ., Թամեանց կանանց և երեխաների հ., Քուշաբեանց խխրուրգիական և աչքերի հ., Շամբօրսկի վիներական և կաշու հ., Բաբայեան ջղային և հոգեկան հ.:

Երեքշաբթի. Մինկևիչ խխրուրգիական հ., Վ. զօրօվ վիներական և բոլոր զի հ., Էյխ աչքի հ., Բախուտով մանկաբարձական, կանանց և երեխաների հ. Կրասնօգլեադօվ, Լիսիցեվ և Վերմիշեվ ներքին հ.:

Չորեքշաբթի. Լիսիցեվ և Քուպվօվսկի ներքին հ., Շամէյ մբօրսկի կիներական և կաշու հ., Ասատուածատուրօվ կանանց հիւանդութիւններից:

Հինգշաբթի. Վ. զօրօվ վիներական և բոտազի հ., Թամեանց կանանց և երեխաների հ., Լիսիցեվ և Վերմիշեվ ներքին հ., Քուշաբեանց սիֆիլիսի և սեռական օրգանների հ.:

Ուրբաթ. Դավրօնսկի կանանց հ., Մինկևիչ խխրուրգիական հ., Կրասնօգլեադօվ և Լիսիցեվ ներքին հ., Բախուտով մանկաբարձական, կանանց և երեխաների հ., Շամէյ մբօրսկի և Ասատուածատուրօվ վիներական և կաշու հ., Բաբայեվ ջղային և ներքին հ.:

Շաբաթ Լիսիցեվ և Վերմիշեվ ներքին հ., Բրօվ կուրծքի հ., Նանկօվսկի վիներական և կաշու հ.:

Բացի այդ բժիշկ Վ զօրօվ բժշկանոցի մէջ ընդունում է անվարձ ազգատ հիւանդներին ամենայն օր երեկոյեան 4—6 ժամը:

Բժիշկ Բաբաեվ չորեքշաբթի օրերը առաւօտեան 9-ից մինչև 11 ժամը ընդունում է իր տանը բժշկանոցի հիւանդներին էլէկտրական բժշկութեան և ներքին հ. համար: Բնակարանը գտնվում է Սերգիեվսկայա փողոցի վրա, Բայանդուրովի տանը:

Առաջաւորյօ Օրբելեան ազգատ հիւանդներին բժշկանոցի տոմսակով ընդունում է ամենայն օր, ամենայն ժամուն:

Բացի կիրակի օրերից ամենայն օր առաւօտեան 9—11 ժամը բժշկանոցում լինում է մանկաբարձ կին հիւանդ կանանց ընդունելու համար:

Բժշկանոցի գլխաւոր Լիսիցեվ:

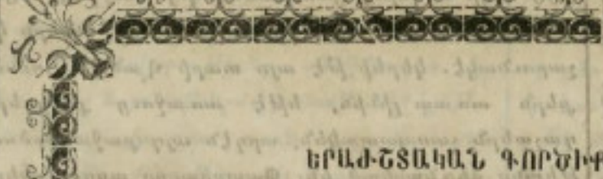

Իր յատկութիւններով մարմնի մասերի, մանաւանդ ոտքի մատների քրտինքից առաջ եկած փտումին ունչացնող յայտնի նիւթը,

ԳԱԼՄԱՆԻՆ

անուանվ, ծախվում է Եւրոպայի բոլոր մեծ քաղաքների դեղատների և դրոգիստների մօտ: Գլխաւոր դէպօ նիւթի հնարող Ֆարմացեի մատգնատրոս վ. ԿԱՐՊԻՆՍԿՈՒ դեղատան մէջն է գտնվում, Վարշավայում, Էլէկտրօրաների փողոց, № 35: Գալմանինի մեծ արկղիկը արժէ վարչավայում 50 կոպ., աւելի փոքրը 30 կ. Պէտք է ըզգուշանալ խարդախութիւններից.

10—25 վ. ԿԱՐՊԻՆՍԿԻ(1)

ՄԻ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ ցանկանում է այս ամառվայ արձակուրդներին ընտանիքի հետ ամառանոց գնալ ուսուցչի պաշտօնով: Կարող է պատրաստել երեխաներին բոլոր ճեմական և միջնակարգ ուսումնարանների առաջին, երկրորդ և երրորդ դասատանց համար, (բացի դասական լեզուներից) կամ պարապել մանուկների հետ, և ուսուցանել հայոց և ռուսաց լեզուներ՝ թէ աշակերտներին և թէ չափահասներին: Նմանապէս կարող է ցանկացողներին ուսուցանել և վրաց լեզուն:

Հասցէն կարելի է իմանալ «Մշակի» խմբագրատանը. ցանկացողներին խնդրում եմ վազօրօք յայտնել իւրեանց պահանջը:

4—5

ՎԵՐՋՆԱԿԱՆ ՎԱՃԱՌՈՒԹՒՄՆ

Հրացաններ, բեմբուլիներ, գանակներ, դրիչներ, անուշահոտութիւններ, սապօն, գլխպաներ, թաշիիրակներ և այլն, ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ՄԱԳԱԶԻՆՈՒՄ:

5—20

Ուսումնարանների Գլխաւոր Պատասխանատու Ամենայն գործարարներից ներքոյում առաջադրած երաժշտական գործիքներ.

ՋՈՒՐԱԿՆԵՐ 2½ ր., 5 ր., 6 ր., 8 ր., 12 ր., 20 ր., 30 ր., 50 ր., 60 ր. և աւելի թանգ մինչև 150 ր., ԿՆՏՆՏՈՑՆԵՐ (смычекъ) 50 կ., 1½ ր., 2 ր., 3 ր., 5 ր., 8 ր., և աւելի թանգ մինչև 25 ր., ԱՐԿՂՆԵՐ 2½ ր., 5½ ր., 6 ր., 7 ր., 10 ր. և աւելի թանգ մինչև 20 ր.: Հին իտալական և գերմանական ջութակներ մինչև 600 ր.: ՋՈՒՐԱԿՆԵՐ փոքր գիրքի երեխաների համար 2 ր. 50 կ. մինչև 30 ր.: Ջութակի շկօլա (ինքնուսուցիչ) 2 ր., 3 ր., 4 ր., 5 ր.: ԱԼՏԻ 9 ր., 15 ր., 25 ր., 50 ր. և աւելի թանգ: ՎԻՕԼՕՆՉԵԼՆԵՐ 20 ր., 30 ր., 40 ր., 60 ր., 100 ր. և աւելի թանգ մինչև 600 ր.: Վիօլօնչելի շկօլա 4 ր.: ԿՕՆՏՐԲԱՍ 45 ր., 65 ր., 120 ր. և աւելի թանգ: ԳԻՏԱՐ 3 ր. 50 կ., 5 ր., 10 ր., 15 ր., 20 ր., 40 ր., 50 ր. և աւելի թանգ մինչև 100 ր.: Գիտարի շկօլա (ինքնուսուցիչ) 1 ր. 50 կ., 2 ր., 3 ր.: ՖԻՏԻՆԵՐ 14 ր., 16 ր., 25 ր., 35 ր., 50 ր. և աւելի թանգ մինչև 100 ր.: Ֆիտրայի շկօլա 2 ր., 3 ր. 50 կ., նօտաներ 40 կ., 60 կ., 90 կ. իւրաքանչիւր տետրակ: ՄԱՆԴՕԼԻՆ 10 ր., 20 ր., 30 ր., 40 ր., և աւելի թանգ. շկօլա 3 ր.: Ամենալաւ իտալական լարեր այդ գործիքների համար, ԿԱՄԵՐՏՕՆ 40 կ., 50 կ., 1 ր., 50 կ., 2 ր., 6 ր.: Սարգին կանիֆոլ և այլ պատկանելիք, ՄԵՏՐՕՆՕՄ 8 ր., 12 ր.: Երկաթի ծալվող ՊԻՒՊԵՏՐՆԵՐ 5 ր.: Երկաթի ծալվող պիւպետրներ մոմակալներով 6 ր., 8 ր.: Գերմանական ԳԱՐՄՕՆՆԵՐ 4 ր., 4 ր. 50 կ., 5 ր. 50 կ., 7 ր. 50 կ., 10 ր., 15 ր., 20 ր., 24 ր., 30 ր., 40 ր., և աւելի թանգ: Գարմոնիկայի շկօլա և նօտաներ 50 կ., 75 կ., 1 ր., 1 ր. 50 կ., իւրաքանչիւր տետրակը: ԿՕՐՆՍՊԻԱ-ՊԻՍՏԱՆ 18 ր., 25 ր., 30 ր., 40 ր., 60 ր. և աւելի թանգ մինչև 100 ր.: Շկօլա (ինքնուսուցիչ) 1 ր. 50 կ., 4 ր., 5 ր.: ԱԼՏԴՕՐՆ, ՆՇԱՆԱՓՈՂԼԵՐ, ՏՐՕՄԲՕՆՆԵՐ, ՖԼԻՑՏԱՆԵՐ 3 ր., 5 ր., 7 ր., 10 ր., 12 ր., 20 ր., 30 ր., 40 ր., 60 ր. և աւելի թանգ: Շկօլա (ինքնուսուցիչ) 1½ ր., և 3 ր., նօտաներ 40 կ., 1½ ր., 3 ր. իւրաքանչիւր տետրակը: ԿԼԱՐՆԵՏՆԵՐ 6 ր., 8 ր., 10 ր., 15 ր., 20 ր., 30 ր., 40 ր., և թանգ մինչև 60 ր.: Կլառնետի շկօլա 4 ր., Թենօլօ, Զականիր, Ֆագօտաներ: Անգլիական ԿՕՆՑԵՐՏԻՆՕ 30 ր., 38 ր., 45 ր., 55 ր., 70 ր., 100 ր., և թանգ մինչև 160 ր.: Շկօլա 3 ր., նօտաներ 50 կ., 75 կ., 1 ր., 1½ ր., Գերմանական կօնցերտինօ 3 ր., 4 ր., 5 ր., 8 ր., 10 ր., 12 ր., 15 ր., և թանգ մինչև 30 ր.: Շկօլա (ինքնուսուցիչ) 75 կ., նօտաներ 40 կ., և 1 ր. իւրաքանչիւր տետրակը երաժշտական արկղներ 2 ր., 4 ր., 6 ր., 10 ր., 25 ր., 30 ր., 40 ր., 55 ր., 75 ր., 90 ր., և թանգ մինչև 200 ր.: ՖԻՍԴԱՐՄՕՆՆԵՐ 90 ր., 100 ր. 120 ր., 150 ր., 175 ր., 250 ր. և աւելի թանգ: ԳԱՐՄՕՆՆԵՐ ՖԼԻՑԻՆ 40 ր., 45 ր., 60 ր., 75 ր., 90 ր.: ԳԱՐՄՕՆՆԵՐ ֆլիւտի ՕՐԳԱՆՈՎ 175 և 225 ր.: ՇԱՐՄԱՆԿԱ 8 ր., 12 ր., 20 ր., 30 ր., 40 ր.: Իտալական չարմանկաներ 150 ր., 200 ր., 250 ր.: ՕՐԳԱՆՆԵՐ Թաչոմների համար 10 ր., 15 ր.: Թմբուկներ, լիտաւրներ, բունչուկներ, բանգօներ, մետալական չրթունքների բլիկաներ, եաննկիներ, գարմաններ և այլն:

Օտար քաղաքներից ստացված պատուէրները կատարվում են անյապաղ և ճշդութեամբ: Հանապարհածախսը գնողին է: Խնդրում են հատով և մեծ քանակութեամբ:

1—1

Մամուլի տակից դուրս եկաւ և վաճառվում է Զաք. Երիցեանցի «Հովկասեան պատմաճառանոցում» Ընդհանուր աշխարհագրութիւն, Ա. տարի, Նախապատմութիւն (Հարևնագիտութիւն Թիֆլիսի) 5 պատկերներով. Աշխատասիրութիւն Ն. Սիմէոնեանց: Գինն է 35 կոպ. զուտ արծաթով առնողներին 20% զեղչում կը լինի:

Մամուլի տակ են, Ընդ. Աշխ. Բ. տարի, մասն ուսումնական (մաթեմատիկական) և Բնական և ընդ. Աշխ. Գ. տարի, մասն քաղաքական: Վերջին երկու գրքերի տպագրութիւնը աւարտելուց յետոյ կը հրատարակուին նոցա գները: Օտար քաղաքացիք գիմում են:

Въ Тифлисѣ. Кавказская книжная торговля З. П. Грикурова.

6—20

Вышелъ изъ печати и поступилъ въ продажу VI томъ „**Сборника свѣдѣній о Кавказѣ**“, изданія Кавказскаго Статистическаго Комитета, содержащій въ себѣ:

«Тифлисъ по однодневной переписи 25-го марта 1876 г.»

всего 570 страницъ in 4, съ 19-ю приложеніями, а именно:

1) 15 литографированныхъ раскрашенныхъ графическихъ таблицъ;

2) 2 вида Тифлиса: по Шардену (1671 г.) и Турнефору (1701 г.);

3) копія съ плана Тифлиса по царевичу Вахушту (1739 г.);

4) планъ современнаго Тифлиса.

Продажа производится въ книжныхъ магазинахъ: Береитштама, Кавказской книжной торговлѣ и Центральной книжной торговлѣ. Цѣна **4 руб. сер.**; на пересылку прилагается за 5 фунт.

Дозволено Цензурою 17 Іюня 1880 г. Тифлисъ.

Տպարան Ա. Ա. Միխելսոնի

Типографія А. А. Михельсона

Fonds A.R.A.M

№ 103 Յունիսի 19 (Յուլիսի 1) **1880** Յունիսի 19 (Յուլիսի 1) № 103

ԻՆՆԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ

ՄԵՂՈՒ

Տարեկան գինը 10 րուբլի կէս տարիքը 6 րուբլի
Առանձին համարները 5 կոպէկով։

Ձիրքլեան գրվում են միմիայն խմբագրատան մէջ։

Յատկապատգարագիրը գրվում են ոգտակի
Тифлисъ. Редакція „Мешакъ"

Խմբագրատունը բաց է առաւօտեան 10—2 ժամ
(Նացի կիրակի և տօն օրերից)

Յայտարարութիւն ընդունվում է ամեն լեզուով։

Յայտարարութիւնների համար վճարում են
իւրաքանչիւր տառին 2 կոպէկ։

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Ներքին տեսութիւն։ Մի հաղորդութիւն նամակ վաղարշապատից։ Նամակ Բուլղարիայից։ Նամակ Խմրագրին։—Արտաքին տեսութիւն։ Անգլիական պարլամենտը։ Ֆրանսիոյ Ազգանցիների գրութեան մասին։ Նամակ Փարիզից։—Յայտարարութիւններ։

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՄԻ ՀԱՂՈՐԴՈՒԹԻՒՆ

Թիֆլիսի արական (կրթարկչին) գիմնազիայի ներկայորը պատիւ ունի յայտնել հասարակութեան, որ ներկայ ուսումնական տարին Թիֆլիսի գիմնազիայի մէջ հաստատութեան հարցաքննութեանը ենթարկվեցան ընդամենը 28 անձ, որոնցից 27 աշակերտ գիմնազիայի VIII դասատան և մի մասնաւոր անձ (Մանուկեանց)։ Սրանցից միայն մի աշակերտ չարժանացաւ հաստատութեան վկայականի և մնաց VIII դասատան մէջ միւս տարվայ համար։ Բոլոր ճեացածները արժանացան հաստատութեան վկայականի։ Ահա որանք են. 1) Ալէքսանդր Բուտիրկին, Կատրմանից, ռուս, 2) Դաւիթ Գնգիմանով, Մանգլիսից, վրացի, 3) Թաչատուր Գէյկարեանով, Երևանից, հայ, 4) Նիկոլայ Եգորով, Ջալալ-Օղլից, ռուս, 5) Միքայէլ Զաւիով, Դանձակից, հայ, 6) Գևորգ Քալանթարով, Երևանից, հայ, 7) Կոնստանտին Կամինսկի, Բանիերտրգից ռուս, 8) Գևորգ Կօվալենկո, Թիֆլիսից, ռուս, 9) Միքայէլ Կվասիով, Դօրուղ, վրացի, 10) Արտաշ Լիսիցով, Սղնախից, հայ, 11) Վասիլ Լօսկով, Սլավիանսկից, ռուս, 12) Գէորգ Լօսկով, Սլավիանսկից, ռուս, 13) Ալէքսանդր Մամինով, Դօրուղ, հայ, 14) Սիքսանդր Սեւլիևով, Գևորգիևսկից, վրացի, 15) Մօսէյ Սիքոզով, Թիֆլիսից, հայ, 16) Լեվ Մատրոսով, Թիֆլիսից, ռուս, 17) Նիկոլայ Բասկ, Սլէքսանդրապօլից, ռուս, 18) Կարապետ Սահակեանց, Նախիջևանից, հայ, 19) Նիկիտա Տանդօվ, Ղազարից, հայ, 20) Նիկոլայ Տէր-Գէորգով, Դանձակից, հայ, 21) Սէյմոն Տէր-Ղևոնեանով, Թիֆլիսից, հայ, 22) Նիկոլայ Շելոմկով, Բնագրի նահանգից, ռուս, 23) Միխայլ Սբդիվանով, Թիֆլիսից, վրացի, 24) Մարտիրոս Էլմիրզով, Երևանից, հայ 25) Վասիլի Իրկովսկի, Սէմարից, ռուս, 26) Խրիստափոր Թաչատուրով, Շուշուց, հայ և մասնաւոր անձն Վասիլի Մանոլիով Թիֆլիսից, վրացի։

Վերջիններից երկուսը միայնները ստացան, Տանդով, հայ, ոսկի, Լօսկով, ռուս, արծաթեայ։ Արքունական սովհանդիսի կանդիդատներ վից հոգի են ներկայացրած մանկավարժական խորհուրդից. 1) Գևորգեանով, իբրաստեղական Շահուլտան համար, 2) Կօվալենկով, մաթեմատիկական, 3) Կամենցկի, 4) Տէր-Գէորգով, 5) Զաւիով և 6) Սղնախցի, որոն էլ բժշկական Շահուլտան համար։ Բացի այդ Գևորգ Լօսկով ստացել է Վոլոտարսկի Գիմնազիայի ոսկի պղնձի։ Գևորգ Լօսկովի, Կօվալենկոյի, Տէր-Գէորգովի և Կամենցկու համար միջնորդվում է արքունական օգնութիւն տալ ձրի ապարհանդոսի համար։ Գիմնազիայի դիմնազիայի կարօտ աշակերտներին օգնող ընկերութեան գումարից մատուցված է դրամական օգնութիւն տալ հետևեալ կերպով. 1) Վասիլի Լօսկովին 150 ր., 2) Զաւիովին 100 ր. 3) Մուրզինին 100 ր., 4) Սղնախցին, երկ ստիպենդիա չը ստանայ, 200 ր.։

ՆԱՄԱԿ ՎԱՂԱՐՇԱՊԱՏԻՑ

Մարտի 16

Անցյալ 6-ին, առաւօտեան վաղարշապատի խաժամուժ ամբոխը, փողոցներում վազվզելով, գոռում էին՝ փանչին հաց չի թխում... մենք սոված կը մեռնենք... սարսափ (պատճառ) ունէր քանդուիս... և այլն։ Այս խառնիճաղանճ ամբոխի մէջ երևում էր և մեր ամենի ուշադրութիւնը իր վրա գրաւող պ. Եղիազարեանցը։ Սա էլ իր կողմից էր ազդակում ասելով «Ախպէր, ասնս քանդուից... օրէնր 150 րուբլ մնա ունեմ.... իմ ուզածա թող պչ, իմ փուռս էլ կը տամ իրան, աւելրս էլ, ամեն բանս էլ.... թաք հոգին ազատի, մարմինս հանգստանայ... էս ինչ կրակի ու պատժի մէջ ընկայ... գանձը 10 կոպէկով էլ ինձ հաց ծախելը ձեռք չի տալիս... և այլն։ «Աշակից յարգելի ընթերցողները գուցէ կը յիշեն, որ այս պարոնը այն երևելի եղիազարեանն է, որը վաղարշապատի ամբողջ փուռները կապալով վերցրել է և միայն մէկ փուռն է բանեցնում, և այսպիսով հացի մանափառութիւնը իր ձեռքն է դրել։ Ամեն որ հետաքրքրվում էր իմանալ այս գոռումգոչումների պատճառը։ Վերջապէս իմացվեցաւ որ տեղս հաշտարար դատաւորը պատրաստել պ. Եղիազարեանին, նկատելով նորա քանի մի տեսակ խորտակութիւնները, այսինքն հացի չափազանց հում ու անհնազանդ լինելը և կշեռքի ու քարերի անճշտութիւնը և այլն։ Դատաւորից վրէժխնդիր լինելու համար պ. Եղիազարեանը մի քանի օր հաց չը առաւ իր վաղարշապատի հասարակութիւնից և իր նման իսկ հաշտարար դատաւորին։ Բայց դրանից նա իր յանախորդներին զրկուեց, որ խմբովին պիտին հաշտարար դատաւորի մօտ և նրանից հաց պահանջին, որովհետև նորա ներկն ընկած, չը չորանայի իր քննութիւնը, և ինքն էլ մի և նոյն ժամանակ հացի գինը ուզածին չափ բարձրացնի. Բայց այս անգամ նա սխալվեցաւ, որովհետև դռնա եկան ժողովրդի միջից մի քանի անձինք, և ներկայանալով պ. գատաւորին, յայտնեցին իրենց իրաւք կը տան ժողովրդին հաց, ֆունտին մի կոպէկ պակասով։ Սրա համար էլ առաջարկեցին օրինաւոր գրաւական, խոստանալով մի և նոյն ժամանակ գոյացած օգուտը դարձրել բարեգործական նպատակով։ Ժողովուրդ մեծ բազմութիւն և հաստատական վճիռ (мирскій приговоръ) կայացրին. այսպէսով, գատաւորի կարգադրութեամբ և ամբողջ գիւղի համաձայնութեամբ հացի գինը պ. Եղիազարեանցի փխարէն յանձնվեցաւ յիշեալ պարոններին որ նրանք վաճառեն ֆունտը 8½ կոպէկով։ Սրա մի և նոյն օրը ախորժին իրենց պատրաստութիւնը տեսնել, ծախքեր անել հիմնվելով հաստատական վճռի և պ. գատաւորի կարգադրութեան վրա։ Թէ՛ ալ ես ոչինչ արդեօք չէ կարող պատահել։ Բայց ինչ եղաւ։ Սրա երկրորդ օրը պ. Եղիազարեանը ուղարկում է գատաւորի մօտ մի ուրիշ մարդ՝ պ. Գ. Մալխասեանցին, ինքն իրեն հրաժարված ձեռնունով, և պ. գատաւորին խոստանալով, թէ ֆունտը 8 կոպէկով կը վաճառի, այն ինչ 2 օր առաջ ազապակում էր փողոցներում, թէ 10 կոպէկով վաճառելով մեծ շահ է կրում և այլն պ. դատաւորը, հաւատալով յիշեալ պ. Մալխասեանցի խոստմանը յանձնից հացի մնուածքները։ Սա Թիֆլիսից 3 ֆուրգոն ալիւր էր բերել տուել վաճառելու համար, բայց տեսաւ, որ իր ալիւրները չէ կարողանում վաճառել չափազանց վատ և գառը լինելի պատճառաւ, վերջապէս սա էլ սկսեց ոգուտ տալ ուրիշների դիւզացիների գրութիւնից, մանաւանդ նկատելով հնձի և ամառ փռնում չարաչահկեց հաց վաճառելը։ Բայց չուտով հանգամանքները փոխվեցան։ Նկատելով երկու եղբայրների՝ բանաստեղծների անհոգութեան, գատաւորի օգնականքննիչի կարգադրութեամբ վերև յիշած յանցանքների համար, իսկ յիշեալ պ. Մալխասեանցն էլ իր երեք փուրգոն ալիւրները ստացած չէ տալիս, յայտնեց թէ ալլ ևս չէ կամենում նոց վաճառել—ձևաք չէ տալիս։ Այժմ ահա երկու օր է, որ հարիւրաւոր մարդիկ հաց չեն գտնում գնելու։

Այս տարվայ ցանքերի ստոյգ առաւելութիւնը մեզ յայտնի է տալիս տեղական բնակիչներին. 20—25 օրից յետոյ կարելի է Արարատեան գաւառում հունձը անել։ Ցորենի ախրերը իրենց մէջ բերները բաց են արել, այն ինչ մատղվել էին խալվարը (30 պ.) 300 րուբլով վաճառել՝ այժմ 80 ր. էլ են աղաչում։ Գիւղացիք այժմեան փողատէրերից իւրաքանչիւր խալվարի (30 պ.) համար 25—30 րուբլի փող են վերցնում, որ ձնձից յետոյ ցորեան տան փոխն առնի։

Վաղարշապատի առնուտէրը, որ հրաժարեցրած էր իր գործած անթիւ գանցառութեանց ուղղութեանց համար, այժմ առանձնական նշանը կրկին ետ առացաւ և շարունակում է իր պաշտօնը։ Սրա պատիժը եղաւ միայն մի շաբաթով հրաժարվիլը պաշտօնից։

***

ՆԱՄԱԿ ԲԼՈՒՐ ԳԻՒՂԻՑ

21 մայիսի

Անցեալ սարսուռն արմատաց թերի գոլուն համեմատ այս տարի անցեալ տարուան պակասը լցնելու չափ առատութեամբ հունձք կը ստացուցանէր ողջոյն Արարատեան դաշտի ցանքը, ոչ պակաս երեսից գոյց տալով և լեռնային անդեաց բուսարերութիւնքը։

Բայց կարծես թէ երկինքն խանդավով երկրի այս կանաչազարդ բարերախտութեանը, կամեցաւ հաբուանձել նորա հպարտութեան կարծիքը, չիմացութեան մէջ ձգելով իր և իր բնակչաց մտքերն իրենց այս երջանիկ նպատակին հասնելու քայլափոխութեան մէջ, և թէ ինչ կերպով, անուսումն եղելութեան համառօտ պատմութիւնը։

Մայիս ամսոյ իսկ երրորդ օրն, ժամը 2 ին (ալա Ֆրանկայ) Մասիսն կողջն անագոն ամպ մի եւլա հսկայական ձեռք բռնելով դէպի արևմուտք, յառաջ խազալով յուժգին որոտմունքով և տեղ փայլատակելով, և երբ 2—3 ժամու չափ տեղ նոյն ահագին վիճակաւ առաջ գնաց Հաթերնանց լեռնագագաթը կողջ քերելով, յանկարծուստ հարատային կոզմէն փոթորիկ մի եկաւ և ամպերի երամակը դէպի հիւսիս զարձուց Սանահի գագաթի դաշտավայրերուց վրա, տեղալով նմանը չը տեսնուած յորդութեամբ աձրև և կարկտա դեղ նոր ի նորոյ հասկերը պատկալ ցանքերու վրա, այնպիսի սաստկութեամբ, որ գետի վրա գտնուած մարդ, անասուն մոլորեցան իրանց ճանապարհէն, դէպի գեղերը փախչելու։

Փոթորիկը փարատուելէն զկնի դիտուեցաւ, տեսնուեաւ որ փոթորիկը անցած տեղերը ցանքի նշմար չէ մնացած. ամպրոպի հարուածած տեղի երիցասարդներն 4 ժամու չափ տեղ, և յանարձրներն մէկ ժամու, ամենէն բերրի և արգաւանդ արտերէից վրայէն անցանելով, կարկտաը իր մեծութեան սովորականէն դուրս կազմէն և ընկուզի մեծութեամբ դիզուած տեսնուեաւ գետնի վրա։ Քանի սաստկութիւն նմանապէս անօրինակ, այնպէս որ կարծէն հարուածեալ ցորենաբոյսերը անհետացեալ էին, յայն աստիճան որ տեսնողին երեսում էր, թէ այսուհետ բնաւ ցորեն չէ ցանուած, ծառերի տատերը ոգի մէջէն տանձ և տեղ էին քչուած, միանամայն ցորեն, գարի, հաճար, առւտյտ, խաշոզ և ծառատարդ բոլորը փոթորկի բռնութեան զոհ գնացին, և այս անակնկալ դիպուածէն ենթակայ եղան մօտիկ տասնի չափ գեղեր, ինչը հայաբնակ, և չորսը քիւրդաբնակ. վերոյիշեալ գիւղերի յանդգն մէկ չորրորդը խազա վնասվեցաւ, և մէկ չորրորդն էլ բաւ մանևակ կերպիւ։

Այս փոթորիկը մէկ զարմանալի հետևանք թողած է, որուն խնդիր հասցնելը բնագիտաց կը վերաբերի. փոթորիկը անցած տեղէն ոգիններով հեռու, ուր բնաւ կարկուտ չէ դիպած բացի անձրևէն, ցորենի արտերի մէջ գտնուած ասրեխանը, չափազանց, որ արդէն չափ առած և ծոցիկ է, առանց կարկուտ դիպչելու և կոտրվելու՝ չորացել են, և հատուփուռ էլ ցորենի հասկեր, որուն ասրիները երկայնն ցաման մէկ պատիճ են հասարում. բայց բուռ մնչ ուրիշ բան չէ, եթէ ոչ ներքսականացեալ ասրերի մէկ հետևանքը, որ կայծակելով արծաթներ և այդ յուսերին ազդեր է, բնաւ սրում միասնակ հասկերէն ճիչտ այն հատն է բուրում, ինչ որ կայծակը զարկած ներքնէն, այսինքն վառօդի հոտի նման մէկ անախորժ հոտ։

Այս երկնատեղ հարուածով բազմաթիւ հոգւոյ պերպատաններ ձեռնթափ լինելով առաջիկայ կալի և հնձոց ակնկալութենէն, ձեռն ի ծոցի յուսահատութ լքան ձեացին, ի վերջոյ ուրիշ միջոց մտածել չը կարողանալով. դիմեցին տեղական տեսչութեան և յայտարարութիւն տուին, յորմէ այս յուսալրական պատասխանին ընկալան յարբունեաց կորեակ բերել տալով հարուածեալ ցորենների տեղերը սերմանելով, առաջիկայ տարուան պակէն յուսալ։

Փոթորկի այս նիւթական վնասէն աւելի բարոյական վնաս առաջ եկաւ այն կարգի հասարակութեան, որք հաց գնելու պարապատրաստուած էին, մանաւանդ վաղարշակերտու գաղթականներին և թափառական մարդկանց, գանի որ ցանքերի այս յոյսով երեսիով ակռել էր սուղ խստութիւն մեզմանալ, ցորենի խալվարն 150 րուբլ, 100 կամ 90 րուբլ իջնալ. այս ձախողակ դէպքով կրկին աչի և դողի մէջ ընկան բոլորն էլ, խիթալով մի դուզէ վերակրկնուի աւերիչ փոթորկը։ Այդպէս միապէս մնաս պատճառեց այս անօրինակ դէպքն ունեցողներին և միանգամայն չունեցողներին։

Արարատեան դաշտը չրջապատող լերանց գագաթունքը զարդարէն կեռս գանուելով, կարկտաբեր ամպեր քիչ անգամ կը հասնեն դաշտի վրա, այս է պատճառն որ խիստ առօրիներակ կը թուի այս կարկտի հասմունքը։ Այս դաշտը երաշտութեան չի վախնար չորրորդ երասխի անհետազրելի հոսանքին, ուստից անթիւ առուներով և յանկակ կեռասուած ողջոյն դաշտը, մանաւանդ էլ, որչափ կը յիշուի, միանգամ հիւրած է Արարատին Գանձակի վերայով գալով 1847 թուականին, սորա համար է որ Արարատեան աշխարհը միշտ նեցուկ հանդիսացած է ուրիշ հետևեալ նահանգաց, և այս անգամ ևս ամեն կողմերէ թափած են ոչ միայն Արարատի բնիկ որդիք, այլ քուրդ, ասորի ևս խումբ խումբ գաղթում են նրեան, և գրեթէ բոլորն էլ ապրում են մուրալով քան թէ ուրիշ միջոցաւ։ Այսու չըննաշխարհիկ յատկութեամբ վճռում է Արարատեան աշխարհն տայր ինձնել բոլոր Հայաստանին իւ հարկաւոր դէպս անունդ ապրով իր մօտաւոր և հետաւոր որդոց, ինչպէս բարոյապէս նոյն և նիւթապէս։

Գէորգ քահանայ Յովհաննէսեան

ՆԱՄԱԿ ԽՄԲԱԳՐԻՆ

Թիֆլիս, 16 մայիսի

Ձեր պատուական լրագրի էջերէն տեղեկանալով վաղարշական երկրի մեր արիւնակից հայ եղբարց սոսկ պատճառաւ կրած վիշտ և տառապանք, և մինչև իսկ անօթի մնալը

Fonds A.R.A.M

Fonds A.R.A.M

ՊԱՏԱՐԱԳԱՅԻՆ ԳՈՒՆԱԿԱՆ ՀԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎ

Նախկին «Daily News» լրագրի խմբագիր 12-ը ևս մի քանի տարեկան ընկերներ ժողովրդական հանձնաժողովի կազմից:

—

ՊԱՏԱՐԱԳԱՅԻՆ ԳՈՒՆԱԿԱՆ ՀԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎ

Նկատի ունենալով, որ ներկայ ռազմական ժամանակաշրջանում ամեն մի ազատ ձեռք պետք է օգտագործվի պատերազմական գործերի համար, հանձնաժողովը որոշեց, որ ամեն մի անձ, որ ունի ավելի քան 2000 ռուբլի եկամուտ, պետք է ներկայացնի հարկային հայտարարություն: Հայտարարությունները պետք է ներկայացվեն մինչև 1 մարտ: Ով չներկայացնի հայտարարություն կամ կներկայացնի սխալ հայտարարություն, կենթարկվի 144 դատարանական պատասխանատվության: Ով չներկայացնի հայտարարություն կամ կներկայացնի սխալ հայտարարություն, կենթարկվի 144 դատարանական պատասխանատվության:

Հայտարարությունները պետք է ներկայացվեն հետևյալ հասցեներով:

Ռուսական հպատակների համար՝ Ռուսական հյուպատոսարանում:

Ֆրանսիական հպատակների համար՝ Ֆրանսիական հյուպատոսարանում:

Անգլիական հպատակների համար՝ Անգլիական հյուպատոսարանում:

Իտալական հպատակների համար՝ Իտալական հյուպատոսարանում:

Ամերիկյան հպատակների համար՝ Ամերիկյան հյուպատոսարանում:

Հունական հպատակների համար՝ Հունական հյուպատոսարանում:

Հայտարարությունները պետք է ներկայացվեն հետևյալ հասցեներով:

Ռուսական հպատակների համար՝ Ռուսական հյուպատոսարանում:

Ֆրանսիական հպատակների համար՝ Ֆրանսիական հյուպատոսարանում:

Անգլիական հպատակների համար՝ Անգլիական հյուպատոսարանում:

Իտալական հպատակների համար՝ Իտալական հյուպատոսարանում:

Ամերիկյան հպատակների համար՝ Ամերիկյան հյուպատոսարանում:

Հունական հպատակների համար՝ Հունական հյուպատոսարանում:

Ներկայացնելու ժամկետը (վերջնաժամկետ) 10 ր., հայտարարության ձևաթղթերի գինը 1 ր., ներկայացնելու ժամկետը (վերջնաժամկետ) 10 ր., հայտարարության ձևաթղթերի գինը 1 ր., Նիկոլայ Ռուսական եկեղեցու 1 ր., Ռուսական եկեղեցու

Fonds A.R.A.M

ԱՂԱՅԻՆ ԳԻՒՂԱՅԻՆ ՄԱՄՈՒԼ

—

«Ծ.ՍՏԵՐ» լրագրէն կ՚առնենք հետեւեալ տեղեկութիւնները Ղարսի մասին։

Ղարսի վիլայէթին մէջ ամենէն աղէտալի տարին եղած է 1877 թուականը։ Ռուսերը Ղարսը գրաւելէ ետքը, ամբողջ վիլայէթին մէջ ամէն տեսակ ապրանքներու գները կրկնապատկուեցան։ Ռուսերը ամէն տեսակ ապրանքներ կ՚առնէին ամէն գնով, ինչ որ ալ ըլլայ անոնց գինը

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՒՆՆԵՐ

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԽԱՆՈՒԹՈՒՄ ծախքաւոր են օձէօգրաֆիական պատկերներ 20% զիջում. վերարկուներ 6—9 ր., խոզանակներ պաշենֆաուերթմած են յղի Ա. առանձնապէս անպրիսկան խնամութեան համար, ամենալաւ ածելիներ, արկղիկով 4 ր., Շեֆիլդի դանակներ 3—20 ր. գիւժիներ, բրիտանական մետալի թէյամաններ 30 կ.—3 ր., գիտարատ ժապնգիա, Ֆիլերքական շերբէթ և Ծաղաւոր Հագիյեղոյ նիւթ 70 կ., ամենալաւ պօրտվէյն և խներս 1 ր. 40 կ. շիշը, շամպայն 3 ր. շիշը:

14—20

ՓՈՐՁԱՓՈՒ ՀԱՇԻԱՊԱՀ

Որ նորերուս է եկել, ցանկանում է սեզ ունենալ: Համաձայն է նոյնպէս անցած տարինների Ջացած տարեկան ՀԱՇԻՒՆԵՐԸ կազմել և Թողած ՎԱՃԱՌԱԿԱՆԱԿԱՆ ԳՐՔԵՐԸ և ԲԱԼԱՆՍՆԵՐԸ կարգի բերել: Հասցէն Թողնել Փարիզ Հիւրանոցում № 4:

4—10

Համեմատեցէք անգլիական խանութի թէյի գնով 1 ր. 10 կ., 1 ր. 20 կ., 1 ր. 40 կ., 1 ր. 60 կ., 1 ր. 80 կ. Ֆուռնաի համար այն թէյերի հետ, որոնք ուրիշ խանութներում 30%-ով Թանգ են Ծախվում և այդ խանութի Ֆուռնաշ բուրլիանոց թէյը, ուրիշ տեղ 4 ր. Ծախվող թէյի հետ:

15—100

ՄԵԿ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ, որ գիտէ Հայերէն, ռուսերէն և ֆրանսերէն լեզուներ, կամենում է ԿԱՆՏՈՐՃԻԿԻ ԳՈՐԾԱԿԱՏԱՐԻ կամ Թարգմանի տեղ ունենալ: Յանկացողները կարող են դիմել «Մշակի» խմբագրութեանը:

Ծուխի 10-ից առաջնային պարապմունքների համար ընդունում են աշակերտներ: Հասցէն հետևեալն է.

Элементарная школа, Вельяминовская улица, д. Аматуни.

ՀԱԳՈՒՍՏՆԵՐ երեխաների 4 ր., տղամարդկանց 9—20 ր., ամրողջ հագուստը, սիջակ 5 ր., ՈՂՏԵՂ Է ՅԱՒԿՈՒՄ. ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԽԱՆՈՒԹՈՒՄ: Բամպէյ, պարաւոն, արկղ, դրապ, փոսաի Ֆաղէթ, Թաւիշ կարթաների և կոռքերի համար, կալենիօր և այլն 25% ուրիշ տեղերից էժան: ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԽԱՆՈՒԹՈՒՄ Համեղ մուրաբաներ, կանֆիտներ հագի դէմ, պաներ, մազնեզիա, ամանիներ, կարբոլեան փոշի, սապօն, պարսկական փոշի և այլն: Այս բոլորը և ուրիշ շատ ապրանքներ կարելի է գտնել ԱՄԵՆԱԷԺԱՆ գներով ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԽԱՆՈՒԹՈՒՄ:

15—20

ՇՕԿՈԼԱՏ ԵՒ ԿԱԿԱՕ Ֆրէյ և արիկ, որոնք Փարիզի աշխարհահռչակ ժամանակ ոսկէ ՆՇԱՆ ստացան, վերջապէս ստացվեցաւ **ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԽԱՆՈՒԹՈՒՄ**: Նոյն տեղ դարձեալ ստացվեցաւ Թէյ մեծ քանակութեամբ: Շատ պատուական Թէյ Ֆուռնար 1 ր. 20 կ., և 1 ր. 40 կ.

8—10

Շատով մամուլի տակից լոյս կը տեսնէն Պետերբուրգի Ֆիլօրիեան ընկերութեան հետևեալ հրատարակութիւնների հայերէն թարգմանութիւնները:

I. Լաֆերդէի «ՏԵՐՈՐԴ ՈՍԿԻ» II. Ամենաբրիւսի «ՇՈՇ Է ԽՕՍՈՒՄ ՍՆՆԵԱԿԸ» III. Օմիրնովի «ՀՈՐՔԱՐԱՆ»: Գործերից մէկը արդէն մամուլի տակ է:

На Воронцовской Набережной, въ домѣ Г-жи Варламовой отдается въ наемъ квартира о 5 комнатахъ, съ кухнею, большою конюшнею и сараемъ. Объ условіяхъ спросить въ Тифлисской Городской Управѣ.

ԲԱՆԱԿԱՆ դպրոցի 6-դ դասատան ԱՇԱԿԵՐՏ ցանկանում է մանուկներ ԴԱՍԵՐ ունենալ և ՊԱՏՐԱՍ ՏԱԼ երեխաներին այդ դպրոցի ՋԱՆԱՋԱՆ ԴԱՍԱՏՈՒՆԵՐԻՑ համար: Հասցէն «Մշակի» խմբագրատանը:

2—2 (2)

Փրկչիթի ընկերութեան Հայերէն գրքերի հրատարակութեան Վարչութիւնը պատիւ ունի յայտնել, որ արդէն դուրս եկան մամուլի տակից և Ծախվում են Փրկչիթի բոլոր գրամաճառների մօտ ընկերութեան տպագրութիւնները:

№ 4 ԲԻՋԸՐ-ՍՏՈՒՈՒ. ԹՈՎՄԱՍ ԵՂԲՕՐ ՏՆԱԿԸ, փոխ. երեխաների համար Պալմեր, Թարգ. օր. Ն. Տէր-Մարկոսեանի: Պատկերազարդ և կազմած—60 կ.:

№ 5 ՄՈՐԵՒ ԵՒ ՆՈՐԱՆ ՋՆՋԵԼՈՒ ՀՆԱՐՆԵՐԸ. աշխ. Տէր-Բաբանցեանցի: Գինն է 10 կոպէկ:

Ստացաքաղաքացիք կարող են դիմել հետևեալ հասցէով Въ Тифлисъ, Тифлисское Общество изданія армянскихъ книгъ.

ԲԺՇԿԱՆՈՑ

ՀԻՒԱՆԴՆԵՐԻ ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹԻՒՆԸ ԱՌԱՒՏԱՆ 9-ԻՑ ՄԻՆՉԵՒ 1 ԺԱՄԸ:

Երկուշաբթի. Դավրօնսկի կանանց հիւանդ. Օրալեվիչ ներքին հ., Թոմիններս կանանց և երեխաների հ., Քուչարեանց խիրուրգիական և աչքերի հ., Շեռմրօսկի վիներական և կաշու հ., Բարայեան ջղային և հոգեկան հ.:

Երեքշաբթի. Մինկեվիչ խիրուրգիական հ., Վ. զօրօվ վիներական և բողոքի հ., Իւյս աչքի հ., Թախուտով մանկաբարձական, կանանց և երեխաների հ. Կրասնօգլաձօվ, Լիսիցեվ և Վանմիշեվ ներքին հ.:

Չորեքշաբթի. Լիսիցեվ և Ռուդովսկի ներքին հ., Շեռմրօսկի կիներական և կաշու հ., Աստուածատուրօվ կանանց հիւանդութիւններից:

Հինգշաբթի. Վ. զօրօվ վիներական և բողոքի հ., Թոմինեանց կանանց և երեխաների հ., Լիսիցեվ և Վերմիշեվ ներքին հ., Քուչարեանց սիֆիլիսի և սեռական օրգանների հ.:

Ուրբաթ. Դավրօնսկի կանանց հ., Մինկեվիչ խիրուրգիական հ., Կրասնօգլաձօվ և Լիսիցեվ ներքին հ., Թախուտով մանկաբարձական, կանանց և երեխաների հ., Շեռմրօսկի և Աստուածատուրօվ վիներական և կաշու հ., Բարայեվ ջղային և ներքին հ.:

Շաբաթ Լիսիցեվ և Վերմիշեվ ներքին հ., Բաբօվ կուրծքի հ., Եանկօվսկի վիներական և կաշու հ.:

Բացի այդ բժիշկ Վ. զօրօվ բժշկանոցի մէջ ընդունում է անվարձ աղքատ հիւանդներին ամենայն օր երեկոյեան 4—6 ժամը:

Բժիշկ Բաբայեվ չորեքշաբթի օրերը առաւօտեան 9-ից մինչև 11 ժամը ընդունում է իր տանը բժշկանոցի հիւանդներին էլէկտրիական բժշկութեան և ներքին հ. համար: Բնակարանը գտնվում է Սերգիեվսկայա փողոցի վրա, Բախտեղեւրովի տանը:

Առանձնարոյժ Օրբելեան աղքատ հիւանդներին բժշկանոցի առանձով ընդունում է ամենայն օր, ամենայն ժամանակ:

Բացի կիրակի օրերից ամենայն օր առաւօտեան 9—11 ժամը բժշկանոցում լինում է մանկաբարձ կին հիւանդ կանանց ընդունելու համար:

Բժշկանոցի դիրեկտոր Լիսիցեվ:

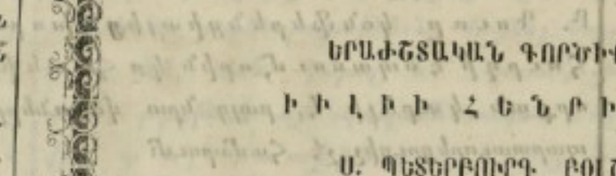

Իր յատկութիւններով մարելի մանրի, մանաւանդ ոտքի մատների քրտինքից առաջ եկած փտումն աղնչացնող յատկի նկատմամբ,

ԳԱԼՄԱՆԻՆ

անուանվ, ծախվում է Ս-րօպայի բոլոր մեծ քաղաքների դեղատների և դրօղիստների մօտ: Գլխաւոր դէպօ նիւթի հնարող Ֆարմացեի մագիստրոս Վ. ԿԱՐՊԻՆՍԿՈՒ դեղատան մէջն է գտնվում, Վարշավայում, Լէկտօրալնի փողոց, № 35: Գալմանինի մէծ արկղիկը արժէ Վարշավայում 50 կոպ., ուելի փոքրը 30 կ. Պէտք է զգուշանալ խարդախութիւններից:

11—25 Վ. ԿԱՐՊԻՆՍԿԻ(1)

ՄԻ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ ցանկանում է այս ամառվայ արձակուրդներին ընտանիքի հետ ամառանոց գնալ ուսուցչի պաշտօնով: Կարող է պատրաստել երեխաներին բոլոր Ծխական և միջնակարգ ուսումնարանների առաջին, երկրորդ և երրորդ դասատանց համար, (բացի դասական լեզուներից) կամ պատրաստել մանուկների հետ, և ուսուցանել հայոց և ռուսաց լեզուներ՝ թէ աշակերտներին և թէ չափահասներին: Նմանապէս կարող է ցանկացողներին ուսուցանել և վրաց լեզուն:

Հասցէն կարելի է իմանալ «Մշակի» խմբագրատանը. ցանկացողներին խնդրում եմ ժամօրօք յայտնել իւրեանց պահանջը:

4—5

ՎՆՕՋՆԱԿԱՆ ՎԱՃԱՌՈՒԹԻՒՆ

Հրացաններ, բիլօվկիներ, դանակներ, գրիչներ, անուշահոտութիւններ, սապօն, գալոշներ, թաշկինակներ և այլն, ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ՄԱԳԱԶԻՆՈՒՄ:

6—20

ԵՐԱԺՇՏԱԿԱՆ ԳՈՐԾԻՔՆԵՐԻ ԳԼԽԱՒՈՐ ՊԱՀԵՍՏ

ԻՒԼԻՒ ՀԵՆՐԻՒ ՅԻՄԵՐՄԱՆԻ,

Ս. ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, ԲՈԼՇԱՅԱ ՄՕՐՍԿԱՅԱ, № 42

Ստանձնում են արուեստահմանի ամենալաւ գործարաններից Նորերում ստացված երաժշտական գործիքներ,

ՋՈՒՐԱԿՆԵՐ 2½ ր., 5 ր., 6 ր., 8 ր., 12 ր., 20 ր., 30 ր., 50 ր., 60 ր. և աւելի Թանգ մինչև 150 ր., ԿՆՏՆՏՈՑՆԵՐ (смычекъ) 50 կ., 1½ ր., 2 ր., 3 ր., 5 ր., 8 ր., և աւելի Թանգ մինչև 25 ր., ԱՐԿՂՆԵՐ 2½ ր., 5½ ր., 6 ր., 7 ր., 10 ր. և աւելի Թանգ մինչև 20 ր.: Հին իտալական և գերմանական Ջութակներ մինչև 600 ր.: ՋՈՒՐԱԿՆԵՐ փոքր դիրքի երեխաների համար 2 ր. 50 կ. մինչև 30 ր.: Ջութակի շկոլա (յիշատուցիչ) 2 ր., 3 ր., 4 ր., 5 ր.: ԱԼՏԵՐ 9 ր., 15 ր., 25 ր., 50 ր. և աւելի Թանգ: ՎԻՕԼՕՆՉԵԼՆԵՐ 20 ր., 30 ր., 40 ր., 60 ր., 100 ր. և աւելի Թանգ մինչև 600 ր.: Վիօլօնչելի շկոլա 4 ր.: ԿՕՆՏՐԲԱՍ 45 ր., 65 ր., 120 ր. և աւելի Թանգ: ԳԻՏԱՐ 3 ր. 50 կ., 5 ր., 10 ր., 15 ր., 20 ր., 40 ր., 50 ր. և աւելի Թանգ մինչև 100 ր.: Գիտարի շկոլա (յիշատուցիչ) 1 ր. 50 կ., 2 ր., 3 ր.: ՅԻՏԱՆԵՐ 14 ր., 16 ր., 25 ր., 35 ր., 50 ր. և աւելի Թանգ մինչև 100 ր.: Յիտարի շկոլա 2 ր., 3 ր. 50 կ., Նօտաներ 40 կ., 60 կ., 90 կ. իրաքանչիւր տետրակը: ՄԱՆԴՕԼԻՆ 10 ր., 20 ր., 30 ր., 40 ր., և աւելի Թանգ. շկոլա 3 ր.: Ամենալաւ իտալական ԼԱՐԵՐ այդ գործիքների համար. ԿԱՄԵՐՏՕՆ 40 կ., 50 կ., 1 ր., 50 կ., 2 ր., 6 ր.: Սուրդին կանիֆոլ և այլ պատկանելիք: ՄԵՏՐՕՆՕՄ 8 ր., 12 ր.: Երկաթի Ծալվող ՓԻՊՍՏԵՐՆԵՐ 5 ր.: Երկաթի Ծալվող պիւպիտրներ մետալներով 6 ր., 8 ր.: Գերմանական ԳԱԼՄՕՆՆԵՐ 4 ր., 4 ր. 50 կ., 5 ր. 50 կ., 7 ր. 50 կ., 10 ր., 15 ր., 20 ր., 24 ր., 30 ր., 40 ր., և աւելի Թանգ: Գերմանեայի շկոլա և Նօտաներ 50 կ., 75 կ., 1 ր., 1 ր. 50 կ., իրաքանչիւր տետրակը: ՕՐԳԱՆՕՊԻԱՆ 18 ր., 25 ր., 30 ր., 40 ր., 60 ր. և աւելի Թանգ մինչև 100 ր.: Շկոլա (յիշատուցիչ) 1 ր. 50 կ., 4 ր., 5 ր.: ԱԼՏՕՐՆ, ՆՇԱՆԱՓՈՂԼԵՐ, ՏՐՕՄԲՕՆՆԵՐ, ՖԼԷՅՏԱՆԵՐ 3 ր., 5 ր., 7 ր., 10 ր., 12 ր., 20 ր., 30 ր., 40 ր., 60 ր. և աւելի Թանգ: Շկոլա (յիշատուցիչ) 1½ ր., և 3 ր., Նօտաներ 40 կ., 1½ ր., 3 ր. իրաքանչիւր տետրակը: ԿԼԱՐՆԵՏՆԵՐ 6 ր., 8 ր., 10 ր., 15 ր., 20 ր., 30 ր., 40 ր., և Թանգ մինչև 60 ր.: Կլարնետի շկոլա 4 ր., Բեկոլօ, Ջականի, Ֆաժօլետներ, Անգլիական ԿՕՆՑԵՐՏԻՆՕ 30 ր., 38 ր., 45 ր., 55 ր., 70 ր., 100 ր., և Թանգ մինչև 160 ր.: Շկոլա 3 ր., Նօտաներ 50 կ., 75 կ., 1 ր., 1½ ր., Գերմանական կընցերտինօ 3 ր., 4 ր., 5 ր., 8 ր., 10 ր., 12 ր., 15 ր., և Թանգ մինչև 30 ր.: Շկոլա (յիշատուցիչ) 75 կ., Նօտաներ 40 կ., և 1 ր. իրաքանչիւր տետրակը երաժշտական արկղներ 2 ր., 4 ր., 6 ր., 10 ր., 25 ր., 30 ր., 40 ր., 55 ր., 75 ր., 90 ր., և Թանգ մինչև 200 ր.: ՖԻԴԱՐՄՕՆՆԵՐ 90 ր., 100 ր. 120 ր., 150 ր., 175 ր., 250 ր և աւելի Թանգ: ԳԱԼՄՕՆ ԵՐ ՖԼԷՅՏԻ 40 ր., 45 ր., 60 ր., 75 ր., 90 ր. ԳԱԼՄՕՆՆԵՐ ֆիւտր ՕՐԳԱՆՈՎ 175. և 225 ր.: ՇԱՐՄԱՆԿԱ 8 ր., 12 ր., 20 ր., 30 ր., 40 ր.: Իտալական չարմանկաներ 150 ր., 200 ր., 250 ր.: ՕՐԳԱՆՆԵՐ Թաչունների համար 10 ր., 15 ր.: Թմբուկներ, լիտաւրներ, բանչուկներ, քանդոներ, մետալական շրխունքների բիկաներ, հառնկիններ, դարեռներ և այլն.

Օտար քաղաքներից ստացված պատուէրները կատարվում են անյապաղ և ճշդութեամբ. Ձանապարհածախսը գնողինն է: Ծախվում են հատով և մեծ քանակութեամբ.

1—1

Մամուլի տակից դուրս եկաւ և վաճառվում է Ջաք. Դրիզօրեանցի «Ռուսկոսեան դրավաճառանոցում» Ընդհանուր աշխարհագրութիւն, Ա. տարի, Նախագիտելիք (Տարեկան գիտութիւն Թիֆլիսի) 5 պատկերներով. Աշխատասիրութիւն Ն. Սիմէոնեանցի: Գինն է 35 կոպ. դուռարով առնողներին 20% զիջում կը լինի:

Մամուլի տակ են, Ընդ. Աշխ. Բ. տարի, մասն ուսումնական (մաթեմատիկական) և Բնական և ընդ. Աշխ. Գ. տարի, մասն քաղաքական: Վերջին երկու դրքերի տպագրութիւնը աւարտելուց յետոյ կը հրատարակուեն նոցա գները: Օտար քաղաքացիք դիմում են:

Въ Тифлисѣ. Кавказская книжная торговля З. П. Григурова.

7—20

Вышелъ изъ печати и поступилъ въ продажу VI томъ **„Сборника свѣдѣній о Кавказѣ“**, изданія Кавказскаго Статистическаго Комитета, содержащій въ себѣ:

«ТИФЛИСЪ по однодневной переписи 25-го марта 1876 г.»

всего 570 страницъ in 4, съ 19-ю приложеніями, а именно:

1) 15 литографированныхъ раскрашенныхъ графическихъ таблицъ;

2) 2 вида Тифлиса: по Шардену (1671 г.) и Турнефору (1701 г.);

3) копія съ плана Тифлиса по царевичу Вахушту (1739 г.);

4) планъ современнаго Тифлиса.

Продажа производится въ книжныхъ магазинахъ: Береншгама, Кавказской книжной торговлѣ и Центральной книжной торговлѣ. Цѣна **4 руб. сер.**; на пересылку прилагается за 5 фунт.

Дозволено Цензурою 18 Іюня 1880 г. Тифлисъ.

Տպարան Ա. Ա. Միխելսոնի

Типографія А. А. Михельсона

Fonds A.R.A.M

№ 104 Յունիսի 20 (Յուլիսի 2) **1880** Յունիսի 20 (Յուլիսի 2) № 104

ԻՆՆԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ

Տարեկան գինը 10 րուբլի կէս տարուանը 6 րուբլի
Առանձին համարները 5 կոպէկով։

Բնփիքնաւժ գրվում են միմիայն խմբագրատան մէջ։

Յատարարութիւնք գինւում են ուղակի
Տիֆլիս. Редакція „Мшакъ“

ՄՇԱԿ

Խմբագրատունը բաց է առաւօտեան 10—2 ժամ
(Բացի կիրակի և ազն տերերից)

Յայտարարութիւն ընդունվում է ամեն չափով։

Յայտարարութիւնների համար վճարում են
իւրաքանչիւր բառին 2 կոպէկ։

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Եկեղեցական կալուածներ.—Ներքին տեսութիւն։ Նամակ Երևանից։ Նամակ Պետրոսկից։ Նամակ Սալիանից։—Արտաքին տեսութիւն։ Անգլիական պարլամենտը։ Թիւրքիա։ Ցբրանսիա։—Մշակի հեռագիրները։—Յայտարարութիւններ։—Բանասիրական։ Չին-Բայազէտի արդի վիճակը։

ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ ԿԱԼՈՒԱԾՆԵՐԸ

Ըբան անհոգ է մեր եկեղեցական իշխանութիւնը իր կալուածների վերաբերութեամբ, ապացուցանում է հետևեալ իրողութիւնը։

Մեզ հաղորդում են, որ Ղարաբաղում կան ահագին եկեղեցական կալուածներ, մօտ 150,000 դեսեատին հող, թէ վարելահողեր և թէ անտառով ծածկած տեղեր, որոնք անհոգ թողված են շատ և շատ տարիներ։

Մեր հաղորդատար միտրօպօլիտի ժամանակ և նրա ջանքերով այդ հողերը ձեռք է բերել հայոց եկեղեցական իշխանութիւնը և յատկացրել է այդ կալուածների արդիւնքը Հուշո հոգևոր-ազգային հայոց դպրոցին։

Բայց մինչև այժմ նահանգի մէջ այդ ամենահարուստ հողերը ոչինչ արդիւնք չեն տուել հոգևոր դպրոցին։ Այդ բաւական չէ. հոգևոր իշխանութիւնը, կամ Հուշու հոգևոր դպրոցի հոգաբարձութիւնը չէ էլ հոգացել օրինաւոր կերպով դպրոցի անուանը հաստատել տալ այդ հողերը, չէ էլ մտածել կառավարիչ նշանակել իր հողերը կարգի բերելու և կառավարելու համար։

Իսկ այժմ, լսում ենք, որ այդ հողերը գտած տակ են ընկնում։ Նրկու խոշոր կալուածատէրեր, որոնցից մինը մի հարուստ թուրք է, նոյնպէս կառավարութիւնը հանդէս են դուրս գալիս, յայտնելով իրանց իրաւունքը այդ հողերի մեծ մասի վրա։

Ահա ուրեմն որտեղ է հանում մեր հոգևոր իշխանութեան անհոգութիւնը, այդ-քան ասելի նա տիրապետում էր այդ հողերը, մի կողմից առանց նրանցից իր համար որ և է օգուտ քաղելու, իսկ միւս կողմից չը կարողացաւ մինչև անգամ օրինաւոր ճանապարհով հասատատել տալ իր վրա յիշեալ կալուածները։

Եւ այժմ, երբ արդէն գտած է ակամայ կալուածների մի մասը հոգևոր իշխանութենից անջատելու նպատակով, երբ արդէն երկրաչափը իր գործը սկսել է, երբ դատաստանական քննիչը տեղական բնակիչներից, որպէս վկաներից յուցմունքներ է հաւաքում,— Նշմիածնի հոգևոր իշխանութիւնը, կամ Հուշու հոգևոր դպրոցի հոգաբարձութիւնը մինչև այժմ չեն մտածում մի հաստատուն ձևով նշանակել իրանց կալուածական իրաւունքները պաշտպանելու համար, չեն էլ մտածում օրինաւոր կալուածական թղթեր ձեռք բերելու....

Ահա, այսպէս է ամեն բանում մեր հոգևոր իշխանութեան անհոգութիւնը դէպի իր իրաւունքները և դէպի այն պարտականութիւնները, որ նա ունի ազգի վերաբերութեամբ։

Գ. Ա.

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՆԱՄԱԿ ԵՐԵՒԱՆԻՑ

Մայիսի 15

Լրագրութիւնը ազէտաբեր լուր է յայտնում, որ մեր Թշուառ Թուրքիայի հայերը քաղցածութեան ձեռքին գերի են գնում, իսկ մեր հաստափոր ապանների և մեր սիկինների անտարբերութիւնը և քարասրտութիւնը այդ նուիրական գործին չօգնելու համար, պէտք է վերաբերել գոցա մեղեայն սրտեր ունենալուն. նթէ ապառաժ լեառը լինէր չնչաւոր առարկայ, անշուշտ անտարբեր չէր մնայ օգնութեան ձեռք մեկնելու սովի ձեռին գերի եղող արարածներին։ Բայց նրանց ինչ փոյթ. հաց էլ ունեն, փողն էլ, ուրեմն և նոցա համար փոյթ չէ, որ իրենց համարիւն եղբայրները և քոյրերը քաղցի ձեռքից մեռնում են։

Տարէ՛ք, տարէ՛ք ապաներ և խոհանոցներ, տարէ՛ք ձեր հետ այդ ձեր ունեցած ոսկին և արծաթը, մատեցէ՛ք, գուցէ կարողանաք դրանցով երկնային փառքից մի մասը գնել։ Բայց հաւատացէ՛ք, որ ձեր ունեցած ոսկին և արծաթը պէտք է մաշեն և ցեցի պէս ապականեն ձեր մարմինը և հոգին։—Որովհետև ձեր եղբայրը քաղցած էին և չը կշտացրիք, մերկ էին և խնայեցիք ձեր հանդերձների լաթերով գոնէ ծածկել ձեր համարիւնների մերկութիւնը, չը կատարեցիք ոչ աւետարանական և ոչ մարդկային պարտականութիւնները։ Որովհետև վշտացածներին օգնութիւն հասնելու համար, դուք, պ. խմբագիր, աւելի շատ կարիք չը կարիք ունիք, քան նրանք։ Ձեր ներսափառն խնդրագրով տեղիս կառավարութեան սիրտը հալիս կրցաք ի գործ չարժել։ Ցերութիւն հաւաքած տասնորդի ցօրնով փուռ մը բանալ հրամայեց, նախապէս փուռնար 5 կոպէկ սակարկութեամբ, անցաւ մի երկու ամիս այսպէս, նթէ ցվերջ այս գործնական լինէր, շատ լաւ դրութեան մէջ էր Բայազէտը։

Բայց սովը օրըստօրէ սաստկանալով, փռան գործ անհնար ժողովուրդ սկսաւ հաւաքիլ, կը լսես որ ասա վերակացուի անունը գոչելով և տակնուվրայ ցոյց տալով, կապտակեն զի ուզ Աստուծոյ, ձրժերը անօթի մնան...», սակայն կէսն դատարկաձեռն և ունայն ետ կը գառնան, քանզի օր 15 որոշ սահմանուած է օր դուրս հանուի և աւելի չը լինի, որով օրէ օր հաց առնող աւելնալով և հացն ալ չը բաւականանալով, նորէն կառավարութեան դիմեցին։ Բայց այս անգամին հացոց դարձեալ ժ֊ր դրամ նատաւ, որովհետև վերահացու կարգադրեց, տեղիս ոստիկանութեան տեղապահ «Սարգիս Լէհմէ» անուն պաշտօնական անձը։ Այս այս անձը փռան գուռն կայնած ամրոխի մէջ, ինչպէս իր անունէն յայտնի է չէկ դէմքով հոս կը ցայտէր հացոց գլխին և ապտափեի ձէն բառնալով, կը ապտեցնէր անօթութեամբ նուազեալ հաւս սիրտն և փռապանին «Ամէնքի Մխէնդրա վերըզ, հալա գավուրլար դուրսունն, դեռ Մամմդի ժողովրդին տուեցէք, գավուրները թող մնան, հրամանը կը կարդար, որով հացի կարօտութիւն չունեցող թուրքեր առաւաձեռն ետ կը դառնային, առաջ հացի փռանան կը ծախէին 20 կոպէկ ճարահատեալ հայոց, մի հացի գինը կը տանէի փռանէն 4 հաց առնելով։

Բայց հայերը, որոնք 95%-ը գոգցես ետ ու առնն դառնալով, թախծեալ և տրտում իրարու կրանն. օ՛ինչպէս բոներ, Աստուած հոգիս չառնուր, որ ապատուիլը, հիմա ձեռի աչքը մեր ճանապարհն կը լան, որ հաց տանենք, էս օր էլ անհաց մնացինք, ոչ եղ կայ, ոչ բրինձ և ոչ ձաւար, որ մէկ գրգալ ապուր չինենք և ուտենք, այլ օրը

Fonds A.R.A.M

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

ՉԻՆ-ԲԱՅԱԶԷԹԻ ԱՐԴԻ ՎԻՃԱԿԸ

Դիւրութիւնը ինձ համար ընտրելի ունակութիւն մը էր, թէ ինչ արկած և պատահար և կամ թէ ինչ բարերաղդութիւն և բնկերաւոր միջոց կը պատահի մեր երկրի և ազգութեան, ծանրութեան անկողնոյ մէջ նստած անտարբեր աչք կը դիտեմ, բայց այս անգամ հազիւ սթափեցայ, հազիւ աղդու խթան մը ինձ գարթոյց մեր երկրի գառն և անտանելի վիճակը, և աւելի լաւ ըսելով, վերջին աղէտի ճգնաժամի մէջ բաշած նեղութիւնն՝ մեր ազգակցաց հաղորդելու, գէթ անտեղեակ չը մնամք մեր ազգի ապագային, յուսալով միանգամայն որ պիտի արժանանամք մեր ազգակցաց այն անհամանեսութեան, որ կը բարենաճին տեսողութեան տակ ձգելի՝ այս ազնուով և արտասուաճաշող ոգերը, ի գութ և կարեկցութեան պիտի շարժին դէպի իրենց քոյրերը, մայրերը, եղբայրները, որք անտանելի և գառն վիճակի մէջ կը տեսնեն և կը տառապին, և յուսալով միանգամայն ձերդ ազգասէր լրագրոյդ ազնիւ ղգացման, որ չը պիտի զանաք հիւրասիրել մեր նամակն ձեր պատուական թերթի անկիւնաւ։

Վայը, ատաղը, թշուառութիւնը և ամեն տեսակ անտանելի վիճակը և գառն հարուստներութիւնը, գոգցես միայն Բայազէթին յատկացնել է. ճակատագիրը՝ գոգցես ամեն տեսակ արկածները և աղէտները, վիշտը և չը տեսնուած կենսագրաւ պատահարները և գառն երկունքը Բայազէթին ստեղծած է,

1877-րդ թուականի Թուրքա-ռուսական վերջին պատերազմի միջոցին Բայազէթի հայ-ազգաբնակութեան՝ ուսարատութիւնը, սպանումը, տեսակ տեսակ կոտանաք և եղեռնագործութեամբ իր արևան մէջ թաւալումը և ներկումը, խայտառակ և մերկ կերպով այր և կին, ձեր և տղայ, օրիորդ և երիտասարդ՝ իրենց գահճաց ձեռքով և իրենց սպանողաց խարազաններով լեռներէն, ձորերէն դերևվարուելով, բռնի օտար հող ի Վարագաստան սպառումը, և անդ 3-400 մարդ տարօրինակ կերպով թաղումը չառերան յայտնի հղան և չառերու աչքերէն արտասր քամից։

Ասոնք՝ բազդի կարկաի տարուփ մ'էր անցած գնաց ըսելով, և մեր ազգի նպատակին հակառակ չը վարուելու դիտմամբ, նոտանք մեր արևամբ ներկուած հողի վրա և մեր արեամբ ներկուած քարերը կը դիտենք, մեր արևամբ ներկուած տան յատակի վրա անտարբեր հոգւով կը խորդանք, յայս ունենալով թէ ազատութիւնը և հարատարութեանց վերջը մօտալուտ է, բայց նորէն բազդը մի տարափելի և անտանելի վիճակի մը ալ ենթարկեց զմեզ, որով առաջինը մոռցանք, որով չառերը երանի կը կարդան այն կողոպտման, չառերը երանի կը կարդան այն գերեվարութեան և քաշած այն գառն ժամերուն, չառերը երանի կը կարդան անոնց, որոնք իրենց լերդերը ողջ ողջ իրենց սրտերէն գուրս հանուած տեսան իրենց գահճաց ձեռքերում, անոնց՝ որոնք իրենց արեան մէջ ոտղտեան և ներկեցան։

Կ'ուզեմ պնդի հարցանեն. ինչ է արդեօք այդ վիճակը, կը պատասխանեմ վերահաս սասվը (այս բառէն հոգիս կը դողայ) որ չառերի հոգին փչել տուաւ, որ չառերու հոգին բերանը հասուցած է, և բոլորի ալ արիւնը ցամաքեցնելով, իրենք գիրենք գերեզմանի ափունքը կը նչմարեն, ահա կուգիմ փորը ի չառէ լուսաբանել և կը խնդրեմ ձանձրութիւն չը լինի ընթերցողաց։

1879 թի վերջին կիսուն սասվը իր գալը կիմացնէր, իրաքանչիւր ոք երկիւղ կրելով իր տարեկան հացը ամբարել կուզէր, բայց ինչ. քան կումը տակ չը գտնուիր և առուտուրը բոլորովին դադրած ըլլատուած ողորմած է, օրէ կաչխատինք, օրէ կուտինք» ըսելով, այս յուսով զինքն ապրած կենդանդրէր. և սէրութիւնն ալ հակառակ իր ամեն տարուան սահմանադրութեան, տասնորդը կազատուաց (միւքէղըմ) չը տալով, ինքն յատուկ պայմանեանները կարգելով, տասանորդը ամբարեց, նթէ կազատուաց արուէր, գոնէ չառէն քիչը իրենց տարեկան հացը կը ճարէին, և որ աւելին է քան զամենայն, վ֊պարչակերտաւ հայ-ազգարնակութիւնը գաղթականութենէ նոր դարձ ընելով և ցանելու սերմ չը գտնելով, և ցանուածն ալ երաշտութեան պատճառաւ որը բնաւ չը գալու երը գնամամ կերը կտխելու ազագաւ, այն բազմանդամ առաւ և անզգայանալի չառերանդ դատարկ և պարապ մնաց, որով ալ հաց ուտել ոչ որ չէր երազէր, քանզի կարողութիւն չունէին հեռու տեղերէ ցորեան և այլ արմտիք բերել. միայն մի քանի տուն հաղիւ կրցան իրենց հացը Գարկաստանի Մակու գաւառում գնել, սակայն իսկոյն արգելուեցաւ նոյն տեղի խաներէն ցորեան գուրս ելնելը. մնաց Բայազէթին, որ Արճէշէն տակաւ առ տակաւ կուգար, կը ծախուէր, բայց այս ալ տեղիս թուրք ազգաբնակութիւնը նենգ քշնամութեամբ գաղտնի հանդրագիր յղեց (ինչպէս իր գործն է միշտ) առ վանայ կուսակալն, իբրու Թէ Արճէշէն գալած ցորեանը ի Ռուսաստան կը փոխադրուի, որ և կուսակալն Արճէշու ճանապարհն ալ ազիեց։ Այս ալ մի գառագրութիւն և հայոց սովալլուկ մահացնելու խորհրդաւոր թակարդ, քանզի թուրքերը պատերազմի ժամանակ հայոց ինչքը արդէն տիրած վճռելով, հարուստ էին առանց յուցաութեան, որոնք նախ քան զպատերազմն բոլորն գոգցես հայոց ծառայ կը համարուէին. այսպէս մեր Բայազէթը միաց պաշարեալ գրութեան մէջ։

Բայազէթցին այսպէս անորոշ գրութեամբ, այնկածեալ ոչխանաւ մէջ խորհրդայոյզ ծփուելով, և իր վերջը ինչ սասիկան գրութեան ենթարկուիլը

Fonds A.R.A.M

Fonds A.R.A.M

1 լուսն, ցրտին փչեցավ 25 կ., ցերեկը 15 կ., ձյան հաստ. 5 կ., չափն ջերմ. 33 կ., չափ. ճնշ. 60 միլլիմ. 80 կ., ձյան հաստ. 5 կ., չափն ջերմ. 33 կ., չափ. ճնշ. 60 միլլիմ. և ամպ. ամպամած եղանակ։ Ցերեկը մի քանի անգամ մանր անձրև։

Լեռներում դեռ հաստաբուն ձյունածածկ, իսկ ցածրադիր տեղերում ձյունը հալչելով, ստեղծել է ճահճուտներ, որոնց միջով անցնելը շատ դժվար է։ Ձյան հալչելուց հետո ճանապարհները ցեխոտվել են, և ուղևորները մեծ դժվարությամբ են անցնում։ Ձյան հալչելուց հետո ճանապարհները ցեխոտվել են, և ուղևորները մեծ դժվարությամբ են անցնում։ Ձյան հալչելուց հետո ճանապարհները ցեխոտվել են, և ուղևորները մեծ դժվարությամբ են անցնում։

Ամենից շատ տուժել են ձմեռային ցանքերը։ Ձյան տակ մնացած ցանքերը ոչ միայն չեն աճել, այլև փտել են։ Ձյան տակ մնացած ցանքերը ոչ միայն չեն աճել, այլև փտել են։ Ձյան տակ մնացած ցանքերը ոչ միայն չեն աճել, այլև փտել են։

Ամենից շատ տուժել են ձմեռային ցանքերը

Խմբագիր—Հրատարակիչ ՎԱՀԱՆ ՄԱՐԳՈՒՆԻ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՏԱՐԱԶՈՒ «ՎԻՆՋԻ»

ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏԻՊ ԳՈՒՅՔԵՐՈՎ ՀՐԱՏԱՐԱԿՎՈՒՄ Է ՇԱԲԱԹ ՕՐԵՐԸ

Ս. ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, 17 յունվար: Պատրաստ ենք հայտարարել, որ մեր թերթի բաժանորդագրության գները 1880 թվականի համար հետևյալն են լինելու.

Ս. Պետերբուրգում, առանց տեղափոխության 5 ռուբլի 50 կոպեկ, արտասահմանում 6 ռուբլի 50 կոպեկ, կես տարվա համար՝ համապատասխանաբար 3 ռուբլի և 3 ռուբլի 50 կոպեկ:

Ս. Պետերբուրգ, 17 յունվար: Նրանք, ովքեր ցանկանում են, որ մեր թերթը ժամանակին հասնի իրենց, պետք է շտապեն բաժանորդագրվել, քանի որ հետագայում մենք չենք կարող երաշխավորել, որ թերթի առաջին համարները կհասնեն բոլոր նրանց, ովքեր ուշանում են բաժանորդագրվել:

Մենք հրատարակում ենք թերթը ամեն օր, բացի երկուշաբթի օրերից և տոնական օրերից հետո եղող օրերից:

Մենք ամեն կերպ կաշխատենք, որ մեր թերթը հետաքրքրական լինի մեր բոլոր ընթերցողների համար, և որ նրանք գոհ մնան մեզանից:

Մենք կհրատարակենք հետևյալ բաժինները. 1) Ներքին լուրեր, 2) Արտաքին լուրեր, 3) Գրականություն և արվեստ, 4) Գիտություն, 5) Առևտրական լուրեր, 6) Տեղական լուրեր, 7) Հանրային դասախոսություններ, 8) Հայտարարություններ:

Մենք կհրատարակենք նաև պատկերազարդ հավելվածներ, որոնք կպարունակեն տարբեր տեսակի պատկերներ, որոնք կարող են հետաքրքրական լինել մեր ընթերցողների համար:

Մենք կհրատարակենք նաև գրքեր, որոնք կարող են հետաքրքրական լինել մեր ընթերցողների համար:

Մենք կհրատարակենք նաև քարտեզներ, որոնք կարող են հետաքրքրական լինել մեր ընթերցողների համար:

Մենք կհրատարակենք նաև նկարներ, որոնք կարող են հետաքրքրական լինել մեր ընթերցողների համար:

Մենք կհրատարակենք նաև նոտաներ, որոնք կարող են հետաքրքրական լինել մեր ընթերցողների համար:

Մենք կհրատարակենք նաև գրքեր, որոնք կարող են հետաքրքրական լինել մեր ընթերցողների համար:

Մենք կհրատարակենք նաև քարտեզներ, որոնք կարող են հետաքրքրական լինել մեր ընթերցողների համար:

Մենք կհրատարակենք նաև նկարներ, որոնք կարող են հետաքրքրական լինել մեր ընթերցողների համար:

Մենք կհրատարակենք նաև նոտաներ, որոնք կարող են հետաքրքրական լինել մեր ընթերցողների համար:

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՒՆՆԵՐ

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԽԱՆՈՒԹՈՒՄ ծախվում են օվէօգրաֆիական պատկերներ 20% զեղչումով. վերարկուներ 6— 0 ր., խոզանակներ պատմճենփոխուխրված են լդի մէջ առանձնապէս անգլիական խանութի համար, սանձնոպատածէլներ, տրկղիկով 4 ր., շեֆֆիլդի դանակներ 3 –20 ր. գիւժիները, բրիտանական մետալի թէյամաններ 30 կ.,—3 ր., ցիտրատաժպանգիա, թիւրքական շերբէթի և Ծորաբը Բագճցնոզ նիւթի 70 կ., ամենապատ պօրտվէյնի և խերես 1 ր. 40 կ. շիշը, շամպայն 3 ր. շիշը:

15—20

ՓՈՐՁԱՌՈՒ ՀԱՇԻՎԱՊԱՀ

Որ նպատակ է եկել, ցանկանում է տեղ ունենալ: Համաձայն է նոյնպէս անցած տարիներից Ջնացած տարեկան ՀԱՇԻՒՆԵՐԸ կազմել և Թողած Վ.ԱՁԱՌԱԿԱՆԱԿԱՆ ԳՐՔԵՐԸ և ԲԱԼԱՆՍՆԵՐԸ կարգի բերել: Հասցէն Թողնել Փարիզ Հիւբանոցում № 4:

5—10

Համեմատեցէք անգլիական խանութի թէյի գնով 1 ր. 10 կ., 1 ր. 20 կ., 1 ր. 40 կ., 1 ր. 60 կ., 1 ր. 80 կ. Ֆունտի համար այն թէյերի հետ, որոնք ուրիշ խանութներում 30%-ով Թանգ են ծախվում և այդ խանութի Ֆունտը2 րուբլիանոց թէյը, ուրիշ տեղ 4 ր. ծախվող թէյի հետ:

16—100

Ցունիսի 10-ից սահմանային պարապմունքների համար ընդունում են աշակերտներ: Հասցէն հետևեալն է.

Элементарная школа, Вельяминовская улица, д. Аматуни.

ՀԱԳՈՒՍՏՆԵՐ երեխաների 4 ր., տղամարդկերանց 9—20 ր., ամրողջ հագուստը, պիջակ 5 ր., ՈՐՏՂԻ Ի ԾԱԽՎՈՒՄ. ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԽԱՆՈՒԹՈՒՄ: Բամպէյ, պարուսին, արիկո, դրապ, փօսաի Թուղթ, Թաւիշ կարասիքի և կաղբերի համար, կալինկօր և այլն 25% ուրիշ տեղերից էժան: ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԽԱՆՈՒԹՈՒՄ Համեղ մուրաբաներ, կոնֆետներ հազի գէմ, պոնիր, մագնեզիա, ամանիներ, կարբոլեան փոշի, սապօն, պարսկական փոշի և այլն: Այս բոլորը և ուրիշ շատ ապրանքներ կարելի է գտնել ԱՄԵՆԱԷԺԱՆ գներով ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԽԱՆՈՒԹՈՒՄ:

16—20

ՇՕԿՈԼԱԴ ԵՒ ԿԱԿԱՕ Ֆրէյ և որդիկ, որոնք Փարիզի աշխարհահռչակ ժամանակ ոսկէ ՆՇԱՆ ստացան, վերջապէս ստացվեցաւ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԽԱՆՈՒԹՈՒՄ: Նոյն տեղ գտնել ստացվեցաւ Թէյ մեծ քանակութեամբ: Շատ պատուական Թէյ Ֆունտը 1 ր. 20 կ., և 1 ր. 40 կ..

9—10

Եռաւոտ մանուկ ապիկոյ չոյս կը տանեն Պետերբուրգի Ջիթօմիրեան քնկերութեան հետևեալ հրատարակութիւնների հայերէն թարգմանութիւները:

Ի. Ադիդի ՆԵՐՔՈՐԴ ՈՍԿԻ» II. Ամենատրիւսի «ՆՇԴ Է ԹՕՍՈՒՄ ՍԻՆԵՒԱՆ» III. Ամբրնովի «ՀՈՐԹԱՐԱՆ»: Դորանցից մէկը արդէն մանուկի տակ է:

ԲԱԼԱԿԱՆ գպրոցի 6-դ գասատան ԱՇԱԿԵՐՏ ցանկանում է մատուցը ԴԱՍԵՐ ունենալ և ՊԱՏՐԱՍՏԵԼ երեխաներին այդ գպրոցի ՋՆՆԱԶԱՆ ԹԱՍԱՏՈՒՆՆԵՐԻ Համար: Հասցէն «Աշակի» խմբագրատանը:

2—2 (2)

Թիֆլիսի ընկերութեան հայերէն գրքերի հրատարակութեան վարչութիւնը պատիւ ունի յայտնել, որ արդէն գուրս եկան մանուկի տակից և ծախվում են Թիֆլիսի բոլոր գրավաճառների մօտ ընկերութեան ապագրութիւնները:

№ 4 ԲԻՉԵՐ-ՍՏՕՈՒՆ. ԹՈՎՄԱՍ ԵԼՊՕՐ ՏՆԱՒՐ, փոխ. երեխաների համար Պալմեր, Թարգ. օր. Ն. Տէր-Մարկոսեանի: Պատկերազարդ և կազմած—60 կ.:

№ 5 ՄՈՐԵՒ ԵՒ ՆՈՐԱՆ ՉՆՉԵԼՈՒ ՀՆԱՐՆԵՐԸ. աշխ. Տէր-Բարսեղեանցի: Գինն է 10 կոպէկ:

Ծաղաքացիները կարող են դիմել հետևեալ հասցէով Въ Тифлисъ, Тифлисское Общество изданія армянскихъ книгъ.

ԲԺՇԿԱՆՈՑ

ՀԻՒԱՆԴՆԵՐԻ ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹԻՒՆԸ ԱՌԱՒՈՏԱՆ 9-Ի8 ՄԻՆՉԵՒ 1 ԺԱՄԸ:

Երկուշաբթի. Դավրօնսկի կանանց հիւանդ. Օրալեվիչ ներքին հ., Օպտինեան կանանց և երեխաների հ., Քրւշաբեան կանց խիրուրգիական և աչքերի հ., Շոհմրօսկի վիներական և կաշու հ., Բաբայեան ջղային և հոգեկան հ.:

Երեքշաբթի. Մինկեվիչ խիրուրգիական հ., Վկօրօվ վիներական և բոզաղի հ., Թէյխ աչքի հ., Բախուտով մանկաբարձական, կանանց և երեխաների հ. Կրաևօգլոպօվ, Լիսիցեվ և Վերմիշեվ ներքին հ.:

Չորեքշաբթի. Լիսիցեվ և Բուդվօվսկի ներքին հ., Շոհյմրօսկի կնիներական և կաշու հ., Աստուածատուրօվ կանանց հիւանդութիւնների:

Հինգշաբթի. Վկօրօվ վիներական և բոզաղի հ., Օպտինեանց կանանց և երեխաների հ., Լիսիցեվ և Վերմիշեվ ներքին հ., Քրւշաբեանց սիֆիլիսի և սեռական օրգանների հ.:

Ուրբաթ. Դավրօնսկի կանանց հ., Մինկեվիչ խիրուրգիական հ., Կրաևօգլոպօվ և Լիսիցեվ ներքին հ., Բախուտով մանկաբարձական, կանանց և երեխաների հ., Շոհյմրօսկի և Աստուածատուրօվ վիներական և կաշու հ., Բաբայեվ ջղային և ներքին հ.:

Շաբաթ. Լիսիցեվ և Վերմիշեվ ներքին հ., Քաբօվ կուրծքի հ., Նանկովսկի վիներական և կաշու հ.:

Բացի այդ բժիշկ Վկօրօվ բժշկանոցի մէջ ընդունում է անվարձ աղքատ հիւանդներին ամենայն օր երեկոյեան 4—6 ժամը:

Բժիշկ Բաբաևի չորեքշաբթի օրերը առաւօտեան 9-ից մինչև 11 ժամը ընդունում է իր տանը բժշկանոցի հիւանդներին էլէկտրիական բժշկութեան և ներքին հ. համար: Բնակարանը գտնվում է Սերգիևսկայա փողոցի վրա, Բայանդուրովի տանը:

Առաւօտեան 9 բրե խ աղքատ հիւանդներին բժշկանոցի առմաստով ընդունում է ամենայն օր, ամենայն ժամանակ:

Բացի կիրակի օրերից ամենայն օր առաւօտեան 9—11 ժամը բժշկանոցում լինում է մանկաբարձ կին հիւանդ կանանց ընդունելու համար:

Բժշկանոցի դիրեկտօր Վկօրօվ:

ՄԵԿ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ, որ դիտէ հայերէն, ռուերէն և ֆրանսերէն լեզուներ, կամենում է ԿԱՆՏՕՐՉԻԿԻ ԿԱՄ ԹԱՐԳՄԱՆԻ տեղ ունենալ: Յանկացողները կարող են դիմել «Աշակի» խմբագրութեանը:

На Воронцовской Набережной, въ домѣ Г-жи Варламовой отдается въ наемъ квартира о 5 комнатахъ, съ кухнею, большою конюшнею и сараемъ. Объ условіяхъ спросить въ Тифлисской Городской Управѣ.

ՄԻ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ ցանկանում է այս ամառվայ արձակուրդներին ընտանիքի հետ ամառանոց գնալ ուսուցչի պաշտօնով: Կարող է պատրաստել երեխաներին բոլոր ծխական և միջնակարգ ուսումնարանների առաջին, երկրորդ և երրորդ դասատանց համար, (բացի դասական լեզուներից) կամ պարապել մանուկների հետ, և ուսուցանել հայոց և ռուսաց լեզուներ՝ Թէ աշակերտներին և Թէ չափահասներին: Նմանապէս կարող է ցանկացողներին ուսուցանել և վրաց լեզուն:

Հասցէն կարելի է իմանալ «Աշակի» խմբագրատան. ցանկացողներին խնդրում եմ վազօրօք յայտնել իւրեանց պահանջը:

5—5

ՎԵՐՋՆԱԿԱՆ ՎԱՃԱՌՈՒՄՆ

Հրացաններ, բնվօլվերներ, դանակներ, գրիչներ, անուշահոտութիւններ, սապօն, գուլպաներ, Թաշկինակներ և այլն, ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ՄԱԳԱԶԻՆՈՒՄ:

7—20

Մանուկի տակից դուրս եկաւ և վաճառվում է Ջաք. Երիցեանցի «Հովկասեան գրավաճառանոցում ընդհանուր աշխարհագրութիւն, Ա. տարի, Նախագիտելիք (Հայրենագիտութիւն Թիֆլիսի) 5 պատկերներով. Աշխատասիրութիւն Ն. Սիմէոնեանց: Գինն է 35 կոպ. գումարով առնողներին 20% զիջում կը լինի:

Մանուկի տակ են, Ընդ. Աշխ. Բ. տարի, մանուկական (մատեմատիկական) և Բնական և ընդ. Աշխ. Գ. տարի, մանր քաղաքական: Վերջին երկու դրքերի տպագրութիւնը աւարտելուց յետոյ կը հրատարակուեն նոցա գները: Ծաղաքացիք դիմում են:

Въ Тифлисъ. Кавказская книжная торговля З. П. Грикурова.

8—20

Вышелъ изъ печати и поступилъ въ продажу VI томъ „**Сборника свѣдѣній о Кавказѣ**“, изданія Кавказскаго Статистическаго Комитета, содержащій въ себѣ:

«Тифлисъ по однодневной переписи 25-го марта 1876 г.»

всего 570 страницъ in 4, съ 19-ю приложеніями, а именно:

1) 15 литографированныхъ раскрашенныхъ графическихъ таблицъ;

2) 2 вида Тифлиса: по Шардену (1671 г.) и Турнефору (1701 г.);

3) копія съ плана Тифлиса по царевичу Вахушту (1739 г.);

4) планъ современнаго Тифлиса.

Продажа производится въ книжныхъ магазинахъ: Беренштама, Кавказской книжной торговлѣ и Центральной книжной торговлѣ. Цѣна **4 руб. сер.**; на пересылку прилагается за 5 фунт.

Дозволено Цензурою 19 Іюня 1880 г. Тифлисъ.

Տպարան Ա. և Մխիթարեանց

Типографія А. А. Михельсона

Fonds A.R.A.M

№ 105 Յունիսի 21 (Յուլիսի 3) 1880 Յունիսի 21 (Յուլիսի 3) № 105

ԻՆՆԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ

Տարեկան գինը 10 րուբլի կես տարվանը 6 րուբլի
Առանձին համարները 5 կոպեկով։

Թղթակցում գրվում են միմիայն խմբագրատան ՀՀ։

Յայտարարութիւն ընդունվում է ամեն լեզուով։

Յայտարարութիւնների համար վճարում են իրաքանչիւր բառին 2 կոպէկ։

Խմբագրատունը բաց է առաւօտեան 10—2 ժամ (Մեծի կիրակի և ծոմ օրերից)

Տփղիս. Редакція „Мшакъ“

ՄՇԱԿ

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Հայաստանի սովը և էջմիածինը.—Ներքին տեսութիւն. Մահմետականների գաղթականութիւնը. Նամակ Բագուից. Նամակ Խմբագրին. Ներքին լուրեր.—Արտաքին տեսութիւն. Դեսպանների դրութիւնը. Թիւրքիա. Արտաքին լուրեր.—Մշակից հեռագիրներ.—Յայտարարութիւններ.

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՍՈՎԸ ԵՒ ԷՋՄԻԱԾԻՆԸ

Ճիշդ այն ժամանակ, երբ մեր մտքերը լցրված էին Հայաստանի վերանորոգութեան ցանկութիւններով, ճիշդ այն ժամանակ, երբ մեր ազգի բարեմիտները աշխատում էին ազատել հայ ժողովրդին իր դարևոր թշուառութիւններից և վերջ դնել Թիւրքիայի բարբարոսութիւններին,—յանկարծ վրա հասաւ սովը և մոռանալ տուեց բոլորը։

Սկսեալ Ալ ծովի եզերքից մինչև Պարսից ծոցը, սովատանջ հայը «հաց» էր ողաղակում, «հաց», միայն «հաց» էր խնդրում։ Ամեն տեղ, արևելքից մինչև արևմուտք, լսել էր հայի օրհասական հառաչանքները։ Մեր լրագրութիւնը սկսեց եռանդով գործել և ճիչի ամեն կողմ հրաւէր կարդալ, թէ պէտք է օգնել մեր եղբայրներին, թէ պէտք է ազատել նրանց կեանքը վերահաս մահից։ Ընտորբեր չը մնաց և օտարազգի մամուլը, նա էլ սկսեց շարժել ազգերի մարդասիրութիւնը դէպի Հայաստանի սովեալները։

Ամեն տեղ սկսվեցաւ ջերմ, շուտափոյթ աշխատութիւն։ Ընդհանուրում, Պարսկաստանում նուիրատուութիւններ հաւաքվեցան։ Ռուսաստանի հայը ցոյց տուեց մի գովելի օրինակ ազգասիրութեան։ Մեր տիկինները յայտնեցին իրանց ամենի մայրական ըղգացմունքը դէպի Հայաստանի զաւակները։ Ընդհայի և Ամերիկայի մէջ միթինգներ և մատնամոդիներ կազմվեցան հոյց տալու համար։ Վենետիկի Մխիթարեան աբեղանեըը հանդանակութիւն հաւաքեցին։ Մեր կաթոլիկ և բողոքական հայերը նոյնպէս չը խնայեցին իրանց նուէրները տառապեալ եղբայրներին օգնելու։

Ընտրութիւնը մեծ էր։ Ամեն կողմից յայտնվեցան կարեկցութեան և սիրոյ նշանները։ Հոյ ազգը ցոյց տուեց, թէև ինքը սփոված է երկրագնդի ամեն անկիւններում, բայց սրտով մօտ է Հայաստանին, իսկ հոգով այնտեղ է բնակվում։

Կ. Պօլսում սրբազան Պատրիարքի վերահսկողութեան ներքոյ, կազմվեցաւ մի ընդարձակ յանձնաժողով։ Նա սկսեց գէպի ամեն կողմ յորդորներ կարդալ, օժանդակութիւն խնդրել, նպաստներ ընդունել և նրանց բաշխման համար կարդադրութիւններ անել։ Նա տարածեց իր գործունէութեան մասնաճիւղերը Հայաստանի ամեն կողմերում և աշխատեց ազատել սովատանջ ժողովուրդը վերահաս կորստից։

Հոյց ինչ արեց այդ միջոցներում Էջմիածինը՝—ընդհանուր հոյոց Մայր Ընթոռը, որի վրա աւելի մեծ պարտականութիւններ կային, որից աւելի էր պահանջվում և աւելի էր սպասվում, քան թէ այն բոլոր գործիչներից, որ յիշեցինք վերևում։

Էջմիածինը սկզբում անտարբեր մնաց և իրան խուլ ձևացրուց, իբր թէ ոչինչ չը գիտէ, իբր թէ ոչինչ չէ լսում։ Երբ հոյոց լրագիրները, և մինչև անգամ ռուսաց, անգլիական, ֆրանսիական մամուլը գոռում և գոչում էին, թէ Հայաստանը կորաւ, թէ շուտով Թիւրքիայում բոլոր հայերը կը կոտորվեն սովից,—այդ ժամանակ Էջմիածնի բերանը՝ «Արարատ» ամսագիրը պահպանում էր մի դիւական լռութիւն։ Նա մի բառ անգամ չը տպեց, թէ ինչ էր կատարվում Հայաստանում, թէ ինչ պատճառով կոտորվում էին հայերը։

Ամեն կողմից տրտունջներ բարձրացան։ Էջմիածինը մտածեց՝ ինչու օգուտ չը քաղել հանգամանքներից։ Հայաստանում սով է պատահել, շատ լաւ, մենք էլ սովեցող անունով նուիրատուութիւններ կը հաւաքենք, մենք էլ ցոյց կը տանք, թէ «գործում էինք»։ Այս մտքով գաւառները թղթեր ուղարկվեցան, որ սովեալների համար նուիրատուութիւններ հաւաքվեն։

Մեզ յայտնի է, երբ Էջմիածնին փող է հարկաւոր, նա խիստ եռանդով է սկսում նուիրատուութիւններ հաւաքելու գործը։ Նա չէ բաւականանում միայն թղթերով այլ իր կողմից ուղարկում է և բազմաթիւ նուիրակներ։ Ամմարանի շինութեան համար հոյը Ռաստամեանը անցաւ ամբողջ Հայաստանը և մինչև Ախժնիանովկովքազի ամենավաճառը գնաց։ Իսկ Ներսիսեանի շինութեան համար հոյր Սահակեանն մի և նոյն ճանապարհորդութիւնը կատարեց։ Այսպիսի օրինակներ շատ ենք տեսել։ Միայն Հայաստանի սովեցող համար ոչ մի արեգոյ իր տեղից չը շարժվեցաւ։

Հոյց մեր կողմից միամտութիւն կը լինէր մտածել, թէ Էջմիածնի թղթերը ապղեցութիւն չունեցան և ոչինչ գումար չը հաւաքվեցաւ, մանաւանդ, որ հանգանակութիւնը մի սուրբ նպատակի համար էր։

Մենք ապասում էինք, որ «Արարատ» ամսագիրը, որ այնքան բարի սովորութիւն ունի գովելու, փառաբանելու և մինչև երկինք բարձրացնելու Մայր Ընթոռի նուիրատուների անունները,—և այդ դէպքում կը պահպանէր իր փառքի սովորութիւնը, եթէ ոչ գովեստներով, գոնէ մի համեստ ցուցակի մէջ պարբերաբար կը տպէր սովեցող անունով հաւաքված փողերի գումարները և նուիրատուների անունները։ Մենք ըսպասում էինք, որ «Արարատ» ամսագիրը, որ այնքան ճիշդ հաշուել գիտէ, թէ որքան փող հաւաքվեցաւ տիրացուների համար ժամի շապիկներ կարել տալու, բանի հատ կարվեցաւ, և դարձեալ որքան վող է հարկաւոր, մինչև շապիկների բոլոր թիւը լրանայ,—մենք յոյս ունէինք, որ նոյն ամսագիրը և միաւորութիւն նուիրատուների մի այսպիսի հաշիւ կը ներկայացնէր, թէ Էջմիածինը որքան փող ստացաւ սովեցող անունով, թէ այդ փողը ո՛րտեղ և ո՛ւմ միջնորդութեամբ ուղարկեց, և թէ դարձեալ ո՛րքան փող է հարկաւոր, որ Հայաստանի հոյերը բաղցած չը մնային։ Հոյց մինչև այսօր ոչինչ չը տպվեցաւ։ Ո՞նչով պէտք է բացատրել այդ լռութիւնը։

Գուցէ Էջմիածինը մտածում է, թէ արդէն անցաւ սովը, էլ ինչ հարկաւոր է փող ուղարկել, կը պահենք այդ փողերը մեզ մօտ, նրանցով տոկոսարեր թղթեր կը գնենք (այդ թղթերը նա շատ է սիրում), յետոյ կը մտածենք, թէ ինչ պէտք է անել նրանց հետ։—Այսպէս վարվեցաւ Էջմիածինը և ապաշխերոցի գաղթականների անունով հաւաքված 17000 րուբլու հետ. փոխանակ մերկ, քաղցած և հիւանդ ապաշխերոցիներին խնամք տանելու, նա գնեց յիշեալ գումարով տոկոսաբեր թղթեր։ Մենք հաւատացած ենք, եթէ այդ գումարը, նուիրատուների նպատակի համեմատ, իր ժամանակին գործ դրված լինէր, ապաշխերոցիների 3000 ընտանիքից կէսը չէր կոտորվի։

Հայաստանի սովը դեռ չէ անցել. նա սպասվում է և գալոց տարին։ Թող Էջմիածինը վերջապէս հասկանայ, որ սովեցող անունով իր հաւաքած իրաքանչիւր րուբլին մի հայ կեանք է փրկում իր մէջ։—Այդ կեանքը գուցէ Էջմիածնի համար նշանակութիւն չունի, բայց խիստ թանկ է մեզ համար։ Թող Էջմիածինը շտապէ շուտով ուղարկել Կ. Պօլսի յանձնաժողովին իր մօտ գտնված գումարները։ Մոռ հաշիւներ չունի, սովատանջը ապասել չը գիտէ։ Ամեն մարդ ուզում է իր հաւաքածը և օրինաւոր հաշիւ տուեց հասարակութեանը։ Գոնէ ևս օրինակ առէք դրանցից,—գոնէ, սրբազան հայրեր, որ մեզ

Fonds A.R.A.M

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

Ա

Ի՞նչ է ազգային հարստութիւնը։ Ի՞նչ է ազգի հարստութիւնը։ Ի՞նչ է ազգի հարստութեան աղբիւրը։ Ի՞նչ է ազգի հարստութեան պահպանութիւնը։ Ի՞նչ է ազգի հարստութեան զարգացումը։ Ի՞նչ է ազգի հարստութեան ոչնչացումը։ Ի՞նչ է ազգի հարստութեան ոչնչացման պատճառները։ Ի՞նչ է ազգի հարստութեան ոչնչացման հետևանքները։ Ի՞նչ է ազգի հարստութեան ոչնչացման դէմ պայքարելու միջոցները։ Ի՞նչ է ազգի հարստութեան ոչնչացման դէմ պայքարելու միջոցների արդիւնքները։ Ի՞նչ է ազգի հարստութեան ոչնչացման դէմ պայքարելու միջոցների արդիւնքների նշանակութիւնը։ Ի՞նչ է ազգի հարստութեան ոչնչացման դէմ պայքարելու միջոցների արդիւնքների նշանակութեան նշանակութիւնը։ Ի՞նչ է ազգի հարստութեան ոչնչացման դէմ պայքարելու միջոցների արդիւնքների նշանակութեան նշանակութեան նշանակութիւնը։ Ի՞նչ է ազգի հարստութեան ոչնչացման դէմ պայքարելու միջոցների արդիւնքների նշանակութեան նշանակութեան նշանակութեան նշանակութիւնը։ Ի՞նչ է ազգի հարստութեան ոչնչացման դէմ պայքարելու միջոցների արդիւնքների նշանակութեան նշանակութեան նշանակութեան նշանակութեան նշանակութիւնը։ Ի՞նչ է ազգի հարստութեան ոչնչացման դէմ պայքարելու միջոցների արդիւնքների նշանակութեան նշանակութեան նշանակութեան նշանակութեան նշանակութեան նշանակութիւնը։ Ի՞նչ է ազգի հարստութեան ոչնչացման դէմ պայքարելու միջոցների արդիւնքների նշանակութեան նշանակութեան նշանակութեան նշանակութեան նշանակութեան նշանակութեան նշանակութիւնը։ Ի՞նչ է ազգի հարստութեան ոչնչացման դէմ պայքարելու միջոցների արդիւնքների նշանակութեան նշանակութեան նշանակութեան նշանակութեան նշանակութեան նշանակութեան նշանակութեան նշանակութիւնը։ Ի՞նչ է ազգի հարստութեան ոչնչացման դէմ պայքարելու միջոցների արդիւնքների նշանակութեան նշանակութեան նշանակութեան նշանակութեան նշանակութեան նշանակութեան նշանակութեան նշանակութեան նշանակութիւնը։ Ի՞նչ է ազգի հարստութեան ոչնչացման դէմ պայքարելու միջոցների արդիւնքների նշանակութեան

տեղերից բերում են և անպակաս է ալիւր քաղաքում, այնու ամենայնիւ ալիւրի գինը ամենևին չէ պակասում 3 ր. 60 կոպէկից պուդը: Այս տարի հէնց գարնան սկզբից մօտակայ գիւղերից շատ մուրացկաններ թափուեցին քաղաքում: Քաղաքի աղքատներն էլ խառնուելով սրանց հետ բազմապատկեցին նոցա թիւը: Այս մուրացկանների մի մասն էլ կազմում են Տաճկա-Հայաստանից եկած թշուառ սովատանջները: Այս վերջինների մէջ կան քիւրդ, զազի և ասորի մուրացկաններ էլ: Ինչ և իցէ մեր քաղաքի փողոցները բաւականին բազմամարդ են դարձել մուրացկաններով:»

—

Նոյն տեղից մեզ գրում են. «Ցեղոյս «Աստուածածին» փայտաշէն եկեղեցին բոլորովին հնացած լինելով, մօտ օրերումս քանդեցին և շուտով կը սկսեն շինել միևնոյն տեղում նոր եկեղեցի: Շատ գովելի է պ. պ. հոգաբարձուների գիտակցութիւնը: Եթէ մի երկու տարի էլ յետաձգվէր այս շինութիւնը, եկեղեցու ծածքը անշուշտ մի օր փուլ կը գար ժողովրդի գլխին: Ուսումնարանի շինութիւնը նոյնպէս առաջ է գնում յաջող կերպիւ:»

ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ԴԵՍՊԱՆՆԵՐԻ ԳՐՈՒԹԻՒՆԸ

—

Կ. Պօլսից «Polit. Corresp.» լրագրին գրում են յունիսի 15-ից:

Այս շաբաթվայ նշանաւոր անցքը այն էր, որ շաբաթ օր, յունիսի 12-ին, դեսպանները յանձնեցին Բ. Դրանը իրանց ընդհանուր գրութիւնը: Նա վերջնականապէս խմբագրուեցաւ յունիսի 10-ին դեսպանների խորհուրդի ժամանակ: Գրութիւնը յանձնելու օրը դեսպանները պէտք է այցելէին նորընտիր մինիստրներին: Այդ պաշտօնական այցելութիւնից յետոյ արտաքին գործերի մինիստր Աբեդդին-փաշային ներկայացան դեսպանների թարգմանները: Յանձնված գրութիւնը վեց օրինակ է և մի և նոյն բովանդակութիւնն ունի: Գրութեան օրինակների յանձնելու ժամանակ բոլոր թարգմանները յայտնեցին, որ եթէ նրանց մէջ որ և է զանազանութիւն լինի, դա տպագրողի սխալութիւնը կը լինի, որովհետև դեսպանների նպատակների համեմատ բոլոր վեց օրինակները միանման պէտք է լինեն: Թարգմանների և դեսպանների վրա Աբեդդին-փաշա լաւ տպաւորութիւն չը գործեց:

Գրութեան վեց օրինակների յանձնելը նրան շփոթեցրեց: Իբրև մինիստր Աբեդդին-փաշա անփորձ է և ծանօթ չէ իր բաժնի կարգերի և աւանդութիւնների հետ: Ասում են, որ նրա ընկեր կը նշանակվի ազգով հայ Արտին-Դադեան: (Ներքուստ ստացված տեղեկութիւնների համեմատ այդ նշանակութիւնը արդէն կայացել է:) Արտին-Դադեան Մահմուդ-Նեդիմ-փաշայի ժամանակ մինիստրի օգնականի պաշտօն էր վարում եղել, և այժմ նրա հովանաւորութեան տակ է: Աբեդդին-փաշա, որ սուլթանի կամքով է մինիստր ընտրված, բոլորովին համապատասխանում է գործերի այժմեան դրութեանը: Իբրև արտաքին գործերի մինիստր նա պարտաւոր է Ալբանիայի ամբողջութիւնը պաշտպանել Յունաստանի, մինչև անգամ Եւրոպայի դէմ և գործադրել իր բոլոր ազդեցութիւնը ալբանացիների վրա, որպէս զի նրանք ուրիշ տեղ օգնութիւն չը փնտռեն և օտարազգի իշխան չընտրեն: Այս յանձնարարութիւնը նրանից լաւ ոչ ոք չէ կարող կատարել: Դեսպանները Բ. Դրանը 20 օր ժամանակ են տուել իրանց գրութեանը պատասխանելու համար, հաւանական է, որ պատասխանը այդ ժամանակամիջոցից աւելի շուտ կը տրվի: Դարդանելեան նեղուցը մի քանի հարիւր թնդանօթաձիգներ են ուղարկված և թիւրք լրագիրները հաւատացրին, որ այդ կարգադրութիւնը օտար նաւատորմներին ընդդիմանալու նպատակով է արված: Մի և նոյն ժամանակ Կ. Պօլսի զօրքերի թիւը շատացրած է 55,000 ամենալաւ և փորձված զօրքերով: Նրանցից շատերը ալբանացիներ են:

ԹԻՒՐՔԻԱ

—

Բոլոր եւրոպական լրագիրները շարունակում են խօսել եւրոպական պետութիւններից Բ. Դրանը ներկայացրած համաձայն գրութեան մասին: Խօսելով հայոց խնդրի մասին, ֆրանսիական «Temps» լրագիրը ասում է. «Հայոց խնդիրը յարուցանելով, մենք մտնում ենք այն դժուարութիւնների սիրտը, որոնք ընդհանուր կապ ունեն Թիւրքիայի դրութեան հետ: Թէև հայերի թշուառութիւնը սաստկացրած է քիւրդերի բռնութիւններով, բայց նրանց դրութիւնը բարւոքելու համար պահանջվող կառավարչական ձևը, չէ զանազանվում այն քաղաքական պայմաններից, որոնց անհրաժեշտ կը լինէր իրագործել Թրակիայում, Մակեդոնիայում, Թեսալիայում և Կրէտում: Ոչ մի տեղ Թիւրքիայում կեանքը և կայքը ապահովված չէ կամայականութիւնից: Անհասարակ երեք բան է հարկաւոր Թիւրքիայի բոլոր նահանգներում. ժանդարմների զօրք, կարգը պահպանելու համար, դատարաններ, արդարադատութիւն անելու համար և կանոնաւոր հարկահանութիւն եղած կամայականութեան տեղ: Բայց այդ բոլոր վերանորոգութիւնները կարող են իրագործվել երբ իրականութիւն կը ստանան գաւառական յուսաւորված ինքնավարութիւնները: Իսկ այս վերջինը միտք չունի առանց կենտրոնական իշխանութեան, դահի պատասխանատուութեան, փոխանակ մինչև այժմ տիրապետող կամայականութեան և բռնաւորութեան: Մենք դեռ չենք խօսում այն բանի վրա, որ ամբողջ ֆինանսական սիստեմը պէտք է վերանորոգվի, պէտք է աշխատել բարձրացնել Թիւրքիայի ֆինանսական դրութիւնը եւրոպական կապիտալների միջոցով:»

«Ռէյտերի ընկերութեանը» հեռագրում են Կ. Պօլսից հետևեալը. «Օտար պետութիւնների դեսպանները խորհուրդ տուեցան, որի ժամանակ վճռվեցաւ չը պատասխանել Բ. Դրան հարցմունքներին թիւրք-յունական սահմանների վերաբերութեամբ այն հիման վրա, որ այդ հարցը Բեռլինի կոնֆերենցիան պիտի վճռի: Բ. Դուռը այժմ զբաղված է պատասխան պատրաստելով պետութիւնների միաբան գրութեան այն մասին, որ վերաբերվում է Չերնոգորիայի և Հայաստանի հարցերին: Կարծում են, որ Բ. Դրան արած առաջարկութիւնները այդ հարցերի վերաբերութեամբ բաւականացուցիչ բնաւորութիւն կունենան:»

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

—

—Կ. Պօլսից հաղորդում են լրագիրներին, որ այդտեղ լուրեր են ստացված Հայաստանից, որ քիւրդերը նորից բռնութիւններ են գործում հայ ժողովրդի վրա, բայց տեղական կառավարութիւնը անհոգ է այդ մասին և չէ զսպում հարստահարող քիւրդերին:

—Կ. Պօլսից հաղորդում են, որ յունիսի 15-ին Դիարբէքիրի մէջ թէ հայ և թէ մահմեդական սոված ժողովուրդը 3000 թւով, յարձակվեցաւ հացի պետական ամբարների վրա և ոչնչացրեց այդ պահեստները: Զօրքը վերականգնեցրեց կարգը և քանի չափ մարդիկ սպանվեցան:

—Յարութիւն բէյ Դադեան նշանակված է Թիւրքաց արտաքին գործերի մինիստրի օգնական: Վերջին ժամանակները նա շատ էր աշխատում սերտ յարաբերութիւններ հաստատել թիւրք մինիստրութեան և Գօշէնի մէջ: Հայ լինելով Յարութիւն Դադեան իրան նպատակ է դրել նուիրվել Հայաստանի ռէֆորմների խնդրին:

—«Temps» լրագրում կարդում ենք, որ յունիսի 7-ին ֆրանսիական պատգամաւորների ժողովի մէջ Լուի Լըգրան պատգամաւորը խնդիր յարուցեց ֆրանսիական քաղաքականութեան մասին արևելքում: Նա ասեց, որ Ֆրանսիան մինչև այժմ սխալ քաղաքականութեան էր հետևում պաշտպանելով արևելքում միմիայն հայ-կաթոլիկներին առանց ուշադրութեան թողնելով հայ-գրիգորեաններին: Լըգրանի կարծիքով Ֆրանսիան անխտիր պէտք է պաշտպանի բոլոր դաւանութիւնների հայերին: «Temps» լրագիրը համակրում է այդ մտքին, և հնարաւոր է գտնում այդ տեսակ պաշտպանութիւն Հայաստանի վերաբերութեամբ, սակայն Սիրիայի վերաբերութեամբ անհնարին է գտնում:

«ՄՇԱԿԻ» ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵՆԻՑ

Ս. ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, 18 յունիսի: Թագաժառանգուհուն տուած է հետևեալ Բարձրագոյն հրովարտակը. Ձերդ Կայսերական Բարձրութիւն, 1876 թուին հրատարակված 155, 299, 300, 301, 303 և 176 յօդուածների հիման վրա հաստատված է շքանշանների կանոնադրութիւնը: Աստուծոյ կամքով վախճանված մեր սիրելի ամուսին Կայսրուհի Մարիա Ալէքսանդրօվնայի մահից յետոյ բազմաչարչար սուրբ Եկատերինայի շքանշանների և նրանց մասին հրովարտակների ընծայելը Ձեր Կայսերական Բարձրութեանն ենք յանձնում: Կարմիր խաչի շքանշանների և նրանց մասին հրովարտակների բաժանելը Մեր թոյլտւութեամբ այդ նշանի մասին 1878 թ. փետրվարի հրատարակված կանոնադրութեան հիման վրա նոյնպէս յանձնում ենք Ձեր Կայսերական Բարձրութեանը: Իսկականի վրա Նորին Մեծութիւն Կայսրի սեփական ձեռքով գրված է Ալէքսանդր:

ՓԱՐԻԶ, 17 յունիսի: Կոմունարներին կատարեալ ներում շնորհելու օրէնքի նախագծի վիճակը վերջնականապէս ապահոված չէ: Թէ սենատի բիւրօների և թէ նրանց ընտրած մասնաժողովների կողմնակցութիւնը այնպէս է, որ այդ օրէնքի ընդունելը կասկածաւոր է երևում: Միաբանութիւնները կառավարութիւնից դեռ ևս հրամաններ չեն ստացել: Այնու ամենայնիւ նրանք իրանց հիմնարկութիւնները փակելու համար անհրաժեշտ պատրաստութիւնները արել են, թէևպէտ մնացած է այնքան ընդդիմանալ, որ կարողանան զանգատվել պոլիցիայի կողմից իրանց բնակարանների վրա ուժով յարձակվելու վրա: Եզուիտների միաբանութեան ռուս անդամներից հայր Դագարին ուղևորվեցաւ Նովէյշարիա, Պիրլինգ Իտալիա: Այս վերջինը մեր դեսպանատան միջոցով դիմեց կոմս Լօրիս-Մելիքօվին, խնդրելով թոյլ տալ իրան այցելել Ռուսաստանը: Հայր Մարտինով դեռ մնում է Փարիզում rue des sevres փողոցում գտնված եզուիտական տանը: «Голосъ» լրագրի թղթակիցը գրում է. Ինքս ես ներկայ էի rue des sevres փողոցի վրա եղած եզուիտների եկեղեցու մէջ պատարագին. Ժողովուրդ չափազանց շատ կար: Ներկայ եղողների թւում ես նկատեցի մարշալ Մակ-Մահօնին, դուքս Բրոյլին, Բուֆէին և լէգիտիմիստեան միւս առաջնորդներին: Պատարագի ժամանակ եղած ընդհանուր տրամադրութիւնը վկայում էր, որ եզուիտների մէջ մեծ շփոթ է տիրում: Իմ բոլոր ծանօթներից ամենից լաւ իրան պահում էր հայր Մարտինով: Նա նոյն փիլիսոփայական կենտրոնացած հայեացքը և նոյն բարի ժպիտը ունէր: Եզուիտների աջակիցները այսօր ամբողջ օր սպասում էին, առաւօտեան ժամի 4-ից մինչև երեկոյ: Պէտք է աւելացնել, որ դատարանների հրաժարական տուող անդամների, մանաւանդ պրոկուրօրների թիւը հետզհետէ աւելանում է:

ԲԵՌԼԻՆ, 17 յունիսի: Կոնֆերենցիայի երեկվայ նիստի ժամանակ 'ի նկատի առնվեցաւ, որ նրա աշխատանքները գրեթէ վերջանում են և վճռվեցաւ նիստերի խիստ գաղտնապահութիւնը թեթևացնել: Մինչև անգամ օրերումս սպասվում է թիւրք-յունական նոր սահմանների քարտէզի հրատարակելը: Կոնֆերենցիան հրաժարվեցաւ Սախլօստրատեգից սահման անցկացնել այն նպատակով, որ յոյների և ալբանացիների մէջ արիւնահեղ կռիւներ չը պատահեն: Սարերի միջով սահմանները անցկացնելու ժամանակ կոնֆերենցիան 'ի նկատի առաւ ստրատեգիական պայմանները և հրաժարվեցաւ այնպիսի սահման որոշել, որ պատերազմական կէտից նայելով, մի կողմին միւսի վրա առաւելութիւն չը տար: Ասում են որ երկրորդական հարցերի վերաբերեալ կարգադրութիւնները կոնֆերենցիայի պաշտօնական վճռի մէջ չեն մտնի: Այդ կարգադրութիւնները առանձնապէս կը հաղորդեն յունաց և թիւրքաց կառավարութիւններին, որովհետև Բեռլինի դաշնագրի 24-դ յօդուածի վրա հիմնված կոնֆերենցիայի իրաւունքները վերաբերում են միայն սահմանները որոշելու հարցին: Տեղական տեխնիկական մասնաժողովի և կոնֆերենցիայի վճիռները Կ. Պօլիս և Աթէնք հաղորդելու ձևի մասին կոնֆերենցիան երևի ոչինչ վճիռ չի տայ: Այդ երկու հարցերն էլ պետութիւնները անմիջապէս իրանց մէջ կը վճռեն: Բուլղարական կառավարութիւնը հաղորդեց Աւստրօ-ունգարական մինիստրութեանը, որ բացի այն աւերակներից, որոնց մէջ զինուորական նիւթեր են պահում, միւսները անպայման կը քանդվեն: Աւստրօ-ունգարական կառավարութեան կողմից Ռումինիային տուած հարցին Արաբ-տաբիայի մասին Ռումինական կառավարութիւնը պատասխանել է, որ Բուլղարիային երկրի մի կտորի զիջելը և Սիլիստրիայի մօտ կամուրջի կառուցանելը երևակայական է դարձնում, բայց այնու ամենայնիւ Ռումինիան կրաւորականապէս կենթարկվի Բեռլինի դաշնագիրը ստորագրող պետութիւնների վճռին:

Ս. ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, 18 յունիսի: Այսօր ուղևորվում է Կրօնշտատից կամաւոր կրէյսեր Ռուսաստան: Նա տանում է իր հետ զինուորական և Կարմիր խաչին պատկանվող առարկաներ և Վլադիվոստօկ ուղարկվող միևս կրող երկու նաւեր: Կրէյսերի վրա կան 76 առաջին և երկրորդ կարգի և 1200 երրորդ կարգի ճանապարհորդներ: Ռուսաստան կրէյսերը բարձրացրեց զինուորական դրօշակը: Նա կը մտնի Բոսպոր իր Օգոստափառ հովանաւոր ծովային մինիստրութեան կառավարչին բարևելու: Մեծ ովկիանոսի զինուորական նաւերի հրամանատար Լէսօվսկի յունիսի 25-ից յետոյ կուղևորվի Օդէսսա, Կ. Պօլիս, Կայիր և այնտեղ կը նստի Եւրոպա կրէյսերի վրա, որ չինական ջրերն է գնում:

ՓԱՐԻԶ, 18 յունիսի: Փարիզում և նահանգներում եզուիտները ամեն տեղ թողին իրանց հիմնարկութիւնները, յայտնելով, որ նրանք ուժին են հնազանդվում: Մեծ անկարգութիւններ չը կային:

Ս. ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, 18 յունիսի: Պետական բանկի 5% տոմսակը առաջին շրջանի արժէ 93 ր. 62 կ., երկրորդ 92 ր., երրորդ 93 ր. 50 կ., չորրորդ 93 ր., Ներքին 5% առաջին փոխառութեան տոմսակը արժէ 223 ր. 75 կ., երկրորդ 224 ր. 25 կ., արևելեան առաջին փոխառութեան տոմսակը 92 ր., երկրորդ 91 ր. 75 կ., երրորդ 91 ր. 34 կ.: Ռուսաց 1 րուբլ Լոնդոնի վրա արժէ 25,59 պէնս, ռուսաց 100 րուբլ Համբուրգի վրա 219 մարկ, Փարիզի վրա 269 ֆր.: Բորսայի տրամադրութիւնը հանգիստ է:

Խմբագիր—Հրատարակող ԳՐԻԳՈՐ ԱՐԾՐՈՒՆԻ

Fonds A.R.A.M

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՒՆՆԵՐ

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԽԱՆՈՒԹՈՒՄ ծախվում են օվէօդրաֆիական պատկերներ 20% զեղչումով. վերարկուներ 6— 0 ր., խոզանակներ պատուհենիները ներկելու համար, ամենալաւ ածելիներ, արկղիկով 4 ր., հնդիկ գրանակներ 3 —20 ր. դիւժինը, բրիտանական մետալի թէյամաններ 30 կ.,—3 ր., ցիտրատաժագնեզիա, թիւրքական շերբէթ և ծարաւը բացողող նրբեթ 70 կ., ամենալաւ պօրտվէյն և խերես 1 ր. 40 կ. շիշը, շամպայն 3 ր. շիշը:

16—20

ՓՈՐՁԱՌՈՒԻ ՀԱՇԻՒԳԱՀ

Որ նորերում է եկել, ցանկանում է տեղ ունենալ: Համաձայն է նոյնպէս անցած տարիներից ետացած տարեկան ՀԱՇԻՒՆԵՐԸ կազմել և թողած ՎԱՃԱՌԱԿԱՆՆԱԿԱՆ ԳՐՔԵՐԸ և ԲԱԼԱՆՍՆԵՐԸ կարգի բերել: Հասցէն թողնել Փարիզ Հիւրանոցում № 4:

6—10

Համեմատեցէք անգլիական խանութի թէյի գնով 1 ր. 10 կ., 1 ր. 20 կ., 1 ր. 40 կ., 1 ր. 60 կ., 1 ր. 80 կ. Ֆունտի համարային թէյերի հետ, որոնք ուրիշ խանութներում 30%-ով թանգ են ծախվում և այդ խանութի ֆունտը 2 րուբլիանոց թէյը, ուրիշ տեղ 4 ր. ծախվող թէյի հետ:

17—100

Ծանեալ 10-ից տասնեակային պարապմունքների համար ընդունում են աշակերտներ: Հասցէն հետեւեալն է.

Элементарная школа, Вельяминовская улица, д. Аматуни.

ՀԱԳՈՒՍՏՆԵՐ երեխաների 4 ր., տղամարդկանց 9—20 ր., ամրողջ հագուստը, պէջակ 5 ր., ՈՂՏՂ. Ի ԾԱԽՎՈՒՄ. ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԽԱՆՈՒԹՈՒՄ: Բամազէյ, պարտուն, տրիկօ, դրապ, փօստի թուղթ, թաւիշ կարասիքի և կառքերի համար, կալենկօր և այլն 25% ուրիշ տեղերից էժան: ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԽԱՆՈՒԹՈՒՄ համեղ մեբարաններ, կօնֆետներ հագի դէմ, պաներ, մագնեզիա, ամաններ, կարբօլեան փոշի, սապօն, պարսկական փոշի և այլն: Այս բոլորը և ուրիշ շատ ապրանքներ կարելի է գտնել ԱՄԵՆԱԷԺԱՆ գներով ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԽԱՆՈՒԹՈՒՄ:

17—20

ՇՕԿՕԼԱԴ ԵԻ ԿԱԿԱՕ Ֆրէյ և որդիկ, որոնք Փարիզի աշխարհահռչակ ժամանակ ոսկէ ՆՇԱՆ ստացան, վերջապէս ստացփեցան **ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԽԱՆՈՒԹՈՒՄ**: Նոյն տեղ դարձեալ ստացփեցան Թէյ մեծ քանակութեամբ: Շատ պատուական թէյ ֆունտը 1 ր. 20 կ., և 1 ր. 40 կ..

10—10

Շնորհակալ մնալու տակից լոյս կը տանեն Պետերբուրգի Ֆրեօբելեան ընկերութեան հետևեալ հրատարակութիւնների հայերէն թարգմանութիւնները:

I. Լ. Ակիմովի «ԵՐԳՐԻՐ ՈՍԿԻ» II. Ա. Վենտրիուսի «ԻՆՉ Է ԽՕՍՈՒՄ ՍԵՆԵԿԸ» III. Սմիրնովի «ՀՈՐԹԱՐԱՁ»: Վերանշյալ մէկը արգէն մնալու տակ է:

ԲԱԼԱԿԱՆ դպրոցի 6-դ դասատան ԱՇԱԿԵՐՏ ցանկանում է մտանաւոր ԴԱՍԵՐ ունենալ և ՊԱՏՐԱՍՏԵԼ երեխաներին այդ դպրոցի ՋԱՆԱՋԱՆ ԴԱՍԱՏՈՒՆՆԵՐԻ Համար: Հասցէն «Մշակի» խմբագրատանը:

2—2 (2)

Թիֆլիսի ընկերութեան հայերէն գրքերի հրատարակութեան վարչութիւնը պատիւ ունի յայտնել, որ արդէն դուրս եկան մնալու տակից և ծախվում են Թիֆլիսի բոլոր գրավաճառների մօտ ընկերութեան տպագրութիւնները:

№ 4 ԲԻԶԼԷՐ-ՍՏՕՈՒՆ. ԹՈՎՄԱՍ ԵԳՐՕՐ ՏՆԱՊԸ, փոխ. երեխաների համար Պալմէր, Թարգ. օր. Ն. Տէր-Մարիսեանի: Պատկերազարդ և կազմած—60 կ.:

№ 5 ՄՈՐԵԻ ԵԻ ՆՈՐԱՆ ՉՆԶԵԼՈՒ ՀՆԱՐՆԵՐԸ. աշխ. Տէր-Բարսեղեանցի: Գինն է 10 կոպէկ:

Առաքաքազաքացիք կարող են դիմել հետևեալ հասցէով Въ Тифлисъ, Тифлисское Общество изданія армянскихъ книгъ.

ԲԺՇԿԱՆՈՑ

ՀԻՒԱՆԴՆԵՐԻ ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹԻՒՆԸ ԱՌԱՒՕՏԵԱՆ 9-ԻՑ ՄԻՆՉԵՒ 1 ԺԱՄԸ:

Երկուշաբթի. Դավրօնսկի կանանց հիւանդ. Օրալեվիչ ներքին հ., Թօախնեանց կանանց և երեխաների հ., Բիւջաբեանց խիրուրգիական և աչքերի հ., Շտիմբօրսկի վիներական և կաշու հ., Բաբայեան ջղային և հոգեկան հ.:

Երեքշաբթի. Մինկեվիչ խիրուրգիական հ., Վզօրով վիներական և բոզապի հ., Իվչիս աչքի հ., Թախուռով մանկաբարձական, կանանց և երեխաների հ. Կրասնօգլեդով, Լիսիցեվ և Վերմիշեվ ներքին հ.:

Չորեքշաբթի. Լիսիցեվ և Ռուդովսկի ներքին հ., Շտէյմբօրսկի կիներական և կաշու հ., Ասատուրօվ կանանց հիւանդութիւններից:

Հինգշաբթի. Վզօրով վիներական և բոզապի հ., Թօախնեանց կանանց և երեխաների հ., Լիսիցեվ և Վերմիշեվ ներքին հ., Բիւջաբեանց սիֆիլիսի և սեռական օրգանների հ.:

Ուրբաթ. Դավրօնսկի կանանց հ., Մինկեվիչ խիրուրգիական հ., Կրասնօգլեդով և Լիսիցեվ ներքին հ., Թախուռով մանկաբարձական, կանանց և երեխաների հ., Շտէյմբօրսկի և Ասատուրօվ վիներական և կաշու հ., Բաբայեվ ջղային և ներքին հ.:

Շաբաթ. Լիսիցեվ և Վերմիշեվ ներքին հ., Թօրօվ կուրծքի հ., Եանկօվսկի վիներական և կաշու հ.:

Բացի այդ բժիշկ Վզօրով բժշկանոցի մէջ ընդունում է անվարձ ազգատ հիւանդներին ամենայն օր երեկոյեան 4—6 ժամը:

Բժիշկ Բաբաեվ չորեքշաբթի օրերը առաւօտեան 9-ից մինչև 11 ժամը ընդունում է իր տանը բժշկանոցի հիւանդներին էլէկտրական բժշկութեան և ներքին հ. համար: Բնակարանը գտնվում է Սերգիևսկայա փողոցի վրա, Բայանդուրովի տանը:

Առաջնաւորի Օրբելեան ազգատ հիւանդներին բժշկանոցի տոմսակով ընդունում է ամենայն օր, ամենայն ժամանակ:

Բացի կիրակի օրերից ամենայն օր առաւօտեան 9—11 ժամը բժշկանոցում լինում է մանկաբարձ կին հիւանդ կանանց ընդունելու համար:

Բժշկանոցի դիրեկտոր Լիսիցեվ:

Մամուլ տակից դուրս եկաւ և վաճառվում է Ազգ. Վրիզարեանցի «Հովկասեան գրավաճառանոցում» Ընկհանուր աշխարհագրութեան, Ա. տարի, նախագիտելիք (Հայրենագիտութիւն Թիֆլիսի) 5 պատկերներով. Աշխատասիրութիւն Ն. Սիմոնեանց: Գինն է 35 կոպ. զուտարով առնողներին 20% զիջում կը լինի:

Մամուլ տակ են, Ընդ. Աշխ. Բ. տարի, տան ուսուցչական (մանկավարժական) և Բնական և ընդ. Աշխ. Գ. տարի, տան քաղաքական: Վերջին երկու գրքերի տպագրութիւնը աւարտելուց յետոյ կը հրատարակուեն նոցա գները: Առաք քաղաքացիք դիմում են:

Въ Тифлисъ. Кавказская книжная торговля З. П. Грикурова.

9—20

На Воронцовской Набережной, въ домѣ Г-жи Варламовой отдается въ наемъ квартира о 5 комнатахъ, съ кухнею, большою конюшнею и сараемъ. Объ условіяхъ спросить въ Тифлисской Городской Управѣ.

ՄԻ ԹԻԹԱՍԱՐԴ ցանկանում է այս ամառվայ արձակուրդներին ընտանիքի հետ ամառանոց գնալ ուսուցչի պաշտօնով: Կարող է պատրաստել երեխաներին բոլոր ծխական և միջնակարգ ուսումնարանների առաջին, երկրորդ և երրորդ դասատանց համար, (բացի դասական լեզուներից) կամ պարապել մանուկների հետ, և ուսուցանել հայոց և ռուսաց լեզուներ՝ թէ աշակերտներին և թէ չափահասներին: Նմանապէս կարող է ցանկացողներին ուսուցանել և վրաց լեզուն:

Հասցէն կարելի է իմանալ «Մշակի» խմբագրատանը. ցանկացողներին խնդրում եմ վազօրօք յայտնել իւրեանց պահանջը:

5—5

ՎԵՐՋՆԱԿԱՆ ՎԱՃԱՌՈՒՄՆ

Հրացաններ, բիժօվիներ, դանակներ, պրիշներ, անուշահոտութիւններ, սապօն, գուլպաներ, թաշկինակներ և այլն, ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ՄԱԳԱԶԻՆՈՒՄ:

8—20

ԵՐԱԺՇՏԱԿԱՆ ԳՈՐԾԻՔՆԵՐԻ ԳԼԽԱՒՈՐ ՊԱՀԵՍՏ

ԻՒԼԻՒ ՀԵՆՐԻՒ ՅՈՒՄԵՐՄԱՆԻ,

Ս. ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, ԲՈԼՇԱՅԱ ՄՕՐՍԿԱՅԱ, № 42

Առաջարկվում են տրտասանմանի ամենալաւ գործարաններից նորերում տասացված երաժշտական գործիքներ:

ՋՈՒՐԱԿՆԵՐ $2^1/_2$ ր., 5 ր., 6 ր., 8 ր., 12 ր., 20 ր., 30 ր., 50 ր., 60 ր. և աւելի թանգ մինչև 150 ր., ԿՆՏՆՏՈՑՆԵՐ (շտպօկեր) 50 կ., $1^1/_2$ ր., 2 ր., 3 ր., 5 ր., 8 ր., և աւելի թանգ մինչև 25 ր., ԱՐԿՂՆԵՐ $2^1/_2$ ր., $5^1/_2$ ր., 6 ր., 7 ր., 10 ր. և աւելի թանգ մինչև 20 ր.: Հին իտալական և գերմանական յատկանիշներ մինչև 600 ր.: ՋՈՒՐԱԿՆԵՐ փոքր գիրքի երեխաների համար 2 ր. 50 կ. մինչև 30 ր.: Ջուրակի շկոլա (ինքնուսուցիչ) 2 ր., 3 ր., 4 ր., 5 ր., ԱԼՏԵՐ 9 ր., 15 ր., 25 ր., 50 ր. և աւելի թանգ: ՎԻՕԼՕՆՉԵԼՆԵՐ 20 ր., 30 ր., 40 ր., 60 ր., 100 ր. և աւելի թանգ մինչև 600 ր.: Վիօլօնչելի շկոլա 4 ր.: ԿՕՆՏՐԱՍ 45 ր., 65 ր., 120 ր. և աւելի թանգ, ԳԻՏԱՐ 3 ր. 50 կ., 5 ր., 10 ր., 15 ր., 20 ր., 40 ր., 50 ր. և աւելի թանգ մինչև 100 ր.: Գիտարի շկոլա (ինքնուսուցիչ) 1 ր. 50 կ., 2 ր., 3 ր.: ՑԻՏՐԱՆՆԵՐ 14 ր., 16 ր., 25 ր., 35 ր., 50 ր. և աւելի թանգ մինչև 100 ր.: Ցիտրայի շկոլա 2 ր., 3 ր. 50 կ., Նոտաներ 40 կ., 60 կ., 90 կ. իւրաքանչիւր տետրակը: ՄԱՆԴՕԼԻՆ 10 ր., 20 ր., 30 ր., 40 ր., և աւելի թանգ. շկոլա 3 ր.: Ամենալաւ իտալական ԼԱՐԵՐ այդ գործիքների համար, ԿԱՄԵՐՏՕՆ 40 կ., 50 կ., 1 ր., 50 կ., 2. ր., 6 ր.: Սուրդին կանիֆոլ և այլ պատկանելիք: ՄՆՏՐՕՆՕՄ 8 ր., 12 ր.: Երկաթի ծալվող ՊԻՊՊԵՏՐՆԵՐ 5 ր.: Երկաթի ծալվող պուպետրներ մոմակալներով 6 ր., 8 ր.: Գերմանական ԳԱՐՄՕՆՆԵՐ 4 ր., 4 ր. 50 կ., 5 ր. 50 կ., 7 ր. 50 կ., 10 ր., 15 ր., 20 ր., 24 ր., 30 ր., 40 ր., և աւելի թանգ: Գարմոնիայի շկոլա և Նոտաներ 50 կ., 75 կ., 1 ր., 1 ր. 50 կ., իւրաքանչիւր տետրակը: ԿՕՐՆՊԻԱ-ՊԻՍՏԱՆ 18 ր., 25 ր., 30 ր., 40 ր., 60 ր. և աւելի թանգ մինչև 100 ր.: Շկոլա (ինքնուսուցիչ) 1 ր. 50 կ., 4 ր., 5 ր.: ԱԼՏԳՕՐՆ. ՆՇԱՆԱՓՈՂԵՐ, ՏՐՕՄԲՕՆՆԵՐ, ՖԼԷՑԱՆԵՐ 3 ր., 5 ր., 7 ր., 10 ր., 12 ր., 20 ր., 30 ր., 40 ր., 60 ր. և աւելի թանգ: Շկոլա (ինքնուսուցիչ) $1^1/_2$ ր., և 3 ր., Նոտաներ 40 կ., $1^1/_2$ ր., 3 ր. իւրաքանչիւր տետրակը: ԿԼԱՐՆԵՏՆԵՐ 6 ր., 8 ր., 10 ր., 15 ր., 20 ր., 30 ր., 40 ր., և թանգ մինչև 60 ր.: Կլարնետի շկոլա 4 ր., Թեկոլօ, Զականի, Ֆլաժօլետներ: Անգլիական ԿՕՆՑԵՐՏԻՆՕ 30 ր., 38 ր., 45 ր., 55 ր., 70 ր., 100 ր., և թանգ մինչև 160 ր.: Շկոլա 3 ր., Նոտաներ 50 կ., 75 կ., 1 ր., $1^1/_2$ ր., Գերմանական կօնցերտինօ 3 ր., 4 ր., 5 ր., 8 ր., 10 ր., 12 ր., 15 ր., և թանգ մինչև 30 ր.: Շկոլա (ինքնուսուցիչ) 75 կ., Նոտաներ 40 կ., և 1 ր. իւրաքանչիւր տետրակը երաժշտական արկղներ 2 ր., 4 ր., 6 ր., 10 ր., 25 ր., 30 ր., 40 ր., 55 ր., 75 ր., 90 ր., և թանգ մինչև 200 ր.: ՖԻՍԳԱՐՄՕՆՆԵՐ 90 ր., 100 ր. 120 ր., 150 ր., 175 ր., 250 ր. և աւելի թանգ: ԳԱՐՄՕՆՆԵՐ ՖԼԷՑԻ 40 ր., 45 ր., 60 ր., 75 ր., 90 ր.: ԳԱՐՄՕՆՆԵՐ ֆլիւտի ՕՐԴԱՆՈՎ, 175. և 225 ր.: ՇԱՐՄԱՆԿԱ 8 ր., 12 ր., 20 ր., 30 ր., 40 ր.: Իտալական չարմանկաներ 150 ր., 200 ր., 250 ր.: ՕՐԳԱՆՆԵՐ Թաղումների համար 10 ր., 15 ր.: Թմբուկներ, լիտավրներ, քունջուկներ, բանգոներ, մետալական չրխոտքների բելկաներ, եաանկիւնիներ, գարմոններ և այլն:

Օտար քաղաքներից ստացված պատուէրները կատարվում են անյապաղ և ճշդութեամբ: Հանապարհածախսը գնողինն է: Նմանվում են հատով և մեծ քանակութեամբ:

1—1

Вышелъ изъ печати и поступилъ въ продажу VI томъ **„Сборника свѣдѣній о Кавказѣ“**, изданія Кавказскаго Статистическаго Комитета, содержащій въ себѣ:

«Тифлисъ по однодневной переписи 25-го марта 1876 г.»

всего 570 страницъ in 4, съ 19-ю приложеніями, а именно:

1) 15 литографированныхъ раскрашенныхъ графическихъ таблицъ;

2) 2 вида Тифлиса: по Шардену (1671 г.) и Турнефору (1701 г.);

3) копія съ плана Тифлиса по царевичу Вахушту (1739 г.);

4) планъ современнаго Тифлиса.

Продажа производится въ книжныхъ магазинахъ: Беренштама, Кавказской книжной торговлѣ и Центральной книжной торговлѣ. Цѣна **4 руб. сер.**; на пересылку прилагается за 5 фунт.

Дозволено Цензурою 20 Іюня 1880 г. Тифлисъ. Տպարան Ա. Ա. Միխելսոնի Типографія А. А. Михельсона

Fonds A.R.A.M

Fonds A.R.A.M

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑ

1880

Ծաղիկ 24 (Ծոմի 5) № 106

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑ

1880

№ 106 Ծաղիկ 24 (Ծոմի 5)

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑ

Տարեկան գինը 10 ոսկի։ Կէս տարուան 6 ոսկի։
Եռամսեայն Հայաստանի 3 ոսկի։

Լրագրին վերաբերեալ ամէն տեսակ նամակներ ղրկել հետեւեալ հասցէով՝ Տփղիս. Редакція „Мшакъ“

(Корреспонденціи присылать по слѣдующему адресу:
Тифлисъ. Редакція „Мшакъ“)

Ընդունուելիք բոլոր յօդուածներուն համար խմբագրութիւնը իրաւունք կ՚ունենայ փոփոխութիւններ մտցնել։

Ձեռագիրները չեն վերադարձուիր։

Յայտարարութիւնները կ՚ընդունուին տպագրութեան համար հետեւեալ գիներով՝ 1 տող առաջին անգամ 10 կոպէկ, իսկ ամէն անգամ կրկնուելուն՝ 5 կոպէկ։ Ամսական կամ տարեկան պայմանով յայտարարութիւնները կ՚ընդունուին խմբագրութեան հետ համաձայնելով։

Բաժանորդագրութեան գինը՝ Տփղիս տարեկան 10 ոսկի, կէս տարուան 5 ոսկի, երեք ամսուան 2½ ոսկի։ Գաւառներ տարեկան 12 ոսկի, կէս տարուան 6 ոսկի, երեք ամսուան 3 ոսկի։ Արտասահման տարեկան 15 ոսկի, կէս տարուան 7½ ոսկի, երեք ամսուան 3½ ոսկի։

Բաժանորդագրութիւնները կ՚ընդունուին Տփղիսի խմբագրութեան մէջ։ Գաւառներէն եւ արտասահմանէն բաժանորդագրութիւնները կ՚ընդունուին միայն վճարելով նախապէս։

Տպագրուած է Տփղիսի տպարանին մէջ։

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Տարեսկիզբ—Նոր տարի առաջին անգամ—Ցոյց տալ մեր ուրախութիւնը—Ցաւալի վիճակ—Ներքին թշնամի—Ազգային ոգի—Ազգային միութիւն—Ազգային ուժ—Ազգային կեանք—Ազգային ապագայ—Ազգային յոյս—Ազգային ներշնչում—Ազգային ոգեւորութիւն—Ազգային ուրախութիւն—Ազգային տխրութիւն—Ազգային ցաւ—Ազգային վիշտ—Ազգային սուգ—Ազգային ողբ—Ազգային կոծ—Ազգային հառաչանք—Ազգային արտասուք—Ազգային կսկիծ—Ազգային ցաւագին վէրք—Ազգային մահացու հարուած—Ազգային անդարմանելի կորուստ—Ազգային աղէտ—Ազգային ամենամեծ աղէտ—Ազգային ամենամեծ կորուստ—Ազգային ամենամեծ ցաւ—Ազգային ամենամեծ վիշտ—Ազգային ամենամեծ սուգ—Ազգային ամենամեծ ողբ—Ազգային ամենամեծ կոծ—Ազգային ամենամեծ հառաչանք—Ազգային ամենամեծ արտասուք—Ազգային ամենամեծ կսկիծ—Ազգային ամենամեծ ցաւագին վէրք—Ազգային ամենամեծ մահացու հարուած—Ազգային ամենամեծ անդարմանելի կորուստ—Ազգային ամենամեծ աղէտ։

1. Նոր տարի առաջին անգամ—Ոչ երբեք, ոչ ոքի համար, ոչ մի ազգի համար նոր տարի չէ եղած, որ նոր տարի չըլլայ։ Ամէն տարի նոր տարի է, ամէն տարի նոր տարի է, ամէն տարի նոր տարի է

Fonds A.R.A.M

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԸ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԸ

Ա. Ս.

Ա՛ծեք, ասեցի ընկերոջս, որ ինձ հետ էր, ծեք ինձ, որ ես ձեզ ծեծեմ։ Ես ուզում եմ տեսնել, թե ինչպես է ծեծում հայկական ոստիկանը։ Ես ուզում եմ տեսնել, թե ինչպես է ծեծում հայկական ոստիկանը։ Ես ուզում եմ տեսնել, թե ինչպես է ծեծում հայկական ոստիկանը։

Fonds A.R.A.M

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ «ՎԵՐԱԿԱՆԳՆՈՂԱԿԱՆ ՀԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎ»

ՈՐՈՇՈՒՄ Է

ՀՀ ֆինանսների նախարարության «Հարկային ծառայության պետական կոմիտե» պետական ոչ առևտրային կազմակերպության (ՀՎՀՀ 02500001) 2026 թվականի հունվարի 19-ին կայացած նիստի որոշմամբ հայտարարվում է «Վերակազմակերպման հանձնաժողովի կողմից ներկայացված ֆինանսական հաշվետվությունների հիման վրա ՀՀ ֆինանսների նախարարության «Հարկային ծառայության պետական կոմիտե» պետական ոչ առևտրային կազմակերպության (ՀՎՀՀ 02500001) վերակազմակերպման ավարտի մասին:

ՀՀ ՖԻՆԱՆՍՆԵՐԻ ՆԱԽԱՐԱՐ՝ Ա. ՄԱՐՏԻՐՈՍՅԱՆ

ՀՀ ՏԱՐԱԾՔԱՅԻՆ ԿԱԴԱՍՏՐԻ ԿՈՄԻՏԵ

ՀՀ տարածքային կադաստրի կոմիտեի նախագահի 2026 թվականի հունվարի 19-ի N 01-Ա հրամանով հաստատվել է Արարատի մարզի Արտաշատ համայնքի Ազատ գյուղի 1/10-ն մասնաբաժնի սեփականության իրավունքի պետական գրանցման վկայական N 09122026-01-0001-ը՝ կորցրած լինելու պատճառով:

ՀՀ ՏԱՐԱԾՔԱՅԻՆ ԿԱԴԱՍՏՐԻ ԿՈՄԻՏԵ

ՀՀ տարածքային կադաստրի կոմիտեի նախագահի 2026 թվականի հունվարի 19-ի N 02-Ա հրամանով հաստատվել է Արարատի մարզի Արտաշատ համայնքի Ազատ գյուղի 1/10-ն մասնաբաժնի սեփականության իրավունքի պետական գրանցման վկայական N 09122026-01-0002-ը՝ կորցրած լինելու պատճառով:

ՀՀ ՏԱՐԱԾՔԱՅԻՆ ԿԱԴԱՍՏՐԻ ԿՈՄԻՏԵ

ՀՀ տարածքային կադաստրի կոմիտեի նախագահի 2026 թվականի հունվարի 19-ի N 03-Ա հրամանով հաստատվել է Արարատի մարզի Արտաշատ համայնքի Ազատ գյուղի 1/10-ն մասնաբաժնի սեփականության իրավունքի պետական գրանցման վկայական N 09122026-01-0003-ը՝ կորցրած լինելու պատճառով:

ՀՀ ՏԱՐԱԾՔԱՅԻՆ ԿԱԴԱՍՏՐԻ ԿՈՄԻՏԵ

ՀՀ տարածքային կադաստրի կոմիտեի նախագահի 2026 թվականի հունվարի 19-ի N 04-Ա հրամանով հաստատվել է Արարատի մարզի Արտաշատ համայնքի Ազատ գյուղի 1/10-ն մասնաբաժնի սեփականության իրավունքի պետական գրանցման վկայական N 09122026-01-0004-ը՝ կորցրած լինելու պատճառով:

ՀՀ ՏԱՐԱԾՔԱՅԻՆ ԿԱԴԱՍՏՐԻ ԿՈՄԻՏԵ

ՀՀ տարածքային կադաստրի կոմիտեի նախագահի 2026 թվականի հունվարի 19-ի N 05-Ա հրամանով հաստատվել է Արարատի մարզի Արտաշատ համայնքի Ազատ գյուղի 1/10-ն մասնաբաժնի սեփականության իրավունքի պետական գրանցման վկայական N 09122026-01-0005-ը՝ կորցրած լինելու պատճառով:

ՀՀ ՏԱՐԱԾՔԱՅԻՆ ԿԱԴԱՍՏՐԻ ԿՈՄԻՏԵ

ՀՀ տարածքային կադաստրի կոմիտեի նախագահի 2026 թվականի հունվարի 19-ի N 06-Ա հրամանով հաստատվել է Արարատի մարզի Արտաշատ համայնքի Ազատ գյուղի 1/10-ն մասնաբաժնի սեփականության իրավունքի պետական գրանցման վկայական N 09122026-01-0006-ը՝ կորցրած լինելու պատճառով:

ՀՀ ՏԱՐԱԾՔԱՅԻՆ ԿԱԴԱՍՏՐԻ ԿՈՄԻՏԵ

ՀՀ տարածքային կադաստրի կոմիտեի նախագահի 2026 թվականի հունվարի 19-ի N 07-Ա հրամանով հաստատվել է Արարատի մարզի Արտաշատ համայնքի Ազատ գյուղի 1/10-ն մասնաբաժնի սեփականության իրավունքի պետական գրանցման վկայական N 09122026-01-0007-ը՝ կորցրած լինելու պատճառով:

ՀՀ ՏԱՐԱԾՔԱՅԻՆ ԿԱԴԱՍՏՐԻ ԿՈՄԻՏԵ

ՀՀ տարածքային կադաստրի կոմիտեի նախագահի 2026 թվականի հունվարի 19-ի N 08-Ա հրամանով հաստատվել է Արարատի մարզի Արտաշատ համայնքի Ազատ գյուղի 1/10-ն մասնաբաժնի սեփականության իրավունքի պետական գրանցման վկայական N 09122026-01-0008-ը՝ կորցրած լինելու պատճառով:

ՀՀ ՏԱՐԱԾՔԱՅԻՆ ԿԱԴԱՍՏՐԻ ԿՈՄԻՏԵ

ՀՀ տարածքային կադաստրի կոմիտեի նախագահի 2026 թվականի հունվարի 19-ի N 09-Ա հրամանով հաստատվել է Արարատի մարզի Արտաշատ համայնքի Ազատ գյուղի 1/10-ն մասնաբաժնի սեփականության իրավունքի պետական գրանցման վկայական N 09122026-01-0009-ը՝ կորցրած լինելու պատճառով:

ՀՀ ՏԱՐԱԾՔԱՅԻՆ ԿԱԴԱՍՏՐԻ ԿՈՄԻՏԵ

ՀՀ տարածքային կադաստրի կոմիտեի նախագահի 2026 թվականի հունվարի 19-ի N 10-Ա հրամանով հաստատվել է Արարատի մարզի Արտաշատ համայնքի Ազատ գյուղի 1/10-ն մասնաբաժնի սեփականության իրավունքի պետական գրանցման վկայական N 09122026-01-0010-ը՝ կորցրած լինելու պատճառով:

ՀՀ ՏԱՐԱԾՔԱՅԻՆ ԿԱԴԱՍՏՐԻ ԿՈՄԻՏԵ

ՀՀ տարածքային կադաստրի կոմիտեի նախագահի 2026 թվականի հունվարի 19-ի N 11-Ա հրամանով հաստատվել է Արարատի մարզի Արտաշատ համայնքի Ազատ գյուղի 1/10-ն մասնաբաժնի սեփականության իրավունքի պետական գրանցման վկայական N 09122026-01-0011-ը՝ կորցրած լինելու պատճառով:

ՀՀ ՏԱՐԱԾՔԱՅԻՆ ԿԱԴԱՍՏՐԻ ԿՈՄԻՏԵ

ՀՀ տարածքային կադաստրի կոմիտեի նախագահի 2026 թվականի հունվարի 19-ի N 12-Ա հրամանով հաստատվել է Արարատի մարզի Արտաշատ համայնքի Ազատ գյուղի 1/10-ն մասնաբաժնի սեփականության իրավունքի պետական գրանցման վկայական N 09122026-01-0012-ը՝ կորցրած լինելու պատճառով:

ՀՀ ՏԱՐԱԾՔԱՅԻՆ ԿԱԴԱՍՏՐԻ ԿՈՄԻՏԵ

ՀՀ տարածքային կադաստրի կոմիտեի նախագահի 2026 թվականի հունվարի 19-ի N 13-Ա հրամանով հաստատվել է Արարատի մարզի Արտաշատ համայնքի Ազատ գյուղի 1/10-ն մասնաբաժնի սեփականության իրավունքի պետական գրանցման վկայական N 09122026-01-0013-ը՝ կորցրած լինելու պատճառով:

ՀՀ ՏԱՐԱԾՔԱՅԻՆ ԿԱԴԱՍՏՐԻ ԿՈՄԻՏԵ

ՀՀ տարածքային կադաստրի կոմիտեի նախագահի 2026 թվականի հունվարի 19-ի N 14-Ա հրամանով հաստատվել է Արարատի մարզի Արտաշատ համայնքի Ազատ գյուղի 1/10-ն մասնաբաժնի սեփականության իրավունքի պետական գրանցման վկայական N 09122026-01-0014-ը՝ կորցրած լինելու պատճառով:

ՀՀ ՏԱՐԱԾՔԱՅԻՆ ԿԱԴԱՍՏՐԻ ԿՈՄԻՏԵ

ՀՀ տարածքային կադաստրի կոմիտեի նախագահի 2026 թվականի հունվարի 19-ի N 15-Ա հրամանով հաստատվել է Արարատի մարզի Արտաշատ համայնքի Ազատ գյուղի 1/10-ն մասնաբաժնի սեփականության իրավունքի պետական գրանցման վկայական N 09122026-01-0015-ը՝ կորցրած լինելու պատճառով:

ՀՀ ՏԱՐԱԾՔԱՅԻՆ ԿԱԴԱՍՏՐԻ ԿՈՄԻՏԵ

ՀՀ տարածքային կադաստրի կոմիտեի նախագահի 2026 թվականի հունվարի 19-ի N 16-Ա հրամանով հաստատվել է Արարատի մարզի Արտաշատ համայնքի Ազատ գյուղի 1/10-ն մասնաբաժնի սեփականության իրավունքի պետական գրանցման վկայական N 09122026-01-0016-ը՝ կորցրած լինելու պատճառով:

ՀՀ ՏԱՐԱԾՔԱՅԻՆ ԿԱԴԱՍՏՐԻ ԿՈՄԻՏԵ

ՀՀ տարածքային կադաստրի կոմիտեի նախագահի 2026 թվականի հունվարի 19-ի N 17-Ա հրամանով հաստատվել է Արարատի մարզի Արտաշատ համայնքի Ազատ գյուղի 1/10-ն մասնաբաժնի սեփականության իրավունքի պետական գրանցման վկայական N 09122026-01-0017-ը՝ կորցրած լինելու պատճառով:

ՀՀ ՏԱՐԱԾՔԱՅԻՆ ԿԱԴԱՍՏՐԻ ԿՈՄԻՏԵ

ՀՀ տարածքային կադաստրի կոմիտեի նախագահի 2026 թվականի հունվարի 19-ի N 18-Ա հրամանով հաստատվել է Արարատի մարզի Արտաշատ համայնքի Ազատ գյուղի 1/10-ն մասնաբաժնի սեփականության իրավունքի պետական գրանցման վկայական N 09122026-01-0018-ը՝ կորցրած լինելու պատճառով:

ՀՀ ՏԱՐԱԾՔԱՅԻՆ ԿԱԴԱՍՏՐԻ ԿՈՄԻՏԵ

ՀՀ տարածքային կադաստրի կոմիտեի նախագահի 2026 թվականի հունվարի 19-ի N 19-Ա հրամանով հաստատվել է Արարատի մարզի Արտաշատ համայնքի Ազատ գյուղի 1/10-ն մասնաբաժնի սեփականության իրավունքի պետական գրանցման վկայական N 09122026-01-0019-ը՝ կորցրած լինելու պատճառով:

ՀՀ ՏԱՐԱԾՔԱՅԻՆ ԿԱԴԱՍՏՐԻ ԿՈՄԻՏԵ

ՀՀ տարածքային կադաստրի կոմիտեի նախագահի 2026 թվականի հունվարի 19-ի N 20-Ա հրամանով հաստատվել է Արարատի մարզի Արտաշատ համայնքի Ազատ գյուղի 1/10-ն մասնաբաժնի սեփականության իրավունքի պետական գրանցման վկայական N 09122026-01-0020-ը՝ կորցրած լինելու պատճառով:

ՀՀ ՏԱՐԱԾՔԱՅԻՆ ԿԱԴԱՍՏՐԻ ԿՈՄԻՏԵ

ՀՀ տարածքային կադաստրի կոմիտեի նախագահի 2026 թվականի հունվարի 19-ի N 21-Ա հրամանով հաստատվել է Արարատի մարզի Արտաշատ համայնքի Ազատ գյուղի 1/10-ն մասնաբաժնի սեփականության իրավունքի պետական գրանցման վկայական N 09122026-01-0021-ը՝ կորցրած լինելու պատճառով:

ՀՀ ՏԱՐԱԾՔԱՅԻՆ ԿԱԴԱՍՏՐԻ ԿՈՄԻՏԵ

ՀՀ տարածքային կադաստրի կոմիտեի նախագահի 2026 թվականի հունվարի 19-ի N 22-Ա հրամանով հաստատվել է Արարատի մարզի Արտաշատ համայնքի Ազատ գյուղի 1/10-ն մասնաբաժնի սեփականության իրավունքի պետական գրանցման վկայական N 09122026-01-0022-ը՝ կորցրած լինելու պատճառով:

ՀՀ ՏԱՐԱԾՔԱՅԻՆ ԿԱԴԱՍՏՐԻ ԿՈՄԻՏԵ

ՀՀ տարածքային կադաստրի կոմիտեի նախագահի 2026 թվականի հունվարի 19-ի N 23-Ա հրամանով հաստատվել է Արարատի մարզի Արտաշատ համայնքի Ազատ գյուղի 1/10-ն մասնաբաժնի սեփականության իրավունքի պետական գրանցման վկայական N 09122026-01-0023-ը՝ կորցրած լինելու պատճառով:

ՀՀ ՏԱՐԱԾՔԱՅԻՆ ԿԱԴԱՍՏՐԻ ԿՈՄԻՏԵ

ՀՀ տարածքային կադաստրի կոմիտեի նախագահի 2026 թվականի հունվարի 19-ի N 24-Ա հրամանով հաստատվել է Արարատի մարզի Արտաշատ համայնքի Ազատ գյուղի 1/10-ն մասնաբաժնի սեփականության իրավունքի պետական գրանցման վկայական N 09122026-01-0024-ը՝ կորցրած լինելու պատճառով:

ՀՀ ՏԱՐԱԾՔԱՅԻՆ ԿԱԴԱՍՏՐԻ ԿՈՄԻՏԵ

ՀՀ տարածքային կադաստրի կոմիտեի նախագահի 2026 թվականի հունվարի 19-ի N 25-Ա հրամանով հաստատվել է Արարատի մարզի Արտաշատ համայնքի Ազատ գյուղի 1/10-ն մասնաբաժնի սեփականության իրավունքի պետական գրանցման վկայական N 09122026-01-0025-ը՝ կորցրած լինելու պատճառով:

ՀՀ ՏԱՐԱԾՔԱՅԻՆ ԿԱԴԱՍՏՐԻ ԿՈՄԻՏԵ

ՀՀ տարածքային կադաստրի կոմիտեի նախագահի 2026 թվականի հունվարի 19-ի N 26-Ա հրամանով հաստատվել է Արարատի մարզի Արտաշատ համայնքի Ազատ գյուղի 1/10-ն մասնաբաժնի սեփականության իրավունքի պետական գրանցման վկայական N 09122026-01-0026-ը՝ կորցրած լինելու պատճառով:

ՀՀ ՏԱՐԱԾՔԱՅԻՆ ԿԱԴԱՍՏՐԻ ԿՈՄԻՏԵ

ՀՀ տարածքային կադաստրի կոմիտեի նախագահի 2026 թվականի հունվարի 19-ի N 27-Ա հրամանով հաստատվել է Արարատի մարզի Արտաշատ համայնքի Ազատ գյուղի 1/10-ն մասնաբաժնի սեփականության իրավունքի պետական գրանցման վկայական N 09122026-01-0027-ը՝ կորցրած լինելու պատճառով:

ՀՀ ՏԱՐԱԾՔԱՅԻՆ ԿԱԴԱՍՏՐԻ ԿՈՄԻՏԵ

ՀՀ տարածքային կադաստրի կոմիտեի նախագահի 2026 թվականի հունվարի 19-ի N 28-Ա հրամանով հաստատվել է Արարատի մարզի Արտաշատ համայնքի Ազատ գյուղի 1/10-ն մասնաբաժնի սեփականության իրավունքի պետական գրանցման վկայական N 09122026-01-0028-ը՝ կորցրած լինելու պատճառով:

ՀՀ ՏԱՐԱԾՔԱՅԻՆ ԿԱԴԱՍՏՐԻ ԿՈՄԻՏԵ

ՀՀ տարածքային կադաստրի կոմիտեի նախագահի 2026 թվականի հունվարի 19-ի N 29-Ա հրամանով հաստատվել է Արարատի մարզի Արտաշատ համայնքի Ազատ գյուղի 1/10-ն մասնաբաժնի սեփականության իրավունքի պետական գրանցման վկայական N 09122026-01-0029-ը՝ կորցրած լինելու պատճառով:

ՀՀ ՏԱՐԱԾՔԱՅԻՆ ԿԱԴԱՍՏՐԻ ԿՈՄԻՏԵ

ՀՀ տարածքային կադաստրի կոմիտեի նախագահի 2026 թվականի հունվարի 19-ի N 30-Ա հրամանով հաստատվել է Արարատի մարզի Արտաշատ համայնքի Ազատ գյուղի 1/10-ն մասնաբաժնի սեփականության իրավունքի պետական գրանցման վկայական N 09122026-01-0030-ը՝ կորցրած լինելու պատճառով:

ՀՀ ՏԱՐԱԾՔԱՅԻՆ ԿԱԴԱՍՏՐԻ ԿՈՄԻՏԵ

ՀՀ տարածքային կադաստրի կոմիտեի նախագահի 2026 թվականի հունվարի 19-ի N 31-Ա հրամանով հաստատվել է Արարատի մարզի Արտաշատ համայնքի Ազատ գյուղի 1/10-ն մասնաբաժնի սեփականության իրավունքի պետական գրանցման վկայական N 09122026-01-0031-ը՝ կորցրած լինելու պատճառով:

ՀՀ ՏԱՐԱԾՔԱՅԻՆ ԿԱԴԱՍՏՐԻ ԿՈՄԻՏԵ

ՀՀ տարածքային կադաստրի կոմիտեի նախագահի 2026 թվականի հունվարի 19-ի N 32-Ա հրամանով հաստատվել է Արարատի մարզի Արտաշատ համայնքի Ազատ գյուղի 1/10-ն մասնաբաժնի սեփականության իրավունքի պետական գրանցման վկայական N 09122026-01-0032-ը՝ կորցրած լինելու պատճառով:

ՀՀ ՏԱՐԱԾՔԱՅԻՆ ԿԱԴԱՍՏՐԻ ԿՈՄԻՏԵ

ՀՀ տարածքային կադաստրի կոմիտեի նախագահի 2026 թվականի հունվարի 19-ի N 33-Ա հրամանով հաստատվել է Արարատի մարզի Արտաշատ համայնքի Ազատ գյուղի 1/10-ն մասնաբաժնի սեփականության իրավունքի պետական գրանցման վկայական N 09122026-01-0033-ը՝ կորցրած լինելու պատճառով:

ՀՀ ՏԱՐԱԾՔԱՅԻՆ ԿԱԴԱՍՏՐԻ ԿՈՄԻՏԵ

ՀՀ տարածքային կադաստրի կոմիտեի նախագահի 2026 թվականի հունվարի 19-ի N 34-Ա հրամանով հաստատվել է Արարատի մարզի Արտաշատ համայնքի Ազատ գյուղի 1/10-ն մասնաբաժնի սեփականության իրավունքի պետական գրանցման վկայական N 09122026-01-0034-ը՝ կորցրած լինելու պատճառով:

ՀՀ ՏԱՐԱԾՔԱՅԻՆ ԿԱԴԱՍՏՐԻ ԿՈՄԻՏԵ

ՀՀ տարածքային կադաստրի կոմիտեի նախագահի 2026 թվականի հունվարի 19-ի N 35-Ա հրամանով հաստատվել է Արարատի մարզի Արտաշատ համայնքի Ազատ գյուղի 1/10-ն մասնաբաժնի սեփականության իրավունքի պետական գրանցման վկայական N 09122026-01-0035-ը՝ կորցրած լինելու պատճառով:

ՀՀ ՏԱՐԱԾՔԱՅԻՆ ԿԱԴԱՍՏՐԻ ԿՈՄԻՏԵ

ՀՀ տարածքային կադաստրի կոմիտեի նախագահի 2026 թվականի հունվարի 19-ի N 36-Ա հրամանով հաստատվել է Արարատի մարզի Արտաշատ համայնքի Ազատ գյուղի 1/10-ն մասնաբաժնի սեփականության իրավունքի պետական գրանցման վկայական N 09122026-01-0036-ը՝ կորցրած լինելու պատճառով:

ՀՀ ՏԱՐԱԾՔԱՅԻՆ ԿԱԴԱՍՏՐԻ ԿՈՄԻՏԵ

ՀՀ տարածքային կադաստրի կոմիտեի նախագահի 2026 թվականի հունվարի 19-ի N 37-Ա հրամանով հաստատվել է Արարատի մարզի Արտաշատ համայնքի Ազատ գյուղի 1/10-ն մասնաբաժնի սեփականության իրավունքի պետական գրանցման վկայական N 09122026-01-0037-ը՝ կորցրած լինելու պատճառով:

ՀՀ ՏԱՐԱԾՔԱՅԻՆ ԿԱԴԱՍՏՐԻ ԿՈՄԻՏԵ

ՀՀ տարածքային կադաստրի կոմիտեի նախագահի 2026 թվականի հունվարի 19-ի N 38-Ա հրամանով հաստատվել է Արարատի մարզի Արտաշատ համայնքի Ազատ գյուղի 1/10-ն մասնաբաժնի սեփականության իրավունքի պետական գրանցման վկայական N 09122026-01-0038-ը՝ կորցրած լինելու պատճառով:

ՀՀ ՏԱՐԱԾՔԱՅԻՆ ԿԱԴԱՍՏՐԻ ԿՈՄԻՏԵ

ՀՀ տարածքային կադաստրի կոմիտեի նախագահի 2026 թվականի հունվարի 19-ի N 39-Ա հրամանով հաստատվել է Արարատի մարզի Արտաշատ համայնքի Ազատ գյուղի 1/10-ն մասնաբաժնի սեփականության իրավունքի պետական գրանցման վկայական N 09122026-01-0039-ը՝ կորցրած լինելու պատճառով:

ՀՀ ՏԱՐԱԾՔԱՅԻՆ ԿԱԴԱՍՏՐԻ ԿՈՄԻՏԵ

ՀՀ տարածքային կադաստրի կոմիտեի նախագահի 2026 թվականի հունվարի 19-ի N 40-Ա հրամանով հաստատվել է Արարատի մարզի Արտաշատ համայնքի Ազատ գյուղի 1/10-ն մասնաբաժնի սեփականության իրավունքի պետական գրանցման վկայական N 09122026-01-0040-ը՝ կորցրած լինելու պատճառով:

ՀՀ ՏԱՐԱԾՔԱՅԻՆ ԿԱԴԱՍՏՐԻ ԿՈՄԻՏԵ

ՀՀ տարածքային կադաստրի կոմիտեի նախագահի 2026 թվականի հունվարի 19-ի N 41-Ա հրամանով հաստատվել է Արարատի մարզի Արտաշատ համայնքի Ազատ գյուղի 1/10-ն մասնաբաժնի սեփականության իրավունքի պետական գրանցման վկայական N 09122026-01-0041-ը՝ կորցրած լինելու պատճառով:

ՀՀ ՏԱՐԱԾՔԱՅԻՆ ԿԱԴԱՍՏՐԻ ԿՈՄԻՏԵ

ՀՀ տարածքային կադաստրի կոմիտեի նախագահի 2026 թվականի հունվարի 19-ի N 42-Ա հրամանով հաստատվել է Արարատի մարզի Արտաշատ համայնքի Ազատ գյուղի 1/10-ն մասնաբաժնի սեփականության իրավունքի պետական գրանցման վկայական N 09122026-01-0042-ը՝ կորցրած լինելու պատճառով:

ՀՀ ՏԱՐԱԾՔԱՅԻՆ ԿԱԴԱՍՏՐԻ ԿՈՄԻՏԵ

ՀՀ տարածքային կադաստրի կոմիտեի նախագահի 2026 թվականի հունվարի 19-ի N 43-Ա հրամանով հաստատվել է Արարատի մարզի Արտաշատ համայնքի Ազատ գյուղի 1/10-ն մասնաբաժնի սեփականության իրավունքի պետական գրանցման վկայական N 09122026-01-0043-ը՝ կորցրած լինելու պատճառով:

ՀՀ ՏԱՐԱԾՔԱՅԻՆ ԿԱԴԱՍՏՐԻ ԿՈՄԻՏԵ

ՀՀ տարածքային կադաստրի կոմիտեի նախագահի 2026 թվականի հունվարի 19-ի N 44-Ա հրամանով հաստատվել է Արարատի մարզի Արտաշատ համայնքի Ազատ գյուղի 1/10-ն մասնաբաժնի սեփականության իրավունքի պետական գրանցման վկայական N 09122026-01-0044-ը՝ կորցրած լինելու պատճառով:

ՀՀ ՏԱՐԱԾՔԱՅԻՆ ԿԱԴԱՍՏՐԻ ԿՈՄԻՏԵ

ՀՀ տարածքային կադաստրի կոմիտեի նախագահի 2026 թվականի հունվարի 19-ի N 45-Ա հրամանով հաստատվել է Արարատի մարզի Արտաշատ համայնքի Ազատ գյուղի 1/10-ն մասնաբաժնի սեփականության իրավունքի պետական գրանցման վկայական N 09122026-01-0045-ը՝ կորցրած լինելու պատճառով:

ՀՀ ՏԱՐԱԾՔԱՅԻՆ ԿԱԴԱՍՏՐԻ ԿՈՄԻՏԵ

ՀՀ տարածքային կադաստրի կոմիտեի նախագահի 2026 թվականի հունվարի 19-ի N 46-Ա հրամանով հաստատվել է Արարատի մարզի Արտաշատ համայնքի Ազատ գյուղի 1/10-ն մասնաբաժնի սեփականության իրավունքի պետական գրանցման վկայական N 09122026-01-0046-ը՝ կորցրած լինելու պատճառով:

ՀՀ ՏԱՐԱԾՔԱՅԻՆ ԿԱԴԱՍՏՐԻ ԿՈՄԻՏԵ

ՀՀ տարածքային կադաստրի կոմիտեի նախագահի 2026 թվականի հունվարի 19-ի N 47-Ա հրամանով հաստատվել է Արարատի մարզի Արտաշատ համայնքի Ազատ գյուղի 1/10-ն մասնաբաժնի սեփականության իրավունքի պետական գրանցման վկայական N 09122026-01-0047-ը՝ կորցրած լինելու պատճառով:

ՀՀ ՏԱՐԱԾՔԱՅԻՆ ԿԱԴԱՍՏՐԻ ԿՈՄԻՏԵ

ՀՀ տարածքային կադաստրի կոմիտեի նախագահի 2026 թվականի հունվարի 19-ի N 48-Ա հրամանով հաստատվել է Արարատի մարզի Արտաշատ համայնքի Ազատ գյուղի 1/10-ն մասնաբաժնի սեփականության իրավունքի պետական գրանցման վկայական N 09122026-01-0048-ը՝ կորցրած լինելու պատճառով:

ՀՀ ՏԱՐԱԾՔԱՅԻՆ ԿԱԴԱՍՏՐԻ ԿՈՄԻՏԵ

ՀՀ տարածքային կադաստրի կոմիտեի նախագահի 2026 թվականի հունվարի 19-ի N 49-Ա հրամանով հաստատվել է Արարատի մարզի Արտաշատ համայնքի Ազատ գյուղի 1/10-ն մասնաբաժնի սեփականության իրավունքի պետական գրանցման վկայական N 09122026-01-0049-ը՝ կորցրած լինելու պատճառով:

ՀՀ ՏԱՐԱԾՔԱՅԻՆ ԿԱԴԱՍՏՐԻ ԿՈՄԻՏԵ

ՀՀ տարածքային կադաստրի կոմիտեի նախագահի 2026 թվականի հունվարի 19-ի N 50-Ա հրամանով հաստատվել է Արարատի մարզի Արտաշատ համայնքի Ազատ գյուղի 1/10-ն մասնաբաժնի սեփականության իրավունքի պետական գրանցման վկայական N 09122026-01-0050-ը՝ կորցրած լինելու պատճառով:

ՀՀ ՏԱՐԱԾՔԱՅԻՆ ԿԱԴԱՍՏՐԻ ԿՈՄԻՏԵ

ՀՀ տարածքային կադաստրի կոմիտեի նախագահի 2026 թվականի հունվարի 19-ի N 51-Ա հրամանով հաստատվել է Արարատի մարզի Արտաշատ համայնքի Ազատ գյուղի 1/10-ն մասնաբաժնի սեփականության իրավունքի պետական գրանցման վկայական N 09122026-01-0051-ը՝ կորցրած լինելու պատճառով:

ՀՀ ՏԱՐԱԾՔԱՅԻՆ ԿԱԴԱՍՏՐԻ ԿՈՄԻՏԵ

ՀՀ տարածքային կադաստրի կոմիտեի նախագահի 2026 թվականի հունվարի 19-ի N 52-Ա հրամանով հաստատվել է Արարատի մարզի Արտաշատ համայնքի Ազատ գյուղի 1/10-ն մասնաբաժնի սեփականության իրավունքի պետական գրանցման վկայական N 09122026-01-0052-ը՝ կորցրած լինելու պատճառով:

ՀՀ ՏԱՐԱԾՔԱՅԻՆ ԿԱԴԱՍՏՐԻ ԿՈՄԻՏԵ

ՀՀ տարածքային կադաստրի կոմիտեի նախագահի 2026 թվականի հունվարի 19-ի N 53-Ա հրամանով հաստատվել է Արարատի մարզի Արտաշատ համայնքի Ազատ գյուղի 1/10-ն մասնաբաժնի սեփականության իրավունքի պետական գրանցման վկայական N 09122026-01-0053-ը՝ կորցրած լինելու պատճառով:

ՀՀ ՏԱՐԱԾՔԱՅԻՆ ԿԱԴԱՍՏՐԻ ԿՈՄԻՏԵ

ՀՀ տարածքային կադաստրի կոմիտեի նախագահի 2026 թվականի հունվարի 19-ի N 54-Ա հրամանով հաստատվել է Արարատի մարզի Արտաշատ համայնքի Ազատ գյուղի 1/10-ն մասնաբաժնի սեփականության իրավունքի պետական գրանցման վկայական N 09122026-01-0054-ը՝ կորցրած լինելու պատճառով:

ՀՀ ՏԱՐԱԾՔԱՅԻՆ ԿԱԴԱՍՏՐԻ ԿՈՄԻՏԵ

ՀՀ տարածքային կադաստրի կոմիտեի նախագահի 2026 թվականի հունվարի 19-ի N 55-Ա հրամանով հաստատվել է Արարատի մարզի Արտաշատ համայնքի Ազատ գյուղի 1/10-ն մասնաբաժնի սեփականության իրավունքի պետական գրանցման վկայական N 09122026-01-0055-ը՝ կորցրած լինելու պատճառով:

ՀՀ ՏԱՐԱԾՔԱՅԻՆ ԿԱԴԱՍՏՐԻ ԿՈՄԻՏԵ

ՀՀ տարածքային կադաստրի կոմիտեի նախագահի 2026 թվականի հունվարի 19-ի N 56-Ա հրամանով հաստատվել է Արարատի մարզի Արտաշատ համայնքի Ազատ գյուղի 1/10-ն մասնաբաժնի սեփականության իրավունքի պետական գրանցման վկայական N 09122026-01-0056-ը՝ կորցրած լինելու պատճառով:

ՀՀ ՏԱՐԱԾՔԱՅԻՆ ԿԱԴԱՍՏՐԻ ԿՈՄԻՏԵ

ՀՀ տարածքային կադաստրի կոմիտեի նախագահի 2026 թվականի հունվարի 19-ի N 57-Ա հրամանով հաստատվել է Արարատի մարզի Արտաշատ համայնքի Ազատ գյուղի 1/10-ն մասնաբաժնի սեփականության իրավունքի պետական գրանցման վկայական N 09122026-01-0057-ը՝ կորցրած լինելու պատճառով:

ՀՀ ՏԱՐԱԾՔԱՅԻՆ ԿԱԴԱՍՏՐԻ ԿՈՄԻՏԵ

ՀՀ տարածքային կադաստրի կոմիտեի նախագահի 2026 թվականի հունվարի 19-ի N 58-Ա հրամանով հաստատվել է Արարատի մարզի Արտաշատ համայնքի Ազատ գյուղի 1/10-ն մասնաբաժնի սեփականության իրավունքի պետական գրանցման վկայական N 09122026-01-0058-ը՝ կորցրած լինելու պատճառով:

ՀՀ ՏԱՐԱԾՔԱՅԻՆ ԿԱԴԱՍՏՐԻ ԿՈՄԻՏԵ

ՀՀ տարածքային կադաստրի կոմիտեի նախագահի 2026 թվականի հունվարի 19-ի N 59-Ա հրամանով հաստատվել է Արարատի մարզի Արտաշատ համայնքի Ազատ գյուղի 1/10-ն մասնաբաժնի սեփականության իրավունքի պետական գրանցման վկայական N 09122026-01-0059-ը՝ կորցրած լինելու պատճառով:

ՀՀ ՏԱՐԱԾՔԱՅԻՆ ԿԱԴԱՍՏՐԻ ԿՈՄԻՏԵ

ՀՀ տարածքային կադաստրի կոմիտեի նախագահի 2026 թվականի հունվարի 19-ի N 60-Ա հրամանով հաստատվել է Արարատի մարզի Արտաշատ համայնքի Ազատ գյուղի 1/10-ն մասնաբաժնի սեփականության իրավունքի պետական գրանցման վկայական N 09122026-01-0060-ը՝ կորցրած լինելու պատճառով:

ՀՀ ՏԱՐԱԾՔԱՅԻՆ ԿԱԴԱՍՏՐԻ ԿՈՄԻՏԵ

ՀՀ տարածքային կադաստրի կոմիտեի նախագահի 2026 թվականի հունվարի 19-ի N 61-Ա հրամանով հաստատվել է Արարատի մարզի Արտաշատ համայնքի Ազատ գյուղի 1/10-ն մասնաբաժնի սեփականության իրավունքի պետական գրանցման վկայական N 09122026-01-0061-ը՝ կորցրած լինելու պատճառով:

ՀՀ ՏԱՐԱԾՔԱՅԻՆ ԿԱԴԱՍՏՐԻ ԿՈՄԻՏԵ

ՀՀ տարածքային կադաստրի կոմիտեի նախագահի 2026 թվականի հունվարի 19-ի N 62-Ա հրամանով հաստատվել է Արարատի մարզի Արտաշատ համայնքի Ազատ գյուղի 1/10-ն մասնաբաժնի սեփականության իրավունքի պետական գրանցման վկայական N 09122026-01-0062-ը՝ կորցրած լինելու պատճառով:

ՀՀ ՏԱՐԱԾՔԱՅԻՆ ԿԱԴԱՍՏՐԻ ԿՈՄԻՏԵ

ՀՀ տարածքային կադաստրի կոմիտեի նախագահի 2026 թվականի հունվարի 19-ի N 63-Ա հրամանով հաստատվել է Արարատի մարզի Արտաշատ համայնքի Ազատ գյուղի 1/10-ն մասնաբաժնի սեփականության իրավունքի պետական գրանցման վկայական N 09122026-01-0063-ը՝ կորցրած լինելու պատճառով:

ՀՀ ՏԱՐԱԾՔԱՅԻՆ ԿԱԴԱՍՏՐԻ ԿՈՄԻՏԵ

ՀՀ տարածքային կադաստրի կոմիտեի նախագահի 2026 թվականի հունվարի 19-ի N 64-Ա հրամանով հաստատվել է Արարատի մարզի Արտաշատ համայնքի Ազատ գյուղի 1/10-ն մասնաբաժնի սեփականության իրավունքի պետական գրանցման վկայական N 09122026-01-0064-ը՝ կորցրած լինելու պատճառով:

ՀՀ ՏԱՐԱԾՔԱՅԻՆ ԿԱԴԱՍՏՐԻ ԿՈՄԻՏԵ

ՀՀ տարածքային կադաստրի կոմիտեի նախագահի 2026 թվականի հունվարի 19-ի N 65-Ա հրամանով հաստատվել է Արարատի մարզի Արտաշատ համայնքի Ազատ գյուղի 1/10-ն մասնաբաժնի սեփականության իրավունքի պետական գրանցման վկայական N 09122026-01-0065-ը՝ կորցրած լինելու պատճառով:

ՀՀ ՏԱՐԱԾՔԱՅԻՆ ԿԱԴԱՍՏՐԻ ԿՈՄԻՏԵ

ՀՀ տարածքային կադաստրի կոմիտեի նախագահի 2026 թվականի հունվարի 19-ի N 66-Ա հրամանով հաստատվել է Արարատի մարզի Արտաշատ համայնքի Ազատ գյուղի 1/10-ն մասնաբաժնի սեփականության իրավունքի պետական գրանցման վկայական N 09122026-01-0066-ը՝ կորցրած լինելու պատճառով:

ՀՀ ՏԱՐԱԾՔԱՅԻՆ ԿԱԴԱՍՏՐԻ ԿՈՄԻՏԵ

ՀՀ տարածքային կադաստրի կոմիտեի նախագահի 2026 թվականի հունվարի 19-ի N 67-Ա հրամանով հաստատվել է Արարատի մարզի Արտաշատ համայնքի Ազատ գյուղի 1/10-ն մասնաբաժնի սեփականության իրավունքի պետական գրանցման վկ

հրաժարվում են Զվենսգորիային ընդդիմադրելուց: Միևս կողմից պրուսական նշանաւոր այժեր Հատաքինցան Մոզուրայի մօտ, Պլօնիցայում և ապառնում են Աւստրիային. նրանց դէմ կանգնած են մի քանի բատալիօն Զվենսգորցիներ:

Ս. ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, 21 յունիսի: «Новое Время» լրագրին Սկալկովսկին ճանապարհից գրում է, որ չինական գօրքը երկու մասից է բաղկացած. առաջինը մենգօլ-մանչուրներից, երիցորդը չինացիներից և ուրիշ ազգութիւններից: Ամբողջ գօրքը միլիցիայի հետ միասին 850,000 մարդուց է բաղկացած, ամբողջ նաւատորմը 5725 նաւատներ ունի 260 հրացէններով: Գլխաւոր ուժը կազմում են Անգլիայում շինած 8 գնատիպ նաւակներ:

ԼՕՆԴՕՆ, 20 յունիսի («Нов. Вр.» լրագրի հեռագիր): Ք. Դաւսը բողոքից Բերլինի կոնֆերէնցիայի վճռի դէմ. սուլթանը ստորագրել Մունիճ-փաշայի կազմած յայտարարութիւնը, որ ուղղած է աշխարհիս երեսին գտնուած բոլոր մահմեդականներին: Յայտարարութիւնը հրաւիրում է ուղղափառներին ապստամբելու և թրքական պետութիւնների դէմ խաղը պաշտպանելու համար, աչքի առաջ ունենալով այն վտանգը, որ սպառնում է Մահմէդի հաւատին և խալիֆի գահին: Յայտարարութիւնը թարգմանված է արաբական, բուխարական, աֆղանական, անակրիական լեզուներով և տարած է մի քանի հարիւր հազար օրինակներ: Մօլլաները ուղարկված են տարածելու այդ յայտարարութիւնները ամբողջ Միջին-Ասիայում և Հնդկաստանում: Նօմօքռատական հանդուրժում մեծ շփոթութիւն է տիրապետում:

Խմբագիր—հրատարակող ԳՐԻԳՈՐ ԱՐՇՐՈՒՆԻ

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՒՆՆԵՐ

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԽԱՆՈՒԹՈՒՄ ծախվում են օլէօգրաֆիական պատկերներ 20% զեղչ մանր վերարկուներ 6—0 ր., խոզանակներ պատվճենքաւորված են լդի մէջ առանձնապէս անգլիական խանութի համար, ամենալաւ ածելիներ, տրկղիկով 4 ր., ճենիլդի գանակներ 3—20 ր. գիւժիներ, բրիտանական մետալի թէյամաններ 30 կ.,—3 ր., ջիտրատ-մագնեզիա, թիւրքական շերբէթ և ծարաւը բացնող նիւթ 70 կ., ամենալաւ պօրտվէյն և խերես 1 ր. 40 կ. շիշը, շամպայն 3 ր. շիշը:

17—20

ՓՈՐՁԱՒՈՒ ՀԱՇԻՒՊԱՀ

Որ նպաստաւոր է եկել, ցանկանում է տեղ ունենալ: Համաձայն է նոյնպէս անցած տարիներից Ճեղացած տարեկան ՀԱՇԻՒՆԵՐԸ կազմել և թղթած ՎԱՃԱՌԱԿԱՆՆԱԿԱՆ ԴՐՔԵՐԸ և ԹՈՂԱՆՄՆԵՐԸ կարգի բերել: Հասցէն Թողնել Փարիզ հիւրանոցում № 4:

7—10

Համեմատելիք անգլիական խանութի թէյից գնով 1 ր. 10 կ., 1 ր. 20 կ., 1 ր. 40 կ., 1 ր. 60 կ., 1 ր. 80 կ. Ֆունտի համար այն թէյերի հետ, որոնք ուրիշ խանութներում 30%-ով թանգ են ծախվում և այդ խանութի ֆունտը 2 բուլիանոց թէյը, ուրիշ տեղ 4 ր. ծախվող թէյի հետ:

18—100

ՀԱԴՈՒՍՏՆԵՐ երեխաների 4 ր., ազամարդկերանց 9—20 ր., ամրոզջ հագուստը, պիջակ 5 ր., ՈՐՏԵՂ Ի ՕԳՆԵՎՈՒԹԻՒՆ. ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԽԱՆՈՒԹՈՒՄ: Բամազէյ, պարտօքին, տրիկօ, դրապ, փօստի թուղթ, թաւիշ կառքերի և կառքերի համար, կոլինկօր և այլն 25% ուրիշ տեղերից էժան: ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԽԱՆՈՒԹՈՒՄ հաւեզ մետրաքաներ, կօնֆետներ հագի գէմ, պաներ, մագնեզիա, ատամնաներ, կաթրօլեան փոշի, սապօն, պարսկական փոշի և այլն: Այս բոլորը և ուրիշ շատ ապրանքներ կարելի է գտնել ԱՄՆԱՒԺԱՆ գներով ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԽԱՆՈՒԹՈՒՄ:

18—20

ՇՕԿՕԼԱԴ ԵՒ ԿԱԿԱՕ ֆրէյ և օրգիկ, որոնք Փարիզի աշխարհահանդէսի ժամանակ ոսկէ նշան ստացան, վերջապէս ստացվեցաւ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԽԱՆՈՒԹՈՒՄ: Նոյն անդ գործեալ ստացվեցաւ թէյ մեծ քանակութեամբ: Եաս պատուական թէյ ֆունտը 1 ր. 20 կ., և 1 ր. 40 կ..

10—10

Շատ տաք մանուլի տակից լոյս կը տանեն Պետերբուրգի Փրէօբրէնան ընկերութեան հետևեալ հրատարակութիւնների հայերէն թարգմանութիւնները:

Ի. Լ ա կ ի դ է «ԵՐԻՈՒԴ ՈՍԿԻ» Ի. Ա վ ե տ ա ր ի ս ի «ՆՈՂ Է ԽՕՍՈՒՄ ՍՏԵՂԱԿԻՉ» Ш. Ս մ ի ր ն ո վ ի «ՀՈՐԹԱՐԱՇ»: Դրամներից մէկը արդէն մանուլի տակ է:

ԲԷԼԱԿԱՆ զպրոցի 6-ը դասատան ԱՇԱԿԵՑ ցանկանում է մանաւոր ԴԱՍԵՐ տնեցնել և ՊԱՏՐԱՍՏԵԼ երեխաներին այդ զպրոցի ՋԱՆԱՋԱՆ ԴԱՍԱՏՈՒՆՆԵՐԻ համար: Հասցէն «Մշակի» խմբագրատանը:

2—2 (2)

ԲԺՇԿԱՆՈՑ

ՀԻՒԱՆԴՆԵՐԻ ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹԻՒՆԸ ԱՒԱԼ ԽՕՏԵԱՆ 9-ԻՑ ՄԻՆՉԵՒ 1 ԺԱՄԸ:

Երկուշաբթի. Գավրօնսկի կանանց հիւանդ. Վօրալևի էչ ներքին հ., Թօմներ կանանց և երեխաների հ., Քիւչարևի կանանց խիրուրգիական և աչքերի հ., Շաէմրօվսկի վիներական և կաշու հ., Բաբայեան ջղային և հոգեկան հ.:

Երեքշաբթի. Մինկևիչ խիրուրգիական հ., Վ. զօրօվ վիներական և բազպի հ., Բէյլս աչքի հ., Բախտուռով մանկաբարձական, կանանց և երեխաների հ. Կրասնօգլաձով, Լիսիցկի և Վեմրիշևի ներքին հ.:

Չորեքշաբթի. Լիսիցկի և Ռուզովսկի ներքին հ., Շտէյմրօվսկի կինեբական և կաշու հ., Ասատուրօվ կանանց հիւանդութիւններից:

Հինգշաբթի. Վ. զօրօվ վիներական և բազպի հ., Թօմներ կանանց և երեխաների հ., Լիսիցկի և Վեմրիշևի ներքին հ., Քիւչարևի սիֆիլիսի և սեռական օրգանների հ.:

Ուրբաթ. Գավրօնսկի կանանց հ., Մինկևիչ խիրուրգիական հ., Կրասնօգլաձով և Լիսիցկի ներքին հ., Բախտուռով մանկաբարձական, կանանց և երեխաների հ., Շտէյմրօվսկի և Ասատուրօվ վիներական և կաշու հ., Բաբայեի ջղային և ներքին հ.:

Շաբաթ Լիսիցկի և Վեմրիշևի ներքին հ., Բաբօվ կուրծքի հ., Կանկօվսկի վիներական և կաշու հ.:

Բացի տրէխ Վ. զօրօվ բժշկանոցի մէջ ընդունում է անվարձ ազգատ հիւանդներին ամենայն օր երեկոյան 4—6 ժամը:

Բժիշկ Բաբաևի չորեքշաբթի օրերը առաւօտեան 9-ից մինչև 11 ժամը ընդունում է իր տանը բժշկանոցի հիւանդներին էլեկտրական բժշկութեան և ներքին հ. համար: Բնակարանը գտնվում է Սերգիևսկայա փողոցի վրա, Բայանդուրովի տանը:

Առանձնապէս Օրբելեան ազգատ հիւանդներին բժշկանոցի առնմանով ընդունում է ամենայն օր, ամենայն ժամանակ:

Բացի կիրակի օրերից ամենայն օր առաւօտեան 9—11 ժամը բժշկանոցում կինում է մանկաբարձ կին հիւանդ կանանց ընդունելու համար:

Բժշկանոցի դիրեկտոր Լիսիցկի:

На Воронцовской Набережной, въ домѣ Г-жи Варламовой отдается въ наемъ квартира о 5 комнатахъ, съ кухнею, большою конюшнею и сараемъ. Объ условіяхъ спросить въ Тифлисской Городской Управѣ.

Ծախվում են ԸՆԿՈՒՉՆՈՑ յու շինված ՊԱՀԱՐԱՆՆԵՐ (չհաշներ) երանց բոլոր յարմարութիւններով: Կարելի է տեսնել ամենայն օր Սօլօլակ, առն իշ. Սաֆրազովի, Վարշամկոցա պեկարնիա:

1—5 (2)

Յունիսի 1-ից Վ.ԱՐՇԱՎՍԿԱՑԻ ՊԵԿԱՐՆԻՑԻՆ կից կը բացվին ՍԵՆԵԱԿՆԵՐ, որտեղ կարելի կը լինի առանալ ԿԱՖԻ, ՇՕԿՕԼԱԴ, ԹԷՅ և պատրաստված հանրային զանազան ՋՐԵՐ:

1—40

ՎԵՐՋՆԱԿԱՆ ՎԱՃԱՌՈՒԹԻՒՆ

Հրացաններ, բեմբլմներ, դանակներ, գրիչներ, անուշահոտութիւններ, սապօն, գուլպաներ, թաշկինակներ և այլն, ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ՄԱԳԱԶԻՆՈՒՄ:

9—20

ԵՐԱԺՇՏԱԿԱՆ ԳՈՐԾԻՔՆԵՐԻ ԳԼԽԱՒՈՐ ՊԱՀԵՍՏ

Ի ԻՆԻ ՀԵՆՐԻԽ ՅԻՄԵՐՄԱՆՆԻ,

Ս. ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, ԲՈԼՇԱՅԱ ՄՕՐՍԿԱՅԱ, № 42

Առաջարկվում են արտասահմանի ամենալաւ գործարաններից նորերում ստացված երաժշտական գործիքներ.

ՋՈՒԹԱԿՆԵՐ 2½ ր., 5 ր., 6 ր., 8 ր., 12 ր., 20 ր., 30 ր., 50 ր., 60 ր. և աւելի թանգ մինչև 150 ր., ԿՆՏՆՈՑՆԵՐ (смычекъ) 50 կ., 1½ ր., 2 ր., 3 ր., 5 ր., 8 ր., և աւելի թանգ մինչև 25 ր., ԱՐԻՆԵՐ 2½ ր., 5½ ր., 6 ր., 7 ր., 10 ր. և աւելի թանգ մինչև 20 ր.: Հին իտալական և գերմանական ջութակներ մինչև 600 ր.: ՋՈՒԹԱԿՆԵՐԻ փոքր դիրքի երեխաների համար 2 ր. 50 կ. մինչև 30 ր.: Ջութակի շկօլա (ինքնաուսուցիչ) 2 ր., 3 ր., 4 ր., 5 ր.: ԱԼՏԵՐ 9 ր., 15 ր., 25 ր., 50 ր. և աւելի թանգ: ՎԻՕԼՕՆՉԵԼՆԵՐ 20 ր., 30 ր., 40 ր., 60 ր., 100 ր. և աւելի թանգ մինչև 600 ր.: Վիոլօնչելի շկօլա 4 ր.: ԿՕՆՏՐԱՍ 45 ր., 65 ր., 120 ր. և աւելի թանգ: ԳԻՏԱՐ 3 ր. 50 կ., 5 ր., 10 ր., 15 ր., 20 ր., 40 ր., 50 ր. և աւելի թանգ մինչև 100 ր.: Գիտարի շկօլա (ինքնաուսուցիչ) 1 ր. 50 կ., 2 ր., 3 ր.: ՅԻՏՐԱՆԵՐ 14 ր., 16 ր., 25 ր., 35 ր., 50 ր. և աւելի թանգ մինչև 100 ր.: Յիտրայի շկօլա 2 ր., 3 ր. 50 կ., նօտաներ 40 կ., 60 կ., 90 կ. իրաքանչիւր տետրակը: ՄԱՆԴՕԼԻՆ 10 ր., 20 ր., 30 ր., 40 ր., և աւելի թանգ. շկօլա 3 ր.: Ամենալաւ իտալական լԱՐԵՐ այդ գործիքների համար, ԿԱՄԵՐՏՕՆ 40 կ., 50 կ., 1 ր., 50 կ., 2. ր., 6 ր.: Մետրոն կանիֆոլ և այլ պատկանելիք: ՄԵՏՐՕՆՕՄ 8 ր., 12 ր.: Երկաթի ծալվող ՊԻՒՊԵՏՐՆԵՐ 5 ր.: Երկաթի ծալվող պրօպետներ մոմակալներով 6 ր., 8 ր.: Գերմանական ԳԱՐՄՕՆՆԵՐ 4 ր., 4 ր. 50 կ., 5 ր. 50 կ., 7 ր. 50 կ., 10 ր., 15 ր., 20 ր., 24 ր., 30 ր., 40 ր., և աւելի թանգ: Գարմոնիտի շկօլա և նօտաներ 50 կ., 75 կ., 1 ր., 1 ր. 50 կ., իրաքանչիւր տետրակը: ԿՕՐՆՍՊԻԱ-ՊԻՍՏԱՆ 18 ր., 25 ր., 30 ր., 40 ր., 60 ր. և աւելի թանգ մինչև 100 ր.: Շկօլա (ինքնաուսուցիչ) 1 ր. 50 կ., 4 ր., 5 ր.: ԱԼՏՕՐՆ, ՆՇԱՆԱՓՈՂԸ, ՏՐՕՄԲՕՆՆԵՐ, ՖԼԻՑՏԱՆԵՐ 3 ր., 5 ր., 7 ր., 10 ր., 12 ր., 20 ր., 30 ր., 40 ր., 60 ր. և աւելի թանգ: Շկօլա (ինքնաուսուցիչ) 1½ ր., և 3 ր., նօտաներ 40 կ., 1½ ր., 3 ր. իրաքանչիւր տետրակը: ԿԼԱՐՆԵՏՆԵՐ 6 ր., 8 ր., 10 ր., 15 ր., 20 ր., 30 ր., 40 ր., և թանգ մինչև 60 ր.: Կաբնետի շկօլա 4 ր.: Թեկօլո, Զականի, Ֆլաժօլետներ, ԱՆգլիական ԿՕՆՑԵՐՏԻՆՕ 30 ր., 38 ր., 45 ր., 55 ր., 70 ր., 100 ր., և թանգ մինչև 160 ր.: Շկօլա 3 ր., նօտաներ 50 կ., 75 կ., 1 ր., 1½ ր., Գերմանական կօնցերտինօ 3 ր., 4 ր., 5 ր., 8 ր., 10 ր., 12 ր., 15 ր., և թանգ մինչև 30 ր.: Շկօլա (ինքնաուսուցիչ) 75 կ., նօտաներ 40 կ., և 1 ր. իրաքանչիւր տետրակը երաժշտական արկղներ 2 ր., 4 ր., 6 ր., 10 ր., 25 ր., 30 ր., 40 ր., 55 ր., 75 ր., 90 ր., և թանգ մինչև 200 ր.: ՖԻՍԴԱՐՄՕՆՆԵՐ 90 ր., 100 ր. 120 ր., 150 ր., 175 ր., 250 ր. և աւելի թանգ: ԳԱՐՄՕՆՆԵՐ ՖԼԻՑՏԻ 40 ր., 45 ր., 60 ր., 75 ր., 90 ր.: ԳԱՐՄՕՆՆԵՐ ֆիրմաի ՕՐՔԱՆՈՎ 175 և 225 ր.: ՇԱՐՄԱՆԿԱ 8 ր., 12 ր., 20 ր., 30 ր., 40 ր.: Իտալական չարմանկաներ 150 ր., 200 ր., 250 ր.: ՕՐԳԱՆՆԵՐ թաշկինակների համար 10 ր., 15 ր.: Թմբուկներ, յիտաւրներ, բանչուկներ, բանդօներ, մետալական շրջունքների բեկեանք, եռանկիւններ, պարմոններ և այլն:

Օտար քաղաքներից ստացված պատուէրները կատարվում են անյապաղ և ճշդութեամբ: Ձանազան հանգամանքներ զեղչին է ենթարկում են հատով և մեծ քանակութեամբ.

1—1

Вышелъ изъ печати и поступилъ въ продажу VI томъ **„Сборника свѣдѣній о Кавказѣ“**, изданія Кавказскаго Статистическаго Комитета, содержащій въ себѣ:

«Тифлисъ по однодневной переписи 25-го марта 1876 г.»

всего 570 страницъ in 4, съ 19-ю приложеніями, а именно:

1) 15 литографированныхъ раскрашенныхъ графическихъ таблицъ;

2) 2 вида Тифлиса: по Шардену (1671 г.) и Турнефору (1701 г.);

3) копія съ плана Тифлиса по царевичу Вахушту (1739 г.);

4) планъ современнаго Тифлиса.

Продажа производится въ книжныхъ магазинахъ: Беренштама, Кавказской книжной торговлѣ и Центральной книжной торговлѣ. Цѣна **4 руб. сер.**; на пересылку прилагается за 5 фунт.

Մամուլի տակից դուրս եկաւ և վաճառվում է Զաք. Դրիգորեանցի «Ռուսկաան գրավաճառանոցում Ընդհանուր աշխատհագրութիւն, Ա. տարի, Նախապիտոյք (հայրենագիտութիւն Թիֆլիսի) 5 պատկերներով. Աշխատասիրութիւն Ն. Սիմոնեանց: Գինն է 35 կոպ. դուրսբով առնողներին 20% զեղչ կը լինի:

Մամուլի տակ են, Ընդ. Աշխ. Բ. տարի, մանր ուսուցչական (մանր-մասնական) և Ռեական և ընդ. Աշխ. Գ. տարի, մանր քաղաքական: Վերջին երկու գրքերի ապագրութիւնից յետոյ կը հրատարակուին նոցա գները: Օտար քաղաքացիք գիմում են:

Въ Тифлисѣ. Кавказская книжная торговля З. П. Григурова.

10—20

Ծանուցանում ենք մեր բարեկամներին և բոլոր նրանց, որոնք ցանկանում են ունենալ մեր ՀԱՐՍՏԱՑՈՒՆԸ, որ ուղարկվում է ամեն տարի Յունվարի 1-ին, որ մեր գործակատարները ժամանակին ուղարկեն մեզ ստացված գումարները:

Տպարան Ա. և Ա. Միքելեանի

Типографія А. А. Михельсона

Дозволено Цензурою 23 Іюня 1880 г. Тифлисъ.

Fonds A.R.A.M

№ 107 Յունիսի 25 (Յուլիսի 7) **1880** Յունիսի 25 (Յուլիսի 7) № 107

ԻՆՆԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ

ՄՇԱԿ

Տարեկան գինը 10 րուբլի կէս տարվանը 6 րուբլի
Առանձին համարները 5 կոպէկով։

Բաժանորդագրութիւն կընդունվում է տարին լեզուով։

Յայտարարութիւնները վճարվում են մինչեւ խմբագրատան մէջ։

Խմբագրատունը բաց է առաւօտեան 10—2 ժամ
(Նոյն կիրակի և տօն օրերից)

Յայտարարութիւնների համար վճարում են
իւրաքանչիւր տառին 2 կոպէկ։

Օտարազգացքը դիմում են ուղղակի
Тифлисъ. Редакція „Мшакъ“

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Տարբական մտքեր։—Ներքին տեսութիւն։ Նամակ Մօսկվայից։ Նամակ Շուշուց։—Արտաքին տեսութիւն։ Բերլինի կոնֆերէնցիան։ Ֆրանսիա։ Նամակ Թիւրքիայից։ Նամակ Դավրէժից։—«Մշակի» հեռագրերը։—Յայտարարութիւններ։ — Բանասիրական։ Սովը Հայաստանի մէջ։

ՏԱՐՐԱԿԱՆ ՄՏՔԵՐ

II

Մենք տեսկինք մեր երեկոյեան համարում, որ ազգութիւնը կազմող գլխաւոր հիմունքները երեք են՝ ցեղը, լեզուն և հայրենիքը։

Բայց այդ երեք հիմունքներից անհնարինն է հայրենիքը։ Եթէ լեզուն պահպանվել է, իսկ հայրենիքը կորել է,—պէտք է դարձեալ ստեղծել մի նոր հայրենիք, եթէ ոչ լեզուն էլ կը կորչի։ Եթէ հայրենիք կայ, իսկ լեզուն կորել է, ազգութիւնը դարձեալ գոյութիւն կարող է ունենալ, թէև նոր ձև կընդունի, նոր ազգութիւն կը առեղծվի։

Հրէաները կորցնելով հայրենիք և լեզուն, և պահպանելով միմիայն կրօնը,—անհնարին որպէս ազգութիւն, և պահպանեցին միմիայն որպէս կրօնական հասարակութիւն, որպէս աղանդ։

Եթէ հայերը անհնարին Լեհաստանում, այդ այն պատճառով չէ, որ նրանք փոխեցին կրօնը, լուսաւորչականներից կաթոլիկ դարձան, բայց այն պատճառով, որ կորցրին հայրենիքը և լեզուն և խիտ կերպով մի տեղ չը բնակվելով, ցիր ու ցան եղան լեհացիների մէջ, չը կարողանալով, փոքր թւով էլ լինելով, իրանց համար նոր հայրենիք ստեղծել։ Եթէ Լեհաստանի հայերը լուսաւորչական էլ ձնային, սիրուն առնելով նրանք որպէս ազգութիւն կանհետանային և կը գառնային լուսաւորչական դաւանութեան լեհացիներ, կորցրած լինելով իրանց հայրենիքը և իրանց մայրենի լեզուն։

Բայց ոչ մի տեղ պատմութեան մէջ մենք չենք տեսնում, որ մի ազգութիւն ձուլվով իր հայրենիքում և պահպանելով իր մայրենի լեզուն, կորչէր, անհետանար որպէս ազգութիւն, միայն այն պատճառով, որ իր կրօնը փոխած լինէր։

Յայտնի է որ պարսիկները առաջ կրակապաշտ էին։ Երբ նրանք ընդունեցին մահմետական կրօնը, բայց պահպանեցին իրանց հայրենիքը և լեզուն,—նրանք դարձեալ ձնացին նոյն պարսիկներ, ձնացին նոյն ազգութիւն։ Եթէ այսօր կամ վաղը ամբողջ պարսից ազգը, կամ նրա մի մասը ընդունէր բրիստոնէութիւնը, —պարսիկները դարձեալ ազգութեամբ պարսիկ կը ձնային, ոչ բոլորովին փոխելով կրօնը, նրանք չեն փոխում իրանց ազգութիւնը, չեն մոռանում իրանց մայրենի լեզուն, չեն կորցնում իրանց հայրենիքը։

Հրէաները կորան որպէս ազգութիւն, որովհետև կորցրին իրանց մայրենի լեզուն և Թողեցին հայրենիքը, պահպանելով միմիայն կրօնը։ Բայց եթէ նրանք ձնային իրանց հայրենիքում, պահպանէին իրանց մայրենի լեզուն, և մինչև անգամ փոխէին իրանց կրօնը, Թողնէին մոսէականութիւնը և ընդունէին իրանց միջից ծագած նոր վարդապետութիւնը, քրիստոնէութիւն — հրէաները մինչև այժմ դարձեալ կը ձնային մի ազգութիւն։

Ով չը գիտէ որ հայերն էլ կրակապաշտ էին, բայց այն ժամանակ նրանք նոյնքան և դուցէ աւելի լաւ, աւելի ազգասէր հայեր էին, քան թէ այժմ։ Ընդունելով քրիստոնէութիւնը, բայց պահպանելով իրանց մայրենի լեզուն և ձնալով իրանց հայրենիքում՝ հայերը դարձեալ հայեր ձնացին։ Եւ միայն այն ժամանակ հայերը, կամ նրանց մի մասը սկսեցին կորցնել իրանց ազգութիւնը, երբ սկսեցին գաղթել իրանց հայրենիքից և մոռանալ իրանց մայրենի լեզուն։

Մի հայրենիքում բնակվող, մի լեզու խօսող ազգութեանը պատկանող անձինք մի ազգութիւն են կազմում, չը նայելով, որ նրանք բոլորն էլ այլ և այլ դաւանութիւններին պատկանէին։ Այդ երևոյթը նշմարելի է ոչ թէ միայն լուսաւորչաց երկիրներում, օրինակ Գերմանիայում, Ֆրանսիայում, կամ Անգլիայում, որտեղ կաթոլիկ, անգլիական, լութերական, կալվէր և այլն լինելը նշանակութիւն չունի ազգութեանը պատկանելու համար, բայց նոյն իսկ անզարգացած և անհանդուրժող մի երկրի մէջ, ինչպէս Պարսկաստանն է, ուր օրի գլխում չի մտնի ասել որ բաբիհաները, կամ հին կրակապաշտները, գաւրները, որոնցից շատերը դեռ ձնացին Պարսկաստանում, պարսիկ չեն, որովհետև մահմետական չեն....

Քարոզել մի ազգութեան, որ քո կրօնն է միայն՝ քո ազգութեան հիմունքը, կը նշանակէ ուզենալ ոչնչացնել, ապանել այդ ազգութիւնը, կը նշանակէ ասել նրան՝ «Պարտ ես կորցնել հայրենիքդ էլ լեզուդ էլ միայն կրօնը պահպանիր, ուր և ուզենաս գաղթիր, ինչ լեզուով և ուզենաս խօսիր, կը նշանակէ դատապարտել այդ ազգութիւնը միմիայն կրօնական աղանդ լինելու, աւելի ոչինչ։

ՍՈՎԸ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՄԷՋ

I.

Թիւրքաց Հայաստանի ասլաճանդների դրութիւնը,—Որտեղ է աւելի տարածված սովը։—Տեղեկութիւններ Կ. Պոլսի կենտրոնական մանուածողովից։—Սովի պատճառական պատճառներ, արտակարգ բնական երևոյթներ և հացի պաշարի ապառվելը։ Հայաստանում մինչև վերջին պատերազմը և պատերազմից յետոյ։—Հարկերը։—Բռնապետական ցեղեր և աւազակութիւններ։—Մշտական պատճառներ, հողային յարաբերութիւններ և բնակչից կախված լինելը։—Ճանապարհների յատկապատիկները։—Հացի թւի պակասելը և գաղթականութիւնների պատճառները։—Կայսրի և մեծապետի վերաբերմունքը հայերի նկատմամբ։—Կ. Պոլսի և վանի մանուածողովները։—Ռուսաստանից եկած օգնութիւնը։

Թիւրքաց Հայաստանի մէջ այժմ սոսկալի սով մեղ ամենքիս զբաղեցնում է, իւրաքանչիւր հայի մատաղջութեան առարկայ է դարձել այն հարցը թէ ինչպէս պէտք է օգնութիւն հասցնել մեր ասլահանջ եղբայրներին։ Այդ սովի մասին զբաղում է թէ հայոց, թէ ռուս և թէ եւրոպական լրագիրներում, ամեն տեղ, ուր որ հայեր կան, նուիրատուութիւններ են հաւաքվում յոգուտ սովահանջների, մի քանի հայաքնակ քաղաքներում հիմնվել են օգնութեան մանուածողովներ, և այլն։

Դատախազութեանս նպատակն է կարողութեանս չափ ամփոփել այն բոլոր տեղեկութիւնները որ ունենք Հայաստանի մէջ այժմ սոսկալի սովի մասին, հնարաւորել սովահանջների դրութիւնը թիւրքաց Հայաստանի մէջ, ցոյց տալ թէ ինչ պատճառներից է առաջ եկել այդ սարսափելի սովը և վերջապէս աչքի անցնել մի քանի սամենայնի պատմական իրաւունքները և եւրոպական յայտնի դիտականներից մի քանիների կարծիքները առհասարակ սովի մասին, նմանապէս և նրանց առաջարկած միջոցները սովի երեւալուն կամ սարսափները առաջն առնելու համար։

Ուրիշ կողմից այդ դատախազութենից դուրսգած արդիւնքը նուիրվում է Հայաստանի սովահանջների օգտին։

Թիւրքաց Հայաստանի մէջ այժմ սոսկալի սովի մասին մենք մեծ մասամբ մեր տեղեկութիւնները քաղում ենք Կ. Պոլսի հայոց լրագիրներից, տեղական լրագիրների թղթակցութիւններից, Կ. Պոլսի հայոց կենտրոնական մանուածողովի ձեռքով մեզ հաղորդված և ապացուցած լուրերից և հեռագիրներից և վերջապէս մասնաւոր նամակներից։

Սովը սարսափած է ամբողջ Հայաստանում, և

Fonds A.R.A.M

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԵՐ

Թ. 10

ՊԱՏՄԱԿԱՆ ՈՐՈՇՈՒՄՆԵՐ

Իսկ ասել մի ուրիշ բան՝ «Ազգային հարցի լուծումը» մի հոլտեր» ապրելն է, որ նոյն ինքն ալ ազգային հարցի լուծումն է:

Ահա այս ուղղութեամբ է որ կը շարժի Ռուսիոյ մէջ ներկայ ժամանակներս ազգային հարցի լուծումը: Ռուսիոյ մէջ ազգային հարցի լուծումը կը նշանակէ ազգային ինքնավարութեան տրամադրութիւն, ազգային ինքնավարութեան ոգի, ազգային ինքնավարութեան ձգտում: Ռուսիոյ մէջ ազգային հարցի լուծումը կը նշանակէ ազգային ինքնավարութեան ստեղծում, ազգային ինքնավարութեան հաստատում: Ռուսիոյ մէջ ազգային հարցի լուծումը կը նշանակէ ազգային ինքնավարութեան ամրապնդում, ազգային ինքնավարութեան զարգացում: Ռուսիոյ մէջ ազգային հարցի լուծումը կը նշանակէ ազգային ինքնավարութեան կատարելագործում, ազգային ինքնավարութեան ծաղկում: Ռուսիոյ մէջ ազգային հարցի լուծումը կը նշանակէ ազգային ինքնավարութեան ամենայն կատարելութիւն, ազգային ինքնավարութեան ամենայն ծաղկում:

Ռուսիոյ մէջ ազգային հարցի լուծումը կը նշանակէ ազգային ինքնավարութեան ամենայն կատարելութիւն, ազգային ինքնավարութեան ամենայն ծաղկում, որովհետեւ

Fonds A.R.A.M

Մայիս 19-ին Ընտրախուցիկ գրգռիչ ձեռ Հայաստանի ներկայացուցիչ պատասխանատու գործիչներ, նաև տասնյակ գործարարներ մասնակցեցին Հայաստանի ազգային ժողովի նախագահ Արտաշես Ղազարյանի հրավերով կազմակերպված ընդունելությանը:

Ընդունելության ընթացքում Արտաշես Ղազարյանը ներկաներին ներկայացրեց Հայաստանի ներկա տնտեսական իրավիճակը, ինչպես նաև

«ՄՇԱԿԻ» ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՄԻՋԱԶԳԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆԻՑ

Կ. ՊՕԼԻ, 22 յունիս: Մարքերի յարմարները սաստկանում էին. վախենում էին մահմեդական ֆանատիկոսութեան յայտնվելուց: Սուլթանը և մինիստրները պատրաստում էին, բայց Բերլինի կոնֆերենցիայի վճիռներին ընդդիմանալը հաւանական է երևում: Ռումելիայի ազատական կուսակցութեան հետևիչներ ազատում էին հսկողութիւն պէտք է պահպանել ազատների վրայ: Բ. Դուռը խըրատ տվեց Դուլցինո պէյ անել Ձէյնօզօրբէյին: Ս. ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, 23 յունիս: Պետական բանկի 5% տոմսակը առաջին շրջանի արժէ 94 ր. 25 կ., երկրորդ 92 ր. 12 կ., երրորդ 93 ր. 50 կ., չորրորդ 93 ր., ներքին 5% առաջին փոխառութեան տոմսակը արժէ 229 ր. 25 կ., երկրորդ 224 ր. 50 կ., արևելեան առաջին փոխառութեան տոմսակը 92 ր., երկրորդ 92 ր., երրորդ 91 ր. 62 կ., ոսկի 7 ր. 75 կ.: Թուղթ 1 բուբլի լօնդոնի վրա արժէ 25,62 պէնս, առուգ 100 ր. Համբուրգի վրա 219 մարկ 50 պֆ., Փարիզի վրա 269 ֆր. 75 սանտիմ: Բօրսային տրամադրութիւնը հանգիստ է:

խմբագիր—հրատարակող ԴՐԻԳՈՐ ԱՐՇՐՈՒՆԻ

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՒՆՆԵՐ

ՄՕԶԴՈՒԲԻ

Հայոց օրիորդաց դպրոցի համար պահանջվում է մի վարժուհի նպատակաւոր պայմաններով: Յանկացողները կարող են դիմել «ՄՇԱԿԻ» խմբագրատունը պայմանների մասին բանակցելու համար:

1—10

ԲԱԼԱՍԿԱՆ դպրոցի 6-ղ դասատան ԱՇԱԿԵՐՏ ցանկանում է մանուկը ԳԱՍԱՐ ուսնելու և ԳԱՐԳԱՑՆԵԼ. երեխաներին այդ դպրոցի ՉԱՆԱԶԱՆ ԳԱՍԱՏՈՒՆՆԵՐԻՑ համար: Հասցէն «Մշակի» խմբագրատունը:

2—2 (2)

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԻՄԱՆԻԹՈՒԻՄ ծախվում են ալէօգրաֆիական պատկերներ 20% զեղչ ման. վերարկուներ 6—9 ր., խոպանակներ պատվիրելու իրված են լոյն մէջ առանձնատ և անգլիական իսառութի համար, ամենալատ ածխներ, արկղիկով 4 ր., շնչիքի գանակներ 3—20 ր. դիւժիներ, բրիտանական մետալ թէյամաններ 30 կ.—3 ր., գիտարանական, թիւրքական շիրիմի և ծարաւը Բազեցնող նիւթ 70 կ., ամենալատ պօրտվէյն և խերու 1 ր. 40 կ. շիշը, շամպայն 3 ր. շիշը:

18—20

ՓՈՐՁԱՒՈՒ ՀԱՅԻՒՊԱՀ

Որ նորերում է ելել, ցանկանում է տեղ ունենալ: Համառօտ է նոյնպէս անցած տարիների Ցեղագ տարեկան ՀԱՅԻՒՆԵՐԸ կազմել և հրատած ՎԱՒՃԱՌԱԿԱՆԱՑԱՒԱՆ ԳՐՔԵՐԸ և ԹԱԼԱՆՄՆԵՐԸ կարգի բերել: Հասցէն Թողնել Փարիզ հիւրանոցում № 4:

8—10

Համեմատելի անգլիական խառնուքի թէյից դնով 1 ր. 10 կ., 1 ր. 20 կ., 1 ր. 40 կ., 1 ր. 60 կ., 1 ր. 80 կ. Փառնոյ համար այն թէյերի հետ, որոնք ուրիշ խառնուքներում 30%-ով թանգ են ծախվում և այդ խառնուքի Փառնոյը 2 բուբլիանոց թէյից, ուրիշ տեղ 4 ր. ծախվող թէյի հետ:

19—100

ՀԱԴՈՒՍՏՆԵՐ երեխաների 4 ր. ապամարդկերանց 9—20 ր., ամրոզջ հագուստը, պիջակ 5 ր., ՈՂՏԵՂ է ԾԱԽՎՈՒՄ. ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԻՄԱՆԻԹՈՒՄ: Բամպէյ, պարուսին, արիկո, դրապ, փոստի ֆետրի, ֆետրէ կոպրաների և կառքերի համար, կաչնկօր և այլն 25% ուրիշ տեղերից էժան: ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԻՄԱՆԻԹՈՒՄ համեղ մարբաններ, կանֆետներ հավի պէմ, պաներ, մանդելիա, ամաններ, կարբոլեան փոշի, սապօն, պարսկական փոշի և այլն: Այս բոլորը և ուրիշ շատ ապրանքներ կարելի է գտնել ԱՄԵՆԱԷԺԱՆ ՓՆԵրով ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԻՄԱՆԻԹՈՒՄ:

19—20

Ես տալիս եմ իմ ակից լոյս կը տեսնեն Պետերբուրգի Ֆրեօբելեան ընկերութեան հետևեալ հրատարակութիւնների հայերէն թարգմանութիւնները:

I. Ա հ ի պ է ի «ՆԵՐԲՈՒԺ ՈՍԿԻ» II. Ա վ ե ն ա բ ու ս «ՆՕՁ Է ԻՕՍՈՒԻՄ ՍՆՆԱԿԸ» III. Ս մ ի ռ ն ո վ ի «ՀՈՐԹԱՐԱՆ»: Դարանցից մեկը արդէն մամուլի տակ է:

ՄԵԿ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ, *որ դիտէ հայերէն, ռուսերէն և ֆրանսերէն լեզուները, կամենում է* **ԿԱՆՏՈՐՉԱԿԻ ԳՈՐԾԱԿԱՏԱՐԻ** *կամ թարգմանի տեղ ունենալ: Յանկացողները կարող են դիմել «Մշակի» խմբագրութեան:*

ԲԱԺԵԿԱՆՈՅ

ՀԻՒԱՆԴՆԵՐԻ ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹԻՒՆԸ ԱՌԱՒՈՏԱՆ 9-ԻՑ ՄԻՆՉԵՒ 1 ԺԱՄԸ:

Երկուշաբթի. Գավրօնակի կանանց հիւանդ. Չօրեքշաբթի. Մինդի հիւանդ. Հինգշաբթի. Պետրոսեանց հիւանդ. Ուրբաթ. Գավրօնակի կանանց և երեխաների հ., Շաբաթ. խիրուրգիական և աչքերի հ., Եկեղեցական և վիներական հ., Բարեգործական ջղային և հոգեկան հ.:

Երեքշաբթի. Մինդի վիրաբուժ. հիւանդ. Չորեքշաբթի. վիներական և բազկի հ., Կիսամարմնի աչքի հ., Ախտաբանական, կանանց և երեխաների հ. Պատուհասական, Լիսիցկի և Վերմիշևի նեղքին հ.:

Հինգշաբթի. Լիսիցկի և Բուդոգոսկի նեղքին հ., Եկեղեցական և կաշու հ., Ատամնացաւոց հիւանդների:

Հինգշաբթի. Գոլոսկի վիներական և բազկի հ., Ծանր և աղքատ հիւանդների ներքին հ., Լիսիցկի և Վերմիշևի նեղքին հ., Բուժարանական սեզիլիսամ և սեռական օրգանների հ.:

Ուրբաթ. Գավրօնակի կանանց հ., Մինդի վիրաբուժ. հիւանդ. Պատուհասական և Ատամնացաւոց հիւանդների հ., Շաբաթ. խիրուրգիական և աչքերի հ., Եկեղեցական և վիներական և կաշու հ., Բարեգործական ջղային և հոգեկան հ.:

Երեքշաբթի. Մինդի վիրաբուժ. հիւանդ. Չորեքշաբթի. վիներական և բազկի հ., Կիսամարմնի աչքի հ., Ախտաբանական, կանանց և երեխաների հ. Պատուհասական, Լիսիցկի և Վերմիշևի նեղքին հ.:

Հինգշաբթի. Լիսիցկի և Բուդոգոսկի նեղքին հ., Եկեղեցական և կաշու հ., Ատամնացաւոց հիւանդների:

Հինգշաբթի. Գոլոսկի վիներական և բազկի հ., Ծանր և աղքատ հիւանդների ներքին հ., Լիսիցկի և Վերմիշևի նեղքին հ., Բուժարանական սեզիլիսամ և սեռական օրգանների հ.:

Ուրբաթ. Գավրօնակի կանանց հ., Մինդի վիրաբուժ. հիւանդ. Պատուհասական և Ատամնացաւոց հիւանդների հ., Շաբաթ. խիրուրգիական և աչքերի հ., Եկեղեցական և վիներական և կաշու հ., Բարեգործական ջղային և հոգեկան հ.:

Բացի այդ բժիշկ Վ. Զօրօվ բժշկանոցի մէջ ընդունում է անվարձ աղքատ հիւանդներին ամենայն օր երեկոյեան 4—6 ժամը:

Բժիշկ Բաբանով չորեքշաբթի օրերը առաւօտեան 9-ից մինչև 11 ժամը ընդունում է իր տանը բժշկանոցի հիւանդներին էլէկտրիական բժշկութեան և ներքին հ. համար: Բնակարանը գտնվում է Սերգիևսկայա փողոցի վրա, Բայանդուրովի տանը:

Առանձնապէս Օրօվ հիւանդներին բժշկանոցի տոմսակով ընդունում է ամենայն օր, ամենայն ժամմանակ:

Բացի կերպարի օրերից ամենայն օր առաւօտեան 9—11 ժամը բժշկանոցում լինում է մանկաբարձ կին հիւանդ կանանց ընդունելու համար:

Բժշկանոցի դերևկատար Վասիլև:

На Воронцовской Набережной, въ домѣ Г-жи Варламовой отдается въ наемъ квартира о 5 комнатахъ, съ кухнею, большою конюшнею и сараемъ. Объ условіяхъ спросить въ Тифлисской Городской Управѣ.

Ծախվում են ԸՆԿՈՒՉՆԵՒՑ լաւ շինված ՊԱՀԱՐԱՆՆԵՐ (չհաշիներ) իրանց բոլոր յարմարութիւններով: Կարելի է տեսնել ամենայն օր Սօլօվակ, աւտն իշ. Սամբատովի, վարշամպեայա պեկարնէյում:

2—5 (2)

Յանիսի 1-ից վարձվում են ՍԵՆԵԱԿՆԵՐ, որոնց կարելի կը լինի տանել ԿԱՖԷ, ՇՕԿՈԼԱՏ, ԹԷ և պատրաստած հանքային ջուրեր:

2—40

ՎԵՐՋՆՅԱՆ ՎԱՃԱՌՈՒԻՄ

Հրացաններ, բեմզիրներ, պանակներ, պրէչներ, անուշահոտութիւններ, ատպան, դուլպաներ, Թաշկինակներ և այլն, ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ՄԱԳԱԶԻՆՈՒՄ:

10—20

ԵՐԱԺՇՏԱԿԱՆ ԳՈՐԾԻՔՆԵՐԻ ԳԼԽԱՒՈՐ ՊԱՀԵՍՏ

ԻՒԼԻՒ ՀԵՆՐԻՒ ՅԻՄԵՐՄԱՆԻ,

Ս. ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, ԲՈԼՇՈՅ ՄՕՐՍԿՈՅ, № 42

Ազատվում են արտասահմանի ամենալատ գործարաններից ներկրուած տարբեր երաժշտական գործիքներ:

ՉՈՒՒԹԱԿՆԵՐ 2½ ր., 5 ր., 6 ր., 8 ր., 12 ր., 20 ր., 30 ր., 50 ր., 60 ր. և աւելի թանգ մինչև 150 ր., ԿՆՏՆՏՈՑՆԵՐ (смычекъ) 50 կ., 1½ ր., 2 ր., 3 ր., 5 ր., 8 ր., և աւելի թանգ մինչև 25 ր., ԱՐՊԵՋՆԵՐ 2½ ր., 5½ ր., 6 ր., 7 ր., 10 ր. և աւելի թանգ մինչև 20 ր.: Հին խոպանական և գերմանական չուխակներ մինչև 600 ր.: ՉՈՒՒԱԿՆԵՐ փոքր գիրքի երեխաների համար 2 ր. 50 կ. մինչև 30 ր.: Չուխակի չհոլա (ինքնաուսուցիչ) 2 ր., 3 ր., 4 ր., 5 ր.: ԱԼՅԵՐ 9 ր., 15 ր., 25 ր., 50 ր. և աւելի թանգ: ՎԻՕԼՕՆՉԵԼՆԵՐ 20 ր., 30 ր., 40 ր., 60 ր., 100 ր. և աւելի թանգ մինչև 600 ր.: Վիոլօնչելի չհոլա 4 ր.: ԿՕՆՏՐԲԱՍ 45 ր., 65 ր., 120 ր. և աւելի թանգ: ԳԻՏԱՐ 3 ր. 50 կ., 5 ր., 10 ր., 15 ր., 20 ր., 40 ր., 50 ր. և աւելի թանգ մինչև 100 ր.: Դիտարի չհոլա (ինքնաուսուցիչ) 1 ր. 50 կ., 2 ր., 3 ր.: ՅԻՏԱՆԵՐ 14 ր., 16 ր., 25 ր., 35 ր., 50 ր. և աւելի թանգ մինչև 100 ր.: Յիտարի չհոլա 2 ր., 3 ր. 50 կ., Նօտաներ 40 կ., 60 կ., 90 կ. իրաքանչիւր տետրակը: ՄԱՆԴՕԼԻՆ 10 ր., 20 ր., 30 ր., 40 ր., և աւելի թանգ. չհոլա 3 ր.: Ամենալաւ իտալական ԼԱՐԵՐ այդ գործիքների համար. ԿԱՄԵՐՏՕՆ 40 կ., 50 կ., 1 ր., 50 կ., 2. ր., 6 ր.: Սուրդին կանիֆոլ և այլ պատկանելիք: ՄԵՏՐՕՆՕՄ 8 ր., 12 ր.: Երկաթի ձուլուած ՊԻՒՊԵՏՐՆԵՐ 5 ր.: Երկաթի ձուլուած պիւպետներ մետակաչներով 6 ր., 8 ր.: Գերմանական ԳԱՐՄՕՆՆԵՐ 4 ր., 4 ր. 50 կ., 5 ր. 50 կ., 7 ր. 50 կ., 10 ր., 15 ր., 20 ր., 24 ր., 30 ր., 40 ր., և աւելի թանգ: Գամմներից չհոլա և նօտաներ 50 կ., 75 կ., 1 ր., 1 ր. 50 կ., իրաքանչիւր տետրակը: ՆՕՐՆՊԻՊԱՍՊԻՏԱՆ 18 ր., 25 ր., 30 ր., 40 ր., 60 ր. և աւելի թանգ մինչև 100 ր.: Շհոլա (ինքնաուսուցիչ) 1 ր. 50 կ., 4 ր., 5 ր.: ԱԼՏՕՐՆ, ՆՇԱՆԱՓՈՒԼԼԵՐ, ՏՐՕՄՐՕՆՆԵՐ, ՖԼԻՑՏԱՆԵՐ 3 ր., 5 ր., 7 ր., 10 ր., 12 ր., 20 ր., 30 ր., 40 ր., 60 ր. և աւելի թանգ: Շհոլա (ինքնաուսուցիչ) 1½ ր., և 3 ր., Նօտաներ 40 կ., 1½ ր., 3 ր. իրաքանչիւր տետրակը: ԿԼԱՐՆԵՏՆԵՐ 6 ր., 8 ր., 10 ր., 15 ր., 20 ր., 30 ր., 40 ր., և թանգ մինչև 60 ր.: Կարնեսի չհոլա 4 ր., Բհոլո, Զականի, Ֆաժօլետներ: Անգլիական ՊՕՆՅՈՐՏԻՆՕ 30 ր., 38 ր., 45 ր., 55 ր., 70 ր., 100 ր., և թանգ մինչև 160 ր.: Շհոլա 3 ր., Նօտաներ 50 կ., 75 կ., 1 ր., 1½ ր., Գերմանական կնցնեբտիս 3 ր., 4 ր., 5 ր., 8 ր., 10 ր., 12 ր., 15 ր., և թանգ մինչև 30 ր.: Շհոլա (ինքնաուսուցիչ) 75 կ., Նօտաներ 40 կ., և 1 ր. իրաքանչիւր տետրակը երաժշտական արկղներ 2 ր., 4 ր., 6 ր., 10 ր., 25 ր., 30 ր., 40 ր., 55 ր., 75 ր., 90 ր., և թանգ մինչև 200 ր.: ՖԼԻՊԳԱՐՄՕՆՆԵՐ 90 ր., 100 ր. 120 ր., 150 ր., 175 ր., 250 ր. և աւելի թանգ: ԳԱՐՄՕՆՆԵՐ ՖԼԻՑՏԻ 40 ր., 45 ր., 60 ր., 75 ր., 90 ր. ԳԱՐՄՕՆՆԵՐ ՖԻՐՄԱՐ ՕՐԳԱՆՈՎ 175. և 225 ր.: ՇԱՐՄԱՆԿԱ 8 ր., 12 ր., 20 ր., 30 ր., 40 ր.: Խոպանական չարմանկաներ 150 ր., 200 ր., 250 ր.: ՕՐԳԱՆՆԵՐ Թուչունների համար 10 ր., 15 ր.: Փիտանկներ, լիտաւրներ, բանչուկներ, բանգօներ, մետալական չրխունչների բերկաներ, հասնիներներ, պարմաններ և այլն:

Օտար քաղաքներից ստացված պատուէրները կատարվում են անյապաղ և հնդումիասր: Հանապարհածախսը գնողին է վճարվում են հասով և մեծ քանակութեամբ:

1—1

Имѣется въ продажѣ: Описаніе Тифлисскаго Ботаническаго сада, составленное Директоромъ его Г. Радде. Желающіе могутъ получить его въ Конторѣ Редакціи «Кавказскаго Календаря», Ц. театръ, Закладскій переулокъ (Хорашенская часть Тифлиса) 5 минутахъ отъ Ш. Шахтахтинскаго. Цѣна 35 коп. съ пересылкой наложеннымъ платежемъ 20% уступки не дѣлаетъ.

Имѣются въ Ред. Кав. Ц. театръ, Закладскій переулокъ (Хорашенская часть) и Книгахъ и бюро Ц. театръ. Закладскій переулокъ: Вновь вышедшій второй выпускъ Путеводителя по Тифлису, составленный Директоромъ Ботаническаго сада Г. Радде. Желающіе могутъ получить его въ Конторѣ Редакціи «Кавказскаго Календаря», Ц. театръ, Закладскій переулокъ (Хорашенская часть Тифлиса) 5 минутахъ отъ Ш. Шахтахтинскаго. Цѣна 35 коп. съ пересылкой наложеннымъ платежемъ 20% уступки не дѣлаетъ.

Въ Тифлисѣ. Кавказская книжная торговля З. П. Грикурова.

10—20

Вышелъ изъ печати и поступилъ въ продажу VI томъ „**Сборника свѣдѣній о Кавказѣ**", изданія Кавказскаго Статистическаго Комитета, содержащій въ себѣ:

«ТИФЛИСЪ ПО ОДНОДНЕВНОЙ ПЕРЕПИСИ 25-го МАРТА 1876 Г.»

всего 570 страницъ in 4, съ 19-ю приложеніями, а именно:

1) 15 литографированныхъ раскрашенныхъ графическихъ таблицъ;

2) 2 вида Тифлиса: по Шарлеу (1671 г.) и Турнефору (1701 г.);

3) копія съ плана Тифлиса по царевичу Вахушту (1739 г.);

4) планъ современнаго Тифлиса

Продажа производится въ книжныхъ магазинахъ: Береншгама, Кавказской книжной торговлѣ и Центральной книжной торговлѣ. Цѣна **4 руб сер.**; на пересылку прилагается за 5 фунт.

Дозволено Цензурою 24 Іюня 1880 г. Тифлисъ. Տպարան Ա. Ա. Միխելսոնի Типографія А. А. Михельсона

Fonds A.R.A.M

№ 108 Յունիսի 26 (Յուլիսի 8) 1880 Յունիսի 26 (Յուլիսի 8) № 108

ԻՆՆԵՐՈՐԴՏԱՐԻ

ՄՇԱԿ

Տարեկան գինը 10 րուբլի կէս տարեվանը 6 րուբլի
Առանձին համարները 5 կոպեկով։

Ձերբերում գրվում են միմիայն խմբագրատան մէջ։

Յատկապատգարակը գիտում են ուղղակի
Թիֆլիս. Редакція „Мшакъ“

Խմբագրատունը բաց է առաւտեան 10—2 ժամ
(Նոյն կիրակի և օրն օրերից)

Յայտարարութիւն ընդունվում է ամեն լեզուով։

Յայտարարութիւնների համար վճարում են
իւրաքանչիւր տառն 2 կոպեկ։

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Քաղաքական ժամանակները—Ն. Ե. Քրքէն ամառանոցը Ջանկալի փոփոխութիւն։ Նամակ Մրխայիլից։ Նամակ Աստրախանից։ Նամակ Խրտգրմից։ Վերջին լուրեր— Արտաքին տեսութիւն։ Թիւրքիա—Սչակից հետագիրներ—Յայտարարութիւններ— Բաղաքացիական Սովը Հայաստանի մէջ։

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՄՏԱԾՄՈՒՆՔՆԵՐ

Անցեալում անգլիական պարլամենտում պատահեց մի անցք, որ իր վրա ոչ թէ միայն անգլիական հասարակական կարծիքի ուշադրութիւնը դարձրեց, այլ և ամբողջ Եւրոպայի։ Նա այդ անցքն է։

Հանգրների ժողովի մի պատգամաւոր, այն է Նորտամպտոնի պատգամաւոր պ. Բրէդլո (Bradlaugh) չէր համաձայնւում կրօնական երդում տալ, այլ պահանջում էր որ իրան թոյլ տային եղդիլ բացարձակապէս, այսինքն հասարակ կերպով յայտնել իր հաւատարմութիւնը առանց երդվելու մի որ և է կրօնական գրքի վրա։ Բրէդլո պատգամաւորը պատկանում է անգլիական հանրապետական կազմակերպութիւնին, իսկ իր հանգամանքով անհաւատ է համարւում, այսինքն չէ պատկանում ոչ մի կրօնական ազգա-

պին ոչ մի եկեղեցուն։ Բրէդլոի այդ պահանջը մեծ վիճաբանութիւններ յարուցեց համայնքների ժողովի մէջ։ Ընդդիմադրական կուսակցութիւնը և նրա առաջնորդ սրբ Ստաֆֆորտ Նորթկոտ պահանջում էին որ Բրէդլո անպատճառ երդում տայ, եթէ ոչ նա պատգամաւոր չը պէտք է դնդունվի և իրաւունք չը պիտի ունենայ նստել հասարակաց հանդիպների ժողովի նստարանի վրա։ Գլադստոն և նոր մինիստրութիւնը պաշտպանում էին Բրէդլոին։ Առաջին միտքը մի երկար ճառ տանց, որի մէջ բացատրեց երդման պատմութիւնը Անգլիայում։ Կրօնական երդումը առաջ մատչելի էր միմիայն անգլիկաններին, այսինքն Անգլիայում տիրապետող եկեղեցուն պատկանող անդամներին, յետոյ երդման ձևը յարմարեցրին կաթոլիկներին, ժամանակով նրան մատչելի դարձրին և ընդքանուր այլ և այլ տարանդների ներկայացուցիչներին, — վերջապէս և հրեաներին թոյլ տուեցին իրանց կրօնական երդումը յարմարեցնել ընդհանուր քաղաքական երդմանը, իսկ այժմ ինում է դարձեալ մի քայլ անել քաղաքական և կրօնական համերաշխութեան

ճանապարհի վրա, այսինքն թոյլ տալ և անհաւատներին իրանց ձևի երդում տալ։ Ժողովրդը բնաբել է Բրէդլո պատգամաւորին, ասել Գլադստոն. և մենք իրաւունք չունենք նրան չընդունել, իրաւունք չունենք թոյլ չը տալ նրան այս կամ այն կերպ երդում տալու, հաւատացող է նա թէ անհաւատ է, մեզ փոյթ չէ. մենք մտրդկերանց կրօնական համոզմունքները քննադատելու համար կանչված չենք այստեղ, այլ երկրի քաղաքական ներկայացուցիչներ ենք։

Գլադստոնի ճառը ահագին տպաւորութիւն գործեց, մեծամասնութիւնը ոգևորված կերպով ծափահարում էր նրան, բայց այնու ամենայնիւ, երբ քուէարկեցին ինդիրը, մեծամասնութիւնը հակվեցաւ ընդդիմադրութեան կողմը։ 275 ձայն 230 ձայնի դէմ վճռեցին, որ Բրէդլո, եթէ կամենում է պատգամաւոր ընդունվել, պէտք է կրօնական երդում տայ, և նրան մերժեցին փոխարինել կրօնական երդումը քաղաքական երդումով։ Նշանակում է որ մեծամասնութեան հետ միացան մի քանի իրլանդացիներ, մի քանի մոլեռանդ կաթոլիկներ, որոնք ուրիշ հարցերի վրա հակառակ են ազգային կուսակցութեան։

Բրէդլոի գործը ահագին նշանակութիւն ունի, մեծամասնութիւնը ոգևորված կերպով ծափահարում էր նրան, բայց այնու ամենայնիւ, երբ քուէարկեցին ինդիրը, մեծամասնութիւնը հակվեցաւ ընդդիմադրութեան կողմը։ 275 ձայն 230 ձայնի դէմ վճռեցին, որ Բրէդլո, եթէ կամենում է պատգամաւոր ընդունվել, պէտք է կրօնական երդում տայ, և նրան մերժեցին փոխարինել կրօնական երդումը քաղաքական երդումով։ Նշանակում է որ մեծամասնութեան հետ միացան մի քանի իրլանդացիներ, մի քանի մոլեռանդ կաթոլիկներ, որոնք ուրիշ հարցերի վրա հակառակ են ազգային կուսակցութեան։

Բրէդլոի գործը ահագին նշանակութիւն ունի, մեծամասնութեան հետ միացան մի քանի իրլանդացիներ, մի քանի մոլեռանդ կաթոլիկներ, որոնք ուրիշ հարցերի վրա հակառակ են ազգային կուսակցութեան։

գործել մինչև անգամ ամենատար պաշտօնների մէջ, գայ-լագամի կամ միւրիսի պաշտօնի մէջ երբեք մի հայեն չէ նշանակում, չէ սանձահարում պաշտօնեաների կամայականութիւնը և կաշառակերութիւնը, նոր և տրդար օրէնքներով չէ կարգադրում հողային յարաբերութիւնները Հայաստանում, ուշադրութիւն չէ դարձնում ծանր և անտանելի հարկերի վրա,—և այդ բոլորի հետևանքը այն է լինում, որ հայ ազգաբնակութիւնը անտեսական և վարչական ճնշման տակ թուլ նուազում է, գիշացին կամ դաղթում է իր հայրենիքից, կամ թոշնում է իր դիւղական կեանքը և ապատանվում է քաղաքներում, որտեղ պիտում է պարապել արհեստներով և մանրավաճառութեամբ։ Այդպիսով հայը, ոչ թէ իր սեփական կամքով, այլ հանգամանքների չնորհով, արտաքսական ճնշման պատճառով զաւականում է իր կեդմանը, գիւղական կեանքին, երկրագործական պարապմունքին և զառնում է վաճառական,—և հողը Հայաստանում գրկվում է իր աշխատաւորի և ընտանեկան մշակներից։ Եւ վաճառականութեամբ պարապողները գէտ ամենաերջանիկ են, իսկ մեծ մասը գիւղացիների գնում են կ. Պոլիս և ուրիշ քաղաքներ համալսարիւն անելու, և ամենամեծ աշխատաւորներն են յանձն առնում։

Մենք այդ բոլորը տեսնում ենք և ասում ենք որ Թիւրքաց կառավարութեան այդ տեսակ վարմունքը հայի հետ անհոգութիւն, անհետաքրքրութեան և անբողոքնակութեան արդիւնք է։

Բայց մանաւանդ վերջին տասնամեակի ընթացքում Թիւրքիայի հայերի վերաբերու-

Fonds A.R.A.M

ՍՈՎԸ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՄԷՋ

ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՍԻ ՇԱՐՈՒՆԱԿՈՒԹԻՒՆԸ

I.

Թիւրքաց Հայաստանի սահմանագլխների դրութիւնը։—Որտեղ է աւելի տարածված սովը։—Տեղեկութիւններ Կ. Պոլսի կենտրոնական մամուլից։—Սովի պատճառական պատճառներ, որոնք բնականաբար երևոյթներ և հացի պաշարի սպառվելը Հայաստանում մինչև վերջին պատերազմը և պատերազմից յետոյ։—Հարկեր։—Թափառական ցեղերը և ասպատակութիւնները։—Մշտական պատճառներ, հողային յարաբերութիւններ և բէկերից կախված լինելը։—Հանգամանքների բացատրութիւնը։—Հարերի թէ պակասը և գաղթականութիւնների պատճառները։—Կոլերն և մեռելների վերջնական շրջաբերութիւնից, հաց բերելու արգելքը և այլն։—Կ. Պոլսի և վանի մամուլ-ժողովները։—Եւրոպացիներից եկած օգնութիւնը։

—

Հայաստանի ամբողջ ազգաբնակութիւնից միայն հայ աւարըն է աշխատասէր և արդիւնաբերող։ Թիւրքը ծոյլ և անհոգ է, քիւրդը յափշտակիչ և ձրիակեր է։ Բայց պետական հարկերի ամբողջ ծանրութիւնը հայերն են կրում։ Բացի սրանից, թէև քրիստոնեաները Թիւրքիայում հողի սեփականութեան իրաւունք ունեն, բայց իրապէս թէ յափշտակութեան, կամայականութեան և թէ թիւրք ու քիւրդ կալուածատէրերից կախված լի-

*) Տես «Մշակ» № № 72, 73, 74, և 75, 1879.

րել է, բայց պարլամենտը նրան չէ թոյլ տալիս պատգամաւոր համարվել մի և նոյն ժամանակ իրաւունք չունենալով նրան բոլորովին հեռացնել։ Բրէդլօ կրկին տեղ է բռնել նստարանների վրա, բայց իրաւունք չունի ոչ խօսել, ոչ քուէարկել։

Այդ դրութենից դուրս գալու համար մի միջոց կայ միայն.—և այդ շատ լաւ են հասկանում իրանք անգլիացիները,—հարկաւոր է հրատարակել կրօնական կատարեալ ազատութիւն և համբերողութիւն երդման օրէնքի վերաբերութեամբ։

Բրէդլօի անցքը դեռ մեծ հետեւանքներ կունենայ և մի նշանաւոր դարագլուխ կը համարվի անգլիական պարլամենտական կեանքում։

Գ. Ա.

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՅԱՆԿԱՒԻ ՓՈՓՈԽՈՒԹԻՒՆ

Այս տարվայ գարունը նոր շունչ, նոր կեանք պարգևելով բնութեանը, պարգևեց և Ռուսաստանին մի բարերար փոփոխութիւն, ընծայեց կայսրութեան բոլոր հպատակ ազգերին մի կենդանարար և վաղուց ցանկալի շնորհ։ Ամբողջ ռուս մամուլը — հասարակութեան ձայն և ներկայացուցիչը — մի առանձին ուրախութեամբ լսեց ազգային լուսաւորութեան մինիստր կոմս Տօլստոյի փոխված լինելու լուրը։ Ոչ ոք չէր աշխատում ծածկել իր սրտի խորին բերկրանքը, ցնծում էին բոլորը։ Ռուսաստանի ամեն մի ծայրում տօնում էին այդ պանծալի ազգային տօնը. հազարաւոր ծնողներ աչքերից էին կարդում, շնորհաւորում էին մէկ մէկու այդ ընդհանուր բաղդաւորութիւնը։ Ուրախ էին փոքրիկ երեխաներ, ուրախ էին պատանիներ, ուրախ էին ուսանողներ — ուրախ էր ամբողջ ռուս հասարակութիւնը։ Տխուր էին միայն նախկին մինիստրի խնամակիցները, որոնց պարագլուխն է ամեն մի առողջ մտքի և կենդանի սկզբունքի անհաշտ թշնամի Կատկովը, այն հանրածանօթ յետադէմ պուբլիցիստը, որ յամառութեամբ կռւում է ամեն մի նոր յառաջադէմ փոփոխութեան դէմ, որ վաղուց արդէն վայելում է հասարակութեան լուսաւորված դասի համակրութիւնը, որին, փակածբում տալով, ռուս պատմաբան Իլովայսկին չամաչեց խցկել իր դասագրքի մէջ, ինչպէս երևելի պուբլիցիստի, մի ընդհանուր ծիծաղ յարուցանելով մամուլի մէջ։ Այդ այն Կատկովն է, որ իր թևերի տակ հովանաւորված Լիւբիմովի և սրա նման ազգութեան փառք ու պարծանք պարոնների հետ ահագին ազդեցութիւն ունէր կոմս Տօլստոյի գործունէութեան վրա, ինչպէս գեղեցիկ կերպով ապացուցանում է «Голосъ» լրագիրը։ Շատ բնական է ուրեմն, որ մինիստրութեան փոփոխութիւնը չէր կարող դուր գալ կոմսի համախոհ աջակիցներին։ Շատ հասկանալի է նոյնպէս հասարակութեան ուրախութիւնը այդ փոփոխութեան պատճառով։

Պարզ է այստեղից, որ հասարակութիւնը բնականապէս պէտք է սպասի նոր մինիստրութիւնից բոլոր այն վերանորոգութիւնները, որոնք կարողանային համապատասխանել կեանքի նոր պայմաններին, նոր պահանջներին։ Նոր մինիստր պ. Սաբուրովի ծրագիրները ցոյց են տալիս, որ հասարակութիւնը կարող է յոյս ունենալ հասնելու իր ցանկացած նպատակներին։ Ինչպէս հաղորդում են լրագիրները նոր մինիստրը չէ ընդունել իր նախորդի ծրագրած համալսարանական նոր կանոնագրութիւնը և կամենում է մինչև անգամ տալ համալսարանական ուսանողներին կորպորատիւական կազմակերպութիւն, մի փոփոխութիւն, որ վաղուց արդէն կազմում է ուսանող երիտասարդութեան նուիրական ցանկութիւնը, որ ամենալաւ միջոցն է վերջ տալու ուսանողների մէջ պատահող յաճախ խառնակութիւններին։ Չէ կարելի ուրեմն չը յուսալ, որ նոր մինիստրութիւնը կը մտցնի նշանաւոր փոփոխութիւն և կլասիկական սիստեմի մէջ, այնպիսի փոփոխութիւն, որ կարող լինի լրացնել հասարակութեան պահանջը, կարողանայ ապահովել հազարաւոր երիտասարդների ապագան։

Ս. Դաղեանց

ՆԱՄԱԿ ՄԻԽԱՅԼՕՎԻՑ

Մայիսի 16

Շնորհիւ «Մշակ» լրագրի, Հայաստանի սովատանջների յուսահատ ձայնը մեր ականջին էլ հասաւ, հետեւապէս յիշեցրեց մեզ էլ մեր անհրաժեշտ պարտաւորութիւնը—այն է կարեկցութեան ձեռք մեկնել դէպի մեր թշուառ հայրենակիցները սովի անողոք ճանկերից ազատելու համար, որին ամենայն իրաւամբ կարելի է դասել մարդկութեան ամենամեծ պատուհասների շարքումը։ Այդ իսկ նպատակով առաջարկեցի մի ստորագրութիւն բանալ յօգուտ սովեալների, նախ այստեղ Միխայլովի մէջ, երկրորդ անգամ Ախալցխայում, ուր գնացած լինելով մասնաւոր գործերովս առիթ ունեցայ գտնվել պարոն Մինասեանի տանը հարսանեաց խնճոյքին, որտեղ ներկայ եղող հիւրերը սիրով ընդունելով իմ հրաւէրս, չը խնայեցին իրանց նուէրները տալ յօգուտ սովատանջ եղբայրների։

Այժմ ուղարկելով ձեզ, պ. խմբագիր, այդ երկու ստորագրութեան գումարները, խնդրում եմ հասցնէք ուր հարկն է և բարեհաճէք տպել նուիրատուների անունները ի միամտութիւն նոցա։ Առաջի ստորագրութիւնից գոյացաւ 70 ր. և 10 կ., իսկ երկրորդից (Ախալցխայում) 30 ռուբլի 25 կ., բոլոր միասին կանէ 100 ր. 35 կ.։ Ստորագրութիւնը շարունակվում է. փօստի ծախսը վճարեցի ես. Միխայլովի ստորագրութիւնը. անուն և ազգանուն ստորագրողների։

Մկրտիչ Կարապետեան 10 ր., Մովսէս Չիֆտալարեան 10 ր., Ստեփաննոս Սլօյմնեան 10 ր., Մարգար Յօվհաննէսեան 3 ր., Գրիգոր Վանցեեան 3 ր., Туровъ (հայ) 5 р., Дзодзіевъ (օս) 1 р., Саруханъ-бегъ (հայ) 2 ր., Межсобовскій (հրէայ) 3 ր., Կարապետ Մնացականեան 1 ր., Յօվհաննէս Սահակեան 1 ր., Պօղոս Ներսէսեան 2 ր., Յարութիւն Առիւծեան 5 ր., Ադամպայ Մխիթարեան 1 ր., Մկրտիչ Ղալամքարեան 2 ր., Բագրատ Պիճիկեան 2 ր., Գէորգ Վարդանեան 1 ր., Զաքար մահտեսի Նազարեթեան 1 ր., Գրիգոր Ալվազեան 1 ր., Սերգօ Վարդանեան Յարութիւնեանց 2 ր., Յօվհաննէս Անդրէասեան 2 ր. 60 կ., Մանուկ Փափիկեան 1 ր., Սարգիս Նազարեան 50 կ.։ Ընդամենը 70 ր. 10 կ.։

Ախալցխայի ստորագրութիւնը. անուն և ազգանուն ստորագրողների։

Ազնիվ Սլօյմնեան 1 ր., Ստեփաննոս Սլօյմնեան 3 ր., Մարտիրոս Սլօյմնեան 3 ր., Աէքսանդր Սլօյմնեան 1 ր., Վաղարշակ Սլօյմնեան 1 ր., Առաքել Մելքոնեան 2 ր., Մելքոն Անիսոնեան 1 ր., Մկրտիչ Մուրադեան 1 ր., Յարութիւն Ղազարեան 1 ր., Սիմօն Ռաֆայելեան 50 կ., ՈՄ 50 կ., Տ. Գոլոսէնի Մելքոնեան 2 ր., Տ. Մարիամ Մելքոնեան 3 ր., Տ. Գայանէ Սլօյմնեան 2 ր., Տ. Եղիսաբէթ Սլօյմնեան 2 ր., Օր. Կատարինէ Սլօյմնեան 1 ր., Տ. Աննա Ղանթարճեան 1 ր., Տ. Փերրոնիա Մինասեան 2 ր., Տ. Եղիսաբէթ Գեամճեան 50 կ., Տ. Ջանազան Մուրադխանեան 50 կ.։ Սեդրակ Մելքոնեան 1 ր., Տ. Հռուսմի Թադէեան 25 կ.։ Գումարն է 30 ր. 25 կ.։

Ստեփաննոս Սլօյմնեան

ՆԱՄԱԿ ԱՍՏՐԱԽԱՆԻՑ

Մայիսի 1-ին

Դարձեալ աղաներ, զարմանալի է մեր հասարակութեան ազգասիրութիւնը, զարմանալի է նորա քննող բնաւորութիւնը. ժողովներում ոչ ոք չէ խօսում, եթէ ոչ աղան, ոչ ոք չէ առաջարկում ազգային հոգաբարձուի կամ երեցփոխանի համար կանդիդատ, եթէ ոչ աղան։ Աղան հարուստ է, աղան փող ունի, հետեւաբար խելք էլ ունի։ Աղան առաջարկում է այս կամ այն մարդու անունը նշանակելու ընտրութեան համար, որի ամեններն չը գիտէ գործին ընդունակ լինելը, և ահա միացեալ բազմութիւնից ամեն մէկը ականջները սրած պատրաստ կանգնած են աղայի կամքը կատարելու, նորա ակնարկած մարդուն ընտրելու։ Յանձնաժողովի անդամներ են ընտրում, մէկ էլ տեսնես աղան, առանց երկար մտածելու, առանց նայելու բազմութեան ձայնին կամ կամքին, ձայն է տալիս երկու կամ երեք մարդկանցից, էլ, պարոններ, ձեզ ենք նշանակում յանձնաժողովի անդամներ այս ինչ հոգաբարձութեան կամ այն ինչ երեցփոխանի հաշիւները տեսնելու։ Եթէ այս ընտրվածներից մէկը բացասում է, թէ այդ իմ գործս չէ, իսկոյն աղան առաջը փակում է. լաւ, լաւ, ասում է, ահա քեզ այս խանութպանը, այն գրագիրը օգնական։ Ահա քեզ, ընթերցող, մեր ժողովների համառօտ նկարագիրը, միացեալ ժամանակն էլ անցնում է անօգուտ վէճերով, առանց միմեանց միտքը լսելուն հասկանալու։ Հասարակութեան, ընդհանրութեան կողմը պաշտպանող չը կայ։ Աղայի կողմն էլ պէտք է պաշտպանել, որ տակաւին փող է տալիս, որ հարուստ է, ամեն տեղ խօսքը առաջ է, նեղ օրին պէտք կը գայ, իսկ հասարակութեան կողմը ինչու է պէտք պահել, նա խօ անձնաւորութիւն չէ, նա վերացականութիւն է. և խիստ աչքի հասարակութիւնը Աստրախանի մէջ վերացականութիւն է, որովհետև նա ամբողջապէս կազմված է մէկը միւսի հետ կապ չունեցող անհատներից։ Մենք այնքան անմիտ իրեղներ ենք, որ եթէ պատահի, մէկը մեզ ընդհանրապէս, այսինքն հասարակութեանը հազարներ վնաս հասցնէ, մենք ամեններս չենք հոգալ, այնպէս հանգիստ կը լինենք, որպէս թէ տասն հազարներ օգուտ ենք ստացել, այս ինչ նոյն մարդը, եթէ մի կոպէկի կամենայ վնասել մեր անձնաւորութեանը, իսկոյն կատաղի գազանի նման կը յարձակվենք, պատառ պատառ կուզենք անել նորան. մինչդեռ պարզ ապացոյց չէ, որ մեզանում հասարակութիւնը վերացականութիւն է։

Անցած օրը Հ. Բալանթարեանցը իր քարոզի մէջ շատ ուղիղ նկատեց, թէ մեր ժողովուրդը իր հասարակական գործերը կառավարելու համար երեցփոխան կամ հոգաբարձու ընտրելով յանձնում է իր գործը բոլորովին նորա ձեռը, իսկ ինքը ձեռ-

---

թեամբ բռնած ընթացքը համոզում է մեզ այդ ճշմարտութեան մէջ և անաչառ դիտողի համար այդ վարմունքը այնքան կասկածելի է երեւում որ մտածել է տալիս թէ ինչ որ անում է Թիւրքիան, նա այդ անում է ոչ թէ անհոգութեան, անհեռատեսութեան, կամ անընդունակութեան պատճառով, այլ հետեւում է առաջուց գծագրված, հեռատես, քաղաքական պլանին՝ սպառել, ոչնչացնել, ջնջել հայոց տարրը Հայաստանի մէջ. փաստերը հաստատում են այդ կասկածները։

Ահա ապացոյցներ։

Երբ որ մի պետութեան մէջ երաշտութիւն է լինում և սով է յայտնվում, ամեն պետութիւն, ինչքան էլ անհոգ լինէր, առհասարակ, աշխատում է, իր կարողութեան չափ օգնութիւն հասցնել իր հպատակներին. իսկ Թիւրքաց տէրութիւնը, հէնց որ սովը յայտնվեց Հայաստանում, իսկոյն հրաման հրատարակեց, որով արգելվում էր ցորենի մուտքը Թիւրքաց երկիրը Ռուսաստանից, կամ Պարսկաստանից։ Այդ բաւական չէ. Կ. Պօլսի մամուլը, հեռագիրները վկայում են, որ նոյն երկրում, Հայաստանում, կառավարութեան հրամանով թոյլ տրվեցաւ հաց բերել սովատանջ վանեցիներին միայն Վանից հեռու գտնված Սվազից, իսկ մօտակայ Բիթլիսից արգելվեցաւ տեղափոխել ցորենը։ Անգլիայի հիւպատոսները վկայում են որ շատ տեղ հացի կառավարչական պահեստների վերակացուները ծախում էին մեծ գնով պահեստներում ունեցած ցորենի պաշարը զանազան չարչիներին և հարստահարողներին, իսկ տէրութեանը յայտնում էին որ սոված ժողովուրդը կերաւ ամբարները, կողոպտեց այդ հացի պահեստները։ Հացը բաժանվում էր հայերին թշնամի քիւրդերին, իսկ հայերին գրեթէ ոչինչ չէր տրվում, այն ինչ քիւրդերը անցեալ տարի բաւական կողոպտած էին հայ ժողովուրդը և խլած էին նրանից հացի մնացորդը. Այժմ քիւրդը կառավարութիւնից իր ստացած հացը կրկին թանգ գնով հայերի վրա էր ծախում։

Բացի սովից պէտք է ուշադրութիւն դարձնել և մի ֆինանսական կամայական միջոցի վրա, որ Թիւրքաց կառավարութիւնը գործ դրեց նոյն միջոցներում։ Նա առանց այլևայլութեան յանկարծ շրջանառութիւնից հանեց պետական դրամների տեսակներից մինը, այն է կայմէ ասված դրամը, և փոքր միջոցից յետոյ յայտնեց որ ժողովրդի ձեռքում մնացած մեթալիք ասված դրամն էլ նոյնպէս չէ ընդունում և աղքատացած ժողովրդից սկսեց հարկը պահանջել ոսկով և արծաթով։

Հէնց որ Բ. Դուռը տեսաւ թէ լրագրութիւնը խօսում է Հայաստանի մէջ տիրող սովի մասին, իսկոյն արգելեց Կ. Պօլսում հրատարակվող հայ լրագիրներին խօսել այդ առարկայի վրա, իսկ Անգլիայում հրատարակվող հայ լրագիրներին և ամսագիրներին արգելեց մուտքը Թիւրքաց պետութեան սահմանները։ Յետոյ Թիւրքաց կառավարութիւնը խափանեց մի քանի լրագիրներ նոյն իսկ Կ. Պօլսում։

Այդ ժամանակ Թիֆլիսում կազմվեցաւ հայ կանանց մասնաժողով, որպէս բաժին այն ընկերութեան, որ վերջին պատերազմի ժամանակ առաջ կառավարութեան թոյլտւութեամբ կազմակերպվեցաւ հայ գաղթականներին օգնելու դիտաւորութեամբ, մեր պարբերական հրատարակութիւնները սկսեցին փողեր ժողովել յօգուտ Վասպուրականի սովատանջների, Վանի մէջ հիմնվեցաւ սովատանջներին խնամող մասնաժողով, Կ. Պօլսի մէջ հաստատվեցաւ Հայաստանի սովատանջներին խնամող կենտրոնական մասնաժողով, Ռուսաստանի հայերը 50,000 ռուբլուց աւելի ուղարկեցին իրանց Թիւրքաց սովատանջ հայ եղբայրներին։ Ես հաշւում եմ 56,000 ռուբլ, որովհետև մինչև այժմ «Մշակը» միմիայն ուղարկեց 30,000 ր., կանանց կոմիտէտը Թիֆլիսում 10,000 ր., «Փորձի» խմբագրութիւնը 6000 ր., «Մեղու Հայաստանի» լրագիրը մօտ 4000 ր., առանց որ մօտաւորապէս էլ մի 6000 ր. ուղարկվեցաւ Ս. Պետերբուրգից և Մոսկվայից մի քանի մասնաւոր անձանց ձեռքով և մեր մի քանի հոգևոր կառավարութիւնների միջնորդութեամբ։

Եւ ինչպէս վերաբերվեց Բ. Դուռը դէպի այդ նուիրատուութիւնները, նա սկսեց ամեն միջոցներով արգելել որ այդ փողերը տեղը հասնեն, հրահանգներ էր տալիս որ Կ. Պօլսի կենտրոնական մասնաժողովից Վան կամ Հայաստանի այլ տեղեր ուղարկվող հեռագիրները ուշանան, կամ բոլորովին անհետանան, հրահանգներ էր տալիս իր պաշտօնեաներին որ հետևեն թէ որտեղ մասնաժողովը փողեր կը բաժանի և աշխատեն իսկոյն հայ ժողովրդից հարկեր ժողովել, (այդ էր պատճառը որ Կ. Պօլսի մասնաժողովը վախենում էր հաշիւ տալ թէ որտեղ ինչքան փող էր ուղարկում) խոստանում էր սովատանջ ժողովրդին հաց տալ, նրանից փոխարինաբար պահանջելով ապագայ հունձքը, բայց չէր կատարում իր խոստումը, ոչ մի տեղ սերմացու չը տալով և հանգիստ սրտով նայելով ինչպէս ժողովուրդը գաղթում էր դէպի Պարսկաստան կամ Ռուսաստան։ Վերջապէս երբ Բ. Դուռը տեսաւ թէ Կ. Պօլսի հայոց մասնաժողովը չը նայելով բոլոր արուեստական արգելքների, բաւական աջող կերպով գործում է, նա հիմնեց թիւրքերից բաղկացած մի մասնաժողով և հրամայեց որ հայոց մասնաժողովը իր բոլոր փողերը յանձնի Թիւրքաց պաշտօնական մասնաժողովին։ Հայոց մասնաժողովը կարողացաւ իր գոյութիւնը միայն նրանով ազատել, որ դրեց իրան եւրոպական և ամերիկական դեսպանների հովանաւորութեան տակ։ Մասնաժողովը յայտնեց որ իր ձեռքում ունեցած փողերի մեծ մասը փոխարինութեամբ էր ստացել։

Սրանով ես վերջացնում եմ պատասխանութեան առաջին մասը, իսկ պատասխանութեանս երկրորդ մասի մէջ ես մի թեթև հայեացք կը գցեմ երաշտութեան և սովի պատմական մի քանի իրողութիւնների վրա եւրոպական երկիրներում և կը յիշեմ թէ ինչ ժամանակաւոր և մշտական միջոցներ է առաջարկում երաշտութեան և սովի երեւոյթին դէմ եւրոպական գործնական կեանքը և եւրոպայի հասարակական և քաղաքական գիտութիւնը։

(Կը շարունակվի)

Fonds A.R.A.M

Խմբագիր—Հրատարակող ԳԱՐԵԳԻՆ ՆԱԶԱՐԲԵԿ

«ՓԵՇԱԿ» ՀԱՅԵՐԵՆ ՕՐԱԹԵՐԹ

ԹԱՓԱՍՊԱՏԻՒ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

Ա. Պոլիս, 24 Յունուար։ Ի. Վալտ ընտրուած է Միացեալ Նահանգաց նախագահ 2500 ձայնի մեծամասնութեամբ։ Ի. Վալտ յօդուածի մէջ կը գրէ, որ ինք կը հաւատայ, որ Ճարտասանական արուեստը կը մեռնի, եթէ ան չդիմէ ճշմարտութեան։ Ինչպէս կ՚ըսէ ինք, ամերիկացի ժողովուրդը կը սիրէ ուղիղ եւ պարզ խօսքը։ Ան կ՚ըսէ, որ ինք չի հաւատար, թէ ամերիկացի ժողովուրդը կը սիրէ ծաղրական եւ ծանր խօսքերը։ Ան կ՚ըսէ, որ ինք կը հաւատայ, թէ ամերիկացի ժողովուրդը կը սիրէ ուղիղ եւ պարզ խօսքը։ Ան կ՚ըսէ, որ ինք կը հաւատայ, թէ ամերիկացի ժողովուրդը կը սիրէ ուղիղ եւ պարզ խօսքը։

Ա. Պոլիս, 24 Յունուար։ «Ֆրօ. Ինֆորմասիոն» լրագրէն կ՚իմանան, թէ «Times»-ի հաւատարմատար թղթակիցը Լոնտոնի մէջ մի ընդարձակ հարցազրոյց ունեցած է Ռուսիոյ նախարարական նախագահ Գոլիցինի հետ։ Գոլիցին կ՚ըսէ, որ ինք կը հաւատայ, թէ ռուսական ժողովուրդը կը սիրէ ուղիղ եւ պարզ խօսքը։ Ան կ՚ըսէ, որ ինք կը հաւատայ, թէ ռուսական ժողովուրդը կը սիրէ ուղիղ եւ պարզ խօսքը։

Ֆրանսայի Լիմոժ քաղաքին մէջ 300 տարի յառաջ հաստատուած վարժարանը, որ տակաւին կը գործէ, ամէն տարի կը տօնէ իր հիմնադրութեան յիշատակը։ Այս տարի տօնակատարութեան ներկայ եղած են քաղաքին բոլոր պատուաւոր անձերը, ինչպէս նաեւ շրջակայ գիւղերէն եկած բազմաթիւ հիւրեր։ Ուսումնարանին տնօրէնը, որ ինքն ալ հին աշակերտ մըն է, իր ճառին մէջ ըսած է, թէ ինչ ուրախութեամբ կը տեսնէ, որ այսքան հին վարժարան մը տակաւին կը գործէ, եւ

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՒՆՆԵՐ

ՄՕԶՈՒՈՔԻ

Հայոց օբնարդաց դպրոցի համար պահանջվում է մի վարժուհի նախապատրաստության պայմաններով: Ցանկացողները կարող են դիմել «ՄՇԱԿԻ» խմբագրատանը պայմանների մասին բանակցելու համար:

2—10

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԽԱՆՈՒԹՈՒՄ *Ծախվում են օլէօգրաֆիական պատկերներ 20% զիջողմամբ. վերարկուներ 6— 0 ր., խալաթակներ պատմճենափաթթած են լրի մէջ առանձնապէս անգլիական խանութի համար, ամենալաւ ածելիներ, արկղիկով 4 ր., Նէֆիլի գանակներ 3—20 ր. դիմիթներ, բրիտանական մետաղի թէյամաններ 30 կ.,—3 ր., դիմադրամզնելիք, թխբրգական չերքէզ և Ծարաւը Բագեցնող նիւթ 70 կ., ամենալաւ պօմադկէն և խերես 1 ր. 40 կ. շիշը, շամպայն 3 ր. շիշը:*

18—20

ПО СЛУЧАЮ СЪѢЗДА ВОВСЕ СЪ КАВКАЗА ЗА-ГРАНИЦУ

Капитанъ князь Константинъ Макаровичъ Орбеліани объявляетъ, что продаетъ оставшееся послѣ смерти отца, Макарія Орбеліани, имущество, именно: трехъ-этажный домъ на Головинскомъ проспектѣ, съ флигелями, гдѣ помѣщается гостинница «Россія», и имѣнія въ Тифлисской губерніи и уѣздѣ, именно: деревня Геуары, населенная жителями, 4,174 десят., Вашлеванъ—450 десятинъ, съ садами, домомъ и пристройками; дача въ Коджорахъ, домъ и земля $2^3/_4$ десятины; лѣсъ сосновый, строевой и дубовый 3,100 десят. въ Локскомъ ущельи, Шулаверскаго уѣзда, около Чатахскаго завода; имѣніе на Мокрыхъ-горахъ, около молоканскаго селенія Воронцовки, подъ названіемъ Каракала — 5,500 десят. Всѣ имѣнія обмежеваны и имѣются планы; коляска, фаэтонъ, верховыя лошади, баранта и рогатый скотъ.

1—3

Համեմատելէ անգլիական խանութի թէյէն գնով 1 ր. 10 կ., 1 ր. 20 կ., 1 ր. 40 կ., 1 ր. 60 կ., 1 ր. 80 կ. Ժամադիր համար այն թէյերի հետ, որոնք ուրիշ խանութներում 30%-ով թանգ են ծախվում և այդ խանութի ժամադիր բուլխանոց թէյը, ուրիշ տեղ 4 ր. ծախվող թէյի հետ:

20—100

ՀԱԳՈՒՍՏՆԵՐ *երեխաների 4 ր., տղամարդկերանց 9—20 ր., ամրոցի հագուստ, պէջակ 5 ր., ՈՂՏԵՂ Է ՇԱՒՈՎՈՒՄ. ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԽԱՆՈՒԹՈՒՄ: Բամպէյ, պարատեղն, արխո, գրաց, փօսոխ Ժուպէ, Ժաքէտ կոբաստերի և կտաւների համար, կալենկօր և այլն 25% ուրիշ տեղերից էժան: ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԽԱՆՈՒԹՈՒՄ հասել մոբարաներ, կօնֆիտներ հագի գէմ պաներ, մադնեզիա, սամանիներ, կարբոլեան փոշի, սապօն, պարսկական փոշի և այլն: Ա.յս բոլորը և ուրիշ շատ ապրանքներ կարելի է գտնել ԱՄԵՆԱՆԷՖԱՆ գնեթով ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԽԱՆՈՒԹՈՒՄ:*

19—20

ԳԵՐԱԶԱՆՑ ԱԼԻԵՐ 2-որդ ՏԵՍԱԿԻ

Գատրատամած մարդ ցորնից առանց թևերի, բերած է Կյահից և ծախվում է Կաւկասում նոր բացված պահեստում, Ելիզաւետպօլի փողոց, տուն Բանանովի, Փօթխիխիմեան երկաթուղու վարչութիւնից ոչ հեռու: Նոյն տեղ ծախվում է նոյնպէս Կյահից բերած և Փօթխում պահվող 5000 պուդ մաքրված գարի:

1—5 (2)

ԲԼԱՒԱԿԱՆ *գործոյ 6-ղ գաւառատ ԱՇԱԿԵՑ ցանկանում է մուտառ ԳԱՍԵՐ առնել և ՊԱՏՐԱՍՏԵԼ երեխաներին այդ գործոյն ՉԱՆԱՉԱՆ ԳԱՍԱՏԻՒԹՒՆՆԵՐԻ Համար: Հասցէն «Մշակի» խմբագրատանը:*

2—2 (2)

Շուտով մամուլի տակից լոյս կը տեսնէ Պետերբուրգի Փրիօրեան ընկերութեան հետևեալ հրատարակութիւնների հայերէն թարգմանութիւնները:

I. *Ադոլֆ Գիլ «ԵՐՐՈՐԴ ՈՍԿԻ» II. Ամենաբնական «ՆՈՉ Է ԽՕՍՈՒՄ ՍՆՆԴԱԿԸ» III. Սմիրնովի «ՀՈՐԹԱՐԱՆ:» Գործանցից մէկը արդէն մամուլի տակ է:*

ՄԵԿ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ, *որ գիտէ հայերէն, ռուերէն և ֆրանսերէն լեզուներ, կամենում է ԿԱՆՏՕՐՉԻԿԻ ԳՈՐԾԱԿԱՏՈՒՐԻ կամ թարգմանի տեղ ունենալ: Ցանկացողները կարող են դիմել «Մշակի» խմբագրութեանը:*

ԲԺՇԿԱՆՈՑ

ՀԻՒԱՆԴՆԵՐԻ ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹԻՒՆԸ ԱՌԱՒՕՏԱՆ 9-ԻՑ ՄԻՆՉԵՒ 1 ԺԱՄԸ:

Երկաւարթ. Գավրօնսկի կանանց հիւանդ. Փօրալևվից ներքին հ., Փօտխանց կանանց և երեխաների հ., Քիւչարեանց խէրուբգիական և աչքերի հ., Շամբօրսկի վիներական և կաշու հ., Բաբայեան Ջոպին և հոգեկան հ.:

Երեքշաբթի. Մինկևվիչ խէրուբգիական հ., Վզօրօվ վիներական և բազպի հ., Բէյխ աչքի հ., Բախուռով մանկաբարձական, կանանց և երեխաների հ., Կրասնօգլեազով, Լիսիցկի և Վերմիշևի ներքին հ.:

Չորեքշաբթի. Լիսիցկի և Բուգմօվսկի ներքին հ., Շտէյմբօրսկի կինեբական և կաշու հ., Աստուածատուրօվ կանանց հիւանդութիւնների:

Հինգշաբթի. Վզօրօվ վիներական և բազպի հ., Փօխենհանց կանանց և երեխաների հ., Լիսիցկի և Վերմիշևի ներքին հ., Քիւչարեանց սիֆիլիսի և սեռական օրգանների հ.:

Ուրբաթ. Գավրօնսկի կանանց հ., Մինկևվիչ խէրուբգիական հ., Կրասնօգլեազով և Լիսիցկի ներքին հ., Բախուռով մանկաբարձական, կանանց և երեխաների հ., Շտէյմբօրսկի վիներական և կաշու հ., Բաբայեվ Ջոպին և ներքին հ.:

Շաբաթ. Լիսիցկի և Վերմիշևի ներքին հ., Բօրօվ կուրծքի հ., Կանկօվսկի վիներական և կաշու հ.:

Բացի այդ բժիշկ Վզօրօվ բժշկանոցի մէջ ընդունում է անվարձ ապրատ հիւանդներին ամենայն օր երեկոյեան 4—6 ժամը:

Բժիշկ Բաբաևով չորեքշաբթի օրերը առաւօտեան 9-ից մինչև 11 ժամը ընդունում է իր տանը բժշկանոցի հիւանդներին էլէկտրիական բժշկութեան և ներքին հ. համար: Բնակարանը գտնվում է Սերգիևսկայա փողոցի վրա, Բայանդուրովի տանը:

Առաւօտեան 9 ր ե խ ա ապրատ հիւանդներին բժշկանոցի տոմսակով ընդունում է ամենայն օր, ամենայն ժամանակ:

Բացի կիրակի օրերից ամենայն օր առաւօտեան 9—11 ժամը բժշկանոցում լինում է մանկաբարձ կին հիւանդ կանանց ընդունելու համար:

Բժշկանոցի դիրեկտոր Լիսիցկի:

Ծանուցի 1-ից ՎԱՐՇԱՎՍԿԱՑԻ ՊԵԿԱՐՆԻՑԻՆ կից կը բացվին ՍԵՆԵԱԿՆԵՐ, որտեղ կարելի կը լինի առանալ ԿԱՖԷ, ՇՕԿՕԼԱԴ, Թէյ և պատրաստած հանքային զանազան ջրեր:

3—40

ՎԵՐՋՆԱԿԱՆ ՎԱՃԱՌՈՒԹԻՒՆ

Հագուստներ, բեմբլմներ, գանահներ, պրիչներ, անուշահոտութիւններ, սապօն, գուլպաներ, խալաթներ և այլն, ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ՄԱԳԱԶԻՆՈՒՄ:

11—20

ԵՐԱԺՇՏԱԿԱՆ ԳՈՐԾԻՔՆԵՐԻ ԳԼԽԱՒՈՐ ՊԱՀԵՍՏ

ԽԻԼԻԽ ՀԱՆՐԻԽ ՅՈՒՐԵՐՄԱՆԻ,

Ս. ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, ԲՈԼՇԱՅԱ ՄՕՐՍԿԱՅԱ, № 42

Առաջարկվում են արտաքսահանդեպ ամենալաւ գործարաններից հոգերանութ տասցված երաժշտական գործիքներ:

ՉՈՒԹԱԿՆԵՐ $2^1/_2$ ր., 5 ր., 6 ր., 8 ր., 12 ր., 20 ր., 30 ր., 50 ր., 60 ր. և ամենի թանգ մինչև 150 ր.. ԿՆՏՆՈՒՈՑՆԵՐ (смычекъ) 50 կ., $1^1/_2$ ր., 2 ր., 3 ր., 5 ր., 8 ր., և ամենի թանգ մինչև 25 ր., ԱՐԿՂՆԵՐ $2^1/_2$ ր., $5^1/_2$ ր., 6 ր., 7 ր., 10 ր. և ամենի թանգ մինչև 20 ր.. Հին խաչատրեան և գերմանական ջութակներ մինչև 600 ր.. ՉՈՒԹԱԿՆԵՐԻ փոքր գլխի երեխաների համար 2 ր. 50 կ. մինչև 30 ր.. Ջութակի չհզա (ինքնաուսուցիչ) 2 ր., 3 ր., 4 ր., 5 ր.. ԱԼՏԵՐ 9 ր., 15 ր., 25 ր., 50 ր. և ամենի թանգ. ՎԻՕԼՕՆՉԵԼՆԵՐ 20 ր., 30 ր., 40 ր., 60 ր., 100 ր. և ամենի թանգ մինչև 600 ր.. վիօլօնչելի չհզա 4 ր.. ԿՕՆՏՐԲԱՍ 45 ր., 65 ր., 120 ր. և ամենի թանգ. ԳԻՏԱՐ 3 ր. 50 կ., 5 ր., 10 ր., 15 ր., 20 ր., 40 ր., 50 ր. և ամենի թանգ մինչև 100 ր.. Գիտարի չհզա (ինքնաուսուցիչ) 1 ր. 50 կ., 2 ր., 3 ր.. ՑԻՏԱՆԵՐ 14 ր., 16 ր., 25 ր., 35 ր., 50 ր. և ամենի թանգ մինչև 100 ր.. Ցիտարի չհզա 2 ր., 3 ր. 50 կ., նոտաներ 40 կ., 60 կ., 90 կ. իրաքանչիւր տետրակը. ՄԱՆԴՕԼԻՆ 10 ր., 20 ր., 30 ր., 40 ր., և ամենի թանգ. չհզա 3 ր.. Ամենալաւ իտալական ԼԱՐԵՐ այլ գործիքների համար, ԿԱՄԵՐՏՕՆ 40 կ., 50 կ., 1 ր., 50 կ., 2. ր.. 6 ր.. Սուրդին կանիֆոլ և այլ պատկանելիք. ՄԵՏՐՕՆՕՄ 8 ր., 12 ր.. երկաթի ծալվող ՊԻՊՊԵՏՐՆԵՐ 5 ր.. երկաթի ծալվող պիւպիտրներ մոմակալներով 6 ր., 8 ր.. Գերմանական ԳԱՐՄՕՆՆԵՐ 4 ր.. 4 ր. 50 կ., 5 ր. 50 կ., 7 ր. 50 կ., 10 ր., 15 ր., 20 ր., 24 ր., 30 ր., 40 ր., և ամենի թանգ. Գարմոնիայի չհզա և նոտաներ 50 կ., 75 կ., 1 ր., 1 ր. 50 կ., իրաքանչիւր տետրակը. ԿՕՐՆՈՊԻԱ.ՊԻՍՏԱՆ 18 ր., 25 ր., 30 ր., 40 ր., 60 ր. և ամենի թանգ մինչև 100 ր.. Շհզա (ինքնաուսուցիչ) 1 ր. 50 կ., 4 ր., 5 ր.. ԱԼՏՖՕՐՆ. ՆՇԱՆԱՓՈՂՆԵՐ, ՏՐՕՄՊՕՆՆԵՐ, ՖԼԷՑՏԱՆԵՐ 3 ր., 5 ր., 7 ր., 10 ր., 12 ր., 20 ր.. 30 ր., 40 ր., 60 ր. և ամենի թանգ. Շհզա (ինքնաուսուցիչ) $1^1/_2$ ր., և 3 ր. նոտաներ 40 կ., $1^1/_2$ ր., 3 ր. իրաքանչիւր տետրակը. ԿԼԱՐՆԵՏՆԵՐ 6 ր., 8 ր., 10 ր., 15 ր., 20 ր., 30 ր., 40 ր., և թանգ մինչև 60 ր.. Կլարնետի չհզա 4 ր., Բեկհօլօ, Զահաներ, Ֆլաժօլետներ. Անգլիական ԿՕՆՑԵՐՏԻՆՕ 30 ր., 38 ր., 45 ր., 55 ր., 70 ր., 100 ր.. և թանգ մինչև 160 ր.. Շհզա 3 ր., նոտաներ 50 կ., 75 կ., 1 ր., $1^1/_2$ ր., Գերմանական կօնցերտինս 3 ր., 4 ր., 5 ր., 8 ր., 10 ր., 12 ր., 15 ր., և թանգ մինչև 30 ր.. Շհզա (ինքնաուսուցիչ) 75 կ., նոտաներ 40 կ.. և 1 ր. իրաքանչիւր տետրակը երաժշտական արկղներ 2 ր., 4 ր., 6 ր., 10 ր., 25 ր., 30 ր., 40 ր., 55 ր., 75 ր., 90 ր., և թանգ մինչև 200 ր.. ՖԻՍԴԱՐՄՕՆՆԵՐ 90 ր., 100 ր. 120 ր., 150 ր., 175 ր., 250 ր. և ամենի թանգ. ԳԱՐՄՕՆՆԵՐ ՖԼԷՑԻՑ 40 ր., 45 ր., 60 ր., 75 ր. 90 ր.. ԳԱՐՄՕՆՆԵՐ ֆլեւտ ՕՐԳԱՆՈՎ. 175. և 225 ր.. ՇԱՐՄԱՆԿԱ 8 ր., 12 ր., 20 ր., 30 ր., 40 ր.. Իտալական չարմանկաներ 150 ր.. 200 ր., 250 ր.. ՕՐԳԱՆՆԵՐ Թաչումների համար 10 ր., 15 ր.. Թմբուկներ, լիտավրներ, քոնչաներ, բանգօներ, մետալական չրխունչների բլկհաներ, եաանկիներ, գարմոններ և այլն:

Օտար քաղաքներից ստացված պատուէրները կատարվում են անյապաղ և ճշդութեամբ. Ձանապարհածախսը գնողին է վճարվում են հասով և մեծ քանակութեամբ.

1—1

Ծախվում են ԸՆԿՈՒՉԵՆՈՒՑ լաւ հինված ՊԱՀԱՐԱՆՆԵՐ (չհաճներ) իրանց բոլոր յարմարութիւններով: Կարելի է տեսնել ամենայն օր Սօլօլակ, տան Ի. Սամբատովի, վարշավսկայա պեկարնիա:

3—5 (2)

На Воронцовской Набережной, въ домѣ Г-жи Варламовой отдается въ наемъ квартира о 5 комнатахъ, съ кухнею, большою конюшнею и сараемъ. Объ условіяхъ спросить въ Тифлисской Городской Управѣ.

Մամուլի տակից դուրս եկաւ և վաճառվում է Զաք. Երիցեանցի «Հայկական գրավաճառանոցում» Ընդհանուր աշխարհագրութիւն, Ա. տարի, Նախագիտելիք (Հայրենագիտութիւն Թիֆլիսի) 5 պատկերներով. Աշխատասիրութիւն Ն. Սիմոնեանց: Վինն է 35 կոպ. գումարով առնողներին 20% զիջում կը լինի:

Մամուլի տակ են, Ընդ. Աշխ. Բ. տարի. Տան տնտեսական (մասնաւորական) և Բնական և ընդ. Աշխ. Գ. տարի, տան քաղաքական: Վերջին երկու գրքերի տպագրութիւնը աւարտելուց յետոյ կը հրատարակուեն նոցա գներն: Օտար քաղաքացիք գրում են:

Въ Тифлисѣ. Кавказская книжная торговля З. П. Грикурова.

11—20

Вышелъ изъ печати и поступилъ въ продажу VI томъ „**Сборника свѣдѣній о Кавказѣ**“, изданія Кавказскаго Статистическаго Комитета, содержащій въ себѣ:

«Тифлисъ по однодневной переписи 25-го марта 1876 г.»

всего 570 страницъ in 4, съ 19-ю приложеніями, а именно:

1) 15 литографированныхъ раскрашенныхъ графическихъ таблицъ;

2) 2 вида Тифлиса: по Шардену (1671 г.) и Турнефору (1701 г.);

3) копія съ плана Тифлиса по царевичу Вахушту (1739 г.);

4) планъ современнаго Тифлиса.

Продажа производится въ книжныхъ магазинахъ: Береництама, Кавказской книжной торговлѣ и Центральной книжной торговлѣ. Цѣна **4 руб. сер.**; на пересылку прилагается за 5 фунт.

Дозволено Цензурою 25 Іюня 1880 г. Тифлисъ.

Տպարան Ա. Ա. Միխելսոնի

Типографія А. А. Михельсона

Fonds A.R.A.M

№ 109 Յունիսի 27 (Յուլիսի 9) 1880 Յունիսի 27 (Յուլիսի 9) № 109

ԻՆՆԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ

ՄՇԱԿ

Տարեկան գինը 10 րուբլի, կէս տարվանը 6 րուբլի. Առանձին համարները 5 կոպէկով։

Թիֆլիսում գրվում են միմիայն խմբագրատան մէջ։

Օտարաքաղաքացիք դիմում են ուղղակի Тифлисъ. Редакція „Мшакъ"

Խմբագրատունը բաց է առաւօտեան 10—2 ժամ (Բացի կիրակի և տօն օրերից)

Յայտարարութիւն ընդունվում է ամեն լեզուով։

Յայտարարութիւնների համար վճարում են իւրաքանչիւր բառին 2 կոպէկ։

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Բ. Դրան պատասխանը.—Ներքին տեսութիւն. Նամակ Պոլսից. Նամակ խմբագրին. Արտաքին տեսութիւն. Բերլինի կոնֆերենցիա. Կոչնակի քննադատութիւնը.—«Մշակի» հեռագիրներ.—Յայտարարութիւններ.—Բանասիրական. Սովը Հայաստանի մէջ.

ԲԱՐՁՐ ԴՌԱՆ ՊԱՏԱՍԽԱՆԸ

«Մշակի» երէկվայ համարում ընթերցողը կարդացած կը լինի Կ. Պոլսից ստացած մի հեռագիր որի մէջ յայտնված է թէ ինչ է պատասխանել Բ. Դուռը եւրոպական պետութիւնների համաձայն գրութեանը հայոց խնդրի վերաբերութեամբ։ Ահա ինչ է պատասխանել Բ. Դուռը. թէ նա միշտ աչքի առաջ է ունեցել Բերլինի դաշնագրի 61-որդ յօդուածը, թէ նա վաղուց պատրաստութիւններ էր տեսնում Հայաստանում բարենորոգումներ մտցնելու դիտաւորութեամբ։ Իր պատասխանի վերջում Բ. Դուռը աւելացնում է թէ այն երկիրներում, որտեղ բնակվում են հայերը, այսինքն այն երկիրներում Հայաստանում, որտեղ պէտք է մտցնելեն պահանջվող վերանորոգութիւնները, հայերը ընդամենը տասն և եօթ պրոցէնտ են կազմում ազգաբնակութեան ընդհանուր թւից, այսինքն որ հարիւր մահմետականի վրա միայն տասն և եօթ հայ կայ...

Պարզ է որ հայերի թիւը դիտմամբ փոքրացրած է Թիւրքաց մինիստրութեան կողմից Եւրոպային տուած պատասխանի մէջ, որպէս զի Եւրոպան համոզվի որ հայերը այնքան փոքրաթիւ են, որ այլ ևս չարժէ նրանց մասին հոգալու...

Բայց այդ ի՞նչպէս է եղել որ երկու տարի սրանից առաջ հայերը Հայաստանի չորս վիլայէթներում, որոնց համար՝ ինքնավարութիւն էր պահանջվում, աւելի բազմաթիւ էին, քան թէ նոյն երկրի բոլոր միւս ազգաբնակութիւնները միասին վեր առած, իսկ այժմ յանկարծ նրանց թիւը այդքան նուազել է.... Հայ պատգամաւորներից Բերլինի կոնգրէսին ներկայացրած Օրգանական Կանոնադրութեան մէջ մենք տեսանք հետևեալ թւանշանները, նոյն իսկ թիւը պաշտօնական աղբիւրներից վեր առած։

Չորս վիլայէթներում, որոնց համար պահանջվում էր ինքնավարութիւնը, այսինքն՝ Վանի, Բաղէշի, Էրզրումի և Դիարբէքիրի վիլայէթներում ընդամենը 2,062,300 հոգի ազգաբնակութիւն կայ, որից 1,330,000 հայ են, իսկ 732,300 թիւրք, քիւրդ, ասորի, զազա, եզիդ և այլն.... Մի՞թէ մի միլիոն և երեք հարիւր հազար հոգուց բաղկացած ազգաբնակութեանը չարժէ ինքնավարութիւն տալ, երբ յոյները, թւով մի միլիոնից էլ պակաս լինելով ստացան կատարեալ անկախութիւն։

Եւ ի՞նչ կը նշանակի հայերի թիւը դիտմամբ փոքր ցոյց տալ աշխատել. մի՞թէ այն բարեկարգութիւնները, որ հայերը պէտք է ստանան, չեն տարածվի նոյնպէս և Հայաստանում բնակվող մահմետականների վրա։

Եւ չը պէտք է մոռանալ, որ օրգանական կանոնադրութեան մէջ յիշված այն 1,330,000 թւում յիշված են միմիայն լուսաւորչական հայերը, իսկ հայ-բողոքականները, հայ-կաթօլիկները և հայ-մահմետականները յիշված չեն...

Լրագիրները հաղորդում են, որ Եւրոպայի համաձայն գրութեանը պատասխանելու պարտաւորութիւնը յանձնված է հայազգի Դադեան Յարութիւն էֆէնդիին։ Շնորհաւորում ենք, ուրեմն, ազգասէր Դադեան էֆէնդիին, որ ամեն ջանք է գործ դնում որպէս զի դիտմամբ փոքրացնի հայերի թիւը

ՍՈՎԸ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՄԷՋ

II.

Ընդհանուր տնտեսական հիմունքներ.—Հացի գնի և ազգաբնակութեան բարօրութեան մէջ եղած յարաբերութիւնը.—Ուրիշ միջոցներ առաջին հարկաւորութեան.—Ձուկը հիւսիսային Նորվեգիայում.—Վարգէնտինի միտքը.—Հացի քանակութեան և պսակների թւի մէջ եղած յարաբերութիւնը.—Կարտոֆիլի մշակութեան հետևանքը Իռլանդիայում.—Վիլիամ Պէտտի.—Ժան-Բատիստ Սէ ժողովրդի սննդի մասին.—Սովի պարբերականութիւնը.—Երկու դպրոցներ. կառավարութեան միջամտութիւնը հացի ժողովրդական հայթայթման մէջ և ազատ մրցութիւնը.—Մի քանի տեղեկութիւններ պատմութիւնից.—Սովը Ֆրանսիայում և Սաքսոնիայում 1817 թւին.—Ադամ Սմիթ, ՄԷ, Բաստիա և ուրիշներ.—Նեկկեր և հացի պահեստների սիսթեմը.—Հացը երկրից դուրս բերելու արգելքը.—Անհրաժեշտութիւնը հացի պահեստների մտցման.—Միջոցներ թիւրքաց Հայաստանի սովատանջներին օգնելու համար.—Հայաստանի մէջ վերանորոգումներ մտցնելու անհրաժեշտութիւնը.—Ազգային տառապանքը վերականգնեցրեց բարոյական կապ այլ և այլ դասակարգութեան հայերի մէջ.—Ռուսաստանի և Եւրոպայի համակրութիւնը դէպի հայերը.

Յայտնի է որ ցորենի գնի բարձրանալը կամ ընկնելը անմիջական ներգործութիւն ունի ազգաբնակութեան բազմանալու կամ թւով նուազելու վրա։ Այդ այն պատճառով է, որ հացը մարդկութեան համար կենսական ամենաանհրաժեշտ պիտոյքն է։ Մեր բոլոր կենսական պահանջներից կերակուրը այն պահանջն է, որին անմիջապէս բաւականութիւն տալը անհնարին է յետաձգել։ Երբ որ ազգաբնակութիւնը աճում է, ամենից առաջ ուտելեղէն նիւթերի գներն են բարձրանում։

Առաջին հարկաւորութեան ուտելեղէնների գները բարձրանում են կամ երբ որ ազգաբնակութեան թիւը մեծանում է, կամ երբ որ անաջող և երաշտ տարի է լինում։ Երբ որ կենսական առաջին պիտոյքի մթերքը թանգանում է, այն ժամանակ ամբոխը գործ է դնում իր ամբողջ ունեցածը միմիայն այդ պիտոյքը լցուցանելու վրա, զրկվելով երկրորդական պահանջներից, ինչպէս շորերից, մաքրութիւնից, հիւանդութեան ժամանակ բժշկական օգնութեան դիմելուց, և այլն։ Երբ որ գլխաւոր ուտելեղէնի պակասութիւն է լինում, ամբոխը զրկւում է իրան բոլոր մնացած կենսական պահանջներից։

Բայց ամեն երկիրներում ցորենը չէ կազմում կեանքի միակ և գլխաւոր աղբիւրը. շատ երկիրներում ուրիշ ուտելեղէններ կան, որոնք պակասելով, կամ առատութեամբ աւելանալով անմիջապէս ազդեցութիւն ունեն ժողովրդի թւի նուազելու կամ աճելու վրա։ Հիւսիսային Նորվեգիայի ծովեզրեայ ազգաբնակութիւնը, որ գլխաւորապէս ձկներով է կերակրվում, անմիջապէս սկսում է թւով նուազել, ինչպէս պատմում է Ֆաբրիցիուս, (Fabricius) այն տարիներում, երբ անյայտ պատճառներով ձկները հեռանում են Նորվեգիայի ափերից։

Շվէդացի գիտնական Վարգէնտին (Wargentin) թւանշաններով ցոյց է տալիս թէ որքանով աւելանում կամ պակասում է ծնունդների և պսակների թիւը իր հայրենիքում, նայելով թէ տարին կենսական առաջին պիտոյքի վերաբերութեամբ առատ կամ երաշտ է եղել։

Ահա մի քանի թւանշաններ։ Երկու աջող տարիներում պսակների թիւը եղել է 46,000, իսկ երկու անաջող տարիների ընթացքում՝ 38,000 ուրեմն 8000 պսակներ պակաս քան թէ երկու աջող տարիներում։ Ծնունդների թիւը երկու աջող տարիներում եղել է 182,000, իսկ երկու անաջող տարիներում 165,000, ուրեմն 17,000 ծնունդ պակաս քան թէ երկու աջող տարիներում։

Անգլիացի Միլն թւանշաններով ցոյց է տալիս որ հէնց որ ցորենի գինը Անգլիայում փոքր ի շատէ բարձրանում է, մահերի թիւը, զուգընթացաբար ցորենի գնի բարձրանալու հետ շատանում է և կրկին պակասում է, երբ ցորենը իր սովորական գինն է ընդունում. *)

*) M. Mylne «Life annuities».

Բացի ցորենից պէտք է յիշել այստեղ և գետնախնձորը (կարտոֆիլ), որի մշակութիւնը տարածվելով ամբողջ Եւրոպայում, նոյնպէս մեծ ներգործութիւն ունի ազգաբնակութեան աճման վրա։ Եւ այդ երևոյթը գրեթէ ամեն տեղ նկատվում է, որտեղ կարտոֆիլ ընդունված է, որպէս ժողովրդի առաջին հարկաւորութեան կենսական միջոց։ Բայց մանաւանդ Իռլանդիայում կարտոֆիլ նշանաւոր ներգործութիւն ունեցաւ ժողովրդի թւի աճման վրա։ Դեռ 1672 թւին գիտնական Ուիլիամ Պէտտի (Wiliam Petty) հաշւում էր Իռլանդիայում 1,100,000 բնակիչ։ Իսկ 1754 թւին, երբ կարտոֆիլի մշակութիւնը տարածվեցաւ Իռլանդիայում, ազգաբնակութեան թիւը այդ երկրում բազմացաւ մինչև 2,300.000 հոգի։ Արդէն 1791 թւին կատարված ժողովրդագրութիւնից երևում է որ Իռլանդիայի ազգաբնակութիւնը 5,900,000 էր հասել, իսկ 1841 թւին արած ժողովրդագրութիւնից երևում է որ իռլանդացիները արդէն 8,130,000 էին թւով։ Մի ճանապարհորդ և քաղաքագէտ, պ. Դիւվէրժիէ դը Հօրան, (Duvergier de Hauranne), կարծում է որ ազգաբնակութեան այդ քանակութիւնից աւելի Իռլանդիան անկարող է կերակրել։

Յայտնի է որ կան երկիրներ, որտեղ ապրուստի հիմքը կազմում է միմիայն մի սննդարար նիւթ։ Ամբողջ Իռլանդիան կերակրվում է միմիայն կարտոֆիլով, Հնդկաստանը միմիայն բրինձով, իսկ հիւսիսային Նորվեգիայի ժողովրդի ապրուստի հիմքը ծովային ձկներն են։ Պարզ է, որ եթէ ժողովրդի ապրուստի միջոցները բազմատեսակ չեն, այլ միակերպ են, երբ որ անաջող տարի է լինում և կերակրի միակ նիւթը պակասում է,—ժողովուրդը աւելի մեծ զրկանք է զգում, քան թէ այն երկիրներում, որտեղ սննդի նիւթերը բազմատեսակ են։ Երբ որ մի երկիր ցանում է ցորեն, գարի, կարտոֆիլ, երբ որ ժողովուրդը կերակրվում է մասամբ ցորենի հացով, մասամբ գարիի հացով, մասամբ կարտոֆիլով, մասամբ մսով, միջոց ունի գործ ածել և գարեջուր և գինի,—եթէ բերքերից մինը անաջող է լինում, կամ բոլորովին պակասում է, ժողովուրդը մասամբ զրկւում է իրան, և բաւականացնում է իր ապրուստի պահանջը միւս բերքերով, բայց մահվան դէպքերին չէ ենթարկվում. իսկ այն ազգաբնակութիւնը, որի ապրուստի հիմքը միմիայն մի բերք է կազմում, հէնց որ այդ բերքը պակասում է կամ մինչև անգամ անաջող է լինում, կամ փոքր ինչ թանգանում է—իսկոյն սով է ընկնում ժողովրդի մէջ։ Երաշտութիւնը, կամ անաջող տարիները գլխաւորապէս այն երկիրներում կործանարար հետևանքներ ունեն, ասում է ֆրանսիացի երևելի քաղաքատնտես Ժան-Բատիստ Սէ, որոնց մէջ բարք ու վարքը, տիրապետող կրօնը և կառավարող օրէնքները իրանց ազդեցութեամբ հասցրել են ժողովուրդը վերջին աստիճանի պարզութեան և ժուժկալութեան կերակուրների մէջ։ Հէնց որ բրինձը պակասում է Հնդկաստանում, կամ կարտոֆիլը Իռլանդիայում,—այդ տեսակ երաշտութեան հետևանքը անմիջապէս լինում է սով և մահվան դէպքեր։ *) Այն ինչ Ֆրանսիայում, Գերմանիայում, կամ ուրիշ բարեկարգ երկրում, որտեղ ժողովուրդը կերակրվում է զանազան բերքերով, երբ նրանցից մինը պակասում է, ամբոխը իր ապրուստի պահանջին բաւականութիւն է տալիս ուրիշ բերքով։ Օրինակ տարին երաշտ է եղել ցորենի վերաբերութեամբ,—ժողովուրդը սկսում է գարիի և կարտոֆիլի խառն ալիւրից թխած հացը գործ ածել, եթէ գարին թանգ է, ժողովուրդը զրկւում է իրան գարեջրից և այլն։ Այդ տեսակ երկիրներում մի բերքի երաշտութեան ժամանակ ժողովուրդը սահմանափակում է իր ապրուստի պահանջների բաւականութիւնները, բայց սովամահ չէ լինում, որովհետև գրեթէ երբէք չէ լինում որ մի երկրի բոլոր բերքերը միաժամանակ փչանային։

Եթէ մի կողմից մասնաւոր երաշտութեան դէպքեր յաճախ են պատահում, միւս կողմից յայտնի է, որ աւելի ընդարձակ երաշտութիւնը և աւելի ընդարձակ տարածութեան վրա սովի դէպքերը լինում են 10—15 տարվայ մէջ մի անգամ։ Հետևապէս, ուրեմն, շատ հեշտ է վճռել հարցը.

*) Jean-Baptiste Say «Cours complet d'Économie Politique.»

Fonds A.R.A.M

Եւրոպայի աչքում և մի և նոյն ժամանակ հաճելի լինի Ռ. Պրանի: Երևի այդ պատճառն հային խոստացված է մի որ և է թիւրք պաշտօնէութիւն: Ճշմարիտ է ասվում, որ հայի տունը քանդողը միշտ հայն է լինելու....

Եւ այդ բանի մէջն էլ մենք ամենքս մեղաւոր ենք: Եթէ հայերը չաշխատէին աքսորել իրանց հայրական օջախից իրանց բողոքական և կաթօլիկ եղբայրներին, եթէ հայ ասելով չը հասկանային միմիայն լուսաւորչադաւան հայերին, այլ մեծացնէին հայ ազգի ընդհանուր թիւը բողոքական և կաթօլիկ հայերով, եթէ Կ. Պօլսի ազգային ժողովի մէջ անխտիր ընդունէին ամեն դաւանութեան հայերին, և չը դարձնէին ազգային ժողովից մի տեսակ կրօնական ժողով, որտեղ ընդունվում են միմիայն լուսաւորչական հայերը,— այն ժամանակ ոչ մի իշխան Աբէդին-փաշայի պէս, և ոչ մի դաւաճան Յարութիւն Դադեանի պէս չէին յանդգնի դիմամբ այդքան անամօթ կերպով փոքրացնել հայերի թիւը, որպէս զի հայերը ինքնավարութիւն չը ստանան:

Երբ թիւրքաց կառավարութիւնը մահմետական հայերին հայ չէ համարում,—այդ հասկանալի է մեզ:

Բայց երբ իրանք հայերը մեծ բաւականութիւն են գտնում իրանց սեփական գործերն ամեն կերպ փչացնելու,—այդ մեզ համար հասկանալի չէ:

Գ. Ա.

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՆԱՄԱԿ ՂԶԼԱՐԻՑ

Յունիսի 14-ին

Զարմանալի է, որ Ղզլարից ոչ մի թղթակցութիւն չէ երևել մեր պարբերական թերթերի մէջ, մինչդեռ այլ հայաբնակ քաղաքներից և գիւղերից շաբաթ չէ անցնում, որ մի նամակ չերևի «Մշակ»ում հասարակաց օր և իցէ հարցի վերաբերեալ, Ղզլարի այդպիսի գերեզմանական լռութիւնը, կարծում եմ, ոչ այլ ինչ բանով չի լինի մեկնել, եթէ ոչ տեղիս երիտասարդների մտաւոր թմրութեամբ, որովհետև չենք կարծում, որ Ղզլարի կեանքի մէջ այնպիսի կողմեր չը լինէին, որոնց վերա հրապարակաւ խօսելն արժան չը լինէր: Ամենայն քաղաքի կեանքը նմանապէս և Ղզլարինը պարունակում է իր մէջ այնքան բարոյական պակասութիւններ, որոնց հրապարակաւ մերկացնելը, կարծեմ, որ աւելորդ չէ, որովհետև, ինչպէս յայտնի է, երգիծաբանութիւնը, սատիրան, ամենայն ժամանակ և ամենայն ազգերի մէջ եղել է ամենահաստատ միջոցներից մինը հասարակութեան կեանքը մաքրապէս և բարոյապէս բարւոքելու: Յիշենք սուրբ գրքի միշտ կենդանի, միշտ թարմ խօսքը թէ, «գող ոչ սիրէ զլոյս, զի մի յայտնի եղիցին գործք չարութեան նորա»: Լուսաւորենք ուրեմն մեր կեանքի այն մութ անկիւնները, որտեղ, խաւարի շնորհօք, գործվում է ամենայն չար բան: Միթէ այդ հին ճշմարտութիւնը մոռացել է Ղզլարի մատաղ երիտասարդութիւնը:

Եթէ մոռացել է, այժմ մենք յիշեցնում ենք նորան, որ ամենայն մատաղ մարդու սրբազան պարտաւորութիւնն է անտարբեր չը լինել դէպի հասարակաց կեանքի երևոյթները. իսկ եթէ չեն մոռացել, ինչու ուրեմն մի կենդանութեան արձագանք չէ լսվում Ղզլարից. թէ Ղզլարը, ըստ ամեն մասանց իր կեանքի, արդէն հասել է այն երանաւէտ վիճակին, ուր ոչ գող գայ և ոչ ցեց և ուտիչ ապականեն: Երիտասարդ եղբայրներ, քաղաքակրթութեան ծառային չը նմանվենք, այսպէս թէ ոչ Տիրոջ անէծքը յայտնի է: Խղճի խայթից կը կարդաք նա մեզ իր սոսկալի դատաստանը «ինչու սնել էիք չարն ու բարին որոշել, ուստի պարտաւոր էիք այլոց ևս ուսուցանել, բայց դուք ընկաք ճնշասիրութեան և մտաւոր ծուլութեան մէջ և թաղեցիք ձեզ տուած քանքարը, ապա ուրեմն առէք իմ արդար վճիռը, որ է՝ թէ դուք այլ ևս համարվելու չէք մտաւոր արարածներ, այլ միայն կենդանի դիակներ»:

Թողնելով մի այլ պատեհ ժամանակի բարձրացնել Ղզլարի հասարակական կեանքի վարագոյրը՝ որտեղ ես ունեմ ցոյց տալու շատ ու շատ հետաքրքիր բաներ, առ այժմ վերջացնեմ փոքրիկ թղթակցութիւնս մի ուրախառիթ երևոյթի նկարագրութեամբ, որ տեղի ունեցաւ այս տարի մեզանում: Ինչպէս տարւայ ձմեռը, որպէս յայտնի է, ամենայն տեղ երկարատև էր. այդպէս էր և մեզանում: Ցրտի սաստկութեան հետ միացաւ և հացի թանգութիւնը:

Կեանքի գլխաւոր երկու պայմաններից՝ այն է տաքութիւնից և հացից՝ զրկված հասարակութեան մասը ընկաւ զգալի նեղութիւնների մէջ: Ղզլարը, շնորհօք մտաւոր թմրութեան իր գործօն անդամների, չէր հոգացել, 'ի հարկէ, մի քաղաքապատական կապիտալ ունենալու, որը կարելի լինէր ժողովրդի նեղ օրին գործ դնելու: Ուստի չքաւորների վիճակը մի փոքր բարւոքելու համար հարկ եղաւ այլ հնարներին դիմելու, և ահա տեղիս երիտասարդների մի փոքրիկ խումբ մտածեց թատրոնական ներկայացումներով օգնել չքաւոր դասակարգին, և նոցա համար, եթէ չէ լինում ամբողջ հաց գտնել, գոնէ փշրանքներ ժողովել բաղդաւորների սեղանից: Մտածածը իրագործվեցաւ: Միացած ուժերը սկսեցին գործել ով ինչ կարող էր. մինը դեկորացիաներ էր քաշում, միւսը բեմական պատրաստութիւններն էր յանձն առել, երրորդը ներկայացնող էր դառել, չորրորդը բեմիսոր և այլն: Քաղաքակրթութեան հին ճշմարտութիւնը, թէ գործը առաջ տանելու համար պէտք է գործողների մէջ աշխատանքը բաժանել, առհասարակ յայտնվեցաւ: Այսպիսութեամբ բոլոր ձմեռվայ մէջ մինչև մեծպահքը յաջողվեցաւ երիտասարդներին ութ ներկայացումն տալ յօգուտ չքաւորների, հինգը հայերէն և երեքը ռուսերէն: 'Ի պատիւ տեղիս երիտասարդների պէտք է ասել, որ պիէսների ընտրութիւնը շատ ընտիր էր կազմած, և այս բանով մեր փոքրիկ թատրասէրների հայացքը գործին՝ գերազանցելի էր թիֆլիսի թատրոնական կոմիտէտի ճաշակից, որովհետև մեզանում «Արևան բծեր», «Կորցրած փուտեր», «Մայրապաններ» և այն սոյն նման տուեվաճառների բեմերին միայն յատուկ պիեսներ արտորած էին բոլորովին: Խաղացած պիէսներն էին ներկայ կեանքից վերցրած կրթիչ ներգործութիւն ունեցող պիեսներ, այն է «Պէպօ», «Քանդած օջախ», «Էլի մէկ զոհ» քանքարաւոր Սունդուկեանցի հեղինակութիւնները, «Ինչի նշանը» Տէր-Գրիգորեանցի և Մոլիերի «Ուսա հիւանդը», իսկ ռուսերէնից „Свадьба Кречинскаго", «Испорченная жизнь" и „Жертва за жертву". Ութը ներկայացումից գոյացաւ 1500 ր., բայց որովհետև ոչինչ պատրաստի բան չը կար բեմի համար, ուստի փողերի մեծ մասը գնաց բեմական անհրաժեշտ կարիքը լցուցանելու համար: Բաժանվեցաւ չքաւորներին 700 ր., իսկ 150 ր. ուղարկվեցաւ քաղաքիս դեղագործին, որ ձրիաբար դեղօրայք տայ չքաւոր հիւանդներին: Այժմ Ղզլարը ունի մի փոքրիկ բեմ թէև վարձած տանը, և զբաղութիւն կայ գալոց ձմեռը ևս շարունակել բարեգործական ներկայացումներ:

Հրապարակաւ շնորհակալութիւն ենք յայտնում այն ամեն անդամներին, որոնք աշխատեցին բարեգործական ներկայացումներով թեթևացնել փոքր 'ի շատէ չքաւորների դրութիւնը: Ներկայացնողներից իրանց խաղով ուշադրութեան արժանի էին տ. տ. Թամար Կաճկաճեանց, Հեղինէ Բուրջալեանց և օրիորդ Շերմազանեան: Առաջինը և վերջինը խաղում էին գլխաւոր դերերը հայոց պիեսների մէջ, իսկ երկրորդական դերերը կատարում էին օր. օր. Գայանեան և Արէշեան. իսկ տ. Բուրջալեանցը նշանաւոր էր ռուսաց պիեսներում, թէև կարող էր լինել յաջող և հայոց պիեսներում, եթէ միայն իր մայրենի լեզուն փոքր ի շատէ իմանար: Ափսոս որ հայ կնոջ քնքուշ ձիրքերը, շնորհք հարուստ դասի կանանց ստացած անճոռնի կրթութեան, կորչում են անդառնալի: Որպէս յայտնի է, մեր փողաւոր դասակարգի ստացած կրթութիւնը տանում է 'ի կորուստ ազգային և բարոյական ինքնուրոյնութեան: Արական պէրսօնալի մէջ ևս կային լաւ ույժեր, որոնցից յիշելի են պ. Բուրջալեանցը դրամատիկական դերերում, պ. Սուլթան-Շահը բարոյական հրէշների դերերում, որպէս է «Պէպօի» մէջ աղա Արութինը, «Ինչի նշանում» Անտոն Զուբարեւը և «Քանդած օջախի» մէջ Լեպրոենց Բարսեղը և պ. Թուարբեգեանցը ծերունիների և կոմիկ դերերում: Որպէս և սպասելու էր, բոլոր Սունդուկեանցի պիեսները մեծ ազդեցութիւն ունեցան ժողովրդի վրա, առաւե-

---

Հասկանալի է որ երկու կողմերի մտքերն ու դատողութիւնները իրանց օրինաւոր հիմքերն ունեն, նայելով ժամանակներին և երկրի տնտեսական, բարոյական և կառավարչական հանգամանքներութեանը:

Ֆրանսիական մեծ յեղափոխութեան ժամանակների ֆրանսիացի երևելի քաղաքատնտեսները և պետական մարդիկ, մեծ մասամբ կուսակից էին հովանաւորող սիստեմայի ժողովրդին հացը հայթայթելու վերաբերութեամբ: Նրանք անհրաժեշտ էին համարում կառավարութեան միջամտութիւնը հացի գնի հաւասարակշռութիւնը ժողովրդի մէջ պահպանելու գործում: Նրանք պաշտպան էին կառավարչական միջոցների, ինչպէս, օրինակ, խիստ օրէնքներ ցորենի երկրից դուրս վաճառահանման վերաբերութեամբ, հացի կառավարչական շտեմարաններ և այլն:

Հասկանալի է որ այդ միտքը ժամանակակից էր այն ժամանակ, երբ եւրոպական երկիրները դեռ ևս շատ յետ էին մնացել տնտեսական, բարոյական և վարչական կարգակերպութեան կողմից, երբ, օրինակի համար եւրոպական երկիրներում չը կային օրինաւոր յարաբերութեան ուղիներ, ճանապարհներ, և երբ որ ժողովուրդը դեռ չէր ըմբռնել ինքնօգնութեան սկզբունքի նշոյլն անգամ, այլ ամեն բանում կարօտ էր կառավարութեան խնամակալութեան՝ Նոյն միտքը դուցէ գործնական է և այժմ, այնպիսի երկիրների համար, որոնք նոյն դրութեան մէջ են գտնվում, ինչ դրութեան մէջ էր գտնվում Եւրոպան անցեալ դարի վերջում և ներկայ դարի սկզբներում:

Բաւական է Եւրոպայի վերջին ժամանակների կեանքից մի քանի պատմական իրողութիւններ յիշելու, բաւական է, օրինակ, ֆրանսիացի Ժակօբ (Jacob) գիտնականից բերած հետևեալ իրողութիւնները յիշելու, գործի մէջ համոզվելու համար:

Դեռ ևս 1817 թւին, ուրեմն ներկայ դարու սկզբներում, երբ Ֆրանսիայի և Սպանիայի մի քանի նահանգներում մեծ սով էր տիրում, ճանապարհները այդ երկու երկիրներում այն ժամանակ այն աստիճան անկատար և պակասաւոր էին (ինչպէս դուցէ այժմ Թիւրքիայում), որ մինչև որ Լօթարինգիայի մէջ մարդիկ ճանճերի պէս սովից մեռնում էին, նոյն Ֆրանսիայի մի այլ նահանգում, Բրետանի մէջ, հացը առատութեամբ կար, բայց այդտեղից Լօթարինգիա հացի հասցնելը քառապատկում էր նրա գինը: Նոյն թւին Սպանիայի Անդալուզիա նահանգում ցորենի մի հակի գինը բարձրացաւ մինչև 5 ֆրանկ, և Անդալուզիայի բնակիչները ստիպվեցան իրանց համար հացը Հիւսիսային Ամերիկայի նահանգներից բերել տալ, այն ինչ նոյն իսկ այդ թանգութեան ժամանակ նոյն Սպանիայի մի ուրիշ նահանգում, Կաստիլիայում, հացի մի հակը արժէր 1 ֆրանկ և 50 սանտիմ, բայց ճանապարհների պակասութեան պատճառով անհնարին էր Կաստիլիայից հասցնել հացը սովամահ անդալուզիացիներին:

Ընդհակառակն՝ հովանաւորող սիստեմայի և կառավարչական միջամտութեան թշնամիները, ինչպէս օրինակ երևելի անգլիացի քաղաքատնտես և ժամանակակից քաղաքատնտեսութեան հիմնող, Ադամ Սմիտ (Adam Smith), ֆրանսիացիներ Ժէ. Բաստիա (J. Bastiat), բելգիացի Մօլինարի (Molinari) և շատ ուրիշ ամենանոր գրողներ, պնդում են թէ հիմնելով հացի շտեմարաններ, դժուար տարիներում հաց բերել տալով օտար երկիրներից, մի խօսքով միջամտելով ժողովրդի հացի կանոնաւոր հայթայթման գործի մէջ, կառավարութիւնը շատ անգամ հասնում է մի նպատակին, որ բոլորովին հակառակ է իր մտադրած նպատակին, այսինքն փոխանակ էժանացնելու, թանգացնում է հացը: Նրանք պնդում են, որ ժողովրդին կանոնաւոր կերպով հացի մատակարարման գործը պէտք է յանձնվի միմիայն ազատ մրցութեան և ազատ առուտուրին և մերժում են այս գործի մէջ կառավարութեան միջամտութիւնը: Սէ բերում է իր գրքի մէջ հետևեալ օրինակը: Երբ որ ֆրանսիական մեծ յեղափոխութիւնից առաջ, 1789 թւին ֆրանսիական ֆինանսների մինիստր Նէկկէր, տեղեկութիւններ հաւաքելուց յետոյ համոզվեց որ Ֆրանսիային երաշտութիւն է սպառնում, նա բերել տուեց օտար երկիրներից մինչև 1,400.000 չափ ցորեն: Անգլիացի Արթուր Յունգ, որ այդ ժամանակ Ֆրանսիայում ճանապարհորդում էր, վկայում է որ այդ տարին հունձքը Ֆրանսիայի բոլոր նահանգներում շատ օրինաւոր էր: Բայց հէնց որ Նէկկէր յայտնեց ազգային ժողովին թէ այքան հաց էր պատուիրել օտար երկիրներում և այդ քանակութիւնից արդէն 800,000 չափ ցորեն հասել էր Ֆրանսիա,—իսկոյն Ֆրանսիայի բոլոր վաճառանոցների վրա հացը փոխանակ գնի մէջ ընկնելու, ընդհակառակն սաստիկ բարձրացաւ: Մի ուրիշ օրինակ. երբ 1811 թւին, Նապօլէօն I պատրաստվում էր պատերազմել Ռուսաստանի դէմ, նա հրամայեց որ Փարիզում հիմնվի հացի մի մեծ շտեմարան: Եւ անմիջապէս ժողովրդին պատեց այնպիսի երկիւղ, որ հացի գինը բարձրացաւ: Երբ կայսրը ուզեց կոտրել ցորենի գինը, հրամայելով իր հիմնած շտեմարանից մեծ քանակութեամբ դուրս բերել ցորեն վաճառանոցի վրա, ցորենի գինը փոխանակ ընկնելու, դարձեալ բարձրացաւ:

Երբ հացը սակաւ է լինում և հացի գինը բարձրանում է, կառավարութիւնները սովորութիւն ունեն արգելել իրանց պետութիւնից հացի վաճառահանելը: Այդ էլ շատ անգամ ցանկացած նպատակին հակառակ հետևանք է ունենում: Ֆրէդերիկ Բաստիա, ֆրանսիացի քաղաքատնտես, պատմում է հետևեալը:

1847 թւին, երբ հացի գինը բաւական բարձրացաւ եւրոպական մի քանի երկիրներում, ինչպէս Անգլիայում, Ֆրանսիայում, Իտալիայում և Բելգիայում, բոլոր այդ երկիրների կառավարութիւնները, բացի անգլիական կառավարութիւնից, արգելեցին իրանց երկիրներից հացի վաճառահանելը: Անգլիական պարլամենտը Ջօն-Րօսէլլի առաջարկութեամբ, միակ էր որ հրատարակեց իր երկրից ցորենի ազատ վաճառահանելու օրէնքը: Հետևանքը ինչ եղաւ. Ամերիկայից եկող ցորենով բեռնաւորված նաւերը, տեղեկանալով որ Անգլիայից հացի վաճառահանելը ազատ է յայտնված, ապահով կերպով մտան Անգլիայի ափերին, այն ինչ նրանք չը վստահացան մտնել Ֆրանսիայի և Բելգիայի նաւահանգիստներին, լաւ հասկանալով, որ այդ երկիրների նաւահանգիստները մտնելով, կը զրկվէին իրանց ազատութիւնից, ենթարկվելով այդ երկիրների նոր հրատարակած օրէնքներին, որովհետև նաւահանգիստը մտած օրից իրանց բերած հացը կը համարվէր երկրի սեփականութիւն, ուրեմն էլ չէր կարող վաճառահանված լինել: Այդպիսով Անգլիայի վաճառանոցը լցվեց հացով և հացը այդ երկրում յանկարծ էժանացաւ, այն ինչ ուրիշ երկիրներում նա հետզհետէ թանգանում էր *):

Նոյնը կարող էր պատահել այս րօպէիս և Ռուսաստանի հետ, թէև ուրիշ պատճառով, եթէ մեր տէրութիւնը արգելէր այժմ իր երկրից ցորեն դուրս բերելը: Եթէ տէրութիւնը աչքի առաջ ունենալով որ այժմ անբերրութիւն է Ռուսաստանում, արգելէ այժմ Ռուսաստանից հաց վաճառահանելը, մեր փողերը արտասահմանում սաստիկ կընկնէին, որովհետև արտասահմանում այժմ ունեցած ռուսաց թղթադրամով կարելի չէր լինի ռուսաց ցորենը գնել: Իսկ եթէ ռուսաց փողը դարձեալ գնի մէջ ընկնէր, արտասահմանից այլ ևս չէին բերի ցորեն Ռուսաստանում ծախելու համար:

(Կը շարունակվի)

*) Frédéric Bastiat «Le Libre—Echange.»

Fonds A.R.A.M

լսում էր «Պէպօ», որի որոտալից մնջոլգները սարսափեցնում էին բոլոր հարատահարող դատաւորներին, որը լսում էր «Պէպօ»-ի (պ. Աատուածատուր Կաճկաճեանց) խօսքերում իր սրտի գատաւոր կամքանեանց) խօսքերում իր սրտի գատաւոր կամքանեանց) խօսքերում իր սրտի գատաւոր կամքան

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՒՆՆԵՐ

ՄՕԶԴՕԲԻ

Հայոց օբիորդաց դպրոցի համար պահանջվում է մի վարժուհի հետևյալ պայմաններով: Ցանկացողները կարող են դիմել «Մշակի» խմբագրատանը ստորև բերված ժամերին:

3—10

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԻՄԱՆՈՒԹՈՒՄ *ծախվում են օշո օդաջիբական պատկերներ 20% զեղչա մասի. վերարկուներ 6—0 բ., խոպանակներ պատվենջաուրված են լդի մէջ առանձնապես անգլիական խանութի համար, ամենալաւ ածելիներ, տրկղիկով 4 բ., Նեֆիլդի դանակներ 3—20 բ. գիւժիներ, բրիտանական մետալի թէլյամաններ 30 կ.,—3 բ., դիտրատաղձեդիա, թիւրքական շերբէթի և ծարաւը բոգեցնող նիւթ 70 կ., ամենալաւ սպորտվչին և խնկես 1 բ. 40 կ. շիշը, չամպայն 3 բ. շիշը:*

19—20

ПО СЛУЧАЮ СЪѢЗДА ВОВСЕ СЪ КАВКАЗА ЗА-ГРАНИЦУ

Капитанъ князь Константинъ Макаровичъ Орбеліани объявляетъ, что продаетъ оставшееся послѣ смерти отца, Макарія Орбеліани, имущество, именно: трехъ-этажный домъ на Головинскомъ проспектѣ, съ флигелями, гдѣ помѣщается гостинница «Россія», и имѣнія въ Тифлисской губерніи и уѣздѣ, именно: деревня Геуары, населенная жителями, 4,174 десят., Вашлеванъ—450 десятинъ, съ садами, домомъ и пристройками; дача въ Коджорахъ, домъ и земля $2^3/_4$ десятины; лѣсъ сосновый, строевой и дубовый 3,100 десят. въ Локскомъ ущельи, Шулаверскаго уѣзда, около Чатахскаго завода; имѣніе на Мокрыхъ-горахъ, около молоканскаго селенія Воронцовки, подъ названіемъ Каракала — 5,500 десят. Всѣ имѣнія обмежеваны и имѣются планы: коляска, фаэтонъ, верховыя лошади, баранта и рогатый скотъ.

2—3

Համեմատելէք անգլիական խանութի թէյը գնով 1 բ. 10 կ., 1 բ. 20 կ., 1 բ. 40 կ., 1 բ. 60 կ., 1 բ. 80 կ. Գնանաք համապատասխան թէյերի հետ, որոնք ուրիշ խանութներում 30%-ով թանգ են ծախվում և այդ խանութի գնացուցակ բերելուց թէյը, ուրիշ տեղ 4 բ. ծախվող թէյի հետ:

21—100

ՀԱԳՈՒՍՏՆԵՐ *երեխաների 4 բ., տղամարդկանց 9—20 բ., ամբողջ հագուստը, սիջակ 5 բ., ՈՂՏԵՂ է ԾԱԽՎՈՒՄ. ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԽԱՆՈՒԹՈՒՄ: Բամպէյ, պարուսին, արխո, դրապ, փոսակ թաւիշ, թաւիշ կոպրակների և կոպքերի համար, կալենկոր և այլն 25% ուրիշ տեղերից էժան: ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԽԱՆՈՒԹՈՒՄ համեղ մուրաբաներ, կոնֆետներ հագի դէմ, պաներ, մաղնեզիա, սամաններ, կարբոլեան փոշի, սապօն, պարսկական փոշի և այլն: Այս բոլորը և ուրիշ շատ ապրանքներ կարելի է գտնել ԱՄԵՆԱՆԷԺԱՆ գներով ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԽԱՆՈՒԹՈՒՄ:*

19—20

ԳԵՐԱԶԱՆՑ ԱԼԻՒՐ 2-որդ ՏԵՄԱԿԻ

Պատրաստված մաքուր ցորենից առանց ֆեփի, բերված է Կահկից և ծախվում է Կուկիայում նոր բացված պահեստում, Ելիզաւետինակի փողոց, տաէն Բանանեանի, Փոխիթիլիսեան երկաթուղու վարչութիւնից ոչ հեռու: Նոյն տեղ ծախվում է նոյնպէս Կահկից բերած և Փոխիում պահվող 5000 պուդ մաքրված գարի:

2—5 (2)

ԲԱԼԱԿԱՆ *գպրոցի 6-գ դասատան ԱՇԱԿԵՐՏ ցանկանում է մանաւոր ԴԱՍԵՐ առնել և ՊԱՏՐԱՍՏԵԼ երեխաներին այդ դպրոցի ՉԱՆԱԶԱՆ ԴԱՍԱՏՈՒՆԵՆԵՐԻ համար: Հասցէն «Մշակի» խմբագրատանը:*

2—2 (2)

Շատ մանուկ տարիից լոյս կը տեսնէն Պետերբուրգի Փրնօրենան բնակութեան հետևեալ հրատարակութիւնների հայերէն թարգմանութիւնները:

Ի. Լ. Ակիդէի «ԵՐՐՈՐԴ ՈՍԿԻ» Ի. Ա. Վենտրիւսի «ԻՆՉ Է ԹՕՈՒՄ ՍԵՆԵԱԿԸ» Ի. Մարինովի «ՀԱՐՓԱԲԱՆԸ»: Դարանցից մէկը արդէն մանուկի տակ է:

ՄԷԿ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ, *որ պիտի հայերէն, ռուսերէն և ֆրանսերէն լեզուներ, կամենում է ԿԱՆՏՕՐՉԻԿԻ ԳՈՐԾԸՆԿԵՐՏՈՒՐԻ կամ թարգմանի տեղ աշխատել: Ցանկացողները կարող են դիմել «Մշակի» խմբագրութեանը:*

ԲԺՇԿԱՆՈՑ

ՀԻՒԱՆԴՆԵՐԻ ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹԻՒՆ ԱՌԱՔՈՑԱՆ 9-ԻՑ ՄԻՆՉԵՒ 1 ԺԱՄԸ:

Երկուշաբթի. Գավրօնսկի կանանց հիւանդ. Օրթալևվից ներքին հ., Օսիանանց կանանց և երեխաների հ., Քիւչուկ Խրթուրգիական և աչքերի հ., Շահմրօսկի վիներական և կաշու հ., Բաբայեան Ջզային և նեղքին հ.:

Երեքշաբթի. Մինհեվից խրթուրգիական հ., Վզօրով վիներական և բազադի հ., Էմխ աչքի հ., Պախուտով մանկաբարձական, կանանց և երեխաների հ., Կրասնօգլազով, Լիսիցով և Վերմիշևի ներքին հ.:

Չորեքշաբթի. Լիսիցով և Բուդդօվսկի ներքին հ., Շահմրօսկի հիւանդութիւններին հ., Սամսոնովսկի կանանց հիւանդութիւնների:

Հինգշաբթի. Վզօրով վիներական և բազադի հ., Օսիանանց կանանց և երեխաների հ., Լիսիցով և Վերմիշևի ներքին հ., Քիւչուկ Խրթուրգիական և սեռական օրգանների հ.:

Ուրբաթ. Գավրօնսկի կանանց հ., Մինհեվից խրթուրգիական հ., Կրասնօգլազով և Լիսիցով ներքին հ., Պախուտով մանկաբարձական, կանանց և երեխաների հ., Շահմրօսկի վիներական և կաշու հ., Բաբայեան Ջզային և նեղքին հ.:

Շաբաթ Լիսիցով և Վերմիշևի ներքին հ., Բաբօվ կուծքի հ., Եանկօվսկի վիներական և կաշու հ.:

Բացի այդ բժիշկ Վզօրով բժշկանոցի մէջ ընդունում է անվարձ աղքատ հիւանդներին ամենայն օր երեկոյեան 4—6 ժամը:

Բժիշկ Բաբայեվ չորեքշաբթի օրերը առաւօտեան 9-ից մինչև 11 ժամը ընդունում է իր տանը բժշկանոցի հիւանդներին էլեկտրական բժշկութեան և նեղքին հ. համար: Բնակարանը գտնւում է Սերգիևսկայա փողոցի վրա, Բայանդուրովի տանը:

Առաւօտեան 9 բրև ից աղքատ հիւանդներին բժշկանոցի առմտակով ընդունում է ամենայն օր, ամենայն ժամանակ:

Բացի կիրակի օրերից ամենայն օր առաւօտեան 9—11 ժամը բժշկանոցում լինում է մանկաբարձ կին հիւանդ կանանց ընդունելու համար:

Բժշկանոցի գլխավոր Լիսիցով:

ԵՐԱԺՇՏԱԿԱՆ ԳՈՐԾԻՔՆԵՐԻ ԳԼԽԱՒՈՐ ՊԱՀԵՍՏ

ԻՒԼԻԻ ՀԵՆՐԻԽ ՅԻՄԵՐՄԱՆԻ,

Ս. ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, ԲՈԼՇԱՅԱ ՄՕՐՍԿԱՅԱ, № 42

Առաջարկվում են արտասահմանի ամենալաւ գործարաններից նորերում ստացված երաժշտական գործիքներ:

ՋՈՒԹԱԿՆԵՐ $2^1/_2$ բ., 5 բ., 6 բ., 8 բ., 12 բ., 20 բ., 30 բ., 50 բ., 60 բ. և աւելի թանգ մինչև 150 բ., ԿՆՏՆՏՈՑՆԵՐ (смычекъ) 50 կ., $1^1/_2$ բ., 2 բ., 3 բ., 5 բ., 8 բ., և աւելի թանգ մինչև 25 բ., ԱՐԿԱՆԵՐ $2^1/_2$ բ., $5^1/_2$ բ., 6 բ., 7 բ., 10 բ. և աւելի թանգ մինչև 20 բ.: Հին իտալական և գերմանական չուբմակներ մինչև 600 բ.: ՋՈՒԹԱԿՆԵՐԻ փոքր դիրքի երեխաների համար 2 բ. 50 կ. մինչև 30 բ.: Ջուբմակի չհօլա (թաքնաւորիչ) 2 բ., 3 բ., 4 բ., 5 բ.: ԱԼՏՆԵՐ 9 բ., 15 բ., 25 բ., 50 բ. և աւելի թանգ: ՎԻՕԼՕՆՉԵԼՆԵՐ 20 բ., 30 բ., 40 բ., 60 բ., 100 բ. և աւելի թանգ մինչև 600 բ.: Վիօլոնչելի չհօլա 4 բ.: ԿՕՆՏՐԲԱՍ 45 բ., 65 բ., 120 բ. և աւելի թանգ: ԳԻՏԱՐ 3 բ. 50 կ., 5 բ., 10 բ., 15 բ., 20 բ., 40 բ., 50 բ. և աւելի թանգ մինչև 100 բ.: Գիտարի չհօլա (թաքնաւորիչ) 1 բ. 50 կ., 2 բ., 3 բ.: ՅԻՏՐԱՆԵՐ 14 բ., 16 բ., 25 բ., 35 բ., 50 բ. և աւելի թանգ մինչև 100 բ.: Յիտարի չհօլա 2 բ., 3 բ. 50 կ., նօտաներ 40 կ., 60 կ., 90 կ. իւրաքանչիւր տետրակ: ՄԱՆԴՕԼԻՆ 10 բ., 20 բ., 30 բ., 40 բ., և աւելի թանգ. չհօլա 3 բ.: Ամենալաւ իտալական ԼԱՐԵՐ տղագործիների համար, ԿԱՄԵՐՏՕՆ 40 կ., 50 կ., 1 բ., 50 կ., 2. բ., 6 բ.: Սուրճին կանեֆոլ և այլ պատկանելիք: ՄԵՏՐՕՆՕՄ 8 բ., 12 բ.: Երկաթի ծալվող ՊԻՊԳՏԱՐՆԵՐ 5 բ.: Երկաթի ծալվող պիւպիտրներ մամլակներով 6 բ., 8 բ.: Գերմանական ԳԱՐՄՈՆՆԵՐ 4 բ., 4 բ. 50 կ., 5 բ. 50 կ., 7 բ. 50 կ., 10 բ., 15 բ., 20 բ., 24 բ., 30 բ., 40 բ., և աւելի թանգ: Գարմոնիկայի չհօլա և նօտաներ 50 կ., 75 կ., 1 բ., 1 բ. 50 կ., իւրաքանչիւր տետրակ: ԿՕՐՆՍԳԻԱՆ 18 բ., 25 բ., 30 բ., 40 բ., 60 բ. և աւելի թանգ մինչև 100 բ.: Շհօլա (թաքնաւորիչ) 1 բ. 50 կ., 4 բ., 5 բ.: ԱԼՏԱՖՕՐՆ, ՆԳԱՆԱՓՈՂԵՐ, ՏՐՕՄԲՕՆՆԵՐ, ՖԼԷՑԱՆԵՐ 3 բ., 5 բ., 7 բ., 10 բ., 12 բ., 20 բ., 30 բ., 40 բ., 60 բ. և աւելի թանգ: Շհօլա (թաքնաւորիչ) $1^1/_2$ բ., և 3 բ. նօտաներ 40 կ., $1^1/_2$ բ., 3 բ. իւրաքանչիւր տետրակ: ԿԼԱՐՆԵՏՆԵՐ 6 բ., 8 բ., 10 բ., 15 բ., 20 բ., 30 բ., 40 բ., և թանգ մինչև 60 բ.: Պարզեակի չհօլա 4 բ., Թեհօլօ, Զականի, Ֆլաժօլետներ: Անգլիական ԿՕՆՑԵՐՏԻՆՕ 30 բ., 38 բ., 45 բ., 55 բ., 70 բ., 100 բ., և թանգ մինչև 160 բ.: Շհօլա 3 բ., նօտաներ 50 կ., 75 կ., 1 բ., $1^1/_2$ բ., Գերմանական կոնցերտինօ 3 բ., 4 բ., 5 բ., 8 բ., 10 բ., 12 բ., 15 բ., և թանգ մինչև 30 բ.: Շհօլա (թաքնաւորիչ) 75 կ., նօտաներ 40 կ., և 1 բ. իւրաքանչիւր տետրակը երաժշտական պրիմներ 2 բ., 4 բ., 6 բ., 10 բ., 25 բ., 30 բ., 40 բ., 55 բ., 75 բ., 90 բ., և թանգ մինչև 200 բ.: ՖԻՍԳԱՐՄՕՆՆԵՐ 90 բ., 100 բ. 120 բ., 150 բ., 175 բ., 250 բ. և աւելի Թանգ: ԳԱՐՄՕՆՆԵՐ ՖԼՅՑԻ 40 բ., 45 բ., 60 բ., 75 բ., 90 բ.: ԳԱՐՄՕՆՆԵՐ ՓՓՐԱՆ ՕՐԳԱՆՈՎ 175. և 225 բ.: ՇԱՐՄԱՆԿԱ 8 բ., 12 բ., 20 բ., 30 բ., 40 բ.: Իտալական չարմանկաներ 150 բ., 200 բ., 250 բ.: ՕՐԳԱՆՆԵՐ թեժամանների համար 10 բ., 15 բ.: Թիւռելիներ, լիտաւրներ, բանջուկներ, բանգօներան, մետալյան չրիմունքների բնկկաններ, եռանկիւնիներ, գարմոններ և այլն.

Օտար քաղաքներից ստացված պատուէրները կատարվում են անյապաղ և ճշդութեամբ, ձանապարհածախսը գնողին է վճարվում են հասով և մեծ քանակութեամբ:

1—1

На Воронцовской Набережной, въ домѣ Г-жи Варламовой отдается въ наемъ квартира о 5 комнатахъ, съ кухнею, большою конюшнею и сараемъ. Объ условіяхъ спросить въ Тифлисской Городской Управѣ.

Ծախվում են ԸՆԿՈՒԶՆՈՒՏ լաւ շինված ԳԱՀԱՐԱՆՆԵՐ (շկաֆներ) երանց բոլոր յատկութիւններով: Կարելի է տեսնել ամենայն օր Սօլօլակ, տուն Ի. Սաւմրատօվի, վարչավկայա պեկարնիա:

4—5 (2)

Յուխտ 1-ից ՎԱՐՇԱՎԱԿԱՅԱ ՊԵԿԱՐՆԻԱՅԻՆ կից կը բացվին ՍԵՆԵԱԿՆԵՐ, որտեղ կարելի կը լինի առանալ ԿԱՖԷ, ՇՕԿՕԼԱՓ, ԹԷՅ և պատրաստված հանքային զանազան ՋՐԵՐ:

4—40

ՎԵՐՋՆԱԿԱՆ ՎԱՃԱՌՈՒԹԻՄՆ

Հրացաններ, բեվօլվերներ, զանակներ, գրիչներ, անուշահոտութիւններ, ասպծ, դալպաններ, խաչկինահներ և այլն, ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ՄԱՂԱԶԻՆՈՒՄ:

12—20

Вышелъ изъ печати и поступилъ въ продажу VI томъ **„Сборника свѣдѣній о Кавказѣ“**, изданія Кавказскаго Статистическаго Комитета, содержащій въ себѣ:

«Тифлисъ по однодневной переписи 25-го марта 1876 г.»

всего 570 страницъ in 4, съ 19-ю приложеніями, а именно:

1) 15 литографированныхъ раскрашенныхъ графическихъ таблицъ;

2) 2 вида Тифлиса: по Шардену (1671 г.) и Турнефору (1701 г.);

3) копія съ плана Тифлиса по царевичу Вахушту (1739 г.);

4) планъ современнаго Тифлиса.

Продажа производится въ книжныхъ магазинахъ: Беренштама, Кавказской книжной торговлѣ и Центральной книжной торговлѣ. Цѣна **4 руб. сер.**; на пересылку прилагается за 5 фунт.

Дозволено Цензурою 26 Іюня 1880 г. Тифлисъ.

Տպարան Ա. Ա. Միխելսոնի

Типографія А. А. Михельсона

Fonds A.R.A.M

Fonds A.R.A.M

№ 110 Օրհնյալ 28 (Օրհնյալ 10) 1880 Օրհնյալ 28 (Օրհնյալ 10) № 110

ՊԱՏՄԱԿԱՆ ՏԱՐԻՔ

ՊԱՐԱԶԱՄԱՐ

Տարեկան գին 10 ռուբլի արծաթ և կես տարով

Հրատարակվում է ամեն կիրակի օրերում

Խմբագիրը՝ Գրիգոր Խալաթյանց

Տպարան «Մասեաց»

(Հայաստանյայց Առաքելական Սուրբ Եկեղեցու)

Հրատարակության գինը 2 կոպեկ

(Հայաստանյայց Առաքելական Սուրբ Եկեղեցու մեջ)

Հրատարակության ոգին և պարունակությունը

(Ուղղափառ Հայոց Եկեղեցու մեջ)

ՍՈՒՐԲ ՀԱՅՈՑ ԵՐԵՔ

ԲԻԲԼԻԱԿԱՆ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ

—

Ի.

Մեր սուրբ հայրերը, որ Աստուածային Գրոց մեկնութիւնները գրեցին, ամենքն ալ մեծ ուշադրութիւն դարձուցին Աստուածաշունչ պատմութեան վրայ, որ Աստուծոյ խօսքերուն հետ միասին՝ մարդկային ցեղին ալ ամենահին պատմութիւնն է։ Ասոնք գիտէին, որ Աստուածաշունչ պատմութեան ճշմարտութիւնը ապացուցանելով՝ կարելի է ուրիշ հին պատմութեանց ալ ճշմարտութիւնը ապացուցանել։ Ասոնք գիտէին, որ Աստուածաշունչ պատմութեան մէջ ամենահին ազգերուն ալ ամենահին պատմութիւնները կան, որոնք ուրիշ ոչ մի տեղ չեն գտնուիր

Fonds A.R.A.M

ՎՂՎՈՂՈՒՄ ՅՈՎԿԻՆ

Ռուսերեն թերթերից մեկում կարդացի հետևյալ տողերը.

«Ամեն անգամ, երբ ես ուզում եմ ինչ-որ բան գրել հայերի մասին, ինձ մոտ միշտ ծագում է մի հարց. ինչո՞ւ հայերը չեն վղվղում, ինչո՞ւ նրանք չեն ոռնում, ինչո՞ւ նրանք չեն ոլորում իրենց աչքերը, ինչո՞ւ նրանք չեն ծամում իրենց բեղերը, ինչո՞ւ նրանք չեն ոռնում, ինչո՞ւ նրանք չեն ոռնում, ինչո՞ւ նրանք չեն ոռնում

Fonds A.R.A.M

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՏԱՐԱԾՔԻ

Ամերիկահայ «Ծնունդ» ամսագրի խմբագրությունը ստացել է հետևյալ նամակը.

— 100 տարի առաջ Ամերիկան, մի անծանոթ հայ ուսանողի հետաքրքրությունը հայկական հարցի նկատմամբ

Ամերիկահայ մեծանուն գրող Վահան Թոթովենցի մահից հետո նրա ընտանիքի անդամները գտան նրա գրասեղանի դարակներից մի ծրար, որի վրա գրված էր «Ամերիկա»։ Ծրարի մեջ կային մի քանի նամակներ և մի հին լուսանկար։ Նամակները գրված էին 1877 թվականին Ամերիկայում սովորող մի հայ ուսանողի կողմից։ Նա իր նամակներում գրում էր, որ ինքը Ամերիկա է եկել հայկական հարցի մասին ավելի շատ տեղեկություններ ստանալու նպատակով։ Նա գրում էր, որ Ամերիկայում ոչ ոք չգիտի հայերի մասին, և ինքը ստիպված է եղել ամեն օր բացատրել, թե ով են հայերը, որտեղ են նրանց երկիրը, ինչ լեզվով են խոսում և ինչ կրոն են դավանում։ Նա գրում էր, որ ամերիկացիները հետաքրքրվում են հայերով միայն այն ժամանակ, երբ թուրքերը նոր ջարդեր են կազմակերպում, և որ հենց այդ ժամանակ էլ նրանք կարդում են հայերի մասին գրված հոդվածները։ Մնացած ժամանակ ամերիկացիները հայերի մասին ոչինչ չեն լսում և ոչինչ չեն էլ ուզում լսել։

Նամակներից մեկում ուսանողը գրում էր, որ ինքը ամեն օր գնում է Նյու Յորքի հանրային գրադարան և այնտեղ կարդում է ամերիկյան թերթերը, որպեսզի տեղեկանա, թե ինչ են գրում հայերի մասին։ Նա գրում էր, որ ամերիկյան թերթերը հայերի մասին գրում են միայն այն ժամանակ, երբ Թուրքիայում ջարդեր են լինում, և որ ամերիկացիները հայերի մասին ոչինչ չգիտեն, քանի որ թերթերը հայերի մասին ոչինչ չեն գրում։

Նամակներից մեկում ուսանողը գրում էր, որ ինքը հանդիպել է «Times» լրագրի խմբագրին և խնդրել նրանից, որ թերթում հայերի մասին ավելի շատ գրեն, քանի որ հայերը քրիստոնյա ազգ են և ունեն իրենց հին մշակույթը։ Խմբագիրը պատասխանել է, որ ամերիկացիները հետաքրքրվում են միայն այն ազգերով, որոնք պատերազմ են մղում, և որ հայերը պատերազմ չեն մղում, ուստի նրանց մասին գրելն անիմաստ է։

Ուսանողը գրում էր, որ ինքը հանդիպել է նաև Ամերիկայի նախագահ Ռադերֆորդ Հեյսի հետ, և որ նախագահը խոստացել է օգնել հայերին, բայց ոչինչ չի արել։

Նամակներից մեկում ուսանողը գրում էր, որ ինքը ստիպված է եղել աշխատել ռեստորանում սպասավորի պաշտոնով, որպեսզի կարողանա ապրել և շարունակել ուսումը։ Նա գրում էր, որ ռեստորանում աշխատելը շատ դժվար է, քանի որ ինքը ստիպված է եղել ամբողջ օրը ոտքի վրա լինել և հյուրերին սպասարկել։

Նամակներից մեկում ուսանողը գրում էր, որ ինքը հանդիպել է Ամերիկայում ապրող մի հայ ընտանիքի հետ, որը Ամերիկա էր գաղթել 1870-ական թվականներին։ Այդ ընտանիքի հայրը գրում էր, որ ինքը ամեն ինչ արել է, որպեսզի իր երեխաները մոռանան հայերեն խոսել, որպեսզի ավելի արագ ամերիկացիներ դառնան։

Ուսանողը գրում էր, որ ինքը շատ տխրել է այդ ընտանիքի հետ հանդիպելուց հետո, որովհետև հասկացել է, որ հայերը ամերիկացիների համար ոչ թե ազգ են, այլ միայն մի անհասկանալի ցեղ, որի մասին ոչինչ չի հետաքրքրում։

Նամակներից մեկում ուսանողը գրում էր, որ ինքը ծրագրում է գրել մի գիրք հայերի մասին, որպեսզի ամերիկացիները ավելի շատ տեղեկանան հայերի մասին։ Նա գրում էր, որ գիրքը պետք է կոչվի «Հայերը և նրանց երկիրը», և որ նա արդեն սկսել է գրել գիրքը։

Ուսանողը գրում էր, որ ինքը ամեն օր գրում է գրքի մի քանի էջ, և որ գիրքը շատ մեծ աշխատանք է պահանջում։ Նա գրում էր, որ ինքը կարդում է հարյուրավոր գրքեր և հոդվածներ հայերի մասին, որպեսզի կարողանա ճշգրիտ տեղեկություններ տալ։

Նամակներից մեկում ուսանողը գրում էր, որ ինքը ստիպված է եղել գրքի համար գումար հավաքել, քանի որ ոչ ոք չի ուզում հրատարակել գիրքը։ Նա գրում էր, որ ինքը ստիպված է եղել վաճառել իր կահույքը և իր գրքերի մի մասը, որպեսզի կարողանա վճարել տպագրության համար։

Ուսանողը գրում էր, որ գիրքը հրատարակվել է 1879 թվականին, և որ ինքը ուղարկել է գրքի մի օրինակը Ամերիկայի նախագահ Հեյսին։ Նա գրում էր, որ նախագահը շնորհակալագիր է ուղարկել իրեն, բայց ոչինչ չի խոստացել անել հայերի համար։

Ուսանողը գրում էր, որ գիրքը վաճառվել է շատ դանդաղ, և որ ինքը ստիպված է եղել գրքերը ինքը վաճառել փողոցներում։ Նա գրում էր, որ ինքը շատ հիասթափված է Ամերիկայից, որովհետև այստեղ ոչ ոք չի հետաքրքրվում հայերով։

Ուսանողը գրում էր, որ ինքը մտածում է վերադառնալ Թուրքիա, որպեսզի ապրի հայերի մեջ, և որ ինքը կարծում է, որ Ամերիկայում հայերի մասին գրելն անիմաստ է։

Նամակներից մեկում ուսանողը գրում էր, որ ինքը հանդիպել է Ամերիկայում ապրող մի հայ կնոջ հետ, որը Ամերիկա էր գաղթել 1860-ական թվականներին։ Այդ կինը գրում էր, որ ինքը ամեն ինչ արել է, որպեսզի իր երեխաները մոռանան հայերեն խոսել, որպեսզի ավելի արագ ամերիկացիներ դառնան։

Ուսանողը գրում էր, որ ինքը շատ տխրել է այդ կնոջ հետ հանդիպելուց հետո, որովհետև հասկացել է, որ հայերը ամերիկացիների համար ոչ թե ազգ են, այլ միայն մի անհասկանալի ցեղ, որի մասին ոչինչ չի հետաքրքրում։

Նամակներից մեկում ուսանողը գրում էր, որ ինքը ծրագրում է գրել մի գիրք հայերի մասին, որպեսզի ամերիկացիները ավելի շատ տեղեկանան հայերի մասին։ Նա գրում էր, որ գիրքը պետք է կոչվի «Հայերը և նրանց երկիրը», և որ նա արդեն սկսել է գրել գիրքը։

Ուսանողը գրում էր, որ ինքը ամեն օր գրում է գրքի մի քանի էջ, և որ գիրքը շատ մեծ աշխատանք է պահանջում։ Նա գրում էր, որ ինքը կարդում է հարյուրավոր գրքեր և հոդվածներ հայերի մասին, որպեսզի կարողանա ճշգրիտ տեղեկություններ տալ։

Նամակներից մեկում ուսանողը գրում էր, որ ինքը ստիպված է եղել գրքի համար գումար հավաքել, քանի որ ոչ ոք չի ուզում հրատարակել գիրքը։ Նա գրում էր, որ ինքը ստիպված է եղել վաճառել իր կահույքը և իր գրքերի մի մասը, որպեսզի կարողանա վճարել տպագրության համար։

Ուսանողը գրում էր, որ գիրքը հրատարակվել է 1879 թվականին, և որ ինքը ուղարկել է գրքի մի օրինակը Ամերիկայի նախագահ Հեյսին։ Նա գրում էր, որ նախագահը շնորհակալագիր է ուղարկել իրեն, բայց ոչինչ չի խոստացել անել հայերի համար

Ա. ՊՕԼԻՍ, 25 յունիսի: Լրագիրները առաջին թիւրքայ կառավարութիւնից մահմեդական մոնաստանական գոյութիւնը դրդելու թոյլատուութիւնը: Եւ այդ կ՚կատարվում է: Մահմետական աստջարկում է քոյ անել մարդարէի դրօշակը:

Ս. ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, 25 յունիսի: Պետական բանկի 5% առմանակը առաջին շրջանի արժէ 94 ր. 25 կ., երկրորդ 92 ր. 25 կ., երրորդ 93 ր. 50 կ., չորրորդ 93 ր., ներքին առաջին 5% փոխառութեան առմանակը արժէ 229 ր., երկրորդ 223 ր. 50 կ., արեւելեան առաջին 91 ր. 75 կ., երկրորդ 91 ր. 75 կ., երրորդ 91 ր. 37 կ., ռակի 7 ր. 73 կ.: Առատ մի բուրլ Ամերիկեան վրա արժէ 25,56 պէնս, առատ 100 բուրլ Համբուրգի վրա արժէ 218 մարկ 75 պֆ.: Բօրսայի արտադրութիւնը շատ հանգիստ է:

ԲՈՒԴԻՋԱ, 26 յունիսի: Զրնօգօրցիներ, թողնելով իրանց բոլոր դիրքերը Տուլցինօի մօտ, առաջացան դէպի Տուլտա և Ոզդարիցա: Վիօկլէի թիւրքերի և քրիստոնեաների մէջ կռիւ է եղել: Մի քանի թիւրքեր սպանվեցան:

Խմբագիր—հրատարակող ԳՐԻԳՈՐ ԱՐՄՈՒՆԻ

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

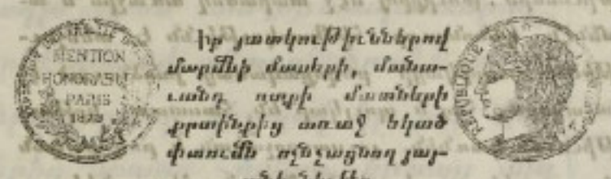

Իր յատկութիւններով մարմնի մասերի, մանաւանդ ոտքի մատներն քրտինքից առաջ եկած փառում ոչնչացնող յատուկ նիւթը,

ԳԱԼՄԱՆԻՆ

անուանած, ծախում է Լեռօպայի բոլոր մեծ քաղաքների դեղատներն և դրօգիստների մօտ: Գլխաւոր դէպօ նիւթի հնարող Ֆարմացի մագիստրոս Վ. ԿԱՐՊԻՆՍԿԻՆ դեղատան մէջն է գտնվում, Վ. Արշավայում, Լէկհատրանի փողոց, № 35: Գալմանինի մեծ արկղիկը արժէ Վ. Արշավայում 50 կոպ., աւելի փոքրը 30 կ.: Պէտք է ընդունել խարդախութիւններից:

12—25 Վ. ԿԱՐՊԻՆՍԿԻ(1)

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԽԱՆՈՒԹԻՒՆ ծախում են օձեօգրաֆիական պատկերներ 20% զեղչու ամենէ վերարկուներ 6—0 ր., խոզանակներ պատուհենչատուրված են լղի մէջ առանձին կամ անզլիական խառուածի համար, ամենատարածելիները, արկղիկով 4 ր., շենիլդի գանակներ 3—20 ր. տիւժիներ, բրիտանական մետաղի թէյամանները 30 կ.,—3 ր., ցիտարատաղնեզներ, թիւրքական շերքմէ և ծարաւը լուացնող նիւթ 70 կ., ամենալաւ օծանելիք և խունկ 1 ր. 40 կ. շիշը, շամպայն 3 ր. շիշը:

20—20

Համեմատելիք անգլիական խառուածքն թէյին գնով 1 ր. 10 կ., 1 ր. 20 կ., 1 ր. 40 կ., 1 ր. 60 կ., 1 ր. 80 կ. Ֆունտ համարայն թէյերը հետ, որոնք ուրիշ խառուածներում 30%-ով թանկ են: Ծախվում է այդ խառուածքի Ֆունտալ բուրլիանոց թէյը, ուրիշ անգ 4 ր. ծախվող թէյի հետ:

22—100

ՀԱՑՈՒՍՏՆԵՐ երեխաների 4 ր., ապամարդկեանց 9—20 ր., ամբողջ հագուստ, պէջակ 5 ր., ՈՐՏԵՂ Է ՅԱՒԿՈՒՄ. ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԽԱՆՈՒԹՈՒՄ: Համազգ., պարտսպին, արկղ., գրագ, փողոց թաղթ, թաւիշ կարտերի և կտաւերի համար, կտրիճներ և այլն 25% ուրիշ տեղերից էժան: ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԽԱՆՈՒԹՈՒՄ համեղ մատրաններ, կօնֆետներ հագի պէմ, պաղեր, մարգելլա, ամանիներ, կարթոլեան փոշի, սապօն, պարսկական փոշի և այլն: Այս բոլորը և ուրիշ շատ ապրանքներ կարելի է գտնել ԱՄԵՆԱԷԺԱՆ գիներով ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԽԱՆՈՒԹՈՒՄ:

20—20

ՀԱՑՈՒՍՏՆԵՐ երեխաների 4 ր., ապամարդկեանց 9—20 ր., ամբողջ հագուստ, պէջակ 5 ր., ՈՐՏԵՂ Է ՅԱՒԿՈՒՄ. ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԽԱՆՈՒԹՈՒՄ: Համազգ., պարտսպին, արկղ., գրագ, փողոց թաղթ, թաւիշ կարտերի և կտաւերի համար, կտրիճներ և այլն 25% ուրիշ տեղերից էժան: ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԽԱՆՈՒԹՈՒՄ համեղ մատրաններ, կօնֆետներ հագի պէմ, պաղեր, մարգելլա, ամանիներ, կարթոլեան փոշի, սապօն, պարսկական փոշի և այլն: Այս բոլորը և ուրիշ շատ ապրանքներ կարելի է գտնել ԱՄԵՆԱԷԺԱՆ գիներով ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԽԱՆՈՒԹՈՒՄ:

20—20

ПО СЛУЧАЮ СЪѢЗДА ВОВСЕ СЪ КАВКАЗА ЗА-ГРАНИЦУ

Капитанъ князь Константинъ Макаровичъ Орбеліани объявляетъ, что продаетъ оставшееся послѣ смерти отца, Макарія Орбеліани, имущество, именно: трехъ-этажный домъ на Головинскомъ проспектѣ, съ флигелями, гдѣ помѣщается гостинница «Россія», и имѣнія въ Тифлисской губерніи и уѣздѣ, именно: деревня Геуары, населенная жителями, 4,174 десят., Вашлеванъ—450 десятинъ, съ садами, домомъ и пристройками; дача въ Коджорахъ, домъ и земля $2^3/_4$ десятины; лѣсъ сосновый, строевой и дубовый 3,100 десят. въ Локскомъ ущельи, Шулаверскаго уѣзда, около Чатахскаго завода; имѣніе на Мокрыхъ-горахъ, около молоканскаго селенія Воронцовки, подъ названіемъ Каракала — 5,500 десят. Всѣ имѣнія обмежеваны и имѣются планы; коляска, фаэтонъ, верховыя лошади, баранта и рогатый скотъ.

2—3

ԲԺՇԿԱՆՈՑ

ՀԻՒԱՆԴՆԵՐԻ ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹԻՒՆԸ ԱՌԱՒՕՏԱՆ 9–ԻՑ ՄԻՆՉԵՒ 1 ԺԱՄԸ:

Երկաւշաբթի. Դավրօնսկի կամանց հիւանդ. Փօրալեվիչ ներքին հ., Քօախնեանց կանանց և երեխաներն հ., Գիւչարենց խերուբդիական և աչքերի հ., Շոեմբօրսկի վիներական և կաշու հ., Բարայեան ջղային և հոդական հ.:

Երեքշաբթի. Մխիթարեվիչ խերուբդական հ., Վ. Քօրօվ վիներական և բոգազի հ., Բէյլիս աչքի հ., Բախուտով մանկաբարձական, կանանց և երեխաների հ., Կրասնօգլեազօվ Լխիցկի և Վերմիշև ներքին հ.:

Չորեքշաբթի. Լխիցկի և Բուդմօվսկի ներքին հ., Շոեյմբօրսկի վիներական և կաշու հ., Ասատուրօվ կանանց հիւանդութիւնների:

Հինգշաբթի. Վ. Քօրօվ վիներական և բոգազի հ., Բախտին կանանց և երեխաների հ., Լխիցկի և Վերմիշև ներքին հ., Գիւչարենց սիֆիլիսի և մեռական օրգանների հ.:

Ուրբաթ. Դավրօնսկի կանանց հ., Մխիթարեվիչ խերուբդիական հ., Կրասնօգլեազօվ և Լխիցկի ներքին հ., Բախտուրով մանկաբարձական, կանանց և երեխաների հ., Շոեյմբօրսկի վիներական և կաշու հ., Բարայեվ ջղային և ներքին հ.:

Շաբաթ Լխիցկի և Վերմիշև ներքին հ., Բօրօվ կուրծքի հ., Եանկօվսկի վիներական և կաշու հ.:

Բացի այդ բժիշկ Վ. Քօրօվ բժշկանոցի մէջ ընդունում է անվարձ ապրատ հիւանդներին ամենայն օր երեկոյեան 4—6 ժամը:

Բժիշկ Բարայեվ չորեքշաբթի օրերը առաւօտեան 9–ից մինչև 11 ժամը ընդունում է իր տանը բժշկանոցի հիւանդներին էլեկտրականաբար բժշկութեան և ներքին հ. համար: Պետարանը գանվում է Աերգիեվսկայա փողոցի վրա, Բայանդուրովի տանը:

Առաւեւտյան 9 ր. է և այդ ապրատ հիւանդներին բժշկանոցի առմատով ընդունում է ամենայն օր, ամենայն ժամանակ:

Բացի կէրակի օրերից ամենայն օր Գաւառտեան 9—11 ժամը բժշկանոցում լինում է մանկաբարձ կին հիւանդ կանանց ընդունելու համար:

Բժշկանոցի դիրեկտօր Լխիցկի:

На Воронцовской Набережной, въ домѣ Г-жи Варламовой отдается въ наемъ квартира о 5 комнатахъ, съ кухнею, большою конюшнею и сараемъ. Объ условіяхъ спросить въ Тифлисской Городской Управѣ.

Ծախում են ԸՆԿՈՒԶՆԵՒՈՑ յու շինած ԳԱՀԱՐԱՆՆԵՐ (շկաֆներ) էլանց բոլոր յատկութիւններով: Կարելի է տեսնել ամենայն օր Սօլօվօկ, տուն իշ. Սու մրատօվի, Վարշավկայա պէկարնիա:

5—5 (2)

Յուխտ 1–ից ՎԱՐՇԱՎՍԿԱՅԱ ՊԵԿԱՐՆԻՑԻՆ կից կը բացվին ՍԵՆԵԱԿՆԵՐ, որտեղ կարելի կը լինի տանալ ԿՈՑԻ, ՇՕԿՈԼԱՓ, ԹԼՅ և պատրաստած հանքային զանազան ՋՐԵՐ:

5—40

ՎԱՐՋՆԱԿԱՆ ԳԱՆԱԹՈՒԹՒՆ

Հրացաններ, բիլիարդներ, գանակներ, գրիչներ, անուշահոտութիւններ, սապօն, դուլպաներ, թաշկինակներ և այլն, ԱՆԳԼԱԿԱՆ ՄԱԳԱԶԻՆՈՒՄ:

13—20

ԵՐԱԺՇՏԱԿԱՆ ԳՈՐԾԻՔՆԵՐԻ ԳԼԽԱՒՈՐ ՊԱՀԵՍՏ

ԹԻԼԻՍ ՀԱՑՆԵՐԻ ՅԻՄԵՐՄԱՆ.

Ս. ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, ԲՈԼՇՈՅ ՄՕՐՍԿՈՅ, № 42

Առաջարկվում են արտասահմանի ամենալաւ գործարաններից ներկրուած առաջին կարգի գործիքներ:

ՉՈՒՓԱԿՆԵՐ $2^1/_2$ ր., 5 ր., 6 ր., 8 ր., 12 ր., 20 ր., 30 ր., 50 ր., 60 ր. և աւելի թանգ մինչև 150 ր.. ԿՆՏՆՏՈՑՆԵՐ (смычекъ) 50 կ., $1^1/_2$ ր., 2 ր., 3 ր., 5 ր., 8 ր., և աւելի թանգ մինչև 25 ր., ԱՐԿՂՆԵՐ $2^1/_2$ ր., $5^1/_2$ ր., 6 ր., 7 ր., 10 ր. և աւելի թանգ մինչև 20 ր.. Հին իտալական և գերմանական ջութակներ մինչև 600 ր.. ՉՈՒՓԱԿՆԵՐ փոքր զիպքի երեխաների համար 2 ր. 50 կ. մինչև 30 ր.. Ջութակի չհօլա (լիքնուասութիչ) 2 ր., 3 ր., 4 ր., 5 ր.. ԱԼՏՆԵՐ 9 ր., 15 ր., 25 ր., 50 ր. և աւելի թանգ. ՎԻՕԼՕՆՇԵԼՆԵՐ 20 ր., 30 ր., 40 ր., 60 ր., 100 ր. և աւելի թանգ մինչև 600 ր.. Վիօլօնչելի չհօլա 4 ր.. ԿՕՆՏՐԲԱՍ 45 ր., 65 ր., 120 ր. և աւելի թանգ. ԳԻՏԱՐ 3 ր. 50 կ., 5 ր., 10 ր., 15 ր., 20 ր., 40 ր., 50 ր. և աւելի թանգ մինչև 100 ր.. Գիտարի չհօլա (լիքնուասութիչ) 1 ր. 50 կ., 2 ր., 3 ր.. ՅԻՏՐԱՆՆԵՐ 14 ր., 16 ր., 25 ր., 35 ր., 50 ր. և աւելի թանգ մինչև 100 ր.. Ցիտարի չհօլա 2 ր., 3 ր. 50 կ., նօտաներ 40 կ., 60 կ., 90 կ. իրաքանչիւր տետրակը. ՄԱՆԴՕԼԻՆ 10 ր., 20 ր., 30 ր., 40 ր., և աւելի թանգ. չհօլա 3 ր.. Ամենալաւ իտալական ԼԱՐԵՐ այդ գործիքների համար, ԿԱՄԵՐՏՈՆ 40 կ., 50 կ., 1 ր., 50 կ., 2 ր., 6 ր.. Սուրդին կանիֆոլ և այլ պատկանելիք. ՄԵՏՐՈՆՕՄ 8 ր., 12 ր.. Երկաթի ծալվող ՊՈՒԳԵՏՐՆԵՐ 5 ր.. Երկաթի ծալվող պուպատրներ մոմակալներով 6 ր., 8 ր.. Գերմանական ԳԱՐՄՈՆՆԵՐ 4 ր., 4 ր. 50 կ., 5 ր. 50 կ., 7 ր. 50 կ., 10 ր., 15 ր., 20 ր., 24 ր., 30 ր., 40 ր., և աւելի թանգ. Գարմոնիայի չհօլա և նօտաներ 50 կ., 75 կ., 1 ր., 1 ր. 50 կ., իրաքանչիւր տետրակը. ԿՕՐՆՈՊԻԱՆ 18 ր., 25 ր., 30 ր., 40 ր., 60 ր. և աւելի թանգ մինչև 100 ր.. Շհօլա (լիքնուասութիչ) 1 ր. 50 կ., 4 ր., 5 ր.. ԱԼՏԳՕՐՆ, ՆՇԱՆԱՓՈՂՆԵՐ, ՏՐՕՄԲՕՆՆԵՐ, ՖԼԷՑԱՆԵՐ 3 ր., 5 ր., 7 ր., 10 ր., 12 ր., 20 ր., 30 ր., 40 ր., 60 ր. և աւելի թանգ. Շհօլա (լիքնուասութիչ) $1^1/_2$ ր., և 3 ր. նօտաներ 40 կ., $1^1/_2$ ր., 3 ր. իրաքանչիւր տետրակը. ԿԼԱՐՆԵՏՆԵՐ 6 ր., 8 ր., 10 ր., 15 ր., 20 ր., 30 ր., 40 ր., և թանգ մինչև 60 ր.. Կլարնետի չհօլա 4 ր., Բկիօլօ, Զականի, Ֆլաժօլետներ. Աշպիտական ՕՕՆՑԵՐՏԻՆՕ 30 ր., 38 ր., 45 ր., 55 ր., 70 ր., 100 ր., և թանգ մինչև 160 ր.. Շհօլա 3 ր., նօտաներ 50 կ., 75 կ., 1 ր., $1^1/_2$ ր., Գերմանական կնգնքարինօ 3 ր., 4 ր., 5 ր., 8 ր., 10 ր., 12 ր., 15 ր., և թանգ մինչև 30 ր.. Շհօլա (լիքնուասութիչ) 75 կ., նօտաներ 40 կ., և 1 ր. իրաքանչիւր տետրակը երաժշտական արկղներ 2 ր., 4 ր., 6 ր., 10 ր., 25 ր., 30 ր., 40 ր., 55 ր., 75 ր., 90 ր., և թանգ մինչև 200 ր.. ՖԻՍԳԱՐՄՕՆՆԵՐ 90 ր., 100 ր. 120 ր., 150 ր., 175 ր., 250 ր. և աւելի թանգ. ԳԱՐՄՕՆՆԵՐ ՖԼԵՑԻ 40 ր., 45 ր., 60 ր., 75 ր., 90 ր.. ԳԱՐՄՕՆՆԵՐ Ֆիւսար ՕՐԳԱՆՈՎ 175. և 225 ր.. ՇԱՐՄԱՆԿԱ 8 ր., 12 ր., 20 ր., 30 ր., 40 ր.. Իտալական չարմանկաներ 150 ր., 200 ր., 250 ր.. ՕՐԳԱՆՆԵՐ թաչուններին համար 10 ր., 15 ր.. Թմրուկներ, լիտաւրներ, բանչուկներ, բանդօներն, մետալական չրմօնդներն բնկկաններ, եաանկիներ, պարմաններ և այլն:

Օտար քաղաքներից ստացված պատուէրները կատարվում են անյապաղ և ճշդութեամբ: Ճանապարհածախսը գնողինն է: Ծախվում են հատով և մեծ քանակութեամբ:

1—1

Մամուլի տակից գուրս եկաւ և վաճառվում է Քաղ. Թիֆլիսի Քովկասեան գրավաճառանոցում. Ընդհանուր աշխարհագրութեան, և. տարբ., Նախապատմկիք (հարիւնապատկութիւն Թիֆլիսի) 5 պատկերներով. Աշխատասիրեաց Ն. Մարիանեանց: Գինն է 35 կոպ. գումարով առնողներին 20% զեղչ կը լինի:

Մամուլի տակ են, Ընդ. Աշխ. Ը. տարբ., տան ուսումնական (մասնաւորական) և Բնական և բնդ. Աշխ. Գ. տարբ. տան քաղաքական: Վերջին երկու գրքերի տպագրութիւնը առաջանալու չեսոց կը հրատարակուն նոցա գնորը: Օտար քաղաքացիք գիմում են:

Въ Тифлисѣ. Кавказская книжная торговля З. П. Григурова.

13—20

Вышелъ изъ печати и поступилъ въ продажу VI томъ „**Сборника свѣдѣній о Кавказѣ**“, изданія Кавказскаго Статистическаго Комитета, содержащій въ себѣ:

«Тифлисъ по однодневной переписи 25-го марта 1876 г.»

всего 570 страницъ in 4, съ 19-ю приложеніями, а именно:

1) 15 литографированныхъ раскрашенныхъ графическихъ таблицъ;

2) 2 вида Тифлиса: по Шардену (1671 г.) и Турнефору (1701 г.);

3) копія съ плана Тифлиса по царевичу Вахушту (1739 г.);

4) планъ современнаго Тифлиса.

Продажа производится въ книжныхъ магазинахъ: Береитама, Кавказской книжной торговлѣ и Центральной книжной торговлѣ. Цѣна **4 руб. сер.**; на пересылку прилагается за 5 фунт.

Дозволено Цензурою 27 Іюня 1880 г. Тифлисъ.

Տպարան Ա. Ա. Միխելսոնի

Типографія А. А. Михельсона

Fonds A.R.A.M